نسب‌نامهٔ خلفا و شهریاران

و

سیر تاریخی حوادث اسلام

تألیف : زامباور

ترجمه :

دکتر محمدجواد مشکور

کتابفروشی خیام

نسب نامهٔ خلفا و شهریاران

و

سیر تاریخی حوادث اسلام

شمارهٔ ثبت کتابخانهٔ ملی — ۹۳۹ — ۳۶-۶-۱۴

نسب‌نامهٔ خلفا و شهریاران

و

سیر تاریخی حوادث اسلام

تألیف: زامباور

ترجمه و تحشیه:

دکتر محمد جواد مشکور - استاد دانشگاه و عضو فرهنگستان دمشق

کتابفروشی خیام

۲۵۳۶

چاپ دهشت مروی

بخش اوّل

خلافت

فهرست

	صفحة
مقدمه مترجم	ج

بخش اول – خلافت

	صفحة
۱ – خلفای راشدین . . .	۱
۲ – امویان	۱
۳ – امویان در اندلس .	۲
۴ – خلفای عباسی .	۲ — ۴
۵ – خلفای عباسی در مصر	۴ — ۵
۶ – وزرای خلفای عباسی .	۵ — ۱۱
۷ – امیر الأمرایان . .	۱۱ — ۱۲
۸ – وزیران امیر الأمرایان .	۱۲
۹ – برامکه	۱۳
۱۰ – بنی المهلب	۱۴ — ۱۵
۱۱ – بنی الخاقان	۱۶
۱۲ – بنی الفرات	۱۷
۱۳ – بنی النوشری	۱۸
۱۴ – بنی الحرشی	۱۸
۱۵ – بنی فسانجس	۱۹
۱۶ – بنی العمید	۱۹
۱۷ – بنی رائق	۱۹
۱۸ – بنی مقله	۲۰
۱۹ – آل الرقیل	۲۰
۲۰ – بنی البریدی	۲۱
۲۱ – بنی المغربی	۲۱ — ۲۲
۲۲ – بنی ماکولا	۲۲
۲۳ – شهرزوریان	۲۳
۲۴ – بنی جهیر	۲۳ — ۲۴

بخش دوم – أمصار

	صفحة
۲۵ – ولات مکه و أشراف آن .	۲۷ — ۳۵
۲۶ – ولات مدینه	۳۵ — ۳۷
۲۷ – ولات مصر	۳۸ — ۴۲
۲۸ – ولات دمشق	۴۳ — ۴۹
۲۹ – ولات حلب	۴۹ — ۵۵
۳۰ – ولات موصل	۵۵ — ۶۰
۳۱ – ولات بغداد	۶۱
۳۲ – ولات بصره	۶۲ — ۶۷
۳۳ – ولات کوفه	۶۷ — ۶۹
۳۴ – ولات ری	۷۰ — ۷۳
۳۵ – ولات فارس	۷۴ — ۷۵
۳۶ – ولات نیشابور	۷۵ — ۸۱

بخش سوم – أندلس

	صفحة
۳۷ – ولات أندلس	۸۵
۳۸ – ملوك الطوایف (دوره أول)	۸۶ — ۹۲
۳۹ – دوره فترت بین مرابطان و موحدان (دوره دوم) .	۹۲
۴۰ – آخرین فترت از تسلط اسلامی (دوره سوم) .	۹۳ — ۹۵

صفحه

بخش چهارم ـ افریقا

٤١ ـ ولات افریقا . . . . ٩٩ ـــ ١٠٠
٤٢ ـ أئمه رستمیان در تاهرت ١٠٠ ـــ ١٠١
٤٣ ـ ائمهٔ نفوسه ١٠١
٤٤ ـ بنی مدرار درسجلماسه . . ١٠٢
٤٥ ـ أدارسه ١٠٣
٤٦ ـ أغالبه . . . . . ١٠٥ ـــ ١٠٦
٤٧ ـ ولات صقلیه . . . . ١٠٦ ـــ ١٠٨
٤٨ ـ أمرای أقریطش . . . ١٠٩
٤٩ ـ بنی زیری ١٠٩
٥٠ ـ بنی حماد ١١٠
٥١ ـ بنی عصام در سبته . . . ١١٢
٥٢ ـ بنی مغراوه ١١٢
٥٣ ـ بنی یفرن ١١٣
٥٤ ـ مرابطان ١١٣
٥٥ ـ موحدان . . . . ١١٣ ـــ ١١٥
٥٦ ـ بنی حفص . . . . ١١٥ ـــ ١١٧
٥٧ ـ بنی زکریا در جزیره جربه . ١١٨
٥٨ ـ بنی زیان در تلمسان . . ١١٨ ـــ ١٢١
٥٩ ـ بنی مرین در فاس . . ١٢٢ ـــ ١٢٤
٦٠ ـ شریفان مراکش . . . ١٢٥ ـــ ١٢٦
٦١ ـ حکومت عثمانی در الجزائر . ١٢٦ ـــ ١٢٩
٦٢ ـ حکومت عثمانی در تونس . . ١٣٠
٦٣ ـ بایهای تونس . . . ١٣١
٦٤ ـ آل قره مانلی در طرابلس . . ١٣٢
٦٥ ـ سودان . . . . ١٣٢ ـــ ١٣٦
٦٦ ـ ودای ١٣٧
٦٧ ـ مهدیان در سودان . . . ١٣٧
٦٧ ـ (ا) امیر عبدالقادر در ناقدمت
ومسکره ١٣٧
٦٨ ـ بنی صالح در غانه . . . ١٣٨
٦٩ ـ هرار ١٣٨
٦٩ ـ (ا) کلوه ١٣٨
٧٠ ـ سنوسیه ١٣٩
٧١ ـ دارفور ١٣٩

صفحه

بخش پنجم ـ مصر و شام

٧٢ ـ طولونیان ١٤٣
٧٣ ـ أخشیدیان . . . . ١٤٣ ـــ ١٤٤
٧٤ ـ فاطمیان . . . . ١٤٤ ـــ ١٤٥
٧٥ ـ وزرای فاطمیان . . . ١٤٥ ـــ ١٥٠
٧٦ ـ أیوبیان . . . . . ١٥٠ ـــ ١٥٩
٧٧ ـ بنی جراح ١٦٠
٧٨ ـ بنی عمار ١٦٥
٧٩ ـ بنی خمار تکین . . . ١٦٠ ـــ ١٦١
٨٠ ـ باطنیان در سوریه . . ١٦١ ـــ ١٦٢
٨١ ـ بنی منقذ در شیزر . . . ١٦٥
٨٢ ـ مالیك بحری . . . ١٦٢ ـــ ١٦٣
٨٣ ـ مالیك برجی . . . ١٦٣ ـــ ١٦٤
٨٤ ـ خدیوان مصر . . . ١٦٧
٨٥ ـ مهدیان در سودان . . ١٦٨
٨٦ ـ بنی شهاب . . . . ١٦٨ ـــ ١٦٩
٨٧ ـ بنی معن . . . . . ١٧٠ ـــ ١٧١

بخش ششم ـ سرزمینهای عرب

٨٨ ـ حکام ساسانی در یمن ١٧٥
٨٩ ـ ولات یمن از طرف خلفا . ١٧٥ ـــ ١٧٧
٩٠ ـ سادات علوی در مکه و مدینه ١٧٧ ـــ ١٧٨
٩١ ـ بنی سلیمان در یمن . . ١٧٨ ـــ ١٧٩
٩٢ ـ بنی زیاد در زبید . . ١٧٩
٩٣ ـ بنی یعفر . . . . ١٧٩ ـــ ١٨٠
٩٤ ـ قرامطه بحرین . . . ١٨٠
٩٥ ـ بنی زریع ١٨١
٩٦ ـ بنی نجاح . . . . ١٨١ ـــ ١٨٢
٩٧ ـ بنی مهدی ١٨٢
٩٨ ـ صلیحیان ١٨٣
٩٩ ـ همدانیان در صنعاء . . ١٨٣
١٠٠ ـ بنی رسول در یمن . . ١٨٤ ـــ ١٨٥
١٠١ ـ بنی طاهر در یمن . . ١٨٥
١٠٢ ـ چرکسان در یمن . . ١٨٦

صفحه

۱۰۳ — روملی لوندرین . . ۱۸۶
۱۰۴ — ولات عثمانی در یمن . ۱۸۶—۱۸۷
۱۰۵ — بنی الرسی . . . ۱۸۷—۱۸۸
۱۰۶ — ائمه صنعاء . . . ۱۸۹
۱۰۷ — بنی سعود . . . ۱۹۰
۱۰۸ — بنی رشید در حائل . . ۱۹۰—۱۹۱
۱۰۹ — بنی جلندی یا بنی عماره . ۱۹۱—۱۹۳
۱۱۰ — بنی وجیه در عمان . . ۱۹۳
۱۱۱ — بنی سامه در عمان . . ۱۹۴
۱۱۲ — بنی نبهان ۱۹۴
۱۱۳ — ائمه عمان . . ۱۹۴
۱۱۴ — بنی یعرب . . . ۱۹۴—۱۹۵
۱۱۵ — آل بو سعید در مسکت و زنجبار ۱۹۶
۱۱۶ — سلطنت کویت . . ۱۹۷
۱۱۷ — امارت بحرین . . ۱۹۷
۱۱۸ — امارت عسیر . . ۱۹۷—۱۹۸
۱۱۹ — سلطنت لحج . . ۱۹۸

بخش هفتم : عراق و بین النهرین

۱۲۰ — بنی حمدان . . . ۲۰۱—۲۰۳
۱۲۱ — بنی مرداس در حلب . ۲۰۴—۲۰۵
۱۲۲ — بنی عقیل . . . ۲۰۵—۲۰۶
۱۲۳ — بنی مروان . . . ۲۰۶—۲۰۷
۱۲۴ — بنی مزید در حله . . ۲۰۷—۲۰۸
۱۲۵ — البطیحة . . . ۲۰۸—۲۰۹
۱۲۶ — عمیربان ۲۱۰
۱۲۷ — بنی خفاجه . . . ۲۱۰
۱۲۸ — بنی ینال در آمد . . ۲۱۱
۱۲۹ — بنی نیسان در آمد . . ۲۱۱
۱۲۹ (۱) — آل شیب . . ۲۱۲

بخش هشتم : آسیای صغیر و امپراتوری عثمانی

۱۳۰ — سلاجقه در آسیای صغیر ۲۱۵—۲۱۸
۱۳۱ — بنی سلدق در ارزروم ۲۱۹
۱۳۲ — بنی منگوجک در ارزنجان . ۲۱۹—۲۲۰
۱۳۳ — بنی دانشمند . . . ۲۲۰—۲۲۲
۱۳۴ — پروانیان . . . ۲۲۲
۱۳۵ — بنی غازی چلبی در سینوپ . ۲۲۲
۱۳۶ — بنی صاحب آتا . . ۲۲۳
۱۳۷ — امرای کرده بولی . ۲۲۳
۱۳۸ — بنی چوپان . . . ۲۲۳
۱۳۹ — اسفندیاریان . . ۲۲۴—۲۲۵
۱۴۰ — بنی قرامی . . . ۲۲۵—۲۲۶
۱۴۱ — بنی صاروخان . . ۲۲۶
۱۴۲ — بنی آیدین . . . ۲۲۷
۱۴۳ — کرمیانیان در کوتاهیه . ۲۲۸
۱۴۴ — امرای دنیزلی . . ۲۲۹
۱۴۵ — بنی حمید . . . ۲۲۹
۱۴۵ (۱) — بنی تکه . . ۲۳۰
۱۴۶ — بنی منتشا . . . ۲۳۰—۲۳۱
۱۴۷ — بنی اشرف . . . ۲۳۱
۱۴۸ — اخی در آنقره . . ۲۳۱—۲۳۲
۱۴۹ — یورکج پاشا در آماسیا . ۲۳۲
۱۵۰ — بنی ارتنا در سیواس . ۲۳۲—۲۳۳
۱۵۱ — قاضی برهان الدین در سیواس ۲۳۳—۲۳۴
۱۵۲ — بنی راحت امرای سیواس ۲۳۴
۱۵۳ — بنی رمضان در آطنه . ۲۳۴—۲۳۵
۱۵۴ — بنی « ذو القادر » ۲۳۵—۲۳۶
۱۵۵ — بنی قرامان . . ۲۳۶—۲۳۸
۱۵۶ — بنی عثمان . . ۲۳۹—۲۴۰
۱۵۷ — صدارت عظمی . . ۲۴۰—۲۵۰

صفحه

۱۵۸ — پاشاهای مصر . . . ۲۵۰—۲۵۴
۱۵۹ — پاشاهای بوده . . . ۲۵۵—۲۵۸
۱۶۰ — پاشاهای بغداد . . . ۲۵۸—۲۶۰
ولات بوسنه . . . ۲۶۱—۲۶۷

بخش نهم : قفقاز و بحر خزر

۱۶۱ — ولات آذربایجان . . ۲۷۱—۲۷۲
۱۶۲ — ولات ارمنستان . . ۲۷۲—۲۷۴
۱۶۳ — بنی الساج . . . ۲۷۴—۲۷۵
۱۶۴ — بنی صعلوك . . . ۲۷۵
۱۶۵ — بنی سالار . . . ۲۷۵—۲۷۶
۱۶۶ — شروانشاهان . . . ۲۷۷—۲۷۹
۱۶۷ — خاقانیان . . . ۲۷۹—۲۸۱
۱۶۸ — خانات گنجه . . . ۲۸۱
۱۶۹ — خانات شکی . . . ۲۸۲
۱۷۰ — خانات قراباغ . . . ۲۸۲
۱۷۱ — بنی شداد در اران . . ۲۸۲—۲۸۳
۱۷۲ — بنی هاشم . . . ۲۸۳—۲۸۴
۱۷۳ — بنی دابویه . . . ۲۸۴—۲۸۵
۱۷۴ — ولات طبرستان که عرب بودند ۲۸۵
۱۷۵ — آل باوند در مازندران . ۲۸۶—۲۸۷
۱۷۶ — بنی آفراسیاب درمازندران ۲۸۷—۲۸۹
۱۷۷ — بنی بادوسپان . . . ۲۹۰—۲۹۲
۱۷۸ — بنی جستان . . . ۲۹۳
۱۷۹ — علویان طبرستان . . ۲۹۳
۱۸۰ — ولات علوی در طبرستان . ۲۹۴
۱۸۱ — سادات حسینی درمازندران . ۲۹۴
۱۸۲ — بنی کیا در گیلان . . ۲۹۵
۱۸۳ — ملوك قراباغ . . . ۲۹۵
۱۸۴ — ملوك أهر . . . ۲۹۶
۱۸۵ — اسحاقیان در گیلان . . ۲۹۶
۱۸۶ — ولات جورجیا (گرجستان) . ۲۹۶

صفحه

بخش دهم : ایران وما وراء النهر

۱۸۷ — بنی طاهر . . . . ۲۹۹—۳۰۰
۱۸۸ — بنی دلف ۳۰۱
۱۸۹ — بنی الليث صفاريان درسيستان ۳۰۲—۳۰۵
۱۹۰ — بنی سامان ۳۰۶
۱۹۱ — بنی بانیجور ۳۰۷
۱۹۲ — آل محتاج ۳۱۰
۱۹۳ — بنی سیمجور ۳۱۰
۱۹۴ — بنی فریغون ۳۱۱
۱۹۵ — بنی رشید حکام گرجستان . ۳۱۱
۱۹۶ — حکام أسروشنه چانشیتان أفشین ۳۱۱
۱۹۷ — امرای أندرابه . . . ۳۱۲
۱۹۸ — إيلك خانان آل آفراسياب ۳۱۲—۳۱۵
۱۹۹ — خوارزمشاهيان . . . ۳۱۶—۳۱۸
۲۰۰ — آل برهان الدين در بخارى ۳۱۹
۲۰۱ — بنی زیار . . . . ۳۱۹—۳۲۰
۲۰۲ — بنی حسنویه ۳۲۱
۲۰۳ — بنی عناز ۳۲۱
۲۰۴ — آل بویه . . . . ۳۲۲—۳۲۳
۲۰۵ — وزرای آل بویه . . . ۳۲۴—۳۲۷
۲۰۶ — بنی الیاس در کرمان . . ۳۲۷
۲۰۷ — بنی فیروزان در شکور . ۳۲۸
۲۰۸ — بنی کاکویه . . . . ۳۲۸—۳۲۹
۲۰۹ — باطنیان ألموت . . . ۳۲۹—۳۳۰

بخش یازدهم : سلاجقه و اتابکان

۲۱۰ — سلاجقه بزرگ . . . ۳۳۳
۲۱۱ — سلاجقه عراق . . . ۳۳۴
۲۱۲ — سلاجقه شام . . . ۳۳۴

	صفحه
۲۱۳ — سلاجقهٔ کرمان . .	۳۳۵
۲۱۴ — خانوادهٔ نظام الملک . .	۳۳۶
۲۱۵ — أصحاب الشحنه در بغداد	۳۳۷
۲۱۶ — وزرای سلاجقه . .	۳۳۸ — ۳۴۰
۲۱۷ — بنی بوری یا تابکان دمشق .	۳۴۰
۲۱۸ — بنی زنگی . . .	۳۴۱ — ۳۴۳
۲۱۹ — بنی بکتکین اتابکان اربل .	۳۴۴
۲۲۰ — بنی آرتق . . .	۳۴۴ — ۳۴۷
۲۲۱ — بنی سکمان شاه آرمن .	۳۴۸
۲۲۲ — بنی ایلدگز آتابکان آذربایجان	۳۴۹
۲۲۳ — اتابکان یزد	۳۴۹
۲۲۴ — بنی طغان آرسلان وبنی شرف در بدلیس وآرمنستان	۳۵۰
۲۲۵ — بنی سلغر اتابکان فارس .	۳۵۰ — ۳۵۱
۲۲۶ — بنی فضلویه آتابکان شوانکاره	۳۵۱ — ۳۵۲
۲۲۷ — بنی هزاراسپ آتابکان لرستان کبری	۳۵۲ — ۳۵۳
بنی خورشید آتابکان لرستان صغری	۳۵۴ — ۳۵۵
۲۲۸ — بنی راك در کرمان . .	۳۵۶

بخش شانزدهم : مغولان

۲۲۹ — خاقانهای بزرگ . .	۳۶۰ — ۳۶۲
۲۳۰ — ایلخانان ایران . .	۳۶۲ — ۳۶۳
۲۳۱ — تیره کبود . .	۳۶۳ — ۳۶۵
۲۳۲ — تیره سفید . .	۳۶۵ — ۳۶۶
۲۳۳ — خاندانهای رقیب . .	۳۶۶ — ۳۶۷
۲۳۴ — خانات کریمه . .	۳۶۷ — ۳۶۹
۲۳۵ — خانات ما وراء النهر .	۳۷۰ — ۳۷۳

	صفحه
۲۳۶ — خانات قازان . . .	۳۷۴
۲۳۷ — خانات قاسموف . .	۳۷۴

بخش سیزدهم : سرزمین ایران بعد از مغول

۲۳۸ — آل جلایر در عراق .	۳۷۷ — ۳۷۸
۲۳۹ — بنی مظفر . . .	۳۷۹
۲۴۰ — بنی اینجو . . .	۳۸۰
۲۴۱ — بنی چوپان در آذربایجان	۳۸۰ — ۳۸۱
۲۴۲ — سربداران خراسان ودامغان	۳۸۱
۲۴۳ — بنی طغاتیمور . .	۳۸۲
۲۴۴ — آل کرت عمال بنی جغتای	۳۸۲ — ۳۸۳
۲۴۵ — امرای قراقیونلو . .	۳۸۳ — ۳۸۴
۲۴۶ — امرای آق قیونلو .	۳۸۴ — ۳۸۶
۲۴۷ — جزیره لار . .	۳۸۷
۲۴۸ — جزیرهٔ هرمز .	۳۸۷
۲۴۹ — شاهان ایران . .	۳۸۸ — ۳۹۴
۲۵۰ — دولتهای کرد . .	۳۹۵ — ۳۹۸

بخش چهاردهم : ما وراء النهر

۲۵۱ — بنی تیمور . . .	۴۰۱ — ۴۰۳
۲۵۲ — بنی شیبان در ماوراءالنهر	۴۰۳ — ۴۰۵
۲۵۳ — بنی تغلق تیمور . .	۴۰۵ — ۴۰۶
۲۵۴ — جانیان خانات استراخان	۴۰۶ — ۴۰۷
۲۵۵ — منغیتیان در بخاری .	۴۰۷ — ۴۰۸
۲۵۶ — خانات خیوه . .	۴۰۸ — ۴۱۰
۲۵۷ — خانات خوقند . .	۴۱۱ — ۴۱۲
۲۵۸ — خانات کاشغر . .	۴۱۲

صفحه

بخش پانزدهم : هندوستان

۲۵۹ — عمال خلفا در سرزمین سند ۴۱۵ — ۴۱۶
۲۶۰ — غزنویان . . . ۴۱۶ — ۴۱۸
۲۶۱ — غوریان یا شنسبانیان ۴۱۹ — ۴۲۲
۲۶۲ — سلاطین دهلی . . ۴۲۲ — ۴۲۶
۲۶۳ — حکام بنگاله . . . ۴۲۶ — ۴۲۸
۲۶۴ — جامیان در سرزمین سند ۴۲۹
۲۶۵ — آرغونیان در سرزمین سند ۴۳۰
۲۶۶ — آل لنگا ۴۳۱
۲۶۷ — شاهان شرقی در جونپور . ۴۳۱
۲۶۸ — شاهان مالوه . . . ۴۳۱ — ۴۳۲
۲۶۹ — شاهان کشمیر . . ۴۳۲ — ۴۳۴
۲۷۰ — فاروقیان ملوك خاندش ۴۳۴ — ۴۳۵
۲۷۱ — ملوك گجرات . . ۴۳۵ — ۴۳۶
۲۷۲ — بهمنیان در دکن . . ۴۳۷ — ۴۳۸

صفحه

۲۷۳ — ملوك الطوایف در دکن . ۴۳۸ — ۴۴۱
۲۷۴ امپراطوران مغول در هند . ۴۴۲ — ۴۴۳
۲۷۵ (أ) — ولات بزرگ مغول ۴۴۳ — ۴۴۴
در بنگاله
۲۷۵ (ب) — نواب بنگاله و بهار ۴۴۴
و اوریسه
۲۷۶ — بنی میرزا ناصر در اوَد . ۴۴۴ — ۴۴۵
۲۷۷ — نظام حیدر آباد . . ۴۴۶
۲۷۸ — امرای افغانستان . . ۴۴۷ — ۴۴۸
۲۷۹ — امرای بلوچستان . . ۴۴۹
۲۸۰ — جزایر مالدیف . . ۴۴۹ — ۴۵۲
۲۸۱ — ملوك آتجه در سوماترا . ۴۵۲ — ۴۵۳
۲۸۲ — امرای بنتام . . ۴۵۳
۲۸۳ — ملوك پالمبانگ . . ۴۵۳
فهرست نامها و جای ها ۴۵۵

مقدمهٔ مترجم

دربارهٔ طبقات سلاطین اسلام و سلسله‌های مسلمان تا کنون کتابهای بسیاری به عربی و فارسی و ترکی و زبانهای بیگانه نوشته‌اند که مهمترین آنها به ترتیب تاریخ تالیف ، ده کتاب ذیل است :

۱ ـ منجم باشی : تا آنجاکه میدانم نخستین دانشمندی که کتاب منظمی دربارهٔ تاریخ دولتهای اسلامی نوشته مورخ مشهور ترک احمدبن لطف‌الله سلانیکی (از مردم سالونیک) معروف به احمد عاشق منجم باشی درگذشته‌بسال ۱۱۱۳ (۱۷۰۲ م) است . وی کتابی در این باب به نام جامع‌الدول به عربی نوشت و سپس آنرا به زبان ترکی به نام صحایف الاخبار خلاصه کرد .

۲ ـ لین پول (استانلی ۱۸۳۲ ـ ۱۸۹۵) : نخستین دانشمندی که از فرنگان دست به تالیف چنان کتابی زد خاور شناس انگلیسی ، استانلی لین پول است . وی در سال ۱۸۷۷ مامور نگاهداری مسکوکات شرقی در موزهٔ بریتانیا شد و تا پایان عمر به این شغل اشتغال داشت . لین پول بیش از سی جلد کتاب تالیف کرده که بیست جلد آن دربارهٔ سکه شناسی است . کتاب او دربارهٔ فهرست مسکوکات اسلامی در موزهٔ بریتانیا مشتمل بر سیزده جلداست که تا کنون سرمشقی برای دیگر محققان و موزه داران در سکه شناسی و تحقیق در پیرامون مسکوکات بوده است .

کتاب " طبقات سلاطین اسلام " حاصل بیست سال تحقیق و کارمداوم وی دربارهٔ مسکوکات خلفا و شهریاران عرب و ایرانی و دیگرملل اسلامی در موزهٔ بریتانیا است . (۱)

او کتاب‌طبقات خود را پس از ذکرخلفای راشدین واموی و عباسی با رعایت نظم جغرافیائی از مغرب اسلام که آندلس بوده آغاز کرده ، از مراکش گرفته‌به تدریج به سوی ایران و مشرق آمده ، با ذکر هندوستان و افغانستان به کار خود خاتمه داده است .

وی برای هرسلسله مقدمه تاریخی کوتاهی نوشت و نسبنامه‌ای از ایشان با ذکر سالهای هجری و میلادی در پایان هر فصل بیفزود و کتاب‌خود را درسال ۱۸۹۳ درلندن منتشر کرد . این کتاب را مورخ معاصر ایرانی مرحوم عباس اقبال آشتیانی ، تحت عنوان " طبقات سلاطین اسلام " به فارسی ترجمه کرده که مکرر در تهران به طبع رسیده است .

۳ ـ بارتلد (ویلهلم ۱۸۶۹ ـ ۱۹۳۰) : خاور شناس بزرگ‌روسی و استاددانشگاه سن پطرسبورگ که کتابهای بسیاری دربارهٔ آسیای میانه و تاریخ اسلام نوشته ، تحت تاثیر طبقات سلاطین اسلام لین پول قرار گرفت و آنرا به زبان روسی ترجمه کرد و به نام " سلسله‌های مسلمان " با اضافاتی در ۱۸۹۹ منتشر ساخت . (۲)

۴ ـ رزق الله منقریوس الصدفی : که از تاریخ نگاران مسیحی مذهب مصر بود ، کتاب مفصلی در سه جلد تحت عنوان "تاریخ دول اسلام" نوشته که روی هم به یک هزار و یک صدو پنجاه صفحه میرسد .جلد اول این کتاب با مقدمه‌ای دربارهٔ تاریخ و جغرافیای عربستان وتاریخ عرب قبل از اسلام آغاز می‌شود . بعد از ذکر خلفای اسلام اعم از راشدین و اموی و عباسی ،به آندلس و امرای شمال آفریقا و ملوک‌الطوایف ایران چون طاهریان و علویان وصفاریان می‌پردازد ، وآن جلد را به دولت حسینیه در کردستان پایان می‌دهد .

1- Stanley. Lane-pool, The Mohammadan dynasties: Chronological and genealogical Tables with historical introductions, London. 1893

2- Barthold, V.V. Musulmanskuja dynasty, St. Petersburg 1899.

جلد دوم این کتاب از غزنویان در افغانستان و هند آغاز شده به دولت مرینیه در مراکش خاتمه می‌پذیرد ، جلد سوم آن که در سال ۱۹۰۸ میلادی در قاهره به طبع رسیده ، از دولت نصریه احمریه در آندلس آغاز می‌شود و به دولت دراویش در سودان پایان می‌یابد .

منفریوس در کتاب خود تاریخ دورهٔ سلطنت هر امیر و پادشاهی را به سال هجری و میلادی آورده ، و تمام ۷۸۲ امیر یا پادشاه در سه جلد کتاب خود ذکر کرده است . پیداست که وی از مراجع بسیاری بهره برگرفته ولی در کتاب خود هیچگونه مرجعی به دست نمی‌دهد ، به هر حال کتاب ممتع و سودمندی است .

۵ ــ زاخائو (ادوارد ۱۸۴۵ ــ ۱۹۳۰) : وی که از خاور شناسان بزرگ آلمان است ، برای تکمیل کتاب طبقات سلاطین اسلام لین پول در ۱۹۲۳ رساله‌ای به آلمانی تحت عنوان " فهرستی از سلسله‌های اسلامی [1]" نوشته ، نسبنامه شهریاران و سلسله‌های کوچکی را که نام ایشان در کتاب لین پول نیامده آورده است .

زاخائو در این تحقیق از کتاب " صحایف الاخبار " منجم باشی بهره فراوان برگرفته است .

۶ــ خلیل ادهم : خلیل ادهم بن ابراهیم پاشا (۱۸۶۱ ــ ۱۹۸) از دانشمندان و مورخان ترک و موسس موزه آثار قدیم شرقی ، و موزهٔ طوب قاپوسرای در استانبول است . در ۱۸۸۵ به ریاست موزهٔ اخیر برگزیده شد . وی کتابهای بسیاری دربارهٔ تاریخ و باستانشناسی و کتابشناسی نوشته است .

خلیل ادهم کتاب طبقات سلاطین لین پول را اساس کار خود قرار داده ، پس از ترجمه مطالب زیادی بر آن افزوده و از تعلیقات و اضافات بارتلد بهره فراوان برده است . عنوان کتاب او به ترکی از این قرار است :

"دول اسلامیه ، تاریخی مدخللرایله تقویمی و انسابی جد و للری محتویدر (استنلهٔ له ن ــ پوول) ک اسلام دولتلــری سلاله لرینه دائر تالیف کرده سی اولان اثرک تعدیلات و علاوات ایله ترجمه سیدر " .

خلیل ادهم پس از سه سال زحمت متوالی و استفاده از کتابهای خطی فارسی و ترکی و فهارس مسکوکات ، و وقفنامه‌ها و کتیبه‌ها ، کتاب " دول اسلامیه " خود را در سال ۱۳۴۵ هجری برابر با ۱۹۲۷ میلادی در استانبول به طبع رسانید .

برای نشان دادن مقدار اضافاتی که خلیل ادهم بر کتاب لین پول کرده کافی است بگوئیم که شمار سلسله‌هائی که در کتاب لین پول آمده ۱۱۸ و شمار آنها در کتاب خلیل ادهم ۱۸۱ می‌باشد ، و در نتیجه خلیل ادهم ۶۳ سلسله بر کتاب لین پول افزوده است . بعلاوه خلیل ادهم در مقدمهٔ هر سلسله علل سه گانه : پیدایش و عظمت و انقراض آنها را به تفصیل شرح داده است .

اخیرا " دو ترجمه هر یک در دو مجلد به فاصله چهار سال از متن ترکی کتاب دول اسلامیه خلیل ادهم به زبان عربی شده ، که ترجمه نخستین را دکتر احمد سعید سلیمان به نام : تاریخ الدول الاسلامیه و معجم الاسر الحاکمه در ۱۹۶۹ در مصر ، و ترجمه دوم را محمد صبحی فرزات به اشتراک محمد احمد دهمان به نام " الدول الاسلامیه " در ۱۹۷۳ در دمشق انتشار داده‌اند . جای تعجب است که این دو مترجم محترم از کتاب دکتر احمد سعید سلیمان که ترجمه‌ای مرغوب و دارای مزایائی است که بعدا " دربارهٔ آن سخن خواهم گفت آگاه نشده‌اند و بیهوده زحمت ترجمه به خود داده‌اند ، زیرا چیز تازه‌ای را کشف نکرده‌اند .

۷ ــ زامباور (ادوارد فن) : تا کنون مهمترین و مفصل ترین کتاب را دربارهٔ تاریخ دول اسلامی و نسبنامه شهریاران و امیران و فرمانروایان مسلمان ، زامباور نوشته است . وی مورخی بزرگ و از رجال سیاسی اطریش و وزیر مختار کشورش در دربار عثمانی بود و پنج سال از ۱۹۱۳ تا ۱۹۱۸ در آن کشور بزیست و به مطالعه و جمع آوری مسکوکات و فهرست های مربوط به آنها پرداخت . او گذشته از تبحر در تاریخ اسلام ، سکه شناس ، و عربی دان و محققی بود که دو زبان ترکی و فارسی را به خوبی میدانست .

زامباور اساس کار خود را بر کتاب الکامل فی التاریخ عزالدین ابن الاثیر (۵۵۵ ــ ۶۳۰ ه ، ۱۱۶۰ ــ ۱۲۳۲ م) نهاد و به ترجمه آن کتاب عظیم پرداخت و در سال ۱۹۴۹ از ترجمه آن فارغ شد و در همان سال نیز جهان را

1- " Sachau, C. Edward, Ein Verzeichnis Muhammedanische Dynastien". Abhandlungen der Praussischen Akademie der Wissenschaften, Phil. Hist. Kl (1923) No. 1, PP.1-39

بدرود گفت . پیش از این وی کتاب نسبنامه خلفا و شهریاران را در ۱۹۲۷ به زبان فرانسه درهانور به طبع رسانیده بود . (۱)

درتالیف این کتاب ، زامباور تا قرن هفتم هجری بیشتربرتاریخ ابن الاثیر اعتماد نموده و از آن پس به تواریخ و مآخذ دیگررجوع کرده که همه آنها با کمال امانت در ذیل صفحات کتاب او مسطور است . او در کتاب خودتنهـا دربارهٔ خلفا و پادشاهان بحث نمی‌کند ، بلکه غالبا " نام وزیران و سرداران و فرمانروایان هرسلسله را نیز یاد می‌نماید ، و شجره نسب هر سلسله را در ذیل آن می‌دهد . کتاب وی نام همه فرمانروایانی را که از آنـــدلس و مراکش و شمال افریقا تا هند ، بر جهان اسلام فرمانروایی کرده‌اند ، با ذکر وقایع تاریخی در بردارد .

با وجود کوشش بسیار در استیعاب و گرد آوری همه سلسله‌ها و اکثر خاندانهای اسلامی در یک کتاب ضخیم و جسیم ، باز زامباور با فروتنی عالمانهٔ خود معترف است که کتاب او کامل نیست و هنوز خاندان هائی را چـــون مشعشعیان خوزستان ، و شهریاران مادو را در جنوب هندوستان ، و خانات سیبریه ، و امیران عرب و هوســه در حاشیه صحرای افریقا ، و نام اکثر فرمانروایان مسلمان جزایر شرق الهند (اندونزی) رافاقد است .

۸ ــ ترجمهٔ عربی زامباور : کتاب زامباوررا دو تن ازاستادان دانشگاه سابق فوآداول مصر به نام : دکترزکی محمدحسن بک و حسن احمدمحمود ، به یاری بعضی از دستیاران خود تحت عنوان : " معجم الانساب والاسرات الحاکمةفی التاریخ الاسلامی " به عربی ترجمه و در دو جلد از سال ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۲ در قاهره به طبع رسانیده‌اند . مترجمان علاوه بر ترجمه حواشی زامباور ، از تاریخ دول اسلامیه خلیل ادهم بهره جسته ، بعضی از مطالب را از آن کتاب در پای صفحات آورده‌اند .

با وجود آنکه چند تن ازفضلای مصر در برگردانیدن این کتاب به عربی با یکدیگر همکاری می‌کردند ، بـاز برخی از مطالب اصل کتاب وشجره نامه‌ها را عمدا " یا سهوا " حذف کرده‌اند .

۹ ــ بوسورث : ده سال پیش کتاب دیگری به تاریخ دولتهای اسلامی افزوده گشت ، و آن " سلسله‌های اسلامی " تالیف خاور شناس معاصرانگلیسی آقای ادموند بوسورث استاد دانشگاه منچستر است . وی کتاب خود را در ۱۹۶۷ در ادنبورو به طبع رسانیده است . (۲)

با آنکه کتاب او آخرین تالیف فرنگان در این باب است ، مع الوصف از دولتهای اسلامی بیش از ۸۲ سلسله را در برندارد و حتی به یکسوم کتاب دول اسلامیه خلیل ادهم نمی‌رسد . ولی از نکات و افادات تاریخی خالی نیست . این کتاب راآقای دکتر فریدون بدره‌ای از زبان انگلیسی به فارسی ترجمه کرده و ازطرف انتشارات فرهنگ ایران تحت عنوان " سلسله‌های اسلامی " در سال ۱۳۴۹ خورشیدی به چاپ رسیده است .

۱۰ ــ احمد سعید سلیمان : تازه ترین کتابی که دربارهٔ سلسله‌های اسلامی تا کنون به طبع رسیده کتـــاب "تاریخ الدول الاسلامیه و معجم الاسرالحاکمه" دکتر احمد سعید سلیمان است در دو جلد ، که در حقیقت ترجمه دیگری به عربی از کتاب " دول اسلامیه " خلیل ادهم است که ذکر آن در شماره ۶ گذشت .

ابتکاری که دکتر احمدسعید در کارخود نشان داده آن است که وی علاوه بر ترجمه دقیق و صحیح تمام کتاب خلیل ادهم ، سلسله‌ها و دولتهائی که بعد از طبع کتاب وی تا کنون در کشورهای اسلامی روی کار آمده‌اند ، به دولتهای پیش افزوده است . بدین ترتیب در چهار ده فصل کتاب خود ، ۲۷ سلسله دیگر بر یکصد و هشتادویک سلسله کتاب خلیل ادهم افزوده ، و مجموع دولتهای اسلامی را اعم از پادشاهی و جمهوری بـه دویست و هشت دولت رسانیده است . کتاب دکتر احمد سعید سلیمان در ۱۹۶۹ در مصر به طبع رسیده است .

1- Bosworth. C.E. The Islamic Dynasties: a chronological and Genealogical Survey. Edinburgh 1967

1. Zambaur, E. Manuel de généalogie et de chronologie pour l'histoire de l'Islam, Hannover. 1927

نسبنامه‌خلفا و شهریاران و سیرحوادث تاریخی اسلام ؛ کتاب زامباور رامترجم از روی اصل فرانسوی وتطبیق با ترجمهٔ عربی ، دوازده سال پیش ترجمه‌کرده و در بین اوراق پراکنده‌خود در گوشه‌ای نهاده بود . پس ازچندی در طاق نسیان افتادو فراموش شد ، تا آنکه‌سال گذشته‌شاگرد ارجمندفاضلم‌آقای نصرالله سماک لیسانسیه رشته‌تاریخ دانشگاه تربیت معلم ، که یاد داشتهای کهنه مرا در انبار کتابخانه‌ام تصفح می‌کرد آنرا یافته ، مرا آگاه از چنین کتاب آماده‌ای کرد که به کلی از یاد من رفته بود . برای اطمینان خاطر یک بار دیگر آنراباز خوانی و با اصـــل فرانسوی و ترجمه عربی تطبیق و اشتباهات آنرا اصلاح کردم .

در این احوال دوست دیرین گرامی آقای حاج محمد علی ترقی مدیر محترم کتابفروشی خیام و دو فرزنـــد ارجمندش آقایان بیژن و شاهرخ‌ترقی ، حاضر به طبع‌آن شدندو با زحمات فراوان آقای سماک آن کتاب را باطرزی فنی که در نوع خودکم نظیر است در غیاب من به چاپ رسانیدند . اینک با سپاسگزاری از ایشان ، این کتاب را که نسبنامه خلفا و شهریاران و سیر حوادث تاریخی اسلام ، نام نهاده و در حقیقت کلید تاریخ حوادث و وقایـــع اسلام است به دانش پژوهان و اهل معرفت تقدیم میکنم .

دکتر محمد جواد مشکور

دمشق ۲۵ اردیبهشت ۲۵۳۵

برابر با ۱۵ مه ۱۹۷۶

۱ — خلفای راشدین

۱ — أبو بكر ، عبد الله عتيق ، الصديق	۱۲ ربيع الأول	سنه ۱۱ ﻫ
۲ — عمر بن الخطاب ، الفاروق	۲۲ جمادى الآخر	۱۳
۳ — عثمان بن عفان ، ذو النورين	۲۹ ذى الحجه	۲۳
۴ — على بن أبى طالب ، المرتضى	۱۷ ذى الحجة	۳۵

۲ — امویان

	۱ — معاويه [الأول] بن أبى سفيان	سفيانيان	ربيع الأول	۴۱
	۲ — يزيد [الأول] بن معاويه		رجب	۶۰
	۳ — معاوية [الثانى] بن يزيد [۱]		۱۵ ربيع الأول	۶۴
	عبد الله بن الزبير ، از ربيع الثانى ۶۴ تا ۱۵ جمادى الأولى ۷۳			
	۴ — مروان [الأول] بن الحكم	مروانيان	۳ ذى القعده [۲]	۶۴
[۳] ○ ∆	۵ — عبد الملك بن مروان [۴]		۲۷ رمضان	۶۵
○ ∆	۶ — الوليد [الأول] بن عبد الملك		۱۴ شوال	۸۶
○	۷ — سليمان بن عبد الملك		۱۵ جمادى الآخر	۹۶
○	۸ — عمر بن عبد العزيز		۱۰ صفر	۹۹
○	۹ — يزيد [الثانى] بن عبد الملك		۲۰ رجب	۱۰۱
○ ∆	۱۰ — هشام بن عبد الملك		۲۶ شعبان	۱۰۵
○	۱۱ — الوليد [الثانى] بن يزيد [۵]		۶ ربيع الثانى	۱۲۵
○	۱۲ — يزيد [الثالث] بن الوليد		۲۷ جمادى الآخر	۱۲۶
○	۱۳ — ابراهيم بن الوليد		۷ ذى الحجه	۱۲۶
○ ∆	۱۴ — مروان [الثانى] بن محمد		۱۴ صفر [۶]	۱۲۷
	قيام ابراهيم بن هشام سنة ۱۲۸			

مراجع : الطبرى

ابن الأثير

السيوطى : تاريخ الخلفاء (قاهره سنة ۱۳۰۵) ترجمه جرت ، كلكته ۱۸۸۱

Nöldeke : Zur Geschichte der Omayyaden ZDMG. LV (1901) p. 683.

---

(۱) مدت حقیقی خلافت اومعلوم نیست وبعضی ازمورخان، اوراازخلفاشمرده اند ، نک ، Nöldeke. l.c. p. 684

(۲) Nöldeke. l.c. p. 687

(۳) زامباور، نامهائی راکه درکتیبه های تاریخی آمده یا علامت ∆ ونامهایی که برسکه هانقش شده باعلامت ○ نشان داده است

(۴) برسکه های خلفای اموی نام خلیفه نیست .

(۵) بسرعمش عبدالعزیزبن حجاج اوراکشت .

(۶) نک South-Kensington ، نک JRAS 1905, p. 390 . نام اوبرپارچه‌بافته‌ای آمده که درموزه سوث ـ کنزینگتون نگهداری میشود .

۳ — امویان در اندلس

۱ — ابو المطرف عبد الرحمن [الأول] بن معاویه ، معروف به الداخل متوفی در ۱۰ جمادی الآخر ۱۷۲	ذو الحجة	سنة ۱۳۸ ه
۲ — أبو الولید الراضی (العادل) هشام [الأول] بن عبد الرحمن متوفی در ۳ صفر ۱۸۰	جمادی الآخر	۱۷۲
۳ — ابو العاصی الحکم [الأول] المنتصر بن هشام ، متوفی در ۲۷ ذی الحجه ۲۰۶	صفر	۱۸۰
۴ — أبو المطرف عبد الرحمن [الثانی] بن الحکم ، متوفی در ۳ ربیع الثانی ۲۳۸	ذو الحجة	۲۰۶
۵ — أبو عبد الله محمد [الأول] بن عبد الرحمن ، متوفی در ۲۸ صفر ۲۷۳	ربیع الثانی	۲۳۸
۶ — ابو الحکم المنذر بن محمد ، متوفی در ۱۵ صفر ۲۷۵	صفر	۲۷۳
۷ — ابو محمد عبد الله بن محمد ، متوفی در غره ربیع الأول ۳۰۰	ربیع	۲۷۵
۸ — ابو المطرف عبد الرحمن [الثالث] الناصر بن محمد بن عبد الله متوفی در ۲ رمضان ۳۵۰	صفر	۳۰۰
۹ — ابو المطرف الحکم [الثانی] المستنصر بن عبد الرحمن ، متوفی در صفر ۳۶۶	رمضان	۳۵۰
۱۰ — [ابو الولید هشام [الثانی] المؤید بن الحکم[۱]	صفر	۳۶۶
۱۱ — محمد [الثانی] المهدی بن هشام بن عبد الجبار[۲]	جمادی الآخر	۳۹۹
۱۲ — سلیمان المستعین بن الحکم بن سلیمان	ربیع الأول	۴۰۰
محمد [الثانی] (برای باردوم) شوال ۴۰۰		
هشام [الثانی] (برای باردوم) ذو الحجة ۴۰۰		
سلیمان (برای باردوم) شوال ۴۰۳ تا محرم ۴۰۷		
علی الناصر بن حمود[۳] *	محرم	۴۰۷
۱۳ — عبد الرحمن [الرابع] المرتضی بن محمد	رمضان	۴۰۸
القاسم المأمون بن حمود * ۴۰۸		
یحیی المعتلی بن علی بن حمود * ۴۱۲		
القاسم (برای باردوم) * ۴۱۳		
۱۴ — عبد الرحمن [الخامس] المستظهر بن هشام	رمضان	۴۱۴
۱۵ — محمد [الثالث] المستکفی بن عبد الرحمن	ذو القعدة	۴۱۴
یحیی بن علی (برای باردوم) * ربیع الأول ۴۱۶		
۱۶ — هشام [الثالث] المعتد بن عبد الرحمن [الرابع]	از ربیع الأول ۴۱۸ إلی ۴۲۲	

۴ — خلفای عباسی

۱[۴] — ابو العباس عبد الله السفاح بن محمد	۱۳ ربیع الأول	۱۳۲
۲ — ابو جعفر عبد الله المنصور بن محمد	۱۳ ذی الحجه	۱۳۶
۳ — ابو عبد الله محمد المهدی بن المنصور	۶ ذی الحجة	۱۵۸

(۱) پادشاهی ضعیف الاراده بود و کارهای کشور بدست وزیر معروفش المنصور (المظفر) اداره میشد.

(۲) وی عبدالرحمن الناصر بن محمد المنصور (المظفر) را که آخرین حاجب عامریین بود در چهارم رجب ۳۹۹ درگذشت ولیعهد خود ساخت.

* از پادشاهان بنی حمود.

(۳) تا زمان المأمون بر سکه‌های عباسی نام خلیفه به نظر نمی‌رسد.

(۴) سکه ای در ۲۰۶ هـ به نام اورده شده نک Br. M. Add. 1 p. 142, N. 132y وازوی به عنوان ولیعهد نام برده شده است.

ه ٤ — ابو محمد موسى الهادى بن المهدى	٢٢	محرم	سنة ١٦٩ ﻫ
ه ه ه ٥ — أبو جعفر هارون الرشيد بن المهدى	١٦	ربيع الاول	١٧٠
ه ٦ — أبو موسى محمد الأمين بن الرشيد	٣	جمادى الآخر	١٩٣
ه ه ٧ — أبو جعفر عبد الله المـأمون بن الرشيد	٢٦	محرم	١٩٨[1]
ابراهيم المبارك بن المهدى ، الى ١٠ ذى الحجه ٢٠٣[2]	٥	محرم	٢٠٢[3]
ه ٨ — ابو اسحق محمد المعتصم بالله بن الرشيد	١٦	رجب	٢١٨
العباس بن المـأمون ، خلافت وى در دمشق اعلام شد[4]			٢١٨
محمد بن القاسم ، علوى مدعى[5]			٢١٨
ه ٩ — ابو جعفر هارون الواثق بالله بن المعتصم	١٨	ربيع الأول	٢٢٧
ه ١٠ — ابو الفضل جعفر المتوكل على الله بن المعتصم	٢٣	ذى الحجة	٢٣٢
ه ١١ — أبو جعفر محمد المنتصر بالله بن المتوكل	٤	شوال	٢٤٧
ه ١٢ — أبو العباس أحمد المستعين بالله بن محمد بن المعتصم[6]	٣	ربيع الثاني	٢٤٨
ه ١٣ — أبو عبد الله محمد المعتز بالله بن المتوكل ، كشته شد	٤	محرم	٢٥٢[7]
ه ١٤ — ابو اسحق محمد المهتدى بالله بن الواثق ، كشته شد	٢٧	رجب	٢٥٥
ه ١٥ — ابو العباس أحمد المعتمد على الله بن المتوكل	١٨	رجب	٢٥٦
ه ١٦ — ابو العباس أحمد المعتضد بالله بن الموفق بن المتوكل	٢٠	رجب	٢٧٩
ه ١٧ — ابو محمد على المكتفى بالله بن المعتضد	٢٢	ربيع الثانى	٢٨٩
ه ه ١٨ — أبو الفضل جعفر المقتدر بالله بن المعتضد	١٢	ذى القعدة	٢٩٥
ابو العباس عبد الله المرتضى بن المعتز[8]	٢١	ربيع الأول	٢٩٦
ابو منصور محمد القاهر[9]	١٥	محرم	٣١٧
ه ١٩ — أبو منصور محمد القاهر بالله بن المعتضد[10]	٢٧	شوال	٣٢٠
ه ٢٠ — ابو العباس أحمد الراضى بالله بن المقتدر[11]	٩	جمادى الأولى	٣٢٢
ه ٢١ — أبو اسحق ابراهيم المتقى لله بن المقتدر[12]	٢٠	ربيع الأول	٣٢٩
ه ٢٢ — أبو القاسم عبد الله المستكفى بالله بن المكتفى[13]	٢٠	صفر	٣٣٣
ه ٢٣ — ابو القاسم الفضل المطيع لله بن المقتدر[14]	١٢	جمادى الآخر	٣٣٤
ه ٢٤ — ابو الفضل عبد الكريم الطائع لله بن المطيع[15]	١٣	ذى القعده	٣٦٣

---

(١) وى ازمحرم سال ١٩٥ بربرادرش امين طغيان كردوامين در٢٦ محرم سال ١٩٨ كشته شد.

(٢) پس ازگرفتن بيعت براى على بن موسى الرضاوانتخاب او ازطرف مامون به ولايتعهدى عباسى هادر٢٥ ذيحجه سال ٢٠١ﻫ ابراهيم المبارك راخليفه خواندند.

(٣) مامون در١٥ صفر٢٠٤ ﻫ به بغداد درآمد.

(٤) وى درسال ٢٢٣ سراطاعت فرودآورد، باردیگرطغیان كرد وسرانجام افشين اورابه سال ٢٢٣ درزندان بكشت.

(٥) عبدالله بن طاهراورابسال ٢١٩ ﻫ شكست داد.

(٦) در١١ ذيحجه سال ٢٥١ ﻫ ازخلافت عزل شد.

(٧) اين تاريخى است كه وى رسماً به خلافت نشست ولى بنابه بعضى ازسكه هاى وى ازذيحجه سال ٢٥١ كارخلافت رادردست داشته است.

(٨) يک روزبیشترخلافت نكرد. (٩) جزدوروزخلافت نكرد.

(١٠) درششم جمادى الاولى سال ٣٢٢ ازخلافت خلع شد ودرجمادى الاولى سال ٣٣٩ درگذشت.

(١١) در١٥ ربيع الاول ٣٢٩ درگذشت، ويافتن كسى كه شايسته خلافت باشد دشوارگشت تاپس ازپنج روزخليفه جديد رابرگزيدند.

(١٢) در٢٠ صفر٣٣٣ ازخلافت خلع شدودر٣٥٧ ﻫ درگذشت

(١٣) لقب ديگراو" امام الحق بود ازخلافت خلع و در٨ جمادى الاخرسال ٣٣٤ كشته شد.

(١٤) پس ازوفات " المطيع " خليفه اى سكه به نام خودنزد ولى المقتفى ضرب سكه راازسرگرفت.

(١٥) در١٩ رجب ٣٨١ ﻫ خلع شدوبه سال ٣٩٣ درگذشت وپيوسته نام اوتاجمادى الاولى ٣٨٩ درخطبه ها، واسم اودر بخش شرقى خلافت اسلامى برسكه هانقش مى شد.

ه	۲۵ — ابو العباس أحمد القادر بالله بن اسحق بن المقتدر [۱]	۱۹ رجب	سنه ۳۸۱ ه
ه	۲۶ — ابو جعفر عبد الله القائم بأمر الله بن القادر	۱۱ ذی الحجه	۴۲۲
	قیام بساسیری [۲]		۴۵۰—۴۵۱
ه	۲۷ — أبو القاسم عبد الله عُدة الدين المقتدی بأمر الله بن محمد بن القائم	۱۳ شعبان	۴۶۷
ه ۸	۲۸ — ابو العباس أحمد المستظهر بالله بن المقتدی	۱۵ محرم	۴۸۷
ه	۲۹ — أبو منصور الفضل المسترشد بالله بن المستظهر	۱۶ ربيع الثانی	۵۱۲
ه	۳۰ — ابو جعفر المنصور الراشد بن المسترشد	۱۷ ذی القعده	۵۲۹
ه	۳۱ — ابو عبد الله محمد المقتفی لأمر الله بن المستظهر [۳]	۱۸ ذی القعدة	۵۳۰
ه	۳۲ — أبو المظفر يوسف المستنجد بالله بن المقتفی	۲ ربيع الأول	۵۵۵
ه	۳۳ — ابو محمد الحسن المستضیء بأمر الله بن المستنجد	۹ ربيع الثانی	۵۶۶
ه ۸	۳۴ — ابو العباس أحمد الناصر لدين الله بن المستضیء	۲ ذی القعده	۵۷۵
ه	۳۵ — ابو نصر محمد الظاهر بأمر الله بن الناصر	۳۰ رمضان	۶۲۲
ه ۸	۳۶ — أبو جعفر المنصور المستنصر بالله بن الظاهر	۱۴ رجب	۶۲۳
ه	۳۷ — ابو أحمد عبد الله المستعصم بالله بن المستنصر در ۱۴ صفر ۶۵۶ به أمر هولاكو كشته شد	۱۰ جمادی الآخر	۶۴۰

مراجع : الطبری

ابن الأثير : الكامل

السيوطی : تاريخ الخلفا . (طبع قاهره سنة ۱۳۰۵) ، ترجمه جرت، كلكته ۱۸۸۱

Weil: Geschichte der Chalifen I-III

۵ — خلفای عباسی در مصر

۱ — ابو القاسم أحمد المستنصر بن الظاهر	۱۳ رجب	۶۵۹
۲ — أبو العباس أحمد الحاكم [الأول] بن الحسن (القبی) [۴]	۸ محرم	۶۶۱
۳ — أبو ربيعه سليمان المستكفی [الأول] بن الحاكم [۵]	جمادی الأولى	۷۰۱
٤ — ابو اسحق ابراهيم الواثق [الأول] بن المستمسك بن الحاكم	۹ ذی القعدة	۷۴۰ [۶]
۵ — ابو العباس أحمد الحاكم [الثانی] بن المستكفی	۲۱ ذی الحجه	۷۴۰
۶ — أبو الفتح أبو بكر المعتضد [الأول] بن المستكفی	جمادی الآخر	۷۵۳
۷ — ابو عبد الله محمد المتوكل [الأول] بن المعتضد [۷]	جمادی الأولى	۷۶۳
۸ — أبو يحيى زكريا المعتصم بن الواثق [الأول] [۸]	ربيع الأول	۷۷۹
المتوكل (برای بار دوم) [۹]	ربيع الثانی	۷۷۹
۹ — أبو حفص عمر الواثق [الثانی] بن الواثق [الأول]	رجب	۷۸۵
المعتصم (برای بار دوم) [۱۰]	۱۹ شوال	۷۸۸
المتوكل (برای بار سوم)	۱۰ جمادی الاولی	۷۹۱

---

(۱) نام اوتنيز بر سكه های غزنوی سال ۴۲۴ ه ديده می شود. نک Contr. III, Ns. 449, 450 et 458

(۲) خليفه از رمضان ۴۵۰ تا ذيقعده سال ۴۵۱ در تبعيد بود. نک . Contr III, 50-57. N. 505 ، ابن خلكان ج ۱ ص ۱۷۲ ، Wüstenfeld: Geschichte der Fatimiden-chalifen vol. III, Gott. 1880, p. 12-22.

(۳) ديناری از او در ۵۴۱ به ضرب "مدينة السلام" به دست آمده است كه فقط اسم او را دارد : مجموعه شاهزاده خانم فاطمه اسماعيل شماره ۴۸۳

(۴) در اصل فرانسه " القجي " آمده ، ولی درست " القبی " است. (مترجم عربی) ، نک . ابوالمحاسن ، النجوم الزاهره ج ۲ ص ۱۱۸ ، المقريزی ، السلوک ج ۱ ص ۴۶۲ .

(۵) در شعبان ۷۴۰ ه درگذشت ، كنيه اش را ابوربيع نيز نوشته اند ، نک . لين پول ، ترجمه تركی ص ۲۵ .

(۶) منصب خلافت پيش از وی قريب دو ماه خالی بود .

۷ ، ۸ ، ۹ ، ۱۰ همگی از خلافت خلع شدند .

۱۰ — أبو الفضل عباس (یا یعقوب) المستعین بن المتوکل [1]		رجب	سنه ۸۰۸ ﻫ
۱۱ — أبو الفتح داود المعتضد [الثانی] بن المتوکل	۱۶	ذی الحجة	۸۱۶
۱۲ — أبو ربیعه سلیمان المستکفی [الثانی] بن المتوکل	٤	ربیع الأول	۸٤٥
۱۳ — أبو بکر حمزه القائم بن المتوکل [2]		محرم	۸٥٥
۱٤ — أبو المحاسن یوسف المستنجد بن المتوکل		رجب	۸٥۹
۱٥ — أبو الأعز عبد العزیز المتوکل [الثانی] بن المستعین	۲٦	محرم	۸۸٤
۱٦ — أبو الصبر یعقوب المستمسک بن المتوکل [الثانی] [3]		صفر	۹۰۳
۱۷ — المتوکل [الثالث] بن المستمسک			
المستمسک (برای بار دوم)			۹۲۲
المتوکل [الثالث] (برای بار دوم) [4]			۹۲۳

مراجع : السیوطی : تاریخ الخلفاء (قاهره سنه ۱۳۰٥ ﻫ)

Weil : Geschichte der Chalifen, vol. 5. p. 441.

٦ — وزرای خلفای عباسی

السفاح [5] :

أبو سلمه حفص بن سلیمان الخلال الهمدانی [6]		ربیع الأول	۱۳۲
أبو جهم بن عطیه		رجب	۱۳۲
خالد بن برمک			۱۳۳

المنصور :

خالد بن برمک ، که بر وزارت باقی ماند	۱۳	ذی الحجه	۱۳٦
أبو أیوب سلیمان بن أبی سلیمان مخلد الموریانی الخوزی [7]		جمادی الآخر	۱۳۸
أبو الفضل الربیع بن یونس بن محمد بن عبد الله بن أبی فروة الحفار [8]			

المهدی :

أبو عبید الله (یا عبد الله) معاویه بن عبید الله بن یسار الأشعری			۱٥۸
(مشهور به زندیق ، و به سال ۱٦۹ کشته شد)			
أبو عبد الله یعقوب بن داود بن عمر بن طهمان [9] ، متوفی ۱۸۷		حدود سنة	۱٦۳
أبو الفضل الربیع بن یونس (برای بار دوم)		حدود سنة	۱٦٦
الفیض بن أبی صالح			

الهادی :

أبو الفضل الربیع بن یونس (برای بار سوم)		محرم	۱٦۹
ابراهیم بن ذکوان [10] الحرانی			

(۱) به ۸۳۳ درگذشت وبمدت کوتاهی از ۸۱٥ درمصربنام الملک العادل پادشاهی کرد ، نک . ممالیک

(۲) به سال ۸٦۲ بمردوپیش ازآن ، ازخلافت خلع شد .

(۳) خلع شدوپس در ۹۲۷ بمرد .

(۴) انتقال خلافت به سلطان سلیم عثمانی افسانه ای بیش نیست واین داستان بی اساس رامورخ معروف مراجه اسن نقل کرده

(٥) تاکنون مدارکی بدست نیامده که منصب وزارت درعهدامویی وجودداشته یاکسی درآن دوره دارای لقب وزیربوده باشد .

(٦) دراصل فرانسوی "حمدانی" آمده ولی درست "همدانی" منسوب به قبیله همدان است ، وی ملقب به وزیرآل محمد بودوابومسلم خراسانی در ۱٥ رجب سال ۱۳۲ ﻫ اورابکشت ، نک . ابن خلکان (دوسلین) ج ۱ ص ٤٦۷ .

(۷) به سال ۱٥٤ درگذشت ، ابن خلکان ج ۱ ص ٥۹٥

(۸) ابن خلکان ج ۱ ص ٥۲۱ ، ٥۲٦

(۹) تاریخ تعیین وعزل اودرست معلوم نیست ، نک ابن خلکان ج ۴ ص ۳٥۲

(۱۰) دراصل فرانسوی "ذکوان" است ، ولی درست "ذکوان" به ذال می باشد (مترجم عربی) .

الرشيد :

يحيى بن خالد بن برمك	ربيع الأول سنة	١٧٠ هـ
الفضل بن يحيى بن خالد بن برمك		
° جعفر بن يحيى بن خالد بن برمك متوفى سنه ١٨٧		١٧٧[1]
° أبو العباس الفضل بن الربيع بن يونس ، پسر ابوالفضل وزير[2] . .	محرم	١٨٧

الأمين :

° أبو العباس الفضل ، بر سركار بماند عزل در رجب سنه ١٩٦ و متوفى در ذى القعده سنه ٢٠٨		١٩٣

المأمون :

° الفضل بن سهل بن عبد الله السّرخسى ذو الرياستين ، متوفى در ٢ شعبان سنة ٢٠٢[3]		١٩٦
الحسن بن سهل (برادر فضل) متوفى در غره ذى الحجة سنه ٢٣٦[4]	شعبان	٢٠٢
احمد بن أبى خالد الأحول[5]	حدود سنة	٢٠٥
احمد بن يوسف بن القاسم[6]		٢١٠
أبو عباد ثابت بن يحيى بن يسار الرّازى		
أبو عبد الله محمد بن يزداد بن سُويد[7]		

المعتصم :

ابو العباس الفضل بن مروان بن ماسرخس متوفى در ربيع الثانى سنة ٢٥٠[8]	غره رمضان	٢١٨
احمد بن عمار بن شاذى	رجب	٢٢١
ابو جعفر محمد بن عبد الملك بن أبى حمزة أبان بن الزيات[9] . .		٢٢٥

الواثق :

ابن الزيات ، بر مسند وزارت بماند	ربيع الأول	٢٢٧

المتوكل :

ابن الزيات ، سركار بماند سپس خليفه در ١٩ ربيع الأول سنة ٢٣٣ او را كشت . .	ذو الحجة	٢٣٢
ابو الوزير	ربيع الأول	٢٣٣
أبو جعفر محمد بن الفضل الجرجرائى[10]		
أبو الحسن عبيد الله بن يحيى بن خاقان الخراسانى (خاقانى أول)[11] . .	حدود سنه	٢٤٠

المنتصر :

احمد بن الخصيب	شوال	٢٤٧

---

(١) اين تاريخ ازروى سكه است .

(٢) ابن خلكان ج ٢ ص ٤٧١ .

(٣) ابن خلكان ج ٢ ص ٤٧٢ .

(٤) خليفه المامون دختر اوپوران (بوران ؟) را به زنى گرفت ، ابن خلكان (دوسلين) ج ١ ص ٢٦٨ ، ٤٠٨ .

(٥) ابن خلكان ج ١ ص ١٦ .

(٦) احمد بن يوسف بن القاسم بن صبيح العجلى متوفى به بغداد ٢١٣ هـ / ٨٢٨ م الاعلام زركلى ج ١ ص ٢٥٧ مترجم فارسى

(٧) محمد بن يزداد بن سويد المروزى متوفى در ٢٣٠ هـ / ٨٤٤ م الاعلام زركلى ج ٨ ص ١٤ (مترجم فارسى)

(٨) ابن خلكان ج ٢ ص ٤٧٢ . (٩) در اصل فرانسوى "غبان" ودرست " ابان " بهمزه است (مترجم عربى) ابن خلكان ج ٣ ص ٢٤٩

(١٠) منسوب به جرجرايا شهرى بين بغداد و واسط درگذشته در ٢٥١ هـ / ٨٦٥ م نك . الاعلام زركلى ج ٧ ص ٢٢١ (مترجم فارسى) .

(١١) متوفى در ٢٦٣ هـ / ٨٧٦ م نك . الاعلام زركلى ج ٣ ص ٢٥٥ (مترجم فارسى) .

المستعين :

أحمد بن الخصيب ، همچنان بر سرکار بماند	ربیع الثانی	سنة ۲۴۸ ﻫ
أتامش ، در ربیع الثانی ۲۴۹ به دست مردم کشته شد		۲۴۸
أبو صالح عبد الله بن محمد بن یزداد بن سوید [1]	ربیع الثانی	۲۴۹
أبو جعفر محمد بن الفضل الجرجرائی (برای بار دوم)		۲۴۹

المعتز :

أبو الفضل جعفر بن محمود الاسکافی		۲۵۲
أبو موسی عیسی بن فروخانشاه		
أبو جعفر أحمد بن اسرائیل الأنباری	جمدوند	۲۵۳
أبو الفضل جعفر بن محمود الاسکافی (برای بار دوم)		

المهتدی :

الاسکافی ، همچنان بر سرکار بماند	رجب	۲۵۵
أبو أیوب سلیمان بن وهب بن سعید بن عمرو بن الحصین بن قتال بن مت [2]		۲۵۵

المعتمد :

عبید الله بن یحیی الخاقانی [الأول] ، (برای بار دوم) ، متوفی سنه ۲۶۳	رجب	۲۵۶
الحسن بن مخلد بن الجراح ، متوفی در ذی القعده سنه ۲۶۳ [3]	ذو القعده	۲۶۳
ابو أیوب سلیمان بن وهب بن سعید ، (برای بار دوم) [4]	ذو الحجة	۲۶۳
أبو الصقر اسماعیل بن بلبل	ذو الحجة	۲۶۵
أحمد بن صالح بن شیر زاد القطربلی [5]	صفر	۲۷۷
عبید الله بن سلیمان بن وهب بن سعید		۲۷۷

المعتضد :

عبید الله بن سلیمان ، متوفی در حین خدمت ۲۸۸		۲۷۹
أبو الحسین القاسم بن عبیدالله بن سلیمان بن وهب بن سعید ، ملقب به ولی الدولة		۲۸۸

المکتفی :

وزیر سابق ، متوفی سنة ۲۹۱ [6]		۲۸۹
أبو أحمد العباس بن الحسن بن أحمد بن القاسم بن عبد الله بن أیوب الجرجرائی		۲۹۱
محمد بن داود بن الجراح (ابن المعتز) ۲۹۶		

المقتدر :

العباس بن الحسن الجرجرائی ، بر سرکار بماند	۱۷ ذی القعدة	۲۹۵
أبو الحسن علی بن محمد بن الفرات (بسرالفرات أول)	۲۲ ربیع الثانی	۲۹۶

---

(۱) پسر ابو عبدالله محمد وزیر مأمون .

(۲) در ۱۵ صفر ۲۷۲ ﻫ به زندان درگذشت ، ابن خلکان ج ۱ ص ۵۹۶ (در طبع بولاق . قس ابن قبال مترجم عربی) .

(۳) در ذیقعده ۲۶۳ ﻫ درگذشت . نک . Amedroz: Tadhkira, J. R. A. S. 1908, pp. 419, 451

(۴) از سال ۲۶۵ تا سال ۲۷۳ که درگذشت زندانی بود .

(۵) نام او را ابن الاثیر ذکر کرده است .

(۶) نام او بر سکه هائی که از سال ۲۹۲ تا ۲۹۳ پس از مردنش زده شده ذکر گردیده ، نک . Vasmer: Beiträge, Wiener Num. Zeitschr. 1925, et, Br. M. Cat. add. 1 p. 74

نام	روز	ماه	سال
أبو على محمد بن عبيد الله بن يحيى ، (خاقانى دوم)	٤	ذى الحجه	سنة ٢٩٩ ﻫ
على بن عيسى بن داود بن الجراح		محرم	٣٠١
ابن الفرات [الأول](براى بار دوم) دستگير شد در ٢٢ جادى الأول سنه ٣٠٦	٨	ذى الحجه	٣٠٤
ابو محمد حامد بن العباس ، اوراأبو الحسن بكشت		جادى الآخر	٣٠٦
ابن الفرات الاول ،(براى بار سوم).كشته در ١٣ ربيع الأول سنه ٣١٢ .	١٣	ربيع الثانى	٣١١
أبو القاسم عبد الله بن محمد بن عبيد الله (خاقانى سوم)		ربيع الأول	٣١٢
أبو العباس أحمد بن عبيد الله بن أحمد (يا سليمان) بن الخصيب . .	١١	رمضان	٣١٣
على بن عيسى بن الجراح ، (براى بار دوم) [1] ،متوفى در ذى الحجه سنه ٣٣٤	١١	ذى القعده	٣١٤
ابو على محمد بن على بن الحسن (ابن مقله أول)	١٥	ربيع الأول	٣١٦
ابو القاسم سليمان بن الحسن بن مخلد [2]	٣٠	جمادى الأولى	٣١٨
أبو القاسم عبيد الله بن محمد الكلوذانى	٢٦	رجب	٣١٩
الحسين بن القاسم بن عبيد الله بن سليمان بن وهب ، عميد الدوله . .	٢٩	رمضان	٣١٩
أبو الفتح الفضل بن جعفر بن محمد بن الفرات [الثانى]	٢٨	ربيع الثانى	٣٢٠

القاهر :

نام	روز	ماه	سال
ابو على محمد بن على،ابن مقله [الأول] ،(براى بار دوم)	٢٩	شوال	٣٢٠
محمد بن القاسم بن عبيد الله بن سليمان بن وهب ،متوفى در ٢ ذى الحجة سنه ٣٢١		غره شعبان	٣٢١
ابن الخصيب ، (براى بار دوم)	١٣	ذى القعده	٣٢١

الراضى :

نام	روز	ماه	سال
ابن مقله [الأول] ، (براى بار سوم)	٢٩	جمادى الأولى	٣٢٢
عبد الرحمن بن عيسى بن داود بن الجراح ، برادر وزيرى كه در ١٥٠٢ منصوب شد	١٥	جمادى الأولى	٣٢٤
ابو جعفر محمد بن القاسم الكرخى ، دوماه ونيم		غره جمادى الآخر	٣٢٤
ابو القاسم سليمان ،ابن مخلد ،(براى بار دوم)	١٥	رجب	٣٢٤
أبو الفتح الفضل ،ابن الفرات [الثانى] ، (براى بار دوم)		ذو الحجه	٣٢٤
ابن مقله الأول ، (براى بار چهارم)		ربيع الثانى	٣٢٦
ابن الفرات الثانى ،(براى بار سوم) [3]	١٥	شوال	٣٢٧
أبو عبد الله أحمد بن محمد البريدى [الأول]	٩	رجب	٣٢٧
ابو القاسم سليمان بن مخلد ، (براى بار سوم)	٢٠	ذى القعده	٣٢٨

المتقى [4] :

نام	روز	ماه	سال
ابن مخلد ،بر سر كار بماند	٢٠	ربيع الأول	٣٢٩
أبو الخير أحمد بن محمد بن ميمون ، ٣٣ روز وزارت كرد	٣	شعبان	٣٢٩
البريدى [الأول] ،(براى بار دوم) ،٢٤روزوزارت كرد.	٩	رمضان	٣٢٩
أبو اسحق محمد بن أحمد الاسكافى القراريطى ، ٤٣ روز وزارت كرد . .	١٢	شوال	٣٢٩
أبو جعفر محمد الكرخى ،(براى بار دوم)، ٣٣ روز وزارت كرد . . .	٢٥	ذى القعده	٣٢٩
أبو عبد الله الكوفى	٢٨	ذى الحجه	٣٢٩

(١) پيش ازآنكه در ٥ صفرسال ٣١٥ هـ به بغداد برسد ــ اباالقاسم عبدالله بن محمدكلوذانى كه پس ازآن دررجب ٣١٩ به وزارت رسيدوزارت مى كرد.

(٢) پسروزيرى بودكه درذيقعده سال ٢٦٣ به وزارت رسيد.

(٣) پنهان مى زيست وعبدالله بن على النقرى ازطرف او نيابت ميكرد.

(٤) درعهدمتقى وزيران سلطه حقيقى نداشتند.

البریدی [الاول] ،(برای بار سوم) ، ۱۳ روز وزارت کرد . . . . . ۲۵ ربیع الثانی سنه ۳۳۰ ه

القراریطی ،(برای بار دوم) ، ٤۲ روز وزارت کرد . . . . . ۸ جمادی الأولى ۳۳۰

منصب وزارت از ۲۰ جمادی الآخر تا ۱ شوال ۳۳ باوجود البریدی در بغداد خالی ماند

القراریطی ،(برای بار سوم) ، إلى ۲٦ جمادی الآخر سنه ۳۳۱ . . . ۱۵ شوال ۳۳۰

أبو العباس أحمد بن عبید الله الأصفهانی [1] ، ۵۰ روز وزارت کرد . . . ۱۲ رجب ۳۳۱

القراریطی ،(برای بار چهارم) ۲۰ روز وزارت کرد . . . . . ۵ رمضان ۳۳۱

أبو الحسین علی بن محمد بن علی ، ابن مقله [الثانی] ، یک سال وپنج ماه . ۲۵ رمضان ۳۳۱

المستکفی [2] :

أبو الفرج محمد بن علی السامری ، ۴۲ روز وزارت کرد و جانشین او ابو عبدالله بن ابی سلیمان باکسی که پس از او آمد جز دبیران خاص خلیفه نبودند . ۲۹ صفر ۳۳۳

دوره فترت طولانی (شامل دورة المطیع والطائع والقادر) . . . . .

القائم :

أبو طاهر محمد بن أیوب ٤۲۲

أبو القاسم علی بن حسن بن أحمد بن محمد بن المسلمة ، رئیس الرؤساء . ٤۳۷

أبو نصر محمد بن محمد ، فخر الدوله ، ابن جهیر [الأول] ٤٥۰

قیام بساسیری . . . . ٤٥۰—٤٥۱

أبو الفتح محمد بن المنصور بن أحمد بن دارست . . . . . ۱۵ ربیع الثانی ٤٥۳

فخر الدوله ،(برای بار دوم) . . . . ۳۰ رمضان ٤٥٤

أبو یعلی الحسین بن محمد بن عبد الله بن ابراهیم الهمذانی . . . ٤٦۰

فخر الدوله ،(برای بار سوم) . . . . صفر ٤٦۱

المقتدی :

فخر الدوله ، بر سر کار بماند ٤٦۷

محمد بن محمد بن محمد ، عمید الدوله ، ابن جهیر [الثانی] . . . ۹ ذی الحجه ٤٦۷

أبو شجاع ظهیر الدین ، مؤقتاً ، برای چند روز ٤۷۱

ابن جهیر [الثانی] ،(برای بار دوم) ٤۷۱

أبو الفتح المظفر ، پسر رئیس الرؤساء ، برای مدتی کوتاه ٤۷٦

أبو شجاع ظهیر الدین محمد بن الحسین بن محمد بن عبد الله بن ابراهیم الهمذانی الروذراوری [3] ، تا آخر ثابت ماند . . . ٤۷٦

عمید الدوله ،(برای بار دوم) . . . . ذو الحجه ٤۸٤

المستظهر :

أبو القاسم علی بن محمد بن محمد ، ابن جهیر [الثالث] ، قوام الدین ، زعیم الرؤساء . رمضان ٤۹۳

أبو المعالی هبة الله بن محمد بن المطلب ، مجد الدین . . . . محرم ۵۰۱

زعیم الرؤساء ، (برای بار دوم) . . . . رجب ۵۰۲

---

(۱) او را امیر الامراء ناصر الدوله بن حمدان به وزارت گماشت .

(۲) ابن الاثیر در حوادث ۳۳٤ ه مینویسد . « چون دولت به معز الدوله دیلمی (در بغداد ۳۳٤) رسید همه فروشکوه خلیفه زایل بشد چنانکه خلیفه را وزیری نماند وفقط یک دبیر املاک وأموال ومخارج او را اداره میکرد .

(۳) او پسر وزیری است که به سال ٤٦۰ به وزارت رسید وی همان است که حریری صاحب ذیل تجارب الامم ابن مسکویه را مورد حمایت خود قرار داد . این وزیر در جمادی الاخره ٤۸۸ درگذشت . نک ابن خلکان (دوسلان) ج ۳ ص ۲۸۸ .

المسترشد :

الوزير	روز	ماه	سال
ابو علی الحسن بن علی بن صدقه، جلال الدین [الاول] (عمید الدوله)[1]		ربیع الثانی	سنه ۵۱۲ ﻫ
الشریف ابو القاسم علی بن طراد الزینبی العباسی		جمادی الأولی	۵۱۶
ابو نصر احمد بن نظام الملک		شعبان	۵۱۶
جلال الدین [الاول]، (برای بار دوم) متوفی در ۱ رجب سنه ۵۲۲			۵۱۷
انوشروان بن خالد بن محمد الکاشانی، شرف الدین، متوفی در رمضان سنه ۵۳۲		رجب	۵۲۲

الراشد :

الوزير	روز	ماه	سال
ابو الرضا محمد بن صدقه، جلال الدین [الثانی][2] متوفی سنه ۵۵۶		ذو القعده	۵۲۹

المقتفی :

الوزير	روز	ماه	سال
الشریف ابو القاسم علی، (برای بار دوم)		ذو القعده	۵۳۰
سدید الدوله الأنباری			۵۳۰
أبو نصر المظفر بن علی بن محمد، نظام الدین، ابن جهیر [الثالث]			۵۳۵
ابو القاسم علی بن صدقه، مؤتمن الدوله، قوام الدین[3]			۵۳۵
ابو المظفر یحیی بن محمد بن هبیرة بن سعید بن الحسن بن أحمد بن الحسن بن جهم بن عمرو الشیبانی، عون الدین، ابن هبیره [الأول]	۳	ربیع الثانی	۵۴۴

المستنجد :

الوزير	روز	ماه	سال
ابن هبیره [الاول]، بر سر کار بماند و به سلطان العراق ملقب گردید[4]	۳	ربیع الأول	۵۵۵
محمد بن یحیی، عزالدین، ابن هبیره [الثانی]، پسر اولی	۱۳	جمادی الأولی	۵۶۰
أبو جعفر أحمد بن محمد بن سعید، شرف الدین بن البلدی، در سنه ۵۶۶ کشته شد			۵۶۳

المستضئ :

الوزير	روز	ماه	سال
ابو الفرج محمد بن أبی الفتوح عبد الله بن رئیس الرؤساء، کنجور، عضد الدین، کشته در ذی القعده سنه ۵۷۳		ربیع الثانی	۵۶۶
أبو الفضل یحیی بن عبید الله بن محمد بن المعمّر بن جعفر، زعیم الدین[5]			۵۶۶
ابو بکر منصور بن أبی القاسم نصر، ظهیر الدین، ابن العطّار		ربیع الأول	۵۷۰

الناصر :

الوزير	روز	ماه	سال
ابن العطار، بر سر کار بماند	۲	ذی القعده	۵۷۵
ابو الفتح بن الصاحب، مجد الدین		ذو القعده	۵۷۵
أبو المظفر عبید الله بن یونس، جلال الدین			۵۸۳
سعید بن علی بن حدیده، معز الدین الانصاری، أبو المعالی (ملقب با بن حدید) متوفی در جمادی الاول سنه ۶۱۰	۶	صفر	۵۸۴
أبو المظفر محمد بن أحمد، مؤید الدین، ابن القصاب			۵۹۰
السید الناصر بن المهدی العلوی الرازی البغدادی، ناصر الدین	۴	شعبان	۵۹۲
محمد بن محمد بن عبد الکریم، مؤید الدین، برز القمی			۵۹۲

(۱) او غیر از ابن جهیر دوم است که همچنین لقب عمید الدوله داشت.

(۲) نک. وزیران سلاجقه.

(۳) برادرزاده همان وزیری بود که در ۵۱۲ هـ به وزارت رسید

(۴) در ۴۹۷ هـ متولد شد و در ۱۳ جمادی الاولی سال ۵۶۰ درگذشت، نک. ابن خلکان ج ۴ ص ۱۱۴.

(۵) در ۲۹ صفر سال ۵۱۱ متولد شد و در ۲۵ ربیع الاول سال ۵۷۰ درگذشت، نک. ابن خلکان ج ۴ ص ۱۱۴

الظاهر :

محمد بن محمد بن عبد الکریم ، مؤید الدین ، بَرْز القُمّی . . . . ۳۰ رمضان سنة ۶۲۲ ﻫ

المستنصر :

خود وزیر سابق . . . . ۱۴ رجب ۶۲۳

ابو الأزهر أحمد بن محمد ، ناصر الدین ، ابن الناقد ۶۲۳

المستعصم :

خود وزیر سابق . . . . ۱۰ جمادی الآخر ۶۴۰

ابو طالب محمد بن أحمد ، مؤید الدین ، ابن العلقمی [1] ۶۴۰

استیلای هولاکو بر بغداد . . . . ۱۴ صفر ۶۵۶

ابو القاسم علی بن محمد ، شرف الدین [2] . . . . ربیع الثانی ۶۵۶

عطا ملک ، علاء الدین الجُوَینی [3] ۶۶۱

۷ — أمیر الامرائیان

۱ — مونس الخادم . . . . ۱۷ محرم ۳۱۷

۲ — طریف السُّبکری ، تا غره ذی القعده سنه ۳۲۱ . . . . . غره شعبان ۳۲۱

این منصب در سالهای ۳۲۲ ، ۳۲۳ خالی بود . . . .

۳ — ابو بکر محمد بن رائق . . . . محرم ۳۲۴

ه ۴ — ابو الحسین بَجْکَم الرائقی . . . . ذو القعده ۳۲۶

ه ۵ — کورتکین الدَّیلمی ، مدت یکماه . . . . ۳ شوال [4] ۳۲۹

محمد بن رائق ، (برای بار دوم) . . . . ذو القعده ۳۲۹

ه ۶ — ناصر الدوله حسن بن حمدان . . . . غره شعبان ۳۳۰

ه ۷ — المظفر ابو الوفا توزون ، متوفی در ۲۲ محرم سنه ۳۳۴ . . . . رمضان ۳۳۱

۸ — ابو جعفر محمد بن یحیی بن شیرزاد ، الی ۱۱ جمادی الاولی سنه ۳۳۴ . ۲۳ محرم ۳۳۴

(از آل بویه)

ه ۹ — عماد الدوله . . . . ۱۲ جمادی الأولی ۳۳۴

ه ۱۰ — رکن الدوله ۳۳۸

ه ۱۱ — عضد الدوله . . . . ۱۸ شوال ۳۶۷

۱۲ — صَمْصام الدوله . . . . شوال ۳۷۲

۱۳ — شرف الدوله . . . . رمضان ۳۷۶

ه ۱۴ — بهاء الدوله . . . . جمادی الآخر ۳۷۹

۱۵ — سلطان الدوله ۴۰۳

۱۶ — مُشَرّف الدوله . . . . ۴۱۲ [5]

---

(۱) مردی شیعی مذهب بود ودرزمان هولاکو منصب خودرا حفظ کرد ودر ربیع الثانی سال ۶۵۶ درگذشت .

(۲) پسرابن العلقمی مذکوراست .

(۳) بقیه رادرباب آلیان بغدادنگاه کنید .

(۴) ابن مسکویه درتجارب الامم (طبع مرگلیوث ج ۲ ص ۱۸۰) تاریخ دقیق سپهسالاری کورتکین راضبط کرده است .

(۵) ازاین تاریخ امیرالامرائی لقبی تشریفاتی شد ، به سال ۴۱۲ هـ مشرف الدوله ازخلیفه لقب شاهنشاه گرفت وباوجودآنکه مشرف الدوله دیلمی آقای حقیقی درعراق وبغدادبودعلاء الدوله خداوند همدان واصفهان بدون آنکه ببغدادرفته باشدلقب امیر الامرائی رابرای خوداختیارکرد ، نک : St. Lane-Poole: Unpublished coins of the Kakwayhids, Num. Chron. 1875

۱۷ — جلال الدوله . . . . سنه ۴۱۶ ه[1]

۱۸ — عماد الدین . . . . ۶ شعبان ۴۳۵

۱۹ — خُسرو — فیروز — الی ۲۲ رمضان سنه ۴۴۷ ، ورود طغرل بیک به بغداد ۴۴۰

۸ — وزیران أمیر الأمرایان

۱ — مونس } وزیر نداشتند . . . .
۲ — طریف }

۳ — أبو بکر محمد بن رائق . . . .

أبو الفتح الفضل بن جعفر ، ابن الفرات [الثانی] (همچنان در خدمت خلیفه بود) ۳۲۴

۴ — بجکم . . . .

علی بن خلف بن طیّاب ۳۲۶

أبو جعفر محمد بن یحیی بن شیرزاد ۳۲۷

أبو عبد الله الکوفی (با لقب کاتب) ۳۲۸

۵ — کورتکین (یکماه بدون وزیر بود) . . . .

محمد بن رائق ، [برای بار دوم] : أبو عبد الله الکوفی . ۳۲۹

۶ — ناصر الدوله . . . .

الکوفی ، همچنان برسرکار بماند ۳۳۰

۷ — توزون . . . .

أبو جعفر محمد بن یحیی بن شیرزاد ، تا ۲۰ محرم سنه ۳۳۴ . . . ۳۳۱

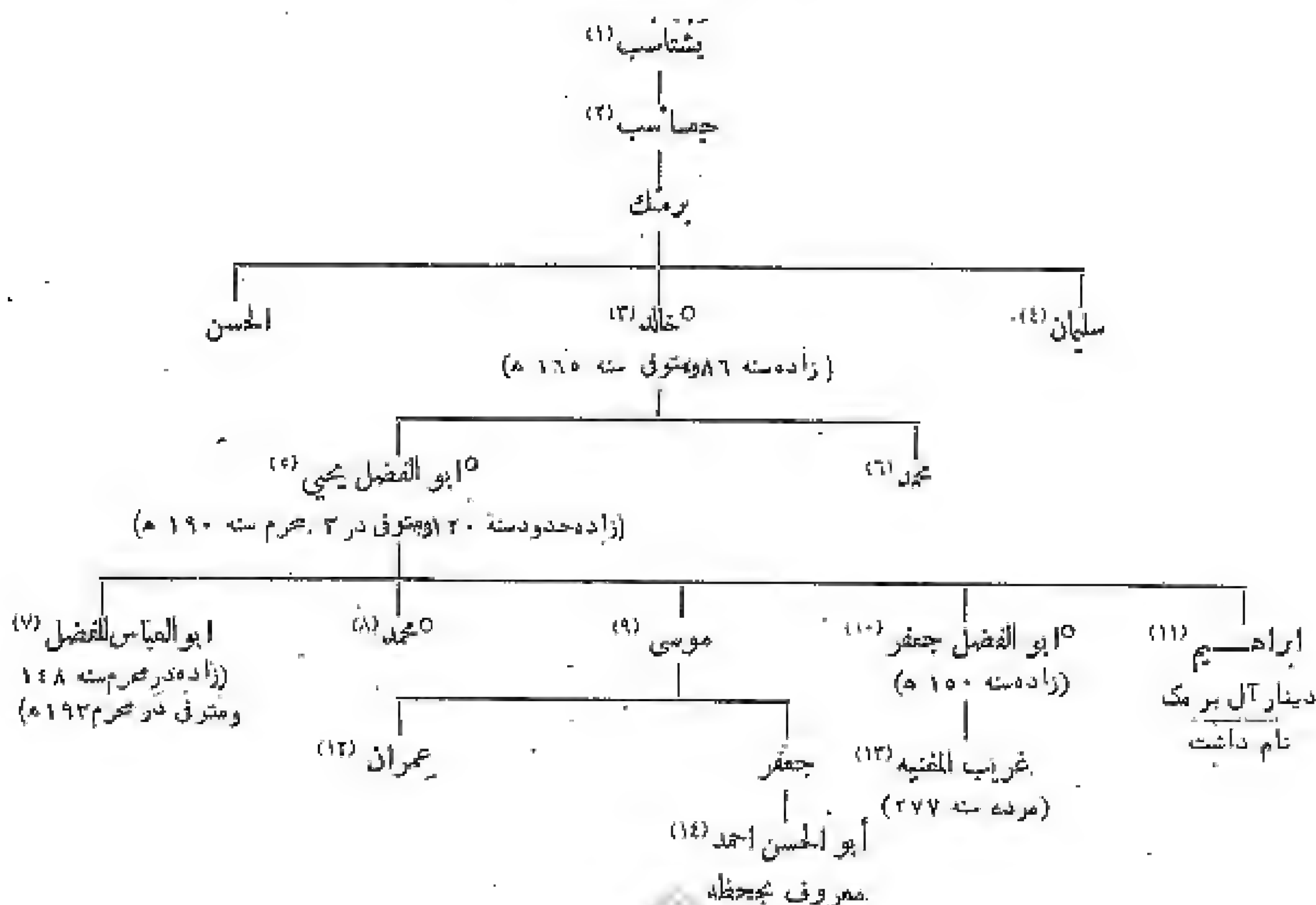
۸ — ابن شیرزاد ۳۳۴

[درباره دیگر وزیران به جدول شاهان آل بویه رجوع کنید] . . . .

---

(۱) او بغداد را جز در رمضان سال ۴۱۸ ه ندید.

۹ — برامکه

مراجع : المسعودی : مروج الذهب ج ۶ ص ۳۹۱، ۳۸۹

ابن خلکان (دی سلان) ج ۱ ص ۳۰۱ ، ج ۲ ص ۴۵۹ ، ج ۴ ص ۱۰۳

دائرة المعارف الاسلامیة ج ۱ ص ۶۹۱ (مقاله بارتلد).

L. Bouvat : Les Barmécides d'aprés les historiens arabes et persans, Paris. 1912.

(۱) و (۲) نیاکان افسانه ای.

(۳) متولد در ۸۶ ومتوفی در ۱۶۵ ه، وی از سال ۱۳۲ رئیس دیوان خراج واز سال ۱۳۲ تا ۱۳۸ وزیر واز ۱۴۸ تا ۱۵۱ فرمانروای طبرستان وموصل بود.

(۴) بسال ۱۶۲ ه با اهل بیزانس بجنگید.

(۵) در ۱۵۸ فرمانروای آذربایجان ودر ۱۶۱ مربی هارون الرشید ودر ۱۶۳ رئیس دیوان رسائل ودر ۱۷۰ ه وزیر بود، نک. ابن خلکان ج ۲ ص ۳۲۱ — ۳۲۶.

(۶) وی از قتل عام خاندان برمکی برست.

(۷) وی در ۱۷۵ فرمانروای ارمنستان واز ۱۷۶ تا ۱۴۸ والی ری واز ۱۷۷ تا ۱۷۹ ه والی خراسان بود، نک. ابن خلکان (دو سلان) ج ۲ ص ۴۵۹

(۸) همواره تا سال ۱۷۹ حاجب خلیفه بود.

(۹) درسال ۱۷۶ در سوریه ودر ۲۱۴ ه والی سند بود.

(۱۰) در ۱۷۶ والی مصر ودر ۱۸۰ ه والی دمشق بود، در غرهٔ صفر ۱۸۷ ه کشته شد. گویند وی عباسه خواهر رشید را به زنی گرفت، نک ابن خلکان (دوسلان) ج ۱ ص ۱۳۱

(۱۱) نک : Ibn-'Abd : Bibliotek Arabischer Historiker und Geographen von Hans v. Mzik, Leipzig 1926. Iere vol. : Das Kitab al-Wuzara wal-Kuttab des......Ibn Abdus al-Djahschiari

(۱۲) در ۱۹۶ هجری برمداین و ۲۱۶ برسند حکومت داشت.

(۱۳) نام او در کتاب الاغانی «عریب» به ضم عین ودر ابن عبدوس، به Ibn'Abdus: 122, a, به فتح عین آمده است.

(۱۴) در ۳۲۴ درحالیکه بیش از صد سال از عمر او گذشته بود بمرد، نک. ارشاد الاریب ج ۱ ص ۳۸۳، ابن خلکان (دوسلان) ج ۱ ص ۵۹

١٠ – بنى المهلب

أبو صُفْره ظالم ، كَزار مرد ، الأزدى[1]

- ابن الأعلا
  - عبد الرحمن
    - عبيد الله
      - حسين
        - حسن
- صُفْرة
- أبو سعيد المهلب[2] (وادمنه بومتوفى سنة ٨٢ ﻫ)
  - حاتم
    - زيد
      - ابراهيم
        - على
          - أحمد
  - يزيد[19]
    - معاويه
      - سفيان[20]
    - عبد الرحمن
    - مَخْلَد
  - زياد[23]
  - حبيب[22]
    - مغيره
      - سليمان
        - عُرفه
          - محمد
            - ابراهيم[18]
    - عُبّاد
      - عباد (متوفى سنه ١٧٩)
        - محمد[17]
    - حبيب
      - ٥ — نصر[16]
  - مُدْرِك[23]
  - أبو عُيَيْنَه[23]
    - سفيان[13]
  - مروان[22]
  - عبد الملك[23]، [6]
  - قبيصه
  - محمد
    - حاتم
      - ٢ — أبو خالد يزيد[7]
        - محمد[12]
          - يزيد[21]
            - على
              - أبو على الحسين الكرابيسى[12ب]
        - عبد الله[10]
          - ابراهيم
            - هارون
              - محمد
                - أبو محمد الحسن[11]
        - مهلب[9]
        - خالد[8]
        - ٣ — داود[4]
          - بشير[5]
      - ٤ — روح[14]
        - قبيصه[15]
        - ٦ — الفضل
    - عثمان
      - حفص
        - ١ — عمر[24]
  - أبو الفوارس[12]
  - مغيره[23]
    - بشر (26)
    - ميسون[25]
  - المفضل[23]، [3]
    - عثمان

مهلبيان فرمانروايان إفريقا

١ ــ أبو جعفر هزار مرد عمر بن حفص	سنة ١٥١ هـ
٢ ــ أبو خالد يزيد بن حاتم	١٥٤
٣ ــ داود بن يزيد	١٧٠
٤ ــ أبو حاتم روح بن حاتم ، متوفى در ٢٣ رمضان سنه ١٧٤	١٧١
٥ ــ نصر بن حبيب ، متوفى سنه ١٧٩	١٧٤
٦ ــ الفضل بن روح ؛ إتا سنه ١٧٩	١٧٧

مراجع :

Wüstenfeld, Tabellen 11
Goldziher, Muh. Studien I, 133, 2
Zambaur, Contributions II. 21

مهلبيان ديگر

١ ــ أبو عامر محمود بن محمد بن القاسم ؛ المحدث ، متوفى سنه ٤٨١ .

٢ ــ علي بن عَبّان در ٢٥٥ با زنگيان در بصره بود ، كشته در بغداد سنه ٢٧٢

٣ ــ بهاء الدين أبو الفضل زهير بن محمد بن علي بن يحيى بن الحسن بن جعفر بن منصور بن عاصم . وزير الصالح نجم الدين أيوب بن الكامل ، زاده در ٥ ذي الحجة سنه ٥٨١ ومتوفى در ٤ ذي القعـــده سنه ٦٥٦ ؛ نك : ابن خلكان (دي سلان) ج ١ ص ٥٤٢

---

(١) ظاهراً "نام اصلي او" بشاره" يا" بسفروج " بوده است .
(٢) وي پيش از عبدالله بن زبير در سال ٦٧ هـ والي موصل و از ٧٨ تا ٨٢ هـ والي خراسان بود نك . ابن خلكان ج ٣ ص ٥٠٨
(٣) از ٨٥ تا ٨٦ هـ والي خراسان بود .
(٤) در ١٧٤ والي مصر و از ١٨٤ تا ٢٠٥ والي سند بود .
(٥) در ٢٠٥ والي سند بود .
(٦) به سال ٨٦ هـ دعوي ولايت خراسان كرد .
(٧) از ١٤٢ تا ١٥٢ والي مصر بود ، متوفى در ١٨ رمضان سال ١٧٠ هـ نك . ابن خلكان ج ٤ ص ٢١٣ .
(٨) در ١٩٥ هـ والي موصل بود .
(٩) در محرم سال ١٧٧ بعد از مرگ نصر بن حبيب موقتاً " والي افريقا شد .
(١٠) در ١٧٧ هـ عامل تونس بود .
(١١) در ٢٦ محرم سال ٢٩١ هـ متولد شد و در ٢٦ شعبان ٣٥٢ درگذشت . وي از سال ٣٣٩ تا ٣٥٢ وزير آل بويه بود ، نك ، ابن خلكان ج ١ ص ٤١٠ .
(١٢) سردار سپاه خليفه الامين بود در ١٩٦ هـ و والي خوزستان از ١٩٣ تا ١٩٦ ، متوفى در ١٩٦ هـ .
(١٢ ــ الف) نام او در فتوح البلدان بلاذري طبع دخويه ص ٤٤٢ به غلط معاويه آمده است .
(١٢ ــ ب) فقيه و محدث بود متوفى به سال ٢٢٥ هـ نك . Brockelmann E. 1, 11, 779
(١٣) از ١٢٢ تا ١٣٢ والي بصره بود .
(١٤) از ١٦٥ تا ١٦٧ والي بصره از ١٦٠ تا ١٦١ والي سند و در ١٦٩ والي ارمنستان بود ، نك . ابن خلكان ج ١ ص ٥٢٩ .
(١٥) پس از مرگ پدرش مدعي حكومت افريقا شد .
(١٦) در ١٤٩ هـ در مصر بود .
(١٧) درحوالي سال ٢١٠ تا ٢١٨ بر بصره حكومت مي كرد ، در ٢١٨ درگذشت .
(١٨) أبو عبدالله نفطويه ، متوفى در ٣٢٣ هـ نك . ابن خلكان ج ١ ص ١٤ ــ ١٥
(١٩) از ٨٢ تا ٨٥ و از ٩٧ تا ٩٩ هـ والي خراسان و از ٩١ والي موصل و از ٩٦ تا ٩٩ و از ١٠١ تا ١٠٢ والي بصره بود نك . ابن خلكان ج ٤ ص ١٦٤
(٢٠) از سال ١٣٩ تا ١٤٥ والي بصره بود .
(٢١) در سال ٢٤٣ شعر مي سرود .
(٢٢) از سال ٩٥ تا ٩٩ والي سند بود .
(٢٣) همگي در سند درحوالي سال ١٠٠ كشته شدند ، نك . البلاذري (طبع دخويه) ص ٤٤٢
(٢٤) والي سند از ١٤٢ تا ١٥١ هـ
(٢٥) يا ميسور ، نك . Ibn Abdus, 56 b ابن عبدوس و ميسون مادر سفيان بن معاويه والي بصره در ١٣٩ هجري بود . نك . فرمانروايان بصره .
(٢٦) نك Fihrist 307 et Ibn 'Abd. 121b

١١ — بني الخاقان

الخاقان الخراسانى

الفتح
(غلام بچه المتوكل بود)

جعفر

عبد الله
(متوفى سنة ٢٩٦)

يحيى

١ — أبو الحسن عبيد الله
(وزارت از سنه ٢٤٠
إلى ٢٤٧ ، واز ٢٥٦
إلى ٢٦٣ ، متوفى در
ذى القعده سنه ٢٦٣)

٢ — أبو على محمد
(وزارت از ٢٩٩ إلى ٣٠١
متوفى سنه ٣١٢)

عبد الواحد

٣ — أبو القاسم عبد الله
(وزارت از ٣١٢ إلى ٣١٣
متوفى سنه ٣١٤)

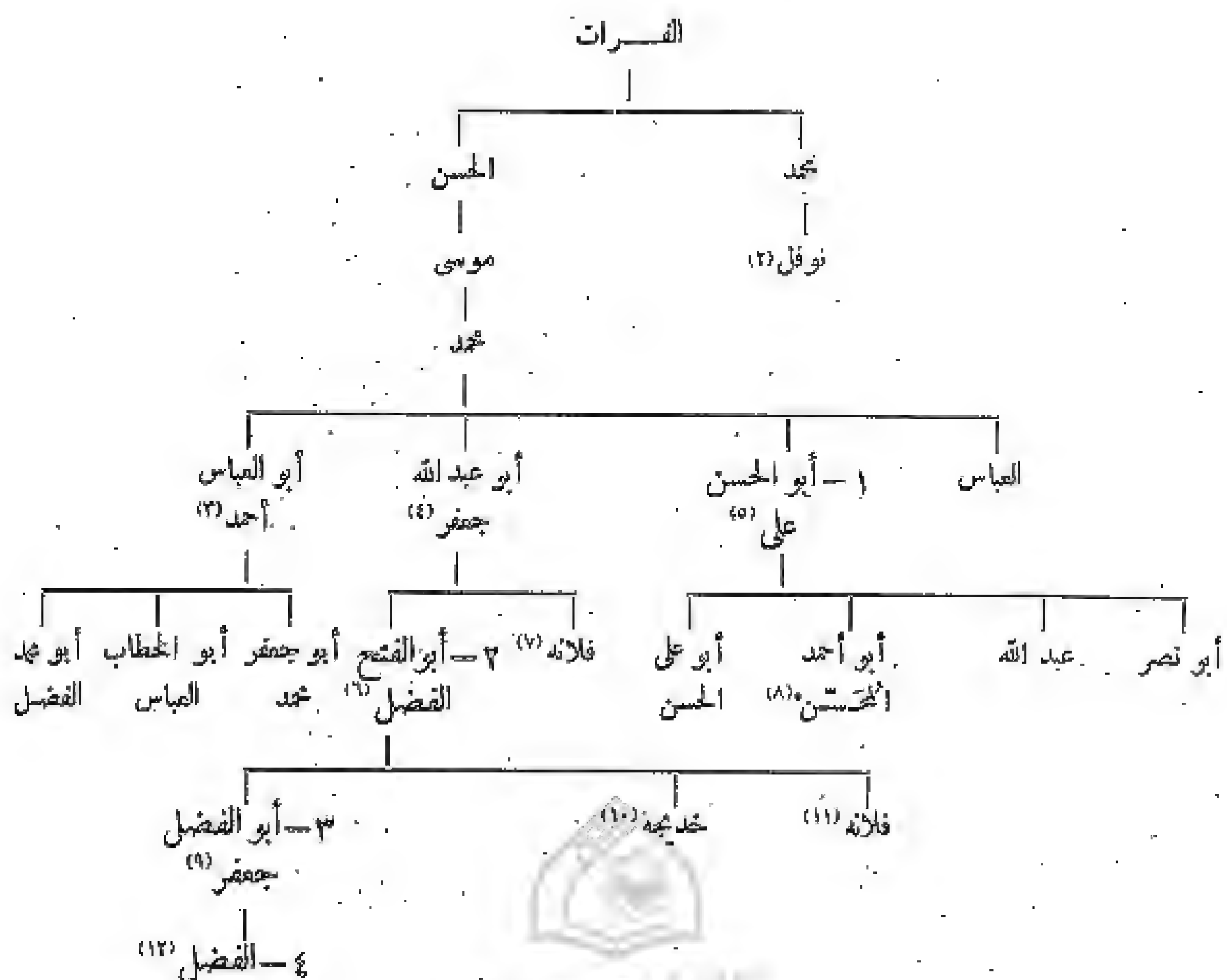
عبد الوهاب

مراجع : ابن الأثير : الكامل ج ٨

هلال الصابى : كتاب الوزراء (طبع Amedroz)

دائرة المعارف الاسلامية ج ٢ ص ٤١٨ ماده (ابن خاقان).

۱۲ – بنو الفرات[۱]

مراجع : ابن الطقطقی: الفخری.

الصابی : كتاب الوزراء.

دائرة المعارف الاسلامية (مادة ابن الفرات).

---

(۱) بنی فرات پدربرپدرشیعه بودند.

(۲) والی مصردرسال ۱۴۲ هـ.

(۳) مردی دانشمندوخوشنویس بوددر۱۵ رمضان ۲۹۱ هـ درگذشت، نک . ابن خلكان ج ۲ ص ۳۵۸ .

(۴) خنرابه كنيزی رومی رابه زنی گرفت ، درشوال ۲۹۷ هـ درگذشت وكنيه ديگرش ابوالخطاب بود.

(۵) در۲۳ ربيع الثانی ۲۴۱ زاده شدواز۲۹۶ تا ۲۹۹ واز۳۰۴ تا ۳۰۶ واز ۳۱۱ تا ۳۱۲ وزارت داشت. در۱۳ ربيع الثانی درگذشت واو ابن الفرات اول بود، نک . ابن خلكان (دوسلين) ج ۲ ص ۳۵۵

(۶) ابن الفرات دوم ، یاابن خنزابه ، در۲۲ شعبان سال ۲۷۹ زائيده شدودرسالهای ۳۲۰ و ۳۲۴ وزارت داشت در ۳۲۲ هـ درحلب بود درجمادی الاولی سال ۳۲۷ هـ درگذشت.

(۷) پسرعمش المحسن بود، به زنی وی درآمد.

(۸) در۲۷۹ هـ متولدشدودر۳۱۲ درگذشت.

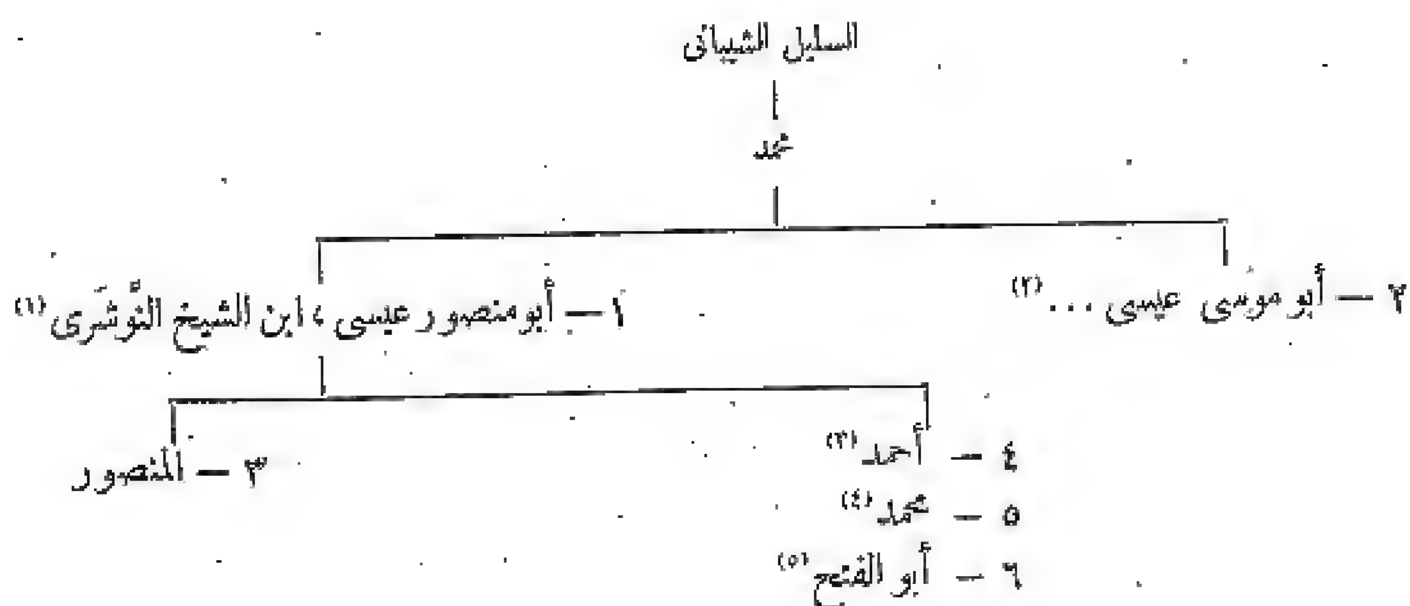
(۹) ابن الفرات سوم ، یاابن خنزابه، درسوم ذيحجه ۳۰۸ زائيده شد. العزيزخليفه‌فاطمی‌از۳۸۳ تا ۳۸۴ اوراوزيركرد، در ۱۳ صفرسال ۳۹۱ هـ درگذشت ، نک . ابن خلكان. (دوسلين) ج ۱ ص ۳۱۹ .

(۱۰) بامحمدبن طغج الاخشيدازدواج كرد.

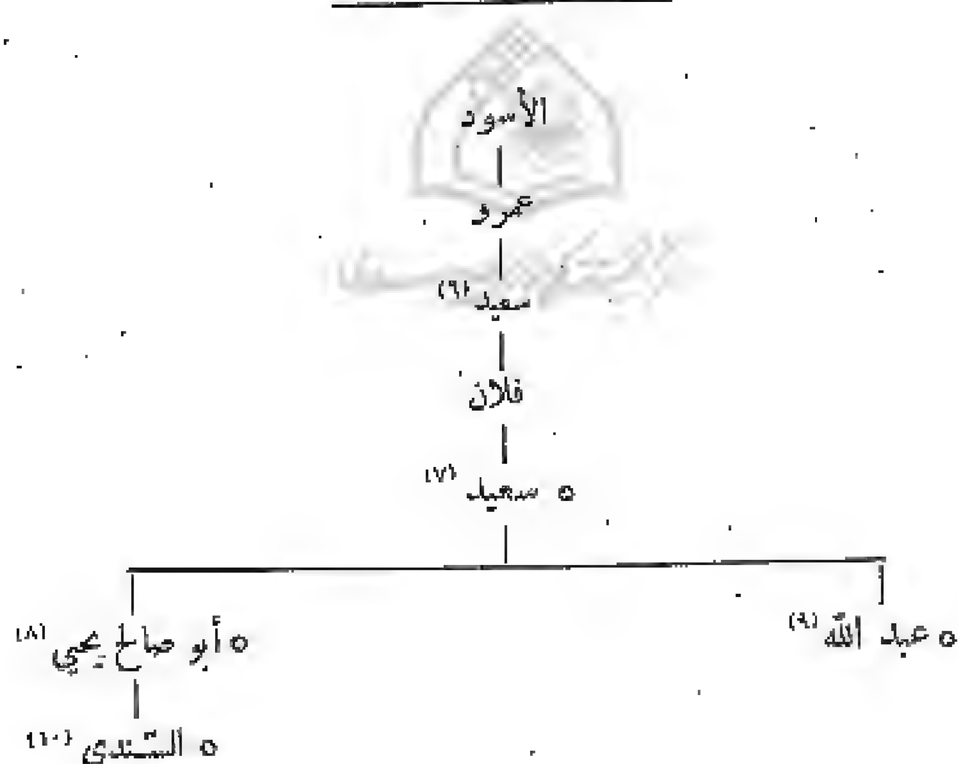
(۱۱) بامحمدبن رائق ازدواج كرد، نک . امیرالامرایان

(۱۲) اوراخليفه فاطمی الحاكم در۴۰۵ به وزارت گرفت .

١٣ – بنی النّوشَرِی

١٤ – بنی الحرشی

مراجع : Zambaur : Contributions II p. 5-6, No 261

(١) والی دمشق ازسال ٢٤٧ تا ٢٥٦ درگذشته به مصر در ٢٦٩ هـ.

(٢) والی مصر ازسال ٢٩٢ تا ٢٩٧ در ٢٥ شعبان سال ٢٩٧ درگذشت . ازسال ٢٨٧ تا ٢٨٨ والی فارس بود .

(٣) درسال ٢٧٩ خداوندآمدومارد بین ودر ٢٨٠ هـ خداوند مراغه بود

(٤) خليفه المعتضد درسال ٢٨٢ اوراشکست داد .

(٥) به سال ٣٢١ هـ درمصر بود .

(٦) والی خراسان ازسال ١٠١ تاسال ١٥٢ هـ .

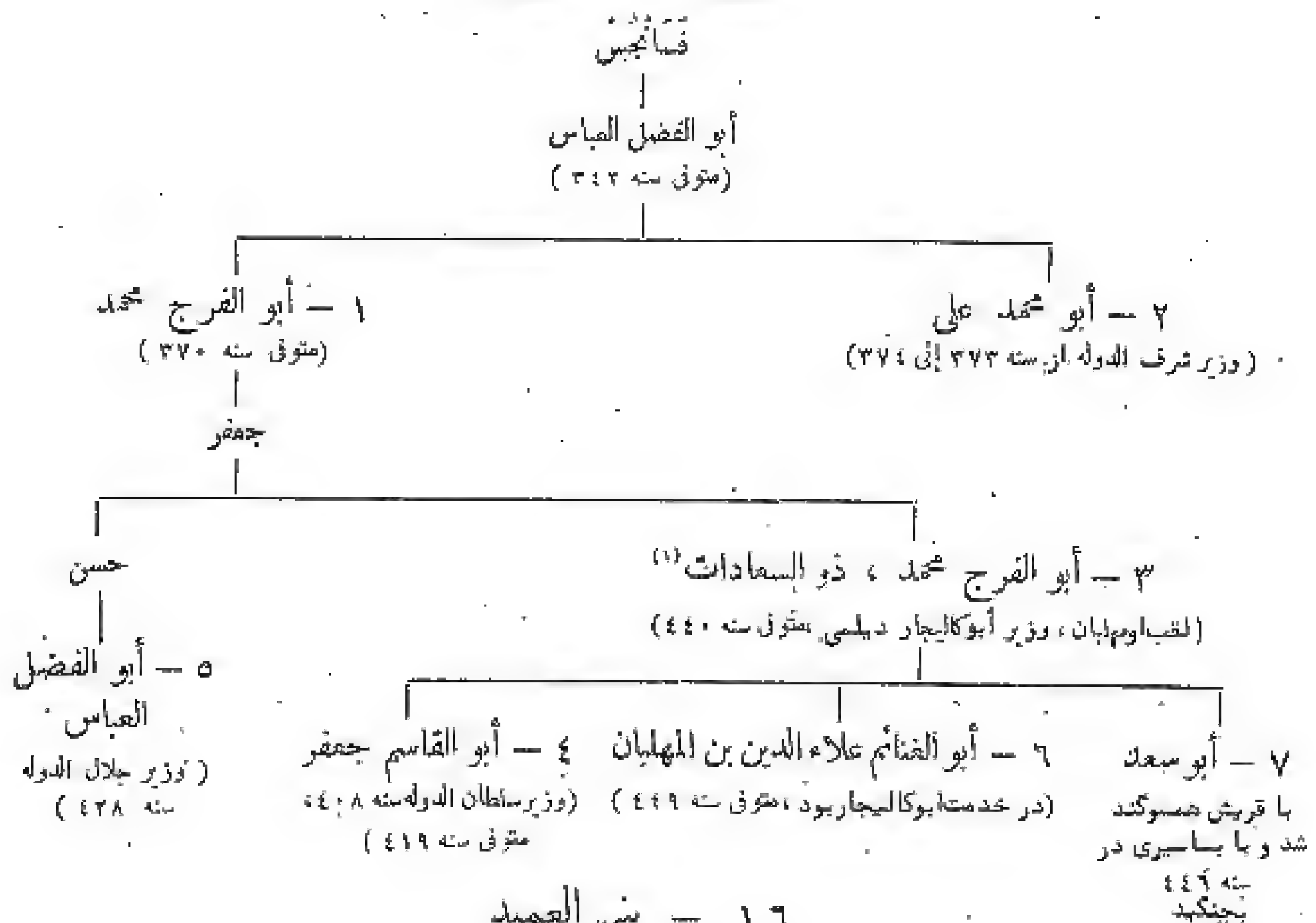
(٧) ازسال ١٦١ تا ١٦٣ هـ برمقنع می تاخت .

(٨) بسال ١٨٦ هـ والی ری بود .

(٩) والی یمامه ازسال ١٦٨ تا ١٦٩ و والی واسط در ١٩٦ هـ.

(١٠) والی واسط به سال ١٩٦ هـ .

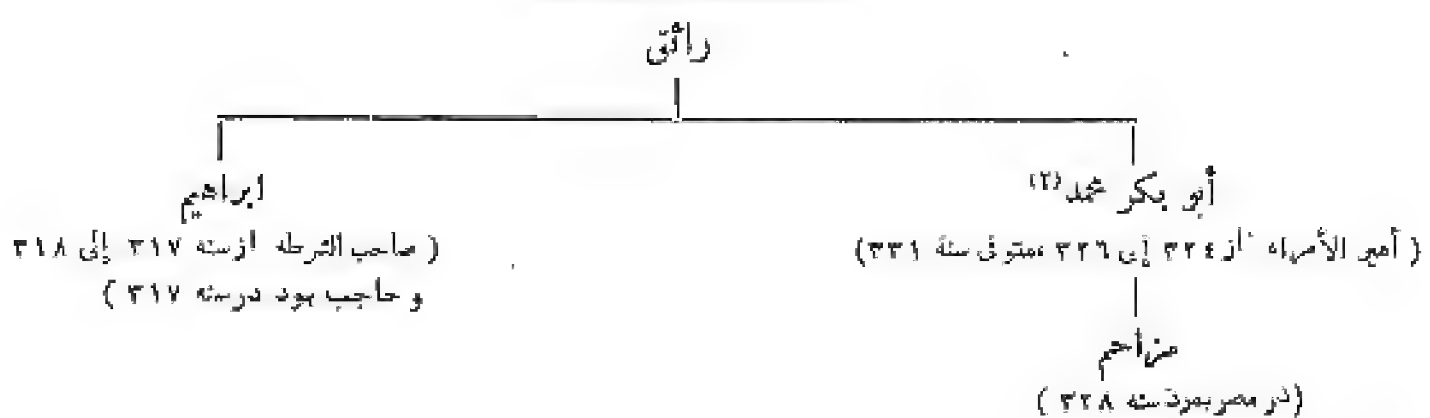
۱۵ — بنی فسانجس

۱۶ — بنی العمید

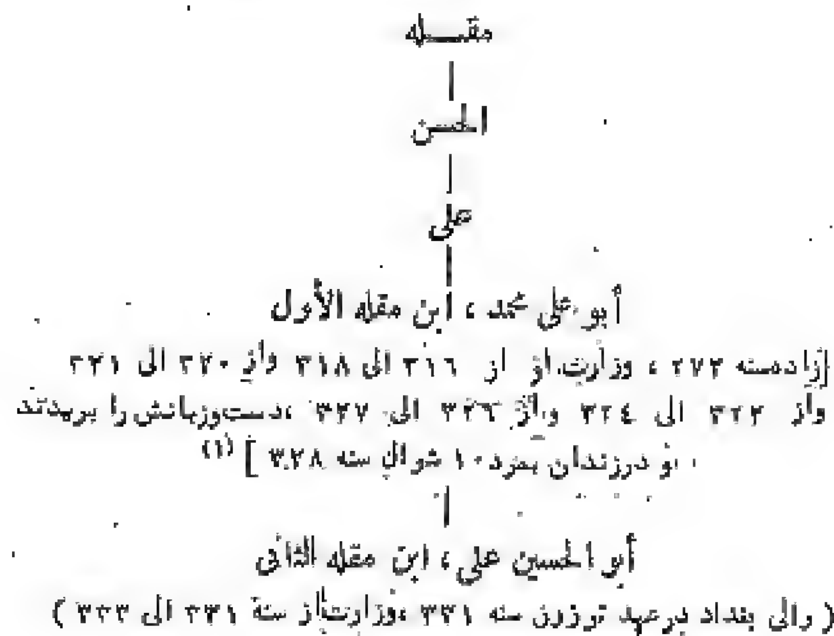
۱۷ — بنی رائق

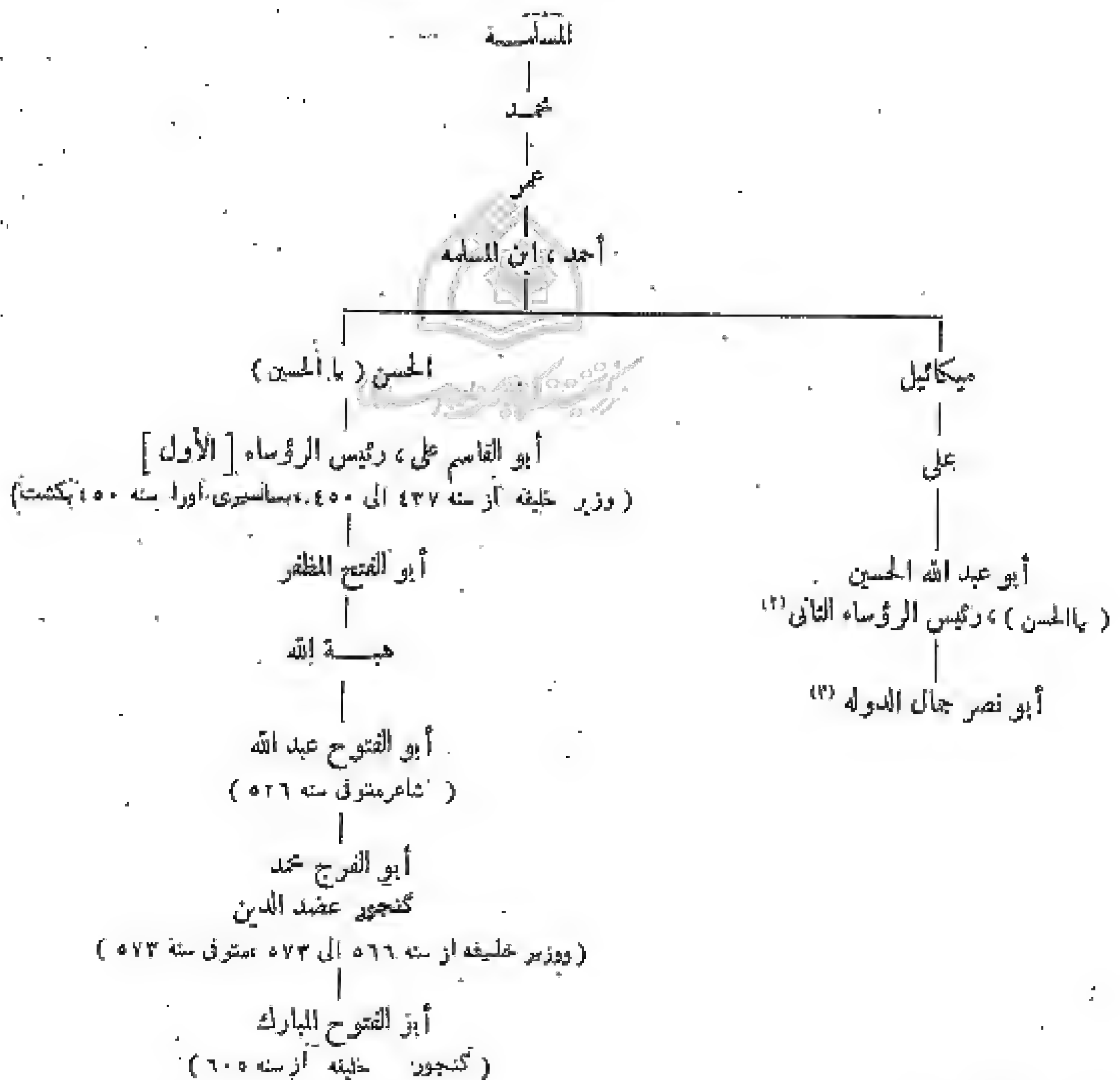
(۱) اورا نباید با ابوغالب الحسن بن المنصور که معاصر وی بود اشتباه کرد . این حسن در سیراف به سال ۳۵۲ زاییده شد و سلطان الدوله اورا در ۴۰۹ به وزارت گماشت .

(۲) دخت ابوالفتح ، الفضل بن الفرات دوم را بزنی گرفت .

۱۸ – بنی مُقْلَه

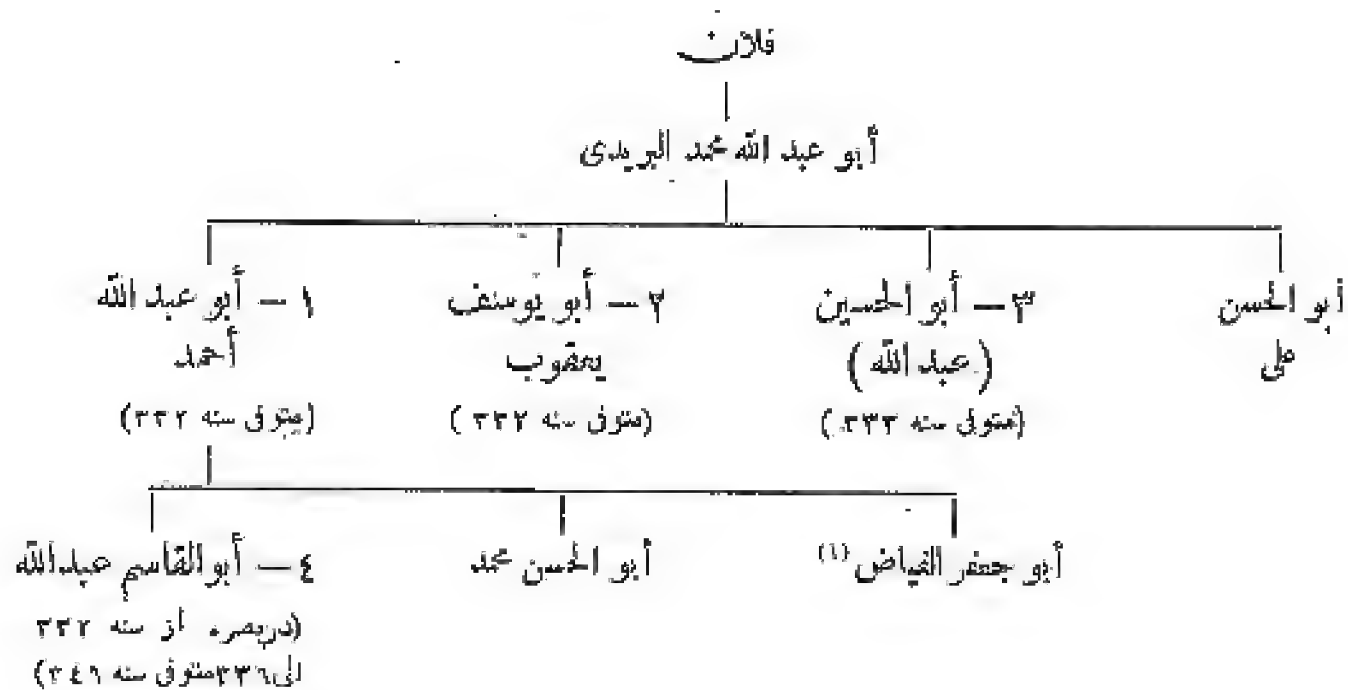

۱۹ – آل الرقیل

(۱) نک . ابن خلکان ج ۳ ، ص ۲۶۶ .
(۲) وزیر طغرل بک بود .
(۳) استاد الدار (گنجور) المستظهر خلیفه بود . درمحرم سال ۴۹۴ درگذشت .

۲۰ — بنی البریدی

مراجع : ابن الاثیر : الکامل .

ابن مسکویه : تجارب الأمم (طبع امدروز ومرگولیوث) .

Derenbourg: Un Passage tronqué de Fakhri sur abu- Abdallah al-Baridi [Jubilée Nöldelke I. 193-196]

دائرة المعارف الاسلامیة ج ۱ (ماده البریدی) .

۲۱ — بنی المغربی

۱ — أبو القاسم الحسین بن أبی الحسین علی بن محمد بن یوسف بن بحر بن بهرام بن المرزبان بن ساسان بن الحرّون بن بالاش بن جاماسب بن فیروز بن یزداد بن بهرام گور الخ ... (نسب افسانهای) ، دبیر سیف الدوله الحمدانی در حلب .

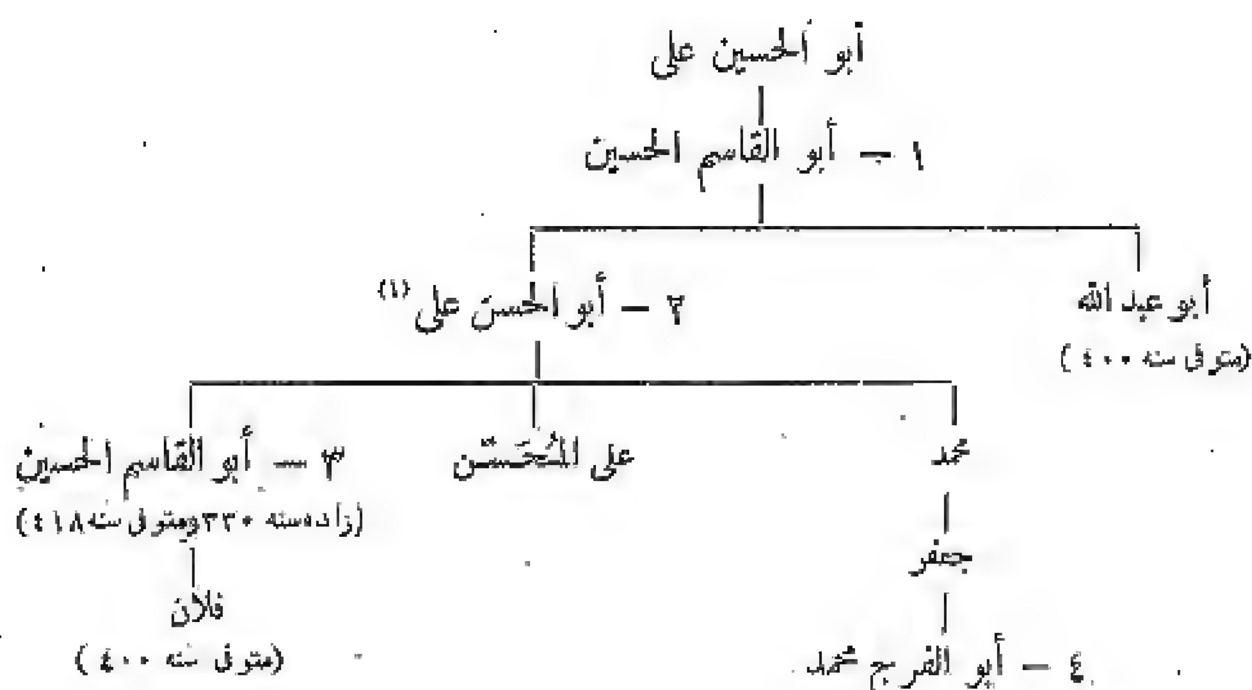
۲ — أبو الحسن علی بن المغربی ، (پسر دبیر پیش) ، وزیر سیف الدوله بود ، سپس سعدالدوله او را وزیر کرد و در سنه ۳۷۷ عامل شرف الدوله دیلمی گشت ، سپس با بدرالکردی در افتاد ، و به مصر رهسپار شد ، و الحاکم او را وزیر کرد ، سپس در سنه ٤۰۰ با دو پسرش الحسَین و محمد وبرادرش أبو عبد الله کشته شدند .

۳ — أبو القاسم الحسین بن المغربی ، الوزیر الکامل ، (پسر وزیر پیش) ، در سنه ٤۱۱ وزیر قراوش عقیلی بود ، ودر سنه ٤۱٤ در خدمت مشرف الدوله دیلمی بود ، سپس درسنه ٤۱۵ به نزد قراوش و از آن پس پیش نصرالدوله مروانی در شهرآمد رفت و در سنه ٤۱۸ در میافارقین درگذشت .

٤ — أبو الفرج محمد بن جعفر بن محمد المغربی ، درخدمت البساسیری بود ، سپس خلیفه فاطمی ، المستنصر از ۲۵ ربیع الثانی تا ۹ رمضان سنه ٤۵۲ او را وزارت داد . ، متوفی سنه ٤۷۸

---

(۱) ابن الاثیر (ج ص ۲۵٤) نوشته است که نام او "الفیاض" بود . (مترجم عربی) .

مراجع : ابن الاثير : الكامل ج ۹

ابن خلكان : وفيات الأعيان

Wüstenfeld: Gesch. der Fatimiden-Chalifen vol. III. p. 25

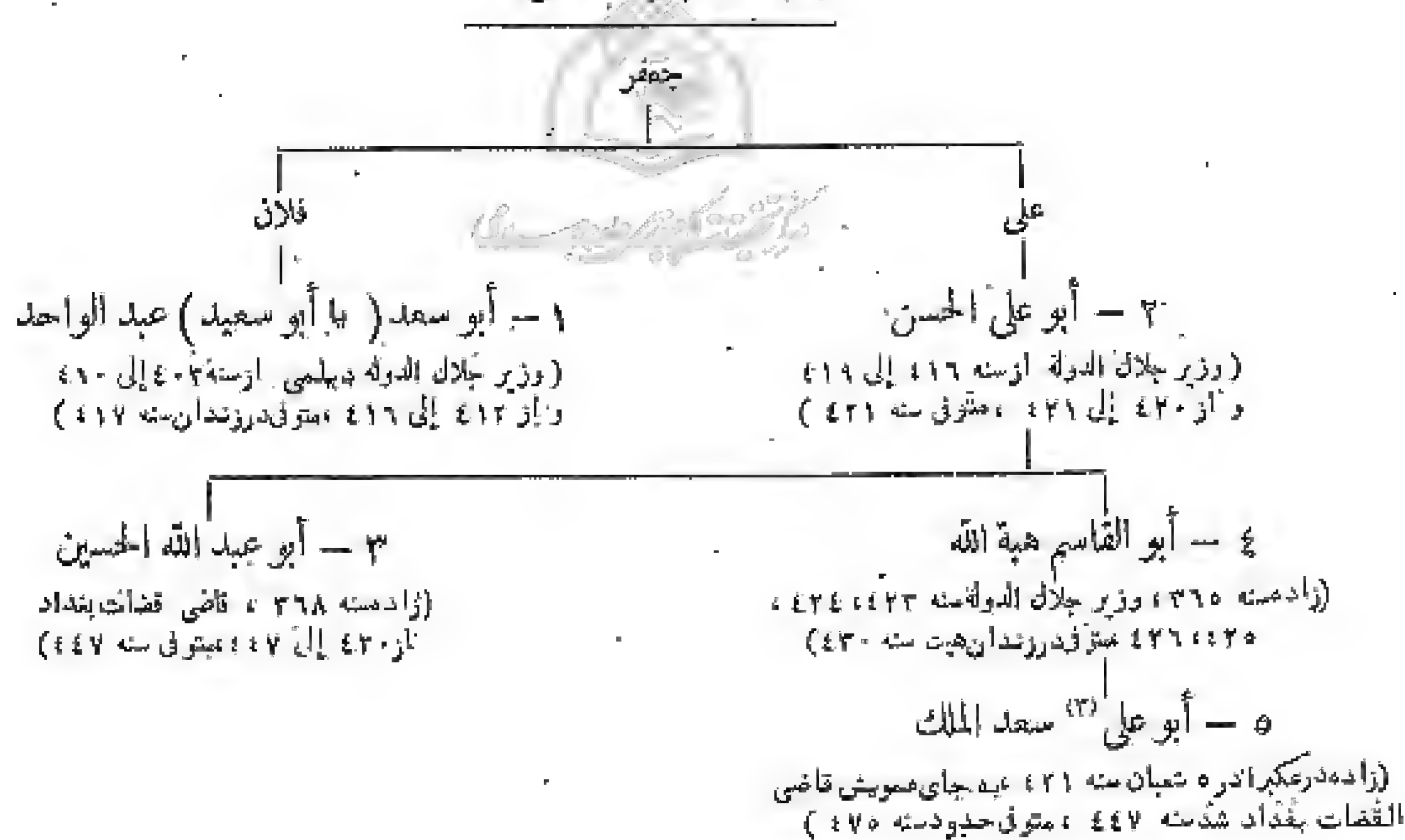
ابن القلانسى : ذيل تاريخ دمشق (طبع امدروز)

ابن الأزرق در: Amedroz: Marwanid Dynasty, p. 133

Sacy: Religion des Druzes Cccl.

Brockelmann, Lit. Gesch. 1. p. 353.

۲۲ – بنى ماكولا[2]

مراجع : ابن الاثير : الكامل .

ابن خلكان : وفيات الأعيان .

Brockelmann: Lit. Gesch. vol. I p. 354

Huart: Litt. Ar. p. 227

Wüstenfeld: Geschichtsschreiber p. 72

---

(۱) دختر محمد بن ابراهيم بن جعفر النعمانى را به زنى گرفت . نك . ابن خلكان ج ۱ ص ٤٥٥.

(۲) درباره اين خاندان نك . ماده بنى دلف (عجليها)

(۳) ابن خلكان (ج ۲ ص ۲۲۸) ازاو به نام ابونصر، على ياد كرده است .

۲۳ — شَهرزوریان

علی بن القاسم الشیبانی

المظفر

ابو احمد القاسم

(متوفی در موصل سنه ٤٨٩)

مراجع : ابن خلکان : وفیات الأعیان

۲٤ — بنی جُهَیر (4)

۱ — ابو نصر محمد بن محمد بن جهیر ، فخر الدوله ، وزیر معز الدوله المرداسی ، و ناصر الدوله و نظام الدین مروانی ، و وزیر خلیفه القائم از ٤٥٠ إلی ٤٥٣ ، و از ٤٥٤ إلی ٤٦٠ و از ٤٦١ إلی ٤٦٧ (5)

۲ — أبو منصور محمد عمید الدوله ، وزیر المقتدی از ٤٦٧ إلی ٤٧٦ و از ٤٨٤ إلی ٤٩٣ ، و والی آمد از ٤٨٢ إلی ٤٨٤ (6)

۳ — أبو القاسم علی قوّام الدین زعیم الرؤساء ، وزارت یافت از سنه ٤٩٣ إلی سنه ٥٠١ متوفی سنه ٥٠٣

---

(۱) از طرف سیف الدین غازی اول از سال ٥٤١ تا ٥٤٤ فرمانروای موصل و از ٥٥٠ تا ٥٧٢ از طرف نورالدین فرمانروای دمشق بود .

(۲) از سال ٥٧٢ تا ٥٨٦ از طرف مسعود اول فرمانروای موصل بود .

(۳) قاضی دمشق سال ٥٧٢

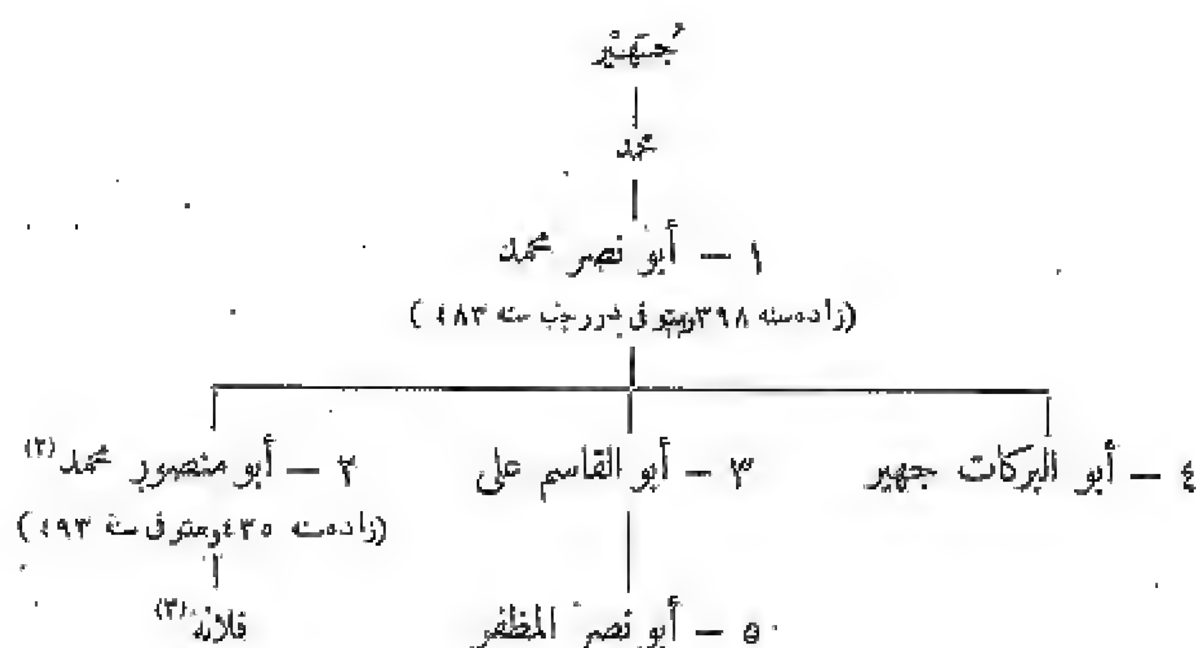
(۴) ابن خلکان (ج ۳ ص ۲۸۷) نام این خانواده را " جهیر " نوشته

(۵) گزارش حال او را ابن خلکان (ج ۳ ص ۲۸۰) آورده است .

(۶) دختر نظام الملک را در سال ۴۶۲ به زنی گرفت ، نک .
Berchem-Strzygowski : Amida p. 53, N 18, pl. VIII

۴ ۔ أبو البركات جهير معتمد الدولة ، كافى الكفاة، والى آمد از آخر سنه ٤٨٤ إلى ٤٨٥[1]، وزير تتش از سنه ٤٨٦ إلى ٤٨٧ بود .

۵ ـ أبو نصر المظفر نظام الدين البغدادى ، وزير خليفه المقتفى سنة ٥٣٥

مراجع : ابن الاثير : الكامل .
دائرة المعارف الاسلامية (مادهٔ ابن جهير) .

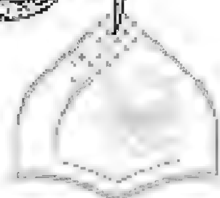
(1) Berchem-Strzygowski : Amida p. 4L N 17, pl. VII

(2) در ۴۶۲ دختر نظام الملک را به زنی گرفت ، ولی آن زن در شعبان ۴۷۰ بمرد .

(3) وی به زنی نورالدوله دبیس (دوم) پسر صدقه مزیدی درآمد .

بخش دوم

امصار (شهرها) (1)

(1) در اصل فرانسه Amṣâr (امصار) و در ترجمهٔ عربی "الامصار" به معنی شهرها آمده است .(مترجم فارسی)
این فصل مشتمل بر نام فرمانروایان و والیانی است که در مراکز سیاسی و اداری حکومت داشتند ، و فرمانروایانی که نام آنان در این فصل یاد نشده باید اسمشان را در جلد اول فرمانروایان : اسپانیا ، سیسیل ، افریقا ، الجزیره ، تونس ، طرابلس ، تمبکتو ، صنعا ، پاشاهای مصر ، پاشاهای بودابست (بود) ، پاشاهای بغداد ، فرمانروایان طبرستان ، گرجستان ، شحنگان بغداد ، و فرمانروایان سند ، بنگال ، و حیدرآباد دکن و غیره پیدا کرد .

۲۵ – ولات مکه وأشراف آن

عتّاب بن أسید متوفی سنة ۱۳	سنة ۸ هـ
المحرز بن حارثه	۱۳
قُنفُذ بن عُمَیر بن جُدعان التیمی	۱۳
طارق بن مرتفع	۱۳
نافع بن عبد الحارث الخزاعی	۲۳
علی بن عدی بن ربیعة الاُبشمی	۲۴
خالد بن العاص بن هشام المخزومی	۲۵
الحارث بن نوفل	۲۵
عبد الله بن خالد بن أُسید، أموی	۲۹
عبد الله بن عامر بن کُریز الحضرمی	۳۵
أبو قتادة الحارث بن ربعی الانصاری، (از طرف علی)	۳۶
قُثَم بن العباس بن عبد المطلب، (از طرف علی)[1]	۳۷
عتبة (یا عنبسة) بن أبی سفیان، (أموی)	۴۱
خالد بن العاص بن هشام، (برای بار دوم)	۴۲
عبد الله بن خالد بن أسید، (برای بار دوم)	۴۴
خالد بن العاص بن هشام، (برای بار سوم)	۴۵
مروان بن الحکم بن أبی العاص	۴۸
عمرو بن سعید بن العاص، الاشدق	۵۳
قیام عبد الله بن الزبیر	۶۱
الحارث بن حاطب الجمحی	۶۶
الحجاج بن یوسف بن الحکم بن عقیل بن مسعود بن عامر بن مُعَتِّب بن مالک بن کعب بن عمرو بن سعد بن عوف بن ثقیف[2]	۷۳
الحارث بن خالد بن العاص بن هشام المخزومی	۸۰

(۱) ابن الاثیر (ج ۳ ص ۱۶۴) نام اورا "قثم" یاد کرده است (مترجم عربی).
(۲) در ۲۱ رمضان ۹۵ هـ درگذشت. نک. ابن خلکان ج ۱ ص ۲۵۶.

أبو يزيد خالد بن عبد الله بن يزيد بن أسد بن كُرزْ القسْرى [1] . . . سنه ۸۱ ﻫ

عمر بن عبد العزيز (بخلافت رسید سنه ۹۹) ۸٦

خالد بن عبد الله القسرى ، (برای بار دوم) ۹۳

عبد العزيز بن عبد الله بن خالد بن أسيد ۹٦

نافع بن علقمه الكنانى . . . .

يحيى بن الحكم بن أبي العاص . . . .

هشام بن اسماعيل المخزومى . . . .

أبان بن عثمان بن عفان . . . .

طلحه بن داود الحضرمى ۹۷

عبد العزيز بن عبد الله بن خالد ، (برای بار دوم) ۹۷

نایبان او: محمد بن طلحه بن عبد الله بن عبد الرحمن بن أبي بكر . . . . . .

عروه بن عياض بن عدى النوفلى . . . .

عبد الله بن قيس بن مخرمة بن المطلب . . . .

عثمان بن عبد الله بن سراقه . . . .

عبد الرحمن بن الضحاك بن قيس الفهرى ۱۰۳

عبد الواحد بن عبد الله النضْرى ۱۰٤

ابراهيم بن هشام بن اسماعيل المخزومى . . . } أموى { . . . ۱۰٦

محمد بن هشام بن اسماعيل المخزومى ، برادر اولى ۱۱٤

نايب او: نافع بن علقمه الكنانى ، (برای بار دوم) . . . . . .

يوسف بن محمد بن يوسف الثقفى ۱۲٥

عبد العزيز بن عمر بن عبد العزيز . . . } از أمويان { . . . ۱۲٦

عبد الواحد بن سليمان بن عبد الملك ۱۲۷

محمد بن عبد الملك بن مروان ۱۳۰

الوليد بن عروه بن محمد بن عطيه السعدى ۱۳۱

دورهٔ عباسی :

داود بن على بن عبد الله بن العباس ، متوفى سنة ۱۳۳ . . . . . . ۱۳۲

زياد بن عبيد الله بن عبد المدان [2] الحارثى ۱۳۳

العباس بن عبد الله بن معبد بن العباس ۱۳٦

نايب او: عمر بن عبد الحميد بن عبد الرحمن بن زيد بن الخطاب . . . . .

زياد بن عبيد الله ، (برای بار دوم مدينه را نيز داشت) ۱۳۷

الهيثم بن معاويه العتيقى ۱٤۱

السرى بن عبد الله بن الحارث بن العباس ۱٤۳

عبد الصمد بن على بن عبد الله العباسى ۱٤٦

محمد بن ابراهيم بن محمد الامام . . . . . . أمراء عباسى . . ۱٤۹

ابراهيم بن يحيى بن محمد ۱٥۸

جعفر بن سليمان بن على بن عبد الله ۱٦۱

عبيد الله بن قُثم بن العباس ، (الى سنة ۱۷۰) ۱٦۳

---

(۱) بربصره نیز حکومت داشت ودرمحرم ۱۲۶ ﻫ درگذشت نک . ابن خلكان ج ۱ ص ۲۸۴.

(۲) یا ابن عبدالدار الحارثى . نک . القلقشندى ، صبح الاعشى ج ۴ ص ۲۶۶ (مترجم عربى).

نام			سنة
محمد بن ابراهیم بن محمد الامام ، (برای بار دوم)		عباسی	سنة ١٧٨ ﻫ
عبید الله (بن زینب) بن محمد	از فرزندان اولی	عباسی	
العباس بن محمد	از فرزندان اولی	عباسی	
حماد البربری			١٨٤
محمد بن عبد الله بن سعید بن المغیره بن عمرو بن عثمان بن عفان			١٨٥
سلیمان بن جعفر بن سلیمان بن علی		أمراء عباسی	١٨٦
الفضل بن العباس بن محمد		أمراء عباسی	١٩١
احمد بن اسماعیل بن علی		أمراء عباسی	
موسی بن عیسی بن موسی بن محمد		أمراء عباسی	
العباس بن موسی	از فرزندان اولی	أمراء عباسی	
علی بن موسی	از فرزندان اولی	أمراء عباسی	
عبد الله بن محمد بن عمران التیمی			
عبد الله بن محمد بن ابراهیم بن محمد الامام العباسی			
عبید الله بن قُثَمْ بن العباس ، (برای بار دوم)			
داود بن عیسی بن موسی بن محمد ، عباسی ، (عامل امین سپس مأمون)			١٩٣
الحسن بن سهل ، (عامل مأمون)			١٩٩
شورش الحسین بن حسن الأفطس که مردم او را به محمد بن جعفر بن علی بن الحسین بن علی می خواند			٢٠٠
نک « حسینیان »			
حمدون بن علی			٢٠١
نایب او: یزید بن محمد بن حنظله المخزومی			
عبید الله بن الحسن بن عبید الله بن العباس بن علی العلوی			٢٠٤
صالح بن العباس بن محمد بن علی بن عبد الله بن العباس		أمراء عباسی	٢١٠
سلیمان بن عبد الله بن سلیمان		أمراء عباسی	٢١٤
نایب او پسرش محمد ، نک أیضاً سنه ٢٤٥		أمراء عباسی	
صالح بن العباس ، (برای بار دوم)		أمراء عباسی	٢١٨
محمد بن داود بن عیسی ، (إلی سنه ٢٣٣)		أمراء عباسی	٢٢١
محمد المنتصر بن المتوکل ، (حاکم افتخاری)		أمراء عباسی	٢٣٣
علی بن عیسی بن جعفر بن المنصور		أمراء عباسی	٢٣٧
أبو العباس عبد الله بن محمد بن داود بن عیسی بن موسی بن محمد ... الخ			٢٣٩
عبد الصمد بن موسی بن محمد بن ابراهیم الامام			٢٤٢
محمد بن سلیمان بن عبد الله بن محمد بن ابراهیم الزینبی			٢٤٥
محمد بن عبد الله بن طاهر ، (حجاز را با عراق داشت)			٢٤٨
نایب او: عبد الصمد بن موسی ، (برای بار دوم)			
جعفر بن الفضل بن عیسی بن موسی البشاشات			٢٥٠
عیسی بن محمد المخزومی الکُرْدی			٢٥١
(و یوسف العلوی سردار بود)			

محمد بن احمد بن عیسی بن المنصور . . . . سنة ۲۵۳ ﻫ

عیسی بن محمد ، (برای بار دوم) ۲۵٤

علی بن الحسن الهاشمی ۲۵٦

أبو احمد طلحه الموفق ، الناصر لدین الله ، ابن المتوکل ۲۵٦

ابراهیم بن محمد بن ابراهیم بن اسماعیل بن جعفر بن سلیمان بن علی ابن عبد الله الاُرَیْد ۲۵۹

أبو عیسی محمد بن یحیی ۲٦۲

محمد بن أبی الساج ۲٦۳

هارون بن محمد بن اسحق بن موسی بن عیسی بن موسی ۲٦۸

یوسف بن أبی الساج ۲۷۱

عَجّ بن حاج المظفر ، الی سنه ۲۹۵ . . . . ۲۸۱

در دورهٔ فترت که از سنهٔ ۲۹۵ تا ۳۰۰ پیش آمد ، فرمانروایان واقعی بر سرکار نبودند

مؤنس المظفر ، (جز این نام را نداشت) ۳۰۰

محمد بن موسی ، (نک علویان) ۳۰۹

قرامطه :

ابن مخارب یا ابن مُخلَّد (یا ابن محلب) ۳۱۷

محمد بن طغج الأخشید ۳۳۱

أبو جعفر محمد بن الحسن بن عبد العزیز ۳۳۹

احمد بن الفضل بن عبد الملك ۳٤۰

از این پس خطبه را درمکه به نام آل بویه و سپس برای اخشیدیها می‌خواندند ۳٤٤

علویان حسنی (بنی موسی) :

داود بن موسی [الثانی] بن عبد الله الصالح بن موسی [الأول] الجون ، (الشریف حسنی) . . . . حول سنة ۳٤۵

محمد بن موسی [الثانی] ، برادر اولی . . . .

الحسین بن محمد . . . .

محمد الثائر بن موسی [الثانی] . . . .

أبو هاشم محمد بن أبی جعفر محمد . . . .

فاطمیان :

أشراف مکه

(۱) بنی فلیته : [هاشمیها و سلیمانیها نک : جدول ۱] . . . .

أبو محمد جعفر بن محمد بن الحسین بن محمد الثائر [۱] ۳۵٦

عیسی بن أبی محمد جعفر ۳۷۰

أبو الفتوح الحسن بن أبی محمد جعفر [۲] ۳۸٤

(۱) درسال ۳٦۵ هـ خطبه بنام فاطمیان مصرخواند ، نک ابن الاثیر ج ۸ ص ٤۹۱ ، و Fâsî, Wüstenfeld : Chronikon II, 207 et IV. 216, St. Lane-Poole: Br. M. IV p. IX

(۲) درسال ٤۰۲ دعوی خلافت کرد ؛ Snouck Hurgronje : Mekka I, 59 نک . دائره المعارف اسلام [طبع فرانسوی] ج ۱ ص ۸۹ .

أبو الطيب داود بن عبد الرحمن بن عبد الله بن داود ، (سليمانى) . . . . . . سنه ۴۰۱ ه

أبو الفتوح الحسن ، (براى بار دوم) ۴۰۳

محمد شكر بن أبى الفتوح الحسن ۴۳۰

حمزه بن وهّاس بن أبى الطيب داود [1] ۴۵۳

أبو هاشم محمد بن جعفر بن محمد ، تاج المعالى [2] ۴۶۱

أبو فُلَيتة القاسم بن محمد بن جعفر ۴۸۷

فليته بن القاسم بن محمد بن جعفر ۵۱۷

هاشم بن فليته بن القاسم ۵۲۷

القاسم بن هاشم بن فليته ۵۴۹

عيسى بن فليته بن القاسم ۵۵۹

داود بن عيسى بن فليته ۵۷۰

مُكَثّر بن عيسى بن فليته ۵۷۱

داود بن عيسى ، (براى بار دوم) ۵۷۲

مكثر بن عيسى ، (براى بار دوم) ۵۸۴

المنصور بن داود بن عيسى ۵۹۳

(ب) بنى قتاده :

أبو عزيز قتادة بن ادريس المُطاعِن [3] ۵۹۷

الحسن بن قتادة [4] ۶۱۷

راجح بن قتاده . . . . ۶۲۹ — ۶۳۹ [5]

أبو سعد على بن قتاده . . . . ۶۳۹ — شعبان ۶۵۱

جمّاز بن الحسن بن قتاده . شعبان ۶۵۱ — ذو الحجة ۶۵۱

راجح بن قتاده ، (براى بار دوم) ذو الحجة ۶۵۱ — ربيع الأول ۶۵۲

غانم بن راجح . . . ربيع الثانى ۶۵۲ — شوال ۶۵۲

أبو نُمَىّ محمد [الأول] بن أبى سعد على . . . . . . شوال ۶۵۲ — صفر ۷۰۱ [6]

ادريس بن قتاده . . . شوال ۶۵۲ — ربيع الثانى ۶۶۹

غانم بن ادريس . . . صفر ۶۷۰

رميثة بن أبى نمى محمد (در فواصل مختلف) . . . . . صفر ۷۰۱ — ذو القعده ۷۴۶

حميضه بن محمد . . . صفر ۷۰۱ — ذو الحجه ۷۰۱

محمد بن ادريس . } رقيبان هم { ذو الحجه ۷۰۱ — ۷۰۳

أبو الغيث بن محمد . } رقيبان هم { ذو الحجه ۷۰۱ — ۷۰۳

عطيفه بن محمد . } رقيبان هم { ذو الحجه ۷۰۱ — ۷۰۳

---

(۱) شجره نسبى راكه در جدول "۱" رسم كرديم مشكلاتى را راجع به سليمانيان علوى H.O. Kay : Yaman, p. 284 در يمن به آن بر خورده است حل خواهد كرد.

(۲) على الصليحى اورا بفرمانروائى گماشت . نك Snouck Hurgronje : Mekka I, 97

(۳) درسال ۶۰۱ هـ برضد سليم بن فليته القاسم صاحب مدينه بجنگيد. ابن خلدون (ج ۴ ص ۱۰۵) نوشته است كه نام او ابوعزيز قتاده النابغه بن ادريس بن مطاعن بود (مترجم عربى)

(۴) در ۶۱۹ هـ مسعود ايوبى صاحب يمن اورا شكست داده بر مكه مستولى شد و يكى از سرهنگان خود بنام على بن رسول را حاكم مكه ساخت . نك ابن خلكان ج ۳ ص ۲۴۳.

(۵) با ايوبيان مصر بجنگيد.

(۶) دائره المعارف اسلام . (چاپ فرانسه) ج ۱ ص ۱۰۴

نام	آغاز	پایان
حمیضه بن محمد ، (برای بار دوم)	۷۰۳	ذو الحجة ۷۱۳
أبو الغیث بن محمد ، (برای بار دوم)	ذو الحجة ۷۱۳	صفر ۷۱٤
حمیضه ، (برای بار سوم)	صفر ۷۱٤	شعبان ۷۱۵
حمیضه ، (برای بار چهارم)	محرم ۷۱۸	ربیع الثانی ۷۱۸
عطیفه ، (برای بار دوم)	محرم ۷۱۹	محرم ۷۳۱
عجلان بن رمیثه در فواصل مختلف	ذو القعده ۷٤۹	۷۷٤
مغامس بن رمیثه (رقیبان هم)	۷٤۷	۷۵۰
سند بن رمیثه (رقیبان هم)	۷٤۷	
ثقبة بن رمیثه	۷٤۸	شوال ۷۵۰
ثقبه بن رمیثه ، (برای بار دوم)	۷۵۳	ذو الحجه ۷۵٤
ثقبه بن رمیثه ، (برای بار سوم)	محرم ۷۵۷	ذو الحجة ۷۵۷
ثقبه بن رمیثه ، (برای بار چهارم)	ذو الحجه ۷۵۸	۷٦۲
محمد بن عطیفه	جمادی الآخر ۷٦۰	ذو الحجه ۷٦۰
سند بن رمیثه ، (برای بار دوم)	۷٦۰	۷٦۲
احمد شهاب الدین بن عجلان	شوال ۷٦۲	شوال ۷۸۸
عجلان بن رمیثه ، (برای بار دوم)	ذو القعده ۷٦۲	۷۷۷
محمد بن احمد	۷۸۰	ذو الحجه ۷۸۸
عقیل بن مبارک (مدعی حکومت بودند)	ذو الحجه ۷۸۸	
علی بن مبارک (مدعی حکومت بودند)	ذو الحجه ۷۸۸	
عنان بن مغامس (مدعی حکومت بودند)	ذو الحجه ۷۸۸	ذو الحجه ۷۸۹
احمد بن ثقبة (مدعی حکومت بودند)	ذو الحجه ۷۸۸	
علی بن عجلان ، (برای بار اول)	شعبان ۷۸۹	شوال ۷۹۷
عنان بن مغامس (برای بار دوم)	شعبان ۷۹۲	ذو الحجه ۷۹٤
محمد بن عجلان ، (برای بار اول)	۷۹٤	
محمد بن عجلان ، (برای بار دوم)	شوال ۷۹۷	ربیع الثانی ۷۹۸
الحسن بن عجلان	ربیع الثانی ۷۹۸	جمادی الآخر ۸۲۹
برکات بن الحسن	ذو الحجه ۸۰۹	شعبان ۸۵۹
احمد بن الحسن	۸۱۱	
رمیثه بن محمد	ذو الحجه ۸۱۸	رمضان ۸۱۹
علی بن عنان (رقیبان هم)	۸۲۷	ذو الحجه ۸۲۸
علی بن عجلان (برای بار دوم) (رقیبان هم)	۸۲۷	ذو الحجه ۸۲۸
علی بن الحسن	شعبان ۸٤۵	شوال ۸٤٦
أبو القاسم بن الحسن	ذو القعده ۸٤٦	۸۵۰
محمد بن برکات	شعبان ۸۵۹	محرم ۹۰۳
برکات بن محمد	محرم ۹۰۳	ذو القعده ۹۳۱
هزاع بن محمد	ذو القعده ۹۰٦	جمادی الأولى ۹۰۷
احمد جازان بن محمد	شوال ۹۰۸	رجب ۹۰۹
حمیضه بن محمد	رجب ۹۰۹	محرم ۹۱۰

قايتباى بن محمد . . محرم ٩١٠ — صفر ٩١٨

على بن بركات ، (متوفى سنة ٩١٣) . ٩١٠

أبو نُمَى محمد [الثانى] بن بركات . . . . شعبان ٩١٨ — ٩٧٤[1]

شريف فخرى از سنه ٩٧٤ إلى ٩٩٢ . . . .

أحمد بن محمد . . . . رجب ٩٤٧ — تتمه ٩٩٧

الحسن بن محمد . . . . تتمه[2] ٩٩٧ — جمادى الآخر ١٠١٠

مسعود بن الحسن . . . ١٠٠٣

أبو طالب بن الحسن . ذو الحجه ١٠٠٨ — جمادى الآخر ١٠١٢

إدريس بن الحسن } وقيبانهم { جمادى الآخر ١٠١٢ — محرم ١٠٣٤

فُهَيد بن الحسن } وقيبانهم { جمادى الآخر ١٠١٢ — ١٠١٩

محسن بن الحسين بن الحسن . . . . جمادى الآخر ١٠١٢ — رمضان ١٠٣٧

أحمد بن المطلب . . رمضان ١٠٣٧ — صفر ١٠٣٧

مسعود بن إدريس . . صفر ١٠٣٩ — ربيع الثانى ١٠٤٠

عبد الله بن الحسن . . . . ربيع الثانى ١٠٤٠ — صفر ١٠٤١

محمد بن عبد الله . . صفر ١٠٤١ — شعبان ١٠٤١

زيد بن محسن . . . . صفر ١٠٤١ — محرم ١٠٧٧

عبد العزيز بن إدريس . شعبان ١٠٤١ — ذو الحجه ١٠٤١

نامىٌ بن عبد المطلب . شعبان ١٠٤١ — ذو الحجه ١٠٤١

سعد بن زيد ، (براى بار اول) . . . . محرم ١٠٧٧ — ذو الحجة ١٠٨٢

حمود بن عبد الله . . محرم ١٠٧٧ — رجب ١٠٧٧

أحمد بن زيد . . . ١٠٨٢ — ذو الحجه ١٠٨٢

بركات بن محمد . . . . ذو الحجه ١٠٨٢ — ربيع الثانى ١٠٩٣

سعيد بن بركات . . ربيع ١٠٩٣ — ذو القعده ١٠٩٥

أحمد بن زيد . . . ذو القعده ١٠٩٥ — جمادى الآخر ١٠٩٩

أحمد بن غالب . . شوال ١٠٩٩ — رجب ١١٠١

محسن بن الحسين . . رجب ١١٠١ — محرم ١١٠٣

سعيد بن سعد ، (براى بار اول) . . . . محرم ١١٠٣ — ذو الحجه ١١٠٣

سعد بن زيد ، (براى بار دوم) ذو الحجه ١١٠٣ — ذو الحجه ١١٠٥

عبد الله بن هاشم . . ذو الحجه ١١٠٥ — ربيع الثانى ١١٠٦

سعد بن زيد (براى بار سوم) ربيع الثانى ١١٠٦ — شوال ١١١٣

سعيد بن سعد (براى بار دوم) شوال ١١١٣ — ربيع الأول ١١١٦

عبد المحسن بن أحمد . ربيع الأول ١١١٦

عبد الكريم بن محمد ، (دوبار از حكومت افتاد) . . . . . . ربيع الأول ١١١٦ — ذو القعده ١١٢٣

سعد بن زيد (براى بار چهارم) شوال ١١١٦ .

سعيد بن سعد (براى بار چهارم) ذو الحجة ١١١٦ — رجب ١١١٧

---

(١) در ٩٢٢ هـ مصر بدست سلطان سليم اول افتاد و ابو نمى محمد دوم فرمانبردار عثمانيان شد و حسين فرمانرواى يمن را بنام سلاطين مصر بكشت دائره المعارف اسلام (چاپ فرانسه) ج ١ ص ١٠٤

(٢) Wüstenfeld: Die Scherife von Mekka, 1885

عبد الکریم بن محمد (برای بار دوم) رجب ۱۱۱۷ — ذو القعده ۱۱۲۳

سعید بن سعد ، (برای بار پنجم) ذو القعده ۱۱۲۳ — محرم ۱۱۲۹

عبد الله بن سعید . . . محرم ۱۱۲۹ — جمادی الأولی ۱۱۳۰

علی بن سعید . . . جمادی الأولی ۱۱۳۰ — ذو الحجه ۱۱۳۰

یحیی بن برکات . . . ذو الحجه ۱۱۳۰ — رجب ۱۱۳۲

مبارك بن احمد . . . رجب ۱۱۳۲ — ذو الحجه ۱۱۳٤

یحیی بن برکات (برای بار دوم) ذو الحجه ۱۱۳٤ — ذو الحجه ۱۱۳۵

برکات بن یحیی ، (برای بار اول) ذو الحجه ۱۱۳۵

مبارك بن أحمد ، (برای بار دوم) محرم ۱۱۳٦ — جمادی الأولی ۱۱۳٦

برکات بن یحیی ، (برای بار دوم) محرم ۱۱۳٦

عبد الله بن سعید ، (برای بار دوم) جمادی الآخر ۱۱۳٦ — ذو القعده ۱۱٤۳

محمد بن عبد الله ، (برای بار اول) ذو القعده ۱۱٤۳ — جمادی الأولی ۱۱٤۵

مسعود بن سعید ، (برای بار اول) . . . . جمادی الأولی ۱۱٤۵ — شعبان ۱۱٤۵

محمد بن عبد الله ، (برای بار دوم) شعبان ۱۱٤۵ — رمضان ۱۱٤٦

مسعود بن سعید ، (برای بار دوم) رمضان ۱۱٤٦ — ربیع الأول ۱۱٦۵

مساعد بن سعید . . . . ربیع الأول ۱۱٦۵ — محرم ۱۱۸٤

جعفر بن سعید . . . ذو الحجه ۱۱۷۳

احمد بن سعید ، (برای بار اول) محرم ۱۱۸٤ — ربیع الأول ۱۱۸٤

عبد الله بن الحسین . . . ربیع الأول ۱۱۸٤ — جمادی الآخر ۱۱۸٤ [۱]

احمد بن سعید ، (برای بار دوم) جمادی الآخر ۱۱۸٤ — ذو القعده ۱۱۸٦

سرور بن مساعد . . . . ذو القعده ۱۱۸٦ — ربیع الثانی ۱۲۰۲ [۲]

عبد المعین بن مساعد (برای بار اول) ربیع الثانی ۱۲۰۲

غالب بن مساعد . . . . ربیع الثانی ۱۲۰۲ — ذو القعده ۱۲۲۸ [۳]

عبد المعین بن مساعد (برای بار دوم) محرم ۱۲۱۸ — ربیع الأول ۱۲۱۸

یحیی بن سرور . . . ذو القعده ۱۲۲۸ — شعبان ۱۲٤۲

عبد المطلب بن غالب ، (برای بار اول) . . . . محرم ۱۲٤۳ — صفر ۱۲٤۳ [٤]

محمد بن عبد المعین ، (برای بار اول) . . . . صفر ۱۲٤۳ — رجب ۱۲٦۷

عبد المطلب بن غالب (برای بار دوم) رمضان ۱۲٦۷ — شعبان ۱۲۷۲

محمد بن عبد المعین (برای بار دوم) شعبان ۱۲۷۲ — شعبان ۱۲۷٤

عبد الله بن محمد . . . . شعبان ۱۲۷٤ — جمادی الآخر ۱۲۹٤

الحسین بن محمد . . . شعبان ۱۲۹٤ — ربیع الثانی ۱۲۹۷

عبد المطلب بن غالب (برای بار سوم) جمادی الآخر ۱۲۹۷ — شوال ۱۲۹۹

(متوفی سنه ۱۳۰۳) . . . .

عون الرفیق بن محمد . . . . ذو القعده ۱۲۹۹

---

(۱) در ۱۱۸٤ هـ مکه بدست علی بک والی مصر افتاد.

(۲) در ۱۱۸٦ هـ با وهابیها پیمان صلح بست.

(۳) جنگ را با وهابیها از سر گرفت وسپس در ۱۲۱۲ با آنان صلح کرد

(٤) محمد علی پاشا والی مصر او را در ۱۲٤۳ عزل کرد.

٥ الحسین بن علی بن محمد		
اعلام سلطنت او بر حجاز	۷ رمضان ۱۳۳٤	
او را سعود [الثانی] (صاحب حائل) براند	۱۳۳٤	
انگلیسیها او را معزول و به قبرس تبعید کردند	ذو القعده ۱۳٤۳	

مراجع :

Snouck-Hurgronje : Mekka
Wüstenfeld : Die Chroniken der Stadt Mekka II, 214-220
Wüstenfeld : Die Scherife von Mekka in XI (XIII) Jhb. Abh. Göttingen 1885.
Hammer : Geschichte. d. Osm. R. I, 811.
Jubilée E. G. Browne, Cambridge 1922, p. 439-444.
Sachau : Verzeichnis Nos 40-43 p. 20, 21

۲٦ – ولات مدینه

سهل بن حنیف ، از طرف علی		۳۷
ابو ایوب ، از طرف علی		٤۰

دورهٔ آموی :

أبو هریره		٤۰
مروان بن الحکم		٤۱
سعید بن العاص بن سعید بن العاص ، إلى سنة ٥٦	ربیع الأول	٤۹
مروان بن الحکم [1] ، (برای بار دوم)		٥٦
الولید بن عتبه بن أبي سفیان	ذو القعده	٥۷
عمرو بن سعید بن العاص ، الأشدق ، مکه را نیز داشت		٦۰
الولید بن عتبه ، (برای بار دوم)		٦۱
عثمان بن محمد بن أبي سفیان ، از طرف یزید		٦۲
عبید الله بن الزبیر	از طرف عبد الله بن زبیر	٦٤
جابر بن الأسود بن عوف	از طرف عبد الله بن زبیر	٦٥
العباس بن سهل	از طرف عبد الله بن زبیر	٦٥
مصعب بن الزبیر	از طرف عبد الله بن زبیر	٦٥
جابر بن الأسود ، (برای بار دوم)	از طرف عبد الله بن زبیر	٦۸
طلحه بن عبید الله بن عوف	از طرف عبد الله بن زبیر	۷۲
طارق بن عمرو ، غلام عثمان ، از طرف عبد الملك		۷۲
الحجاج بن یوسف		۷٤
ابان بن عثمان		۷٥
هشام بن اسماعیل المخزومی		۸۲
عمر بن عبد العزیز		۸٦
عثمان بن حیان		۹۳

(۱) نك : Nöldeke, Zur Geschichte der Omajjaden, ZDMG LV (1901) 686-E.J. III. 71

ابو بکر بن محمد بن عمرو بن حزم ، از طرف سلیمان	سنه ۹۶ ﻫ
عبد الرحمن بن الضحاک بن قیس الفهری	۱۰۱
در سنه ۱۰۳ مکه را نیز ضمیمه کرد.	
عبد الواحد بن عبد الله النضری[1] } همراه مکه	۱۰۴
ابراهیم بن هشام بن اسماعیل المخزومی } همراه مکه	۱۰۶
خالد بن عبد الملک بن الحرث[2] بن الحکم ، (مدینه را تنها)	۱۱۴
محمد بن هشام بن اسماعیل المخزومی ، (مدینه ومکه)	۱۱۷
یوسف بن محمد بن یوسف الثقفی	۱۲۵
عبد العزیز بن عمر بن عبد العزیز	۱۲۶
عبد الواحد بن سلیمان بن عبد الملک	۱۲۷
محمد بن عبد الملک بن مروان	۱۳۰
الولید بن عروه بن محمد بن عطیه السعدی	۱۳۱
یوسف (یا عیسی) بن عروه ، آخرین فرمانروای بنی امیه	۱۳۲

دوره عباسی :

داود بن علی بن عبد الله بن العباس ، متوفی سنه ۱۳۳	۱۳۲
زیاد بن عبید الله بن عبد المدان الحارثی	۱۳۳
العباس بن عبد الله بن معبد بن العباس	۱۳۶
زیاد بن عبید الله ، (برای بار دوم) از این سال مدینه از مکه جدا شد	۱۳۷
محمد بن خالد بن عبد الله القسری	۱۴۱
ریاح بن عثمان بن حیان المرّی	۱۴۴
طغیان علویها سنه ۱۴٤	
عبد الله بن ربیعه الحارثی[3]	۱۴۵
طغیان زنگیها سنه ۱۴۵	
جعفر بن سلیمان بن علی بن عبد الله العباسی	۱۴۶
الحسن بن زید بن الحسن بن علی ، علوی	۱۵۰
عبد الصمد بن علی ، (عم مأمون)	۱۵۵
محمد بن عبد الله الکثیری	۱۵۹
محمد بن عبید الله بن محمد بن عبد الرحمن بن صفوان الجمالی	۱۵۹
محمد بن عبد الله الکثیری ، (برای بار دوم)	۱۶۰
زفر بن عاصم الهلالی	۱۶۰
جعفر بن سلیمان بن علی بن عبد الله العباسی (برای بار دوم) ، نک سنه ۱۴٦	۱۶۱
ابراهیم بن یحیی بن محمد العباسی ، متوفی سنه ۱۶۷	۱۶۶
اسحق بن عیسی بن علی السجاد العباسی	۱۶۷
عمر بن عبد العزیز بن عبد الله بن عمر بن الخطاب	۱۶۹

---

(۱) طبری (ج ۲ ص ۱۴۳۷) از او به نام " النصری " یادکرده است (مترجم عربی).

(۲) نک. القلقشندی صبح الاعشی (ج ۴ ص ۲۹۶) (مترجم عربی).

(۳) القلقشندی (ج ۴ ص ۲۹۷) از او به نام عبدالله بن الربیع یادکرده است (مترجم عربی)

اسحق بن سلیمان بن علی بن عبد الله بن العباس		سنه ۱۷۰ ه
عبد الملك بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس	از طرف هارون الرشید ۱۷۰—۱۹۳	
محمد بن عبد الله بن عبید الله بن العباس		
موسی بن عیسی بن محمد بن علی العباسی، (متوفی سنة ۱۸۳)		
ابراهیم بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی العباسی		۱۸۳
علی بن عیسی بن موسی بن محمد بن علی العباسی		
محمد بن ابراهیم		
عبد الله بن مصعب		
بکار بن عبد الله بن مصعب		
محمد بن علی		
أبو البختری وهب بن منبه		
داود بن عیسی بن موسی بن محمد العباسی ، از طرف الأمین		۱۹۳
نایب او پسرش سلیمان سنه ۱۹۳		
الحسن بن سهل ، از طرف المأمون		۱۹۸
هارون بن المسیّب		۲۰۰
حمدون بن علی		۲۰۱
عبید الله بن الحسن بن عبد الله بن عبید الله بن العباس بن علی العلوی		۲۰٤
صالح بن العباس بن محمد		۲۰۹
سلیمان بن عبد الله بن سلیمان		۲۱٤
محمد بن صالح بن العباس بن محمد بن علی العباسی		۲۲۹
محمد المنتصر بن المتوکل ، حاکم افتخاری		۲۳۳
صالح بن علی		۲٤٦
علی بن الحسن بن اسماعیل بن العباس بن محمد ، از طرف المنتصر		۲٤۷
محمد بن عبد الله بن طاهر ، از طرف المستعین		۲٤۸

[در بارهٔ بقیه فرمانروایان مدینه رجوع شود به فرمانروایان مدینه که از علوی ها بودند]

مراجع :

Wüstenfeld : Geschichte von Medyna

۲۷ – ولات مصر

فتح مصر		سنه ۱۹ه
ابو عبد الله عمرو بن العاص بن وائل بن هشام بن سعيد بن سهم .	غره محرم	۲۱[1]
عبد الله بن سعد بن أبي سرح بن الحارث[2] العامری		۲۵
قيس بن سعد بن عبادة بن دُليم بن حارثه الأنصاری		۳۵
عبد الله بن سعد ، (برای بار دوم)، متوفی درمدینه سه ۸۰ . . .		۳۵
محمد بن أبی بكر الصديق		۳۶
الاشتر النخعی ، مالك بن الحارث[3] ، هرگز به مقر حکومت خود نرسید .		۳۷

دوره اموی :

عمرو بن العاص ، (برای بار دوم)	ربيع الأول	۳۸
عتبه بن أبی سفيان ، برادرمعاویه	ذو القعده	٤۳
ابو مسعود عقبه بن عامر بن عبس بن غنم بن عدی بن عمرو[4] . .		٤٤
معاويه بن حديج الكندی[5] . . . . سه ٤۷		
مسلمه بن مخلد بن صامت بن نيار الخ ،(متوفی در ۲۵ رجب سه ٦۲) . .	۲۰ ربيع الأول	٤۷
محمد بن مسلمه		٦۲
سعيد بن يزيد بن علقمه بن يزيد بن عوف الأزدی	غره رمضان	٦۲
عبد الرحمن بن عتبه بن جحدم ، از طرف عبد الله بن الزبير . . .	شعبان	٦٤
عبد العزيز بن مروان بن الحكم بن أبی العاص	غره رجب	٦۵
عبد الله بن عبد الملك بن مروان	۱۱ جمادی الآخر	۸٤
قره بن شريك بن مرثد بن الحارث بن حبيش العبسی	۱۳ ربيع الأول	۹۰
عبد الملك بن رفاعه بن خالد بن ثابت الفهمی	غره ربيع الأول	۹٦
ايوب بن شرحبيل بن أكشوم[6] بن ابرهه الأصبحی	ربيع الأول	۹۹
بشر بن صفوان بن تويل بن بشر بن حنظله بن علقمه بن شرحبيل .	۱۷ رمضان	۱۰۱
بن عزيز بن خالد الكلبی		
ه[7]أسامه بن زيد		۱۰۲
حنظله بن صفوان ، برادربشر	شوال	۱۰۲
محمد بن عبد الملك بن مروان	۱۱ شوال	۱۰۵
الحر بن يوسف بن يحيى بن الحكم	۳ ذی الحجه	۱۰۵
ه حفص بن الوليد بن يوسف بن عبد الله بن الحارث	۳۰ ذی الحجه	۱۰۸
عبد الملك بن رفاعه ،(برای بار دوم	۱۸ محرم	۱۰۹
الوليد بن رفاعه ، برادر اولی ، متوفی درغره جمادی الآخر سه ۱۱۷ . .	۳ صفر	۱۰۹

(۱) این تاریخ سقوط اسکندریه وعزیمت یونانیان ازمصراست .

(۲) بعضی ازمورخان نوشته اندکه خلیفه عمر (متوفی ۲۳هـ) اورابحکومت گماشت ، نک . النجوم الزاهره (ج ۱ ص ۷۰) (مترجم عربی

(۳) ابوالمحاسن (ج ۱ ص ۹۵) اوراالاشتر النخعی ذکرکرده است

(۴) ابوالمحاسن مینویسدکه نام او عقبه بن عامر بن عبس بن عمرو بن عدی بن رفاعه بن مودوعه بن عدی بن غنم بن الربعه بن رشدان بن قیس بن جهینه الجهنی است ، نک النجوم الزاهره ج ۱ ص ۱۲۶ (مترجم عربی

(۵) نام اوراسیوطی آورده است ، ولیکن معاویه جز سردار سپاه نبودنک . البیان المغرب (ج ۱ ص ۱۳) .

(۶) ابوالمحاسن (ج ۱ ص ۲۳۷) مینویسدکه نام او ایوب بن شرحبیل بن اکشوم بن ابرهه بن الصباح بودودرالکندی و المقریزی نام او " اکسوم " آمده است (مترجم عربی) .

(۷) مهره‌های شیشه ای نیزبه این سکه اضافی می گردد .

نام	روز	ماه	سال
الحکم بن قیس بن مخرمة، حاکم افتخاری مصر و شام			سنه ۱۱۱ ه
○ نایب او: عبدالله بن الحجاب الموصلی . . . سنه ۱۱۱			
عبد الرحمن بن خالد بن مسافر بن خالد بن ثابت الفهمی		جمادی الآخر	۱۱۷
حنظله بن صفوان، (برای بار دوم)	۵	محرم	۱۱۹
حفص بن الولید، (برای بار دوم)	۱۳	شعبان	۱۲٤
حسّان بن عتاهیه بن عبد الرحمن التجیبی، (۱٦ روز)	۱۲	جمادی الآخر	۱۲۷
حفص بن الولید، (برای بار سوم)	۲۸	جمادی الآخر	۱۲۷
الحوثره بن سهیل الباهلی [1]	۲	محرم	۱۲۸
المغیره بن عبید الله الفزاری	۲۳	رجب	۱۳۱
○ عبد الملك بن مروان بن موسی بن نصیر اللخمی		جمادی الآخر	۱۳۲

دوره عباسی:

نام	روز	ماه	سال
○ صالح بن علی بن عبد الله بن العباس		غره محرم	۱۳۳
○ أبو عون عبد الملك بن یزید الخراسانی، غلام هناء [2]		غره شعبان	۱۳۳
صالح بن علی (برای بار دوم)	۲٤	ربیع الثانی	۱۳٦
أبو عون، برای بار دوم)	٤	رمضان	۱۳۷
موسی بن کعب بن عیینه بن عائشه بن عمرو التمیمی	۱٦	ربیع الثانی	۱٤۱
محمد بن الاشعث بن عقبه الخزاعی	۲۵	ذی الحجه	۱٤۱
○ نوفل بن محمد بن الفرات			۱٤۲
حمید بن قحطبه بن شبیب بن خالد بن معدان الطائی	۵	رمضان	۱٤۳
○ ابو خالد یزید بن حاتم بن قبیصه المهلبی	۱۵	ذی القعده	۱٤٤
○ نایب او: عبدالرحمن بن یزید . سنه ۱٤۷			
○ محمد بن سعید [3]		ربیع الثانی	۱۵۲
عبد الله بن عبد الرحمن بن معاویه بن حدیج [4]	۱۸	ربیع الثانی	۱۵۲
محمد بن عبد الرحمن، (برادر اولی)		صفر	۱۵۵
عبد الصمد بن علی بن عبد الله بن العباس	۱۵	شوال	۱۵۵
موسی بن عُلَی بن رباح اللخمی		شوال	۱۵۵
مطر، غلام المنصور			۱۵۹
أبو ضمره محمد بن سلیمان			۱۵۹
عیسی بن لقمان بن محمد الجمحی	۱٦	ذی الحجه	۱٦۱
ابو ضمره محمد، (برای بار دوم)			۱٦۲
سلمة بن رجا			۱٦۲
واضح، غلام المهدی، (متوفی سنه ۱٦۹)	۲۳	جمادی الآخر	۱٦۲
منصور بن یزید بن منصور الرعینی	۱۱	رمضان	۱٦۲
○ أبو صالح یحیی بن داود بن ممدود [5] الحرشی		ذو الحجه	۱٦۲

---

(۱) نام او "حوثره" نیز بود. نک . النجوم الزاهره (ج ۱ ص ۳۰۵) ــ مترجم عربی .
(۲) نک . فرمانروایان نیشابور از سال ۱۵۹ تا ۱٦۰ هـ .
(۳) نک . Contr. II, N° 264
(۴) به نظر می رسد که عبدالله جز سرداری از طرف محمد بن سعید نبود
(۵) نک . Contr. I, N° 56 . احتمال دارد که نام او یحیی بن سعید باشد. نک ایضاً طبری ج ۳ ص ۴۹۳ ، ابوالمحاسن (ج ۲ ص ۴۴) نام او را " الخرسی " نوشته است .

	نام	روز	ماه	سال
	سالم بن سواده التمیمی	۱۰	محرم	سنه ۱۶۴ ه
○	ابراهیم بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس	۱۱	محرم	۱۶۵
	موسی بن مصعب بن الربیع الخثعمی	۷	ذی الحجه	۱۶۷
	عسّامة بن عمرو بن علقمة المعافری[۱]	۲۶	ذی الحجه	۱۶۸
○	الفضل بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس	۲۹	محرم	۱۶۹
○	علی بن سلیمان بن علی بن عبد الله بن العباس		شوال	۱۶۹
○	موسی بن عیسی بن موسی بن محمد بن علی	۲۶	ربیع الأول	۱۷۱
	مسلمة بن یحیی بن قره البجلی	۱۴	رمضان	۱۷۲
	محمد بن زهیر بن المسیّب الضبی الأزدی	۵	شعبان	۱۷۳
○	داود بن یزید بن حاتم المهلّبی	۱۴	محرم	۱۷۴
○	موسی بن عیسی ، (برای بار دوم)	۷	صفر	۱۷۵
○	ابراهیم بن صالح ، (برای بار دوم)		صفر	۱۷۶
○	جعفر بن یحیی بن برمك ، حاکم افتخاری			۱۷۶
	نایب او : عمر بن مهران ، سنه ۱۷۶			
	عبد الله بن المسیب بن الزبیر الضبی[۲]	۱۹	رمضان	۱۷۶
	اسحق بن سلیمان بن علی بن عبد الله بن العباس	غره	رجب	۱۷۷
	هرثمه بن أعین	۲	شعبان	۱۷۸
	عبد الملك بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس ، حاکم افتخاری	۱۲	شوال	۱۷۸
	نایب او برای بار دوم: عبدالله بن المسیب ، سنه ۱۷۸			
	عبید الله بن المهدی	۱۲	محرم	۱۷۹
	موسی بن عیسی ، (برای بار سوم) حاکم اسمی واقعی	۳	رمضان	۱۷۹
	نایب او: پسرش یحیی بن موسی ، سنه ۱۷۹			
	عبید الله بن المهدی ، (برای بار دوم)	۷	جمادی الآخر	۱۸۰
○	اسماعیل بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس	۷	رمضان	۱۸۱
	اسماعیل بن عیسی بن موسی بن محمد بن علی بن عبد الله الخ	۱۶	جمادی الآخر	۱۸۲
	اللیث بن الفضل الأبیوَرْدی	۲۵	شوال	۱۸۲
	احمد بن اسماعیل بن علی بن عبد الله بن العباس	۲۵	جمادی الآخر	۱۸۷
	عبید الله بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی ، معروف بابن زینب	۱۵	شوال	۱۸۹
	الحسین بن جمیل	۱۰	رمضان	۱۹۰
	مالك بن دلهم بن عیسی الکلبی	۲۲	ربیع الآخر	۱۹۲
	الحسن بن البختاح بن البختکان[۳]	۳	ربیع الأول	۱۹۳
	حاتم بن هرثمه بن أعین[۴]	۲۲	ربیع الأول	۱۹۴
	جابر بن الأشعث بن یحیی الطائی	۲۵	جمادی الآخر	۱۹۵
	ربیعه بن قیس ، (از طرف خلیفه الأمین)			۱۹۶
○	عباد بن محمد بن حیان البلخی ، از طرف المأمون	۸	رجب	۱۹۶

(۱) ابوالمحاسن ج ۲ ص ۵۷ نام اورا " عسامة " می نویسد .

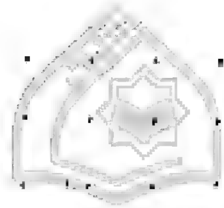
(۲) ابوالمحاسن ج ۲ ص ۸۵ نام اورا عبدالله بن المسیب بن زهیر می نویسد .

(۳) وی نیز ابوعلی بن البحباح البلخی نام داشت . نک ، الوزراء والکتاب تالیف ابومحمد عبدوس الجهشیاری ، طبع (Hans v. Mzik) ص 115,a,b

(۴) جزدر ۴ شوال سال ۱۹۴ به مصر نیآمد .

⊙ المطلب بن عبد الله بن مالك الخزاعي	١٥ ربيع الأول	سنه ١٩٨ ﻫ
⊙ العباس بن موسى بن عيسى بن موسى بن محمد بن علي	٢٧ شوال	١٩٨
(متوفى در جمادى الآخر سنه ١٩٩).		
⊙ المطلب بن عبد الله، (براى بار دوم)[1]	١٤ محرم	١٩٩
⊙ السرى بن الحكم بن يوسف الزطى[2]	غره رمضان	٢٠٠
⊙ أبو نصر محمد بن السرى (متوفى در ٨ شعبان سنه ٢٠٦)	٢٩ جمادى الآخر	٢٠٥
⊙ عبيد الله بن السرى	٩ شعبان	٢٠٩
عبد الله بن طاهر بن الحسين[3]	٥ محرم	٢١١
المعتصم، حاكم افتخارى ١ ذى القعده ٢١٣		
عيسى بن يزيد الجلودى	١٧ ذى القعده	٢١٣
عمير بن الوليد التميمى البدغيسى، (متوفى در ١٦ ربيع الثانى سنه ٢١٤)	١٩ صفر	٢١٤
عيسى بن يزيد، (براى بار دوم)	٤ رجب	٢١٤
در ٢١ شعبان سنه ٢١٤ معتصم به فسطاط آمد.		
عبدويه بن جبله	غره محرم	٢١٥
عيسى بن المنصور بن موسى الرافعى	غره محرم	٢١٦
عبد الملك نصر بن عبد الله الصغدى، معروف به كيدر[4]	صفر	٢١٧
المظفر بن نصر بن عبد الله كيدر	جمادى الأولى	٢١٩
أبو جعفر أشناس	٢١٩ — ٢٣٠	
موسى بن أبي العباس ثابت الحنفى	غره رمضان	٢١٩
مالك بن كيدر الصغدى	٢٢ ربيع الأول	٢٢٤
على بن يحيى، أبو الحسن الأرمنى	٩ ربيع الثانى	٢٢٦
عيسى بن المنصور الرافعى، (براى بار دوم)	٧ محرم	٢٢٩
إيتاخ التركى	٢٣٠ — ٢٣٥	
هرثمة بن النضر الجبلى[5]	٦ رجب	٢٣٣
حاتم بن هرثمة بن النضر، (پسر اولى)	٩ رمضان	٢٣٤
على بن يحيى، (براى بار دوم)	٦ شوال	٢٣٤
محمد بن جعفر، المنتصر	٢٣٥ — ٢٤٢	
اسحق بن يحيى بن معاذ الختلانى	١١ ذى القعده	٢٣٥
خوط عبد الواحد بن يحيى بن المنصور[6]	٢٢ ذى القعده	٢٣٦
عنبسه بن اسحق بن شاصر الضبى	٥ ربيع الثانى	٢٣٨

(عبد الله بن طاهر تا عبدويه بن جبله: باغى بودند)

(١) دينارهايى از سال ١٩٨ كه گويا در مصر زده شده بدست آمده كه نام وى را دارد.

(٢) قشون او در غره ربيع الاول ٢٠١ سر به شورش برداشتند و در آنگاه سليمان بن غالب بن جبريل البجلى موقتا " حكومت را در دست داشت (از ٤ ربيع الاول تا اول شعبان ٢٠١).

(٣) يعقوبى در تاريخش (ج ٢ ص ٥٦١) مى نويسد كه عباس بن هشام البانيجورى نيز در ٢١١ ﻫ بر مصر دست يافت. اما الكندى (ص ١٨٤) مى نويسد كه وى در مقدمه سپاه ابن طاهر بود. نك. بانيجوريان. از بانيجوريان ذكرى در كتاب وستنفلد نرفته است

(٤) ابوالمحاسن (النجوم الزاهره ج ٢ ص ٢١٨) نام اورا ابومالك نصر الصغدى مى نويسد (مترجم عربى).

(٥) ابوالمحاسن (النجوم ج ٢ ص ٢٦٥) نام اورا هرثمه بن نصر مى نويسد (مترجم عربى).

(٦) ابوالمحاسن (النجوم ج ٢ ص ٢٨٨) نام اورا عبدالواحد بن يحيى مى نويسد (مترجم عربى).

الفتح بن خاقان بن أرتق الترکی	سنه ۲۴۲ — ۲۴۷ ﻫ
یزید بن عبد الله بن دینار الترکی	۲۰ رجب ۲۴۲
مزاحم بن خاقان بن أرتق الترکی ، (متوفی در ۹ ربیع الثانی سنه ۲۵۴)	۳ ربیع الأول ۲۵۳
أحمد بن مزاحم بن خاقان الترکی	۹ ربیع الثانی سنه ۲۵۴
یَرْکوج (یا أُرْجوز یا أُرْغوز) بن أولُغ طَرْخان[1] الترکی (این منصب را تا ۲۳ رمضان ۲۵۴ داشت ودر مصر در سنه ۲۵۸ بمرد)	جمادی الآخر ۲۵۴
طولونیان	۲۳ رمضان ۲۵۴—۲۹۲

ولات عباسی :

ابو موسی عیسی بن محمد النوشری ، (متوفی در ۲۵ شعبان ۲۹۷)	۱۴ جمادی الأولی ۲۹۲
ابو عبد الله بن محمد بن علی الخلنجی ، (باغی)	۲۶ ذی القعده ۲۹۲
ابو العباس بن بسطام ، (ده روز پس از حکومت بمرد)	غره شوال ۲۹۷
ابو منصور تکین بن عبد الله الخزری "خاصّه" ، (متوفی سنه ۳۲۱)	۱۱ شوال ۲۹۷
ابو الحسن ذکا الأعور الرومی	۱۲ صفر ۳۰۳
تکین بن عبد الله ، (برای بار دوم)	۸ ربیع الأول ۳۰۷
ابو قابوس محمود بن حَمَك ، (یا حمل) ، (سه روز بماند)	۱۳ ربیع الأول ۳۰۹
تکین بن عبد الله ، (برای بار سوم)	۱۹ ربیع الأول ۳۰۹
أبو الحسن هلال بن بدر	۶ ربیع الثانی ۳۰۹
ابو العباس احمد بن کَیْغَلَغ	غره جمادی الأولی ۳۱۱
تکین بن عبد الله ، (برای بار چهارم متوفی در ۱۶ ربیع الأول سنه ۳۲۱)	۳ ذی القعده ۳۱۱
محمد بن تکین	۱۹ ربیع الأول ۳۲۱
ابو بکر محمد بن طغج الأخشید[2]	۷ رمضان ۳۲۱
احمد بن کیغلغ ، (برای بار دوم)[3]	۷ شوال ۳۲۱
محمد بن طغج الأخشید	۲۳ رمضان ۳۲۳
الاخشیدیون ، (زمام امور را رسماً در سنه ۳۲۴ بدست گرفت)	۳۲۳ — ۳۵۸
فاطمیان	۳۵۸ — ۵۶۷
ایوبیان	۵۶۷ — ۶۴۸
ممالیک	۶۴۸ — ۹۲۲
تسلط عثمانی : پاشاهای مصر	

مراجع : ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ
الکندی : الولاة والقضاة
Wüstenfeld, Die Statthalter Von Ägypten
(Abh. Göttingen XX 1875)

---

(۱) ابوالمحاسن (النجوم ج ۲ ص ۳۴) نام اورا ارخوز نوشته است (مترجم عربی).
(۲) به مقر ولایت خود نرسید.
(۳) نایب خود ابوالفتح بن الموشری را به مصر فرستاد ، جنگ داخلی.

۲۸ – ولات دمشق

عباسیان [1] :

عبد الله بن علی السجّاد العباسی ، (متوفی سنه ۱٤۷)	۱٤ رمضان	سنه ۱۳۲ ﻫ
صالح برادراو، (نک أیضا مصر وحلب)		۱۳٦
عبد الوهاب بن ابراهیم الامام العباسی ، (از طرف المنصور)		۱۳٦
. . . .		
. . . .		
ابراهیم بن صالح بن علی		۱۷۵
نایب او پسرش اسحق		
موسی بن یحیی بن خالد البرمکی ، (حاکم افتخاری)		۱۷٦
نایب او: سندی بن شاهک (تا سنه ۱۸۷)		
عبد الملک بن صالح ، (برادر ابراهیم بن صالح)		۱۷۷
جعفر بن یحیی بن خالد		۱۸۰
شعیث بن حازم [2]		۱۸۷
. . . .		۱۸۸
یحیی بن مُعاذ		۱۹۱
عبد الملک بن صالح بن علی العباسی ، (برای بار دوم)		۱۹۳
سلیمان بن المنصور		۱۹۵
طاهر [الأول] بن الحسین ، ذو الیمینین ، (حاکم افتخاری)		۱۹۸
عبد الله بن طاهر ، (الی جمادی الآخر سنه ۲۰۷)		۲۰۵
محمد المعتصم بن الرشید ، (حاکم افتخاری)		۲۱۳
العباس بن المأمون		۲۱٤
در هنگام مرگ مامون سپاهیان العباس اورا خلیفه خواندند	۲۱۸	
. . . .		
علی بن اسحق بن یحیی بن مُعاذ ، (صاحب المعونة)		۲۲۵
رجاء بن أیوب الحضاری [3]		۲۲٦
مالک بن طوق بن عتّاب التغلبی ، (بنیانگذار رحبة)		۲۳۲
ابراهیم المؤید بن المتوکل ، (حاکم افتخاری)		۲۳۵
. . . .		
خلیفه المتوکل در سنه ۲٤٤ به دمشق آمد		
عیسی بن محمد بن السلیل النوشری ، معروف بابن الشیخ ، (از طرف المنتصر)		۲٤۷
شهر را پس گرفت		۲۵٦
اماجور ، (از طرف المعتمد ، متوفی سنه ۲٦٤)	رجب	۲۵٦
وی بر منصور بن عیسی بن محمد النوشری پیروز شد		
علی بن اماجور		۲٦٤

(۱) چون امویان در دمشق می نشستند ، از اینرو در آن شهر حاکمی نداشتند.
(۲) نک . Br. M. Suppl. II p. 100 et Ismail Ghalib, Cat. Mus. Const. I. p. 100.
(۳) نک . الطبری ج ۳ ص ۱۱۹۴ (مترجم عربی).

احمدبن‌طولون اورا شکست داد و دمشق سقوط کرد . . . ۲۶۴

۵ لؤلؤ ، غلام احمد بن طولون ۲۶۶

طولونیان و أخشیدیان :

طغج بن جف ، (فرمانروای طولونی) . . . . سنه ۲۸۳ ه

ظهور قرامطه ۲۸۹

محمد بن طغج الأخشید ، (الی شوال سنه ۳۲۱) ۲۸۳

بدر بن عبید الله ، (فرمانروای اخشیدی) ۳۲٤

محمد بن رائق ، (سوریه را فتح کرد وبارمله پیش رفت) ۳۲۸

دو نایب او { ابو الحسن احمد بن علی بن مقاتل ۳۲۹
محمد بن یزداد الشهرزوری . . . . . . ۳۳۰ }

سیف الدوله ابو الحسن علی الحمدانی ، (بر دمشق دست یافت) . . . ۳۳٤

انوجور الأخشیدی ، (شهر را پس گرفت) ۳۳۶

بدر بن عبید الله ، والی أخشیدی ، (برای بار دوم) . . . ۳۳۶

ابو المظفر حسن بن طغج ، (فرمانروای اخشیدی) . . . ۳۳۷

فاطمیان :

ابو علی جعفر بن فلاح الکتامی ، (به نام المعزبر شهر دست یافت)[1] . . ۳۵۸

استیلای قرامطه برشهر ۳۵۸

ظالم بن موهوب العقیلی . . . . ۱۰ رمضان ۳۶۳

جیش بن محمد بن الصمصامه[2] . . . .

ریان المعزی ، (اخته بود) . . . .

البتکین المعزی ،[3] (غاصب ، که جوهر اورا از ۲۲ ذی القعده ۳۶۵ تا جمادی ۳۶۶ محاصره کرد ، و او را در محرم ۳۶۷ شکست داد) ۳۶٤

قسام التراب ، (با مفضل الحمدانی جنگید) . . . . . . محرم ۳۶۷

با ابن فلاح جنگید ۳۶۹

بلتکین (یا یلتکین) الترکی ، (قسام را به قاهره فرستاد) ۳۷۱

بکچور ، (با بیزانسیان جنگید) ۳۷۲

با منیر جنگید ۳۷۸

با سعد الدوله صاحب حلب جنگید و او را کشت ۳۸۱

منیر الخادم ۳۸۱

منجوتکین ، (نزدیک حلب بر لؤلؤ بتاخت ودر سنه ۳۸۶ معزول شد) . ۳۸۱

سلیمان بن فلاح ، (از طرف الحاکم و تا سنه ۳۸۷ بماند) ۳۸۶

بشاره الأخشیدی ، سردار ۳۸۸

جیش بن محمد بن الصمصامه ، (در سنه ۳۹۰ کشته شد) ۳۸۸

تمیم بن اسماعیل المغربی ، ملقب بالفحل ، (متوفی سنه ۳۹۰) ۳۹۰

سلیمان بن فلاح ، (برای بار دوم) ۳۹۰

ختکین الداعی ، معروف بالضیف ۳۹۲

---

(۱) بدست قرامطه در ۶ ذیقعده ۳۶۰ هـ کشته شد. ابن خلکان دسلان ج ۱ ص ۳۲۷

(۲) نک . ذیل تاریخ دمشق ص ۹

(۳) ابن القلانسی (ص ۱۱) نام اورا " الفتکین " نوشته است (مترجم عربی) .

طزملت [1] بن بکار البربری (زنکی)		سنهٔ ۳۹۲ ﻫ
ابو صالح مفلح اللحیانی		۳۹٤
حامد بن ملهم	۲٤ رجب	۳۹۹
از این پس ، والیان یکی پس از دیگری زود به زود عوض می شدند		
وجیه الدوله أبو المطاع بن حمدان بن ناصر الدوله ، معروف به ذی القرنین		٤۰۱
بدر العطار		٤۰۱
أبو عبدالله بن نزّال	صفر	٤۰۳
أبو الحسن علی بن جعفر بن فلاح [2]		٤۰٤
عبد الرحیم بن الیاس	شعبان	٤۰٥
(وی أمیر فاطمی ، ولیعهد ، حاکم افتخاری و در جمادی الآخر سنه ۴۰۹ به دمشق رسید)		
شهم (یا شمس) الدوله شا(ه)تکین [3] (نایب او)	صفر	٤۰۷
یوسف بن یاروخ	ذو القعدة	٤۰۷
سدید الدوله أبو منصور	ذو القعده	٤۰۸
بدر العطار ، (برای بار دوم)	جمادی الأولی	٤۰۹
عبد الرحیم بن الیاس ، (برای بار دوم)	جمادی الأولی	٤۱۰
وجیه الدوله ، (برای بار دوم)	جمادی الآخر	٤۱۲
شهاب الدوله شاهتکین [4]	رجب	٤۱٤
وجیه الدوله ، (برای بار سوم)	ربیع الأول	٤۱٥
أنوش تکین الدزبری ، الجیلی ، منتخب الدوله ، أمیر الجیوش ،		٤۱۹
(جرجرائی اورا به سوریه فرستاد ، ودر اقحوانه بر صالح بن مرداس که در سنه ۴۲۰ کشته شد پیروز گردید)		
استیلای أنوش تکین بر حلب . . . ٤۲۹		
مرگ أنوش تکین	۱٥ جمادی الأولی	٤۳۳
ناصر الدولة الحمدانی	۱٦ جمادی الآخر	٤۳۳
بهاء الدوله طارق الصقلبی المستنصری	غره رجب	٤٤۰
عدة الدوله رفق المستنصری	۱۲ محرم	٤٤۱
معین الدوله [5] ذو الریاستین حیدره بن عضد الدوله بن الحسین بن مفلح	غره رجب	٤٤۱
مکین الدوله ، أبو علی الحسن بن علی ، ابن ملهم	۲۷ ذی القعده	٤٤۹
ناصر الدوله ، (برای بار دوم)	۱٥ رجب	٤٥۰
سبکتکین المستنصری ، تمام الدوله ، قوام الملك		٤٥۲
موفق الدوله جوهر المستنصری ، (متوفی در ۲۳ ربیع الأول ٤٥۳)	۲ ذی الحجه	٤٥۲
حسام الدوله بن البتجیناکی	۲۳ جمادی الأولی	٤٥۳
عدة الدوله بن ناصر الدوله	۱۸ رمضان	٤٥۳
معین الدوله حیدره ، (برای بار دوم)	۱۸ ذی القعده	٤٥۳
أمیر الجیوش بدر الجمالی	۲۳ ربیع الآخر	٤٥٥
قطب الدوله بارزطغان	شعبان	٤۹۰

---

(۱) ابن الاثیر نام اورا " تمذولت " ووستنفلد " تموذلت " نوشته است .

(۲) القاب او " قطب الدین ، صفی الدین ، ذوالریاستین بود "

(۳) ابن القلانسی (ص ۷۰) نام اورا شحتکین نوشته است (مترجم عربی) .

(۴) به نظر می رسد که او شهم یا (شمس) الدوله شحتکین باشد که در صفر ۴۰۷ نایب حاکم بود .

(۵) اورا گاهی " معز " زمانی " معتز " نوشته اند . (مولف) ابن القلانسی ص ۸۵ نام اورا عضب الدوله نوشته است (مترجم عربی)

جحصن الدوله معلی بن حیدره بن منزو الکتامی[1] . . . . ۸ شوال سنه ۴۹۱ ه

برخاستن انقلاب و آتش گرفتن مسجد جامع . . . . . . ۴۶۱ و ۴۶۷

زین (یا رزین) الدوله انتصار بن یحیی المصمودی ، (بادگان اورا گزید) . غره محرم ۴۶۸

آتسز الترکی ، (به نام سلجوقیان بر شهر استیلا یافت) . . . . ۲۹ ذی الحجه ۴۶۸

پایان‌کار فاطمیان . . . .

مصریان بر دمشق هجوم آوردند ۴۷۰

سلجوقیان :

آتسز : شهر را به تاج الدوله تتش بن ألب أرسلان پس داد . . . . . ۱۱ ربیع الثانی ۴۷۲

وی بر سلیمان بن قطلمیش پیروز شد ۴۷۹

گرفتن حمص از ابن ملاعب ۴۸۳

استیلاء بر رحبه ونصیبین ۴۸۵

استیلاء بر موصل ۴۸۶

کشتن آقسنقر وسقوط حلب ۴۸۷

تتش در ری کشته شد (ساوتکین نایب او در دمشق) . ۱۴ صفر ۴۸۸

دقاق بن تتش ۴۸۸

طغتکین ، (به فرمانروایی رسید) ۴۸۸

استیلای بر رحبه وحمص ۴۹۶

دقاق بمرد و تتش پسرش تحت سرپرستی طغتکین قرار گرفت . ۴۹۷

بکتاش بن تتش ، (برادر دقاق) . . . . رمضان ۴۹۷

بوریان :

طغتکین (استقلال خود را اعلان کرد) . . . . . . رمضان ۴۹۷

استیلاء بر بعلبك ورفنیه وبصری ۴۹۸

ازدست رفتن عرقاء و صلح با فرنگان ۵۰۲

گرفتن بعلبك از گمشتکین[2] ۵۰۳

استیلاء بر رفنیه ۵۰۹

درگذشت سلار (سالار) بختیار شحنه دمشق[3] ۵۱۱

تاج الملوك بوری . . . . ۸ صفر ۵۲۲

کشتار باطنیان ۵۲۳

شمس الملوك اسماعیل ، (در سنه ۵۲۹ کشته شد) . . . . . ۲۱ رجب ۵۲۶

برادرش محمد در بعلبك ۵۲۶

شهر حماه را از زنگی پس گرفت ۵۲۷

شهاب الدین محمود ، (زنگی دمشق را محاصره کرد) . . . . ۱۴ ربیع الثانی ۵۲۹

جمال الدین محمد ، (متوفی سنه ۵۳۴) ۵۳۳

مجیر الدین ابق بن محمد ۵۳۴

معین الدین انر ، فرمانروا شد ، گرفتن بعلبك از نجم الدین أیوب بن شاذی ۵۴۱

امپراطور کنراد چهارم شهر را محاصره کرد ۵۴۳

خطبه به نام نورالدین خوانده وسکه به نام او زده شد . . ۵۴۵

مجیر الدین ، فرمانروا شد ۵۴۵

گرفتن صرخد از بوزان ۵۴۷

---

(۱) نک. ابن القلانسی ، ذیل تاریخ دمشق ص ۹۵ (مترجم عربی) .

(۲) ابن القلانسی ص ۱۶۶ مینویسد که نام او گمشتکین بود (مترجم عربی)

(۳) ابن القلانسی ص ۱۹۸ (مترجم عربی)

بنی زنگی :

	روز	ماه	سال
نور الدین زنگی ، (شیرکوه حاکم شهر) ، مجیر الدین حمص را تحویل گرفت .	۹	صفر	سنه ۵۴۹ ﻫ
پیروزی امیر امیران (بوزابه) بر فرنگان[1] ۵۵۲			

أیوبیان

	روز	ماه	سال
أیوبیان		محرم	۵۷۲ — ۶۵۸
∆ المعظم شرف الدین عیسی ، (که بعداً امیر دمشق شد ۶۱۰—۶۲۴)			۵۹۷ — ۶۱۵
∆ بدر الدین محمد بن مازن المعظمی			۶۱۵
∆ أبو المنصور عز الدین ایبک المعظمی ، (از طرف الناصر داود) . .			۶۲۴ — ۶۲۶
الجواد یونس بن مودود بن سیف الدین ، الأیوبی ، (متوفی سنه ۶۴۷) ۶۳۵			
∆ استیلای مغولان بر دمشق[2]	۲۱	جمادی	۶۵۸
∆ مصریان آنرا پس گرفتند جنگ عین جالوت[3]	۲۱	رمضان	۶۵۸
∆ عز الدین آیبك الزّرّاد			۶۵۸
علاء الدین طیبرس الوزیری			۶۶۰
جمال الدین اقوش النجیبی الصالحی ، (إلی سنه ۶۷۰)[4]		محرم	۶۶۱
شجاع الدین اسماعیل بن عمر الظوری ۶۶۳			

ممالیك :

	روز	ماه	سال
عز الدین ایدمر الظاهری ، (إلی سنه ۶۷۶)[5]	۲	صفر	۶۷۰
سنقر الاشقر ، الروی ، الأمیر شمس الدین ، (او را بهمچشمی قلاون در دمشق سلطان خواندند)			۶۷۸
∆ حسام الدین طُرنطای ، (اورا سلطان خلیل سنه ۶۸۹ بکشت)			۶۷۸
∆ عز الدین آیبك الحَمَوی		حدود	۶۹۰
سیف الدین آغیرلی (آغرلی)			۶۹۵
قبچاق المنصوری[6]			۶۹۹
مغولها شهر را غارت کردند ۶۹۹			
∆ أصلم			۷۰۷
أقُشْ الأفرم ، الأمیر جمال الدین			۷۱۱
∆ سیف الدین أبو سعید خلیل تنکز الأشرفی ، (إلی سنه ۷۴۱)[7] .	۲۰	ربیع الثانی	۷۱۲
قُطلُبُغا الفخری ، (عزل سنه ۷۴۲)			۷۴۱
آرغون شاه ، (او را الجیبغا صاحب طرابلس در ۲۴ ربیع الأول سنه ۷۵۰ بکشت .			۷۵۰
ارکَطای			۷۵۰
قُطلُجا الحَموی			۷۵۰
اِتمش الناصری			۷۵۱
∆ أرغون الکاملی الدوادار ، (إلی سنة ۷۵۹)			۷۵۲

---

(۱) ابن القلانسی ص ۳۲۸.

(۲ و ۳) این دو تاریخ برروی دیوار شهر نوشته شده و بیبرس آنرا تعمیر کرده است ، نک . (Berchem, Inscr. ar. de Syrie, lecture rectifiée des Nos 540 et 789 du Recueil Sauvaire - Waddington).

(۴) در ۶۲۰ زائیده شد و در ۶۷۷ ﻫ درگذشت وی بنیادگذار مدرسه التجیبیه در دمشق بود ، علماوی: J. As. mai-juin 1894 p. 444 الخطط ج ۲ ص ۵۴

(۵) تا سال ۶۸۹ درزندان بود و در ۷۰۰ ﻫ درگذشت .

(۶) نک . السلوک (ج ۱ ص ۶۷۱) مترجم عربی

(۷) ساختمان مقبره او در نزدیک مسجد الکبیر در ۷۳۰ ﻫ تمام شد نک (Sauvaire, J. As. Sept-oct 1895 p. 279. 39.) نگاه کنید به شرح حال او در فوات الوفیات ج ۱ ص ۱۱۷ و مقریزی .

۵	علاءالدین علی‌المارداني ، (چندباربین سالهای ۷۵۲ و ۷۷۰ حکومت کرد و در ۷۷۲ بمرد)		
	جنگهای داخلی		سنه ۷۵۳ ﻫ
	جنگهای داخلی		۷۶۲
۵	سیف الدین مَنْجك الأشرفي ، (متوفی در ۲۹ ماه محرم سنه ۷۷۶) .		۷۶۹
۵	سیف الدین عشیقتمر الماردانی ، (برای بار اول) ، برای چند ماه[1].		۷۷۵
	سیف الدین قَجْماز[2] الاسحاقی ، (برای بار اول)		۷۷۵
۵	سیف الدین بُجْشُنغا المنصوری الظاهری		۷۸۰
	عشیقتمر ، (برای بار دوم) ۷۸۲		
۵	قجماز ، (برای بار دوم) ، (متوفی بدمشق در ۲ شوال سنه ۷۹۲) شوال ۷۸۵		
	عشیقتمر ، (برای بار سوم) ۷۸۸		
۵	تَمُرْبغا المَنْجَکی		۷۹۴
	یشبك الحسنی		۷۹۷
	تنم		۸۰۱
	آقبغا الجمالی الاطروش		۸۰۱
	سودون		۸۰۲
	استیلای تیمور بر دمشق در جمادی الأولی سنه ۸۰۳ .		
	سیف الدین شیخ ، (بعداً به سلطنت رسید)		۸۰۶
	تنگری بردی		۸۰۷
۵	نَوْروز الحافظی		۸۰۹
	قانیبك المحمدی ، (در سنه ۸۱۸ کشته شد)	جمادی الأولی	۸۱۷
	الْتِینُبغا العثمانی		۸۱۸
	أکْبای		۸۲۰
	جقمق		۸۲۴
۵	ایاس بن صریم الدین ابراهیم		۸۲۵
	صار یقتای		۸۳۹
	اینال الجکمی[3]		۸۴۲
۵	جَلَبْان السیفی (سیف الدین المؤیدی)		۸۴۴
			—
	قانبای الحمزوی		۸۶۳
			—
	قجماز الاسحاقی		۸۸۶
	قانصوه الیحیوی		۸۹۳
	جانبلاط الناصری ، (بعداً بسلطنت رسید)		۹۰۳
	قصروه		۹۰۴
۵	سودون العجمی ، (دوماه)	ربیع الثانی	۹۱۰
			—

(۱) ابن الفرات (ج ۹ ص ۴) نوشته که نام او "اشقتمر" بود (مترجم عربی)
(۲) یا " قجماس " یا " قشماس " نک . ابن الفرات ج ۹ ص ۵۵ (مترجم عربی)
(۳) ازشناختن سلطان دمشق (یعنی جقماق) سرباززد.

الغزالی[1] . . . . سنه ۹۲۲ ه

عثمانیان در رجب ۹۲۲ بر دمشق دست یافتند . . . . . .

عثمانیان :

مصطفی ، (در جب ۹۵۱ به کشتن فخرالدین فرمان داد) ۹۵۰

مراجع : ابن الشحنه : تاریخ حلب (بیروت ۱۹۰۹) .

ابن القلانسی : ذیل تاریخ دمشق .

Sauvaire : Description de Damas (علماوی) J. As. 1894, 1895

Sobernheim : Inschriften der Zitadelle von Damaskus. Der Islam 1894.

Van Berchem : Inscriptions arabes de Syrie

۲۹ — ولات حلب[2]

عباسیان :

جزاه أبو الورد کوثر[3]		۱۳۲
o صالح بن علی بن عبد الله العباسی ، (عم منصور)		۱٤٦
عبد الملك بن صالح بن علی بن عبد الله العباسی	حدود	۱۵۰
o موسی ، (غلام خلیفة المنصور)		۱۵۷
یزید بن البدر بن البطال		۱٦۸
مرزهای قنسرین والجز برمرا ضمیمه کرد و العواصم خواند سنه ۱۷۰ .		
ثابت بن نصر بن مالك الخزاعی		۱۹۲
القاسم بن الرشید ، المؤتمن		۱۹۳
العباس بن المأمون		۲۱۳
أحمد بن سعید بن مسلم بن قتیبة الباهلی		۲۳۱
نصر بن حمزه الخزاعی		۲۳۱
محمد المنتصر بن المتوکل ، (حاکم افتخاری)		۲۳۵
ابو الساج دیوداد بن دیودست[4]	ربیع الأول	۲۵٤
ابو أحمد طلحه الموفق بن المتوکل		۲۵۸
احمد بن طولون		۲۵۸
ارجوز[5] ، (عزل سنه ۲٦۵)		۲٦٤
سیا الطویل ، (مترفی سنه ۲٦۵)		۲٦۵

(۱) سلطان سلیم اول او و فخرالدین وسلطان قانصوه را بسال ۹۲۲ درمرج دابق شکست داد .

(۲) حلب تازمان فرمانروایی حمدانیان (سال ۳۳۲) از شهرهای والی نشین بشمار نمیرفت وتاآن زمان مقرحکومت والی شهر قنسرین بود . درعصر اموی بطورکلی بنی امیه ولاتی در قنسرین نداشتند .

(۳) طبری (ج ۲ ص ۱۸۹۴) نام اورامجزاه بن الکوثر ابن زفر بن الحارث الکلابی ، ابوالورد ، نوشته است (مترجم عربی) .

(٤) Selecta ex Historia Halabi, p. 27 .

(۵) ابن الاثیر (ج ۷ ص ۲۱۴) نام اورا " ارجوز ابن بولغ بن طرخان الترکی (ترک) نوشته است (مترجم عربی) .

لؤلؤ ، (غلام أحمد بن طولون) . . . سنه ۲۶۹ ه

بازمار الخادم (غلام مفلح بن خاقان) . . . ۲۶۹

ابن دعباش ، (از طرف أحمد بن طولون) . . . ۲۷۰

طغج بن جُف . . . ۲۷۵

ابو ثابت ، (عامل خليفه متوفى سنه ۲۸۶) . . . ۲۸۶

الحسن بن على الخراسانى ، المسمى كوره (ثغور) ، نك موصل . . . ۲۸۶

ابو العشائر . . . ۲۸۸

غارت قرامطه . . . ۲۹۰

محمد بن سليمان ، (والى عباسى) . . . ۲۹۲

رستم بن بردوا . . . ۲۹۲

مونس المظفر الخادم . . . ۳۰۰

أبو الفتح الفضل بن جعفر بن محمد ، ابن الفرات [الثانى] . . . ۳۲۲

محمد بن طغج الأخشيد ، (استيلاى بر شهر) . . . ۳۲٤

احمد بن سعيد الكلابى (عامل او) . . . ۳۲۵

محمد بن رائق ، (والى عباسى) . . . ۳۲۷

بازگشت او به بغداد . . . ۳۲۹

كافور الاخشيدى (شهر را پس گرفت) . . . ۳۲۹

ابن رائق (شهر را پس داد) . . . ۳۳۰

حمدانيان :

ابو عبد الله الحسين بن سعيد بن حمدان . . . رجب ۳۳۲

أبو بكر محمد بن على بن مقاتل ، (عامل حمدانيان بر سرزمين مصر وجند قنسرين وعواصم وحمص) . . . ۳۳۲

يانس المونسى ، (نايب حمدانى) . . . ۳۳۳

ابو الحسن على ، سيف الدوله الحمدانى . . . ۳۳۳

بيزانسيان (در عهد نقفور) شهر را غارت كردند . . . ۳۵۱

دست يافتن رشيق النسيمى بر حلب . . . ۳۵٤

قرغويه[1] ، (والى حمدانى) . . . ۳۵٤

سعد الدوله ، ابو المعالى شريف الحمدانى . . . ۳۵۶

اورا قرغويه براند . . . ۳۵۸

استيلاى بيزانسيان بر حلب . . . ذو الحجه ۳۵۹

سعدالدوله براى بار دوم به اين شهر درآمد . . . ربيع الثانى ۳۵۹

بكجور قرعويه را بازداشت كرد وسعد الدوله را براند . . . ۳۶۰

باز هم سعد الدوله به اين شهر درآمد . . . ۳۶۶

سعيد الدوله ، أبو الفضائل سعيد الحمدانى . . . ۳۸۱

عزيز الله (عامل او) . . . ۳۸۱

منجوتكين ، سردار فاطميان ، حلب را محاصره كرد از ۳۸۳ إلى ۳۸٤

ابو الحسن على وابو المعالى شريف [الثانى] دو حمدانى باهم حكومت كردند : ۳۹۲—۳۹٤

لؤلؤ الجراحى ، (غلام حمدانيان أخير) . . . ٤۰۲

---

(۱) ابن الاثير (ج ۸ ص ۴۱۵) نوشته كه نام او "قرعويه" بود (مترجم عربى).

أبو نصر المنصور بن لؤلؤ ، مرتضى الدوله ، (غلام سعيد الدوله الحمدانى به فاطميان اظهار اطاعت كرد) . . . . سنه ٤٠٦ ه

فاطميان :

عزيز الدوله فاتك الواحدى[1] (والى فاطمى ،متوفى سنه ٤١٣) ٤٠٧
صفى الدوله أبو الحسن على بن جعفر بن فلاح الكتامى (در شهر) ١٠ ربيع الأول ٤١٣
بمن الدوله سعاده (درقلعه) ٤١٤
سند الدوله أبو محمد الحسن بن محمد بن طعبان الكتامى (درشهر) . ٤١٣
منصوف الخصى (درقلعه) ٤١٣
مرتضى الدوله ، (براى بار دوم) ٤١٥

بنى مرداس :

صالح بن مرداس . . . . ١٤ ذى القعده ٤١٥
دراقحوانه أنوشتكين الدزبرى او را شكست داد و بكشت، جمادى الأولى ٤٢٠
شبل الدوله ، أبو كامل نصر ، (صاحب شهر) ٤٢٠
معز الدوله ، أبو علوان ثمال (صاحب قلعه) ٤٢٠
ه شبل الدوله (قلعه را بگرفت ٤٢١
ه أنوشتكين (به نام فاطميان شهر را بگرفت) [2] . . شعبان ٤٢٩
دوباره ثمال والى شد و در رمضان بر كنار گرديد. . . . ٤٢٩
درگذشت انوشتكين در حلب ، محاصره و استيلاى بر آن جمادى الأولى ٤٣٣
ثمال (براى بار دوم) . . . . صفر ٤٣٤
شهر را ناصر الدوله الحمدانى محاصره كرد . . جمادى الآخر ٤٤٠
ه فاطميان بر حلب مستولى شدند ٤٤٤
عزل ثمال . . . . ذو القعده ٤٤٩
مكين الدوله أبو على الحسن بن على بن ملهم ، (عامل فاطميان) . ذو القعدة ٤٤٩—٤٥٠
ناصر الدوله الحمدانى ، (عامل فاطمى) [3] . . . . ٤٥٠—٤٥٢
حلب محاصره شد ودرسه روز سه والى بر آن حكومت كردند وايشان بودند: [4] شعبان ٤٥٢
ابن ملهم ورشيد الدوله المرداسى (ياغى) وناصر الدوله الحمدانى بودند .
رشيد الدوله محمود . . . . ٢ شعبان ٤٥٢
ثمـال (براى بار سوم،متوفى در آخر ٤٥٣) . . . . محرم ٤٥٣
أبو ذؤابه عطيه بن صالح بن مرداس . . . . ٢٥ ذى القعده ٤٥٤
رشيد الدوله محمود ، (براى بار دوم،متوفى سنه ٤٦٦) . . ٤٥٧
خطبه خواندن بهنام عباسيها ٤٦٢
شهر را آلپ أرسلان محاصره كرد وبر آن استيلا يافت . . ٤٦٣
جلال الدوله نصر ، (در سنه ٤٦٨ كشته شد) ٤٦٦
أبو الفضائل سابق ، (برادراو) مسجد جامع را ساخت ٤٦٨

---

(١) ابن القلانسى ص ٧١ نام اورا " فاتك الوحيدى " نوشته است (مترجم عربى) .
(٢) طبق دينار فاطمى كه در ٤٢٩ (Bibl. Nat. III, N° 268) ضرب شده است .
(٣) نك : Contr. III, N° 504.
(٤) Dérenbourg, Ousama, p. 16; Weil, III, 108; Wüstenfeld, Gesch. d. Fat. Chal. Goettingen 1880 p. 23.

وثاب بن محمود ، (مرداسی باعی)	سنة ٤٦٨		
شهر را تتش وشرف الدوله مسلم محاصره کردند .	٤٧٠		
سابق شهر را بمسلم داد	٤٧٢		
شرف الدوله مسلم ، (العقیلی)			٤٧٢
استیلای ملکشاه بر حلب	٤٧٥		
جنگ سلیمان بن قتلمش و کشتن مسلم	٤٧٧		
شریف الحتیتی مؤسس قلعه الشریف از شهر دفاع کرد .	٤٧٧		
استیلای تتش بر شهر	٤٧٧		

سلجوقیان :

ملکشاه (شهر را بگرفت)			٤٧٨
آنرا به قسیم الدوله أبی سعید آقسنقر حاجب داد	٤٧٩		
شهر را سلیمان بن قتلمش محاصره کرد	٤٧٩		
تتش آقسنقر را بکشت	جمادی الأولی سنة ٤٨٧		
تتش		جمادی الأولی	٤٨٧
نایب او : أبو القاسم الحسن الخوارزمی			
رضوان ، (متوفی سنه ٥٠٧)			٤٨٨
اتابک او : جناح الدوله الحسین[1] بن ملاعب	٤٨٨		
مدت چهار هفته به نام فاطمیان مصر خطبه خوانده شد .	٤٨٩		
ألب أرسلان الأخرس بن رضوان			٥٠٧
کشتار باطنیان	٥٠٧		
سلطان شاه بن رضوان ، (لؤلؤ وصی او بود)			٥٠٨
لؤلؤ بمرد و جانشین او شمس الخواص یرقتاش	٥١١		

بنی آرتق :

الغازی بن أرتق			٥١١
نایب او : حسام الدین تیمور تاش	٥١١		
طغیان سلیمان بن إلغازی	٥١٤		
نایب او : سلیمان بن عبد الجبار (تاسیس اولین مدرسه سنی)	٥١٤		
سلیمان بن إلغازی ، (عزل سنه ٥١٧)	٥١٦		
بلیق بن بهرام ، (متوفی در منبج سنه ٥١٨)		جمادی الأولی	٥١٧
ابن الخشاب القاضی	٥١٧		
حسام الدین تیمورتاش الماردینی (فرنگان شهر را گرفتند و او آنرا پس گرفت)		صفر	٥١٨
قسیم الدوله آقسنقر البرسقی صاحب موصل ، (در سنه ٥٢٠ کشته شد)		آخر	٥١٨
مسعود بن آقسنقر البرسقی ، (متوفی سنه ٥٢١)			٥١٩
نایب او : قومان	٥١٩		
شورشهای : قتلغ ـ أبه خلیفه قومان	٥٢٠		
قره قوش ، (سردار زنگی صاحب موصل)	٥٢٠		
حسین الأکتش	٥٢١		

(١) ابن الاثیر او را ، الحسین بن آی تکین نامیده است .

بنی زنگی :

عماد الدین زنگی ، (صاحب موصل ، متوفی سنه ٥٤١) . . . . غره محرم سنه ٥٢١ هـ

نایب او : مسعود أسور ٥٢٧

نور الدین محمود بن زنگی ٥٤١

جمال الدین شادبخت الهندی الأتابکی ٥٥٤

مجد الدین محمد بن محمد بن برستکین الدایه ، (متوفی سنه ٥٦٥) . . . .

الصالح اسماعیل (دمشق را به صلاح الدین داد متوفی سنه ٥٧٧) ٥٦٩

△ شاد بخت ، (عامل او) ٥٧٥

عز الدین مسعود [الأول] ، (صاحب موصل ، تنازل از حلب) ٥٧٧

برای عماد الدین زنگی [الثانی] ، (صاحب سنجار) ٥٧٨

تنازل از حلب برای صلاح الدین ٥٧٩

بنی آیوب :

صلاح الدین ٥٧٩

الملك العادل ٥٧٩

الظاهر غازی ٥٨٢

الولید .... (حاکم) ٥٨٢

△ اقطغان الظاهری ٦٠٢

ایلبغا الناصری ٦٠٦

△ تق الدین سیای ، (سردار قلعه) ٦٠٦

سیف الدین ، (حاکم) ٦١٣

العزیز محمد ٦١٥

طغرل بك . . . .

الأشرف موسی ، (سپهسالار) ٦١٥

القاضی بهاء الدین و ابن شداد ، (حاکمان شهر بودند) . . . ٦١٥

اتابك طغرل . . . .

العزیز ، که او را حاکم خواندند ٦٢٨

الناصر یوسف ٦٣٤

جانشینی جده او ضیفه خاتون ٦٣٤

پیروزی خوارزمشاهیان ٦٣٨

شکست خوارزمشاهیان ٦٤٠

مرگ ضیفه خاتون ٦٤٠

حسام الدین القیمری الحسن بن أبی الفوارس ٦٤٦

از برابر هولاکو گریخت و المعظم طورانشاه [الثالث] در شهر بماند . ٦٥٨

مغولان :

○ هولاکو [1] (بر شهر دست یافت) . . . . ٩ صفر ٦٥٨

قطز (مغولان را در عین جالوت شکست داد) . . . . . . ١٥ رمضان ٦٥٨

الملك السعید علاء الدین بن بدر الدین لؤلؤ ، (عزل پس از مدت کوتاهی) . ٦٥٨

---

(١) نک . سکه های مغول که بسال ۶۵۹ ضرب شده Contr. 11, N°. 313

حسام الدین لاجین		سنه ۶۵۸ ه
استیلای دوباره مغول بر حلب(وسه ماه در آنجا ماندند)	ذو الحجه	۶۵۸
ممالیک حلب را پس گرفتند	۹ محرم	۶۵۹
استیلای مغول بر حلب (برای بار سوم)		۶۷۰
قرا سنقر الأشرفی[1]		۶۸۱
∆ بلبان الطباخی[2]، (الی ۶۹۹) ، (ومتوفی سنة ۷۰۰)		۶۹۱
استیلای مغول بر حلب(برای بار چهارم)		۶۹۸
شمس الدین الدو کتدار		۷۰۳

ممالیک بحری :

سیف الدین سودی (سودون)	۷۱۲
∆ علاء الدین الطنبغا الناصری ، (الی سنه ۷۲۷)	۷۱۴
الطنبغا ، (برای بار دوم، الی سنة ۷۴۲)	۷۳۱
إیاس	۷۴۰
∆ سیف الدین طشتمر ، (ساق ناصر الدین محمد)	۷۴۲
∆ علاء الدین الطنبغا الماردانی ، (متوفی سنه ۷۴۴)	۷۴۳
یلبغا	۷۴۶
ارکطای	۷۵۰
قَشْلیجا الحموی	۷۵۰
آرغون الدوادار الکاملی ، (الی سنه ۷۵۵) (متوفی سنه ۷۵۸)	۷۵۰
∆ علاء الدین علی الماردانی ، (چند بار بین سالهای ۷۵۳ و ۷۷۰ ومتوفی سنه ۷۷۲)	۷۵۳
∆ سیف الدین عشیقتمر الماردانی ، (وی محمد بن آرتنه را یاری کرد)	۷۶۵
منجلبغا الشمسی	۷۶۷
∆ علاء الدین طیبغا الطویل بن عبد الله الناصری ، (متوفی در ذی القعده سنه ۷۶۹)	۷۶۹
عشیقتمر ، (برای بار دوم در چند هفته) (متوفی حلب سنه ۷۹۱)	۷۷۳
عز الدین أیدمر الأنوکی الاشرفی الدوادار ، (متوفی سنة ۷۷۳)	۷۷۳
عشیقتمر ،(برای بار سوم)، (متوفی سنة ۷۹۱)	۷۷۳
منجلبغا ،(برای بار دوم)	۷۷۸
محمد بن یوسف بن سالار	۷۸۹
الطنبغا الجلبی ، (برای مدتی کوتاه)	۷۹۱
سیف الدین جمشبغا الظاهری ، (الی شعبان ۷۹۳)	۷۹۱

ممالیک برجی :

اقبغا الاطروش الهدبانی الجمالی ، (الی سنه ۸۰۶)		۸۰۱
تیمورتاش المحمدی		۸۰۱
سیف الدین دقاق ، (الی صفر سنه ۸۰۶) ، (ودر سنة ۸۰۸ کشته شد)	محرم	۸۰۴
تیمورتاش ،(برای بار دوم)		۸۱۱

(۱) نک . السلوک (ج ۱ ص ۷۱۵) مترجم عربی.

(۲) اوهمان امیرسیف الدین است . نک . السلوک ج ۱ ص ۲۶۷۵ (مترجم عربی)

اینال النسلانی ، (در سنه ۸۱۸ کشته شد) . . . . سنه ۸۱۷ ﻫ

تنگری ورمش ، الحسینی ، أمیر آخور . . . .

تشکم ، (دعوی پادشاهی کرد و خود را الملك العادل خواند) ۸۱۷

اقبای المؤیدی ۸۱۸

کجکر الکردای ۸۲۰

△ یشبك الیوسفی المؤیدی ۸۲۳

جلبان ، سیف الدین المؤیدی ۸۲٤

قصْرُوَه سیف الدین التَرازی ۸۳۰

△ أَقْبُغا الأشرفی ۸۳۰

اینال الحاج ۸۳۰

△ برسبای الناصری ، (متوفی سنه ۸۵۱) ۸۵۱

خایر بك ، (درقلعه) . . . . حدود ۸٦۵

سودون ، (درقلعه) . . . .

△ اینال ، سیف الدین الأشقر الیحیوی الظاهری ، (إلی سنة ۸۷٤) . . . ۸۷۳

۵ أزْدَمُر ، (در سنه ۸۸۵ اسیر شد) ۸۸٤

وَرْدبَش[1] ، (متوفی در رمضان سنه ۸۸۹) ۸۸۵

ازدمر ، (برای بار دوم) (متوفی در محرم سنه ۸۹۸) . . . . رمضان ۸۸۹

△ اینال ، سیف الدین الأشرفی السلاحدار[2] ، (متوفی سنه ۹۰۱) . . . ۸۹۹

قانصوه الغوری ، (سپس شاه شد) ۸۹۳

قانی بای قرا الرماح ۹۰۲

جنبلاط الناصری[3] ، (سپس شاه شد) ۹۰۳

△ ابرك الأشرفی[4] (از طرف قانصوه الغوری) ۹۰٦

△ خایر بك سیف الدین الأشرفی ۹۱۰

ابرك ، (برای بار دوم) ۹۱۰

خایر بك ، (برای بار دوم) . . . . خدود ۹۱٦

استیلای عثمانیان بر حلب سنه ۹۲٦ . . . .

۳۰ – ولات موصل

ربعی بن الأفكل ۱٦

عیاض بن غنم ۱۸

سعید بن عامر بن حذیم[5] ۲۰

عمیر بن سعد الانصاری ۲۰

محمد بن مروان ۲۲

معاویه [الأول] بن أبی سفیان ۲۵

الأشتر مالك بن الحارث ، (از طرف علی) ۳۹

الضحاك بن قیس ، (از طرف معاویه) ۳٦

(۱) ابن ایاس (ج ۳ ص ۱۷۰) نام او را وردبش ذکر کرده است (مترجم عربی)

(۲) او غیر ینال سیف الدین ، اشقر یحیوی الظاهری است که در ۸۷۲ والی حلب بود.

(۳) نگاه کنید به ابن ایاس (ج ۳ ص ۳٦۷) (مترجم عربی)

(٤) ابن ایاس (ج ۳ ص ٤٤۱ – ٤٤٤) نوشته که قرقماش پس از عزل دولت بای در ۹۰٦ نیابت حکومت حلب را داشت سپس از کار برکنار شد و ارکماش و پس از او قانصوه قرا به حکومت رسیدند (مترجم عربی)

(۵) نگاه کنید به ابن الاثیر (ج ۲ ص ٤۱٦) (مترجم عربی)

أمويان :

زفر بن الحارث الكلابي . . . . —

عكرمه بن ربعي . . . . —

الهلب بن أبي صفره ، (از طرف عبد الله بن الزبير) . . . سنه ٦٧ ه

ابراهيم بن مالك الأشتر بن الحارث ٦٨

محمد بن مروان [الأول] ، (از طرف عبد الملك) ٧٣

مسلمه بن عبد الملك ٩١

يزيد بن المهلب . . . .

مسلمه بن عبد الملك ، (براى بار دوم) . . . . . .

سعيد بن عمرو بن الأسود الحرشي [1] . . . . . .

عبد الرحمن بن سلمان . . . .

عبد الملك بن بشر . . . .

عمر بن هبيره الفزاري ، (از طرف عمر بن عبد العزيز) ١٠٠

○ الحر بن يوسف بن يحيي بن الحكم بن أبي العاص ، (متوفى سنه ١١٤) . ١٠٨

○ الوليد بن تليد العبسي ١١٤

مروان بن محمد ، (مروان الثاني اموى) حاكم اصلى ١١٤

الوليد بن بكير ١٢١

أبو قحافه ، (برادرزاده الوليد بن تليد) ١٢٢

عبده بن رياح الغساني [2] ١٢٥

عبد الملك بن مروان [الثاني] بن محمد ١٢٦

○ الضحاك (؟) ١٢٧

عباسيان :

(از سنه ١٣٢ موصل از الجزيره جدا شد)

محمد بن سول ١٣٢

○ يحيي بن محمد بن علي ، (برادر السفاح ، متوفى سنه ١٣٦) ١٣٣

المنصور ، (برادر السفاح) ١٣٣

نايب أو: اسماعيل بن علي بن عبد الله ١٣٣

حميد بن قحطبه ١٣٧

نايب او: اسماعيل بن علي بن عبد الله ١٣٧

○ العباس بن محمد ، (برادر المنصور ، حاكم افتخارى) ١٤٢

مالك بن الهيثم الخزاعي ١٤٢

○ جعفر بن المنصور ١٤٥

حرب بن عبد الله ١٤٦

○ الصقر بن نجده ١٤٧

خالد بن برمك ١٤٨

○ نايبان او { اسماعيل بن خالد بن عبد الله بن خالد القسرى ١٥١
موسى بن كعب بن سفيان الخثعمي ١٥٥

---

(١) نک . طبرى ج ٢ ص ١٥٩٢ (مترجم عربى)

(٢) نک . ابن الاثير ج ٥ ص ٢٣٤ (مترجم عربى)

حسان الشروى . . . . سنه ۱۶۱ ھ
زفر بن عاصم الهلالى ۱۶۲
عبد الله بن صالح ۱۶۳
أحمد بن اسماعيل بن على بن عبد الله العباسى ۱۶۵
هاشم بن سعيد بن خالد ۱۶۸
عبد الملك بن صالح بن على السجاد العباسى ۱۶۹
اسحق بن محمد ۱۷۱
سعد بن سَلْم الباهلى ۱۷۲
الحاكم بن سليمان ۱۷۶
محمد بن العباس بن المنصور الهاشمى [1] ۱۷۷
أبو صالح يحيى بن سعيد الحرشى ۱۸۰
هرثمه بن أعين ۱۸۲
أسد بن يزيد بن مزيد بن زائده الشيبانى ۱۸۴
خالد بن يزيد بن حاتم بن قبيصه المهلبى ۱۹۰
محمد بن الفضل بن سليمان ۱۹۱
ابراهيم بن العباس بن المنصور ، (از طرف خليفه الأمين) ۱۹۳
المطلب بن عبد الله بن مالك ، (از طرف الأمين والمأمون) ۱۹۶
طاهر بن الحسين ، ذو اليمينين ، (با الجزيره) ۱۹۸
نايب او : على بن الحسين الهمدانى (از طاعتش خارج شد ومتوفى سنة ۲۰۲) ۲۰۰
محمد بن الحسن بن صالح الهمدانى ۲۰۲
السيد بن أنس الأزدى ، (متوفى سنه ۲۱۱) ۲۰۴
محمد بن حميد الطوسى ، (با آذربايجان) ۲۱۱
نايب او : محمد بن السيد ۲۱۲
عبد الله بن طاهر ، (پس از چند ماه به خراسان فرستاده شد) . . ۲۱۴
عبد الله بن السيد بن أنس الأزدى ۲۲۴
غانم بن أبى مسلم (بن) حميد بن أحمد الطوسى [2] ، (عامل الحرب) . ۲۳۱
محمد المنتصر بن المتوكل ، (حاكم افتخارى) ۲۳۵
عقبة بن محمد بن جعفر بن محمد بن الأشعث بن أهبان الخزاعى . . ۲۵۲
مساور بن عبد الله الخارجى ، (شهر را گرفت و يك هفته در آنجا بماند) ۲۵۵
عبد الله بن سليمان ۲۵۵
اساتكين التركى ۲۵۹
نايب او پسرش اذكوتكين [3] ، (از شهر رانده شد) . . . ۲۵۹
يحيى بن سليمان ، الرئيس ، (كزيده شد) ۲۶۰
الخضر بن أحمد بن عمر بن الخطاب التغلبى الموصلى ۲۶۱
(خوارج براى دومين بار بر شهر استيلا يافتند) ۲۶۵
اسحق بن كنداجق [4] ۲۶۶
خواندن خطبه به نام طولونيان ۲۷۳

(۱) در زمان او شورش علاف بن سفيان برپاشد .
(۲) نك . ابن الاثيرج ۷ ص ۱۶ (مترجم عربى)
(۳) ابن الاثير (ج ۷ ص ۱۸۵) نام او را " اذكوتكين " نوشته است (مترجم عربى)
(۴) ابن الاثيرج ۷ ص ۱۷۸ نام او را ابن كنداجيق نوشته است (مترجم عربى)

طولونیان :

محمد بن أبی الساج ، (عامل طولونی) . . . . سنه ۲۷۳ ه

اسحق بن کنداجیق ، (عامل طولونی) ۲۷۶

محمد بن اسحق بن کنداجیق ۲۷۸

نصر القشوری ۲۸۲

طقتمیر بن طاشتمیر ۲۸۲

الحسن بن علی الخراسانی معروف (بهکوره) ۲۸۲

محمد بن یحیی المجروح . . . . . . } (از طرف خلیفه المعتضد)
علی بن داود الکردی . . . . . . }

دوره حمدانیان . . . . ۲۹۳ — ۳۶۷

حکومت ایشان پیوسته و مداوم نبود . . . .

أبو الهیجا عبد الله بن حمدان ، (عزل سنه ۳۰۱ ومتوفی ۱۷ محرم سنه ۳۱۷) ۲۹۳

یمن الطولونی ، (صاحب المعونة) ۳۰۱

نحریر الصغیر ۳۰۱

أبو الهیجا ، (بار دوم) ۳۰۲

الحسین بن حمدان ، (یاغی) ۳۰۳

ابو أحمد بن حماد الموصلی ۳۰۶

ابراهیم بن حمدان ، (در دیار ربیعه) ۳۰۷

محمد بن نصر الحاجب ، (عامل حرب ومعونه ، متوفی سنه ۳۱۲) ۳۰۹

داود بن حمدان ، (در دیار ربیعه) ۳۰۹

ابو الهیجا ، (باز منصوب شد و در بغداد بماند ، متوفی سنه ۳۱۷) ۳۱۴

نایب او : پسرش ناصر الدولة ۳۱۴

ناصر الدوله ، (به تنهایی) ۳۱۷

دورهٔ فترت در عهد دوتن از بنی حمدان آنان : أبو العلاء سعید وأبو السرایا بودند و ناصر الدولة در آن هنگام بر دیار ربیعه ونصیبین وسنجار وخابور ورأس العین [1] ودیار بکر ومیافارقین وأرزن حکومت می‌کرد } ۳۱۷ — ۳۱۹

نحریر الصغیر (یکماه حکومت) . . . . . . محرم ۳۱۸

مونس المظفر ، (متوفی سنه ۳۲۱) ۳۲۰

الفضل بن جعفر ، ابن الفرات [الثانی] (با قردی وبازبدا [2] وماردین وتورعبدین ودیار الجزیره ودیار بکر و ثغور الجزریه . . . الخ ۳۲۲

ناصر الدولة ، (دوباره منصوب شد) [3] . . . . رجب ۳۲۳

علی بن خلف ، (از طرف ابن مقلة الأول ، او را ناصر الدولة در ذی القعده سنه ۳۲۳ براند) . . . .

استیلای توزون بر موصل . . . . ۳۳۰ و ۳۳۲

شهر را معز الدوله دیلمی بگرفت . . . . رمضان — ذوالحجه ۳۳۷

شهر را سعید بن ثابت (حاکم دیلمی) بگرفت ۳۴۷

---

(۱) یا " راس عین " نک ، یاقوت ج ۴ ص ۲۰۵ درمعجم البلدان یاقوت ازشهر "ازن" ذکری نرفته شاید آن همان "ارزن" یا ارزنه الروم باشد (مترجم عربی)

(۲) یا " باقردی " و " بازبدی " نک یاقوت ج ۲ ص ۲۵ ، ۴۴ ، ازتورعبدین ، ذکری در یاقوت نرفته است ظاهرا " آن همان طورعابدین باشد (مترجم عربی) .

(۳) بکشتن عمویش ابی العلاء سعید فرمان داد ، ابن مقلة اول موصل را محاصره کرد .

شهر را سعید بن ثابت (حاکم دیلمی) بگرفت		سنه ۳۵۳ ﻫ
شهر را، عز الدوله دیلمی بگرفت.		۳۶۳
دوره آل بویه		۳۶۷ — ۳۸۰
سرانجام عضد الدوله این شهر را (۳۶۷ — ۳۷۲) بگرفت		۳۶۷
صمصام الدوله		۳۷۲ — ۳۷۳
أبو عبد الله الحسن بن دوستك الهربختى المروانى ، معروف به اباد	۳۷۳	
زیار بن شهرویه شهر را به صمصام الدوله بازگردانید	۳۷۴	
شرف الدوله		۳۷۹
سعد الحاجب ، (حاکم دیلمی)	۳۷۶	
أبو نصر خواشاده ، (حاکم دیلمی)	۳۷۷	
بهاء الدوله		۳۷۹
أبو طاهر ابراهيم و أبو عبد الله الحسين از حمدانيان		۳۸۰
أبو الذواد ، محمد بن المسيب [1] العقيلى		۳۸۰
بهاء الدوله بویهی		۳۸۱

عقیلیان :

حسام الدوله ، أبو الحسن المقلد		۳۸۶
معتمد الدوله ، أبو المنيع قرواش بن المقلد		۳۹۱
خواندن خطبه به نام فاطمیان	۴۰۱	
غارت شهر از طرف ترکان غز	۴۳۳	
دوباره ترکان غز شهر را غارت کردند و خطبه به نام سلجوقیان خواندند	۴۳۵	
زعيم الدوله ، أبو كامل بركة بن المقلد		۴۴۲
أبو المعالى قريش بن بدران بن المقلد ، علم الدين [2]		۴۴۳

سلجوقیان :

استیلای بساسیری بر آن و خواندن خطبه برای فاطمیان	۴۴۸
استیلای طغرل بر آن	۴۴۹
هزاراسپ بن تنكير بن عياض الكردى [3] ، (عامل او)	۴۴۹
ابراهیم ینال [4] ، (برادر طغرل)	۴۴۹
شهر را بساسیری پس گرفت	۴۵۰

عقیلیان : (برای بار دوم)

حکومت به شرف الدوله مسلم العقیلی بازگشت		۴۵۳
ابراهيم بن قريش		۴۷۸
ابراهیم ، (اورا فخر الدوله بن جهیر خلع نمود)	۴۸۲	

---

(۱) نک . ابن الاثیر ج ۹ ص ۴۹ (مترجم عربی)
(۲) نک . ابن الاثیر ج ۹ ص ۲۷۶ (مترجم عربی)
(۳) ابن الاثیر (ج ۹ ص ۳۹۲ — ۳۹۴) او را هزاراسب بن بنکیر بن عیاض تاج الملوک خوانده است (مترجم عربی)
(۴) نام او در فهرست ابن الاثیر (ص ۱۱۶) ابراهیم بن ینال ، آمده است (مترجم عربی) .

فخر الدوله بن جهیر ، (حاکم سلجوقی) . . . . سنة ۴۸۲ ه

قوام الدوله کربقا [1] ، (حاکم سلجوقی) ۴۸۳

ابراهیم بن قریش دوباره بحکومت رسید ۴۸۶

علی بن مسلم العقیلی (او را تتش بن الب آرسلان منصوب کرد) . . . ربیع الأول سنه ۴۸۶ ه

کربقا (کربوقا) موصل را محاصره کرد و علی را عزل کرد) . ۴۸۹

سلجوقیان : (برای بار دوم)

محمد بن ملکشاه ۴۹۵

مرگ کربقا (یا کربوقا) (نک ص ۶۰) ، وجانشین سنقرجه نشست ۴۹۵

کشتن سنقرجه وجانشین موسی الترکمانی نشست ۴۹۵

استیلای جکرمش بر شهر موصل . . . . . ذو الحجه ۴۹۵

چاولی سقاو [2] . . . . ربیع الأول ۵۰۰

استیلای قلج آرسلان بر شهر . . . . . . ۲۵ رجب ۵۰۰

شهر را چاولی سقاو پس گرفت . . . . . . آخر ۵۰۰

استیلای مودود بر شهر ، و در آن تا سنه ۵۰۷ بماند ۵۰۲

آقسنقر البرسق ، أبو سعید سیف الدین قسیم الدولة [3] ربیع الأول ۵۰۷

جیوش بک ، (از طرف مسعود بن محمد) ۵۰۸

آقسنقر البرسق ، (برای بار دوم ، متوفی در ۸ ذی القعده سنة ۵۲۰) صفر ۵۱۵

مسعود بن آقسنقر . . . . غره ذی الحجه ۵۲۰

بنی زنگی :

عماد الدین زنگی [4] ۵۲۱

نایب او در موصل : ناصر الدین چقرمه [5]

بنی بکتکین :

طغیان ألپ آرسلان بن محمود بن محمد السلجوقی ۵۳۹

زین الدین علی کوچک بن بکتکین ، (عامل او [6]) ۵۳۹

کوشش الپ آرسلان برای گرفتن شهر ۵۴۱

قطب الدین مودود بن زنگی ، (سرانجام موصل را بگرفت) ۵۶۳

مراجع : ابن الأثير : الكامل في التاريخ ، ج ۱۰ ، ۱۱ ، ۱۲

---

(۱) ابن الاثیر (ج ۱۰ ص ۱۴۲) نام او را (ابوسعید کربوقا قوام الدوله) نوشته است (مترجم عربی)

(۲) ابن الاثیر (ج ۱۰ ص ۲۱۸) نام او را " جاولی سقاووا " نوشته است (مترجم عربی)

(۳) نک . ترجمه حال او در ابن خلکان دوسلان ج ۱ ص ۲۲۷ .

(۴) پیش از این تاریخ عماد الدین زنگی از ۵۱۶ تا ۵۱۸ به نیابت آقسنقر البرسقی که در عراق و سوریه سرگرم بود حکومت میکرد .

(۵) ابن الاثیر مینویسد (ج ۱۰ ص ۴۵۴) که عماد الدین زنگی ، نصیر الدین دزداریه را به کوتوالی قلعه ی موصل گماشت اما ابن الأثیر از ناصر الدین نامی نمیبرد (مترجم عربی)

(۶) نک ابن الاثیر ج ۱۱ ص ۶۶ (مترجم عربی) .

۳۱ – ولات بغداد

۱ – مغولان		سنه ۶۵۶ — ۷۴۰ ﻫ
استیلای هولاکو بر بغداد(در ۱۴ صفر از آنجا بیرون رفت)		۲۸ محرم ۶۵۶
علی بهادر		محرم ۶۵۶
علاء الدین عطا ملك (مؤرخ) ، (متوفی در ٤ ماه ذی الحجه سنه ۶۸۱) .		۶۶۱
بیدو ، (بعدها ایلخان شد)		۶۸۳
تُدجُو		۶۹٤
....		۷۱۶
علی شاه(شش ماه حکومت کرد ومتوفی در ۱٤ ذی الحجه سنه ۷۳۶) . .		۷۳۶
۲ – جلایریان		۷۴۰ — ۸۱۳
أویس بن حسن الجلائری		۷۴۰
خواجه مرجان ، (باغی)		۷۵۹
سلطان شاه خازن		۷۶۰
مرجان ، (برای بار دوم متوفی سنه ۷۷۵)	۷۶۹	
خواجه سَرْوَرْ ، (متوفی سنه ۷۷۶)		۷۷۵
وجیه الدین اسماعیل بن زکریا ، (در سنة ۷۸۰ کشته شد)		۷۷۶
تُرْشُنْ		۷۸٤
خواجه یحیی سمنانی		۷۸۵
بایزید بن أویس الجلائری		۷۸۶
استیلای تیمور برای نخستین بار		۷۹۵
مسعود سبزاوری ، (حاکم تیموری)	۷۹۵	
شهر را أحمد الجلائری بگرفت وفرج را بر آن گماشت		۷۹۷
تیمور دوباره آنرا بگرفت(کشتارعام)		۲۷ ذی القعده ۸۰۳
أبو بکر بن میرانشاه بن تیمور	۸۰۳	
دولت خواجه إیناق	۸۰۶	
۳ – قرا قیونلو		۸۱۳ — ۸۷۲
٤ – آق قیونلو		۸۷۲ — ۹۰۸
۵ – صفویان		۹۰۸ — ۹٤۱
لا لا حسین ، (نخستین والی ایرانی).	۹۱٤	
ﻫ قَنْقُرُزْ سلطان (؟)	۹۲۱	
قیام ذو الفقار نخود ،(متمایل به عثمانی)	۹۳۰	
ایرانیان آنرا پس گرفتند ومحمد خان بن شرف الدین حکومت آنرا گرفت	۹۳۶	
تکلو محمد خان	۹٤۰	
۶ – عثمانیان		
از سنه ۹٤۱ ، (نك عثمانیان)		

۳۲ – ولات بصره

خلفای راشدین :

تأسیس بصره	سنه ۱٤ ﻫ
عتبه بن غزوان ، (اولین والی)	۱٥
المغیره بن شعبه	۱٦
أبو موسى عبد الله بن قیس ، الأشعری	۱۷
عبد الله بن عامر بن کریز ، (پسرعم خلیفهٔ عثمان)	۲۹
عثمان بن حنیف (هردوی آنها را علی منصوب کرد)	۳٥
عبد الله بن العباس بن عبد المطلب (هردوی آنها را علی منصوب کرد)	۳٦
دورهٔ فترت	٤۰ — ٤۱

أمویان :

بشر بن أرطاه	٤۱
عبد الله بن عامر (برای بار دوم) (با فارس وسیستان وخراسان، متوفی سنه ٥۹)	٤۱
الحارث بن عبد الله بن أبی ربیعه الأزدی	٤٤
زیاد بن أبی سفیان ، (بهاضافه کوفه از سنه ٥۰)	٤٥
نایبان او: سمره بن جندب (مدت شش ماه)	٥۳
نایبان او: عبد الله بن عمرو بن غیلان	٥٤
عبید الله بن زیاد	٥٥
نایب او: عثمان بن أبی سفیان	٦۰
نافع بن الأزرق ، (از خوارج)	٦٥
از طرف عبد الله بن الزبیر	٦٤ — ۷۱
عمر بن عبد الله بن معمر ، [1]	٦٤
عبد الله بن الحرث	٦٥
الحارث بن عبد الله بن أبی ربیعه الأزدی ، (برای بار دوم)	٦٥
مصعب بن الزبیر	٦۷
نایبان او: عبید بن عبید الله بن معمر	٦۷
نایبان او: الحارث بن عبد الله	٦۸
از طرف عبد الملك	
خالد بن عبد الله القسری	۷۱
أبو مروان بشر بن مروان (برادر خلیفه) ، (با کوفه)	۷۳
عبد الله بن خالد بن أسید	۷٤
ﻫ الحجاج بن یوسف بن الحکم بن عقیل بن عامر بن مسعود . . الخ . [2] (حکومت او بر بخش بزرگی از شرق دوام یافت تا اینکه در سال ۹٥ﻫ بمرد)	۷٥
نایبان او: ایاس بن الحکم	۸۳
نایبان او: الجراح بن عبد الله الحکمی	۸۷

(۱) نک ، ابن الاثیر ج ۴ ص ۱۸ ، ۲۹۴ (مترجم عربی)

(۲) بزرگترین دشمن او قطری بن الفجاءه بن مازن بن یزید بن زیدمناه بود . نک ، ابن خلکان ج ۲ ص ٥۲۲ وطبع مصر ج ۱ ص ۱۲۲ — ۱۲۶ .

سلیمان بن یزید بن أبی مسلم ؛ (با کوفه) . . . . . . سنهٔ ۹۵ ه

یزید بن المهلب بن أبی صفره ؛ (ازطرف سلیمان منصوب شد) . . . ۹۶

نایب او: سفیان بن عبد الله الکندی ۹۶

عدی بن أرطاه الفزاری (تنها بصره) ۹۹

شهر را یزید بن المهلب پس گرفت (توفی سنه ۱۰۲) ۱۰۱

مسلمة بن عبد الملك بن مروان ؛ (با کوفه) ۱۰۲

نایبان او { عبد الرحمن بن سلیمان الکلبی ۱۰۲
عبد الملك بن بشر بن مروان . . . . . . ۱۰۲ }

عمر بن هبیره ؛ (همهٔ عراق وخراسان و هند) ۱۰۳

خالدبن‌عبدالله‌القسری‌البجلی (همهٔ عراق‌وخراسان‌و هند) (هشام‌دوباره‌اوراگمارد) ۱۰۵

نایبان او { عقبه بن عبد الأعلی (عبدالعلی) ۱۰۶
ابان بن صباره الیثری ۱۰۹
بلال بن ابی بکره . . . . ۱۲۰ }

یوسف بن عمر بن محمد بن الحکم بن أبی عقیل بن مسعود الثقفی (همهٔ عراق ومشرق) (۱) ۱۲۰

نایب او: کثیر بن عبد الله السلمی ۱۲۰

خراسان ازدست اوبیرون رفت ۱۲۵

منصور بن جمهور ؛ (بصره و کوفه‌برای‌چند ماه) ۱۲۶

عبدالله بن عمر بن عبد العزیز ؛ (بصره و کوفه) ۱۲۶

نایب او: المسور بن عمر بن عباد ۱۲۶

النضر بن سعید الحرشی (۲) ۱۲۷

آنرا ضحاك بن قیس الشیبانی خارجی‌بگرفت ۱۲۸

أبو خالد یزید بن عمر بن هبیره بن معیه بن سکین بن حدیج بن بغیض ابن مالك بن سعد ؛ (بصره و کوفه) (۳) ۱۲۹

نایب او: أبو عبد الله مسلم بن قتیبه بن مسلم بن عمرو بن الحصین ، (متوفی سنه ۱۴۹)

عباسیان : (دیگر بصره و کوفه متحدنبودند) :

سفیان بن أبی عیینه المهلبی ۱۳۲

سلیمان بن علی بن عبد الله العباسی ؛ (با بحرین وعمان) ۱۳۳

○ عبد الله بن علی ؛ (برادر سلیمان) (یاغی) ۱۳۷

○ سفیان بن معاویه بن یزید المهلب ۱۳۹

○ سلم بن قتیبه الباهلی ۱۴۵

محمد بن سلیمان العباسی ؛ (نقل شد به کوفه سنه ۱۴۷) ۱۴۶

نخبه بن سالم ۱۴۷

عقبه بن سلم ۱۵۰

نایب او: نافع بن عقبه ۱۵۱

---

(۱) نک . ابن خلکان ج ۲ ص ۴۲۵ وطبع مصرج ۲ ص ۳۶۰

(۲) وی باعبدالله بن عمراعلان جنگ داد . نک طبری ج ۲ ص ۱۸۸۵ وابن الاثیرج ۵ ص ۲۵۳ (مترجم عربی)

(۳) در ۱۶ ذیقعده سال ۱۳۲ هـ درواسط کشته شد . نک ابن خلکان ج ۲ ص ۲۰۴

جابر بن توبه الکلابی		سنه ۱۵۱ ﻫ
زید بن المنصور العباسی		۱۵۲
عبد الملك بن أیوب بن ذبیان النمیری		۱۵٤
الهیثم بن معاویه العتکی [1] (نک متن ص ۱۸)		۱۵۵
٥ سعید بن دَعْلَجْ ، (شرطه و احداث وجوالی)		۱۵٦
عماره بن حمزه ، (عامل خراج)	۱۵۸	
عبید الله بن الحسن ، (صلاة)		۱۵۹
عبد الملك بن أیوب (برای بار دوم)(صلاة و احداث)		۱۵۹
٥ محمد بن سلیمان ، (برای بار دوم)		۱٦۰
صالح بن داود		۱٦٤
أبو حاتم روح بن حاتم بن قبیصر بن المهلب ، (احداث و صلاة)		۱٦۵
محمد بن سلیمان ، (برای بار سوم)		۱٦۷

از طرف الرشید

سلیمان بن المنصور العباسی		۱۷۳
عیسی بن جعفر بن المنصور العباسی		
خزیمه بن خازم التمیمی		
عیسی بن جعفر ، (برای بار دوم)		
جریر بن یزید		
جعفر بن سلیمان بن علی بن عبد الله العباسی		
آبو الفضل جعفر بن المنصور العباسی	أمراء عباسی	
عبد الصمد بن علی بن عبد الله العباسی	أمراء عباسی	
مالك بن علی الخزاعی		
اسحق بن سلیمان بن علی بن عبد الله العباسی	أمراء عباسی	
سلیمان بن المنصور العباسی ، (برای بار دوم)	أمراء عباسی	
عیسی بن جعفر ، (برای بار سوم)	أمراء عباسی	
الحسن بن جمیل ، (غلام الرشید)		
عیسی بن جعفر ، (برای بار چهارم)		
جریر بن یزید ، (برای بار دوم)		
عبد الصمد بن علی ، (برای بار دوم)		
اسحق بن عیسی بن علی بن عبد الله العباسی		
المنصور بن المهدی العباسی ، (ازرا الأمین منصوب کرد)		۱۹۳
زید بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین (معروف بزید النار) العلوی		۲۰۰
صالح بن المنصور العباسی		۲۰٤
داود بن بنیجور [2]		۲۰٦
محمد بن عباد بن عبّاد بن حبیب المهلبی ، (متوفی سنه ۲۱۸)		۲۰٦

---

(۱) نک . الطبری (ج ۳ ص ۱۲۹) وچنانکه درص ۲۸ آمده نام صحیح اوالهیثم بن معاویه العتکی است .

(۲) والی بصره و ولایت دجلة والیمامه والبحرین بود . نک طبری ج ۳ ص ۱۰۴۴ وبنیجوریان . باید دانست لقب "تمهور" که دربعضی کتب دیده میشود همان تحریف نام بنی جود (بنیجور) است .

اسحق بن العباس . . . . حدود سنه ۲۴۵ ﻫ

محمد بن أبی عون ۲۵۲

سعید بن صالح ، (صاحب الموفق تا سنه ۲۵۷) ۲۵۲

محمد بن رجاء الحضاری[1] ۲۵۵

شورش زنگیان[2] . . . . ۲۵۶ — ۲۷۰.

أبو احمد طلحه الموفق بن المتوکل ۲۵۷

نایب او: برکوج بن أولغ طرخان الترکی (متوفی سنه ۲۵۸ ، نک ص ۴۲) ۲۵۷

موسی بن بغا ۲۶۱

مسرور البلخی ۲۶۱

احمد بن محمد بن یحیی الواثقی ۲۸۵

شهر را أبو سعید الحسن بن بهرام الجنابی القرمطی محاصره کرد . ۲۸۷

الحسن بن الخلیل بن رمال[3] ، (عامل الحرب) ۳۰۵

أبو دلف هاشم بن محمد الخزاعی ۳۰۵

شبق المفلحی[4] ۳۰۶

شهر را قرامطه غارت کردند ۳۱۱

محمد بن عبد الله الفارقی ۳۱۱

بریدیان :

أبو یوسف یعقوب بن محمد البریدی [الثانی][5] ۳۲۰

محمد بن رائق ۳۲۳

نایب او: محمد بن یزداد الشهرزوری ، (نک ص ۴۴) ۳۲۵

أبو عبد الله احمد البریدی [الأول] ۳۲۵

أبو القاسم عبد الله بن احمد البریدی [الرابع] ، (متوفی سنه ۳۳۴) . ۳۳۲

آل بویه :

معز الدوله (استیلا بر شهر) ۳۳۶

أبو محمد الحسن بن محمد المهلبی[6] ۳۳۶

. . . . ۳۵۲

حبشی بن معز الدوله ، (یاغی) ۳۵۷

عضد الدوله ۳۶۶

شرف الدوله ۳۷۲

أبو الحسین احمد تاج الدوله بن عضد الدوله ۳۷۲

أبو طاهر فیروز شاه ضیاء الدوله بن عضد الدوله ، (متوفی سنه ۳۷۰) ۳۷۲

شهررا عز الدوله بگرفت ۳۷۴

---

(۱) نک . طبری ج ۳ ص ۱۴۲۱ (مترجم عربی)

(۲) علی بن محمدبن عیسی العلوی به گرفتن بصره فرمان داد . نک . Weil: Geschichte der Chalifen Vol. 1. pp 454-465 et Casanova: Monnaie du Chef des Zendj, Revue Num. 1893 p. 501. واین کاربسال ۲۵۶ انجام پذیرفت .

(۳) طبری مینویسدکه نام ابوالحسن‌بن‌خلیل بن‌ریمال بود (مترجم عربی)

(۴) نک . ابن الاثیرج ۱۱ ص ۵۴ (مترجم عربی)

(۵) نگاه کنید ـ شجره نسب این سلسله .

(۶) نگاه کنید ـ شجره نسب این سلسله .

شهر را شرف الدوله بگرفت ۳۷۵

بهاء الدوله — سنه ۳۸۰ هـ

اشهر را لشکرستان به نام صمصام الدوله بگرفت ۳۸۶

شهر را مهذب الدوله (الأول) صاحب بطیحه بگرفت ۳۸۶

الواثق (ادعای فرانروایی برای خود کرد) ۳۹۱

آنرا ابن واصل بگرفت ۳۹۲ — ۳۹٤

سلطان الدوله — ٤۰۳

جلال الدوله، (حاکم از طرف سلطان الدوله) ٤۰۳ — ٤۱٦

جلال الدوله — ٤۱٦

رفتن او به بغداد واستیلای أبو کالیجار مرزبان عماد الدین بر شهر [1] ٤۱۸

آنرا الملک العزیز بن جلال الدوله از طرف أبی کالیجار بگرفت ٤۱۹

نایب او: محمد بن أردشیر ٤۱۹

آنرا عماد الدین أبو کالیجار بگرفت ٤۱۹

شهر را جلال الدوله بگرفت ٤۲۱

ظهیر الدین، (حاکم) ٤۲۱

ابو القاسم، (والی از طرف عماد الدین)[2] ٤۲٤

عماد الدین — شعبان ٤۳۵

خسرو فیروز، (از طرف کیخسرو) ٤٤۰

شهر را بساسیری بگرفت ٤٤٤

شهر را طغرلبک بگرفت — ٤٤۷

هزاراسب بن تنکیر بن عیاض الکردی (اولین والی سلجوقی) ٤٤۹

سلجوقیان:

ابو سعد الاغر سابور بن المظفر، (صاحب الخراج) — ٤۵۱

هزاراسب، (برای بار دوم) (صاحب الخراج) (متوفی در رمضان سنه ٤۶۲) — ٤۵۹

ابن علان الیهودی (صاحب الخراج) را اعدام کرد ٤۷۲

خمار تکین الشرابی، نجم الدوله، (صاحب الخراج) — ٤۷۲

ابو منصور، العمید — ٤۷۳

قماج — ٤۸۵

نایب او: اسماعیل بن أرسلانجیق، (مستقل شد سنه ٤۸٦) ٤۸۵

شهر را سیف الدوله صدقه بگرفت ۳ جمادی الآخر ٤۹۹

التونتاش (عامل او)[3] ٤۹۹

ابو جعفر محمد بن الحسین البلخی، (عمید از طرف محمد بن ملکشاه)[4] — ذو القعده ٤۹۹

آقسنقر البخاری — ۵۰۰

سنقر البیاتی، (او را غزغلی سنه ۵۱۲ بکشت) ۵۱۳

---

(۱) نگاه کنید به ابن الاثیر ج ۹ ص ۲۲۸ (مترجم عربی)

(۲) در ٤۲٤ ابوالقاسم بن جلال الدوله، ابو منصور الملک العزیز را به بصره خواست و درسال بعد او را براند. در ٤۲۵ خطبه بنام ابوکالیجار خوانده شد. پس از آن ابوکالیجار در ٤۳۱ او را براند و پسرش عزالملک را بر بصره ولایت دادند. Weil, III, p. 77.

(۳) ابن الاثیر ج ۱۰ ص ۲۸۴ نام او را "التونتاش" یادکرده است (مترجم عربی)

(٤) ابن الاثیر ج ۱۰ ص ۳۰٦ او را ابوجعفر محمد بن الحسین العمید البلخی خوانده است (مترجم عربی)

شهر را نور الدوله (الثانی) دبیس بگرفت ۵۱۷

عماد الدوله زنگی بن آقسنقر ، (إلی سنة ۵۲۰) . . . . . سنه ۵۱۸ ه

شهررا نور الدوله (الثانی) دبیس بگرفت ودرآن تاسنه ۵۳۲ بماند ۵۲۳

قزل ، أمیر آخور[1] از طرف السلطان محمود بن محمد السلجوقی (بماند تاسنه ۵۳۶) ۵۳۲

منجبرس ، (اورا خلیفه المستنجد بکشت) ۵۵۹

کمشتکین ، (عامل خلیفة) ۵۵۹

شهررا ابن شنکا محاصره کرد[2] ۵۶۱

مراجع : ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ ، ج ۹ ، ۱۰ ، ۱۱

۳۳ — ولات کوفه

تأسیس کوفه سنه . . . . ۱۷—۱۸

سعد بن أبی وقاص ۱۷

نایبان او:
- محمد بن مسلمه ۱۷
- زیاد بن حنظله ۱۸
- عبد الله بن غطفان ۱۹
- عمار بن یاسر ۲۱

عمار بن یاسر ۲۲

أبو موسی الأشعری ۲۲

المغیرة بن شعبه ۲۲

سعد بن أبی وقاص ، (برای بار دوم) ۲۴

الولید بن عقبه بن أبی معیط ۲۵

سعید بن العاص بن سعید الأموی ۳۰

أبو موسی الأشعری ، (برای بار دوم) ۳۴

أبو مسعود عقبه بن عامر (از طرف علی) ۳۷

أمویان :

عبد الله بن عمرو بن العاص ، (از طرف معاویه) ۴۱

المغیره بن شعبه ، (برای بار دوم)(از طرف معاویه متوفی سنه ۵۰) . . ۴۱

زیاد بن أبی سفیان ، (با بصره) ، (متوفی سنه ۵۳) ۵۰

عبید الله بن زیاد ۵۳

نایبان او:
- الضحاک بن قیس ۵۳
- عبد الرحمن بن عبد الله بن عثمان الثقفی ۵۸

النعمان بن بشیر الأنصاری ۵۹

عبید الله بن زیاد ، (برای بار دوم) ۶۰

از طرف عبد الله بن الزبیر :

عامر بن مسعود بن أمیه الجمحی ۶۴

(۱) نک . ابن الاثیر ج ۱۱ ص ۵۹ (مترجم عربی)
(۲) نک . ابن الاثیر ج ۱۱ ص ۲۱۲ (مترجم عربی)

عبد الله بن يزيد الخطمی		سنه ٦٥ ﻫ
عبد الله بن مطيع (متوفی سنه ٧٣)		٦٥
المختار بن أبی عبيد ، الخارجی (متوفی سنه ٦٧)	٦٦	
الحارث بن أبی ربيعه		٦٧
از طرف عبد الملك :		
بشر بن مروان ، (با بصره از سنه ٧٣)		٧١
نايب او: عمرو بن الحارث	٧٣	
عبد الله بن خالد بن أسيد		٧٤
○ الحجاج بن يوسف بن الحكم بن أبی عقيل بن عامر بن مسعود		٧٥
عبد الرحمن بن عبد الرحمن الحضرمی	٧٥	
نايبان او: عروة بن المغيره بن شعبه	٧٥	
نايبان او: المغيره بن عبد الله بن أبی عقيل	٧٨	
نايبان او: حوشب بن يزيد	٨٤	
سليمان بن يزيد بن أبی مسلم		٩٥
يزيد بن المهلب		٩٦
○ نايب او: عبد الحميد بن عبد الرحمن بن زيد بن الخطاب القرشی	٩٩	
مسلمه بن عبد الملك بن مروان الأموی		١٠٢
محمد بن عمرو بن الوليد	١٠٢	
عمر بن هبيره		١٠٣
خالد بن عبد الله القسری البجلی		١٠٥
يوسف بن عمر بن شبرمه		١٢٠
منصور بن جمهور [1]		١٢٦
عبد الله بن عمر بن عبد العزيز		١٢٦
شهر را الضحاك بن قيس الشيبانی الخارجی بگرفت	١٢٨	
يزيد بن عمر بن هبيره		١٢٩
عباسيان :		
خالد بن عبد الله القسری [2]		١٣٢
داود بن علی بن عبد الله بن العباس (عباسی بودند)		١٣٢
عيسى بن موسى بن محمد بن علی العباسی (عباسی بودند)		١٣٢
محمد بن سليمان بن علی العباسی (عباسی بودند)		١٤٧
عمرو بن زهير الضبی ، (برادر المسيب بن زهير)		١٥٥
اسماعيل بن اسماعيل الثقفی		١٥٨
○ اسحق بن الصباح الكندی ، (صلاة و احداث)		١٥٩
ثابت بن موسى ، (الخراج)	١٥٩	
يزيد بن منصور ، (السواد)	١٦١	
هاشم بن سعيد		١٦٦
موسى بن عيسى بن موسى بن محمد العباسی		١٦٩

(١) نك . ابن الاثير ج ٥ ص ٢٠٢ (مترجم عربی)

(٢) اوراوزير ابوسلمه حفص بن سليمان بدين كار نامزد كرد.

از طرف الرشید :

محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی العباسی . . . . سنة ۱۷۰ ﻫ

عبید الله بن محمد ، ابن زینب ، (نسر اولی) . . . .

یعقوب بن أبی جعفر المنصور العباسی ، (عم رشید) . . . . . .

موسی بن عیسی بن موسی ، (برای بار دوم) . . . .

العباس بن عیسی بن موسی ، (برادر اولی) . . . .

اسحق بن الصباح الکندی ، (برای بار دوم) . . . .

موسی بن عیسی بن موسی ، (برای بار سوم) . . . .

العباس بن عیسی بن موسی ، (برای بار دوم) . . . .

موسی بن عیسی بن موسی ، (برای بار چهارم) . . . .

جعفر بن أبی جعفر المنصور ، (عم رشید) . . . .

ه العباس بن الهادی العباسی ، (از طرف الأمین) ۱۹۳

الفضل بن موسی بن عیسی بن موسی العباسی ۱۹۹

ه طغیان أبی السرایا وابن طباطبا . . . . ۱۹۹ — ۲۰۰

أبو عیسی محمد بن المنصور العباسی ۲۰۴

محمد المنتصر بن المتوکل ، (حاکم افتخاری) ۲۳۳

احمد بن نصیر بن حمزه بن مالك الخزاعی ۲۵۱

أبو الساج دیوداد بن دیودست ، (متوفی سنه ۲۶۶) ۲۵۲

أبو احمد طلحه الموفق بن المتوکل ۲۵۷

کیجور ، (متوفی سنه ۲۵۹) ۲۵۸

علی بن یزید ، (متوفی سنه ۲۶۰) ۲۵۹

الهیصم العجلی[1] ۲۹۷

محمد بن احمد ۲۹۹

شهر را قرامطه غارت کردند ۲۸۹

جعفر بن ورقاء الشیبانی[2] ۳۱۱

شهر را علیها قرامطه بگرفتند . . . . . ۳۱۲ ، ۳۱۵ ، ۳۲۳ ، ۳۲۵

محمد بن یزداد ۳۲۵

آل بویه . . . . ۳۳۴ — ۳۸۹

شهر را قرامطه بگرفتند ۳۷۵

عقیلیان :

حسام الدوله المقلد ۳۸۹

معتمد الدوله قرواش ۳۹۱

البساسیری ۴۵۰

سلجوقیان :

محمود بن الأخرم الخفاجی ، (حاکم) ۴۵۲

---

(۱) بامحمدبن ابی الساج فرمانروای مکه بجنگید ابن الاثیر (ج۷ ص۲۵۳) مینویسد نام او الهیصم العجلی بود (مترجم عربی)

(۲) نك ، ابن الاثیر ج ۸ ص ۱۱۴ (مترجم عربی)

۳٤ – ولات ری[1]

○ عبد الله بن معاويه بن عبد الله بن جعفر بن أبي طالب[2]	سنه ۱۲۷ ه
○ أبو مسلم (با خراسان) ، (متوفى سنه ۱۳۷)[3]	۱۳۱
○ جمهور بن المرار العجلي[4]	۱۳۷
○ محمد بن الأشعث[5]	۱۳۸
○ عبد الحميد بن جعفر بن عبد الله الانصاری[6]	۱۳۹
○ أسعد بن عبد الرحمن	۱٤۳
○ عمران بن صالح ، (بنام الأمين ولیعهد)[7]	۱٤۳
○ حمزه بن يحي[8]	۱٦۰
○ كلثوم بن حفص[9]	۱٦۳
○ خلف بن عبد الله[10]	۱٦٤
عيسى ، (غلام جعفر)	۱٦٥
سعد ، (غلام المهدی)	۱٦٦
○ الفضل بن يحي البرمكی	۱۷٦
أبو صالح يحي بن سعيد الحرشی[11]	۱۸٤
عبد الله بن مالك ، (با طبرستان ودماوند وقومس وهمدان)	۱۸۹
الحسن بن سهل (باهمه‌مشرق از طرف المأمون)	۱۹۸

طاهريان :

طاهر بن الحسين ، ذو اليمينين ، (باهمه‌مشرق از طرف المأمون)	۲۰۵
عبد الله بن طاهر	۲۰۷
على بن هشام ، (با قم واصفهان و آذربايجان از سنة ۲۱٤ ، در سنه ۲۱۷ كشته شد)	۲۱۱
○ عبد الله بن طاهر (والی جبال وطبرستان وكرمان وخراسان تا سنه ۲۳۰)	۲۱۳
○ أبو اسحق المعتصم بن الرشيد (الى سنه ۲۳۰)[12] رجب ۲۱۳	
اسحق بن ابراهيم بن مصعب ، (نايب از طرف طاهريان) ۲۱۸	
الافشين حيدر بن كاووس (متوفى سنه ۲۲٦)[13] ، (نايب از طرف طاهريان) ۲۲۰	
طاهر بن عبد الله ، (والی همه مشرق)	۲۳۰
محمد المنتصر ، (حاكم افتخاری بر جبال وماه البصره وماه الكوفه[14] وماسبذان ومهرجان قذق وشهرزور وصامغان واصفهان وقم وكاشان)	۲۳۵

(۱) این شهر که پایتخت ماد یا (Médie) التجبل (الجبال) بود تا زمان متوکل " محمدیه " نام داشت و آن نامی بود که جز در موارد استثنائی پیوسته بر سکه ها ضرب میشد.

(۲) از هواخواهان دولت بنی العباس ، در آنجا سکه هائی بنام او یافت شده است (Contributions I, N° 5) در ۱۲۹ درگذشت .

(۳) بنام او سکه ای یافت شده: (Contributions I, N° 6).

(۴) (Contr. I, N° 42) ابن الاثیر نام او را جهور بن مرار یاد کرده است (مترجم عربی)

(۵) محتملا " او صاحب "فلس" (سکه) ای باشد که از آن Bartholomaei : Revue Num. Belge, 1859, t. 3, p. 31. یاد کرده است .

(۶) او به محمد بن عبدالله علوی ملقب به نفس زکیه که در ۱۴۵ هـ خروج و ادعای خلافت کرد و در ۱۵۲ هـ کشته شد پیوست نک Contributions, I, N° 43 سکه های او در سالهای ۱۳۹ و ۱۴۱

(۷) Contributions, III, N° 402

(۸) Contributions, I, N° 49

(۹) Ibid, I, N° 51

(۱۰) Ibid, I, N° 53.

(۱۱) نک. Contributions, I, N° 56.

(۱۲) برخی از وقتها فرمانروای افتخاری بود .

(۱۳) سردار نامداری که بابک (خرم دین) را در شوال ۲۲۲ شکست داد .

(۱۴) نک. یاقوت ، معجم البلدان ج ۷ ص ۲۶۳ (مترجم عربی)

السری بن معاذ الشیبانی ، (متوفی سنه ۲۴۶) . . . سنه ۲۴۵ ﻫ

محمد بن علی بن طاهر . . . ۲۴۸

عبد العزیز بن أبی دلف العجلی . . . ۲۵۲

موسی بن بغا الکبیر . . . ۲۵۳

الصلابی ، (متوفی سنه ۲۶۲) . . . ۲۶۰

کیغلغ . . . ۲۶۲

رافع بن هرثمه (تا سنه ۲۷۶) . . . ۲۷۵

المکتفی ، (حاکم افتخاری با قزوین وزنجان وأبهر وقم) . . . ۲۸۱

التمیش الترکی[1] ، (برادر کیغلغ) . . . ۲۸۹

محمد بن هرون ، (یاغی) . . . ۲۸۹

خاقان المفلحی . . . ۲۸۹

سامانیان[2] :

اسماعیل بن أحمد ، (بری دست یافت) . . . ۲۸۹

ه محمد بن علی بن صعلوك ، (عامل سامانی اعلام استقلال کرد) ۳۰۱ — ۳۰۲

ه شهر را خلیفه المقتدر بگرفت . . . ۳۰۳

وصیف البکتمری ، (حاکم عباسی) . . . ۳۰۴

علی بن وهسودان[3] [الأول] السلار ، (حاکم عباسی عمویش احمد او را کشت ۳۰۷) . . . ۳۰۴

یوسف بن أبی الساج ری را غارت کرد . . . ۳۰۴

وصیف البکتمری (برای بار دوم) . . . ۳۰۴

ه احمد بن علی بن صعلوك ، (عامل خلیفه)[4] . . . ۳۰۴—۳۱۱

بنی الساج :

شهر را یوسف بن أبی الساج برای بار دوم بگرفت[5] . . . ۳۰۶

جنگ نحریر الصغیر . . . ۳۰۷

علی بن وهسودان (برای بار دوم) . . . ۳۰۷

ه یوسف بن أبی الساج دیوداد ، (با قزوین وأبهر وزنجان وآذربایجان ، مستقل شد سپس به اطاعت خلیفه درآمد سنه ۳۱۲) . . . ۳۱۱

ه تسلط عباسیان . . . ۳۱۲—۳۱۳

مفلح (نایب یوسف) . . . ۳۱٤

ه نصر بن احمد السامانی . . . ۳۱٤

محمد بن علی بن صعلوك (عامل او)، (شهر را به علویان باز داد)[6] . . . ۳۱٤

الحسن بن القاسم الداعی العلوی . . . ۳۱۶

نایب او: ماکان بن کالی[7] . . . ۳۱۶

اسفار بن شیرویه دیلمی ، (حاکم سامانی متوفی سنه ۳۱۶) . . . ۳۱۶

---

(۱) ابن الاثیر ج ۷ ص ۲۵۶ نام اورا "الدتمش" نوشته ـ مترجم عربی

(۲) درباره حوادث آشفته سالهای ۲۸۹ تا ۳۱۴ رجوع کنید به (Contr. I, N° 35) و درباره وقایع بین سالهای ۳۱۴ و ۳۲۹ نک . (Contr. II, N° 285)

(۳) ابن الاثیر ج ۸ ص ۵۶ مینویسد که نام او " علی بن وهسودان " بود (مترجم عربی)

(۴) بسال ۳۱۱ ﻫ درگذشت . نک . Neue Khalifen-Münzen p. 11 ، Contr. I, p. 17

(۵) یوسف درسال ۳۰۷ گرفتار شد ، و سردار او سبك با خلیفه بجنگید و در ۳۱۰ ﻫ درگذشت .

(۶) درهمی در (Br. M. Add. I, p. 180, N° 293 p.) و دراهمی دیگر در (l'Ermitage Inv. p. 176) بوی نسبت داده شده است .

(۷) نگاه کنید به سلسله فیروزیان .

زیاریان :

مرداویج بن زیار . . . . سنه ۳۱۹ ه

قلمرواو : ری ، قزوین ، همدان ، کنگاور ، دینور ، بروجرد ، قم ، کاشان

اصفهان ، گلپایگان ، طبرستان ، گرگان . . . .

ه ری را نصر [الثانی] السامانی را باز گرفت (۱) ۳۱۷

وشمگیر بن زیار (۲) ۳۲۳

جنگ رکن الدوله دیلمی ۳۲۳

سامانیان :

ه نصر [الثانی] (۳) ۳۲٤

ابو علی احمد بن محمد بن المظفر بن المحتاج ، (عامل سامانی) ۳۲۹

شهر را وشمگیر (وشمگور) پس گرفت ۳۳۰

شهر را رکن الدوله بگرفت ۳۳۱

ه آنرا احمد بن محمد المحتاجی بازگرفت . . . . جمادی الآخر ۳۳۳

نایب او : أبو العباس الفضل (برادرش) ۳۳۳

آل بویه :

ه استیلای رکن الدوله بر شهر (۴) ۳۳٦

ه عامل او : علی بن کامه ، (برادر زادهٔ اولی) ۳۳۸

شهر را سامانیان موقتاً (منصور بن قراتکین) باز گرفتند (۵) ۳۳۹

ه شهر را رکن الدوله پس گرفت ۳۳۹

فخر الدولة بن رکن الدوله . . . . محرم ۳٦٦

عضد الدوله بن رکن الدولة ۳٦۹

فخر الدوله ، (برای بار دوم) ۳۷۳

ه مجد الدوله بن فخر الدولة ۳۸۷

گرفتن ری بوسیلهٔ سیده خاتون ، وعزل مجد الدوله ۳۹۷

شمس الدوله (مدت یکسال) ۳۹۷

مجد الدوله ، (برای بار دوم) ۳۹۸

شمس الدولة (برای بار دوم) (مدت کمی) : ٤۰۵

شهر را ابن فولاد بنام مجد الدوله تصرف کرد (٦) . . . ٤۰۷

مجد الدوله ، (برای بار سوم) ٤۰۷

غزنویان :

ه استیلای محمود بن سبکتکین بر ری . . . . ۹ ربیع الثانی ٤۲۰

شهر را محمد بن دشمنزار بن کاکویه تصرف کرد ٤۲۱

شهر را محمود دوباره گرفت ٤۲۱

---

(۱) دیناری درمجموعه شاهزاده خانم همسراسماعیل پاشا ص ۴۳ به اونسیت داده شده است . (۲) نک ابن الاثیر ۸، ص ۵۹ (مترجم عربی) . (۳) دینارهاودراهم سامانیان که پیداشده از۳۲۴ تا۳۳۶است . (۴) درهمی ازرکن الدوله دیلمی مربوط بسال ۳۳۸ L'Ermitage, Inventaire p. 323, N°. 1 بدست آمده است .

(۵) درهمی ازنوح بن نصرسامانی (اول) مربوط بسال ۳۳۹ ه (L'Ermitage Inventaire p. 147, No. 323.) بدست آمده است.

(٦) نک . ابن الاثیر ۹ ص ۱۸۷ (مترجم عربی) .

٥ مسعود غزنوی[1]		صفر	سنة ٤٢١ ﻫ
نایب او: تاش فراش	٤٢٢		
نایب او: أبو سهل الحمدونی ، (غزها اورا راندند)	٤٢١		
٥ علاء الدوله محمد بن کاکویه			٤٢٧
غزها شهر را غارت کردند	٤٢٠		

سلاجقه :

استیلای: ابراهیم ینال ، (برادر طغرل) بر شهر[2]			٤٣٣
او را طغرل منصوب کرد (عزل سال ٤٥٠)	٤٣٤		
طغرل بک			٤٥٠
آلب أرسلان ،		٨ رمضان	٤٥٥
ملکشاه ؛ (آنجا ماند ٤٦٥ ، ٤٦٦ ، ٤٧٧)		١٠ ربیع الأول	٤٦٥
أبو مسلم ؛ (همسر خواهر نظام الملك ، رئیس شهر)	٤٨٤		
اسماعیل بن أرسلنجیق (شحنه ملکشاه)	٤٨٤		
برکیاروق		شوال	٤٨٥
استیلای محمد بن ملکشاه بر شهر و راندن پادگان برکیارق	٤٩٤		
محمود بن محمد			٥١١
سنجر ، (بنابر مصالحه با محمود بن محمد)		شعبان	٥١٣
طغرل [الثانی] بن محمد			٥٢٦
مسعود بن محمد	٥٢٧		
شهر را طغرل [الأول] بگرفت	٥٢٨		
مسعود بن محمد ؛ (برای بار دوم)			٥٢٩
أمیر عباس ، (حاکم) (متوفی سنه ٥٤١)	٥٣٤		
در قیام بر ضد سلطان محمود با بوزابه همدست شد[3]	٥٤٠		
خوارزمشاهیان			٥٥٢
کوکجه ، (غلام پهلوان)[4]	٥٩٢ — ٦٠٠		
شمس الدین ایغمش[5] ، (غلام پهلوان)	٦٠٠ — ٦٠٨		
منکلی[6] ، (غلام پهلوان ، متوفی سنه ٦١٢)	٦٠٨ — ٦١٢		
اوزبك[7] بن البهلوان	٦١٢ — ٦١٣		
نایب او: اغلمش ، (فداییان اسماعیلی او را در ٦١٤ کشتند)			

(١) مسعود غزنوی در شوال ٤٢١ به تخت نشست .
(٢) هیچ سکه ای بنام ابراهیم ینال یافت نشده است .
(٣) نك . ابن الاثیرج ١١ ص ٣٩ (مترجم عربی) .
(٤) ایتغمش جانشین وی اورا بکشت ٦٠٠ ﻫ نك . ابن الاثیر ج ١٢ ص ١٢٨ (مترجم عربی) .
(٥) نك . ابن الاثیرج ١٢ ص ١٩٤ (مترجم عربی) .
(٦) نك ایضا" . ابن الاثیرج ١٢ ص ١٩٤ (مترجم عربی) .
(٧) نك . ابن الاثیرج ١٢ ص ٢٨٢ (مترجم عربی) .

۳۵ – ولات فارس

(پایتخت ایشان شیراز بود که در سنهٔ ۶۴ تاسیس شد)

والی		سال
فتح ایالت فارس		سنه ۲۲ ــــ ۲۳ ﻫ
عبید الله بن معمر		۲۳
عبد الله بن عامر		حدود ۳۰
زیاد بن أبی سفیان (از طرف خلیفه علی) ، (متوفی سنه ۵۰)		۳۸

اموریان :

والی		سال
....		۴۳
عمر بن عبید الله بن معمر (از طرف عبد الله بن الزبیر)		۶۷
. . . .		
. . . .		
عبد الله بن معاویه بن عبد الله بن جعفر ، (باغی علوی هوا خواه عباسیان) متوفی سنه ۱۲۹)		۱۲۹
مسلم بن المسیب ، (نایب عبد الله بن عمر بن عبد العزیز)	۱۲۹	
محمد بن الأشعث ، (متوفی سنه ۱۳۲)		۱۳۲

عباسیان :

والی		سال
عیسی بن علی بن عبد الله بن العباس ، (عباسی)		۱۳۲
محمد بن الأشعث (نماینده ابو مسلم)	۱۳۳	
عیسی بن علی ، (برای بار دوم)		۱۳۴
یحیی بن محمد بن علی ، (برادر خلیفه)		۱۳۵
. . . .		
عمرو بن شداد		۱۵۶
عمارة بن حمزه ، (با خوزستان)		۱۵۶
نایب او: نصر بن حرب بن عبد الله	۱۵۸	
محمد بن سلیمان بن علی ، (عباسی)		۱۶۰
النعمان ، (غلام المهدی)		۱۶۵
المعلی ، (غلام المهدی)		۱۶۶
محمد بن سلیمان بن علی ، (برای بار دوم)		۱۷۰
. . . .		
الحسن بن سهل ، (والی همه مشرق)		۱۹۸

طاهریان :

والی		سال
ابراهیم بن الحسین بن مصعب (طاهری)		۲۳۲
المنتز بن المتوکل ، (حاکم افتخاری)	۲۳۵	
محمد بن اسحق بن ابراهیم بن الحسین (طاهری)		۲۳۹
علی بن الحسین بن شبل		۲۵۵

صفاریان :

شهر را یعقوب الصفار بگرفت ۲۵۵

الحارث بن سیا ، (متوفی سنة ۲۶۱) . . . . سنه ۲۵۹ ھ

الموفق طلحه بن المتوکل ، (حاکم افتخاری) ۲۵۷

محمد بن الحسن بن أبی الفیاض (عامل صفاری) ۲۵۸

موسی بن بغا ، (از طرف خلیفه) ۲۶۱

نایب او: عبد الرحمن بن مفلح ۲۶۱

جنگ ابن واصل ۲۶۱

شهر را یعقوب الصفار بگرفت ۲۶۱

نایب او: محمد بن اللیث ۲۶۸

أبو موسی عیسی بن محمد ، النوشری[1] (الثانی) ، (از طرف خلیفه) . . ۲۸۷

شهر را طاهر بن محمد بن عمرو الصفاری بگرفت ۲۸۸

سبکری ، (غلام عمرو بن اللیث ، بر خلیفه شورش کرد) . . . ۲۹۶

شهر را اللیث بن علی بن اللیث الصفاری تصرف کرد . . . ۲۹۷

قنبج ، (غلام المقتدر) ۲۹۸

عبد الله بن ابراهیم المسمعی ، (با کرمان) ۲۹۸

بدر بن عبد الله ، المعتضدی ، (متوفی سنه ۳۱۱) ۳۰۰

محمد بن بدر ، (پسرش) ، (متوفی سنه ۳۶۵) ۳۱۱

ابراهیم بن عبد الله المسمعی ۳۱۳

یاقوت الحاجب ۳۱۵

سرانجام عماد الدولة البویهی این سرزمین را فتح کرد ۳۳۱

(برای بقیه به آل بویه رجوع شود)

۳۶ — ولات نیشابور

فتح نیشابور به دست مسلمانان ۲۳

الاحنف بن قیس ۲۳

عمیر بن عثمان . . . .

عبد الله بن قیس . . . .

ابن عامر ۳۲

نایبان او { قیس بن الهیثم ۳۲
عبد الله بن خازم ۳۳

خلید بن کاس ، (از طرف علی) ۳۶

خلید بن قره الیربوعی (از طرف علی) ۳۷

امویان :

قیس بن الهیثم ، (برای بار دوم) ، (از طرف معاویه) ۴۱

عبد الله بن خازم ، (برای بار دوم) ۴۱

(۱) نک . شجره نسب بنی النوشری .

		سنه ٤٤ ﻫ
الحکم بن عمرو الغفاری ، (متوفی سنه ٥٠)		
نایب او: أمیر بن احمر الیشکری [١]	٤٥	
انس بن أبی أناس [٢] بن ربیع بن زیاد الحارثی	٤٧	
غالب بن فضاله اللیثی	٤٨	
خلید بن عبد الله الحنفی		٥٠
انس بن أبی أناس ، (برای بار دوم)		٥١
عبید الله بن زیاد		٥٣
سعید بن عثمان بن عفان [٣] ، (برای مدتی بسیار کوتاه)		٥٦
نایب او: أسلم بن زرعه ، (مدت دو سال)	٥٦	
عبد الرحمن بن زیاد بن أبی سفیان		٥٨
سلم بن زیاد		٦١

از طرف عبد الله بن الزبیر :

عبد الله بن خازم ، (برای بار سوم) (تا سنه ٦٩)		٦٤
نایب او: المهلب بن أبی صفرة	٦٤	
أوس بن ثعلبه بن زفر بن ودیعه بن مالك بن تیم الله بن ثعلبه بن عکابه		٧٠
عبد الله بن خازم ، (برای بار چهارم) (از طرف عبد الله بن الزبیر) [٤]		٧١

از طرف عبد الملك :

بکیر بن وشاح (وشاج) [٥]		٧١ — ٧٢
امیه بن عبد الله بن خالد بن أسید بن أبی العیص بن أمیه		٧٣ — ٧٤

مهلبیان :

المهلب بن أبی صفره		٧٨
یزید بن المهلب		٨٢
المفضل بن المهلب		٨٥
قتیبة بن مسلم بن عمرو بن الحصین بن ربیعه بن خالد بن اسید بن قضاعه بن هلال الباهلی [٦]		٨٦
یزید بن المهلب ، (برای بار دوم)		٩٧
الجراح بن عبد الله الحکمی ، (از طرف عمر)		٩٩
عبد الرحمن بن نعیم القرشی (القشیری) [٧]		١٠٠
سعید بن عمرو بن أسود الحرشی [٨] ، (از طرف یزید الثانی)		١٠١
مسلمه بن عبد الملك (با همهٔ عراق)		١٠٢
نایب او: سعید بن عبد العزیز بن الحارث بن الحکم بن أبی العاص معروف به خذینه	١٠٢	

(١) ابن الاثیر ٣ ص ٧٧ نام اورا " امیر بن احمر " یادکرده است (مترجم عربی).

(٢) نک . ابن الاثیر ٣ ص ٣٧٧ (مترجم عربی).

(٣) نک : Wüstenfeld, Genealogische Tabellen, texte p. 401

(۴) درجنگ مروکشته شد ٧٢ ﻫ .

(۵) ابن الاثیر ۴ ص ١٣٥ ، نام اورا " ابن وساج الثقفی " نوشته است (مترجم عربی).

(۶) درسال ۴۹ ﻫ زائیده شدودر ذی القعده سال ۹۶ درگذشت (ابن خلکان ٢ ، ۵١۴)

(٧) ابن الاثیر ۵ ص ٣۶ نام اورا عبدالرحمن بن نعیم القشیری نوشته است (مترجم عربی).

(٨) نک : Contr. II P. 5, N° 261

عمر بن هبیره ، (با همهٔ عراق) . . . . ، سنه ۱۰۲ ه

سعید بن عمرو الحرشی (نایب عمر بن هبیره) ۱۰۳

مسلم بن سعید بن أسلم بن زرعه الکلابی (نایب عمر بن هبیره) . . ۱۰٤

خالد بن عبد الله القسری (با القشیری) (با همهٔ عراق) (تا سنه ۱۲۰) ۱۰۵

نایبان او:

- اسد بن عبد الله القسری (برادرش) ۱۰۵
- الحکم بن عوانه الکلبی ۱۰۹
- أشرس بن عبد الله السلیمی ، (یا السلمی) ۱۰۹
- جنید بن عبد الرحمن بن عمرو بن الحارث بن خارجه بن سنان ۱۱۱ بن أبی حارثه المصری (متوفی سنه ۱۱٦) . . . . . .
- عاصم بن عبد الله بن یزید الهلالی ۱۱٦
- أسد بن عبد الله ، (برای بار دوم) ۱۱۷
- جعفر بن حنظله البهرانی ، (نایب موقت) ۱۲۰

یوسف بن عمر بن شبرمه (با همهٔ مشرق) ۱۲۰

نایب او: نصر بن سیار الکنانی ، (إلی سنه ۱۳۱) ۱۲۰

ظهور أبو مسلم برای اولین بار ۱۲٤

نصر بن سیار ، (والی مستقل خراسان)[1] ۱۲۵

فرار نصرازبرابرابومسلم ۱۳۰

عباسیان :

أبو مسلم عبد الرحمن (باحکومت جبال ازسنه ۱۳۲) ، (متوفی در شعبان سنه ۱۳۷) ۱۳۰

أبو داود خالد بن إبراهیم الذهلی ۱۳۷

عبد الجبار بن عبد الرحمن الأزدی (یاغی در سنه ۱٤۱ کشته شد) . . ۱٤۰

محمد المهدی ، (حاکم افتخاری) ۱٤۱

نایب او: السری بن عبد الله ۱٤۱

خازم بن خزیمه ، (جنگ با أستاذ سیس) ۱۵۰

° حمید بن قحطبه بن شبیب بن خالد بن معدان الطائی ، (متوفی سنه ۱۵۹) . ۱۵۱

° ابو عون عبد الملک بن یزید الخراسانی ، (غلام شاه)[2] ۱۵۹

معاذ بن مسلم ۱٦۰

المسیب بن زهیر بن عمر بن مسلم الضبی ۱٦۳

ابو العباس الفضل بن سلیمان الطوسی ۱٦٦

° جعفر بن محمد بن الأشعث ۱۷۱

العباس بن جعفر ، (پسر اولی) ۱۷۳

خالد الغطریف[3] بن عتاب ۱۷٤

سلیمان بن راشد (صاحب الخراج) ۱۷٤

حمزه بن مالک ۱۷٦

الفضل بن یحیی البرمکی ۱۷۷

منصور بن یزید بن منصور الحمیری ۱۷۹

° علی بن عیسی بن ماهان (الی سنه ۱۹۱)[4] ۱۸۰

---

(۱) وی همان است که به کشتن یحیی بن زید بن علی زین العابدین فرمان داد .

(۲) سکه مصر (۱۳۲ — ۱۳٦) وسکه های او . Nützel, Cat. 1, 2132 a, et Contr. 1, N° 44.

(۳) ابن الاثیر (ج ٦ ص ۸۳) نام اورا خالد الغطریف بن عطاء نوشته است (مترجم عربی) .

(۴) Nützel, Cat. 1, 2218, et Contr. 1, p. 19

جعفر بن يحيى البرمكى ، (بيست روز) ۱۸۰

المأمون ، (حاكم افتخارى) ۱۸۲

○ هرثمه بن أعين . . . . سنه ۱۹۱ ه

العباس بن جعفر ، (براى بار دوم)(از طرف المأمون) ۱۹۳

الحسن بن سهل ، (همهٔ مشرق) ۱۹۸

على بن الحسن بن قحطبه ۱۹۷

هرثمه بن أعين (براى بار دوم ، متوفى سنه ۲۰۰) ۱۹۸

مأمون نيشابور را ترك گفت ۲۰۲

○ غسان بن عباد ، (نايب حسن بن سهل) [1] ۲۰۲

طاهريان :

طاهر بن الحسين ، ذو اليمينين ۲۰۵

○ طلحه بن طاهر ، (نايب عبد الله برادرش) . . . . جمادى الآخر ۲۰۷

على بن طاهر (حاكم مؤقت پس از فوت طلحه تا رسيدن عبد الله بن طاهر) رجب ۲۱۳

○ عبد الله بن طاهر ، (متوفى سنه ۲۳۰) ۲۱۴

نايب او : محمد بن حميد الطوسى الطاهرى . . . .

طاهر [الثانى] بن عبد الله ، (متوفى سنه ۲٤۸) ۲۳۰

المعتز بن المتوكل ، (حاكم اسمى) ۲۳۵

محمد بن طاهر بن عبد الله ۲٤۸

محمد بن أوس الانبارى ، (او را يعقوب صفار شكست داد) . ۲۵۳

طاهر [الثالث] بن محمد ۲۵۹

○ أحمد بن عبد الله الخجستانى [2] ، (او را الموفق اسير كرد) . . . ۲٦۱

صفاريان :

استيلاى يعقوب بن ليث بر نيشابور ۲٦۱

الخجستانى (عامل او بر نيشابور) ، (بر او شورش كرد) . . . ۲٦۱

عبد العزيز بن السرى ، (حاكم صفارى او را خجستانى براند) . ۲٦۲

شهر را حسين بن طاهر بگرفت و در آن تا سنه ۲٦۳ بماند . ۲٦۲

عمرو بن الليث ۲٦۵

او را الخجستانى فرارى داد . . . . [3] ۲٦۷

○ شهر را الخجستانى دوباره بگرفت (او را در ذى الحجه سنه ۲٦۸ كشتند) ۲٦۸

رافع بن هرثمه ، (عزل سنه ۲۷۹) ۲٦۸

○ (بو طلحه) منصور بن مسلم بن شركب ، (باغى) [4] . ۲٦۹

عمرو بن الليث (براى بار دوم) (در ماوراء النهر سنه ۲۸۵ بود) ۲۷۹

---

(۱) نك : Contr. I, N° 63 et II, N° 263

(۲) نك . ابن الاثير ج ۷ ص ۲۰۴ (مترجم عربى)

(۳) از او درهمى بدست آمده مربوط بسال ۲٦۸ هـ كه در هرات ضرب شده است .

(۴) L'Ermitage, Inventaire p. 108

سامانیان :

اسمٰعیل بن احمد [1]، (عمروبن لیث را اسیر کرد که در ۲۸۹ در بغداد بمرد)	سنه ۲۸۶ ﻫ
احمد بن اسمٰعیل	۲۹۵
نصر [الثانی] بن احمد	۳۰۱
منصور بن اسحق ، (عم نصر ، والی یاغی،در سنه ۳۰۲ کشته شد) ۳۰۱	
الحسین بن علی المرورودی ، یاغی) [2] . . . ۳۰۲ — ۳۰۶	
o احمد بن سهل بن هاشم بن الولید ، کامکاریان . ربیع الاول ۳۰۶	
(حاکم سامانی،یاغی،حسنویه،اورادر۳۰۷ اسیرکردوبکشت) . . .	
o قراتکین ، (حاکم سامانی) ۳۰۸	
شهر را لیلی بن النعمان الدیلمی ، (سردار اطروش علوی) بگرفت ۳۰۸	

سیمجوریان :

ابراهیم بن سیمجور [الأول] ، (حاکم) ۳۱۰	
o شورش یحیی بن احمد السامانی وقراتکین (تا سنه ۳۲۰) . . . ۳۱۴	
بکر بن محمد بن الیاس ، (امیر سامانی) [3] ۳۱۵	
ماکان بن کالی الدیلمی ۳۱۷	

آل محتاج :

محمد بن المظفر بن المحتاج (حاکم)	۳۲۰
ماکان بن کالی ، (یاغی) ۳۲۳	
o احمد بن محمد بن المحتاج ، (حاکم) [4]	۳۲۹
استیلاء بر ری . . . . رمضان ۳۳۳	

سیمجوریان :

ابراهیم بن سیمجور [الأول] ، (برای بار دوم)	۳۳۴
o احمد بن محمد بن المحتاج ، شورش کرد ونیشابور رابه نام ابراهیم بن احمد سامانی بگرفت . . . . محرم ۳۳۵	
منصور بن قراتکین (حاکم سامانی)	۳۳۵
احمد بن محمد بن المحتاج ، (برای بار دوم)	ذو الحجه ۳۴۰
عزل شدودوباره منصوب گردید ۳۴۳	
خطبه برای نخستین بار بنام خلیفه المطیع خوانده شد . ۳۴۳	
أبو سعید بکر بن مالك الفرغانی ، (حاکم سامانی)	۳۴۳
احمد بن محمد بن المحتاج ، (برای بار سوم) (متوفی سنه ۳۴۴) . . .	۳۴۳
محمد بن سیمجور [الثانی]	۳۴۴ — ۳۴۹

(۱) دربارهٔ انتقال حکومت ازصفاریان بسامانیان Vasmer, Beiträge, Wiener Num. Zeitschr. 1925

(۲) توسط جانشین خود احمدبن سهل کشته شد .

(۳) بااسفاربن شیرویه سردارماکان بن کاکی متحدشد .

(۴) نگاه کنید به : Cat. Musée Constant. 1. N° 677, P. 247.

البتکین ، (جد سلسلهٔ غزنویان)		ذو الحجه سنه ۳۴۹ ﻫ
○ محمد بن سیمجور [الثانی] ،(برای بار دوم)(الی ۳۷۱)		۳۵۰
○ حسام الدوله ابو العباس تاش [1]		۳۷۱
○ شهرزاسیمجور [الثانی] وفایق [2] پس‌گرفتند	۳۷۲	
○ حسام الدوله‌تبعیدشدوتوفی سنهٔ ۳۷۴) [3]	۳۷۳	
ابو علی محمد بن سیمجور (الثالث) ،(الی ذی الحجهٔ ۳۷۷)		۳۷۴
سبکتکین (ازسرداران سامانی و رقیب پسر سیمجور الثالث)	۳۸۲	
○ فایق (رقیب‌پسرسیمجور الثالث)	۳۸۳	
آبو الفوارس بکتوزون [4]	۳۸۴	

غزنویان :

محمود بن سبکتکین ، (با لقب سیف الدوله) [5]		۳۸۷ — ۳۸۴
شهر را منصور (الثانی) سامانی بگرفت		۳۸۷
آبو الفوارس بکتوزون ، (عامل او)	۳۸۷	
جنگ ابی القاسم بن سیمجور (الرابع)	۳۸۸	
محمود غزنوی (شهر را بگرفت)		۳۸۸
خطبه برای نخستین بار به نام خلیفه القادرخوانده شد	۳۸۹	
نصر بن سبکتکین، (حاکم غزنوی)	۳۸۹	
ابراهیم المنتصر بن نوح ، (بر نصر پیروز شد)	۳۹۰	
المنتصر دوباره شهر را تصرف کرد	۳۹۱	
○ آنرا محمود غزنوی پس گرفت	۳۹۱	
نایب او: مباشی	۳۹۶	
شکست دادن محمود غزها را	۴۲۰	
تاش فراش ، (حاکم) ،(به ری منتقل شد سنه ۴۲۲)	۴۲۱	
آبو سهل الحمدونی ، (إلی سنه ۴۲۸)	۴۲۲	
آبو الفضل سوری بن المعتز	۴۲۵	
ورود سلجوقیان به خراسان	۴۲۶	

سلاجقه :

استیلای چغری بک داود بر نیشابور		۴۲۹
شهر را مسعود غزنوی بگرفت	۴۳۱	
سلجوقیان بر شهر مستولی شده و آنرا غارت کردند	آخر ۴۳۱	
○ داود بمرد و پسرش الب ارسلان حاکم شد (ماند تا سنه ۴۵۵)		رجب ۴۵۱
آرسلان آرغون (پسرش)		۴۶۵ — ۴۵۵
○ ملکشاه بن الب ارسلان		۴۶۵

(۱) نک : Tiesenhausen: Mélanges S.R. Num. Belge 1875, Nos, 45, 46.

(۲) نام فائق بر سکه های سال ۳۵۹ دیده میشود.

(۳) دیناری در مجموعه شاهزاده خانم همسر اسماعیل درسال ۱۰۴۰ به اونسبت داده شده است.

(۴) دار الکتب من ۳۳۲

(۵) نگاه کنید به جدول غزنویان .

٤٨٨		شورش أمير أميران [۱] درخراسان
٤٩٠		شورش قودن ويارقطاش [۲] : حبشى بن التونتاق أمير داذ كه از طرف بركيارق منصوب شد
	۳ جمادى الأولى سنه ٤٩٠ هـ	٥ سنجرشهر را ازدست عمويش أرسلان آرغون بدر آورد
٤٩٣		بزغش ، (حاكم از طرف سنجر مقتول بدست حبشى)
٥٥٠		٥ رستم بن على ، شاه مازندران ، (نايب سنجر)
٥٧٣		٥ عضد الدوله أبو بكر طغان شاه بن المؤيد ناصر الدين ملكشاه بن تكش ، (متوفى سنه ٥٩٣)
٥٩٧	رجب	شهر را علاء الدين محمد بن على الغورى بگرفت
٥٩٧	ذو القعده	استيلاى خوارزمشاه محمد بر نيشابور

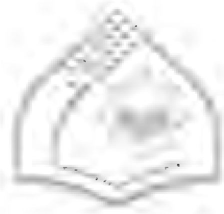

(۱) نام او محمد بن سليمان بود . نك ابن الاثير ج ۱۰ ص ۱۸۱ (مترجم عربى) .
(۲) نك . ابن الاثير ج ۱۰ ص ۱۸۱ (مترجم عربى) .

بخش سوم

آندلس اسپانیا

۳۷ – ولات أندلس

فتح اندلس		سنه ۹۲ ﻫ
طارق بن زیاد (بن عبد الله بن ألغو بن أرفاجون بن نیرغاسن بن ألهاث بن إیتوفت بن نفزاو)، (غلام موسی بن نصیر)		۹۲
أبو عبد الرحمن موسى بن نُصیر [1]		۹۴
عبد العزیز بن موسى [2]	آخر سنة	۹۵
أیوب بن حبیب اللخمی		۹۷
الحرّ بن عبد الرحمن الثقفی		۹۸
السمح بن مالك الخولانی	رمضان	۱۰۰
عبد الرحمن بن عبد الله الغافقی		۱۰۲
عنبسه بن سُحَیم الكلبی (استیلای او بر دو شهر نیم Nimes و قرقشونه Carcassonne)		۱۰۵
عُذره بن عبد الله الفهری		۱۰۷
یحیی بن سَلَمَة الكلبی [3]	شوال	۱۰۷
حُذیفة بن الأحوص (یا الأبرص) الأشجعی (شش ماه حکومت کرد)		۱۱۰
عثمان بن أبی نِسْعَه الخثعمی	شعبان	۱۱۰
الهیثم بن عُبَید الكنانی	محرم	۱۱۱
محمد بن عبد الملك الأشجعی، (دو ماه)		۱۱۲
عبد الرحمن بن عبد الله الغافقی، (برای بار دوم) [4]		۱۱۲
عبد الملك بن قَطَن بن نُهَیل بن عبد الله الفهری		۱۱۴
عُقبه بن الحجاج السَلولی القیسی		۱۱٦
عبد الملك بن قَطَن، (برای بار دوم) (سراو را بلج برید سنة ۱۲۳)		۱۲۲
بَلج بن بشر القُشیری		۱۲۳
ثعلبه بن سلامه العاملی		۱۲٤
الحسام بن ضرار الكلبی، أبو الخطّار، (متوفی سنه ۱۳۰)	رجب	۱۲۵
یوسف بن عبد الرحمن بن حبیب بن أبی عبیده بن عُقْبه بن نافع الفهری		۱۳۰
رسیدن عبد الرحمن بن معاویه به سرزمین أندلس [5]		۱۳۸

مراجع: ابن الأثیر: الكامل.

أخبار مجموعة (E. Lafuente y Alcántara) (مدرید سنه ۱۸٦۷).

Codera y Zaidin: Tratado de Numismática Arabigo- Esp. Madrid 1879.270

(۱) ابن خلکان ج ۲ ص ۴۷۵.
(۲) شوهر اکیلون (Egilona) (آییلا) بیوه رودیک (ذریق) پادشاه گتها درگذشته در ۹۷ ﻫ.
(۳) در اخبار مجموعه ص ۲۴ نام او یحیی بن مسلمه الكلبی آمده است (مترجم عربی).
(۴) وی بدست شارل مارتل در پوآتیه (بلاط الشهداء) در رمضان ۱۱۴ ﻫ شکست یافت.
(۵) نک. امویان در اندلس ص ۲

۱ – بنی حَمُّود (علویان ، نک نسبنامه ایشان) در مالَقَه

۱ – علی الناصر لدین الله بن حمود بن میمون بن أحمد بن علی بن عبید الله بن عمر[1]	سنه ۴۰۷ ه
۲ – القاسم المأمون بن حمود	۴۰۸
۳ – یحیی المعتلی بالله بن علی بن حمود	۴۱۲
القاسم ، (برای بار دوم) ۴۱۳	
یحیی ، (برای بار دوم) ۴۱۶	
۴ – إدریس [الأول] المتأید بالله بن علی	۴۲۷
۵ – الحسن المستنصر بالله بن یحیی بن علی	۴۳۱
۶ – إدریس [الثانی] العالی بالله بن یحیی	۴۳۴
۷ – محمد [الأول] المهدی بالله بن إدریس	۴۳۸
۸ – إدریس [الثالث] الموفق بالله بن یحیی	۴۴۴
إدریس [الثانی] ، (برای بار دوم) ۴۴۵	
۹ – محمد [الثانی] المستعلی بالله بن إدریس	۴۴۶
مرابطیه مالقه را فتح کردند	۴۴۹

۲ – بنی حَمُّود در الجزیره

محمد المهدی بن القاسم بن حمود	۴۳۱
القاسم الواثق بن محمد بن القاسم	۴۴۰
بنی عباد این سرزمین را فتح کردند	۴۵۰

۳ – بنی عباد در اشبیلیه

ابو القاسم محمد [الأول] بن إسماعیل بن قریش بن عباد بن عمرو بن أسلم ابن عمرو بن عطاف بن نعیم اللخمی ، القاضی	۴۱۴
ابو عمرو عباد المعتضد بن محمد	۴۳۴
أبو القاسم محمد [الثانی] المعتمد بن عباد[2]	۴۶۱
دوره فتح مرابطیه	۴۸۴

۴ – بنی زیری در[3] غرناطه

زاوی بن زیری	۴۰۳
حَبُّوس المظفر بن ماکسن الصنهاجی	۴۱۰

(۱) نک . ابن خلدون طبع مصر ج ۴ ص ۱۵۲ (مترجم عربی)

(۲) وی از شعرا بود و در ۴۸۸ هـ در آغمات درگذشت . از او کتیبه ای به دست آمده که نام پسرش ابو الحسن عبد الرشید و نام مادرش درآن مکتوب است و در موزه اشبیلیه موجود است (Amador de los Rios, Insc. arabes de Sevilla p. 106, N° 3.) (مولف) . ابن خلکان ج ۲ ص ۱۸۲ نام اورا "المعتمد علی الله ابو القاسم محمد بن المعتضد بالله ابی عمرو عباد بن الظافر المؤید بالله ابی القاسم محمد بن ابی الولید اسماعیل بن قریش ابن عمرو بن اسلم بن عمرو بن عطاف بن نعیم اللخمی " یاد کرده (مترجم عربی)

(۳) نک . سلسله نسب زیریان در جدول افریقا

باديس بن حبوس المظفر الناصر	سنه ۴۳۰ ه
۵. عبد الله سيف الدولة بُلُكّين بن حبوس[1]	۴۶۶
تميم بن بلكين ، (درمالقه از سنه ۴۶۶)	۴۸۳
دوره فتح مرابطيه	

۵ — بني برزال در قرمونه[2] (Carmona)

اسحق	—
عبد الله بن اسحق	—
محمد بن عبد الله	—
العزيز المقتدر[3]	۴۳۴
يا اسحق بن محمد	

۶ — رندا (Ronda)

أبو نور بن أبي قرة	۴۰۵
أبو نصر بن أبي نور	۴۴۵
ضميمه اشبيليه شد	

۷ — مورون[4] (Morón)

نوح	۴۰۴
أبو مناد محمد بن نوح	۴۳۳
ضميمه اشبيليه شد	۴۴۵

۸ — اركش[5] (Arcos)

ابن جزرون[6]	—
ضميمه اشبيليه شد	۴۴۵

۹ — هولوه (Huelva)[7] وشلطيش (Saltes) : بكريان

أبو زيد محمد بن أيوب بن عامر ، (قاضي لبله)	—
أبو المصعب عبد العزيز[8]	۴۰۲
ضميمه اشبيليه شد	۴۴۳

۱۰ — لبله[9] يا (Niebla) (بني يحيى)

أبو العباس أحمد بن يحيى اليحصبي[10]	۴۱۴
محمد بن يحيى	۴۳۳

(۱) ابن خلدون (طبع مصرج ۴ ص ۱۶۱) نام اورا المظفر ابومحمد عبدالله بن بلكين " نوشته است (مترجم عربی).
(۲) ياقوت (معجم البلدن ج ۷ ص ۶۲) نام آن راقرمونيه نوشته است (مترجم عربی).
(۳) ابن خلدون (ج ۴ ص ۱۵۷) نام اورا " المعز المستظهر بن محمد بن عبدالله البرزالي " نوشته است (مترجم عربی).
(۴) موره ، رجوع كنيد ياقوت (معجم البلدان ج ۷ ص ۱۹۲) والادريسي ص ۲ . ابن خلدون (ج ۴ ص ۱۵۷) نوشته كه نام او " المرور " بود (مترجم عربی)
(۵) نك . الادريسي ص ۱۷۴ (مترجم عربی)
(۶) ابن خلدون ج ۴ ص ۱۵۷ ودوزی ، ج ۴ ص ۹۲ نام اورا ابن خزرون نوشته اند (مترجم عربی).
(۷) نك . الادريسي ص ۱۷۹ (مترجم عربی).
(۸) وی پدرجغرافی دان مشهور ، ابوعبيد عبدالله البكري بود
(۹) نك . الادريسي ص ۱۷۸ (مترجم عربی)
(۱۰) تاج الدين ابوالعباس احمد بن يحيى اليحصبي ، ابن خلدون ج ۴ ص ۱۵۹ (مترجم عربی)

فتح بن خلف بن يحيى	—
ضمیمه اشبیلیه شد	سنه ۴۴۳ ه

۱۱ — بنی مزین در شلب (بلاد غرب) (Silves)

ابو بكر محمد بن سعيد بن مزين	۴۱۹
أبو الأصبغ عيسى بن محمد، (تا سنه ۴۴۴)	۴۴۲
ضمیمه اشبیلیه شد، (آن شهر را سانشو الأول سنه ۴۸۲ بگرفت)	۴۴۴

۱۲ — شنت ماریه[1] (Santa Maria de Algarbe) درالغرب

أبو عثمان سعيد بن هرون	۴۰۷
محمد بن سعيد	۴۳۵
ضمیمه اشبیلیه شد	۴۴۴

۱۳ — مارتله[2] (Mértola)

ابن طيفور	—
ضمیمه اشبیلیه شد	۴۳۶

۱۴ — بنی رزین در سهله[3] (La Sahla)، (پایتخت البرسین Albarracín)

أبو محمد هذيل [الأول] بن خلف بن لُبّ بن رزين	۴۰۲
أبو مروان عبد الملك [الأول] بن خلف	—
أبو محمد هذيل [الثانى] عزّ الدولة بن عبد الملك	—
أبو مروان عبد الملك [الثانى] حسام الدولة بن هذيل الثانى[4]	—
يحيى (مرابطيه اورا پیش از سنه ۵۰۳ عزل کردند)	۴۹۷

۱۵ — بنی القاسم در ألپنت (Alpuente)

عبد الله [الأول] بن القاسم الفهرى، نظام الدولة	—
محمد يمن الدولة بن عبد الله	۴۲۷
أحمد عضد الدولة بن محمد	—
عبد الله [الثانى] جناح الدولة، (برادرش) (تا سنه ۴۸۵)	۴۴۰
به اطاعت مرابطيه درآمد	۴۸۵
به اطاعت دون جيم (Jaime) الأول شاه أرغون درآمد	۶۲۳

۱۶ — بنی جهور در قرطبه

أبو الحزم جهور بن محمد بن جهور[5]	۴۲۲
أبو الوليد محمد بن جهور[6]	۴۳۵

(۱) و (۲) نک. الادریسی ص ۱۷۹ (مترجم عربی)
(۳) در (یاقوت، معجم البلدان ج ۵ ص ۱۸۶) نام او "سهله" آمده است (مترجم عربی)
(۴) باقمبیاطور درمحاصره شهر والنسیه که در ۴۸۷ اتفاق افتاده همدست بود.

(۵) وی وزیر هشام سوم آخرین خلیفه اموی آندلس بود ویس ازوی جانشین اوشد و نام او" ابوالحزم جهور بن محمد بن جهور بن عبدالله بن محمد بن الغمر بن یحیی بن عبدالغافر بن ابی عبده الکلبی" است. نک. ابن بشکوال ص ۱۳۲ و ابن خلدون ج ۴ ص ۱۵۹ (مترجم عربی)
(۶) دوزی نوشته که وی از سال ۴۳۴ تا ۴۵۶ ه حکومت داشت.

عبد الملك بن محمد . . . . سنة ٤٥٠ ه
شهر را بنی عباد از ملوک اشبیلیه گرفتند المعتمد بن عباد ٤٦١
یحیی بن اسماعیل الطلیطلی ٤٦٧
المعتمد ، (دوباره بر شهر استیلا یافت) ٤٦٩

۱۷ — بنی الأفطس بطلیوس (Badajoz) ، (از بربر مکناسه)

أبو محمد عبد الله المنصور بن (محمد) مسلمة التجیبی ، ابن الأفطس[1] . ٤١٣
المظفر أبو بکر محمد بن عبد الله ، (خراج را به فردیناند اول درسنه ٤٤٧ داد) جمادی الآخر ٤٣٧
○ المتوکل أبو حفص عمر بن محمد[2] ، مستقلاً حکومت کرد سنه ٤٧٣) . . ٤٦٠
○ المنصور یحیی بن محمد ، (متوفی سنه ٤٧٣)[3] ٤٦٠
دوره فتح مرابطیه (عمر با دو پسرش کشته شدند) ٤٨٧

۱۸ — بنی ذی النون طلیطله

یعیش بن محمد بن یعیش ٤٠٠
اسماعیل الظافر بن عبد الرحمن بن سلیمان بن ذی النون ٤٢٧
○ أبو الحسن یحیی المأمون بن اسماعیل ٤٢٩
○ القادر یحیی بن اسماعیل بن المأمون ٤٦٧
(در کونکه[4] «Cuenca» نیز از سنه ٤٦٨ تا سنه ٤٧٤) . . . .
الفونس ششم بر طلیطله مستولی شد و القادر به ولنسیه منتقل گردید . ٤٧٨

۱۹ — عامریان در ولنسیه (Valence)

مبارك الصقلبی پس المظفر پس لبیل (با لبیب) . . . . . . —
○ عبد العزیز المنصور بن عبد الرحمن الناصر بن أبی عامر[5] ٤١٢
سقوط مریه ٤٢٩
○ عبد الملك المظفر بن عبد العزیز المنصور ٤٥٣
○ المأمون الطلیطلی ، (پدر زن امیر اولی) ٤٥٧
○ القادر الطلیطلی ٤٦٧
أبو بکر بن عبد العزیز المنصور ٤٦٨
القاضی عثمان بن أبی بکر ٤٧٨
القادر الطلیطلی ، (برای بار دوم) ٤٧٨
القاضی جعفر بن عبد الله بن[6] شحاف ٤٨٣
آنرا السید القمباطور فتح کرد ٤٨٩
دوره فتح مرابطیه ٤٩٥

---

(۱) درهفدهم جمادی الاخرسال ۴۲۷ درگذشت واو " ابو عبدالله بن مسلمةالتجیبی " نام داشت . تک . ابن خلدون ج ۴ ص ۱۶۰ (مترجم عربی)

(۲) او همان المتوکل ابوجعفر عمر بن محمد معروف به ساجه است . ابن خلدون ج ۴ ص ۱۶۰ (مترجم عربی)

(۳) تک دائرةالمعارف اسلام ماده «بنی الأفطس» (Seligsohn) . (طبع فرانسوی) ج ۱ ص ۱۸۳ وی رقیب برادرش بود . دودینار درموزه بریطانیا از و در دست است (Br. M. Add, 1 p. 152. Nos 162. J. k.)

(۴) الادریسی ص ۱۷۵ مینویسد که نام او " کونکة بود مترجم عربی

(۵) دراینجا ابوعامر همان المنصور الحاجب است که در ۳۹۲ درگذشت

(۶) ابن خلدون ج ۴ ص ۱۶۲ مینویسد که نام او " جعفر بن عبدالله بن حجاب " بود (مترجم عربی)

۲۰ — بنی صمادح درالمریه (Almeria)

جیران [۱] ، (پسر عامری)	—
عمید الدوله أبو القاسم زهیر	سنه ۴۴۹ ه
ضمیمه ولنسیه شد ، (ومعن بن محمد بن احمد بن صمادح صاحب وشقه (Huesca) حاکم آن گردید	۴۲۹
در آنجا معن مستقل شد	۴۳۳
أبو یحیی محمد المعتصم بن معن [۲] ، (غلام البکری)	۴۴۴
أحمد بن المعتصم	۴۸۰

۲۱ — مرسیه (Murcie)

جیران صاحب المریه		۴۰۷
زهیر صاحب المریه		۴۱۹
عبد العزیز والمنسی	پیش از این دو أبو بکر أحمد ابن زهیر متوفی سنه ۴۵۵ بر این شهر حکومت میکرد	۴۲۹
عبد الملك والمنسی		۴۵۳
محمد بن أحمد بن زهیر		۴۵۵
المعتمد الأشبیلی		۴۷۱
ابن عامر		—
ابن رشیق ، (تا سنه ۴۸۳)		—

۲۲ — بني تجیب و بني هود در سرقسطه (Zaragosse) ولارده (Lérida) وقلعه أیوب (Calatayúd) وتطیله (Tudéle)

المنذر [الأول] المنصور [۳] بن یحیی التجیبی	۴۱۰
یحیی المظفر بن المنذر	۴۱۴
المنذر [الثانی] بن یحیی	۴۲۰
⊙ أبو أیوب سلیمان المستعین بن هود	۴۳۱
⊙ أحمد [الأول] سیف الدوله المقتدر بن سلیمان	۴۳۸
یوسف المؤتمن بن أحمد	۴۷۴
⊙ أحمد [الثانی] المستعین بن یوسف [۴]	۴۷۸
عبد الملك عماد الدوله بن أحمد [۵]	۵۰۳
أحمد [الثالث] سیف الدوله المستنصر بن عبد الملك	۵۱۳
فتح مسیحی	۵۳۶

۲۲ (۱) — قلعه أیوب

محمد عضد الدوله بن سلیمان بن هود [۶]	—

---

(۱) ابن خلدون ج ۴ ص ۱۶۲ " خیران " آورده است . (مترجم فارسی)
(۲) نک . ابن خلکان ج ۳ ص ۲۰۰
(۳) ابن خلدون (ج ۴ ص ۱۶۳) نام او را منذر بن مطرف بن یحیی بن عبدالرحمن بن محمد بن هاشم التجیبی نوشته . مترجم عربی
(۴) وی احمد بن المؤتمن علی امر الله یوسف بن المقتدر بالله ، احمد بن المستعین بالله سلیمان بن هود الجذامی است . نک المقری ج ۲ ص ۸۱۹ (مترجم عربی) . (۵) در ۵۰۳ هـ با طاعت مرابطین درآمد. (۶) از وی درهمی بدست آمده که در کتابخانه ملی پاریس موجود است . (Bibl. Nat. Cat. II N° 478)

۲۳ — لارده

یوسف المظفر بن سلیمان المستعین ، (جدایی لارده از سرقسطه)	سنه ۴۳۸ ﻫ

۲۴ — طرطوشه (Tortoso)

مجاهد ، (نک دانیه)	—
٥ مقابل (یا مقتل) سیف الله	۴۳۳
یعلی	۴۴۸
نبیل یا لبیل	—
أحمد المقتدر السرقسطی	۴۵۳

۲۵ — دانیه (Denia) و جزایر شرقی

مجاهد بن یوسف بن علی العامری ، أبو الجیش الموفق	۴۰۸
أبو الأحوص معن عزاز طرف عبد العزیز والنسی منصوب شد)	۴۳۲
٥ علی إقبال الدوله بن مجاهد	۴۳۶
المقتدر السرقسطی ، مملکت را میان دو پسرش تقسیم کرد	۴۶۸
٥ الحاجب عماد الدوله المنذر بن المقتدر (در دانیه) طرطوشه ولارده	۴۷۴
سلیمان سید الدوله بن المنذر ، (تا سنه ۴۸۵) حدود	۴۸۰

۲۶ — میورقه

مجاهد الموفق[1] ، (نک دانیه)	۴۱۳
المؤید (مستقلا)	—
عبد الله (در سن ۱۵ سالگی)	—
الأغلب (از طرف مجاهد)	۴۲۸
سلیمان بن مشیقان[2] ؟	۴۳۶
٥ عبد الله المرتضی (سکه)	۴۶۸
مباشر[3] ناصر الدوله بن سلیمان (غلام مجاهد العامری أمیر دانیه)	۴۸۵
أبو ربیع سلیمان ، (مسیحیان شهر را فتح کردند)	۵۰۸
مرابطیه عامل آنان وانور بن أبی بکر تا سنه ۵۲۰)	۵۰۹

بنی غانیه :

محمد بن علی بن إسحق بن غانیه	۵۲۵
أبو ابراهیم إسحق بن محمد ، ابن غانیه	۵۴۶
طلحه بن محمد (به اطاعت موحدین سنه ۵۸۱ در آمد)	۵۸۰
علی و یحیی دو پسر إسحق	—
عمال موحدین	۶۰۱ — ۶۲۷
سرانجام جیم (Jaime) الأول شاه أرغونه این شهر را فتح کرد	۶۲۷

---

(۱) از موالی خاندان عامری از (فرزندزادگان المنصور الحاجب) در والنسیه بود.
(۲) ابن خلدون ج ۴ ص ۱۶۴ نام او را سلیمان بن مشکیان نوشته است (مترجم عربی)
(۳) المقری ج ۲ ص ۱۱۲۸ مینویسد که نام او مبشر بن سلیمان بود (مترجم عربی).

۲۷ — منورقه

أبو عثمان سعيد بن الحکم القرشی (لقب‌اوالجارف) (عامل اوغرنه) — سنه ۶۳۰ إلی ۶۸۵ ه

مراجع :

Alvaro Campanér y Fuertes, Numismática Baleár, Palma 1879.

A. Bel, Les Benou Ghânya, Paris 1903.

ابن خلدون : العبر وديوان المبتدا والخبر .

أخبار مجموعة (مدريد سنه ۱۸۶۷) E. Lafuente y Alcántara :

Codera y Zaidin : Tratodo de Numismática Arábigo—Española, Madrid 1879,

Dozy : Hist. des Musul. d'Espagne.

Codera : Estudios Critticos (Colección de estudios árabes VII, (301— 322)

۳۹ — دوره فترت بین مرابطان وموحدان — (دوره دوم)

۱ — ولنسیه

القاضی مروان بن عبد الله بن مروان بن خطاب (سه ماه) . . . — سنه ۵۳۹ ه

٥ الأمیر أبوعبدالله محمد بن أحمد بن سعد بن محمد بن أحمد بن مردنیش الجذامی [1] — ۵۴۰

عبد الله بن عیاض (از مرسیة) ۵۱۰

محمد بن أحمد بن سعد بن مردنیش (برای بار دوم) (مطیع بنی عباد شد) . — ۵۴۲

المظفر عیسی بن المنصور بن عبد العزیز الناصر بن أبی عامر . . . . — —

محمد بن أحمد ، (برای بار دوم) . . . . — ۵۵۵

۲ — قرطبه

٥ حمدین بن محمد ، المنصور . . . . — ۵۳۸

٥ أحمد [الثالث] سیف الدوله المستنصر (از بنی هود متوفی فی شعبان سنه ۵۴۰) [2] — ۵۳۹

حمدین ، (برای بار دوم) . . . . — ۵۴۰

توسط ابن غانیة خلع شد [3] . . . . — ۵۴۱

۳ — مرسیة

أبو جعفر أحمد بن عبد الرحمن ، الطاهر ، (چهار ماه) . . . . — —

المستعین بن هود ، (وزیراو) . . . . — —

٥ الأمیر عبد الله بن عیاض . . . . — ۵۴۰

الرئیس عبد الله بن فرج . . . . — ۵۴۰

٥ الأمیر عبد الله ، (برای بار دوم) . . . . — ۵۴۱

٥ محمد بن أحمد بن سعد بن مردنیش والنسی ، (تا سنه ۵۶۶) . . . — ۵۴۲

۴ — مارتله (بطلیوس وباجه) ، عمال محمدین صاحب قرطبه

احمد بن قسی . . . . — ۵۳۹

٥ سدرای بن وزیر (اوراموحدین درسنه ۵۴۶ معزول کردند) [4] . . . . .

---

(۱) وملقب بالملک لوپ (Lope) . درگذشته در ۵۶۷ نک . المقری ج ۲ ص ۸۴۷ (مترجم عربی)

(۲) درهمی درکتابخانه ملی پاریس (Bibl. Nat. II N° 666.) بنام اووجود دارد .

(۳) دیناری بنام او در موزه (Br. M. V. P. 81, N° 227.) بریتانیا موجود است .

(۴) رجوع کنید به درهمی که از او در (Br. M. V. P. 82, N° 230.) موزه بریتانیا موجود است

۱ — مرسیه (بنی‌هود)

	العادل بن المنصور، (یاغی)		سنه ۶۲۰ ﻫ
٥	محمد بن یوسف بن هود، المتوکل		۶۲۱
٥	ابو بکر محمد الواثق بن محمد		۶۳۵
	ضیاء الدوله العزیز بن عبد الملك بن خطاب		۶۳۶
	أبو جمیل زیان بن مردنیش والنسی، (نک: مطالب بعدی)	۶۳۶	
٥	محمد بهاء الدوله بن هود (عم المتوکل)		۶۳۸
	محمد بن أبی جعفر، (پسرش		۶۶۰
	محمد الواثق، (برای بار دوم)	۶۶۲	
	عبد الله بن علی بن أشقیلوله	—	
	الواثق، (برای بار سوم)	—	
	استیلای فرنگان برمرسیه		۶۶۸

۲ — نبله (Niebla)

٥	ابن محفوظ [1]: موسی بن محمد بن نصیر بن محفوظ	حدود	۶۵۰

۳ — ولنسیه

محمد بن یوسف بن هود، (درمرسیه سنه ۶۲۶)	—
ابو جمیل زیان بن فلان بن سعد بن مردنیش	—
فرنگان شهر را تصرف کردند	۶۳۹

٤ — بنی نصر درغرناطه

٥	۱ — ابو عبد الله محمد [الاول] الغالب بن یوسف بن نصر	۶۲۹
	۲ — أبو عبد الله محمد [الثانی] الفقیه بن محمد [الأول]	۶۷۱
	۳ — ابو عبد الله محمد [الثالث] المخلوع بن محمد [الثانی]	۷۰۱
	٤ — ابو الجیوش نصر بن محمد [الثانی]	۷۰۸
٥ A	٥ — أبو الولید اسماعیل [الأول] بن فرج	۷۱۳
٥	٦ — محمد [الرابع] بن اسماعیل	۷۲۵
٥	۷ — ابو الحجاج یوسف [الأول] النیار بن إسماعیل	۷۳۳
٥	۸ — محمد [الخامس] الغنی (بالله) بن یوسف	۷۵۵
	۹ — ابو الولید إسماعیل [الثانی] بن یوسف	۷۶۰
	۱۰ — ابو سعید محمود [السادس] بن إسماعیل	۷۶۱
	محمد [الخامس]، (برای بار دوم) ۷۶۳	
	۱۱ — أبو الحجاج یوسف [الثانی] بن محمد [الخامس]	۷۹۳

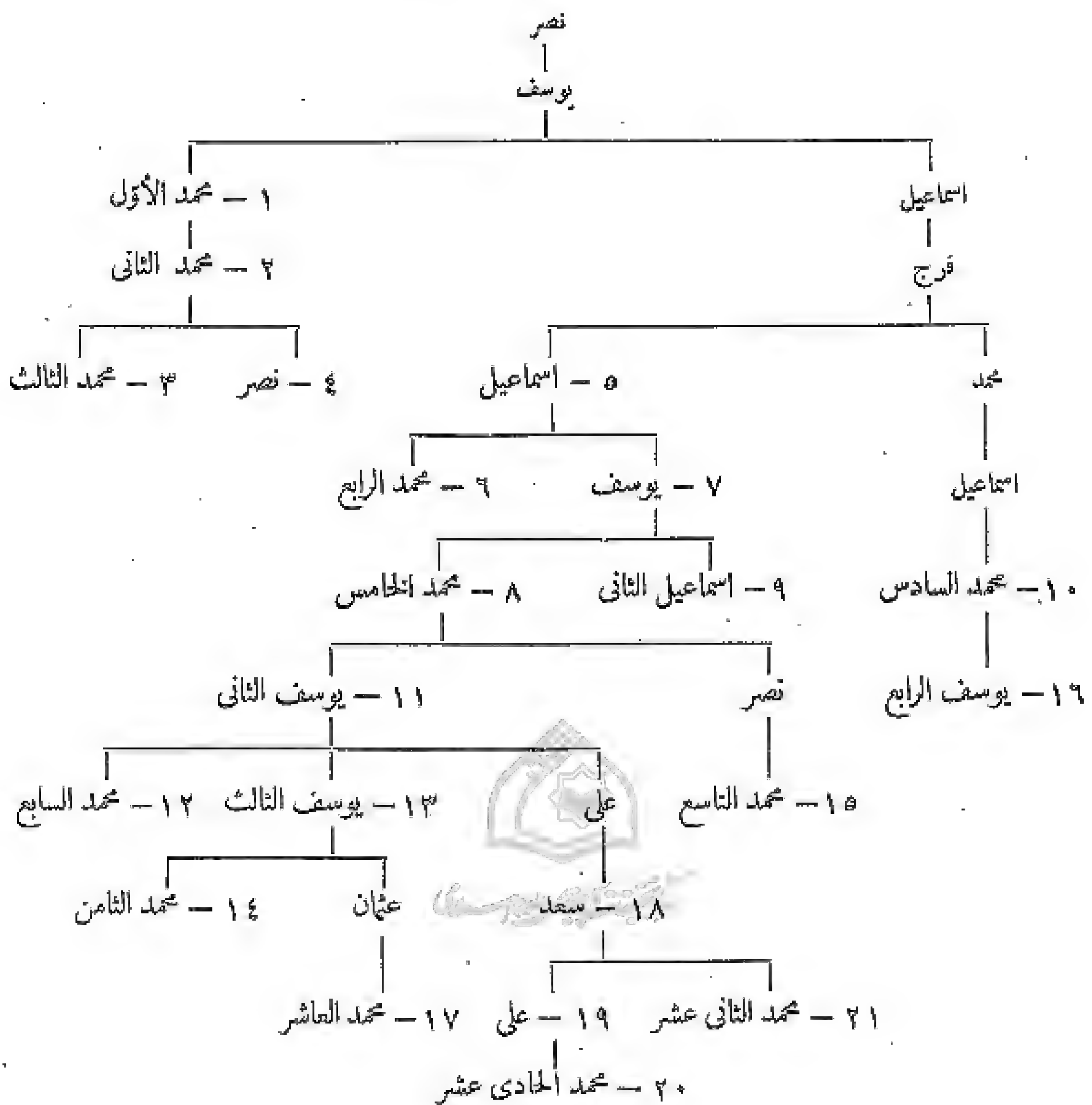
(۱) نک. دیناراودرموزه بریتانیا (Br. M. V. p. 85, N° 237) ودیناردیگر درکتابخانهٔ ملی پاریس (Bibl. Nat. II N° 778)

۱۲ — محمد [السابع] المستعين بن يوسف [الثانی]		سنه ۷۹۷ ﻫ
۱۳ — ابو الحجاج يوسف [الثالث] ، الناصر بن يوسف [الثانی]		۸۱۰
۱٤ — محمد [الثامن] المتمسك بن يوسف [الثالث]		۸۲۰
۱٥ — محمد [التاسع] الصغير بن نصر		۸۳۱
محمد [الثامن] ،(برای بار دوم)	۸۳۳	
۱٦ — ابو الحجاج يوسف [الرابع] بن محمد [السادس]		۸۳٥
محمد [الثامن] ، (برای بار سوم)	۸۳٥	
۱۷ — محمد [العاشر] الأحنف بن عثمان		۸٤۸
۱۸ — سعد المستعين بن علی		۸٤۹
محمد [العاشر] ،(برای بار دوم)	۸٥۰	
سعد ، (برای بار دوم)	۸٥۷	
۱۹ — ابو الحسن علی بن سعد		۸٦۹
۲۰ — ابو عبد الله محمد [الحادی عشر] بن علی		۸۸۷
علی ،(برای بار دوم)	۸۸۸	
۲۱ — محمد [الثانی عشر] بن سعد الزَّغَل		۸۹۰
محمد [الحادی عشر] ،(برای بار دوم)[1]	۸۹۲	
استیلای فردیناند وایزابلا بر غرناطه	۸۹۷	

(۱) سنگ قبراین پادشاه بدبخت فرتهادرآستانه درخانـهٔ کوچکی درتلسمان قرارداشت ، نک ،
Brosselard :- Les Tombeaux des Beni Zeyan, J. A. janv. fév. 1876, p. 175.

بنى نصر ملوك غرناطه

بخش چهارم

۱٤ — ولات افریقیا

امویان :

والی	ماه	سال
عقبة بن نافع الفهری		سنة ٤٩ ﻫ
أبو المهاجر دینار [۱]		۵۵
عقبه بن نافع ، (برای بار دوم)		۶۲
زهیر بن قیس البلوی ، (متوفی سنه ۶۹)		۶۷
حسان بن النعمان بن عدی بن بکر بن مغیث بن عمرو مزیقیا بن عامر [۲] الغسانی ، (فاتح کارتاژ) ، (متوفی سنه ۸۰)		۶۹
أبو عبد الرحمن موسی بن نصیر بن عبد الرحمن بن زید ، (زاده سنة ۱۹ ومتوفی سنه ۹۸)		۷۸
پسرش عبد الله ، (هنگامی که پدرش در اندلس بود) ۹۳ — آخر ۹۵		
٥ محمد بن یزید ، غلام قریش (رسیدن به افریقا ۹۷)		۹۶
اسماعیل بن عبد الله بن أبی المهاجر دینار ، (غلام بنی مخزوم) [۳]		۹۹
یزید بن أبی مسلم دینار الثقفی ، (غلام الحجاج بن یوسف او را در سنه ۱۰۲ کشتند) [۴]		۱۰۱
محمد بن أوس الانصاری		۱۰۲
بشر بن صفوان بن طویل بن بشر بن حنظله بن علقمه بن شراحیل [۵] بن عزیز بن خالد الکلبی		۱۰۲
عبیده بن عبد الرحمن (بن أبی الأغر) السلمی [۶]	ربیع الأول	۱۱۰
عبید الله بن الحبحاب الموصلی ، (متوفی سنه ۱۲۳)	ربیع الثانی	۱۱۶
کلثوم بن عیاض القشیری	رمضان	۱۲۳
حنظلة بن صفوان الکلبی	ربیع الثانی	۱۲٤
عبد الرحمن بن حبیب بن أبی عبیده بن عقبه بن نافع الفهری القرشی		۱۲۷
او را السفاح العباسی بر ولایت منصوب کرد [۷] ۱۳۲		
دو برادرش الیاس وعبد الوارث او را کشتند ۱۳۸		

عباسیان :

والی	ماه	سال
حبیب بن عبد الرحمن ، (جانشینش او را در محرم سنه ۱٤۰ بکشت)	رجب	۱۳۸
عاصم بن جمیل الورفجومی [۸]	محرم	۱٤۰

(۱) غلام آزادکرده مسلمه بن مخلد الانصاری بودکه او را بر افریقیه امیر ساخت. نک . ابن الاثیر ج ۳ ص ۳۸۷ (مترجم عربی)

(۲) نک. ابن عذاری (البیان المغرب ج ۱ ص ۱۸) (مترجم عربی)

(۳) ابن خلدون (اخبار دولة بنی الاغلب ص ۸) مینویسد که نام او اسماعیل بن عبیدالله بود (مترجم عربی)

(۴) ابن خلکان (ج ۲ ص ۲۷۶ طبع مصر) مینویسد که نام او ابوالعلا یزید بن ابی مسلم بود (مترجم عربی)

(۵) ابن عذاری ج ۱ ص ۳۵ مینویسد که نام او بشر بن صفوان بن نوفل بود (مترجم عربی)

(۶) نک ابن عذاری ، ج ۱ ص ۳۶ (مترجم عربی)

(۷) عبدالرحمن درسال ۱۳۴ و ۱۳۶ ﻫ برسم امویان سکه میزد . نک : Lavoix: Cat. 1, N°s 572,573 .

(۸) نک . ابن خلدون (اخبار دولة بنی الاغلب ص ۱۹) (مترجم عربی)

عبد الملك بن أبی الجعدی الیفرنی		سنه ۱۴۰ ﻫ
ابو الخطاب عبد الأعلی بن السمح ، المعافری ، الإباضی[1]		۱۴۱
محمد بن الأشعث الخزاعی		۱۴۳
عیسی بن یوسف (یا موسی) الخراسانی	ربیع الأول	۱۴۸
علی بن موسی الخراسانی[2] ، (یاغی) ۱۴۸		
الأغلب بن سالم بن عقال بن خفاجة بن سواده التمیمی ، (الأغلبی)[3]	جمادی الآخر	۱۴۸
الحسن بن حرب الکندی		۱۴۹
الأغلب ، (برای بار دوم) ۱۵۰		

بنی المهلب :

○ ابو جعفر عمر بن حفص هزار مرد المهلبی[4]	صفر	۱۵۱
○ أبو خالد یزید بن حاتم بن قبیصه بن المهلب ، (متوفی در ۱۸ رمضان سنه ۱۷۰)		۱۵۴
داود بن یزید بن حاتم	رمضان	۱۷۰
○ أبو حاتم روح بن حاتم بن قبیصه بن المهلب		۱۷۱
○ نصر بن حبیب المهلبی	۲۰ رمضان	۱۷۴
○ الفضل بن روح بن حاتم	محرم	۱۷۷
○ هرثمه بن أعین[5]	ربیع الأول	۱۷۹
○ محمد بن مقاتل بن حکیم العکی		۱۸۰
تمام بن تمیم التمیمی		۱۸۳
محمد بن مقاتل ، (برای بار دوم) ۱۸۴		

أغالبه : (نک : ص ۱۰۵ — ۱۰۶) .

مراجع : ابن الأثیر : الکامل

ابن عذاری : البیان المغرب .

Fraehn :Opusculorum Postumorum Pars Secunda, St. Pét. 1877 p. 343

Mercier : Histoire de l'Afrique Septentrionale, 1, p. 266

۴۲ — أئمه رستمیان در تاهرت

(خوارج إباضی)[6]

عبدالرحمن موسس شهر تاهرت ۱۴۴	
عبد الرحمن بن رستم بن بهرام بن سابور[7] ، (نسب افسانه ای)	۱۶۰
عبد الوهاب بن عبد الرحمن	۱۶۸

(۱) نک . ابن خلدون . اخباردوله بنی الاغلب ص ۱۸ (مترجم عربی)

(۲) ابن عذاری (ج ۱ ص ۶۲) مینویسدکه نام اوعیسی بن موسی الخراسانی بود (مترجم عربی)

(۳) نک . ابن خلدون . اخباردوله بنی الاغلب ص ۲۱ (مترجم عربی)

(۴) نک . ابن خلدون . اخباردوله بنی الاغلب ص ۲۳ ابن عذاری(ج ۱ ص ۶۴)مینویسدکه نام اوعمروبن حفص بود،مترجم عربی

(۵) نک Zambaur : Contributions 1, N°. 11.

(۶) درباره وجه صحیح کلمه اباضی نک (J. As. Mai-juin 1899, 427-432) . (مترجم عربی) .

(۷) دخترش اروی بامدرارالمنتصر، صاحب سجلماسه ازدواج کرد

أبو سعيد الأفلح بن عبد الوهاب	سنة ۲۰۸ ه
أبو بكر بن الأفلح	۲۵۸
أبو اليقظان محمد بن الأفلح	—
أبو حاتم يوسف بن محمد	۲۸۱
حکومت را یعقوب بن الافلح برای مدت کوتاهی غصب کرد	
یعقوب بن الأفلح ، (در سنة ۲۹۶ کشته شد و پسرش أبو سلیمان به وزجلان گریخت)	۲۹٤
أبو عبد الله الداعی شهر تاهرت را خراب کرد ۲۹٦	

مراجع : ابن عذاری : البیان المغرب .

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) «ماده رستمیان» (G. Marçais) .

تاریخ الیعقوبی .

٤٣ — أئمه نفوسه

أبو الخطاب عبد الأعلى بن السمح[1] بن عبید بن حرمله ، (در سنه ١٤٤ کشته شد)		١٤٠
عمر ، (متوفی سنه ١٥٤)		١٤٤
أبو حاتم الملزوزی [2] ، (در جایی حدود سنه ١٦٠ بمرد)		١٥٤
حکام نفوسه از طرف رستمیان :		
السمح بن أبی الخطاب		١٦٠
خلف بن السمح	حدود	١٩٦
ابو الحسن أیوب		—
ابو عبیدة عبد الحمید الجناونی		—
طغیان خلف		
العباس بن أیوب		—
أبو ذر أبان[3] ، (هفت ماه)		—
أبو منصور إلیاس		—
العباس بن أحمد بن طولون ، در نزدیکی قصر حاتم شکست خورد ٢٦٦		
الأفلح بن العباس ، (خلع سنة ۲۸۳ ، پس از سه ماه بازگشت)		—
أبو زكريا يحيى الارجانی ، (نزدیک ترک کشته شد)		—
استیلای علی بن سلیمان الداعی بر الجزیرة		٣١١

مراجع :

René Basset : Les Sanctuaires du Djebel Nefousa (J. As. Mai-juin, 1899, p. 423).
E. Masqueray : Chronique d'Abou Zakaria, Alger 1878
Sachau : Verzeichnis N°. 55, p. 24.

(١) نک . البکری ص ٧ ، ٦٨ (مترجم عربی)

(٢) نک (J. As. 1899, Mai-juin p. 427) (مترجم عربی)

(٣) (J. As. 1899, Mai-juin, p. 432) (مترجم عربی)

آبو القاسم سمغو (ن) [۱]			سنة ۱۵۵ ﻫ
آبو الوزیر إلیاس بن آبی القاسم			۱۶۷
آبو منصور الیسع [الأول] [۲]			۱۷٤
مدرار المنتصر ، (در سنة ۲۵۳ پس ازکناره گیری بمیرد			۲۰۸
عبد الرحمن میمون ، (ملقب بابن أروی ، یا ابن الرستمیه) [۳]			۲۵۳
میمون الأمیر ، (ملقب بابن بقیة)			۲۵۳
محمد بن میمون			۲۶۳
الیسع [الثانی] المنتصر		صفر	۲۷۰
فاطمیان آنجا را اشغال والیسع الثانی را اسیر کردند	۲۹۶ — ۲۹۸		
الفتح بن میمون بن مدرار ، واسول [۴]		۳ ربیع الأول	۲۹۸
أحمد بن میمون			۳۰۰
فاطیمان دوباره شهر را گرفتند	۳۰۹		
محمد بن بسادر بن مدرار [۵]			۳۰۹
باهمراهی پسرش المعتز الاول			
أبو المنتصر محمد بن المعتز			۳۲۱
باهمراهی پسرش المنتصر الثانی			
٥ محمد الشاكر لله بن الفتح [۶]			۳۲۱
فاطمیان برای بارسوم شهر را گرفتند	۳٤۷		
المنتصر الثالث	۳٤۷		
أبو محمد المعتز بالله [الثانی]			۳۵۲
استیلای خزرون بن تافول المغراوی بر سجلماسه	۳۶۶		

مراجع :

ابن خلدون : العبر ودیوان المبتدا والخبر .

ابن آبی زرع : روض القرطاس .

البکری : کتاب المغرب (من کتاب المسالك والممالك) .

ابن عذاری : البیان المغرب .

Ibn-Badrûn, Commentaire, éd-Dozy, 1846.

René Basset : Notes de Lexicographie Berbère, J.As. Nov. déc. 1887, p. 375.

(نک : شجره نسب ص ۱۰۴) .

(۱) ابن خلدون (الدول الاسلامیه بالمغرب " دی سلان ص ۱۶۸ مینویسد که نام او . ابوالقاسم " سمکو " بود (مترجم عربی)

(۲) نک به مرجع سابق ص ۱۶۸ (مترجم عربی)

(۳) نک . حاشیه صفحه ۱۶۸ درمرجع سابق ونیزنگاه کنید به همان کتاب . ابن خلدون (الدول الاسلامیه بالمغرب دی سلان ص ۱۶۹) مترجم عربی

(۴) نک ایضا " . ابن خلدون (الدول الاسلامیه بالمغرب) ص ۱۶۹ (مترجم عربی)

(۵) نک . مرجع سابق ص ۱۶۹ (مترجم عربی)

(۶) نک . مرجع سابق ص ۱۶۹ (مترجم عربی)

(درالمغرب)

ترغه، البصره، العلیه، فاس، مطغره، وجده، طنجه، تجرجرا [۱]، ورزیغه، ورغه، وطیط [۱]، واطیل، باجرهان [۲] وازقور

پایتخت: والیلی، پس فاس از سنهٔ ۱۹۲

۱	ادریس [الأول] بن عبد الله بن الحسن [الثانی] [۳]	۴ رمضان	سنهٔ ۱۷۲ ه
۲	ادریس [الثانی] بن ادریس [الأول] [۴]	غره جمادی الآخر	۱۷۷
۳	محمد بن ادریس [الثانی]، المنتصر	ربیع الأول	۲۱۳
۴	علی [الأول] بن محمد	ربیع الثانی	۲۲۱
۵	یحیی [الأول] بن محمد	رجب	۲۳۴
۶	یحیی [الثانی] بن یحیی [الأول]		—
۷	علی [الثانی] بن عمر بن ادریس [الثانی]		—
۸	یحیی [الثالث] المقدام بن القاسم بن ادریس [الثانی]		—
۹	یحیی [الرابع] بن ادریس بن عمر		۲۹۲
۱۰	الحسن بن محمد بن القاسم، الحجام [۵]		۳۱۰
	موسی بن أبی العافیه، (یاغی در فاس)	۳۱۳	
	القاسم کنون بن ابراهیم بن محمد	—	
۱۱	أبو العیش احمد بن کنون		۳۳۷
۱۲	الحسن بن کنون [۶]		۳۴۳

پس از مرگ ادریس دوم دولت آنان چنین تقسیم شد

ادریس الثانی

- محمد: بزرگ خاندان درفاس
- حمدون [۷] (حمزه): ولیلی، تلمسان، وطیط
- أحمد: شهرهای مکناسه، تادلا، بلاد فازان
- عیسی: شاله، سالی، آزمور، تامسنا، وازقور
- عبد الله: أغمات، بلاد نفیس، سوس الاقصی، بلاد المصامده، باجرهان
- یحیی: بصره، أصیلی [۸]، القرایش
- داود: بلاد هواره، تسول، تازه، جبال غیاثه، واطیل
- عمر: تیجنساس [۱۵]، ترغه، بلاد صنهاجه، وغماره
- القاسم: طنجه، سبته [۹]، قلعه حجر النسر، تطون، بلاد مصموده

---

(۱) درالبکری نام آن نیامده ونیزبجای وطیط «ورطیط» آمده است ونیزبجای «تجرجرا» «شهر» تاکراکری «ذکرشده است» (مترجم عربی)

(۲) درالمغرب ذکری ازآن نشده بلکه البکری ازشهری بنام «بجاجین» یادکرده است (مترجم عربی)

(۳) درسال ۱۷۰ ه بمغرب رسیدودراول ربیع الثانی سال ۱۷۷ مسموم شد.

(۴) پیش ازآنکه بسن رشد برسدولایت با مادرش کنزه وراشد غلام آزادکرده ادریس اول بود.

(۱۵) درترجمه عربی «تیجنساس» آمده ولی دراصل فرانسه تیلقین ساس، ذکرشده است. (مترجم فارسی)

(۵) عامل فاطمیان از ۳۲۵ تا ۳۶۳ ه و مقرحکومتش د رحجر النسر (تدغه و لیلا) بود.

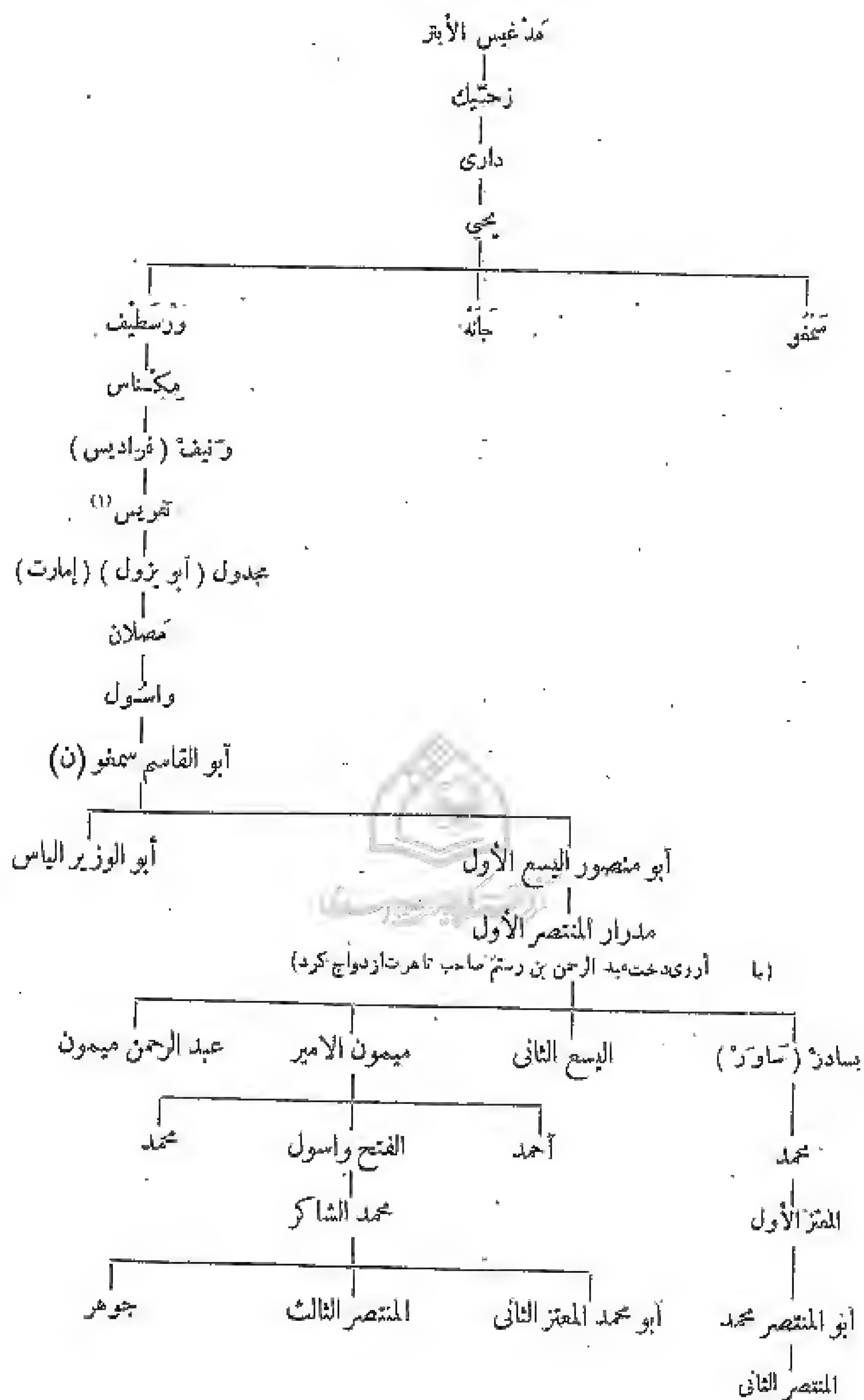
(۶) ازطرف جوهرسردارفاطمی ولایت بصره درمغرب اقصی یافت وتاسال ۳۶۴ درآنجابودودیگرباره درسال ۳۷۳ بدانجارفت

(۷) مورخان این امیرا باشتباه «حمزه» خوانده بااینکه روی درهمی که ازاودرکتابخانه ملی پاریس Bibl. Nat. 11, N°, 920 موجوداست نام او «حمدون» آمده است.

(۸) یا، اصیله. نک. البکری ص ۱۱۳ (مترجم عربی)

(۹) نک. اصل فرانسه. (مترجم فارسی)

بنی مدرار در سجلماسه

(1) ابن خلدون (ج ۶ ص ۱۲۹) نوشته که نام اوتا قریس بود (مترجم عربی).

أغالبـــه

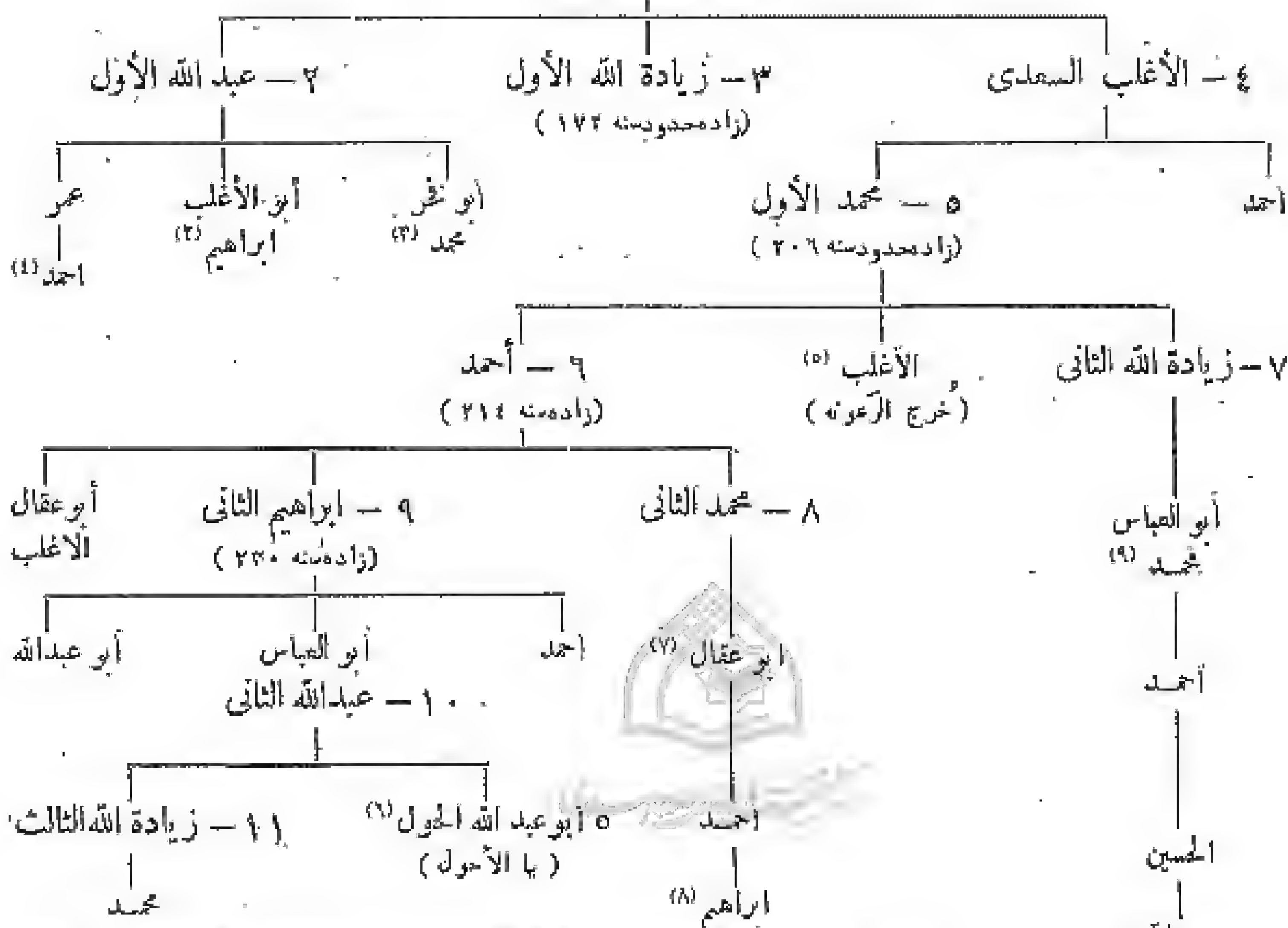
خفاجة بن سواده التميمی

عقال

سالم

الأغلب[1]

۱ — ابراهیم الأوّل
(زاده‌حدودسنه ۱۴۰)

مراجع : (أدارسه و أغالبه) .

ابن عذاری : البیان المغرب

ابن خلدون : أخبار دولة بنی الأغلب .

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه)، ماده « أغالبة »

(G. Demombynes) و «أدارسه» (R. Basset) .

ابن أبی زرع : روض القرطاس .

ابن الأثیر : الکامل .

Fournel : Les Berbéres

Lavoix : Cat. Bibl. Nat. 11, préface XLV

Slane : Histoire des Berbéres.

Cherbonneau ; Précis historique de la Dynastie des Aghlabites ; (Revue de l'Orient, décembre 1855).

(۱) فرمانروای افریقا از سال ۱۴۸ — ۱۴۹ ، ۱۵۰ — ۱۵۱ . نک. ص ۹۹

(۲) فرمانروای سیسیل از ۲۲۰ — ۲۳۶ .

(۳) فرمانروای سیسیل از ۲۱۷ — ۲۲۰ .

(۴) فرمانروای سیسیل درسال ۲۷۴ .

(۵) درسال ۲۶۴ برای چندروزصاحب پالرم شد .

(۶) درسال ۲۸۹ برقبیله کتامهٔ غلبه یافت . ابن العذاری (ج ۱ ص ۱۰۳) مینویسدکه نام آواحول بودوابرادرش زیادة الله سوم در ۲۹۰ بکشت . اجمالاً " سکه هایی را که Lagumina درکتاب خود (Monete Sicilia appendice) آورده به او تعلق دارد

(۷) ازسال ۲۵۰ — ۲۶۰ ولیعهدپدرش بود .

(۸) حاکم آلاریس ازسال ۲۹۴ تا ۲۹۶ بود .

(۹) ابراهیم دوم درسال ۲۸۳ اورابکشت .

(۱۰) نک . ابن خلکان ج ۱ ص ۳۲۹ . (مترجم عربی)

۴۶ — أغالبه

٥	۱ — ابراهیم [الأول] ، (عامل زاب سنه ۱۷۹)	جمادی‌الآخر سنه	۱۸۴ ﻫ
٥	۲ — أبو العباس عبد الله [الأول] ، (متوفی در ۶ ذی الحجه سنه ۲۰۱)	صفر	۱۹۷
٥	۳ — ابو محمد زیادة الله [الأول]	ذو الحجه	۲۰۱
٥	۴ — ابو عقال الأغلب ، السعدی	۱۴ رجب	۲۲۳
٥	۵ — أبو العباس محمد [الأول]	۲۲ ربیع الثانی	۲۲۶
	طغیان أحمد برادرش.	نیمه	۲۲۴[1]
٥	۶ — ابو ابراهیم أحمد	۲ محرم	۲۴۲
٥	۷ — أبو محمد زیادة الله [الثانی]	۱۳ ذی القعده	۲۴۹
٥	۸ — ابو عبد الله (أبو الغرانیق) محمد [الثانی]	۲۰ ذی القعده	۲۵۰
٥	۹ — أبو اسحق ابراهیم [الثانی] ، (متوفی در ۱۷ ذی القعده پیش Cosenza[2] در ایتالیا)	۶ جمادی الأولی	۲۶۱
٥	۱۰ — ابو العباس عبد الله [الثانی] محمد ، (در ۲۸ شعبان سنة ۲۹۰ کشته شد)	شعبان	۲۹۰
٥	۱۱ — أبو مضر زیادة الله [الثالث] ، (متوفی در مصر سنه ۲۹۹) ؟	رمضان	۲۹۰
٥	فرار زیادة الله الثالث ، وفتح فاطمی	۲۵ جمادی الآخر	۲۹۶

۴۷ — ولات صقلیه

ا — أغالبه :

	أسد بن الفرات ، (قاضی قیروان)		۲۱۲
٥	محمد بن أبی الجواری[3] ، (متوفی در آغاز سنه ۲۱۴)		۲۱۳
	؟ زهیر بن عون		۲۱۴
	استیلاء بر بلرم		۲۱۶
٥	أبو فهر محمد بن عبد الله بن ابراهیم بن الأغلب		۲۱۷
	أبو الأغلب ابراهیم بن عبد الله ، (برادرش)، (متوفی سنه ۲۳۶)	رمضان	۲۲۰
	العباس بن الفضل بن یعقوب بن فراره[4]		۲۳۶
	استیلاء بر قصریانه		۲۴۴
	عبد الله بن العباس بن الفضل ، (پنج ماه)		۲۴۷
	خفاجه بن سفیان ، (در غره رجب سنه ۲۵۵ کشته شد)		۲۴۷
	محمد بن خفاجه ، (مقتول در ۳ رجب سنه ۲۵۷)	رجب	۲۵۵
	أحمد بن یعقوب ، (متوفی سنه ۲۵۸)	رجب	۲۵۷
	جعفر بن محمد بن خفاجه ، (در سنه ۲۶۴ کشته شد)		۲۵۸
	الحسین بن رباح		۲۶۴
	الحسن بن العباس		۲۶۷
	محمد بن الفضل		۲۶۸
	الحسین بن أحمد	حدود سنة	۲۷۰
	سواده بن محمد بن خفاجه التمیمی		۲۷۱

(۱) ابن خلدون آورده است (اخبار بنی الاغلب ص ۴۷) که قیام احمد در سال ۲۳۵ ﻫ بود . (مترجم عربی)
(۲) ابن خلدون (اخبار دوله بنی الاغلب ص ۵۹) آورده که نام این شهر " کسنه " بود (مترجم عربی)
(۳) یک درهم بنام او از سال ۲۱۴ ﻫ در کتابخانه ملی پاریس وجود دارد (Bibl. Nat. Cat. II, N°. 840) نک ایضا " . Lagumina, 1. o.p. VII.
(۴) نک ابن خلدون (اخبار دوله بنی الاغلب ص ۵۱) (مترجم عربی)

نام			سال
محمد بن عمر بن عبد الله		حدود	سنهٔ ۲۷۳هـ
احمد بن عمر بن عبد الله بن ابراهیم بن الأغلب ، الحبشی			۲۷۴
محمد بن الفضل ، (برای بار دوم)			۲۷۸
أبو العباس عبد الله بن ابراهیم [الثانی] ، الأغلبی [1]		۲۰ رمضان	۲۸۷
أبو منصور زیادة الله [2]			۲۸۹
محمد السیراقوزی ؟ [3]		۱۹ جمادی الآخر	۲۹۰

ب ــ فاطمیان :

نام			سال
الحسن بن أحمد بن أبی خنزیر (برادرش علی درگیر گشت)		ذو الحجه	۲۹۷
علی بن عمرو البلوی		۲۹ ذی القعده	۲۹۹
احمد بن زیادة الله بن قُرهُب [4]			۳۰۰
أبو سعید موسی بن أحمد ، معروف بالضیف		محرم	۳۰۴
اسحق بن أبی منهال			
سالم بن راشد		حدود	۳۱۳
أبو العباس خلیل بن اسحق ، (با سلف خود جنگید)			۳۲۵
عطّاف الأزدی			۳۲۹

ولات کلبی : (مقرشان مازر بود)

نام			سال
الحسن بن علی بن أبی الحسین الکلبی			۳۳۶
أبو الحسین أحمد بن الحسن			۳۴۱
الحسن بن علی بازگشت تا اوضاع را سامان بخشد	۳۵۳		
یعیش ، (غلام الحسن بن علی)			۳۵۹
أبو القاسم علی بن الحسن العلوی			۳۵۹
جنگ در قلوریه (Calabre, Pouille) و پولی	۳۶۵		
جابر بن أبی القاسم علی		ذو القعده	۳۷۱
جعفر بن محمد بن أبی القاسم علی			۳۷۳
عبد الله ، (برادرش)			۳۷۵
أبو الفتوح یوسف بن عبد الله بن محمد بن أحمد بن الحسن [5] (ثقة الدولة) (عزل سنه ۳۸۸)			۳۷۹
جعفر بن یوسف ، (تاج الدوله) (ترک صقلیة سنه ۴۱۰)			۳۸۸
أحمد الأکحل بن یوسف ، (تأیید الدوله) ، (یاغی) (ازبرابرالمعز الزیری گریخته)	۳۸۸		
علی بن یوسف ، (یاغی) ، (اسیروکشته شد ۷ شعبان سنة ۴۰۵)	۴۰۵		
انقلاب در پلرم ، یوسف و پسرش جعفر از الجزیره رفتند	۴۱۰		
أحمد الأکحل بن یوسف ، (بار دیگر)			۴۱۰
حملهٔ نرماندیها	۴۱۶		
الحسن الصمصام بن یوسف			۴۱۹

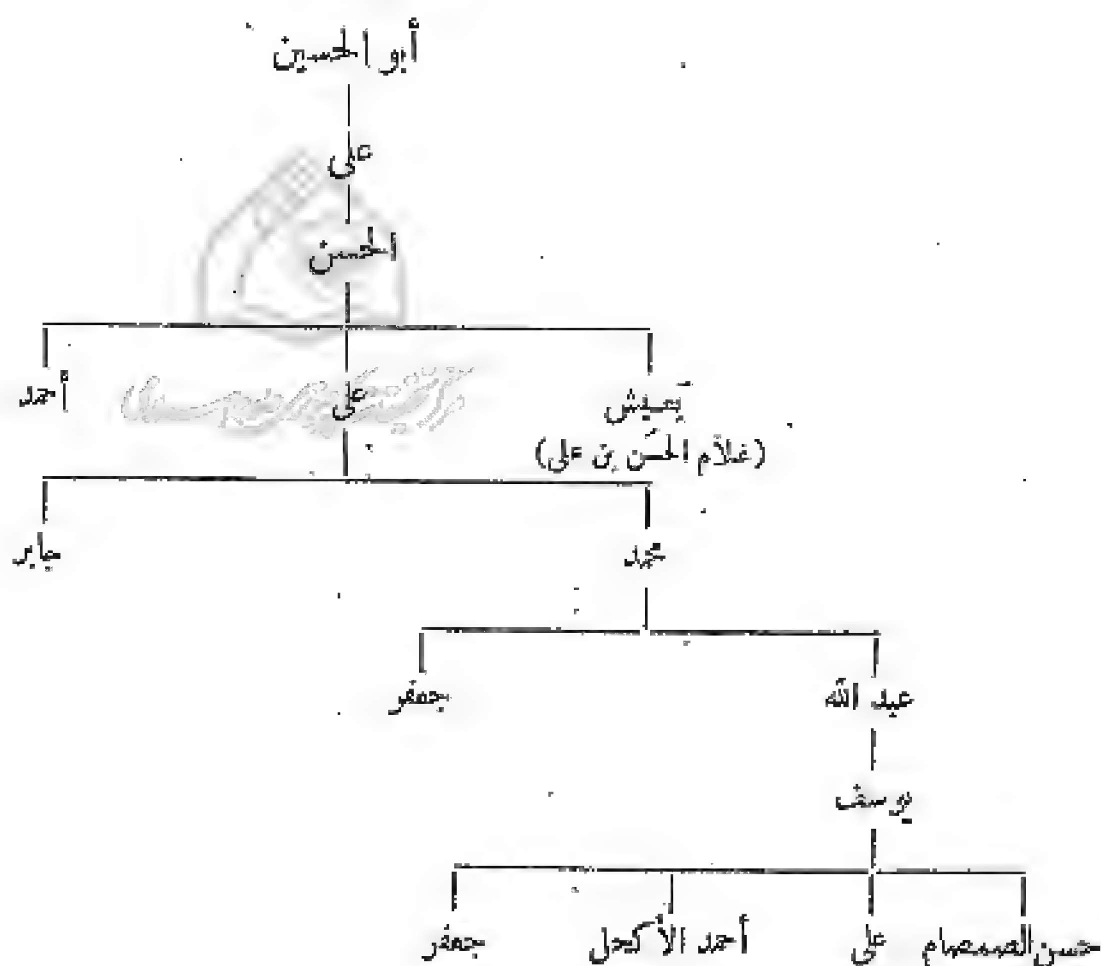
(۱) ابن خلدون (تاریخ بنی الاغلب ص ۵۷) آورده که نام اوالعباس عبدالله بوده است . (مترجم عربی)
(۲) ابومضر ، زیادة الله . نک . ابن خلدون ص ۵۹ (مترجم عربی)
(۳) ابن خلدون در تاریخ بنی الاغلب (ص ۶۱) آورده که نام او محمدبن السرقوسی ، بوده . (مترجم عربی)
(۴) به اطاعت عباسیان درآمد و منصب ولایت را از المقتدر عباسی پذیرفت ، پسرش محمد در ۳۰۱ هـ در مقابل لمطه آمد .
(۵) ابن خلدون (تاریخ بنی الاغلب ص ۷۷) آورده که نام اوثقة الدوله أبوالفتوح یوسف بن عبدالله بن محمد بن علی بن ابی الحسن بود . (مترجم عربی)

محمد، ابن ثمنه ، القادر بالله، غاصب (فراخواستن زیریان ونرماندیان)[1] ۴۲۷ ه
نخستین حمله نرماندی ۴۴۴
دخالت تمیم بن المعز ۴۶۱

نرمندیان :

ο روبرت [الاول] ، (دوک) . . . . سنه ۴۶۴ ه
استیلاء بر قصریانه ، فتح نهائی ۴۸۴
ο روجر [الثانی] ، (کنت) ۴۹۴
ο روجر [الثانی] ، (الملک) ، (متوفی در ۱۱ ذی الحجه سنه ۵۴۸ ه = ۲۷ فوریه سنه ۱۱۵۴ م) ۵۲۵
ο جیوم (Guillaume) [الأول][2] . . . . ۱۱ ذی الحجة ۵۴۸
ο جیوم (Guillaume) [الثانی] ۵۶۱
ο تنکرید (Tancrède) ۵۸۵
ο هنری [السادس] السوابی (de Souabe) ، (امپراطور) ۵۹۰
ο فردریک [الثانی] السوابی ، (امپراطور) ، (تا سنه ۶۱۷) ۵۹۴

کلبیان

مراجع : ابن عذاری : البیان المغرب ؛
ابن الاثیر : الکامل .
ابن خلدون : أخبار دولة بنی الاغلب در افریقیة و صقلیه، تصحیح و تحشیه Noel Des Vergers (مترجم عربی)
Amari : Storia dei Musulmani di Sicilia 11. p. 142 ss.
Lagumina : Monete di Sicilia
Sachau : Verzeichnis Nos 63 et 64, p. 26

---

(۱) تا سال ۴۲۹ ه سکه های او نام الظاهر داشت وی در ۴۲۷ ه درگذشت نک کتابخانه ملی پاریس (Bibl. Nat. Cat. III, N° 241.)
(۲) سکه های او تاریخ ۵۴۹ دارد که چندروز پس از آمدنش رایج شد. نک . (Lagumina, l.c. XIX et 208, N° 55-56)

۴۸ — أمرای أقریطش (Crète)

أبو حفص عمر بن عیسی بن شعیب البلوطی البتروجی الأقریطشی ، (رهبر أهل الربض «از نواحی قرطبه» که به مصر گریخته بودند)		سنة ۲۱۰ ه
حد علی بن الفضل ، برادر والی صقلیه أغالی		۲۴۴
شعیب بن عمر بن عیسی (۱) ، معروف بابن الغلیظ		۲۵۰
—		—
عبد العزیز بن شعیب ، (به اطاعت بیزانسیان درآمد و در قسطنطنیه بمرد و پسرش Anemas به خدمت آنان وارد شد)	جمادی الأولی ۳۴۹	محرم ۳۵۰
تسلط عثمانی	غره جمادی الأول	۱۰۷۹
از میان رفتن آخرین پرچم ترکیه در الجزیره	۲۰ ربیع الأول	۱۳۳۱

مراجع :

Amari : Storia dei Musulmani di Sicilia 1.162-165, 287,11.376

یاقوت : معجم البلدان .

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) ، ماده « کریت » (F. Giese).

۴۹ — بنی زیری

(صنهاجه افریقیه و مغرب الأوسط ، پایتخت قیروان)

٥	۱ — أبو الفتوح (یوسف) بلکین بن زیری ، (متوفی در ۲۱ ذی الحجه سنه ۳۷۳) (پیش از این از عمال فاطمیان بود) (۲)	محرم	۳۶۲
٥	۲ — المنصور بن یوسف (ولقب او عدة العزیز بالله)	۲۱ ذی الحجه	۳۷۳
	۳ — أبو مناد بادیس بن المنصور ، ناصر الدوله ، (زاده در ۱۳ ربیع الأول سنه ۳۷۴ ، ومتوفی در ۲۹ ذی القعده سنه ۴۰۶) (۳)	۳ ربیع الأول	۳۸۶
٥	۴ — المعز بن بادیس ، شرف الدوله (مستقل شد سنه ۴۱۷) (۴)	۳۰ ذی القعده	۴۰۶
	۵ — أبو طاهر تمیم بن المعز	غره شوال	۴۵۳
	استیلاء فرنگان بر المهدیه ۴۸۰		
	۶ — أبو طاهر یحیی بن تمیم ، (مقتول در ۱۰ ذی الحجه سنه ۵۰۹) (۵)	۱۵ رجب	۵۰۱
	۷ — علی بن یحیی (۶)	۱۰ ذی الحجه	۵۰۹
	۸ — أبو یحیی الحسن بن علی ، (از سنه ۵۵۵ از جانب عبد المؤمن حکمران مهدیه گردید) متوفی سنه ۵۶۳)	ربیع الثانی	۵۱۵
	روجر الثانی نرماندی پس از موحدان (در ۱۰ محرم سنه ۵۵۵) ۵۴۳		

مراجع : ابن خلدون : العبر و دیوان المبتدا و الخبر .

ابن عذاری : البیان المعزب .

ابن خلکان : وفیات الأعیان .

(۱) نک . یاقوت معجم البلدان ج ۱ ص ۲۱۱ (مترجم عربی)
(۲) ابن خلکان (ج ۱ ص ۹۳) آورده که او در یکشنبه هفت روز مانده از ذی الحجه به وارکلان درگذشت . (مترجم عربی)
(۳) ابن خلکان طبع اروپا (ج ۱ ص ۲۴۸)
(۴) در هفتم جمادی الاولی سال ۳۹۸ هـ متولد شد و در آغاز شوال سال ۴۵۳ درگذشت . نک ابن خلکان طبع اروپا ج ۲ ص ۲۸۶ .
(۵) ابن خلکان طبع اروپا ج ۴ ص ۹۵ .
(۶) در ۱۵ صفر سال ۴۷۹ در المهدیه تولد یافت ، و در ۲۲ ربیع الثانی سال ۵۱۵ درگذشت . (ابن خلکان طبع اروپا ج ۴ ص ۱۰۰)

٥٠ – بنی حماد

(زاب میله ، طبنة ، اشیر ، بجایة ، مغرب الأوسط ، پایتخت : قلعه بنی حماد)

۱	— حماد بن بلکین بن زیری ، (خواندن خطبه به نام عباسیان)	سنه ۳۹۸ ه
۲	— القائد بن حماد ، (خواندن خطبه به نام فاطمیان)	۴۱۹
۳	— محسن بن القائد [1]	۴۴۶
۴	— بلکین بن محمد ، (او را الناصر بسنه ۴۵۴ بکشت)	۴۴۷
۵	— الناصر بن علناس	۴۵۴
۶	— المنصور بن الناصر ، (پایتخت بجایه از سنه ۴۸۳)	۴۸۱
۷	— بادیس بن المنصور	۴۹۸
۸	— العزیز بن المنصور	۵۰۰
۹	— یحیی بن العزیز ، (متوفی سنة ۵۸۸)	۵۱۵
۱۰	— فتح موحدیان	۵۴۷

مراجع : ابن خلدون : العبر ودیوان المبتدا والخبر .

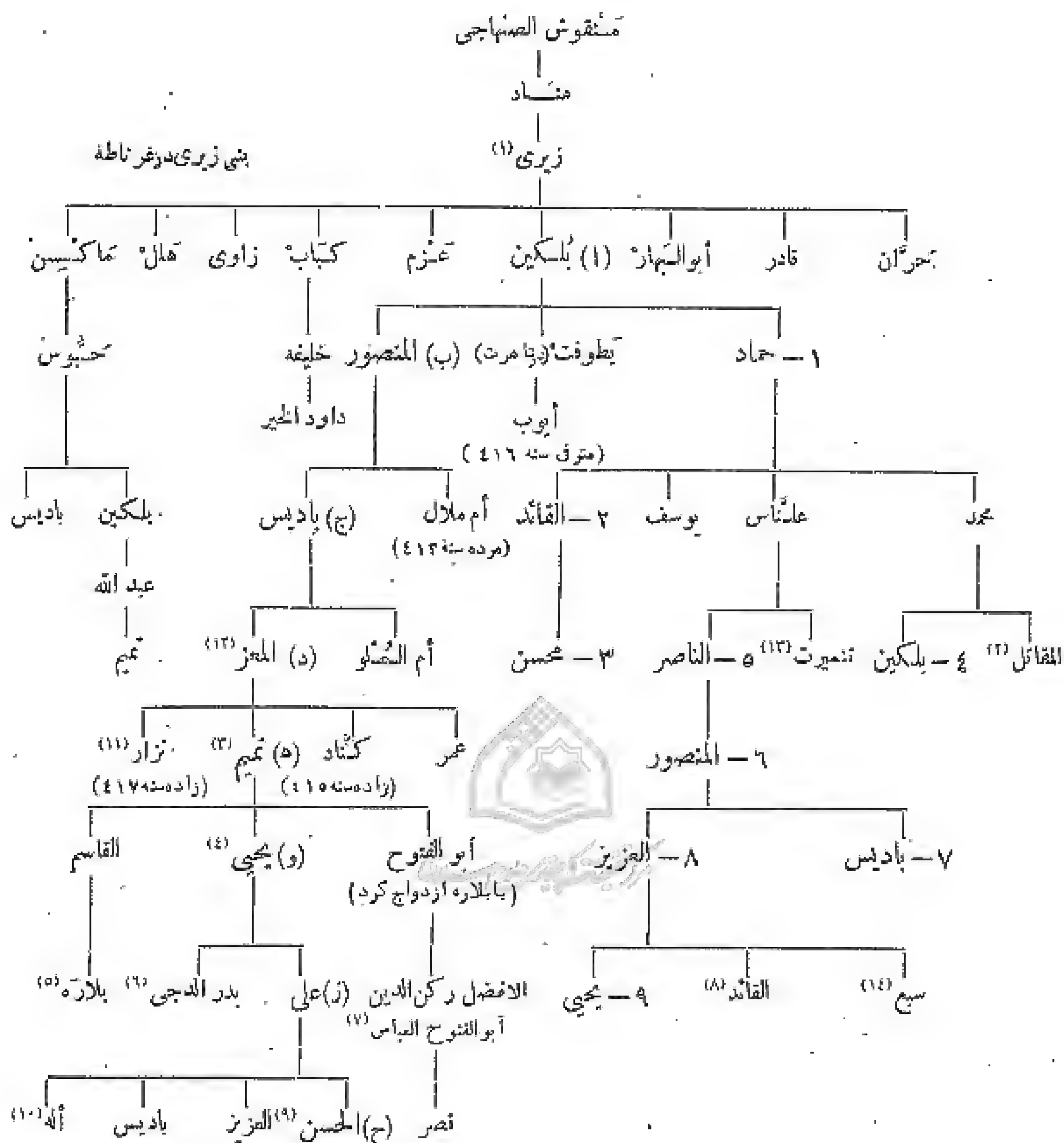
دائرة المعارف الاسلامیة ، (چاپ فرانسه) ، ماده «بنو حماد» (G. Yver) .

ابن عذاری : البیان المغرب .

(۱) نک . ابن خلدون ج ۶ ص ۱۷۲ (مترجم عربی) .

بنی زیری و بنی حماد

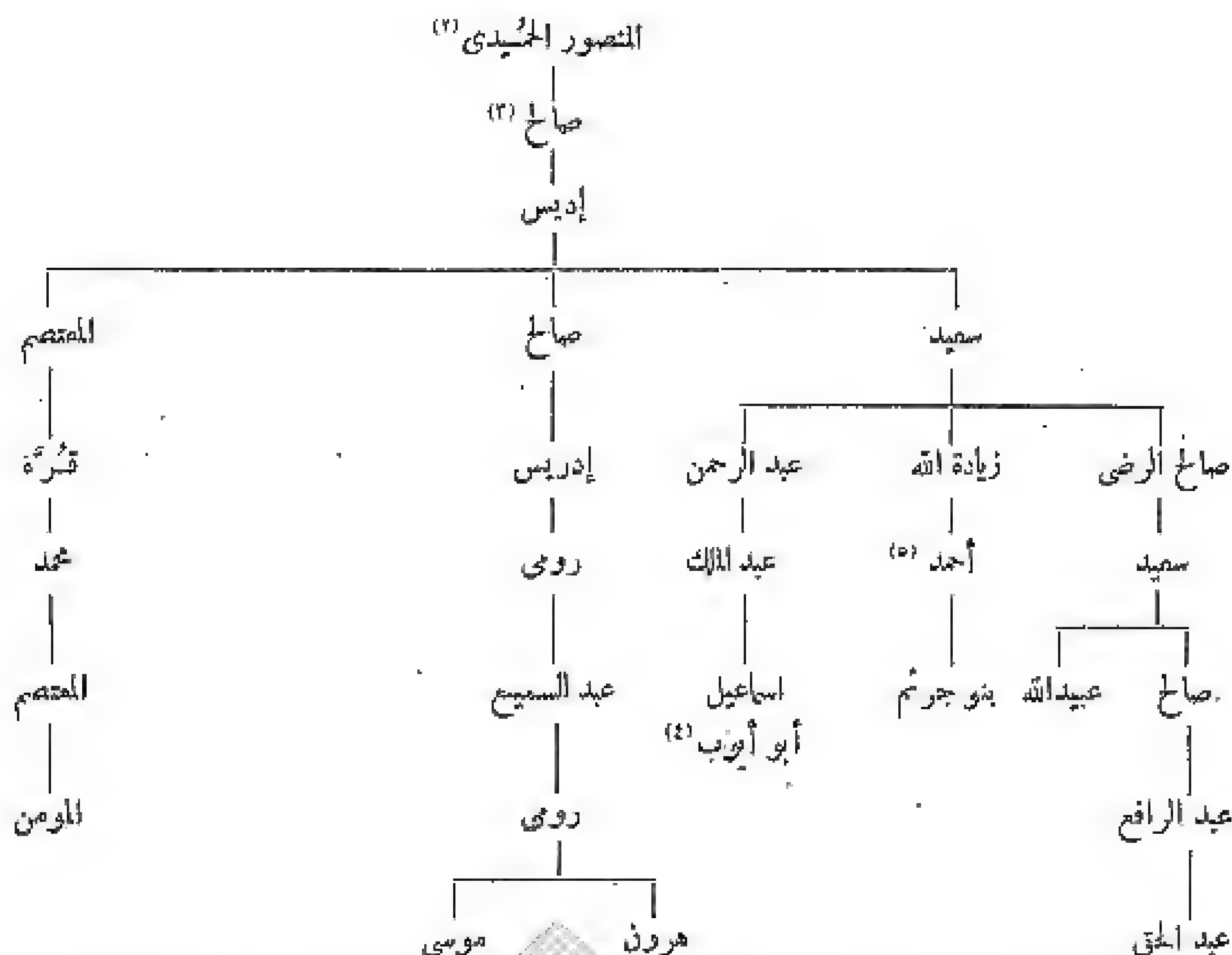

(۱) ابن خلکان طبع اروپاج ۱ ص ۵۵۰ .
(۲) بادخترعموی خود تنمیرت دخت علناس ازدواج کرد .
(۳) در۱۳ رجب سال ۴۲۲ متولدشدوبیش ازصدفرزندذکور واناث بجاگذاشت . نک . ابن خلکان (چاپ اروپا) ج ۱ ص ۸۸ .
(۴) درالمهدیه متولدشد (سال ۴۵۷ هـ) وسی پسر بجای گذاشت .
(۵) بزنی ابوالفتوح بن تمیم وسپس در ۵۴۴ بزنی ابوالحسن علی بن السلاروزیرفاطمی درآمد . نک .

(Wüstenfeld : Fatimiden Chalifen, III, p. 88)

(۶) بزنی العزیزبن المنصورالحمادی صاحب بجایه و قلعه بنی حماددرآمد .
(۷) در۵۰۸ متولدگشت ودرسال ۵۴۸ وزیرخلیفه فاطمی شد . ودر۲۳ ربیع الاول سال ۵۴۹ درگذشت . مادرش بلاره باپسر صغیرش به مصررفت وچون پدرش درگذشت باابن السلار وزیر ازدواج کرد . نک . ابن خلکان ج ۲ ص ۳۵۱ .
(۸) فرمانروای الجزائربود .
(۹) دررجب ۵۰۲ درسوسه تولدیافت .
(۱۰) نک . ابن عذاری (البیان المغرب ج ۱ ص ۳۱۵) (مترجم عربی)
(۱۱) ابن عذاری (ج ۱ ص ۲۱۸) که اودرسال ۴۳۸ درگذشت . (مترجم عربی)
(۱۲) ابن عذاری (ج ۱ ص ۲۸۴) که . تمیم ، نزار ، عبدالله ، علی ، حماد ، بلجین ، حمامه ، والمنضوره فرزندن اوبودند . (مترجم عربی)
(۱۳) ابن خلدون (ج ۶ ص ۱۷۳) مینویسدکه مادرش تامیرت بود (مترجم عربی)
(۱۴) نک . ابن خلدون (ج ۶ ص ۱۷۷) (مترجم عربی)

۵۱ — بنی عصام در سبته [1]

(مولف در بالا نسب صالح بنکور را آورده ، اما بنی عصام در سبته نسبشان از قرار زیر است) (مترجم عربی)

مراجع : ابن خلدون : العبر ودیوان المبتدأ والخبر
البکری : المغرب .

۵۲ — بنی مغراوه

(درمغرب الاوسط)

محمد بن خزر . . . .

سنه ۳۵۰ ه ‏ ۵ الخیر بن محمد ، المنتصر ، (مقتول سنه ۳۶۱) . . . .

۳۶۱

مراجع : ابن خلدون : العبر ودیوان المبتدأ والخبر .

Lavoix : Bibl. Nat Cat. 11, N°. 932

---

(۱) نک . البکری (المغرب ص ۱۰۴) وابن خلدون (ج ۶ ص ۲۱۱) (مترجم عربی)
(۲) البکری (ص ۱۰۳) آورده که نام او منصور الحمیری بود . (مترجم عربی) .
(۳) لقب وی ، العبدالصالح بود . نک . ابن خلدون (ج ۶ ص ۲۱۲) . مترجم عربی
(۴) ابن خلدون (ج ۶ ص ۲۱۵) مینویسدکه لقب او ابوثور بود (مترجم عربی)
(۵) ابن خلدون (ج ۶ ص ۲۱۴) مینویسدکه پسروی نامش جریج بود (مترجم عربی)

۵۳ — بنی یفرن

(زناته سلسلهٔ دوم)

یعلی ، (متوفی سنة ۳۴۷) — —

○ یدّو بن یعلی ، (متوفی سنه ۳۸۳) — سنه ۳۶۵ ه / ۳۸۳

مراجع :

Lavoix: Cat. Bibl. Nat. 11, N° 933.

۵۴ — مرابطان

(صنهاجه در مراکش)[1]

○ ۱ — أبو بکر بن عمر اللمتونی ، (متوفی سنه ۴۸۰) — ۴۴۸

○ ابراهیم بن أبی بکر ،[2] (صاحب سجلماسه) — حدود سنه ۴۶۲ — ۴۶۴

○ ۵ ۲ — یوسف بن تاشفین ، (از عمویش جدا شد سنة ۴۵۳)[3] — ۴۸۰

جنگ زلاقه — ۱۲ رجب ۴۷۹

○ ۳ — علی بن یوسف[4] — غرهٔ محرم ۵۰۰

○ ۴ — تاشفین بن علی ، (متوفی سنه ۵۴۰)[5] — ۵۳۷

○ ۵ — ابراهیم بن تاشفین — ۵۴۰

○ ۶ — اسحق بن علی ، (متوفی سنه ۵۴۱ هنگام فتح مراکش) — ۵۴۰

○ یحیی بن غانیه ، (آخرین والی مرابطان در اندلس ، متوفی سنة ۵۴۳)

۵۵ — موحدان

(زناته)[6]

محمد بن تومرت ، المهدی[7] ، (تا سنه ۵۲۴) — ۵۱۵

○ ۱ — عبد المؤمن بن علی ، (لقب امیر المسلمین در ۵۱۷ گرفت)[8] — ۵۲۴

○ استیلاء بر مراکش — ۵۴۱

○ ۲ — أبو یعقوب یوسف [الأول][9] — جمادی الآخر ۵۵۸

○ ۳ — أبو یوسف یعقوب المنصور[10] — ۵۸۰

○ ۴ — محمد الناصر — ۵۹۵

○ ۵ — أبو یعقوب یوسف [الثانی] ، المستنصر[11] — ۶۱۱

۶ — أبو محمد[12] عبد الواحد المخلوع — ۶۲۰

۷ — أبو محمد عبد الله العادل — ۶۲۱

۸ — یحیی المعتصم بالله — ۶۲۴

(۱) لقب " السید " و " امیر المسلمین " گرفتند .

(۲) دیناری از او در موزه بریتانیا Br. M. V. Intr. p. XIX et و کتابخانه ملی پاریس Bibl. Nat. Cat. 11 N°. 514, p. 3, N° 3 وجود دارد .

(۳) ابن خلکان ج ۴ ص ۴۴۸ (طبع اروپا) در اول محرم سال ۵۰۰ درگذشت . نک . ابن القاضی . جذوة الاقتباس ص ۲۹۱ . (مترجم عربی)

(۴) الامیر سیر بن علی ولی عهد ، از سال ۵۲۲ تا ۵۳۲ ، و تاشفین از سال ۵۳۳ تا ۵۳۷ .

(۵) در باره این تاریخ ، نک (Bibl. Nat. cat. 11 p. 255)

(۶) لقب امیر المسلمین گرفتند .

(۷) نک . ابن خلکان ج ۳ ص ۲۰۵ وچاپ مصرج ۲ ص ۳۷ .

(۸) ابن خلکان ج ۲ ص ۱۸۲ وچاپ مصرج ۱ ص ۳۱۰ .

(۹) ابن خلکان ج ۴ ص ۴۷۵ وچاپ مصرج ۲ ص ۳۷۴ .

(۱۰) ابن خلکان ج ۴ ص ۳۳۵ وچاپ مصرج ۲ ص ۳۲۵ .

(۱۱) صاحب روض القرطاس (ص ۱۶۰) آورده که لقب او المنتصر بود (مترجم عربی)

(۱۲) نک ایضاً . روض القرطاس (ص ۱۶۲) . (مترجم عربی)

٥	۹ — أبو العلاء إدريس المأمون ، (متوفى درذی الحجه سنه ٦٢٩) . . .		سنة ٦٢٦ ﻫ
٥	۱۰ — أبو محمد عبد الواحد الرشيد بن المأمون ، (متوفى در ۱۰ جمادى الاخر سنه ٦٤٠)	محرم	٦٣٠
	۱۱ — أبو الحسن على السعيد المعتضد بالله	جمادى الآخر	٦٤٠
٥	۱۲ — أبو حفص عمر المرتضى		٦٤٦
٥	۱۳ — ابو العلاء ادريس الواثق بالله (أبو دبوس)		٦٦٥
	انقسام دولت		٦٦٧
	استيلاى بنى مرين بر مراكش ٦٦٨		

مراجع : ابن الاثیر : الكامل .

ابن خلدون : العبر

ابن أبي زرع : روض القرطاس . (مترجم عربى)

المقرى : نفح الطيب من غصن الأندلس الرطيب .

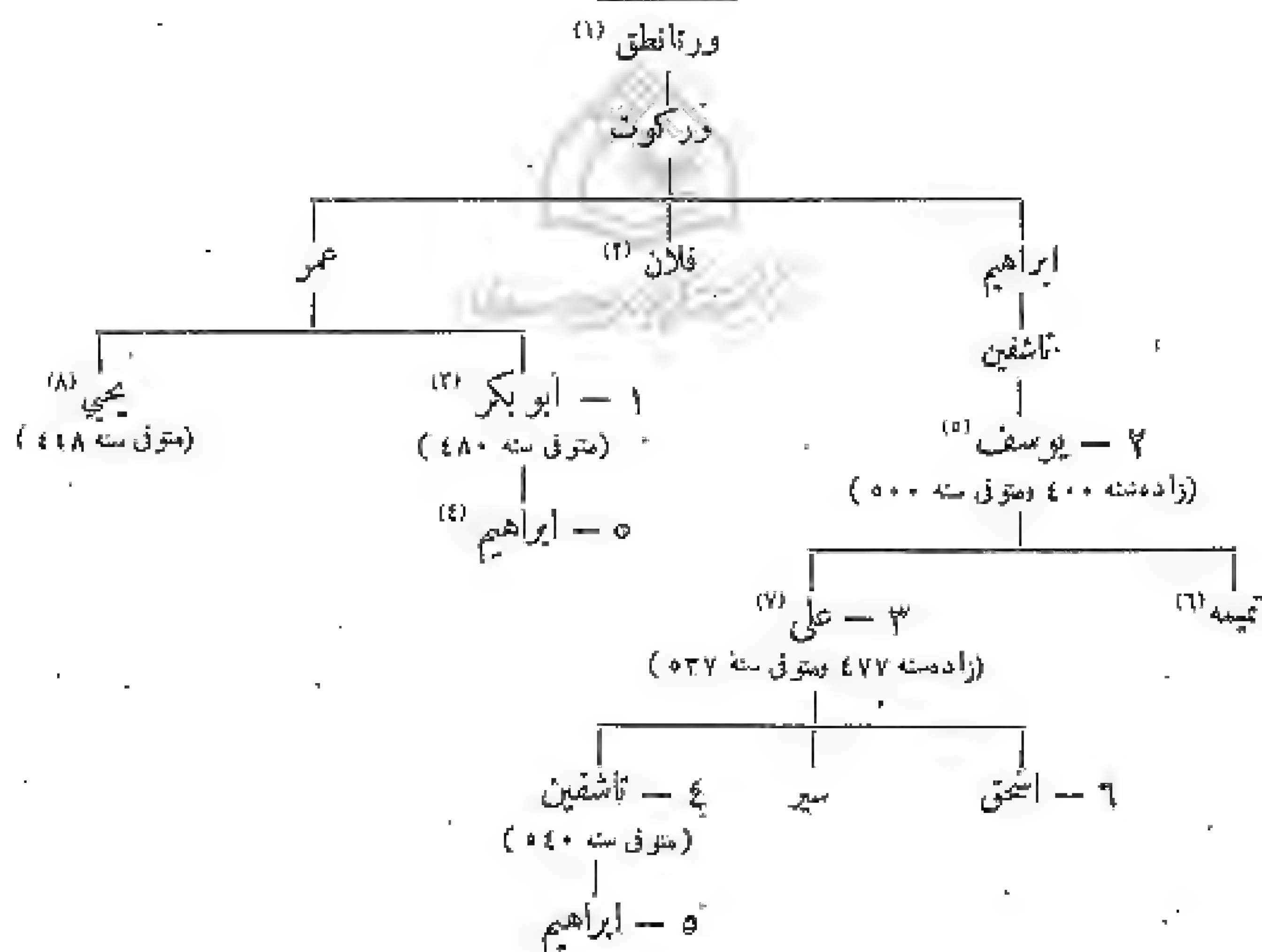
Dozy : Histoire des Musulmans d'Espagne, vol. IV.

A. Bel : Les Benou Ghânya, Paris 1903.

دائرة المعارف الاسلامية ، (چاپ فرانسه) ، ماده « الموحدون » . (A. Bel)

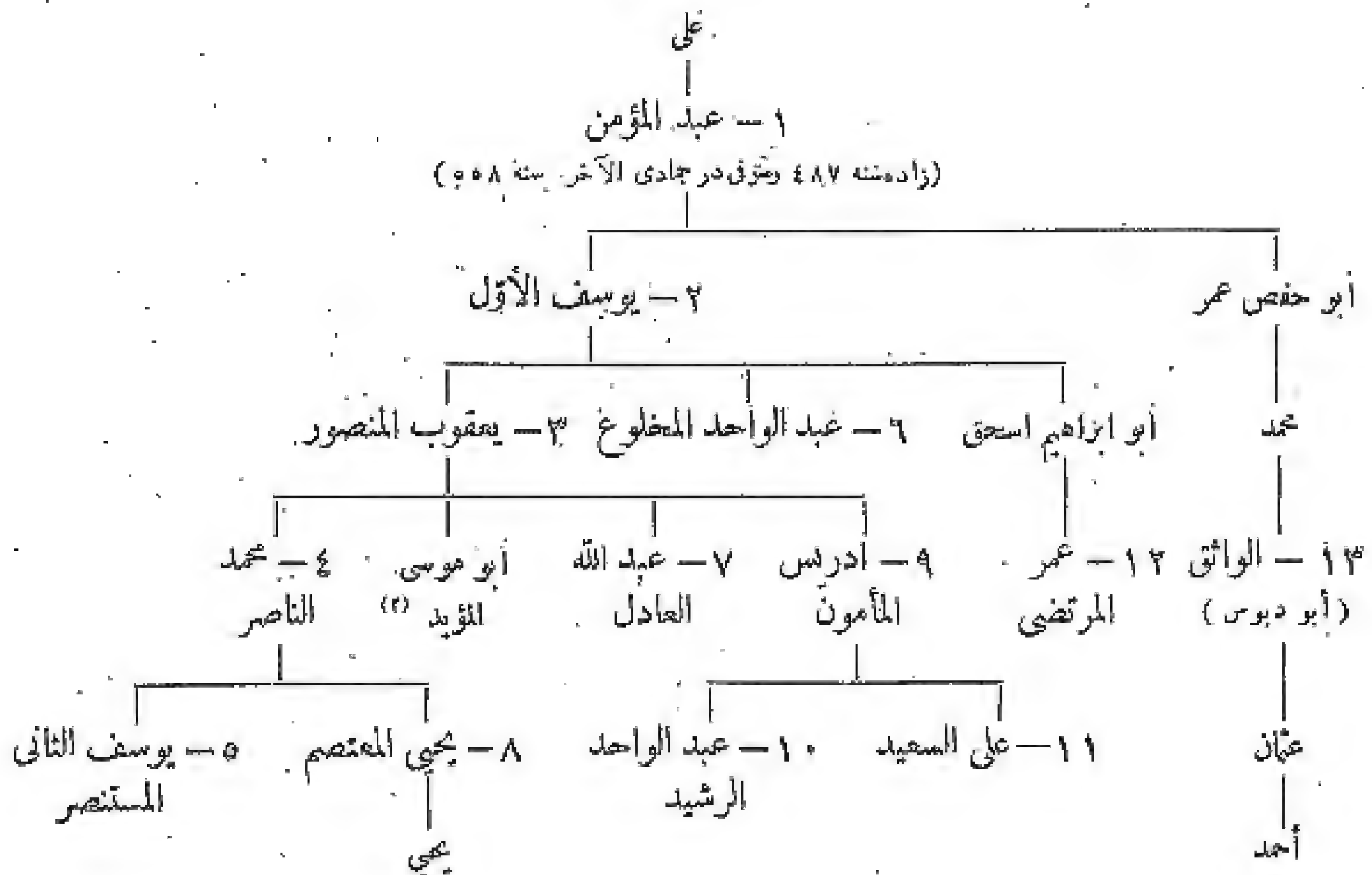
M. Van. Berchem : Les titres khalifiens, (J. As. Série 10, IX, 271) .

مرابطان

(۱) تورنبرگ Tornberg درترجمه روض القرطاس (ص ۳۹۰) جدولی ازنسب مرابطين آورده كه تفصيل بيشترى داده است . (مترجم عربى)
(۲) جد بنی غانیه
(۳) بازينب نفزاويه دخت امیراغمات ازدواج کرد ، سپس آنزن طلاق گرفته زن يوسف بن تاشفین شد ۴۵۳ ﻫ .
(۴) درحوالی سالهای ۴۶۲ — ۴۶۴ صاحب سجلماسه بود .
(۵) ابن ابی زرع (روض القرطاس ص ۸۷) نسب اورا چنين آورده است : يوسف بن تاشفين بن ابراهيم بن ترقوت بن وارتقطين . . . (مترجم عربى)
(۶) نک . جذوة الاقتباس لابن القاضى ص ۱۰۵ (مترجم عربى)
(۷) درسبته ، زائيده شد مادراوكنيزى رومى بنام " منوا " بود نک . جذوة الاقتباس ص ۲۹۱ (مترجم عربى)
(۸) تورنبرگ Tornberg درترجمه روض القرطاس (ص ۳۹۰) مینویسدکه اودر ۴۴۷ ﻫ درگذشت . (مترجم عربى)

موحدان[1]

۵۶ ـ بنی حفص

(درتونس)

○ ۱ ـ ابو زکریا یحیی [الأول] ، (جداشدازموحدین) [3] . . . . . سنهٔ ۶۲۵ ﻫ

○ ۲ ـ ابو عبد الله محمد [الأول] المنتصر[4] ۶۴۷

○ ۳ ـ أبو زکریا یحیی [الثانی] ، الواثق ، (اورا ابراهیم الأول خلع کرد) . . ۶۷۵

○ ۴ ـ أبو اسحق ابراهیم [الأول] ، (اعدام سنه ۶۸۱) ۶۷۸

انقسام :

أحمد بن مرزوق بن أبی عماره[5] ، (غاصب) . . . . رمضان ۶۸۱

○ ۵ ـ ابو حفص عمر [الأول] ، (درتونس) ۶۸۳

○ أبو زکریا یحیی المنتخب لإحیاء دین الله بن ابراهیم [الأول] ۶۸۳
(دربجایه تا سنه ۶۹۸) . . . .

○ ۶ ـ ابو عبد الله (أبو عصیده) محمد [الثانی] المنتصر بن یحیی [الثانی] (درتونس) ۶۹۴

○ أبو البقاء خالد الناصر [الأول] (دربجایه ـ سپس منفرداً " حکومت کرد) ۶۹۹

۷ ـ أبو بکر [الأول] الشهید بن یحیی [الأول] (دربجایه سپس منفرداً " حکومت کرد) ۷۰۹

۸ ـ أبو البقاء خالد [الأول] الناصر ، (به تنهایی) ۷۰۹

---

(۱) تورنبرگ(Tornberg) درترجمه روض القرطاس ص ۴۰۳ درجدول نسب موحدین تفصیل بیشتری داده است . (مترجم عربی)

(۲) درسال ۶۲۹ ﻫ درسبته سربطغیان برداشت ، نک . روض القرطاس (ص ۱۶۹) (مترجم عربی)

(۳) لقب امیرگرفت .

(۴) پس ازبرافتادن خلافت عباسی ازبغداددر۶۵۶ ﻫ ، ابوعبدالله محمد " الخلیفه وامیرالمومنین " خواند ودراین امرشریف مکه ابونمی محمداول ، اوراتائیدکرد . نک ، ص ۳۱ ابن خلدون (ج ۶ ص ۲۸۰) ولین پول " دول اسلامیه " ترجمه خلیل ادهم (ص ۵۴) نوشته اندکه لقب او" المستنصر" بود (مترجم عربی)

(۵) نک . ابن خلدون ، ج ۶ ص ۳۰۲ ، (مترجم عربی)

ابو بکر [الثانی] المتوکل ، (درقسنطنیه وبجایه) . . . ۷۱۱

۹ — ابو یحیی زکریا اللحیانی بن أحمد ، (درتونس) [1] . . . . . . سنه ۷۱۱ ه

۱۰— ابو ضربه محمد [الثالث] المستنصر ، (درتونس) ۷۱۷

○ ۱۱— ابو یحیی أبو بکر [الثانی] المتوکل ، (به تنهایی) ۷۱۸

○ ۱۲— ابو حفص عمر [الثانی] ۷۴۷

تسلط بنی مرین ۷۴۷

أبو العباس أحمد [الأول] ، الفضل (درقسنطنیه وبجایه) . ۷۴۹

ابو زید عبد الرحمن بن أبی بکر [الثانی] ، (درقسنطنیه) . ۷۴۹

أبو عبد الله محمد المنصور بن أبی بکر الثانی ، (دربجایه) . ۷۴۹

○ ۱۳— أبو العباس أحمد [الأول] الفضل المتوکل ، (تنهایی) ۷۵۰

○ △ ۱۴— أبو إسحق ابراهیم [الثانی] المستنصر (درتونس) (تا سنه ۷۷۰) . ۷۵۱

استیلای بنی مرین بر بجایه ۷۵۴

بنی مرین برای دومین بار تمام افریقا را اشغال کرد . . ۷۵۸

أبو إسحق ابراهیم [الثانی] المستنصر ، (مستقردرتونس ، متوفی در ۸ محرم سنه ۷۹۳ [2]) ۷۵۸

أبو عبد الله محمد المنصور بن أبی بکر [الثانی] ، (مستقر دربجایه) ۷۶۱

۱۵— أبو البقاء خالد [الثانی] بن ابراهیم [الثانی] ، (درتونس) ۷۷۰

○ ۱۶— أبو العباس أحمد [الثانی] المستنصر ، (به تنهایی) ۷۷۲

○ ۱۷— أبو فارس عبد العزیز المتوکل بن أحمد [الثانی] ۷۹۶

△ ۱۸— أبو عبد الله محمد [الرابع] المنتصر بن محمد . . . . . ذو الحجه ۸۳۷

○ △ ۱۹— ابو عمر عثمان بن محمد [الرابع] [3] . . . . . صفر ۸۳۹

۲۰— ابو زکریا یحیی [الثالث] بن مسعود بن محمد [الرابع] ۸۹۳

○ ۲۱— ابو عبد الله محمد [الخامس] المتوکل بن الحسن بن مسعود ۸۹۹

○ ۲۲— ابو عبد الله محمد الحسن بن محمد [الخامس] ۹۳۲

فتح ترکها ولیسزداری خیر الدین باربروس ۹۴۱

الحسن ، (به حکومت به عنوان شارل پنجم باز گشت) ۹۴۲

۲۳— احمد بن الحسن ۹۴۸

فتح ترکها برای بار دوم . . . . رجب ۹۷۷

○ ۲۴— ابو عبد الله محمد [السادس] بن الحسن ، (عامل اسپانیا) ۹۸۱

فتح تونس ازجانب ترکها بطور نهایی ۹۸۲

مراجع : ابن خلدون : العبر .

أبو الفدا : المختصر فی أخبار البشر .

St. Lane-Poole: Barbary Corsairs 1890

St. Lane-Poole: Br. M. Cat. V p. XV et p. 51.

Mercier: Histoire de l'Afrique Septentrionale III. 126.

H. Lavoix: Mémoire sur les Monnaies frappées par les Beni-Hafs. (Revue archéologique, IXe, année, 257.)

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) ماده « بنو حفص » (G. Yver) .

(۱) ابن خلدون (ج ۶ ص ۳۲۵) مینویسد که نام او ابویحیی زکریا بن احمد بن محمد بن اللحیانی بود (مترجم عربی)

(۲) درشهر کنستانتین درالجزایر سنگ قبر او هنوز باقی است نک Mercier : Corpus II (Constantine) p. 14, N° 10

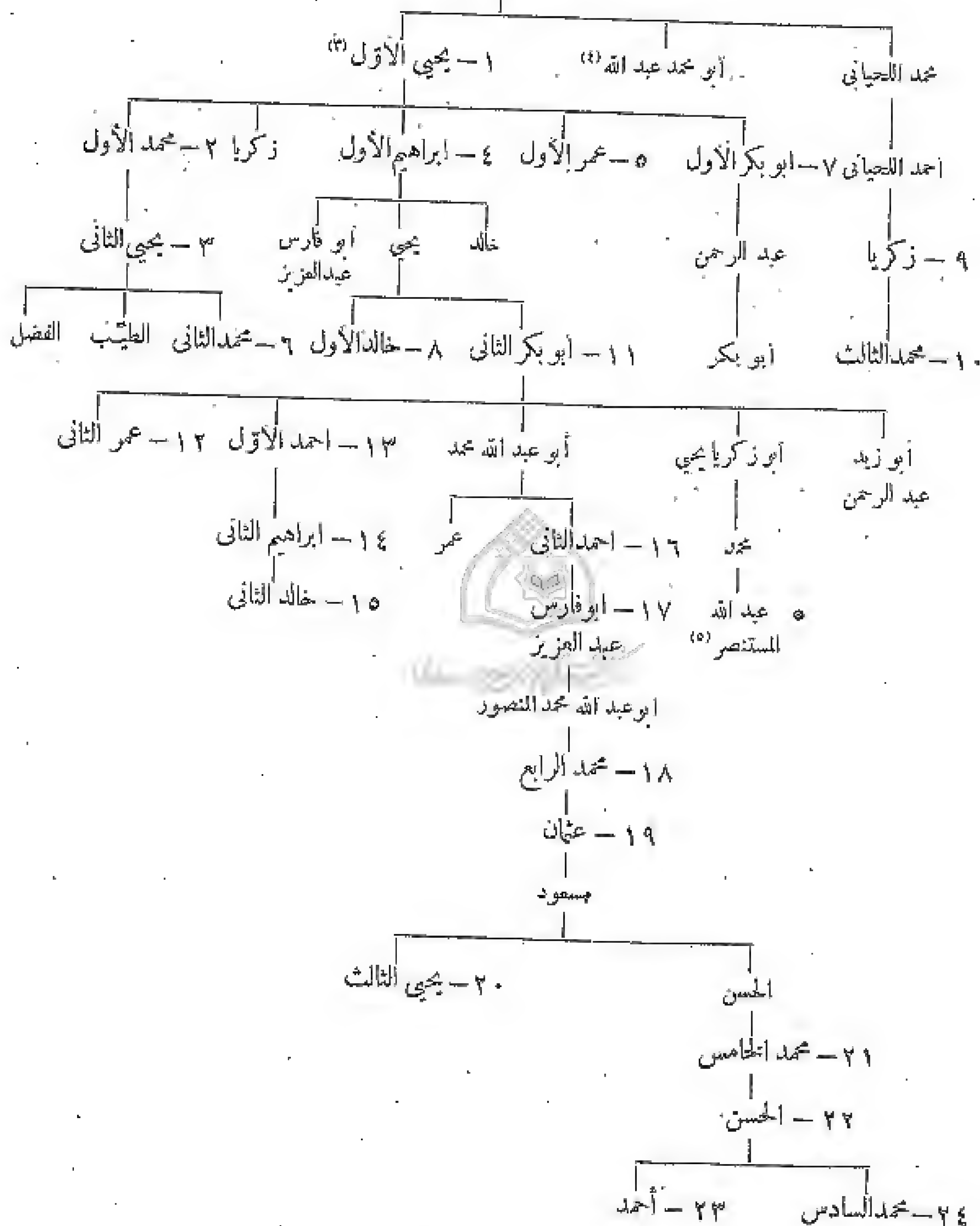
(۳) کتیبه ای بنام او از سال ۸۳۹ درقلعه قصبه یافت شده است نک Mercier : Inscr. de Tunisie, Recueil Soc. Arch. de Constantine 1883 p. 191

بنی حفص

يحيى الهنتاتی

أبو حفص عمر (1)

ابو محمد عبد الواحد (2)

(۱) بسال ۵۷۱ درگذشت وی ازشاگردان ابن تومرت و از سرداران عبدالمومن بود.
(۲) فرمانروای افریقیه ازسال ۶۰۳ تا ۶۱۸ هـ.
(۳) فرمانروای قفصه.
(۴) فرمانروای آفریقیه.
(۵) امیربجایه درسال ۷۸۳، نک. فهرست کتابخانه ملی پاریس (Cat. Bibl. Nat. II. N° 968)

۵۷ — بنی زکریا

(درجزیره جربه)

(عمال بنی حفص بطور خود مختار بوده‌اند)

۱ — ابو یحیی زکریا، (به اطاعت عثمانیان درآمد)	—
۲ — یحیی بن زکریا	—
۳ — سعید بن یحیی (بادو برادرش احمد و صالح در آن واحد)، فتح فرنگان سپس فتح عثمانیان به سرداری پیاله پاشا)[1]	—

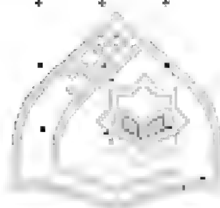
مراجع:

Reinaud: Documents sur l'Histoire de France, II.1843.
Hammer: Geschichte des osm. Reiches, III, 406.
Sachau: Verzeichnis N°. 58, p. 25.

(بنی مزنی در زاب)

(پایتخت بسکره)

۱ — علی بن مزنی	سنه ۷٤۰ ه
۲ — حسن بن مزنی	—
۳ — احمد بن مزنی	—
٤ — علی بن مزنی	—
۵ — أبو العباس بن مزنی	—

۵۸ — بنی زیان در تلمسان

(بنی عبد الواد)[2]

أ — شاخه ارشد (بنی عبد الواد):

۱ — أبو یحیی یغمراسن بن زیان		٦۳۳
۲ — أبو سعید عثمان [الأول] بن یغمراسن بن زیان	ذو الحجة	٦۸۱
۳ — أبو زیان محمد [الأول] بن عثمان، (متوفی در شوال سنه ۷۰۷) . . .	ذو القعدة	۷۰۳
٤ — ٥ أبو حمو موسی [الأول] بن عثمان، (پسرش او را در ۲ جمادی الأولی سنه ۷۱۸ کشت)	۲۱ شوال	۷۰۷
۵ — ٥ ٥ ٥ أبو تاشفین عبد الرحمن [الأول] بن موسی، (متوفی در ۳۰ رمضان سنه ۷۳۷)	۲۳ جمادی الأولی	۷۱۸

ب — تسلط مرینیان

أبو الحسن علی	شوال	۷۳٦
أبو عنان فارس، (متوفی سنه ۷٦۰)		۷۳۷

(زیانیان که در تبعید بودند سپس در آن واحد حکومت کردند) . .

٥ (۱) أبو سعید عثمان [الثانی] بن عبد الرحمن، (متوفی در جمادی الأولی سنه ۷۵۳)

(۱) نک: محمد عطار، دولت عثمانیه تاریخی ج ٦ ص ۱۲۳ (مترجم عربی).
(۲) انتساب ایشان به عرب درست نیست، بلکه بلا شک اصل ایشان از بربر بوده است.

ه (ب) أبو ثابت الزعيم بن عبد الرحمن . . . .

ج — شاخه کوچکتر (بنی زیان) :

ه ۵ ۶ —	أبو حمو موسی [الثانی] بن یوسف ، در تشقیدسته ۷۶۱ واز سنه ۷۷۱ إلى ۷۷۳ واز ۷۸۵ إلى ۷۸۶ ، ۷۸۹)[1]	صفر	سنه ۷۶۰ ه
	أبو زيان محمد [الثانی] بن عثمان بن عبد الرحمن[2] . ۲ رجب ۷۶۱		
ه ۵ ۷ —	أبو تاشفين عبد الرحمن [الثانی] بن موسی ، (متوفی در ۱۷ رجب سنة ۷۹۰)	غره ذی الحجة	۷۹۱
۸ —	أبو ثابت يوسف بن عبد الرحمن ، (چهل روز)	رجب	۷۹۵
۹ —	أبو الحجاج يوسف بن موسی ، (دو ماه)		۷۹۵
۱۰—	أبو زيان محمد [الثالث] بن موسی ، (عامل بنی مرین)	محرم	۷۹۹
۱۱—	أبو محمد عبد الله [الأول] بن موسی		۸۰۰
۵ ۱۲—	أبو عبد الله محمد [الثانی] الواثق بن موسی		۸۰۳
۱۳—	عبد الرحمن [الثالث] بن محمد [الثانی] ، (دو ماه)		۸۱٤
۵ ۱٤—	سعيد بن موسی		۸۱٤
۵ ۱۵—	أبو مالك عبد الواحد بن موسی ، (برای بار اول)	شعبان	۸۱۵
۵ ۱۶—	أبو عبد الله محمد [الثالث] بن عبد الرحمن [الثانی]		۸۲۷
	عبد الواحد ، (برای بار دوم) (متوفی در ۵ ذی القعدة سنه ۸۳۳) ۸۳۱		
ه ۵ ۱۷—	أبو العباس احمد المعتصم بن موسی		۸۳۳
ه ۵ ۱۸—	أبو عبد الله محمد [الرابع] المتوكل بن (فلان) بن يوسف		۸۶۶
۵ ۱۹—	ابو عبد الله محمد [الخامس] الثابتی بن محمد ، (متوفی در ۱۱ ذی القعدة سنه ۹۱۳)		۸۸۱
ه ۲۰—	أبو عبد الله محمد [السادس] الثابتی ، (از طرف اسپانیائیها حاکم شد سنه ۹۱۸)		۹۱۱
۵ ۲۱—	أبو حمو موسی [الثالث] بن محمد [الرابع] ، (استیلای أروج بر تلمسان در ذی الحجه سنه ۹۲۳)		۹۲۲
۲۲—	أبو محمد عبد الله [الثانی] بن محمد [الرابع]		۹۳٤
۲۳—	أبو زيان أحمد [الثالث] بن عبد الله [الثانی] ، (برای بار اول) : (اسپانیائیها اورا تبعید کردند، ۳ ذی القعدة سنه ۹٤۹)	رمضان	۹٤۷
ه ۵ ۲٤—	أبو عبد الله محمد [السابع] بن عبد الله [الثانی]	محرم	۹۵۰
	أبو زيان احمد [الثالث] ، (برای بار دوم) (عامل عثمانی) ربيع الأول ۹۵۰		
۲۵—	الحسن بن عبد الله [الثانی] ، (متوفی در وهران سنه ۹۶۳) ، (بسرش مسیحی شد) استیلای صلاح رئیس پاشا بر تلمسان به طور نهایی . . . ۹۶۲		۹۵۷

مراجع : أبو زكريا يحيي بن خلدون : بغية الرواد في ذكر الملوك من بني عبد الواد (الجزائر ۱۹۰۳)

Brosselard : Mémoire épigraphique et historique, (J. As. 1876.)

Mercier : Histoire de l'Afrique Septentrionale, III, p. 90.

A. Bel : Histoire des Beni Abd al Wâd, Alger 1904.

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ماده « بنو زيان ، بنو عبد الواد » (A. Bel)

Bargès : Complément de l'histoire des Beni Zeiyan, Paris 1887.

(۱) وزیر او یحیی بن خلدون مورخ معروف بود که در ۷۸۰ کشته شد.
(۲) ابراهیم بن علی المریغی او را بامارت گماشت.

بني زيان (بني عبد الواد)

زيان

١ — أبو يحيى يغمراسن

طلحة — أبو حمو — عمر — فلانة (درگذشته در رجب سنه ٨١٥)[٢]

٢ — أبو سعيد عثمان الأول

٣ — أبو زيان محمد الاول

٤ — أبو حمو موسى الأول

٥ — عبد الرحمن الأول — عثمان — أبو زيان محمد الثانى

فارس[١] — عثمان — يوسف — أبو عبد الله محمد الأول — عبد الرحمن[٣] (متوفى در ١٣ ذى الحجه سنه ٨٤١)

أبو زكريا يحيى — أبو زيد عبد الرحمن

٥ — (ا) أبو سعيد عثمان الثانى

٥ — (ب) أبو ثابت الزعيم

أبو يعقوب يوسف (متوفى در شعبان سنه ٧٦٣)

٦ — أبو حمو موسى الثانى (زاده سنه ٧٢٣)

١٥ — عبد الواحد — ١٤ — سعيد — ١٧ — أحمد — فلانة[٤] (درگذشته ٢٨ صفر سنه ٨٢١) — تاهدريت[٥] (متوفى در جمادى الأولى سنه ٨١٣) — عمر — ١٢ — أبو عبد الله محمد الثانى — ١١ — عبد الله الاول — ١٠ — أبو زيان محمد الثالث — ٩ — يوسف — ٧ — عبد الرحمن الثانى (زاده در ربيع الاول سنه ٧٥٢) — أبو زيان

أبو على المنتصر[٦] (متوفى در ٦ رمضان سنه ٨٢٨)

أمة الحق — رقيه (درگذشته در ١٨ ذى الحجه سنه ٨٢٣)[٧]

عليه (درگذشته در ذى القعده سنه ٨١٣)[٨]

عبد الرحمن الثالث

٩ — أبو عبد الله محمد الثالث

٨ — يوسف — فلان

محمد (متوفى در شعبان سنه ٨٧٧)[٩]

١٨ — أبو عبد الله محمد الرابع (با ملوكديث عثمان بن مشعل ازدواج كرد)[١٠]

٢٢ — عبد الله الثانى

أبو حفص عمر[١٢] (متوفى سنه ٩١٢ ؟)

٢١ — أبو حمو موسى الثالث

١٩ — محمد الخامس[١١]

سالم[١٣] (متوفى سنه ٩١٣ ؟)

عائشه[19] (درگذشته سنه ؟) — عليه (درگذشته در شوال سنه ۸۸۶)[18] — المسعود (متوفی سنه ۸۹۹) — أبوزيد عبد الرحمن (متوفی سنه ۹۲۶)[17] — ۲۰ — محمد السادس

محمد السادس: الزهره (درگذشته سنه ۹۲۶)[16] — عمر

عمر: فلانه (درگذشته سنه ۹۰۰)[15]

عائشه (درگذشته در ۱۰ ذی القعده سنه ۹۰۰)[14] — ۲۳ — أحمد الثالث — ۲۴ — محمد السابع — ۲۵ — الحسن

الحسن: قارله (Carlos)

مراجع : اسماعيل بن على بن محمود بن شاهنشاه (عماد الدين أبو الفداء) : المختصر فى أخبار البشر (Stambul, 1286).
دائرة المعارف الاسلامية . (چاپ فرانسه) ، ماده « بنى زيان » (A.Bel) .
Lavoix : Catalogue II. Espagne et Afrique
Barthold : Musulm. Dynast. p. 39
Brosselard : Les Tombeaux des Emirs Beni Zeyan (J. As. janv. févr. 1876, p. 151 ss)

(۱) درجنگ ایسلی که باابویعقوب یوسف الناصر المرینی میکرد کشته شد (J. Khald. III. 357).
(۲) Brosselard : Stèle funéraire à Tlemcen, l.c. p. 142
(۳) ایضا" مصدرسابق ص ۱۴۶
(۴) ایضا" مصدرسابق ص ۳۵ .
(۵) ایضا" مصدرسابق ص ۲۸
(۶) Brosselard : Stèle funéraire, l.c. p. 34.
(۷) ایضا" مصدرسابق ص ۷۷
(۸) ایضا" مصدرسابق ص ۲۶
(۹) ایضا مصدرسابق ص ۳۹
(۱۰) ایضا مصدرسابق ص ۹۱
(۱۱) ایضا مصدر سابق ص ۹۸
(۱۲) ایضا" مصدرسابق ۹۶
(۱۳) Brosselard, l.c. p. 94.
(۱۴) ایضا" مصدرسابق ۱۲۲
(۱۵) ایضا مصدرسابق ۱۴۷
(۱۶) ایضا" مصدرسابق ۱۲۱
(۱۷) ایضا" مصدرسابق ۱۱۸
(۱۸) ایضا" مصدرسابق ص ۴۰
(۱۹) ایضا" مصدرسابق ص ۱۱۹

۵۹ – بنی مرین درفاس

(زناته)

	۱ — أبو محمد عبد الحق بن أبي خالد محيو بن أبي بكر بن حمامة بن محمد المريني [۱]		سنة ۵۹۲ ه
۵	۲ — ابو سعيد عثمان بن عبد الحق (ادرغال)[۲]		۶۱۴
	۳ — محمد [الأول] بن عبد الحق[۳]		۶۳۷
	٤ — ابو يحيى أبو بكر بن عبد الحق		۶٤۲
	۵ — أبو يوسف يعقوب بن عبد الحق		۶۵۶
۵	۶ — أبو يعقوب يوسف بن يعقوب ، الناصر لدين الله	صفر	۶۸۵
	۷ — ابو ثابت عامر بن أبي عامر[٤]	۱۰ ذي القعده	۷۰۶
۵	۸ — أبو الربيع سليمان بن أبي عامر	۸ صفر	۷۰۸
۵	۹ — أبو سعيد عثمان [الثاني] بن يعقوب		۷۱۰
۵	۱۰ — أبو الحسن على بن عثمان	محرم	۷۳۲
۵ ۵	۱۱ — أبو عنان فارس المتوكل بن على	جمادى الآخر	۷٤۹
	أبوزيان محمدبن فارس أبي عنان (منصوب سپس معزول شد) ۲٤ ذي الحجه ۷۵۹		
	۱۲ — محمد السعيد بن أبي عنان ، (در ۵، سالگی)	۲۵ ذي الحجه	۷۵۹
	۱۳ — أبو سالم ابراهيم بن على [۵]	رمضان	۷۶۰
	۱٤ — أبو عامر تاشفين بن على [۶]	۲۹ ذي القعده	۷۶۲
	۱۵ — عبد الحليم بن أبي علي عمر (درسجلماسه حكومت كرد از ربيع الأول سنه ۷۶۳)	محرم	۷۶۳
۵	۱۶ — أبو زيان محمد [الثاني] المنتصر بن أبي عبد الرحمن ، (در ۲۲ ذي الحجه سنه ۷۶۷ كشته شد)	ربيع الأول	۷۶۳
۵	۱۷ — ابو فارس عبد العزيز المستنصر بن على	محرم	۷۶۸
۵	۱۸ — ابو زيان محمد [الثالث] السعيد بن عبد العزيز[۷]	۲۲ ربيع الثاني	۷۷٤
۵	۱۹ — (ا) أبو العباس احمد المستنصر بن ابراهيم ، ومعاصر او : . . .	۹ محرم	۷۷۶
۵	۱۹ — (ب) عبد الرحمن أبي يفلوسن (درمراكش) (احمدتنهاحكومت كرد از رجب سنه ۷۸٤)	محرم	۷۷۶
	۲۰ — موسى بن أبي عنان ، المتوكل على الله أبو فارس	ربيع الثاني	۷۸۶
	۲۱ — أبو زيان محمد المنتصر بالله بن أحمد ، (۳۰، روز)	۳ رمضان	۷۸۸
	۲۲ — أبو زيان محمد [الرابع] الواثق بالله بن أبي الفضل المستنصر ، (براى بار دوم) . . . . ۵ رمضان ۷۸۹	۱۵ شوال	۷۸۸
۵	۲۳ — أبو فارس بن أحمد	صفر	۷۹۶
	۲٤ — عبد العزيز بن احمد		۷۹۹
	۲۵ — عبد الله بن أحمد[۸]		۸۰۰

---

(۱) نک . ابن ابي زرع (روض القرطاس ص ۱۸۹) (مترجم عربي)

(۲) " ادرغال " بزبان بربر بمعنى يك چشم است. نک . صبح الاعشى (ج ۵ ص ۱۹۵) ، Mercier (T. II, p. 141) (مترجم عربي)

(۳) ابن ابي زرع (ص ۱۹۳) نوشته كه لقب او " ابومعرف " بود (مترجم عربي)

(٤) ابن ابي زرع (ص ۲۶۹) نوشته كه نام او " ابو ثابت عامر بن عبدالله بن ابي يعقوب " بود . و السلاوى (استقصا ج ۲ ص ٤٤) آورده كه نام او " ابوثابت عامر بن عبدالله بن يوسف بن يعقوب بن عبد الحق " بود (مترجم عربي)

(۵) محمد ثاني درسال ۷۶۱ ابوزيان را بر تلمسان ولايت داد ، ولقب او المستعين بالله بود . نک . السلاوى (استقصا ، ج ۲ ص ۱۰۴) (مترجم عربي)

(۶) السلاوى (استقصا ، ج ۲ ص ۱۲۳) آورده كه نام او ابو عمر تاشفين بود (مترجم عربي)

(۷) تحت قيموميت ابن غازي ، وزير بود .

(۸) السلاوى (استقصا ، ج ۲ ص ۱۴۲) نوشته كه نام او المستنصر بالله ابوعامر عبدالله بود (مترجم عربي)

۵ ۲۶ــ أبو سعید عثمان [الثانی] بن أحمد . . . . سنة ۸۰۱ ھ

از بنی زیان کسی در این فترت به ولایت منصوب نشد . ۸۲۳ إلى ۸۳۱

أبو مالك عبد الواحد بن موسی به ولایت رسید ۸۳۱

٥ ۵ ۲۷ــ أبو محمد عبد الحق بن أبی سعید عثمان [الثانی] ۸۳۱

از بنی مرین کسی در این فترت منصوب نشد . رمضان ۸۶۹ — ۸۷۵

سرانجام امام أبو عبد الله محمد بن علی بن عمران الجوطی به ولایت رسید .

(بنی وطاس) :

۵ ۱ ــ أبو زکریا یحیی بن زیان الوطاسی ، (قیم عبد الحق خردسال)[1] .	۸۳۱
۲ ــ علی بن أبی الحجاج یوسف بن منصور بن زیان ، (متوفی سنه ۸۶۳) .	۸۵۲
٥ ۳ ــ محمد [الأول] (یا أبو زکریا یحیی) بن یحیی بن زیان	۸۶۳
٤ ــ محمد [الثانی] (الشیخ البرتقالی) بن محمد [الأول]	۸۷۵
٥ ــ أحمد بن محمد [الثانی]	۹۳۱
٦ ــ محمد بن أحمد	۹۵۷

مراجع :

A. Bel : Inscriptions arabes de Fes (J. As. juill-août 1917, p. 126 ss.)
G. Salmon : Essai sur l'histoire politique du Nord marocain (Arch. Mar. IV).
Mercier : Histoire de l'Afrique septentrionale, 1888, III. 88.
Huart : Histoire des Arabes II. 222.
دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ماده « بنو مرین » (G. Marçais)
Sachau : Verzeichnis N°. 62, p. 26.
Berchem : Titres Khalifiens.

(۱) از ۸۴۰ تا ۸۵۲ هـ شیخ امیر وطاسی را سر برید و سپس خود وی در ۲۸ رمضان سال ۸۶۹ کشته شد .

١ — بنی مرین

أبو خالد

١ — عبد الحق

٥ — یعقوب ٤ — أبو بکر ٣ — محمد الأول ٢ — عثمان

٩ — عثمان الثانی ٦ — یوسف

أبو علی عمر[٢] (درسجلماسه) ١٠ — علی[١] أبو عامر

٥ زینب ٥ أبو مالك عبد المؤمن[٥] (متوفی در ٣ ذی الحجه ٧٣٦) أبو یفلوسن ١٥ عبد الحلیم ١٧ عبد العزیز ١٤ تاشفین ١٣ ابراهیم أبو الفضل ١١ فارس أبو عنان یعقوب أبو عبد الرحمن ٨ سلیمان ٧ عامر

١٩ (ب) عبد الرحمن عائشه[٣] ١٨ محمد الثالث (زاده سنه ٧٦٩) ١٩ (ا) أحمد ٢٢ محمد الرابع أبو زیان محمد ٢٠ موسی ١٢ السعید ١٦ محمد الثانی

٢٦ — عثمان الثانی ٢٥ — عبد الله ٢٤ — عبد العزیز ٢٣ — أبو فارس ٢١ — محمد المنتصر

٢٧ — عبد الحق

٢ — بنی وطاس

زیان الوطاسی

أبو عبد الله محمد الحلو منصور (والی بادس) فارس[٤] محمد الشیخ ١ — یحیی أبو زکریا

أبو الحجاج یوسف أبو بکر[٤] أبو شامة[٤] زهره ٣ — محمد الأول[٤] ناصر یحیی الوزیر (عزل سنه ٨٦٣)

٢ — علی ٤ — محمد الثانی البرتقالی أبو الحسن علی البادسی[٦] (آبوحسون) ناصر (متوفی سنه ٩٠٥)

محمد[٤] ٥ — أحمد

ناصر القصر أبو بکر ٦ — محمد

(١) قبر زن او که در رجب ٧٥٠ هـ درگذشت همچنان در نزدیک رباط الفتح معروف است نک (Bel : Inscriptions arabes de Fes, J. As. 1917, p. 339)

(٢) سه بار سر بشورش برداشت ، اول در ٧١٠ هـ علیه پدرش عثمان دوم ، و به سجلماسه تبعید شد ، باردوم در ٧٢٥ علیه برادرش علی ، و باز تبعید گشت ، بارسوم با ابوتاشفین عبدالرحمن الزیانی امیر تلمسان ، علیه برادرش متحد شد ، این بار دستگیر شد و در ٧٣٢ هـ بقتل رسید ، قبر دخترش در ١٩١٢ م . درفاس کشف شد . نک (Bel: l. c. p. 317)

(٣) در صفر سال ٧٩٢ درگذشت نک . (Bel: l.c. p. 104, fig. 18)

(٤) امیر عبدالحق آخرین امرای بنی مرین ، این پنج امیر را . دستگیر کرد و بکشت .

(٥) قطعه ای طلا از او در موزه بریتانیا Br. M., Add. II, p. 27 N° 193) باقی است .

(۶) نک . السلاوی (استقصا ، ج ٢ ص ١٧٤) مترجم عربی

۶۰ – شریفان مراکش

(نک : نسب‌نامهٔ بنی الحسن علویان)

ا – شاخهٔ حسنی [۱] :

أبو عبد الله محمد القائم بأمر الله بن عبد الرحمن بن علی . . . ۹۱۶

أبو العباس احمد الأعرج ، (صاحب مراکش سنه ۹۳۰ ، ۹۲۳ مستقل شده ۹۴۳) . . . .

۰	۱ – أبو عبد الله محمد [الأول] المهدی بن محمد القائم [۲]		سنه ۹۵۵ ﻫ
۰	۲ – أبو محمد عبد الله الغالب بن محمد المهدی		۹۶۴
۰	۳ – أبو عبد الله محمد [الثانی] المتوکل بن عبد الله الغالب		۹۸۱
۰	۴ – أبو مروان عبد الملک [الأول] بن محمد المهدی [۳]		۹۸۳
۰	۵ – أبو العباس احمد [الأول] المنصور بن محمد المهدی		۹۸۶
۰	۶ – أبو عبد الله محمد [الثالث] الشیخ المأمون بن المنصور		۱۰۱۲
۰	أبو فارس عبد الله الواثق بن المنصور [۴] (رقیبان برادرشان)	۲۸ ربیع الأول ۱۰۱۲	
۰	زیدان الناصر بن المنصور [۵]	—	
۰	۷ – زیدان ، (به تنهایی)		۱۰۱۶
۰	أبو محلی أبو العباس أحمد ، (مدعی) [۶] . .	۱۰۱۹ — ۱۰۲۲	
	أبو العباس أحمد بن زیدان ، (مدعی)	۱۰۳۷	
۰	۸ – أبو مروان عبد الملک [الثانی] بن زیدان		۱۰۳۹
۰	۹ – أبو یزید الولید بن زیدان		۱۰۴۴
۰	۱۰ – أبو عبد الله محمد [الرابع] الأصغر بن زیدان		۱۰۴۵
	۱۱ – أحمد [الثانی] العباس بن أبی مروان عبد الملک ، (متوفی سنه ۱۰۶۴) .		۱۰۴۹

ب – شاخهٔ فلالی [۷] :

۸	۱ – الرشید بن محمد بن علی بن یوسف بن علی بن حسن		۱۰۷۵
۰	۲ – اسماعیل السمین بن محمد الخ	۲۰ ذی الحجه	۱۰۸۲
	۳ – أحمد الذهبی بن اسماعیل	۲۷ رجب	۱۱۳۹
۰	۴ – عبد الله بن اسماعیل		۱۱۴۱
	عبد الملک بن اسماعیل ، (مدعی)	۱۱۴۰	
	علی زین العابدین بن اسماعیل ، (غاصب) . . .	۱۱۴۷ — ۱۱۴۹	
	المستضیء بن اسماعیل ، (غاصب)	۱۱۵۱ — ۱۱۵۳	
	علی زین العابدین بن اسماعیل ، (برای بار دوم)	۱۱۵۸	
۰	۵ – محمد [الأول] بن عبد الله		۱۱۷۱

(۱) اینان را الاشراف السعدیین نیز گویند . نک . السلاوی (الاستقصا ، ج ۳ ص ۳) (مترجم عربی)

(۲) معروف به الشیخ است . نک . السلاوی (الاستقصا ، ج ۳ ص ۹) (مترجم عربی)

(۳) لقب او المعتصم بالله بود . نک . السلاوی (الاستقصا ج ۳ ص ۲۷) مترجم عربی

(۴) درمراکش دعوی امارت کرد و درسال ۱۰۱۵ شکست خورد و در ۱۰۱۸ درگذشت .

(۵) درفاس دعوی امارت کرد .

(۶) دینار ، القطاره ۱۰۲۱ ، (Bibl. Nat. II, N° 1060)
نک . السلاوی (الاستقصا ، ج ۳ ص ۱۰۹) (مترجم عربی)

(۷) دولت اشراف سجلماسی . نک . السلاوی (الاستقصا ج ۴ ص ۲) مترجم عربی

٥	٦ — يزيد بن محمد[1]		سنه ١٢٠٤ﻫ
٥	٧ — هشام بن محمد		١٢٠٦
٥ ۵ ۵	٨ — سليمان بن محمد		١٢٠٧
٥	٩ — عبد الرحمن بن هشام[2]	٤ ربيع الأول	١٢٣٨
٥	١٠— محمد [الثانى] بن عبد الرحمن	٢٩ محرم	١٢٧٦
	١١— الحسن أبو على بن محمد ، (متوفى در٣ ذى الحجه سنه ١٣١١)	١٨ رجب	١٢٩٠
	١٢— عبد العزيز بن الحسن[3]	٤ ذى الحجه	١٣١٢
	١٣— الحافظ[4] بن الحسن بحكومت رسيد ١ رجب و دول اروپا و رابه رسميت شناختند درغره ذى الحجه)		١٣٢٥
	تحت الحمايه فرانسويان ١٣٢٩		
	كنگره پاريس شوال ١٣٢٩		
	پيمان فرانسه ومراكش ، حافظ ازحكومت كنار رفت و تبعيد شد؛ ١١ ذى القعده ١٣٢٩		
	١٤— يوسف بن الحسن	٢٩ شعبان	١٣٣٠

مراجع :

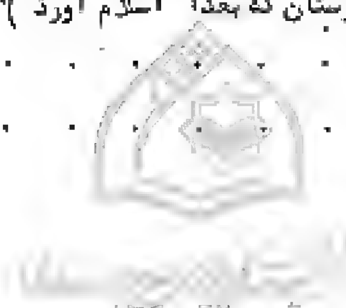
A. Cour : L'Etablissement des Dynasties des Scherifs (Ec. Lettres Alger, t. XXIX).
Mercier : Histoire de l'Afrique Septentrionale, Paris 1888, 3 voll.
Le Chatelier : L'Islam dans l'Afrique occidentale, Paris, 1899.
Abbé Godart : Histoire du Maroc, Paris, 1860, 2 voll.
M. Weir : The Schaikhs of Morocco in the XVth cent. Edinburg 1904.
Huart : Histoire des Arabes II. 223 et 259.
Houdas : Nozhat el-Hadi, Histoire du Maroc (Ec. Langues Or.) Paris 1889, 2 voll.

٦١ — حكومت عثمانى در الجزائر

۵	أبو يوسف أروج بن يعقوب ، باربا روس [الأول] ، (متوفى در محاصره تلمسان سنه ٩٢٤)		٩٢١
	حمله سردار معروف ديجو دوويرا (Diégo de Véra) ٩٢٢		
	خير الدين ، بار باروس [الثانى]		٩٢٤
	حمله سردار هوگو دو مونكاد (Hugo de Moncade)[5]		
	ا — از طرف باب عالى (بالقب بيگلر بيگى يا پاشا) :		
۵	خير الدين ، (متوفى سنه ٩٥٤)		٩٢٥
	استيلاء بر پنيون Peñon[6] ١٨ رمضان ٩٣٥		
	حسن آغا ، (مؤقتا)	ذو القعده	٩٣٩
	حمله شارل الخامس جمادى الآخر ٩٤٨		
	حسن پاشا ، اولى ، (تنهايا)	رمضان	٩٤٨

(١) الزيانى (الترجمان المعرب ص ٨٦) اوراالبزيد ناميده است (مترجم عربى)
(٢) جنگ ايسلى با فرانسه (Isly) در٢٨ رجب ١٢٦٥ .
(٣) عزل شد و در پو (Pau) از سال ١٣٣٣ﻫ زندگى ميكرد .
(٤) لين پول (دول اسلاميه ، ص ٦٩ ترجمه خليل أدهم) مينويسد كه نام او " الحفيظ " بود (مترجم عربى)
(٥) نگ . (Mercier vol III. p. 25) (مترجم عربى)
(٦) قلعه اسپانيايى بر ساحل سرزمين الريف مراكش . نگ . (Mercier, III, p. 575) (مترجم عربى)

حاج بشیر پاشا	شوال	سنه ۹۵۰ ﻫ
حسن بن خیر الدین ، (پاشا)	ربیع الثانی	۹۵۱
حسن بن خیر الدین ، (بیگلربیکی)		۹۵٤
سفاح خلیفه ، (مؤقتا)	رمضان	۹۵۸
صلاح رئیس ، (بیگلربیکی)	جمادی الأولی	۹۵۹
حسن کرسو ، خلیفه ، (مؤقتا)		۹۶۳
محمد تکارلی ، (پاشا)	ذو القعده	۹۶٤
حسن بن خیر الدین ، (برای بار دوم)	رمضان	۹۶٤
حسن آغا ، (مستقلا)	شوال	۹۶۸
أحمد پاشا ، قپیدجی	محرم	۹۶۹
حسن بن خیر الدین ، (برای بار سوم)	ذو الحجه	۹۶۹
محمد بن صلاح رئیس ، (پاشا)	رجب	۹۷٤
حملهٔ جوان گاسکون (Juan Gascon)		۹۷۵
أولوج علی ، (بیگلربیکی)	رمضان	۹۷۵
عرب أحمد ، (خلیفه نامبرده)		۹۷۷
قائد رمضان(مسیحی الاصل اهل سردینی (Sarde) سپس اسلام آورد)	رمضان	۹۸۲
حسن قنزیانو ، (پاشا)	صفر	۹۸۵
جعفر پاشا ، (مسیحی الاصل از مجارستان که بعدا " اسلام آورد)		۹۸۸
رمضان پاشا ، (برای بار دوم)		۹۹۰
حسن قنزیانو ، (برای بار دوم)		۹۹۰

ب — پاشاها برای مدت سه سال :

دلی أحمد		۹۹۵
خضر [1]		۹۹۷
شعبان		۱۰۰۰
خضر ، (برای بار دوم)		۱۰۰۳
مصطفی		۱۰۰٤
حسن بو ریشه		۱۰۰۷
سلیمان		۱۰۰۸
خضر (برای بار سوم)؛ (متوفی درذی الحجه سنه ۱۰۱۳)	ذو الحجه	۱۰۱۲
کوسه مصطفی	محرم	۱۰۱٤
رضوان		۱۰۱۹
کوسه مصطفی ، (برای بار دوم)		۱۰۱۹
شیخ حسین		۱۰۲۲
کوسه مصطفی ،(برای بار سوم)		۱۰۲۶
سلیمان کتنیه		۱۰۲۶
شیخ حسین ،(برای بار دوم)	ذو الحجه	۱۰۲۶

(۱) قبر او در قبرستان مسجد سیدی عبد الرحمن در شهر الجزائر است نگ Colin : Corpus I, Alger p. 32, N° 18

خطر ، (برای بار چهارم) ۱۰۲۹

انگلیسیها الجزایر را بمباران کردند ۱۰۳۱

خسرو . . . . سنه ۱۰۳۲ ه

(دوره فترت) . . . .

ه حسین[1] ۱۰۳۷

(دوره انقطاع) ۱۰۳۹

یوسف ۱۰۴۳

ه أبو الحسن علی ۱۰۴۶

شیخ حسین ۱۰۴۸

أبو جمال یوسف . . . . ربیع الثانی ۱۰۵۰

محمد بروسلی ۱۰۵۲

علی بتشنین ۱۰۵۵

محمود بروسلی ۱۰۵۵

یوسف ،(برای بار دوم) ۱۰۵۷

عثمان (؟) . . . . حدود ۱۰۵۷

محمد ۱۰۶۱

أحمد . . . . حدود ۱۰۶۳

ابراهیم . . . . حدود ۱۰۶۵

انگلیسیها الجزائر را بمباران کردند ۱۰۶۵

احمد ،(برای بار دوم) ۱۰۶۶

ابراهیم ،(برای بار دوم) . . . . . . حدود ۱۰۶۸

ج — آغاها (باداشتن منصب دیوان)

خلیل آغا ۱۰۶۹

رمضان آغا ۱۰۷۰

شعبان آغا ۱۰۷۱

فرانسویان شهر را بمباران کردند ۱۰۷۱

حاج علی آغا ۱۰۷۵

فرانسویان شهر را بمباران کردند ۱۰۷۵

د — والیانی که لقب دای ودای پاشا دارند

حاج محمد ۱۰۸۱

انگلیسیها شهر را بمباران کردند ۱۰۸۲

بابا حسن (مؤقتا)[2] ۱۰۹۳

هجوم فرانسویان . . . . رجب ۱۰۹۴

حاج حسین ،(بنام Mezzo-Morto) . . . . . . ۱۶ رجب ۱۰۹٤

فرانسویان شهر را بمباران کردند ۱۰۹۹

حاج شعبان . . . . ربیع الأول ۱۱۰۰

---

(۱) کتیبه ای بنام اوبهمین تاریخ درسربازخانه تحتانیه(یا قدیمه)درالجزائرپیداشده‌است Colin l. c. N° 20

(۲) شوهرخواهرحاج محمدبودوتوسط جانشین خوددر۱۰۹۴ه‍ کشته شد .

حاج أحمد	محرم	سنة ۱۱۰۷ ﻫ
حسن چاوش	جمادی الآخر	۱۱۱۰
حاج مصطفی		۱۱۱۱
حسین خوجه	رجب	۱۱۱۷
محمد بکتاش	ذو الحجه	۱۱۱۸
دلی ابراهیم	محرم	۱۱۲۲
علی چاوش		۱۱۲۲
محمد افندی		۱۱۳۰
کرد عبدی		۱۱۳۶
ابراهیم		۱۱۴۴
کوچوك ابراهیم	ذو القعده	۱۱۵۸
محمد بن بکر	صفر	۱۱۶۱
علی تکسیس، (بەنام بابا علی یا بوسبا)	ربیع الأول	۱۱۶۸
محمد بن عثمان	رمضان	۱۱۷۹

دانمارکیها (Danois) شهر را بمباران کردند ۱۱۸۴

هجوم اسپانیائیها جمادی الآخر ۱۱۸۹

اسپانیائیها شهر را بمباران کردند ۱۱۹۷

حسن	۱۰ ذی القعده	۱۲۰۵
مصطفی	ذو الحجه	۱۲۱۷
أحمد	۲ ربیع الثانی	۱۲۲۰
علی (الرسال)[1]	۱۵ رمضان	۱۲۲۳
حاج علی	محرم	۱۲۲۴
محمد	۲۲ ربیع الثانی	۱۲۳۰
عمر آقا	غره جمادی الأولی	۱۲۳۰

لرد إکسموث (Exmouth) شهر را بمباران کرد شوال ۱۲۳۱

علی خوجه	ذو الحجة	۱۲۳۲
حسین، (زاده‌ٔ ازمیرحدودسنه ۱۱۷۸ ؛متوفی درالاسکندریه سنه ۱۲۵۴)	جمادی الأولی	۱۲۳۳

انگلیسیها شهر را بمباران کردند. ۱۳ شوال ۱۲۳۹

آوچاق الجزائر را بگرفت. ۱۳ محرم ۱۲۴۶

مراجع :

Mercier: Histoire de L'Afrique Septentrionale, III, p. 556.

De Grammont: Histoire d'Alger, Paris 1887.

(۱) درترجمه عربی " الغسال " آمده است . نک . Mercier (III, p. 476) وگویند اورا از آن جهت بدین نام خواندندکه خون بسیارمیریخت . (مترجم عربی)

اشغال خیر الدین تونس را . . . . . از صفر ۹۴۱ تا محرم ۹۴۲

تسلط اسپانیائیها . . . .

استیلای سنان پاشا بر تونس ۹۸۱

دایها :

نام	ماه	سال
ابراهیم روزلی [1]		سنة ۹۹۸ ه
موسی		۱۰۰۰
قره عثمان		۱۰۰۱
یوسف		۱۰۱۹
مراد پاشا	رجب	۱۰۴۷
علی خوجه [2] ، (بنام اُزُن خوجه)	ربیع الأول	۱۰۵۰
حاج محمد لاز		۱۰۵۶
حاج مصطفی لاز [3]		۱۰۶۳
حاج مصطفی قره قوش [4]	۹ ذی الحجة	۱۰۷۵
حاج محمد أغلی [5]		۱۰۷۷
حاج شعبان		۱۰۷۹
حاج محمد منتشالی	ذو القعده	۱۰۸۱
حاج علی لاز		۱۰۸۳
حاج مامی جمال [6]		۱۰۸٤
حاج محمد بشاره		۱۰۸۷
حاج مامی جمال ، (برای بار دوم)		صفر ۱۰۸۸
محمد طبق [7]		۱۰۸۸
حسین سقسلی		۱۰۸۹
محمد طبق ، (برای بار دوم)		۱۰۸۹
أحمد چلبی	ذو القعده	۱۰۹۳
حاج محمد بکتاش [8]	شعبان	۱۰۹۷
علی الرئیس [9]		۱۰۹۹
ابراهیم خوجه		۱۱۰۵
محمد طبق ، (برای بار سوم)		۱۱۰۶
محمد خوجه [10]		۱۱۰۷
دلی محمد		۱۱۱۰
قره مصطفی [11]		۱۱۱۳
ابراهیم ، (بای و دای) (به دست حسین سنه ۱۱۱۷ کشته شد)		۱۱۱٤

(۱) الباجی در الخلاصه النقیه ص ۹۵ نوشته که نام او ابراهیم رودسلی بوده است (مترجم عربی)

(۲) الباجی در الخلاصه النقیه ص ۹۵ نوشته که نام او احمد خوجه بوده است (مترجم عربی)

(۳) کتیبه ای بنام او در مسجد قلعه ی قصبه پیدا شده که تاریخش اول ذوالحجه سال ۱۰۷۴ است . نک Mercier : Inser. arabes de Tunisie (Recueil Arch. Constantine 1893, p. 39)

(۴) الباجی در الخلاصه ص ۹۶ آورده که نام او مصطفی قاره کوز بود (مترجم عربی)

(۵) الباجی (ص ۹۶) نوشته که نام او محمد اقلی بود (مترجم عربی)

(۶) الباجی (ص ۹۸) نوشته که نام او " مامی جمل " بود (مترجم عربی)

(۷) الباجی (ص ۹۹) نوشته که نام او محمد طاباق بود (مترجم عربی)

(۸) الباجی (ص ۹۹) نوشته که نام او "بقطاش" بود (مترجم عربی)

(۹) الباجی (ص ۹۹) نوشته که نام او "زایس" بود (مترجم عربی)

(۱۰) الباجی (ص ۱۰۰) نوشته که نام او " محمود خوجه " بود (مترجم عربی)

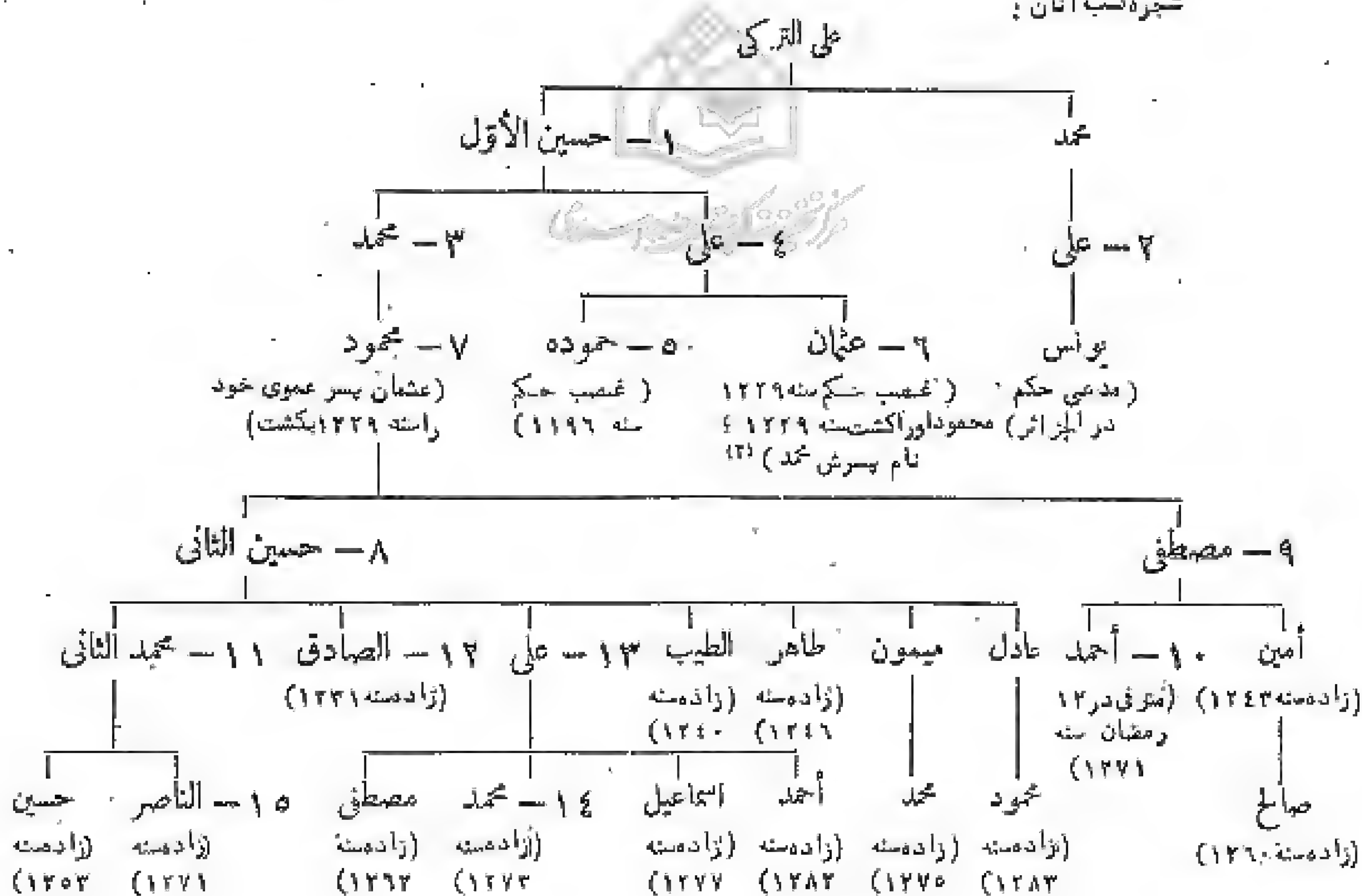
(۱۱) الباجی (ص ۱۰۰) نوشته که نام او " قاره مصطفی " بود (مترجم عربی)

٦٤ — بایهای تونس

(حسینیان)

	١ — حسين [الأول] بن على التركى [1]	١٧ ربيع الأول	سنه ١١١٧ هـ
	٢ — على بن محمد بن على التركى	جمادى الأولى	١١٤٨
	٣ — محمد بن حسين		١١٧٠
	٤ — على بن حسين	رجب	١١٧٢
	٥ — حموده بن على	ربيع الثانى	١١٩٦
	٦ — عثمان بن على	شوال	١٢٢٩
	٧ — محمود بن محمد	٧ محرم	١٢٣٠
	٨ — حسين [الثانى] بن محمود	رجب	١٢٣٩
	٩ — مصطفى بن محمود		١٢٥١
	١٠ — أحمد بن مصطفى ، (در اروپا از ١٢٦١ — ١٢٦٢)		١٢٥٣
	١١ — محمد [الثانى] بن حسين	١٢ رمضان	١٢٧١
o	١٢ — محمد الصادق بن حسين		١٢٧٦
o	١٣ — على (مدت) بن حسين		—
o	١٤ — محمد الحاج بن على	٤ ربيع الأول	١٣٢٠
	١٥ — الناصر بن محمد	٧ ربيع الثانى	١٣٢٤
	١٦ — السيد محمد الحبيب بن الناصر (؟)	٢٧ ذى القعده	١٣٤١

شجره‌نسب آنان :

مراجع :

Maltzan : Reise in die Regentschaften Tunis und Tripolis, 1870.
Mercier : Histoire de l'Afrique Sepentrionale, III, p. 558.

---

(١) درحقیقت او اصلاً" یونانی بود ، در ١٦ صفر ١١٥٢ بدست برادرزاده وجانشینش " علی " کشته شد .
(٢) محمد بن عثمان در ١٢٢٩ زاییده شد و تا ١٢٧١ در زندان بود و در سال ١٢٨٥ درگذشت .

٦٤ — آل قره مانلی

(پاشاهای مستقل در طرابلس)

۱ — أحمد [الأول] قره مانلی ، قولغلو	سنه ۱۱۲۳ ھ
الحاج شعبان ، (برادرش)، (حاکم برقه وبنغازی)	
۲ — محمد بن أحمد	۱۱۵۸
۳ — علی بن محمد ، (متوفی سنه ۱۰۲۹)	۱۱۶۷
طغیان یوسف (پسر اولی) ۱۲۰۱	
علی برغل پاشا (صاحب الجزائر) ، (استیلا بر طرابلس ودر ۱۲۰۹	
جوده بای تونس اورا بیرون راند)	
٤ — أحمد [الثانی] بن علی ، (عزل سنه ۱۲۵۰)	۱۲۰۹
بستن پیمان با امریکا در ٤ ربیع الأول ۱۲۲۰	
شورش محمد (پسر احمد الثانی) ۱۲۳۷	
شورش محمد بن علی (نوه احمد الثانی) ۱۲٤۲	
٥ — علی بن أحمد [الثانی]	۱۲۵۰
پس گرفتن ترکان طرابلس را بسرداری نجیب پاشا محرم ۱۲۵۱	

مراجع :

۱ — Maltzan : Reise 1870, III. 247-250.

۲ — دائرة المعارف الاسلامیة ، (چاپ فرانسه)

ماده « قره مانلی » (René Basset) .

٦٥ — سودان

پاشاهای مراکشی تمبکتو[1] :

جودر	۹۹۸
محمود بن علی زرقون[2]	۹۹۹
المنصور بن عبد الرحمن	۱۰۰۳
محمود طابع	۱۰۰۶
عمار الفتی	۱۰۰۷
سلیمان	۱۰۰۸
محمود لُنْك[3] (لنكو)	۱۰۱۲
علی بن عبد الله	۱۰۲۰
أحمد بن یوسف العلجی	۱۰۲۶
حمّد بن یوسف الأجناسی[4]	۱۰۲۷
محمد بن احمد الماسّی	۱۰۲۸
یوسف بن عمر القصری	۱۰۳۱

(۱) راجع به سلاطین سودان که پیش از پاشایان مراکش بودند. نکـ
O. Ralfs et Barth: Beiträge zur Geschichte und Geographie des Soudans, ZDMG IX, 1855, p. 518-594

(۲) نک . تذکرة النسیان ص ۲۲۲ (مترجم عربی)
(۳) نک . تذکرة النسیان ص ۲۳ (مترجم عربی)
(٤) نک . تذکرة النسیان ص ۸۹ (مترجم عربی)

ابراهيم بن عبدالكريم الجراري[1] . . . . سنه ۱۰۳۹ ه
علی بن عبد القادر ۱۰۳۷
علی بن المبارك المساتی ۱۰۴۱
سعود بن أحمد عجرود الشرقی ۱۰۴۱
عبد الرحمن بن قائدحمادی بن سعدون[2] ۱۰۴۳
سعيد بن علی المحمودی ۱۰۴۴
مسعود بن منصور الزعری[3] ۱۰۴۹
محمد بن محمد بن عثمان ۱۰۵۲
أحمد بن علی التلمسانی ۱۰۵۶
حميد بن عبد الرحمن الحيونی ۱۰۵۷
يحيی بن محمد الغرناطی ۱۰۵۸
حمادی بن حدّ الأجناسی[4] ۱۰۶۱
محمد بن موسی ۱۰۶۴
محمد بن القائد احمد بن سعدون الشاظمی ۱۰۶۵
محمد بن الحاج بن داود الشطوكی ، (معروف به قائد بوی) ۱۰۶۷
علال بن سعيد الجروسی ، (يک روز) . . . . ذو الحجة ۱۰۷۰
الحاج المختار بن يبوخاف الشرقی ۱۰۷۱
محمد بن عبد الله العلجی[5] ۱۰۷۱
علی بن عبد العزيز القرجی ۱۰۷۱
علی بن باشوط محمد بن عبد الله الترركيتی ، (معروف بابن اخراز) . . ۱۰۷۲
عمار بن أحمد عجرود الشرقی الراشدی ۱۰۷۳
محمد القائد بوی ، (برای بار دوم) ۱۰۷۶
ناصر بن عبد الله الأعمشی الدرعی ۱۰۷۷
عبد الرحمن بن سعيد الأندلسی ۱۰۷۷
ناصر بن علی التلمسانی ۱۰۷۸
محمد بن احمد الكنيحل الشرقی ۱۰۸۱
محمد بن الكاهية علی المبارك الدرعی[6] ۱۰۸۲
علی بن ابراهيم الدرعی ۱۰۸۳
سعيد بن عمر الفاسی ۱۰۸۶
عبد الله بن محمد بن القائد حسّو الدرعی ۱۰۸۹
ذو النون بن الحاج المختار الشرقی ۱۰۹۰
محمد بن بارضوان العلجی ۱۰۹۱
يحيی بن علی بن المبارك الدرعی[7] ۱۰۹۱
ذو النون ، (برای بار دوم) ۱۰۹۲

---

(۱) صاحب تذكرة النسيان ص ۱۳۵ نام اورا "براهيم "نوشته است (مترجم عربی)
(۲) درتذكرة النسيان ص ۳۴ نام او" عبدالرحمن بن القائد احمدبن سعدون آمده است (مترجم عربی)
(۳) درتذكرة النسيان ص ۲ نام او" الزغری "آمده است (مترجم عربی)
(۴) درتذكرة النسيان ص ۸۹ نام او" حمدبن حد" و در تاريخ سودان ص ۲۹۱ نام وی " احمدبن حد" آمده است (مترجم عربی)
(۵) نک . تذكرة النسيان ص ۸۶ مترجم عربی
(۶) نک . تذكرة النسيان ص ۵ (مترجم عربی)
(۷) نک . تذكرة النسيان ص ۱۱۸ (مترجم عربی)

محمد بن علي المبارك ، (برای بار دوم) ١٠٩٣

باحمد سالم الحسّانی . . . . سنه ١٠٩٤ھ

الفتح بنکتو الشرقی بن محمد المداسی[1] (سه روز) ١٠٩٤

زنك عبد الرحمن بن باشوط بن بو زناد الفاسی ١٠٩٤

محمد بن بارضوان ، (برای بار دوم) ١٠٩٥

علي بن حميد العمری ١٠٩٥

المبارك بن منصور الزّعری[2] ١٠٩٦

سعود بکرنی بن محمد بن عثمان اليعقوبی ١٠٩٧

الحسن بن منصور المنبّه ١٠٩٧

عبد الله بن محمد بن القائد حمّو الدرعی ١٠٩٨

العباس بن سعيد العمری ١٠٩٩

منصور بن مسعود الزّعری[3] (مشهور به القائد سنير) ١٠٩٩

أحمد بن علي التّزركينی ١١٠٠

سعود بکرنی ، (برای بار دوم) ١١٠١

سنير بن القائد محمد بوی ١١٠٢

ابراهيم بن حسّون الدرعی ١١٠٢

بابا سيد بن طالب حمادی الشرقی[4] ١١٠٤

المبارك بن منصور الزعری ، (برای بار دوم) ١١٠٤

ابراهيم بن حسون ، (برای بار دوم) ١١٠٥

ذو النون بن الحاج ، (برای بار سوم) ١١٠٥

أحمد الخليفه التلمسانی ١١٠٥

سنير بن القائد محمد بوی ، (برای بار دوم) ١١٠٦

عبد الله بن ناصر الأعمشی الدرعی ١١٠٧

حمادی بن علي التزركينی ١١٠٧

المبارك بن حمادی الدرعی ١١٠٨

محمد بن محمد سيدی الشرقی السناونی ، (يک روز) ١١٠٨

علي بن محمد بن شيخ علي الدرعی ١١٠٨

يحيى بن محمد زنكنا القشتانی[5] ١١٠٩

عبد الله بن ناصر التلمسانی ١١٠٩

منصور سنير بن مسعود ، (برای بار دوم) ١١٠٩

حمادی بن علي التزركينی ، (برای بار دوم) ١١١١

عبد الله بن ناصر التلمسانی ، (برای بار دوم) ١١١٢

يوسف بن عبد الله الدرعی ١١١٢

محمد بن سعيد بن عمر الفاسی ١١١٣

أحمد بن منصور الشرقی ١١١٤

---

(١) در تذکرة النسيان (١٤٩ ، نام او " الفع بکان بن محمد الشرقی آمده است (مترجم عربی)

(٢) در تذکرة النسيان (ص ١٤٩) نام او " الزفری " آمده است (مترجم عربی)

(٣) نک . تذکرة النسيان ص ٦٢ (مترجم عربی)

(٤) در تذکرة النسيان ص ١٥٦ نام او " باباسيد بن طالب حمد الشرقی " آمده است (مترجم عربی)

(٥) نک . تذکرة النسيان ص ١٤٩ (مترجم عربی)

علی بن مبارك بن علی الدرعی		سنة ۱۱۱۴هـ
سنتتاع بن فارس القامی		۱۱۱۴
مامی بن علی التزرکینی		۱۱۱۵
محمد بن سعید بن عمر		۱۱۱۵
محمد بن محمد سیدی ، (برای بار دوم)	۱۱۱۵	
یحیی بن محمد زنکنا ، (برای بار دوم)	۱۱۱۶	
عبدالله بن ناصر التلمسانی ، (برای بار سوم)	۱۱۱۶	
سعید بن بوزیان الخبّاز		۱۱۱۶
مامی بن علی التزرکینی ، (برای بار دوم)	۱۱۱۶	
المبارك بن محمد الفرناطی		۱۱۱۸
ناصر بن عبد الله الأعمشی الدرعی		۱۱۱۸
عبد الله بن ناصر التلمسانی		۱۱۱۹
علی بن رحمون المنبه		۱۱۱۹
محمد بن حمادی التزرکینی		۱۱۲۰
حمادی زنکو		۱۱۲۰
یحیی بن محمد زنکنا ، (برای بار سوم)	۱۱۲۱	
یحیی بن محمد بن شیخ علی الدرعی		۱۱۲۱
بابکر بن محمد سیّدی		۱۱۲۲
یوسف بن عبد الله الدرعی ، (برای بار دوم)	۱۱۲۳	
عبد القادر بن علی التزرکینی		۱۱۲۳
عبد الله بن ناصر التلمسانی	۱۱۲۴	
علی بن المبارك الدرعی		۱۱۲۴
منصور سنیبر بن مسعود ، (برای بار سوم)	۱۱۲۴	
مامی بن علی التزرکینی ، (برای بار سوم)	۱۱۲۵	
علی بن رحمون المنبه ، (برای بار دوم)	۱۱۲۵	
عبد الله بن الحاج بن سعید الیمسمرانی		۱۱۲۵
عمار بن سعود بکرنا [1]		۱۱۲۶
با حسّد بن یحیی بن المبارك الدرعی		۱۱۲۶
عبد الله بن الحاج ، (برای بار دوم)	۱۱۲۶	
با حسّد ، (برای بار دوم)	۱۱۲۷	
محمد بن حمادی التزرکینی		۱۱۲۷
علی بن محمد الدرعی		۱۱۲۸
عبد الله بن الحاج ، (برای بار سوم)	۱۱۲۸	
منصور سنیبر بن مسعود ، (برای بار چهارم)	۱۱۲۸	
با حسّد ، (برای بار سوم)	۱۱۳۱	
عبد الغفار بن علی التزرکینی		۱۱۳۳
عبد الله بن الحاج ، (برای بار چهارم)	۱۱۳۴	
محمود بن القائد محمد بوی		۱۱۳۸

(۱) نام او در تذکرة النسیان ص ۵۷ : " عمار بن سعید بکرنی " آمده است (مترجم عربی)

عبد الرحمن بن حمادی التزرکینی . . . . سنه ۱۱۳۸ ه

عبد الله بن الحاج ، (برای بار پنجم) ۱۱۳۹

با حدُّ ، (برای بار چهارم) ۱۱۳۹

یوسف بن عبد الله الدرعی ، (برای بار سوم) ۱۱۴۱

عبد الله بن الحاج ، (برای بار ششم) ۱۱۴۲

محمد بُعُ بن سفیر الزعری ۱۱۴۴

الحسنی بن حمادی التزرکینی[1] ۱۱۴۵

محمد ، (برادر الحسنی) ۱۱۴۶

سعید بن علی ، (عم محمد) ۱۱۴۷

حمادی بن سفیر بن منصور الزعری ۱۱۴۸

سعید بن علی ، (برای بار دوم) ۱۱۴۹

حمادی بن سفیر ، (برای بار دوم) ۱۱۵۰

محمد بن حمد التزرکینی ، (برای بار دوم) ۱۱۵۰

القع ابراهیم بن منصور الدرعی ۱۱۵۰

حمادی بن منصور ، (برادر ابراهیم) ۱۱۵۱

القع ابراهیم بن حمادی التزرکینی ۱۱۵۱

سعید بن سفیر الزعری ۱۱۵۱

یحیی بن حمادی التزرکینی ۱۱۵۲

بابا سید بن القائد حمادی زنکو ۱۱۵۳

الحسن بن محمد الکشری ۱۱۵۴

سعید بن سفیر ، (برای بار دوم) ۱۱۵۴

سعید بن حمادی التزرکینی ۱۱۵۵

سعید بن سفیر ، (برای بار سوم) ۱۱۵۶

بابا سید بن حمادی (برای بار دوم) ۱۱۵۸

القع محمود بن سفیر بن محمد بوی الشطوکی ۱۱۵۹

عبد الغفار بن أسامه التزرکینی[2] ۱۱۶۱

بابکر بن القع منصور الدرعی ۱۱۶۱

سعید بن حمادی (برای بار دوم) . . . . . . —

علی بن عبد الرءوف الدرعی . . . . —

علی بن عمار بن سعود بکرنا . . . . —

با حدُّ بن بابکر بن القع منصور الدرعی . . . . —

بابا علی بن منصور التزرکینی . . . . —

مراجع : عبد الرحمن بن عبد الله بن عمران بن عامر السعدی : تاریخ السودان

تذکرة النسیان فی أخبار ملوك السودان ، (Houdas. 2 voll. 1901) .

رحله ابن بطوطه

محمود کعت التمبکتی : تاریخ الفتاش

Huart : Histoire des Arabes II. p. 314.

---

(۱) درتذکرة النسیان ص ۱۵۰ ، نام " الحسنی بن القائد بن علی التزرکینی " آمده است . (مترجم عربی)

(۲) درتذکرة النسیان ص ۶۵ ، نسب او چنین آمده است "عبدالغفار بن الکهی اسامه بن القائد علی بن محمد بن عبدالله التزرکینی "
(مترجم عربی)

٦٦ ـ ودای[1]

عباسیان (مدعی انتساب به صالح بن علی بن عبد الله بن العباس)

یامی	حدود	سنة ۱۰۶۰ ه
عبد الکریم بن یامی		۱۰۶۵

مراجع :

T. Fresnel: Lettre à Mohl. (J. As. 1849, 55).
Nachtigal: Sahara und Sudan, III, p. 271.
دائرة المعارف الاسلامية ، (۲ (چاپ فرانسه) ماده « ودای » (M. Delafosse)

٦٧ ـ مهدیان در سودان

۱ ـ المهدی، محمد أحمد (استیلا بر خرطوم در ۸ ربیع الثانی سنه ۱۳۰۲ ومتوفی در ۸ رمضان سنه ۱۳۰۲) ۱۳۰۲

۲ ـ عبد الله بن محمد الفقیه، (زاده حدود سنه ۱۲٦۰ ، واقعه أم درمان در ۱٤ ربیع الثانی سنه ۱۳۱٦ ، متوفی در ۱۷ رجب سنه ۱۳۱۷) . . . . . ۸ رمضان

مراجع :

Slatin Pacha: Feuer und Schwert im Sudan, Leipzig 1895.

٦٧ (۱) ـ امیر عبد القادر در تاقدمت ومسکره

عبد القادر بن محیی الدین الحسنی (زاده در ۱ رجب سنه ۱۲۲۳ ومتوفی در دمشق سنه ۱۳۰۰) . . . .

به سلطنت خوانده شد . . .	۱۲ جمادی الآخر ۱۲٤۸
پیمان تفنه	۲۳ صفر ۱۲۵۳
اعلان جنگ	۱۲ رمضان ۱۲۵۵
تسلیم	۱٤ محرم ۱۲٦٤

نسب او :

علی بن أبی طالب
|
الحسن
|
المختار
|
محمد
|
مصطفی
|
محیی الدین
|
المرتضی — حسین — مصطفی — محمد سعید — عبد القادر

عبد القادر
|
.... — .... — عمر پاشا (در دمشق میزیست)

مراجع : دائرة المعارف الاسلامية ، (چاپ فرانسه) ماده « عبد القادر » (G. Yver) .

(1) T. Fresnel, Letter a Mohl, J. As. 1849, 55

٦٨ – بنی صالح

از فرزندان صالح بن عبد الله الصالح بن موسی الجون بن عبد الله الکامل بن الحسن المثنی بن الحسن المجتبی بن علی بن أبی طالب
پایتخت: ثانه در السودان.

٦٩ – هرار

	فتح عرب	حدود ۷۷۲
	الأمیر نور	سنه ۹۵۹ ﻫ
	أحمد	۱۱۶۹
	محمد	۱۱۹۷
	عبد الشاکر	۱۱۹۷
٥	أحمد بن محمد	۱۲۰۹
	عبد الرحمن	۱۲۳۵
٥	عبد الکریم	۱۲٤۰
	أبو بکر بن عبد المنان	۱۲۵۰
	أحمد بن أبی بکر	۱۲٦۸
٥	محمد بن علی، عبد الشکور	۱۲۷۲
	اورا رؤوف پاشا بهدار کشید	
	مصریان هرر را گرفتند ۱۲۹۲ — ۱۳۰۲	
٥	عبد الله	۱۳۰۳
	منلیك هرر را اشغال کرد. جمادی الأولی ۱۳۰٤	

مراجع:

Burton: First footsteps in East-Africa.
St.L. Poole: Br. M. Cat. Vp. 118 N° 356, Add. II p. 54 N°s 356 g-k.
دائرة المعارف الاسلامیة، (چاپ فرانسه)؛ مادة « هرر » (Littmann).

٦٩ (۱) – کلوه (۱)

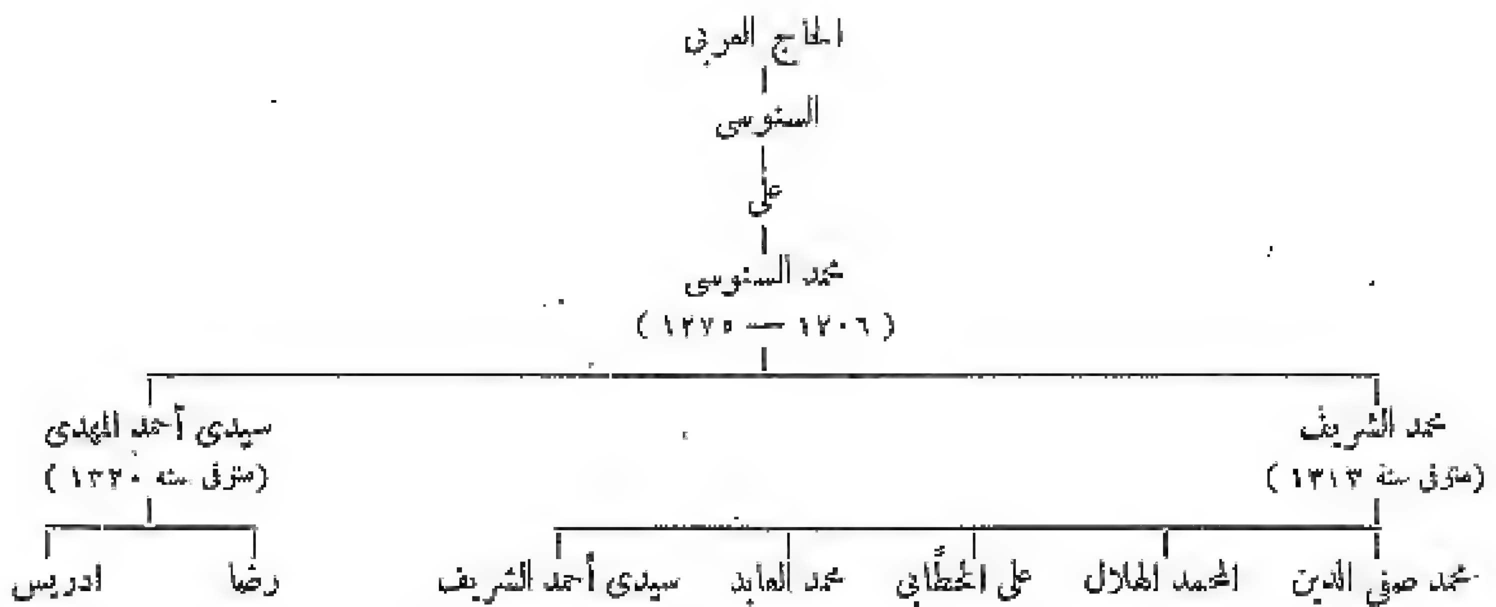
٥	الحسن بن سلیمان	—
٥	سلیمان بن الحسن	—
م	علی بن الحسن	—

مراجع:

S. Arthur Strong: History of Kilwa (JR. AS. 1895).

(۱) این شماره توسط مترجم عربی اضافه شده است.

٧٠ — سنوسیه

مراجع :

al-Hachâïchî : Voyages au pays des Senoussia, Paris 1912.
E. Graefe : Der Aufruf de Scheikhs der Sanusiya, Islam, III, 141.
E Graefe : Nachträgliches und Neues über die Sanusiya. Islam, III, 312.

٧١ — دارفور

سلیمان سولون	سنه ١٠٠٤ه
موسى بن سلیمان	١٠٤٦
أحمد بکور بن موسى	١٠٩٣
محمد دَوْرَه بن أحمد	١١٣٤
عمر (لیلی) بن محمد	١١٤٤
أبو القاسم بن أحمد	١١٥١
عبد الرحمن بن أحمد	١١٦٥
محمد الفضل بن عبد الرحمن	١٢١٣
محمد الحسین بن الفضل	١٢٥٥
ابراهیم بن الحسین	١٢٨٩
یوسف بن محمد الفضل	١٢٩٠
هرون الرشید بن یوسف	١٢٩٢
عبد الله دود بنقا بن فلان بن الفضل [1]	١٢٩٦
علی دینار	١٣٠٢

مراجع :

Slatin Pascha : Feuer und Schwert im Sudan, Leipzig 1895.
Helmolt : Weltgeschichte, III, 573.
دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) ماده « دارفور » (C. H. Becker) .
نعوم شقیر : تاریخ السودان

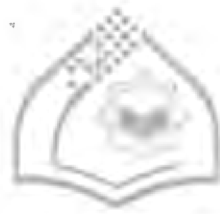
(١) نک . نعوم شقیر، تاریخ سودان ص ١٣٥ (مترجم عربی)

بخش پنجم

مصر و شام

۷۲ — طولونیان

ه ۵ ۱ — أحمد بن طولون، أبو العباس (اعلان استقلال نمودو درسنة ۲۶۶ سکه زد) . ۲۳ رمضان . سنة ۲۵۴ ه[1]

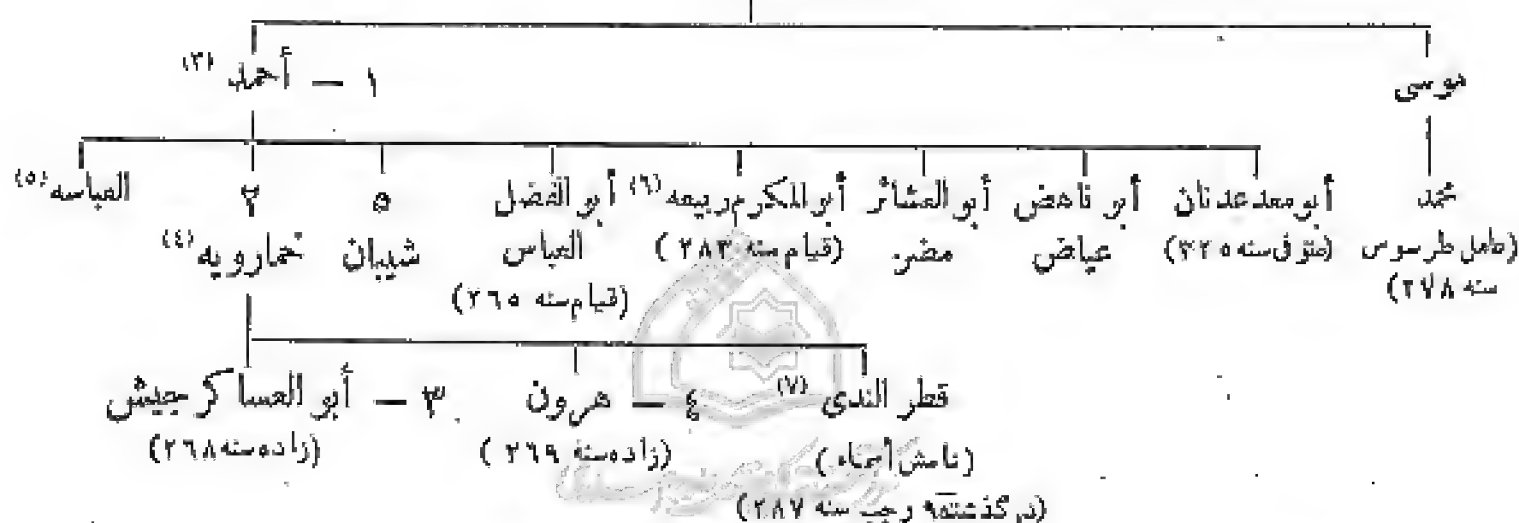
ه ۲ — أبو الجیش خمارویه بن أحمد (او رانزدیک دمشق در ذی الحجة سنه ۲۸۲ کشتند) ذو القعده ۲۷۰

ه ۳ — أبو العساکر جیش بن خمارویه (خلع در ۱۰ جمادی الآخر سنه ۲۸۳ سپس کشته شد) ۲۸۲

ه ۴ — أبو موسی هرون بن خمارویه، (متوفی در ۱۸ صفر سنه ۲۹۲)[2] . . جمادی ۲۸۳

ه — أبو المناقب شیبان بن أحمد . . . . ۱۸ صفر ۲۹۲

محمد بن سلیمان سردار عباسی تسلیم شد . . ۲۹ صفر سنة ۲۹۲

مراجع :

Wüstenfeld: Die Statthalter von Ägypten, Goettingen XXI. 1876.

M. v. Berchem: Notes d'Archéologie Arabe II, Toulonnides et Fatimides, (J. As. 1892).

Rodgers: Coins of the Tulunis (Num. Int. Or.).

ابن خلکان : وفیات الأعیان .

۷۳ — آخشیدیان

ه ۵ ۱ — أبو بکر محمد الأخشید بن طغج (متوفی در ۲۱ ذی الحجه سنه ۳۳۴)[8] . ۲۳ رمضان سنة ۳۲۳ ه

ه ۲ — أبو القاسم أنوجور[9] بن الأخشید (متوفی در ۷ ذی القعدة سنه ۳۴۹) . . ۲۱ ذی الحجه ۳۳۴

ه ۵ ۳ — أبو الحسن علی بن الأخشید، (متوفی در ۱۱ ماه محرم سنه ۳۵۵) . . ۲۰ ذی القعدة ۳۴۹

---

(۱) این تاریخ ولایت او بر مصر بود نک ص ۴۲، وی در ۲۳ رمضان سال ۲۲۰ در سامرا تولد یافت و در ۱۰ ذی القعده سال ۲۷۰ درگذشت نک . ابن خلکان ج ۱ ص ۵۵ (مترجم عربی)

(۲) سوربه را در ۲۹۰ هازدست داد نک Contr. I. N° 71

(۳) او راهفده پسر بود .

(۴) ابن خلکان ج ۲ ص ۴۹۸ ، چاپ مصر ج ۱ ص ۱۷۴

(۵) نک ابن خلکان طبع مصر ج ۱ ص ۱۷۵ (مترجم عربی)

(۶) نک . البلوی (سیره ابن طولون ص ۲۴۸) مترجم عربی

(۷) بزنی المعتضد خلیفه عباسی درآمد (سال ۲۷۹ ه) . نک . ابن خلکان طبع مصر (ج ۱ ص ۱۷۴) مترجم عربی

(۸) درباره لقب اخشید، نک کتاب المغرب لابن سعید

(۹) درباره ضبط این نام نک Wüstenfeld, I. c. p. 37

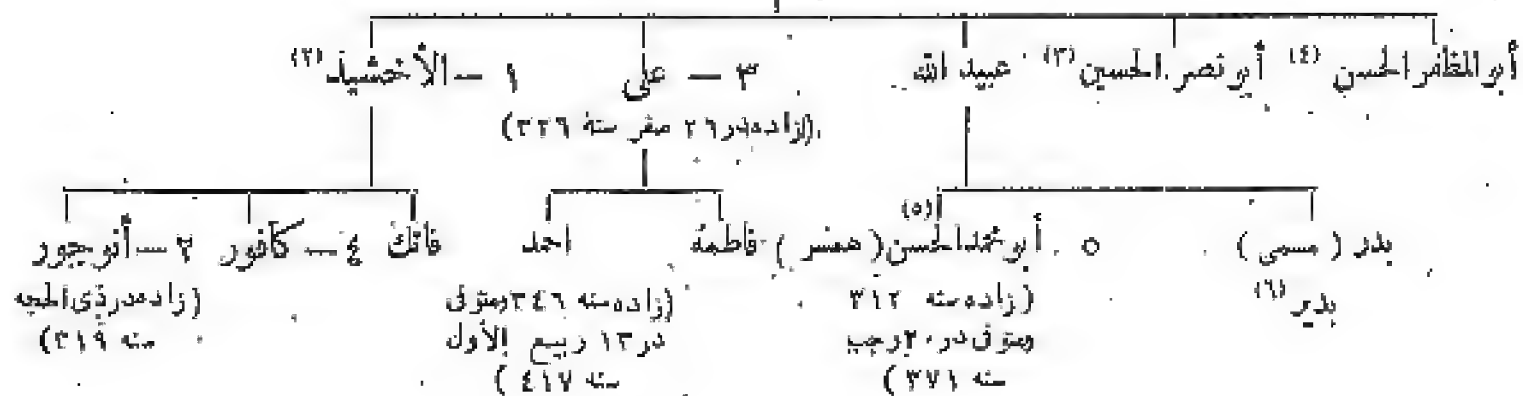
٥ ۵ ٤٠ — أبو المسك كافور، (خادم الأخشيد)، (متوفى در ٢٠ جمادى الأولى سنه ٣٥٧)[1] . . . ١١ محرم سنة ٣٥٥ هـ

٥ ٥ — أبو الفوارس احمد بن علي . . . . جمادى الأولى ٣٥٧

جوهر سردار فاطمى بر مصر دست يافت . . . ١٧ شعبان سنه ٣٥٨

جف بن يلتكين بن فوران بن فورى بن خاقان

أبو محمد عبد الرحمن طغج

مراجع :

Wüstenfeld: Die Statthalter von Ägypten, Goettingen XXI. 1876

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه)، ماده « الأخشيديون » (C. H. Becker)

Zambaur: Neue Khalifenmünzen (Num. Zeitschr. Wien LV. 1922, p. 14).

٧٤ — فاطميان

٥ أبو عبد الله الشيعى[7] . . . . . . ٢٨٨ — ٢٩٨

٥ ١ — المهدى، أبو محمد عبيد الله، (متوفى در ١٤ ربيع الأول سنه ٣٢٢) . . . ٤ ربيع الثانى سنة ٢٩٧ هـ[8]

٥ ٢ — القائم، أبو القاسم محمد (عبد الرحمن)، (متوفى در ١٣ شوال سنة ٣٣٤)[9] ١٤ ربيع الأول ٣٢٢

٥ ٣ — المنصور، أبو طاهر اسماعيل، (متوفى در ٢٩ شوال سنة ٣٤١) . . . . ١٣ شوال ٣٣٤

٥ ۵ ٤ — المعز، أبو تميم معد، (متوفى در ٣ ربيع الثانى سنه ٣٦٥)[10] . . . . غره ذى القعده ٣٤١

فتح مصر . . . . شعبان سنة ٣٥٨

ورود المعز به القاهره . . . . رمضان سنة ٣٦٢

٥ ۵ ٥ — العزيز، أبو منصور نزار، (متوفى در ٢٨ رمضان سنه ٣٨٦) . . . . ٥ ربيع الثانى ٣٦٥[11]

٥ ۵ ٦ — الحاكم، أبو على المنصور[12]، (ناپديد شد ٢٧ شوال سنه ٤١١) . . . ٢٩ رمضان ٣٨٦

٥ ۵ ٧ — الظاهر، أبو الحسن على، (متوفى در ١٥ شعبان سنه ٤٢٧) . . . . . ١٠ ذى الحجه ٤١١[13]

---

(١) ابن خلكان ج ٢ ص ٥٤٢ درباره تاريخ تحقيقى مرگ او نک (Weil: Gesch. d. Chalifen, III, 8.) (Wüstenfeld l.c. p. 50).

(٢) در ١٥ رجب ٢٦٨ زائيده شد و با خديجه دخت ابن الفرات ثانى ازدواج كرد نک . ص ٨ .

(٣) در جنگ العريش بسال ٣٢٨ هـ كه با محمد بن رائق ميكرد كشته شد .

(٤) در ٣٣٧ فرمانرواى دمشق بود و در ٣٤٢ كشته شد نک ص ٤٤

(٥) نايب پسرعموى صغير خود در سال ٣٥٧ بود .

(٦) فرمانرواى دمشق در ٣٢٤ هـ . نک . ص ٤٤

(٧) ربع دينارى مربوط بسال ٢٩٧ هـ دركتابخانه ملى پاريس (Bibl. Nat. II, N° 928) موجود است .

(٨) تاريخ استيلاى برقاده .

(٩) خبر مرگ او مدتها مكتوم بود و در سال ٣٣٥ باز بنام او سكه زده شد كه هنوز در كتابخانه ملى پاريس باقى است (Bibl. Nat. III, N° 87) نک ابن خلكان ج ٢ ص ١٨١ (طبع مصر ج ٢ ص ٢٧)

(١٠) ابن خلكان ج ٣ ص ٣٧٧ (طبع مصر ٢ ص ١٠٢)

(١١) جلوس رسمى او در ١٠ ذى حجه سال ٣٦٥ بود، نک ابن خلكان ج ٣ ص ٣٢٥ (طبع مصر ٢ ص ١٥٢)

(١٢) در ٤٠٢، ابوالفتوح الحسن بن جعفر، شريف مكه در مسئله خلافت باوى منازعه كرد رجوع كنيد به تذكره حال او در ابن خلكان ج ٣ ص ٤٤٩ (طبع مصر ٢ ص ١٢٦) مسطور است .

(١٣) اين روز جلوس رسمى اوست . نک . ابن خلكان ج ٢ ص ٣٤٠ . (طبع مصر ١ ص ٢٦٦)

۵ ۸ — المستنصر ، أبو تميم معد ، (متوفى در ۱۸ ذى الحجه سنه ۴۸۷)[1] . .	۱۵ شعبان	سنه ۴۲۷ ﻫ
۵ ۹ — المستعلى ، أبو القاسم أحمد ، (متوفى در ۱۴ صفر سنه ۴۹۵)	ذو الحجه	۴۸۷
۵ ۱۰— الآمر ، أبو على المنصور ، (كشته در ۲ ذى القعدة سنة ۵۲۴)[2] . .	۱۴ صفر	۴۹۵

دورهٔ فترت: از ۲ ذى القعده سنه ۵۲۴ إلى ۱۵ محرم سنه ۵۲۶ ، و خليفه‌پندارى:

أبو القاسم المنتظر ، (القائم فى اخر الزمان يا المهدى حجة الله على العالمين)

تحت وصيت وزير أبى على أحمد بن الأفضل[3] . . . . . .

۵ ۱۱— الحافظ ، أبو الميمون عبد المجيد ، (متوفى در ۵ جمادى الآخر سنه ۵۴۴)[4]	۱۵ محرم	۵۲۶
۱۲— الظافر ، أبو المنصور اسماعيل ، (كشته در ۳۰ محرم سنه ۵۴۹)[5] . .	۶ جمادى الآخر	۵۴۴
۵ ۱۳— الفائز ، أبو القاسم عيسى ، (متوفى در ۱۷ رجب سنه ۵۵۵)[6] . . .	غره صفر	۵۴۹
۵ ۱۴— العاضد ، أبو محمد عبد الله ، (خلع در ۳ محرم ومتوفى در ۱۰ محرم سنه ۵۶۷)[7]	رجب	۵۵۵
خطبه به نام عباسيان خوانده شد	محرم	۵۶۷

مراجع :

Wüstenfeld : Die Statthalter von Ägypten.

Wüstenfeld : Geschichte der Fatimiden Chalifen, Goett. XXVI, XXVII (1880, 1881).

M. van Berchem : C. I. A. I.

M. van Berchem : Notes d'Archéologie Arabe, (J. AS. 1891).

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) : ماده « الفاطميون » (G. Graefe)

از أصل اين خاندان نک باورقيهاى البيان المغرب (ترجمه Fagnan) .

۷۵ — وزراى فاطميان[8]

العزيز :

أبو الفرج يعقوب بن يوسف بن ابراهيم بن هرون بن داود بن كلّس ، اليهودى ، (زاده سنة ۳۱۸ ، ودر ۱۸ شعبان سنه ۳۵۶ اسلام آورد)[9] .		۳۶۵
جبر بن القاسم	شوال	۳۷۳
ابن كلّس ، (براى بار دوم) ، (متوفى در ۵ ذى الحجة سنه ۳۸۰) . . .	محرم	۳۷۳
أبو الحسن على بن عمر ، العدّاس (بدون لقب وزير)	محرم	۳۸۱
أبو الفضل جعفر ، ابن الفرات (الثالث) ، (نک : ص ۱۷)	محرم	۳۸۳
أبو عبد الله الحسين بن الحسن بن بازيار الموصلى		۳۸۴

(۱) بدر چند ماه پيش از آغاز آيش المستنصر گذشت . نک . (C.I.A.I.34) ابن خلكان ج ۳ ص ۳۸ (طبع مصرج ۲ ص ۱۰۳)

(۲) باعلم در ۵۱۸ ، ازدواج كرد C. I. A. N°. 457

(۳) درباره اين روزگار و فترت ، ومراجع اين حادثه جالب ، توجه ، رجوع كنيد به (St. L. Poole: Préface du IVe vol. du Cat. Br. M. p. IX-XIII et Nos 228-230) و (Bibl. Nat. III, N° 439) ودار الكتب المصريه رقم ۱۲۶۸ ص ۱۹۴ و (Wüstenfeld: Fat. Chal. III, p. 74). الآمر بمرد و زنش آبستن بود و الحافظ را به خلافت بيعت نكردند مگر آنگاه كه زن الآمر دخترى بزاد . نک . المقريزى (اتعاظ الحنفاء ۲۸۵) (مترجم عربى)

(۴) ابن خلكان ج ۲ ص ۱۷۹ (طبع مصرج ۱ ص ۳۰۹)

(۵) ابن خلكان ، (دوسلان) ج ۲ ص ۴۲۵ (طبع مصرج ۱ ص ۷۸)

(۶) ابن خلكان ج ۱ ص ۲۲۲ و ج ۲ ص ۷۲ (طبع مصرج ۱ ص ۳۹۵)

(۷) دائره المعارف اسلام (طبع فرانسه) ماده " العاضد " (C. H. Becker)

(۸) در عهد چهار خليفه ى اول فاطمى تا جلوس العزيز ، در ۳۶۵ ﻫ وزيرى دركار نبود ، وفقط قضاتى بودند كه متصدى امر دبيرى وكتابت بشمار ميرفتند .

(۹) نک . ابن خلكان ج ۴ ص ۳۵۹ (طبع مصرج ۲ ص ۳۳۳)

فاطمیان

جعفر الصادق، امام ششم

اسماعیل [1]

علی — محمد — علی — الحسین

الحسین ← الحسن، محمد

محمد المکتوم [2]

عبد الله الرضا [3] — أحمد الوفی [3] — الحسین التقی [3] — عبد الله

جعفر المصدق — محمد الحبیب

١ — عبید الله المهدی [4] (زاده سنه ٢٥٩)

أبو سلیمان داود (متوفی سنه ٣٤١)، أبو عبد الله الحسین (متوفی حدود سنه ٣٣٦)، أبو الحسین عیسی (متوفی سنه ٣٨٢)، ٢ — القائم (زاده در محرم سنه ٢٨٠)، أبو طالب موسی، أبو علی أحمد (متوفی سنه ٣٨٢)

أبو علی أحمد — إلیاس — أبو القاسم [5] عبد الرحمن

أبو الفرات عبد الجبار (متوفی سنه ٣٣٧)، أبو عبد الله جعفر (متوفی حدود سنه ٣٥٠)، حمزه، عدنان، یوسف (متوفی سنة ٣٦٢)، ٣ — المنصور (زاده سنة ٣٠٢)، أبو کنانه

أبو جعفر طاهر، هاشم، أبو عبد الله الحسین، ٤ — المعز [6] (زاده در ١١ رمضان سنه ٣١٩)، حیدره

عبد الله، ٥ — العزیز (زاده در ١٤ محرم سنه ٣٤٤)، تمیم [9]، عقیل (متوفی سنه ٣٧٤)

ست الملك [7]، ٦ — الحاکم (زاده در ٢٣ ربیع الأول سنه ٣٧٥)، محمد (متوفی سنه ٣٨٣)

أبوالأشبال الحارث (متوفى در ۱۹ ربيع الثانى سنة ۴۰۰)

۷ — الظاهر (زاده در ۱۰ رمضان سنة ۳۹۵)

۸ — المستنصر (زاده در ۱۶ جمادى الآخرة سنة ۴۲۰)

۹ — المستعلى (زاده در ۲۰ محرم سنة ۴۶۷) — ٥ أبو منصور نزار (۸) — أبو القاسم محمد — اسماعيل — عبد الله — أبو الحسن جعفر — أبو على داود

جعفر (۲۱) — ۱۰ — الآمر (زاده در ۱۲ محرم سنة ۴۹۰) — عبد الصمد — أبو عبد الله الحسن المنتصر (۲۰) — ۱۱ — الحافظ (زاده در محرم سنة ۴۶۷)

فلانة — يوسف — أبو منصور اسماعيل (۱۶) — أبو تراب حيدره (ولى عهد) — أبو الربيع سليمان (۱۵) — جبريل (۱۱) — أبو على الحسن (۱۳) — يوسف (۱۹) — ۱۲ — الظاهر (زاده در ۱۶ ربيع الثانى سنة ۵۲۷)

العاضد (۱۸) — فلان (۱۴) — ۱٤ — العاضد (۱۰) (زاده در ۲۰ محرم سنة ۵۴۶) — ۱۳ — الفائز (زاده در ۲۱ محرم سنة ۵۴۴)

داود (۱۱) — سليمان (۱۲)

عبد الله — محمد (۱۷)

---

(۱) امام اسماعيليه درگذشته درمدينه بسال ۱۴۵ .
(۲) ملقب به " التام " (قائم الزمان) درباره فرزندان مشكوك اونك (Wüstenfeld : Fat. I. p. 13) .
(۳) ازائمه مستورون (يعنى امامان پنهان) .
(۴) نخستين خليفه فاطمى ، اين نسب به حقيقت نزديك تراست درباره انساب مختلف اين خليفه نك (Wüstenfeld : Fat. I. p. 13) وابن خلكان (دوسلان) ج ۲ ص ۷۷ (طبع مصرج ۱ ص ۲۷۲) .
(۵) وليعهد درسال ۴۰۴ .
(۶) درزاره ، مادرالعزيز ابزنى گرفت (اتعاظ الحنفاء ۲۸۹) بترجم عربى .
(۷) السيده الملك ، كه درتداول عوام اورا " ست الملك " مى گفتند ، وى در ۳۶۲ زاييده شد ودر ۴۱۵ درگذشت وبنام برادرزاده اش " الظاهر " فرمان ميراند .
(۸) امام باطنيه ودروز ، لقب وى " المصطفى لدين الله " بود ، در ۱۰ ربيع الاول ۴۳۷ زاييده شد ودر ۴۸۸ درقاهره كشته شد .
(۹) وى مردى شاعر بود در ۳۳۷ زاييده شد ودر ۳۶۸ يا ۳۷۴ درگذشت (ابن خلكان ۱ ، ۱۲۱) .
(۱۰) دختر طلائع وزير را بزنى گرفت ، ابن خلكان (ج ۱ ص ۲۳۹) .
(۱۱) ازقاهره رانده شد سال ۶۵۹ .
(۱۲) درمصر عليا (صعيد مصر) سربطغيان برداشت .
(۱۳) در ۲۰ جمادى الاول سال ۵۲۹ اورا زهر خوراندند .
(۱۴) عباس وزير در اول صفر ۵۴۹ اورا ناگهان بكشت .
(۱۵) وزير نامبرده در بالا اورا نيز بكشت .
(۱۶) هردوى ايشان را عباس وزير بكشت .
(۱۷) ملقب به المهدى بود درفاس سربطغيان برداشت ودر حوالى سال ۷۰۰ كشته شد .
(۱۸) بكر (C.H.Becker) نوشته كه وى العاضد بن سليمان نام داشت .
(۱۹) وستنفلد Wüstenfeld (l.c.p.99) مينويسد كه وى يوسف بن الظافر نام داشت ، يوسف توسط وزير عباس بن ابى الفتوح كشته شد .
(۲۰) سربطغيان برداشت ودر رمضان ۵۵۷ كشته شد . ابن خلكان ج ۲ ص ۷۳ .
(۲۱) در ۵۱۹ برضد الامر توطئه كرد .

أبو محمد الحسن بن عمّار بن أبي الحسين ، أمين الدولة[1] . . . . سنه ۳۸۵ ه

الفضل بن الصالح [2] الوزيري : (چند روز) ۳۸۵

عيسى بن نسطورس ، (نصرانى) ، (تا رمضان سنه ۳۸٦) . . . . ذو القعده ۳۸۵

الحاكم :

الاستاد أبو الفتوح برجوان الصقلبي ، (كشته در ۲٦ ربيع الثانى سنه ۳۹۰)[3] رمضان ۳۸٦

أبو العلاء فهد بن ابراهيم[4] الرئيس ، (كشته در ۸ جادى الآخر سنه ۳۹۳) ربيع الثانى ۳۹۰

أبو الحسن على بن عمر ، العداس ، (براى بار دوم) ، (پس از يک ماه كشته شد در رجب سنه ۳۹۳) . . . . جمادى الآخر ۳۹۳

أبو الحسن على بن الحسين ، ابن المغربى (الثانى) ، (كشته در ۳ ذى الحجه سنه ٤٠٠) شعبان ۳۹۳

الحسين بن طاهر الوزّان[5] ، أمين الأمناء ، (كشته در جادى الآخر سنه ٤٠٥) ۱۹ ربيع الاول ٤٠۳

عبد الرحمن بن أبي السيد[6] ، (پس از ٦۲ روز كشته شد) . . جمادى الآخر ٤٠٥

أبو العباس الفضل بن جعفر ، ابن الفرات (الرابع) ، (پس از ۵ روز كشته شد نک : ص ۱۷) . . . . شعبان ٤٠٥

أبو الحسن على بن جعفر[7] بن فلاح ، الكتامى ، قطب الدين ، سيف الدوله ذو الرياستين . . . . شعبان ٤٠٥

الظاهر :

أبو الحسين عمار بن محمد[8] ، خطير الملك ، رئيس الرؤساء . . . . ذو الحجة ٤۱۱

أبو الفتوح موسى بن الحسين[9] ، بدر الدولة (عزل سپس كشته شد ۲ شوال سنه ٤۱۳) ربيع الاول ٤۱۲

أبو الفتح المسعود بن طاهر الوزان ، شمس الملك المكين[10] . . . . محرم ٤۱۳

أبو محمد الحسن بن صالح الرود بارى ، عميد الدوله . . . . .

أبو القاسم على بن أحمد الجرجرائى ، نجيب الدوله[11] ٤۱۸

المستنصر :

الجرجرائى ، (در منصب خود بماند) . . . . شعبان ٤۲۷

ابن الانبارى ، (كشته در ۵ محرم سنه ٤٤٠) . . . . . رمضان ٤۳٦

أبو منصور (يا نصر) صدقه بن يوسف الفلاحى (يهودى بود و مسلمان شد كشته شد) ٤٤٠

أبو البركات الحسين (يا الحسن) بن عماد الدوله محمد (برادرزاده جرجرائى) ٤٤٠

---

(۱) بزرگ و رئيس كتامه بود . نک : ابن منجب (الاشاره الى من نال الوزاره) (Bulletin de l'Inst. Franç. T. XXV, p. 85) (مترجم عربى)

(۲) ابن منجب (ص ۲۲) نوشته كه نام او فضل بن صالح الوزيرى بود (مترجم عربى)

(۳) وى اخته اى سياه از مماليک ، العزيز بود . نک . ابن خلكان (د وسلان) ج ۱ ص ۲۵۳ (طبع مصر ج ۱ ص ۸۸) (مترجم عربى)

(٤) نک . ابن منجب (ص ۲۷) (مترجم عربى)

(۵) نک . ابن منجب ص ۲۹ . (مترجم عربى)

(٦) ابن منجب (ص ۳۰) مينويسد كه " الحسن و عبد الرحمن دو پسر ابى السيد بودند و دريک زمان باهم ولايت ميكردند (مترجم عربى)

(۷) ابن منجب (ص ۳۰) مينويسد كه نام او " ابوالحسن على بن جعفر بن فلاح وزير الوزراء ذوالرياستين قطب الدوله بود " (مترجم عربى)

(۸) نک . ابن منجب (ص ۳۳) (مترجم عربى)

(۹) ابن منجب (ص ۳٤) مينويسد كه لقب او " بدالدوله " بود (مترجم عربى)

(۱۰) المقريزى (اتعاظ الحنفاء ص ۲۷) مينويسد كه لقب او " شمس الملوک " بود . نک ايضا " ابن منجب ص ۳۳ (مترجم عربى)

(۱۱) الحاكم فرمان قطع دو دست او در ربيع الثانى سال ٤٠٤ داد و در ۷ رمضان سال ٤۳٦ درگذشت ابن منجب ص ۳۵ ابن خلكان ج ۲ ص ۳٤٥ .

أبو الفضل سعيد بن مسعود[1] . . . . شوال سنه ۴۴۱ ه

أبو محمد الحسن (يا الحسين) بن على بن عبد الرحمن اليازورى . . . محرم ۴۴۲

أبو الفرج عبد الله بن محمد البابلى ، شرف الملك ، كفيل الدين . . . . محرم ۴۵۰

أبو الفرج محمد بن جعفر بن محمد بن على بن الحسين المغربى [الرابع] . ۲۵ ربيع الثانى ۴۵۰

البابلى ، (براى بار دوم) . . . . ۹ رمضان ۴۵۲

سپس وزيرانى آمدند که مدت آنان بيش از چند روزى طول نکشيد[2] .

أبو النجم بدر الجمالى المستنصرى ، أمير الجيوش (غلام جمال الدوله بن عمار متوفى در ربيع الأول سنه ۴۸۷) . . . . ۲۸ جمادى الاولى ۴۶۶

أبو القاسم شاهنشاه الافضل بن بدر الجمالى أمير الجيوش[3] ، (متوفى در ۳۰ رمضان سنه ۵۱۵) . . . . ربيع الأول ۴۸۷

المستعلى :

الأفضل ، (در منصب خود باقى ماند) . . . . ذو الحجة ۴۸۷

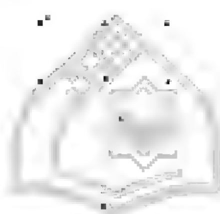
شرف المعالى بن الأفضل . . . .

الآمر :

شرف المعالى ، (بماند) ، (کشته در ۲۳ رمضان سنه ۵۱۵) . . . . . . صفر ۴۹۵

أبو عبد الله محمد المأمون بن فاتك بن مختار البطائحى ، (زاده در سنه ۴۷۸ ، به دار زده شده رمضان سنه ۵۱۹) . . . . غره ذى القعدة ۵۱۵

فترت بدون وزير . . . . ۵۱۹ — ۵۲۵

الحافظ :

أبو على أحمد بن الأفضل معروف به (کتيفات) ، (کشته در ۱۶ محرم سنه ۵۲۶) محرم ۵۲۵

يانس (غلام أرمنى) ، (مسموم شده در ۲۶ ذى الحجه سنه ۵۲۶) . . . . محرم ۵۲۶

أبو على الحسن بن الحافظ ، (ولى عهد و وزير پدرش بود) . . . . . . ذو الحجة ۵۲۶

أبو الربيع سليمان ، (پسر خليفة) ، (پس از دو ماه بمرد) ۵۲۸

أبو المظفر بهرام تاج الملوك سيف الاسلام ، : مسيحى أرمنى سپاهيان او را گزيدند ۱ جمادى الآخر ۵۲۹

رضوان بن الولخشى[4] ، (در ۱۴ شوال سنه ۵۳۳ فرار کرد) . . . . ۱۲ جمادى الأولى ۵۳۱

فترت بدون وزير . . . . ۵۳۳ — ۵۴۴

الظافر :

أبو الفتح نجم الدين سليمان بن محمد ، ابن مصال اللُکّى[5] ، (متوفى در ذى القعدة سنه ۵۴۴) . . . . رجب ۵۴۴

---

(۱) ابن منجب (ص ۳۹) مينويسد که نام او صاعد بن مسعود بود (مترجم عربى)

(۲) نک . (Wüstenfeld, III, 26) .

(۳) ابن خلکان (دوسلا ن) ج ۱ ص ۱۶۰ ، ۶۱۲ (طبع مصر ج ۱ ص ۲۱۱)

(۴) المقريزى (اتعاظ الحنفاء ص ۲۸۵) مينويسد که نام او " رضوان بن ولخشى " بود (مترجم عربى) .

(۵) صاحب کتاب " النجوم الزاهره " (ج ۵ ص ۲۴۵) مينويسد که نام او ابو الفتح نجم الدين سليم بن محمد بن مصال المغربى امير الجيوش بود (مترجم عربى)

أبو الحسن علی بن سلّار، الملك العادل سیف الدین (ابن السلار) (شوهردخترش ۱۵ شعبان سنه ۵۴۴ ه
و خلیفه اش العباس در ۶ محرم سنة ۵۴۸ او راکشت)[1] . . . . .

العباس بن أبی الفتوح بن تمیم، الأفضل رکن الدین، (أمیر زیری) . محرم ۵۴۸
(نک: ص ۱۱۱) . . . .

الفائز:

∆ الملك الصالح طلائع بن رُزِّیك، أبوالغارات، (زاده سنه ۴۹۰، متوفی در ۱۹ — ۱۹ ربیع الأول ۵۴۹
رمضان سنه ۵۵۶)[2] . . . .

العاضد:

أبو شجاع العادل محیی الدین رُزِّیك بن طلائع . . . . رجب ۵۵۵
أبو شجاع شاور بن مجیر بن نزار[3] . . . . ۲۲ محرم ۵۵۸
أبو الأشبال ضرغام بن عامر بن سوار اللخمی، الملك المنصور[4] رمضان ۵۵۸
(متوفی در رمضان سنة ۵۵۹) . . . .

شاور، (برای بار دوم) . . . . غره رجب ۵۶۰
شیرکوه، (متوفی در ۲۲ جمادی الآخر سنه ۵۶۴) } (نک ایوبیان) { ۵۶۳
صلاح الدین . . . . } (نک ایوبیان) { جمادی الآخر ۵۶۴

۷۶ — أیوبیان

۱ — در مصر:

∆ ○ الملك الناصر صلاح الدین أبوالمظفر یوسف، (متوفی در ۲۷ صفر سنه ۵۸۹)[6] ۵۶۴[5]

○ الملك العزیز [الأول] عماد الدین أبوالفتح عثمان[7]، (متوفی در ۲۷ محرم سنه ۵۹۵) ۲۷ صفر ۵۸۹

○ الملك المنصور ناصر الدین محمد . . . . غره صفر ۵۹۵

○ الملك العادل [الأول] سیف الدین أبو بکر أحمد، (صاحب دمشق)، ۵۹۶
(متوفی در ۷ جمادی الآخر سنه ۶۱۵) . . . .

∆ ○ الملك الکامل [الأول] ناصر الدین أبو المعالی محمد، (صاحب دمشق)، جمادی الآخر ۶۱۵
(متوفی در ۲۲ رجب سنه ۶۳۵) . . . .

∆ ○ الملك العادل [الثانی] سیف الدین أبو بکر، (صاحب دمشق)، (عزل در رجب ۶۳۵
۸ ذی الحجه سنه ۶۳۷)[8] . . . .

---

(۱) با "بلاره" بیوه امیرابوالفتوح بن تمیم بن المعزالزیری" ازدواج کرد و در ۵۰۲ به مصر درآمد. نک. ابن خلکان ج ۲ ص ۳۵۵ (طبع مصر ج ۱ ص ۳۷۰)

(۲) نک. ابن خلکان ج ۱ ص ۲۳۸. المقریزی (اتعاظ الحنفاء ص ۲۸۵). مترجم عربی

(۳) نک. ابن خلکان (ج ۱ ص ۲۲۰) مترجم عربی.

(۴) نک. ابن خلکان (ج ۱ ص ۲۲۱) مترجم عربی.

(۵) صلاح الدین از سال ۵۶۴ فرمانروای مصر شد و تا ۵۶۹ از نورالدین محمود زنگی اطاعت میکرد.

(۶) وی در ۵۷۹ ه‍ آمد را بگرفت و به دوست خود محمد بن قره ارسلان ارتقی بخشید. سپس بر بیت المقدس استیلا یافت (۲۵ رجب ۵۸۳) ابن خلکان ج ۴ ص ۵۶۳ — ۴۷۹ (طبع مصر ج ۲ ص ۳۷۶)

(۷) در سال ۵۹۱ دعوی استقلال کرد.

(۸) در ۱۲ شوال ۶۴۵ در زندان بمرد. دائره المعارف اسلام (طبع فرانسه) ماده "العادل" (C. H. Becker)

ه ٥	الملك الصالح نجم الدين أيوب ، (صاحب دمشق) ، (متوفی‌در‌منصوره ق ۱۵ شعبان سنه ٦٤٧)[1]	ذو الحجة	سنه ٦٣٧ هـ
	الملك المعظم توران شاه [الرابع] ، (صاحب دمشق) ، (مقتول‌در ۲۹ ماه محرم سنه ٦٤٨)	شعبان	٦٤٧
ه	الملك الأشرف [الثانی] مظفر الدين موسى بن يوسف بن محمد (ایبک اورا معزول کرد ، ولی نام او تا سنه ٦۵۲ در خطبه‌خوانده‌می‌شد)	غره صفر	٦٤٨ — ٦۵۰

ب — در دمشق[2] :

٥	الملك الأفضل نور الدين أبو الحسن علی[3]		۵۸۲
ه ٥	الملك العادل [الأول] سيف الدين أبو بكر أحمد ، (نایب العزیز عثمان)		۵۹۲
ه	الملك المعظم ، (حاکم)		۵۹۷ — ٦۱۵
ه	الملك المعظم شرف الدين عيسى	جمادی الآخر	٦۱۵
ه	الملك الناصر صلاح الدين داود[4]	ذو الحجه	٦۲٤
ه	الملك الأشرف [الأول] مظفر الدين أبو الفتح موسى ، (صاحب عراق) ، (متوفی در ٤ محرم سنه ٦۳۵ ؟)		٦۲٦
ه ٥	الملك الصالح عماد الدين اسماعيل		٦۳٤[5]
	الملك الكامل [الأول] محمد ، (پس از دوماه بمرد)[6] — فرمانروایان مصر	جمادی الأولى	٦۳۵
٥	الملك العادل [الثانی] سيف الدين أبو بكر — فرمانروایان مصر	رجب	٦۳۵
	الملك الصالح نجم الدين أيوب — فرمانروایان مصر		٦۳٦
ه ٥	الملك الصالح اسماعيل ، (برای بار دوم)[7]		۲۷ صفر ٦۳۷
ه ٥	الملك الصالح نجم الدين أيوب ، (صاحب مصر)[8] (برای بار دوم)		۸ جمادی الأولى ٦٤۳
	الملك المعظم توران شاه [الرابع] ، (صاحب مصر)		٦٤٧
ه ٥	الملك الناصر [الثانی] صلاح الدين يوسف[9] ، (صاحب حلب)	۱۷ ربیع الثانی	٦٤۸
	بيبرس ، (صاحب مصر)		٦۵۸

ج — در حلب :

	الملك العادل [الأول] سيف الدين أبو بكر أحمد		۵۷۹

---

(۱) پس از مرگ الملك الصالح نجم الدین ایوب ، زن او شجرالدر حکومت را در دست گرفته و در ۱۰ صفر ٦٤۸ پس از مرگ توران‌شاه خود را ملکه خواند . دوماه بعد در ۲۹ ربیع الثانی لقب سلطان را به شوهرش آیبک داد ولی همچنان تا پایان عمر خود در ۲۷ ربیع الاول سال ٦۵۵ قدرت را در دست داشت . نک . St. Lane-Poole: Br. M. Cat. IV Introd. XVII.

(۲) صلاح الدین در محرم سال ۵۷۲ هـ حکومت دمشق را به برادر بزرگترش توران‌شاه اول داد .

(۳) از سال ۵۸۹ بزرگ این خاندان شد . در ۵۹۲ معزول گشته و حاکم صرخد گشت . پس از آن از سال ۵۹۵ تا ۵۹۷ هـ در مصر ، اتابک شد و از ۵۹۷ تا ۵۹۹ فرمانروای قلعه ی النجم و سروج و سمیساط شد ، و سپس در صفر سال ٦۲۲ هـ در سمیساط درگذشت . نک . ابن خلکان ج ۲ ص ۳۵۳ (طبع مصر ج ۱ ص ۳۷۲)

(٤) ابومنصور عزالدین آیبک المعظم فرمانروای صرخد ، از سال ٦۲٤ تا ٦۲٦ فرمانروای دمشق بود .

(۵) درهمی مربوط به این سال از وی بدست آمده که در (Br. M. Add. 1 N° 437 e, p. 335) موزه بریتانیا است و محتمل است که او در اواخر سال ٦۳٤ مرده باشد .

(٦) الجواد یونس بن مودود که از ٦۳۵ تا ٦۳٦ فرمانروائی کرد .

(۷) کتیبه ای از او در دمشق در جبهه شمالی باروی قدیم شهر باقی است که تاریخ آن ٦٤۱ است . نک .
(Berchem: Inschriften Oppenheim, p. 152, N° 192) و از سال ٦٤۲ ببالا ، نک . (Sauvaire: J. As. mai-juin 1894, p. 499 note 338) ابن خلکان ج ۳ ص ۲٤۵

(۸) با طاعت سلجوقیان (کیخسرو دوم سلجوقی) درآمد . نک . (Contr. 1, N° 77) .

(۹) هلاکو فرمان بکشتن او داد (سال ٦۵۹) .

٥ ∆	الملك الظاهر غیاث الدین أبو الفتح غازی [الأول] ، (شیعی ، متوفی در ۲۳ جادی الآخر سنه ۶۱۳)	جمادی الآخر	سنه ۵۸۲ ﻫ
٥ ∆	الملك العزیز غیاث الدین أبو المظفر محمد ، (متوفی در ۴ ربیع الأول سنه ۶۳۴)	جمادی الآخر	۶۱۳
	ضیفه خاتون [1]	ربیع الأول	۶۳۴
	الملك الناصر [الثانی] صلاح الدین یوسف [2] ، (از سنه ۶۴۸ در دمشق نیز بوده است ، متوفی در شوال سنه ۶۵۸)		۶۳۴

د — در میا فارقین (وسنجار) [3] :

٥	الملك الناصر صلاح الدین یوسف بن أیوب [5]	۲۹ جمادی الأولی	۵۸۱ [4]
٥	الملك العادل سیف الدین أبو بکر ، (صاحب دمشق)		۵۹۱
٥ ∆	الملك الأوحد نجم الدین أیوب		۵۹۶
٥ ∆	الملك الأشرف [الأول] مظفر الدین أبو الفتح موسی ؛ (نک : دمشق) ؛		۶۰۷
٥ ∆	الملك المظفر شهاب الدین غازی		۶۱۷
	فتح موقت مغول ۶۲۸		
٥ ∆	الملك الكامل [الثانی] ناصر الدین محمد		۶۴۲
	فتح مغول بطور نهایی ۶۵۸		

ﻫ — در الیمن :

	الملك المعظم شمس الدین توران شاه [الأول] بن أیوب [7]	رجب	۵۶۹ [6]
	الملك العزیز سیف الاسلام ظهیر الدین أبو الفوارس طغتکین بن أیوب (به یمن نرسید تا سنه ۵۷۸)		۵۷۷ [8]
	معز الدین اسماعیل بن طغتکین	۱۹ شوال	۵۹۳
٥	الملك الناصر أیوب بن طغتکین		۵۹۸
	الملك المظفر سلیمان بن سعد الدین شاهنشاه [الثانی] ، (متوفی سنة ۶۴۹) .		۶۱۱
	الملك المسعود صلاح الدین یوسف بن الكامل		۶۱۲
	استیلاء بر مکه ۶۱۹		
	بنی رسول ۶۲۶		

و — در بعلبك [9] :

	الملك المعظم شمس الدین توران شاه [الأول] بن أیوب		۵۶۸
	عز الدین فرّخ شاه داود بن شاهنشاه [10] [الأول]	جمادی الأولی	۵۷۵

---

(۱) نک . ابوالفدا ج ۳ ص ۱۷۹ (مترجم عربی)
(۲) عامل سلجوقیان بود نک ابوالفدا ج ۳ ص ۷۰ (مصرج ۳ ص ۲۲۰) (Lavoix, III, N° 570) و (Contr. I, N° 77, III N° 1 522), ابن خلکان ج ۲ ص ۴۴۶ (Corections p. 595).
(۳) نک . (Contrib. III, N°s 517-519)
(۴) این تاریخ استیلای صلاح الدین برمیافارقین است .
(۵) نایب او در میافارقین ، تقی الدین عمر بن شاهنشاه فرمانروای حماة بود .
(۶) در نهم شوال ۵۶۹ بر زبید و محرم ۵۷۰ بر صنعا استیلا یافت . نک . الخزرجی ، العقود اللؤلؤیه طبع گیب ص ۲۹ .
(۷) توران شاه اول در محرم ۵۷۲ از یمن بازگشته و در بعلبک اقامت گزید وی از سال ۵۶۸ آن شهر را با حکومت یمن در دست داشت اما در ذیقعده سال ۵۷۵ معزول شد و فرمانروای اسکندریه گشت و در اول صفر ۵۷۶ در آنجا درگذشت . نک . ابن خلکان (دو اسلان) ج ۱ ص ۲۸۴ (طبع مصرج ۱ ص ۲۳۷)
(۸) نک . الخزرجی (العقود اللؤلؤیه ص ۲۹) وی در ۱۹ شوال سال ۵۹۳ ، در یمن درگذشت . نک ابن خلکان (دوسلان) ج ۱ ص ۶۵۵ ج ۲ ص ۵۵۴ (طبع مصرج ۱ ص ۲۳۷)
(۹) در این باره زاخاو (Sachau) در کتاب خود (Verzeichnis N° 36, p. 19) آنچه را که ذکر کرده صحیح نیست . نک . دائره المعارف اسلام (طبع فرانسه)
(۱۰) نک . (J. Ath. XI) و النجوم الزاهره (ج ۶ ص ۲۶) . و ابن خلکان ج ۱ ص ۶۱۵

الملك الأمجد مجد الدين بهرام شاه بن داود[1]		سنه ۵۷۸ ه
الملك الأشرف [الأول] بن مظفر الدين موسى (صاحب دمشق)		۶۲۷
الصالح اسماعيل ، (برادر اولی)	جمادی الأولى	۶۳۵
الصالح أيوب (فرمانروايان دمشق)		۶۴۳
توران شاه [الرابع] (فرمانروايان دمشق)		۶۴۷
الناصر يوسف ، (تا سنه ۶۵۸) (فرمانروايان دمشق)		۶۴۸

ز ــ در حمص :

الملك القاهر ناصر الدين محمد بن شير كوه ، (متوفى در ۹ ذى الحجه سنه ۵۸۱)		۵۷۴
الملك المجاهد صلاح الدين شير كوه [الثانى] ، (متوفى در ۱۹ رجب سنه ۶۳۷)	ذو الحجة	۵۸۱
الملك المنصور ناصر الدين ابراهيم بن شير كوه [الثانى] ، (متوفى در ۱۰ صفر سنه ۶۴۴)	رجب	۶۳۷
الملك الأشرف مظفر الدين موسى [الثانى] بن ابراهيم ، (متوفى در ۱۰ صفر سنه ۶۶۲)	صفر	۶۴۴
صاحب تل باشر نيز بود		۶۴۶ — ۶۴۸
استيلاى بيبرس بر حمص		۶۶۱

ح ــ در الكرك :

الملك العادل [الأول] سيف الدين أبو بكر بن أيوب	۵۸۴
الملك المعظم شرف الدين عيسى بن أبى بكر ، (سپس در دمشق)	۵۹۲
الملك الناصر صلاح الدين داود بن عيسى ، (صاحب دمشق) ، (استيلاى بر بيت المقدس در ۹ جمادى الاولى سنه ۶۳۷)	۶۲۴
الملك المغيث فخر الدين عمر بن العادل [الثانى] بن الكامل	۶۳۷
استيلاى بيبرس بر الكرك	۶۶۱

ط ــ در حماة :

ه	الملك المظفر [الأول] تقى الدين أبو سعيد عمر[2] ، (متوفى در ۱۹ رمضان سنه ۵۸۷)		۵۷۴
ه ه	الملك المنصور [الأول] ناصر الدين أبو المعالى محمد ، (متوفى در ۲۲ ذى القعده سنه ۶۱۷)	رمضان	۵۸۷
ه	الملك الناصر صلاح الدين قلج أرسلان	ذو القعده	۶۱۷
ه	الملك المظفر [الثانى] تقى الدين محمود		۶۲۶
	الملك المنصور [الثانى] سيف الدين محمد[3]		۶۴۲

(۱) الزابدانى را در ۶۲۷ بجاى بعلبك گرفت و در ۱۲ شوال سال ۶۲۸ بقتل رسيد نك النجوم الزاهرة (ج ۶ ص ۱۲۱) مترجم عربى .
(۲) وى از سال ۵۸۶ نيز فرمانرواى حران والرها بود . نك . ابن خلكان (ج ۱ ص ۳۸۳) و(د و اسلام) ج ۲ ص ۳۹۱
(۳) در سال ۶۵۸ معزول شد و پس از اندكى روى كار آمد .

الملك المظفر [الثالث] تقی الدین محمود ، (متوفی در ۲۱ ذی القعده سنه ۶۹۸)   سنة ۶۸۳ ه
استیلای الناصر محمد بر حماة وواگذاری آن به امیر سنقر . . ۶۹۸
Δ الملك الصالح المؤید عماد الدین أبو الفدا اسماعیل[1] . . . . ۱۸ جمادی الأولی ۷۱۰
Δ الملك الأفضل محمد بن اسماعیل . . . . ۲۳ محرم ۷۳۲

ی — در حصن کیفا (وآمد) :

الملك الصالح نجم الدین أیوب بن الکامل ۶۲۹
در الرها وحران ۶۳۳
در سنجار ونصیبین ۶۳۵
الملك المعظم توران شاه [الرابع] بن أیوب بن الکامل[2] ۶۳۶
الملك الموحد تقی الدین عبد الله بن توران شاه[3] ۶۴۷
الملك الکامل أبو بکر محمد بن عبد الله ۶۸۲
الملك العادل مجیر الدین محمد بن أبی بکر . . . . —
الملك العادل شهاب الدین غازی بن محمد . . . . —
الملك الصالح أبو بکر بن غازی . . . . —
Δ الملك العادل فخر الدین سلیمان بن غازی ۷۸۰
الملك الأشرف شرف الدین احمد بن سلیمان . . . . —
الملك الصالح صلاح الدین خلیل [الأول] بن أحمد ۸۳۶
الملك الکامل أحمد بن خلیل ۸۵۶
الملك العادل خلف بن محمد بن أحمد . . . . —
خلیل [الثانی] بن سلیمان بن أحمد (؟) ۸۶۶
سلیمان [الثانی] بن خلیل بن سلیمان . . . . —
الحسین بن خلیل بن خلیل ۹۳۰

ك — در آمد :

بنی أرتق . . . . تا سنه ۶۲۹ .
Δ الملك الصالح نجم الدین أیوب بن الکامل ۶۲۹

ل — در بانیاس وسبیبه :

الملك الأفضل نور الدین علی . . . . —
الملك العادل [الأول] سیف الدین أبو بکر أحمد . . . . —
Δ الملك العزیز [الثانی] عماد الدین عثمان بن العادل ۶۰۸
الملك الظاهر غازی بن عثمان ، (متوفی سنه ۶۳۰) ۶۳۰

---

[1] همان ابوالفدا مورخ مشهور است .
(۲) نک . Ahmed Tewhid: Monnaies des Ayyubites de Hisn- Keifa (Congrés de Bruxelles 1910, p. 493-505).
Sachau: Verzeichnis N°. 38 p. 19.
(۳) آمد را در ۶۳۸ از دست داد .

الملك السعيد تقى الدين (يا مجد الدين) حسن (درصبيبه از سنه ٦٤٤ إلى سنة ٦٥٧) . | حدود ٦٣٠ هـ
استيلاى بيبرس بر بانياس وصبيبه ٦٥٨

م ــ در بصرى :

٥	الملك الصالح عماد الدين أبو طاهر اسماعيل بن العادل (سپس در دمشق تا سنه ٦٤٤)	٩١٥

مراجع :

أبو الفدا : المختصر فى أخبار البشر .
ابن الأثير : الكامل .

Justi : Namenbuch p. 462.

M. van Berchem : Arabische Inschriften aus Armenien

(C. H. Becker) « دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ماده « الأيوبيون

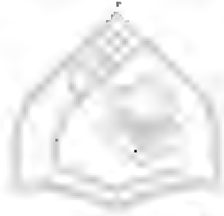
St. Lane-Poole : Saladin and the fall of the Kingdom of Jerusalem (London 1898).

Sauvaire: Description de Damas (Ilmawi J-As. mars-avril 1895 p. 294.)

Recueil des Historiens des Croisades (Hist. Or.I–V).

أسامة بن منقذ (نشريه Derenbourg پاريس ١٨٨٩) .

Zambaur : Nouvelles Contributions, Num. Zeitschr. Wien 1914.

(۱)

أيوبيان

(هجده فرزند صلاح الدين)

مروان

شادى [۱۰]

نجم الدين أبو الشكر أيوب
(متوفى در ۱۸ ذى الحجه سنه ۵۶۸) [۱]

- سيف الدين
  (نک: ص ۱۵۸)
- الناصر (الأول) صلاح الدين يوسف
  (زاده در تكريت سنه ۵۳۲ ؟) [۲]

فرزندان الناصر صلاح الدين يوسف:

۱ — الأفضل على نور الدين
(زاده در مصر سنه ۵۶۵، ومتوفى سنه ۶۲۲) [۳]
دمشق ۵۸۲—۵۹۲
- الصالح اسماعيل

۲ — العزيز (الأول) أبو الفتح عثمان عماد الدين [۴]
(زاده در مصر در ۸ جمادى الأولى سنه ۵۶۷)
مصر ۵۸۹—۵۹۵
- المنصور محمد ناصر الدين
  مصر ۵۹۵—۵۹۶

۳ — الظاهر أبو العباس احمد مظفر الدين
(زاده در مصر در ۵ شعبان سنه ۵۶۸، ومتوفى در حران در جمادى الاولى سنه ۶۲۷)

۴ — الظاهر أبو منصور غازى (الأول) غياث الدين
(زاده در مصر در ۱۵ رمضان سنه ۵۶۸ [۵]، ومتوفى در جمادى الآخر سنه ۶۱۳)
حلب ۵۸۲—۶۱۳
- ضيفه خاتون
- الصالح أحمد صلاح الدين [۹]
  صاحب عينتاب
  (زاده سنه ۵۹۹ ومتوفى در شعبان سنه ۶۰۰)
- العزيز محمد غياث الدين [۶]
  حلب ۶۱۳—۶۳۴
  - الناصر يوسف [الثانى] صلاح الدين
    (زاده در ۱۹ رمضان سنه ۶۲۷، ومتوفى در جمادى الأولى سنه ۶۵۹)
    حلب ۶۳۴ — ۶۳۸
    دمشق ۶۴۸ — ۶۵۸
  - الظاهر غازى
    (متوفى سنه ۶۵۹)
  - غازيه خاتون [۷]
  - عائشه خاتون
    (به زنى المنصور الثانى صاحب حماة در آمد)

۵ — العزيز أبو يعقوب اسحق فتح الدين
(زاده در دمشق در اواخر ربيع الأول سنه ۵۷۰)

۶ — الوليد أبو الفتح مسعود نجم الدين
(زاده در دمشق سنه ۵۷۱ ومتوفى سنه ۶۰۶)

۷ — الأعز أبو يوسف يعقوب شرف الدين
(زاده در مصر سنه ۵۷۲)

۸ — الزاهر أبو سليمان داود محيى الدين
(زاده در مصر در ۲۲ ذى الحجه سنه ۵۷۳ [۸]، ومتوفى در ۹ صفر سنه ۶۳۲)

۹ — الفضل أبو المظفر موسى قطب الدين
(زاده در مصر سنة ۵۷۳)

۱۰ — الأشرف أبو عبد الله محمد عزيز الدين
(زاده در دمشق سنه ۵۷۵)

۱۱ — محسن أبو العباس أحمد ظهير الدين
(زاده در مصر سنه ۵۷۷)

۱۲ — المعظم أبو منصور توران شاه (الثاني) فخر الدين
(صاحب روحين) (زاده در مصر در ربيع الأول سنه ۵۷۷
ومتوفى سنه ۶۵۸)

۱۳ — الجواد أبو سعيد أيوب ركن الدين
(زاده سنه ۵۷۸)

۱۴ — غالب أبو الفتح ملك شاه ناصر الدين
(زاده در رجب سنة ۵۷۸)

۱۵ — المنصور أبو بكر عز الدين
(زاده در حران پس از مرگ پدرش)

۱۶ — شاذي ، إمام الدين ، (مادرش كنيز بود)

۱۷ — مروان نصرة الدين ، (مادرش كنيز بود)

۱۸ — الخضر مظفر الدين المشمر ، (صاحب بصرى)
(زاده سنه ۵۶۸ ومتوفى سنه ۶۲۷)

۱۹ — مؤنسة خاتون ، (به زنى الكامل محمد بن العادل در آمد)

۲۰ — فلانة ، (به زنى حسام الدين لاچين عمر در آمد)

العزيز محمد — المعظم توران شاه الثالث (متوفى سنه ۶۵۸) — نصرة الدين — زهير

زهير ← أسد الدين (متوفى در حلب سنه ۶۵۸)

(۱) ابن خلكان (چاپ اسلين ج ۱ ص ۲۴۳) و چاپ مصر ج ۱ ص ۸۴.
(۲) دختر مجير الدين ابق بن محمد بن بوري رابه زنى گرفت رجوع كنيد به بوريان
(۳) درسال ۵۷۹ فرمانرواى مصر شد.
(۴) دختر غازى دوم رابه زنى گرفت . رجوع كنيد به ارتقيان.
(۵) مادر عزيز صافيه دختر عادل رابه زنى گرفت . نك . ابن خلكان (چاپ اسلين ج ۱ ص ۴۴۳) وچاپ مصر ج ۱ ص ۴۰۲ ؛
(۶) در ۵ ذى الحجه سال ۱۰ عزا نبده شد ، وفاطمه دختر كامل
رابه زنى گرفت . در ۳ ربيع الاول سال ۶۳۴ درگذشت .
(۷) باكيخسرو دوم زناشوئى كرد نك Contr, III N° 523
(۸) تاسال ۶۲۸ فرمانرواى بيره بود . نك . ابن خلكان (چاپ اسلين ج ۱ ص ۵۰۳) وچاپ مصر ج ۱ ص ۱۷۶ ؛ ابن
خلكان لقب اورامجير الدين ذكر كرده است .
(۹) نك . السلوك ج ۱ ص ۳۸۹ . (مترجم عربى)
(۱۰) نك . السلوك ج ۱ ص ۳۸۹ . (مترجم عربى)

(ب)

أيوبيان

فرزندان نور الدين وشيركوه

- شادى بن مروان
  - أبو الحارث المنصور أسد الدين شيركوه [١٤]
    - A — القاهر محمد ناصر الدين [٥]
      - B — المجاهد شيركوه الثانى صلاح الدين [١٥]
        - C — المنصور ناصر الدين ابراهيم
          - D — الأشرف [الثالث] موسى [١٢]
        - صالح
    - بابا خاتون [٦]
  - نجم الدين أيوب
    - زمرد [٤]
    - ربيعه خاتون [٣] (درگذشته سنه ٦٤٢)
    - (b) طغتكين سيف الاسلام
      - (d) الناصر أيوب
      - (c) اسماعيل معز الدين
    - (١) (a) المعظم توران شاه الأول شمس الدولة فخر الدين [٢]
    - شاهنشاه الأول نور الدين (متوفى در ٨ ربيع الاول سنه ٥٤٣)
      - ١ — المظفر [الأول] عمر [٨] تقى الدين (زاده سنه ٥٣٤)
        - شاهنشاه [الثانى] سعد الدين
          - (e) المظفر سليمان
        - احمد
        - ٢ — المنصور [الأول] محمد [٩]
          - ٤ — المظفر [الثانى] محمود تقى الدين
          - ٣ — الناصر قلج أرسلان [١١]
      - ٥ عصمة الدين عذراء [٧]
      - (ب) — فرّوخ شاه داود
        - فلان
        - (ج) — الأمجد بهرام شاه
          - المظفر تقى الدين عمر [١٠]
    - تاج الملوك أبو سعيد بورى مجد الدين [١]
    - سيف الدين (نک: ص ١٥٧)
    - صلاح الدين

صالح (اوراهولاکو سنه ۶۵۹ بکشت)

مونسه خاتون (زاده سنه ۶۳۳ و درگذشته سنه ۷۰۳)

۵ — المنصور [الثانی] محمد سیف الدین

۹ — المظفر [الثالث] محمود تقی الدین

الأفضل علی نور الدین

بدر الدین حسن

۷ — المؤید أبو الفدا [13]

۸ — الأفضل محمد

أسد الدین عمر

۱ — حروف أ ، ب ، ج الخ . .	.	فرمانروایان بعلبک
۲ — شماره‌های ۱ ، ۲ ، ۳ الخ	«	حماة
۳ — حروف a, b, c, d, e . . .	«	الیمن
٤ — حروف A, B, C, D . . .	«	حمص

(۱) درذی الحجه سال ۵۵۶ زائیده شدودر۲۳ صفر۵۷۸ در حلب درگذشت نک . ابن خلکان (چاپ اسلین ج ۱ ص ۲۷۲) وچاپ مصرج ۱ ص ۹۴ .

(۲) ازسال ۵۶۸ — ۵۷۵ بربعلبک نیزفرمانروایی کرد .

(۳) نخست باسعدالدین مسعودبن معین الدین (والی اردن) درگذشته در ۵۸۱ ، وسپس بامظفرالدین کوکبوری (اربل) زناشویی کرد .

(۴) b لقب اوست الشام است . نخست بالاجین وسپس با القاهرمحمدناصرالدین زناشویی کرد (نک . پاورقی شماره ۵ . وی خواهرتورانشاه اول است . در ۱۶ ذی القعده سال ۶۱۶ درگذشت .

(۵) بادخترعموی خودست الشام زناشویی کرد (نک پاورقی قبلی) در ۹ ذی الحجه ۵۸۱ درگذشت نک ایضا J. As. mai-juin 1894 p. 475 mars-avril 1896, p. 285.

(۶) دررمضان سال ۶۵۵ بابرادرزاده خودزهره‌خاتون‌دخت‌سیف الدین درساختن مدرسه(کوچک)العادلیه دردمشق‌شرکت کرد . نک . (Ilmawi, J. As. mai-juin 1894 p. 424).

(۷) بنیانگذار المدرسة العذراویة دردمشق‌سال ۵۸۰ (J.As. mai-juin 1894, p. 413, 478, notes 204, 205 et 426. ودر ۱۰ محرم ۵۹۳ درگذشت ، نک . النجوم ج ۶ ص ۱۴۳ (مترجم عربی)

(۸) باغازیه خاتون دخت کامل بن سیف الدین زناشویی‌کرد .

(۹) مولفی است که کتاب طبقات الشعراء رادره ۱ جلدتالیف کرده است . نک . Sauvaire, Ilmawi, J. As. mai-juin 1894, p. 486, note 261.

(۱۰) بنیانگذارالمدرسة الاسدية دردمشق Sauvaire I. c. p. 392

(۱۱) ازسال ۶۲۶ — ۶۳۰ نیزفرمانروای بارین بوده است ؛

(۱۲) دررمضان ۶۲۷ زائیده شدوازسال ۶۴۶ — ۶۴۸ فرمانروای تل باشربود .

(۱۳) همان مورخ معروف است . درجمادی الاول ۶۷۲ در دمشق زائیده شد ، ودر ۲۳ محرم ۷۳۲ درحماة درگذشت .

(۱۴) در ۹ ذی الحجه سال ۵۸۱ درگذشت نک . ابن خلکان (چاپ اسلین ج ۱ ص ۶۲۶) وچاپ مصرج ۱ ص ۲۲۷ .

(۱۵) درسال ۵۶۹ زائیده شدودر ۱۹ رجب ۶۳۷ درگذشت .

۷۷ — بنی جراح

(شیوخ طی)

۱ — حسان بن الجراح (هم پیمان قرامطه)		سنهٔ ۳۵۸ ﻫ
۲ — دغفل المفرج بن الجراح		۳۶۷
صاحب رمله، (متوفی سنه ۴۰۴)	۳۶۹	
۳ — حسان بن دغفل بن الجراح		۴۰۰
استیلاء بر عسقلان	۴۱۴	
استیلاء بر افامیه	۴۲۲	
برای آخرین بار از او ذکری شده	۴۳۳	
۴ — علی بن حسان بن دغفل، (در سنه ۴۶۲ تا مرده شد)		—
۵ — محمود بن حسان بن دغفل		—
۶ — أبو عمران الفضل بن ربیعة بن حازم بن الجراح	حدود	۵۰۰

مراجع: ابن الأثیر: الکامل

Wüstenfeld: Fatimiden-Chalifen
Wüstenfeld: die chroniken der Stadt Mekka IV 218
Sacy: Druzes 1.Cclxxxvii,CCcliv

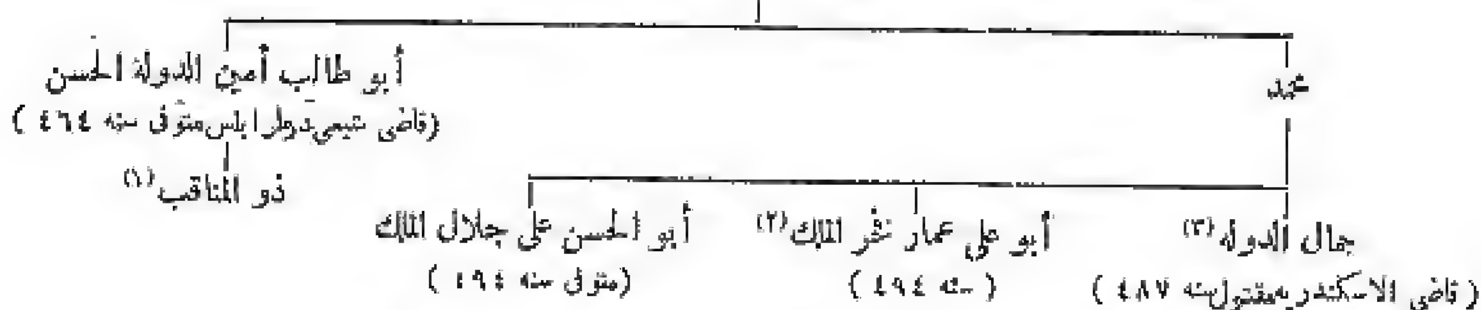
ابن القلانسی: ذیل تاریخ دمشق

أبو الفدا: المختصر فی أخبار البشر

Tiesenhausen: Okailiden 26.22
H.C. Kay: Banû Okail 17.

۷۸ — بنی عمار

(در طرابلس شام)

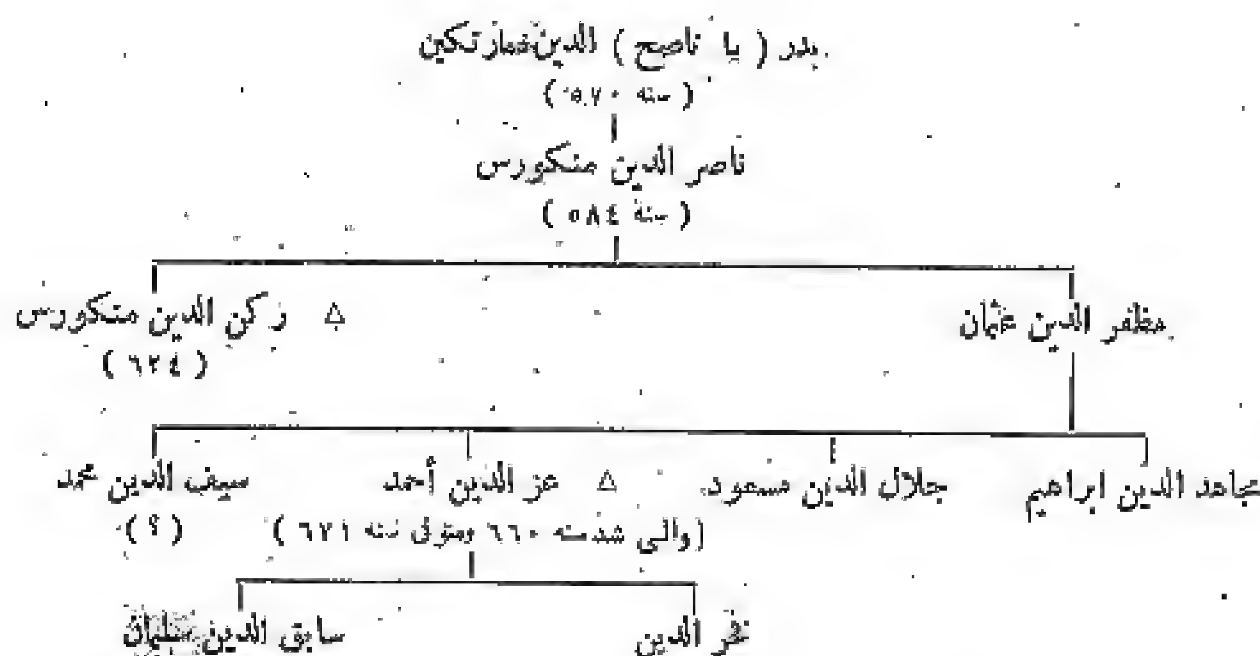
۷۹ — بنی خمارتکین

[یا بنی منکورس (منکوبرش) در بلاطنوس](۴)

ناصر الدین منکورس بن خمارتکین	حدود	سنهٔ ۶۰۰ ﻫ
رکن الدین منکورس(۵)		۶۲۴

(۱) نایب پسرعمویش فخرالملك بودسال ۵۰۰ ﻫ.
(۲) ازسال ۴۹۵ صلیبی هااورامحاصره کردند، سپس درسال ۵۰۱ ببغدادرفت وازسال ۵۱۲ وزارت مسعودرادرموصل بعهده گرفت.
(۳) آقای بدرالجمالی بود.
(۴) نک ابن الاثیر ۱۲ ص ۶ (مترجم عربی)
(۵) دراینجاشخصی دیگربنام رکن الدین منکورس است که مولی وبندهٔ آزادکرده فلك الدین سلیمان العادلی، برادرمادری الملك العادل (۵۹۲ — ۶۱۵) بود، نك
Hmawi (J. As. mai-juin 1894, p. 403.

بیبرس الأول ، (تا سنه ٦٦٧)	—
△ رکن الدین منکورس الجاندار المنصوری ، (حاکم عجلون)	سنه ٦٨٩ ﻫ

مراجع :

G. Le Strange: Palestine under the moslems 416.

E. Reyy: Colonies Franques 331.

M. van Berchem: Inscriptions Arabes de Syrie p. 74, ss, 100, 2.

٨٠ — باطنیان در سوریه[1]

△ راشد الدین أبو الحسن سنان بن سلیمان بن محمد		٥٥٧ و ٥٦٠
△ کمال الدین الحسن بن مسعود		٦٢٠
مجد الدین		٦٢٤
△ سراج الدین المظفر بن الحسین		٦٢٥ و ٦٣٥
△ تاج الدین أبو الفتوح بن محمد		٦٣٧ و ٦٤٦
رضاء الدین أبو المعالی	در آن واحد[2]	٦٥٦ و ٦٦٠
△ نجم الدین اسماعیل		٦٦٠
شمس الدین بن اسماعیل		—

---

(۱) بهرام داعی بانیاس را درسال ۵۲۰ بگرفت ، ودرسال ۵۲۲ بمرد ، جانشینش اسماعیل آن شهر را به صلیبیان در ۱۵ رمضان سال ۵۲۳ تسلیم کرد ، وی شهر قدموس را درسال ۵۲۷ ومصیاف را در ۵۳۵ بگرفت .

(۲) چنانکه ازکتیبه قدموس معلوم میشود (Berchem, Epigraphie p. 47) .

صارم الدین مبارک بن الرضا . . . . سنه ٦٦٨ ﻫ
تسلیم در عهد بیبرس ٦٧١

مراجع :

S. de Sacy : Mémoire sur la Dynastie des Assassins.
Quatremère : Notice historique sur les Ismaéliens (Mines d'Orient IV).
Hammer : Histoire de l'ordre des Assassins.
Defrémery : Essai sur l'histoire des Ismaéliens ou Batiniens de la Perse [Paris 1867].
Defrémery : Nouvelles recherches sur les Ismaéliens de la Syrie [J. As. 1845, 1855].
Goyard : Un grand-maître des Assassins [J. As. 1877].
Guyard : Fragments relatifs à la doctrine des Ismailis. Not. ex Extr. XXII, Paris 1855.
Historiens Grecs des Croisades II. 425-426 (Bibliographie).
Goeje : Memoire sur les Carmathes du Bahreïn et les Fatimides 2e éd. 1880.
Goeje : Fin de Carmathes [J. As. 1895].
Le Vilayet de Beyrout IIe vol. p. 85.
M. van Berchen : Epigraphie des Assassins [J. As. mai-juin 1897].
Casanova : Monnaie des Assassins de Perse (Revue num. IIIe serie IX).
دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده « الاسماعيلية » (Cl. Huart)

٨١ — نک. ص ١٩٥

٨٢ — ممالیک بحری

○ △ ١ — شجر الدر ، (بیوهٔ الصالح أیوب ، انک[1] ص ١٥١) . . . . سنه ٦٤٨ ﻫ
○ △ ٢ — المعز عز الدین أیبك ، (پس از وفات المظم تورانشاه الرابع به دوماه منصوب شد) ٢٩ ربیع الثانی ٦٤٨
○ ٣ — المنصور نور الدین علی ٦٥٥
○ ٤ — المظفر سیف الدین قطز ٦٥٧
○ △ ٥ — الظاهر رکن الدین بیبرس [الأول] البندقداری ، (متوفی در ٢٨ محرم سنه ٦٧٦) . . . . ١٧ ذی القعده ٦٥٨
○ △ ٦ — السعید ناصر الدین برکه خان ، (ولیعهد شد از سنه ٦٦٢ متوفی در ١٥ ذی القعده سنه ٦٧٨) . . . . محرم ٦٧٦
○ ٧ — العادل بدر الدین سلامش ، (قلاوون آتابك و نایب السلطنه) . . . . . ذو القعده ٦٧٨
○ △ ٨ — المنصور سیف الدین قلاوون ، أبو المعالی الألفی[2] ٦٧٨
○ △ ٩ — الأشرف صلاح الدین خلیل ، (ولی عهد از ١١ شعبان سنه ٦٨٧) . ٦٨٩
○ △ ١٠ — الناصر ناصر الدین محمد بن قلاوون ، (برای بار اول) ٦٩٣
○ ١١ — العادل زین الدین کتبغا ٦٩٤
○ △ ١٢ — المنصور حسام الدین لاجین المنصوری ٦٩٦
○ △ الناصر ناصر الدین محمد ، (برای بار دوم) ٦٩٨

---

(١) درباره قبرش نک (C. I. A. N° 70 pp. 111 et 728).
(٢) درباره قبرش نک (C. I. A. N° 32-93).

٥ △ ١٣ — المظفر ركن الدين بيبرس [الثانی] الجاشنکیر (البرجی)[1] . . . . ٢٣ شوال سنه ٧٠٨ ه

٥ △ الناصر ناصر الدين محمد ، (برای بار سوم) . . . . رمضان ٧٠٩

١٤ — المنصور سيف الدين أبو بكر بن الناصر ٧٤١

△ ١٥ — الأشرف علاء الدين كجك بن الناصر[2] ٧٤٢

△ ١٦ — الناصر شهاب الدين احمد بن الناصر ٧٤٣

△ ١٧ — الصالح عماد الدين اسماعيل بن الناصر ٧٤٣

٥ △ ١٨ — الكامل سيف الدين شعبان [الأول] بن الناصر ٧٤٦

٥ △ ١٩ — المظفر سيف الدين حاجی [الأول] بن الناصر ٧٤٧

٥ △ ٢٠ — الناصر ناصر الدين الحسن بن الناصر ، (برای بار اول) . . . . رمضان ٧٤٨

٥ △ ٢١ — الصالح صلاح الدين صالح بن الناصر ٧٥٢

٥ △ الناصر ناصر الدين الحسن ، (برای بار دوم) ٧٥٥

٥ ٢٢ — المنصور صلاح الدين محمد ٧٦٢

٥ △ ٢٣ — الأشرف ناصر الدين شعبان [الثانی] ٧٦٤

٥ △ ٢٤ — المنصور علاء الدين علی ٧٧٨

٥ ٢٥ — الصالح صلاح الدين حاجی [الثانی] ، (زاده سنة ٧٧٢) ٧٨٣

٥ △ . . . . برقوق ، (مملوك برجی) . . . . ١٩ رمضان ٧٨٤

٥ △ حاجی ، (برای بار دوم) (ملقب بالملك المظفر) ، (عزل سنه ٧٩٢) ٧٩١

ودر زندان بمرد سنه ٨١٤) . . . .

مماليك برجی ٧٩٢

نک : ص ١٦٦ . . . .

٨٣ — مماليك برجی

٥ △ الظاهر سيف الدين برقوق بن أنس العثمانی اليلبغاوی[3] ، (متوفی در ١٥ شوال سنه ٨٠١) . . . . سنه ٧٨٤ ه

حاجی مملوك بحری ، (اورا يلبغا منصوب كرد) . . ٧٩١ — ٧٩٢

٥ △ الناصر ناصر الدين فرج بن برقوق[4] . . . . شوال ٨٠١

△ المنصور عز الدين عبد العزيز بن برقوق[5] ، (متوفی در ٦ ربيع الثانی سنه ٨٠٩) ٢٥ ربيع الأول ٨٠٨

٥ △ فرج ، (برای بار دوم) ، (كشته در دمشق) . . . . ٤ جمادی الآخر ٨٠٨

٥ العادل المستعين بالله أبو الفضل العباس ، (خليفه عباسی)[6] (نک : ص ٥) ٨١٥

٥ △ المؤيد سيف الدين شيخ المحمودی ، (متوفی در ٧ محرم سنه ٨٢٤) . . ٨١٥

٥ ؟ المظفر شهاب الدين أحمد بن المؤيد شيخ ٨٢٤

△ الظاهر سيف الدين ططر . . . . ٢٩ شعبان ٨٢٤

الصالح ناصر الدين محمد بن ططر . . . . ٤ ذی الحجه ٨٢٤

٥ △ الأشرف سيف الدين برسبای ٨٢٥

٥ العزيز جمال الدين يوسف بن برسبای ، (حكم ٩٤ روز) ٨٤١

---

(١) از حكومت در ١٦ رمضان ٧٠٩ كناره گيری كرد .

(٢) او برادرش شعبان در جمادی الاولی سال ٧٤٦ خفه كرد .

(٣) درباره قبر او (C. I. A. Nos 192-198) و مقبره پدرش آيضا مصدر سابق (No 189) ابن اياس (ج ١ ص ٢٥٨) می نويسد كه نام او برقوق بن أنس بود ، و در روز چهارشنبه ١٩ شعبان سال ٧٨٤ به حكومت نشست (مترجم عربی) .

(٤) درباره قبرش (C. I. A. Nos 205-224) او همان ملك الناصر زين الدين ابو السعادات فرج است . نک . ابن اياس ج ١ ص ٣١٦ .

(٥) درباره قبرش (C. I. A. No 219) .

(٦) درباره سكه هايش (Bibl. Nat. III Nos 981, 982) .

٥ ۵	الظاهر سیف الدین جقمق (تشقمق)[1]		سنة ۸٤۲ ﻫ
	المنصور فخر الدین عثمان بن جقمق		۸٥۷
٥ ۵	الأشرف سیف الدین اینال العلائی الظاهری الأجرود[2] ، (متوفی در ۱٥ جمادی الاولی سنه ۸٦٥)	٤ ربیع الأول	۸٥۷
٥	المؤید شهاب الدین أحمد بن اینال ، (چهار ماه)	۱٥ جمادی الأولی	۸٦٥
٥ ۵	الظاهر سیف الدین خشقدم		۸٦٥
	الظاهر سیف الدین بلبای		۸۷۲
٥	الظاهر تمربغا		۸۷۲
٥ ۵	الأشرف سیف الدین قایتبای[3] ، (متوفی در ۲٦ ذی القعده سنه ۹۰۱)		۸۷۲
٥ ۵	الناصر ناصر الدین محمد بن قایتبای	ذو الحجه	۹۰۱
٥ ۵	الظاهر قانصوه ،(بگریخت ۲۷ ذی القعدة سنة ۹۰۰)	۱۷ ربیع الأول	۹۰٤
	الأشرف جانبلاط ، (کشته درجمادی الآخر سنة ۹۰٦)	غرهٔ ذی الحجه	۹۰٥
٥ ۵	العادل سیف الدین طومان بای[4]	جمادی الآخر	۹۰٦
٥ ۵	الأشرف قانصوه الغوری[5]	آخر رمضان	۹۰٦
٥ ۵	الأشرف طومان بای ، (او را سلیم الاول سنه ۹۲۲ بکشت)		۹۲۲
	فتح عثمانی	ذو الحجة سنه ۹۲۲	

مراجع :

Maqrizi : Histoire de Sultans Mamlouks (trad. par Quatremère).
Weil : Geschichte der Chalifen, IV et V.
Van Berchem : C. I. A. I.

(۱) درباره قبرش (C. I. A. N° 267)
(۲) درباره قبرش (C. I. A. N°s 271-279)
(۳) زن شرعی او فاطمه پس از وی برای باردوم باسلطان تومانبای ازدواج کرد . وزن غیرشرعی اش اصلبای که مادر ناصرمحمدبود برای باردوم درسال ۹۰۵ باجنبلاط ازدواج نمود. دربارهٔ مقبره قایتبای نک (C. I. A. N°s 295-309)
(۴) فرمانروائیش بیش ازصدروز بطول نیانجامید .
(۵) درباره قبرش (C. I. A. N° 388) نک . دائرة المعارف اسلام (طبع فرانسه) ج ۲ مادهٔ قانصوه " مقاله (M. Sobernheim)

٨١ – بنی مُنقذ در شیزر[9]

منقذ الکنانی الکلبی

نصر

- أبو المغیث منقذ[3] (متوفی سنه ٤٣٩)
  - أبو المتوج مُقلد تاج الأمراء (درمصر)
    - ناصر الدوله الکامل
      - المبارك أبو الیمون[6] سیف الدوله مجد الدین
      - حطان[5]
  - مجد الدین أبو سلامه مرشد (زاده سنه ٤٦٠ ومتوفی سنه ٥٣١)
    - ....
    - أبو الحسن علی (٤٩٩ – ٥٠٤)
    - نجم الدوله أبو عبد الله محمد
    - أبو المظفر مجد الدین أسامه مؤید الدوله[4]
      - عز الدوله أبو الحسن علی
      - بهاء الدوله أبو المغیث منقذ
      - نجم الدوله أبو عبد الله محمد
        - شمس الدوله أبو الحارث عبد الرحمن (زاده سنه ٥٢٣ ومتوفی سنه ٥٩٩)[8] (اورا صلاح الدین به المغرب فرستاد)
      - عضد الدوله أبو الفوارس مرهف[7]
  - عز الدین أبو العساکر سلطان (در روایت از سنه ٥٠٠ از او ذکر شده است)
    - أبو المرهف الموفق نصر
  - عز الدوله نصر أبو المرهف (٤٧٩)
- أبو المتوج مُقلد، مُخلص الدوله[1]
  - أبو الحسن علی سدید الملك[2]
    - (پدر ابو المتوج مقلد تاج الأمراء، مجد الدین مرشد، عز الدین سلطان و عز الدوله نصر)

مراجع : أسامة بن منقذ الشیزری : کتاب الاعتبار.

(١) در ذی الحجه ٤٥٠ ؟ درگذشت نک. ابن خلکان (چاپ اسلین ج ٣ ص ٤٢٥) وچاپ مصرج ٢ ص ١١٨.
(٢) اولین فرمانروای شیزر است. دررجب ٤٧٤ به فرمانروایی رسید ودرسال ٤٧٥ درگذشت. نک. ابن خلکان (چاپ اسلین ج ٢ ص ٣٤٢) و چاپ مصرج ١ ص ٣٦٨.
(٣) ابن خلکان (چاپ مصرج ٢ ص ١٢٠) نام اورا ابوالغیث ذکرکرده است (مترجم عربی).
(٤) در ٢٧ جمادی الثانی ٤٨٨ زائیده شدودر ٢٣ رمضان ٥٨٤ درگذشت. نک ابن خلکان (چاپ اسلین ج ١ ص ١٧٧) وچاپ مصرج ١ ص ٦٣)
(٥) نایب برادرش دریمن بود. سیف الإسلام طغتکین اورادرسال ٥٧٧ ازبرکنارکرد. نک. ابن خلکان (چاپ مصر) ج ١ ص ٤٢٢.
(٦) درشیزر به سال ٥٢٦ به دنیاآمدودر ٨ رمضان ٥٨٩ درقاهره درگذشت تاسال ٥٧٧ نایب تورانشاه دریمن بود نک C. I. A. I. N° 524 ابن خلکان ج ١ ص ٤٢٢.
(٧) اسامه بن منقذ (ص ١٧٦) لقب اورا عضدالدین ذکرمی‌کند (مترجم عربی).
(٨) زلزله ها درسال ٥٥٢ شیزر را ازویران ساختند.
(٩) E. Honigmann, Enz. d. Isl. III 309

ممالیك بحری

الصالح نجم الدین أیوب

۸ — قلاوون[۳] (دختر بیبرس را به زنی گرفت) | ۵ — بیبرس[۱] (زاده درقبچاق سنه ۶۲۰) | ٤ — قطز | ۲ — آیبك (باشجرالدرزناشویی کرد) | ۱ — شجر الدر (بهزنی آیبك درآمد)

فرزندان بیبرس: فلانه | ۷ — سلامش | خضر[۲] | ۶ — برکه

فرزند آیبك: ۳ — علی

فرزندان قلاوون: ۱۳ — بیبرس الثانی | ۱۲ — لاجین | ۱۱ — کتبغا | ۱۰ — الناصر | ۹ — خلیل

فرزندان الناصر: ٥ حسین[۵] | ۲۱ — صالح (زاده سنه ۷۳۸) | ۲۰ — حسن | ۱۹ — حاجی [الأول] | ۱۸ — شعبان [الأول] | ۱۷ — اسماعیل | ۱٦ — احمد | ۱۵ — بکك | رمضان | ۱٤ — أبو بکر | ٥ تتر خاتون[٤]

فرزندان حسین: ٥ زهره[٦] | ۳ — شعبان [الثانی]

فرزند حاجی [الأول]: ۲۲ — محمد

فرزندان شعبان [الثانی]: ۲۵ — حاجی [الثانی] (زاده سنه ۷۷۷) | ۲٤ — علی

---

٥ (۱) خواهر بدرالدین محمد بن برکه وزیر سلطان برکه خان را بزنی گرفت (C. I. A. N° 80) .

(۲) از سال ۶۷۸ — ۶۸۸ فرمانروای کرک بود .

(۳) نخست ٥ مادر پسرش ملك صالح علی را بزنی گرفت (C. I. A. N° 94) سپس با اشلون خاتون دختسکتای مادر پسرش سلطان ناصر محمد زناشویی کرد (C. I. A. p. 147) نك ابوالفدا (المختصر ۴ ص ۲۲۹) .

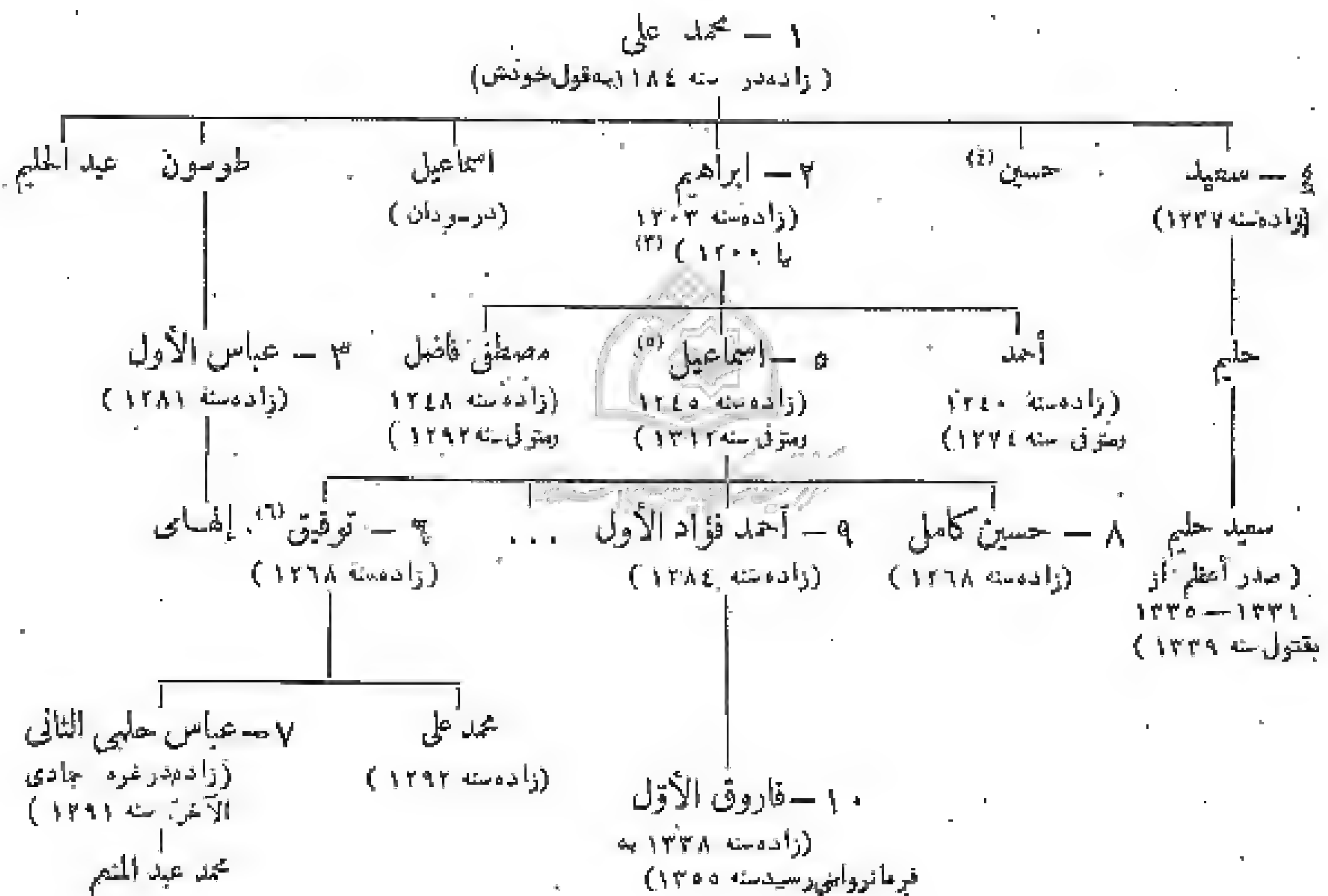
(۴) در سال ۷۶۱ درگذشت . (C. I. A. N° 165) الحجازیه نامیده می شد

(۵) با برکه خاتون زناشویی کرد در ذی القعده ۷۷۴ درگذشت (C. I. A. p. 286) و برکه با سیف الدین الجای بن عبدالله یوسفی زناشوئی کرد (C. I. A. N°s 187, 188)

(۶) در ۱۸ جمادی الثانی ۷۷۱ درگذشت در باره قبرش (C. I. A. N° 184) .

٨٤ — خدیوان مصر یا خاندان محمد علی پاشا

١ — محمد علی ، (کناره گیری کرد از شعبان سنه ١٢٦٤ ، متوفی در رجب سنه ١٢٦٥)		سنه ١٢٢٠ هـ
△ ٢ — ابراهیم ، (متوفی در ذی الحجه ١٢٦٤)	شعبان	١٢٦٤
٣ — عباس الأول ، (متوفی در شوال سنه ١٢٧٠)	ذو الحجة	١٢٦٤
٤ — سعید [1]	٥ شوال	١٢٧٠
△ ٥ — اسماعیل ، (لقب خدیو سنه ١٢٨٤ بگرفت) [2]	٢٦ رجب	١٢٨٠
٦ — توفیق ، (متوفی در ٥ جمادی الآخر سنه ١٣٠٩)	٥ رجب	١٢٩٩
٧ — عباس [الثانی] حلمی ، (انگلیسیها او را در شوال سنه ١٣٣٢ عزل کردند) .	٥ جمادی الآخر	١٣٠٩
٨ — حسین کامل ، (سلطان)	غره صفر	١٣٣٣
٩ — أحمد فؤاد ، [الأول] (سلطان سپس شاه از رجب سنه ١٣٤٠ متوفی در ٧ صفر سنه ١٣٥٥)	٢٣ ذی الحجة	١٣٣٥
١٠ — فاروق [الأول] ، (زاده در ٢١ جمادی الأولی سنه ١٣٣٨)	١٥ صفر	١٣٥٥

مراجع :

Earl of Cromer: Modern Egypt (Londres 1906).

Hasenclever: Geschichte Aegyptens im 19. Jh. Halle. 1917.

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) مادهٔ « محمد علی » (K. H. Jramers)

(١) نک دائرة المعارف اسلام چاپ فرانسه ج ٣ مادهٔ سعید پاشا مقاله (G. Wiet).

(٢) در پنجم رجب سال ١٢٩٦ از حکومت بر کنار شد و در پنجم رمضان سال ١٣١٢ در قسطنطنیه درگذشت.

(٣) مشکوک است که او پسر واقعی یا پسر خوانده محمد علی باشد.

(٤) از اسم مادرش. نک (C. I. A. N° 220).

(٥) زن بیوهٔ او این مجموعه بزرگ پول را که کازانوا نوشته است ، (P. Casanova) دارد.

(٦) با امینه زناشویی کرد.

۸۵ — مهدیان در سودان

(تک : ص ۱۳۲)

○	محمد أحمد المهدی ، (زاده حدود سنه ۱۲۵۰ ، متوفی سنة ۱۳۰۳)	رمضان	سنه ۱۲۹۸ ه[1]
○	استیلاء بر الخرطوم . . . . . . ۸ ربیع الثانی ۱۳۰۲		
○	عبد الله بن محمد التقیه الخلیفه ، (زاده سنه ۱۲۶۰ ، جنگ آم درمان در ۱۴ ربیع الثانی سنة ۱۳۱۶ ، متوفی در ۱۷ رجب سنة ۱۳۱۷)		۱۳۰۷

مراجع :

L. J. Morié : Histoire de l'Ethiopie (Paris 1904, 1 451).
H. Nützel : Zeitschr. f. Num. (Berlin 1894).
Samuel Smith : Coins struck at Omdurman (Num. Chron. Londres 1902).
Slatin Pascha : Feuer und Schwert im Sudan (Leipzig 1895).

۸۶ — بنی شهاب

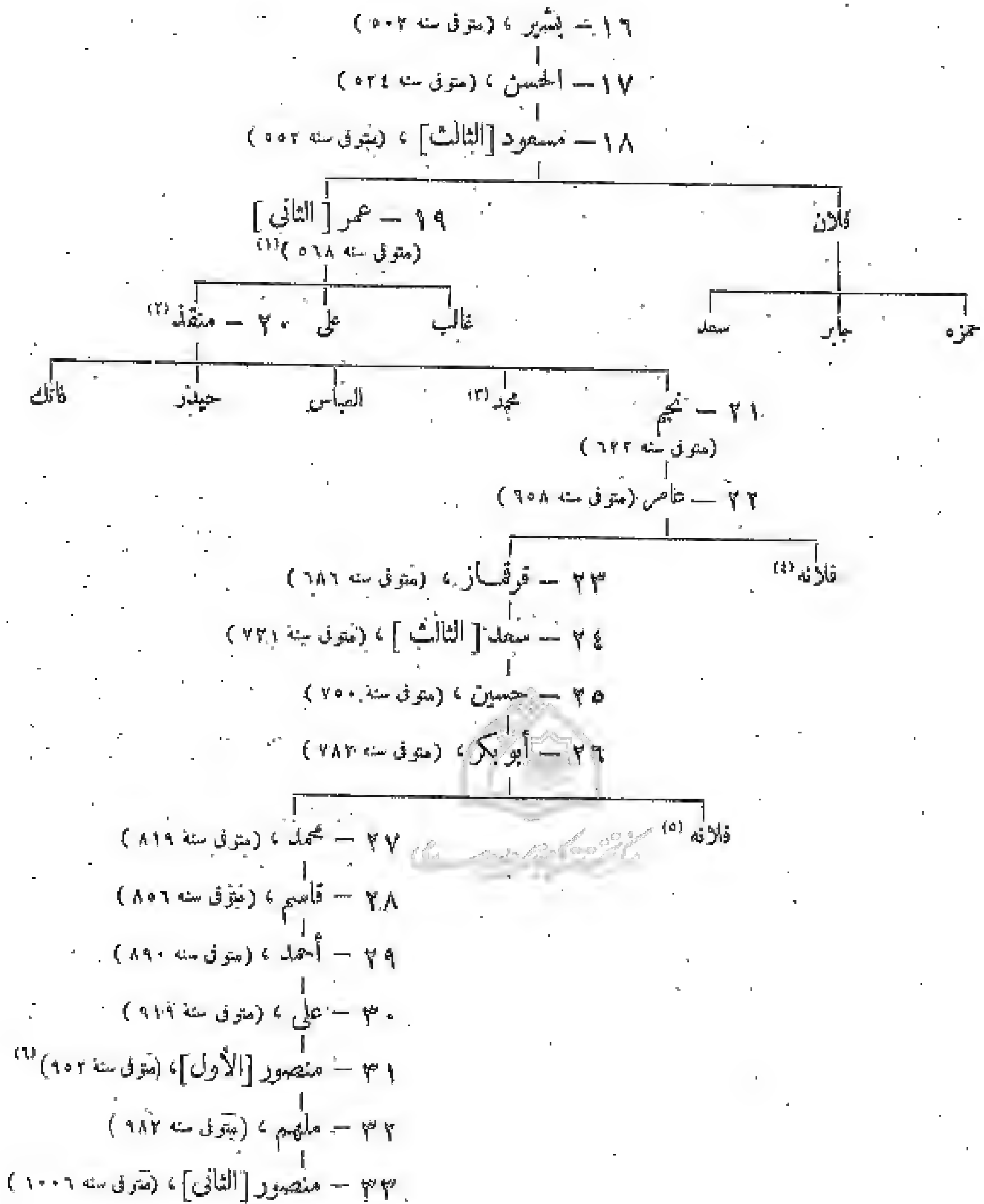
(أمرای لبنان)

۱ — هشام
|
۲ — الحارث ، (متوفی سنه ۱۰)
|
۳ — مالك ، (متوفی سنه ٤۷)
|
٤ — سعد [الأول] ، (متوفی سنه ۱۰۷)
|
٥ — القاسم ، (متوفی سنه ۱۳٥)
|
٦ — شهاب ، (متوفی سنه ۱۷٤)
|
۷ — محمد ، (متوفی سنه ۲۰۲)
|
۸ — قیس ، (متوفی سنه ۲٥۳)
|
۹ — الأمیر الأذرعی ، (متوفی سنه ۲۸۰ ، پایتخت أذرعات)
|
۱۰ — سعد [الثانی] ، (متوفی سنه ۳۲۱)
|
۱۱ — خالد ، (متوفی سنه ۳۱۸)
|
۱۲ — مسعود [الأول] ، (متوفی سنه ۳۸۰)
|
۱۳ — عمر [الأول] ، (متوفی سنه ٤۰٤)
|
۱٤ — مسعود [الثانی] ، (متوفی سنه ٤۳٦)
|
۱٥ — محسن ، (متوفی سنه ٤٦۷)
|

[تک : دنباله آن]

(۱) در این سال بر رؤوف پاشا حاکم مصری غلبه کرد.

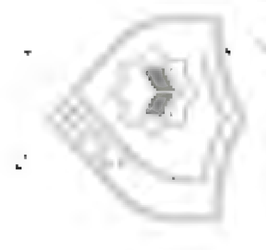
(دنباله بنی شهاب)

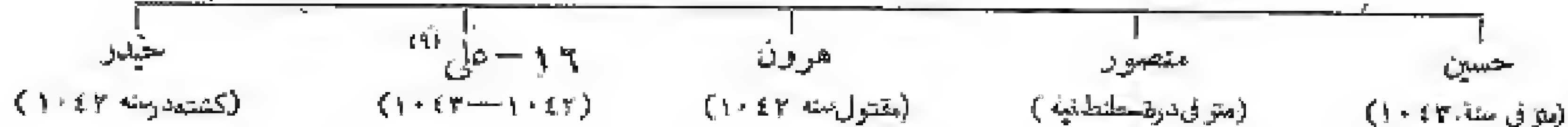
(١) نخستين تاريخ محقق اين سلسله .
(٢) به وادى التيم (الحصبيه) مهاجرت كرد .
(٣) باطيبه دخت يونس بن معن زناشوئى كرد .
(٤) باعلى بن عبدالله المعنى زناشويى كرد .
(٥) باعثمان بن سعدالدين المعنى زناشويى كرد .
(٦) بافخرالدين المعنى هم پيمان شد .

٨٧ — بنى معن

(أمراء دروز در لبنان)

- ١ — معن ، (٥١٢ — ٥٤٣)
  - ٢ — يونس ، (٥٤٣ — ٥٨٩)
    - طيبه [٢]
    - ٣ — يوسف الأول [١] ، (٥٨٩ — ٦٣٨)
      - ٤ — سيف الدين ، (٦٣٨ — ٦٥١)
        - عبد الله
          - ٥ — على [٣] ، (٦٥١) .
            - ٦ — بشير
              - ٧ — محمد
                - ٨ — سعد الدين ، (٧٥٠)
                  - ٩ — عثمان [٤]
                    - ١٠ — أحمد
                      - ١١ — ملهم ، (متوفى سنه ٨٧٥)
                        - عثمان
                          - ١٣ — فخر الدين الأول [٥] (٩٢٢ — ٩٥١)
                        - ١٢ — يوسف الثانى (٨٧٥ — ٩٢٢)
                        - يونس

مراجع :

Tornberg: ZDMG V 1851, p. 486.
Blau: Zur Geschichte Syriens, ZDMG VIII, 1854, p. 475.
Wüstenfeld: Fakhraddin der Drusenfürst, Goettingen 1886.

(۱) باسعده دخت منقذ زناشویی کرد.
(۲) بامحمدبن منقذالشهابی به سال ۸۶۵ زناشویی کرد.
(۳) بادخت عامرالشهابی زناشویی کرد.
(۴) بادختر ابوبکربن حسین الشهابی زناشویی کرد.
(۵) سلیم الاول درسال ۹۲۲ اورابه عنوان فرمانروای لبنان شناخت.
(۶) معمولا ابن معن یامعنلی نامیده می شود. باخانم الست ، نصیبه مادرفخرالدین دوم زناشویی کرد. بهسال ۱۰۴۲ درگذشت.

(۷) برادرزاده اش فخرالدین دوم راجانشین خودساخت.
(۸) بهسال ۹۸۰ زاییده شدودختریوسف فرمانروای طرابلس ومادرعلی رابه زنی گرفت . درسال ۱۰۱۷ بافردیناننداول فرمانروای تسکان هم پیمان شد. درسال ۱۰۲۳ باترکان جنگید از ۱۰۲۳ ــ ۱۰۲۸ درایتالیابازندگی کرد. در ۸ شوال ۱۰۲۸ به لبنان بازگشت . درقسطنطنیه به سال ۱۰۴۴ کشته شد.
(۹) بادخترعلی بن منصورالشهابی درسال ۱۰۲۷ زناشویی کردودرسال ۱۰۴۳ درگذشت .

(۱۰) ازکشتارعام نجات یافت
(۱۱) آخرین حاکمی است ازبنی معن .
(۱۲) باموسی بن منصوربن قاسم الشهابی درسال ۱۰۹۲ زناشویی کرد. بهسال ۱۱۰۸ پسرش حیدرشهاب برلبنان فرمانروایی کرد، وپس ازمرگش ۱۱۰۹ شهابیان به فرمانروایی ادامه دادند.

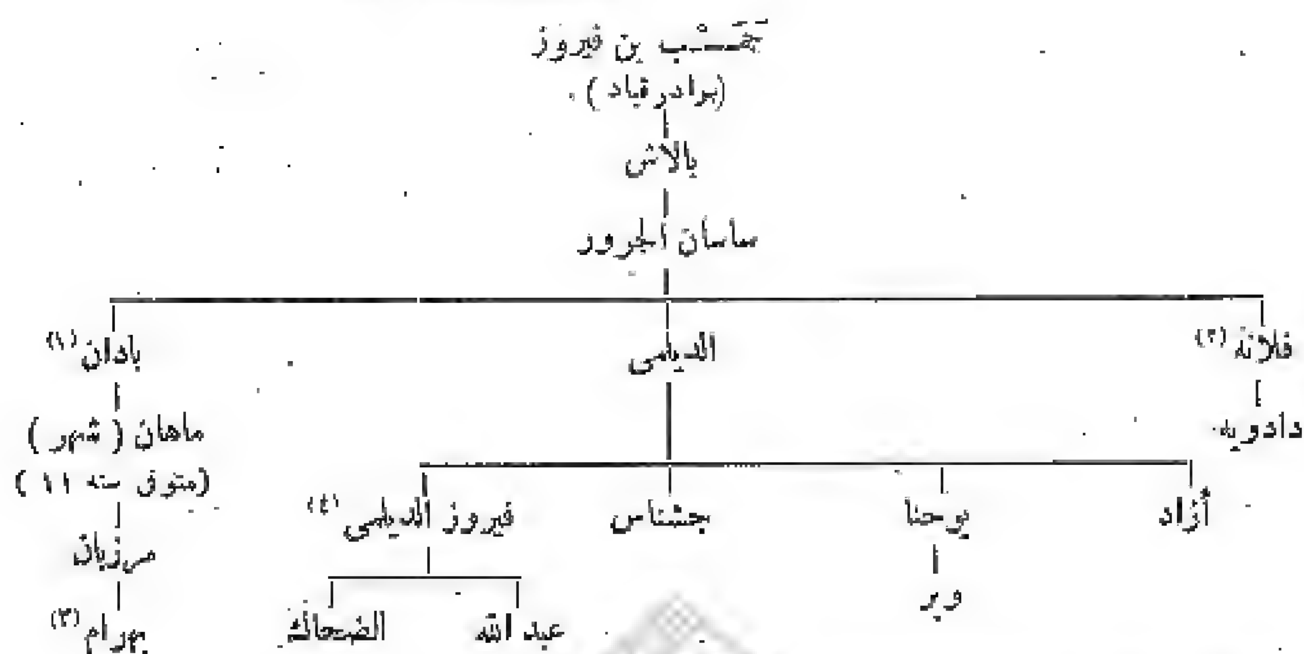
بخش ششم

سرزمینهای عربی

۸۸ – حکام ساسانی در یمن

مراجع : Justi : Iranisches Namenbuch p. 429.

۸۹ – ولات یمن از طرف خلفا

مُعاذ بن جبل الخزرجی ، (اورا رسول صلی الله علیه وسلم فرستاد) . .	—
الأسود العنسی ، (یاغی)	۱۰
المهاجر بن أبی أمیة	سنه ۱۲ هـ
یعلی بن مُنَیَّه [۵] (یا أمیه)	۱۳
عبید الله بن العباس بن عبد المطلب ، عباسی ، (از طرف علی)	۳۵
عبد الله ، (برادر اولی) ، (از طرف علی)	۳۶
جاریه بن قدامه السعدی[۶] ، (از طرف علی)	۴۰

آمویان :

فیروز الدیلمی ، (از أصل فارسی) ، (از طرف معاویه)	۴۱
. . . .	۵۳

---

(۱) بر پیامبر اسلام (ص) سرفرود آورد .
(۲) با هرمزد بن فیروز زناشویی کرد .
(۳) جد المغربی الوزیر است نک (ص ۲۲) .
(۴) اولین فرمانروای بنی امیه در یمن بود .
(۵) نک . تاریخ طبری ج ۱ ص ۱۲۵۳ . (مترجم عربی)
(۶) نک . تاریخ ابن اثیر ج ۳ ص ۱۷۲ . (مترجم عربی)

الحجاج بن یوسف (نک : ص ۲۲) . . . . سنه ۷۳ ﻫ

محمد بن یوسف ، (برادرالحجاج) ۸۰

یوسف بن عمر بن محمد بن الحکم بن أبی عقیل بن مسعود الثقفی ۲۷ رمضان ۱۰۶
(متوفی سنه ۱۲۰)[1] . . . .

الصلت بن یوسف[2] ، (برادر اولی) ۱۲۰

القاسم بن عمر الثقفی ۱۲۸

عبد الواحد بن سلیمان بن عبد الملک ، (اُموی) . . . . . . —

عباسیان :

داود بن علی بن عبد الله بن العباس ، (از طرف السفاح) ، (متوفی سنه ۱۳۳) ۱۳۲

محمد بن زیاد بن عبید الله بن عبد المدان الحارثی[3] ۱۳۳

علی بن الربیع بن عبد الله الحارثی ۱۳٤

معن بن زائده بن عبد الله بن زائده بن مطر بن شریك بن عمرو الشیبانی[4] ۱٤۰

. . . . ۱٤۹

یزید بن المنصور ، (حاکم افتخاری) ۱۵۳

نایب او: رجا بن روح ۱۵۹

علی بن سلیمان بن علی بن عبد الله ، (عباسی) ۱۶۱

عبد الله بن سلیمان الربعی[5] ۱۶۲

منصور بن یزید بن المنصور ، (عباسی)[6] ۱۶٤

عبد الله بن سلیمان ، (برای بار دوم) ۱۶۶

سلیمان بن یزید الحارثی ۱۶۷

ابراهیم بن سلم بن قتیبه[7] ۱۶۹

حماد البربری ، (با مکه) ۱۸٤

یزید بن جریر بن یزید بن خالد بن عبد الله القسری البجلی ، (از طرف المأمون) ۱۹۶

الحسن بن سهل ۱۹۸

اسحق بن موسی بن عیسی بن محمد بن علی ، (عباسی) ۲۰۰

ابراهیم بن موسی بن جعفر العلوی ، ملقب بالجزّار ۲۰۰

سپس بنی زیاد (۲۰٤ — ٤۲۹) و صلیحیان (از ٤۲۹ تا فتح ایوبیان
در سنه ۵۶۹) مستقلا زمام امور را در صنعاء پایتخت به دست گرفتند
و برای والیان عباسی جز تسلط ظاهری نبود . . . . . .

قیام عبد الرحمن بن أحمد بن عبد الله بن عمر بن علی بن أبی طالب ، (العلوی) ۲۰۷

أحمد بن محمد العمری ، (موسوم به احمر العین) ۲۱۱
(از اطاعت خلیفه خارج شد) ۲۱۲

محمد بن عبد الحمید ، أبو الرازی ، (مقتول سنه ۲۱۵) ۲۱۲

عبد الله عبید الله بن العباس بن محمد بن علی ، (عباسی) ۲۱۷

---

(۱) پسرعموی حجاج بن یوسف بن حکم بن ابی عقیل بود . درحوالی سال ۶۵ ﻫ زاییده شدودرسال ۱۲۷ گردن اورادر دمشق زدند . نک . ابن خلکان ج ۴ ص ۴۳۵ .

(۲) نک . تاریخ طبری ج ۲ ص ۱۲۵۲ . (مترجم عربی)

(۳) پسرخاله نخستین خلیفه عباسی عبدالله سفاح بود .

(۴) ابن خلکان ج ۳ ص ۹۸ .

(۵) نک . ابن اثیرج ۶ ص ۴۹ . (مترجم عربی)

(۶) نک . ابن اثیرج ۶ ص ۴۹ . (مترجم عربی)

(۷) نک . ابن اثیرج ۶ ص ۶۴ . (مترجم عربی)

جعفر بن دينار ، (عزل سنه ۲۲۵) . . . . سنه ۲۲٤ ﻫ

إيتاخ التركي ۲۲۵

نايب او: شير باميان[1] ۲۲۹

جعفر بن دينار ، (براى بار دوم) ، (با يمفر بن عبد الرحمن جنگيد) . ۲۳۱

حشير بن الحارث ۲۳۲

محمد المنتصر بن المتوكل ، (حاكم افتخارى) ۲۳۳

أبو أحمد طلحه الموفق بن المتوكل ، (حاكم افتخارى) ۲۵۷

علي بن حسين يفتم . . . . صفر ۲۷۹

. . . . ۲۸۲

المظفر بن حاج[2] (يا جاخ ا) ، (متوفى سنه ۲۹۸) ۲۹۳

ملاحظ (؟)[3] ۲۹۸

جعفر ۳۱۲

مراجع : ابن الأثير : الكامل .

۹۰ — سادات علوى درمكة و مدينه

ا — بنى الأُخَيضر[4] بحاز واليمامه (حجر) :

اسماعيل السفاك بن يوسف الأخيضر . . . . حدود سنة ۲۵۰ ﻫ

أبو عبد الله محمد بن يوسف ، [5] فتح يمامه ، (متوفى سنه ۳۱٦) . . . حدود ۲۵۵

محمد بن يوسف ، (باقرامطه جنگيد) ، (نسبش معروف نيست) . . . ۳۱٦

الحسن بن اسماعيل ، (در نسب او شك است) . . . . —

أبو جعفر احمد بن الحسن . . . . —

أبو عبد الله محمد بن احمد ۳۵۰

محمد بن فلان بن احمد . . . . —

او را قرامطه راندند . . . .

ب — بنى مُهنا[6] (حسينيان) درمدينه ، (از أصل غير معروف) :

عز الدين أبو فليته القاسم بن مهنا[7] . . . . حدود ۵۸۳

با صلاح الدين در بيت المقدس . . . .

سالم بن أبي فليته القاسم . . . . حدود ٦۰۰

با أبوعزيز قتاده شريف مكه جنگيد (نك ص ۳۱) ٦۰۱

جماز بن فلان بن أبي فليته[8] . . . . حدود ٦۳۵

المنصور بن جماز ۷۰٤

---

(۱) نك . ابن الاثيرج ۷ ص ۷ و ۸ (مترجم عربى)
(۲) نك . ابن اثيرج ۷ ص ۳٦۵ . (مترجم عربى)
(۳) نك . ابن اثيرج ۸ ص ۴۷ . (مترجم عربى)
(۴) نك : شجره نسب حسنيان برگ الف . ابن خلدون ج ۴ ص ۹۸ اين خاندان را الاخيضر ، ضبط كرده است . (مترجم عربى)
(۵) دو برادر از سادات حسينى به نام محمد و على پسران جعفر بن موسى الكاظم درسال ۲۷۱ ﻫ حكومت را غصب كردند و احمد بن محمد الطائع حاكم جديد عباسى آنان را براند .
(۶) نك . ابن اثيرج ۱۰ ص ۴۱ ، ابن خلدون ج ۴ ص ۱۰۸ آنان را از بنى الحسن شمرده است (مترجم عربى) .
(۷) خاندان ناشناخته كه درشجره نسب حسنيان ذكرايشان نيامده است (مولف) .
(۸) نخستين واقعه حريق مسجد الحرام درسال ۶۵۴ ﻫ روى داد .

عطيه بن المنصور ، (در ٥٧ سنه والی شد)		—
نُعَير بن منصور[1]	حدود	سنه ٧٦٠ ﻫ
هبة الله		—
محمد ، (متوفی سنه ٧٨٨)		
جمال الدين		٧٨٨
ثابت ، (پسربرادراولی)		—
عجلان ، (برادر اولی)		
عُزَيز		
عجلان		
الحسن		—
عجلان		—
أميان ؟		—
مانع		—
وثبان		—
سليمان		—
أميان (؟)		—
زهير بن أميان		—
ضيغم		٨٧٤
(حريق مسجد برای دومين بار) ٨٨٦		
قُسَيطل بن زهير[2]		—
زُهری		—
حسن بن زهری	حدود	١١٠٠

مراجع :

Wüstenfeld: Die Geschichte der Stadt Medina (as-Samhudi) (Göttingen IX. 1861).
Sachau: Verzeichnis N° 44, p. 21.

٩١ — بنی سليمان علويان در يمن

(ظفار ، صعده ، تعز . . . الخ[3])

١ — غانم بن يحيى (رانده از مكه)		سنة ٤٥٠ ﻫ
٢ — وهاس بن غانم ، (با بن مهدی جنگيد)		—
٣ — القاسم بن غانم		—
٤ — أحمد المتوكل [الأول] بن حمزة ، (متولد بسال سنه ٥٦٦)[4]	حدود	٥٥٣
٥ — عبد الله المنصور بن احمد (درصعده) ، (متوفی سنه ٦١٢ يا ٦١٤)[5]		٥٦٦

(١) قلقشندی درصبح الاعشی ج ٤ ص ٣٠١ می نويسدكه نام اونعيربن منصور بوده است (مترجم عربی)

(٢) نک (Wüstenfeld : Geschichte der Stadt Medina, p. 93) (مترجم عربی)

(٣) نسب اين خاندان بسيارمشكوک است ومن نميتوانم كه شجره همه ايشان را جز به ياری يادداشتهای كای (H. C. Kay) تهيه نمايم كه آن درشجره نسب الف نشان داده شده است .

(٤) فرمان به قتل الفاتک سوم ازبنی نجاح را در زبيد داد .

(٥) وليعهد او برادرش داود المنتصر بود .

۶ — عزالدین محمود بن احمد (؟) . . . . سنة ۹۱۲ (؟)ھ

۷ — أحمد المتوكل [الثانی] بن احمد ، (متوفی سنه ۶۵۶) ۹۳۰

اورا المهدی احمد الرّسّی عزل کرد ۶۴۹

مراجع :

H.C. Kay: Note manuscrite dans la Bibliothèque de l'auteur.
St. L. Poole: Fasti arabici VI, Num. Chr. 1887, p. 38.

۹۲ — بنی زیاد زبید

(صنعاء ، صعده ، نجران ، بیحان ، حالی ، تهامه : عمال عباسیان)

۱ — محمد بن . . . . . بن عبید الله بن زیاد بن أبی سفیان [1] . .	شعبان	سنه ۲۰۴ ھ
۲ — ابراهیم بن محمد		۲۴۵
۳ — زیاد بن ابراهیم		۲۸۹
۴ — أبو الجیش اسحق بن ابراهیم [2]		۲۹۱
استیلای علی بن الفضل القرمطی بر زبید ۳۰۳		
۵ — عبد الله (یا زیاد یا ابراهیم) بن اسحق ، (تا سنه ۴۰۹)		۳۷۱
وزیران (حجاب) :		
رشید الحبشی (از طرف هند[3] دخت اسحق که کفیل برادرش عبدالله کوچک بود) ۳۷۱		
الحسین بن سلامه النوبی . . . . حدود سنه ۳۷۳		
ابراهیم بن عبد الله ، (آخرین فرد از بنی زیاد ، او را نفیس سنه ۴۰۹ بکشت) .	. .	۴۰۲
مرجان ، (تا سنه ۴۱۲) ۴۰۲		
نفیس[4] ، (تا سنه ۴۱۲) ۴۰۷		
نجاح ، (عبد حبشی دولت جدیدی تاسیس کرد) . . ذوالقعده ۴۱۲		

مراجع :

H.C. Kay: Yaman p. 4-18, 141-145.
St. L. Poole: Br. M. V. Introd. p. XXXV.
A. Markoff: Invent. Ermitages p. 743.

۹۳ — بنی یعفُر

(بنی حوال)[5] در صنعاء و جند

یعفر بن عبد الرحمن		سنه ۲۴۷ ھ
محمد بن یعفُر ، (او را ابراهیم پسرش در محرم سنه ۲۷۹ بکشت)		۲۵۹
عبد القادر بن احمد بن یعفر	محرم	۲۷۹
ابراهیم بن محمد		۲۷۹

---

(۱) او خود را به بنی امیه نسبت میداد . در بین محمد و عبیدالله بن زیاد تقریبا" پنج نسل فاصله است . (مولف) ابن خلدون ج ۴ ص ۲۱۴ می نویسد که نام وی محمد زیاد بود و او از فرزندان عبیدالله بن زیاد بن ابی سفیان است . (مترجم عربی)

(۲) S. L. Poole: Fasti Arabici VI. Chron. 1887 p. 36 در ۸۰ سالگی بمرد . نک . ابن خلدون ج ۴ ص ۲۱۲ . (مترجم عربی)

(۳) نک . ابن خلدون ج ۴ ص ۲۱۴ . (مترجم عربی)

(۴) ابن خلدون ج ۴ ص ۲۱۴ می نویسد که نام او قیس بوده است . (مترجم عربی) .

(۵) ادعا می کردند که از نسل ملوک تبابعه یمن هستند .

أسعد [الأول] بن ابراهيم	حدود	سنه ۲۸۵ ﻫ
الامام الهادی الرّسی ۲۸۸		
علی بن الفضل القرمطی[1] ۲۹۹		
أسعد بن ابراهیم ، (به حکم باز گشت). ۳۰۳		
محمد بن ابراهیم		۳۳۲
عبد الله بن قحطان[2] ، (تا سنه ۳۸۷)		۳۵۲

عبد الرحمن
جعفر
محمد — احمد
محمد ← ابراهیم ؛ احمد ← عبد القادر
ابراهیم ← محمد ، أسعد [الأول]
محمد ← قحطان[3] ← عبد الله ← أسعد[4]

مراجع :

H. C. Kay. Yaman, its early mediaeval history 1892.
R. L. Playfair: A History of Arabia Felix (Bombay 1859).
الخزرجی : العقود اللؤلؤیة .
Johannsen: Historia Yemanae.

۹٤ – قرامطه بحرین

أبو سعید الحسن بن بهرام الجنّابی	حدود	سنه ۲۸۶ ﻫ
أبوطاهر سلیمان بن أبی‌سعید الحسن بن بهرام الحجری ، (متوفی سنه ۳۳۲)[5] .		۳۰۱
سابور بن سلیمان		۳۳۲
الحسن بن أحمد بن بهرام[6]	حدود	۳۵۰
أبو یعقوب یوسف بن الحسن الجنّابی ، (متوفی سنه ۳۶۶)		۳۵۸
سپس حکومت پنج نفری		

مراجع :

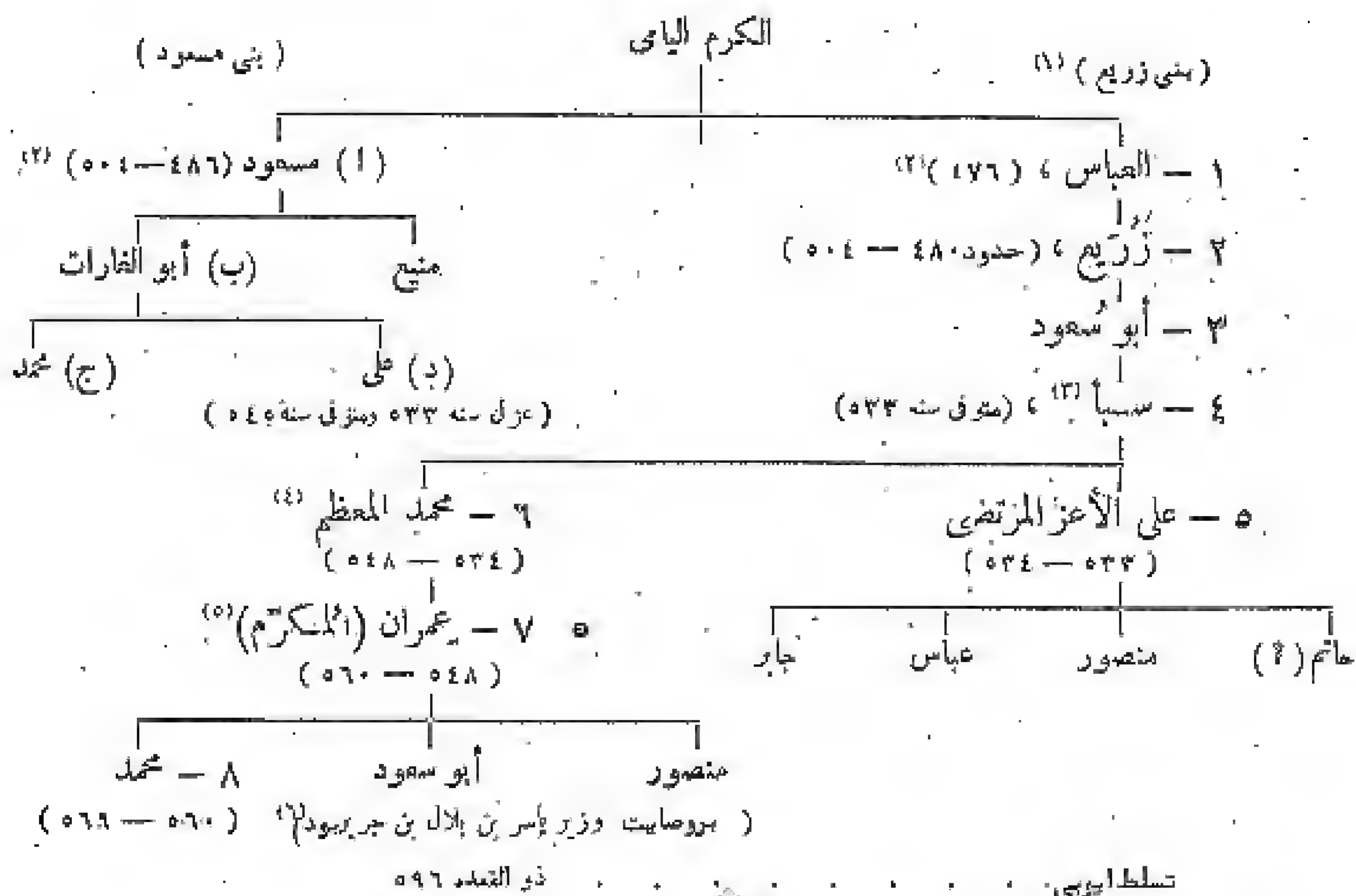
S. de Sacy: Exposé de le Religion des Druses.
Goeje: Mémoire sur les Qarmates du Bahraïn (leide 1862, 1888).
Goeje: La fin de l'Empire des Qarmates du Bahrain (J. As. janv. févr, 1895 p. 5-30).
H. C. Kay: Yaman. p. 307, 308.

(۱) درباره این قرمطیان نک (H. C. Kay, l. c. p. 191-212) اخبارقرامطهٔ یمن به نقل ازکتاب السلوک قاضی ابوعبدالله یوسف معروف به بهاء الجندی .
(۲) تهامه رااز حسین بن سلامه بگرفت سپس به اطاعت فاطمیان درآمد .
(۳) با دختر علی بن فضل قرمطی زناشویی کرد .
(۴) فرمانروای کحلان .

(۵) ابن خلکان ، (اسلین) ج ۱ ص ۴۲۶ .
(۶) دودینار از او به تاریخ ۳۶۱ و ۳۶۲ در مصر به دست آمده است . (دار الکتب المصریه ص ۳۳۷) . نام این شهریار درصورت اموال موزه ارمتیاژ ، الحسین محمد آمده است . نک .
Ermitage: Inventaire, p. 67.

۹۵ — بنی زُرَیع (بنی الکرم)

(اسماعیلیه درعدن)

تسلط ایوبی . . . . ذو القعده ۵۶۹

سراجع :
St. L. Poole : Br. M. V. Introd. p. XXXVIII s.
H.C. Kay : Yaman p. 64—80, 159, 307.
Zambaur : Contributions, III, N° 506.

۹۶ — بنی نجاح

(حبشی‌ها در زبید و کدراء والمهجم و وديانی) (۷)

۱ — المؤید نجاح ، (اورا علی الصلیحی سنه ۴۵۲ بکشت)	ذو القعده	سنه ۴۱۲ ه
علی الداعی الصلیحی ۴۵۴		
۲ — سعید الأحول بن نجاح ، (متوفی سنه ۴۸۱) ،		۴۷۳
(دوره های تفوق صلیحیان سنه ۴۷۳ — ۴۷۵ ، ۴۷۹ — ۴۸۰ ، ۴۸۱) .		
۳ — أبو الطامی جَیّاش بن نجاح نصیر الدین ، (متوفی در ذی الحجه سنه ۴۹۸) (۸)		۴۸۱
٤ — الفاتك [الأول] بن جَیّاش	محرم	۴۹۹
٥ — المنصور بن فاتك		۵۰۳
٦ — الفاتك [الثانی] بن منصور	حدود	۵۱۷

(۱) ابن خلدون (ج ۴ ص ۲۱۹) نام آیشان را بنی الزریع آورده است
(۲) مکرم الصلیحی اورا در عدن بر قرار کرد بشرط آنکه فرمانبردار زنش سیده الحره باشد . نک . تاریخ الیمن لعماره (ص ۴۹) .
(۳) الحافظ خلیفه فاطمی به سال ۵۲۵ اورا حکومت داد ، وی رقیب خود علی را عزل کرد وبتنهایی برعدن حکومت کرد وپس از چندروز درگذشت
(۴) ابن خلدون (ج ۴ ص ۲۱۹) می نویسد که وی ملقب به الداعی المعظم المتوج سیف أمیر المؤمنین بود . (مترجم عربی)
(۵) استانلی لین پول دیناری از او (Inedited Arabic coins III J. R. A. S. 1877) ذکر کرده است .
(۶) ابن خلدون (ج ۴ ص ۲۱۹) می نویسد که عمار بن یاسر در فرمانروایی از محمد وابوالسعود جدا شد . (مترجم عربی)
(۷) نک . (Kay : Yaman p. 11) والهمدانی «صفة جزیرة العرب» . (مترجم عربی)
(۸) کتابی درباره تاریخ کشورش به نام : " المفید لاخبار زبید " تالیف کرده است . نک . وزیرش قسیم الملک ابوسعید خلف بن ابی طاهر . . . . . بن سلیمان بن هشام الاموی است . (مولف) نک ایضا " . تاریخ الیمن لعماره ترجمه Kay ص ۲ . (مترجم عربی)

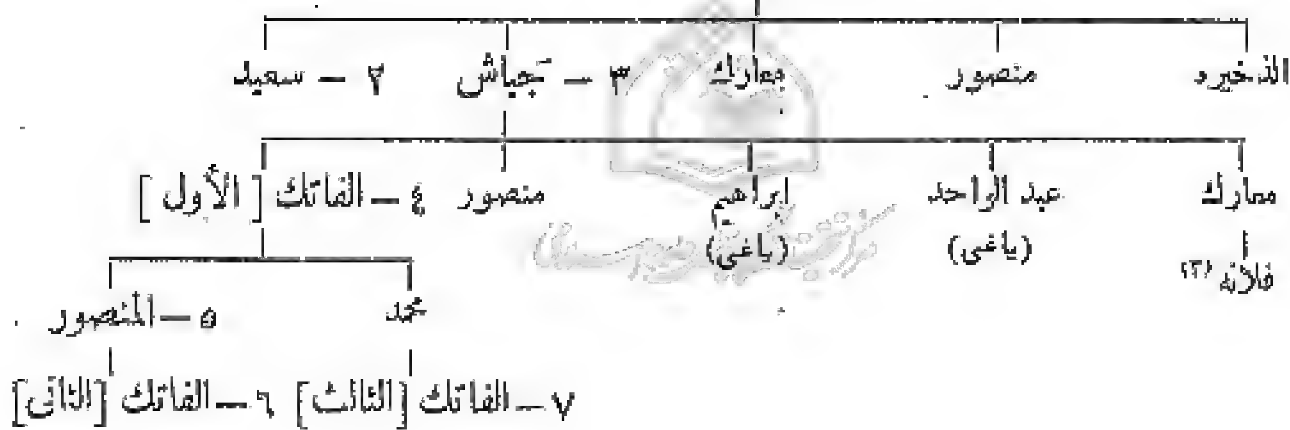
۷ — الفاتک [الثالث] بن محمد بن الفاتک [الأول] ، (تا سال ۵۵۳/۵۵۴ . . . شعبان سنه ۵۳۱ ه
پس از آن بنی المهدی) . . . .

وزیران بنی نجاح :

(ا) أنیس الفاتکی . . . . حدود سنه ۵۰۰
(ب) من الله الفاتکی ، (متوفی در ۱۵ جمادی الأولی ۵۲۴) . . ۵۱۸
(ج) رزیق الفاتکی[1] ۵۲۴
(د) أبو منصور مفلح الفاتکی ، (متوفی سنه ۵۲۹) . . . —
(ه) أبو محمد سرور الفاتکی ، (متوفی در ۱۲ رجب ۵۵۱) . . ۵۲۹

مراجع : H.C. Kay: Yaman, p. 124-134.
دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) ، ماده بنی نجاح ، (R. Strothmann)

أبو الجیش اسحق بن زیاد[2]
(نک ص ۱۷۹)

۹۷ — بنی مهدی

(خوارج در زبید)

أبو الحسن علی بن مهدی بن محمد بن علی بن داود بن محمد بن عبد الله بن محمد[4] بن احمد بن عبد القاهر بن عبد الله بن الأغاب بن أبی الفوارس بن میمون الحمیری الرّعینی . . . . سنه ۵۵۳/۵۵۴ ه

مهدی بن علی ، (متوفی در غره ذی القعده ۵۵۸) ۵۵۴
عبد النبی بن علی (تا سنه ۵۶۹)[5] . . . . ذو القعده ۵۵۸

مراجع : St. L. Poole: Br. M. V. Introd. XXXIX.
Johannsen: Historia Jemanae p. 137.
H. C. Kay: Yaman p. 95, 157.

(۱) ابن خلدون ج ۴ ص ۲۱۸ نام اورا زریق آورده است . (مترجم عربی)
(۲) نک شجره نسب این خاندان در تاریخ یمن از توابع عماره (ترجمه Kay ص ۱۱۶) (مترجم عربی)
(۳) با وزیر من الله فاتکی زناشوبی کرد .
(۴) نک . ابن خلدون ج ۴ ص ۲۲۵ . (مترجم عربی) .
(۵) تورانشاه اول پسر ایوب که برادر بزرگ صلاح الدین ایوبی بود و المعظم لقب داشت اورا شکست داده و از حکومت برکنار ساخت . نک . همین کتاب ایوبیان شماره ۷۶ .

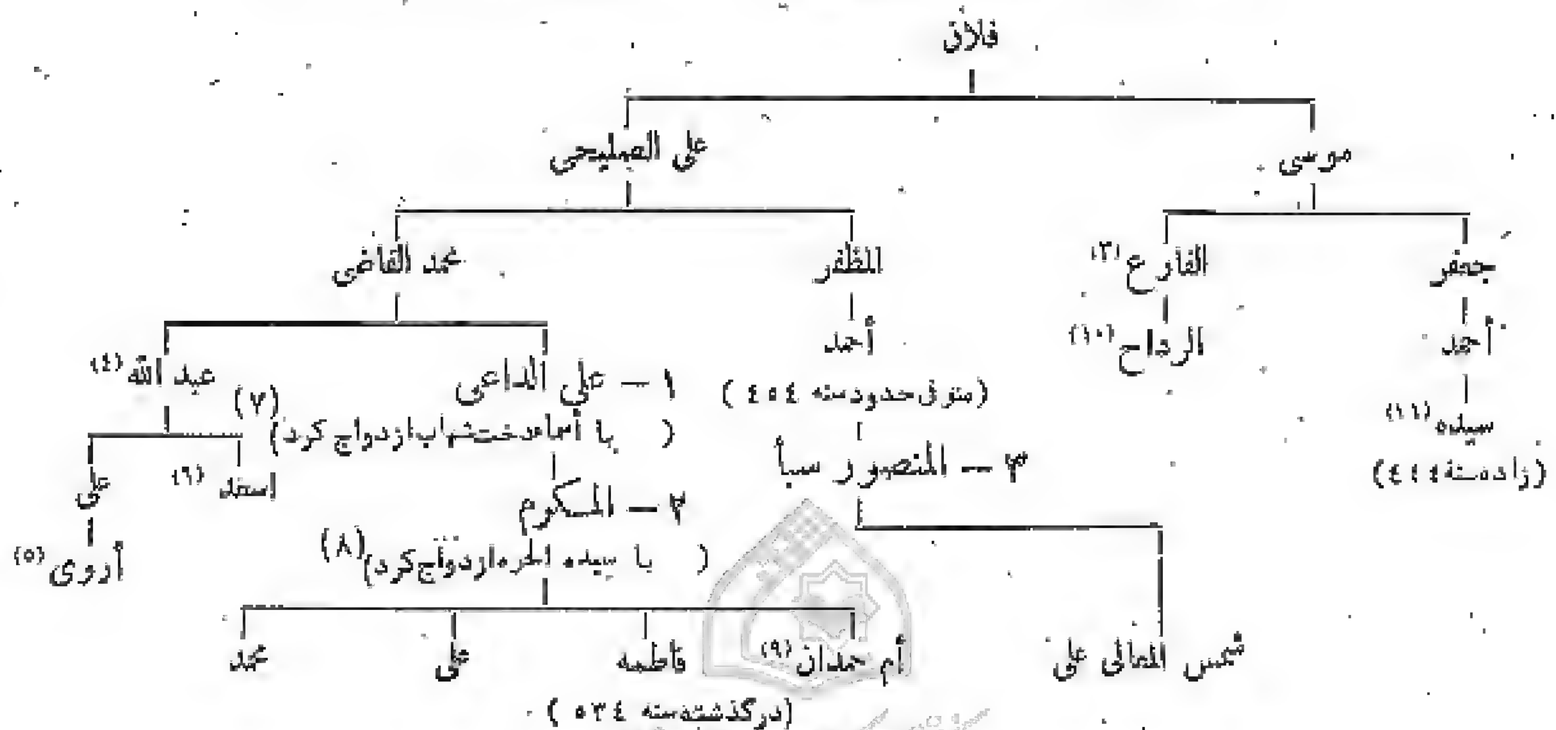
۹۸ — صلیحیان

شیعه در صنعاء

(در زبید از ۴۵۲ الی ۴۷۳ و از ۴۷۵ الی ۴۷۹ و ۴۸۱)

۱ — أبو کامل علی بن محمد الداعی [1]		سنهٔ ۴۲۹ ﻫ
استیلاء بر مکه	۴۵۵	
۲ — المکرم احمد بن علی [2]		۴۷۳
۳ — المنصور أبو حمیر سبأ بن احمد بن مظفر بن علی ، (متوفی سنه ۴۹۲)		۴۸۴
همدانیان	۴۹۲	

مراجع : H. C. Kay : Yaman p. 19-49, 145, 307 s.
St. L. Poole : Br. M. V. Introd. XXXVI.
دائرة المعارف الاسلامیة ، (چاپ فرانسه) ، مادهٔ «الصلیحیین» (F. Krenkow)

۹۹ — همدانیان در صنعاء

حاتم بن الغشیم الهمدانی		سنه ۴۹۲ ﻫ
عبد الله بن حاتم		۵۰۲
معن بن حاتم		۵۰۴
هشام بن قُبَیْت	حدود	۵۱۰
الحماس بن قُبَیْت		
حاتم بن الحماس		
حاتم بن احمد بن عمران بن الفضل ، (او را المتوکل الرسی فراری کرد)		۵۴۵
علی الوحید بن حاتم ، (تا سنه ۵۶۹)		۵۵۶

مراجع : St. L. Poole : Br. M. V. Introd. XXXVII-VIII

(۱) سعید النجاحی او را در ۱۲ ذی قعده سال ۴۷۳ بکشت در باره تاریخ صحیح این واقعه نک (H. C. Kay l. c. p. 30 et 233) و (Zambaur : Contributions III. p. 58) و ابن خلکان (ج ۱ ص ۳۶۸) و (اسلین) ج ۲ ص ۳۴۴
(۲) از سال ۴۸۰ در ذی جبله اقامت داشت و در سال ۴۸۴ درگذشت . نک . ابن خلدون ج ۴ ص ۲۶۵ (مترجم عربی)
(۳) نک . تاریخ الیمن لعماره ص ۲۸ (مترجم عربی)
(۴) دولت خود را در ۴۵۸ در ذی جبله تاسیس کرد .
(۵) این شاهزاده خانم در ۵۶۹ در ذی جبله توسط همدانیان محاصره شد .
(۶) نک . تاریخ الیمن لعماره ص ۳۷ . (مترجم عربی)
(۷) در ۴۷۹ بمرد و پدرش شهاب دایی علی الداعی بود .
(۸) وی وارث عدن بود و آنرا در ۴۷۶ به بنی زریع واگذار کرد .
(۹) با پسر عمویش شمس المعالی زناشویی کرد و در ۵۱۶ درگذشت .
(۱۰) با پسر عمویش احمد بن جعفر زناشویی کرد .
(۱۱) در ۴۴۴ زائیده شد و در ۴۶۱ با مکرم زناشوئی کرد و در ۵۳۲ درگذشت . ابن خلکان (ج ۴ ص ۲۱۵) می نویسد که نامش سیده بوده است . (مترجم عربی)

أيوبيان در يمن

٥٦٩ — ٦٢٥

(نگ : ص ١٠٢)

١٠٠ — بني رسول در يمن

(در شهرهای زبيد وعدن والمهجم وثبات وتعز سكه ضرب ميشده است)

	١ —	الملك المنصور نور الدين عمر بن علی [1]		سنه ٦٢٦ ﻫ
○ △	٢ —	الملك المظفر شمس الدين يوسف [الأول] بن عمر [2]	ذو القعده	٦٤٧
△	٣ —	الملك الأشرف ممهد الدين أبو الفتح عمر [الثانی] بن يوسف	رمضان	٦٩٤
○ △	٤ —	الملك المؤيد هزبر الدين داود بن يوسف	صفر	٦٩٦
○ △	٥ —	الملك المجاهد سيف الدين علی بن داود	ذو الحجه	٧٢١
○ △	٦ —	الملك الافضل ضرغام الدين العباس بن علی	جمادی الآخر	٧٦٤
○	٧ —	الملك الاشرف ممهد الدين اسماعيل [الاول] بن العباس	رمضان	٧٧٨
○	٨ —	الملك الناصر صلاح الدين احمد بن اسماعيل	ربيع الثانی	٨٠٣
	٩ —	الملك المنصور عبد الله بن احمد	جمادی الاولی	٨٢٧
	١٠ —	الملك الاشرف اسماعيل [الثانی] بن احمد	جمادی الأولی	٨٣٠
	١١ —	الملك الظاهر يحيی بن اسماعيل	جمادی الآخر	٨٣١
	١٢ —	الملك الاشرف اسماعيل [الثالث] بن يحيی	شعبان	٨٤٢
	١٣ —	الملك المظفر يوسف [الثانی] بن عمر بن اسماعيل [الاول]	شوال	٨٤٥

اينان رقيب هم ومدعی حكومت برای خود بودند :

الملك المفضل محمد	٨٤٦
الملك الناصر عبد الله	٨٤٦
الملك المسعود ، (تا سنه ٨٥٨)	٨٥٤
الملك المؤيد الحسين	٨٥٥
بنی طاهر	٨٥٨

مراجع :

Johannsen : Historia Jemanae

H. Nützel : Die Münzen der Rasuliden, (Zeitschr. f. Num. 1892, p. 81 à 156).

M. van Berchem : Notes d'Archéologie Arabe III (J. As. janv. févr. 1904 p. 12.

H. C. Kay : Yaman p. XII.

St. L. Poole : Br. M. V. Introd. XL et p. 122.

الخزرجی : العقود اللؤلؤية .

(١) علی بن رسول ازجانب مسعود صلاح يوسف بن كامل ايوبی ازسال ٦١٩ تا ٦٢٠ فرمانروای مكه بود .

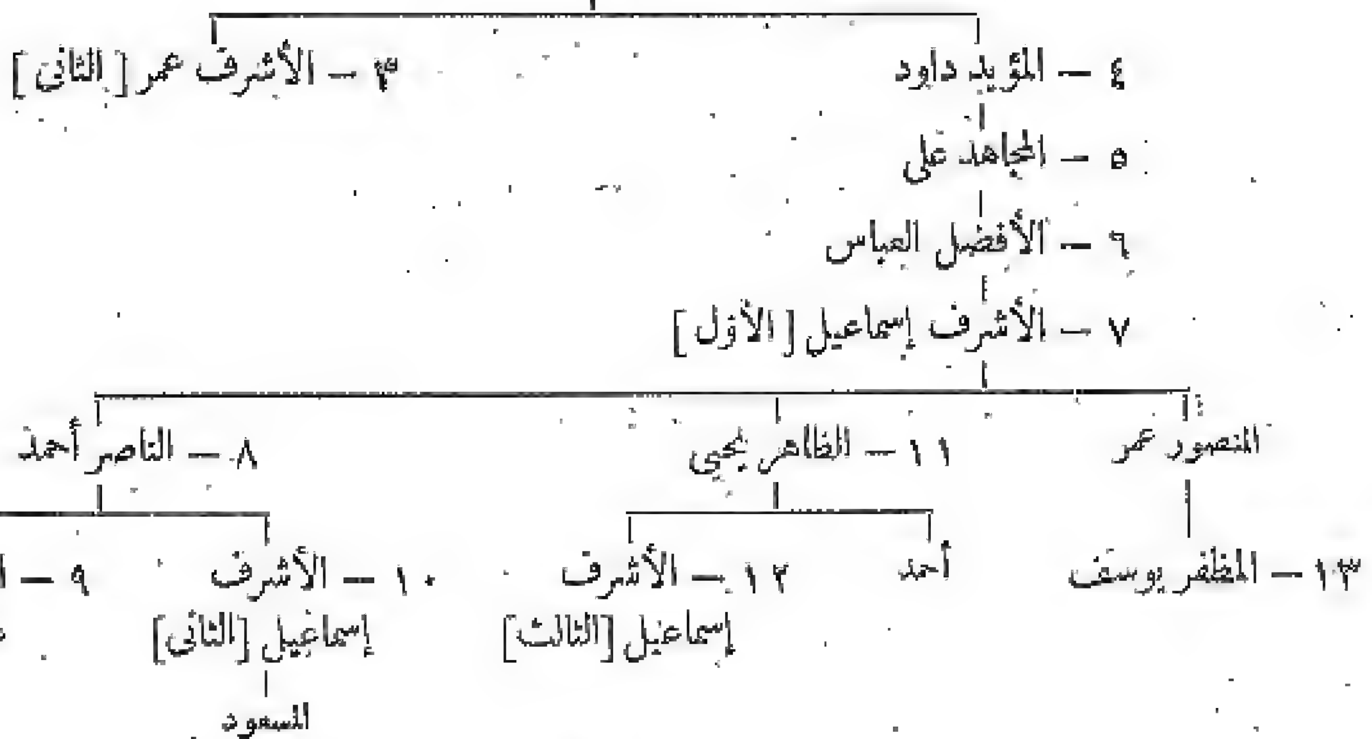
(٢) ظفار را ازسالم بن ادريس بن احمد بن محمد در سال ٦٧٨ بگرفت .

رسول

علی

۱ — المنصور عمر [الأوّل]

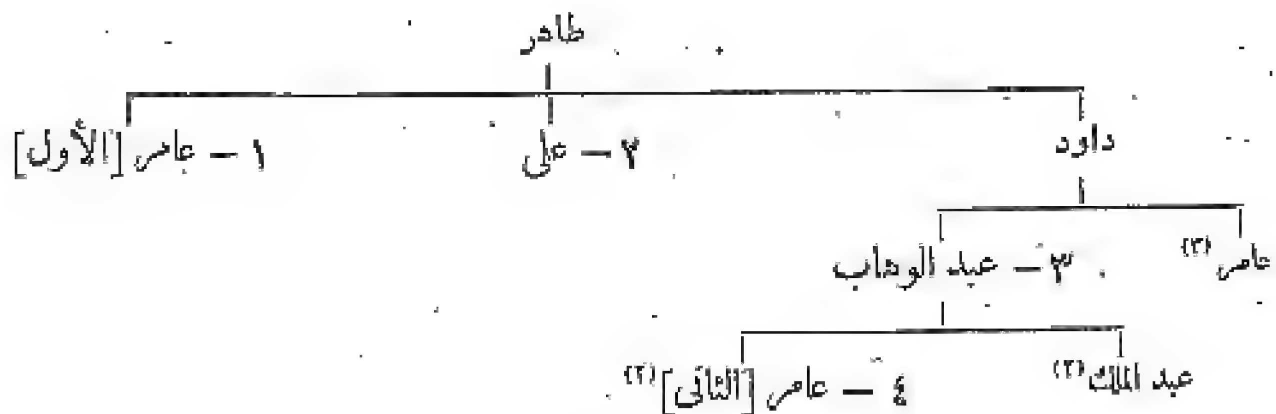
۲ — المظفر یوسف

۱۰۰ — بنی طاهر در یمن

(عدن وزبید)

الملك الظافر صلاح الدین عامر [الاول] بن طاهر درزبید) ؛ (متوفی سنه ۸۷۰)	سنه ۸۵۰ ه
الملك المجاهد شمس الدین علی (درعدن) ، (توفی سنه ۸۸۳)	۸۵۳
الملك المنصور تاج الدین عبد الوهاب بن داود [1]	۸۸۳
الملك الظافر صلاح الدین عامر [الثانی] ؛ (زبیدرا سنه ۹۲۲ وتعزرا سنه ۹۲۳ ازدست داد)	۸۹٤
قانصوه الغوری	۹۲۲
حکم عثمانی	۹۲۳—۱۰۴۲

مراجع : St. L. Poole: Br. M. V. Introd. XI.

(۱) دردائره المعارف اسلام (چاپ اوّل به زبان فرانسه ج ۱ ص ۶۷) وی عبدالوهاب بن علی آمده است .
(۲) درجنگ باچرکسان در ۲۳ ربیع الثانی سال ۹۲۳ کشته شدند .
(۳) عثمانیان درسال ۹۴۵ اوراکشتند .

۱۰۲ — چرکسان در یمن

الحسین الکردی، (سردار قانصوه الغوری ومتوفی سنه ۹۲۲)		سنه ۹۱۷ ه
استیلای أبو نمی محمد الثانی شریف مکه بر زبید: ۱۹ جمادی الأولی ۹۲۲ (نک: ص ۳۲)		
برسبای (غلام اولی) ، (استیلای بر تعز در ۶ صفر سنه ۹۲۳ متوفی در جمادی الآخر سنة ۹۲۳)		۹۲۳
اسکندر، (سلیم اول او را برسمیت شناخت و رومی کمال بگ سنة ۹۲۷ معزولش کرد)		۹۲۳

۱۰۳ — روملی أوند در یمن[1]

کمال بگ (سربازانش او را سنه ۹۳۰ کشتند)		۹۲۷
اسکندر		۹۳۰
حسین بگ		
روملی مصطفی		۹۳۲
خیر الدین		۹۳٤
مصطفی		۹۳٥
سید علی بگ ، (چند ماه)		۹۳۹
اسکندر ، (متوفی سنة ۹٤۱)		۹۳۷

مراجع:

Wüstenfeld: Jemen im XI. (XVII.) Jahrhundert, (Goettingen 1884).
Sachau: Verzeichnis, N°s 46 à 48 p. 22, 23.
Hammer: Geschichte des osmanischen Reiches.

۱۰٤ — ولایت عثمانی در یمن

(۹٤۳ — ۱۰٤٥)

بهرام بگ		سنة ۹٤۳ ه
مصطفی بگ		۹٤۷
مصطفی نشار[2] ، (بیگلر بیک)		۹٤۸
أویس پاشا[3] ، (مقتول در ربیع الآخر سنه ۹٥٤)		۹٥۲
فرهاد	شوال	۹٥٤
أوزدمر[4] ، (عزل در محرم سنه ۹٦۳)	جمادی الأولی	۹٥٦
مصطفی پاشا ، (برای بار دوم) . . . . . ۲۰ صفر سنة ۹٦۳		
قره مصطفی شاهین		۹٦۷
محمود ، (ترک آنجا در رجب سنه ۹۷۲ ومتوفی در جمادی الآخر سنه ۹۷٥) .	صفر	۹٦۸
رضوان بن مصطفی شاهین ، ولایت را دو قسمت کرد.	رجب	۹۷۲
مراد کور ، (تنها در تهامه)		۹۷۳

(۱) لوند به معنی لشکریان ترک وبه ویژه چرکسان ترک بودند که در نیروی دریایی آناطولی خدمت می کردند.
(۲) نک . عاطف پاشا. "یمن تاریخی ص ٦۲" . (مترجم عربی)
(۳) فرمانروایانی که پس از وی به فرمانروایی رسیدند لقب پاشا یافتند.
(٤) نک . عاطف پاشا. "یمن تاریخی ص ٥۳" . (مترجم عربی)

حسن ، (خلیفه رضوان) ، (آنجا را لاله مصطفی پاشا برای دومین بار فتح کرد) .	صفر	سنه ۹۷۵ ﻫ
أوزدمر أغلو عثمان		۹۷۵
جسن ، (برای بار دوم) ۹۷۶		
بهرام بن مصطفی شاهین		۹۷۶
مراد	جمادی الآخر	۹۸٤
حسن بن حسین ، (۲۵ سال حکم کرد)[1] ، (متوفی در ۱۶ رجب سنه ۱۰۱۶)	جمادی الأولی	۹۸۸
سنان	۲۸ رجب	۱۰۱۲
جعفر	۱۹ ربیع الثانی	۱۰۱۶
ابراهیم ، (متوفی در ۲۵ جمادی الآخر سنه ۱۰۲۲)	صفر	۱۰۲۲
جعفر ، (برای بار دوم)	جمادی الآخر	۱۰۲۲
محمد	صفر	۱۰۲٦
فضل الله	رجب	۱۰۳۱
حیدر		۱۰۳۳
قانصو پاشا[2] ، (آخرین پاشاها) ، (تا کزیرآن کشور را در ۲ جمادی الأولی سنه ۱۰٤۵ ترک کرد)	۲۲ محرم	۱۰۳۹
حکومت أئمه صنعاء ۱۰٤۵		
عثمانیان یمن را پس گرفتند ۱۲۸۹		

مراجع : Wüstenfeld: Jemen im XI (XVII). Jahrhundert, (Goettingen 1884).
Sachau: Verzeichnis N° 51, p. 23.

۱۰۵ — بنی الرسّی

(أئمه زیدی در صعده و صنعاء)

دوره أوّل :

أبو محمد القاسم الرسّی ترجمان الدین بن ابراهیم طباطبا ، (متوفی سنه ۲۴۶)

	الحسین بن القاسم		سنه ۲٤٦ ﻫ
٥	۱ — الهادی إلی الحق یحیی بن الحسین بن القاسم ، (متوفی در ذی الحجه سنه ۲۹۸)[3]		۲۸۰
٥	۲ — المرتضی[4] أبو القاسم محمد بن یحیی ، (عزل حکم سنه ۳۰۱ و متوفی سنه ۳۱۰)	ذو الحجه	۲۹۸
٥	۳ — الناصر أحمد بن یحیی ، (متوفی سنه ۳۲۵)[5]		۳۰۱
	٤ — المنتخب الحسین بن أحمد ، (متوفی سنه ۳۲٤)		—
٥	٥ — المختار أبو محمد القاسم بن أحمد[6]		۳۲٤
	٦ — المنصور یوسف الداعی بن یحیی		—
	۷ — القاسم المنصور بن علی الإلیانی ، (متوفی سنه ۳۹۳)		
	۸ — المهدی الحسین بن القاسم المنصور		۳۹۳
	جعفر بن القاسم المنصور		—

(۱) نک کتاب (A. Rutgers) Historia Jemanae sub Hasano Pacha: Lugd. Bat. 1838 فرزسی خاص او

(۲) نک . عاطف پاشا " یمن تاریخی ص ۱۰۱ " . (مترجم عربی) .

(۳) نک . Zambaur: Contributions I, Nos 67, 68.

(۴) محتمل است که او همان الراضی باشد که نام وی بر مسکوکات آمده . نک Br. M. V. p. 127. N° 368

(۵) Zambaur: Contributions I, N° 69

(۶) ابوالقاسم الضحاک الهمدانی در سال ۳۴۴ او را شکست داد . (مولف) . نک . ابن خلدون ج ۴ ص ۱۱۱ . (مترجم عربی) .

أبو هاشم الحسن بن عبد الرحمن . . . . سنه ۴۲۶ ﻫ

الناصر أبو الفتح الديلمی بن الحسين بن محمد [1] . . . ۴۳۰

استيلای صليحيان بر صنعاء ۴۵۴

عمران بن الفضل ، (حاكم صليحی) ۴۸۰

سبأ بن أحمد ، (حاكم صليحی) ، (نک : ص ۱۸۳) . . . . .

حاتم بن الغشيم الهمدانی ، (نک : ص ۱۸۳) ۴۹۲

عبد الله بن حاتم ، (نک : ص ۱۸۳) ۵۰۲

معن بن حاتم ، (نک : ص ۱۸۳) ۵۰۴

حميد الدوله حاتم بن أحمد بن عمران بن الفضل . . . ۵۳۲

المتوكل أحمد بن سليمان بن محمد ، (متوفی سنه ۵۶۶) ، (رسيون برای مدتی كوتاه بر سر كار آمدند) ۵۳۲

علی الوحيد بن حاتم ، (اورا توران شاه (الأول) أيوبی سنه ۵۶۹ فراری ساخت نک ص ۱۵۲) ۵۵۶

دورهٔ دوم :

المنصور عبد الله بن حمزه ، (زاده سنه ۵۶۱ ومتوفی در محرم سنه ۶۱۴) ، . . . ۵۹۳

صنعاء را پس گرفته ۵۹۴

الناصر عز الدين محمد بن عبد الله ، (درصعده تا سنة ۶۲۳) . . . . محرم ۶۱۴

الهادی نجم الدين يحيى بن حمزه ۶۱۴

المهدی أحمد بن الحسين بن أحمد بن القاسم ، (متوفی سنه ۶۵۶) [2] . . . ۶۲۳

المتوكل شمس الدين أحمد بن عبد الله بن حمزه ۶۵۶

المنتصر داود . . . . حدود ۶۸۰

(شاخه‌ای از خويشاوندان دور كه نسبشان مشكوک است) . . . .

أحمد الامام ۶۴۶

أبو محمد الحسن . . . . —

يحيى بن محمد . . . . —

حسين بن فلان . . . .

ابراهيم بن أحمد ۶۷۰

المُطَهَّر بن يحيى ، (ضد المنتصر داود ، متوفی سنه ۶۹۷) ۶۷۴

محمد بن المُطَهَّر ۶۹۷

المُطَهَّر بن محمد . . . . —

صلاح الدين بن المُطَهَّر [3] . . . . —

مراجع :

H. C. Kay : Yaman p. 184, 314 ss.

Sachau : Verzeichnes N°s 46 et 47, p. 22

Strothmann : Das Staatsrecht der Zaiditen (Strasbourg 1912, p. 106-9.

محمد بن علی الشوكانی : البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع .

---

(۱) ابوكامل علی الصليحی درسال ۴۴۵ اورابكشت . نک . شماره ۹۸ صليحيان .

(۲) Br. M. V. p. 128. ، نسب اومشكوک است نک H. C. Kay, l. c. p. 319 ، بنابرسنت ، درهمان روزی كه المستعصم بالله آخرين خليفه عباسی كشته شد اونيز بمرد .

(۳) نک . البدر الطالع ج ۲ ص ۳۱۱ . (مترجم عربی)

۱۰۶ — أئمه صنعاء

(دولت جدید)

۱ — القاسم المنصور بن محمد بن علی بن محمد ، (متوفی در ۱۰ ربیع الأول سنة ۱۰۲۹) حدود سنه ۱۰۰۰ ھ

۲ — المؤید محمد بن القاسم ، (متوفی در ۲۷ رجب سنه ۱۰۵٤) . . . . . ربیع الأول ۱۰۲۹

۳ — المتوکل اسماعیل بن القاسم ، (متوفی در ٤ جمادی الآخر سنه ۱۰۸۷) . رجب ۱۰۵٤

أحمد بن القاسم ، (مدعی حکم) . . . . ۱۰۵٤ — ۱۰۵۵

٤ — المهدی أحمد بن الحسن ، (متوفی در ۱۲ جمادی الآخر سنه ۱۰۹۲) . . جمادی الآخر ۱۰۸۷

٥ — الهادی محمد بن اسماعیل ، (متوفی در ۳ جمادی الآخر سنه ۱۰۹۷) . . جمادی الآخر ۱۰۹۲

٦ — المهدی محمد بن أحمد بن الحسن . . . . جمادی الآخر ۱۰۹۷

یوسف بن اسماعیل ، (مدعی حکم برای مدت کوتاه) . . ۱۰۹۷

الناصر محمد بن الحسین (؟) . . . .

۷ — المتوکل القاسم بن الحسین بن أحمد ۱۱۲۸

۸ — المنصور الحسین بن المتوکل ۱۱۳۹

۹ — الهادی المجید محمد بن علی بن الحسین (؟) ۱۱۳۹

المنصور ، (برای بار دوم) ۱۱٤٠

۱۰ — المهدی العباس بن الحسین بن القاسم المتوکل (؟) ۱۱٦٠

۱۱ — المنصور علی . . . . حدود ۱۱۹۰

۱۲ — المهدی أحمد بن الحسین بن القاسم المتوکل (؟) ۱۲۲۱

المنصور علی (؟) . . . . —

المهدی القاسم ۱۲۵۷

محمد بن یحیی ، (به اطاعت عثمانیان درآمد ، معزول گشت و سپس کشته شد) ۱۲٦۱

عثمانیان شهر صنعاء را باز گرفتند ۱۲۸۹

یحیی حمید الدین ، (قیام کرد سپس استقلال خود را در صعده اعلام کرد) ۱۳۰۸

یحیی بن محمد بن محمد بن یحیی حمید الدین ، (حکم در صعده تا سنه ۱۳۳۰ سپس شهاره نزدیک صنعاء) ۱۳۲۲

امامت محمد البدر سپس انقلاب عبدالله السلال (مترجم فارسی)

مراجع :

H. C. Kay : Yaman.

Wüstenfeld : Sufiten und Imame in Jemen.

Wüstenfeld : Jemen im XI (XVII.) Jahrhundert.

C. Niebuhr : Beschreibung von Arabien, (Amsterdam 1774 p. 170).

Hammer : Geschichte des osmanischen Reiches, II 379 ss.

C. Ritter : Erdkunde XII 755.

Handbook of Arabia, Intr. Dep. War off. (Londres 1916, I. 35, 36).

محمد بن علی الشوکانی : البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع (مترجم عربی)

۱۰۷ — بنی سعود

(وهابیون در نجد و حجاز)

(پایتخت: الدرعیه سپس ریاض، قلمروشان: خرج ، حریق ، افلاج ، دواسر ، عریض ، وشم وسدیر ، القاسم والحسا)

۱ — محمد بن سعود[1] . . . . سنة ۱۱۵۹ ه

۲ — عبد العزیز بن محمد[2] ، (اورا یک شیعی در ۱۹ رجب سنه ۱۲۱۸ کشت) . . . ۱۱۷۹

۳ — سعود بن عبد العزیز ، (متوفی در ۱۰ جمادی الاولی سنه ۱۲۲۹)[3] . . . ۱۹ رجب ۱۲۱۸

۴ — عبد الله بن سعود[4] ، (سراورا در قسطنطنیه در ربیع الاول سنه ۱۲۳۴ ابریدند) ۱۲۲۹

حکم مصری[5] . . . . ۱۲۳۴ — ۱۲۳۸

۵ — ترکی بن عبد الله ، (مقتول در رمضان سنه ۱۲۴۸)[6] ۱۲۳۸

۶ — فیصل بن ترکی ، (او را به مصر از شوال سنه ۱۲۵۴ إلى ۱۲۶۰ تبعید کرد). ۱۲۴۸

۷ — خالد بن سعود (دورهٔ فترت) ، (متوفی سنه ۱۲۷۷) ۱۲۵۱ — ۱۲۵۳

۸ — عبد الله بن ابراهیم ، (دورهٔ فترت) ، (متوفی سنه ۱۲۶۰) ۱۲۵۴ — ۱۲۶۰

فیصل بن ترکی ، (برای بار دوم) ، (متوفی سنه ۱۲۸۱) . . . ۱۲۶۰

۹ — عبد الله بن فیصل ۱۲۸۱

۱۰ — سعود بن فیصل ، (متوفی در ربیع الاول سنه ۱۲۸۸) ۱۲۸۳

عبد الله بن فیصل ، (برای بار دوم) ۱۲۸۸

اسیر در ربیع الاول سنه ۱۳۰۲ ومتوفی سنه ۱۳۰۷) . . . . .

۱۱ — محمد غزلان بن مسعود ، (برای مدتی کوتاه) ۱۳۰۲

۱۲ — عبد الرحمن بن فیصل ، (برای مدتی کوتاه) ۱۳۰۲

عبد الله بن فیصل ، (بار سوم برای مدتی کوتاه) . . . ۱۳۰۳

عبد الرحمن بن فیصل (برای بار دوم)[7] ۱۳۰۴

۱۳ — محمد المطوع بن فیصل ، (حاکم اسمی) ۱۳۰۷

۱۴ — عبد العزیز بن عبد الرحمن ، . . . . ذوالحجه ۱۳۱۹

شهر الریاض را بگرفت ۱۳۱۹

مراجع :

Handbook I, p. 354.

R. Hartmann : Die Wahhabiten, ZDMG 1924, p. 176-213.

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) « ماده الوهابیة » (Q. S. Margoliouth)

۱۰۸ — بنی رشید در حائل

(جبل شمار ، جبل اجا ، سلماء ، تیماء)

۱ — عبد الله بن علی بن رشید ، (حاکم وهابی) . . . . سنة ۱۲۴۸ ه

استقلال خود را اعلام کرد ۱۲۵۲

۲ — طلال بن عبد الله ، (زاده سنه ۱۲۳۰) ۱۲۵۹

---

(۱) محمد بن عبدالوهاب صاحب مذهب وهابیه را در سال ۱۱۵۷ به دربار خود پذیرفت .

(۲) در سال ۱۲۱۶ به شهر مقدس کربلا حمله کرد و در ۸ محرم سال ۱۲۱۸ به شهر مکه درآمد .

(۳) از سال ۱۲۰۱ نایب السلطنه بود و در ذی القعده ۱۲۲۰ برای بار دوم مکه را بگرفت .

(۴) در هفتم ذی القعده سال ۱۲۳۳ درعیه را بگرفت .

(۵) مشاری بن سعود از سال ۱۲۳۴ تا ۱۲۳۵ در درعیه مستقر گشت .

(۶) او را مشاری بن عبدالرحمن بن مشاری بن حسن بکشت و شهر ریاض پایتخت جدید شد .

(۷) در ۱۳۰۷ از بنی رشید شکست یافت .

٣ — متعب بن عبد الله ، (متوفى سنة ١٢٨٦)		سنه ١٢٨٤ﻫ
٤ — بندر بن طلال ، (متوفى سنه ١٢٨٦)		١٢٨٦
٥ — محمد بن عبد الله	٢٠ رمضان	١٢٨٦
٦ — عبد العزيز بن متعب ، (متوفى در محرم سنه ١٣٢٣)		١٣١٤
٧ — متعب [الثانی] بن عبد العزیز ، (حکم نه ماه)	محرم	١٣٢٣
٨ — سلطان بن حمود ، (متوفى در ربيع الثانی سنه ١٣٢٦)	ربيع الثانی	١٣٢٣
٩ — سعود بن حمود ، (متوفى در رمضان سنة ١٣٢٩)	ربيع الثانی	١٣٢٦
١٠— سعود [الثانی] بن عبد العزیز ، (زاده سنه ١٣١٦) ، . .	رمضان	١٣٢٦
استیلای بر مکه ١٣٤٤		

مراجع :

J. L. Burckhardt : Essai sur l'histoire des Wahhabites, 1835.
Huart : Histoire des Arabes, II, 288-303.
Barthold : Musulmanskia Dynastii, Pet. 1899, p. 288.
Alois Musil : Eben Rasid (Öst. Monatschrift für den Orient, 43. gg.
(Nouvelle Edition :, Zur Zeitgeschiche von Arabien. Wien 1918.
Handbook of Arabia : Int. Dep. War off. Londres 1916, 1, 354
(Nadjd) 378 (Djabal Schammâr) 382, 383.
دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) «مادة الوهابية»-(Q.S. Margoliouth).

١٠٩ — بنی جلندی یا بنی عماره

(إباضيا ندوهان ، پایتخت نزوی[1])

جلندی بن مسعود الازدی[2]		سنه ١٣٥ ﻫ
دوره فترت ١٣٧		
محمد بن عفان الأزدی	حدود	١٤٥
الوارث بن كعب اليحمدی		١٨٥
غسان بن عبد الله		١٩٢
عبد الملك بن حميد الأزدی		٢٠٨
مهنّا بن جعفر اليحمدی		٢٢٦
الصلت بن مالك الازدی		٢٣٧
راشد بن نضر		٢٧٣
عزّان بن تميم		٢٧٧
محمد بن الحسن		٢٨٤
عزّان بن خضر		٢٨٥
عبد الله بن محمد		٢٨٦
الصلت بن القاسم		٢٨٧
محمد بن الحسن ، (برای بار دوم) ٢٨٧		

(١) وی همان جلندی بن مسعود بن جيفر بن جلندی الازدی است . نك . ابن اثير ج ٥ ص ٢٧٠ . (مترجم عربی)
(٢) نك . ابن اثير ج ٨ ص ٢٧٥ . (مترجم عربی)

بني رشيد

الرشيد

(شكم الجعفر ، عشيرة الربيعه ، قبيله عبده ، طئ شمر)

- علي
  - نوره
  - جابر
  - عبيد الله
    - عبد الله
    - سليمان
    - حمود
      - مضيء(٥)
      - محمد
      - ماجد
        - عبد الله
        - سليمان
        - حماد
      - فيصل
      - ٩ — سعود [الأول]
      - ٨ — سلطان
        - علي
      - سالم
        - حماد
    - زيد (؟)
    - فهيد
    - علي
    - فهد
      - فيصل(٤)
      - ضاري(٤)
  - ١ — عبد الله
    - ٥ — محمد
      - نوره(٣)
    - ٣ — متعب (زاده سنه ١٢٥٠)
      - ٦ — عبد العزيز
        - محمد
        - ١٠ — سعود [الثاني]
          - عبد العزيز (زاده حدود سنه ١٣٣٠)
          - مشعل (زاده حدود سنه ١٣٢٨)
          - محمد
          - متعب
        - مشعل(٢)
        - ٧ — متعب(٢)
    - ٢ — طلال(١) (زاده حدود سنه ١٢٣٥)
      - سلطان
      - ٤ — بندر
      - بدر
      - مصلت
      - عبد الله
      - نايف
        - طلال(٢)
          - محمد (زاده حدود سنه ١٣٢١)
          - عبد الله (زاده حدود سنه ١٣١٨)
      - نهاد
      - زيد
      - (يا (؟) مسعد)

فرع بني سبحان

- ابن سبحان
  - زامل
    - سالم
      - علي
      - ابراهيم(١١)
      - زامل(١٠)
        - علي
  - سلامه
    - ناصر
      - عبد الله
      - ابراهيم
    - سبحان(٦)
      - مضيء(٩)
      - صالح
        - فلانه(١)
      - حمود(٧)
        - محمد (زاده حدود سنه ١٣١٩)
        - علي (زاده حدود سنه ١٣١٨)

(١) دخترفيصل بن تركي رابه زني گرفت .
(٢) سلطان بن حمود به سال ١٣٢٤ اوراكشت .
(٣) همسرحمود بن سبحان .
(٤) درحقيقت مخفيانه زندگي مي كرد .
(٥) همسرعبدالعزيزبن متعب .
(٦) همسرفاطمه و وزيرامير محمدبن عبدالله بود
(٧) نك . پاورقي سوم شجره نسب بني رشيد .
(٨) همسرامير سعودبن عبدالعزيز .
(٩) الف ــ بامحمدبن عبدالله .
ب ــ باعبدالعزيزبن متعب .
ج ــ باسلطان رشيد .
د ــ زامل بن سبحان زناشويي كرد .
(١٠) به سال ١٣٣٢ كشته شد . همسر مضيي مادر سعودبن عبدالعزيزبود .
(١١) به سال ١٣٣٢ كشته شد .

الحسن بن سعيد		سنه ۲۸۷ ﻫ
الحواری بن مطرّف		۲۹۲
عمر بن محمد بن مطرّف		۳۰۰
محمد بن يزيد الكندی		—
مُلاّ البحری[1]		—
سعيد بن عبد الله بن محمد بن محبوب[2] ، (متوفی سنه ۳۲۸)		—
راشد بن الوليد		۳۲۸
أبو محمد (يا مطلب) رضوان بن جعفر ، (تا سنه ۳۶۲)[3]	حدود	۳٤۰
الخليل بن شاذان بن الصلت بن مالك الخروصی[4]		٤۰۰
راشد بن سعيد ، (متوفی سنه ٤٤٥)		—
حفص بن راشد		٤٤٥
راشد بن علی ، (متوفی سنه ٤٤٦)		٤٤٥
أبو جابر موسی بن موسی ، (متوفی سنه ٥٤٩)		—
حكم بنی نبهان	٥٤۹ — ۸۰۹	
مالك بن علی الحواری ، (متوفی سنه ۸۳۳)		۸۰۹

مراجع :

History of Imâms and Seyyids of Oman by Salîl ibn Razîk (transl. by G. P. Badger, London 1871. Hakluyt-Society N° XLIV, p. CXXV et 407).

Barthold: Musulmanskia Dynastii, p. 284, 285.

Bibl. Geogr. A. I, p. 26.

Tiesenhausen: Mélanges de Numismatique Orientale (Revue Num. Belge 1875) p. 35, N° 93.

Blau Nachlese, II, p. 27.

Bergmann: Zur Muhammedanischen Münzkunde, (Num. Zeitschr. Vienne 1876, VIII 38).

Tornberg: Symbolæ, I, III, IV.

CL. Huart: Histoires des Arabes, II, p. 281.

نور الدين عبد الله بن حميد السالمی : تحفة الأعيان بسيرة أهل عمان (قاهره ۱۳۵۰ ﻫ) . (مترجم عربی)

۲۱۰ — بنی وجیه‌در عمان

يوسف بن وجيه ، (تا سنه ۳۳۲)	—
نافع ، (غلام يوسف بن وجيه)	سنه ۳۳۲ ﻫ
محمد بن يوسف ، (تا سنه ۳٤۰ تقريبا)	۳۳۳

مراجع : A. Markoff: Catalogue-Inventaire Ermitage p. 342.

---

(۱) نک . السالمی (تحفة الأعيان بسيرة أهل عمان ج ۱ ص ۲۲۹) (مترجم عربی)

(۲) نک . تحفه الاعیان ، ج ۱ ص ۲۳۴ . (مترجم عربی)

(۳) دراهمی ازهرومربوط به سالهای ۳۴۲ و۳۴۸ ازوی درموزه ارمیتاژ و وین‌موجوداست . نک . l'Ermitage, Inv. p. 340 et à Vienne.

(۴) نک . تحفه الاعیان ، ج ۲ ص ۲۴۳ و ۲۵۱ (مترجم عربی)

۱۱۱ — بنی سامه در عمان

أحمد بن الخلیل	حدود	سنة ۳۰۰ ﻫ
عبد الخاتم بن ابراهیم	حدود	۳۱۶

مراجع : ابن خلدون : العبر .

A. Markoff: Catalogue-Inventaire Ermitage p. 341.

۱۱۲ — بنی نبهان

الفلاح بن المحسن النبهانی	پایتخت : مقنیات[1] و بهلی	سنة ۵۴۹
عرار بن الفلاح		—
المظفر بن سلیمان		—
مخزوم بن الفلاح ، (تا سنه ۸۰۹)		—

مراجع :

Tornberg: ZDMG XI, 547.
Bergmann: Zur Moh. Münzkunde, W. N. Z. VIII, 38.
Huart: Histoire des Arabe, II, p. 281.

۱۱۳ — أئمه عمان

پایتخت : نزوی و بهلی[2]

أبو الحسن عبد الله بن خمیس بن عامر الازدی ، (متوفی در ۲۱ ذی القعده سنه ۸٤۶)		سنة ۸۳۹
عمر بن خطاب بن محمد بن أحمد بن شاذان بن صلت الیحمدی		۸۵۵
عمر الشریف		۸۹۹
أحمد بن محمد	حدود	۸۹۷
أبو الحسن بن عبد السلام	حدود	۹۰۵
محمد بن اسماعیل		۹۰۶
برکات بن محمد بن اسماعیل		۹۳۶
عبد الله بن محمد الهنائی	۲۵ رجب	۹۶۷
برکات ، (برای بار دوم)	۹۶۸	

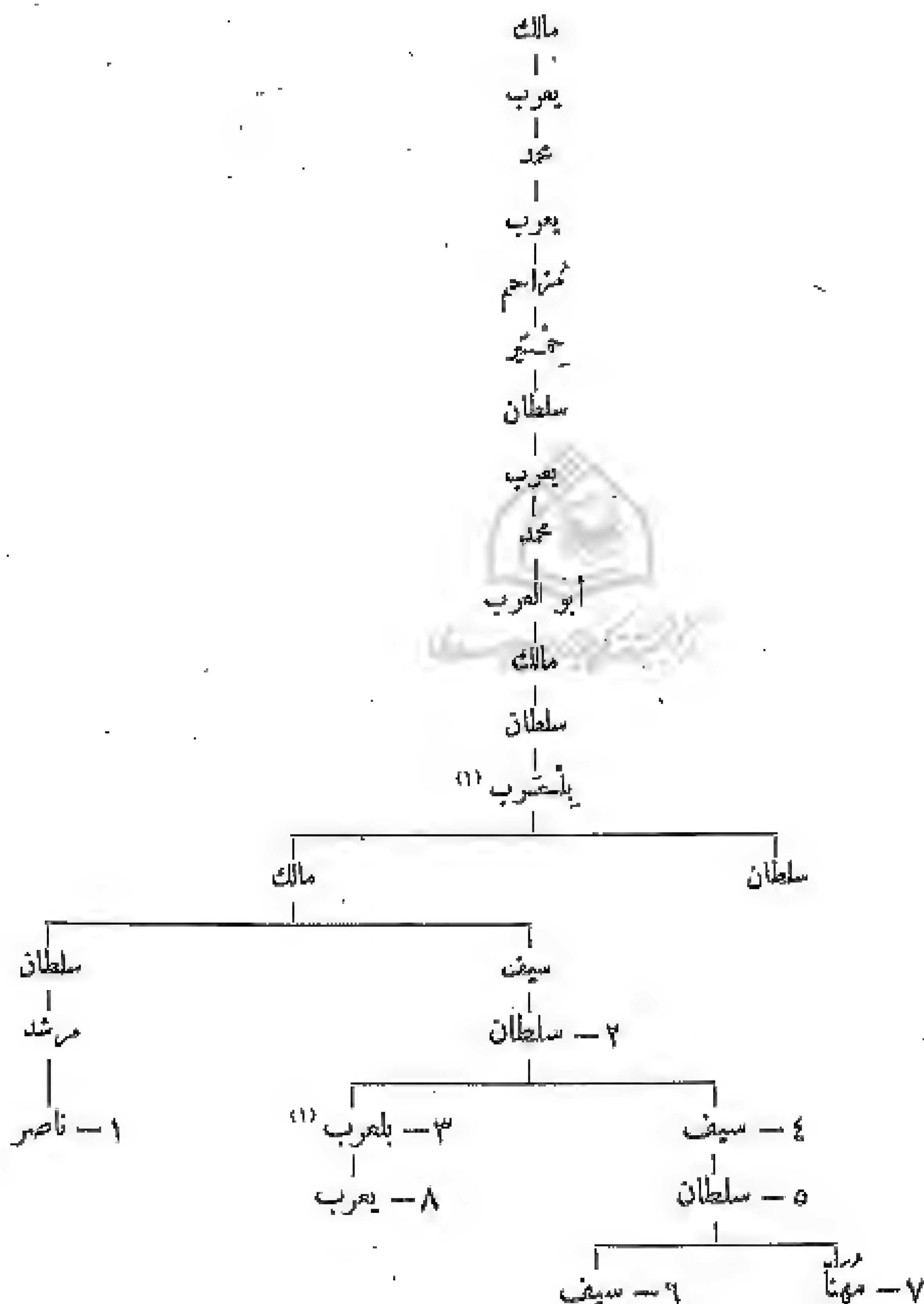
۱۱٤ — بنی یعرب

پایتخت : الرستاق[3] و یبرین والحزم

۱ — ناصر بن مرشد بن سلطان بن مالك الیعربی[4]	سنة ۱۰۳٤
۲ — سلطان بن سیف بن مالك[5]	۱۰۵۹
۳ — بلعرب بن سلطان بن سیف	۱۰۷۹
٤ — سیف بن سلطان بن سیف ، (متوفی سنه ۱۱۲۳)	—

(۱) نک . نور الدین عبدالله بن حمید السالمی . تحفة الأعیان ج ۱ ص ۳۲۶ . (مترجم عربی)
(۲) نک . نور الدین عبدالله بن حمید السالمی . تحفه الاعیان ج ۱ ص ۲٤۱ . (مترجم عربی)
(۳) نک . تحفه الاعیان ج ۲ ص ۲ . (مترجم عربی) .
(۴) نک . تحفه الاعیان ج ۲ ص ۳۰ . (مترجم عربی) در ترجمه عربی ابن ابی العرب آمده است .
(۵) سالمی در تحفه الاعیان ج ۲ ص ۴۴ آورده که بیعت با وی در جمعه ۸ روز گذشته از ربیع الثانی سال ۱۰۵۰ اتفاق افتاد .

٥ —	سلطان بن سيف بن سلطان	سنة ١١٢٣هـ
٦ —	سيف بن سلطان بن سيف بن سلطان	١١٣١
٧ —	مُهنّا بن سلطان بن سيف	١١٣١
٨ —	يعرب بن بلعرب بن سلطان	١١٣٤
	سيف بن سلطان ، (براى بار دوم) ١١٣٥	
	محمد بن ناصر بن غافر ١١٣٧	
	سيف بن سلطان ، (براى بار سوم) ١١٤٠	
٩ —	سلطان بن مرشد	١١٥١

مراجع : نور الدين عبد الله بن حميد السالمى : تحفة الأعيان بسيرة أهل عمان (٢جلد قاهره ١٣٤٧). (مترجم عربى)

(١) نك ، تحفه الاعيان ج ٢ ص ٢ ، ٧٤ (مترجم عربى)

۱۱۵ — آل بو سعید در مسکت [1] و زنجبار

(لقب الامام والسید گرفتند)

۱ — أحمد بن سعید بن احمد بن محمد البوسعیدی [2]، (جنگ در فارس سنه ۱۱۶۶) ... سنه ۱۱۵۴

۲ — سعید بن أحمد، (آخرین کسی که لقب إمام گرفت) [3] ... ۱۱۸۸

۳ — حامد بن سعید، (وی لقب سید گرفت و این لقب رسمی شد) ... ۱۱۹۳

٤ — سلطان بن أحمد، (أولین معاهده با انگلستان سنه ۱۲۱۲) ... ۱۲۰۶

۶و۵ — سالم بن سلطان وسعید بن سلطان ... ۱۲۱۹

تقسیم حکومت بدین ترتیب:

ا — در عمان:

۷ — ثُوَیْنی بن سعید بن سلطان، (مقتول سنه ۱۲۸۳) ... ۱۲۷۳

۸ — سالم بن ثوینی ... ۱۲۸۳

۹ — عزّان بن قیس بن عزان ... ۱۲۸۵

۱۰ — ترکی بن سعید ... ۱۲۸۷

۱۱ — فیصل بن ترکی ... ۱۳۰۵

معاهده بطور نهایی با انگلستان ... ۱۳۰۸

ب — در زنجبار:

(ا) مَجید بن سعید		۱۲۷۳
(ب) بَرْغَش بن سعید	۱۰ رجب	۱۲۸۷
(ج) خلیفة بن سعید	۱۳ رجب	۱۳۰۵
(د) علی بن سعید بن سلطان		۱۳۰۷
(ﻫ) سعید بن ثُوَیْنی		۱۳۱۱
(و) خالد بن سعید		۱۳۱٤
(ز) سعید بن حَمُود		۱۳۱٤
(ح) ... خالد [4]		—
(ط) خلیفه بن حَرُوب		۱۳۳۰

مراجع: نور الدین عبد الله بن حمید السالمی: تحفة الأعیان بسیرة أهل عمان. (۲ جلد قاهرة ۱۳٤۷) (مترجم عربی)

---

(۱) صاحب تحفة الاعیان (ج ۲ ص ۲۲۶) مینویسد که نام آن شهر مسکد بوده است. بادجر (Badger) در ترجمه کتاب، ابن رزیق ص ۱۶۶ اسم آنجا را مسکت نوشته است. (مترجم عربی)

(۲) نک. تحفة الاعیان ج ۲ ص ۱۶۱. (مترجم عربی)

(۳) راز تغییر این لقب روشن نشده است. نک. A Handbook of Arabia, 1916, I, p. 37, 38, 246, 289.

(٤) انگلیسیها او را در ۱۳۳۰ برکنار کردند.

۱۱۶ – سلطنت کویت

(آل صباح)

السلطان مبارك الصباح . . . . —

السلطان جابر بن مبارك الصباح ، (متوفى در ربيع الثانى سنه ۱۳۳۵) . . —

معاهدهٔ اول با انگلستان . . . . سنه ۱۳۱۶

إعلان استقلال ۱۳۳۲

السلطان سالم بن مبارك ، الخليفة . . . . ۱۱ ربيع الثانى سنه ۱۳۳۵ ه

مراجع :

Handbook, I. p. 38, 289.

حافظ وهبه : جزيرة العرب فى القرن العشرين - (مترجم عربى)

۱۱۷ – إمارت بحرين

(آل خليفه)

معاهده با انگلستان . . . . سنه ۱۲۳۵

الشيخ عيسى بن على ، الخليفة ۱۲۸۴

الشيخ حامد بن عيسى [1] ، (ولى عهد) . . . . — ؟

مراجع :

Handbook, I. p. 317.

حافظ وهبه : جزيرة العرب فى القرن العشرين - (مترجم عربى)

۱۱۸ – إمارت عسير

(أبو عريش) ، پايتخت صَبْيا (تهامه از اللحية تا القنفذه)

عايض بن موسى [2] . . . . حدود سنه ۱۲۴۵

الشريف على ، (ولى مهدا و سيد احمد الادريسى القاسى بود) . . . . ۱۲۴۵ — ۱۲۵۷

فلان بن السيد أحمد الإدريسى . . . . —

السيد محمد على الإدريسى ، (زاده سنه ۱۲۹۳ ومتوفى سنه ۱۳۴۱) . . . —

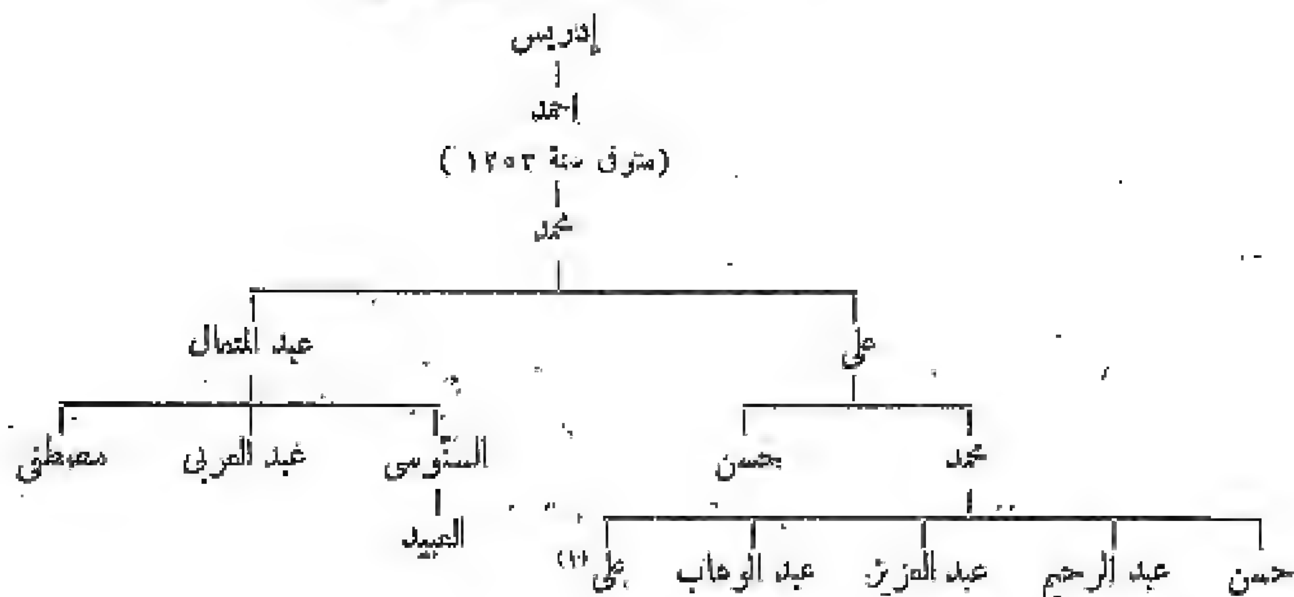
معاهده با انگلستان . . . . رجب ۱۳۳۳

---

(۱) نک : حافظ وهبه (جزيرة العرب فى القرن العشرين ص ۱۱۷) (مترجم عربى) درترجمه عربى نام اين امير الشيخ حمد بن عيسى آمده است .

(۲) حافظ وهبه دركتاب جزيرة العرب فى القرن العشرين ص ۴۷ مى نويسد كه نامش عايض بن عيسى بوده است . (مترجم عربى)

(خاندان السيد احمد الإدريسى الفاسى)

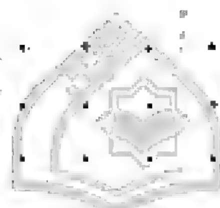
مراجع : Handbook, 1, p. 32, 139.

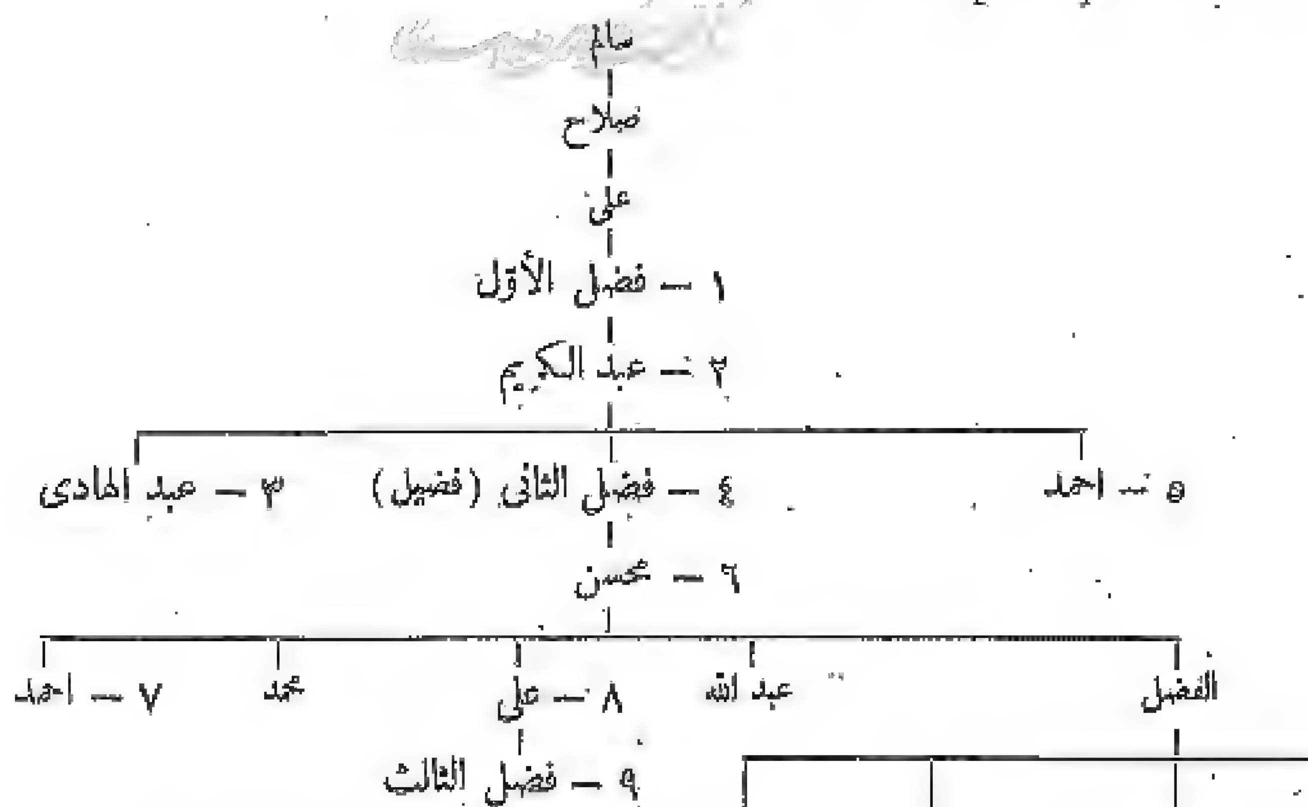
دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ماده «عسير».

أمين الريحانى : ملوك العرب (بيروت ١٩٢٥).

١١٩ – سلطنت لحج

	منفصل شدن از صنعاء	١١٣٢
١ –	فضل [الأول] بن على العبدلى السلامى[2]، (مقتول سنة ١١٥٥)	سنه ١١٤٠ ه
٢ –	عبد الكريم بن فضل	١١٥٥
٣ –	عبد الهادى بن عبد الكريم	١١٦٦
٤ –	فضل [الثانى] بن عبد الكريم	١١٩١
٥ –	محسن بن فضل[3]	١٢٤٢
٦ –	أحمد بن محسن	١٢٦٣
٧ –	على بن محسن	١٢٦٥
٨ –	فضل [الثالث] بن محسن	١٢٨٢

مراجع : Plairfair: Yaman.

H. v. Maltzan: Reise nach Südarabien, Braunschweig, 1873, p. 331.

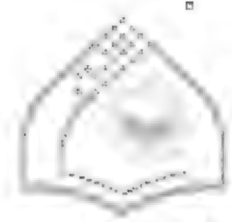
(١) محمد پدرش را جانشين خود ساخت.

(٢) نک . أمين سعيد (ملوك المسلمين المعاصرون ج ٢ ص ٤١٥) [مترجم عربى]

(٣) در ١٢٥٤ شهر عدن به دست كاپيتان هينز افتاد و انگليسيها آن شهر را بطور نهايى در ٢ ذى القعده آن سال به تصرف آوردند.

بخش هفتم

عراق و بین النهرین

۱۲۰ – بنی حمدان

ا – موصل :

۱ – ناصر الدوله أبو محمد الحسن [1] . . . . سنه ۳۱۷ ﻫ

٥ ۲ – عدة الدوله أبو تغلب فضل الله الغضنفر . . . . ۲ ربیع الثانی ۳۵۸

۳ – أبو طاهر ابراهیم . . . . . . } (باهم تا سنهٔ ۳۸۰ حکومت کردند) ۳۷۱

۳(ا) – أبو عبد الله الحسین . . . . . . }

تسلط آل بویه . . . . . ۳۷۱ — ۳۷۳ ، ۳۷٤ — ۳۷۹

ب – حلب :

٥ ۵ (ا) سیف الدوله أبو الحسن علی ، (متوفی در حلب در ۲٤ صفر سنه ۳۵٦) . . . ۳۳۳

۵ قرعویه ، (غلام سیف الدوله) . . . .

٥ (ب) سعد الدوله أبو المعالی شریف الأول [الأول] [2] . . . . . . صفر ۳۵٦

٥ (ج) سعید الدوله أبو الفضائل سعید ، (عامل فاطمیان ، و لؤلؤ وصی او بود) . ۳۸۱

(د) أبو الحسن علی . . } . . . . { صفر ۳۹۲

(ﻫ) أبو المعالی شریف [الثانی] } . . . . { ۳۹٤

لؤلؤ ، (غلام حمدانیهای اخیر و پدر زن سعید الدوله) ۳۹٤

مرتضی الدوله أبو نصر منصور بن لؤلؤ (مطیع فاطمیان شد سنه ٤۰٦) . . ۳۹۹

مراجع :

Sauvaire : Deux dirhems hamdanides (Macon 1885).

دائرة المعارف الاسلامیه (چاپ فرانسه) « ماده بنی حمدان » (M. Sobernheim) .

H. Sauvaire : A Dinar of Salih ebn Merdas (Num. Chron. 1873).

Freytag : Geschichte der Dynastie der Hamdaniden, ZDMG X (1856) 432 à 498 et XI (1857) 177 à 252.

Sachau : Verzeichnis N° 35 p. 9.

---

(۱) در فرمانروائی با برادرش سیف الدوله از ۳۳۰ تا ۳۳۳ شریک بود و در ۲٤ جمادی الاولی سال ۳۵۶ بزندان افتاد و در دوم ربیع الاول سال ۳۵۸ در گذشت . نک : ابن خلکان (طبع اسلین) ج ۱ ص ۴۰۴ و طبع مصر ج ۱ ص ۱۴۰ .

(۲) یک درهم بنام دو برادر سعد الدوله و ابو الحسن در کتابخانهٔ خدیوی مصر موجود است . نک : المکتبه "الخدیویه" (دارالکتب) ص ۲۳۶ .

بني حمدان

- الحارث
  - حمدون [1]
    - أبو محمد عبد الله النديم (متوفى سنه ٣٠٩)
    - حمدان [2]
      - الحسين [8]
        - عبد الوهاب ...
      - أبو السرايا نصر [7]
        - عمار
      - أبو الهيجاء عبد الله [6]
        - ٢ ـ سيف الدوله [12] ابو الحسن على (زاده در ١٧ ذى الحجه ٣٠٠)
          - فلانه [18]
          - ٥ ابو الحسن [17]
          - (ب) سعد الدوله أبو المعالى شريف الأول
            - ست الناس (يعوزنى حسن بن مروان در آمد)
            - (ج) سعيد الدوله أبو الفضائل سعيد (با دختر لؤلؤ زنا شوىى كرد) (متوفى سنه ٣٩٢)
            - ...
        - أبو المطاف جبير
        - ١ ـ ناصر الدوله أبو محمد الحسن
          - ٥ أبو البركات لطف الله خرف [16] (متوفى سنه ٣٥٩)
          - أبو المرجا [15] جابر
          - ٣ ـ (١) أبو عبد الله الحسين
            - ...
          - ٣ ـ أبو طاهر ابراهيم (متوفى سنه ٣٨٠)
            - ...
          - هبة الله [14] ابو القاسم
          - ٢ ـ فضل الله عدة الدوله ابو تغلب غضنفر (زاده در ١١ ذى القعدة ٣٢٨)
          - ابو المظفر [13] حمدان (متوفى ٣٦٧)
            - ابو المطاع وجيه الدوله ذو القرنين [19]
          - ابو الفوارس محمد (٣٥٨)
          - فلانه (زنى اسحق بن المتقى در آمد)
          - جميله
      - داود [5]
      - (أبو الوليد ؟) ابراهيم [4]
      - أبو العلا سعيد [3]
        - فلانه [11]
        - أبو عبد الله الحسين [10]
        - أبو فراس الحارث [9]

(٥) أبو المعالى شريف الثانى — (٥) أبو الحسن على — ابو على الحسن

تاج المعالى — فخر العرب (متوفى سنه ٤٦٥) — ناصر الدوله أبو محمد الحسين [٢٠]

عدة الدوله [٢١]

مراجع :

Sauvaire: Deux dirhems hamdanides (Macon 1885).

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) «ماده بنى حمدان» (M. Sobernheim).

H. Sauvaire: A Dinar of Salih ebn Merdas (Num. Chron. 1875).

Freytag: Geschichte der Dynastie der Hamdaniden, ZDMG X (1856) 432 à 498 et XI (1857) 177 à 252.

Sachau: Verzeichnis N° 35 p. 9.

(١) در ٢٥٤ با مساور خارجی بجنگید .
(٢) در ٢٩١ در ماردین بر خلیفه سر به طغیان بر داشت .
(٣) در ٣١٢ در نهاوند و از ٣١٧ تا ٣١٩ در موصل بود . او را ناصرالدوله پسر برادرش در رجب سال ٣٢٣ بکشت .
(٤) از ٣٠٧ تا ٣٠٩ در دیارربیعه بود .
(٥) در ٣٠٩ در دیارربیعه بود و در ٣٢٠ در گذشت .
(٦) در ٢٩٣ در موصل بود و از ٣٠١ تا ٣٠٥ به زندان افتاد و در ١٧ محرم سال ٣١٧ در گذشت .
(٧) از ٣١٧ تا ٣١٩ در موصل بود ودر سال ٣٢٢ کشته شد .
(٨) در ٢٩٦ سردار عباسی بود و در ٣٠٣ در جزیره سر به طغیان بر داشت .
(٩) پادشاهی شاعر بود ودر ٣٢٠ در شهر ممبج زائیده شد و در ٣٤٨ اسیر رومیان گشت و از ٣٥١ تا ٣٥٥ حکومت کرد و در ٨ ربیع الثانی سال ٣٥٧ درگذشت . نک : ابن خلکان (طبع اسلین) ج ١ ص ٣٦٦ .
(١٠) در ٣٢٣ در نصیبین به حکومت نشست و در ٣٣٢ بر آذربایجان دست یافت و در ١٦ جمادی الآخر سال ٣٣٨ در گذشت . نک : ابن خلکان (طبع اسلین) ج ٢ ص ٣٣٨ .
(١١) با پسر عمویش سیف الدوله زناشویی کرد .
(١٢) نک : حاشیه پیش .
(١٣) در ١١ ذی قعده سال ٣٢٨ زائیده شد و با دختر عزالدوله بویهی و سپس با دختر عموی خود سیف الدوله زناشویی کرد .
(١٤) از حولی نایب سیف الدوله بود .
(١٥) نک : ابن الأثیر ج ٨ ص ٣٨٥ . (مترجم عربی)
(١٦) حاکم نصیبین بود نک : Br. M. Suppl. III, N° 17; Coll. Princ. Ism. p. VII et Nos 1084, 1085.
(١٧) درهمی به نام دوبرادر در کتابخانه خدیوی مصر موجود است . نک : دارالکتب ص ٣٣٦
(١٨) با پسر عمویش فضل الله زناشویی کرد . نک : پاورقی ١٣
(١٩) امیری شاعر بود و در صفر سال ٤٢٥ درگذشت . نک : ابن خلکان (طبع اسلین) ج ١ ص ٥١٤ وی از ٤٠١ تا ٤٠٣ و از ٤١٢ تا ٤١٤ و از ٤١٥ تا ٤١٩ فرمانروای دمشق بود . نک : ص ٤٤
(٢٠) سردار فاطمی و فرمانروای دمشق از ٤٣٣ تا ٤٤٠ و از ٤٥٠ تا ٤٥٢ . وی در ٤٦٥ در گذشت . نک ص ٤٤ .
(٢١) از طرف فاطمیان از ١٤ رمضان تا ١٨ ذی القعده سال ٤٥٣ فرمانروای دمشق بود .

٥	۱ — أسد الدوله أبو علی صالح بن مرداس الکلابی[1] (متوفی در جمادی الاولی سنه ۴۲۰ ، نک : ص ۵۱)		سنهٔ ۴۱۵ ﻫ
٥	۲ — شبل الدولة أبو کامل نصر بن صالح		۴۲۰
	أنوشتکین الدزبری ، (سردار فاطمی استیلای بر شهر) رمضان ۴۲۹ (متوفی در ربیع الثانی ۴۳۳)		
	ثمال ، (شهر را برای مدتی کوتاه پس گرفت) ۴۲۹		
٥	۳ — معز الدوله أبو علوان ثمال بن صالح	ربیع الثانی	۴۳۳
	استیلای بر قلعه صفر ۴۳۴		
	مکین الدوله أبو علی الحسن بن علی بن ملهم ، (حاکم فاطمی) ۴۴۹ - ۴۵۰		
	ناصر الدوله أبو علی الحسین الحمدانی ، (حاکم فاطمی) ۴۵۰		
	٤ — رشید الدولة تاج الملوك محمود بن نصر		۴۵۲
	ثمال ، (برای بار سوم) ، (متوفی در آخر سنه ۴۵۳) ۴۵۳		
	٥ — أبو ذؤابه عطیه بن صالح[2]		۴۵٤
	رشید الدوله ، (برای بار دوم)[3] ۴۵۷		
	عطیه در رقه تا سنه ۴۶۳[4]		
	٦ — جلال الدوله أبو المظفر نصر بن محمود[5] ، (مقتول سنه ۴۶۸)		۴۶۶
	۷ — أبو الفضائل سابق بن محمود		۴۶۸
	وثاب بن محمود ، (یاغی) ۴۶۸		
	سابق شهر را به شرف الدوله مسلم العقیلی تسلیم کرد ۴۷۲ (نک : ولات حلب ص ۵۱)		

مراجع :

ابن الشحنة : تاریخ حلب (بیروت سنه ۱۹۰۹) .

ابن الاثیر : الکامل .

H. Sauvaire: A Dinar of Salih ebn Merdas of Aleppo (Num. Chron. 1873)

أسامة بن منقذ الشیزری : کتاب الاعتبار .

ابن القلانسی : ذیل تاریخ دمشق (لندن ۱۹۰۸) .

(۱) دائرة المعارف الاسلامیه (طبع فرانسه) ماده « صالح بن مرداس » (M. Sobernheim) . ابن خلکان ج ۱ ص ۶۳۱

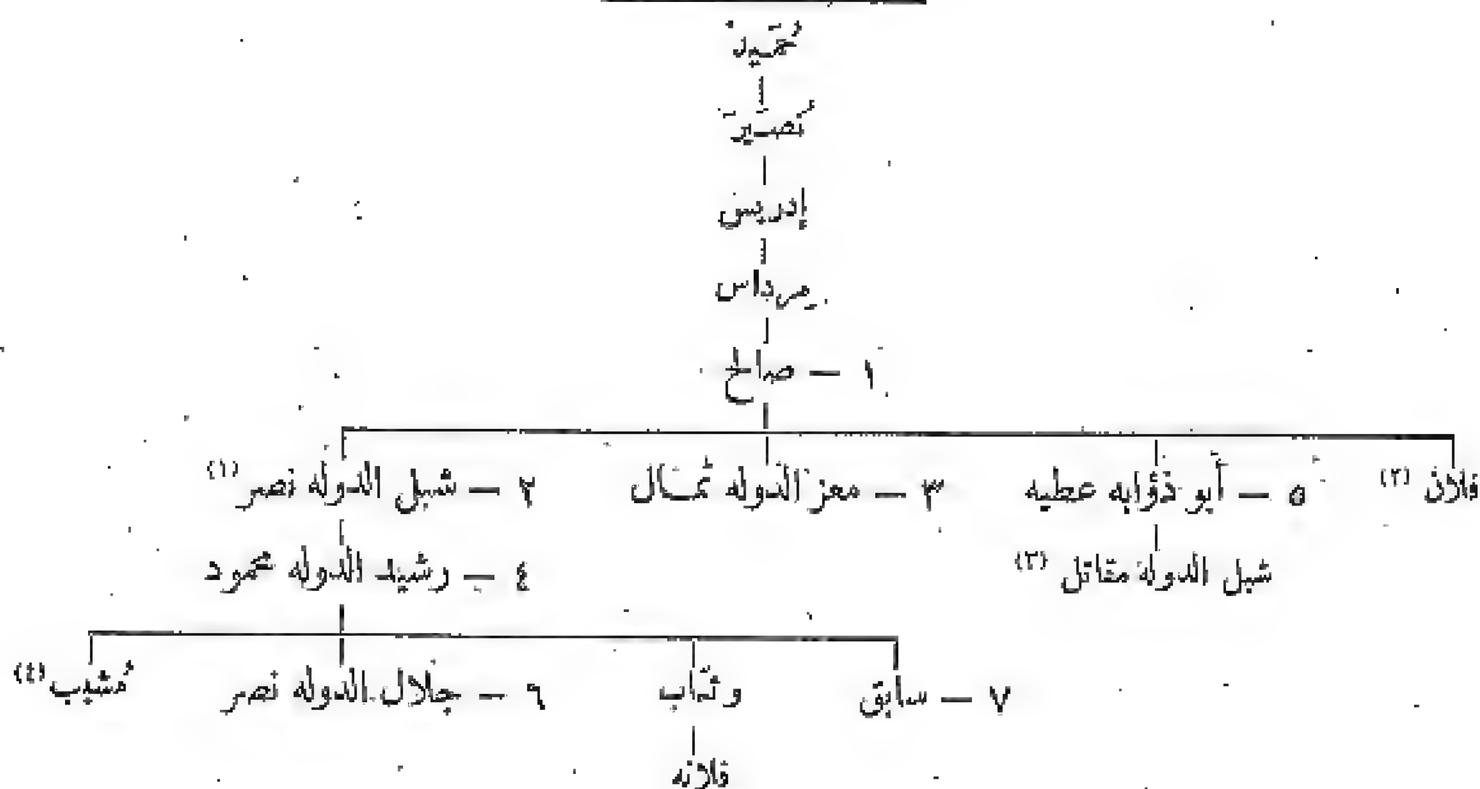
(۲) از سال ۴۵۲ صاحب الرحبه بود .

(۳) در سال ۴۶۸ به حلب در گذشت . (کسی بر وی چیره نشد)

(۴) در سال ۴۶۵ به قسطنطنیه در گذشت .

(۵) شهر منبج را از یونانیان (بیزانس) بگرفت .

نسب بنی مرداس

۱۲۲ ــ بنی عقیل

سلسله نخستین : محمد بن صفوان [۵] . . . . حدود سنه ۲۷۵

(ا) أمراء بنی عقیل :

۰	۱ ــ أبو الذواد محمد بن المسیب	حدود	سنه ۳۸۰ ه
۰	۲ ــ جناح الدوله أبو الحسن علی بن المسیب		۳۸۶
۰	۳ ــ سنان الدوله أبو عامر الحسن بن المسیب		۳۹۰
۰	۴ ــ نور الدوله أبو مرخ مصعب بن المسیب		۳۹۳

(ب) بنی عقیل درموصل [۶] (نصیبین وسنجار وبلد) :

۰	(ا) حسام الدوله أبو حسان المقلد بن المسیب [۷]		۳۸۶
۰	(ب) معتمد الدوله أبو المنیع قرواش بن المقلد ، (مقتول‌در رجب سنه ۴۴۴) .		۳۹۱
۰	(ج) زعیم الدوله أبو کامل برکه بن المقلد		۴۴۲
۰	(د) علم الدین أبو المعالی قریش بن بدران بن المقلد ، (بساسیری موصل را در سنه ۴۴۸ از او بگرفت)	ذو الحجة	۴۴۳
۰	(ه) شرف الدوله أبو المکارم مسلم بن قریش ، (درحلب سنه ۴۷۲ ، متوفی در ۱۰ صفر سنه ۴۷۸)	محرم	۴۵۳
۰	(و) ابراهیم بن قریش ، (اورا تتش سنه ۴۸۶ بکشت).		۴۷۸
۰	(ز) علی بن مسلم		۴۸۶
	او را تتش برکنار کرد ۴۸۹		

---

(۱) با یکی از دختران الملک العزیز بن جلال الدوله بویهی و نیز با شاهزاده‌ای از بنی نمیر زناشویی کرد .
(۲) او و پدرش در سال ۴۲۰ در نبرد اقحوانه کشته شدند .
(۳) شاعر ، نک : ابن الاثیر ج ۱۰ ص ۱۲۰ (حوادث سال ۴۸۵)
(۴) ابن الاثیر ج ۹ ص ۸۰ .
(۵) دیناری از او که در ۲۷۵ در قرقیسیا ضرب شده موجود است . نک : المکتبه " الخدیویه ص ۳۲۸ .
(۶) نک : ولات الموصل ص ۵۹
(۷) درباره زندگینامه او و تاریخ خاندانش رجوع کنید به : ابن خلکان (اشلین) ج ۳ ص ۴۱۵ ، و طبع مصر ج ۲ ص ۱۱۴ .

(ج) بنی عقیل در عانه والحدیثة :

مهارش بن المجلی بن المقلد العقیلی ، محیی الدین أبو الحارث[1] ، (متوفی در صفر سنه ۴۹۹)		سنه ۴۵۰ ه
سلیمان بن مهارش	صفر	۴۹۹
فلان بن سلیمان		۵۱۶
او را زنگی برکنار کرد	۵۳۶	

(د) بنی عقیل در قلعهٔ جعبر :

شمس الدوله سالم بن مالک بن بدران		۴۷۹
شهاب الدوله مالک بن علی بن سالم		۵۱۹
اورا نور الدین محمود بن زنگی برکنار کرد	۵۶۴	

(ه) بنی مقن در تکریت[2] :

۱ — أبو المسیب رافع بن الحسین بن مقن[3]	—
۲ — أبو منعة خمیس بن تغلب بن الحسین[4]	۴۲۷
۳ — أبو غشّام بن خمیس	۴۳۵
۴ — عیسی بن خمیس	۴۴۴
۵ — نصر بن عیسی	—

(و) بنی مقن در عکبراء :

کمال الدوله سیف الدین أبو سنان غریب بن محمد بن مقن[5]	۴۰۱
أبو الریان بن غریب بن محمد بن مقن	۴۲۵

(ز) هیت :

بهاء الدوله ثروان بن وهب بن وهیبة	۴۸۷
کثیر بن وهب	—
المنصور بن کثیر	—
محمد بن رافع بن رفاع	۴۹۹

۱۲۳ — بنی مروان

(میافارقین وآمد[6])

٥	۱ — أبو علی الحسن بن مروان		سنه ۳۸۰
٥ ۵	۲ — ممهد الدوله أبو منصور سعید بن مروان		۳۸۶
٥	أبو شجاع پرویز بن محمد[7]	۴۰۱	
٥ ۵	۳ — نصر الدوله أبو نصر أحمد بن مروان[8]		۴۰۱

(۱) ابن القلانسی در ذیل تاریخ دمشق ص ۸۹ می‌نویسد که نام او مهارش بن ابی المجلی المبارک بن المقلد العقیلی بود . (مترجم عربی)
(۲) ابن اثیر در الکامل ج ۹ ص ۳۰۷ می‌نویسد که نام ایشان بنومقن بوده است . (مترجم عربی)
(۳) نک . ابن الاثیر ج۹ ص ۳۰۷ . (مترجم عربی)
(۴) نک . ابن الاثیر ج۹ ص ۳۰۷ . (مترجم عربی)
(۵) ابن الاثیر (ج۹ ص۳۰۷) می‌نویسد که وی از فرزندان مقن بود . (مترجم عربی)

(۶) میافارقین و آمد و خلاط و دو نیسر و انبار و نصیبین و الجزیره و بلد همه دارالضرب بودند .
(۷) درهمی از او که در ۴۰۱ در میافارقین ضرب شده در Ermitage (موزهٔ ارمیتاژ Inventaire p. 338 N°. 21) موجود است .
(۸) چنانکه بر روی سکه نوشته شده محتمل است که نام او محمد بن مروان باشد . وی در ۳۷۶ راشیده شد و در ۲۹ شوال سال ۴۵۳ در گذشت و لقبش القادربالله بود . نک : ابن خلدون ج۴ ص ۳۱۹

٤ ـ نظام الدین أبو القاسم نصر بن أحمد ، (درمیافارقین) . . . . . ذو القعده سنه ٤٥٣ ﻫ

سعید ، (برادراولی) (درآمد ، تا سنهٔ ٤٥٥) ٤٥٣

نصر آمد وا پس گرفت ٤٥٥

٥ ـ أبو المظفر منصور ، (تا سنة ٤٧٨) ٤٧٢

نسب بني مروان :

دوستك الكردي حميدي
|
مروان
|
٣ ـ أبو نصر أحمد[٢] — ٢ ـ ممهد الدوله — ١ ـ أبو علي الحسن[١]
|
سعید (درآمد ٤٥٣ ـ ٤٥٥) — سليمان — ٥ سعد الدوله أبو الحسن محمد[٣] — ٤ ـ نظام الدین نصر
|
٥ ـ المنصور
|
....
|
....
درقلعه الهتاخ سنة ٥٣٢ ، أو را حسام الدين تمرتاش بن إيلغازي براند (٤)

مراجع :

Amedroz : Marwanids (JRAS, 1903, 124 ss.)

ناصر خسرو : سفرنامه .

M. van Berchem : Arabische Inschriften aus Armenien. Diarbekr (Lehmann-Haupt)

M. van Berchem : Inschriften Oppenheim

ابن الأثير : الكامل .

ابن خلدون : العبر .

ابن خلكان : وفيات الأعيان .

١٢٤ ـ بني مزيد درحله

١ ـ سند الدوله أبو الحسن علي [الأول] بن مزيد الأسدي[٥] . . . . . سنه ٤٠٣

٢ ـ نور الدوله أبو الأغر دبيس [الأول][٦] ٤٠٨

٣ ـ بهاء الدوله أبو كامل منصور ٤٧٤

٤ ـ سيف الدوله صدقه [الأول] ، أبو الحسن[٧] ٤٧٩

٥ ـ نور الدوله دبيس [الثاني] ، أبو الأغر ، (سوار جهانگرد ، مقتول در ١٤ ذي الحجة سنه ٥٢٩)[٨] ٥٠١

(١) باست الناس دخت سعدالدوله حمداني زناشويي کرد . (نک شجره نسب بني حمدان) .

(٢) با دختر قرواش بن مقلد عقيلي زناشويي کرد .

(٣) وليعهد و فرمانرواي آمد ، نک (van Berchem : Arabische Inschriften aus Armenien p. 7, pl. XI)

(٤) ابن الاثير (ج١١ص ٢٤٣) مي نويسد که او حسام الدين تيمور تاش ايلغازي فرمانرواي ماردين است . (مترجم عربي) .

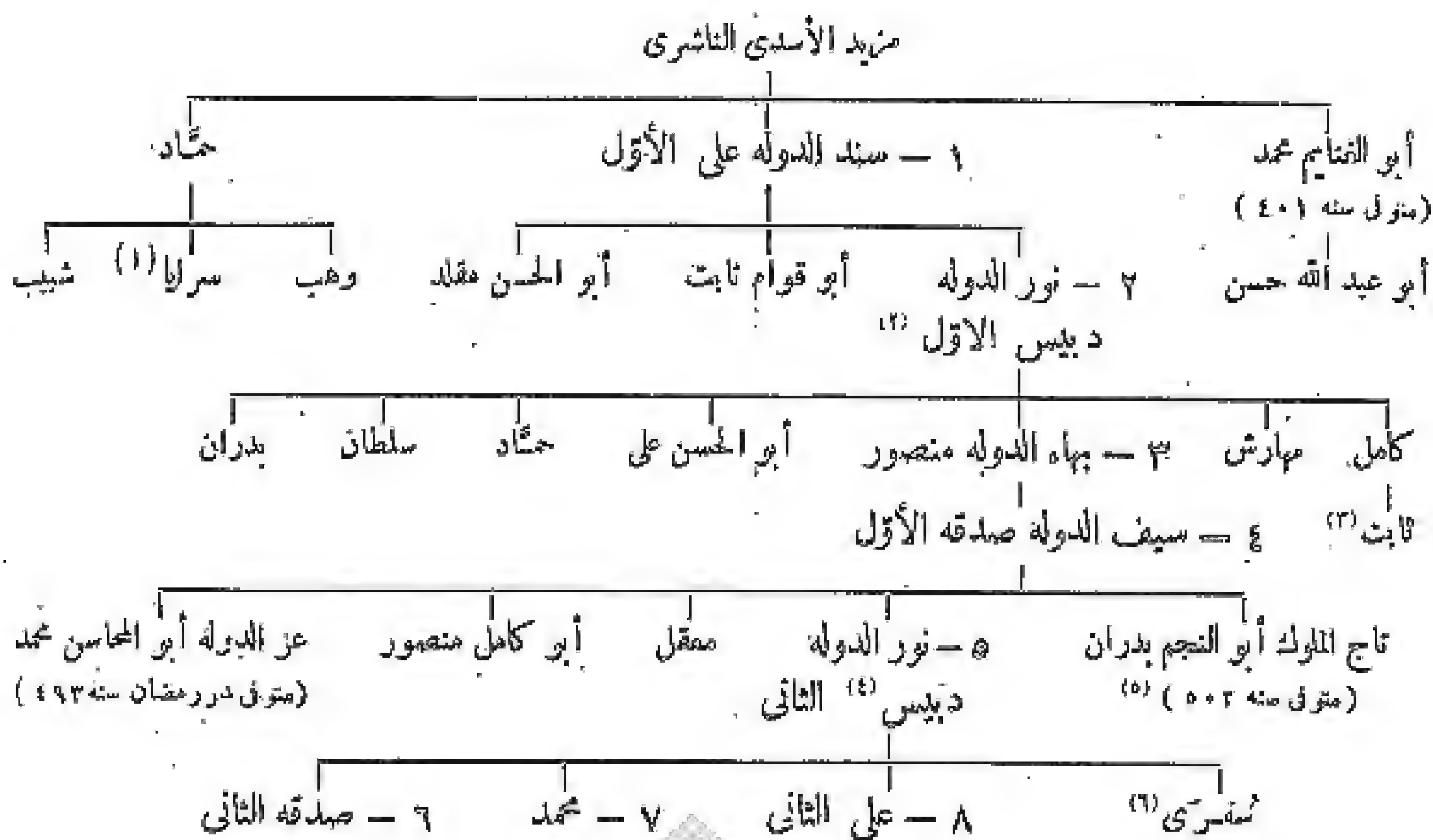
(٥) نک : ابن الاثير ج٩ص ٢١٥ . (مترجم عربي)

(٦) نک : ابن الاثير ج٩ص ٢١٥ . (مترجم عربي)

(٧) درباره زندگينامه او رجوع کنيد به : ابن خلکان (اسليـن) ج١ص ٥٥٤ ، و طبع مصر ج١ص ٢٢٩ .

(٨) نک : ابن خلکان (اسلين) ج١ص ٦٣٤ ، و طبع مصر ج١ص ١٧٧ .

۶ — سیف الدوله صدقه [الثانی]	ذو الحجه	سنه ۵۲۹ ﻫ
۷ — محمد		۵۳۲
۸ — علی [الثانی]		۵۴۰
او را زنگی عزل کرد ۵۴۵		

مراجع : ابن خلکان : وفیات الأعیان .
Karabacek : Beiträge Zur Geschichte der Mazjaditen, Leipzig 1874.
ابن الأثیر : الکامل .

۱۲۵ — البطیحه

(۱) در جمهوریت :

عمران بن شاهین		سنه ۳۳۸ ﻫ
الحسن بن عمران ، (کشته در سنه ۳۷۰)	محرم	۳۶۷
أبو الفرج محمد بن عمران ، (او را المظفر بکشت		۳۷۰
أبو المعالی بن الحسن بن عمران (تبعید به واسط)		۳۷۳
المظفر بن علی ، الحاجب		۳۷۳
مهذب الدوله [الأول] أبو الحسن علی بن نصر ، الأمیر المختار ، (برادر زاده المظفر) ، (مطیع شرف الدوله بویهی شد)		۳۷۶ (۷)

(۱) نک : ابن الاثیر ج ۹ ص ۲۶۵ . (مترجم عربی)
(۲) نخست با دختر ابوالفتح محمد بن عناز فرمانروای حلوان (نک بنی عناز) ، و سپس با جوهر خاتون دختر ایلغازی بن ارتق زناشویی کرد .
(۳) در سال ۴۹۶ فرمانروای هیت بود .
(۴) با دختر عمید الدوله محمد بن جهیر زناشویی کرد . (نک . بنی جهیر و شجره نسب آن شماره ۲۴) .
(۵) با دختر المختص بن ابی الجبر فرمانروای البطیحه زناشویی کرد .
(۶) با مسعود بن محمد سلجوقی زناشویی کرد . نک : ابن الاثیر ج ۱۱ ص ۲۴۳ . (مترجم عربی)
(۷) از او درهمی که ضرب صنیره به سال ۳۹۰ دارد یافت شده است . نک : (St. Lane-Poole ; Fasti Arabici (coll. Avent) VI. Num. Chron. 1887, p. 48.

(ب) عهد تسلط آل بویه :

عمال آل بویه . . . . ۳۸۱ — ۳۹۶

طغیان أبی العباس بن واصل ۳۹۲

مهذب الدوله [الأول] ، (برای بار دوم) ، (متوفی در جادی الاولی سنة ۴۰۸) سنة ۳۹۹ ﻫ

أبو عبد الله محمد بن تبتی[1] ، (خواهر زاده اولی) . . . . جمادی الأولی ۴۰۸

أبو الحسن احمد ، (پسر اولی —) ، (سه روز پس از مرگ پدرش کشته شد) . رمضان ۴۰۸

أبو محمد (عبد الله) الحسین بن بکر الشرابی[2] . . . . . . رمضان ۴۰۸

أبو شجاع صدقه بن فارس بن مردان المزیاری[3] ۴۱۰

سابور بن المرزبان بن مروان[4] ، سردار قشون أبی شجاع صدقه) . . . . محرم ۴۱۲

أبو نصر شیر زاد بن الحسن بن مروان[5] ۴۱۲

الحسین بن بکر الشرابی ، (برای بار دوم) ۴۱۸

ابن المعیرانی[6] . . . . ۴۱۸ — ۴۲۱

أبو نصر بن الهیثم الصلیق[7] ۴۳۳

أبو کالیجار البویهی بطیحه را بگرفت ۴۳۹

(ج) بنی أبی الجبر :

أبو علی محمد بن أبی الجبر ، المختص ۴۵۱

مهذب الدوله [الثانی] أبو العباس أحمد السعید بن محمد بن أبی الجبر . ۴۸۰

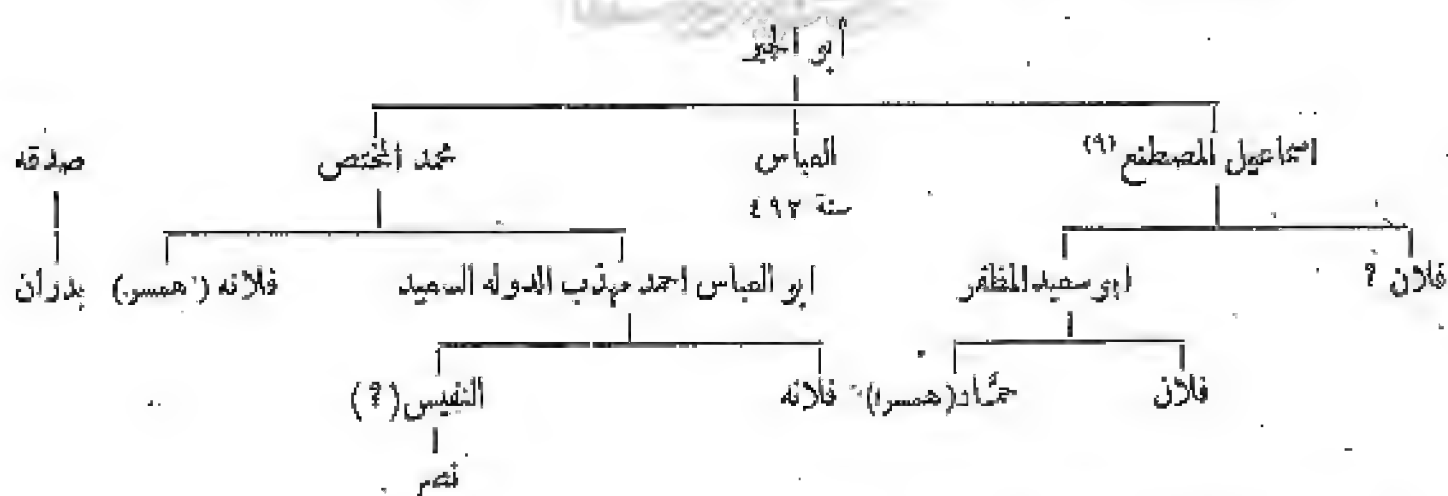
النفیس بن مهذب الدوله[8] . . . . رجب ۵۰۹

نصر بن النفیس . . . . —

المظفر بن اسماعیل . . . . —

(د) بنی معروف :

خلیفه الناصر بطیحه را به طور نهائی بگرفت ۶۱۲

مراجع : ابن الأثیر : الکامل .

ابن خلدون : العبر .

St. Lane Poole : Fasti Arabici, VI c: Num. Chron. 1887.

Sachau[10] : Verzeichnis, Nos 32 et 33.

(۱) أبو عبدالله محمد بن نسی . نک : ابن خلدون ج ۴ ص ۵۰۹ (مترجم عربی)

(۲) برابو کالیجار مرزبان بویهی سر به طغیان بر داشت .

(۳) نک : ابن الاثیر ج۹ ص ۱۲۸ . (مترجم عربی)

(۴) نک : ابن الاثیر ج۹ ص ۲۲۸ . (مترجم عربی)

(۵) نک : ابن الاثیر ج۹ ص ۲۲۹ . (مترجم عربی)

(۶) نک : ابن الاثیر ج۹ ص ۲۵۳ . (مترجم عربی)

(۷) نک : ابن الاثیر ج۹ ص ۲۴۴ . (مترجم عربی)

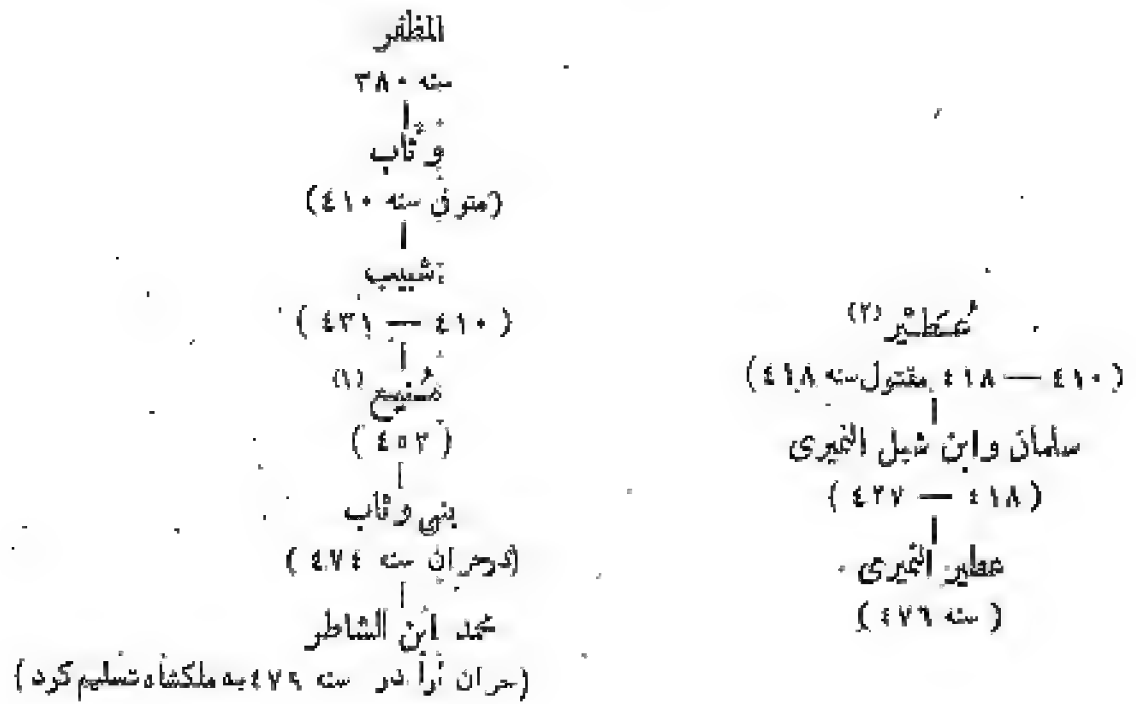
(۸) نک : ابن الاثیر ج۱۰ ص ۲۵۲ . (مترجم عربی)

(۹) نک : ابن الاثیر ج ۱۰ ص ۲۵۲ ، و ابن خلدون (چاپ مصر) ج۴ ص ۵۱۱ (مترجم عربی)

(۱۰) آنچه زاخائو (Sachau) آورده ضد و نقیض نوشته ابن الاثیر و ابن خلدون است .

۱۲۶ – نمیریان

(درالرها و حران و سروج و رقه)

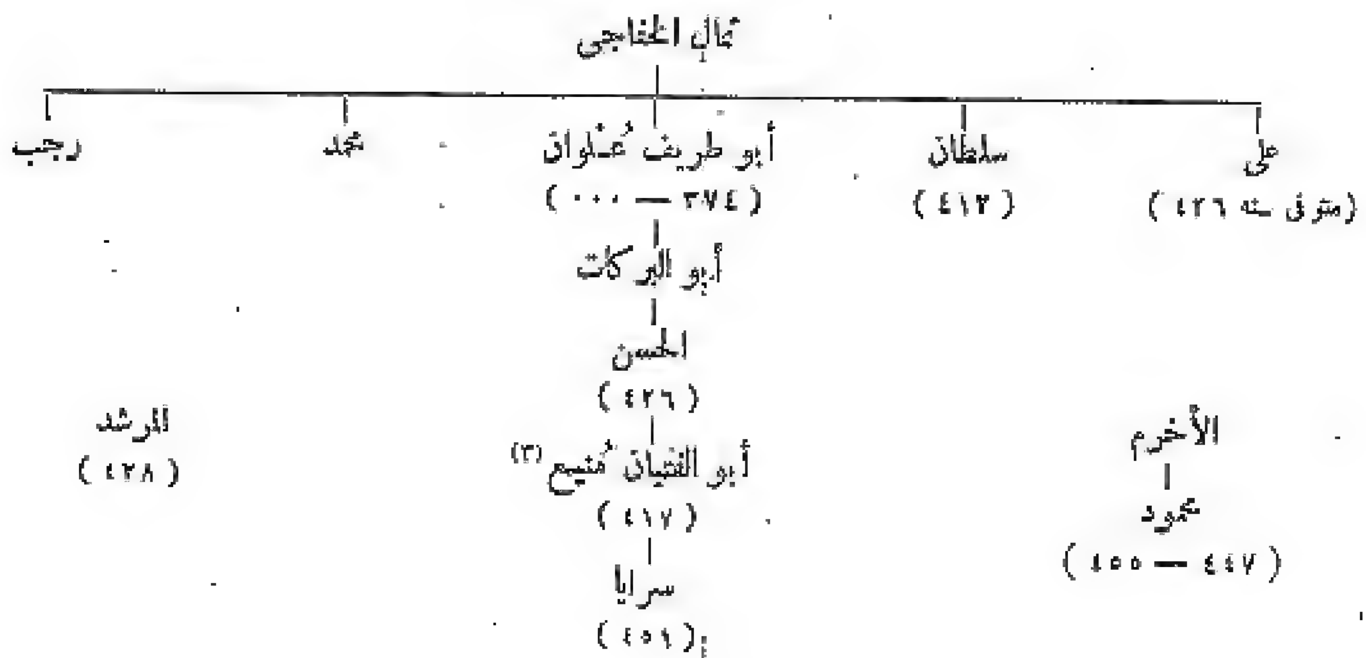

مراجع : ابن الأثیر : الکامل

Wüstenfeld: Geschichte der Fatimiden Chalifen p. 228.

۱۲۷ – بنی خفاجه

(عشیرهٔ بنی عقیل)

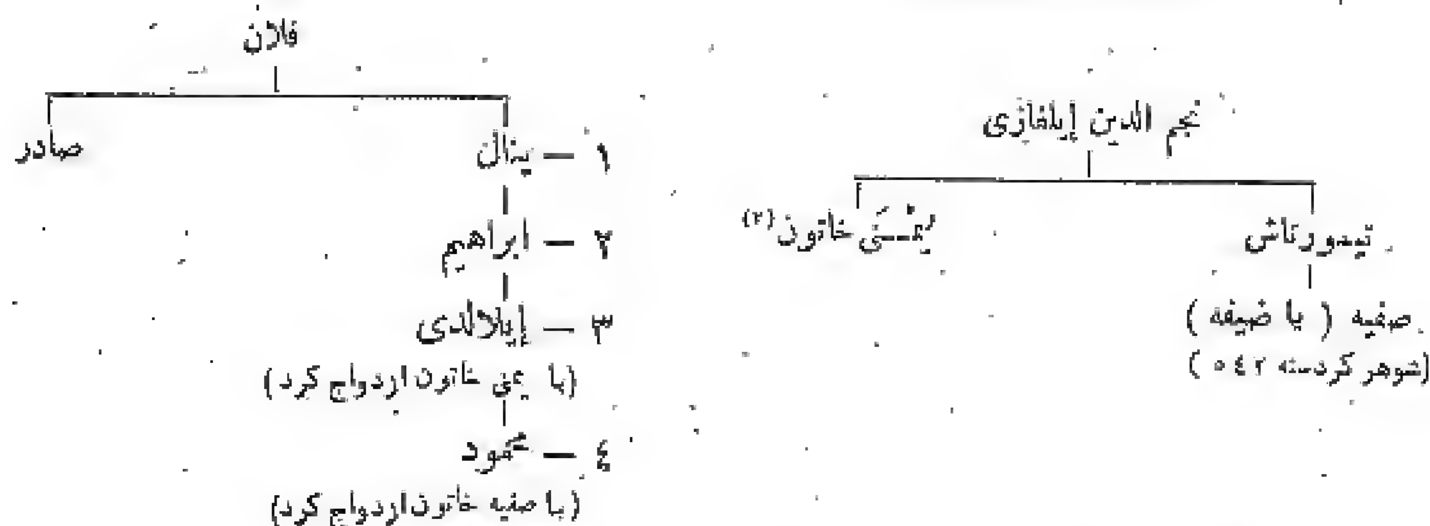

مراجع : ابن الأثیر : الکامل

(۱) لقب او ابوالزمان بود. نک: ابن الاثیر ج۹ ص۱۶۴. (مترجم عربی)
(۲) نک: ابن الاثیر ج۱۰ ص۲۴۴. (مترجم عربی)
(۳) ابن الاثیر (ج۹ ص۲۴۸) می‌نویسد که نام او منیع بن حسان بود. (مترجم عربی)

۱۲۸ — بنی ینال درآمد

۱ — ینال (اینال)	حدود	سنهٔ ۴۹۰ ﻫ
۲ — فخر الدوله ابراهیم	حدود	۴۹۳
۵ ۳ — سعد الدوله أبو منصور إیلالدی (آیکلدی⁽۱⁾)، (مترفی درماه جمادی الأولی ۵۳۶)		۵۰۳
۵ ۴ — جمال الدین شمس الملوک محمود		۵۳۶
اورا صلاح الدین عزل کرد ۵۷۹		

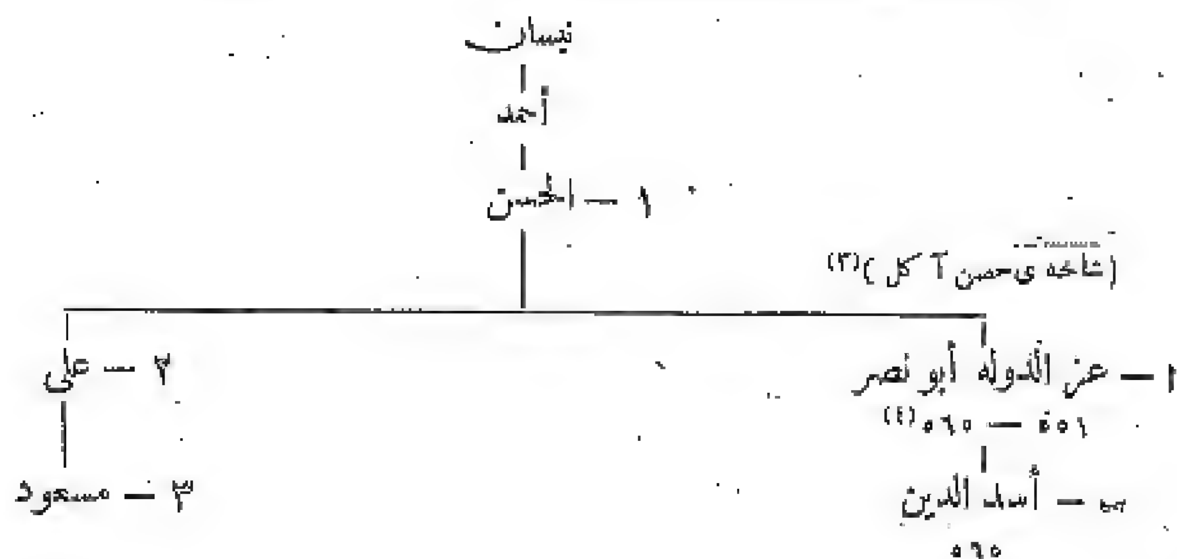

مراجع : ابن القلانسی ؛ ذیل تاریخ دمشق (بیروت ۱۹۰۸) .
van Berchem : Inschriften Oppenheim, N° 124.
van Berchem : Amida p. 55.

۱۲۹ — بنی نیسان درآمد

(حاجبان کاخ شاهی)

۵ ۱ — مؤید الدین أبو علی الحسن بن أحمد	حدود	سنهٔ ۵۳۰
۵ ۲ — جمال الدوله کمال الدین ابو القاسم علی بن الحسن		۵۵۹
۵ ۳ — بهاء الدین مسعود بن علی	حدود	۵۷۳
او را صلاح الدین براند و آمد به ی أرتق داده شد . . . ۵۷۹		

مراجع : (نک . بنی ینال) .

---

(۱) در کتیبه‌ها نام او ایلالدی آمده است . نک : ابن القلانسی ص ۱۳۸ (مترجم عربی)
(۲) نک . ابن القلانسی ذیل تاریخ دمشق ص ۲۷۵ (مترجم عربی)
(۳) نک : ابن القلانسی ذیل تاریخ دمشق ص ۲۷۶ . (مترجم عربی)
(۴) درسال ۵۴۲ به میافارقین رفت تا با تیرنگ و دسیسه صفیه خاتون را برای آقای خود محمود بن ایکلدی بیاورد .

١٢٩ – (١) آل شبيب

(شيوخ قبيله المنتفق)[١]

- مهنّا
  - شبيب
    - مانع
      - شبيب
        - مانع
          - حمود
          - راشد
          - محمد
            - عبد الله
              - نجمان
              - ناصر
              - ثويني
            - سعدون
              - ثامر
                - علي
                  - فهد پاشا
                    - عبد المحسن بک[٣]
                - ناصر
                - صبيح
                - راشد
                  - ناصر پاشا[٢]
                    - حمزه
                    - فالح پاشا
                      - عبد اللطيف
                      - عبدالعزيز
                      - عبدالرزاق[٤]
                      - عبدالله
                      - عبدالكريم
                  - منصور پاشا
                    - فهد
                    - سليمان
                      - علي
                        - فهد
                    - سعدون پاشا
                      - عجيمي پاشا
                      - ثامر
                    - عبد الله
                      - سمير
                      - ثويني
                - عبد المحسن
                - محمد
                  - بندر
                  - فهد
                  - عيسى
                  - عاجل
                - صالح
                  - فارس
                - منصور
                  - سليمان
                    - عبد العالي
                  - عبد الله
                    - علي
                - عبد الله
                - حمود
                  - فيصل
                  - ماجد
                  - برغش
          - مغامس
            - عبد العزيز
              - محمد

مراجع : Stephen Hemsley Longrigg : Four Centuries of Modern Iraq (Oxford, Clarendon, 1925).

(١) تک : Longrigg: (Four centuries of Modern Iraq, p. 78) . (مترجم عربى)

(٢) درحدود سال ١٢٨٦ درروزگار مدحت پاشا ناصريه را تاسيس كرد .

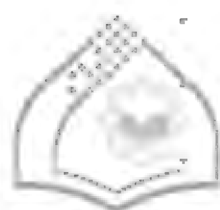
(٣) از سال ١٣٤١ تا ١٣٤٣ نخست وزير عراق بود .

(٤) تک : (Longrigg, p. 349) مترجم عربى .

بخش هشتم

آسیای صغیر و امپراتوری عثمانی

(سلاجقهٔ روم)

سلیمان بن قُتُلمِش . . . . سنه ۴۷۰ ه

دوره فترت . . . . ۴۷۹ — ۴۸۵

قلیچ ارسلان [الأول] داود بن سلیمان ۴۸۵

ملکشاه [الأول] بن قلیچ ارسلان ۵۰۰

○ △ رکن الدین (یا عز الدین) مسعود [الأول] بن قلیچ ارسلان . . ۵۱۰

○ △ عز الدین قلیچ ارسلان [الثانی] بن مسعود ، (متوفی سنه ۵۸۸) . . . ۵۵۱

انقسام دولت :

۱ — رکن الدین سلیمان شاه ، (درتوقات) . . . .

۲ — ناصر الدین برکیا روق شاه ، (درنیکسار) . . . . .

○ ۳ — مغیث الدین طغرلشاه ، (درابلستان ، وارزروم وبایبرت) . .

△ ۴ — نور الدین سلطان شاه ، (درقیصریه) . . . . .

۵ — قطب الدین ملکشاه [الثانی] (درسیواس وآقسرای) . .

۶ — معز الدین قیصر شاه ، (درملطیه) . . . .

۷ — . . . . سنجر شاه ، (در هراکلیه) . . .

۸ — . . . . ارسلان شاه ، (درنیکده) . . .

۹ — نظام الدین أرغون شاه ، (درآماسیه) . . . . . .

۱۰ — محیی الدین مسعود شاه ، (درانکوریه « انقره ») . . .

۱۱ — غیاث الدین کیخسرو [الأول] ، (درقونیه وبرغلو) . . . .

△ ۱۲ — عصمة الدین جوهر خاتون ، (درقیصریه) . . . . . .

○ غیاث الدین کیخسرو [الأول] ۵۸۸

○ △ رکن الدین سلیمان شاه [الثانی] بن قلیچ ارسلان ، (متوفی در ۶ ذی القعده سنه ۶۰۰) ۵۹۲ (۱)

عز الدین قلیچ ارسلان [الثالث] بن سلیمان شاه . . . . . . ذو القعدة ۶۰۰

○ △ کیخسرو [الأول] ، (برای بار دوم) (۲) . ربیع الأول سنه ۶۰۱

○ △ عز الدین کیکاوس [الأول] بن کیخسرو [الأول] (۳) . . . . محرم ۶۰۷

○ △ علاء الدین کیقباد [الأول] بن کیخسرو [الأول] (۴) ، (مسموم شد سنه ۶۳۴) ۶۱۶

---

(۱) بنا به سکه‌ای که در سال ۵۹۲ در قونیه ضرب شده است .
(۲) در جنگ خناس در محرم ۶۰۷ کشته شد .
(۳) △ وزیرش فخرالدین علی بن الحسین امیر داد صاحب عطا نام داشت و تا سال ۶۸۴ وزارت کرد .
(۴) △ وزیرش جلال الدین قره‌تای ارزنجان را از بنی منکوجک بگرفت .

سلاجقه در آسیای صغیر

سلجوق

ارسلان بيغو

شهاب الدوله قتلمش

١ — سليمان الأول

داود [1] — ٢ — قليج ارسلان [الأول] داود

٤ — ركن الدين مسعود — ٣ — ملكشاه الأول

٥ — عز الدين قليج آرسلان الثاني [2]

عصمة الدين (ك) جوهر [5] — غياث الدين (ى) ٧ — كيخسرو الأول [4] — محيي الدين (ط) مسعودشاه — نظام الدين (ح) أرغونشاه — .... ارسلانشاه (ز) — .... سنجرشاه (و) — معز الدين قيصرشاه — ٦ — (هـ) قطب الدين ملكشاه الثاني — (د) نور الدين محمود سلطان شاه — (ج) أبو الحارث مغيث الدين طغرل شاه (متوفى سنه ٦٢٢) [3] — (ب) ناصر الدين بركياروق شاه — ٨ — (ا) ركن الدين سليمان شاه

٩ — عز الدين قليج ارسلان الثالث

أبناء طغرل شاه: عصمت خاتون [7] — ركن الدين جهان شاه [6]

أبناء كيخسرو الأول: جلال الدين كيفر يدون [11] — ١٠ — عز الدين كيكاوس الأول — ١١ — علاء الدين كيقباد الأول [8]

ملكه خاتون [10] — ١٢ — غياث الدين كيخسرو الثاني [9]

سلجوق خاتون [14] — جرجى خاتون [13] — ١٤ — علاء الدين كيقباد الثاني — ١٥ — ركن الدين قليج أرسلان الرابع — فلك الدين [12] — ١٣ — عز الدين كيكاوس الثاني (٢٢)

سلجوق خواتون (۲۳)
خاتون
(درگذشته پس از ۶۹۱)

۱۹ — غیاث الدین
کیخسرو
الثالث

خداوند خاتون (۲۱)

فلانه (۲۰)

سیاوش (۱۹)
(دروغین)
(یاغی)

فرامرز

۱۸ — علاء الدین کیقباد
الثالث

۱۹ — غیاث الدین
مسعود الثالث (۱۸)

۱۷ — غیاث الدین
مسعود الثانی

تاج الدین
التیتباش
غازی چلبی (۱۷)

ابراهیم

رکن الدین
قلیج (۱۶) ارسلان

ملک قسطنطین (۱۵)
(تعمید او
در قسطنطنیه
انجام گرفت)

---

(۱) نک : خلیل ادهم : دول اسلامیه ص ۲۱۹ . (مترجم عربی)

(۲) در ۱۵ شعبان سال ۵۸۸ درگذشت .

(۳) در سال ۵۹۷ برکنار شد ، برارزروم دست یافت و سپس از آن رانده گردید و در الرها درگذشت .

(۴) دختر مانوئل مافروزوم (Manuel Mavrozomes) را در تبعیدگاه خود در قسطنطنیه به زنی گرفت . نک : دائرة المعارف اسلام — مادهٔ کیخسرو

(۵) کتیبهٔ مدرسهٔ چفتلر در قیصریه از او از سال ۶۰۲ باقیمانده است .

(۶) از سال ۶۲۲ تا ۶۲۷ فرمانروای ارزروم بود. کیقباد اول او را برکنار کرد.

(۷) نک : (Revue hist. Ott. 27, p. 149) .

(۸) (بنا به کتیبه سال ۶۳۵) نخست خواند خاتون ماه پری مادر کیخسرو دوم ، و سپس دختر الملک العادل ابی بکر بن ایوب را به زنی گرفت . در سال ۶۴۵ درگذشت . سنگ قبرش در قیصریه است .

(۹) نخست غازیه خاتون دختر العزیز محمد فرمانروای حلب (Contr. N° 522) . سپس تمر شاهزاده جورجیا و مادر کیقباد دوم را به زنی گرفت .

(۱۰) با الملک ناصر یوسف بن العزیز بن الظاهر زناشویی کرد . نک : (Zambaur : Contr. III, N° 522) .

(۱۱) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۲۱۹) می‌نویسد که نام او کیفر بدون است . (مترجم عربی)

(۱۲) در سال ۶۵۶ درگذشت . نک : Ibn Schihné, 197.

(۱۳) همسر معین الدین سلیمان بن علی پروانه بود .

(۱۴) در محرم ۶۸۳ درگذشت . سنگ قبرش در قیصریه است .

(۱۵) در سال ۶۸۲ درگذشت . نک : Huart, Enz. d. Isl., I, 330.

(۱۶) نک : (Revue hist. Ott. III, 195, VI, 384) .

(۱۷) تا سال ۷۵۵ فرمانروای سینوپ بود .

(۱۸) دربارهٔ سکه‌های او نک (Revue hist. Ott. III. p. 191)

(۱۹) در ۱۰ ذی الحجه سال ۶۷۴ به کمک محمد بن کریم الدین قرامان بر قونیه دست یافت . در محرم ۶۷۶ درگذشت .

(۲۰) با محمد بن قرامان زناشویی کرد .

(۲۱) در سال ۷۱۲ درگذشت . نک : (Revue hist. Ott. XII, p. 746) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۲۱۹) می‌نویسد که خداوند خاتون دختر قلیچ ارسلان چهارم بود و در سال ۷۳۲ درگذشت . (مترجم عربی)

(۲۲) با دختر برکه "بن جوجی" زناشویی کرد. نک : قلقلیانشتن فراتسوی

(۲۳) نک : (Revue hist. Ott. XXXV, p. 654) .

○ ∸	غیاث الدین کیخسرو [الثانی] بن کیقباد [الأول]		سنه ٦٣٤ ﻫ
	حکومت سه برادر فرزندان کیخسرو [الثانی] :		
○ △	عز الدین کیکاوس [الثانی] ، (به تنهایی)		٦٤٤ — ٦٤٦
○ △	کیکاوس [الثانی] ، (بابرادرش قلیچ ارسلان الرابع)		٦٤٦ — ٦٤٧
○ △	کیکاوس [الثانی] ، (بابرادرش رکن الدین قلیچ ارسلان [1] الرابع وعلاء الدین کیقباد الثانی)		٦٤٧ — ٦٥٥
	کیکاوس [الثانی] به قبچاق فرار کرد [2]	٦٥٥	
○ △	قلیچ آرسلان [الرابع] ، (به تنهایی) (کشته در سنه ٦٦٣)		٦٥٥
○ △	غیاث الدین کیخسرو [الثالث] (در دوسال و نیمی منصوب شد) [3]		٦٦٣
	استیلای مصریان بر قونیه	٦٧٥	
	سیاوش بن کیکاوس [الثانی] ، مدعی ، (کشته در سنه ٦٨٢)	٦٧٦	
○ △	غیاث الدین مسعود [الثانی] بن کیکاوس [الثانی]		٦٨١
	علاء الدین کیقباد [الثالث] ، (نخستین بار بر قسمت شرقی حکومت کرد)		٦٨٣
○ △	مسعود [الثانی] ، (برای بار دوم)		٦٨٣
△	کیقباد [الثالث] ، (برای بار دوم)	٦٩٢	
○	مسعود [الثانی] ، (برای بار سوم)	٦٩٣	
○ △	کیقباد [الثالث] ، (برای بار سوم)	٧٠٠	
○ △	مسعود [الثانی] ، (برای بار چهارم) (متوفی سنه ٧٠٤)	٧٠٢	
	کیقباد [الثالث] ، (برای بار چهارم)	٧٠٤	
	غیاث الدین مسعود [الثالث] بن کیقباد [الثالث]		٧٠٧
	تسلط مغولان — ولات مغول :	٧٠٧	
	تیمورتاش بن چوپان ، (تا سنه ٧٢٧) [4]	٧١٧	
	علاء الدین إرتنا ، (لقب نویان بگرفت)	محرم ٧٢٨	

مراجع :

Houtsma : Recueil des textes relatifs à l'histoire des Seldjucides IV.

ابن الأثیر : الکامل .

أبو الفدا : المختصر فی أخبار البشر .

Aḥmed Tewḥîd : Muzé -i- Humayûn, IV p. 106.

Revue Historique Ottomane.

ابن الشحنة : الدر المنتخب فی تاریخ مملکة حلب

M. van Berchem : Arabische Inschriften aus p. 28.

C. I. A. III, Siwas et Diwriguî.

Cl. Huart : Epigraphie de l'Asie Mineure.

Sarre : Reise in Kleinasien, (Berlin 1896).

Halil Edhem : Qaîsaria Schehri, Stambaul 1334.

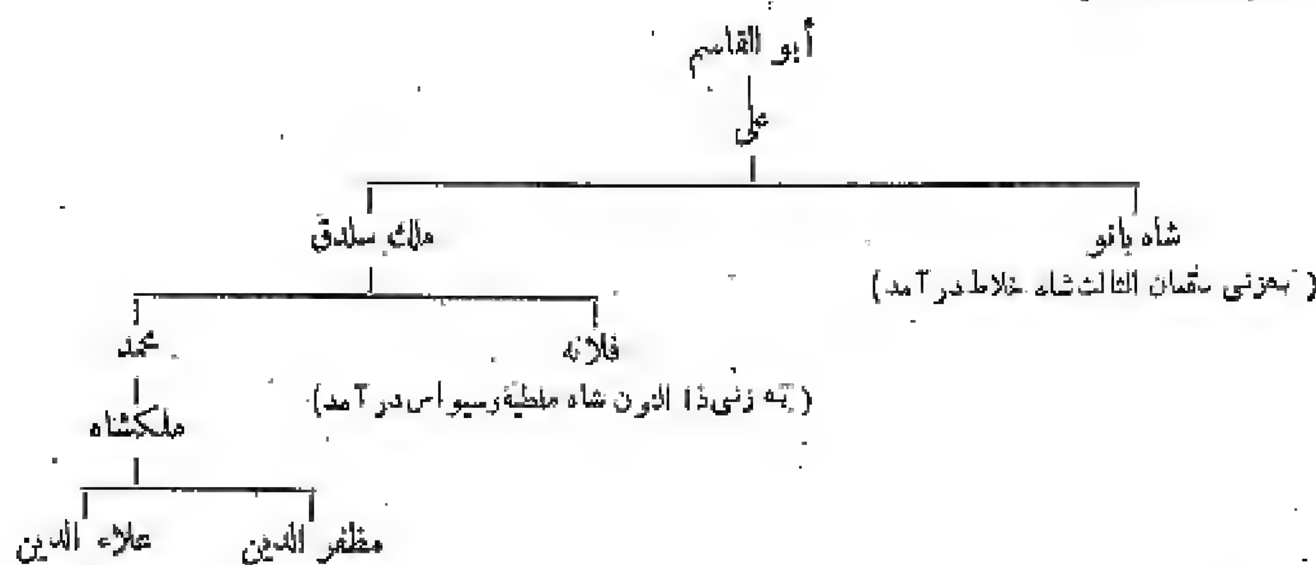
---

(۱) در سال ۶۵۲ قلیچ ارسلان چهارم درقیصریه دعوی استقلال کرد .
(۲) بادخت برکه " خان زناشویی کرد و در سال ۶۷۸ در گذشت .
(۳) توسط معین الدین سلیمان پروانه به امارت تعیین گشت .
(۴) به مصر گریخت نک : (C. I. A. III, 41. 5).

۱۳۱ — بنی سُلْدُق در أرزروم

	علی بن أبی القاسم	حدود	سنة ٤٩٦ ﻫ
٥	عز الدین سُلْدُق بن علی	حدود	٥٤٨
٥	ناصر الدین محمد بن سلدق ، (حامل سلاجقة)		٥٦٠
	ملکشاه بن محمد	حدود	٥٨٠
	علاء الدین بن ملکشاه ، (او را رکن الدین سلیمان الثانی سنة ٥٩٨ عزل کرد)	حدود	٥٩٠

شجره نسب ایشان :

مراجع : ابن الأثیر : الکامل .

Defrémery (J. As. juin. 1849, p. 498).
Revue Historique Ottomane 1, 165.
Halil Edhem : Qaisaria –Schehri p. 13.
Ahmad Tewhîd : Catalogue Musée Impérial, IV, p. 70, note 1.
E. Sachau : Verzeichnis N° 24 p. 14.
Bergmann : Zur muhammed anischen Münzkunde, ZDMG XXIII (1869) p 251.
Fræhn : Quinque Centuriæ p. 271.

۱۳۲ — بنی مَنگوجَك در أرْزنجان [1]

۱ — فرع أرزنجان :

قلمروشان : أرزنجان وکماخ وکوغونیا (قرا حصار شرق) دیوریکی

	۱ — أمیر منگوجك غازی ، (او را آلب ارسلان بر أرزنجان منصوب کرد)		سنة ٤٦٤ ﻫ
	۲ — اسحق بن منگوجك		—
	۳ — داود [الأول] بن اسحق		—
٥	٤ — الملك السعید فخر الدین بهرامشاه بن داود [الأول] [2]	حدود	٥٥٠
	٥ — علاء الدین داود [الثانی] بن بهرامشاه . مملکت خود را به کیقباد الأول سنة ٦٢٥ داد و آق شهر و ایلغین را گرفت .	حدود	٦١٥
∆	٦ — مظفر الدین محمد بن بهرامشاه [3]		—

(۱) عنوان رسمی این اسم منگوجك است و منگوچ نیست (C. I. A. III, N° 38, p. 66).

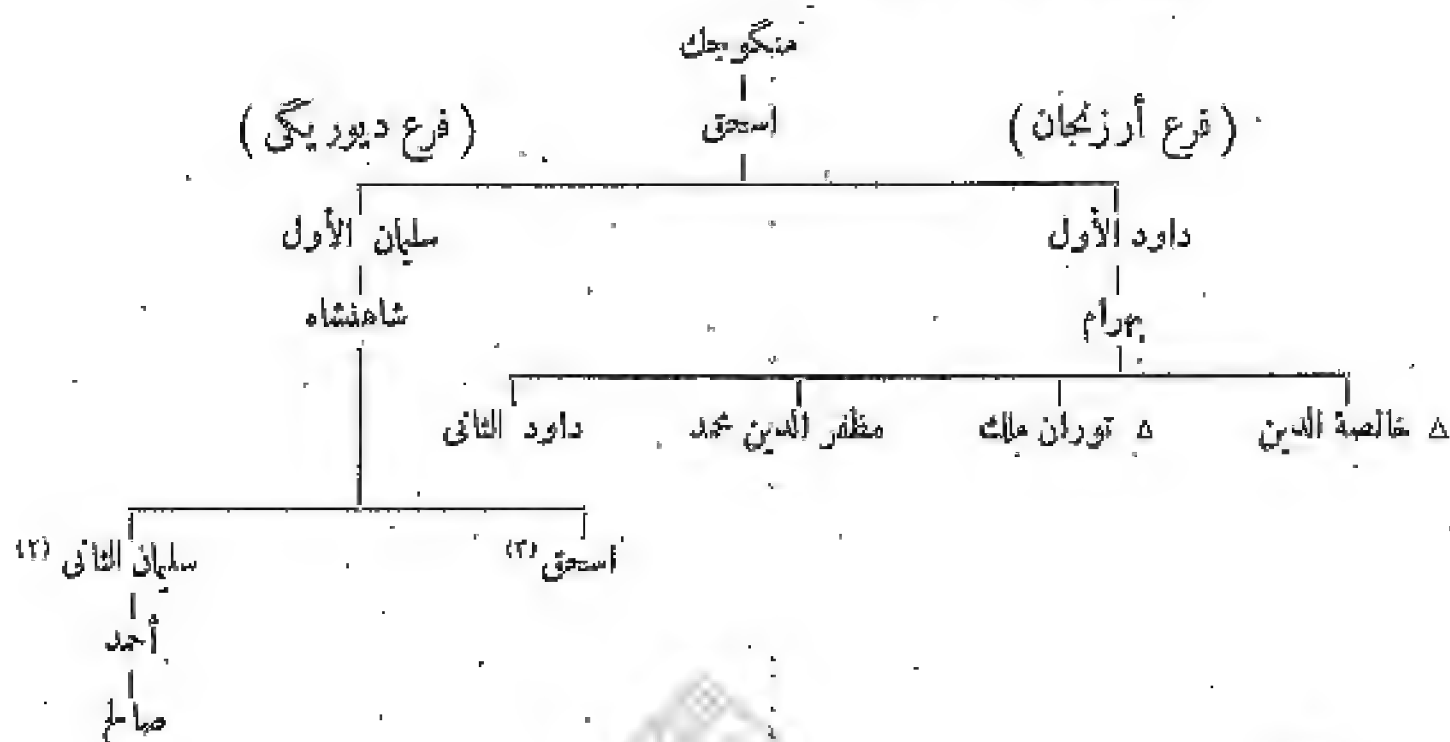
(۲) نك : (Contr. I, N° 110) و أحمد توحید (I.C. N° 96) .

(۳) نخست در کوکونیا تیولدار بود وسپس به قیر شهر نقل مکان کرد .

۲ — فرع دیوریگی :

	۱ — سلیمان [الأول] بن اسحق بن منگوجك		—
٥ ∆ ۲ —	سیف الدین أبو المظفر شاهنشاه[1]	حدود	سنه ٥٧٩ ﻫ
	۳ — سلیمان [الثانی] بن شاهنشاه	حدود	٥٩٢
∆ ٤ —	حسام الدین أبو المظفر أحمد شاه ، (عامل سلاجقه)	حدود	٦٢٥
∆ ٥ —	أبو المؤید صالح بن أحمد	حدود	٦٥٠

استیلای سلاجقه بر دیوریگی سنه ٦٥٠ ، و استیلای مغول سنه ٦٧٥
و مصریان حدود سنه ٨٠٠ بر آن شهر . . . .

مراجع :

Houtsma : La Dynastie des Benu Manguček, Revue Orient. 1904 p. 277 ss.
Hist. Or. des Croisades, II, a, p. 172.
Halil Edhem : Qaiṣaria-Schehri p. 13.
Revue Hist. Ott. 1. 166.
E. Sachau : Verzeichnis N° 25, p. 14.
M. van Berchem : Ar. Inschr. Armenien p. 32, C. I. A. III, 55.
Ahmad Tewhid : Cat. Mus. Ott. IV, p. 76.

۱۳۳ — بنی دانشمند

قلمروشان : سیواس و آماسیه و توقات و نیکسار و عثمانجق و چوروم و کنغری و قسطمونی و چانیك و ألبستان و ملطیه

(ا) فرع سیواس :

	۱ — ملك دانشمند أحمد غازی ، شمس الدین	سنه ٤٥٥ ﻫ
٥ ∆ ۲ —	ملك (یا أمیر) غازی گمشتکین بن دانشمند	٤٧٧
٥ ۳ —	أبو المظفر محمد ناصر الدین بن گمشتکین ، (متوفی سنه ٥٣٧)	٤٩٥

(۱) عامل سلیمان سلجوقی صاحب توقات بود .
(۲) با فاطمه خاتون دخت ؟ ازدواج کرد .
(۳) سنگ قبری با تاریخ ٦٤٥ ؟ (C. I. A. III, 90 2) از او باقی است .

○ ٤ — ذو النون عماد الدين بن محمد ، (برای بار اول) . . . . بسنهٔ ٥٣٧ ه

○ △ ٥ — یاغی بسان [٢] نظام الدين بن گمشتكين ، (متوفی سنه ٥٦٢) . . . حدود ٥٥٠ [١]

٦ — أبو محمد إسماعيل غازی جمال الدين بن ياغی بسان [٣] . . . . . حدود ٥٦٢

٧ — إبراهيم شمس الدين بن گمشتكين . . . . —

○ ٨ — أبو القادر إسماعيل شمس الدين بن إبراهيم . . . . —

⊙ ذو النون ، (برای بار دوم با لقب ناصر الدين ، متوفی سنة ٥٦٩) ٥٦٤

فتح قليج ارسلان [الثانی] كشوررا ٥٦٩

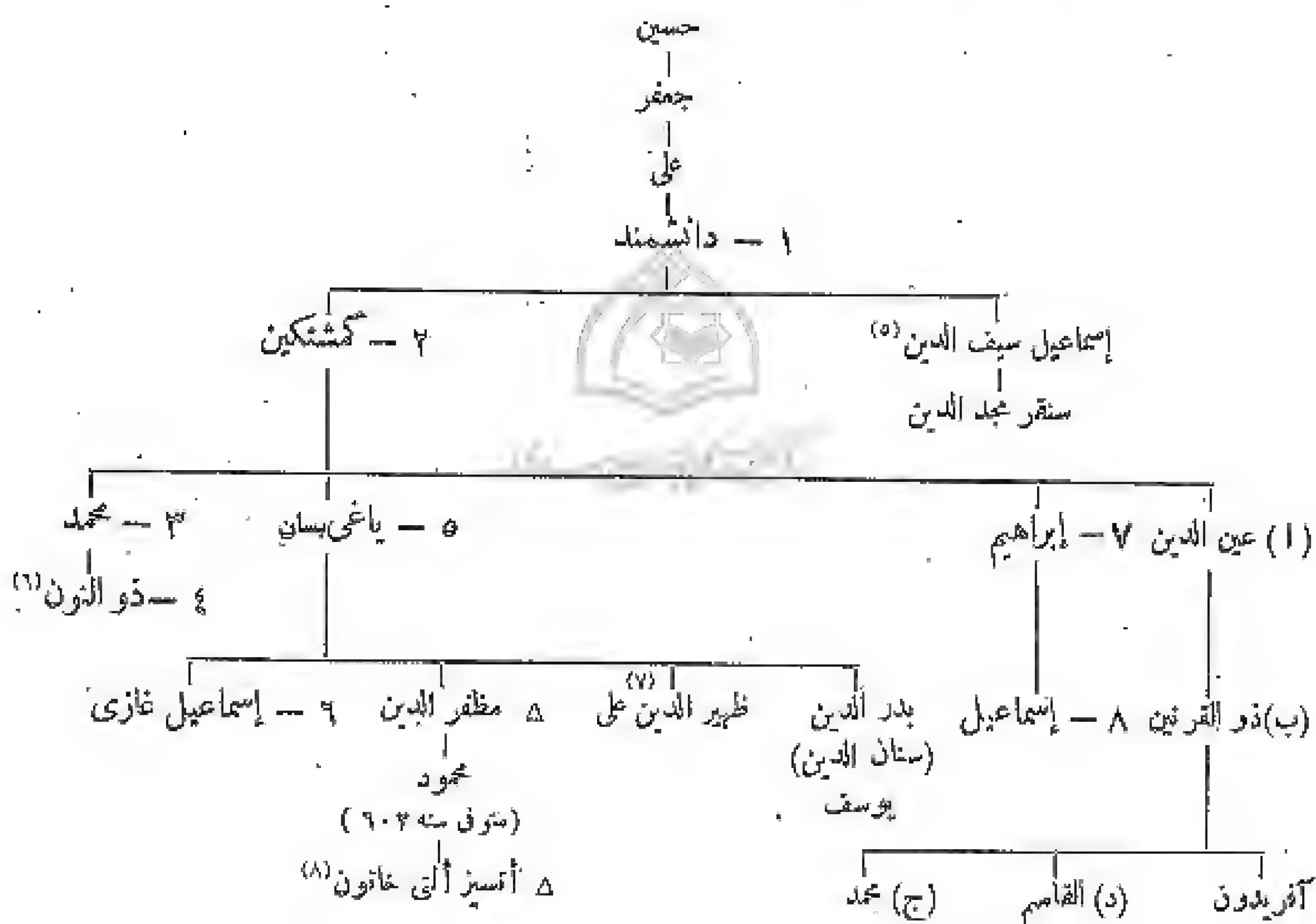
(ب) فرع ملطيه :

(ا) عين الدين بن گمشتكين [٤] ، (متوفی سنه ٥٤٥) . . . . —

○ (ب) ذو القرنين بن عين الدين ٥٤٥

○ (ج) ناصر الدين محمد بن ذی القرنين . . . . حدود ٥٥٦

○ (د) فخر الدين القاسم بن ذی القرنين . . . . حدود ٥٩٧

مراجع : A. D. Mordtmann sr. Die Dynastie der Danischmende, ZDMG 1876, XXX. 468.
Casanova : Numismatique des Danischmendides, Rev. Num. 1896, p. 96.
Ahmed Towhid : Catalogue Musée Impérial. IV. 82, 97.

---

(١) از این فرمانروا کتیبه‌ای به تاریخ ۵۵۲ در قلعه نیکسار محفوظ است.
(٢) در ترجمه عربی "بسان" آمده و مترجم مزبور آنرا صحیح تر دانسته است.
(٣) خلیل ادهم در کتاب دول اسلامیه ص ٢٢٢ می نویسد که نام او ابوالمحامد بود. (مترجم عربی)
(۴) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ٢٢٢) نام او را معین الدوله نوشته است. (مترجم عربی)
(۵) درسال ۴۹۲ جنگجویان صلیبی او را در آنقره محاصره کردند.
(۶) با دختر ملک سلدق زناشویی کرد.
(٧) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص٢٢٣) می‌نویسد که نام او ظهیرالدین ایلی است. (مترجم عربی)
(٨) بنابه سنگنبشته قبرش در سال ۶۰۷ در گذشت و در قیصریه به خاک سپرده شد. نک:
Halil Edhem Qaisaria p. 32
خلیل ادهم (دول اسلامیه ص٢٢٣) می‌نویسد که نام او اتسوز التی خاتون است. (مترجم عربی)

Justi: Iranisches Namenbuch, p. 455.
Nedjib Asym: Turk Tarikhi p. 398-406.
Revue Hist. Ott. I. 167.
Huseïn Husâmeddin Effendi: Amasia Tarikhi, Stambul, 1322, II. 278-342.
Halil Edhem: Qaïṣaria schehri, Stambul 1334.
Halil Edhem, R. H. O. XXXII. 449-467.
M. van Berchem: Epigraphie des Denischmendites, Z. f. Ass. XXVII, p. 85.
M. van Berchem et Halîl Edhem, C. I. A. III (Siwas et Diwrigui) 3.
Sachau: Verzeichnis N° 27, p. 15.
Schlumberger: Revue Archéol. 1880; Revue Num. 1887.
Sauvaire: Annuaire Soc. Num. 1886.
دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه)، ماده « دانشمندیه » (J. H. Mordtmann)

۱۳۴ – پروانیان[1]

أصحاب سینوپ وسمسون وجانیك از سنة ۶۴۹ الی ۷۰۰

معروفترین آنان:

ه ۱ – أبو القاسم نجم الدین بن علی الطوسی، (۶۳۱ — ۶۴۷) . . . .

۲ – پروانه جلال الدین قیصر، (وزیر کیقباد الأول از سنه ۶۱۶) . .

ه ۳ – پروانه سیف الدین حمید بن أبی القاسم نجم الدین بن علی الطوسی . .

ه ۴ – پروانه معین الدین سلیمان بن مهذب الدین علی الدیلمی، (وزیر قلیچ ارسلان الرابع از ۶۵۸ إلی ۶۷۵، همسر جرجی خاتون دخت کیخسرو الثانی، او را بیبرس بکشت سنة ۶۷۵؛ صاحب سینوپ از ۶۴۹ الی ۶۷۵) . . . . . — سنه ۶۴۹ ه

۵ – پروانه معین الدین محمد بن سلیمان، (جنگ با مغول سنه ۶۹۵، حاکم سینوپ از ۶۷۵ الی ۶۹۶، متوفی سنة ۶۹۶) . . . . — ۶۷۵

۶ – پروانه مهذب الدین مسعود بن سلیمان، (وزیر غازی چلبی در سینوپ، توفی سنة ۷۲۲، حاکم سینوپ از سنة ۶۹۶ إلی ۷۰۰) . . . . — ۶۹۶

مراجع:

Revue Hist. Ott. I, 254, VI, 644.
Halil Edhem: Qaïṣaria Schehri, p. 45.
Sachau: Verzeichnis N° 30, I, p. 16.
Halil Edhem: Gharby Anadoly N° 115, p. 4.

۱۳۵ – بنی غازی چلبی در سینوپ

ه ۱ – سلطان تاج الدین ألتینباش غازی چلبی بن مسعود [الثانی] بن کیکاوس [الثانی][2] (تسلیم سینوپ به پروانه مسعود سنه ۷۰۰ آن شهر را سلیمان الاسفندیاری بگرفت سنة ۷۲۲؛ لکن غازی چلبی آنرا بگرفت ونگاهداشت تا ۷۵۶؛ آنرا لالا برجوج باسم عثمانیان سنه ۸۲۱ فتح کرد) . . . . . . — سنه ۷۰۰ ه

۲ – إبراهیم بن غازی چلبی، نهاییا، (حکم او مشکوک است) . . . . . . — ۷۵۶

مراجع:

Revue Hist. Ott. I, p. 199, 317, 257, II, p. 423.
XV. (1925) 305.

(۱) مفرد آن " پروانه " است . (مترجم عربی)
(۲) امیری سلجوقی بود. خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۲۱۳) نام او را آلتو نباش می‌نویسد (مترجم عربی)

۱۳۶ – بنی صاحب أتا [1]

(در قرا حصار صاحب)

قلمروشان : قرا حصار صاحب وصند وقلی ویولاوادین وشهٔ‌نند وبرجنبکو وأوباش

۱ ـ صاحب أتا فخرالدین علی بن حسین أمیر داد، (مشترکا با پروانه معین الدین سلیمان وزیر سلجوق (از ۶۶۳ إلى ۶۸۴)، متوفى سنه ۶۸۴ ودر قونیه مدفون شد)[2] ۵۶۳

تاج الدین حسین ونصرة الدین حسن (پسران اولی وکشته شدند در ایام حکمرانی (سیاوش بن کیکاوس الثانی مدعی) . . . .

۲ ـ سعد الدین یونس (برادرزاده مبردگان استیلای برسوری حصار وجنگ با قرمانیان)

۳ ـ شمس الدین محمد بن حسن، (متوفى سنه ۶۸۶) . . . .

۴ ـ أحمد بن محمد، (حکم از سنه ۷۳۰ تقریبا الى سنه ۷۵۰ استیلای سلیمان بن محمد الکرمیانی بر کشورش حدود سنه ۷۵۰) . . . . . .

مراجع :

Revue Hist. Ott. 1. p. 195, 563, XV (1925) 357.

Halil Edhem : Qaiṣaria Schehri, p. 105 (Le tombeau du Ṣâḥib 'Atâ).

Halil Edhem : Gharby Anadolyda Seldjuqylaryn Wâryçlary Tawâif-Mulûk, Stamboul 1926, N° 119, p. 5.

۱۳۷ – أمرای کرده بولی

(جرمانیکوپولیس)

در سنگ قبری که به بروسه آوردند چنین آمده است :

اسحق شاه بن عوض شاه بسلطان بوبی سنه ۸۲۴ . . . . . . ۵

وذر ابن بطوطه آمده . . . .

شاه بك صاحب کرده بولی . . . .

وبگفته صاحب المسالك والممالك امارت قسطمونی وسینوب از طرف جنوب تا طغانجق وشمالا تا سلطان بوبی امتداد داشت .

۱۳۸ – بنی چوپان (چوبانیان)

(أمرای قسطمونی)

۱ ـ حسام الدین چوپان بك، (از طرف کیکاوس الاول از ۶۰۷ إلى ۶۱۶)	حدود	سنه ۶۰۰ ھ
۲ ـ ألب یُرُك[3] بن چوپان		—
۳ ـ مظفر الدین یولُق آرسلان بن ألب یرك، (متوفى سنه ۷۰۴) . . .		—
۴ ـ ناصر الدین محمود بن یولق آرسلان		۷۰۴
استیلای سلیمان بن تیمور الاسفندیاری بر قسطمونی		۷۲۰

مراجع : Revue Hist. Ott. I, p. 319.

---

(۱) در متون تاریخی "صاحب عطا" آمده است . نك : دکتر محمد جواد مشکور، اخبار سلاجقه روم ص ۵۳ ، ۵۲۵ ، ومقدمه آن کتاب ص ۱۱۰ و ۲۰۲ .

(۲) قبر او در قونیه است . نك : Halil Edhem: Qaiṣaria p. 105.; Sarre : Seledj. Baudenkmaler, p. 14. pl. IX. Huart : Epigraphie No. 51. p. 78.

(۳) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۳۰) نام او را "آلپ یوروك" نوشته است . (مترجم عربی)

۱۳۹ — إسفندياريان

(قزل أحمدلی یا جندار أغلو)

قلمروشان : قسطمونی ، سینوب ، بُرغلو (زعفرانبولی)

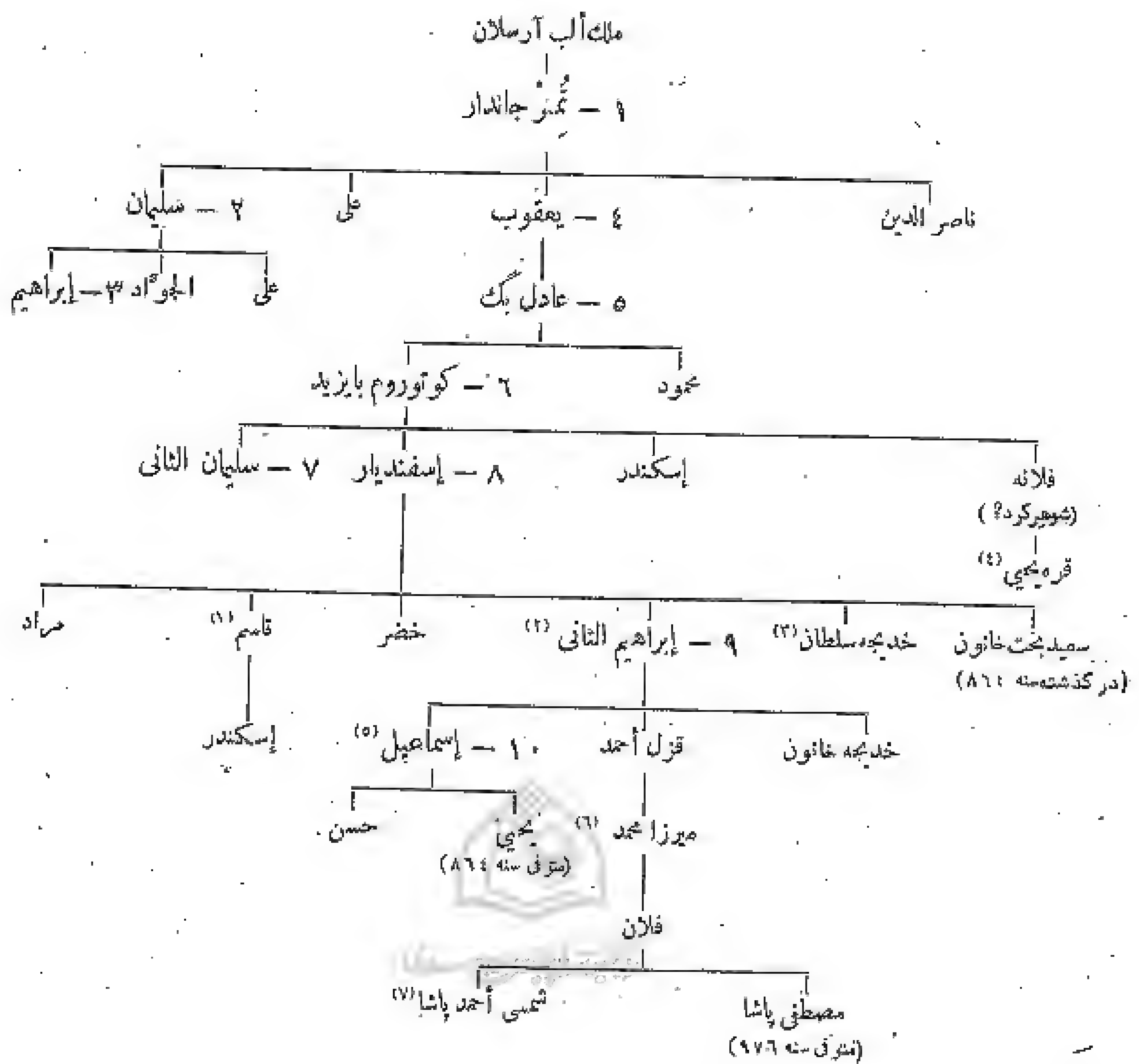
	۱ — شمس الدین یَمُرْ جاندار ، (تابع أفلاکی)		سنه ۶۹۰ ﻫ
٥	۲ — شجاع الدین سلیمان [الأول] بن (۱) تمر	حدود	۷۰۹
∆	۳ — غیاث الدین إبراهیم [الأول] بن سلیمان	حدود	۷۴۰
	۴ — یعقوب بن تمر		۷۴۲
٥	۵ — عادل بک (علی ؟) بن یعقوب		۷۴۶
٥	۶ — جلال الدین بایزید کوتوروم (ولی) بن عادل		۷۷۶
٥	۷ — سلیمان [الثانی] بن بایزید ، (او را سلطان بایزید أول عثمانی بکشت)		۷۸۷
	تسلط عثمانیها		۷۹۵—۸۰۵
٥ ∆	۸ — مبارز الدین إسفندیار بن بایزید ، (متوفی در ۲۲ رمضان سنه ۸۴۳)(۲)		۸۰۵
٥ ∆	۹ — إبراهیم [الثانی] بن إسفندیار ، (متوفی در آخر محرم سنة ۸۴۷)	رمضان	۸۴۳
	۱۰ — کمال الدین أبو الحسن إسماعیل بن إبراهیم	صفر	۸۴۷
	۱۱ — قزل أحمد بن إبراهیم		۸۶۴
	این امارت به امپراطوری عثمانی ضمیمه شد		۸۶۶

مراجع :

Revue Hist. Ott. I, p. 383, II, p. 423; XIV (janv. 1924) 1.
دائرة المعارف الاسلامية ، (چاپ فرانسه) ، « ماده إسفندیار أوغلو »
(J.H. Mordtmann)
Ahmed Tewhîd: Cat. Musée ott. IV, p. 400 ss.
Halil Edhem: Gharby Anadoly N° 128, p. 35.

(۱) در ۷۲۰ قسطمونی ودر ۷۳۲ سینوب را ازقازی چلبی بگرفت .
(۲) کنقری و جانیک را به سلطان عثمانی محمد اول واگذار کرد .

(دنباله اسفندیاریان)

۱٤۰ — بنى قراسى

(در باليكسر)

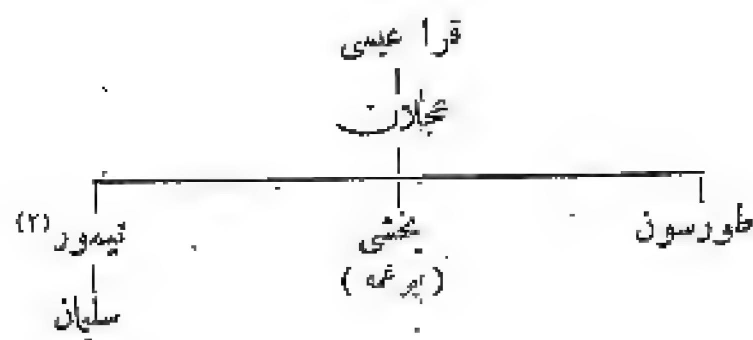
قلمروشان : [باليكسر ، أيدنجق ، مانياس ، برغمه ، إدرميد ، كمر ، بونار حصار ، إورندي ، أيازمند ، بغاردج ، منديره ، سندرغى ، جوردوز ، تيمورجى ، قيزيلجه توزله ، باش كلمبه ، مرت]

۱ — قره عيسى (قراسى) ، (أمير ازطرف غياث الدين مسعود الثانى حدود سنة ٦٨٣ ؛ همراه صارى سالتيق غازى‌درخيزرجه‌بودسنه ٦٦٢) .

(۱) لقب‌اوقوام‌الدين‌است خواهرسلطان مراد دوم رابه‌زنى گرفت .
(۲) سلجوق خاتون دختر محمد اول عثمانى را به‌زنى گرفت .
(۳) به‌زنى سلطان مراد دوم عثمانى درآمد .
(۴) با سلطان محمد اول عثمانى بجنگيد .
(۵) دختر مراد دوم عثمانى را به زنى گرفت .
(۶) دختر سلطان با بزيد دوم عثمانى را به زنى گرفت .
(۷) وى دوست صميمى (مصاحب) سلطان مراد عثمانى بود و جد بنى قزل احمدلى مى باشد . در سال ۹۸۸ در گذشت .

۲ — عجلان بگ بن قره‌سی ، (طورسون پسرش نزد عثمان غازی بود) .

۳ — تیمور[۱] بگ بن عجلان ، (مطیع عثمانیان شد سنه ۷۳۷ وملتجأ در بروسه ، یخشی بگ برادرش حاکم برغمه وسلیمان پاشا پسرش در خدمت عثمانیان بودند)

مراجع :

Revue Hist. Ott. II, 564.

J. Mordtmann : Über das türkische Fürstengeschlecht der Karasi (S. Ber. Ak. Wiss. Berlin 1911, 1..

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده : « قراسی » (J. H. Kramers)

Halil Edhem : Gharby Anadoly N° 117, p. 6.

۱۴۱ — بنی صاروخان (صاروخان اوغوللری)

(در مغنیسا)

قلمروشان : مغنیسا ، گوزلحصار (منمن) ، آق حصار ، ترخنات ، مرمره ، گوردوس ، قیجیق ، أدله ، تمرجی ، نیف ، إیله ، طورغودلی ، قوجه ، قراجه

○ ۱ — صاروخان ، (از سلاجقه أرج أمیرا) [۳] . . . . سنه ۷۰۰ ه

○ ۲ — فخر الدین إلیاس بن صاروخان ۷۴۹

○ ۳ — مظفر الدین اسحق بن إلیاس ۷۷۶

○ ۴ — خضر شاه بگ بن اسحق ، (برای بار اول) ۷۹۰

تسلط عثمانیها . . . . ۷۹۲ — ۸۰۵

خضر شاه ، (برای بار دوم) . . . . . . ۸۰۵ — ۸۱۳

○ أرخان ، (برادر أولی) ، (سکه از سنه ۸۰۷) . . . .

مراجع :

Revue Hist. Ott. II, p. 615.

Schlumberger : Numismatique de l'Orient Latin p. 479.

Bergmann : Beiträge, Ak. Wissensch. Wien LXXIII, p. 129.

Ahmad Tewhid : Cat. Mus. ott. IV, 382.

Halil Edhem : Gharby Anadoly, N° 118, p. 8.

(۱) خلیل ادهم . دول اسلامیه (ص ۲۷۵) نام اورا دمورخان آورده است . (مترجم عربی)

(۲) تاریخ نویسان او را از فرزندان یخشی شمرده‌اند

(۳) برادرش علی فرمانروای شهر نیف بود .

(آیدین) (ضرب سکه آنان در ایاثلوغ بود)

قلمروشان: آیدین، تیره، ازمیر، آیاثلوغ، گوزلحصار، چشمه، سلطان حصار، کستل، بزدغان، بنی شهر، آلاشهر، برکی، أربا، صرت، کوشك، بای راملی، قراجه قیونلو، إنیجویل، أرتجی بلاط، نازیللی، قش أدا، أرله، جولس، أذینه، آقچشهر، سوری حصار، بلین بولی، بایندیر، قرابورن، نیف، أتیه، قیزیل حصار

محمد [الأول]، (أمیر سواحل) . . . .

۱ — آیدین بك بن محمد، (أمیر سواحل) . . . . سنة ۷۰۰ ح

٥ ۲ — محمد بك [الثانی] بن آیدین ۷۳٤

خضر بك، (پسر اولی، حاکم آیاثلوغ) . . . .

عمر بك (برادر اولی، حاکم أزمیر) . . . .

۳ — عمر بك [الأول] (یا أمور) بن محمد ۷٤۱

٥ △ ٤ — عیسی بك [الأول] بن عمر[۱]، (جزء بسرش در خدمت عثمانیان بود).

تسلط عثمانیها . . . . ۷۹٤ — ۸۰٥

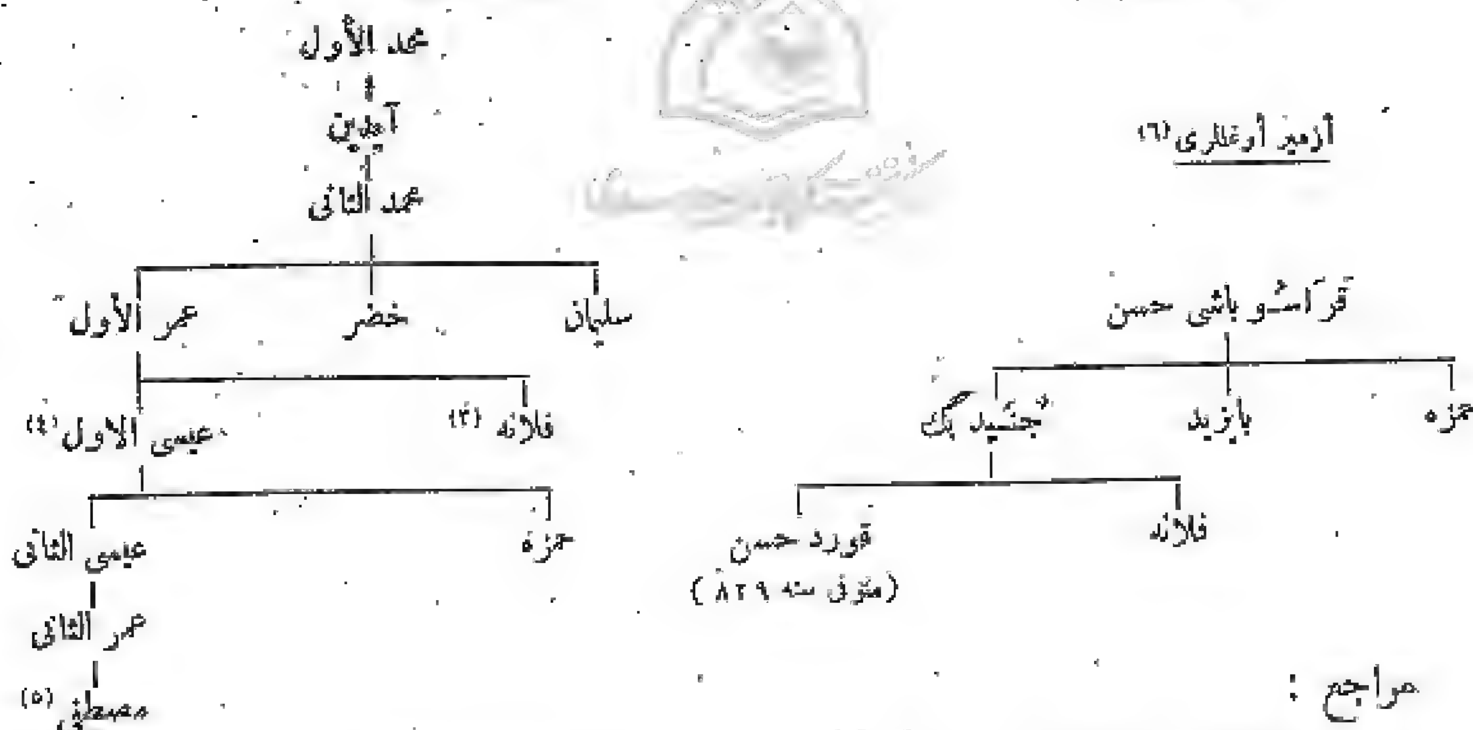
٥ — عیسی بك [الثانی] (یا موسی) بن عیسی [الأول]، (چند ماه) . . ۸۰٥

٦ — عمر بك [الثانی] (یا أمور) بن عیسی، (تا سنة ۸۰٦) ۸۰٥

غازی جنید بن إبراهیم، (غاصب)[۲] . . . .

حکومت اولش . . . . ۸۰٦ — ۸۱۸

حکومت دوباره او . . . . ۸۲۲ — ۸۲۸

مراجع:

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه)، ماده: «آیدین» (Cl. Huart)

Karabacek: Gigliato des Omarbeg, Wiener Num. Zeitschr. II, 524.

Revue-Hist. Ott. II, p. 619.

Ahmed Tewhîd: Cat. Musée ott. IV, p. 374.

Halil Edhem: Gharby Anadoly N° 119, p. 11 et N° 120, p. 13.

(۱) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۲۸۰) می نویسد که وی پسر محمد بك است. (مترجم عربی)

(۲) در سال ۸۰٦ درازمیر دعوی استقلال کرد و سلطان محمد اول عثمانی در سال ۸۰۸ او را شکست داد. سپس با مصطفی بن بایزید اول که او را مصطفی جعلی می خوانند هم پیمان شد. پس از آن از سال ۸۲۲ تا ۸۲۸ فرمانروای ازمیر گشت و در سال ۸۲۸ در گذشت.

(۳) به زنی سلیمان شاه گرمیان در آمد.

(٤) نك: پاورقی اول عیسی بیگ اول بن عمر.

(٥) فرمانروای آیاثلوغ. در سال ۸۲٥ در گذشت.

(٦) نك: خلیل ادهم دول اسلامیه ص ۲۸۲. (مترجم عربی)

۱۴۳ — کرمیانیان درکوتاهیه

قلمروشان : کوتاهیه ، أوشاق ، گودك ، سلندی ، قولا ، تحوره ، توشانلی ، بازار ، عشقلی ، بقلق ، دنزلی ، خناس ، دوزقری ، کیکلر ، جیوك ، أیوك ، إزینه (سرای کیو) چارشبه (بولدن) ، دمبای ، حوته ، إجریجوز (أمد) سیاو ، شیخلو ، گمش سار (= شهر) ، صاری کیوی

جدآنان : کریم الدین علیشیر ، (متوفی قبل از سنه ۶۶۴) . . .

۱ —	مظفر الدین یعقوب [الأول] بن علیشیر (کرمیان خان) (آوج بك از طرف کیقباد الثالث)	حدود	سنة ۶۹۹ ﻫ
○ ۲ —	محمد بن یعقوب ، (استیلای برسیاو)	حدود	۷۰۹
○ Δ ۳ —	سلیمان بن محمد ، (استیلای بردنیزلی وقرا حصار صاحب ، دخترش دولت خاتون بمعقدایله برم بایزید سنه ۷۸۳ درآمد وما درمحمد الأول است درگذشته ۸۱۶) .		۷۷۹[1]
○ ۴ —	یعقوب [الثانی] بن سلیمان ، (برای بار اول)		۷۹۰
	تسلط عثمانیها		۷۹۲ — ۸۰۵
Δ [2]	یعقوب [الثانی] ، (برای بار دوم)		۸۰۵ — ۸۳۲
	شهر را مراد الثانی بگرفت.		۸۳۲

مراجع :

Ahmad Tewhîd : Cat. Mus. Ott. IV, p. 394, 529.

دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) ، مادة : «کرمیان أوغلو» (J. H. Mordtmann)

Revue Hist. Ott. I, p. 116 ; II, p. 113. 505 ; XL. p. 313.

Hammer : Geschichte, I, p. 159, 161, 184. etc.

Halil Edhem : Gharby Anadoly N° 125, p. 24.

(۱) بنابکتیبه مسجد قلعه بالای کوتاهیه : RHo, 11, 115. Huart : Epigraphie de L'Asie Mineure N° 5, p. 6.

(۲) وقفنامه مشهور به زبان ترکی در سال ۸۱۴ ؛ نك : نجیب عاصم بیک (Rev. or. 1905 p. 251) Halil Edhem RHo. II.P. 116

(۳) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۲۹۴) شجره نسبی آورده که در بعضی موارد با این اختلاف دارند . (مترجم عربی)

(۴) نخست مطهره خاتون دخت سلطان ولدبن جلال الدین رومی ، وسپس دخت عمر بن محمد آیدین را به زنی گرفت .

۱٤٤ — أمرای دنیزلی[1]

قلمروشان : دنیزلی ، خوناس ، قره حصار صاحب

۱ — شجاع الدین تنج (ینج ، إنج) بگ بن علی بگ . . . . . . — سنة ۷۳۵ ه

۲ — مراد بگ بن تنج . . . .

۳ — اسحق بن مراد . . . . — ۷٦۳

٤ — عبد الله بن اسحق ، (نسب او قطعی نیست) . . . . .

(بیشتر املاکش را به سلطان مراد الأول فروخت) . . . . . — ۷۸۳

مراجع :

Revue Hist. Ott. I, 118, II, p. 809.

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) مادۀ «دنیزلی»

(J. H. Mordtmann)

Halil Edhem : Gharby Anadoly N° 126, p. 29.

۱٤٥ — بنی حمید (حمید اوغلی)

قلمروشان : حمید آباد ، بوردور ، برلو ، یلواج ، بایشهر ، قرآغاج ، فلك آباد ، إیزدر ، أغلاسون (عاصی قراغاج) ، ألوبرلو ، جونان ، کچبرلو ، إسپارته ، أیرله ، کولحصار ، کر ، هیران ، أغراس ، سیدی شهر ، آق شهر

۱ — حمید بگ یا فلك الدین دندار ، (او را تیمورتاش ، حاکم روم از طرف مغول بکشت سنه ۷۲٤ ولی عهد حمید از ۷۲٤ إلی ۷۲۸) . . . . . . — سنة ۷۰۰ ه

۲ — خضر بگ بن دندار ، (حاکم آنطالیه) . . . . — ۷۲۸

۳ — نجم الدین اسحق بگ بن دندار . . . . — —

محمد چلبی ، (برادر اولی) ، حاکم کولحصار . . . . . .

٤ — إلیاس بگ . . . . — —

٥ — کمال الدین حسین بگ بن إلیاس ، (تا سنه ۷۸۸) ، (در سنه ۷۸۳ یلواج ، وقرا آغاج ، وبایشهر ، وسیدی شهر واسپارته را به عثمانیان فروخت عثمانیان و قرمانیان املاکش را پس از مرگ وی تقسیم کردند) . . . — ۷٦۰

٦ — مصطفی بن حسین بگ ، شرکت در جنگ " کسوفو سنه ۷۹۲ . . . — —

مراجع :

Revue Hist. Ott. II, p. 938.

Hammer : Geschichte. (Voir Index)

دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده : «حمید»

(J. H. Mordtmann)

Halil Edhem : Gharby Anadoly, N° 124, p. 21.

---

(۱) خلیل ادهم (دول الاسلامیه ص ۲۹۵) ایشان را امرای "دکزلی" نوشته است . (مترجم عربی) .

۱٤٥ (۱) بني تكه (تكه اوغلى)

(پامفليا) پايتخت آنطاليه

قلمروشان: آنطاليه، ألمالى، استانوز، فنكه، علايه، استاورس.

۱ — تكه بك ؟		—
۲ —		—
۳ Δ — مبارز الدين محمد بن محمود بن يونس	حدود	سنه ۷۷۰ ه
تسلط عثمانيها (باستثناء آنطاليه واستانوز) از سنه ۷۸۸—۸۰۵ . .		
٤ — عثمان بن		۸۰۵
با آيدين وصاروخان ومنتشا وعيسى چلبي بن بايزيد الأول . ۸۰۷		
برضد محمد الأول سلطان عثمانى		

بارديگر عثمان ظاهر شد، ولى حمزه بن فيروز بك والى قره حصار صاحب از طرف عثمانيان او راشكست داد و هم بپيمان اومحمد الثانى بن خليل القرمان كشته شد. ۸۲۷

مراجع:

Ahmad Tewhîd: Inscriptions d'Antalia, RHO, N° 83 Oct. 1924) p. 336.
Halil Edhem: Gharby Anadoly, N° 122 p. 18.

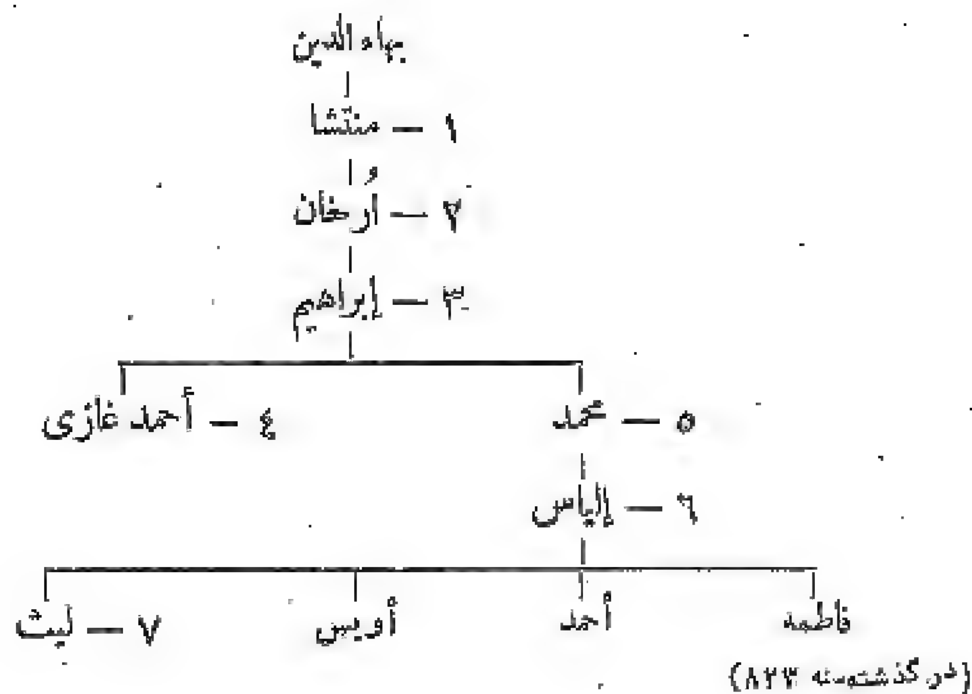
۱٤٦ — بني منتشا

قلمروشان: مغلا، بالاط، بوز أيوك، ميلاس، بجين (برجين) مهن، چينه، طواس، برناز، مكرى، جوى جنيز، فلشه، مرمرس.

○ جدآنان: حاج بهاء الدين كردى، ملقب بپاپستان، (والى سيواس وملك السواحل تا علايه از طرف سلاجقه) . . . . . .

۱ — منتشا بك مسعود		سنه ۷۰۰ ه
Δ ۲ — أرخان شجاع الدين	حدود	۷۳۰ (۱)
○ Δ ۳ — إبراهيم	حدود	۷٤٥ (۲)
○ ٤ — محمد		۷٥٥
○ Δ ٥ — تاج الدين أحمد غازى، (متوفى سنه ۷۹۳) . . .		۷۷۷
○ Δ ٦ — شجاع الدين إلياس (۳)، (براى بار اول) . . .		۷۹۳
تسلط عثمانيها . . . . . . ۷۹۳—۸۰۵		
Δ إلياس، (براى بار دوم) . . . . ۸۰۵—۸۲٤		
○ ۷ — ليث		۸۲٤
پايان خانواده، فتح عثمانى ۸۲۹		

(۱) بنا بر كتيبه اى از سال ۷۳۰ در ميلاس.
(۲) بنا بر كتيبه‌اى از سال ۷٤۵ در مغلا.
(۳) خليل ادهم او را مظفرالدين خوانده است. (مترجم عربى)

مراجع :

Revue Hist. Ott. II, 761 et 1146; IV 1452; V, 152.
رحله ابن بطوطه
Hammer: Geschichte (Index).
Aḥmad Tewḥid: Cat. Mus. Ott. IV 388.
Halil Edhem: N° 121, p. 15.

١٤٧ — بنی أشرف

قلمروشان: بیشهر ، بنی شهر ، آقشهر ، سیلدی شهری

١ — أشرف	
٥ △ ٢ — سيف الدين سليمان [الأول] بن أشرف ، (متوفى سنه ٧٠١) [1] . .	سنه ٦٨٧ ه
٥ ٣ — مبارز الدين محمد بن سليمان [الأول]	٧٠٢
٤ — سليمان شاه [الثانی] بن محمد ، (متوفى قبل از سنه ٧٢٨)	

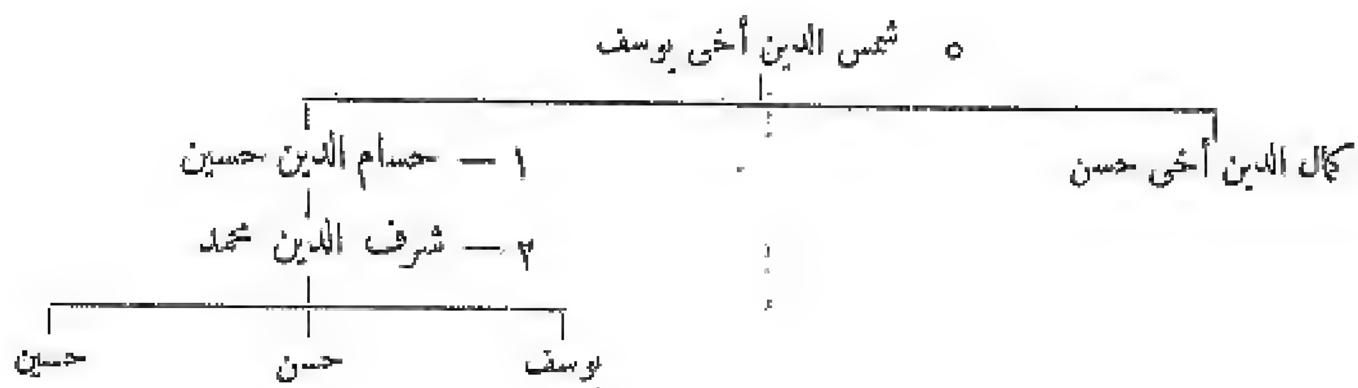
مراجع :

Revue Hist. Ott. V, 251: XXVII, p. 139.
Halil Edhem N° 123 p. 19.

١٤٨ — أخی در آنقره

△ ١ — أخی حسام الدين حسين أفندی (أخی فتح الدين ؟) ، (متوفى سنه ٦٩٠) [2]	—
٢ — أخی شرف الدين محمد بن حسين ، (هنوز زنده بود سنه ٧٣١) . .	٦٩٥
عثمانیها آنقره را بطور موقت اشغال كردند ٧٦٢	

(١) نک : خليل ادهم (دول اسلاميه ص ٢٨٨) . (مترجم عربی)
(٢) خود را از فرزندان علی بن ابيطالب می شمرد .

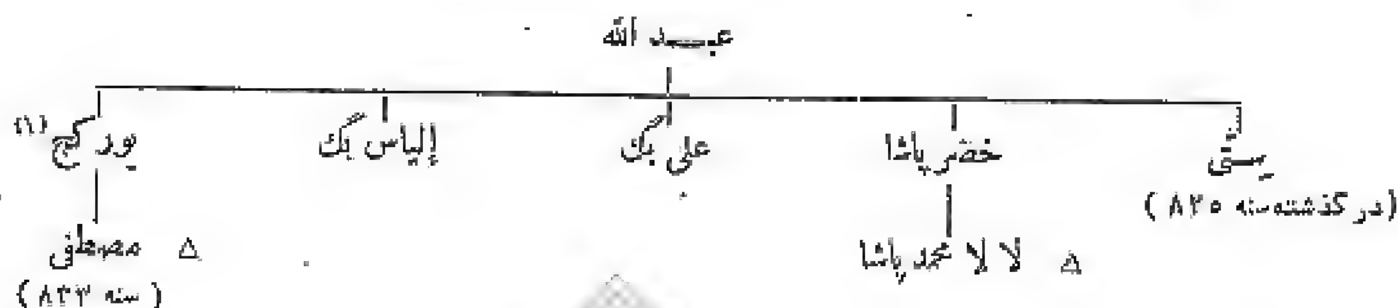

مراجع :

Revue Hist. Dn. IV, 1200; VII, 312.

١٤٩ — یورکج پاشادرآماسیا[1]

٥ جلال الدین لالا یورکج پاشا بن عبد الله ، (وزیر مراد الثانی ، متوفی سنه ٨٤٥) .

مراجع :

Hammer Geschichte, I, p. 329, 379.

١٥٠ — بنی أرتنادرسیواس[2]

قلمروشان : سیواس ، قیصریه ، نیکده ، آقسرای ، توقات ، آماسیا ، شبین قرا حصار ، نیکسار ، گمش ، حاجی ، کوبی ، أرزنجان ، أرزروم .

٥ ٥ ١ — علاء الدین أرتنا بن جعفر[3] . . . . سنه ٧٣٦ ﻫ

(در . . . واسپس از فوت ایلخان أبی سعید مستقل و از حسن بزرگ تبعیت کرد)[4]

٥ ٢ — غیاث الدین محمد بن أرتنا ٧٥٣

٥ ٣ — علاء الدین علی بن محمد ٧٦٧

٤ — محمد چلبی بن علی ٧٨٢

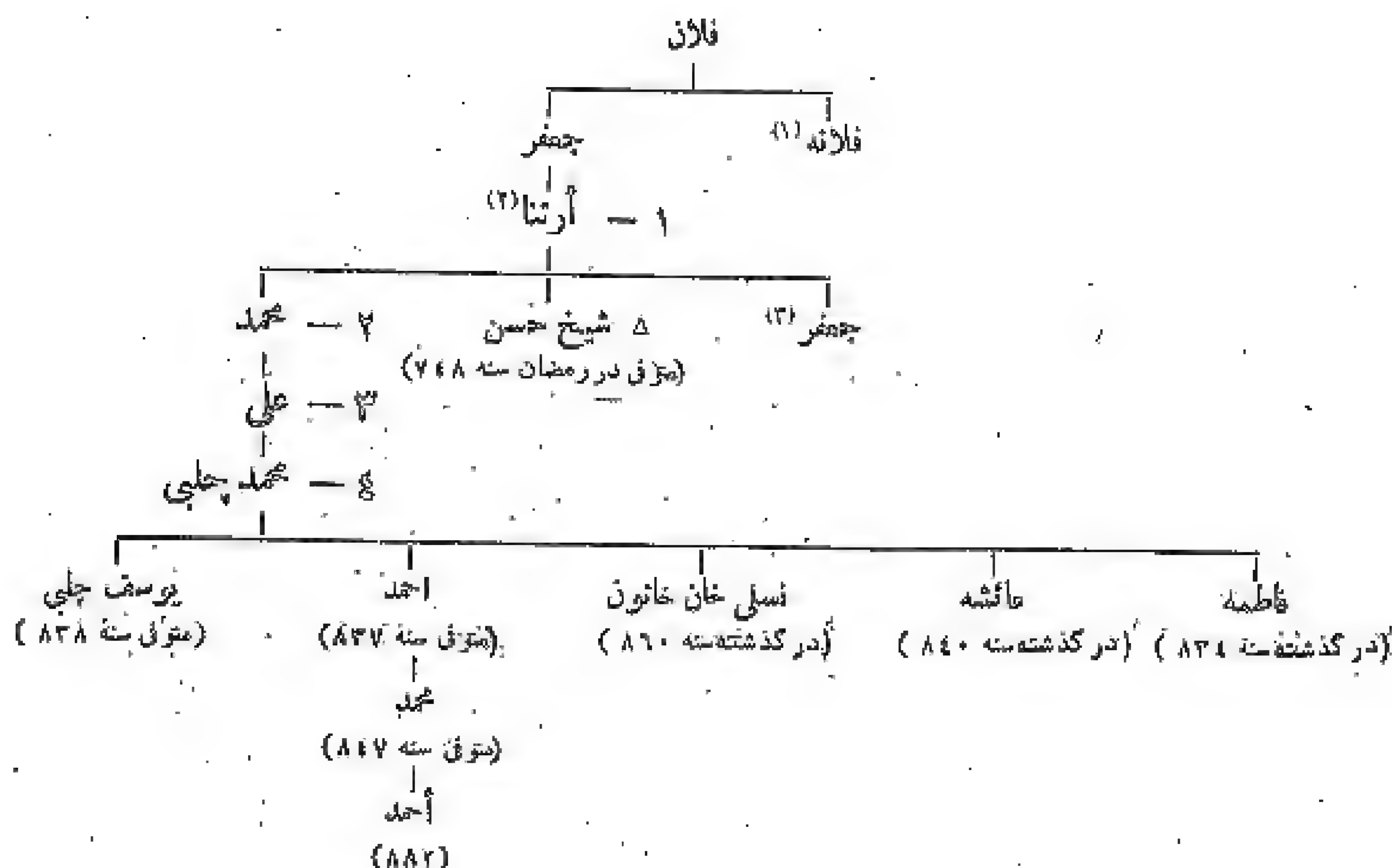
در هفت سالگی منصوب شد وقلیج ارسلان سلجوقی وصی او بود .

(١) ثریابکی در کتاب خود (سجل عثمانی ج ٤ ص ٦٥٢) نام اورایورکج پاشا نوشته است . (مترجم عربی)

(٢) نک : جدول نسب ایشان در کتاب دول اسلامیه خلیل ادهم ص ٣٨٤ . (مترجم عربی)

(٣) فرمانروای کل مغول برآسیای صغیر از سال ٧٢٨ تا ٧٣٦ که مقرش در سیواس بود .

(٤) در سال ٧٣٧ به اطاعت ناصر محمد بن قلاون سلطان مصر درآمد و از ٧٤١ تا ٧٥٣ لقب سلطان بر خود نهاد و در سال ٧٤٤ بر حسن بزرگ غلبه کرد ، و در ٧٥٣ درگذشت .

مراجع : رحله ابن بطوطة .

Berchem et Halil Edhem, C.I.A. III, 40-49.
Revue Hist. Ott. V, 13.
Ahmad Tewhîd: Catalogue Musée Imp. Ott. IV p. 426.
Sachau: Verzeichnis N° 30, IV, p. 16.

۱۰۵ — قاضی برهان الدین در سیواس

قلمروشان : سیواس ، نیکده ، آماسیا ، قیصریه

۵ ۱ ۵ — سلطان أحمد قاضی برهان الدین غازی بن شمس الدین محمد . . . . سنه ۷۸۲ ه

(زاده سنه ۷۴۵ (۴) ، وزیر علی بن محمد بن أرتنا از سنه ۷۶۷) . . . .

در سیواس جلوس کرد ۷۸۲

کشتن حاج شاه گلدی در آماسیا ۷۸۳

گرفتن لقب سلطان ، و با مطهرتن صاحب أرزنجان جنگید . . . .

کشتن او بدست قرا یلوک عثمان آق قیونلو در نزدیکی ارزنجان هنگام جنگ . آخر ۸۰۰

۲ — زین العابدین محمد بن أحمد ، (چندهفته) (گریخت و بنزد ماد ش ناصر الدین محمد ذوالقدر پناه برد . آخر ۸۰۰

استیلای عثمانیان بر سیواس ۸۰۱

مراجع : دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه)

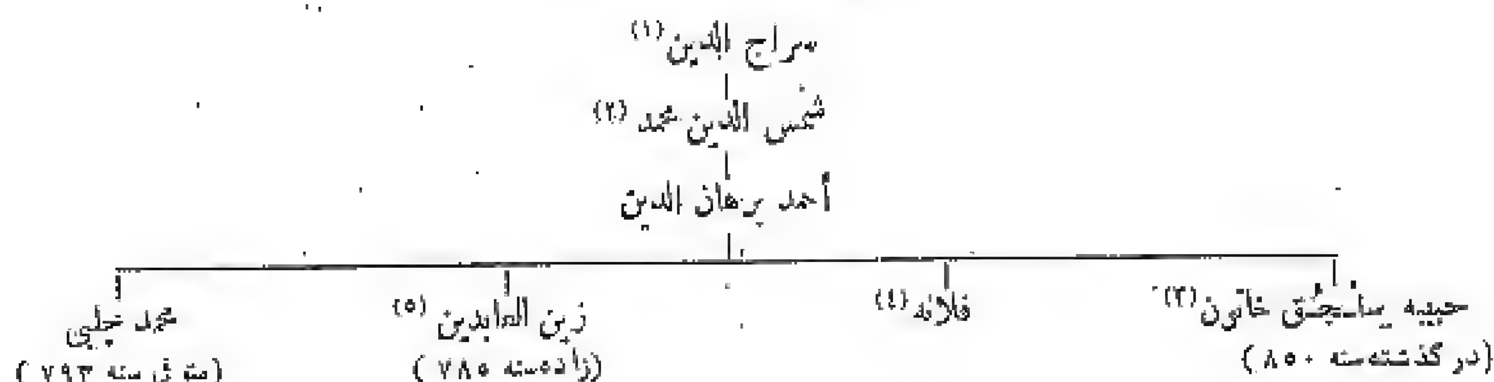
مادة : « برهان الدین » (Cl. Huart)

C.I.A. III, 49.
Revue Hist. Ott. VI, p. 476 (سکه) XII (نقوش)
Ahmed Tewhîd : Catalogue Musée Imp. Ott. IV, p. 442.
Sachau : Verzeichnis N° 30. IV. p. 16.

---

(۱) به زنی نور الدین جد بنی قرمان در آمد .
(۲) درباره املاء درست این خانواده نک Berchem : l. c. p. 41, 1.
(۳) با محمد برادرش برای به دست آوردن قدرت منازعه داشت و در سال ۷۵۳ کشته شد .
(۴) ۵ وزیرش مظفر الدین شیخ موید بود .

(نسب بنی برهان الدین سیواس)

۱۵۲ — بنی راحت أمرای سیواس

۱۵۳ — بنی رمضان درآطنه

قلمروشان : آطنه ، سیس ، پیاس ، قسمتی از وارساق ، طرسوس الخ .

۱	— أحمد بن رمضان	سنه ۷۸۰ ه
۲	— إبراهیم [الأول] بن أحمد ، (در سنه ۸۳۱ کشته شد)	۸۱۰
۳	— عز الدین حمزه بک بن إبراهیم	۸۱۹
٤	— محمد بك [الأول] بن أحمد (بهاتفاق برادرش علی بگ)	۸۲۲
۵	— آرسلان داود بن إبراهیم	۸٤۰
۵ ۶	— غرس الدین خلیل بک بن داود	۸۸۵
۷	— محمود بک بن داود	۹۱۶
۵ ۸	— پیری محمد پاشا بن خلیل	۹۲۲
۹	— درویش بک بن پیری	۹۷۶
۵ ۱۰	— إبراهیم بگ (الثانی) بن پیری [۱۱]	۹۸۰

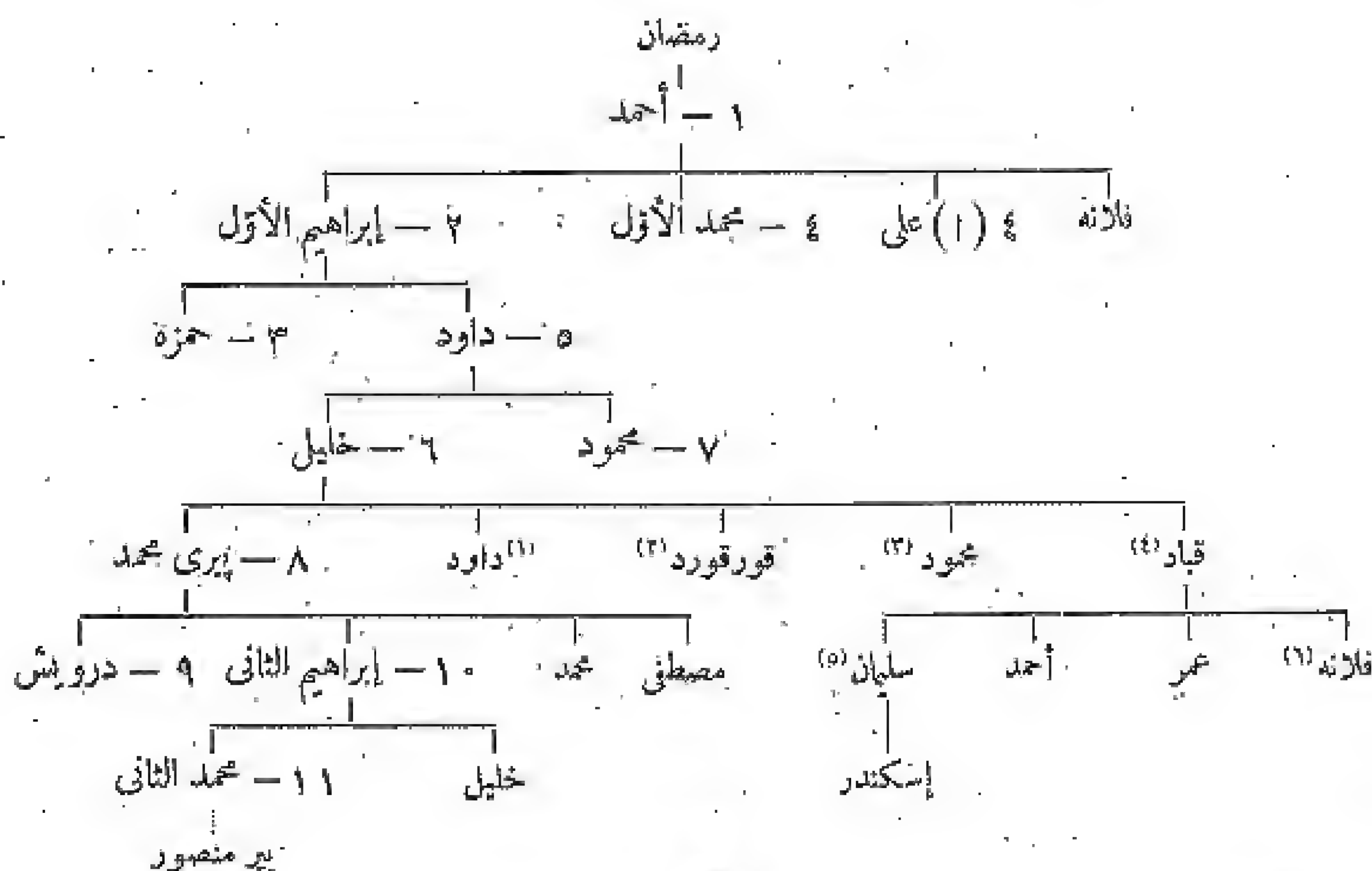
(۱) قاضی قیصریه ، نوهٔ کیکاوس دوم را به زنی گرفت .
(۲) قاضی قیصریه بود .
(۳) به زنی سلیمان بن محمد ذوالقادر درآمد .
(۴) بهزنی ناصرالدین محمدبن خلیل ذوالقادر درآمد .
(۵) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۸۸) می نویسد کهوی در سال ۸۴۸ درگذشت . (مترجم عربی)

(۶) بنا بهوقفنامه تکیه سیواس که از سال ۶۸۷ باقی است وی دخت سولی بکرا به زنی گرفت و وی شاهزاده خانمی از خاندان ذوالقادر بود .
(۷و۸) بنا به وقفنامه سال ۷۲۵ .
(۹) به زنی ناصرالدین محمد ذوالقادر درآمد .
(۱۰) تکیه سیواس را در سال ۷۷۹ تعمیر کرد .
(۱۱) یک کتیبه درطرسوس مربوط به سال ۹۸۷ نسب کامل اورا تاجدش رمضان نوشته است .

۱۱ ــ محمد (الثانی) بن إبراهیم . . . . سنة ۱۰۰۲ ﻫ

پیر منصور بن ؟ ۱۰۱۷

تسلط عثمانی . . . .

مراجع :

Hammer : Geschichte, 1, p. 812.
M. van Berchem : Inschriften Oppenheim p. 109 ss.
Sachau : Verzeichnis N° 29, p. 16.
Revue Hist. Ott. II, p. 769.
Halil Edhem N° 130, S. 45.

۱۵۴ ــ بنی «ذوالقادر»[7]

قلمروشان: أبلستان ، مرعش ، عینتاب ، زمنتی ، آنطالیه ، هارونیه (باغتشه) ، گیوکسن ، أندرین ، قیرشهر ، آنقره ، بز أق (نزدیک بزکد) ، دارندا ، خرپوت، ملطیه ، بهسنی ، حصن‌منصور ، کخته ، کرکر ، دیار بکر (آمد) ، أورفه (إدسه) ، چرمیك ، قلعة الروم ، بازارجیق ، گندزلو (یبلان) عمق أو ، سیس ، آیاس ، قارص ذوالقدری

۱ ــ زین الدین عبد الرشید قراجا بگ بن ذوالقادر الساسانی[8] . . . . سنة ۷۴۰ ﻫ

۲ ــ خلیل بگ بن قراجا . . . . حدود ۷۸۰

۳ ــ سولی (سلیمان) بگ بن قراجا[9] ۷۸۸

---

(۱) عامل عثمانی در روزگار سلیمان اوّل (۹۲۶–۹۷۴) .

(۲) عثمانی در روزگار سلیمان اول (۹۲۶–۹۹۴) . نك : خلیل ادهم : دول اسلامیه ص ۳۱۸ . (مترجم عربی) .

(۳) عامل عثمانی در روزگار سلیمان اول (۹۲۶–۹۴۷) .

(۴) فرمانروای بصره و شهروان بود و در سال ۹۶۶ در گذشت .

(۵) فرمانروای قرمان و دیار بکر و بغداد بود .

(۶) نخست به زنی پسر عمویش درویش ، و سپس به زنی پسرعموی دیگرش ابراهیم دوم درآمد

(۷) خلیل ادهم : دول اسلامیه ص ۳۰۸ . در آن کتاب شجره نسب مفصلی از این خاندان آمده است . (مترجم عربی) .

(۸) نامش نخستین بار در سال ۷۶۰ ذکر شده و در ۷۸۰ در صد سالگی در گذشت .

(۹) در سال ۸۰۰ به دست سلطان برقوق پادشاه مصر کشته شد .

۵ ۴ — ناصر الدین محمد بن خلیل [1]	سنة ۸۰۰ ﻫ
۵ ۵ — سلیمان بن محمد	۸۴۶
۶ — ملك ارسلان بك بن سلیمان [2]	۸۵۸
۷ — بوداق بك بن سلیمان ، (برای بار اول) [3]	۸۷۰
۸ — شهسوار بن سلیمان [4]	۸۷۱
بوداق بك ، (برای بار دوم) ۸۷۶	
۹ — علاء الدوله بوزقورد بن سلیمان [5]	۸۸۵
۱۰ — علی بك بن شهسوار [6]	۹۲۱
تسلط عثمانی	

مراجع :

Hammer: Geshichte, I, p. 810.
Weil: Chalifen V p. 442.
Sachau: Verzeichnis N° 28 p. 15.
Revue Hist. Ott. V p. 358; VI, p. 419, 509 535, 623, 692, 767; VII, p. 89.
Halil Edhem N° 129, 129, p. 308, Tableau p. 312.
دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه)، ماده: ذوالقادر (J.H. Mordtmann)

۱۵۵ — بنی قرامان [7]

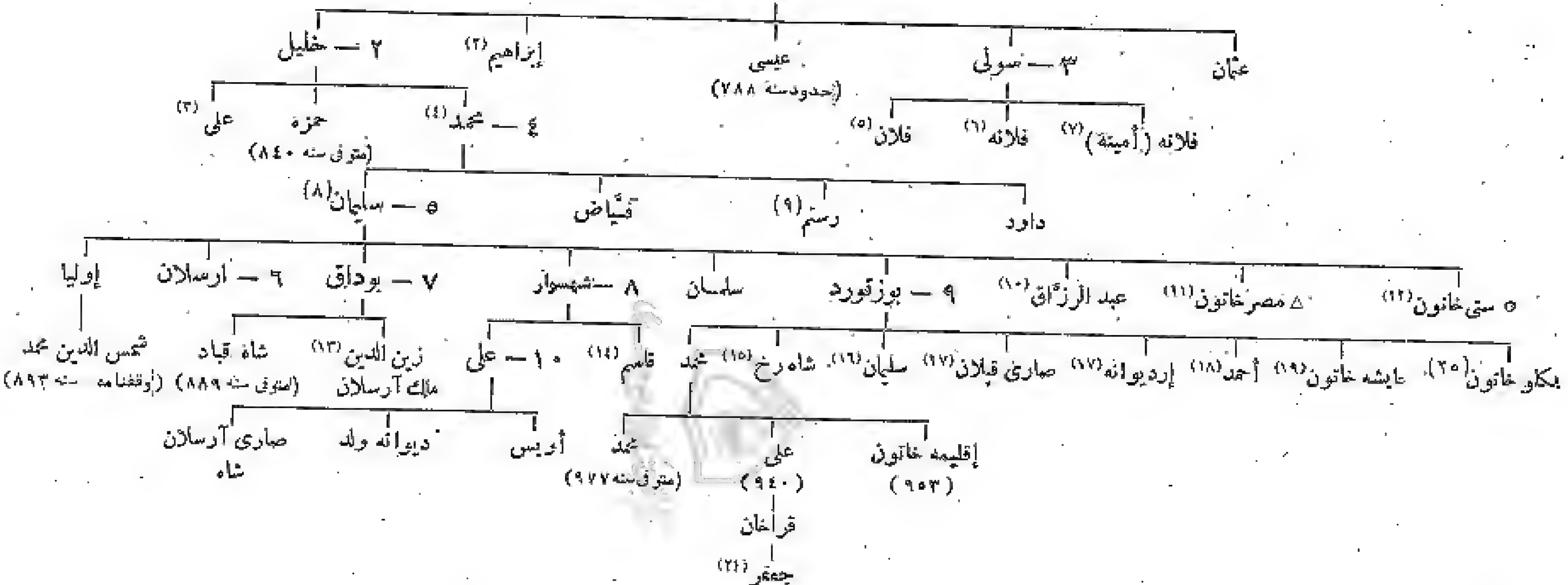
قلمروشان

لارندا ، سیواس ، قونیه ، قرمان ، ارمناك ، الخ . . .

۵ ۱ — کریم الدین قرامان بن نوره [8] ، (متوفی سنه ۶۷۸ ؟)	حدود سنه ۶۵۴ ﻫ
۲ — محمد [الأول] بن قرامان	۶۶۰
۳ — بدر الدین محمود بن قرامان	۶۷۷
۵ ۴ — برهان الدین موسی بن محمود	؟۷۴۰
۵ ۵ — فخر الدین أحمد بن إبراهیم ، (متوفی سنه ۷۵۰)	—
٥ ۵ ۶ — شمس الدین بن إبراهیم	۷۵۰
٥ ۵ ۷ — علاء الدین خلیل بن محمود ، (متوفی سنه ۷۹۳)	۷۵۳
۸ — علاء الدین بن خلیل	۷۸۳
٥ ۵ ۹ — محمد [الثانی] بن علاء الدین ، (برای بار اول) [9]	۷۹۳
تسلط مصر ۸۲۲ — ۸۲۴	
محمد [الثانی] ، (برای بار دوم) [10] ۸۲۴	
٥ ۵ ۱۰ — علاء الدین علی بن علاء الدین	۸۲۷
٥ ۵ ۱۱ — تاج الدین إبراهیم بن محمد [الثانی] ، (متوفی سنه ۸۶۸)	۸۲۷
٥ ۱۲ — اسحق بن إبراهیم	۸۶۸

(۱) از سال ۷۸۸ صاحب سیواس بود .
(۲) به امر برادرش بوداق کشته شد .
(۳) این مقام ومنصب را از طرف سلطان قاتیبای صاحب مصر یافت و در ۸۹۵ در گذشت .
(۴) سلطان عثمانی محمدثانی اورا بحکومت گماشت وسیف الدین ینال الاشقر سردار مصر وی را در سال ۸۷۶ بکشت . نك : C.I.A. III, 74.
(۵) درجنگی که باسلطان سلیم اول می‌کرد در ۲۰ ربیع الثانی سال ۹۲۱ کشته شد .
(۶) فرهادپاشا درسال ۹۲۸ سر وی و سه فرزندش را در ارتیق آباد نزدیک توقاد ببرید .
(۷) نك : خلیل ادهم : دول اسلامیه ص ۳۰۲ . (مترجم عربی)
(۸) نك : خلیل ادهم : دول اسلامیه ص ۳۰۲ . (مترجم عربی)
(۹) مصریان اورا در ۸۲۲ بر کنار کردند .
(۱۰) در ۸۲۸ در اثناء محاصره انطالیه در گذشت .

نسب «ذوالقادر» (۱)

(۱) نک : نسبنامه‌ای که در کتاب دول اسلامیه تألیف خلیل ادهم ص ۲۱۳ آمده است . (مترجم عربی)

(۲) در سال ۷۸۸ فرمانروای خربوت بود و در سال ۸۱۹ از ملازمان سلطان محمد اول عثمانی بشمار می رفت .

(۳) در سال ۸۲۱ فرمانروای ابلستان بود .

(۴) درسال ۸۴۶ در بروسه بود . نخست دختر قاضی برهان الدین و سپس دختر علاءالدین علی بن راحت را به زنی گرفت .

(۵) با ناصرالدین محمد پادشاه‌مصر جنگید .

(۶) به زنی قاضی برهان الدین در آمد .

(۷) به زنی سلطان محمد اول عثمانی در آمد .

(۸) دختر قاضی برهان الدین را به‌زنی گرفت .

(۹) در سال ۸۷۱ فرمانروای ابلستان بود .

(۱۰) فرمانروای سنجق‌کوستندیل‌بود . درسال ۹۲۱ در استانبول در گذشت .

(۱۱) سنگنبشته قبرش در ملک غازی است. Halil Edhem, Revue Hist. Ott. XXX II. p. 456.

(۱۲) به‌زنی سلطان‌محمد دوم‌بن مراد درآمد وی‌مادر با یزید دوم بود .

(۱۳) در سال ۹۱۹ دست نشانده مصریان در حمص بود .

(۱۴) سنجاق بک از طرف سلطان اولی .

(۱۵) در سال ۹۰۵ فرمانروای قیر شهری بود .

(۱۶) فرمانروای بوزوقای بود و در سال ۹۲۰ در گذشت .

(۱۷) در جنگ با ایران در گذشت .

(۱۸) فرمانروای حصن منصور بود .

(۱۹) درسال ۸۷۲ به زنی‌سلطان با یزیددوم عثمانی در آمد و وی مادر سلیم اول است .

(۲۰) به شاه اسماعیل صفوی پناه آورد .

(۲۱) سنجاق‌بک‌چوروم‌بود و درسال ۱۰۰۰ هجری در قیصریه‌حکومت داشت .

۵ ۸ ۱۳ — پیر أحمد بن ابراهیم، (متوفی درطرسوس سنه ۸۸۰) . . . . سنه ۸۶۹ ه

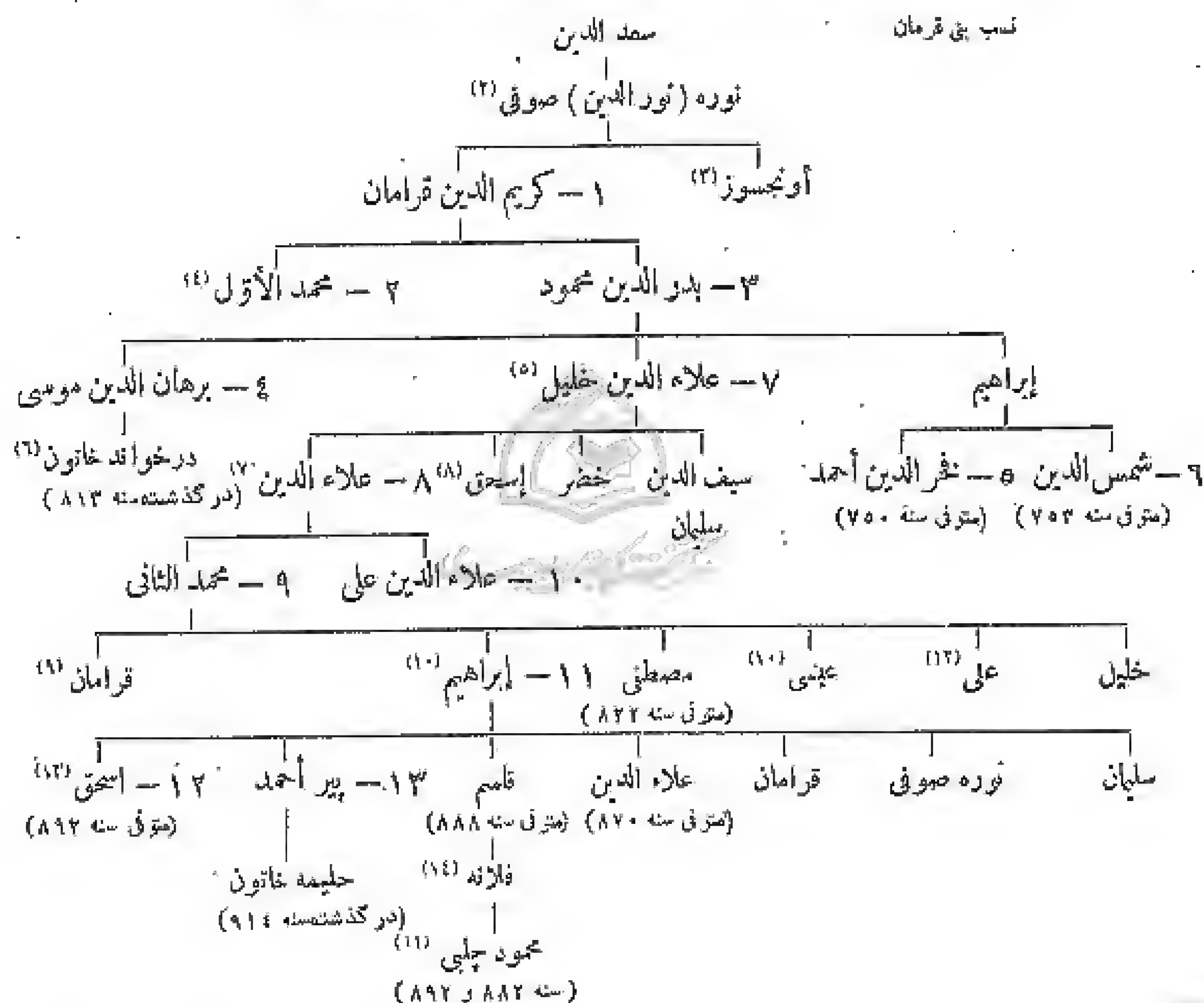
بااشتراک برادر خود قاسم ازسنهٔ ۸۷۴(۱) . . . .

تسلط عثمانی ۸۸۸

مراجع :

D'Ohsson : Histoire des Mongols.
Hammer : Geschichte, I, p. 807.
Hammer : Geschichte der Ilchane, II, p. 236.. 304.
Weil : Geschichte der Chalifen IV, p. 224.
St. Lane-Poole : JRAS, new series XIV, 777.
M. van Berchem : Inschriften Oppenheim pp. 114-131.
Ahmed Tewhid : Cat. Mus. Ott. IV, p. 358-372.
دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده : قرمان أوغلو
(J. H. Kramers).
Halil Edhem : Revue Hist. Ott. XI, p. 697 XII, p. 741, XIII p. 321 et XIV p. 373.
Halil Edhem : Gharbî Anatolyda Tawâif-Mulûk N° 127 p. 28.

نسب بنی قرمان

(۱) باشاهزاده‌جم بن محمد‌دوم‌هم‌پیمان‌شد و در ۸۸۸در گذشت .

(۲) خواهر جعفر جد بنی ارتنا را به زنی گرفت . درسال۸۱۶ بر بروسه‌دست یافت .

(۳) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۰۰) او را بونسوز می‌نامد . (مترجم عربی)

(۴) ازجمری (سیاوش‌دروغین) پشتیبانی کرد ، در ۱۰ ذی‌الحجه سال ۶۷۴ بر قونیه دست یافت . دختر کیکاوس را به زنی گرفت ، و در سال ۶۷۵ در گذشت .

(۵) سلطان خاتون دختر مراد اول بن ارخان را بەزنی گرفت . خلیل‌ادهم (دول اسلامیه ص ۳۰۰) می نویسد که او را پسری بود به نام حسن و مولف از آن نامی نبرده است . (مترجم عربی)

(۶) خلیل‌ادهم (دول‌اسلامیه ص ۳۰۰) می نویسد که در خواند خاتون‌دختر بدرالدین‌بن بدرالدین‌محمود می‌باشد . (مترجم عربی)

(۷) نفیسه سلطان دختر مراد اول بن ارخان را بەزنی گرفت .

(۸) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۰۰) می نویسد که اسحاق دو پسرداشت . غیاث‌الدین‌چلبی‌و امیرشاه چلبی . (مترجم عربی)

(۹) در ادرنه به سال ۸۷۶ به خاک سپرده شد . نک : Revue Hist. Ott. XI

(۱۰) دو دختر محمد اول بن با یزید اول را به زنی گرفت .

(۱۱) خلیل ادهم (دول‌اسلامیه‌ص ۳۱۰) می نویسد که او از سال ۸۸۸ تا ۸۹۲ فرمانروایی کرد . (مترجم عربی)

(۱۲) در سال ۸۲۷ عثمانیان او را در انطالیه اسیر کردند .

(۱۳) درسال ۸۸۰برای‌بار دوم ظهورکرد . درسال ۸۹۲درگذشت .

(۱۴) به زنی‌طورغوت اوغلی درآمد .

۱۵۶ — بنی عثمان

۱ — عثمان غازی بن إرطُغرُل . . . . سنه ۶۹۹ ﻫ

○ ۲∆ — أُرخان غازی بن عثمان . . . .

○ ۳∆ — مراد [الأول] خداوندگار بن أرخان ، (درجنگ کسوفو "Kossovo" کشته شد) ۷۶۱

○ ۴∆ — بایزید [الأول] یلدرم بن مراد [1] ۷۹۲

○ ۵∆ — محمد [الأول] چلبی بن بایزید ، (درآسیای صغیر) . . . . شعبان ۸۰۵

○ ∆ أمیر سلیمان بن بایزید ، (درأدرنه تا سنه ۸۱۳) [2] . . ۸۰۶

○ ∆ موسی چلبی بن بایزید ، (درأدرنه تا سنه ۸۱۶) [3] . . ۸۱۳

○ مصطفی چلبی بن بایزید ، (درأدرنه تا سنه ۸۲۵) . . ۸۲۲

○ ∆ محمد الأول ، (به تنهایی) ۸۱۶

○ ۶∆ — مراد [الثانی] قوجه بن محمد ، (برای بار اول) ۸۲۴

∆ محمد [الثانی] الفاتح بن مراد [الثانی] ، (برای بار اول) . ۸۴۷

مراد [الثانی] ، (برای بار دوم) ۸۴۸

○ محمد [الثانی] ، (برای بار دوم) . . . . . ۲۷ رجب سنة ۸۴۸

○ ∆ مراد [الثانی] ، (برای بار سوم) ۸۴۹

○ ۷∆ — محمد [الثانی] ، الفاتح (سومین وآخرین بار) . . . . ۲ محرم ۸۵۵

فتح قسطنطنیة . . . . . ۱۱ جمادی الأولی سنة ۸۵۷

○ ۸∆ — بایزید [الثانی] ولی بن محمد کناره گیری از حکم در ۸ صفر سنه ۹۱۸) . ۲۰ ربیع الأول ۸۸۶

شاه زاده جم بن محمد [الثانی] (مدعی حکم) [4] . . ۸۸۶

○ ۹∆ — سلیم الأول یاوز بن بایزید . . . . ۹ ربیع الأول ۹۱۸

○ ۱۰∆ — سلیمان [الأول] (القانونی) بن سلیم . . . . . ۱۵ شوال ۹۲۶

○ ۱۱∆ — سلیم [الثانی] بن سلیمان . . . . ۸ ربیع الأول ۹۷۴

○ ۱۲∆ — مراد [الثالث] بن سلیم . . . . ۷ رمضان ۹۸۲

○ ۱۳ — محمد [الثالث] بن مراد . . . . ۹ جمادی الآخر ۱۰۰۳

○ ۱۴∆ — أحمد [الأول] بن محمد ، (متوفی در ۲۲ ذی القعده سنه ۱۰۲۶) . . . ۱۷ رجب ۱۰۱۲

○ ۱۵ — مصطفی [الأول] بن محمد ، (اختلال حواس داشت) . . . . ۲۲ ذی القعده ۱۰۲۶

○ ۱۶∆ — عثمان [الثانی] بن أحمد . . . . غره ربیع الأول ۱۰۲۷

مصطفی [الأول] ، (برای بار دوم) . . . ۷ رجب سنه ۱۰۳۱

○ ۱۷∆ — مراد [الرابع] غازی بن أحمد ، (متوفی در ۱۶ شوال سنه ۱۰۴۹) . . ۱۳ ذی القعده ۱۰۳۲

○ ۱۸ — إبراهیم بن أحمد ، (خلع در ۱۸ رجب واورادرخانی کوشک در ۲۷ رجب سنة ۱۰۵۸ ، کشتند) غره ذی القعده ۱۰۴۹

○ ۱۹∆ — محمد [الرابع] أوجی بن إبراهیم ، (عزل شد) . . . . . . غره شعبان ۱۰۵۸

○ ۲۰∆ — سلیمان [الثانی] بن إبراهیم ، (متوفی در ۲۶ رمضان سنه ۱۱۰۲) . . . ۲ محرم ۱۰۹۹

○ ۲۱ — أحمد [الثانی] بن إبراهیم ، (متوفی در ۲۱ جمادی الآخر سنه ۱۱۰۶) . ۲۶ رمضان ۱۱۰۲

○ ۲۲ — مصطفی [الثانی] بن محمد ، (عزل شد) . . . . ۹ جمادی الآخر ۱۱۰۶

○ ۲۳ — أحمد [الثالث] بن محمد (کناره گیری از حکم ، متوفی در ۲۰ صفر سنه ۱۱۴۹) . ۲۳ شعبان ۱۱۱۵

---

(۱) تیمور او را در ۱۹ ذی القعده سال ۸۰۴ در آنقره اسیر کرد ، ودر ۴ شعبان سال ۸۰۵ در آق شهر بمرد .
(۲) در جنگ علیه برادرش موسی در ۸۱۳ کشته شد .
(۳) توسط محمد اول در ۸۱۶ کشته شد .
(۴) به نزد پاپ الکساندر ششم رفت ودر ۲۸ جمادی الثانی ۹۰۰ در ناپل بمرد .

○ ∆ ۲۴ — محمود [الأول] بن مصطفى . . . . ۱۹ ربیع الأول سنة ۱۱۴۳ﻫ
○ ∆ ۲۵ — عثمان [الثالث] بن مصطفى . . . . ۲۳ صفر ۱۱۶۸
○ ∆ ۲۶ — مصطفى [الثالث] بن أحمد . . . . ۲۸ ربیع الأول ۱۱۷۱
○ ۲۷ — عبد الحميد [الأول] بن أحمد ، (متوفى در ۱۱ رجب سنه ۱۲۰۳) . . . ۸ شوال[1] ۱۱۸۷
○ ۲۸ — سليم [الثالث] بن مصطفى . . . . ۱۱ رجب ۱۲۰۳
○ ۲۹ — مصطفى [الرابع] بن عبد الحميد ۱۲۲۲
○ ۳۰ — محمود [الثاني] بن عبد الحميد ۱۲۲۳
○ ∆ ۳۱ — عبد المجيد [الأول] بن محمود . . . . ۲۵ ربیع الثاني ۱۲۵۵
○ ∆ ۳۲ — عبد العزيز بن محمود ، (عزل در ۵ جمادى الأولى سنه ۱۲۹۳ وخود كشي كرد در ۱۰ جمادى الأولى سنه ۱۲۹۳) . . . . ۱۵ ذي الحجة ۱۲۷۷
○ ۳۳ — مراد [الخامس] بن عبد المجيد ، (خلع در ۱۰ شعبان سنه ۱۲۹۳) . . . ۵ جمادى الآخر ۱۲۹۳
○ ۳۴ — عبد الحميد [الثاني] بن عبد المجيد ، (خلع در ۶ ربیع الثاني سنه ۱۳۲۷) . . . ۱۰ شعبان ۱۲۹۳
○ ۳۵ — محمد [الخامس] رشاد بن عبد المجيد . . . . ۶ ربیع الثاني ۱۳۲۷
○ ۳۶ — محمد [السادس] وحيد الدين بن عبد المجيد[2] . . . . ۲۳ رمضان ۱۳۳۶
۳۷ — عبد المجيد [الثاني] بن عبد العزيز ، (معزول شد) تبعيد شد ۲۲ رجب سنه ۱۳۴۲ ، و به شهر (Territet) رفت . . . . ربیع الأول ۱۳۴۱

مراجع :

Halil Edhem : Meskûkât -i- Osmânîyé, 1, Stamboul 1334.
Hammer : Geschichte des Osmanischen Reiches.
Kraelitz-Greinfenhorst : Die Verfassungsgesetze des Osm. Reiches (Osten und Orient, Vienne 1919).

۱۵۷ — صدارت عظمى[3]

اسما وزير بودند
۱ — علاء الدين علي ، (برادر أرخان) . . . . سنة ۷۲۸ ﻫ
۲ — سليمان ، (پسر أرخان) ۷۳۸

مراد الأول :

آل چندرلي
∆ ۳ — خير الدين (قره خليل چندرلي)[4] ۷۶۱

بايزيد الأول :

۴ — علي بن قره خليل ، (متوفى در رجب سنة ۸۰۷)[5] ۷۸۸

محمد الأول :

۵ — إبراهيم بن علي ۸۱۴
∆ ۶ — بايزيد ۸۲۰

مراد الثاني :

۷ — خليل بن إبراهيم ، (أعدام سنه ۸۵۷) ۸۳۲
∆ ۸ — جلال الدين لالا يوركچ ۸۳۳

---

(۱) با هفتم ذي القعده سال ۱۱۸۷ .
(۲) عزل شد و اورا بمملكت انتقال دادند و سپس به مكه رفت و سرانجام به ايتاليا رهسپار شد .
(۳) مترجم عربي بعد بررسي اين فصل بر كتاب « قاموس الأعلام » شمس الدين سامي وكتاب « سجل عثماني » ثريا بك اعتماد كرده است .
(۴) مشيل جامع در ايسنيك سال ۷۸۶ رنگ : ثريا بك : سجل عثماني (ج ۲ ص ۳۱۴) . (مترجم عربي)
(۵) قبرش در ايسنيك است. RHO XXVII, 191.

محمد الثانی :

۸ — محمود، (متوفی سنه ۸۷۹)		سنه ۸۵۷ هـ
۹ — روم محمد		۸۷۲
۱۰ — إسحق		۸۷۵
محمود، (برای بار دوم)، (أعدام سنه ۸۷۸) ۸۷۷		
۱۱ — گدك أحمد آرناءود، (او را در ٦ شوال سنه ۸۸۷ کشتند)		۸۷۸
۱۲ — محمد قره‌مانلی، (او را انکجاریهادر ٥ ربیع الأول سنه ۸۸٦ کشتند)		۸۸۲

بایزید الثانی :

إسحق، (برای بار دوم) ۸۸٦		
۱۳ — داود آرناؤد، (متوفی در ٤ ربیع الأول سنة ۹۰٤)		۸۸۸
۱٤ — هرسك زاده أحمد	٤ رجب	۹۰۲
۱٥ — إبراهیم بن خلیل (پسر خلیل بن إبراهیم)[1] چندرلی		۹۰۳
۱٦ — مسیح		۹۰٥
۱۷ — خادم علی		۹۰۷
هرسك زاده أحمد، (برای بار دوم) ۹۰۹		
خادم علی، (برای بار دوم) ۹۱۲ (کشته شد در جمادی الأولى سنه ۹۱۷ هنگام جنگ با شاه‌قلی یا شیطان قلی)[2]		
هرسك زاده أحمد، (برای بار سوم) (فقط شش ماه) ۹۱۷		
۱۸ — قوجه مصطفى، (أعدام سنة ۹۱۸)		۹۱۷
هرسك زاده أحمد، (برای بار چهارم) ۹۱۸		

سلیم الأول :

۱۹ — خادم سنان، (متوفی در ۳ محرم سنه ۹۲۳)	رمضان	۹۲۰
۲۰ — یونس، (أعدام سنه ۹۲۳)	محرم	۹۲۳
مصطفى، (تا سنة ۹۲٦)[3]		۹۲۳

سلیمان الأول :

۲۱ — محمد پیری، (عزل در ۱۳ شعبان سنه ۹۲۹)		۹۲٦
۲۲ — إبراهیم، (أعدام در ۲۲ رمضان سنه ۹٤۲)[4]	۱۳ شعبان	۹۲۹
۲۳ — إیاس، (متوفی در ۲٦ صفر سنه ۹٤٦)	رمضان	۹٤۲
۲٤ — لطفی، (عزل در ۱۲ محرم سنه ۹٤۸)	صفر	۹٤٦
۲٥ — خادم سلیمان، (عزل سنه ۹٦۰)	محرم	۹٤۸
۲٦ — رستم، (عزل در ذی القعده سنه ۹٦۰)		۹٦۰
۲۷ — قره أحمد آرناؤد، (أعدام در ۱۱ ذی القعدة سنه ۹٦۲)	ذو القعده	۹٦۰
رستم، (برای بار دوم) (متوفی در ٥ ذی القعده سنه ۹٦۸)، ذوالقعدة ۹٦۲		
۲۸ — علی سمیز، (متوفی در ۲۸ ذی القعده سنه ۹۷۲)	ذو القعده	۹٦۸
۲۹ — طویل محمد صوقللی، (او را در ۱۹ شعبان سنه ۹۸۷ کشتند)	ذو القعده	۹۷۲

---

(۱) نک: شمس الدین سامی «قاموس الأعلام ج ۱ ص ۷۹۲». (مترجم عربی)
(۲) نک: شمس الدین سامی «قاموس الأعلام ج ٤ ص ۳۱۸٥». (مترجم عربی)
(۳) مسجد جامعی در گبزه به سال ۹۲٥ بنا کرد.
(٤) مشهورترین صدراعظم است واولین بار وین را در ۲۲ محرم تا دهم صفر سنه ۹۳٦ محاصره کرد.

سليم الثاني [1] :

چغاله زاده سنان [2] ، (مدت چهار هفته) ۹۸۱

مراد الثالث :

۳۰ — أحمد ، داماد رستم ، (متوفى در ربيع الثاني سنه ۹۸۸) . . . . . . شعبان سنه ۹۸۷ هـ

۳۱ — سنان ، (عزل در ۲۰ ذى الحجه سنه ۹۹۰) . . . . ربيع الثاني ۹۸۸

۳۲ — سياوش ، (عزل در ۲۰ رجب سنه ۹۹۲) . . . . ذو الحجه ۹۹۰

۳۳ — عثمان أوزدمور أوغلو ، (متوفى در ٥ ذى القعده سنة ۹۹۳) . . . . رجب ۹۹۲

۳٤ — خادم مسيح ، (عزل در ۲۵ ربيع الثاني سنه ۹۹٤) . . . . ذو القعده ۹۹۳

سياوش ، (براى بار دوم) . . . ربيع الثاني سنة ۹۹٤

(عزل در ۱۷ جمادى الأولى سنه ۹۹۷) . . . .

سنان (براى بار دوم) ، (عزل در ۱۱ شوال سنة ۹۹۹) . جمادى الأولى ۹۹۷

۳٥ — فرهاد ، (عزل در ۹ جمادى الآخر سنه ۱۰۰۰) . . . . شوال ۹۹۹

سياوش ، (براى بار سوم) . . . . جمادى الآخر سنه ۱۰۰۰

(عزل در ربيع الثاني سنه ۱۰۰۱) . . . .

سنان (براى بار سوم) (عزل در ٦ جمادى الآخر ربيع الثاني سنه ۱۰۰۱

سنه ۱۰۰۳) . . . .

محمد الثالث :

فرهاد ، (براى بار دوم) . . . جمادى الآخر سنه ۱۰۰۳

(أعدام در ۲۹ شوال سنة ۱۰۰۳) . . . .

سنان ، (براى بار چهارم) (عزل در ۱٦ ربيع الأول سنه ۱۰۰٤) شوال ۱۰۰۳

۳٦ — لالا محمد ، (فقط ده روز) . (متوفى در ۱۹ ربيع الأول سنه ۱۰۰٤) ربيع الأول ۱۰۰٤

سنان ، (براى بار پنجم) (متوفى در ٤ شعبان سنه ۱۰۰٤) ربيع الأول ۱۰۰٤

۳۷ — إبراهيم داماد ، (عزل در ٥ ربيع الأول سنه ۱۰۰٥) . . . . . . شعبان ۱۰۰٤

۳۸ — چغاله زاده سنان ، (براى بار دوم) ، (عزل در ربيع الثاني سنه ۱۰۰٥) ربيع الأول ۱۰۰٥

إبراهيم (براى بار دوم) ، (عزل در ۱۲ ربيع الأول ۱۰۰٦) ربيع الثاني ۱۰۰٥

۳۹ — خادم حسن ، (عزل در ۲ رمضان سنه ۱۰۰٦) . . . . ربيع الأول ۱۰۰٦

٤۰ — جراح محمد ، (عزل در ۹ جمادى الأولى سنه ۱۰۰۷) . . . . . . رمضان ۱۰۰٦

إبراهيم ، (متوفى در ۹ محرم ۱۰۱۰) (براى بار سوم) جمادى الاولى ۱۰۰۷

٤۱ — يمشجى حسن ، (عزل در ۲٦ ربيع الثاني وأعدام در ۱۲ جمادى الآخر ۱۰۱۲) محرم ۱۰۱۰

٤۲ — ياوز على ، (متوفى در ۲۸ صفر سنه ۱۰۱۳) . . . . ربيع الثاني ۱۰۱۲

أحمد الأول :

٤۳ — لالا محمد ، (متوفى در ۱۰ محرم سنة ۱۰۱٥) . . . . صفر ۱۰۱۳

٤٤ — درويش ، (عزل وأعدام در ۱۰ شعبان سنه ۱۰۱٥) . . . . . . محرم ۱۰۱٥

٤٥ — مراد ، ملقب به قويجه قويوجو ، (متوفى در ۲۹ جمادى الآخر سنه ۱۰۲۰) شعبان ۱۰۱٥

٤٦ — نصوح ، (أعدام در ۱۳ رمضان سنه ۱۰۲۳) . . . . جمادى الآخر ۱۰۲۰

٤۷ — داماد أوكوز محمد ، (عزل در محرم سنه ۱۰۲٦) . . . . رمضان ۱۰۲۳

---

(۱) درتمام مدت سلطنت وى محمد سوقللى صدر اعظم بود .

(۲) نک : شمس الدين سامى (قاموس الأعلام ج ۳ ص ۲٦۳۷) (مترجم عربى)

مصطفى الأوّل (در نخستين حكومت خود):

٤٨ — قيصريه لى خليل ، (عزل درغره صفر سنة ١٠٢٨)	محرم	سنه ١٠٢٦

عثمان الثانى :

داماد أوكوز محمد ، (براى بار دوم) . . . . . . صفر ١٠٢٨		
(عزل در ١٦ محرم ١٠٢٩)		
٤٩ — چلبى گوزلچه على ، (متوفى در ١٤ ربيع الثانى سنه ١٠٣٠)	محرم	١٠٢٩
٥٠ — حسين ، (عزل در شوسيم Chocim در غره ذى القعدة سنه ١٠٣٠) . .	ربيع الثانى	١٠٣٠
٥١ — دلاور ، (مقتول در ١ رجب سنة ١٠٣١)	ذو القعده	١٠٣٠

مصطفى الأوّل (در حكمرانى دوم خود):

٥٢ — قره داود[1] ، (أعدام در ٣ شعبان سنة ١٠٣١)	رجب	١٠٣٠
٥٣ — مره حسين ، (عزل در ٢٧ شعبان سنه ١٠٣١ فقط ٢٤ روز بر سركار بود)	شعبان	١٠٣١
٥٤ — لفكه لى مصطفى ، (عزل در ١٥ ذى القعدة سنه ١٠٣١)	شعبان	١٠٣١
٥٥ — گورجى محمد ، (أعدام در ٤ ربيع الثانى سنه ١٠٣٢)	ذو القعده	١٠٣١
مره حسين ، (براى بار دوم) . . . . ربيع الثانى سنه ١٠٣٢		

مراد الرابع :

٥٦ — كمانكش قره على ، (أعدام در ١٤ جمادى الآخر سنة ١٠٣٣) . . .	ذو القعده	١٠٣٢
٥٧ — چركس محمد ، (متوفى در توقات در ١٨ ربيع الأول سنه ١٠٣٤) . . .	١٤ جمادى الآخر	١٠٣٣
٥٨ — حافظ أحمد ، (عزل در ١٢ ربيع الأول سنه ١٠٣٦)	ربيع الأول	١٠٣٤
خليل ، (براى بار دوم) . . . . . ربيع الأول سنه ١٠٣٦		
(عزل در غره شعبان سنة ١٠٣٧)		
٥٩ — خسرو ، (أعدام در ٣٠ ربيع الأول سنه ١٠٤١)	غره شعبان	١٠٣٧
حافظ أحمد ، (براى بار دوم) . ٢٩ ربيع الأول سنه ١٠٤١		
(مقتول در ١٨ رجب سنه ١٠٤١)		
٦٠ — رجب ، (أعدام در ٢٠ شوال سنه ١٠٤١)	رجب	١٠٤١
٦١ — طبانى ياصى محمد ، (عزل در ٧ رمضان سنه ١٠٤٦)	شوال	١٠٤١
٦٢ — بيرام ، (متوفى در ٦ ربيع الثانى سنه ١٠٤٨)	رمضان	١٠٤٦
٦٣ — طيار محمد[2]	ربيع الثانى	١٠٤٨
٦٤ — قره مصطفى كمانكش ، (عزل در ٢١ ذى القعده سنه ١٠٥٢) . . .	شعبان	١٠٤٨

إبراهيم الأوّل :

٦٥ — سلطان زاده محمد ، (عزل در ٢٨ شوال سنه ١٠٥٥)	ذوالقعدة ١٠٥٢ يا ١٠٥٣	
٦٦ — صالح ، (أعدام در ١٨ شعبان سنه ١٠٥٧)	شوال	١٠٥٥
٦٧ — أحمد هزار پاره ، (مقتول در ١٧ رجب سنه ١٠٥٨)	شعبان	١٠٥٧
٦٨ — صوفى محمد (به دار زده شد در ٩ جمادى الأولى سنه ١٠٥٩)	رجب	١٠٥٨

محمد الرابع :

٦٩ — مراد ، (عزل در شعبان سنه ١٠٦٠)	٧ جمادى الأولى	١٠٥٩
٧٠ — ملك أحمد ، (عزل در ٤ رمضان سنة ١٠٦١)	٨ شعبان	١٠٦٠
٧١ — سياوش ، (عزل در ١٥ ذى القعدة سنه ١٠٦١)	رمضان	١٠٦١

(١) خواهر مصطفى اول را به زنى گرفت و سلطان عثمان ثانى را در هشتم رجب ١٠٣١ بكشت .

(٢) در محاصره بلگراد در ١٧ شعبان سال ١٠٤٨ بمرد .

٧٢ — گُرْجی محمد ، (عزل در ١٢ رجب سنه ١٠٦٢)	ذو القعده	سنه ١٠٦١ هـ
٧٣ — طرخونجی أحمد ، (عزل در ٢٠ ربيع الأول سنه ١٠٦٣)	رجب	١٠٦٢
٧٤ — درويش محمد ، (متوفى در ١٧ ذى الحجه سنه ١٠٦٤)	٢٣ ربيع الثانى	١٠٦٣
٧٥ — إيشير مصطفى [1] (مقتول در ٤ رجب سنه ١٠٦٥)	ذو الحجة	١٠٦٤
مراد ، (براى بار دوم) (عزل در ١٦ شوال سنة ١٠٦٥) ، رجب سنة ١٠٦٥		
٧٦ — سليمان ، (عزل در ٢ جمادى الأولى سنه ١٠٦٦)	شوال	١٠٦٥
٧٧ — دَلِى حسين ، (عزل در ١٢ جمادى الأولى سنه ١٠٦٦)	٢ جمادى الأولى	١٠٦٦
٧٨ — سُورنازَن محمد ، (عزل پس از ٤ ساعت)	١٢ جمادى الأولى	١٠٦٦
سياوش ، (براى بار دوم) ، ٨ جمادى الآخر سنه ١٠٦٦		
(متوفى در غره رجب سنه ١٠٦٦)		
٧٩ — بوينى إگرى محمد ، (عزل در ٢٦ ذى القعده سنه ١٠٦٦)	رجب	١٠٦٦
٨٠ — كوپرولو محمد ، (متوفى در ٧ ربيع الأول سنه ١٠٧٢)	ذو القعده	١٠٦٦
٨١ — كوپرولو زاده أحمد فاضل ، (متوفى در ٢٢ شعبان سنه ١٠٨٧)	ربيع الأول	١٠٧٢
٨٢ — قره مصطفى مِرْزِيفُنلى ، (مقتول[2] در ٦ محرم سنة ١٠٩٥)	شعبان	١٠٨٧
٨٣ — قره إبراهيم ، (عزل در ٢٧ محرم سنه ١٠٩٧ ، اعدام در شعبان سنه ١٠٩٧)	محرم	١٠٩٥
٨٤ — سليمان ، (عزل در ذى القعده سنه ١٠٩٨)	محرم	١٠٩٧
٨٥ — آبازه سياوش ، (مقتول در ٢١ ربيع الثانى سنة ١٠٩٩)	٢٧ ذى القعده	١٠٩٨

سليمان الثانى :

٨٦ — نشانجى إسماعيل (عزل در غره رجب سنه ١٠٩٩ وأعدام در رجب سنه ١١٠١)	٢٠ ربيع الثانى	١٠٩٩
٨٧ — مصطفى (de Rodosto) (عزل در ٢ محرم سنة ١١٠١)	٢٩ رجب	١٠٩٩
٨٨ — كوپرولو زاده مصطفى ، (پسر محمد) [3]	٢٧ محرم	١١٠١

أحمد الثانى :

٨٩ — آرابه چى على ، (عزل در ٣ رجب سنه ١١٠٣)	٢٩ ذى القعده	١١٠٢
٩٠ — الحاج على ، مِرْزِيفُنلى ، (عزل در ١٠ رجب سنه ١١٠٤)	٥ رجب	١١٠٣
٩١ — بيقلى مصطفى ، (عزل در رجب سنه ١١٠٥) [4]	٧ رجب	١١٠٤
٩٢ — دفتردار على سورمه لى ، (عزل در ٢٠ رمضان سنه ١١٠٦)	١٦ رجب	١١٠٥

مصطفى الثانى :

٩٣ — ألماس محمد [5]	١٨ رمضان	١١٠٦
٩٤ — عموجه زاده حسين كوپرولو ، (تا ١٢ ربيع الثانى سنه ١١١٤) [6]	غره ربيع الثانى	١١٠٩
٩٥ — دال طبان مصطفى ، (عزل در ٦ رمضان سنة ١١١٤)	ربيع الثانى	١١١٤
٩٦ — رامى محمد ، (عزل در ٩ ربيع الثانى سنة ١١١٥)	٧ رمضان	١١١٤

أحمد الثالث :

٩٧ — نشانجى قوانوز أحمد ، (عزل در ٧ رجب سنه ١١١٥)	٩ ربيع الثانى	١١١٥
٩٨ — داماد حسن ، (عزل در ٢٨ جمادى الأولى سنه ١١١٦)	٩ رجب	١١١٥

---

(١) شايد او همان مصطفى پاشا سورنازن باشد ، نك : شمس الدين سامى (قاموس الاعلام ج٦ص٤٣٠٥) . مترجم عربى

(٢) در محاصره وين شركت داشت و در بلگراد بدار آويخته شد . شمس الدين سامى در قاموس الاعلام ج٦ ص ٤٣٠٦ مى نويسد كه نام او مصطفى پاشا مرزى فونى بود . (مترجم عربى)

(٣) در جنگ اسلانكامن Slankamen در ٢٤ ذى القعده سنه ١١٠٢ كشته شد .

(٤) در ١٨ محرم سال ١١٠٥ به يارى بلگراد رفت .

(٥) در جنگ زنتا Zenta در ٢٥ صفر سنه ١١٠٩ كشته شد .

(٦) با كارلو ويتز Karlowitz صلح كرد .

۹۹ — قلايلى قوز أحمد ، (عزل در ۲۷ شعبان سنه ۱۱۱۶)	جمادى الأولى سنه ۱۱۱۶ﻫ	
۱۰۰ — بلطجى محمد ، (عزل در ۱۹ محرم سنة ۱۱۱۸)	۲۳ شعبان	۱۱۱۶
۱۰۱ — چورلیلی علی ، (عزل در ۱۷ ربيع الثانى سنه ۱۱۲۲)[1]	۱۹ محرم	۱۱۱۸
۱۰۲ — كوپرولو زاده نعمان ، (عزل در ۲۱ جمادى الآخر سنه ۱۱۲۲) . . .	۱۸ ربيع الثانى	۱۱۲۲
بلطجى محمد ، (براى بار دوم) ۲۲ جمادى الآخر سنه ۱۱۲۲		
(عزل در ۹ شوال سنه ۱۱۲۳)		
۱۰۳ — يوسف ، (عزل در ۱۱ شوال سنه ۱۱۲٤)	۲ شوال	۱۱۲۳
۱۰٤ — سليمان ، (عزل در ۱۰ ربيع الأول سنه ۱۱۲۵)	۱۲ شوال	۱۱۲٤
۱۰۵ — إبراهيم قوجه كپودان پاشا[2] ، (عزل در ۱۱ ربيع الأول سنه ۱۱۲۵) .	۱۰ ربيع الأول	۱۱۲۵
۱۰۶ — شهيد داماد على[3]	غره ربيع الثانى	۱۱۲۵
۱۰۷ — آرناؤد خليل ، (عزل در ۷ رمضان سنه ۱۱۲۹)	۳ رمضان	۱۱۲۸
۱۰۸ — نشانجى محمد ، (عزل در ۸ جمادى الآخر سنه ۱۱۳۰)	۷ رمضان	۱۱۲۹
۱۰۹ — داماد إبراهيم ، (مقتول در ۱۸ ربيع الأول سنه ۱۱٤۳)	۸ جمادى الآخر	۱۱۳۰
تسلط بر تفليس ۱۱۳۵		
تسلط بر تبريز ۱۱۳۷		

محمود الأول :

۱۱۰ — سلحدار محمد ، (عزل در ۱۲ رجب سنه ۱۱٤۳)	۳ ربيع الثانى	۱۱٤۳
۱۱۱ — إبراهيم قباقولاق ، (عزل در ۹ ربيع الأول سنة ۱۱٤٤)	۱۲ رجب	۱۱٤۳
۱۱۲ — طوپال عثمان ، (عزل در ۱۰ رمضان سنه ۱۱٤٤)	۱۹ ربيع الأول	۱۱٤٤
۱۱۳ — حكيم زاده على پاشا ، (عزل در ۲۲ صفر سنه ۱۱٤۸)	۱۵ رمضان	۱۱٤٤
۱۱٤ — گورجى إسماعيل ، (عزل در ۹ شعبان سنه ۱۱٤۸)	۲۲ صفر	۱۱٤۸
۱۱۵ — سلحدار السيد محمد ، (عزل در ۸ ربيع الثانى سنه ۱۱۵۰)	۲۵ شعبان	۱۱٤۸
۱۱۶ — محسن زاده عبد الله چلبى ، (أبو محسن زاده محمد بحكم رشيد در ۱۱۸۷) .	۲۵ ربيع الثانى	۱۱۵۰
(عزل در ۲۶ شعبان سنه ۱۱۵۰)		
۱۱۷ — يگن محمد ، (عزل در ۱۲ ذى الحجه سنة ۱۱۵۱)	۱۰ شعبان	۱۱۵۰
۱۱۸ — الحاج عوض زاده محمد ، (عزل در ۲۸ ربيع الأول سنه ۱۱۵۳) . .	٦ ذى الحجة	۱۱۵۱
۱۱۹ — الحاج أحمد ، (عزل در غره صفر سنة ۱۱۵۵)	۲۷ ربيع الثانى	۱۱۵۳
حكيم زاده على ، (براى بار دوم) . . . . صفر سنه ۱۱۵۵		
۱۲۰ — حسن السيد ، (بيسواد بود) (عزل در ۲۲ رجب سنه ۱۱۵۹ ، متوفى در آمد	٤ شعبان	۱۱۵۵
سنه ۱۱٦۱)		
۱۲۱ — الحاج محمد ترياكى ، (عزل در ۱۷ شعبان سنه ۱۱٦۰)	۲۳ رجب	۱۱۵۹
۱۲۲ — السيد عبد الله ، (عزل در ۲۳ محرم سنه ۱۱٦۳)	۱۷ شعبان	۱۱٦۰
۱۲۳ — دواتدار محمد	۳۰ محرم	۱۱٦۳
۱۲٤ — باهر كوسه مصطفى ، (عزل در ٤ جمادى الأولى سنه ۱۱٦۸)	۱۸ شعبان	۱۱٦۵

(۱) با شارل دوازدهم در بندر Bender جنگ تن به تن كرد .

(۲) شايد او همان إبراهيم پاشا خواجه‌ای باشد كه نام او در قاموس الأعلام ج ۱ ص ٥٥٦ آمده است . (مترجم عربى)

(۳) در جنگ پتروارددين Peterwardein در ۱۷ شعبان سنه ۱۱۲۸ كشته شد و قبرش در حوالى ويندر Hadersdorf است نك : Hammer Geschichte IV, p. 462.

عثمان الثالث :

حكيم زاده على ، (براى بار سوم) . ٤ جمادى الأولى سنه ١١٦٨

(عزل در ٧ شعبان سنه ١١٦٨ پس از ٥٣ روز حكومت . . . .

١٢٥— نائلى عبد الله ، (عزل در ١٦ ذى القعده سنه ١١٦٨ پس از ٩٧ روز حكومت) ٧ شعبان سنه ١١٦٨هـ

١٢٦— نشانجى يبقلى على ، (اعدام در ١٧ محرم سنه ١١٦٩) . . . . . ١٩ ذى القعدة ١١٦٨

١٢٧— محمد سعيد ، (عزل در غره رجب ١١٦٩) . . . . ١٩ محرم ١١٦٩

باهر كوسه مصطفى ، (براى بار دوم) . . ٣٠ رجب ١١٦٩

(عزل در ١٠ ربيع الأول سنه ١١٧٠) . . . .

١٢٨— راغب محمد ، (متوفى در ٢٤ رمضان سنه ١١٧٦) . . . . . . ٢٠ ربيع الثانى ١١٧٠

مصطفى الثالث :

١٢٩— حامد توقيعى حمزه ، (عزل در ٢٤ ربيع الأول سنه ١١٧٧ ٢٧ رمضان ١١٧٦

(متوفى در ذى الحجه سنه ١١٨٣) . . . .

باهر كوسه مصطفى ، (براى بار سوم) . ٢١ ربيع الأول ١١٧٧

(عزل در ٧ شوال سنه ١١٧٨) . . . .

١٣٠— محسن زاده محمد ، (عزل در ٢٣ ربيع الأول سنة ١١٨٢) . . . . ٧ شوال ١١٧٨

١٣١— سلحدار ماهر حمزه ، (عزل در ٨ جمادى الآخر سنه ١١٨٢) . . . . ٢٠ ربيع الأول ١١٨٢

١٣٢— يغليقجى زاده نشنجى محمد أمين ، (أعدام در ٦ ربيع الثانى سنة ١١٨٣) جمادى الآخر ١١٨٢

١٣٣— مولدوانى على ، (عزل در ١٣ شعبان سنه ١١٨٣) . . . . . . ٩ ربيع الثانى ١١٨٣

١٣٤— عوض زاده خليل ، (عزل در ٦ رمضان سنة ١١٨٤) . . . . . ١٤ شعبان ١١٨٣

١٣٥— سلحدار محمد ، (عزل در ٤ رمضان سنه ١١٨٥) . . . . . ٢ رمضان ١١٨٤

محسن زاده محمد ، (براى بار دوم) . . . رمضان ١١٨٥

(متوفى در ٢٦ جمادى الأولى سنه ١١٨٨) . . . .

عبد الحميد الأول[1] :

١٣٦— عزت محمد . . . . ٣ جمادى الآخر ١١٨٨

١٣٧— درويش . . . . ٨ جمادى الأولى ١١٨٩

١٣٨— دارنده لى محمد . . . . ٢٥ ذى القعده ١١٩٠

١٣٩— قلفات محمد . . . . ٨ شعبان ١١٩٢

١٤٠— سلحدار سيد محمد . . . . ٩ شعبان ١١٩٣

عزت محمد ، (براى بار دوم) . . . . . ٢٥ صفر ١١٩٥

١٤١— يكن الحاج محمد . . . . ١٦ رمضان ١١٩٦

١٤٢— خليل حميد . . . . ٢٥ محرم ١١٩٧

١٤٣— شاهين على . . . . ٢٠ جمادى الأولى ١١٩٩

١٤٤— يوسف . . . . ٢٤ ربيع الأول ١٢٠٠

سليم الثالث :

١٤٥— كتخدا (چركس خبازه) حسن . . . . ٣ رمضان ١٢٠٣

١٤٦— غازى حسن . . . . ١٥ ربيع الثانى ١٢٠٤

---

(١) از آغاز سلطنت او مولف در ترتيب وزراى بزرگ و صدر اعظمها بر اطلاعاتى كه محمد على كتابدار موزه باستانشناسى استانبول به او داده اعتماد كرده است .

١٤٧ — روسچقلو جلالى حسن . . . . ٢٩ شعبان سنه ١٢٠٤ هـ

يوسف ، (براى بار دوم) ١٢٠٥

١٤٨ — ملك محمد ١٢٠٦

١٤٩ — عزت محمد[1] . . . . ٢٥ ربيع الأول ١٢٠٩

١٥٠ — يوسف ضيا . . . . ١٣ جمادى الأولى ١٢١٣

١٥١ — حافظ إسماعيل . . . . ٢٤ محرم ١٢٢٠

١٥٢ — حلمى إبراهيم . . . . ٣٠ رجب ١٢٢١

مصطفى الرابع :

١٥٣ — چلبى مصطفى . . . . ٢٦ ربيع الأول ١٢٢٢

محمود الثانى :

١٥٤ — علمدار مصطفى . . . . ٥ جمادى الآخر ١٢٢٣

١٥٥ — عيش[2] . . . . ٢ شعبان ١٢٢٣

يوسف ضيا ، (براى بار دوم) . . . . . . محرم ١٢٢٤

١٥٦ — أحمد . . . . محرم ١٢٢٦

١٥٧ — خورشيد أحمد . . . . جمادى الآخر ١٢٢٧

١٥٨ — محمد أمين رءوف . . . . ١٨ ربيع الثانى ١٢٣٠

١٥٩ — درويش محمد . . . . ٢٧ صفر ١٢٣٣

١٦٠ — سيد على . . . . ١٨ ربيع الأول ١٢٣٥

١٦١ — بندرلى على ، (فقط ٩ روز) . . . . . . ١٨ رجب ١٢٣٦

١٦٢ — الحاج صالح . . . . ٢٧ رجب ١٢٣٦

١٦٣ — عبد الله . . . . ٢٥ صفر ١٢٣٨

١٦٤ — سلحدار على . . . . ٢٠ جمادى الآخر ١٢٣٨

١٦٥ — غالب محمد سعيد . . . . ربيع الثانى ١٢٣٩

١٦٦ — سليم محمد . . . . ٢١ محرم ١٢٤٠

١٦٧ — عزت محمد . . . . ١٦ ربيع الثانى ١٢٤٤

١٦٨ — رشيد محمد . . . . رجب ١٢٤٤

محمد أمين رءوف[3] ، (براى بار دوم) . . . . ٢٧ رمضان ١٢٤٨

عبد المجيد الأول :

١٦٩ — خسرو محمد . . . . ٢٥ ربيع الثانى ١٢٥٥

محمد أمين رءوف ، (براى بار سوم) . . . . ٧ ربيع الثانى ١٢٥٧

عزت محمد ، (براى بار دوم) . . . . . ٢٠ شعبان ١٢٥٧

محمد أمين رءوف ، (براى بار چهارم) . . . ٢٧ رجب ١٢٥٨

١٧٠ — مصطفى رشيد . . . . ٧ شعبان ١٢٦٢

١٧١ — إبراهيم صارم[4] . . . . ٢٤ جمادى الأولى ١٢٦٤

---

(١) او غير از محمد سلاحدارى است كه دوم رمضان سال ١١٨٤ به وزارت رسيد . (مترجم عربى)

(٢) در قاموس الاعلام ذكر نشده است . (مترجم عربى)

(٣) طبق فرمان چهارم محرم سال ١٢٥٤ لقب صدر اعظمى او ملغى شد و لقب "باشوكيلى" يا نخست وزيرى گرفت و در همان زمان علاوه بر مقام نخست وزيرى ، محمد امين رءوف پاشا منصب وزارت كشور را نيز داشت ، و چون سلطان عبد المجيد در ١٩ ربيع الثانى سال ١٢٥٥ به سلطنت رسيد منصب صدارت عظمى را اعاده كرد .

(٤) نك : شمس الدين سامى : قاموس الاعلام ج ١ ص ٥٢٤ . (مترجم عربى)

مصطفى رشيد ، (براى بار دوم)	١٣ رمضان ١٢٦٤		
محمد أمين رءوف ، (براى بار پنجم)	٤ ربيع الثانى ١٢٦٨		
مصطفى رشيد ، (براى بار سوم)	١٥ جمادى الأولى ١٢٦٨		
١٧٢ – محمد أمين عالى		١٩ شوال	سنه ١٢٦٨ ﻫ
١٧٣ – محمد على		١٩ ذى الحجه	١٢٦٨
١٧٤ مصطفى نائلى		٥ شعبان	١٢٦٩
١٧٥ – قبرصلى محمد[1]		٣ رمضان	١٢٧٠
مصطفى رشيد ، (براى بار چهارم)	٣ ربيع الأول ١٢٧١		
محمد أمين على ، (براى بار دوم)	١٦ شعبان ١٢٧١		
مصطفى رشيد ، (براى بار پنجم)	٣ ربيع الثانى ١٢٧٢		
مصطفى نائلى ، (براى بار دوم)	١١ ذى الحجه ١٢٧٢		
مصطفى رشيد ، (براى بار ششم)	٤ ربيع الأول ١٢٧٤		
محمد أمين على ، (براى بار دوم)	٢٠ جمادى الأولى ١٢٧٤		
قبرصلى محمد ، (براى بار دوم)	١١ ربيع الأول ١٢٧٦		
١٧٦ – مترجم محمد رشدى		٢٩ جمادى الأولى	١٢٧٦
قبرصلى محمد ، (براى بار سوم)	٧ ذى القعده ١٢٧٦		

عبد العزيز :

قبرصلى محمد			
محمد أمين على ، (براى بار چهارم)	٢٩ محرم ١٢٧٨		
١٧٧ – محمد فؤاد		١٩ جمادى الأولى	١٢٧٨
١٧٨ – يوسف كامل		١٥ رجب	١٢٧٩
محمد فؤاد كچچى زاده (براى بار دوم)[2]	١٥ ذى الحجه ١٢٧٩		
(متوفى در شوال سنة ١٢٨٥)			
مترجم محمد رشدى ، (براى بار دوم)	٢١ محرم ١٢٨٤		
محمد أمين على ، (براى بار پنجم)	٦ شعبان ١٢٨٣		
(متوفى در ٢ رجب ١٢٨٨)			
١٧٩ – محمود نديم		٢٢ جمادى الآخر	١٢٨٨
١٨٠ – مدحت		٢٥ جمادى الأولى	١٢٨٩
مترجم محمد رشدى ، (براى بار سوم)	١٦ شعبان ١٢٨٩		
١٨١ – أحمد أسعد		١٧ ذى الحجه	١٢٨٩
١٨٢ – شروانى زاده محمد رشدى		١٧ صفر	١٢٩٠
١٨٣ – حسين عونى		٢٦ ذى الحجه	١٢٩٠
أحمد أسعد ، (براى بار دوم)	٢٠ ربيع الأول ١٢٩٢		
محمود نديم ، (براى بار دوم)	٢٤ رجب ١٢٩٢		
مترجم محمد رشدى ، (براى بار چهارم)	١٨ ربيع الأول ١٢٩٣		

(١) نك : شمس الدين سامى : قاموس الأعلام (ج ٦ ص ٤٢٠٤) . (مترجم عربى)
(٢) از اينجا تا پايان شماره ٢٥٩ توسط مترجم عربى بر متن كتاب افزوده شده است .

مراد الخامس :

عبد الحميد الثانی :

۱۸۴ — أدهم	۲۱ محرم	سنه ۱۲۹۴ ه
۱۸۵ — أحمد حمدی	۷ محرم	۱۲۹۵
۱۸۶ — أحمد وفیق [1]	غره صفر	۱۲۹۵
۱۸۷ — صادق [1]	۱۵ ربیع الثانی	۱۲۹۵
مترجم محمد رشدی ، (برای بار پنجم) [1]	۲۵ جمادی الأولی ۱۲۹۵	
۱۸۸ — صفوت [2]	۳ جمادی الآخر	۱۲۹۵
۱۸۹ — خیر الدین [2]	۹ ذی القعده	۱۲۹۵
۱۹۰ — عربی أحمد [3]	۹ شعبان	۱۲۹۶
۱۹۱ — سعید [4]	۳ ذی الحجة	۱۲۹۶
۱۹۲ — قدری	۲ رجب	۱۲۹۷
سعید ، (برای بار دوم)	۷ شوال ۱۲۹۷	
۱۹۳ — عبد الرحمن	۱۳ جمادی الآخر	۱۲۹۹
سعید ، (برای بار سوم)	۲۴ شعبان ۱۲۹۹	
أحمد وفیق ، (برای بار دوم)	۱۹ محرم ۱۳۰۰	
۱۹۴ — سعید ، (برای بار چهارم)	۲۲ محرم	۱۳۰۰
۱۹۵ — کامل محمد	۱۶ ذی الحجه	۱۳۰۲
۱۹۶ — جواد [5]	غره صفر	۱۳۰۹
سعید ، (برای بار پنجم)	۱۵ ذی الحجة ۱۳۱۲	
کامل محمد ، (برای بار دوم)	۱۳ ربیع الثانی ۱۳۱۳	
۱۹۷ — خلیل رفعت [6]	۱۹ جمادی الآخر	۱۳۱۳
سعید ، (برای بار ششم)	۶ شعبان ۱۳۱۹	
۱۹۸ — مزید	۱۶ شوال	۱۳۲۰
سعید (برای بار هفتم) [7]	۲۳ جمادی الآخر ۱۳۲۶	
کامل محمد ، (برای بار سوم)	۹ رجب ۱۳۲۶	
(متوفی در ۱۴ ذی الحجه سنه ۱۳۳۱) .		
۱۹۹ — حسین حلمی	۲۲ محرم	۱۳۲۷
۲۰۰ — توفیق	۲۳ ربیع الأول	۱۳۲۷

محمد الخامس :

حسین حلمی ، (برای بار دوم)	۱۵ ربیع الثانی ۱۳۲۷	
۲۰۱ — إبراهیم حقی	۳۰ ذی الحجه	۱۳۲۷
سعید ، (برای بار هشتم ونهم)	۷ شوال ۱۳۲۹	

---

(۱) لقب باش وکیلی یا نخست وزیر گرفت .
(۲) لقب صدر اعظم یافت .
(۳) دیگر باره لقب باش وکیلی یعنی نخست‌وزیر یافت .
(۴) برای تمییز از هم .. نام خود "کچک‌سعید" نامیده می‌شد نک : دائره المعارف اسلام ، ماده « سعید » (Th. Menzel) .
(۵) لقب "یاوراکرم" یا ژنرال ستاد ارتش یافت .
(۶) جانشین عبدالرحمن نامی شد که بیش از یک هفته در مقام خود نماند .
(۷) قانون کشور را تجدید کرد .

۲۰۲ — غازی أحمد مختار . . . . ۷ شعبان سنه ۱۳۳۰ ه

کامل محمد ، (برای بار چهارم) . . . . ۱۸ ذی القعدة ۱۳۳۰

۲۰۳ — محمود شفقت ، (آو را در ۱۷ رجب سنه ۱۳۳۱ کشتند) . . . . . ۱۴ صفر ۱۳۳۱[1]

۲۰۴ — سعید حلیم[2] (در روم به قتل رسید ۴ ربیع الثانی ۱۳۴۰) . . . . ۱۷ رجب ۱۳۳۱

۲۰۵ — طلعت (دربرلین به قتل رسید در بیع الثانی سنة ۱۳۴۰) . . . . . ۱۱ رمضان ۱۳۳۵

محمد السادس :

۲۰۹ — أحمد عزت . . . . ۷ محرم ۱۳۳۷

توفیق ، (برای بار دوم) . . . . . . ۸ صفر ۱۳۳۷

۲۰۷ — داماد فرید . . . . ۸ جمادی الآخر ۱۳۳۷

۲۰۸ — علی رضا . . . . ۸ محرم ۱۳۳۸

۲۰۹ — صالح . . . . ۸ جمادی الآخر ۱۳۳۸

داماد فرید(برای بار دوم)[3] . . . . . ۱۰ رجب ۱۳۳۸

أحمد توفیق(برای بار سوم)[4] . . . . . ۸ صفر ۱۳۳۸

۱۵۸ — پاشاهای مصر[5]

سلیم الأول وسلیمان الأول :

۱ — خایر بک چرکس ، (در برابر رودس در ۸ ذی القعده سنه ۹۲۸ در گذشت) . . ۷ شعبان سنه ۹۲۳ ه

۲ — مصطفی ، (عزل در ۱۲ رجب سنه ۹۲۹) . . . . . ذو القعده ۹۲۸

۳ — گوزلجه قاسم[6] ، (عزل در ۱۶ شعبان سنة ۹۲۹ پس از ۳۴ روز حکومت) رجب ۹۲۹

۴ — أحمد[7] ، (مقتول در ربیع الثانی سنه ۹۳۰) . . . . . شعبان ۹۲۹

گوزلجه قاسم ، (برای بار دوم) . . . . . ربیع الثانی ۹۳۰

(عزل در ۲۹ جمادی الأولی سنة ۹۳۱) . . . .

۵ — إبراهیم الصدر الأعظم ، (واحضار شد به قسطنطنیه در ۲۲ شعبان ۹۳۱) . . جمادی الآخر ۹۳۱

۶ — خادم سلیمان[8] (عزل در ۲ رجب سنه ۹۴۱) . . . . . . شعبان ۹۳۱

۷ — خسرو ، (عزل در ۲۶ جمادی الآخر سنة ۹۴۳) . . . . . . رجب ۹۴۱

خادم سلیمان ، (برای بار دوم) . . . . . جمادی الآخر ۹۴۳

(احضار شد به قسطنطنیه در ۱۰ محرم سنه ۹۴۵) . . . . . .

۸ — داود ، (متوفی در ۱۳ ربیع الأول سنه ۹۵۶) . . . . . . محرم ۹۴۵

۹ — علی صغیر ، (سپس صدر أعظم شد احضار شد به قسطنطنیه در ۲۰ محرم سنه ۹۶۱) ربیع الأول ۹۵۶

---

(۱) سال انقلاب که منجر به برکناری کامل محمد و کشته شدن ناظم پاشا گردید .

(۲) اعلان جنگ علیه متفقین .

(۳) معاهده سور که از ۱۰ آوت ۱۹۲۰ مطابق با ۲۵ ذی القعده ۱۳۳۸ مابین عثمانی و متفقین منعقد شد .

(۴) لغو رژیم سلطنت در ۱۰ ربیع الاول ۱۳۴۱ ، و فرار سلطان محمود ، و معاهده لوزان در ۹ ذی حجه سال ۱۳۴۱ ، و اعلان جمهوریت در ۱۷ ربیع الاول سال ۱۳۴۲ ، و تبعید سرداران عثمانی در ۲۴ رجب ۱۳۴۲ ، و احمد توفیق پاشا آخرین کسی است که در ترکیه لقب صدراعظم یافته است .

(۵) مترجم عربی در بررسی اعلام این فصل به کتاب ترکی "سجل عثمانی یا خود تذکره مشاهیر عثمانیه" تالیف محمد ثریا بکی اعتماد کرده است .

(۶) نک : شمس الدین سامی : قاموس الأعلام ج۵ ص ۳۵۳۴ . (مترجم عربی)

(۷) دعوی استقلال کرد و سکه به نام خود زد .

(۸) در محرم سال ۹۴۸ به صدر اعظمی رسید .

١٠ — دوقه گین زاده محمد[1] ، (عزل در ٢١ ربیع الثانی سنه ٩٦٣) . . . محرم سنه ٩٦١ ه

١١ — إسکندر ، (عزل در ٢٩ رجب سنه ٩٦٦) . . . ربیع الثانی ٩٦٣

١٢ — خادم علی ، (عزل در ٣ ذی الحجه سنه ٩٦٧) . . . رجب ٩٦٦

١٣ — لالا شاهین ، (عزل در ١١ جمادی الآخر سنه ٩٧١) . . . ذی الحجه ٩٦٧

١٤ — علی صوفی ، (عزل در ٣٠ رمضان سنه ٩٧٣) . . . جمادی الآخر ٩٧١

سلیم الثانی :

١٥ — محمود ، (به ضرب گلوله در ٢٤ جمادی الآخر سنه ٩٧٥ کشته شد) . . . رمضان ٩٧٣

١٦ — سنان ، (فرستادن او به یمن در ٢٣ جمادی الآخر سنه ٩٧٦) . . . جمادی الآخر ٩٧٥

١٧ — چرکس إسکندر ، (عزل در ٣٠ محرم سنة ٩٧٩) . . . جمادی الآخر ٩٧٦

سنان ، (برای بار دوم) ، (پس از بازگشت از یمن در محرم ٩٧٩ تا ٢٩ ذی الحجه سنه ٩٨٠) . . .

١٨ — حسین ، (عزل در ٣٠ رمضان سنة ٩٨٢) . . . ذو الحجة ٩٨٠

مراد الثالث :

١٩ — خادم مسیح ، (عزل در ١٥ جمادی الأولی سنه ٩٨٨) . . . رمضان ٩٨٢

٢٠ — خادم حسن ، (تا ٢٣ ربیع الثانی سنه ٩٩١) . . . جمادی الأولی ٩٨٨

٢١ — إبراهیم ، (عزل در ١٢ شوال سنة ٩٩٣) ، (با فخر الدین الأول در لبنان جنگید) ربیع الثانی ٩٩١

٢٢ — دفتر دار سنان ، (عزل در ٢٢ جمادی الآخر سنه ٩٩٥) . . . شوال ٩٩٣

٢٣ — أویس ، (عزل در ٦ رجب سنه ٩٩٩) . . . جمادی الآخر ٩٩٥

٢٤ — حافظ أحمد ، (عزل در غره رمضان سنه ١٠٠٣) . . . رجب ٩٩٩

محمد الثالث :

٢٥ — کرد ، (عزل در ٣٠ رجب سنة ١٠٠٤) . . . رمضان ١٠٠٣

٢٦ — سید محمد ، (عزل در ١٢ ذی الحجه سنة ١٠٠٦) . . . رجب ١٠٠٤

٢٧ — خضر ، (عزل در ١٢ محرم سنة ١٠١٠) . . . ذو الحجه ١٠٠٦

٢٨ — یاوز علی ، (عزل در ٧ ربیع الثانی سنه ١٠١٢) . . . محرم ١٠١٠

٢٩ — الحاج إبراهیم ، (مقتول در ٢٩ ربیع الثانی سنه ١٠١٣) . . . ربیع الثانی ١٠١٢

أحمد الأول :

٣٠ — گورجی محمد ، (عزل در ٢٩ صفر سنه ١٠١٤) . . . ربیع الثانی ١٠١٣

٣١ — حسن بن حسین[2] ، (عزل در ٣٠ محرم سنه ١٠١٦ ، و متوفی در استانبول در ٩ رجب سنه ١٠١٦) . . . صفر ١٠١٤

٣٢ — أوغوز محمد ، (عزل در غره جمادی الأولی سنه ١٠٢٠) . . . محرم ١٠١٦

٣٣ — صوفی محمد ، (عزل در ٣٠ ربیع الأول سنه ١٠٢٤) . . . جمادی الأولی ١٠٢٠

---

(١) بنگ. شمس الدین سامی : قاموس الأعلام (ج ٣ ص ٢١٨١) (مترجم عربی)

(٢) مدت ٢٥ سال از ٩٨٨ تا ١٠١٢ فرمانروای یمن بود .

مصطفى الأول (نخستين حكومت) پس عثمان الثانى :

۳۴ — أحمد ، (عزل در ۱۲ صفر سنه ۱۰۲۷) . . . . ربيع الأول سنة ۱۰۲۴ ه

۳۵ — الكه لى مصطفى ، (عزل در ۱۳ ذى القعده سنه ۱۰۲۷ ، صدر أعظم سنه ۱۰۳۱) صفر ۱۰۲۷

۳۶ — جعفر ، (عزل در ۲۴ شعبان سنه ۱۰۲۸) . . . . ذو القعده ۱۰۲۷

۳۷ — مصطفى ، (عزل در ۱۷ رمضان سنة ۱۰۲۹) . . . . شعبان ۱۰۲۸

۳۸ — مَره حسين ، (تا ۲۱ ربيع الثانى سنه ۱۰۳۱ ، صدر أعظم در شعبان سنه ۱۰۳۱) رمضان ۱۰۲۹

۳۹ — ببّر[1] محمد ، (تا ۷ رمضان سنه ۱۰۳۱) . . . . ربيع الثانى ۱۰۳۱

مصطفى الأول (در حكمرانى دوم) :

۴۰ — إبراهيم ، (تا ۷ رمضان سنه ۱۰۳۲) . . . . رمضان ۱۰۳۱

۴۱ — قره مصطفى ، (عزل در ۱۷ ذى الحجه سنه ۱۰۳۲) . . . . رمضان ۱۰۳۲

مراد الرابع :

۴۲ — چچجى على ، (عزل در ۲۲ ربيع الثانى سنه ۱۰۳۳) . . . . . . ذو الحجه ۱۰۳۲

قره مصطفى ، (براى بار دوم) . . . . . ربيع الثانى ۱۰۳۳

(تا ۱۹ شعبان سنة ۱۰۳۵) . . . .

۴۳ — بيرام ، (عزل در ۹ محرم سنه ۱۰۳۸) . . . . شعبان ۱۰۳۵

۴۴ — طبانى ياصى محمد ، (عزل در ۸ ربيع الأول سنه ۱۰۴۰ ، صدر أعظم در شوال ۱۰۴۱) محرم ۱۰۳۸

۴۵ — موسى ، (تا ۱۱ ذى الحجه سنه ۱۰۴۰) . . . . ربيع الأول ۱۰۴۰

۴۶ — خليل ، (عزل در ۲ رمضان سنه ۱۰۴۲) . . . . ذو الحجه ۱۰۴۰

۴۷ — بَيرَجى أحمد ، (عزل در ۵ جمادى الأولى سنه ۱۰۴۵) . . . . . . رمضان ۱۰۴۲

۴۸ — دَلى حسين ، (عزل در ۱۰ جمادى الأولى سنه ۱۰۴۷) . . . . . . جمادى الأولى ۱۰۴۵

۴۹ — تُجوان قپوجى سلطان زاده محمد ، (عزل در ۱۱ جمادى الأولى سنه ۱۰۵۰) . جمادى الأولى ۱۰۴۵

إبراهيم الأوّل :

۵۰ — نَقّاش مصطفى ، (عزل در ۹ رجب سنه ۱۰۵۲) . . . . جمادى الأولى ۱۰۵۰

۵۱ — مقصود ، (عزل در ۱۴ صفر سنة ۱۰۵۴) . . . . رجب ۱۰۵۲

۵۲ — أيوب ، (عزل در ۲۸ صفر سنة ۱۰۵۶) . . . . صفر ۱۰۵۴

۵۳ — حيدر آغا زاده محمد ، (عزل در ۵ ذى القعده سنه ۱۰۵۷) . . . . . صفر ۱۰۵۶

۵۴ — كُمشترتى مصطفى ، (عزل در ۲۳ ذى القعده سنه ۱۰۵۷) . . . . . ذو القعده ۱۰۵۷

۵۵ — شرف محمد ، (عزل در صفر سنه ۱۰۵۹) . . . . ذو القعده ۱۰۵۷

محمد الرابع :

۵۶ — طرخونجى أحمد ، (عزل در صفر سنه ۱۰۶۰ ، صدر أعظم در رجب سنه ۱۰۶۲) صفر ۱۰۵۹

۵۷ — خادم عبد الرحمن ، (عزل در ۵ شوال سنه ۱۰۶۲) . . . . صفر ۱۰۶۱

۵۸ — خاصكى محمد ، (عزل در ۴ شعبان سنه ۱۰۶۶) . . . . شوال ۱۰۶۲

۵۹ — خاليجى زاده داماد مصطفى[2] ، (۸ رمضان سنه ۱۰۶۷) . . . . . . شعبان ۱۰۶۶

۶۰ — شاهسوار زاده غازى محمد ، (مقتول در شوال سنه ۱۰۷۰) . . . . . . رمضان ۱۰۶۷

---

(۱) ثريا بكى در كتابش (سجل عثمانى ج ۴ ص ۱۵۵) مى نويسد كه نام او "محمد بير پاشا" بود . (مترجم عربى)

(۲) نک : ثريا بكى : سجل عثمانى (ج ۴ ص ۳۹۹) . (مترجم عربى)

٦١ — گورجي مصطفى ، (عزل در ٢٣ رمضان سنة ١٠٧١) . . . . . . شوال سنة ١٠٧٠ هـ

٦٢ — دفتردار إبراهيم ، (عزل در ٥ رمضان سنه ١٠٧٤) . . . . . . رمضان ١٠٧١

٦٣ — سلحدار عمر ، (عزل در ٢٥ شعبان سنه ١٠٧٧) . . . . . . رمضان ١٠٧٤

٦٤ — صوفي إبراهيم ، (عزل در ٩ جمادى الآخر سنة ١٠٧٩) . . . . . . شعبان ١٠٧٧

٦٥ — قرة قاش علي [1] ، (عزل در ٥ شعبان سنه ١٠٨٠) . . . . . . جمادى الآخر ١٠٧٩

٦٦ — إبراهيم ، (عزل در ٢٣ صفر سنة ١٠٨٤) . . . . . . شعبان ١٠٨٠

٦٧ — جمبلات زاده حسين [2] ، (عزل در ٥ جمادى الآخر سنه ١٠٨٦) . . . . . . صفر ١٠٨٤

٦٨ — دفتردار أحمد ، (عزل في ٢٧ صفر سنه ١٠٨٧) . . . . . . جمادى الآخر ١٠٨٦

٦٩ — عبد الرحمن (آخرين پاشاي‌بوده) ، (عزل در ٢٠ جمادى الأولى سنة ١٠٩١) . . . صفر ١٠٨٧

٧٠ — عثمان ، (عزل در جمادى الأولى سنه ١٠٩٤) . . . . . . جمادى الأولى ١٠٩١

٧١ — حمزة ، (عزل در جمادى الأولى سنة ١٠٩٨) . . . . . . جمادى الأولى ١٠٩٤

٧٢ — حسين ، (عزل در ٨ محرم سنة ١٠٩٩) . . . . . . جمادى الأولى ١٠٩٨

سليمان الثاني ، أحمد الثاني ، مصطفى الثاني :

٧٣ — داماد حسن ، (عزل در غره محرم سنه ١١٠١) . . . . . . محرم ١٠٩٩

٧٤ — مفتش كيايا أحمد ، (متوفى در ١٣ رجب سنه ١١٠٢) . . . . . . محرم ١١٠١

٧٥ — خزينه دار علي [3] ، (عزل در ذي الحجه سنة ١١٠٦) . . . . . . رجب ١١٠٢

٧٦ — إسماعيل ، (عزل در ربيع الأول سنة ١١٠٩) . . . . . . ذو الحجه ١١٠٦

٧٧ — فراري حسين ، (عزل در ١٤ ربيع الثاني سنه ١١١١) . . . . . . ربيع الأول ١١٠٩

٧٨ — قره محمد ، (عزل در غره محرم سنه ١١١٦) . . . . . . ربيع الثاني ١١١١

أحمد الثاني :

٧٩ — سليمان ، (عزل در ٧ جمادى الآخر سنة ١١١٦) . . . . . . محرم ١١١٦

٨٠ — رامي محمد ، (عزلدر جمادى الأولى سنة ١١١٨ ، صدرأعظم در ٧ رمضان ١١١٤) جمادى الآخر ١١١٦

٨١ — علي ، (عزل در جمادى الآخر سنه ١١١٩) . . . . . . جمادى الأولى ١١١٨

داماد حسن ، (براى بار دوم) . . . . جمادى الآخر ١١١٩

(عزل در ٢٣ شعبان سنه ١١٢١) . . . . . .

٨٢ — إبراهيم ، (عزل در جمادى الآخر سنة ١١٢٢) . . . . . . شعبان ١١٢١

٨٣ — كوسج خليل [4] ، (عزل در جمادى الآخر سنه ١١٢٣) . . . . . . جمادى الآخر ١١٢٢

٨٤ — ولي ، (عزل در شعبان سنه ١١٢٦) . . . . . . جمادى الآخر ١١٢٣

٨٥ — عبدي ، (عزل در رجب سنه ١١٢٩) . . . . . . شعبان ١١٢٦

كيايا علي ، (براى بار دوم) . . . . . . رجب ١١٢٩

(عزل در ٦ ذى القعدة سنه ١١٣٢) . . . . . .

٨٦ — رجب ، (عزل در ٣ رجب ١١٣٣) . . . . . . ذو القعده ١١٣٢

٨٧ — نشانجي محمد ، (صدر أعظم سنه ١١٢٩) ، (عزل در محرم سنه ١١٤٨) . رجب ١١٣٣

---

(١) نك : تريابكي : سجل عثماني (ج ٣ ص ٥١٦) . (مترجم عربي)

(٢) نك : » : » » (ج ٢ ص ١٩٦) . (مترجم عربي) در عربي جانبولاد زاده

(٣) نك : » : » » (ج ٣ ص ٥٢٣) . (مترجم عربي)

(٤) نك : » : » » (ج ٢ ص ٢٩١) . (مترجم عربي)

۸۸ — علي موره‌لی ، (عزل در جمادی الآخر سنه ۱۱۳۸)	محرم	سنه ۱۱۳۸ ﻫ
محمد ، (برای بار دوم) . . . . . جمادی الآخر سنه ۱۱۳۸		
(عزل در صفر سنه ۱۱۴۰)		
۸۹ — أبو بكر ، (عزل در ۱۳ ذی الحجه سنه ۱۱۴۱)	صفر	۱۱۴۰
عبدی ، (برای بار دوم) ۱۱۴۰		

محمود الأوّل :

۹۰ — کوپرولو زاده عبد الله ، (عزل در محرم سنة ۱۱۴۶)	ذو الحجه	۱۱۴۱
۹۱ — سلحدار محمد	محرم	۱۱۴۶
۹۲ — عثمان ، (عزل سنه ۱۱۴۷)		—
أبو بكر ، (برای بار دوم) ۱۱۴۷		
(عزل در رجب سنه ۱۱۴۷)		
۹۳ — حكيم زاده علی حالی ، (صدر أعظم در ۱۰ رمضان سنه ۱۱۴۴) ، (عزل سنه ۱۱۵۴)	رجب	۱۱۴۷
۹۴ — يحيي ، (عزل در ۱۱ جادی الأولی سنه ۱۱۵۶)	—	۱۱۵۴
۹۵ — محمد سعيد ، (عزل در محرم سنه ۱۱۵۷)	جمادی الأولی	۱۱۵۶
۹۶ — راغب محمد ، (عزل در رمضان سنه ۱۱۶۱) ، (صدر أعظم در ۲ ربيع الثانی سنه ۱۱۷۰)	محرم	۱۱۵۷
۹۷ — الحاج أحمد ، (صدر أعظم سنه ۱۱۵۳)	رمضان	۱۱۶۱
۹۸ — تمالك محمد		۱۱۶۵
۹۹ — بلطه جی مصطفی[1] (؟)	—	—
۱۰۰ — حسن الشمراوی		۱۱۶۶

عثمان الثالث :

حكيم زاده علی ، (برای بار دوم متوفی سنه ۱۱۷۱) محرم سنه ۱۱۶۹		
۱۰۱ — سعد الدين متوفی سنه ۱۱۷۱)		۱۱۷۰
محمد سعيد ، (برای بار دوم) . . . . . شعبان سنه ۱۱۷۰		

مصطفی الثالث :

۱۰۲ — باهر كتُوسه مصطفی ، (صدر أعظم سنه ۱۱۶۵)	—	
۱۰۳ — بكر	—	۱۱۷۶
۱۰۴ — أحمد	—	۱۱۷۸
۱۰۵ — سلحدار ماهر حمزه ، (صدر أعظم سنه ۱۱۸۲)		۱۱۷۹
مالك محمد ، (برای بار دوم) ۱۱۸۰		
۱۰۶ — راقم محمد	ذو القعده	۱۱۸۰
۱۰۷ — دو تدار محمد	—	۱۱۸۲
۱۰۸ — علی بك ، (زاده سنه ۱۱۴۰ ، ومتوفی در ۱۵ صفر سنه ۱۱۸۷)		۱۱۸۲
فتح مكه . . . . ربيع الأول سنه ۱۱۸۴		
فتح سوريه ۱۱۸۵		
۱۰۹ — أبو الذهب محمد الخازندار	۲۰ محرم	۱۱۸۷

(۱) ثریا بک ج۴ ص ۴۳۷–۴۳۸ ، نام اورا بالطه‌جی‌زاده آورده که در ذی‌القعده سال ۱۱۶۶ به حکومت مصر رسید . (مترجم عربی)

۱۵۹ – پاشاهای[1] بوده

(هنگری)

استیلاء بر مدینه . . . . ۲ ذي الحجة سنه ۹۳۲ ه

استیلاء بر قلعة ۹۳۵

سلیمان الأول :

۱ – سلیمان ۹۴۸

۲ – بالی بک ۹۴۹

۳ – محمد یحیی پاشا زاده ۹۵۰

۴ – قاسم ۹۵۵

۵ – خادم علی ۹۵۸

۶ – طویغون ۹۶۰

خادم علی ، (برای بار دوم) ۹۶۴

۷ – حاجّی محمد ۹۶۴

قاسم ، (برای بار دوم) ۹۶۵

طویغون ، (برای بار دوم) ۹۶۶

۸ – گوزلجه رستم ۹۶۷

۹ – زال محمود ۹۷۱

۱۰ – إسکندر ۹۷۲

۱۱ – آرسلان ، (بن محمد یحیی زاده) ، (أعدام سنه ۹۷۴) . . . . . ۱۷ شوال ۹۷۲

سلیم الثانی :

مراد الثالث :

۱۲ – مصطفی صوقللی ، (برادرزاده‌طویل محمد صوقللی صدر أعظم) . . . . . ۱۵ محرم ۹۷۴

۱۳ – أویس ۹۸۷

۱۴ – علی خلایق أوغلو ۹۸۹

۱۵ – سنان (ترك یوسف پایزن) ۹۹۱

علی خلایق أوغلو ، (برای بار دوم) ۹۹۳

سنان ، (برای بار دوم) ۹۹۶

۱۶ – فرهاد ، (سرباز انش سنه ۹۹۷ او را کشتند) ۹۹۶

۱۷ – صوقلی سنان ۹۹۷

۱۸ – سنان زاده محمد ۱۰۰۱

۱۹ – حسن صوقللی ۱۰۰۲

محمد الثالث :

۲۰ – میخالیجلو أحمد[2] ۱۰۰۳

۲۱ – صوقلی سنان ، (برای بار دوم) ۱۰۰۳

میخالیجلو أحمد ، (برای بار دوم) ، (محاصره‌بوده) ۱۰۰۴

---

(۱) مترجم عربی در بررسی اعلام این فصل به‌کتاب ترکی "سجل عثمانی یا خود تذکره مشاهیر عثمانیه " تالیف محمد ثریابکی اعتماد کرده است .

(۲) نک : ثریابکی : سجل عثمانی ج ۱ ص ۲۰۵ . (مترجم عربی)

٢٢ — قاضی زاده علی		سنة ١٠٠٥ هـ
میخالیجلو أحمد ، (برای بار سوم)		١٠٠٦
٢٣ — دیو سلیمان		١٠٠٧
٢٤ — ترياكی حسن [1]		١٠٠٨
٢٥ — لالا محمد ، (صدر أعظم سنه ١٠٠٤)		١٠٠٩
تریاکی حسن ، (برای بار دوم)		١٠٠٩
٢٦ — منفیر قچی محمد		١٠١٠
لالا محمد ، (برای بار دوم)		١٠١١
قاضی زاده ، (برای بار دوم)		١٠١١

أحمد الأول :

٢٧ — بکتاش		١٠١٣
٢٨ — بوشناق مصطفی		١٠١٤
٢٩ — تریاکی حسن ، (برای بار سوم)		١٠١٨
٣٠ — صفر	٢٥ محرم	١٠٢٣
٣١ — قاضی زاده علی ، (برای بار سوم)		١٠٢٣
٣٢ — صوفی محمد هزار غرادلی [1]		١٠٢٥

مصطفی الأول :

٣٣ — نقاش حسن		١٠٢٩

عثمان الثانی :

صوفی محمد ، (برای بار دوم)		١٠٣٠
٣٤ — قره قاش محمد		١٠٣٠

مصطفی الأول :

٣٥ — کنعان [3]		١٠٣١
صوفی محمد ، (برای بار سوم)		١٠٣١

مراد الرابع :

٣٦ — دلی درویش		١٠٣٢
صوفی محمد ، (برای بار چهارم)		١٠٣٢
٣٧ — کپیر محمد		١٠٣٢
صوفی محمد ، (برای بار پنجم)		١٠٣٤
٣٨ — مرتضی		١٠٣٥
٣٩ — عجم حسن		١٠٣٩
٤٠ — بیرام		١٠٤٠
٤١ — موسی		١٠٤٢

(١) نگاه : سجل عثمانی (ج ٢ ص ١٢٩ — ١٣٠) (مترجم عربی)
(٢) أصل وی از رزگراد در بلغارستان بود نک : سجل عثمانی ج ٤ ص ١٥٥ ، (مترجم عربی)
(٣) نک : سجل عثمانی (ج ٤ ص ٨٣) ، (مترجم عربی)

٤٢ — حسین .... سنة ١٠٤٤ ﻫ

٤٣ — جعفر ١٠٤٤

٤٤ — نصوح پاشا زاده حسین ١٠٤٥

موسی ، (برای بار دوم) ١٠٤٦

إبراهیم :

٤٥ — طَبَیاقی یاصی محمد ، (صدر أعظم سنه ١٠٤١) ١٠٤٩

٤٦ — إیشیر مصطفی ، (صدر أعظم سنة ١٠٦١) ١٠٤٩

٤٧ — سلحدار مصطفی ١٠٥٠

موسی ، (برای بار سوم) ١٠٥١

٤٨ — عثمان میر أخور[1] ١٠٥٤

٤٩ — دلی حسین ، (صدر أعظم سنة ١٠٦٦) ، (متوفی در محرم سنه ١٠٧٠) .... رمضان ١٠٥٤

٥٠ — نقّاش مصطفی ١٠٥٥

٥١ — مرتضی ، (برادرصالح صدر أعظم) ١٠٥٦

٥٢ — حمزه پاشا زاده محمد ١٠٥٧

٥٣ — فضلی ١٠٥٧

محمد الرابع :

حمزه پاشا زاده محمد ، (برای بار دوم) ١٠٥٨

٥٤ — سیاوش ، (صدر أعظم سنة ١٠٦١) .... ذو القعده ١٠٥٨

٥٥ — قره مراد ، (صدر أعظم سنة ١٠٥٩) ١٠٦٠

٥٦ — صاری کنعان داماد[2] ١٠٦٤

٥٧ — گورجی کنعان .... ذو الحجه ١٠٦٥

٥٨ — فضلی ، (برای بار دوم) ، (اعظم سنه ١٠٦٧) .... ربیع الأول ١٠٦٧

گورجی کنعان ، (برای بار دوم) ١٠٦٧

دلی حسین ، (برای بار دوم) ١٠٦٨

گورجی کنعان ، (برای بار سوم) ١٠٦٩

٥٩ — سیّدی أحمد ١٠٦٩

٦٠ — بوشناق إسماعیل ١٠٦٩

گورجی کنعان ، (برای بار چهارم) ١٠٧٣

٦١ — صاری حسین ، (برادرسنان پاشا) ١٠٧٤

٦٢ — گورجی محمد ١٠٧٤

٦٣ — جرّاح قاسم ١٠٧٧

٦٤ — سُهراب ١٠٧٧

٦٥ — محمود ١٠٧٨

٦٦ — آرناؤت أوزون إبراهیم ١٠٨١

٦٧ — چاموِلاد زاده حسین ١٠٨٣

آرناؤد أوزون إبراهیم ، (برای بار دوم) ١٠٨٤

---

(١) نک : سجل عثمانی (ج ٣ ص ٤١٨) . (مترجم عربی)

(٢) باعائکه دخت ابراهیم خواهر محمد چهارم ازدواج کرد . نک : سجل عثمانی ج٤ص٢٨٣ . (مترجم عربی)

۶۸ — کورصوپولی علی[1]	۱۳ شوال	سنه ۱۰۸۵ ﻫ
۶۹ — خلیل		۱۰۸۸
آرناؤت أوزون إبراهیم ، (برای بار سوم)	شوال	۱۰۸۸
۷۰ — قره محمد		۱۰۹۴
۷۱ — شیطان إبراهیم ، (محاصره بوده)		۱۰۹۵
۷۲ — آرناؤد عبْدی (عبد الرحمن) ، (آخرین پاشای بوده ، دوک لورین بر بوده استیلا یافت)		۱۰۹۷

مراجع :

Hammer : Geschichte des osmanischen Reiches.
Gévay : a Budai pasak (les Pachas de Bude) Vienne 1841.
G. Jacob : Türkisches aus Ungarn, Der Islam VIII, p. 237.
W. Björkmann : Ofen Zur Türkenzeit, Hamburg 1920.
F. Babinger : Die osmanischen statthalter von Ofen, Der Islam XII (1922) p. 233.
سجل عثمانی : یاخود تذکرهٔ مشاهیر عثمانیه محمد ثریابکی (استانبول ۱۳۰۸ ، ۴ جلد).

۱۶۰ — پاشاهای بغداد[2]

(تابع ص ۶۰)

سلیمان پاشا بن قباد[3] (اولین حاکم عثمانی)	سنه ۹۴۱ ﻫ
إیاس	۹۵۳
علی تمرْود	۹۵۶
محمد	۹۵۹
مراد	۹۷۴
علی إلوندزاده	۹۸۲
چغاله زاده سنان ، (صدر أعظم سنه ۱۰۰۵)	۹۹۹
حسن بن محمد	۱۰۰۳
قاسم ، (به مقرکار خودنرسید)	۱۰۱۲
مصطفی صاری چی	۱۰۱۲
أحمد طویل ، (یاغی)	—
چغاله زاده محمود	۱۰۱۷
علی قاضی زاده	۱۰۱۹
دلاور	—
مصطفی	—
حافظ أحمد	—
شورش بکیر سوباشی ینی چری ، (تا سنه ۱۰۳۲) ۱۰۲۸	
در دوره شاه عباس کبیر ایرانیان بر بغداد دست یافته و صفی قلیخان را در آنجا گماشتند	۱۰۳۳
آنرا أحمد حافظ پاشا محاصره کرد از ۱۲ صفر تا غره شوال سنه ۱۰۳۰	

---

(۱) نک : سجل عثمان (ج ۳ ص ۵۱۸) .(مترجم عربی)
(۲) مترجم عربی دربررسی این فصل به کتاب "سجل عثمانی یاخود تذکرهٔ مشاهیر عثمانیه " تالیف محمد ثریابکی اعتماد کرده است .
(۳) امیری از بنی رمضان .

نام	روز و ماه	سال
بکتاش خان (والی ایرانی)		۱۰۴۱
دخول سلطان مراد الرابع[1] بغداد	۱۸ شعبان	سنه ۱۰۴۸ ه
کوچك حسن ، (فقط چهارماه)	۲۹ شعبان	۱۰۴۸
درویش محمد ، (صدر أعظم سنه ۱۰۶۳)	۵ محرم	۱۰۴۹
کوچك حسن ، (برای بار دوم)	۱۹ محرم	۱۰۵۲
دلی حسین ، (صدر أعظم سنة ۱۰۶۶)	۲۵ محرم	۱۰۵٤
محمد	۱۰ رجب	۱۰۵٤
موسی	۲٤ رجب	۱۰۵۵
إبراهیم	۱۹ شعبان	۱۰۵٦
موسی سمیز	۲ ذی القعده	۱۰۵۷
ملك أحمد ، (صدر أعظم سنه ۱۰٦۰)	۲۲ ذی الحجه	۱۰۵۸
آرسلان تُجای زاده[2]	۲۱ ذی القعده	۱۰۵۹
قپلان مصطفی مرزونلی		۱۰٦۰
حسین	۵ رمضان	۱۰٦۰
قره مصطفی ، (صدر أعظم سنه ۱۰۸۷)	۲۲ رمضان	۱۰٦۱
مرتضی	۱٤ شوال	۱۰٦۳
أق محمد	۱۵ رمضان	۱۰٦۵
خاصّکی محمد	غره صفر	۱۰٦۷
مرتضی ، (برای بار دوم)	۲۸ ذی الحجه سنه ۱۰٦۹	
کنبور مصطفی	۱۰ رجب	۱۰۷۲
چبوغ مصطفی[3]	۲۸ جمادی الأولی	۱۰۷٤
قره مصطفی ، (برای بار دوم)	غره محرم سنه ۱۰۷۵	
أوزون إبراهیم	۲۷ ذی القعدة	۱۰۷۵
قره مصطفی ، (برای بار سوم)	۱٤ شوال سنه ۱۰۷۷	
سلحدار حسین	غره محرم	۱۰۸۲
عبد الرحمن	۲۱ جمادی الأولی	۱۰۸۵
قپلان مصطفی مرزونلی ، (برای بار دوم)	۲۷ صفر	۱۰۸۷
عمر	٤ رمضان	۱۰۸۸
إبراهیم	جمادی الآخر	۱۰۹۲
عمر ، (برای بار دوم)	۲ شوال سنه ۱۰۹۵	
سرخوش أحمد ، کتخدا	ذو الحجه	۱۰۹۸
عمر ، (برای بار سوم)	ذو الحجه سنه ۱۰۹۹	
حسن		۱۱۰۰
أحمد بازرگان	۱۸ ذی الحجه	۱۱۰۲
أحمد ، (کتخدا حسن پاشا از سنه ۱۱۰۰)	۳ شوال	۱۱۰۳
حاجی أحمد قلائلی	٦ جمادی الأولی	۱۱۰۵

(۱) "کوشک بغداد" را درتوپ قاپوساری در استانبول به یادآین واقعه بساخت .
(۲) ثریابکی : سجل عثمانی (ج۱ص۳۱۹) نام او ارسلان توقامی زاده آمده است .(مترجم عربی)
(۳) ثریابکی (ج۴ص۲۹۷) نام اورا مصطفی چوق نوشته است . (مترجم عربی)

علی		سنة ۱۱۰۷ ه
حسن		۱۱۰۸
إسماعیل		۱۱۱۰
علی	۳۰ رمضان	۱۱۱۲
یوسف		۱۱۱٤
علی		۱۱۱٥
حسن } خودمختار بودند		۱۱۱٦
أحمد بن حسن ، (پسر اولی) } خودمختار بودند		۱۱۳٦
إسماعیل } چند روز		۱۱٤۷
طوپال محمد } چند روز		۱۱٤۸
حاجتّی أحمد	صفر	۱۱٥٥
أحمد کسریه لی ، (از کستوریا (castoria))		۱۱٦۱
محمد ترْیاکی ، (صدر أعظم سنه ۱۰٥۹)		۱۱٦۲

ممالیك مستقل :

سلیمان (حکومت به دست همسرش عدیله بنت أحمد بن حسن)		۱۱٦٥
علی ، کیایا ، (کتخدای سلف خود)		۱۱۷٥
عمر ،(همسر دختر کوچک أحمد بن حسن وخواهر عدیله ، شیوع وبا سنه ۱۱۸۹)		۱۱۷۷
عبد الله آغا		—
حسین آغا		—
سلیمان	١٥ شوال	۱۱۹٤
علی		۱۲۱۷
سلیمان ، (برادرزاده علی)	جمادی الآخر	۱۲۲۲
عبد الله	شوال	۱۲۲٥
سعید[۱] ، (گویند عزرا یهودی‌ای خبر از او به نام وی سکه برنزی ضرب کرد)		۱۲۲۸
داود ، (آخرین ممالیك مستقل) ، (متوفی مدینة سنه ۱۲٦۷) ، (شورش بر پاشد ٥ و بغداد محاصره گشت و در ربیع الثانی سنه ۱۲٤۷ اسقوط کرد)	ربیع الثانی	۱۲۳۲
پایان حکومت ممالیك	ربیع الثانی ۱۲٤۷	
علی رضا ، (حاکم عثمانی)	ربیع الثانی	۱۲٤۷
مدحت پاشا		۱۲۸٦—۱۲۸۹

مراجع :

Niebuhr: Reisebeschreibung 1778; II, 309.
Huart: Histoire de Baghdad dans les temps Modernes, Paris, 1901.

(۱) نک : Huart. l.c. p. 170, Lettre de F. Soret à Krehl (ZDMG XIX 1865)

ولات بوسنه[۱]

(۱) والیانی که لقب بَك (بی Bey) گرفتند:

نام	سال
إسحق	سنه ۸۶۸ هـ
نصوح	۸۶۹
عیسی	۸۷۰
إلیاس	۸۷۰
سنان	۸۷۶
داود	۸۷۸
إسکندر	۸۸۰
یحیی	۸۸۵
یعقوب	۸۸۸
إسکندر، (برای بار دوم)	۸۹۰
سنان، (برای بار دوم)	۸۹۱
یونس	۸۹۲
صوقللی محمد	۸۹۴
میخال زاده محمد[۲]	۸۹۷
قره عثمان	۹۰۱
غازی خسرو	۹۲٤
حسن	۹۲۷
غازی خسرو، (برای بار دوم)	۹۳۸
میخال زاده محمد، (برای بار دوم)	۹٤۹
محمد خان	۹۵۰
خادم علی	۹۵۱
صوفی محمد	۹۵٤
خادم علی، (برای بار دوم)	۹۵۸
دوغه لی مالقوچ[۳]، (دوغه، هرسك)	۹۶۰
قره عثمان	۹۶۳
حمزه	۹۷۰
حسن، (برای بار دوم)	۹۷۳
سنان، (برای بار سوم)	۹۷۶
حسن، (برای بار سوم)	۹۸۱
صوقللی محمد، (صدر أعظم سنه ۹۷۲)	۹۸۱
غازی فرهاد	۹۸۹

(ب) والیانی که لقب پاشا گرفتند:

نام	سال
فرهاد، (لقب پاشا به وی داده شد)	۹۹۳

(۱) مترجم عربی در بررسی اعلام این فصل به کتاب سجل عثمانی یا خود تذکره مشاهیر عثمانیة تالیف محمد ثریا بکی اعتماد کرده است.

(۲) نک: سجل عثمانی ج۴ ص۱۱۲. (مترجم عربی)

(۳) نک: سجل عثمانی ج۴ ص۹۴. (مترجم عربی)

قره علي . . . . سنة ۹۹۵ هـ
شاهسوار[1] ۹۹۶
فرهاد (برای بار دوم)؛ (صدر أعظم سنة ۹۹۹) ۹۹۸
خليل ۹۹۸
صوفي محمد ۹۹۹
جِغَالة زاده (سِكَلي) غازي حسن ۱۰۰۱
مصطفى ۱۰۰۳
حسن، ترياكي، تيرو[2] ۱۰۰۳
حسين ۱۰۰۳
إسماعيل ۱۰۰٤
أَيْرَدي ۱۰۰۵
خُدا وِيردي[3] ۱۰۰۵
إدريس ۱۰۰۶
دوغه لي أحمد، (دوغه، فرسك) ۱۰۰۸
درويش ۱۰۰۹
صوفي سنان ۱۰۰۹
تاتار محمد[4] ۱۰۱۰
جلالي حسن ۱۰۱۰
حسن تيرو؛ (برای بار دوم) ۱۰۱۱
خادم خسرو ۱۰۱۲
گورجي محمد ۱۰۱٤
سنان؛ (برای بار دوم) ۱۰۱۶
قورشونجي مصطفى[5] ۱۰۱۷
إبراهيم خان ۱۰۱۸
مصطفى؛ (برای بار دوم) ۱۰۱۹
قره قاش محمد ۱۰۲۱
إسكندر ۱۰۲۲
عبد الباقي ۱۰۲۳
إسكندر؛ (برای بار دوم) ۱۰۲۳
مصطفى؛ (برای بار سوم) ۱۰۲۹
إبراهيم خان؛ (برای بار دوم) ۱۰۳۰
بالطه جي محمد ۱۰۳۱
بَيْرام ۱۰۳۱
دلي إبراهيم ۱۰۳۲
بیرام؛ (برای بار دوم) ۱۰۳۵

---

(۱) نك: سجل عثماني (ج ۳ ص ۱۸۱). (مترجم عربي)
(۲) نك: « « (ج ۲ ص ۱۱۹). (مترجم عربي)
(۳) نك: « « (ج ۲ ص ۲۷۰). (مترجم عربي)
(٤) نك: « « (ج ٤ ص ۱٤۱). (مترجم عربي)
(۵) نك: « « (ج ٤ ص ۳۸۸). (مترجم عربي).

غازی مصطفی	سنة ١٠٣٦ هـ
بکر	١٠٣٧
أبازه محمد	١٠٣٧
هزرسنکلی مراد	١٠٤١
آرناؤد مصطفی	١٠٤٢
حسن	١٠٤٢
سلیمان	١٠٤٢
دلی إبراهیم ، (برای بار دوم)	١٠٤٣
موستارلی صالح[1]	١٠٤٥
وجو محمد	١٠٤٧
بوسنه لی شاهین	١٠٤٩
قورشونجی محمد	١٠٥٠
دلی حسین	١٠٥١
أحمد	١٠٥٣
بوسنه لی وزدار[2]	١٠٥٤
عمر	١٠٥٥
گبله لی إبراهیم ، (گبله ، هرسك)	١٠٥٥
تکیلی مصطفی[3]	١٠٥٧
درویش	١٠٥٨
سرخوش أوغلو حسن	١٠٥٩
دفتردار زاده محمد	١٠٦٠
مقلاگلی فاضل ، (مقلای ، بوسنه)	١٠٦١
علی سیاوش ، (صدر أعظم سنه ١٠٦١)	١٠٦٢
فاضل ، (برای بار دوم)	١٠٦٣
سلیمان ، (صدر أعظم سنة ١٠٦٥)	١٠٦٥
فاضل ، (برای بار سوم)	١٠٦٦
طوپال حسن	١٠٦٨
سید أحمد	١٠٦٩
ملك أحمد	١٠٦٩
وردار علی[4] ، (بزرگ سرداران)	١٠٧٠
بوسنه لی إسماعیل	١٠٧٤
آرناؤت مصطفی	١٠٧٥
بوسنه لی محرم	١٠٧٦
سهیاب (؟) محمد	١٠٧٦
کور علی	١٠٧٧
تشنه لی إبراهیم[5] ، (تشنای بوسنه)	١٠٧٨

(١) منسوب به شهر موستار پایتخت هرسک . نک . قاموس الاعلام ج۶ص ۴۴۷۳ . (مترجم عربی)
(٢) شاید نام او واردار بوده است . (مترجم عربی)
(٣) نک . ثریابکی . سجل عثمانی ج۲ص۲۹۹ . (مترجم عربی)
(۴) در ترجمه عربی واردار علی . نک . سجل عثمانی ج۳ص ۵۱۵ .
(۵) نک . سجل عثمانی ج ۱ص۱۰۷ . (مترجم عربی)

مفتتش محمد	سنة ١٠٨١ ﻫ
مقلالثلی محمود	١٠٨٢
چابولاد حسين	١٠٨٣
قوجه إبراهيم	١٠٨٤
قره محمد	١٠٨٥
حاجى بكر	١٠٨٨
أحمد دفتردار	١٠٨٨
آرناؤد إبراهيم	١٠٨٩
قوجه خليل	١٠٨٩
أحمد دفتردار ، (براى بار دوم)	١٠٩٠
عبد الرحمن	١٠٩٣
خضر	١٠٩٤
عثمان پاشا زاده	١٠٩٥
هرسكلى عثمان	١٠٩٦
فندقلى أحمد	١٠٩٦
سياوش	١٠٩٧
ليونلى محمد ، (ليونو Livno)	١٠٩٨
طوپال غازى حسين	١٠٩٩
بويوك جعفر	١١٠٢
بوسنه لى غازى محمد	١١٠٣
بوسنه لى صارى أحمد	١١٠٩
دال طبان غازى مصطفى ، (صدر أعظم سنة ١١١٤)	١١٠٩
كوسه خليل ، دفتردار	١١١٠
بوسنه لى سيف الله	١١١٤
حاجتى إبراهيم	١١١٥
سركه جى عثمان	١١١٧
دوغراماجى محمد	١١١٧
بتياالوقه لى قپودان مصطفى	١١٢٠
بوسنه لى سيف الله ، (براى بار دوم)	١١٢١
قره يلانْ على	١١٢٣
صارى أحمد	١١٢٤
آرناؤد على	١١٢٥
كوپرولوزاده نعمان ، (صدر أعظم سنة ١١٢٢)	١١٢٦
بوسنه لى صارى مصطفى	١١٢٧
حاجى يوسف	١١٢٨
إبراهيم	١١٢٨
شابجلى أحمد ، (شهر شاباج در صربستان)	١١٢٩
قره مصطفى	١١٢٩
نعمان ، (براى بار دوم)	١١٢٩

عثمان، دفتردار . . . . سنه ۱۱۳۰ ه

طوپال عثمان ۱۱۳۲

محسن زاده عبد الله، (صدر أعظم سنه ۱۱۵۰) ۱۱۳۳

طوپال عثمان، (برای بار دوم) ۱۱۴۰

غازی أحمد ۱۱۴۰

قپا قولاقی إبراهیم ۱۱۴۲

یسرکجی عثمان، (برای بار دوم) ۱۱۴۴

محسن زاده عبد الله، (برای بار دوم) ۱۱۴۵

حکیم زاده علی، (صدر أعظم سنه ۱۱۴۴) ۱۱۴۹

محسن زاده عبد الله، (برای بار سوم) ۱۱۵۳

عوض محمد ۱۱۵۴

یکن محمد، (صدر أعظم سنه ۱۱۵۰) ۱۱۵۵

حکیم زاده علی، (برای بار دوم) ۱۱۵۸

بستنجی سلیمان ۱۱۵۸

حکیم زاده علی، (برای بار سوم) ۱۱۵۹

محسن زاده محمد ۱۱۶۱

حاجی بکر ۱۱۶۲

شریف عبد الله ۱۱۶۳

کوپرولو زاده حاجی أحمد ۱۱۶۴

قوجه حاجی محمد ۱۱۶۵

أحمد کامل ۱۱۶۸

قوجه حاجی محمد، (برای بار دوم) ۱۱۷۱

ملوواتلی علی، (ملووان در بوسنه) ۱۱۷۷

قپودان محمد ۱۱۷۸

کوپرولو زاده حاجی أحمد، (برای بار دوم) ۱۱۷۹

سلحدار محمد ۱۱۸۰

محسن زاده محمد، (برای بار دوم) ۱۱۸۴

طوپال أوغلو عثمان ۱۱۸۶

داغستانلی علی ۱۱۸۷

أیواز زاده علی (عوض) ۱۱۸۸

سلحدار محمد، (برای بار دوم) ۱۱۸۹

داغستانلی علی، (برای بار دوم) ۱۱۹۰

سلحدار محمد، (برای بار سوم) ۱۱۹۲

سید مصطفی ۱۱۹۳

بوسنه لی دفتردار زاده عبدالله ۱۱۹۴

آیدوسلی سید محمد[1]، (ازآیدوس) ۱۱۹۹

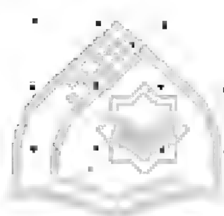
اسماعیل ۱۱۹۹

موره لی أحمد، (ازموره) ۱۲۰۰

(۱) منسوب به شهر آیدوس. (مترجم عربی)

سليم	سنة ۱۲۰۰ ه
بكر	۱۲۰۲
آرسلان	۱۲۰۳
بوسنه لی میر علم	۱۲۰٤
حاجّی صالح	۱۲۰٤
یوسف ، (صدر أعظم سنة ۱۲۰۰)	۱۲۰٥
حاجّی صالح ، (برای بار دوم)	۱۲۰٥
پریشان مصطفی	۱۲۱۱
وانلی محمد ، (وان ، ارمنستان)	۱۲۱۳
بکر ، (برای بار دوم)	۱۲۱٥
وانلی محمد ، (برای بار دوم)	۱۲۱۷
ینیشهرلی مصطفی (لاریسا ، تساليا)	۱۲۱۹
خسرو محمد	۱۲۲۱
اُسکُدارلی إبراهیم حلمی	۱۲۲۳
سلحدار علی ، (صدر أعظم سنه ۱۲۳۸)	۱۲۲۸
خورشید	۱۲۳۰
بوسنه لی سلیمان	۱۲۳۱
درویش مصطفی	۱۲۳۳
محمد رشدی	۱۲۳٥
جلال الدین	۱۲۳٥
شریف سلیم سرّی	۱۲۳۸
یبلنلی حاجّی مصطفی ، (بان ، آلبانی)	۱۲٤۱
عبد الرحمن	۱۲٤۲
موره لی علی نامك ، (موره)	۱۲٤٤
یودینلی إبراهیم	۱۲٤۷
محمد حمدی	۱۲٤۷
داود ، (والی بغداد)	۱۲٤۹
محمد وجیهی	۱۲٥۱
ساماکُوَلی محمد خسرو	۱۲٥٦
مهندس کامل	۱۲٥۹
عثمان نوری	۱۲٦۰
حاجی خلیل کاملی	۱۲٦۱
چنگل أوغلو محمد ظاهر	۱۲٦۳
چرکس حافظ محمد	۱۲٦٦
خیر الدین	۱۲٦٦
کریدلی ولی الدین	۱۲٦۷
محمد خورشید	۱۲٦۸
محمد رشید	۱۲۷۳
محمد کانی	۱۲۷٤

	نام	سال
	آرناؤد محمد عقیف	سنه ۱۲۷۵ ه
	محمد کانی ، (برای بار دوم)	۱۲۷۵
	عثمان بوسنه لی مُزَهّر	۱۲۷۵
	شریف طوپال عثمان	۱۲۷۸
	عمر قوضی ، (شاید ، فوزی)	۱۲۸۵
	طوپال عثمان ، (برای بار دوم)	۱۲۸۵
*	صفوت	۱۲۸۶
	محمد عقیف ، (برای بار دوم)	۱۲۸۸
	محمد عاصم	۱۲۸۸
*	إبراهیم درویش	۱۲۸۹
	محمد رشید ، (برای بار دوم)	۱۲۸۹
*	مصطفی عاصم	۱۲۸۹
	مصطفی	۱۲۸۹
*	مصطفی عاصم ، (برای بار دوم)	۱۲۸۹
	محمد عقیف ، (برای بار سوم)	۱۲۹۰
*	إبراهیم درویش	۱۲۹۰
*	أحمد حمدی	۱۲۹۱
*	رؤوف	۱۲۹۱
	إبراهیم	۱۲۹۲
	نظیف	۱۲۹۳
	أحمد مظهر	۱۲۹۶

*فرمانروایانی که در جلوی نام ایشان علامت ستاره گذاشته شده در بوسنه نیز فرمانده لشکر بودند .

بخش نهم

قفقاز و بحر خزر

۱۶۱ – ولات آذربایجان[1]

	حذیفه بن الیمان[2]	سنه ۲۲ ﻫ
	سماك بن الحارث	۲۳
	عتبه بن فرقد	۲٤
	الولید بن عقبه بن أبی معیط	۲۵
*	سعید بن ساریة الخزاعی ، (از طرف علی)	۳٦
	قیس بن سعد بن عباده بن دلیم بن حارثه الأنصاری	—
	عبید الله بن العباس ، (از طرف حسن بن علی)	٤۰
	. . . .	—
*	محمد بن مروان ، (برادر خلیفه عبد الملك)	۷۳
*	مسلمه بن عبد الملك ، (برادر الولید الأول)	۹۱
	ثابت النهروانی	۱۰۲
*	الجراح بن عبد الله الحکمی	۱۰٤
	سعید بن عمرو بن أسود الحرشی	۱۰٦
*	مسلمه بن عبد الملك ، (برای بار دوم)	۱۰۷
*	مروان بن محمد ، (الخلیفه مروان الثانی نام گرفت)	۱۱٤
	. . . .	—
	أبو جعفر المنصور ، (سپس خلیفه گردید)	۱۳۳
	محمد بن صول ، (نایب) . . . ۱۳٤	—
	یحیی بن خالد البرمکی	۱۵۸
	بسطام بن عمرو التغلبی[3]	۱٦۱
	یزید بن مزید بن زائده الشیبانی ، شروانشاه	۱۷۱
	. . . .	—
	یزید بن مزید ، (برای بار دوم)	۱۸۳
*	حاتم بن هرثمه بن أعین[4] ، (متوفی سنه ۲۰۳)	۲۰۲
*	عیسی بن محمد بن أبی خالد	۲۰۵
*	علی بن صدقه ، الرزیق[5]	۲۰۹

---

(۱) این ستاره (*) کسانی راکه دریکوقت در ارمنستان و آذربایجان فرمانروایی می کردند مشخص میسازد .

(۲) او ابوعبدالله حذیفه بن الیمان العبسی است . نک : ابن الاثیر . الفهرست ص ۲۷۷ . (مترجم عربی)

(۳) نک : ابن الأثیر (ج ۵ ص ۵۲) . (مترجم عربی)

(٤) نک : ابن الأثیر (ج ٦ ص ۲۲۸) . (مترجم عربی)

(۵) نک : ابن الأثیر (ج ٦ ص ۲۷۵) . (مترجم عربی)

إبراهيم بن الليث بن الفضل	سنه ۲۰۹ ﻫ
محمد بن حميد الطوسی ، (با الجزيره)	۲۱۱
علی بن هشام ، (أعدام سنه ۲۱۷)	۲۱۴
عجيف بن عنبسه [۱]	۲۱۷
منكجور ، (سردار أفشين ، متوفى سنه ۲۲۵)	۲۲۴
....	۲۲۵
محمد بن حاتم بن هرثمه	۲۳۳
حمدويه بن علی بن الفضل السعدی	۲۳۴
* المعتز بن المتوكل ، (حاكم افتخاری)	۲۳۵
أبو سعيد محمد بن يوسف المروزی ، (نايب) ۲۳۵	
يوسف بن محمد (پسرش صاحب الحرب والخراج) ۲۳۷	
* أبو الحسن علی بن يحيی الأرمنی ، (متوفى سنه ۲۴۹)	۲۴۸
....	۲۴۹
العلاء بن أحمد الأزدی	۲۶۰
محمد بن عمر بن علی بن مرا الطائی الموصلی [۲]	۲۶۱
محمد بن أبی الساج آذربايجان را فتح كرد ۲۷۶	
آنرا أبو سالم ديسم بن إبراهيم الكردی فتح كرد ۳۲۷	
المرزبان [الأول] بن محمد ، (نک : بنی السلار) ۳۳۰	

مراجع : ابن الأثير : الكامل فی التاريخ .

۱۶۲ - ولات أرمنستان

(پايتخت دبيل) [۳]

حذيفه بن اليمان	سنه ۳۲ ﻫ
المغيره بن شعبه	—
القاسم بن ربيعه الثقفی	—
سعيد بن ساريه الخزاعی ، (از طرف علی)	۳۶

از طرف بنی أميه :

عبد الله بن حاتم بن النعمان الباهلی ، (از طرف معاويه)	۴۱
عبد العزيز بن حاتم ، (برادر اولی)	۴۱
عكرمه بن ربعی	—
محمد بن مروان ، (برادر الخليفه عبد الملك)	۷۳
مسلمه بن عبد الملك ، (برادر الخليفه وليد الأول)	۹۱
الجراح بن عبد الله الحكمی	۱۰۴

(۱) نک ابن الأثير (ج ۶ ص ۱۴۲) (مترجم عربی)
(۲) نک ابن الأثير (ج ۷ ص ۱۹۹) (مترجم عربی)
(۳) شهری در ارمنستان و هم مرز اران است . نک : ياقوت معجم البلدان ج ۴ ص ۲۵ . (مترجم عربی)

مسلمه بن عبد الملك ، (برای بار دوم) . . . . سنه ۱۰۷ ھ

الحارث بن عمرو الطائی ، (نایب) ۱۰۷

الجراح بن عبد الله ، (برای بار دوم) ۱۱۱

سعید بن عمرو بن أسود الجرشی [1] ۱۱۲

مسلمة بن عبد الملك ، (برای بار سوم) ۱۱۲

مروان بن محمد ، (الخلیفه مروان الثانی نام گرفت) ۱۱٤

عاصم بن یزید ۱۲٦

از طرف عباسیان :

محمد بن صول ، ۱۳۲

أبو جعفر المنصور ، (سپس خلیفه گردید) ۱۳۳

صالح بن صبیح الکندی ۱۳۳

یزید بن أسید السلمی ۱۳٤

الحسن بن قحطبه ۱۳٦

یزید بن أسید ، (برای بار دوم) . . . . —

. . . .

بکار بن مسلم العقیلی ۱۵۲

الحسن بن قحطبه ، (برای بار دوم) ۱۵٤

واضح العباسی [2] ، (غلام مهدی ، متوفی سنه ۱٦۹) ۱۵۸

یزید بن أسید ، (برای بار سوم) ۱۵۹

عثمان بن عماره بن خریم ۱٦۵

روح بن حاتم المهلبی ۱٦۹

خزیمه بن خازم التمیمی ۱٦۹

یوسف بن راشد السلمی ۱۷۰

یزید بن مزید بن زائده الشیبانی ، شروانشاه ۱۷۱

عبید الله بن المهدی ۱۷۲

عبد الکبیر بن عبد الحمید العدوی [3] ، (نایب او) ۱۷۲

الفضل بن یحیی البرمکی ۱۷۵

عمر بن أیوب الکنانی ۱۷۷

سعید بن محمد الحرانی ، (الحرب) . . . .
أبو صباح . . . . (الخراج) . . . . } نایب بودند
خالد بن یزید بن أسید السلمی . . . .

العباس بن جریر بن یزید البجلی ۱۷۸

موسی بن عیسی بن موسی بن محمد العباسی ۱۷۸

یحیی بن سعید الحرشی ۱۷۹

---

(۱) نک ابن الأثیر (ج ۵ ص ۵۲) . (مترجم عربی)
(۲) نک ابن الأثیر (ج ٦ ص ۳۹) . (مترجم عربی)
(۳) او همان عبد الکبیر بن عبد الحمید بن زید بن الخطاب است نک ابن الأثیر (ج ٦ ص ۱٤۲) . (مترجم عربی)

أحمد بن يزيد بن أسيد السلمی . . . . سنه ۱۷۹ ﻫ

○ سعید بن سلم بن قتیبه الباهلی ۱۸۱

علی بن عیسی بن ماهان ۱۸۳

یزید بن مزید ، (برای بار دوم) ، (متوفی سنه ۱۸۵) ۱۸۳

○ أسد بن یزید بن مزید ۱۸۵

○ محمد بن یزید بن مزید ۱۸۶

○ خُزیمه بن خازم التمیمی ، (برای بار دوم) ۱۸۷

○ سلیمان بن یزید بن الأصم العامری ۱۹۲

○ العباس بن زفر الهلالی (۱) ۱۹۳

محمد بن زهیر بن المسیب الضبی ، الأزدی ۱۹۳

عیسی بن محمد بن أبی خالد ۲۰۵

علی بن صدقة ، زریق ۲۰۹

خالد بن یزید ، شروانشاه ۲۰۹

حیدر بن کاوس ، الأفشین ۲۲۰

خالد بن یزید ، (برای بار دوم) ۲۲۷

المعتز بن المتوکل ، (حاکم افتخاری) ۲۳۵

یوسف بن محمد بن یوسف المروزی ، (نایب) ۲۳۵

علی بن یحیی الأرمنی ، (متوفی سنه ۲۴۹) ۲۴۸

. . . . ۲۴۹

العلاء بن أحمد الأزدی (۲) ، (نایب بغا الشرابی) ۲۵۱

عیسی بن الشیخ بن السلیل الشیبانی ، (متوفی سنه ۲۶۹) ۲۵۶

مراجع : ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ ؛

Ghazarian : Armenien unter der arabischen Herrschaft, Marburg 1903

R. R. Vasmer : Khronologia Namestnikow Armenii pri perwikh Abbasidakh (Zapiski kollegii Wostokowedow. 1, 1925,p. 381

۱۶۳ – بنی الساج

(آذربایجان ، مراغه ، أردبیل ، بردعه)

أبو الساج دیوداد [الأول] بن دیودست ، (متوفی در جندیشابور (۳) سنه ۲۶۶) —

○ أبو المسافر (أبو عبیدالله) محمد الأفشین بن دیوداد ، (متوفی در ربیع الأول ۲۸۸) (۴) سنه ۲۷۶ ﻫ

دیوداد [الثانی] بن محمد . . . . ربیع الأول ۲۸۸

○ أبو القاسم یوسف بن دیوداد (۵) . . . . شعبان ۲۸۸

○ أبو المسافر فتح بن محمد (۶) . . . . ذو الحجه ۳۱۵

عباسیان این دیار را گرفتند ۳۱۸

---

(۱) نک : ابن الاثیر (ج ۶ ص ۱۷۹) . (مترجم عربی)

(۲) نک : ابن الأثیر (ج ۷ ص ۱۰۹) . (مترجم عربی)

(۳) از سال ۲۵۴ تا ۲۵۸ فرمانروای حلب بود .

(۴) از سال ۲۶۳ تا ۲۶۸ فرمانروای مکه ، و در سال ۲۶۹ فرمانروای الانبار ، و در سال ۲۷۶ فرمانروای آذربایجان بود .

(۵) از سال ۲۷۱ تا ۲۸۱ فرمانروای مکه بود ، دومرتبه در سالهای ۳۰۶ و ۳۱۱ بری دست یافت . از سال ۳۱۱ تا ۳۱۴ فرمانروای جبل بود . ابوطاهر قرمطی اورا در ذی حجه سال ۳۱۵ بکشت .

(۶) ○ مفلح الیوسفی در شعبان سال ۳۱۷ در اردبیل اورا بکشت

نسب بنی الساج :

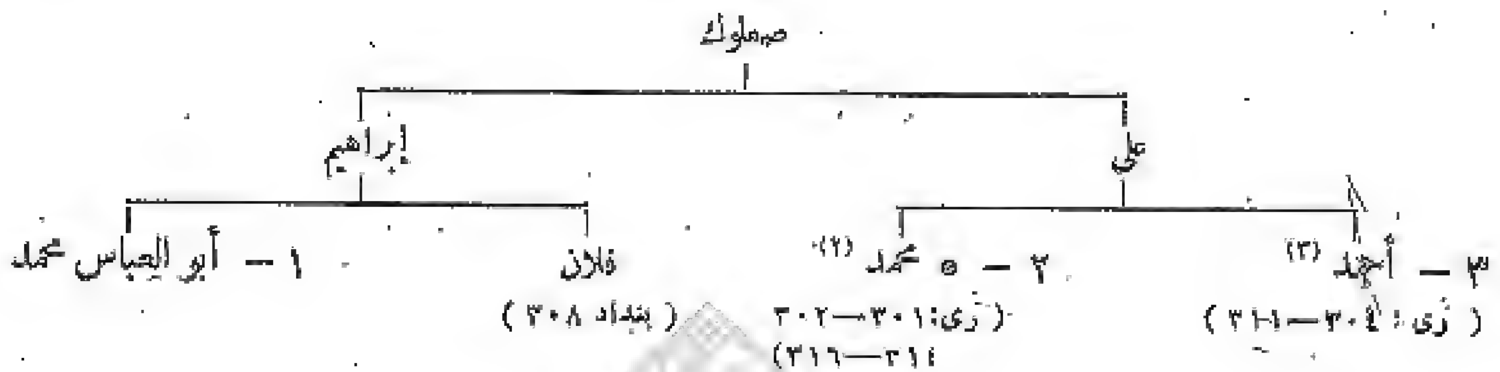

مراجع : دائرة المعارف الاسلامية : (چاپ فرانسه). ماده : (بنى الساج) (Cl. Huart)

Defrémery : Memoire sur la famille des Sadjides J. As. 1847, sér. 4 : IX 409, X 396. (Extrait N° 11).

۱٦٤ — بنی صعلوك

(ولات ری)

مراجع :

Zambaur: Contributions, 1, N° 35, 11, N° 285
Zambaur: Neue Khalifenmünzen p.11.
Defrémery: Memoires sur la famille des Sadjides J.As. 1847, sér. 4. IX, 409, X 396 (Extrait N° 11)

۱٦٥ — بنی سالار(٤)

(ا) بنی المرزبان یا بنی مسافر درآذربایجان و اران و تارم(٥) : (پایتخت أردبیل)

٥	۱ — المرزبان [الأول] بن محمد ، (متوفى سنه ۳٤٦)	سنه ۳۳۰ ﻫ
٥	۲ — جستان بن المرزبان ، (متوفى سنه ۳٤۹)	۳٤٦
٥	۳ — وهسودان [الثانی] بن محمد(٦)	۳٤۹
٥	إبراهيم [الأول] بن المرزبان (با او رقابت کرد تا سنه ۳٥٥) ۳٤۹	
	٤ — المرزبان [الثانی] بن إسماعيل	۳٥٥
	٥ —	—
	٦ — إبراهيم [الثانی] بن المرزبان [الثانی] ، (إلى سنه ٤۲۰) ، (او را مسعود غزنوی قرار داد)	۳۸۷

(۱) شهری است در ماوراء النهر. نک : یاقوت (المعجم ج ۱ ص ۲۲۷). (مترجم عربی)

(۲) نک سکه‌های او در (Ermitage, Inventaire p. 176.)

(۳) او را یوسف بن دیوداد در ذی حجه سال ۳۱۱ بکشت

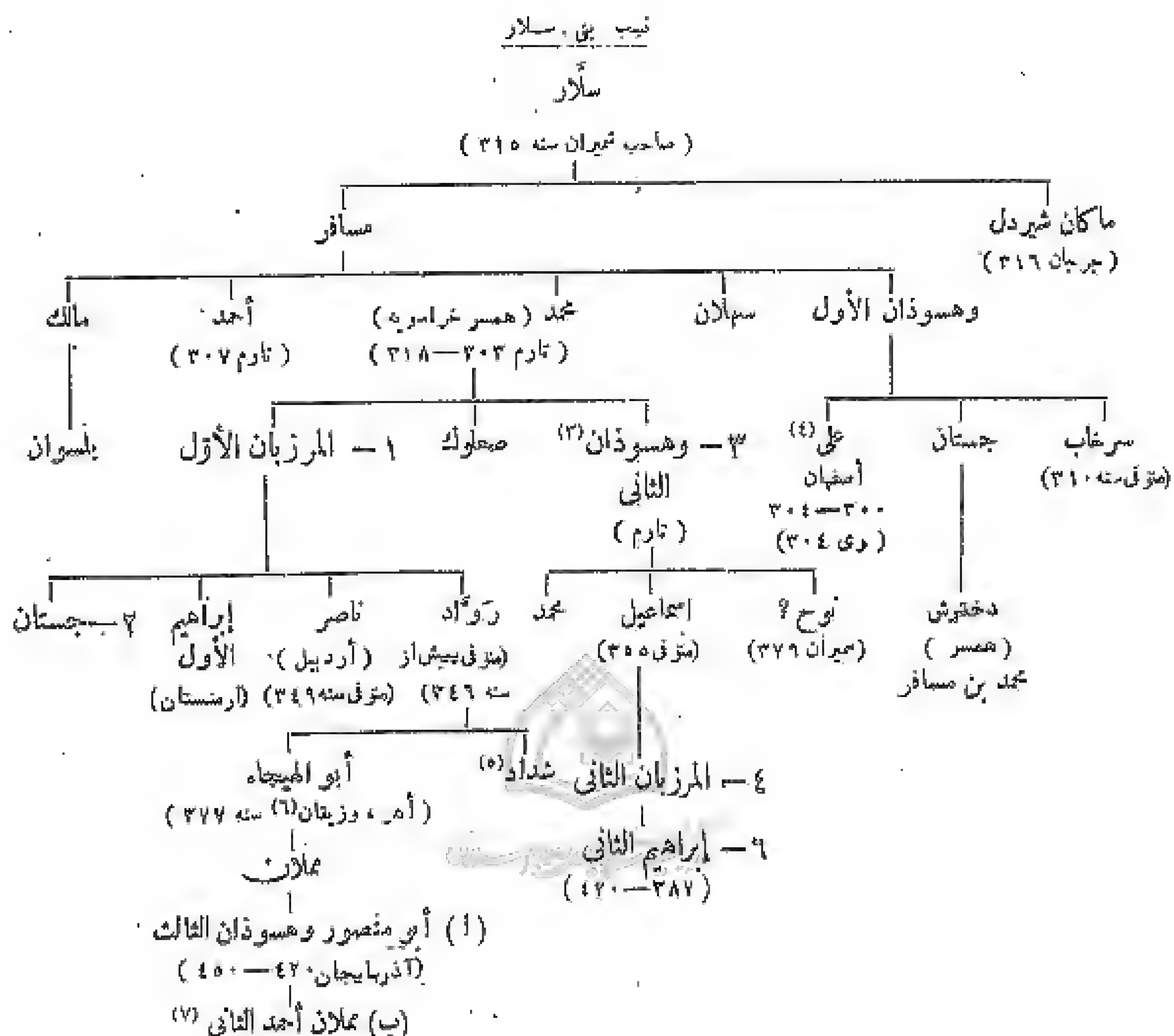
(٤) نوشتن این نام بدون تشدید لام صحیح نیست و هرگز به صورت "سالار" دیده نشده است . نک : دائرة المعارف الاسلامية (چاپ فرانسه) . ماده « سالار » (Buchner) بنو السلار و نک : ابن الأثیر (ج ۸ ص ۲۸۹ — ۲۹۱) (مترجم عربی)

(٥) نک : یاقوت (المعجم ج ۲ ص ۳٤۳) . (مترجم عربی)

(٦) ابن اثیر (ج ۷ ص ۱۸۳) او را وهسوذان نوشته است (مترجم عربی)

(ب) بنی روّاد [1] در آذربایجان وجنزه (گنجه) :

۱ — وهسوذان [الثالث] بن مَمْلان	سنه ۴۲۰ ه
۲ — مملان بن وهسوذان ، (مطیع سلاجقه)	۴۵۰
۳ — ظهیر الدین السّلار بختیار [2]	۵۱۱

مراجع :

H. F. Amedroz : The Sallari and Rawwadi Rulers of Aderbeidjan J. R. A. S. (1909) p. 174-6.

Cl. Huart : Les Mosafirides de l'Adherbaïdjan (Jubilée de E. G. Browne, Cambridge 1922, p. 228).

Sachau : Verzeichnis N° 23. p. 14.

Justi : Iranisches Namenbuch p. 441.

Sauvaire, Lettre à M. St. L. Poole (Coll. Ch. de l' Ecluse) J. R. A. S. July 1881.

(۱) بنو الرواد ، تک : ابن الأثیر (ج ۶ ص ۳۱۵) ، (مترجم عربی)

(۲) ابن القلانسی (ص ۱۹۸) می نویسد که نام او بختیار حصن الدوله سلار است ، و وی نایب ظهیرالدین بود . (مترجم عربی)

(۳) ظاهرا " کتیبه اش ابو منصور است و بر روی سکه ای که در اردبیل پیدا شده از او ذکر گردیده است تک : (Sauvaire l. c.) .

(۴) در سال ۳۵۷ عمویش احمد او را بکشت .

(۵) جد بنی شداد .

(۶) ابن حوقل (ص ۲۳۹) نام او را وزرقان نوشته است . (مترجم عربی)

(۷) پسر او آق سنقر الأحمدیلی أتابك داود بن محمود السلجوقی است که در سال ۵۲۶ طغرل او را فراری ساخت ، در سال ۵۲۷ کشته شد ، نوه او خاص بک ؟ است .

۱۶۶ – شروانشاهان

(أصحاب شروان[1])

نخستین سلسله :

۱ – یزید بن مزید بن زائدة الشیبانی ، (والی ارمنستان در دوره هارون الرشید ، متوفی سنه ۱۸۵)	سنه ۱۸۳ ه
أسد بن یزید ، پسر او ولی (حاکم ارمنستان)	۱۸۵
عیسی بن محمد بن أبی خالد	۲۰۵
علی بن صدقه (معروف به زریق)	۲۰۹
۲ – خالد بن یزید بن مزید	۲۰۹
حیدر بن کاوس الأفشین الترکی	۲۲۰
خالد ، (برای بار دوم)	۲۲۷
۳ – محمد بن خالد بن یزید بن مزید الشیبانی[2] ، (ارمنستان ، شروان ، آذربایجان اران ، باب الأبواب)	—
٤ – الهیثم بن خالد ، (لقب شروانشاه بگرفت)	—
٥ – محمد بن الهیثم	—
٦ – الهیثم بن محمد[3]	—
۷ – علی بن الهیثم	حدود ۳۰۰
۸ – أبو طاهر بن فلان بن محمد	۳۰۵
۹ – محمد بن أبی طاهر	۳۳۷
۱۰ – أحمد بن محمد	۳٤٥
۱۱ – محمد بن أحمد	۳۷۰
۱۲ – یزید بن أحمد	۳۸۱

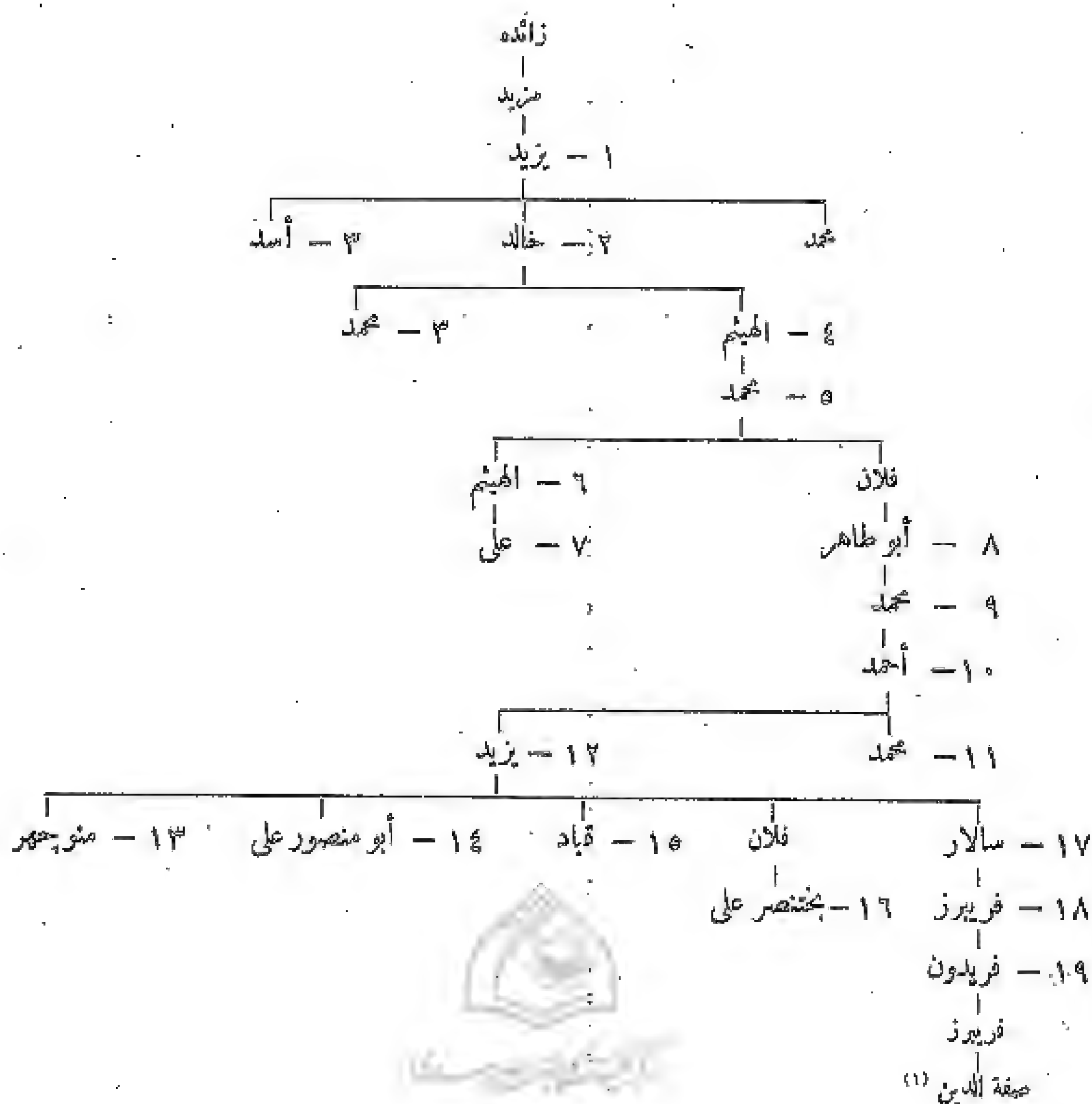

---

(۱) یاقوت (معجم البلدان ج۵ص۲۵۸) می‌نویسد که نام آن ولایت شروان است . (مترجم عربی)

(۲) نک . ابن الاثیر ج۷ص۲۸ . (مترجم عربی)

(۳) درهمی از سال ۳۳۰ (در دربند) (G. l'Ermitage, Inv. P 307) به دست آمده است .

شروانشاهان (أصحاب شماخی) [2] :

١٣ ــ منو چهر بن يزيد		سنة ٤١٨ هـ
١٤ ــ أبو منصور على بن يزيد		٤٢٥
١٥ ــ قباد بن يزيد		٤٣٥
١٦ ــ بختنصر على بن فلان بن يزيد		٤٤١
١٧ ــ سالار بن يزيد		—
١٨ ــ فريبرز بن سالار	حدود	٤٥٥
١٩ ــ فريدون بن فريبرز		—

حکام ایرانی شروان :

منوچهر	٩٠٣
. . . .	

(١) به‌ زنی آخستان بن منوچهر از خاندان بنی خاقان در آمد .
(٢) نک . یاقوت . معجم البلدان ج ٥ ص ۲۹۱ . (مترجم عربی)

القاصر بن اسماعیل صفی ، (تا سنه ۹۵۴) . . . . سنه ۹۴۵ ﻫ
عبد الله خان ۹۵۸
عثمان پاشا . . . . } دو حاکم عثمانی { ۹۸۶
یوسف خان . . . . } { ۱۰۲۵
فرخ خان ۱۰۴۳
رستم » . . . . حدود ۱۰۴۵
خسرو سلطان . . . . » ۱۰۵۱
مهر علی خان . . . . » ۱۰۶۶
منوچهر خان . . . . » ۱۰۶۷
. . . الخ . . . .

سلسله چهارم :

○ فتح علی ۱۱۸۰
○ عسکر بن محمد سعید ۱۲۰۳
○ قاسم خان ، (تا سنه ۱۲۰۹) ۱۲۰۳
. . . . ۱۲۰۹
○ مصطفی خان ، (برای بار سوم تا سنه ۱۲۳۶) ۱۲۱۲

مراجع :
Justi : Iranisches Namenbuch p. 454.
Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 295.
Sachau : Verzeichnis N° 18, p. 12.
Dorn : Mémoires Ac. Imp. 1840, I. Versuch einer Geschichte der Schirwanchahe.
Dorn : Museum Odessa.
Fraehn : Nova Supplementa p. 149.
Markoff : Inventaire de l'Ermitage p. 307.

۱۶۷ — خاقانیان

(أصحاب شروان)

نسل أول : (بنی کسران)

۱ — أبو المظفر منوچهر بن کسران . . . . حدود سنه ۵۵۰ ﻫ
○ ۲ — أخستان [الأول] بن منوچهر . . . . » ۵۵۶
۳ — فرخزاد [الأول] بن منوچهر . . . . » ۵۶۶
○ △ ۴ — گرشاسب بن فرخزاد [1] . . . . » ۵۷۵
○ ۵ — علاء الدین فریبرز بن گرشاسب . . . . » ۶۲۲
○ ۶ — أخستان [الثانی] بن فریبرز . . . . » ۶۴۹

(۱) کتیبه‌ای از سال ۵۰۰ در باکو به نام او وجود دارد ، سکه‌هائی به نام خلیفه الناصر را دارد

ه	۷ — فرّخزاد [الثانی] بن فریبرز	حدود	سنه ۶۸۰ ه
	۸ — کیقباد بن فرخزاد	»	۷۱۷
ه	۹ — کیکاوس بن کیقباد	»	۷۴۵
	۱۰— هوشنگ بن کیکاوس	»	۷۷۴

نسل دوم

ه	۱۱ — شیخ إبراهیم بن محمد دربند بن کیقباد	حدود	۷۸۴
ه	۱۲ — خلیل الله [الأول] بن إبراهیم	»	۸۲۱
	۱۳ — فرّخ سیار بن خلیل[۱]	»	۸۶۹
	۱۴ — بهرام بیک بن فرخ سیار	»	۹۰۶
	۱۵ — غازی بیک بن فرخ سیار ؛ (فقط شش ماه)	»	۹۰۷
	۱۶ — محمود بن غازی		۹۰۸
ه	۱۷ — شیخ إبراهیم [الثانی] بن[۲] فرخ سیار		۹۰۸
ه	۱۸ — خلیل الله [الثانی] بن ابراهیم [الثانی] [۳]		۹۳۰
	۱۹ — شاه رُخ بن فرخ میرزا[۴]		۹۴۲
	دوره فترت : شهرها منقاد به شاه طهماسب صاحب فارس بود ۹۴۵ — ۹۵۱		
	۲۰ — برهان علی بن خلیل الله[۵]		۹۵۱
	۲۱ — میرزا أبو بکر بن برهان[۶]		—

مراجع :

Barthold: Musulmanskia Dynastii, p. 296

Sachau: Verzeichnis, Nos. 19 et 20, p. 13.

Dorn: Versuch einer Geschichte der Schirwanschahe, Mém. Ac. Imp. St. Pét. 1840. 1.

Hammer: Geschichte des osmanischen Reiches. 1, p. 810.

(۱) هدایت‌الله سپهر (سلاطین ایران ص۱۴۲) می نویسد که نام او فرخ یسار است . (مترجم عربی) وی توانست با کمک خاندان آق قویونلو در سال ۸۹۸ بر شیخ حیدر صفوی پیروز گردد ، ولی شاه اسماعیل صفوی در سال ۹۰۶ او را بکشت .

(۲) درباره سکه‌های اونک: Fraehn : Nova Suppl. St. Pet.

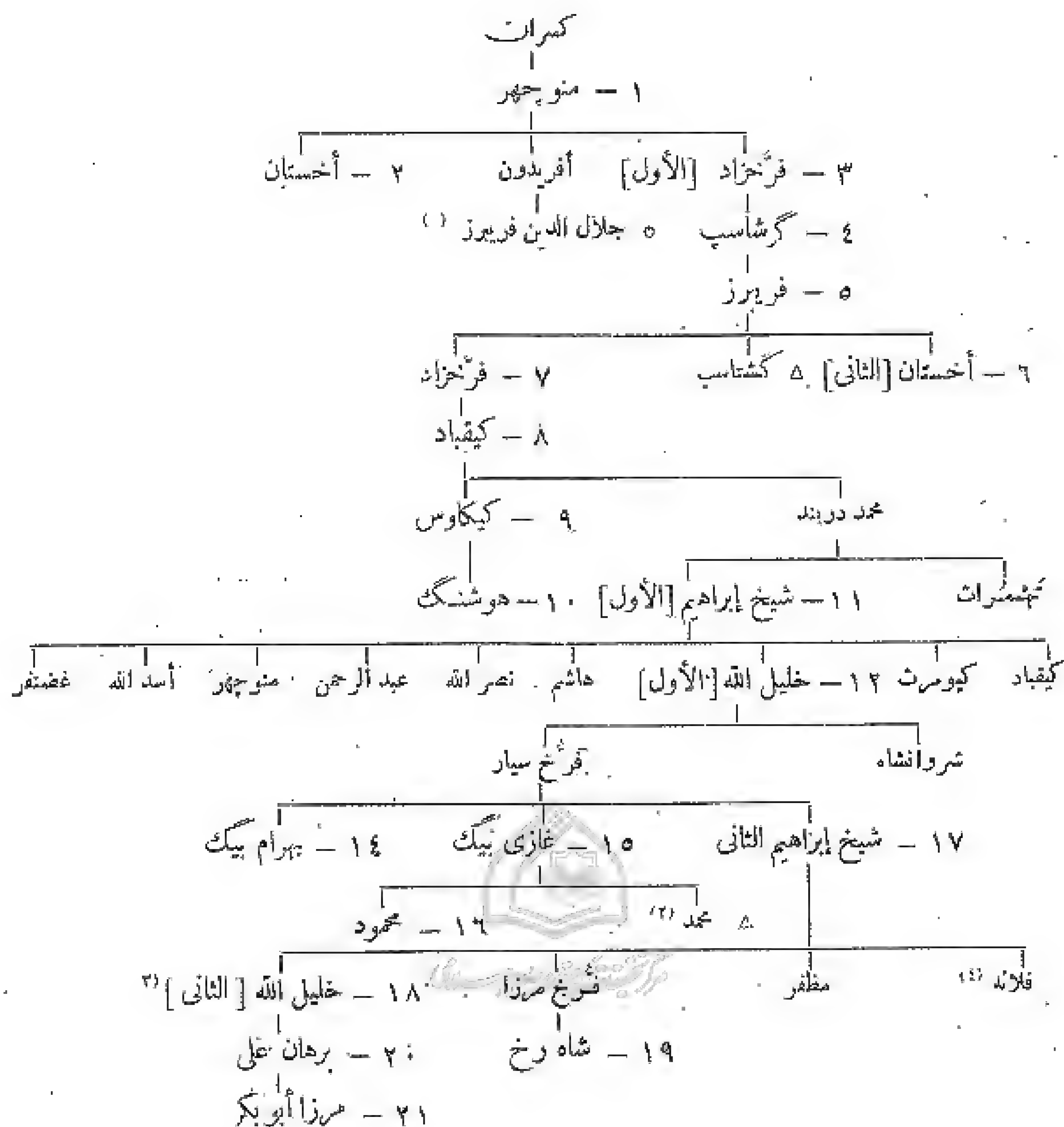
(۳) پری خانم دختر شاه اسماعیل صفوی را بزنی گرفت . در سال ۹۴۲ شاه طهماسب اورا به فریب و نیرنگ بکشت . درباره سکه‌های اورجوع کنید به :

Fraehn. Nova Suppl. p. 150, 151

(۴) در سال ۹۴۵ شاه طهماسب صفوی اورا کشت و ولایت او را به برادر خود القاص میرزا داد .

(۵) باالقاص فرمانروای صفوی جنگید و باکمک عثمانیهان دو سال پایداری کرد . سپس ایرانیان او را براندند .

(۶) به داغستان نزد چرکسهای کریمه بگریخت . سپس در سال ۹۷۸ به دربارگیرای اول پناهنده شد ، سرانجام لالامصطفی در سال ۹۸۷ آن ولایت را فتح کرد .

۱٦۸ ب خانات گنجه (جنزه)

(إلیزابت پول)

٥	شاه وردی	سنه ۱۱٦۰ ﻫ
٥	محمد حسن	۱۱۷٤
٥	دوره فترتی که گنجه متعلق ابراهیم خلیل ، امیر قراباغ شده ۱۱۹۰ — ۱۱۹۷	
٥	حاجّی بگ	۱۱۹۸
٥	الجوّاد	۱۲۰۰
	اشغال روسها ۱۲۲۰	

(۱) درباره سکه‌های اونک: Ermitage p. 396, N° 32-37

(۲) فلانه دختر طهماسب اول صفوی را به زنی گرفت ؛

(۳) به زنی اسماعیل صفوی درآمد .

(٤) ازکارگزاران عثمانیان بود ، و فرمانروای طرابوزان شد . بر دیوار قلعه ارته‌حصار طرابوزان کتیبه‌ای از سال ۹٤۸ بجای مانده است . نک .
Halil Edhem: Revue. Hist. Ott fasc. 48 p. 349, N° 41.

١٦٩ — خانات شکی[1]

(نوخه)

٥	محمد حسن	سنه ١٢١٢ ﻫ
٥	مصطفی	١٢١٩
٥	جعفر قلی	١٢٣١
٥	إسماعيل خان	١٢٣١
	اشغال روسیا ١٢٣٣	

١٧٠ — خانات قراباغ

٥	إبراهيم خليل	سنه ١١٧٧ ﻫ
	دوره فترت ١٢١١	
٥	إبراهيم خليل ، (برای بار دوم)	١٢١١
٥	مهدی قلی خان	١٢٢١
	اشغال روسیا ١٢٣٥	

مراجع :

Fraehn : Nova Supplementa p. 191-193.

Markoff : Cat. Inv. de l'Ermitage p. 775-786.

١٧١ — بنی شدّاد، أرّان

(قراباغ کنونی) ، پایتخت جنزه (گنجه)

	١ — محمد بن شدّاد الرّوادی[2] ، (مستقل تا سنه ٣٤٤)	سنه ٣٤٠ ﻫ
	دوره فترت . . . . ٣٤٤ — ٣٦٠	
	٢ — أبو الحسن لشکری[3] [الأول] بن محمد بن شدّاد	٣٦٠
	٣ — مرزبان بن محمد بن شدّاد ، (برادرش فضل اورا در ٣٧٥ بکشت) . .	٣٦٨
٥	٤ — المنصور الفضل بن محمد بن شدّاد	٣٧٥
	٥ — أبو الفتح موسی بن الفضل	٤٢٢
٥	٦ — لشکری [الثانی] علی بن موسی	٤٢٥
	٧ — أنو شیروان بن لشکری	٤٤٠
٥ ﻫ	٨ — أبو الأسوار شاور بن الفضل بن محمد	—
	از طرف ألب آرسلان والی أرمنستان (متوفی سنه ٤٥٩) ٤٥٧	
	٩ — الفضل بن شاور[4] ، (عامل سلاجقه ، متوفی سنه ٤٦٦)	٤٥٩
	١٠ — فضلون بن الفضل ، (علیه پدرش قیام کرد)	٤٦٦
	أرّان به قلمروی سلاجقه در آمد ٤٦٨	

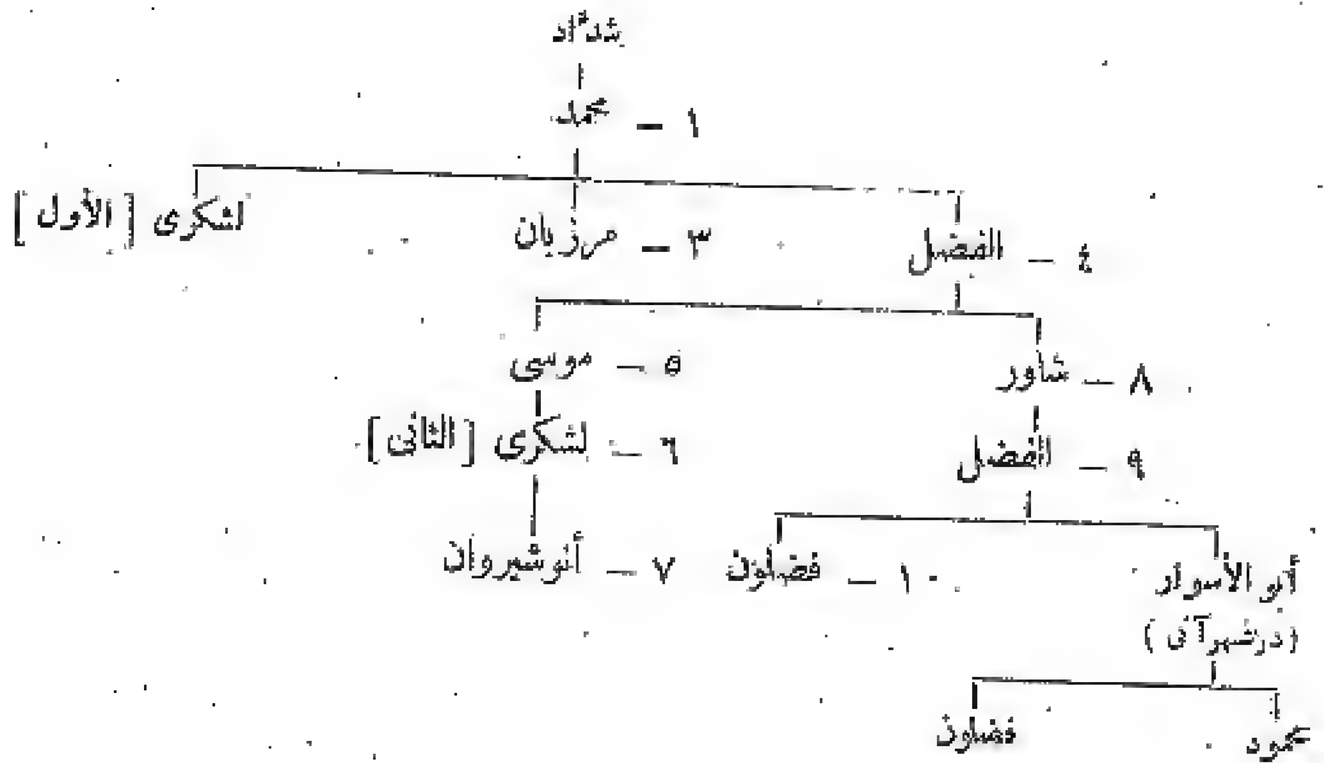
---

(١) در قفقاز است . تک . ابن خردادبه ص ٢٣ (مترجم عربی)

(٢) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ٢٤٣) می نویسد که نام وی محمد بن شداد بن قرطق است . (مترجم عربی)

(٣) خلیل ادهم (ص ٢٤٣) اورا اللشکری می نامد . (مترجم عربی)

(٤) خلیل ادهم (ص ٢٤٣) نام اورا امیر الفضل ذکر می کند و می نویسد که اشواط بن ابی الأسوار در سال ٤٦٠ جانشین وی شد ، و در سال ٤٦١ امیر الفضل به جای او نشست . (مترجم عربی)

مراجع :

Bondâri : Chronique (éd. Houtsma p. 31, note f.)
Sachau : Verzeichnis N°. 22, p. 14.
Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 294.
Justi : Iranisches Namenbuch p. 443.
Markoff : Collections Scientifique, VII. St. Petersb. p. 25.
Markoff : Inventaire de l'Ermitage p. 309.

۱۷۲ ــ بنی هاشم

أصحاب باب الأبواب (شهر الباب ، دربند)

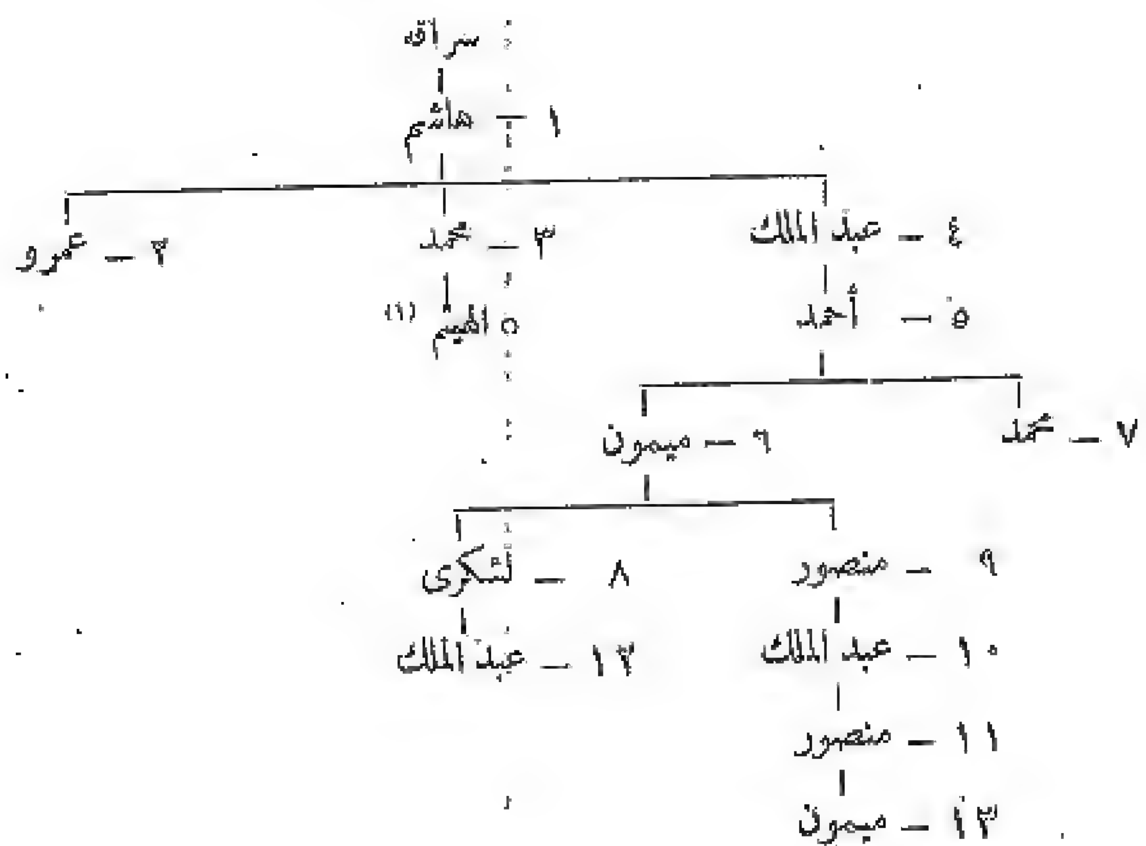
۱	ــ هاشم بن سراقه ، (حاکم عباسی اعلام استقلال کرد)	سنه ۲۵۵ ﻫ
۲	ــ عمرو بن هاشم	۲۷۱
۳	ــ محمد بن هاشم ، (او را حاکم سریر[1] سنه ۲۹۲ اسیر کرد)	۲۷۲
٤	ــ عبد الملك بن هاشم	۳۰۳
۵	ــ أحمد بن عبد الملك ، (چندبار رانده شد)	۳۲۷
٦	ــ میمون بن أحمد	۳٦٦
۷	ــ محمد بن أحمد ، (ده ماه پس از فرمانروایی کشته شد)	۳۸۷
۸	ــ لشکری بن میمون	۳۸۷
۹	ــ المنصور بن میمون ، (حمله روسها به کشور سنه ٤۲۳)	۳۹۱
۱۰	ــ عبد الملك بن منصور	٤۲۵
۱۱	ــ منصور بن عبد الملك ، (در سنة ٤۵۷ کشته شد)	٤۳٤
۱۲	ــ عبد الملك بن لشکری ، (او را شروانشاه منصوب سپس معزول کرد)	٤۵۷
۱۳	ــ میمون بن منصور ، (پایان دولتشان)	—

مراجع :

Barthold : Musulmanskia : Dynastii p. 294.
Sachau : Verzeichnis, N°. 21, p. 13.

(۱) نک : ابن الأثیر (ج ۷ ص ٤۵) ویاقوت (ج ۵ ص ۸۰) . (مترجم عربی)

(نسب بنی هاشم)

۱۷۳ — بنی دابویه

اسپهبدان أصحاب طبرستان وگیلان (پایتخت فومن)

	۱ — گیل بن گیلانشاه[۲] ، (صاحب طبرستان ورویان) . . .	(۴۲)[۳]	سنهٔ ۲۵ ه
	۲ — دابویه (دابویه) بن گیل .	(۵۷)	٤۰
٥	۳ — خورشید [الأول] بن گیل	(۷۳)	۵۶
٥	٤ — فرخان (أوفر وخان) بن دابویه ، (لقب اسپهبذ گرفت نخستین حمله اعراب)	(۱۰۷)	۹۰
٥	۵ — داد بُرزِجِهر[٤] بن فرخان	(۱۲۰)	۱۰۳
	۶ — ساروبه بن فرخان	(۱۳۳)	۱۱۶
٥	۷ — خورشید [الثاني] بن داد برجهر[۵] ، (مرگش در دیلم سنه ۱٤۱) حمله یزید بن المهلب سپهر بن العلاء	(۱۳۳)	۱۱۶

مراجع :

ابن اسفندیار : تاریخ طبرستان (جلد أول تصحیح عباس اقبال أستاد دانشگاه) : و (ترجمه براون) :(مترجم عربی)

(۱) درهمی از سال ۳۳۰ از او به جای مانده است . نک :
l'Ermitage: Inventaire
P. 307

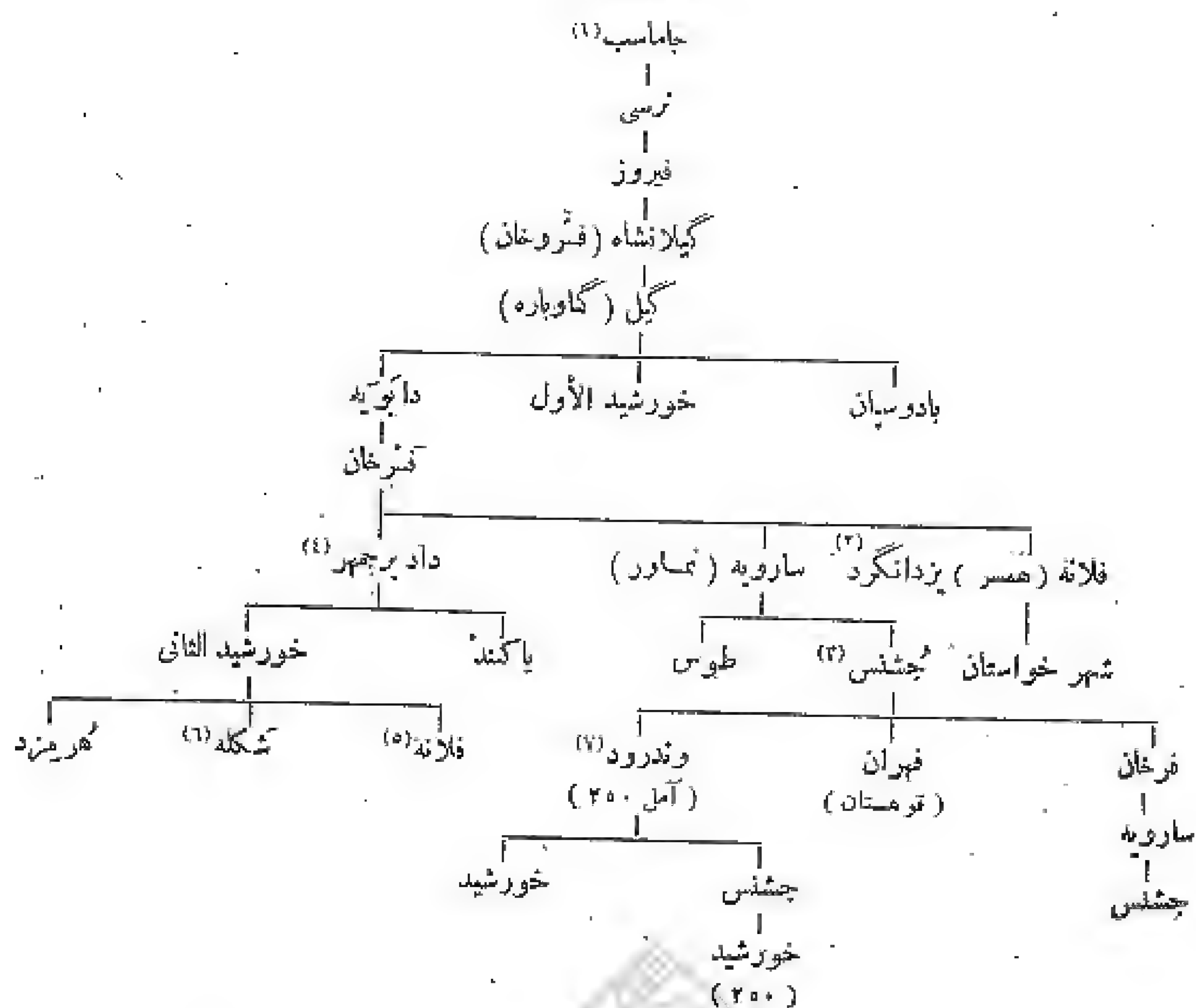
(۲) ابن اسفندیار (تاریخ طبرستان ص ۱۵۴) می نویسد که نام اوجیل بن جیلا نشاه یا گیل بن گیلانشاه است . (مترجم عربی)

(۳) سالهائی که بر سکه‌ها نقره شده طبق گاهنامهٔ طبرستان است .

(٤) ابن اسفندیار (ص ۱۶۵) نام اورا داذمهر ذکر می‌کند . (مترجم عربی)

(۵) ابن اسفندیار (ص ۱۷۰) نام او را خورشید بن داذمهر ذکر می‌کند . (مترجم عربی)

نسب بنی دابویه

۱۷۴ – ولات طبرستان که عرب بودند

٥	عمر بن العلاء	سنه ۱۴۱ ﻫ
٥	خالد بن برمك	۱۴۸
٥	عمر بن العلاء ، (برای بار دوم)	۱۵۴
٥	سعید بن دعلج	۱۵۸
٥	عمر بن العلاء ، (برای بار سوم)	۱۶۲
٥	أبوصالح یحیی بن داود بن ممدود الحرشی	۱۶۶
٥	عمر بن العلاء ، (برای بار چهارم)	۱۶۷
٥	مقند(۸)	—
٥	سلیمان بن المنصور	۱۷۰
٥	هانی بن هانی	۱۷۱

مراجع :
Zahiraddin. (éd. Dorn.)
ابن اسفندیار : تاریخ طبرستان (از عباس اقبال) .
Mordtmann : Die Münzen mit Pehlewi legenden. Z D M G. 1865, p. 485–1879. 110
دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) ماده : طبرستان (cl.Huart)
Justi : Iranisches Namenbuch p. 430.

(۱) جاماسب بن قباد . نک . ابن اسفندیار تاریخ طبرستان ص ۱۵۳ . (مترجم عربی)
(۲) نک . مرجع پیشین ص ۱۷۲ . (مترجم عربی)
(۳) نک . مرجع پیشین ص ۱۷۱ . (مترجم عربی)
(۴) نک . مرجع پیشین ص ۲۸۴ . (مترجم عربی)
(۵) به زنی المنصور خلیفه درآمد .
(۶) به زنی العباس بن محمد بن علی عباسی درآمد .
(۷) ابن اسفندیار (ص ۱۷۱) نام او را وندرند ذکر می کند . (مترجم عربی)
(۸) سکه ای به نام وی در مجموعهٔ مولف وجود دارد .

نخستین دولت : (اسپهبدان)

۱ — باو	سنه ٤٥ ﻫ
۲ — وَلاش ، (دوره فترت)	٥٩
۳ — سُرخاب [الأول] بن باو	٦٨
٤ — مِهْر مَرْدان بن سرخاب	۱۱۰
٥ — سرخاب [الثانی] بن مهر مردان	۱۳٥
٦ — شَروین [الأول] بن سرخاب	۱٥٥
۷ — شهریار [الأول] بن شروین	۱۸۱
۸ — شاپور [جعفر] بن شهریار	۲۱۰
۹ — قارِن بن شهریار ، (در سنه ۲۲۷ اسلام آورد)	۲۲۲
۱۰ — رستم [الأول] بن سرخاب بن قارن	۲٥۳
۱۱ — شروین [الثانی] بن رُستم	۲۸۲
۱۲ — شهریار [الثانی] بن شروین	۳۱۸
٥ رستم بن شروین [۱]	حدود سنه ۳۳٥ — ۳۷۰
۱۳ — دارا بن رستم بن شروین	۳٥٥
۱٤ — شهریار [الثالث] بن دارا ، (اورا قابوس بن وشمگیر کشت)	۳٥۸
۱٥ — رستم [الثانی] بن شهریار ، (تا سنه ٤٤٩)	۳۹٦
٥ فتح قابوس بن وشمگیر مازندران را	۳۹۷
٥ شروین بن محمد	حدود سنه ٤۰۰

دولت دوم : (ملوك الجبال)

۱ — حسام الدوله شهریار بن قارن	٤٦٦
۲ — نجم الدوله قارن بن شهریار	٥۰۳
۳ — شمس الملوك رستم بن قارن ، (مدعی حکومت تا سنه ٥۱٥)	٥۱۱
٤ — علاء الدوله علی بن شهریار [۲]	٥۱۱
٥ — شاه غازی بن علی ، نصرة الدوله [۳]	٥۳٤
٦ — علاء الدوله حسن بن رستم	٥٦۰
۷ — حسام الدوله أردشیر بن حسن [٤]	٥٦۷
۸ — شمس الملوك رستم بن أردشیر ، (ناگهان در ۲۱ شوال سنة ٦۰٦ به قتل رشید)	٦۰۲
فتح خوارزمشاه محمد مازندران را	٦۰٦

(۱) در بارهٔ سکه های اونک: (Zambaur: Contributions, III, p. 22-26).

(۲) از مسعود بن محمد بن سلجوقی پذیرایی شایانی کرد .

(۳) درسال ۵۵۲ به الموت لشکرکشید . در سال ۵۵۷ با اینانج فرمانروای جرجان در جنگ با سنجر شرکت کرد ، در سال ۵۵۸ با ترکان غز جنگید ، همچنین با مؤید سردار سلطان ارسلان درقومس جنگ کرد ، دختر او به زنی شهریواش بن هزاراسب پادوسپانی درشهر رستمدار در آمد . دیناری از سال ۵۵۱ — ۵۵۲ از او باقی است . خلیل ادهم (ص۱۹۷) نام او را شهریواش ذکر می کند و ابن اسفندیار (تاریخ طبرستان ص۱۰۷) نام او را رستم بن علی بن شهریار و لقب وی را نصرت الدوله می نویسد . (مترجم عربی)

(٤) با هزاراسب دوم بن شهریواش (شهرنوش) پادوسپانی جنگید .

دولت سوم : (کینخواریا)[1] عمال ایلخانان در آمل .

حسام الدوله أردشیر بن کینخواد	سنه ۶۳۵ ه
شمس الملوک محمد بن أردشیر ؛ (اباق در سنه ۶۶۵ او را بکشت)	۶۴۷
علاء الدوله علی بن أردشیر	۶۶۵
تاج الدوله یزدگرد بن شهریار	۶۷۵
ناصر الدوله شهریار بن یزدجرد	۶۹۸
رکن الدوله کیخسرو بن یزدجرد	۷۱۴
شرف الملوک بن کیخسرو	۷۲۸
فخر الدوله حسن بن کیخسرو[2] ؛ (تا سنه ۷۵۰)	۷۳۴

مراجع :

Melgunoff : Das südliche Ufer des Kaspischen Meeres 50 ss.
ابن اسفندیار : تاریخ طبرستان (ترجمه برون) (Gibb. Mem. 11, 58).
ونشر عباس اقبال .
Dorn : Südliche Küstenländer (1. Schireddin 270. 323 etc).
Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 290.
دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) . مادة : باوند (Cl. Huart)
Zambaur : Contributions, III, 16 N° p. 472).[3]
Casanova : Les Ispehbeds de Firim .(Jubileé E.G. Browne). p. 117-126.
Sachau : Verzeichnis, N°. 3, 4; 5 ; p. 5, 6, 7.
Rehatsek : The Baw and Gaobarah Sephabuds J. Bombay Br. RAS. XII. 1876, 410.

۱۷۶ - بنی أفراسیاب در مازندران

أفراسیاب (داماد خود فخر الدوله حسن آخرین باوندیان را کشت)	سنه ۷۵۰ ه
کیا فخر الدین جلاوی	۷۶۰
کیا گشتاسب ؛ (داماد حسن باوندی)	—
إسکندر الشیخی بن أفراسیاب ؛ (او را تیمور کشت)	—
کیا حسن بن لهراسب بن أفراسیاب ؛ (تا سنة ۹۰۹)	—
فتح شاه إسماعیل صفوی مازندران را	۹۰۹

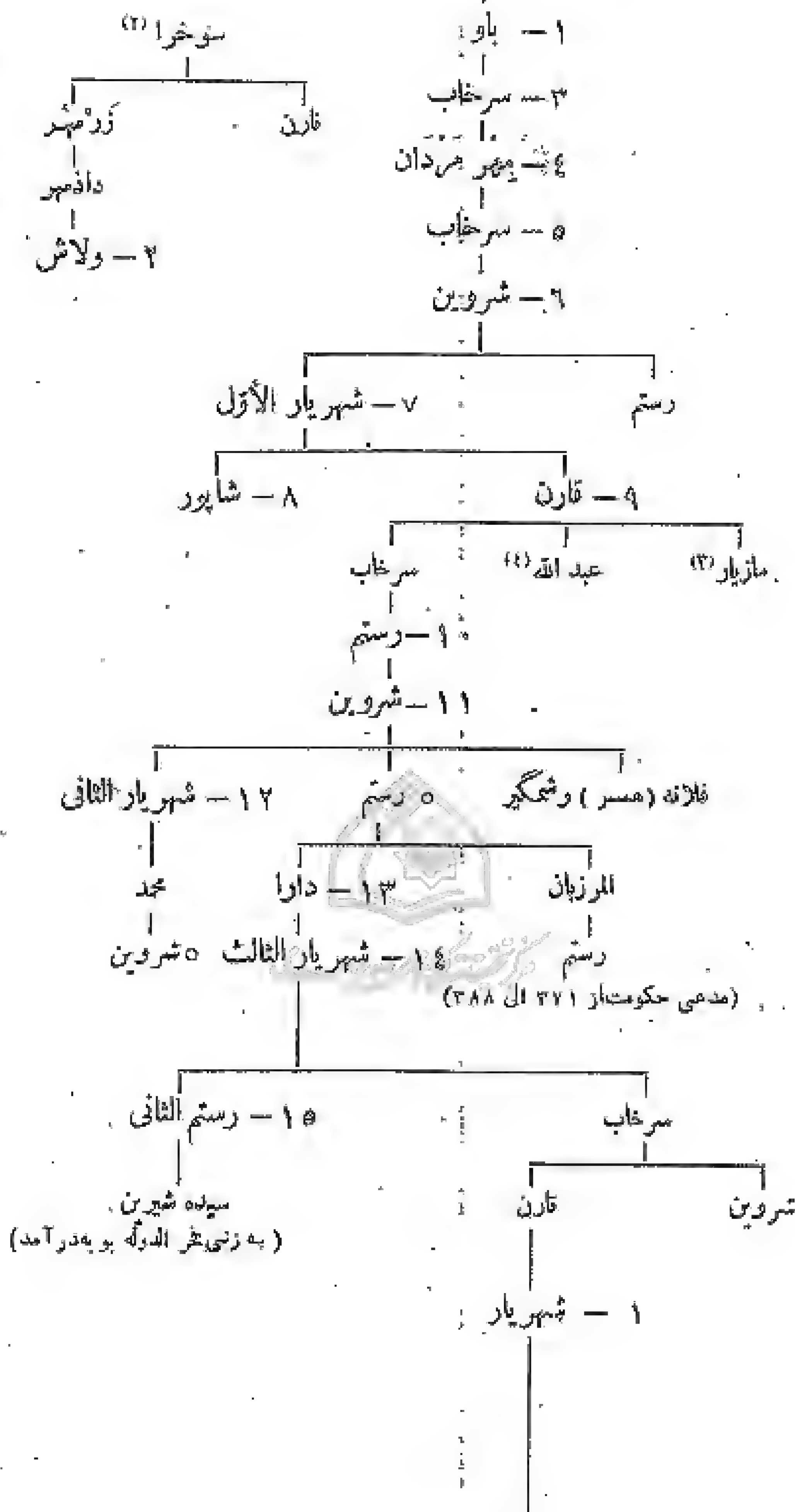
مراجع :

Justi : Iranisches Namenbuch p. 431
Sachau : Verzeichnis N°. 6, p. 7.
Zambaur : Contibutions, III, p. 22-26.

(۱) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۱۹۵) آنان را کنه خواریه نامیده است . (مترجم عربی)

(۲) خلیل ادهم (ص ۱۹۵) می نویسد که فرزندان فخر الدین حسن : کیکاوس ، و شمس الملوک وشرف الملوک و شاه غازی می باشند . (مترجم عربی)

(۳) درآنجا من به منابع سکه شناسی وکتاب شناسی این سلسله اشاره کرده ام .

(۱) نک. تاریخ طبرستان ص ۱۵۲. (مترجم عربی)

(۲) نک. تاریخ طبرستان ص ۱۵۱. (مترجم عربی)

(۳) در قیام افشین شرکت کرد و عبدالله بن طاهر اورا براند (۲۲۲–۲۲۴). دبیر او پزشک مشهور یهودی ابوالحسن علی بن سهل معروف به شیخ رازی بود.

(۴) نک: Weyl: Sammlung Fonrobert, I, p. 324

○	٤ — قطب الدين محمد بن ركن الدين محمود	ربيع الأول سنه ٧٣١ ه
	٥ — تاج الدين [الأول] بن محمد	٧٤٧
	٦ — سلطان محمود بن شاه على	٧٥١
○	٧ — عز الدين بن ركن الدين محمود	٧٣٣
	٨ — قطب الدين [الأول] بن عز الدين	٧٨٤
	٩ — شاه شاهان تاج الدين [الثانى] بن قطب الدين	٧٨٨
○	١٠ — قطب الدين [الثانى] (؟) بن تاج الدين [الثانى]	٨٠٥
○	١١ — شاه شاهان شمس الدين بن قطب الدين	٨٢٢
	١٢ — نظام الدين يحيى بن شمس الدين	٨٤٢
	١٣ — شمس الدين محمد بن يحيى	٨٨٥
	سلطان محمود (؟)	—

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .

طبقات ناصرى ترجمة (Raverty I, 19-25, 183, 2.2) .

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) : مادة (صفاريان) (T. W. Haig) .

محمد بن عبد الجبار العتبى : كتاب يمينى (الكتاب اليمينى) .

Mirkhond (éd. Bombay) IV, p. 186-187.

Houtsma : Histoire des Seldjoucides du Kirmân.

Sauvaire ; Sur un fels saffaride inédit (Num. Chron. 1881, p. 137)

Codrington : Further Note (Mr. Tate) J.R.A.S. July 1905 ; le même, coins collected by Sir A.H. Mc Mahon. JRAS. July 1911, p. 783.

Zambaur : Contributions, III p. 126 et tableau p. 127.

Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 289 ; le même : Turkestan w epokhu mong. naschestw ; le même Zur Geschichte der Saffâriden, Nöldeke Festschrift I, p. 171.

Sachau : Verzeichnis, N° 16 p. 11.

Justi : Iran. Namenbuch p. 439.

Nöldeke : Orientalische skizzen p. 187.

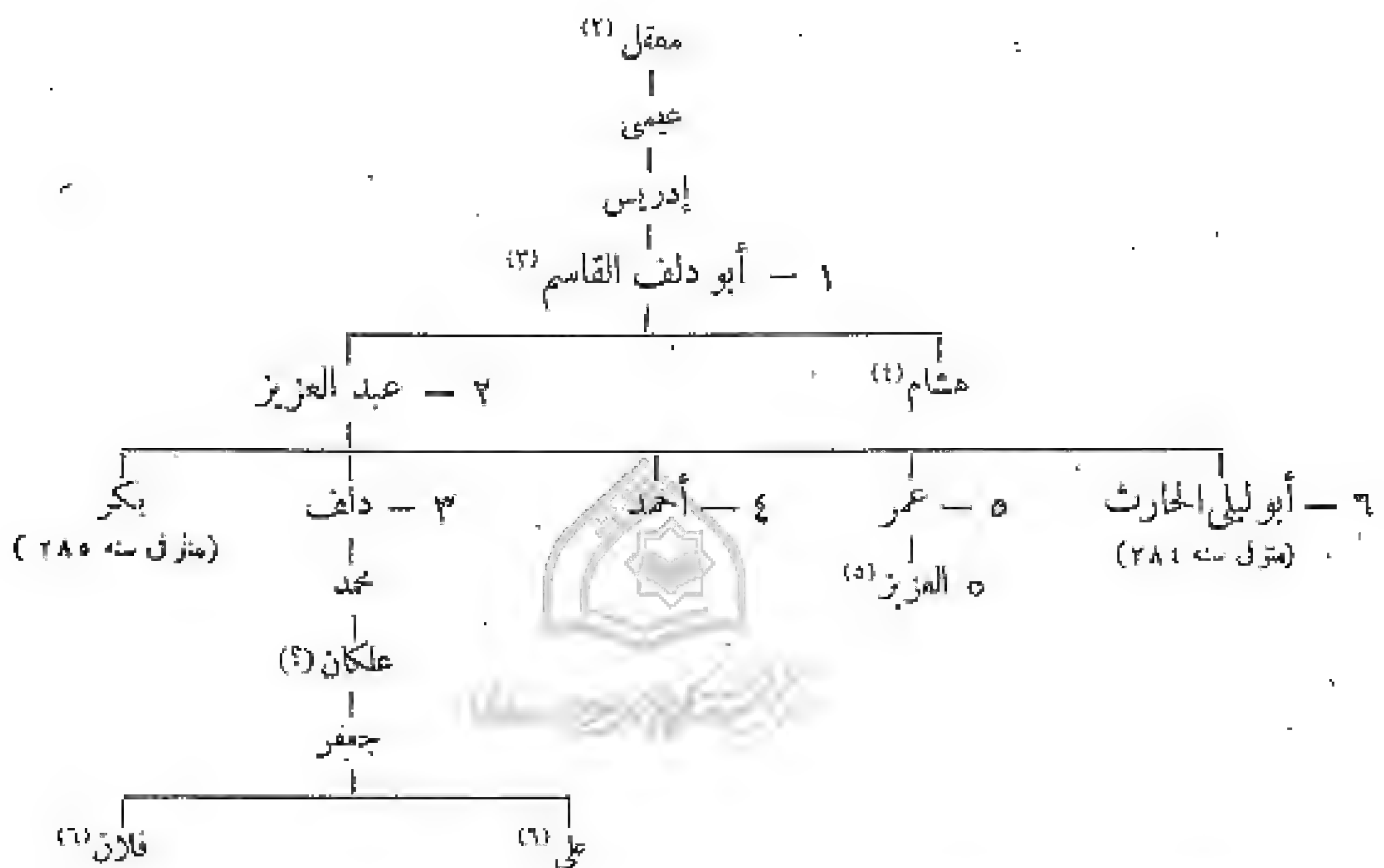
بني الليث صفاريان

- الليث
  - (١) يعقوب الصفار
  - (ب) عمرو
    - محمد (با بانو خاتون ازدواج کرد)
      - يعقوب
        - (ع) عمرو
          - بانو [1]
      - (ج) طاهر
  - علي
    - (١) الليث
    - أبو علي محمد
    - إسماعيل
    - (ب) المعدل
  - طاهر ؟
    - أبو جعفر
      - خلف
        - أبو عبد الله محمد
          - (د) أحمد
            - (هـ) خلف (زاده سنه ٣٢٦)
              - طاهر
                - محمد
                  - ١ ـــ طاهر
                - ٥ حسين (؟)
              - عمرو (متوفى سنه ٣٨٢)
              - أبو حفص
            - نصر
              - ٢ ـــ بهاء الدين طاهر
                - مهربان
                  - خلف
  - المعدل
  - محمد [2]

۱۸۸ — بنی دُلَف

(بنی العجلی درکردستان : پایتخت کرج)

	أبو دلف القاسم بن عیسی بن إدریس العجلی [۱]	حدود	سنه ۲۱۰ ﻫ
٥	عبد العزیز بن القاسم ، (عامل ری سنه ۲۵۲)	»	۲۲۸
٥	دلف بن عبد العزیز		۲٦۰
٥	أبو العباس أحمد بن عبد العزیز		۲٦٥
٥	عمر بن عبد العزیز		۲۸۰
	أبو لیلی الحارث بن عبد العزیز		۲۸٤
	والیان عباسی	۲۸٥	

مراجع : ابن الأثیر : الکامل .

ابن خلکان : وفیات الأعیان .

دائرة المعارف الإسلامیة (چاپ فرانسه) ماده : (بنی دلف والقاسم) (K. V. Zettersteen)

Stickel : Neuentdeckte Kufische Bleisiegel. ZDMG, XX 1866.

Stickel : Zu den morgenländischen Bleisiegeln. ZDMG, XLIX. 1895, p. 63.

Casanova : Sceaux arabes en plomb, Revue Num. 1894.

Halil Edhem : Qurschun- muhur qataloghy (Musée ott.) Stamboul 1904.

---

(۱) درسال ۲۱۰ شهرکرج را بنیان نهاد . درباره اصل ونسب او نک . ابن خلکان (چاپ السلین) ج ۲ ص ۵۰۲ و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۴۲۳ ، و Weil : Geschichte der Chalifen, II, p. 268.

(۲) نک . تاریخ گزیده ص ۲۷۹ . (مترجم عربی)

(۳) ابن خلکان (چاپ مصر ج ۱ ص ۴۲۲) نسب وی را چنین ذکر می کند ابودلف القاسم بن عیسی بن ادریس بن معقل بن عمیر بن شیخ بن معاویه بن خزاعی بن عبدالعزی بن دلف بن جشم تا آخر . (مترجم عربی)

(۴) درسال ۲۵۱ جنگ علیه حسین بن محمد بن حمزه عبدالله بن الحسن الاصغر بن علی زین العابدین علوی با مزاحم بن خاقان در کوفه همراه بود . در ماه رجب سال ۲۵۱ در جنگ با یک علوی که شناخته نیست در نینوی نزدیک موصل شرکت داشت .

(۵) نک . Khalil Edhem, l. c. p. 28

(۶) درباره فرزندان این دو برادر رجوع کنید به بنی ماکولا .

۱۸۹ — بنی اللیث صَفّاریان در سیستان

نخستین دولت :

○	(ا) أبو یوسف یعقوب بن[1] اللیث الصفار		سنة ۲۵۴ ﻫ
○	(ب) عمرو بن اللیث ، (ناگهان در بغداد سنة ۲۸۹ کشته شد)		۲۶۵
○	(ج) طاهر بن محمد بن عمرو		۲۸۹
	گرفتن سامانیان سیستان را		۲۹۰

دولت دوم :

○	(ا) اللیث بن علی بن اللیث		۲۹۶
	(ب) المعدّل بن علی بن اللیث[2]		۲۹۹
	(ج) عمرو بن یعقوب بن محمد[3]		۳۰۰
○	(د) أبو جعفر أحمد بن محمد بن خلف[4]	حدود	۳۲۰
○	(ه) أبو أحمد خلف بن أحمد ، (متوفى سنة ۳۹۹)[5]	»	۳۴۴
	اشغال غزنویان سنة ۳۹۹ سپس سلجوقیان سنة ۴۲۲ سیستان را . . .		

دولت سوم (ملوك نیمروز) :

	۱ — طاهر بن محمد بن طاهر		۴۶۰
	۲ — بهاء الدین طاهر بن نصر بن أحمد		۴۸۰
	۳ —		۴۸۱
○	۴ — تاج الدین أبو الفضل نصر بن طاهر بن محمد ، (متوفى سنة ۵۵۹ پس از ۱۰۰ سال)	حدود	۴۸۲
	۵ — شمس الدین أبو الفتح محمد (یا أحمد) بن نصر		۵۵۹
	۶ — عز الملوك محمد بن نصر		—
○	۷ — تاج الدین حرب بن محمد[6]		۵۶۲
	۸ — شمس الدین عین الدولة بهرام شاه [الأول] بن عثمان		۶۱۲
○	۹ — تاج الدین نصر (بهرام شاه) بن بهرام شاه ، (حمله مغول)		۶۱۸
○	۱۰ — ركن الدین أبو منصور بن بهرام شاه [الأول]		۶۱۸
	۱۱ — شهاب الدین محمود بن عثمان		۶۱۹
	۱۲ — علی بن عثمان		۶۲۲

دولت چهارم (تابع مغول) :

△	۱ — شمس الدین علی بن مسعود بن خلف بن مهربان بن طاهر[7]		۶۲۶
○	۲ — نصر الدین بن أبی الفتح بن مسعود		۶۵۲
	۳ — شاه نصرت بن نصر الدین		۷۲۸

---

(۱) در ۹ شوال سال ۲۶۵ درگذشت . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۴ ص ۳۰۱ ، و (چاپ مصر) ج۲ ص ۳۱۲ .

(۲) احمد بن اسماعیل سامانی او را فراری ساخت . سپس وی را اسیر کرد .

(۳) در سال ۳۲۲ عماد الدوله بویهی به گنجینه او که در شیراز نهفته بود دست یافت . ابن مسکویه . تجارب الامم ج۵ ص ۴۶۴ .

(۴) در سال ۳۰۱ از طرف سامانیان کارگزار بخارا بود .

(۵) کارگزار سامانیان بود ، و سپس با عمال ایشان به جنگ درازی پرداخت .

(۶) کارگزار غوریان بود . در صد سالگی به سال ۶۱۲ درگذشت .

(۷) نک . خلیل ادهم . دول اسلامیه ص ۱۷۴ (مترجم عربی)

۱۷۸ — بنی جستان

(در دیلم)

المرزبان بن جستان ، (دوری ۱۴۹) . . . .

جستان ، (جنگ در الجبل سنه ۲۵۲) . . . .

وهسوذان بن جستان ، (ضد محمد بن الفضل بن بیاق) . . . . . .

جستان ، (۲۹۰) . . . .

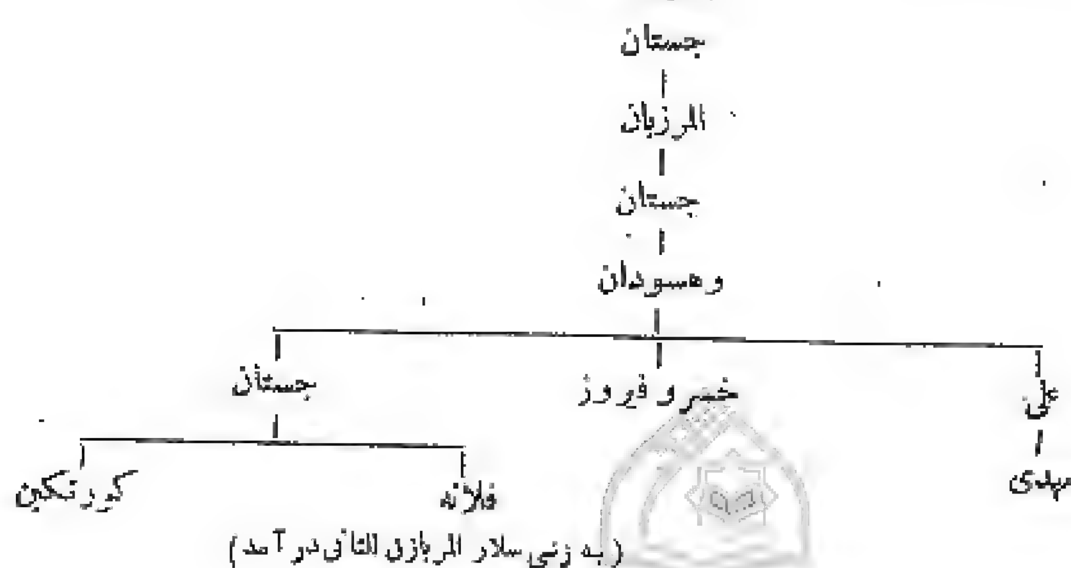
علی بن وهسودان[1] ، (حاکم أصفهان از ۳۰۰ الی ۳۰٤ و ری ۳۰۷، متوفی سنة ۳۰۷)

المرزبان بن الحسن بن خرامیل[2] ، (۴۲۰) . . . .

کامرو الدیلمی ، (صاحب ساوه از ۴۳۰ إلی ۴۳٤) . . . . . .

مراجع : Justi: Iranisches Namenbuch., p. 440.

(نسب بنی جستان)

(به زنی سلار المرزبان الثانی در آمد)

۱۷۹ — علویان طبرستان

(پایتخت آمل وساری)[3]

بنی الحسن :

۱ —	الحسن بن زید بن محمد	سنه ۲۵۰ ﻫ
۲ —	محمد الداعی بن زید ، القائم بالحق	۲۷۰
	گرفتن سامانیان طبرستان را . . . . ۲۸۷ — ۳۱۰	

بنی الحسین :

۳ —	أبو محمد الحسن الأطروش ، الناصر ، ابن علی . (همکار محمد بن زید در سربازی)	۳۰۱
٤ —	الحسن بن القاسم بن الحسن بن علی ، الداعی الصغیر	۳۰٤
٥ —	أبو الفضل جعفر الثائر فی الله بن محمد بن الحسن الأطروش	۳۱٦
٦ —	أبو عبد الله محمد المهدی بن الحسن الداعی ، (متوفی سنه ۳٦۰) . . .	[illegible]
۷ —	أبو الحسین أحمد المؤید ، عضد الدوله بن الحسین الثائر بن هرون . (متوفی در ذی الحجه سنه ٤۲۱)	—
۸	أبو طالب یحیی الناطق بالحق ، (متوفی سنه ٤۲٤)	٤۲۱

(۱) یاوهسودان . (مترجم عربی)
(۲) ابن خراسیل . نک ابن الاثیر ج ۹ ص ۲٦۳ . (مترجم عربی)
(۳) ساری یا ساریه . نک . ابن اسفندیار ص ۵۸ . (مترجم عربی)

۱۸۰ — ولات علوی در طبرستان

لیلی بن النعمان[1] ، (أمیر جیش الأطروش ، حاکم جرجان ، متوفی سنه ۳۰۹)

سرخاب بن وهسودان[2] الدیلمی (سردار قشون الأطروش).

ماکان بن کالی[3] ، (حاکم استراباد ، ... با سامانیان و مرداویج بن زیار ، جنگید متوفی سنه ۳۲۹) . — سنه ۳۱۰ ه

الحسن ، (باخواهر رکن الدوله ازدواج کرد) — ۳۲۹

آل بویه سپس آل زیار طبرستان را گرفتند

مراجع : ابن اسفندیار : تاریخ طبرستان (ترجمهٔ براون). (Gibb Mém. 11. p. 47-58).
ونسخه دیگر از عباس اقبال.
Sachau : Verzeichnis N°s. 11-13, p. 10.

۱۸۱ — سادات حسینی در مازندران

(حسینی ها که اصل آنان شناخته نشده است)

۱ — قوام الدین المرعشی
(۷۸۱ — ۷۶۰)
|
کمال الدین
|
۲ — علی
(۸۲۰ — ۸۰۹)
|
۳ — مرتضی
(۸۳۷ — ۸۲۰)
|
۴ — محمد
(۸۵۶ — ۸۳۷)

فرزندان محمد:
- ۵ — عبد الکریم الأول (۸۶۵ — ۸۵۶)
  - ۶ — عبد الله (۸۷۲ — ۸۶۵)
- کمال الدین الثانی
  - ۷ — زین العابدین[4] (۸۸۵ — ۸۷۲)
- فلانه (به زنی جهن بن بستون پادوسپانی در آمد)

۸ — شمس الدین بن کمال الدین (۸۸۵)

۹ — کمال الدین بن شمس الدین (۹۰۸)

۱۰ — عبد الکریم (الثانی) بن عبد الله بن عبد الکریم (۹۱۲)

۱۱ — میر شاهی بن عبد الکریم (۹۳۹)

۱۲ — عبد الله بن سلطان محمود بن عبد الکریم (۹۶۹)

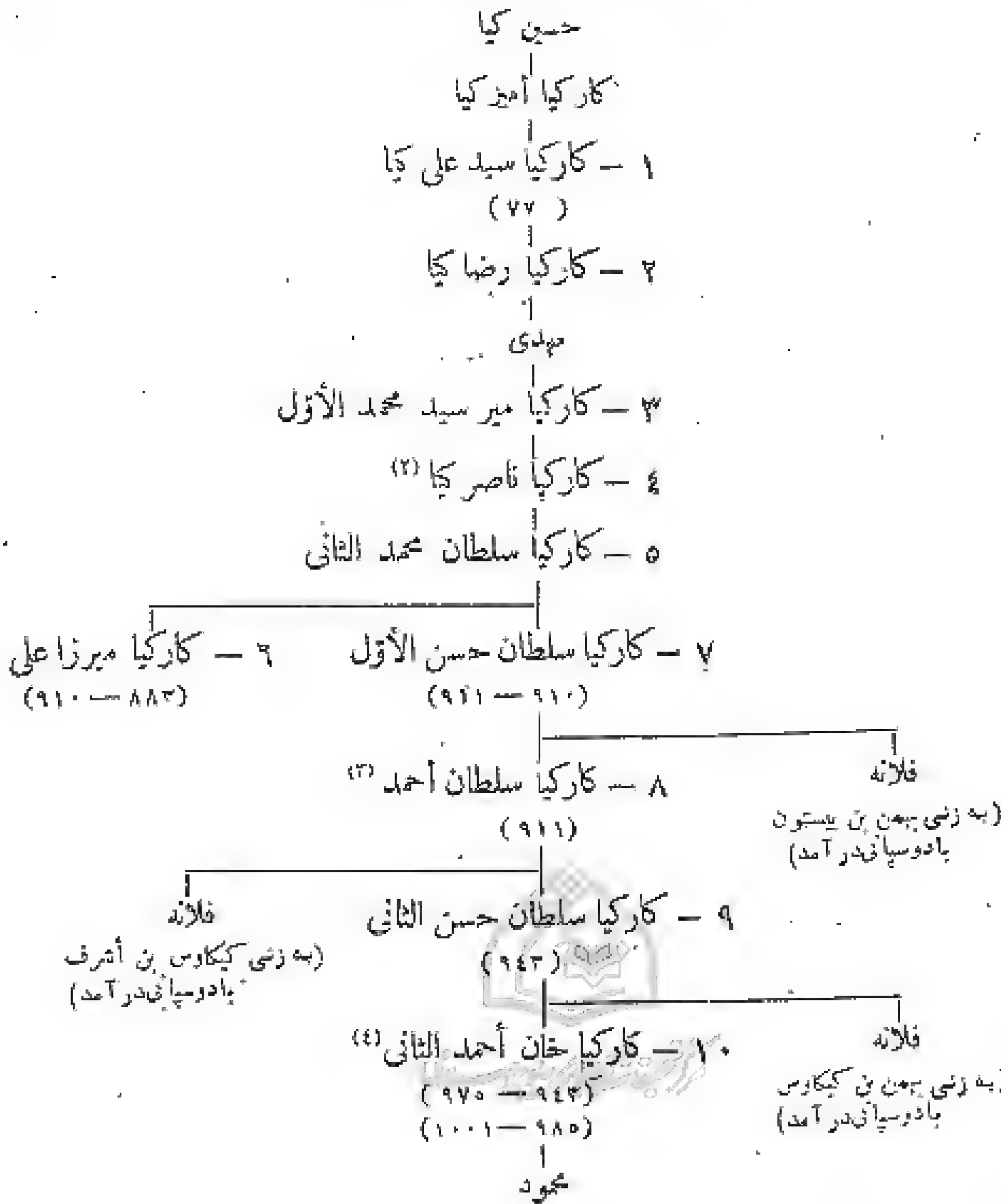
۱۳ — سلطان مراد بن میر شاهی بن عبد الکریم (۹۶۹)

۱٤ — محمود بن عبد الله بن محمود (۱۰۰۰)

(۱) نک . ابن الاثیر ج ۸ ص ۲۵۹ . (مترجم عربی)
(۲) نک . تاریخ طبرستان ص ۲۸۴ . (مترجم عربی)
(۳) در تاریخ طبرستان (ص ۲۸۴) نام او ماکان بن کالی آمده است . (مترجم عربی)
(۴) مترجم عربی دنباله این خاندان را از کتاب دول اسلامیه تألیف خلیل ادهم ص ۳۰۲ آورده است

۱۸۲ – بنی کیا و گیلان [1]

(حسینی ها که اصل آنان شناخته نشده است)

مراجع : Barthold: Musulmanskia Dynastii p.293

۱۸۳ – ملوك قراباغ

	محمد	
۵ ه	المظفر (سیف الدین ؟) بن محمد	سنه ۵۵۰ ه
۵	بیبرس بن المظفر	۵۵۵ یا ۵۶۶
۵	عبد الملك بن بیبرس	۵۸۵

مراجع : Bartholomai: Lettre à Soret, R. Num. Belge 1859, III.
Soret: Lettre à M. de Gilles, R. Num. Belge. V, 1890.
(tirage à part 19–25).
Khanikoff: Inscr. musul. du Caucase p. 140.

(۱) نک : خلیل ادهم : دول اسلامیه ص ۲۰۴ ، (مترجم عربی)
(۲) خلیل ادهم (ص ۲۰۴) نام او را ناصر ذکر می کند .
(مترجم عربی)
(۳) خلیل ادهم (ص ۲۰۴) می‌نویسد که سلطان احمد پسری به نام سید علی کیا داشت . (مترجم عربی)

(۴) درسال ۹۷۵ شاه طهماسب او را فراری ساخت ، سپس او را اسیر کرد . پسرش محمود به نیابت از او فرمانروایی کرد . در سال ۹۸۵ دوباره باز گشت ، ولی در سال ۱۰۰۱ به قسطنطنیه پناه برد . نک . Khalil Edhem: RHG. N° 85 (Sept. 1945) p. 297.).

۱۸٤ – ملوك أهر

٥	پشتكين بن محمد ، (از طرف ايلدكز)	حدود	سنه ٥٨٧ ه
٥	نصرة الدين محمود بن پشتكين ، (تا سنه ٦٢٣ تقريباً)	»	٦٠٧

مراجع :

A. Markoff: Cat. Inv. de L'Ermitage, p. 434 s.
Soret: Lettre à M. de Gilles p. 17.

۱۸٥ – إسحاقيان در گيلان

أمير ديباج[2] ، مُظفّر سلطان	سنه ٩٢٣ ه
أمير شاه رُخ	٩٥٠
سلطان محمود خان بن مظفر	٩٦٥
شاه جمشيد خان بن محمود ، (متوفى سنة ٩٩١)	—
محمد أمين بن جمشيد ، (تا سنه ٩٩٩)	٩٩١

مراجع :

Barthold: Musulmanskia Dynastii p. 294.

۱۸٦ – ولاة جورجيا (گرجستان)

از ايرانيان

عيسى خان	سنه ١٠٢٤ ه
على قلى خان	١٠٢٥
پيكر خان	١٠٢٥
قرچكاى خان	١٠٣٣
سليم خان	١٠٤٣
مرتضى على خان	١٠٩٩
شاهنواز	—
بزان خان	١٠٨٦
قلان	١٠٩٤
عباس قلى خان	١٠٩٩
كلب على خان ، (تا سنه ١١١٠)	١١٠٦

مراجع :

Brosset: Histoire de la Géorgie III, 638.
Justi: Iranisches Namenbuch p. 437.

(١) آهار نيز گفته مي شود ، تك . سفرنامه مازندران و استرآباد ص ٢٧٠ ، (مترجم عربى)
(٢) تك : خليل أدهم « دول اسلامية ص ٢٠٥ » (مترجم عربى)

بخش دهم

ایران و ماوراء النهر

۱۸۷ — بنی طاهر[۱] (طاهریان)

ولات خراسان[۲] :

٥	۱ — أبو الطيّب طاهر بن الحسين ، ذو اليمينين[۳]	سنه ۲۰۵
٥	۲ — طلحة بن طاهر[٤]	۲ جمادى الآخر ۲۰۷
٥	۳ — أبو العباس عبد الله بن طاهر	رجب ۲۱۳
٥	٤ — طاهر [الثانی] بن عبد الله	۲۳۰
٥	٥ — محمد بن طاهر [الثانی]	۲٤۸
	٦ — طاهر [الثالث] بن محمد	۲٥۹
	صفاریان	۲٦۱

ولات بغداد :

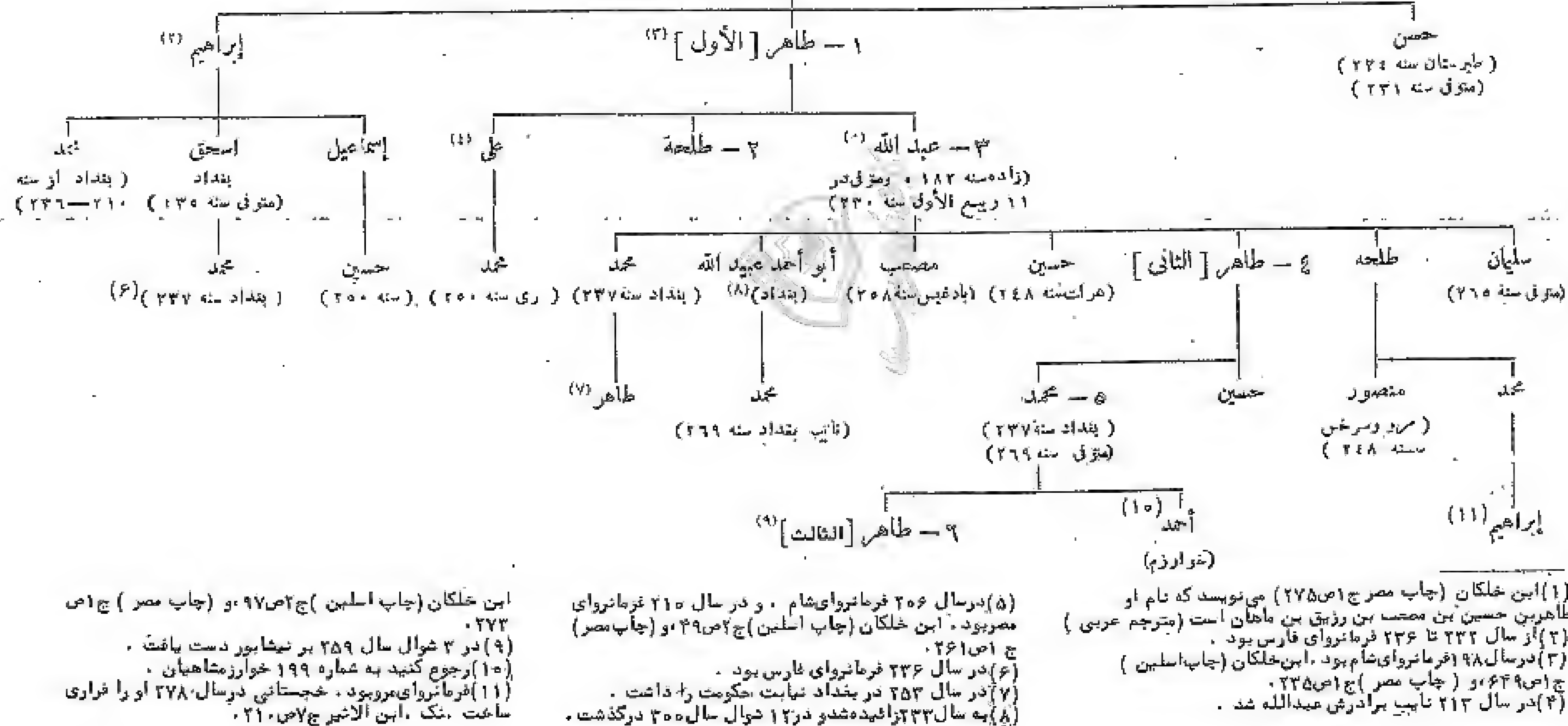
إسحق بن إبراهيم	۲۱٤
محمد بن إسحق	۲۳٥
محمد بن عبد الله	۲۳۷
محمد بن طاهر [الثانی]	۲۳۷
محمد بن عبد الله ، (برای بار دوم)	
عبيد الله بن عبد الله	۲٥۳
سليمان بن عبد الله	۲٥٥
عبيد الله ، (برای بار دوم)	۲٦٥
محمد بن طاهر [الثانی] ، (برای بار دوم)	۲۷۱
عبيد الله ، (برای بار سوم)	۲۷٦

مراجع : الطبری : تاريخ الأمم والملوك .
ابن الأثير : الكامل في التاريخ .
دائرة المعارف الاسلاميه (چاپ فرانسه) ماده : (بنی طاهر) (W. Barthold).
ابن خلكان : وفيات الأعيان .
طبقات ناصرى (Raverty I,9.) .

Tornberg : Novae Symbolae. 11, 251, N° 85.
Zambaur : Contributions, 11, p. 7-21.
Sachau : Verzeichnis, N° 39, p. 19.
Weil: Geschichte der Chalifen, 11. p. 184 etc.

(۱) چندتن از طاهریان فرمانروایان جبال بودند . نک : شماره ۳۴ فرمانروایان ری بخش طاهریان ص ۷۰
(۲) نک . فرمانروایان ری بخش (طاهریان) ص ۷۰
(۳) به سال ۱۵۹ زائیده شد و در ۲٤ جمادی الثانی ۲۰۷ درگذشت . نک . ابن خلکان (چاپ اسلین ج ۱ ص ۲٤۹ و چاپ مصر) ج (ص ۲۳٥
(٤) نایب عبدالله برادرش بود .

بنی طاهر

(۱) ابن خلکان (چاپ مصر ج۱ص۲۷۵) می‌نویسد که نام او طاهربن حسین بن مصعب بن رزیق بن ماهان است (مترجم عربی)
(۲) از سال ۲۳۲ تا ۲۳۶ فرمانروای فارس بود.
(۳) درسال ۹۸ (فرمانروای شام بود . ابن‌خلکان (چاپ اسلین) ج ص۶۴۹ ، و (چاپ مصر) ج ۱ص۲۳۵ .
(۴) در سال ۲۱۳ نایب برادرش عبدالله شد .

(۵) درسال ۲۰۶ فرمانروای شام . و در سال ۲۱۰ فرمانروای مصربود . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۲ص۴۹ و (چاپ مصر) ج ۱ص۲۶۱ .
(۶) در سال ۲۳۶ فرمانروای فارس بود .
(۷) در سال ۲۵۳ در بغداد نیابت حکومت را داشت .
(۸) به سال ۲۲۳ زائیده‌شدو در ۱۲ شوال سال ۳۰۰ درگذشت .

ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۲ص۹۷ ، و (چاپ مصر) ج۱ص ۲۷۳ .
(۹) در ۳ شوال سال ۲۵۹ بر نیشابور دست یافت .
(۱۰) رجوع کنید به شماره ۱۹۹ خوارزمشاهیان .
(۱۱) فرمانروای‌مروبود . خجستانی درسال ۲۷۸ او را فراری ساخت . نک . ابن الأثیر ج۷ص۲۱۰ .

٦ — عبد الله بن ونداد أميد[1]	سنة ۲۰۷ هـ
۷ — فريدون بن قارن بن شهريار[2]	۲٤۱
۸ — بادوسپان [الثالث] بن فريدون[3]	—
۹ — شهريار [الثاني] بن بادوسپان	۲۵۹
۱۰ — هزار سندان بن بندار بن شيرزاد[4]	۲۷٤
۱۱ — شهريار [الثالث] بن جمشيد بن ديوبند	۲۸٦
۱۲ — شمس الملوك محمد بن شهريار	۳۲۷
۱۳ — أستندار أبو الفضل بن محمد؛ (تا سنه ۳۵٤)	۳٤۰

نسل دوم :

۱٤ — حسام الدين زرين كمر [الأول] بن فرامرز بن شهريار [الثالث]	۳۵٤
۱۵ — سيف الدين باحرب بن زرين كمر	۳۸٦
۱٦ — حسام الدين أردشير [الأول] بن باحرب	٤۱۳
۱۷ — فخر الدوله نامور (يا نماور) [الأول] بن شهريار	٤۳۸
۱۸ — عز الدوله هزاراسپ [الأول] بن نامور	٤۷۰
۱۹ — شهر يواش بن هزاراسپ[5]	۵۱۰
۲۰ — كيكاوس بن هزاراسپ	۵۲۳
۲۱ — هزاراسپ [الثاني] بن شهريواش[6]	۵٦۰
۲۲ — حسام الدين[7] زرين كمر [الثاني] بن جستان	٦۰٦
۲۳ — شرف الدين بيستون بن زرين كمر	٦۱۰
۲٤ — فخر الدوله نامور [الثاني] بن بيستون[8]	٦۲۰
۲۵ — حسام الدوله أردشير [الثاني] بن نامور[9]	—
۲٦ — شاهنشاه كيم گاوباره بن نامور[10]	٦۳۳
۲۷ — فخر الدوله نامور [الثالث] بن گاوباره	٦۷۱
۲۸ — ملك شاه كيخسرو بن گاوباره	۷۰۱
۲۹ — شمس الملوك محمد بن كيخسرو	۷۱۱
۳۰ — ناصر الدين شهريار بن كيخسرو[11]	۷۱۷
۳۱ — تاج الدوله زيار بن كيخسرو	۷۲۵
۳۲ — جلال الدوله اسكندر بن زيار	۷۳٤
۳۳ — فخر الدوله شاه غازي بن زيار	۷٦۱
۳٤ — عضد الدوله (يا عز الدوله) قباد بن شاه غازي	۷۸۰
۳۵ — سعد الدوله طوس بن زيار[12]	۸۰۱
۳٦ — كيومرث بن بيستون[13] بن كستهم بن زيار	۸۰۷

(۱) هدايت الله (سلاطين ايران) مى نويسد كه نام او ونداميد است . (مترجم عربى)
(۲) كارگزار حسن بن زيد علوى بود .
(۳) كارگزار حسن بن زيد علوى بود
(۴) احتمالا "نام او هروسندان است ، واو شوهر خواهر مرداويج بن زيار مى باشد .
(۵) دختر شاه غازى رستم بن على باوندى را بهزنى گرفت . خليل ادهم (ص ۱۹۷) نام او را شهر نوش ذكر كرده است . (مترجم عربى)
(۶) با حسام الدوله اردشير بن حسن باوندى جنگيد .
(۷) حسام الدوله . نك . خليل ادهم ص۱۹۷ . (مترجم عربى)
(۸) خليل ادهم (ص ۱۹۷) مى نويسد كه او پسر بيستون است (مترجم عربى)
(۹) همراه برادرش اسكندر فرمانرواى ساحل (ميان آمل و چالوس) بود .
(۱۰) خليل ادهم (ص۱۹۷) مى نويسد كه او پسر بيستون است . (مترجم عربى)
(۱۱) خليل ادهم (ص۱۹۷) مى نويسد كه نام او نصير الدوله است . (مترجم عربى)
(۱۲) حملهٔ تيمور به مازندران .
(۱۳) با مذهب شيعه وارد رويان شد . نك . خليل ادهم ص ۱۹۷ . (مترجم عربى)

نسل سوم : أصحاب شهر نور (شمال غرب آمل)

۳۷ — کیکاوس بن کیومرث (جانشین پدر در نور شد)	سنه ۸۵۷ هـ
۳۸ — جهانگیر بن کیکاوس بن کیومرث	۸۸۱
۳۹ — کیومرث بن جهانگیر	۹۱٤
٤۰ — بهمن (الأول) بن جهانگیر [۱]	—
٤۱ — بیستون بن جهانگیر [۲]	—
٤۲ — بهمن الثانی بن بیستون [۳]	۹۱٦
٤۳ — کیومرث بن بهمن (الثانی) [٤]	۹٥٦
٤٤ — أویس بن فلان بن بیستون [٥]	—

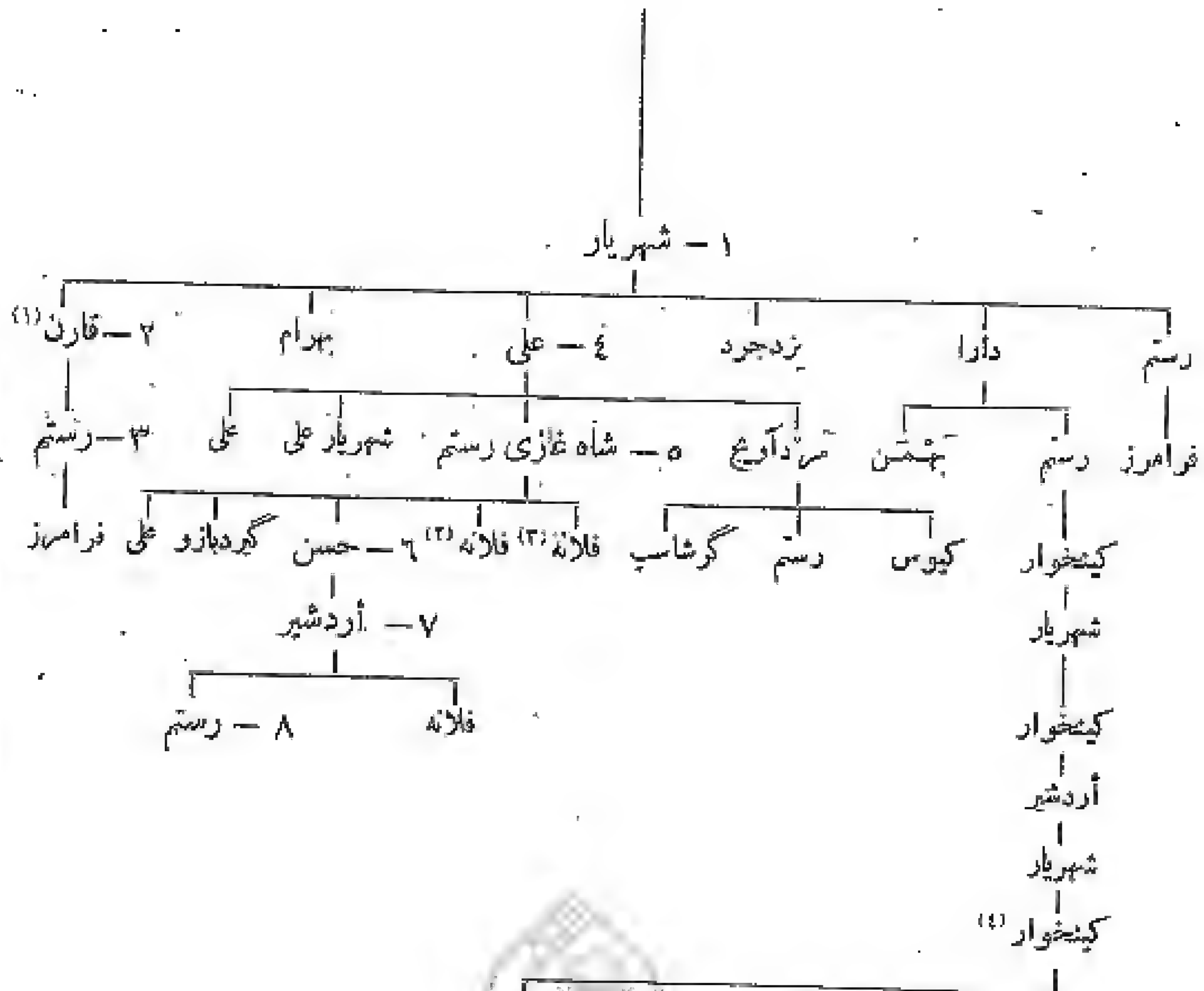
نسل چهارم : در کجور (یا کُدجود غرب نور)

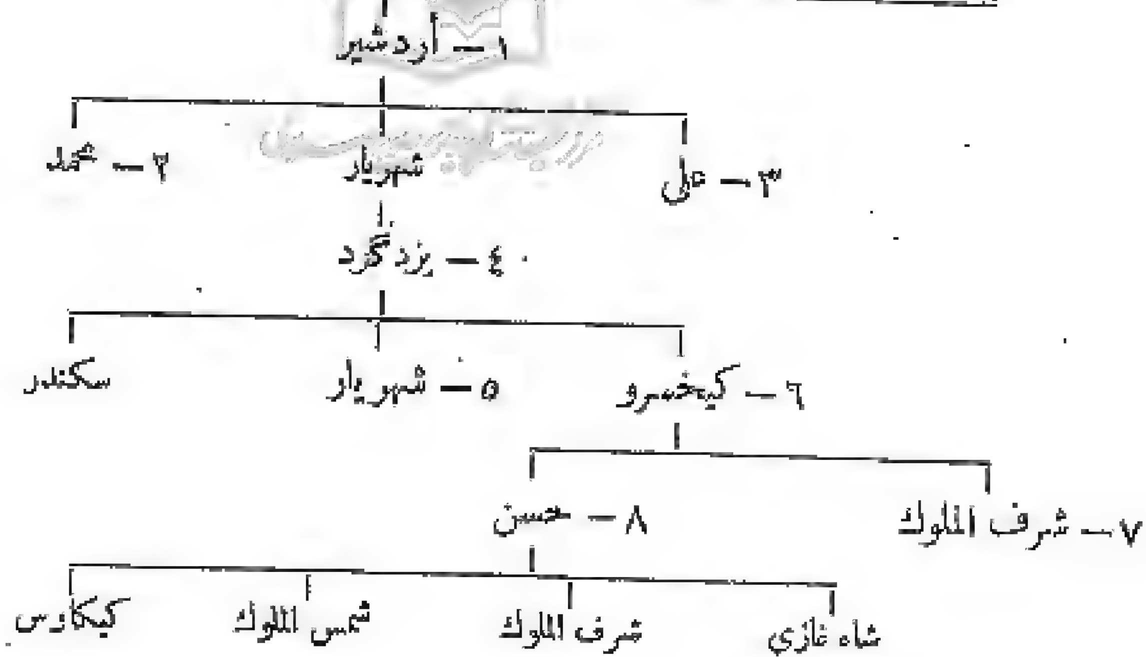
٤٥ — إسکندر بن کیومرث [٦]	۸٥۷
٤٦ — تاج الدوله بن إسکندر	۸۸۰
٤۷ — ملك أشرف بن تاج الدوله [۷]	—
٤۸ — کیکاوس بن أشرف [۸]	—
٤۹ — کیومرث بن کیکاوس، (متوفی سنة ۹٦۳)	
٥۰ — جهانگیر بن کیکاوس بن أشرف [۹]	۹٦۳
٥۱ — ملك محمد بن جهانگیر [۱۰]	—

مراجع : ابن اسفندیار : تاریخ طبرستان (ترجمه براون) طبع اوقات گیب
ونسخه دیکواز عباس اقبال.

Melgunoff: Das südliche Ufer des Kaspischen Meeres.
Dorn: Mèmoires de l'Ac. Imp. St. Pét. XXIII (1877) 103.
Justi: Iranisches Namenbuch, p. 433, 434.
Sachau: Verzeichnis, Nos. 7, 8 et 9, d. 7-9.
Barthold: Musulmanskia Dynastii p. 292.

(۱) بر برادرش کیومرث خروج کرد و فرمان کشتن او را داد.
(۲) بر برادرش بهمن خروج کرد و فرمان کشتن او را داد.
(۳) نخست خواهر عبدالکریم بن محمد فرمانروای مازندران و سپس خواهر سلطان احمد کیاحسینی گیلانی را به زنی گرفت.
(٤) کارگزار شاه طهماسب صفوی بود.
(٥) از پیروان شاه طهماسب است.
(٦) برادرش کیکاوس او را برای مدتی زندانی کرد.
(۷) با بیستون فرمانروای نور جنگید و تخت شاهی را به پسرش کیکاوس واگذار کرد و در سال ۹۲۱ درگذشت.
(۸) دختر احمد بن حسن فرمانروای گیلان را به زنی گرفت و پسرش جهانگیر در سال ۹٥۰ او را مسموم ساخت.
(۹) خواهر احمد دوم بن حسن دوم فرمانروای گیلان را به زنی گرفت، بر طهماسب خروج کرد. در الموت زندانی شد و در همانجا بمرد.
(۱۰) کارگزار طهماسب بود، بر ایرانیان چیره شد. در سال ۹۸۳ جنگ را از سر گرفت.

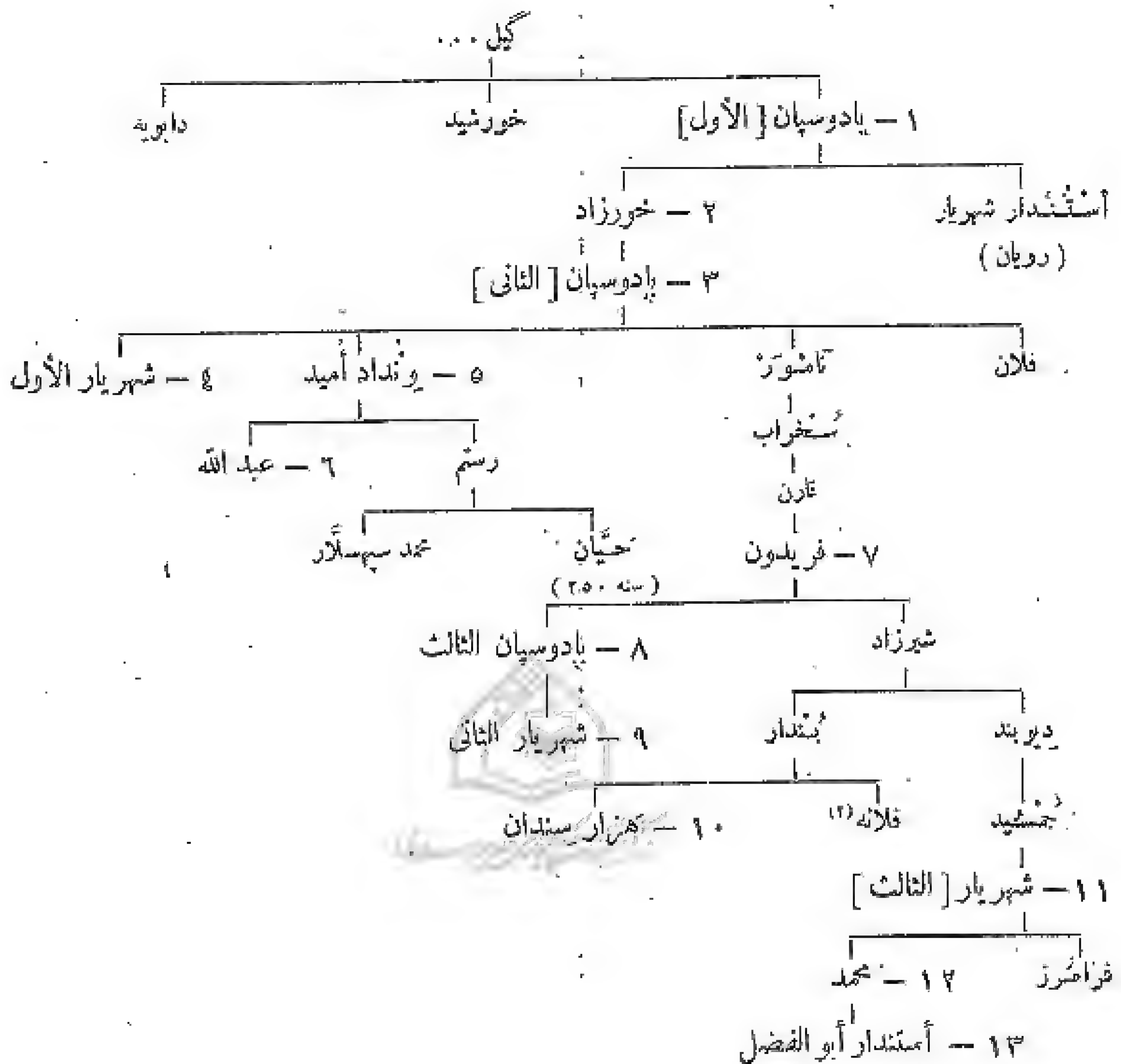

(۱) دختر محمد بن ملکشاه را به زنی گرفت . نک . سلجوقیان .
(۲) به زنی شهربواش (شهر نوش) با دوسیانی در آمد .
(نک . شاهان کوهستان – شاه غازی بن علی ، نصرت الدوله)
(۳) به زنی بزرگ امید فرمانروای الموت در آمد .
(۴) نخست دختر جلال الدین حسن سوم باطنی را به زنی گرفت ،
سپس با دختر أردشیر بن حسن الباوندی زناشویی کرد .

۱۷۷ — بنی پادوسپان[1] (پادوسپانیان)

رستمدار (رویان ، نور ، کجور)

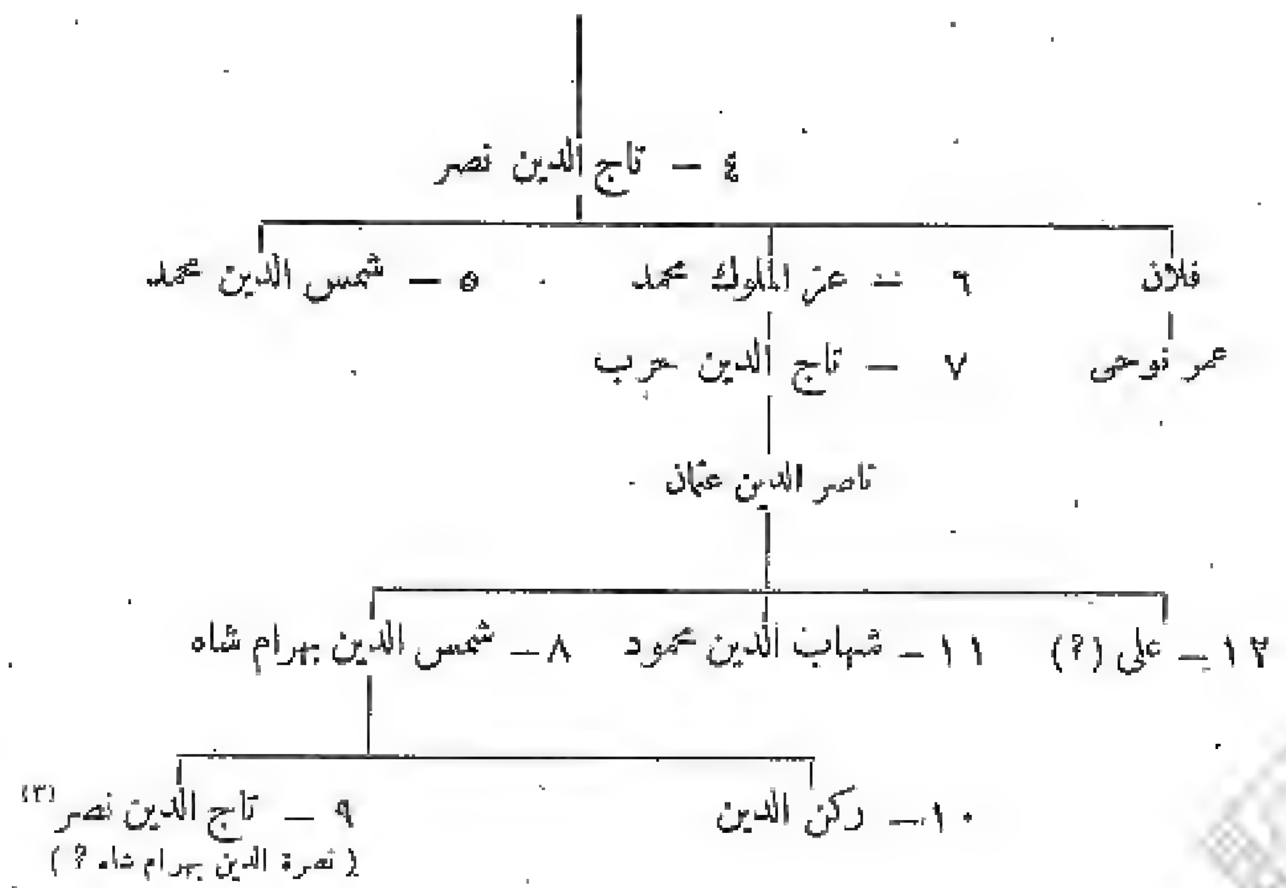
(شجره نسب آنان)

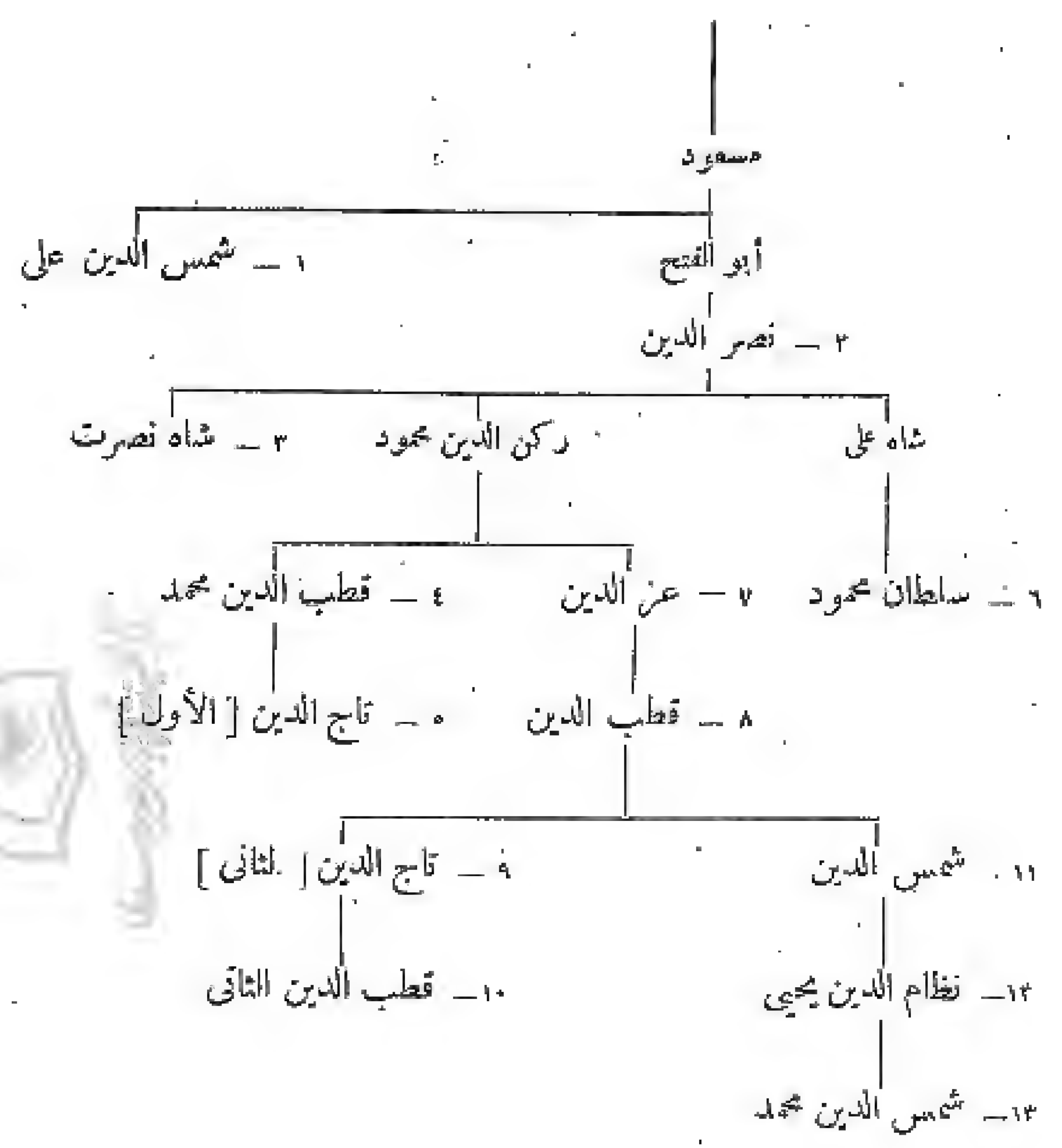

نسل اول :

۱ — پادوسپان [الأول] بن گیل	سنه ۴۰ ﻫ
۲ — خورزاد بن پادوسپان	۷۵
۳ — پادوسپان [الثانی] بن خورزاد[3]	۱۰۵
۴ — شهریار [الأول] بن پادوسپان	۱۴۵
۵ — ونداد أمید بن پادوسپان	۱۷۵

(۱) پادوسپان لقب است و اسم نیست .
(۲) به زنی مرد آویج بن زیار درآمد .
(۳) پس از سقوط بنی دابویه گیلان را گرفت .

(١) به زنی پسر عمویش احمدبن محمد بن خلف در آمد .
(٢) درسال ٢٦٨ از طرف برادرش یعقوب بن لیث فرمانروای فارس بود .
(٣) نک . خلیل ادهم دول اسلامیه ص ١٧٢ . (مترجم عربی)

۱۹۰ — بنی سامان (ساسانیان)

(در خراسان وغیره)

٥	۱	— أحمد بن أسد		سنة ۲۰٤ ھ
	۲	— نصر [الأول] بن أحمد		۲٥۰
٥	۳	— أبو إبراهيم اسماعيل بن أحمد[1]	جمادى الآخر	۲۷۹
٥	٤	— أبو نصر أحمد بن اسماعيل ، (کشته شد در ۲۳ جمادى الآخر سنه ۳۰۱)	صفر	۲۹٥
٥	٥	— الملك السعيد نصر [الثانى] بن أحمد ، (متوفى در رجب سنه ۳۳۱)	جمادى الآخر	۳۰۱
٥		اسحاق بن أحمد ، (یاغی) . . . ۳۰۱		
٥		میکائیل بن جعفر ، (یاغی تا سنه ۳۰۸) . . . ۳۰٦		
٥	٦	— الملك الحميد نوح [الأول] بن نصر		۳۳۱
٥	۷	— الملك المؤيد (أو الموفق) أبو الفوارس عبد الملك [الأول] بن نوح[2]		۳٤۳
		نصر بن عبد الملك ، (کودک ، فقط یک روز) . . . ۳٥۰		
٥	۸	— الملك السديد أبو صالح منصور [الأول] بن نوح		۳٥۰
٥	۹	— الملك الرضى نوح [الثانى] بن منصور ، (متوفى در ۱۳ رجب سنه ۳۸۷)		۳٦٦
٥	۱۰	— أبو الحارث منصور [الثانى] بن نوح [الثانى][3]	رجب	۳۸۷
٥	۱۱	— أبو الفوارس عبد الملك [الثانى] بن نوح[4]	صفر	۳۸۹
٥	۱۲	— أبو إبراهيم اسماعيل المنتصر بن نوح ، (کشته در ربیع الأول سنه ۳۹٥)[5]		۳۹۰

مراجع :

ابن الأثیر : الکامل .

محمد بن عبد الجبار العتبی : کتاب یمینی (الکتاب الیمینی) : ترجمه (Reynolds p. 109, 189).

دائرة المعارف الاسلامیه (چاپ فرانسه) ، ماده : (سامانیان) (W. F. Büchner).

طبقات ناصری ترجمه (Raverty 1, 26-54) .

Mirkhond : Historia Samanidarum, éd. Wilken, Goettingen 1808

Sachau : Verzeichnis N° 15, p. 11.

Barthold : Turkestan w epokhu mongolskago nashestwia.

Markoff : Inventaire de l'Ermitage p. 182.

Justi : Iranisches Namenbuch

Tarikhé Gozidé (Jules Martin) Paris. 1903.

(۱) از سال ۲٦٥ تا ۲۷۹ فرمانروای بخارا بود . در ۱٤ صفر ۲۹٥ درگذشت .

(۲) در سال ۳٥۰ درگذشت .

(۳) ابوالفوارس بکتوزون چشمان او را کور کرد ، سپس در ۱۱ صفر سال ۳۸٦ او را برکنار ساخت .

(٤) ایلک خان او را در ۱۰ ذی‌القعده سال ۳۸۹ اسیر کرد .

(٥) از سال ۳۹۰ به نام او در بخارا فلس ضرب شد . نک .
Ermitage Inv. p. 168 N° 1252.

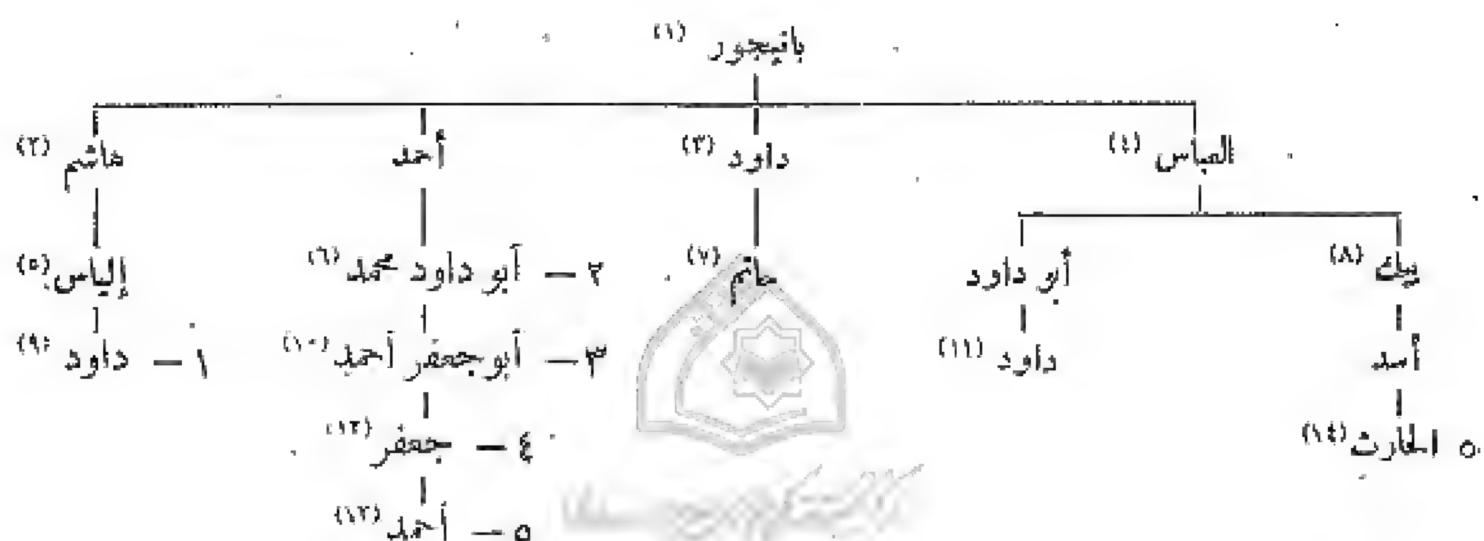
١٩١ — بنی بانیجور

(بنی آبی داودرطخارستان)

قلمروشان : بلخ ، ختلم ، ترمذ ، أندرابه ، پنجهیر ، بامیان .

٥	١ — داود بن العباس ، (استیلای یعقوب بن اللیث الصفار بر بلخ سنة ٢٥٨)		سنة ٢٣٢ ﻫ
٥	٢ — أبو داود محمد بن أحمد بن بانیجور	حدود	٢٦٠
٥	٣ — أحمد بن محمد بن أحمد	»	٢٧٩
	٤ — جعفر بن أحمد بن محمد ، (درختل تا سنة ٣١٣)	»	٣١٠
	٥ — أحمد بن جعفر بن أحمد	»	٣٧٢

(نسب بنی بانیجور)

مراجع :

R. Vasmer: Beiträge zur muhammadanischen Münzkunde, 1 : Die Münzenider Abu-Daudiden, Wiener Num. Zeitschr 1925.

A. Markoff : Catalogue-Inventaire de l'Ermitage p. 171-175.

(١) بادوخلیفه المنصور و المهدی همزمان بود .
(٢) صاحب وخش و حلاورد بود . درسال ٢٤٣ در گذشت .
(٣) در سال ٢٠٦ کارگزار بصره و غیره بود .
(٤) در صحت نسبش شک است .
(٥) در سال ٢١١ در مصر فرمانده لشکر بود .
(٦) از سال ٢٦٠ تا ٢٦٥ فرمانروای بلخ بودو در سال ٢٧٩ فرمانروای طخارستان ، وجوزجان ، والختلان ، و ترمذ بود .
(٧) درحدودسال ٢٥١ فرمانروای جوز (از شهرکرمان) بود .
(٨) فرمانروای ختل .
(٩) از سال ٢٣٣ تا ٢٥٨ فرمانروای بلخ بود و در سال ٢٥٩ درگذشت .
(١٠) ازسال ٢٨٨ دراندرابه سکه‌هائی به نام او زده شده است .
(١١) در حدود سال ٢٧٢ از او یاد شده است .
(١٢) نام او برسکه‌های ضرب ختل ازسالهای ٣١٠، ٣١٢، ٣١٣ آمده است .
(١٣) گردیزی (Barthold, Turkestan I, 9) می‌نویسد که او فرمانروای ختل بودو وی ازیاران ابوعلی احمدبن محمد المحتاجی فرمانروای چغانیان است .
(١٤) از سال ٢٧٢ تا ٢٩٣ فرمانروای ختل و نیز فرمانروای اندیجاراغ بود .

سامانيان :

سامان بن جسمان بن تمام بن نوشيروان بن بهرام چوبين بن بهرام گشتاسب [1]
(مرزبان آذربايجان در عهد خسرو أنو شروان)

- أسد
  - إلياس [2] (هرات) [4]
    - أبو إسحق محمد
      - بكر [11]
  - يحيى [2] (أشناس) [3]
  - ١ — أحمد [2] (فرغانه)
    - يعقوب
      - سلوق
    - إبراهيم
    - ٥ إسحق [7]
      - أبو صالح منصور [10]
      - حسن
        - محمد
          - محمد
      - إلياس [9]
        - أبو على محمد [15]
    - أسد
      - حمويه (؟)
    - حميد
    - ٣ — إسماعيل (زاده در فرغانه در شوال سنة ٢٣٤)
      - أبو زكريا يحيى
      - أبو إسحق إبراهيم
      - أبو محمد منصور
      - أبو صالح نصر
      - ٤ — أبو نصر أحمد
        - ٥ أبو إسحق إبراهيم [14]
        - منصور [13]
        - أحمد
        - ٥ — نصر الثانى (زاده سنة ٢٩٢)
          - أحمد
          - ٦ — نوح الأول
            - محمد
            - ٨ — منصور الأول
            - ٧ — عبد الملك الأول
              - نصر [18]
          - إسماعيل [17]
          - أبو جعفر محمد [16]
        - أبو زكريا يحيى [12]
    - يحيى [5]
    - منصور
    - ٢ — نصر الأول
      - يحيى [8]
      - إلياس
      - نوح
      - أحمد
  - ٥ الحارث (؟)
  - نوح [2] (سمرقند)
    - محمد
      - أبو العباس عبد الله [6]

أبو سليمان[20] (يا أبو صالح) — ٩ ـ نوح الثاني — أبو زكريا يحيى[19]

١٢ ـ المنتصر[23] — ١١ ـ عبد الملك الثاني — ١٠ ـ منصور الثاني — أبو إبراهيم اسماعيل[22] — أبو يعقوب[21]

(۱)در بارهٔ دنبالهٔ این نسب نامهٔ خیالی نک .Justi: Namenbuch, P. 420 همچنین تاریخ گزیده تالیف حمدالله مستوفی قزوینی ج ۱ ص ۲۰ . (مترجم عربی)

(۲)درسال ۲۰۴ قسان فرمانروای عباسی چهار فرزند اسدرا به عنوان نایب خود برگزید سپس طاهریان آنان را بر قلمرو خود بگماشتند .

(۳)نک . تاریخ گزیده ج ۱ ص ۲۲ . (مترجم عربی)

(۴)به فارسی هرات یا هری آمده است . تاریخ گزیده ج ۱ ص ۲۳ .(مترجم عربی)

(۵)ازسال ۳۱۴ تا ۳۲۰ با قراتکین درشورش خراسان شرکت داشت .

(۶)از سال ۳۱۷ تا ۳۱۸ در خراسان و سپس در بخارا سربه طغیان بر داشت .

(۷)درسال ۳۰۲ درسمرقند و فرغانه سر به طغیان برداشت .

(۸)درسال ۳۱۷ در نیشابور سر به طغیان بر داشت در سال ۳۱۸ فرمانروای ختل بود . نک : یاقوت . ج ۲ ص ۴۰۲ (مترجم عربی) (۹)در سال ۳۰۱ سر به طغیان بر داشت .

(۱۰)از سال ۳۰۱ کارگزار خراسان بود . در سال ۳۰۲ سربه طغیان بر داشت و در همان سال در گذشت .

(۱۱) Weil: Geschichte d. Chal. II p 617

(۱۲) ازسال ۳۱۷ تا ۳۱۸ در خراسان سربه طغیان برداشت .

(۱۳) ازسال ۳۱۷ تا ۳۱۸ درخراسان سربه طغیان بر داشت .

(۱۴) در سال ۳۳۵ سر به طغیان بر داشت ، و در سال ۳۳۷ چشمانش کور شد

(۱۵) از سال ۳۲۱ تا ۳۵۵ در کرمان سر به طغیان بر داشت و در سال ۳۵۶ در گذشت .

(۱۶) ادعای حکومت کرد ، و در سال ۳۳۴ چشمانش کور شد

(۱۷) از جانب پدرش کارگزار بخارا شد .

(۱۸) یک روز فرمانروایی کرد .

(۱۹) به سال ۳۸۹ زندانی شد .

(۲۰) به سال ۳۸۹ زندانی شد .

(۲۱) به سال ۳۸۹ زندانی شد .

(۲۲) به سال ۳۸۹ زندانی شد .

(۲۳) در او زکند زندانی شد ، و در سال ۳۹۰ بگریخت .

۱۹۲ - آل محتاج

أصحاب الصغانيان (چغانيان)

محتاج
(منسوب به صغان خدات)

المظفر

أبو بكر محمد
(متوفى سنة ۳۲۹)

ه أبو على احمد
(متوفى در ۲۹ رجب سنه ۳٤٤)

أبو العباس الفضل [۱]

أبو المظفر عبد الله [۲]
(متوفى در ربيع الأول سنه ۳٤۰)

أبو منصور
(عامل چغانيان سنه ۳٤۰)

(نک . ولات نيشابور ص ۷۵) .

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .

Barthold : Turkestan w epokhu mongolskago naschestwia.

۱۹۳ - بنى سيمجور

(در خراسان : تابع قهستان)

أبو عمران سيمجور الدواتى
(عامل سيستان)

۱ - أبو على إبراهيم بن سيمجور
(۳۷۲ - ۳۳۳)

۲ - ه أبو الحسن محمد ناصر الدولة
(۳۷۷ - ۳۷۲)

۳ - ه أبو على محمد المظفر عماد الدولة
(۳۸۷ - ۳۷۷)

ه - أبو الحسن

٤ - أبو القاسم على
(قهستان تنها) [٤]

فلانه [۳]

(نک . ولات نيشابور)

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .

محمد بن عبد الجبار العتبى : كتاب يمينى (الكتاب اليمينى) (ترجمه Reynolds) .

طبقات ناصرى (ترجمة Raverty) .

Wilken: Mirkhond, Historia Samanidarum, Goet. 1808.

Sachau : Verzeichnis N° 15, p. 11.

Barthold : Turkestan.

Markoff : Inv. de l'Ermitage p.182.

Justi : Iran. Namenbuch p. 440.

(۱) در سال ۳۳۳ نايب الجبل بود .

(۲) در جمادى الاخر ۳۳۷ در بغداد گروگان بود .

(۳) به زنى نوح دوم پسر منصور سامانى درآمد .

(٤) قهستان يا قوهستان . نک . ابن الاثير ج ۹ ص ۹۵ .
(مترجم عربى)

۱۹٤ — بني فريغون [۱]

(درجوزجان وبلخ)

۱ — أحمد بن فريغون	حدود	سنة ۲۷۹ ﻫ
۲ — أبو نصر محمد بن فريغون ، (متوفى حدود سنه ۳۹۰)	»	۳۳۷
۳ — أبو الحارث أحمد بن محمد ، (متوفى سنه ۴۰۱)	»	۳۶۸
(جوزجان بهمملكت غزنويان ضميمه شد) ٤٠١		

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .

العتبي : كتاب يميني (ترجمه Reynolds ص ٣٤٣)

Sachau : Verzeichnis N° 1, p. 5

Markoff : Inventaire Ermitage p. 178

۱۹٥ — بنى رشيد حكام (شارون) گرجستان [۲]

(مرمين وأفشين) [۳]

۱ — شار رشيد ، (تسلط محمود غزنوى را در سنه ۳۸۹ به رسميت شناخت) .

۲ — شار أبو نصر محمد بن أسد [٤] . . . .

۳ — شار شاه أبو محمد بن محمد (درروزگارپدرمنصوب شد [٥]) ، با أبوعلى سيمجور ومحمود غزنوى جنگيد) . . . .

٤ — شار أردشير . . . .

٥ — شار إبراهيم بن أردشير . . . .

٦ — شار شاه بن إبراهيم [٦] . . . .

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ

العتبي : كتاب يميني

دائرة المعارف الاسلاميه (چاپ فرانسه) ، ماده : « غرجستان »
(M. Lengworth Dames)

Justi : Iran. Namenbuch, p. 456

S. de Sacy : Mémoire sur le Gardjestan, Annales des Voyages, 59e cahier, Paris 1813

۱۹٦ — حكام أسروشنه "جانشينان أفشين"

٥ سابر بن عبد الله ، (تا سنه ۲۸۰)

نک : Ermitage, Inventaire p. 112

(۱) ابن اثير (ج۹ ص۶۱) آنان را آل فريغون مى نامد . (مترجم عربى)

(۲) نک . ابن خرداذبه ص ۳۹ و ياقوت ج ۳ ص ۷۸۵ . شار لقب است و معنى پادشاه دارد . (مترجم عربى)

(۳) ابن خرداذبه (ص ۷۵) نام سرزمين را آورده ولى نام افشين در ياقوت نيامده است . (مترجم عربى)

(۴) محمود غزنوى در سال ۴۰۵ او را اسير كرد و در سال ۴۰۶ در هرات در گذشت .

(۵) يک سال پيش از پدرش يعنى در سال ۴۰۶ در گذشت .

(۶) دخترش حورملكه به زنى جهانسوز غورى در آمد .

۱۹۷ – أمرای أندرابه

	نام		سال
٥	مکتوم بن حرب	حدود	سنه ۳۵۹ ه
٥	سهلان بن مکتوم، (تا سنه ۳۷٤)	»	۳٦٥

نک : Ermitage, Inventaire p. 180

۱۹۸ – إیلک خانان "آل أفراسیاب"[1]

(بلاد ماوراء النهر)[2]

	نام		سال
	۱ – عبد الکریم ستوق بغراخان [الأول]، (اسلام آورد و در سنه ۳٤٤ بمرد)	حدود	سنه ۳۱۵ ه
	۲ – شمس الدوله موسی بن ستوق		۳٤٤
٥	۳ – شهاب الدوله أبو موسی هارون بغراخان [الثانی] بن سلیمان[3] استیلای بر بخاری، وفتح بلاد ماوراء النهر ربیع الأول ۳۹۲		—
٥	٤ – أبو الحسین نصر [الأول] بن علی، الأمیر السید، ناصر الحق، الخ.[4]		۳۸۲
٥	٥ – قطب الدوله أبو نصر أحمد [الأول] بن علی، قرا خاقان[5]	حدود	٤۰۰
٥	٦ – سنا (ء) الدوله محمد بن علی، (بخاری)		٤۰۳
٥	۷ – شرف الدین طغان[6] خان بن علی	حدود	٤۰٤
٥	۸ – نور الدوله أبو المظفر ارسلان خان [الأول] إیلک بن علی، (تا سنه ٤۱۲)	»	٤۰٤
٥	۹ – ناصر الدوله یوسف قدرخان [الأول] بن هارون بغراخان[7]	»	٤۰٤
٥	۱۰ – الملك المنصور محمد بن علی (؟)		٤۱۲
٥	۱۱ – شرف الدوله أبو شجاع ارسلان خان [الثانی] بن یوسف قدرخان[8]	حدود	٤۲۳
٥	۱۲ – محمود (یا محمد) بغراخان [الثالث] بن یوسف قدرخان، (تا سنه ٤٤۹)	»	٤۲٥

غرب (بخاری)

	نام		سال
٥	۱۳ – جغراتکین[9]، أبو علی الحسین بن بغراخان [الثانی]، (تا سنه ٤۳۲)	حدود	٤۰٩
٥	۱٤ – عماد الدوله أبو المظفر إبراهیم تفغاج[10] خان بن نصر	»	٤۳۳
٥	۱۵ – شمس الملوك نصر[11] [الثانی] بن تفغاج، (متوفی سنه ٤۷۲)	»	٤٦۰
	۱٦ – خضر خان بن تفغاج	ذو القعده	٤۷۲
	۱۷ – أحمد خان [الثانی] بن خضر، (مامل سلاجقه)[12]	حدود	٤۷۳

(۱) ابن الاثیر (ج۹ص۱۵۴) سرسلسله ایشان را ایلک الخان می نامد. (مترجم عربی)

(۲) تنها دولت بزرگ مسلمان است که تاکنون اصل و نسبش روشن نیست، و نسب‌نامهٔ بالا از روی تحقیق فراهم آمده است.

(۳) در قسمت غربی بود، در سال ۳۸۲ در گذشت، وی نوهٔ موسی بود. در سال ۳۷۲ نخستین لشکرکشی را به ماوراءالنهر از راه کاشغر کرد. خلیل ادهم (دول اسلامیه ص۱۸۱) اورا پسر موسی بن ستوق آورده است. (مترجم عربی)

(۴) ولی لقبهای دیگری دارد که بر سکه ضرب شده است. در سال ۳۸۹ بر سامانیان چیره شد.

(۵) از سال ۳۹۴ ولیعهد برادرش نصر ایلک بود.

(۶) ابن الاثیر (ج۹ص۹۹) نام او را طغان خان آورده است. (مترجم عربی)

(۷) در قسمت شرقی بود. در سال ۴۲۳ در گذشت، در باره سکه‌هایش که از سال ۴۰۴ تا ۴۱۲ در بارقند و کاشغر ضرب شده نک. (Ermitage. p.192).

(۸) در کاشغر و بلاساغون و ختن بود، لقبش ملک المشارق است.

(۹) نک. خلیل ادهم دول اسلامیه ص ۱۸۱، و عباس اقبال، طبقات سلاطین اسلام ص ۱۲۲. (مترجم عربی)

(۱۰) عباس اقبال (ص۱۲۲) و ابن الاثیر (ج۹ص۵۲) نام او را طفغاج آورده‌اند. (مترجم عربی)

(۱۱) خلیل ادهم (ص۱۸۱) و ابن الاثیر (ج۹ص۲۱۴) نام او را شمس الملک آورده اند. (مترجم عربی)

(۱۲) در سال ۴۸۲ ملکشاه او را اسیر کرد. در محرم سال ۴۸۸ کشته شد.

۱۸ — محمود خان [الثانی] بن نصر [الثانی] (؟)	محرم	سنة ٤٨٨ ﻫ
۱۹ — قدرخان [الثانی] جبرائیل بن عمر بن أحمد ، (متوفی در شعبان سنة ٤٩٥)	حدود	٤٩٠
٥ ۲۰ — محمد ارسلان خان [الثالث] بن سلیمان بن داود بن بغرا [الثالث] [1]	شعبان	٤٩٥
۲۱ — أبو المعالی حسن تگین قلج [2] بن علی بن عبد المؤمن		—
۲۲ — رکن الدین محمود خان [الثالث] بن ارسلان		٥٣٦ [3]
(عامل سنجر سلجوقی ، متوفی سنة ٥٥٨)		
٥ ۲۳ — رکن الدین قلج تفغاج خان بن محمد ارسلان خان	حدود	٥٥٨
۲٤ — معز الدین قلج خان (؟)		—
٥ ۲٥ — جلال الدین محمد بن نصر	حدود	٥٧٨
٥ ۲٦ — نصرة الدین إبراهیم کوج ارسلان بن الحسین	»	٥٨٢
٥ ۲٧ — جلال الدین ألتغ سلطان قدر خاقان		٥٩٧
خوارزمشاه		٦٠٧

شرق : (کاشغر [4] وختن وبلاساغون)

(أ) طغرل خان بن یوسف قدر خان [الأول]	سنة ٤٤٩ ﻫ
(ب) طغرل قرا تگین بن طغرل	٤٦٧
(ج) هارون بغراخان بن یوسف قدرخان [الأول] [5]	٤٦٧
(د) نور الدولة أحمد بن حسن بن ارسلان خان	٤٩٦
(ﻫ) إبراهیم بن أحمد	٥٢٢
(و) محمد بن إبراهیم	—
(ز) یوسف بن محمد ، (متوفی سنة ٦٠١)	—
(ح) محمد بن یوسف ، (متوفی سنة ٦٠٧)	٦٠١

(۱) از سال ٥۲٤ تا ٥۲٦ سنجر شاه او را اسیر کرد .
(۲) نک . عباس اقبال طبقات سلاطین اسلام ص ۱۲۲ .
(مترجم عربی)
(۳) در برخی مراجع دیگر سال ٥۲٦ آمده است .

(٤) درباره شهر کاشغر رجوع کنید به معجم البلدان یاقوت ج٤ص۲۲۷ . (مترجم عربی)
(٥) در سال ٤٨۲ مطیع ملکشاه سلجوقی شد .

- ١ – ستوق بغرا الأول
  - ٢ – موسى
    - سليمان
      - ٣ – هارون بغرا الثاني
        - ١٣ – جعفرا تكين حسين
        - ٩ – يوسف قدر الأول
          - ١٢ – محمود بغرا الثالث
            - إبراهيم
            - داود
              - على
                - عبد المؤمن
              - سليمان [3]
                - ٢٠ – محمد ارسلان الثالث [4]
          - ج – هارون بغرا
          - (أ) طغرل
            - (ب) طغرل قرا تكين
          - ١١ – ارسلان الثانى
            - حسين
              - (د) أحمد
                - (ه) إبراهيم
      - على
        - ٥ – أحمد الأول
        - ٦ – محمد
        - ٤ – نصر [الأول]
          - ١٤ – إبراهيم تمغاج
            - عيسى [1]
            - ١٥ – نصر الثانى [2]
              - ١٨ – محمود
            - ١٩ – خضر
              - ١٧ – أحمد الثانى
                - عمر
            - تمركان خاتون
        - ٧ – طغان
        - ٨ – ارسلان الأول

١٩ — قدر الثانی

علی
٢١ — حسن تمکین
علی (خضر خان)
عثمان
(متوفی سنه ٦٠٩)[6]

٢٣ — قلج تمغاج ٢٢ — محمود الثالث ٥ أحمد نور الدوله[5] نصر
کمال الدین ارسلان خان
٢٥ — محمد

(و) محمد
(ز) یوسف
(ح) محمد

مراجع : ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 110–112
Dorn : Inventaire, 2e Fasc. Coll. Scient. IV. Appendice
Weil : Geschichte der Chalifen, Anhang, vol. III
طبقات ناصری (ترجمه Raverty)
Tiesenhausen : Collection Stroganoff, St. Petersb. 1800
Markoff : Cat. Inv. Ermitage p. 192–194.
Ahmed Tewhid : Cat. Musée ott. IV.

(١) دختر ملکشاه را به زنی گرفت .
(٢) دختر الب ارسلان سلجوقی را به زنی گرفت .
(٣) خواهر سلطان سنجر سلجوقی را به زنی گرفت .
(٤) پیش از آنکه به حکومت برسد مدت درازی را در نزد سنجر در مرو در تبعید بسر می‌برد .
(٥) در سال ٥٢٦ با سنجر جنگ کرد .
(٦) خان ملک دخت محمد خوارزمشاه را در سال ٦٠٦ به زنی گرفت .

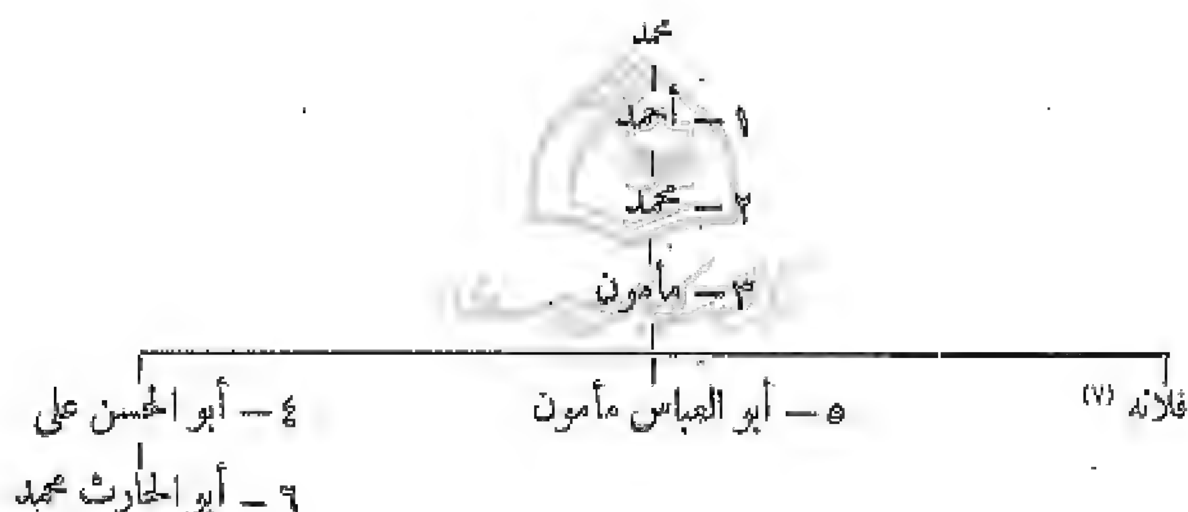
۱۹۹ ـ خوارزمشاهیان

فرمانروایان:

أحمد بن طاهر ، (از بنی طاهر)[۱]	سنه ۲۶۸ ھ
عبد الله بن أشكام	—
المنصور	۳۲۲

نخستین دولت :

۱ —	أبو سعید أحمد بن محمد[۲]	۳٤۰
۲ —	أبو عبد الله محمد بن أحمد[۳]	—
۳ —	مأمون بن محمد ، (در اوایل عامل بنی‌سامان‌بود)	۳۸۵
٤ —	أبو الحسن علي بن مأمون[٤]	۳۸۷
٥ —	أبو العباس مأمون بن مأمون[٥]	۳۹۰
٦ —	أبو الحارث محمد بن علي بن مأمون	٤۰۷
	او را محمود غزنوی‌معزول‌وآلتون تاش[٦]رابجایش‌منصوب کرد	٤۰۸

دولت دوم :

۱ —	آلتون تاش[۸] ،(حاجب بزرگ‌محمود غزنوی)	سنه ٤۰۸ ھ
۲ —	هارون بن آلتون تاش[۹]	٤۲۳
	عبد الجبار ،(مدعی حکم برای چند روز)	

(۱) خجستانی او را شکست داد .
(۲)سکه‌هایی‌ازسال۳۶۶دارند‌نک(Ermitage: Inv. p. 295)
(۳)ابن اثیر (ج۹ص۳۷) او را ذکر کرده است‌در سال ۳۸۵درگذشت
(٤) حره دخت سبکتکین را بەزنی گرفت .
(٥) بیوه‌ٔ برادرش را به زنی گرفت .

(٦) نک : خليل أدهم « دول إسلامية من ۲۵۷ »(مترجم عربی)
(۷) به زنی محمود غزنوی در آمد .
(۸) نک : خليل أدهم « دول إسلامية من ۲۵۷ »(مترجم عربی)
(۹)اسما "کارگزارسعیدبن مسعودغزنوی بود ، در رمضان۴۲۵ در کارهایش مستقل‌شد .

٣ — إسماعيل خاندان[1] بن آلتون تاش . . . . سنه ٤٢٥ ه

٤ — شاه ملك ، (صاحب شهر جند[2]. او را مسعود غزنوی منصوب کرد) . . ٤٢٩

فتح طغرابك كشور را ٤٣٤

مراجع : ابن الأثير : الكامل في التاريخ .

العتبي : كتاب يميني .

طبقات ناصري (ترجمه Raverty) ج ١ ص ٢٣٢

Sachau : Zur Geschichte und Chronologie von Khwârizm (S. Ber. AK. W. Wien 1873, fasc. 74, p, 14).
Sachau : Verzeichnis, N° 17 p. 12
Defrémery : Histoire des Samanides par Mikhond p. 184
Justi : Iranisches Namenbuch, p. 428

دولت سوم :

	١ — أنوشتكين غرشاه[3] (غرجه يا غورشاه)	حدود	سنه ٤٧٠ ه
	٢ — قطب الدين محمد بن أنوشتكين[4]		٤٩٠
٥	٣ — اتسز بن محمد[5]		٥٢١
٥	٤ — إيل ارسلان بن اتسز	جمادى الآخر	٥٥١
٥	٥ — سلطان شاه ، أبو القاسم محمود بن إيل ارسلان ، (متوفى سنه ٥٨٩) . .		٥٦٨
٥	٦ — أبو المظفر تكش بن إيل ارسلان ، (متوفى در ١٩ رمضان سنه ٥٩٦) .	١٢ ربيع الأول	٥٨٩
٥	٧ — علاء الدين محمد بن تكش[6]	١٩ رمضان	٥٩٦
٥	٨ — جلال الدين منكبرتي[7] بن محمد[8]		٦١٧
	مغولان	شوال	٦٢٨

مراجع : ابن الأثير : الكامل في التاريخ .

تاريخ گزيده (Gibb Mem. XIV, 2-110-118) .

D'ohsson : Histoire des Mongols.

جويني : جهان گشاي .

Justi : Iranisches Namenbuch.

---

(١) خليل ادهم (ص ٢٥٨) نام او را خندان آورده است . (مترجم عربي)

(٢) نك . ياقوت معجم البلدان ج ٢ ص ٢٢٧ . (مترجم عربي)

(٣) يا غرشجه . نك . ابن الاثير ج ٩ ص ١٨٢ . (مترجم عربي)

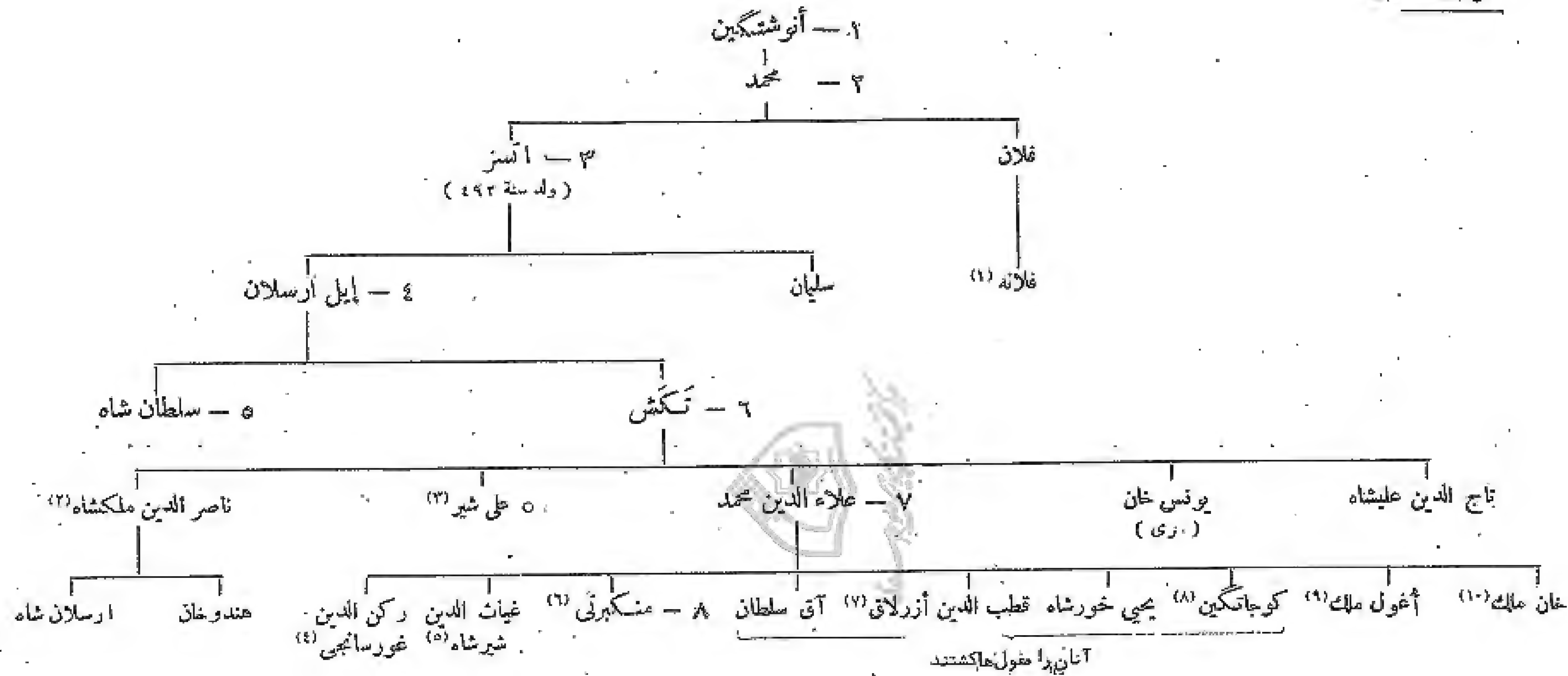
(٤) ابن الاثير (ج ١٠ ص ١٨٢–١٨٣) در حوادث سال ٤٩٠ آورده است كه بر كيارق كنجي نامي را خوارزمشاه ساخت به همين سبب سال ٤٩١ را كه بارتولد (Mus. Dyn. p. 150) سال فرمانروايي قطب الدين دانسته مورد قبول مي باشد .

(٥) در سال ٥٣٣ فراري شد . سپس در سال ٥٣٥ سنجر او را بخشيد ، و در جمادي الثاني سال ٥٥١ در گذشت .

(٦) پيش از آنكه بحكومت برسد لقب قطب الدين را انتخاب كرد .

(٧) براى ضبط صحيح اين اسم نگ . Huart : J. As. 1913, 1, 699. et Zambaur : Contributions, 1, N° 96-98, خليل ادهم (ص ٢٥٩) و عباس اقبال (ص ١٦١) نام او را منكبرني آورده اند . (مترجم عربي)

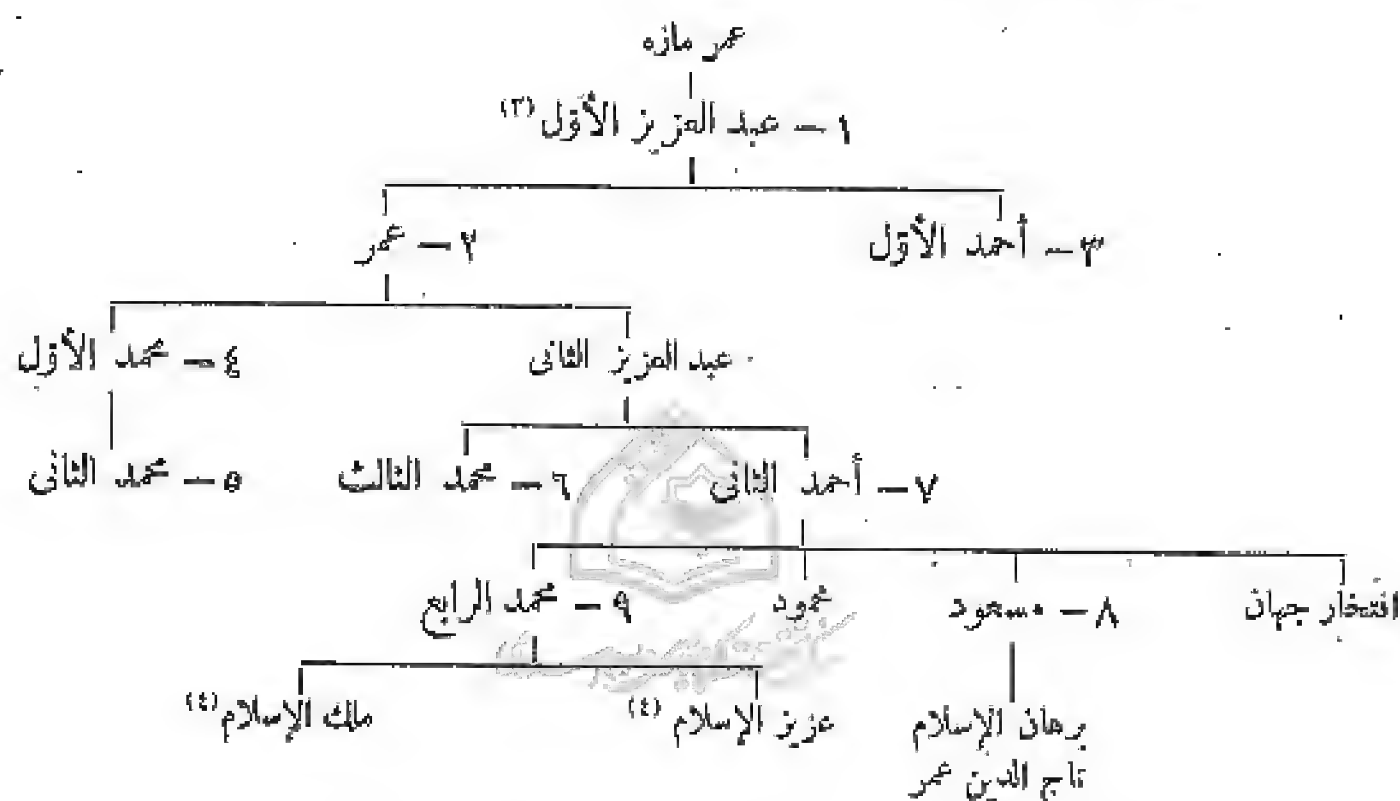
(٨) در سال ٦١٨ چنگيزخان او را شكست داد . از سال ٦١٨ تا ٦٢٥ در هند بود . در سال ٦٢١ دختر براق حاجب را به زني گرفت ، و نيز در فارس دختر اتابك سعد بن زنگي را به زني گرفت . بالاخره ملكه خاتون دختر طغرل را در آذربايجان به زني خود در آورد ، در ١٥ شوال ٦٢٨ در گذشت .

(۱) درصفرسال ۵۴۹ به زنی سلیمان بن محمد سلطان سلجوقی در آمد .
(۲) کارگزار خراسان بود و در سال ۵۹۳ درگذشت .
(۳) سکه‌ای از این امیر که در سال ۶۱۰ در اوزکند ضرب شده در مجموعه مولف موجود است و هنوز به چاپ نرسیده . نک . [d'Ohsson, I, p. 128] وی به اشتباه اورا علی‌شاه نامیده است .
(۴) یا غوری شانستی . در سال ۶۰۱ زائیده شد ، و در سال ۶۱۹ درگذشت . از سال ۶۱۷ تا ۶۱۹ در سلطنت رقابت میکرد . در تاریخ گزیده (ص ۴۰۲) نام او غورسانجی آمده است . (مترجم عربی)
(۵) یا پیرشاه و یا پیرفیروز شاه . از سال ۶۱۷ تا ۶۲۷ ادعای حکومت کرد . به کرمان نزد براق حاجب بگریخت و وی به کشتن او فرمان داد . نک . عباس اقبال . طبقات سلاطین اسلام ص ۱۶۲ . (مترجم عربی)
(۶) نخست ملکه خاتون دخت سعد بن زنگی سلغری را به زنی گرفت و سپس دختر طغرل بن ارسلان فرجامین سلجوقیان عراق را به زنی خود در آورد .
(۷) یا ازلاک .
(۸) نک . تاریخ گزیده ص ۴۰۲ . (مترجم عربی)
(۹) حمدالله مستوفی در تاریخ گزیده نام او را اوغور ملک آورده و به زنی اغان تایسی در آمد . (مترجم عربی)
(۱۰) به زنی عثمان بن علی خضر خان ، ایلک خان در آمد .

٢٠٠ — آل برهان الدين[1] در بخارى

١ — برهان الدين عبد العزيز [الأول] بن عمر	حدود	سنة ٤٥٠ ﻫ
٢ — حسام الدين عمر بن عبد العزيز[2]	ﻫ	٥٠٠
٣ — أحمد [الأول] بن عبد العزيز		٥٣٦
٤ — محمد [الأول] بن عمر	حدود	٥٦٠
٥ — محمد [الثانى] بن محمد [الأول]		—
٦ — سيف الدين محمد [الثالث] بن عبد العزيز [الثانى]		—
٧ — سيف الدين أحمد [الثانى] بن عبد العزيز [الثانى]		—
٨ — مسعود بن أحمد [الثانى]		—
٩ — محمد [الرابع] بن أحمد [الثانى]		—
استيلاى تكش بر بخارى		سنة ٦٠٤

مراجع : دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) : ماده (برهان) (W. Barthold)

٢٠١ — بنى زيار

در جرجان و قرين وطبرستان (آمل ، سارى[5] ، استراباد)

٥ ١ — مَرْداويج بن زيار	سنة ٣١٥ ﻫ
٥ ٢ — ظهير الدوله أبو منصور وُشْمگير بن زيار	٣٢٣
٥ ٣ — ظهير الدوله[6] أبو منصور بيستون بن وشمگير	٣٥٦
٥ ٤ — شمس المعالى أبو الحسن قابوس بن وشمگير[7]	٣٦٦

(١) همهٔ فرمانروایان این خاندان لقب برهان‌الدین داشتند .
(٢) در سال ٥٣٦ هنگامی که قراختایان بر شهر بخارا دست یافتند، وی در گذشت .
(٣) لقب او برهان الملة والدین است . نک . دائرة‌المعارف اسلام (چاپ فرانسه) ماده برهان . (مترجم عربی)
(۴) درسال ٦١٧ ترکان‌خاتون مادر خوارزمشاه آندو را بکشت .
(٥) ساریه . نک . خردادبه ص ١١٩ . (مترجم عربی)
(٦) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ١٨٤) می‌نویسد که نام او خطیرالدین است . (مترجم عربی)
(٧) از سال ٣٧١ تا ٣٨٨ در تبعید بود . ابن خلکان (چاپ اسلین ج٢ص٥٠٧) و (چاپ مصر ج ١ص٤٢٥) شرح حال او را با اشتباهات زیادی نوشته است .

۵ — فلك المعالی منوچهر بن قابوس		سنه ۴۰۳ ﻫ
۶ — أبو کالیجار أنوشیروان بن منوچهر		۴۲۰
۷ — دارا بن قابوس		۴۲۴
أنوشیروان ۶ (برای بار دوم) ۴۲۶	عمال سلاجقه	
۸ — اسکندر بن قابوس		۴۳۴
۹ — کیکاوس بن اسکندر		۴۴۱
۱۰ — جهانشاه بن کیکاوس		۴۶۲
تا سنه ۴۷۱		

<u>(نسب بنی زیار)</u>

وردان شاه الجیلی الگیلانی

زیار[۱]

(متوفی در محرم سنه ۳۲۷)

۲ — وشمگیر — فلانه[۳] — ۱۱ — مرداویج[۲]

(فرزندان وشمگیر:) ۴ — قابوس[۵] — سالار — ۳ — بیستون

(فرزند فلانه:) ....

(فرزند مرداویج:) قرماد[۴] (متوفی سنه ۴۲۵)

(فرزندان قابوس:) ۸ — اسکندر — فلانه[۷] — ۷ — دارا — ۵ — منوچهر[۶]

(فرزند منوچهر:) ۶ — أنوشیروان

(فرزند اسکندر:) ۹ — کیکاوس

(فرزند کیکاوس:) ۱۰ — جهانشاه (یا گیلانشاه)

مراجع : ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

Justi : Iranisches Namenbuch p. 441

Fr. Wilken: Mirkhond, Historia Samanidarum, 1808, chap. XIX p. 169

العتبی : کتاب یمینی .

ابن اسفندیار : تاریخ طبرستان

أبو ریحان البیرونی : الآثار الباقیه (نشر Sachau) .

Br. M. III, Nº 44, p. 20.

St. LanePoole: Unpublished coins of the Kakawaihids: Num: Chron. 1875, Contributions, III p. 146.

(۱) دختر تیذای یا دو سیان را به زنی گرفت .
(۲) دختر بندار بن شیرزاد ، خواهر هزارسندان یا دوسیانی را به زنی گرفت .
(۳) به زنی شروین بن رستم باوندی در آمد .
(۴) کارگزار محمد بن دشمنزار ازبنی کاکویه بود واین امراز سکه ای که در سال ۴۱۵ در بروجرد زده شده روشن می شود .تک.
(۵) دختر رکن الدوله بویه را به زنی گرفت .
(۶) دختر محمود غزنوی را به زنی گرفت .
(۷) به زنی فخرالدوله بویه در آمد .

۲۰۲ — بنی حسنویه[1]

در کردستان (دینور ، نهاوند ، داپور ، یزدجرد ، اسدآباد)

حسنویة بن الحسین الکردی البرزکانی[2] . . . . حدود سنه ۳۴۸ ﻫ

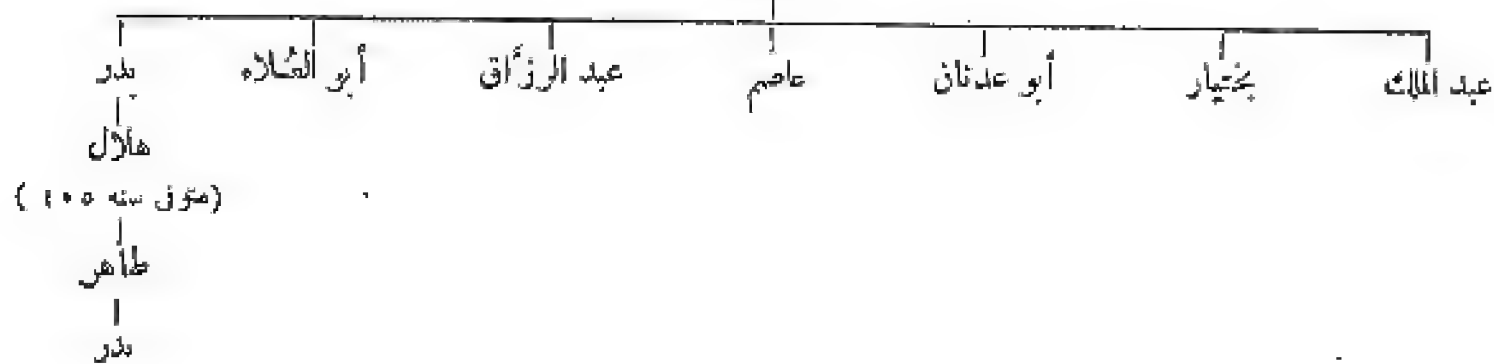
ناصر الدین[3] أبو النجم بدر بن حسنویه ۳۶۹

طاهر بن هلال بن بدر، (او را أبو الشوک کشت) ۴۰۵

بنی عناز ۴۰۶

الحسین الکردی البرزکانی

حسنویه

۲۰۳ — بنی عنّاز[4]

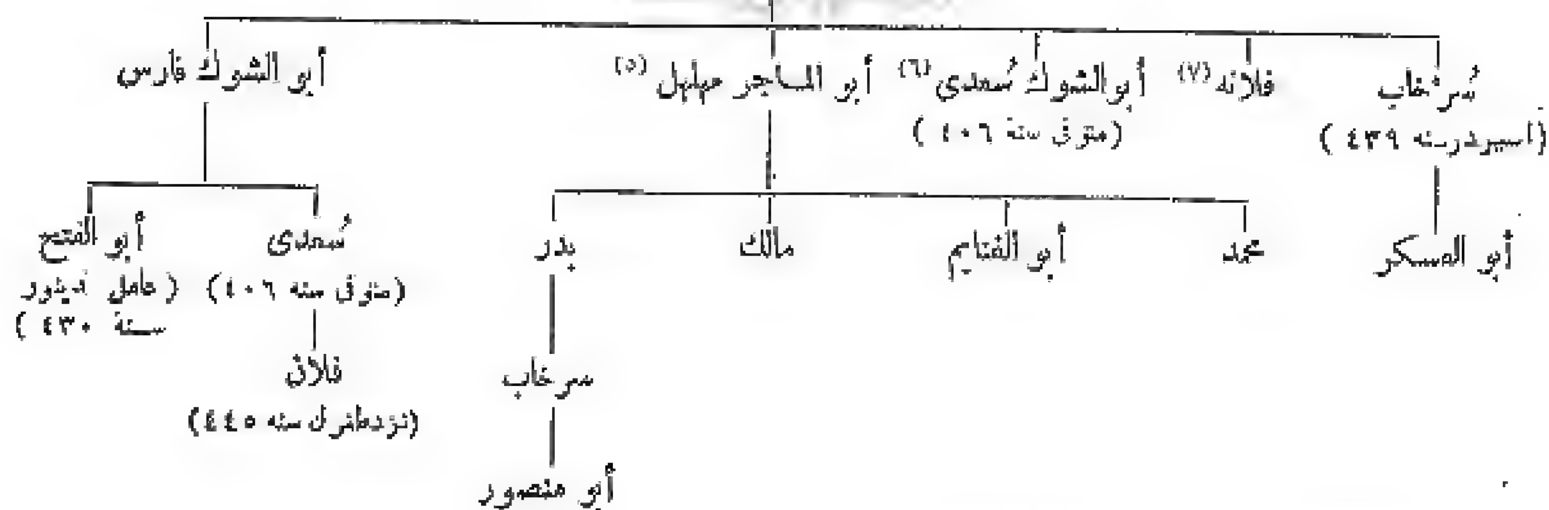
در کردستان (حلوان ، قرمیسین ، دقوقاء)

أبو الفتح محمد بن عنّاز . . . . سنه ۳۸۱ ﻫ

أبو الشوك حسام الدوله فارس بن محمد، (متوفی در ۳۰ رمضان سنه ۴۳۷) ۴۰۱

عنّاز

محمد

مراجع : ابن الأثیر : الكامل فی التاریخ .

Bergmann : Beiträge zur muh. Numismatik W. N. Z. 1883, p. 25

Sachau : Verzeichnis N° 34, p. 18

(۱) ضبط این نام بدینصورت نیز آمده است: حسنویه یا حسنویه ، تک . خلیل ادهم ص ۱۸۵ . (مترجم عربی)

(۲) تک . خلیل ادهم . دول اسلامیه ص ۱۸۵ ، و عباس اقبال . طبقات سلاطین اسلام ص ۱۲۴ . (مترجم عربی)

(۳) ناصر الدین والدوله . تک . خلیل ادهم ص ۱۸۵ . (مترجم عربی)

(۴) بنو عناز . تک . ابن الاثیر ج ۹ ص ۱۰۲ . (مترجم عربی)

(۵) فرمانروای شهر زور . تک . ابن الاثیر ج ۹ ص ۳۳۶ . (مترجم عربی)

(۶) تک . ابن الاثیر ج ۹ ص ۱۸۲ . (مترجم عربی)

(۷) به زنی دبیس اول بن علی بن مزید در آمد .

۲۰۴ — آل بویه[۱]

۱ — امارت بزرگ :

○ عماد الدوله أبو الحسن علی[۲] . . . . سنه ۳۲۰—۳۳۸ ه

○ رکن الدوله أبو علی الحسن . . . . ۱۶ جمادی الأولی ۳۲۸—۳۶۶

۲ — شاخه‌های آن:

۱ — بغداد (أمیر الأمراء)

○ معز الدوله أبو الحسین أحمد ۳۳۴

○ * عز الدوله أبو منصور بختیار[۳] . . . . ۱۷ ربیع الثانی ۳۵۶

* عضد الدوله أبو شجاع فنا خسرو[۴] . . . . ۱۸ شوال ۳۶۷

* صمصام الدوله أبو کالیجار المرزبان . . . . شوال ۳۷۲

أسفار بن کردویه ، بهاء الدولة رافرمانروایی داد ۳۷۵

* شرف الدوله أبو الفوارس شیردل[۵] . . . . رمضان ۳۷۶

○ * بهاء الدوله أبو نصر فیروز ؛ عزل خلیفة‌الطائع در سنه ۳۸۱ . . . . جمادی الآخر ۳۷۹

* سلطان الدوله أبو شجاع ۴۰۳

* مُشَرِّف الدوله أبو علی الحسن ۴۱۲

* جلال الدوله أبو طاهر ؛ (متوفی در ۶ شعبان سنه ۴۳۵)[۶] ۴۱۶

قیام بارزطغان به‌نفع أبی کالیجار[۷] ۴۲۸

* عماد الدین [محیی الدین] أبو کالیجار المرزبان[۸] . . . . . شعبان ۴۳۵

الملک الرحیم أبو نصر خسرو فیروز ۴۴۰

برای نخستین بار خطبه بنام طغرل‌بک در بغداد در ۲۲ رمضان سنه ۴۴۷ خوانده شد .

۲ — فارس وخوزستان

○ عماد الدوله أبو الحسن علی ۳۲۲

○ △ عضد الدوله أبو شجاع فناخسرو[۹] ۳۳۸

○ شرف الدوله أبو الفوارس شیردل[۱۰] . . . . شوال ۳۷۲

أبو علی بن شرف الدوله ، از جمادی الآخر سنه ۳۷۹ إلی جمادی الآخر ۳۸۰

○ صمصام الدوله أبو کالیجار المرزبان[۱۱] . . . . جمادی الآخر ۳۸۰

---

(۱) این ستاره * کسانی را که لقب امیر الأمراء گرفتند مشخص می‌سازد .

(۲) درسال ۳۲۲ شیراز را فتح کرد وفرمانروای فارس شد . نک . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۲ص۲۲۲ و (چاپ مصر) ج ۱ص۳۶۴ .

(۳) دختر خود شاه زمان را به زنی الخلیفه طائع در آورد . نک . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۱ص۲۵۰ و(چاپ مصر) ج۱ص۸۷

(۴) ازسال ۳۷۱ فرمانروای بزرگ این خاندان شد . در ۸ شوال سال ۳۷۲ در گذشت . از جمله لقبهای او تاج‌الملة است . در جمادی الاول سال ۳۵۴ هنگامی که وی در شیراز بود متنبی به نزدش آمد . او را شعری است که مولف یتیمة‌الدهر آنرا نقل کرده است . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۲ص۴۸۱ ، و (چاپ مصر) ج ۱ص ۴۱۶—۴۱۷ .

(۵) خلیل ادهم (ص۱۸۸) نام او را شیر زیل و عباس اقبال (ص۱۲۶) شیرزل آورده اند . (مترجم عربی)

(۶) نخست در ۴۲۱ لقب شاهنشاه گرفت ولی این لقب را در همین هنگام سلطان الدوله برای خود اختیار کرد .

(۷) درروز جمعه این سال چهار خطبه مختلف در بغداد خوانده شد . برای خلیفه به تنهائی ، و برای جلال الدوله ، وابوکالیجار و قراوش بن مقلد عقیلی . ابن الاثیر (ج۹ص۲۸۶) او را بارس طغان نامیده است . (مترجم عربی)

(۸) درسال ۴۳۹ فرمانبردار طغرل بک شد ودر ۴ جمادی الاول سال ۴۴۰ درگذشت . مولف تاریخ گزیده (ص۴۳۲) می‌نویسد که نام او العماد لدین الله عز الملوک ابوکالنجار بوده است . (مترجم عربی)

(۹) نخست تحت قیمومت پدرش رکن الدوله بود . نک . ابن خلکان (چاپ مصر) ج۱ص۴۱۷ وچاپ اسلین ؛ و

(۱۰) تقریبا از سال ۳۶۲ نایب پدرش عضدالدوله در کرمان بود ، (نک پاورقی شماره ۵)

(۱۱) از جمادی الثانی سال ۳۷۹ با ابوعلی بن شرف الدوله جنگ می کرد ، سپس در جمادی الثانی سال ۳۸۰ به دستور بهاء الدوله کشته شد .

٥	بهاء الدوله أبو نصر فيروز	سنه ٣٨٨ ﻫ
٥	سلطان الدوله أبو شجاع	٤٠٣
	مُشرّف الدوله أبو علي الحسن	٤١٢
	عماد الدين أبو كاليجار المرزبان[1]	٤١٥
٥	الملك الرحيم أبو نصر خسرو فيروز	٤٤٠
	اورا طغرلبك عزل كرد ٤٤٧	

٣ — كرمان

معز الدوله أبو الحسين أحمد	٣٢٤
عضد الدوله أبو شجاع فناخسرو	٣٣٨
صمصام الدوله أبو كاليجار المرزبان	٣٧٢
بهاء الدوله أبو نصر فيروز ، (أبو جعفر أستاذ هرمز ، حاكم) . . .	٣٨٨
قوام الدوله أبو الفوارس	٤٠٣
عماد الدين أبو كاليجار المرزبان	٤١٩
أبو منصور فولادستون	٤٤٠
او را قناوبه زندانی کرد ٤٤٨	

٤ — الجبل

	عماد الدوله أبو الحسن علي	٣٢٠
٥	ركن الدوله أبو علي الحسن ، (تا سنه ٣٦٦)	٣٣٥

بدين ترتيب تقسيم شد :

(۱) همدان وأصفهان

٥	مؤيد الدوله أبو منصور بويه	٣٦٦
٥	فخر الدوله أبو الحسن علي	٣٧٣
٥	شمس الدوله أبو طاهر[2] . . . . شعبان	٣٧٨
٥	سماء الدوله أبو الحسن[3]	٤١٢
٥	بنی کاکویه (اصفهان) ٤١٢	
٥	بنی کاکویه (همدان) ٤١٣	

(ب) ری

٥	فخر الدوله أبو الحسن علي[4]	٣٦٦
٥	مجد الدوله أبو طالب رستم[5]	٣٨٧
٥	غزنويان ٤٢٠	

٥ — عمان

٥	عضد الدوله أبو شجاع فنا خسرو	٣٦٣
٥	صمصام الدوله أبو كاليجار المرزبان	٣٧٢
	بهاء الدوله أبو نصر فيروز	٣٨٨

(۱) ازطرف سلطان الدوله پیش از ورودش به شیراز فرمانروای خوزستان بود . در سال ۴۱۹ بر بصره و کرمان دست یافت .

(۲) از سال ۳۹۰ مجدالدوله سلطنت را از او گرفت .

(۳) با وجود اینکه محمد بن دشمنزار همهٔ اختیارات او را سلب نمود ، ولی نام او بر سکه‌ها نقر می‌شد و اسم او در خطبه‌ها بود .

(٤) در سال ۳۶۹ عضدالدوله او را به زندان انداخت و تا سال ۳۷۳ در زندان بماند .

(٥) از سال ۳۹۷ شمس الدوله سلطنت را از او گرفت .

۲۰۵ - وزرای آل بویه

رکن الدوله :

أبو عبد الله القمّی	سنه ۳۲۰ ھ
عمّاد بن عباس بن عباد بن أحمد بن إدریس الطالقانی	—
أبوالفضل محمد بن الحسین بن محمد بن عبید الله الکاتب[1] (پسر العمید الأول)	۳۲۸
أبوالفتح بن محمد (پسر العمید الثانی) ، ذوالکفایتین ، (پسر اولی متوفی سنه ۳۶۶)	۳۵۹ ذو الحجه

معز الدوله :

أبو جعفر محمد بن أحمد الصّیمری	۳۳۲
أبو محمد الحسن بن محمد بن هارون بن إبراهیم بن عبد الله بن یزید (المهلبی) (متوفی در ۲۶ شعبان سنه ۳۵۲)	۳۳۹ ۲۷ جادی الأولی
أبو الفضل العباس بن حسین الشیرازی	۳۵۲ ۲۶ شعبان
أبو الفرج محمد بن العباس (پسرفسانجس الأول)[2]	

عز الدوله :

الشیرازی ، (برای خود لقب وزیر را محفوظ داشت)	۳۵۹
ابن فسانجس [الأول] ، (فقط چند روز)	۳۵۸
الشیرازی ، (برای بار دوم) ، (خلع ومتوفی سنه ۳۶۲)	۳۵۸
أبو طاهر محمد بن محمد بن بقیة بن علی (ناصر الدوله)[3]	۳۶۲ ۷ ذی الحجه

عضد الدوله :

أبو القاسم المطهّر بن عبد الله (یا محمد) ، (متوفی سنه ۳۶۹)	۳۶٤
نصر بن هارون ، (نصرانی)	۳۶۹
أبو الریّان بن محمد ، (درفارس)	—
أبو نصر خاشاده	—

صمصام الدوله :

أبو عبد الله الحسین بن أحمد بن سعدان	۳۷۳
سعد بن محمد	۳۷٤
أبو القاسم الأعلی	۳۸۳

شرف الدوله :

أبو محمد علی بن العباس (پسر فسانجس الثانی)	۳۷۳
أبو منصور (پسر صالحان)	۳۷٤

(۱) درذی الحجه‌سال ۳۵۹ درگذشت. نک. ابن‌خلکان (چاپ اسلین) ج۲ص۲۵۶ و (چاپ مصر) ج۲ص۵۷
(۲) هر دو بدون اینکه لقب وزیر بر خود نهند با هم مشغول‌به کار بودند .
(۳) در ۶ شوال ۳۶۷ عضدالدوله‌او را بکشت . ابن خلکان (چاپ مصر) ج۲ص۰۶۳ (مترجم عربی)

بهاء الدوله :

ابن صالحان ، (باقی‌ماند) . . . . سنة ۳۷۹ ه

أبو نصر سابور بن أردشیر[1] ۳۸۰

أبو القاسم عبد العزیز بن یوسف ۳۸۱

أبو نصر خاشاده ، (متوفی سنه ۳۸۵ ؛ نک : عضد الدوله) ۳۸۱

أبو عبد الله بن طاهر ۳۸۱

أبو القاسم علی بن أحمد ، (با پسر صالحان) ۳۸۲

ابن صالحان ، (به تنهایی برای بار دوم) ۳۸۲

أبو القاسم علی بن أحمد ، (برای بار دوم) ۳۸۳

الفاضل ۳۸۵

سابور ، (برای بار دوم) ، (متوفی سنه ٤١٦) ۳۸۶

الفاضل ، (برای بار دوم) ۳۸۶

ابن سرجوس ۳۸۷

أبو علی بن اسماعیل ، (عامل واسط درعین حال) ۳۸۸

الفاضل ، (برای بار سوم) ۳۹۰

أبو غالب الحسن بن المنصور ، (ذو السعادتین) ۳۹۷

أبو الحسن الأبهری . . . . —

سلطان الدوله :

أبو محمد الحسن (پسر سهلان) ، عمید أصحاب الجیوش ٤٠٣

أبو محمد الأوحد (پسر الأکرم) . . . . —

أبو القاسم جعفر (پسر فسانجس الرابع) ٤٠٨

أبو غالب الحسن بن المنصور ، (ذو السادتین) ، (برای بار دوم) . . . ٤٠٩

أبو علی الحسین بن الحسن ، (مؤید الملك الرخجی)[2] ٤١٠

أبو محمد ، (پسر سهلان) ، (برای بار دوم)[3] ٤١١

مشرف الدوله :

ذو السعادتین ، (برای بار سوم) (متوفی سنة ٤١٢) ٤١٢

الرخجی ، (برای بار دوم) ٤١٢

أبو القاسم الحسن بن علی بن الحسین (پسر المغربی الثانی) ، (متوفی سنه ٤١٨) ٤١٤

أبو منصور بن صالحان ، (برای بار دوم) ، (متوفی سنه ٤١٦) ٤١٥

جلال الدوله :

أبو سعد عبد الواحد بن فلان بن جعفر ، (پسر ماکولا الأول) ٤٠٣

. . . . ٤١٠

(۱) لقب او بهاءالدوله است ، در ۱۵ ذی القعده سال ۳۳۶ در شیراز زاییده شد و در سال ۴۱۶ به بغداد درگذشت . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۱ص۵۵۴ ، و (چاپ مصر) ج۱ص۲۰۰ .

(۲) ابن الاثیر (ج۹ص۱۲۶) نام او را ابوالحسین رخجی آورده است . (مترجم عربی)

(۳) در سال ۴۱۲ مشرف الدوله او را کور کرد ، و در سال ۴۱۴ بکشت .

ابن ماكولا الأول ، (براى بار دوم) . . . . سنه ۴۱۷ ه

أبو على الحسن بن على بن جعفر ، (پسر ماكولا الثانى) ۴۱۶

أبو سعد محمد بن الحسين بن عبد الرحيم ، (متوفى سنه ۴۳۹) . . . ۴۱۹

ابن ماكولا الثانى ، (براى بار دوم) ۴۲۰

أبو سعد محمد ، (براى بار دوم) ۴۲۱

أبو القاسم هبة الله بن الحسن بن على بن جعفر العجلى ، (پسر ماكولا الرابع) . ۴۲۳
(سه بار در فواصل مناسب با أبى سعد محمد تا سنة ۴۲۹) . . . .

ابن ماكولا الرابع (براى بار چهارم) (فقط دو ماه ، و متوفى درهيت سنه ۴۳۰) . ۴۲۶

. . . . ۴۲۸

عماد الدين

أبو محمد الأوحد (پسر المكرم براى بار دوم) (متوفى سنة ۴۱۵ ، نک : سلطان الدولة) ۴۱۵

. . . . ۴۱۵

بابشاد ۴۱۸

أبو منصور العادل (پسر مافنه) ، (متوفى سنه ۴۳۳) ۴۱۸

أبو الغنائم علاء الدين بن المهلبان ، (پسر فسانجس السادس) ، (تا سنة ۴۴۰ ،
متوفى سنه ۴۴۹) ۴۳۳

خسرو فيروز :

أبو عبد الله عبد الرحمن بن الحسين بن عبد الرحيم ، (مقتول در سنة ۴۴۷) .

قوام الدولة :

ابن مافنه ، (نک : عماد الدين) . . . .

مؤيد الدولة وفخر الدولة :

أبو القاسم اسماعيل بن أبى الحسن عَبّاد بن العباس بن عَبّاد بن أحمد
ابن إدريس الطالقانى ، (ملقب بالصاحب ابن عباد) [1] ۳۶۰

أبو العباس أحمد بن ابراهيم الضبي (الكافى) ۳۸۵

مجد الدولة :

الكافى ، (باقى ماند) ۳۸۷

أبو على بن القاسم الخطير ۳۹۳

أبو سعد المنصور بن الحسين (الآبى) ، (متوفى سنه ۴۲۱) . . . . —

. . . . ۴۲۱

أبو إسحق السهلى ۴۲۳

أبو سعيد عبد الرحيم (عميد الملك) ۴۲۳

أبو سعد محمد بن الحسين بن عبد الرحيم ، (براى بار سوم) ، (فقط چند روز) ۴۲۳

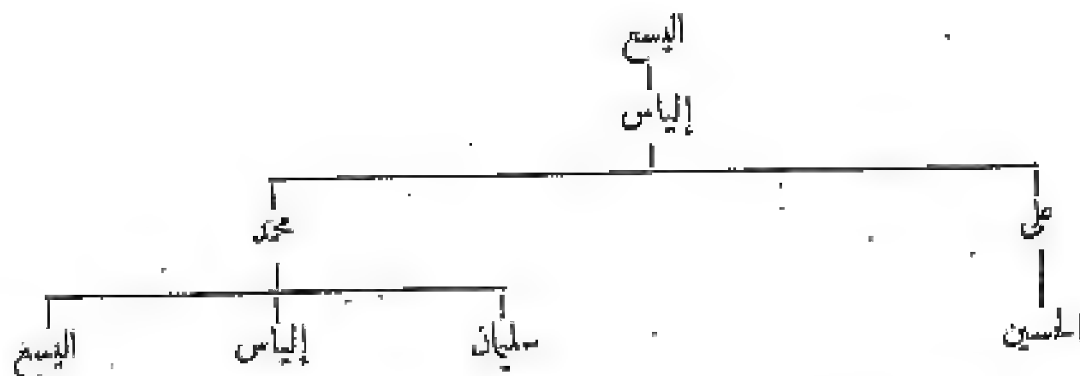
---

(۱) او را صاحب ناميدند براى آنكه او مصاحب الفضل بن العميد بود و او را صاحب ابن العميد نيز گفته‌اند در ۱۶ ذى القعده سال ۳۲۶ در اصطخر زاييده شد و در ۲۴ صفر سال ۳۸۵ بری در گذشت . ابن خلكان (چاپ مصر) ج ۱ ص ۷۶ (مترجم عربى) .

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .
ابن مسكويه : تجارب الأمم .
ابن خلدون : العبر .
حمد الله مستوفى قزوينى : تاريخ گزيده .
طبقات ناصرى (ترجمه Raverty) .
دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده: «بويهيون» (K. V. Zetterstéen)
Amedroz : Three years of Buwaihid Rule (JRAS)
Amedroz : The Assumption of the Title Schâhanschâh by Buwayhid Rulers, Num. Chron. 1905
Mirkhond : Chapitre Buyides
Wilken : Geschichte der Sultane aus dem Geschlecht Buje
A. Müller : Der Islam, 11, 40 ss.
Weil : Geschichte der Chalifen, 11, p. 650 ss. 111, 1-95
Muir: The Caliphate pp. 580-583
Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 115
Kuhn : Grundriß der Iranischen Philologie, 11, 564-6
Justi : Iranisches Namenbuch p. 442
Defrémery : Memoire sur les Emirs el-Omera (Extr. Sav. Etr. 1e Serie).
Lindberg : Essai sur les Monnaies coufiques frappées par les Bouyides 1842
Tiesenhausen : Mélanges de Numismatique Orienale p. 32
Zambaur : Contributons I, Nos 99-106, 11, Nos 286-288 111, Nos 460-471
Covernton : Two Silver Coins, Num. Chron. 1903
" : Some Silver Buwayhid Coins, Num. Chron. 1909

۲۰۶ — بنى إلياس در كرمان

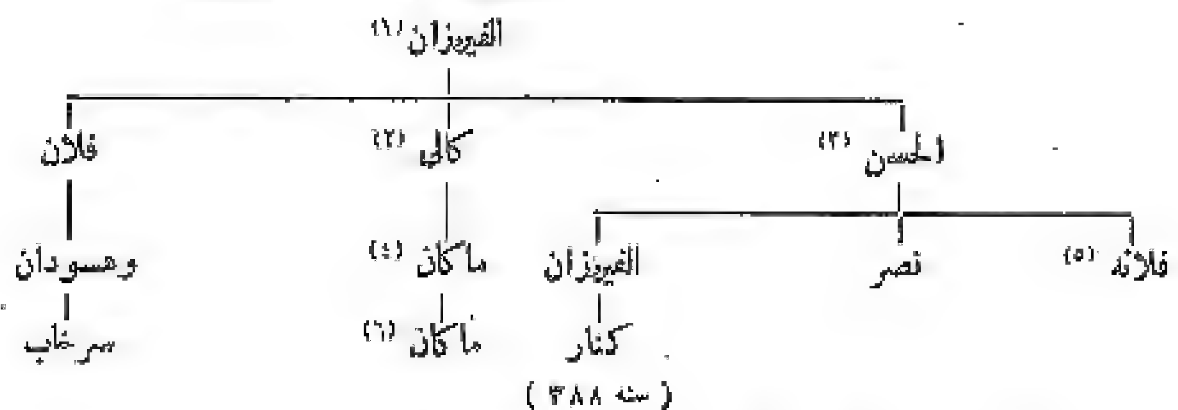
۱ — أبو على محمد بن إلياس بن اليسع[1]	سنه ۳۱۷ ه
۲ — اليسع بن محمد ، (جنگ با عضد الدوله وفرار به بخارى سنه ۳۵۷ ، متوفى سنه ۳۵۸)	۳۵۵
۳ — سليمان بن محمد ، (او را آل بويه در سنه ۳۵۹ كشتند)	۳۵۸
٤ — الحسين بن على بن إلياس ، (كوشيد كرمان را برگرداند . موفق نشد) . .	۳٦٤

مراجع : ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .
Sachau : Verzeichnis N° 14, p. 10, 11

(۱) يا بنو اليسع .

۲۰۷ – بنی فیروزان دوشکور

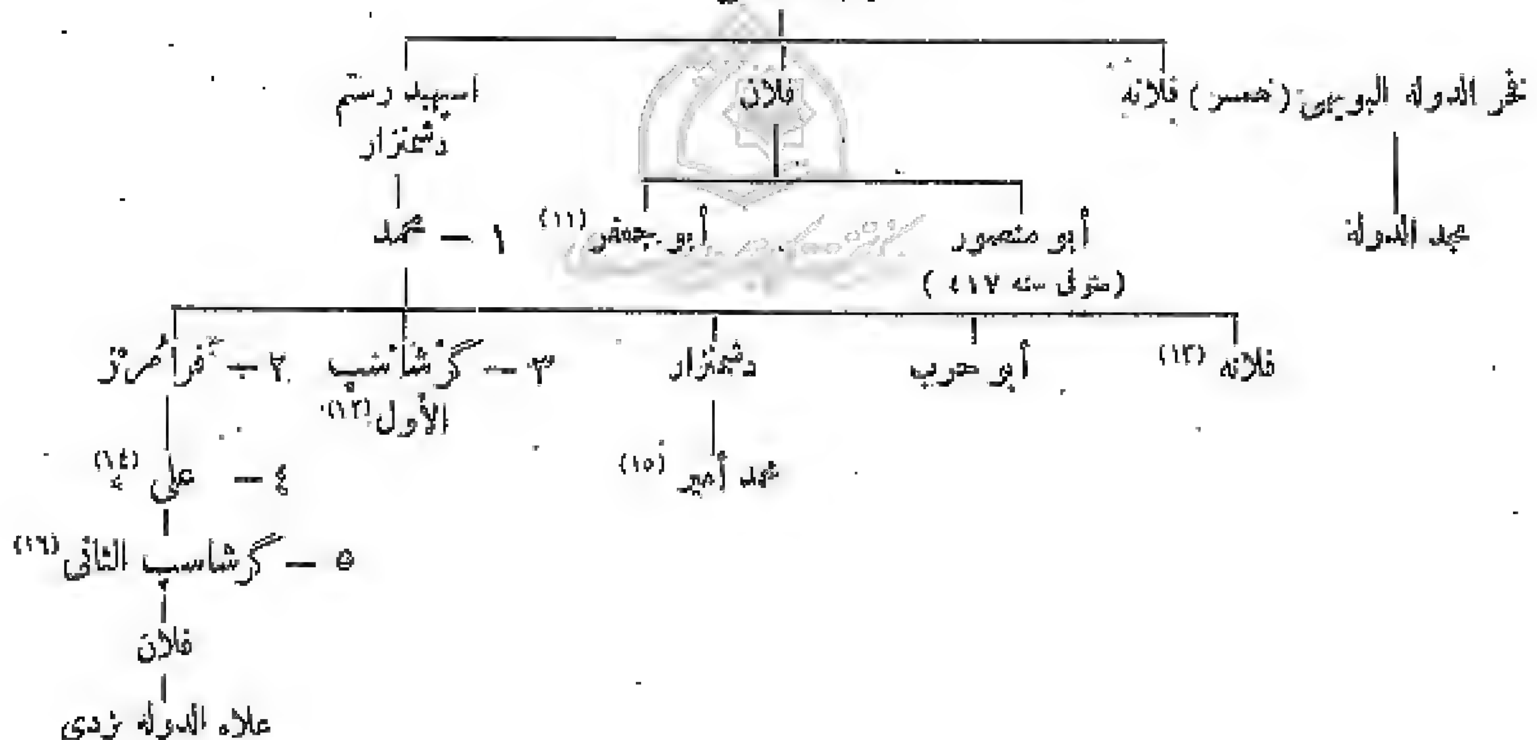
مراجع : ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

Justi : Iranisches Namenbuch p. 443

۲۰۸ – بنی کاکویه

(در اصفهان و همدان : عمال آل بویه سپس غزنویان)

۱ – علاء الدوله [عضد الدین] أبو جعفر محمد بن دشمنزار ، ابن کاکویه [۷]	سنه ۳۹۸ ﻫ	○
۲ – ظهیر الدین أبو منصور فرامرز ، (عامل سلاجقه [۸] سنه ۴۳۸) . .	۴۳۳	○
۳ – علاء الدوله أبو کالیجار گرشاسب ، (همدان ونهاوند . متوفی سنه ۴۴۳)	۴۴۳	
۴ – أبو منصور علی بن فرامرز ، (در یزد بود تا سنه ۴۸۸)	۴۶۹	
۵ – علاء الدوله أبو کالیجار گرشاسب [۹] [الثانی] ، (تا سنه ۵۱۳ تقریباً)	۴۸۸	

(۱) نک . ابن الاثیر ج۲ ص۳۳۸ و ج۸ ص۲۹۱–۲۹۳ . (مترجم عربی)
(۲) یا کاکی .
(۳) دختر رکن الدوله را بهزنی گرفت .
(۴) در سال ۳۱۰ فرمانروای طبرستان ، و در سال ۳۱۶ فرمانروای جبل ، و در سالهای ۳۱۷ و ۳۲۳ فرمانروای خراسان بود .
(۵) به زنی رکن الدوله بویهی در آمد .
(۶) نام او در ابن الاثیر به دست نیامد . (مترجم عربی)
(۷) در سال ۳۹۸ بر اصفهان ، و در سال ۴۱۴ بر همدان ، و در سال ۴۱۴ بر سابور خواست دست یافت . در سال ۴۳۳ درگذشت . ابن الاثیر (ج۵ ص۲۲۱) او را محمد بن دشمنزیار نامیده است . (مترجم عربی)
(۸) در سال ۴۴۳ جای خود را از اصفهان به یزد تغییر داد و سلجوقیان ، اصفهان را گرفتند .
(۹) در تاریخ گزیده (ص۵۰۳) علاء الدین آمده است . (مترجم عربی)
(۱۰) گویند که او پسر رستم شروین باوندی است .
(۱۱) در سال ۴۱۷ در سابور خواست (شاپور خواست) درگذشت .
(۱۲) دختر کوک تاش بزرگ ترکان غز را بهزنی گرفت .
(۱۳) بهزنی مسعود غزنوی در آمد .
(۱۴) ارسلان خاتون دخت داود بن میکائیل سلجوقی بیوه خلیفه القائم را بهزنی گرفت .
(۱۵) در حدود سال ۴۹۴ فرمانروای یزد بود .
(۱۶) خواهر محمد و سنجر سلجوقی را به زنی گرفت .

مراجع :

تاريخ گزيده .

ابن اسفنديار : تاريخ طبرستان .

ظهير الدين : تاريخ طبرستان .

ميرخوند : روضة الصفا .

ابن الأثير الكامل : فى التاريخ

دائرة المعارف الإسلاميه ، (چاپ فرانسه) ماده : « كاكويهيون » (Cl. Huart)

St. Lane-Poole : Unpulished Coins of the Kâkweyhîs, (Num. Chron. 1875)

Justi : Iranisches Namenebuch p. 445.

Horn : Grundriß der ir. Phil vol. II, p. 565

Tornberg : Sur un dirhem Kakwaïhide inédit; Revue Num. Belge 1892, p. 329

Stikel, ZDMG XVIII-297 et XLIX-71

Zambaur : Contributions, III, 28, N° 474[1]

۲۰۹ — باطنيان ألموت

(در ايران)

۱ — الحسن بن الصّبّاح ، (متوفى در ۶ ربيع الثانى سنه ۵۱۸) [۲]		رجب[۳]	سنه ۴۸۳ ﻫ
۲ — كيا بزرگ أميد الرودبارى [۴]	۹	ربيع الثانى	۵۱۸
۳ — محمد [الأول] بن بزرگ أميد ، (متوفى در ۳ ربيع الأول سنه ۵۵۷)	۲۶[۵]	جمادى الآخر	۵۳۲
۴ — الحسن [الثانى] كوركيا بن محمد[۶] ، (متوفى در ۵ ربيع الأول سنه ۵۶۱)	۳	ربيع الأول	۵۵۷
۵ — نور الدين خداوند محمد [الثانى] بن حسن [الثانى] ، (مسمومش كردند).	۶	ربيع الأول	۵۶۱
۶ — جلال الدين حسن [الثالث] بن محمد [الثانى] ، (مسمومش كردند).	۱۰	ربيع الأول[۷]	۶۰۷
دوباره به مذهب سنيان گرويدند			سنه ۶۰۸
۷ — علاء الدين محمد [الثالث] بن حسن [الثالث] ، (مقتول در ۳۰[۸] ذى الحجه سنه ۶۵۳)		شوال[۹]	۶۱۸
۸ — ركن الدين خورشاه ، (او را هولاكو در ۲۹ شوال سنه ۶۵۴ بكشت)		آخر شوال[۱۰]	۶۵۳

(۱) جايى كه مسكوكات و مدارك تاريخى اين خاندان نگاهدارى مى شود .

(۲) نک . تاريخ گزيده ج ۱ ص ۴۹۶ . (مترجم عربى) . نسب آغاخان رهبر اسماعيليان هند مستقيما "به حسن صباح ميرسد .

(۳) نک . تاريخ گزيده ج ۱ ص ۴۸۸ . (مترجم عربى)

(۴) از ۲۰ ذى القعده سال ۴۹۵ در قلعه لمسار (لمبسر) بود . در جمادى الاول سال ۵۳۲ در گذشت . نک . تاريخ گزيده ص ۵۱۹ . (مترجم عربى)

(۵) نک . تاريخ گزيده . ج ۱ ص ۵۹۷ . (مترجم عربى)

(۶) نک . تاريخ گزيده ج ۱ ص ۴۹۹ . (مترجم عربى)

(۷) نک . تاريخ گزيده ج ۱ ص ۵۰۵ (مترجم عربى)

(۸) در تاريخ گزيده (ج ۱ ص ۵۱۱) آخر شوال آمده است . (مترجم عربى)

(۹) در تاريخ گزيده (ج ۱ ص ۵۰۷) ۱۵ رمضان آمده است . (مترجم عربى)

(۱۰) نک . تاريخ گزيده ج ۱ ص ۵۰۷ — ۵۰۸ . (مترجم عربى)

نسب باطنیان

محمد بن یوسف الحمیری
|
الحسین
|
جعفر [1]
|
محمد
|
علی
|
الصبّاح
|
الحسن [2]
|
بزرگ امید [3] — فلانه [4]
|
محمد الأول
|
الحسن الثانی
|
محمد الثانی
|
جلال الدین حسن الثالث
|
علاء الدین محمد الثالث (زاده سنه ۶۰۸) — فلانه [5]
|
رکن الدین خورشاه — شاهنشاه — إیران شاه

مراجع: حمد الله مستوفی قزوینی: تاریخ گزیده.

دائرة المعارف الإسلامیة (چاپ فرانسه)، ماده: «باطنیة» (Carra de Vaux)

Defrémery: Essai sur L'histoire des Ismaéliens ou Batiniens de la Perse. J. As. V[e] série, VIII (1856) p. 353

Sachau: Verzeichnis, N° 26, p. 15

Justi: Iranisches Namenbuch p. 457.

Casanova: Monnaie des Assassins de Perse; Rev. Num. 1893

Bartholomaei: Revue Num. Belge, 3e série, Tome III p. 432.

Guyard: Un grand-maître des Assassins, J. As. 1877.

---

(۱) در تاریخ گزیده (چ ۱ ص ۴۸۷) این نسب چنین آمده است: «جعفر بن حسین بن محمد الصباح بن یوسف الحمیری» (مترجم عربی)

(۲) آخرین شاخهٔ این شجره: (J. As. 1877, I, p. 337)

أبو الحسن
(حاکم کرمان حدود سنه ۱۱۷۰)
|
شاه خلیل الله (سید کهکی)
(صاحب «محلات» نزدیک «قم»)
(متوفی در شهر یزد سنه ۱۲۳۲)
|
آقا خان محلاتی (دختر فتحعلی شاه را به زنی گرفت)
(بسال ۱۲۵۴ در کرمان سر به طغیان بر داشت سپس به هند بگریخت)
|
محمد آقا خان
(زاده سنه ۱۲۹۶)

* شاید کهک از توابع زرنج باشد، ر. ک معجم البلدان یاقوت ج ۴ ص ۳۳۱. (مترجم عربی) کهک از نواحی محلات است نه از توابع زرنج (مترجم فارسی).

(۳) دختر شاه غازی رستم باوندی را به زنی گرفت.

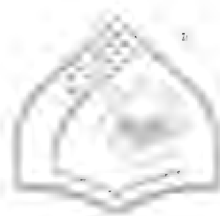
(۴) به زنی عزالدین هزار اسب بن نامور بادوسپانی درآمد.

(۵) به زنی کینخوار پدر اردشیر باوندی درآمد.

بخش یازدهم

سلاجقه و اتابکه

۲۱۰ — سلاجقه بزرگ

در ایران (پایتخت اصفهان)

٥	۱ — رکن الدین طغرلبیک أبو طالب محمد بن میکائیل [۱] بن سلجوق . .	شوال	سنه ۴۲۹ ﻫ
٥	۲ — عضد الدوله أبو شجاع محمد ألب آرسلان بن داود [۲]	۸ رمضان	۴۵۵
٥ ۵	۳ — جلال الدوله (معز الدین) أبو الفتح ملکشاه بن ألب آرسلان ، (متوفی در ۱۵ شوال سنه ۴۸۵) [۴]	۱۰ [۳] ربیع الأول	۴۶۵
٥	٤ — ناصر الدین محمود بن ملکشاه [۵]	۱۵ شوال	۴۸۵
٥	٥ — رکن الدین أبو المظفر برکیارُق بن ملکشاه [۶]		۴۸۷
	جلال الدوله معز الدین . . . . . ۳ ربیع الثانی سنه ۴۹۸		
	ملکشاه [الثانی] بن برکیارُق . . . . (زاده سنه ۴۹۲) ، او را محمود بن ملکشاه فی ۲۳ جمادی الأولی سنه ۴۹۸ عزل کرد)		
٥ ۵	۶ — غیاث الدین أبو شجاع محمد بن ملکشاه [۸] بن ألب آرسلان . . .	۲۳ [۷] جمادی الأولی	۴۹۸
٥ ۵	۷ — ناصر الدین (سپس معز الدین) أبو الحارث أحمد سنجر بن ملکشاه [۹] .	۲۴ ذی الحجه	۵۱۱

مراجع :

ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

میرخوند : روضة الصفا ، (Vullers; Historia Seldjukidarum) .

حمد الله مستوفی : تاریخ گزیده .

طبقات ناصری : (ترجمه راورتی) .

(۱) درباره شرح حال او رجوع کنید به ابن خلکان (چاپ مصر) ج۲ ص۴۴ ، ایضاً . عباس اقبال طبقات سلاطین ص ۱۳۵ (مترجم عربی)

(۲) بر تخت نشینی رسمی او در بغداد توسط خلیفه القائم در ۷ جمادی الاول ۴۵۶ بود . از سال در گذشت پدرش یعنی سال ۴۵۱ فرمانروای خراسان بود در ربیع الاول ۴۶۵ به ناگهانی کشته شد . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۳ ص۲۳۰ ، و (چاپ مصر) ج۲ ص۴۶ . از القاب او برهان امیر المومنین است . نک . تاریخ گزیده ج۱ ص۲۵۷ . (مترجم عربی)

(۳) ۵ ربیع الاول . نک . تاریخ گزیده ج۱ ص۲۵۷ . (مترجم عربی)

(۴) لقب سلطانی او جلال الدوله بود بنا به تقویم نوینی که توسط ملکشاه در ۱۰ رمضان سال ۴۷۱ (مارس ۱۰۷۹) بنیان نهاده شد عصر وی عهد جلالی نامیده گردید . نک .

*Ginzel; Handbuch der math. und techn. Chronologie, 1, 300

لقبی که برای سلطان روی سکه‌ها نقر میشد گاهی جلال الدوله و هنگامی معز الدین بود ، در باره شرح حال او رجوع کنید به ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۳ ص۴۴۰ ، و (چاپ مصر) ج۲ ص۱۲۳ . از لقبهای او امیر المومنین و الملک العادل است . (مترجم عربی)

(۵) مادرش ترکان خاتون بود و در اصفهان جانشین او شد و به هفت سالگی درگذشت لقب او مغیث الدین ناصر الدنیا والدین است . نک . تاریخ گزیده ج۱ ص۲۳۵ . (مترجم عربی)

(۶) در سال ۴۷۴ زائیده شد و پس از مرگ پدرش او را در ری سلطان خواندند . در ۱۲ ربیع الثانی سال ۴۹۸ در گذشت . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۱ ص۲۵۱ و (چاپ مصر) ج۱ ص۸۸ . از لقبهای او یمین امیر المومنین ، شهاب الدوله ، مجد الملک ، ابو الفوارس است . تاریخ گزیده ج۱ ص۲۳۷ . (مترجم عربی)

(۷) در تاریخ گزیده (ج۱ ص۲۴۷) آمده است که وی در ۱۲ جمادی الثانی به فرمانروائی رسید . (مترجم عربی)

(۸) از سال ۴۹۲ فرمانروای بغداد بود . از سال در گذشت پدرش یعنی سال ۴۸۵ با برادرش برکیارق در جنگ و ستیز بود ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۳ ص۲۲۲ ، و (چاپ مصر) ج۲ ص۴۷ .

(۹) از ۵ جمادی الاول سال ۴۹۰ فرمانروای خراسان و پیشوای غیر رسمی خاندان سلجوقی بود . در سال ۵۵۲ در گذشت . سکه‌هایی که بین سالهای ۴۹۰ و ۵۱۱ ضرب شده نام برکیارق یا محمد را کنار دارد . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۱ ص۶۰۰ ، و (چاپ مصر) ج۱ ص۲۱۷ .

۲۱۱ – سلاجقهٔ عراق

○ △	(ا) مغیث الدین أبوالقاسم محمود بن محمد بن ملکشاه [1]، (متوفی در ۱۰ شوال سنه ۵۲۵)	۲۴ ذی‌الحجه	سنة ۵۱۱ ﻫ
○	(ب) غیاث الدین أبوالفتح داود بن محمود، (الجبل وآذربایجان به تنهایی)	شوال	۵۲۵
	(ج) رکن الدین أبوطالب طغرل [الأول] بن محمد [2]، (متوفی سنه ۵۲۷)		۵۲۶
○	(د) أبوالفتح غیاث الدین مسعود بن محمد [3]، (متوفی همدان)		۵۲۷
○	(ﻫ) معین الدین ملکشاه بن محمود بن محمد بن ملکشاه	۱۱ جمادی الآخر [4]	۵۴۷
○	(و) غیاث الدین محمد بن محمود (متوفی در ذی الحجه سنة ۵۵۴، محاصره بغداد سنه ۵۵۲)		۵۴۸
○	(ز) سلیمان شاه بن محمد [5]	ربیع الأول	۵۵۵
	(ح) رکن الدین آرسلانشاه بن طغرل، أبوالمظفر [6]		۵۵۶
○	(ط) رکن الدین طغرل [الثانی] بن آرسلانشاه [7]		۵۷۳
	خوارزمشاه		

۲۱۲ – سلاجقهٔ شام

△	تاج الدولة أبوسعد تتش بن ألب آرسلان [8]		سنة ۴۷۱ ﻫ
	سقوط حلب وانقسام دولت		۴۷۷
	فخر الملوك رضوان بن تتش [9]، (متوفی در ۲۸ جمادی الأولی سنة ۵۰۷)	حلب	۴۸۸
	شمس الملوك أبو نصر دقاق بن تتش، (تا ۱۸ رمضان سنه ۴۹۷) [10]	دمشق	۴۸۸
	تاج الدوله ألب آرسلان الأخرس بن رضوان [11]	حلب	۵۰۷
	سلطانشاه بن رضوان، (تحت قیمومیت بدر الدین لؤلؤ)		۵۰۸
	بازگشت حلب به ایلغازی [12]		۵۱۱

مراجع :

ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

ابن القلانسی : ذیل تاریخ دمشق .

ابن الشحنة : الدر المنتخب فی تاریخ مملكة حلب (بیروت سنه ۱۹۰۹) .

---

(۱) حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده ج ۱ ص ۲۷۵) می‌نویسد که وی در ۱۱ شوال سال ۵۲۵ درگذشت . (مترجم عربی)

(۲) حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده ج ۱ ص ۲۷۷) می‌نویسد که وی در سال ۵۲۹ درگذشت . (مترجم عربی)

(۳) در ۳ ذی‌القعده سال ۵۰۲ زائیده شد و در ۱۱ جمادی الثانی سال ۵۴۷ درگذشت . ابن‌خلکان (چاپ اسلین) ج ۳ ص ۳۵۵ و (چاپ مصر) ج ۲ ص ۹۳ . خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۲۱۶) می‌نویسد که در سال ۵۲۶ به فرمانروایی رسید . از لقبهای او قسیم امیرالمومنین می‌باشد . حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده ج ۱ ص ۲۷۹) می‌نویسد که وی در اول رجب سال ۵۴۷ درگذشت . (مترجم عربی)

(۴) نک . ابن خلکان ج ۲ ص ۹۳ . (مترجم عربی)

(۵) در شوال ۵۵۵ به زندان افتاد و در ربیع الثانی سال ۵۵۶ درگذشت . حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده ج ۱ ص ۲۹۵) می‌نویسد که پیش از او سلطانی به نام ملکشاه سوم بن محمود دوم بود که از ۲۶ صفر ۵۵۵ تا ۱۱ ربیع الاول حکومت داشت (مترجم عربی)

(۶) پدرزنش ایلدگز اورا به فرمانروایی رسانید و در سال ۵۷۳ به زندان افتاد .

(۷) دیناری نام اورا دارد . نک :
(Tiesenhausen : Mélanges, Revue Num. Belge 1875, N° 119)

(۸) پس از اینکه دقاق درگذشت اتابک طغتکین تتش بن دقاق بر دمشق فرمانروایی کرد و او کودکی بود که چند سال بیش نداشت . سپس بکتاش بن تتش به فرمانروایی رسید ، ولی در رمضان سال سال ۴۹۷ خود مختار شد .

(۹) نک . ابن‌خلکان (چاپ مصر) ج ۲ ص ۹۵ و ابن القلانسی ص ۱۸۹ . (مترجم عربی)

(۱۰) در سال ۵۰۸ توسط غلامی در حلب به قتل رسید ، ولی مترجم عربی به نقل از ابن‌خلکان (ج ۱ ص ۹۵) می‌نویسد که وی در ۱۸ رمضان سال ۴۹۷ درگذشت .

(۱۱) در رمضان سال ۴۵۸ زائیده شد . درباره شرح حال او رجوع کنید به . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۱ ص ۲۷۳

(۱۲) نک . ذیل تاریخ دمشق ص ۱۹۹–۲۰۲ . (مترجم عربی)

۲۱۳ — سلاجقه کرمان

(بردسیر ، کیزد آباد)

٥	۱ — عماد الدین قرا آرسلان[۱] قاورد بن داود		سنه ۴۳۳ ﻫ
٥	۲ — کرمانشاه بن قاورد		٤٦٦
٥	۳ — رکن الدولة سلطانشاه بن قاورد[۲]		٤٦٧
	حسین عمر ، (مدعی حکم)	٤٦٧	
٥	٤ — محیي الدین عماد الدولة تورانشاه بن قاورد[۳]		٤٧٧
	٥ — بهاء الدین إیرانشاه بن تورانشاه		٤٩٠
	٦ — محیي الدین آرسلانشاه [الأول] بن کرمانشاه		٤٩٥
	۷ — مغیث الدین محمد [الأول] ملکشاه بن آرسلانشاه		٥٣٧
	۸ — محیي الدین طغرلشاه بن ملکشاه		٥٥١
٥	۹ — بهرامشاه بن طغرلشاه		٥٦٥
	آرسلانشاه بن طغرلشاه ، (مدعی حکم)	٥٦٥	
	۱۰ — آرسلانشاه [الثانی] بن طغرلشاه		٥٧٠
	۱۱ — تورانشاه بن طغرلشاه		٥٧٢
٥	۱۲ — محمد [الثانی] بن بهرامشاه		٥٧٩
	او را ملك دینار (از غزها) عزل کرد	٥٨٢	
	خوارزمشاه	٥٩١ — ٦١٩	

مراجع :

تاریخ گزیده .

ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

طبقات ناصری .

Houtsma : Zur Geschichte der Selg'uken von Kirmân ZDGM: XXXIX 362-402

Houtsma : Les Seldjoucides du Kermân… (Leide 1886). p. 137

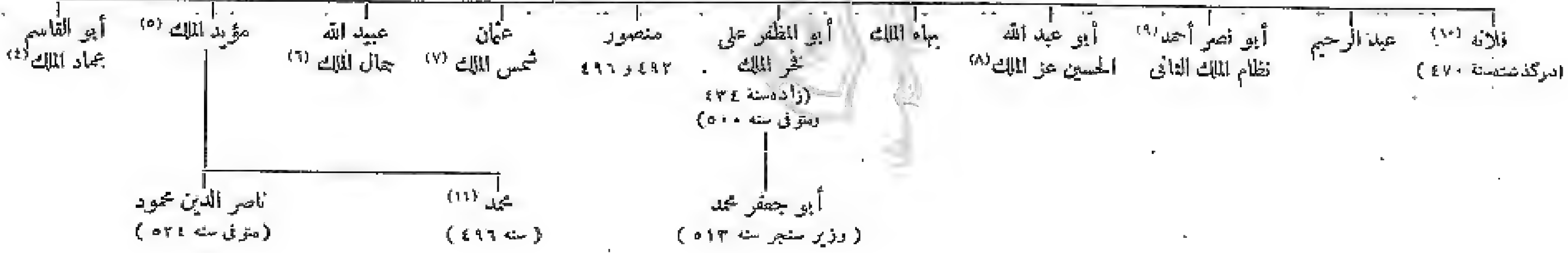
Justi : Iranisches Namenbuch

(۱) عباس اقبال (ص ۱۳۵) می‌نویسد که نام او قاوردبیگ است . (مترجم عربی)

(۲) دینارهایی در مجموعه‌ی (Gerson da Cunha, Cat. 31, p. 13 N° 1253—63 Cat. de Vente p. 15) وجود دارد. خلیل ادهم (ص ۲۱۴) می‌نویسد که وی پیش از وی امیری به نام حسین به پادشاهی نشست . (مترجم عربی)

(۳) درکتابخانه خدیوی دیناری که دربردسیر به سال ۴۷۴ ضرب شده به نام این امیر وجود دارد .

۲۱۴ — خانوادهٔ نظام الملك

(۱) ابن‌خلکان (ج ۱ ص ۱۴۴) نام او را علی آورده است. (مترجم عربی)
(۲) در ۲۱ ذی‌القعده سال ۴۰۸ زائیده شد و در ۱۰ رمضان سال ۴۸۵ به ناگهان کشته شد. ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۱ ص ۴۱۵ و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۱۴۴. ابن‌الاثیر (ج ۹ ص ۳۵۹) کنیه او را ابوعلی آورده است. (مترجم عربی)
(۳) از سال ۵۱۳ تا ۵۱۵ وزیر سنجر بود. در سال ۵۱۵ در گذشت.
(۴) از سال ۴۸۵ تا ۴۹۰ وزیر ارسلان ارغون در خراسان بود.
(۵) از سال ۴۸۶ تا ۴۸۷ وزیر محمود بن ملکشاه بود.
(۶) در سال ۴۷۵ به او زهر خورانیدند.
(۷) فرمانروای مرو بود.
(۸) وزیر برکیارق بود. در سال ۴۸۷ در گذشت.
(۹) از سال ۵۰۰ تا ۵۰۳ وزیر برکیارق بود.
(۱۰) در سال ۴۶۲ به زنی عمیدالدوله بن جهیر دوم در آمد.
(۱۱) از سال ۴۹۲ تا ۴۹۴ وزیر محمد بن ملکشاه بود.

٢١٥ – أصحاب الشحنة في بغداد[1]

١ – از طرف طغرلبک

الأمير بُرْسُق		سنة ٤٥١ ﻫ

٢ – ألب آرسلان

أيتكين السُّليماني		٤٥٦
سعد الدوله گوهرايين[2]		٤٦٤

٣ – ملكشاه

گوهرآيين ، (ثابت ماند سپس بركيارق سنه ٤٨٦ او را خلع كرد)	صفر	٤٦٦
نجم الدوله خمارتكين الشرابي[3] الطغرائي ، (جانشين او)		٤٨٢

٤ – محمود بن ملكشاه

در بغداد شحنه نداشت . . . .

٥ – بركيارق

الأمير يَلْبَرْد ، (بوسيله زبيده مادر بركيارق در رمضان سنه ٤٨٦ كشته شد) . .		٤٨٦
أيتكين جَب	١٤ محرم	٤٨٧
يوسف بن أبُق التركماني ، (از طرف تتش)	صفر	٤٨٨
نجم الدين إيلغازي بن أُرْتُق ، (از طرف محمد بن ملكشاه)	محرم	٤٩٥
كمشتكين الجاندار القيصري بن بلكابك ، (از طرف بركيارق)	١٤ ربيع الأول	٤٩٦
نجم الدين إيلغازي بن أرتق ، (از طرف بركيارق)	ربيع الثاني	٤٩٧

٦ – محمد بن ملكشاه

بهروز مجاهد الدين الغياثي ، (تا سنه ٥٣٦ ﻫ ، حكمراني او پيوسته نبود) .		—

٧ – سنجر

آقسنقر البُرْسُقي ، أبو سعيد سيف الدين قسيم الدوله[4]	شعبان	٤٩٨
ثبت في مركزه	محرم	٥١٢
زنكي بن آقسنقر	ربيع الأول	٥٢١
بهروز ، (براى بار دوم)		٥٢١
محمود بن محمد بن آقسنقر	جمادى الآخر	—
مسعود بن محمد		—
بك أبه (بكبه) المحمودي	آخر رمضان	٥٢٩

مراجع : ابن الأثير : الكامل

---

(١) نايب يا نماينده سلجوقيان بزرگ در نزد خليفه بود ، و لقب شحنه كه لقبي ايراني است داشت ، و چون اين نايب در عين حال شحنگي پايتخت را به عهده داشت ، از اينجهت اين لقب از آن پس برحاكم يا والي آن ولايت اطلاق مي شد . ابن خلكان (چاپ اسلين) ج ١ ص ٤–١٧٢ .

(٢) نك . ابن الاثير ج ٥ اص ٢٥٠ . (مترجم عربي)

(٣) ابن الاثير ج ٩ ص ٥٠ . (مترجم عربي)

(٤) در ٩ ذي القعده سال ٥٢٠ باطنيان او را كشتند . ابن خلكان (چاپ اسلين) ج ١ ص ٢٢٧ ، و (چاپ مصر) ج ١ ص ٧٩ .

٢١٦ – وزراي سلاجقه

(أ) سلاجقه بزرگ

١ — طغرلبگ

أبو القاسم علی بن عبد الله الجوینی		سنه ٤٣٥ ﻫ
أبو عبد الله الحسین بن علی ، رئیس الرؤساء [الثانی] . . .		
أبو نصر محمد بن منصور بن محمد عمید الملك الكُندری الطوسی [1] .		٤٤٧

٢ — ألب أرسلان ، ٣ — ملكشاه

الكندری ، (باقی ماند)		
أبو محمد الحسن بن محمد بن اسحق الدهستانی نظام الملك [2] ، (متوفی در ١٠ رمضان سنه ٤٨٥)	محرم	٤٥٦
تاج الملك أبو الغنایم المرزبان بن خسرو فیروز ملقب بابن دارُسْت [3] ، (متوفی در ١٢ محرم سنة ٤٨٦)	١٠ رمضان	٤٨٥

٤ — محمود بن ملكشاه

مؤید الملك عبید الله بن نظام الملك	محرم	٤٨٦

٥ — برکیارق

عز الملك ، أبو عبد الله الحسین بن نظام الملك ، (متوفی سنة ٤٨٧) . . .	شوال	٤٨٦
مؤید الملك ، (برای بار دوم)		٤٨٧
فخر الملك علی بن نظام الملك		٤٨٨
أبو المحاسن العمید الأعز عبد الجلیل بن علی بن محمد الدهستانی جلال الدوله (به بغداد فرستاد و برای بار دوم منصوب شد سنه ٤٩٤ سپس در صفر سنه ٤٩٥ کشته شد)	ربیع الأول	٤٩٣
خطیر الملك ، أبو منصور محمد بن الحسین المیبُدی	١٢ صفر	٤٩٥

٦ — محمد بن ملكشاه

محمد بن مؤید الملك بن نظام الملك		٤٩٢
خطیر الملك ، أبو منصور محمد بن الحسین المیبدی ، (برای بار دوم) . .	١٧ ذی الحجه	٤٩٤
سعد الملك أبو المحاسن ، (عزل در شوال سنه ٥٠٠)	صفر	٤٩٨
نظام الملك [الثانی] ، أبو نصر أحمد بن نظام الملك	شوال	٥٠٠
خطیر الملك ، (برای بار سوم)		٥٠٤

٧ — سنجر

المجیر أبو الفتح علی بن الحسن الطغرائی ، (عزل سنه ٤٩٧)	جمادی الأولی	٤٩٠
فخر الملك علی بن نظام الملك ، (برای بار دوم) (متوفی سنه ٥٠٠) . . .	ربیع الثانی	٤٩٨
أبو جعفر محمد بن علی بن نظام الملك		٥١٣

---

(١) دوست امام الحرمین بود . در سال ٤١٥ زائیده شد و در ٦ ذی الحجه سال ٤٥٦ او را در نیشابور شکنجه دادند و سپس کشتند . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج٣ ص٢٩١ ، و (چاپ مصر) ج٢ ص٧٢ .

(٢) ابن خلکان (ج١ ص١٤٤) می نویسد که نام او ابوعلی الحسن بن علی بن اسحق بن العباس ملقب به نظام الملك قوام الدین الطوسی است ، در ٢١ ذی القعده سال ٤٠٨ در نوقان زائیده شد . (مترجم عربی) .

(٣) نک . ابن خلکان ج١ ص١٤٥ . (مترجم عربی)

شهاب الإسلام ، أبو المحاسن عبد الرّزّاق بن عبد الله بن محمد ، ابن الفقيه ، (برادرزاده نظام الملك) . . . . سنه ۵۱۳ ه

سعد بن علی بن عیسی القُمّی ۵۱۵

عثمان القمی ۵۱۵

معین الملك أبو نصر أحمد بن الفضل ، الوزیر المختص ، (کشته شد سنه ۵۲۱) ۵۲۰

(ب) سلاجقه شام

۱ — تتش

أبو نصر أحمد بن الفضل . . . . —

أبو البرکات جُهَیر معتمد الدولة بن محمد ۴۸۶

ابن محمد ، ابن جهیر [الرابع] ، کافی الکفاة یا الکافی . .

فخر الملك بن نظام الملك ۴۸۷

۲ — رضوان ، ۳ — دقاق

أبو القاسم الحسن بن علی الخوارزمی ۴۸۸

(ج) سلاجقه عراق

۱ — محمود[1]

نظام الدین أبو منصور الربیب بن محمد بن الحسین بن عبد الله[2] الهمدانی ، (متوفی سنه ۵۱۳) ۵۱۱

السُّمَیْرَمی ، أبو طالب الکمال . . . . جمادی الأولی ۵۱۳

شمس الملك عثمان بن نظام الملك ، (متوفی در ۲ جمادی الآخر سنه ۵۱۷) . غره صفر ۵۱۶

أبو نصر أحمد بن محمد بن حامد بن محمد المستوفی ، العزیز (یا عزیز الدین) ۲ جمادی الآخر ۵۱۷

أبو القاسم علی بن القاسم الأنسآبادی[3] ، (عزل در ربیع الثانی سنه ۵۲۱) . ۵۱۸

شرف الدین أنوشروان بن خالد بن محمد الکاشانی ، (تا رجب سنه ۵۲۲) ۵ شعبان ۵۲۱

الأنسابادی ، (برای بار دوم) . . . . ۲۴ رجب ۵۲۳

۲ — داود ، ۳ — طغرل الأول

الأنسآبادی ، (متوفی در شوال سنه ۵۲۷) . . . . رجب ۵۲۶

٤ — مسعود بن محمد

فخر الملك أبو علی عمّار بن محمد بن عمار ۵۱۲

الأستاذ الطغرائی ، أبو اسماعیل الحسین بن علی بن محمد بن عبد الصمد ۵۱۳

---

(۱) نک . وزراء "الخلفاء" المعاصرین ص ۵ — ۱۱

(۲) درترجمه عربی بهنقل ازابن الأثیر (ج ۵ ص ۳۷۵) نام او چنین آمده است : نظام الدین ابو منصور الحسین بن محمد بن الحسن بن عبدالله الهمدانی .

(۳) نک . ابن الاثیر ج ۵ ص ۲۵۲ . (مترجم عربی)

العمید ، فخر الکُتّاب ، مؤید الدین[1] . . . .

شرف الدین أنوشروان بن خالد الکاشانی ، (وزیر مخفی شده بود)[2] . . . سنه ۵۲۲ ه

کمال الدین أبو البرکات بن سلمه الدرکزینی ۵۲۹

مراجع :

ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

۲۱۷ — بنی بوری أتابکان دمشق

۵ ۱ — أبو سعید سیف الإسلام ظهیر الدین معتمد الدوله طغتکین	رمضان	سنة ۴۹۷ ه	
أتابک دقاق بن تتش ؛ (متوفی در ۸ صفر سنه ۵۲۲)			
۵ ۲ — تاج الملوک أبو سعید بوری بن طغتکین[3]	۸ صفر	۵۲۲	
۵ ۳ — شمس الملوک اسماعیل بن طغتکین[4]	۲۱ رجب	۵۲۶	
۵ ۴ — شهاب الدین أبو القاسم محمود بن طغتکین[5]	۱۴ ربیع الثانی	۵۲۹	
۵ — جمال الدین محمد بن طغتکین	۲۴ شوال	۵۳۳	
۶ — مجیر الدین أبق	۸ شعبان	۵۳۴	
أورا محمود بن زنگی عزل کرد (متوفی سنه ۵۶۴)[6] ۵۴۹			

۵ معین الدین أنر بن عبد الله ، غلام طغتکین[12] ، (متوفی در ۲۳ ربیع الثانی سنه ۵۴۴) . . . .

مراجع :

ابن الأثیر : الکامل فی التاریخ .

ابن القلانسی : ذیل تاریخ دمشق

M. van Berchem : Epigraphie des Atabeks de Damas, 1910

---

(۱) درسال ۵۱۵ کشته شد . درباره شرح حال او رجوع کنید به ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۱ ص ۴۶۲ و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۱۵۹ .

(۲) نک . ابن خلکان ج ۲ ص ۹۳ . (مترجم عربی)

(۳) نک . ابن خلکان (ج ۱ ص ۹۶) . (مترجم عربی)

(۴) درسال ۵۲۷ برپانیاس دست یافت . در ۱۴ ربیع الثانی سال ۵۲۹ مادرش خاتون زمرد دخت جاولی او را بکشت . (مترجم عربی)

(۵) درسال ۵۳۴ بانیاس به تصرف فرانسویان درآمد .

(۶) بالسی تسلیم شد .

(۷) قبر همسرش ام بوری در گذشته در ۵۱۴ به گورستان دحداح در شمال دمشق است . نک . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۱ ص ۲۷۲ و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۱۵۹ (Berchem, l. c. p. 8 .36)

(۸) به زنی نجم الدین ایلغازی بن ارتق درآمد .

(۹) نخست به زنی نورالدین محمود بن زنگی درآمد و سپس با صلاح الدین زناشویی کرد .

(۱۰) ابن خلکان (ج ۱ ص ۹۶) می نویسد که شمس الملوک اسماعیل و شهاب الدین محمود و جمال الدین محمد فرزندان او میباشند و چنانکه مؤلف گوید فرزندان طغتکین نیستند . (مترجم عربی)

(۱۱) نک . ابن القلانسی ص ۲۲۸ . (مترجم عربی)

(۱۲) نک . ابن خلکان ج ۱ ص ۹۶ . (مترجم عربی)

۲۱۸ - بنی زنگی [1]

(ا) أتابکان موصل :

۵ ۱ — عماد الدین زنگی بن آق‌سنقر [2] . . . . سنة ۵۲۱ هـ

سپس بر موصل و حلب [3] منصوب شد . . . . غرهٔ محرم سنهٔ ۵۲۱

ألب آرسلان بن محمود السلجوقی ، (مدعی حکم) . . . ۵۴۱

۵ ۲ — سیف الدین غازی [الأول] بن زنگی [4] ، (متوفی در ۲۹ جمادی الآخر سنه ۵۴۴) ربیع الثانی ۵۴۱

۳ — قطب الدین مودود بن زنگی الأعرج [5] . . . . جمادی الآخر ۵۴۴

٥ ٤ — سیف الدین غازی [الثانی] بن مودود [6] ۵۶۴

٥ ۵ ۵ — عز الدین مسعود [7] [الأول] بن مودود [8] ، (متوفی در شعبان سنة ۵۸۹) ۳ صفر ۵۷۲

٥ ۵ ٦ — نور الدین آرسلانشاه [الأول] بن مسعود أبو الحارث العادل [9] ،
(متوفی در ۲۸ رجب سنه ۶۰۷) . . . . شعبان ۵۸۹

٥ ۷ — عز الدین مسعود [الثانی] بن آرسلانشاه ، الملك القاهر [10] . . . . ۲۸ رجب ۶۰۷

۸ — نور الدین آرسلانشاه [الثانی] بن مسعود [الثانی] . . . . . ربیع الثانی ۶۱۵

٥ ۹ — ناصر الدین محمود ، الملك القاهر ۶۱۹

٥ ۵ ۱۰ — بدر الدین لؤلؤ ، (وزیر اولی) ۶۳۱

٥ ۱۱ — رکن الدین اسماعیل بن لؤلؤ ۶۵۷

(تسلط مغول) ۶۶۰

(ب) أتابکان شام : پایتخت دمشق سپس حلب

٥ ۵ ۱ — الملك العادل نور الدین أبو القاسم محمود بن زنگی [11] ۵۴۱
(زاده سنه ۵۱۱ ، متوفی در ۱۱ شوال سنه ۵۶۹) . . . . . .

٥ ۵ ۲ — الصالح نور الدین اسماعیل بن محمود ، (تا سنه ۵۷۷) [12] ۵۶۹

ضمیمهٔ موصل شد ۵۷۷

تسلط ایوبی ۵۷۹

(ج) أتابکان سنجار

٥ ۵ ۱ — عماد الدین أبو الفتح زنگی [الثانی] بن مودود [13] ۵۶۶

٥ ۵ ۲ — قطب الدین محمد بن زنگی [الثانی] . . . . محرم ۵۹۴

۳ — عماد الدین شاهنشاه بن محمد ۶۱۶

٤ — جلال الدین محمود بن محمد ۶۱۶

تسلط ایوبی ۶۱۷

---

(۱) در منابع فارسی زنگی است . (مترجم عربی)
(۲) در ۵ ربیع الثانی سال ۵۴۱ به ناگهان کشته شد .
(۳) در سال ۵۳۴ بر بعلبک دست یافت .
(۴) فرمانروای شهرزور بود . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۲ ص ۴۴۵ و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۴۰۱ .
(۵) از سال ۵۶۲ فرمانروای شهر رقه بود . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۳ ص ۴۵۸ ، و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۱۲۹ .
(۶) از سال ۵۶۹ تا ۵۷۰ در شام جنگ ادامه داشت . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۲ ص ۴۴۱ ، و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۴۰۱ .
(۷) لین پول ( ) به نقل از ابن خلکان سال درگذشت او را ۵۷۶ می نویسد و این درست نیست .
(۸) در سال ۵۸۱ صلاح الدین او را فراری ساخت ، و از آن پس یک کارگزار ایوبی گردید . نک . Contributions, 1, N° 72
(۹) ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۱ ص ۷۴ و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۶۲ .
(۱۰) در سال ۵۹۰ زائیده شد و در ۲۶ ربیع الثانی ۶۱۵ درگذشت .
(۱۱) در ۱۷ شوال سال ۵۱۱ زائیده شد ، و ۱۱ شوال ۵۶۹ درگذشت . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۳ ص ۳۳۸ و (چاپ مصر) ج ۲ ص ۸۹
(۱۲) فرمانروایی او در دمشق بیش از شش ماه به طول نیانجامید و در ربیع الثانی سال ۵۷۰ صلاح الدین بر او غلبه کرد ، سکه‌هایی از سال ۵۷۰ به نام صلاح الدین وجود دارد که در دمشق ضرب شده است نک . Contributions 11, N° 309
(۱۳) از سال ۵۷۸ فرمانروای حلب بود . در سال ۵۷۹ آنرا به صلاح الدین واگذار کرد ، و در محرم سال ۵۹۴ درگذشت ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۱ ص ۵۴۱ ، و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۱۹۴

(د) أتابكان الجزيره

٥	١ — معز الدين سنجرشاه بن غازى [الثانى]	سنه ٥٧٦ ﻫ
٥ ۵	٢ — معز الدين محمود بن سنجر[1]	٦٠٥
	٣ — مسعود بن محمود	٦٣٩
	تسلط ايوبى ٦٤٨	

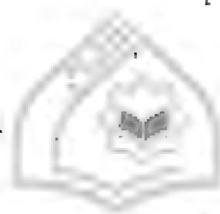
مراجع :

ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .

حمد الله مستوفى قزوينى : تاريخ گزيده .

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده : « زنگى » (K.V. Zetterstéen)

Justi : Iranisches Namenbuch p. 461.
Ismâ'il Ghâlib : Cat. Mus. Ott 11.
Sauvaire : Description de Damas. J. As. sept—oct.1894, p. 305-68.

(١) كارگزار ايوبيان بود .

نسب بنی زنگی

- قسیم الدوله آقسنقر الحاجب [1]
  - ۱ — عماد الدین زنگی [2] (أبو الجود ملقب بالملك المنصور)
    - ۲ — سیف الدین غازی الأول
      - فلان
    - ۳ — قطب الدین مودود [3]
      - ۴ — سیف الدین غازی الثانی
        - معز الدین سنجرشاه
          - معز الدین محمود (متوفی سنه ۶۰۵)
            - مسعود
          - مودود (متوفی سنه ۶۰۰)
          - غازی (متوفی سنه ۶۰۵)
        - فرع الجزیره
      - ۵ — عز الدین مسعود الاول
        - ۶ — نور الدین آرسلان شاه الاول
          - ۷ — عز الدین مسعود الثانی
            - ۸ — نور الدین آرسلان شاه الثانی
            - ۹ — محمود القاهر
            - ملکشاه
          - عماد الدین زنگی [7]
        - فلانه [6]
      - عماد الدین زنگی الثانی [5]
        - قطب الدین محمد
          - عماد الدین شاهنشاه
          - عمر
          - محمود
        - محمود قرخنشاه
        - فرع سنجار
    - نور الدین محمود
      - إسماعیل (زادهسنه ۵۵۸)
    - أمیر میران (بوزابه ؟)
      - فلانه
    - فرع شام
    - محمد [4]
      - ملکشاه (متوفی سنه ۵۷۷)

- بدر الدین لؤلؤ
  - الصالح رکن الدین إسماعیل (موصل ۶۵۷ — ۶۶۰)
  - علاء الدین السعید (حلب سنه ۶۵۸)
  - المظفر علاء الدین علی (سنجار ۶۵۷—۶۵۸)
  - سیف الدین (الجزیره ۶۰۷ — ۶۵۸)
  - اسحاق المجاهد (الجزیره)

---

(۱) دایه‌ملکشاه‌را به زنی‌گرفت .از سال۴۷۹تا ۴۸۷فرمانروای حلب‌بود . در جمادی الاول سال ۴۸۷ هنگامی که با تتش‌در جنگ‌بود کشته شد . وی ابوسعید آقسنقر بن عبدالله ملقب به قسیم الدوله‌و معروف‌به‌الحاجب‌بود .ابن‌خلکان (چاپ‌مصر) ج ۱ص۷۹مولف اشتباها " نام‌و سال‌مرگ اورا به فرزندش عمادالدین نسبت داده است .

(۲) درروز شنبه ۶ ۱ رمضان‌سال ۵۴۱کشته شد و در صفین به خاک‌سپرده‌شد .نک .ابن‌خلکان‌ج ۱ص ۱۹۳ . (مترجم عربی)

(۳) دختر تیموتاش‌حسام‌الدین‌بن ایلغازی‌بن‌ارتق‌فرمانروای ماردین را به زنی گرفت .

(۴) در ۱۵ شوال‌سال ۵۱۱ زائیده شد . و در ۱۰شوال ۵۶۹ در گذشت .

(۵) دختر عمویش نورالدین‌محمود را به زنی گرفت .

(۶) نامش خاتون الاتابکیه است . در ربیع الاول سال ۶۴۰ در گذشت و بنیانگذار مدرسه اتابکیه در دمشق است . نک . J. AS. mai-juin 1894 p. 385

(۷) فرمانروای العقر و سیس شهر زور بود . در سال ۶۳۰ درگذشت .

۲۱۹ — بنی بکتکین أتابکان إربل

(شهرزور و هکاریه وتکریت وسنجار وغیره)

۱ — زین الدین علی کوچك بن بگتکین بن محمد . . . . سنه ۵۳۹ ه

عامل موصل از طرف عماد الدین زنگی ۵۳۹

صاحب سنجار وحران وتکریت واربل وغیره ۵۴۴

انقاسم دولت ایشان ۵۶۳

۲ — زین الدین [۱] أبو المظفر یوسف بن علی در إربل ، (متوفی سنه ۵۸۶) . ۵۶۳

ه ۳ — مظفر الدین أبو سعید کوکبوری بن علی ، (درحران و اربل[۲] از سنه ۵۸۶) ۵۶۳

آنرا خلیفه المستنصر ضمیمه خلافت کرد . . . . . سنه ۶۳۰

۲۲۰ — بنی أُرْتُق

(ا) فرع حصن کیفا سپس آمد :

(ا) معین الدین سُقْمان [الأول] بن أُرْتُق . . . . سنه ۴۹۵ ه

(ب) إبراهیم بن سقمان ۴۹۸

(ج) رکن الدوله داود بن سقمان . . . . حدود ۵۰۲

ه ۵ (د) فخر الدین أبو الحارث قره ارسلان بن داود . . . . . . ۵۳۹ [۳]

ه ۵ (ه) نور الدین محمد بن قره ارسلان [۴] ۵۶۲

ه ۵ (و) قطب الدین سقمان [الثانی] بن محمد ، الملك المسعود ۵۸۱

ه ۵ (ز) ناصر الدین محمود بن محمد ، الملك الصالح ۵۹۷

ه ۵ (ح) رکن الدین مودود بن محمود ۶۱۹

(ط) الملك المسعود ۶۲۹

او را الملك الکامل محمد [الثانی] بن المظفر غازی صاحب میافارقین ۶۲۹ عزل کرد

(ب) فرع خَرْتَبِرْت [۵] :

ه (ا) عماد الدین أبو بکر بن قرا آرسلان ۵۸۱

(ب) نظام الدین إبراهیم بن أبی بکر . . . . حدود ۶۰۰

(ج) الخضر بن إبراهیم [۶] . . . .

۵ (د) نور الدین أرتقشاه ، الملك المعز بن الخضر . . . . . . حدود ۶۶۰

---

(۱) ابن خلکان (ج ۱ ص ۴۳۵) می نویسد هنگامی که زین الدین درسال ۵۶۳ درگذشت پسرخود مظفرالدین ابوسعید را جانشین خویش قرار داد ، ولی اتابکان مجاهدالدین قایماز او را بر کنار کرده و برادرش زین الدین ابوالمظفر یوسف را که در ۲۸ رمضان سال ۵۸۶ در گذشت به جای او قرار دادند . مظفرالدین برای بار دوم به اربل باز گشت . (مترجم عربی)

(۲) هنگامی که برادرش زین الدین در گذشت ، از سلطان درخواست کرد که حران والرها و سمیاط را بگیرد و به جایش اربل را به او دهد . سلطان خواست او را بر آورده کرده و شهرزور را نیزبدان بیفزود سکه ای ازسال ۵۸۷ که درحران ضرب شده به نام صلاح الدین وجود دارد .

(Contributions, I, N° 72 : نك)

در شرح حال کوکبوری ابن خلکان (چاپ اسلین) ج ۲ ص ۵۳۵ ، و (چاپ مصر) ج ۱ ص ۴۳۵ ؛

(۳) درباره تاریخ فرمانروایی او رجوع کنید به . دائرة المعارف اسلام (چاپ فرانسه) ؛

(۴) درسال ۵۷۹ آمد را از دوست خود صلاح الدین بگرفت ؛

(۵) خلیل ادهم (تاریخ دول اسلامیه ص ۲۳۹) پس از بررسی دقیقی توانست ثابت کند که عماد الدین ابوبکر پسرش نظام الدین ابوبکر ، و سپس نظام الدین ابراهیم ، و پس از آن عزالدین احمد را جانشین خود کرد . (مترجم عربی)

(۶) از سال ۶۳۱ کارگزار از سلجوقیان بود .

مراجع : أبو الفدا : المختصر فى أخبار البشر

M. van Berchem : Inschriften Oppenheim, p. 100
M. van Berchem : Inschriften Lehmann-Haupt p. 20, 21
Huart : Epigraphie arabe d'Asia-Mineure p. 17
Ritter : Erdkunde, X, p. 702
Reynaud : Monuments Blacas, 11 p. 405 et pl. X
Ismâîl Ghâlib : Catalogue Museé ott. 11.
St. Lane-Poole : On the coins of the Urtukis (Num. Chron. 1873).

(ج) فرع ماردين :

	١ — نجم الدين إيلغازى [الأول] بن أرتق [1]	حدود	سنه ٥٠٠ ﻫ
٥	٢ — حسام الدين تيمور تاش [2] بن إيلغازى ، (استيلاى بر حلب در صفر سنه ٥١٨)		٥١٦
٥	٣ — نجم الدين ألپى بن تيمور تاش [3]		٥٤٧
٥ ۵	٤ — قطب الدين إيلغازى [الثانى] بن ألپى [4]	محرم	٥٧٥
٥	٥ — حسام الدين يولق آرسلان بن إيلغازى [الثانى] [5]	جمادى الآخر	٥٨٠
	استيلاى صلاح الدين بر ميافارقين سنه ٥٨١		
٥ ۵	٦ — ناصر الدين أرتق آرسلان المنصور بن إيلغازى [الثانى] [6]	حدود	٥٩٧
٥	٧ — نجم الدين غازى [الأول] السعيد بن أرتق آرسلان		٦٣٧
٥	٨ — قرا آرسلان المظفر بن غازى [الأول]		٦٥٨
	٩ — شمس الدين داود بن قره ارسلان		٦٩١
٥	١٠ — نجم الدين غازى [الثانى] المنصور بن قره ارسلان		٦٩٣
	١١ — عماد الدين على ألپى ، العادل	ربيع الثانى	٧١٢
٥ ۵	١٢ — شمس الدين صالح بن غازى الثانى	جمادى الأولى	٧١٢
	١٣ — أحمد المنصور بن صالح		٧٦٥
٥	١٤ — محمود الصالح بن أحمد		٧٦٩
	١٥ — داود المظفر بن صالح		٧٦٩
٥	١٦ — مجد الدين عيسى الظاهر بن دواد		٧٧٨
	١٧ — الصالح شهاب الدين أحمد بن داود		٨٠٩
	فتح آل قرا قيو نلو كشور را سنه ٨١١		

مراجع :

ابن الأثير : الكامل فى التاريخ
أبو الفدا : المختصر فى أخبار البشر
دائرة المعارف الإسلاميه (چاپ فرانسه) ، ماده : «أرتقيون» (E. Honigmann)
ابن الشحنة : الدر المنتخب فى تاريخ مملكة حلب

M. van Berchem : Inschriften Lehmann-Haupt p. 20.
Casanova : Collection Princesse Ismail.

---

(١) داماد تتش بن الب ارسلان ، و از سال ٤٨٨ تا شعبان ٤٨٩ فرمانرواى بيت المقدس ، و از سال ٤٩٤ تا ٤٩٨ فرمانرواى بغداد و در سال ٥٠٠ فرمانرواى ماردين ، و در سال ٥١١ فرمانرواى حلب ، و در سال ٥١٦ فرمانرواى ميافارقين بود . در روز اول رمضان سال ٥١٦ در گذشت .

(٢) ابن الاثير (ج ١٠ ص ٣٧٣) و ابن القلانسى (ص ١٩٩) و خليل ادهم (دول اسلاميه ص ٢٤٠) مى نويسند كه نام او تمرتاش است ، ولى حمدالله مستوفى در تاريخ گزيده نام او را تمورتاش آورده است . (مترجم عربى) .

(٣) نک . پاورقى شماره ٢ .

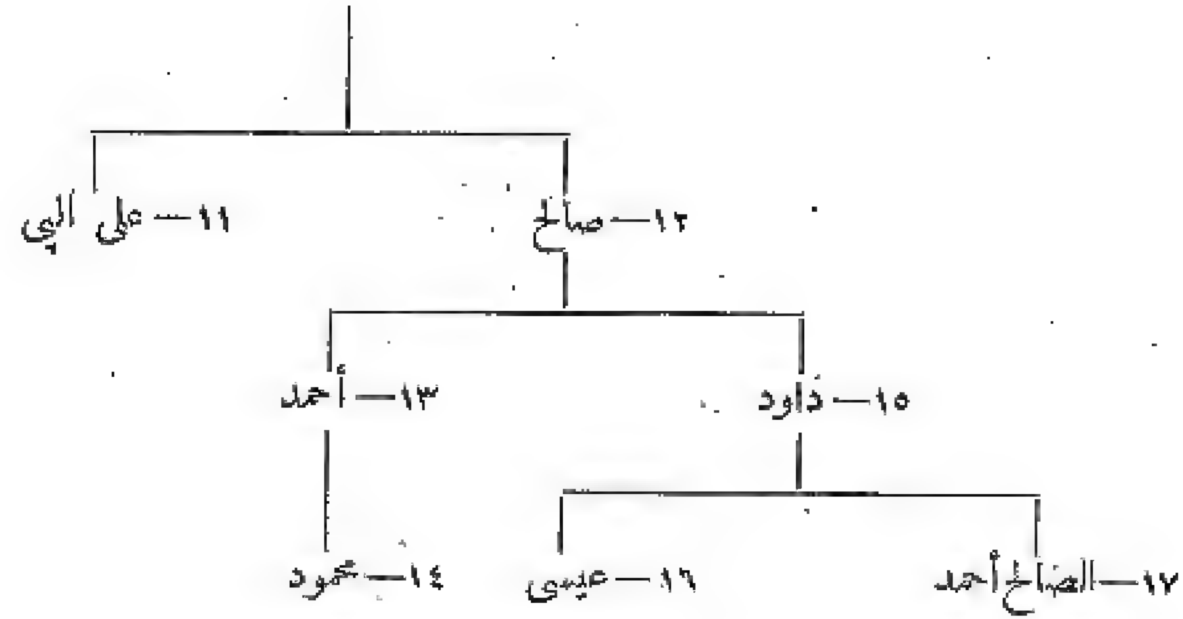
(٤) از سال ٥٦٩ فرمانرواى راس العين بود .

(٥) يولق ارسلان و برادرش ارتق ارسلان در تحت قيمومت (۵) نظام الدين البقوش بودند ، در سال ٦٠١ ارتق ارسلان البقوش به ناگهان كشته شد .

(٦) كارگزار ايوبيان بود .

نسب بني أرتق

- أكسك(1)
  - أرتق(2)
    - (ا) سقمان(3)
      - (ب) ابراهيم
      - (ج) داود
        - (د) قرا آرسلان
          - (ه) محمد
            - (و) سقمان
            - (ز) محمود
              - (ح) مودود
            - ∆ عبد الله(21)
          - (ا) أبو بكر
            - (ب) ابراهيم
              - (ج) الخضر
                - ∆ (د) نور الدين أرتق شاه(2)
              - عز الدين أحمد(23)
      - علي
    - ١ — إيلغازي الأول(4)
      - أياز (قتل سنة ٥٠٨)
      - سليمان(8)
      - محمود شهاب الدين
      - ٢ — تيمورتاش
        - صفية خاتون(16)
        - نورة خاتون(17)
        - ٣ — ألبي(18)
          - ٤ — إيلغازي الثاني(20)
            - ٦ — أرتق آرسلان
              - ٧ — غازي الأول
                - ٨ — قرا آرسلان
                  - ١٠ — غازي الثاني
                  - ٩ — داود
            - ٥ — يولق آرسلان
            - فلانة(22)
        - فلانة(19)
      - يمني خاتون(9)
      - كوهر خاتون(10)
      - فلانة(11)
    - عبد الجبار
      - ∆ سليمان بدر الدولة أبو ربيع(12)
      - ياغي بسان(13)
    - بهرام
      - بلك نور الدولة(14)
    - ياقوتي(5)
      - فلان(15)
    - علي(6)
  - سونج
    - فلان(7)

(۱) با اکسب . نک . ابن خلکان ج۱ ص۶۱ . (مترجم عربی)
(۲) در سال ۴۸۴ در گذشت . ابن خلکان (چاپ اسلین) ج۱ ص۱۷۱ . (چاپ مصر) ج ۱ ص ۶۱ .
(۳) یاسکمان . نک . ابن خلکان ج۱ ص۶۱ و ابن القلانسی . ص ۱۳۲ . (مترجم عربی)
(۴) نخست ایلخاتون دخت طغتکین و سپس در سال ۵۱۱ فرخنده خاتون دخت رضوان سلجوقی را به زنی گرفت .
(۵) ازسال ۴۹۵ تا حدود ۴۹۸ فرمانروای ماردین بود . در شعبان ۴۸۹ بیت المقدس در دست دو برادرش سقمان و ایلغازی بود .
(۶) در سال ۴۹۸ فرمانروای ماردین بود .
(۷) در سال ۴۹۲ با سقمان و ایلغازی در بیت المقدس بودند .
(۸) از سال ۵۱۶ تا ۵۱۸ فرمانروای میافارقین بود .
. و در سال ۵۱۴ در حلب قیام کرد .
(۹) به زنی سعدالدوله ایلدی فرمانروای آمد در آمد . نک . ابن القلانسی ص ۲۷۵ . (مترجم عربی)
(۱۰) در سال ۵۱۳ به زنی دبیس دوم بن صدقه مزیدی درآمد . نک . نسب نامه بنی مزید در حله شماره ۱۲۴ .
(۱۱) به زنی علاءالدین محمد بن تکش خوارزمشاه در آمد .
(۱۲) در سال ۵۱۰ فرمانروای حلب بود ابن شحنه ص۹۰ (E. J. I. 582) .
(۱۳) فرمانروای باس بود و در سال ۵۱۸ از حلب دفاع کرد .
(نک . ابن شحنه ص ۸۲) در ربیع الاول سال ۵۱۸ در گذشت . نک (Borchem : Inschr. Lehm. H. p. 20) (E. J. I 637)
(۱۴) خلیل ادهم (ص۲۴۱) و ابن القلانسی (ص۱۷۰) نام او را بلک آورده‌اند (مترجم عربی) از سال ۴۸۸ تا ۴۹۴ فرمانروای سروج و در سال ۴۹۷ فرمانروای عانه ، و از سال ۵۱۷ تا ۵۱۸ فرمانروای حلب و حران و خرتبرت بود . دختر رضوان بن تتش را به زنی گرفت .
(۱۵) در سال ۴۹۵ در هنگام جنگ جکرمش در گذشت .
(۱۶) به زنی محمود بن ایلالدی اینالی فرمانروای آمد درآمد .
(۱۷) به زنی فخرالدین دولتشاه فرمانروای بدلیس و ارزن درآمد .
(۱۸) خواهر ناصرالدین سقمان دوم شاه ارمنستان را به زنی گرفت .
(۱۹) به زنی قطب الدین مودود بن زنگی فرمانروای موصل در آمد .
(۲۰) بیوه او را نجم الدین الپقوش به زنی گرفت .
(۲۱) Borchem : Inschriften Oppenheim p. 100, Grande mosquée de Suwerek.
(۲۲) به زنی الملک العزیز عثمان بن صلاح الدین در آمد .
(۲۳) در سال ۵۸۶ ذکر او آمده است نک Khalil Edhem, (C.M.O. 1, 2)
(۲۴) نام او بر آینه دوک دی بلاکاس ، ی بلاکاس Reinand, 11, p. 405 (De Blacas) نوشته شده است .

۲۲۱ – بنی سُکمان[1]، «شاه أرمن»

(خِلاط)

۱ – سُکمان القطبی، (غلام قطب الدین اسماعیل بن یاقوتی سلجوق، عامل آذربایجان) سنه ۴۹۳ ه

انتزاع خلاط از مروانیان ۴۹۳

استیلای بر میافارقین پس از محاصره طولانی ۵۰۲

۲ – ظهیر الدین ابراهیم شاه أرمن بن سکمان ۵۰۶

استیلای نجم الدین ایلغازی الأول الأرتقی بر میافارقین . . . ۵۱۵

۳ – أحمد بن سُکمان ۵۲۱

۴ – ناصر الدین سکمان [الثانی] بن ابراهیم[2]، (متوفی در ۹ ربیع الثانی ۵۸۱) ۵۲۲

۵ – سیف الدین بکتیمور، مملوک ابراهیم ظهیر الدین . . . . . . ربیع الثانی ۵۸۱

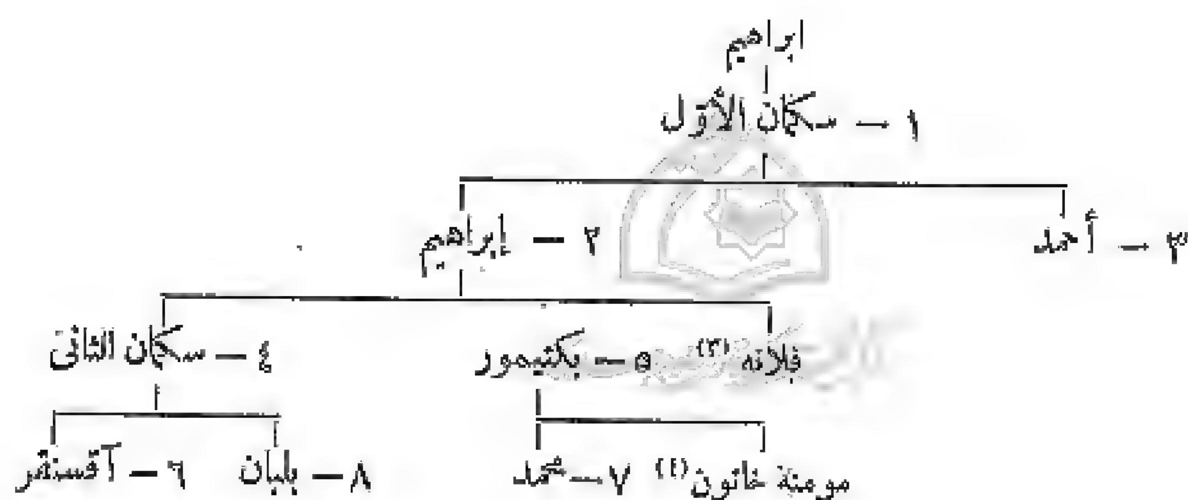
هزار دیناری، (همسر دختر اولی، مدعی حکم) . . . .

۶ – بدر الدین آقسنقر بن سکمان [الثانی] ۵۸۹

۷ – الملك المنصور محمد بن بکتیمور ۵۹۴

۸ – عز الدین بلبان، (غلام سکمان الثانی) ۶۰۳

تسلط ایوبی ۶۰۴

مراجع:

ابن الأثیر: الکامل فی التاریخ.

أبو الفدا: المختصر فی أخبار البشر.

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه)، ماده «شاه أرمن».

Halil Edhem: Qaisaria Schehri, p. 20.

M. van Berchem: Inscriften Lehmann-Haupt p. 10.

RHO: p. 169.

Saulcy: J. As. 1842, p. 293, 1843 p. 299.

---

(۱) ابن الاثیر (ج۱۰ ص۴۱۸) و ابن القلانسی (ص۱۶۴) متفقاً "این نام را بصورت (سکمان) نوشته‌اند. (مترجم عربی)

(۲) برادرزاده خود قطب الدین ایلغازی دوم فرمانروای ماردین را (پیش از آنکه عمویش در گذرد) جانشین خود ساخت.

(۳) به زنی نجم الدین البی بن تیمور تاش آرتقی فرمانروای ماردین در آمد قطب الدین ایلغازی دوم پسرش بود.

(۴) بهزنی شمس الدین محمد جهان پهلوان بن ایلدگز در آمد.

۲۲۲ — بنی ایلدگز[1] أتابکان آذربایجان

(اردبیل)

○ ۱ — شمس الدین ایلدگز[2] . . . . سنة ۵۳۱ ه

○ ۵ ۲ — شمس الدین أبو جعفر محمد پهلوان جهان بن ایلدگز . . . . . . حدود ۵۶۸

(متوفی در ذی الحجه سنه ۵۸۱) . . . .

نایب السلطنه سلجوقیان در عهد ارسلانشاه بن طغرلبك (درعراق و ری)

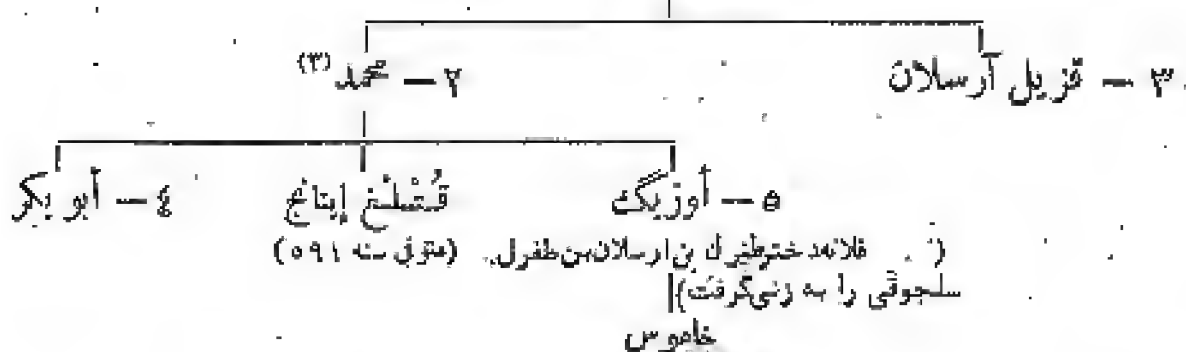
○ ۳ — مظفر الدین قزیل آرسلان عثمان بن ایلدگز ، (آذربایجان وعراق) ذو الحجة ۵۸۱

(متوفی در شعبان سنه ۵۸۷) . . . .

○ ٤ — نصرة الدین أبو بکر بن محمد . . . . شعبان ۵۸۷

○ ٥ — مظفر الدین أوزبک پهلوان بن محمد ۶۰۷

او را خوارزمشاه عزل کرد ۶۲۲

مراجع :

Bergmann : Zur Mohammedanischen Münzkunde, ZDMG. XXIII (1869) 251.

۲۲۳ — أتابکان یزد

۱ — عز الدین لنگر بن وردان[4] . . . . سنة ۵۹۰ ه

۲ — وردان زور بن لنگر ۶۰٤

۳ — أبو منصور سپهسالار بن لنگر ۶۱۶

٤ — محمود شاه بن سپهسالار ۶۱۶

٥ — سلتیق[5] شاه بن محمود ۶۲۹

طغان شاه سلتیق . . . .

○ ۶ — علاء الدولة بن طغان شاه ۶۷۰

۷ — یوسف شاه بن طغان شاه[6] ، (او را غازان ایلخان عزل کرد) . . . . حدود ۶۸۵

۸ — حاجی شاه . . . . » ۷۱۵

مراجع :

Justi : Iranisches Namenbuch, p. 461.
Barthold: Musulmanskia Dynastü p. 298.

---

(۱) حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده ص ۴۶۶) و خلیل ادهم (ص ۲۴۸) می نویسند که نام او ایلدگز است . (مترجم عربی)
(۲) بنده السمیری وزیر سلطان محمود بن محمد ، وکارگزار ان بود ، مومنه خاتون بیوه سلطان طغرل بن محمد را به زنی گرفت ، درحدود سال ۵۶۰ نفوذ کلام بسیار در دستگاه دولت سلجوقی به دست آورد .

(۳) مومنه خاتون دخت بکتیمور فرمانروای خلاط را به زنی گرفت .
(۴) خلیل ادهم (ص ۲۶۳) می نویسد که پیش از وی سام بن وردان امارت داشت . (مترجم عربی)
(۵) خلیل ادهم (ص ۲۶۳) نام او را سلغر شاه آورده است . (مترجم عربی)
(۶) آقای شرف الدین مظفری بود .

۲۲٤ – بنی طغان ارسلان و بنی شرف در بدلیس و ارمنستان

(ا) نخستین دولت :

طغان آرسلان الأحدب بن حسام الدوله [1] طمتکین ، (متوفی سنه ۵۳۲)		—
حسام الدوله قرتی بن طغان آرسلان ، (متوفی سنه ۵۳۸)		سنه ۵۳۲ ه
شمس الدین یاقوت آرسلان بن قرتی ، (متوفی در غره رمضان سنه ۵۴۰) .		۵۳۸
بیوه او را وزیرش ضیاء الدین أیوب گرفت [2] و مستبد شد . . . ۵۴۰		
فخر الدین دولت شاه بن طغان آرسلان ، (همسر توره خاتون دختر حسام الدین تیمورتاش [3])		۵۴۳

(ب) دولت دوم :

○ حاجّی شرف بن ضیاء الدین ، (او را تیمور عزل کرد)	حدود	۷۹۶
شمس الدین بن شرف [4]		۸۰۶

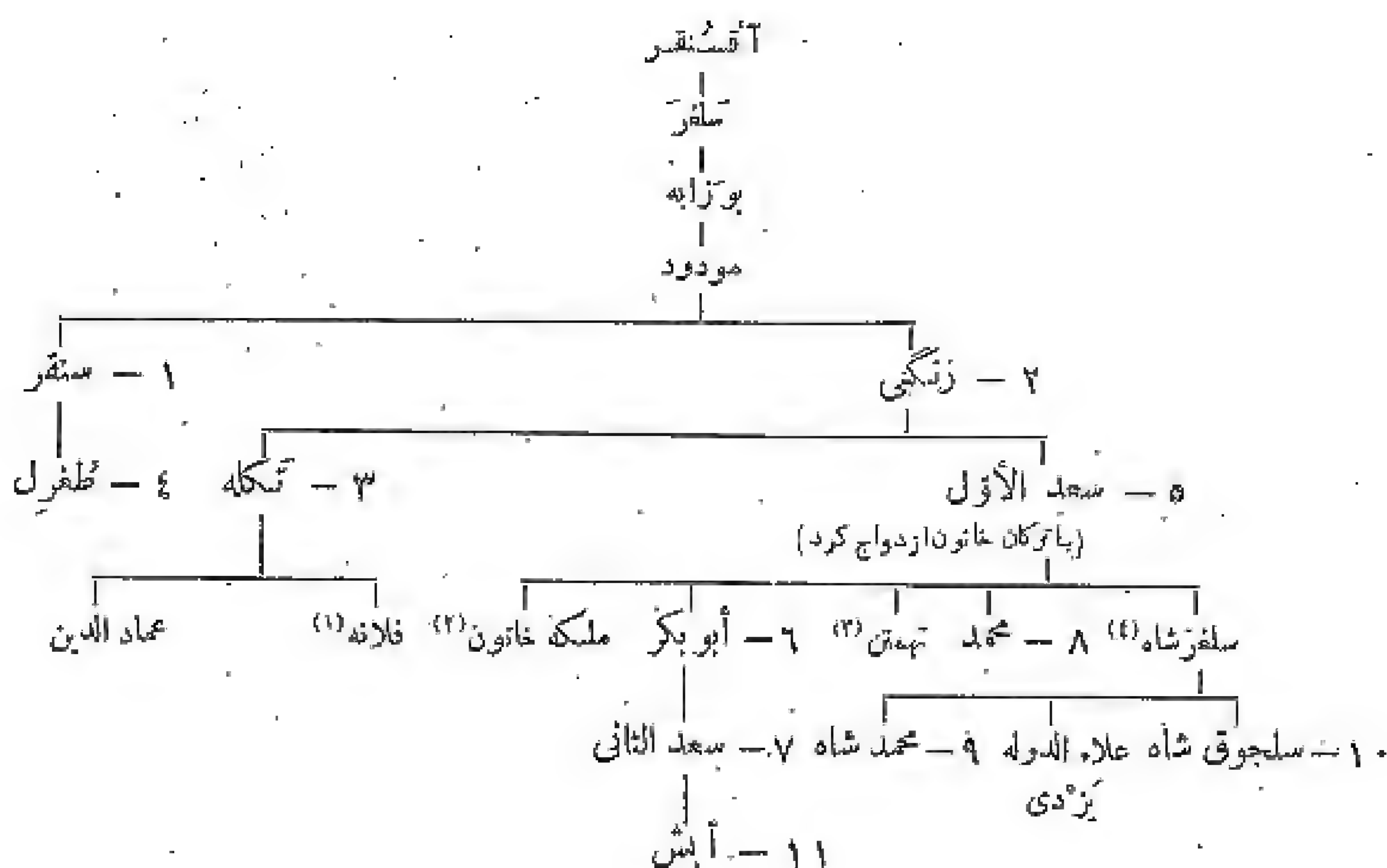
مراجع : الفارقی : بعضی از فقرات کتاب وی در ذیل تاریخ دمشق ابن القلانسی آمده است .

شرفنامه : (trad. F. B. Charmoy, 2 voll. St. Pétersbourg 1868-75).
St. Lane-Poole (Br. M. VII. Introduction p. XLI et p 101 et le même Br. M. Add. 11, p. 178).

۲۲۵ – بنی سلغر [5] أتابکان فارس

۱	— مظفر الدین سُنقُر بن مودود [7]		سنه ۵۴۳ ه [6]
○ ۲	— مظفر الدین زنگی بن مودود ، (عامل ارسلان بن طغرل سلجوقی) .		۵۵۶
○ ۳	— تکله بن زنگی ، (آل سلغر همگی برای خود لقب مظفر الدین گرفتند) .		۵۷۰
٤	— طغرل بن سنقر بن مودود ، (پسر عمویش سعد [8] بن زنگی با او جنگید و او را اسیر کرد)		۵۹۰
○ ۵	— سعد [الأول] بن زنگی [9] ، (عامل خوارزمشاه) . . .		۵۹۹
○ ۶	— أبو بکر قتلغ خان بن سعد [10]		۶۲۸
۷	— سعد [الثانی] بن أبی بکر قتلغ خان ، (۱۲ روز پس از مرگ پدرش در گذشت) .	جمادی الآخر	۶۵۸
۸	— محمد بن سعد [الثانی] [11]		۶۵۸
۹	— محمد شاه بن سلغرشاه [12] بن سعد [الأول]	ذو الحجه	۶۶۰
۱۰	— سلجوق شاه بن سلغر شاه [13] بن سعد [الأول]	۱۰ رمضان	۶۶۱
○ ۱۱	— أبِش خاتون دخت سعد [الثانی] [14]	صفر	۶۶۳
	تسلط مغول		۶۸۶

(۱) نک . ابن القلانسی ص ۲۰۵ . (مترجم عربی)
(۲) الفارقی می‌نویسد که آن وزیر مادرش را به زنی گرفت نه بیوه‌اش را ابن القلانسی ص ۲۶۷ . (مترجم عربی)
(۳) نک . ابن القلانسی ص ۲۶۷ ، (مترجم عربی).
(۴) این خاندان کرد تا سده دهم هجری در بدلیس باقی بود . از جمله آنان شمس الدین و پسرش شرف خان بدلیسی (تولد در ۹۴۹) مورخ معروف است که در سال ۱۰۰۵ برای خاطر پسرش شمس الدین از امارت بدلیس کناره گرفت . نک .
H. A. Barb, Kurdische Fürstengeschlechter, Sitz, Ber. Ak. Wiss. Wien, nov. 1856 vol. XXII, p. 26
(۵) سلغر (به فتح یا ضم غین) نک . خلیل ادهم ص ۲۴۹ . (مترجم عربی)
(۶) در کتاب خلیل ادهم (ص ۲۴۹) ۵۴۲ آمده است (مترجم عربی)
(۷) مسجد جامع به شیراز بنیان نهاد .
(۸) نک . تاریخ گزیده ج ۱ ص ۴۴۰ (مترجم عربی)
(۹) در سال ۶۱۳ خوارزمشاه محمد او را اسیر کرد . در سال ۶۲۳ با منکبرتی خلیفه خود آشتی کرد .
(۱۰) فرمانبردار اوکتای خان شد . سعدی شاعر تحت حمایت او بود . در ۵ جمادی الثانی ۶۵۸ در گذشت .
(۱۱) کودکی تحت قیمومیت مادرش ترکان خاتون بود . در ذی الحجه سال ۶۶۰ در گذشت .
(۱۲) هشت ماه فرمانروایی کرد و در ۱۰ رمضان سال ۶۶۱ درگذشت .
(۱۳) دستور قتل جده‌اش ترکان خاتون را داد و در صفر سال ۶۶۲ مغولها به ناگهان او را کشتند .
(۱۴) همسر منکوتیمور بن هلاکو خان بود . تا سال ۶۸۶ به نام (امیر فارس) رسماً در تبریز فرمانروایی می‌کرد . سلغریان به سال ۶۸۲ – ۶۸۴ در شیراز سکه ضرب کرده‌اند که یکی از آنها از طلا و به نام ابش خاتون یافت شده است . نک : Zambaur: Die Münzprägungen Des Islam چاپ ویسبادن ۱۹۶۸ ص ۶۳ شیراز (مترجم فارسی)

مراجع :

ابن الأثير : الكامل في التاريخ ؛

تاریخ جهان گشای ، (Gibb, Mem. XVI, 2. p. 120) .

میر خوند : روضة الصفا .

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) مادة « سلغريون » (T.W.Haig) .

Morley : History of the atabeks p. 32-38.

Justi : Iranisches Namenbuch p. 460.

٢٢٦ — بنی فضلویه أتابکان شوانکاره [5]

(فارس)

١ — فضلويه بن حسنويه (حَسْنَوَيْه)	حدود	سنه ٤٤٨ هـ
٢ — نظام الدين محمود بن فلان بن حسنويه		
٣ — هزاراسپ (مبارز الدين) بن محمود		
٤ — حسنويه بن هزاراسپ [6]	حدود	٥٠٥
٥ — مظفر الدين بن حسنويه		
٦ — قطب الدين بن مظفر الدين [7]		٦٥٨
٧ — نظام الدين فضلويه بن فلان بن مظفر الدين [8]		٦٥٩
٨ — نصرة الدين إبراهيم بن فلان بن مظفرالدين		٦٦٢

(١) به زنی هزار اسب فرمانروای لرستان درآمد .
(٢) به زنی جلال الدین منکبرتی خوارزمشاه درآمد .
(٣) سفیری در نزد او کتای بود .
(٤) خلیل ادهم (ص ٢٥٠) می‌نویسد که او پسر زنگی است . (مترجم عربی)
(٥) حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده ج ص ٤٤٢) وخلیل ادهم (ص ٢٦٤) نام آنان را اتابکان شبانکاره آورده اند (مترجم عربی)

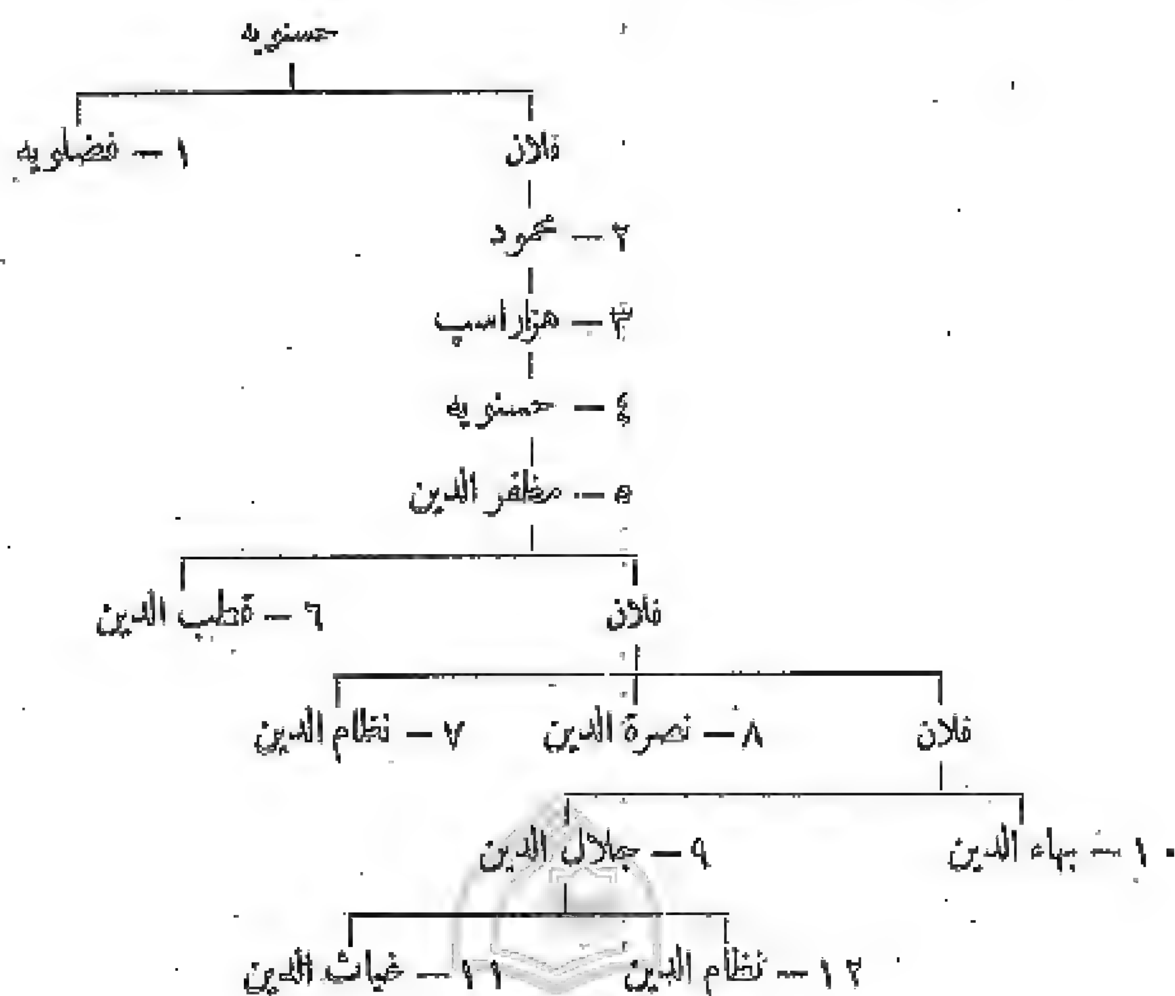
(٦) ممکن است که او همان حسن بن المبارز رئیس شوانکاره باشد که ابن الاثیر از او نام برده است .
(٧) بارتولد نام اورا قطب الدین بن مبارز الدین آورده است .
(٨) بارتولد نام او را نظام الدین فضلویه بن مظفرالدین بن مبارزالدین آورده است . رویهمرفته فرزندانی داشت که نام آنان را نمیدانیم .

٩ — جلال الدين طيّب شاه بن فلان بن فلان بن مظفر الدين . . . . . سنة ٦٦٤ ﻫ

١٠ — بهاء الدين بن فلان بن فلان بن مظفر الدين ٦٨١

١١ — غياث الدين بن طيب شاه } حكومت اسمى { ٦٨٨
با برادرش نظام الدين [1] . . . . . .

١٢ — الملك أردشير (مجهول النسب)، مدت حكومت او بسيار كوتاه بود . ٧١٣
او را مبارز الدين محمد [2] المظفرى خلع كرد . . . . . .

مراجع :

ابن الأثير : الكامل فى التاريخ .
تاريخ گزيده .

Sachau : Verzeichnis N° 65, p. 26
Barthold : Musulmanskia Dynastii p. 298.
دائرة المعارف الإسلاميه (چاپ فرانسه) ، ماده : « شابنكاره » (V. F. Büchner)

٢٢٧ — بنى هزاراسپ أتابكان لرستان [3] كبرى

پايتخت أيذج

١ — أبو طاهر بن محمد ، (قيام عليه سنقر وگرفتن لقب أتابك [4]، متوفى سنه ٥٥٥) . سنة ٥٤٣ ﻫ

٢ — نصرة الدين هزاراسپ بن أبى طاهر ، (لقب أتابك گرفت . . . حدود ٦٠٠

٣ — تكله بن هزاراسپ ، (با مولا كو جنگيد بغداد سنه ٦٥٥ رفت) . . . » ٦٥٠

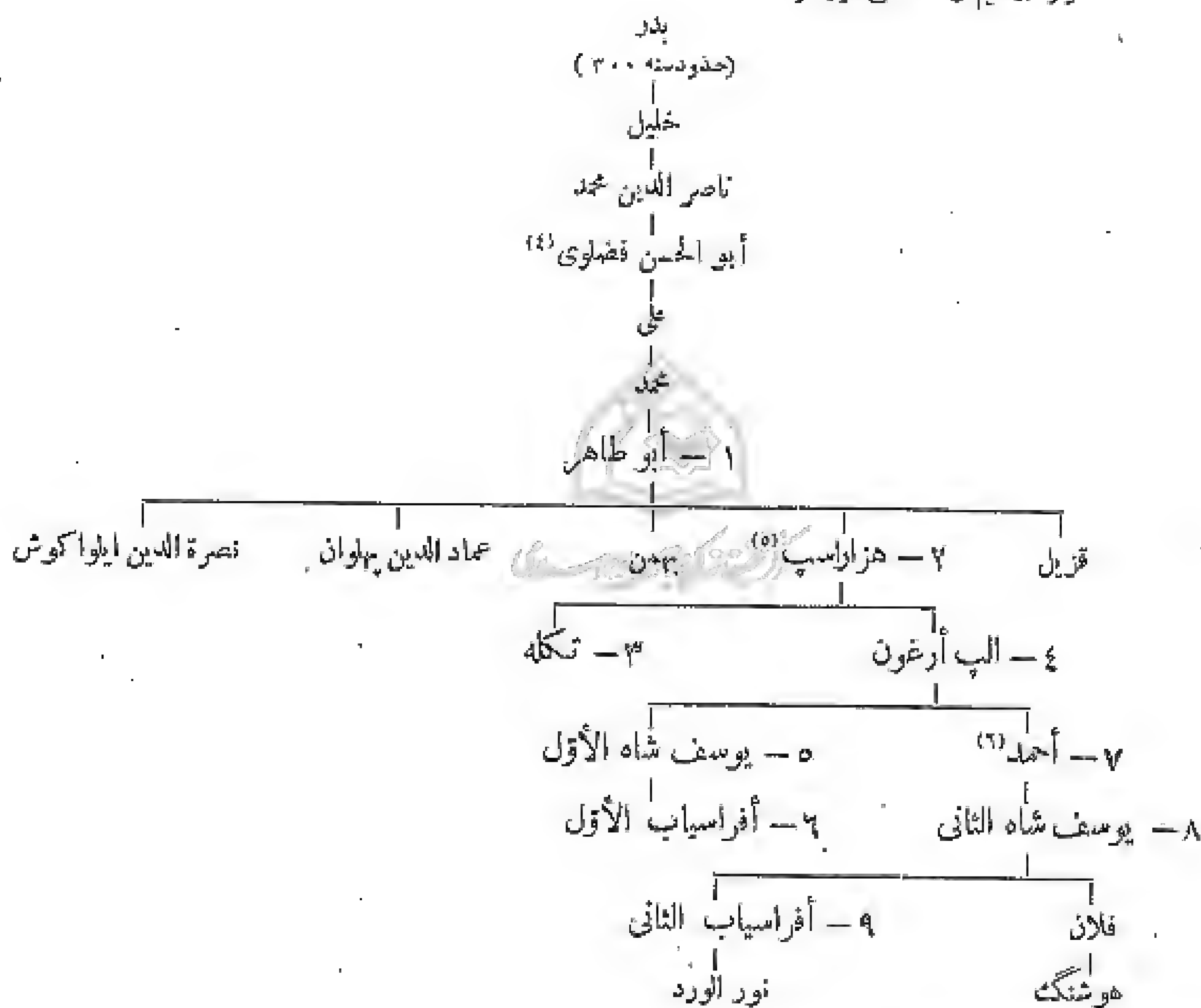
٤ — شمس الدين ألب أرغون بن هزاراسپ . . . . » ٦٥٧

٥ — يوسف شاه [الأول] بن ألب أرغون ، (او را آبقا حكومت داد) . . » ٦٧٣

---

(١) بارتولد نظام الدين را پسر بهاء الدين دانسته است .
(٢) بين مطالب بارتولد (١٥٢) و منجم باشى اختلاف بسيار است .
(٣) يا لورستان . نك . تاريخ گزيده ج (ص ٥٥٠ . (مترجم عربى)
(٤) نك . تاريخ گزيده ج (ص ٥٥٨ . (مترجم عربى)

٦ — أفراسياب [الأول] بن يوسف شاه ، (او را كيخاتو تثبيت كرد) . . .	حدود	سنه ٦٨٧ ﻫ
مدتى اصفهان را اشغال كرد		
٧ — نصرة الدين أحمد بن ألپ ارغون[1] ، (اورا غازان حكومت داد) . .		٦٩٦
٨ — ركن الدين يوسف شاه [الثانى] بن أحمد[2]		٧٣٣
٩ — مظفر الدين أفراسياب [الثانى] بن يوسف		٧٤٠
١٠ — شمس الدين هوشنگ[3] بن فلان بن يوسف		٧٥٦
يا نور الورد بن افراسياب [الثانى]		
أحمد (؟)	حدود	٧٨٠
ابو سعيد (؟)	»	٨١٥
حسين	»	٨٢٠
غياث الدين		٨٢٧
او را ابراهيم بن شاه رخ عزل كرد		

مراجع : جوينى : تاريخ جهان گشاى :

Howorth: History of the Mongols, III, p. 140, 406. 751 à 6.

Justi: Iranisches Namenbuch, p. 460.

(١) حمدالله مستوفى در تاريخ گزيده او را پسر الپ ارغون ندانسته و وى را پسر يوسف شاه ذكر كرده است . (مترجم عربى)

(٢) شوشتر و حويزه و بصره را به أملاك خود ضميمه كرد .

(٣) خليل ادهم (ص ٢٥٢) به نقل ازكتاب شرفنامه نام او را پشنگ آورده است . (مترجم عربى)

(٤) نك . تاريخ گزيده ج ١ ص ٥٥٦ . (مترجم عربى)

(٥) با دختر تكله بن زنگى اتابك سلغرى زناشويى كرد .

(٦) خليل ادهم (ص ٢٥٣) به نقل ازكتاب شرفنامه و كتاب جامع الدول منجم باشى آورده است كه نصرت الدين احمد بن يوسف شاه اول ، و يوسف شاه دوم بن نصرت الدين احمد داراى فرزندانى به نام پشنگ و افراسياب دوم شدند . پشنگ خود داراى دو فرزند به نام هوشنگ و احمد شد . احمد بن پشنگ نيز داراى فرزندى به نام ابوسعيد شد كه پسرش شاه حسين جانشين او شد ، ولى هوشنگ بن پشنگ را فرزندى به نام كاوس بود و نوه اش غياث الدين نام داشت . (مترجم عربى)

بني خورشيد أتابكان لرستان صغرى

(پايتخت خرّم آباد [١])

نسل اول :

١ — شجاع الدين خورشيد بن أبي بكر بن محمد ، [٢] (لقب أتابك بگرفت) .		سنة ٥٤٧ هـ
٢ — سيف الدين رستم بن نور الدين [٣]		٦٢١
٣ — شرف الدين أبو بكر بن نور الدين		—
٤ — عز الدين گرشاسب بن نور الدين		—
٥ — حسام الدين خليل بن بدر بن خورشيد		—
٦ — بدر الدين مسعود بن بدر ، (اورا منكوقا آن حكومت داد) .		٦٤٠
جلال الدين بدر بن مسعود . . . ٦٥٨	مدعيان حكم تا سنة ٦٦٠	
ناصر الدين عمر بن مسعود . . . ٦٥٨		
٧ — تاج الدين شاه بن خليل ، (او را آباقا منصوب كرد و سپس دستور قتلش را داد)		٦٥٨
٨ — فلك الدين حسن بن مسعود	هر دو را ابقا حكومت داد	٦٧٧
٩ — عز الدين حسين بن مسعود		٦٧٧
١٠ — جمال الدين خضر بن تاج الدين ، (او را گيخاتو حكومت داد) .		٦٩٢
١١ — حسام الدين [٤] عمر بك بن شمس الدين درمكى بن تهمتن		٦٩٣
١٢ — صمصام الدين محمود [٥] بن نور الدين محمد الثاني		٦٩٣
١٣ — عز الدين أحمد بن أمير محمد [٦] بن عز الدين حسين		٦٩٥
١٤ — دولت خاتون (بيوه او) ، (از تخت كناره گرفت براى عز الدين برادر شوهرش) .		٧١٦

نسل دوم :

١٥ — عز الدين		٧١٦
١٦ — عز الدين محمد بن عز الدين		٧٣٠
١٧ — عز الدين حسين بن محمد ، (جنگجبا تيمور)	حدود	٧٧٠
١٨ — سيدى أحمد بن حسين	»	٨٠٧
١٩ — حسين بن أحمد		٨١٠
٢٠ — رستم بن حسين ، (مطيع شاه إسماعيل صفوى شد)		—
٢١ — أغوز [٧] خان بن رستم		—
٢٢ — جهانگير بن رستم		—
٢٣ — رستم بن جهانگير		—
٢٤ — محمدى بك بن جهانگير		—
٢٥ — شاه وردى ، (تسلط صفوى)		—

مراجع : ميرخوند : روضة الصفا :
تاريخ گزيده .

Howorth : History of the Mongols, vol. III, p. 140, 406, 754
Sachau : Verzeichnis N° 72. p. 28.
Justi : Iranisches Namenbuch p. 461.

(١) نك ، ياقوت ، معجم البلدان ج٢ ص٤٣٦ ، (مترجم عربى)
(٢) در سال ٥٤٧ از طرف سلجوقيان كاركزار لرستان كوچك بود . از سال ٥٧٠ مستقل شد و خليفه الناصر او و برادرش را زندانى كرد . در سال ٥٩٠ باز گشت و در سال ٦٢١ در صد سالگى در گذشت .
(٣) پسر عمويش اميرعلى بن بدر او را بناگهان بكشت .
(٤) نك ، تاريخ گزيده ج ١ ص ٦١٤ . (مترجم عربى)
(٥) نك . تاريخ گزيده ج ١ ص ٦١٦ . (مترجم عربى)
(٦) تحت قيموميت عمويش بدرالدين مسعود بن فلك الدين بود . در سال ٧١٦ در گذشت . خليل ادهم (ص ٢٥٥) نام او را عزالدين محمد آورده است . (مترجم عربى)
(٧) خليل ادهم (ص ٢٥٥) نام او را اوغورشاه آورده است . (مترجم عربى)

نسب بني خورشيد

خورشيد
محمد
أبو بكر

- ١ — خورشيد
  - حيدر
  - بدر
    - ٥ — خليل
      - ٧ — تاج الدين شاه
        - ١٠ — خضر
    - ٦ — مسعود
      - جلال الدين بدر
      - ناصر الدين عمر
      - ٨ — حسن
        - بدر الدين مسعود
      - ٩ — حسين
        - أمير محمد
          - ١٣ — عز الدين أحمد[4]
- نور الدين فلان[1]
  - ٢ — رستم
    - شرف الدين تهمتن
      - شمس الدين درمكي[2]
        - ١١ — حسام الدين عمر بيك[3]
          - ١٤ — دولت خاتون (مسر)
          - ١٥ — عز الدين
            - ١٦ — محمد
            - ١٧ — حسين
            - ١٨ — أحمد
            - ١٩ — حسين
            - ٢٠ — رستم
            - ٢١ — اغور
            - ٢٢ — جهانگير
            - ٢٣ — رستم
            - ٢٤ — محمدي
    - أمير علي
  - ٣ — أبو بكر
  - ٤ — گرشاسب

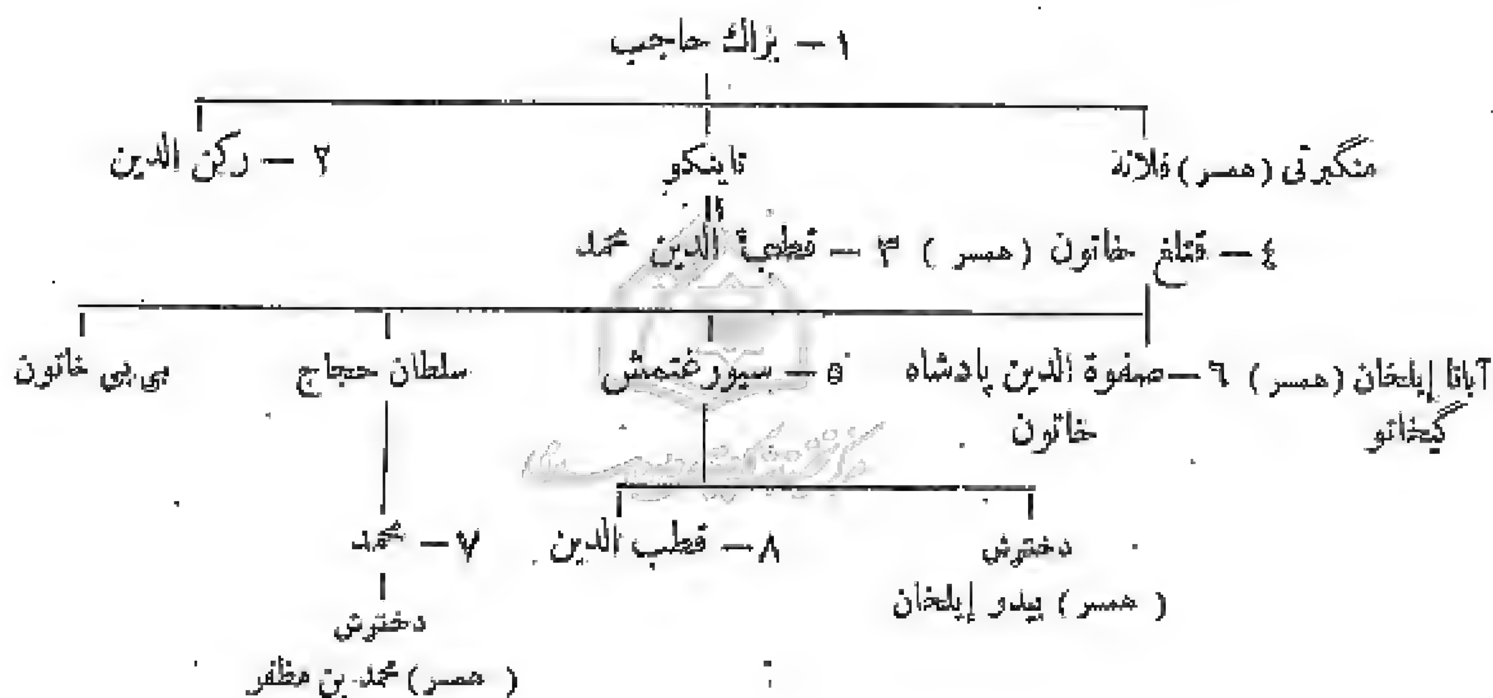
١٢ — صمصام الدين محمود (؟)

---

(١) محمد . نک . خليل ادهم ص ٢٥٦ . (مترجم عربي)
(٢) نک . تاريخ‌گزيده ج ا ص٦١٥ . (مترجم عربي)
(٣) نک . مرجع پيشين ص ٦١٥ . (مترجم عربي)
(٤) محمد . نک . مرجع پيشين . (مترجم عربي)

(قتلغ خان ، يا قرا ختاى)

	١	— براك حاجب (يا براق) ، قتلغ خان[١]		سنه ٦١٩ ﻫ
	٢	— ركن الدين خجة الحق[٢] بن براك ، (اورا منكوخان سنه ٦٥٠ معزول كرد .	ذو الحجه	٦٣٢
	٣	— قطب الدين محمد بن تاينكو[٣] بن براك		٦٥٠
		سلطان حجاج بن محمد[٤] (حاكم اسمى) . . . ٦٥٥ — ٦٦٠		
٥	٤	— قتلغ تركان خاتون ، بيوه قطب الدين محمد(كذشته‌زير) [٥] . . .	رمضان	٦٥٥
	٥	— جلال الدين سيور غتمش بن محمد[٦]		٦٨١
٥	٦	— صفوة الدين پادشاه خاتون دختر محمد	٢٧ رمضان	٦٩٣
	٧	— مظفر الدين[٧] محمد شاه بن حجاج سلطان		٦٩٤
٥	٨	— قطب الدين شاه جهان بن سيور غتمش[٨]		٧٠١
		واليان مغول . . . . ٧٠٣ — ٧٤١		
		بني المظفر ٧٤١		

مراجع :

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) ، مادهٔ : « قتلغ خان » (V.Minorsky)

حمد الله مستوفى : تاريخ گزيده .

St. Lane-Poole: Mohammadan Dynasties N° 7o, p. 179.

(١) در آغاز کارگزار منکبرتي بود ، در سال ٦٢٧ دستور قتل غياث الدين شيرشاه خوارزمشاه را دارد ، در ٢٠ ذي‌الحجه سال ٦٣٢ درگذشت .

(٢) يا مبارک خواجه ، نک ، تاريخ گزيده ج ١ص ٥٢٥ (مترجم عربي)

(٣) حمدالله مستوفي (تاريخ گزيده ج ١ص ٥٢٥) تنام او را قطب الدين تاينكو آورده و او برادر زاده براق حاجب است . (مترجم عربي)

(۴) تحت قيموميت مادرش قتلغ خاتون بود .

(۵) دو دينار از سال ۶۷۷ به نام او وجود دارد ، نک . Ermitage, p. 435

(۶) در ۲۷ رمضان سال ۶۹۳ پادشاه خاتون او را كشت .

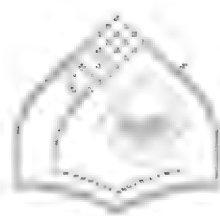
(۷) يا جلال الدين ، غازان او را به فرمانروايي رساند .

(۸) اولجايتو او را معزول کرد . دخترش به زني مبارزالدين محمد از بني مظفر درآمد .

بخش دوازدهم

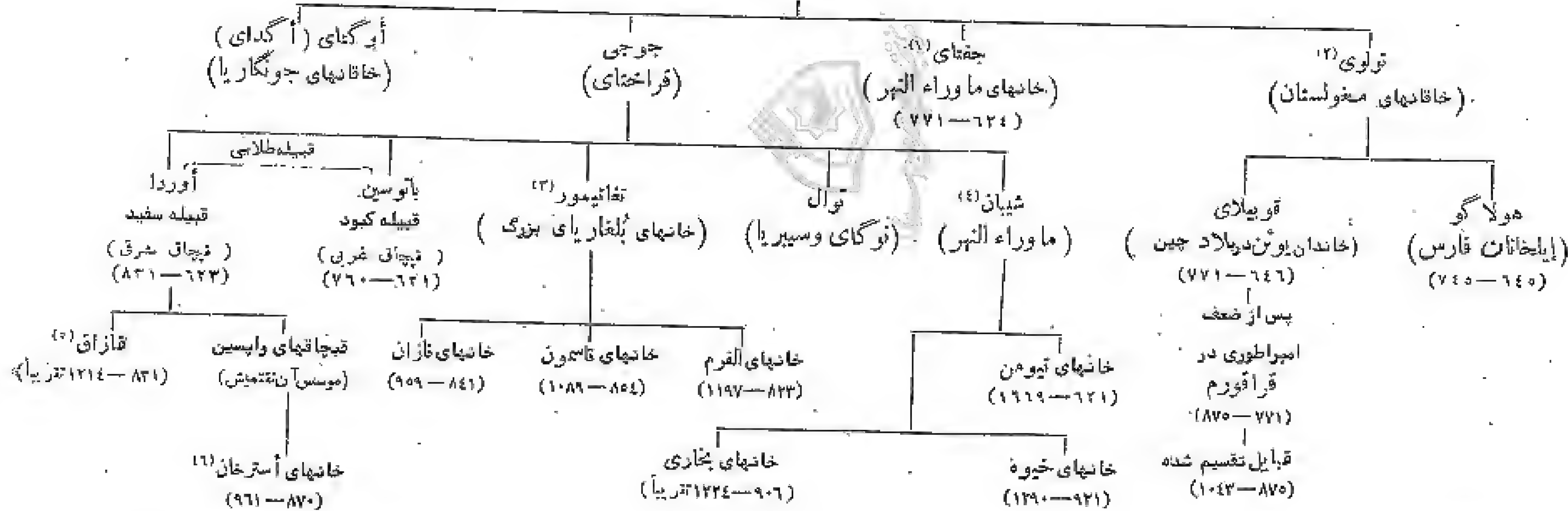
مغولان

مغولان

(نمودار جامع قبایل مغول و تیره‌های آن)

(۱) نک. عطا ملک جوینی. (تاریخ جهانگشای ص ۲۱)
خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۴۱) (مترجم عربی)
(۲) عطاملک جوینی (تاریخ جهانگشای ص ۲۹) نام او را
تولی ذکر می کند ولی رشیدالدین فضل الله (جامع التواریخ)
او را تولوی آورده است. (مترجم عربی)
(۳) طوقاتیمور. نک. خلیل ادهم. دول اسلامیه ص ۳۴۲.
(مترجم عربی)
(۴) عطاملک جوینی (تاریخ جهانگشای ص ۱۴۴) نام او را
به صورت "شیبقان" نوشته است. (مترجم عربی)
(۵) نک. خلیل ادهم. دول اسلامیه ص ۳۴۲. (مترجم عربی)
(۶) یا ازدرخان. نک. خلیل ادهم. دول اسلامیه ص ۳۴۲.
(مترجم عربی)

۲۲۹ — خاقانهای[1] بزرگ

(بنی چنگیزخان)

○ ۱ — چنگیز خان (تموچین) ، (زادهسه ۵۴۹ / ۵۵۰ نخستین اجتماع قوریلتای سنه ۶۰۳ ، متوفی در رمضان سنه ۶۲۴) . . . . سنه ۶۰۳ ه

۲ — أوگتای ، (متوفی دره جمادی الآخر سنه ۶۳۹) . . . . رمضان ۶۲۴

○ نیابت توراکینا بیوه أوکتای ۶۳۹

○ ۳ — کیوك ، (متوفی در ۹ ربیع الثانی سنه ۶۴۷) ۶۴۴

۴ — منگو (منکو)[2] ، (در ۹ ربیع الثانی ۶۴۹ بر سرکار آمد) . . . . ربیع الثانی ۶۴۷

خاندان یوئن :

○ ۵ — قوبیلای[3] . . . . ۲۲ جمادی الآخر ۶۵۸

○ أرغبا بن تولوی[4] ، (مدعی حکم ، متوفی سنه ۶۶۳) . . ۶۵۸

۶ — أولجایتو ۶۹۳

۷ — کولوك ۷۰۶

۸ — بویانتو ۷۱۰

۹ — گه گن ۷۲۰

۱۰ — یسون تیمور (یا إسن) ۷۲۳

۱۱ — راجی بکا ۷۲۳

۱۲ — کوشالا ۷۲۹

۱۳ — جیاغاتو ۷۲۹

۱۴ — رینچین پال ۷۳۲

۱۵ — طوغان تیمور ۷۳۲

خانهای قراقروم :

۱۶ — بیلیکتو ۷۷۱

۱۷ — أوسوخال ۷۸۰

۱۸ — أنگکه سریکتو ۷۹۰

۱۹ — ألبك ۷۹۴

۲۰ — گون تیمور ۸۰۲

۲۱ — أولجای تیمور ۸۰۵

○ ۲۲ — دلبك[5] ، (مقتول سنه ۸۱۷) ۸۱۴

۲۳ — ادسای ۸۳۷

۲۴ — تایسونکی ۸۴۳

۲۵ — أقبارجی ۸۵۶

۲۶ — أوککتو ۸۵۷

(۱) مفرد آن خاقان یا قاآن است . مترجم عربی برای بررسی این فصل بر کتاب خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۴۸) اعتماد کرده است .

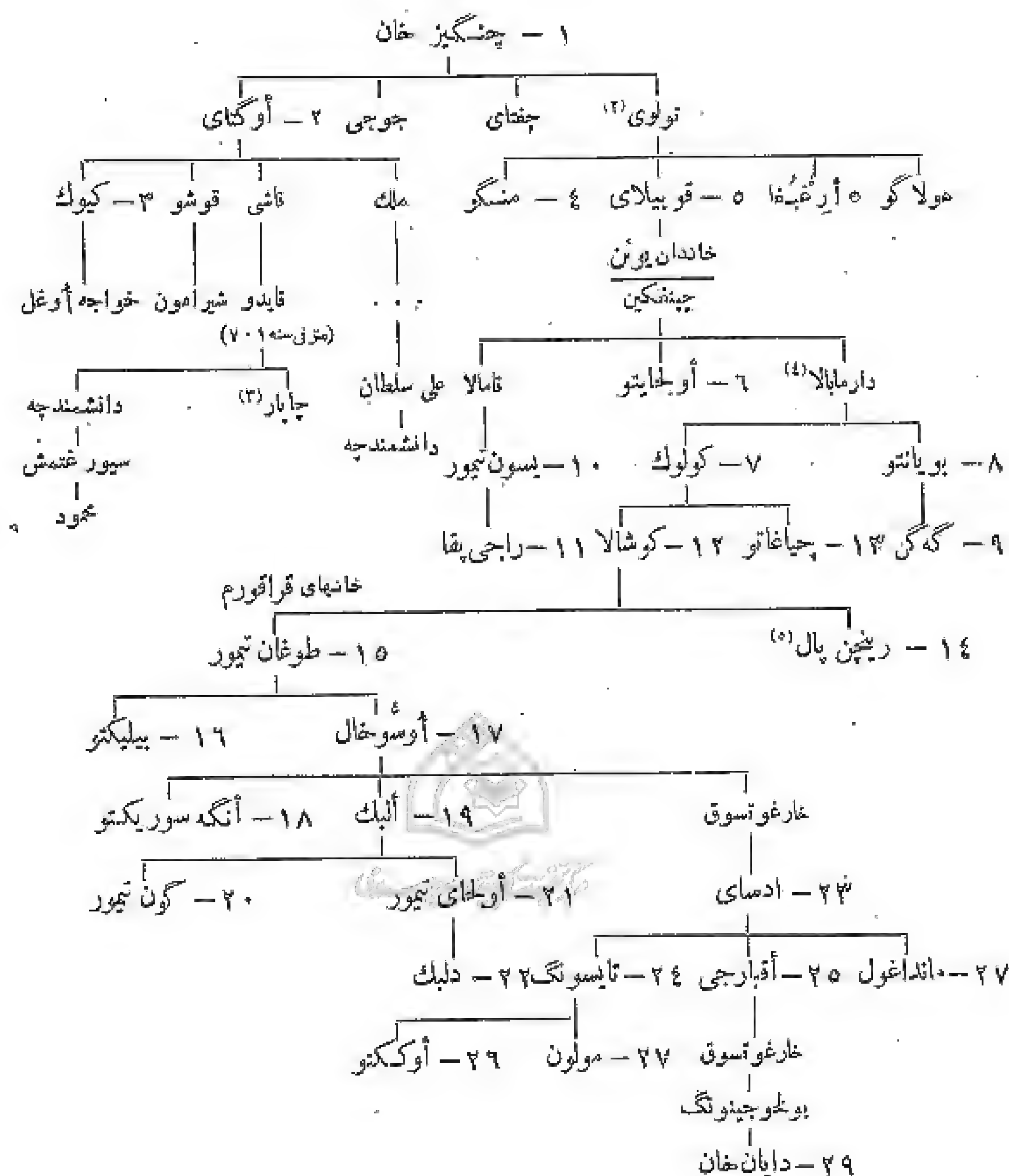
(۲) منککاقاآن . نک . خلیل ادهم ، دول اسلامیه ص ۳۴۸ . (مترجم عربی)

(۳) سال ۶۵۵ را که این پول (Muh. Dynasties p. 215) برای جلوس قوبیلای تعیین کرده خطایی فاحش است . نک . تاریخ وصاف طبع هامر ص ۳۲ ، Barthold : و Zambaur : Contributions, 11, p. 5I و Musulomanskia Dynastii p. 177-179 ، ودائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) .

(۴) در مجلس قوریلتای منعقد در تنکوت به شاهی برگزیده شد

(۵) درهمی از این شاهزاده در مجموعه وایت کینگ (White-king) وجود دارد Cat. de Vente III, N° 2570 .

خانواده أوگتای وتولوی[1]

(۱) مترجم عربی در تصحیح نامهای این نسب بر کتاب دول اسلامیه تالیف خلیل ادهم اعتماد کرده ، ولی مولف به بسیاری از منابع فارسی و ترکی و روسی در فصلی که به دولتهای مغول اختصاص داده رجوع کرده است .

(۲) یک شاهزاده خانم ارمنی به نام سیور ککتنی را به زنی خود در آورد .

(۳) در سال ۷۰۶ بر کنار شد .

(۴) یا ترمه بالا ، نک ، Blochet : Introduction p. 78

(۵) نک . E. Blochet : Introduction p. 365

۲۷ — مولون	سنه ۸۵۷ ه
۲۸ — مانداغول	۸۶۷
۲۹ — دایان خانی	۸۷۵

قبایل منقسمه :

بودی	۹۵۱
گودانگ	۹۶٤
ساساکتو	۹۶٤
ستیین	۱۰۰۱
لینگدان	۱۰۱۳
تسلط منکو خان	۱۰٤۳

۲۳۰ — إيلخانان أيران

(بنى هولاگو)

٥	۱ — هولاگو [۱]		سنه ٦٥٤ ه
٥	۲ — اباقا، (متوفى در ۲۰ ذى الحجة سنه ٦۸۰)	ربيع الثانى	٦٦۳ [۲]
٥	۳ — أحمد تكودار [۳]	ذو الحجه	٦۸۰
٥	٤ — أرغون، (متوفى در ۷ ربيع الأول سنه ٦۹۰)	۲۷ جمادى الأولى	٦۸۳
٥	٥ — گيخاتو، (إرينچين تورجى) [٤]	ربيع الأول	٦۹۰
٥	٦ — بايدو [٥]	جمادى الآخر	٦۹٤
٥	۷ — غازان محمود [٦]	ذو الحجه	٦۹٤
٥ △	۸ — أولجايتو خدابنده محمد [۷]	شوال	۷۰۳
٥ △	۹ — أبو سعيد [۸] بهادر	غره شوال	۷۱٦
٥	۱۰ — اربه گاؤن (معز الدين)		۷۳٦
٥	۱۱ — موسى		۷۳٦

دیگر ایلخانان :

٥	۱۲ — محمد	آنها را حسن بزرگ جلایری منصوب کرد	۷۳۸ — ۷۳٦
٥	۱۳ — طغاتیمور [۹]		۷٥۲ — ۷۳۸
٥	۱٤ — جهان تیمور		۷٤۱ — ۷۳۹

---

(۱) در ۲۸ محرم ٦٥٦ بر بغداد دست یافت و در ۱۹ ربیع الثانی ٦٦۳ درگذشت .

(۲) بجز در ۳ رمضان ٦٦۳ رسماً به فرمانروایی نرسید .

(۳) در ۲٦ جمادی الاول ٦۸۳ ارغون او را به ناگهان کشت .

(٤) بودایی بود . درسال ٦۹۳ یک دادوستد کاغذی به نام چاو که نوعی اسکناس بود رایج کرد .

(٥) در ۲۳ ذی‌القعده ٦۹٤ غازان او را بکشت .

(٦) بودایی‌بود و پس ازجلوس برتخت شاهی به اسلام گردن نهاد و دوره نوینی به‌نام عهد ایلخان از ۱۳ رجب ۷۰۱ (۱٤ مارس ۱۰۳۲) آغاز گشت . وی دیگر تابع خاقانهای بزرگ مغول نشد . در شوال ۷۰۳ در گذشت .

(۷) شیعه مذهب بود . و در ۳۰ رمضان ۷۱٦ در گذشت .

(۸) سنی‌مذهب‌بود . و درصفر ۷۱۷ چون رسماً به فرمانروایی رسید جشنی برپا ساخت . از ۷۱٦ تا ۷۲۷ امیرچوپان حاجب او بود . در ۱۳ ربیع‌الثانی ۷۳٦ درگذشت .

(۹) از سال ۷۲۷ خداوندگار خراسان شد و در ۷٥٤ درگذشت .

۱۵ — ساتی بک خاتون	آتهارلحسن کوچك چوپانی منصوب کرد	سنهٔ ۷۳۹ — ۷۴۰ ﻫ
سلیمان (همسر ساتی بک)		۷۴۰ — ۷۴۴
أنوشیروان		۷۴۵ — ۷۵۴

مراجع :

Hammer : Geschichte des Ilchane in Persien ,
D'ohsson : Histoire des Mongols
Howorth : History of the Mongols

۲۳۱ — تیزه . کبود

(درقپچاق . غربی)

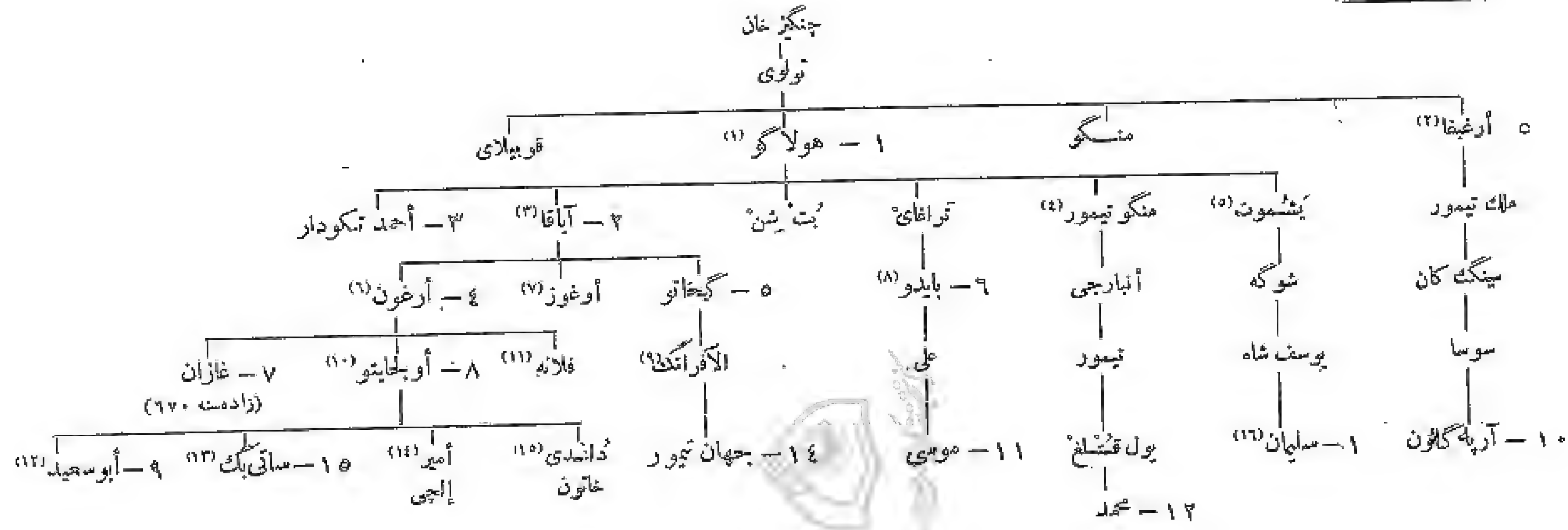
(ا) بنی باتو :

۱ — باتوسین خان بن جوجی[۱]			سنه ۶۲۱ ﻫ
۲ — سرتاق بن باتو ، (مسیحی)		حدود	۶۵۳
۳ — أولاغچی[۲] بن باتو(تحت قیمومیت مادرش برقچین خاتون)			۶۵۴
۴ — برکه بن جوچی ، (مسلمان)			۶۵۵
۵ — منکو تیمور			۶۶۴
۶ — تودا منکو(کناره گیری از حکم سنه ۶۸۶)			۶۷۹
تولابوغا ۶۸۶			
۷ — تقتو[۳] (یا توختوغو) غیاث الدین			۶۸۹
۸ — أوزبك ، غیاث الدین محمد			۷۱۲
۹ — تنی بك (إسان بك)			۷۴۱
۱۰ — جانی بك جلال الدین محمود			۷۴۱
۱۱ — . . . بردی بك ، محمد ۷۵۸	اضطرابات تا سنه ۷۶۱		
۱۲ — . . . قولنا (یا قولپا) ۷۶۰			
۱۳ — . . . نوروز بك محمد ۷۶۰			

(۱) در سال ۶۳۵ بر بلغارستان دست یافت و در جمادی الثانی ۶۳۹ شهرکران را در هنگری تسخیر کرد . در شوال ۶۵۲ Rubruquis سیاح او را دید و تاریخ دقیق درگذشت او معلوم نیست . نک . دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) .

(۲) نک . تاریخ جهانگشای ص ۲۲۳ . (مترجم عربی)

(۳) توختا . نک . خلیل ادهم دول اسلامیه ص ۲۶۳ . (مترجم عربی)

(۱) درحدودسال ۶۱۴ زائیده شد . دقوزخاتون مسیحی رابه‌زنی گرفت.در۹ ربیع الثانی ۶۶۳ در گذشت .
(۲) آریق بقا .نک . خلیل آدم (دول إسلامیة ص ۳۰٤) .(مترجم عربی)
(۳) درجمادی الثانی ۶۳۱ زائیده‌شد و نخست دخت قطب الدین محمدبن تاینکوقتلغ خان کرمانی وسپس یکی از دختران امپراطور میخائیل پالئولوگ را به زنی خود درآورد .
(۴) درسال ۶۸۰ به حمص گریخت . آبیش دخت سعدشاهزاده سلغری را به زنی خود درآورد .
(۵) نک . خلیل آدم (دول إسلامیة ص ۳۰٤) .(مترجم عربی)
(۶) نک . نسب‌نامه اورغونیان سندکه نسب‌نامه‌ای خیالی است .
(۷) درسال ۶۷۵ با جمری سیاوش بن کیکاوس دوم دروغین جنگ کرد .
(۸) دخترجلال الدین سیورغتمیش قتلغ خان را به‌زنی گرفت .
(۹) نک . خلیل ادهم . دول اسلامیه ص ۳۵۴ . (مترجم عربی)

(۱۰) حاجی خاتون دخت علی پادشاه مادر ابوسعید را به زنی گرفت .
(۱۱) به زنی حسین کرخان جلایری درآمد .
(۱۲) نخست بغدادخاتون دخت امیرچوپان بیوه حسن جلایری و سپس دلشاد خاتون دخت دمشق چوپانی را به زنی خود درآورد .
(۱۳) نخست بزنی پسر عمویش سلیمان بن یوسف شاه در آمد و سپس با پسرعموی دیگرش آرپاگاون بن سوسا زناشویی کرد و پس از آن همسر امیر چوپان شد .
(۱۴) جد بنی ارغون در افغانستان بود .
(۱۵) به زنی امیر چوپان درآمد .
(۱۶) چوپان او را به فرمانروایی رسانید و ساتی بک خاتون را به زنی خود درآورد .

(ب) شاخه‌های منافس :

بنی شیبان

٥	خضر خان محمود	سنه ٧٦٠ — ٧٦٢ هـ
٥	أردو ملك تمرداد	٧٦٢
٥	بولاد خواجه ، (إلى سنه ٧٦٨)	٧٦٦
٥	جانی بك [الثانی]	٧٦٧ — ٧٦٨
٥	تولون بك خانم	٧٧٣
٥	إبلبان	٧٧٥
٥	ألب خواجه	٧٧٥
٥	عرب شاه	٧٧٥
٥	خاقان ، (تا سنه ٧٨٠)	٧٧٧

بنی أوردا[1]

٥	تیمور خواجه	٧٦٢
٥	مُرید خواجه ، (إلى سنه ٧٦٤)	٧٦٢
	قتلغ خواجة	٧٦٤
٥	عبد الله ، (تا سنه ٧٧١)	٧٦٤
٥	محمد بولاك[2] ، (تا سنه ٧٨٢)	٧٧١

بنی تقاتیمور

٥	کلدی بک ، (إلى سنه ٧٦٣)	٧٦٢
٥	میر پولاد	٧٦٤
٥	عزیز شیخ ، (تا سنه ٧٦٨)	٧٦٦
	حسن ، (تا سنه ٧٧٢)	٧٦٨
	اتحاد قبیله کبود با قبیله سفید	٧٨٢

٢٣٢ — تیره سفید

(قپچاق شرق)

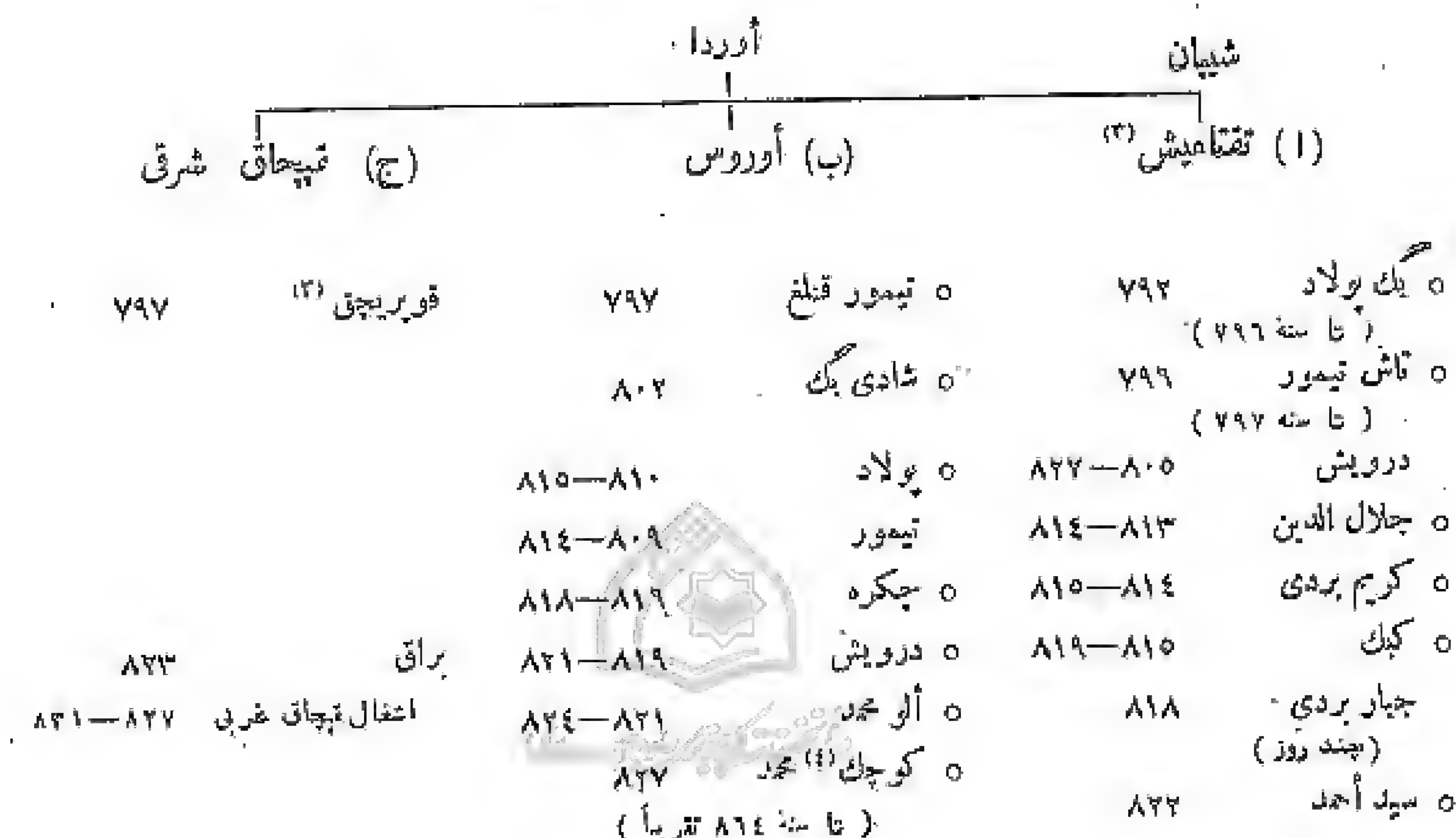
بنی أوردا

أوردا		سنه ٦٢٣ هـ
قوچی (کوچی)		٦٧٩
بایان		٧٠١
ساسی بوکا[3]		٧٠٩
إیسان	حدود	٧١٥

(١) از اینجا تا آخر اتحاد قبیله کبود با قبیله سفید را مترجم عربی بر متن افزوده است .
(٢) بولاق نک . خلیل ادهم ، دول اسلامیه ص ٣٦٤ . (مترجم عربی)
(٣) نک . خلیل ادهم ، دول اسلامیه ص ٣٦٥ . (مترجم عربی)

○	مبارك خواجه	سنه ۷۲۰ ه
○	چمتای (۱)	۷۴۵
○	أورروس	۷٦۲
	توقتاکیه	۷۷۷
	تیمور ملك	۷۷۷
○	غیاث الدین تقتامیش (۲)، (تا سنه ۷۹۹)	۷۷۸
	اتحاد قبیله کبود با قبیله سفید	۷۸۰

۲۴۳ — خاندانهای رقیب

(د) بنی توقاتیمور :

○	۱ — ... دولت بردی بن غیاث الدین بن تاش تیمور	سنه ۸۳۰ ه
	دوره فترت :	
○	۲ — محمود	۸٦٤
	۳ — أحمد	۸٦٤
	٤ — سید أحمد	۸٦٦
	٥ — مرتضی	۸٦٦
	٦ — شیخ أحمد	۸٦۹
	تسلط نهائی روسها	۹۰۷

---

(۱) سکه‌ای به نام این امیر در مجموعه (White-King) نک. Cat. de Vente. III, N° 2580

(۲) توختامش. نک. خلیل ادهم، دول اسلامیه ص ۳٦۵. (مترجم عربی)

(۳) نک. خلیل أدهم (دول إسلامیة ص ۳٦٦)، (مترجم عربی)

(۴) کوچك. نک: خلیل أدهم (دول إسلامیة ص ۳٦٦)، (مترجم عربی)

(ه) أستراخان (هشترخان):

۱ — قاسم بن محمود	حدود	سنه ۹۳۸ ه
۲ — عبد الرحمن بن عبد الكريم	«	۹٤۹
۳ — يگرجی بن بردی بك ، (عزل سنه ۹٦۲)		—
٤ — درويش بن شيخ حيدر		۹٦۲
استيلای روسها بر استراخان ۹٦٥		

مراجع:

A. Markoff: Cat. Inv. de l'Ermitage p. 530–538

۲۳٤ — خانات كريمه

(بنی حاجی گرائی)

ه	۱ — حاجی گرائی[1] بن غياث الدين	حدود	سنه ۸۲۳ ه
ه	۲ — نور دولت بن حاجی		۸۷۱
ه	۳ — منگلی گرائی [الأول] بن حاجی		۸۷۲
	نور دولت ، (برای بار دوم) ۸۷۸		
	(تا سنه ۸۸۰ تقريباً، متوفی سنه ۹۰۸ تقريباً) [2]		
	جانی بك خان ، (غاصب)[3] ۸۸۰		
ه	منگلی [الأول] ، (برای بار دوم) ۸۸۰		
ه	٤ — محمد گرائی [الأول] بن منگلی		۹۲۱
	٥ — غازی گرائی [الأول] بن محمد (شش ماه) ، (كشته شده سنه ۹۲۹)		۹۲۹
ه	٦ — سعادت گرائی [الأول] بن منگلی ، (عزل شد حدود سنه ۹۳۲)		۹۲۹
	۷ — أسلام گرائی [الأول][4] بن محمد ، (مقتول سنه ۹٤٤)	حدود	۹۳۲
ه	۸ — صاحب گرائی [الأول] بن منگلی ، (مقتول سنه ۹٥۸)		۹۳۹
ه	۹ — دولت گرائی [الأول] بن مبارك[5]		۹٥۷
ه	۱۰ — محمد گرائی [الثانی] بن دولت ، (او را الب گيرائی بكشت)		۹۸٥
ه	۱۱ — أسلام گرائی [الثانی] بن دولت		۹۹۲
ه	۱۲ — غازی گرائی [الثانی] بن دولت		۹۹٦
	۱۳ — فتح گرائی [الأول] بن دولت ، (پس از چند ماه كشته شد)		۱۰۰٥
	غازی گرائی [الثانی] ، (برای بار دوم) ۱۰۰٥		
	۱٤ — توقتيمش[6] گرائی بن غازی ، (او را محمد الثالث بكشت)	شوال	۱۰۱٦
ه	۱٥ — سلامت گرائی [الأول] بن دولت		۱۰۱۷
ه	۱٦ — جانی بك گرائی [الثانی] بن مبارك ، (فرار به رودس سنه ۱۰۴۲)	ربيع الأول	۱۰۱۹
	۱۷ — محمد گرائی [الثالث] بن سعادت ، (عزل شد در رمضان سنه ۱۰۳٦ ومتوفی سنه ۱۰۳۸)		۱۰۳۲

(۱) نك ، خليل ادهم ص ۲۷۲ ، (مترجم عربی)
(۲) نك ، Retowski, I. C. p. 31.
(۳) نسب او ناشناخته است .
(٤) درباره نام اسلام نك Karabacek: Zur orientalischen altertumskunde IV, p. 12, wien 1913
(٥) درسال ۹۷۹ بر مسكو دست يافت .
(٦) توختامش ، نك ، خليل ادهم . دول اسلاميه ص ۲۷۱ . (مترجم عربی)

○ جانی بگ ، (برای بار دوم) . . . . . رمضان ۱۰۳۶

درتبعید بمرددررودس در جمادی الآخر سنه ۱۰۴۶ . . . . .

○ ۱۸ — عنایت گرائی بن غازی ، (در اسلامبول به دار آویخته شد) . . . . ۸ رمضان سنه ۱۰۴۴ ه

○ ۱۹ — بهادر گرائی بن سلامت ، (متوفی در رجب سنه ۱۰۵۱) . . . . . ۱۰ محرم ۱۰۴۶

۲۰ — محمد گرائی [الرابع] بن سلامت (عزل در ربیع الثانی سنه ۱۰۵۴ وتبعید به رودس) رجب ۱۰۵۱

○ ۲۱ — اسلام گرائی [الثالث] بن سلامت . . . . ربیع الثانی ۱۰۵۴

محمد [الرابع] ، (برای بار دوم) . . . . شعبان ۱۰۶۴

(در تبعید در داغستان سنه ۱۰۸۵ بمرد) . . . .

○ ۲۲ — عادل گرائی بن دولت[1] (چوپان) ، (عزل در ۲۸ ذی الحجه سنة ۱۰۸۱ ، ومتوفی سنه ۱۰۸۲) ۱۰۷۶

○ ۲۳ — سلیم گرائی [الأول] بن بهادر ، (عزل در ذی الحجه سنه ۱۰۸۸) . . محرم ۱۰۸۲

○ ۲۴ — مراد گرائی [الثانی] بن مبارك (درتبعید بمرد در شهر بیاوی سنه ۱۱۰۷) . محرم ۱۰۸۹

۲۵ — حاجی گرائی [الثانی] بن قریم (پس از ۹ ماه فرمانروایی در رودس سنه ۱۱۰۰ بمرد) ۱۰۹۴

سلیم گرائی ، (برای بار دوم) ، (عزل در سنه ۱۱۰۲) . . . ۱۰۹۵

○ ۲۶ — سعادت گرائی [الثانی] بن قریم ، (عزل در ربیع الثانی سنه ۱۱۰۳ ، ومتوفی در رودس سنه ۱۱۱۶) ۱۱۰۳

○ ۲۷ — صفا گرائی بن صفا[2] بن سلامت ، (عزل در محرم سنه ۱۱۰۴ ومتوفی سنة ۱۱۱۵) ربیع الثانی ۱۱۰۳

○ سلیم گرائی ، (برای بار سوم) ، (لقب الحاج گرفت) ۲۶ صفر ۱۱۰۴

در سنه ۱۱۱۰ کناره گرفت . . . .

○ ۲۸ — دولت گرائی [الثانی] بن سلیم ، (عزل در شعبان سنه ۱۱۱۴) . . . رمضان ۱۱۱۰

○ سلیم گرائی (برای بار چهارم) (متوفی در شعبان سنه ۱۱۱۶) شعبان ۱۱۱۴

○ ۲۹ — غازی گرائی بن سلیم ، (عزل شد و در سنه ۱۱۱۹ بمرد) . . . . . ۳ رمضان ۱۱۱۶

○ ۳۰ — قبلان گرائی [الأول] بن سلیم ، (عزل) ۱۱۱۹

دولت گرائی [الثانی] ، (برای بار دوم) ۱۱۲۱

(عزل سنة ۱۱۲۵ ، وتبعید به رودس) . . . .

○ قبلان گرائی [الأول] ، (برای بار دوم) ۱۱۲۵

۳۱ — قرا دولت گرائی بن عادل ، (اسماً ۳ ماه حاکم بود ، عزل در ۲۳ صفر سنة ۱۱۲۹) . . . . ذو الحجه ۱۱۲۸

○ ۳۲ — سعادت گرائی [الثالث] بن سلیم ، (کناره گرفت) . . . . . . صفر ۱۱۲۹

○ ۳۳ — منگلی گرائی [الثانی] بن سلیم ، (عزل) ۱۱۳۷

○ قبلان گرائی [الأول] ، (برای بار سوم) ۱۱۴۳

(متوفی در خیوس در شعبان سنه ۱۱۵۱) . . . .

○ ۳۴ — فتح گرائی [الثانی] بن دولت ، (عزل شد و در سنه ۱۱۵۹ بمرد) . . . ۱۱۴۹

منگلی گرائی [الثانی] (برای بار دوم) (متوفی در ۲۹ رمضان سنه ۱۱۵۲)

○ ۳۵ — سلامت گرائی [الثانی] بن سلیم ، (عزل در رمضان سنة ۱۱۵۶) . . . ۱۱۵۹

○ ۳۶ — سلیم گرائی [الثانی] بن قبلان ، (متوفی در ۲۰ جمادی الأولی سنه ۱۱۶۱) رمضان ۱۱۵۶

○ ۳۷ — آرسلان گرائی بن دولت ، (عزل در جمادی الأولی سنه ۱۱۶۹ وتبعید به خیوس) جمادی الأولی ۱۱۶۱

(۱) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۷۱) می‌نویسد که وی پسر احمد چوپان است . (مترجم عربی)

(۲) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۷۱) می‌نویسد که وی پسر نورالدین صفا بن احمد چوپان است . (مترجم عربی)

۳۸ — حلیم گرائی بن سعادت [۱] ، (عزل در صفر سنه ۱۱۷۲) . . . . . جمادی الأولی سنه ۱۱۶۹ ﻫ

۳۹ — قریم گرائی بن دولت ، (عزل در ربیع الأول سنه ۱۱۷۸) . . . . صفر ۱۱۷۲

۴۰ — سلیم گرائی [الثالث] بن فتح ، (عزل در ۱۳ شوال سنه ۱۱۸۰) ربیع ۱۱۷۸

آرسلان گرائی ، (برای بار دوم) . . . . . شوال ۱۱۸۰

(متوفی در محرم سنه ۱۱۸۱ پس از سه ماه فرمانروایی) . . . . .

۴۱ — مقصود گرائی بن سلامت ، (عزل سنة ۱۱۸۲) . . . . . . محرم ۱۱۸۱

قریم گرائی ، (برای بار دوم) . . . ۷ جمادی الآخر سنه ۱۱۸۲

۴۲ — دولت گرائی [الثالث] بن آرسلان ، (متوفی در ذی الحجه سنه ۱۱۸۲) ۱۱۸۲

۴۳ — قپلان گرائی [الثانی] بن سلیم ، (عزل) (متوفی در ربیع الثانی سنه ۱۱۸۵) محرم ۱۱۸۳

سلیم گرائی [الثالث] (برای بار دوم) . . . . . شعبان ۱۱۸۴

(در ربیع الثانی سنه ۱۱۸۵ فرار کرد) . . . . . .

مقصود گرائی (برای بار دوم) ، . . . . . شعبان ۱۱۸۵

(به کریمه نرفت) . . . .

۴۴ — صاحب گرائی [الثانی] بن أحمد ، (فرار کرد و در سنه ۱۲۱۹ بمرد) . . ۱۱۸۶

دولت گرائی [الثالث] ، (برای بار دوم) . . . . صفر ۱۱۸۹

(فرار کرد و در سنه ۱۱۹۴) . . . .

۴۵ — شاهین گرائی بن أحمد ، (أعدام به رودس سنه ۱۱۹۸) ۱۱۹۱

سرزمین کریمه ضمیمه روسیه شد ۱۱۹۷

مراجع :

Veliaminof-Zernof: Matériaux pour servir a l'histoire du khanat de Crimée.

Hammer: Geschichte des Osman. Reiches, 1, p. 809.

Hammer: Die Chane der Krim, Vienne 1856.

Retowski: Die Münzen der Girei, Moskau 1905.

(Soc. de Num. de Moscau, Vol. 11 et 111).

Smirnow: Krimskoë khanstwo, Odessa 1889.

Kazimirski: Précis de l'Histoire des Khans de Crimée, Paris 1833.

(۱) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۷۱) می‌نویسد کوی پسر منکلی دوم است . (مترجم عربی)

(بنی جغتای)

○	۱	— جغتای [1] ، (متوفی حدود ذو الحجه سنه ۶۳۹)				سنه ۶۲۴ ه
○	۲	— قره هولاگو				۶۳۹
○	۳	— یسو منگو				۶۴۵
		قره هولاگو ، (برای بار دوم)	۶۵۰			
○	۴	— أرگنه خاتون ، (بیوه اولی)				۶۵۰
○	۵	— آلگو ، (متوفی سنه ۶۶٤)				۶۵۹
	۶	— مبارك شاه (اورا به رسمیت نشناختند اسلام آورد) جمادی الآخر	۶۶٤			
○	۷	— براق خان (ابغا او را فراری داد) فوذی الحجه سنه ۶۶۸		عمال از طرف بنی أوكتاى — اینان بتپرست بودند	ذو الحجه	۶۶٤
○	۸	— نیکبای			حدود	۶۷۰
○	۹	— بوقا تیمور				۶۷۰
○	۱۰	— دووا خان			حدود	۶۹۰
	۱۱	— كونجوك خان				۷۰۶
	۱۲	— تالیكو				۷۰۸
○	۱۳	— كبك خان				۷ ۹
○	۱٤	— یسن بقا				۷۰۹
		كبك خان ، (برای بار دوم)	حدود سنه ۷۱۸			
○	۱۵	— إیلچی كدای				۷۲۶
	۱۶	— دووا تیمور				۷۲۶
	۱۷	— ترماشیرین ، (مسلمان شدو لقب علاء الدین گرفت)				۷۲۶
		سنجر ، (انفصال أقالیم شرقی سنه ۷۳٤)	۷۳۰			
○	۱۸	— جنكشی (یا جنكشای) ، (بت پرست، تا سنه ۷۳۹ حكومت كرد)				۷۳٤
○	۱۹	— بوزون			حدود	۷۳۵
○	۲۰	— یسن تیمور			ه	۷۳۹
○	۲۱	— ... علی خلیل الله ، (از قبیله أوكتاى ، تا سنه ۷٤٤)	حدود ۷٤۳			
	۲۲	— محمد ، (تا سنه ۷٤۶)			حدود	۷٤۳
○	۲۳	— كازان تیمور				۷٤٤
○	۲٤	— دانشمندجی ، (از قبیله اوكتاى) ، (اورا أمیر قرغان منصوب كرد)	۷٤۷			
○	۲۵	— بیان قلی				۷٤۹
○	۲۶	— شاه تیمور بن عبد الله بن قرغان ، (متوفی سنه ۷۶۰)				۷۶۰
	۲۷	— توقلق تیمور [2] ، (رقیب اوحسن بن شاه تیمور داماد تیمور)				
		تیمور این سرزمین را ضمیمه كشور خود كرد	۷۷۱			
	۲۸	— إلیاس خواجه بن توقلق تیمور				سنه ۷۶٤
		قمر الدین ، (غاصب)				—

(۱) یا جغتای ، نک . خلیل آدهم . دول اسلامیه ص ۲۷۹ ، (مترجم عربی)
(۲) نک . خلیل أدهم (دول إسلامیة ص ۲۸۰) . (مترجم عربی)

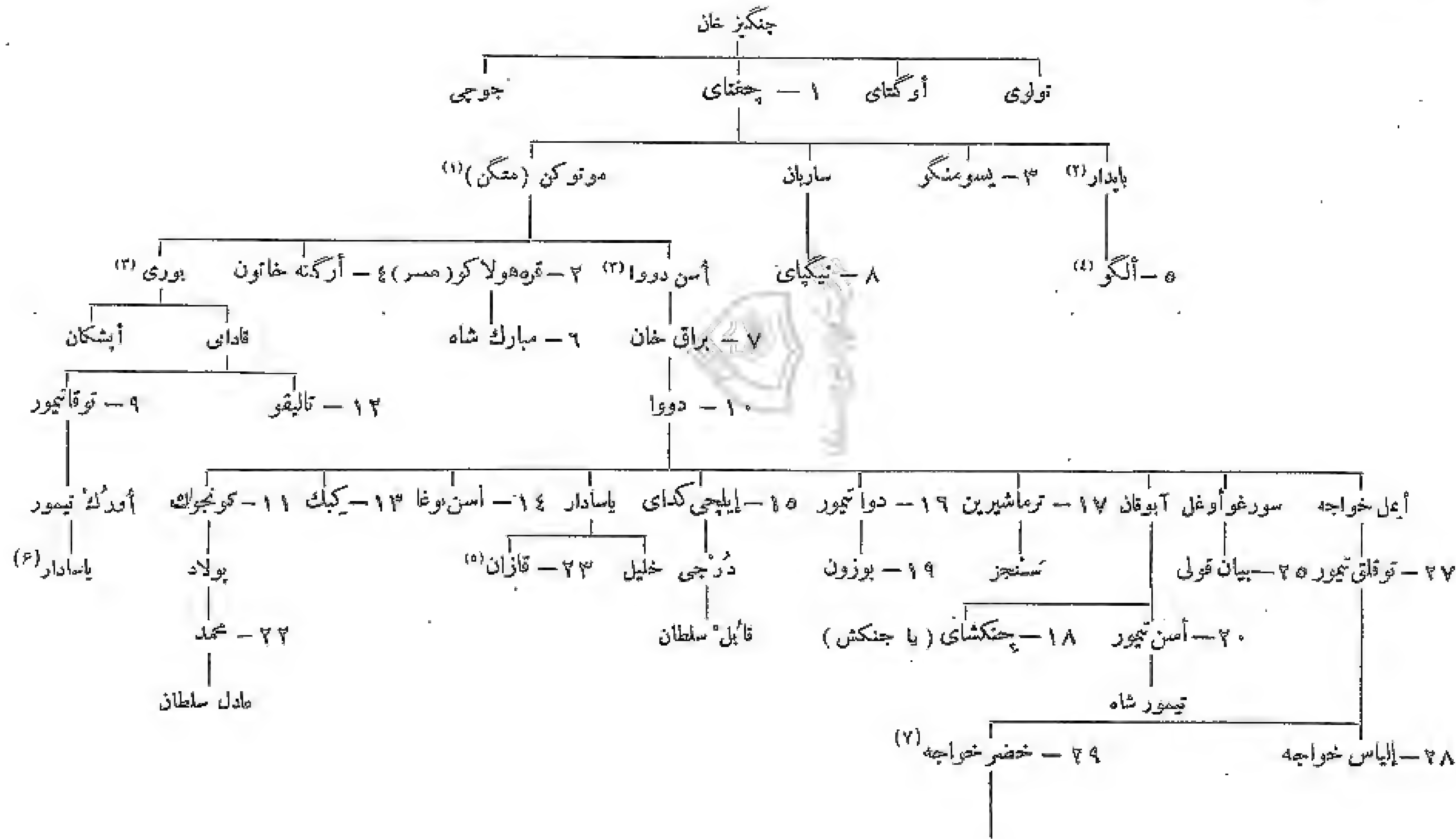
۲۹ — خضر خواجه بن توقلق تیمور	سنه ۷۹۱ م
۳۰ — شمع جهان بن خضر خواجه	۸۰۱
۳۱ — محمد خان بن خضر خواجه	۸۱۰
۳۲ — نقش جهان بن شمع جهان	۸۱۸
۳۳ — أویس خان بن شیر علی بن خضر خواجه	۸۲۱
۳٤ — شیر محمد بن شاه جهان بن خضر خواجه	۸۲٤
أویس ،(برای بار دوم) ۸۲۸	
۳۵ — أسن بوغا بن أویس خان	۸۳۸
۳٦ — یونس خان بن أویس خان	۸٦٦
۳۷ — دوست محمد بن أسن بوغا ؛ (آقسو وتورفان)	۸٦٦
۳۸ — کبك سلطان بن دوست محمد ، (تورفان)	۸۷۳—۸۷۷
۳۹ — محمود خان بن یونس	۸۹۷
٤٠ — أحمد خان بن یونس ، (آقسو وتورفان)	۸۹۰ — ۹۰۸
٤۱ — منصور خان بن أحمد ، (تورفان وقراشار)	۹۰۷ — ۹۵۰
٤۲ — سید خان بن أحمد ، (کاشغر)	۹۲۰ — ۹۳۹
٤۳ — عبد الرشید خان بن سید ، (کاشغر)	۹۳۹ — ۹۷۸
٤٤ — شاه خان بن منصور ، (تورفان وقراشار)	۹۵۰ — ۹۷۸

مراجع :

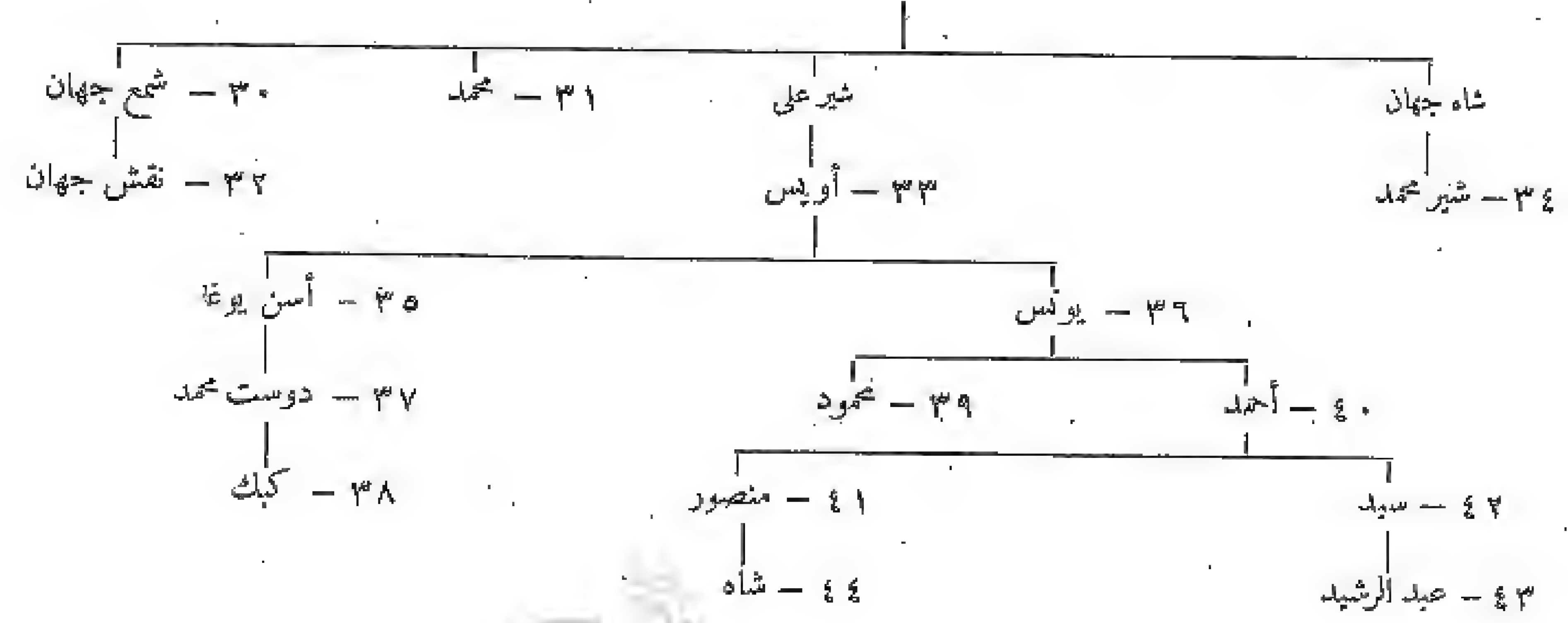
Sachau : Verzeichnis N° 77, p. 30.
Oliver : The Chagatai Mughals, JRAS. 1888, S. 72-128.
D'ohsson : Histoire des Mongols.
Smirnow : Krimskoyé khanstwo, St. Pétersb. 1885.
Howorth : History of the Mongols.
Tiesenhausen : Collection Straganoff p. 23-28.
Veliaminoff : Bull. Ac. Sc. Pétersb. 13. IV 1860, p. 207.
Markoff : Cat. Ermitage p. 558 ss.

مترجم عربی در تکمیل نسبنامه این خاندان بر کتاب خلیل ادهم(دول اسلامیه)اعتماد کرده و آنچه را که بار تولد در کتاب خود "Musulmanskia Dynastii" ذکر نموده نقل کرده است .

بنی جغتای

جنگیز خان
جوجی
۱ — جغتای
أوگتای
تولی
موتوکن (متکن)(۱)
ساربان
۳ — یسومنکو
بایدار(۲)
أسن دووا(۳)
۲ — قرههولاکو (مسر)
٤ — أرگنه خاتون
بوری(۳)
۸ — نیکپای
۵ — ألگو(٤)
۷ — براق خان
۶ — مبارك شاه
قادای
أپشکان
۱۰ — دووا
۱۲ — تالیقو
۹ — توقاتیمور
أیمل خواجه
سورغو أوغل
آبوقان
۱۷ — ترماشیرین
۱۹ — دوا تیمور
۱۵ — إیلچی کدای
یاسادار
۱٤ — أسن بوغا
۱۳ — کبك
۱۱ — کونجوك
أوردك تیمور
۲۷ — توقلق تیمور
۲۵ — بیان قولی
سنجز
۱۹ — بوزون
دُرجی
خلیل
۲۳ — قازان(۵)
پولاد
یاسادار(۶)
۲۰ — أسن تیمور
۱۸ — جنکشای (یا جنکش)
قابل سلطان
۲۲ — محمد
تیمور شاه
عادل سلطان
۲۸ — إلیاس خواجه
۲۹ — خضر خواجه(۷)

(۱) درمحاصرهٔ‌ امیان به‌سال۶۱۸ درگذشت . نک . خلیل‌ادهم دول اسلامیه ص ۳۸۲ . (مترجم عربی)
(۲) در سال ۶۳۹ روبروی الموتز (مرواوی) درگذشت .
(۳) در۹ ربیع الثانی ۶۴۹ پس ازمجلس قوریلتای کشته شد .
(۴) درسال ۶۴۹ همویش اربغ بوقا او رادر المیق (کولجه)

پایتخت اولوس جغتای به فرمانروایی رسانید . نک . Cont, IIIr., N°° 525, 526
ارگنه بیوه قراهولاکو را به‌زنی گرفت .
(۵) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۸۲) او را پسر یاسادار بن اورک تیمور بن توقاتیمور نوشته است . (مترجم عربی) (۶) یاسادار یا یاساوار را مترجم عربی بر متن اصلی افزوده است .
(۷) فرزندان خضرخواجه را مترجم عربی برمتن افزوده است .

۲۳۶ – خانات قازان

۱ – أولوغ[1] محمد		سنه ۸۴۹ ﻫ
۲ – محمودك (یا کوچك محمود) بن أولوغ محمد		۸۵۰
۳ – خلیل بن محمودك		۸۶۸
۴ – ابراهیم بن محمودك	حدود	۸۷۰
۵ – إلهام بن ابراهیم	»	۸۹۰
۶ – محمد أمین		۸۹۲
۷ – عبد اللطیف ، (متوفی سنه ۹۲۳)		۹۰۲
دوره فترت (کارها به دست صاحب گیرائی والی کریمه بود) ۹۲۴ — ۹۳۰		
۸ – صفا گرائی بن صاحب گرائی		۹۳۰
۹ – جان علی بن شیخ أولیار صاحب قاسموف[2]		۹۳۶
۱۰ – شاه علی بن شیخ أولیار صاحب قاسموف		۹۴۱
۱۱ – إتتمیش بن صفا گرائی[3]		۹۵۶
۱۲ – یادگار محمد تکای صاحب استرخان		۹۵۷
استیلای روسها بر قازان ،		۱۲ شوال ۹۵۹

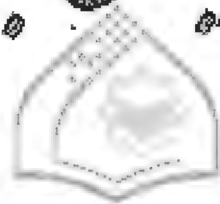
۲۳۷ – خانات قاسموف

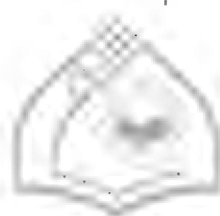
۱ – القاسم بن أولوغ محمد ، (صاحب قازان)		سنه ۸۵۶ ﻫ
۲ – دانیار بن القاسم		۸۹۱
۳ – نور دولت بن حاجی ، (صاحب کریمه)		۸۹۱
۴ – ستیلغن بن نور دولت		—
۵ – شیخ أولیار		۹۱۸
۶ – شاه علی بن شیخ أولیار		۹۲۲
۷ – ساین بلاث ، (از قبیله طلاهی)[4]	۱۰ شوال	۹۷۴
۸ – مصطفی علی بن عبد الله		۹۹۳
۹ – أورس محمد ، (از قازاق قرغیز)	حدود	۱۰۱۰
۱۰ – آرسلان بن فلان بن خان کُچُم (آخرین حاکم سیبریا)		۱۰۱۹
۱۱ – سید برهان[5]		۱۰۳۶
۱۲ – فاطمه سلطان (مادر واسیلی) ، (تا سنه ۱۰۹۲)		۱۰۸۸

(۱) نک . خلیل أدهم (دول إسلامیة ص ۳۶۸) . (مترجم عربی)
(۲) یاقاسمکی
(۳) مسیحی شد و نام اسکندر بر خود نهاد . در ۵۷۳ درگذشت .
(۴) مسیحی شد و نام سیمون بر خود نهاد و در ۱۰۲۵ درگذشت .
(۵) در سال ۱۰۶۴ و نام و سیلی بر خود نهاد .

بخش سیزدهم

سرزمین ایران بعد از مغول

۲۳۸ – آل جلائر در عراق

(بقيه)

۵ ۵	۱	— تاج الدين شيخ حسن بزرگ بن حسين			سنه ۷۳۶ ﻫ
۵ ۵	۲	— شيخ أويس بن حسن ، بهادر خان (متوفى در ۲ جمادى الآخر سنه ۷۷۶)			۷۵۷
۵	۳	— جلال الدين حسين بن أويس[1]		جمادى الآخر	۷۷۶
		بايزيد بن أويس ، (دركردستان)	۷۸۴ — ۷۸۵		
۵	۴	— غياث الدين أحمد بهادر بن أويس[2]			۷۸۴
۵	۵	— شاه وَلَد[3]		ربيع الثانى	۸۱۳
		تاندو ، (ببوه شاه ولد)[4]	۸۱۴		
	۶	— محمود بن ولد ، (تحتقيموميتتاندو)			۸۱۴
	۷	— أويس بن ولد			۸۱۸
	۸	— محمد بن ولد[5]			۸۲۴
		محمود بن ولد ، (براى بار دوم)	۸۲۵		
	۹	— حسين بن علاء الدوله[6]			۸۲۷

مراجع :

H. H. Howorth : History of the Mongols, III, p. 654-679.
Hammer : Geschichte der Ilkhane, II, p. 315-322.
Cl. Huart : Mémoire sur la fin de la Dynastie des Ilékaniens. J. As. 1876, extr, N° 7.
Muhammed Mubārak : Cat. Mus. Ott .III.

(۱) برادرش احمد او را بمناگهان كشت .

(۲) ازسال۷۷۶ فرمانرواى بصره بود ، تاسال۷۸۶ با برادرانش درحال‌جنگ بود . در ذى‌القعده‌سال ۷۸۷ تقتميش بر تبريز دست يافت ، چنانكه تيمور در سال ۷۸۸ و قرامحمد در سال ۷۸۹ آن شهر را بگرفتند ، قرامحمد از سال ۷۹۵ تا ۸۰۷ با تيموز جنگ كرد و در ۷۹۶ به مصر گريخت ، قرايوسف در ۲۹ ربيع الثانى ۸۱۳ او را كشت .

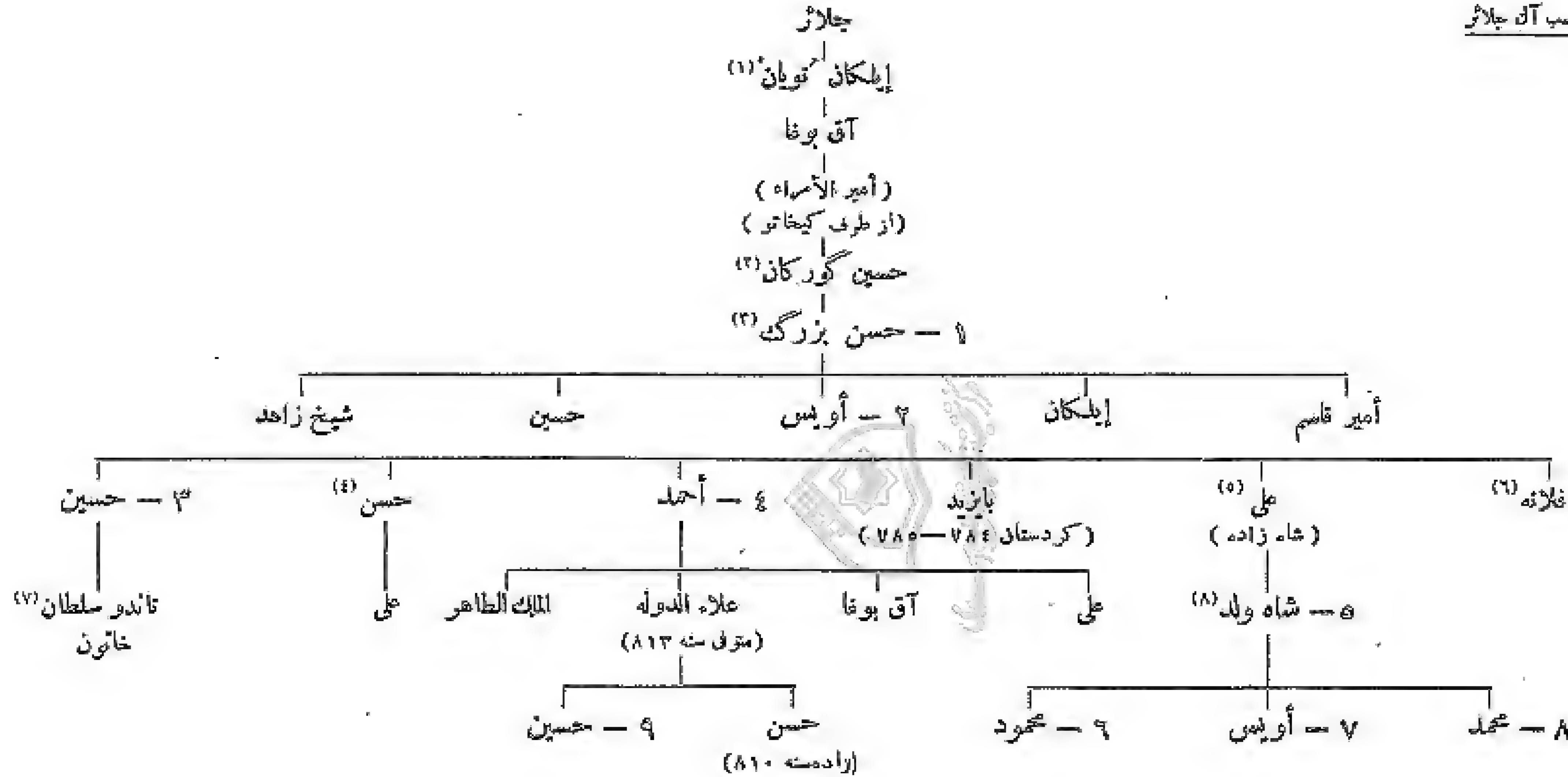
(۳) زنش تاندو درسال ۸۱۴ او را به ناگهان كشت .

(۴) بخاطر شاه محمد قراقويونلو از فرمانروايى بغداد كناره گرفت سپس به شوشتر باز گشت .

(۵) در سال ۸۲۴ با ابراهيم بن شاهرخ خداوندگار فارس جنگيد .

(۶) در ۲ صفر ۸۲۵ اسكندرقراقويونلو او را بكشت .

نسب آل جلائر

(۱) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۳۹۴) نام او را ایلکان جلایربن جوجی ثرمله آورده است. (مترجم عربی)

(۲) دختر ارغوان ایلخان را به زنی گرفت.

(۳) بیوه ابوسعید دلشاد خاتون دخت دمشق خاتون چوپانی را به زنی گرفت.

(۴) در سال ۷۷۶ پس از در گذشت پدرش به ناگهان کشته شد.

(۵) در سال ۷۸۰ بر بغداد سر به طغیان بر داشت.

(۶) بهزنی زین العابدین بن المظفر در آمد.

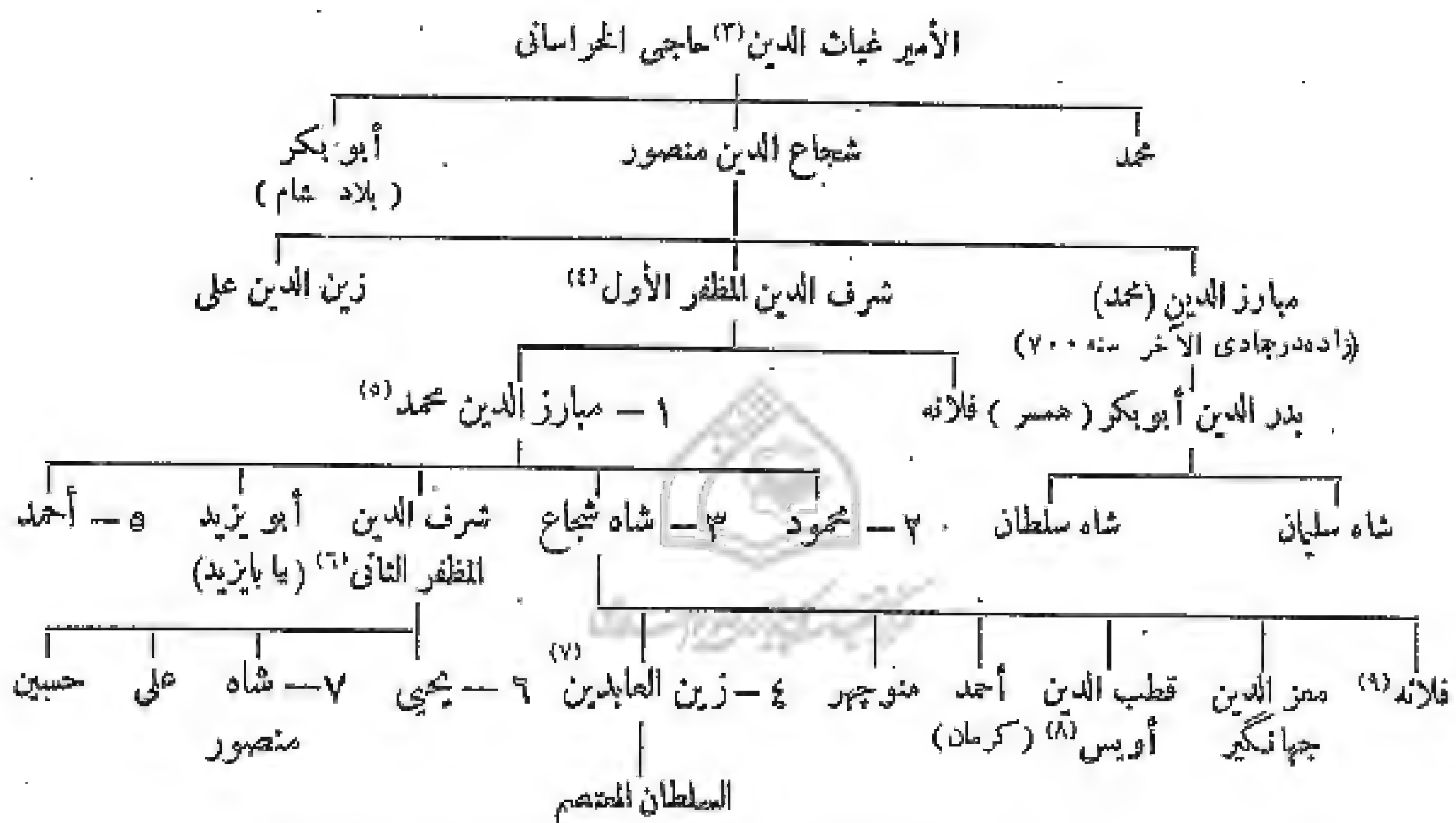
(۷) نایب محمود و اویس و محمد پسران برادرش بود. عبدالرزاق او را دخت اویس آورده و نه نوه اش.

(۸) دختر عموی خود تاندو را به زنی گرفت.

۲۳۹ — بنی مظفر

(فارس ، کرمان ، کردستان)

○	۱	— مبارز الدین محمد بن المظفر[1]	ذو القعده	سنه ۷۱۳ ه
○	۲	— قطب الدین شاه محمود ، (دراصفهان تا سنه ۷۷۶)	رمضان	۷۵۹
○	۳	— جلال الدین أبو الفوارس شاه شجاع[2]	۳۰ ربیع الأول	۷۹۵
○	٤	— مجاهد الدین علی زین العابدین	شعبان	۷۸۹
		او را تیموربرکنارکرد ۷۸۹		
△	٥	— عماد الدین أحمد ، (کرمان)		۷۸۹
	٦	— نصرة الدین یحیی ، (یزد)		۷۸۹
○	۷	— شاه منصور ، (اصفهان)		۷۸۹
		(تا سنه ۷۹٥)		

مراجع :
Mahmud Qutbi: Supplément au Tarîkh-i-Guzidé (Gibb Mém. XIV, II, p. 151).

Defrémery: Memoire sur ... les Muzaffériens. J. As. août et juin 1845.

Justi: Iranisches Namenbuch.

دائرة المعارف الاسلامیه (چاپ فرانسه) : ماده : « المظفریون »
. (K. V. Zetterstéen)

(۱) در شوال ۷۱۸ یزد و در محرم ۷۴۱ کرمان‌را بگرفت . در رمضان ۷۵۹ چشمانش را کور کردند و ازکار برکنار شد . در شیراز دوباره به فرمانروایی رسید . در ربیع الاول ۷۶۵ درگذشت .

(۲) به سال ۷۳۳ زائیده شد و در شعبان ۷۸۷ درگذشت . از سال ۷۶۲ سکه به نام او ضرب شد . نک ، Br. M. Add. II; p. 133, Nos. 671-673 et Ermitage, Inv. p. 613.

(۳) نک ، تاریخ گزیده ج۲ص ۱۵۲ (مترجم عربی)

(۴) ازکارگزاران یوسف‌شاه‌بن‌طغان ، اتابک یزد ، وسپس الجایتو بود . در ۱۳ ذی‌القعده ۷۱۳ درگذشت .

(۵) در ۱۵ جمادی‌الثانی سال ۷۰۰ زائیده شد و دختر قطب‌الدین شاه جهان فرجامین‌فرمانروای‌بنی قطلغ‌خان کرمان را به زنی گرفت . در ۱۹ رمضان ۷۵۹ فرزندانش چشمانش راکور کردند . در ربیع الاول ۷۶۵ به شهر بم درگذشت .

(۶) در ۷۲۵ زائیده شد نک تاریخ گزیده (ج۲ ص ۱۵۵)(مترجم عربی)

(۷) دختر شیخ اویس جلایری را به زنی گرفت .

(۸) در سال ۷۷۶ به او زهر خورانیدند .

(۹) درسال ۷۸۴ به زنی پیر محمدبن‌جهانگیربن‌تیمور درآمد

۲۴۰ – بنی اینجو

(دربلاد فارس : پایتخت شیراز)

شرف الدین محمود شاه اینجو [1] ، (ملقب به طمطاج) . . . . . . سنه ۷۰۳ ه

معزول شد سنه ۷۲۵ ، کشته در ۱۹ رجب سنه ۷۳۶ بدستور آرپاخان .

جلال الدین مسعود شاه بن محمود [2] . . . . رجب ۷۳۶

غیاث الدین کیخسرو بن محمود ، (مدعی حکم مقتول در سنه ۷۳۹) ۷۳۹

شمس الدین محمد بن محمود ، (او را پیر حسین چوپانی در حکم نگاهداشت) ۷۳۹

(مقتول در سنه ۷۴۰) . . . .

مسعود (برای بار دوم) ، (او را یاغی باستی بسترم پیر حسن سنه ۷۴۳ [3] کشت) ۷۴۰

جمال الدین أبو اسحق بن محمود [4] ۷۴۳

جنگ با بنی المظفر . . . .

استیلای مبارز الدین محمد بن المظفر بر شیراز ۷۵۴

کشته شدن أبو اسحق در ۲۱ جمادی الأولى ۷۵۸ . . . . . .

مراجع :

میرخواند : روضة الصفا .

حمد الله مستوفی : تاریخ گزیده .

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ماده : « إینجو » .

D'Ohsson : Histoire des Mongols, IV, p. 742.

Sachau : Verzeichnis N° 73, p. 28.

Bergmann : Münzen der Indschuiden, Wiener Num. Z. III (1871) p. 143.

St. Lane-Poole : Br. M. VI, p. 227-231.

۲۴۱ – بنی چوپان در آذربایجان

۱ – تیمورتاش بن چوپان [5] ، (اورا أبو سعید ایلخان منصوب کرد) . . . . سنه ۷۱۸ ه

۲ – شیخ حسن کوچک [6] بن تیمورتاش ۷۲۸

پیروزی بر شیخ حسن بزرگ جلائری ۷۳۸

همسرش او را کشت . . . . در ۲۷ رجب ۷۴۴

۳ – الملك الأشرف بن تیمورتاش . . . . ۲۷ رجب ۷۴۴

گردنش در تبریز بدستور جانی بک صاحب قبچاق زده شد . . . ۷۵۶

یاغی باستی بن تیمورتاش ۷۴۴

بقتل جلال الدین مسعود اینجو دستور داد ۷۴۳

برادرش او را کشت ۷۴۵

(۱) اینجو واژه‌ای مغولی است به معنی "املاک خاصه" یا املاک شاهی ، و محمود املاک الجایتو را در شیراز زیر نظر داشت نک . Bergmann I.c p.14

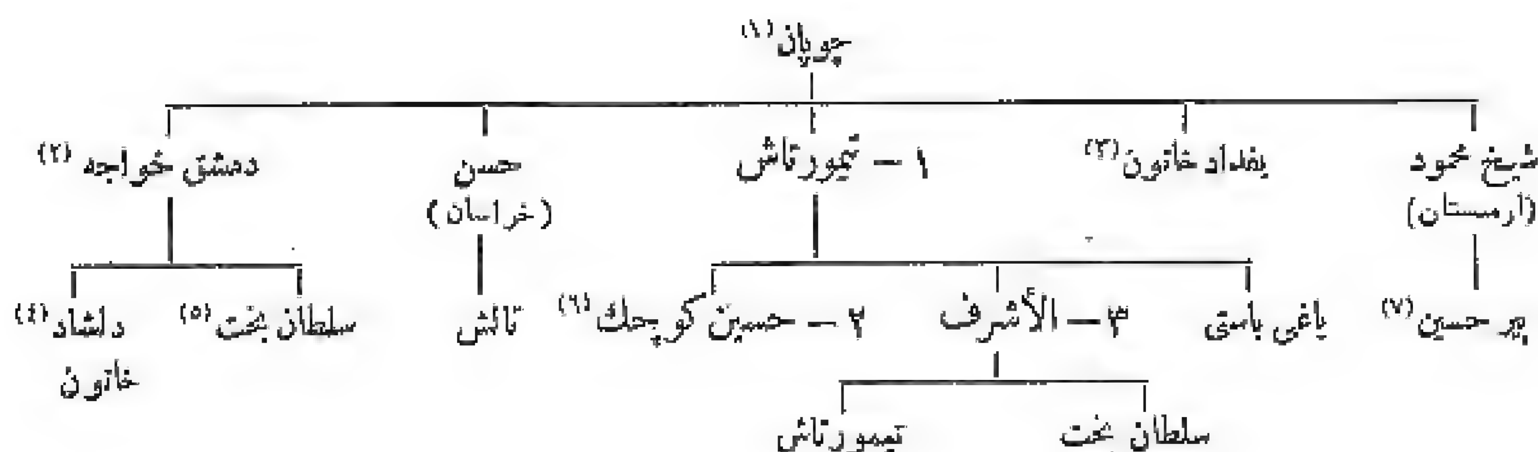
(۲) سلطان بخت دخت دمشق خواجه بن چوپان را بزنی گرفت .

(۳) نک . دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) (ماده اینجو ص ۵۲۷) . (مترجم عربی)

(۴) ولی نعمت حافظ بود از سکه‌های او چنین استنباط می‌شود که وی از سال ۷۱۹ تا اندازه زیادی از حقوق پادشاهی بر خوردار بود .

(۵) تیمور تاش وزیر اولجایتو و ابوسعید بود ، سپس از سال ۷۱۷ تا ۷۲۷ از طرف مغولها فرمانروای مطلق روم شد ، در ۱۳ شوال ۷۲۸ به دستور الناصر محمد بن قلاون پادشاه مصر اعدام گردید .

(۶) اورا برای تمییز از شیخ حسن بزرگ که پسر امیر حسین بن آق بوقای ایلکانی است شیخ حسن کوچک نامیدند که همان امیر حسن بن تیمور تاش چوپانی باشد .

مراجع :

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ماده : «چوبان» .

D' Ohsson: Histoire des Mongols, IV, P, 672.

Sachau: Verzeichnis N° 74, P. 28.

Justi: Iranisches Namenbuch p. 469.

۲٤۲ ــ سربداران خراسان ودامغان

	عبد الرزّاق بن فضل الله باشتینی	سنه ۷۳۷ ﻫ
	وجیه الدین مسعود بن فضل الله	۷۳۸
	آی تیمور محمد	۷٤٤
	اسفندیار(۸)	۷٤٦
	فضل الله(۹)	۷٤۷
	شمس الدین علی جشتمی(۱۰)	۷٤۸
	یحیی کرّابی(۱۱)	۷۵۳
٥	ظهیر الدین کرابی(۱۲)	۷۵۹
	حیدر القصاب	۷٦۰
	لطف الله بن وجیه الدین	۷٦۰
٥	الحسن الدامغانی	۷٦۱
٥	علی المؤید نجم الدین	۷٦٦
٥	درویش رکن الدین (غاصب)(۱۳) . . . . . ۷۷۸ ــ ۷۸۰	
	فتح تیمور این سرزمین را ۷۸۳	

(۱) دلشاد خاتون دخت اولجایتو سپس خواهر او ساتی بگ را به زنی گرفت .
(۲) در حدود سال ۷۳۰ ابوسعید ایلخان او را کشت .
(۳) به زنی ابوسعید ایلخان در آمد .
(۴) نخست به زنی ابوسعید ایلخان در آمد و سپس با شیخ حسن بزرگ ایلکانی زناشویی کرد .
(۵) به زنی مسعود بن محمود اینجو در آمد .
(۶) عزت ملک را به زنی گرفت .
(۷) از یاران محمد بن محمود اینجو بود .
(۸) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۴۰۰) می‌نویسد که او در سال ۷۴۷ به فرمانروایی رسید . (مترجم عربی)
(۹) خلیل ادهم (دول اسلامیه ص ۴۰۰) نام او را شمس الدین بن فضل الله آورده است . (مترجم عربی)
(۱۰) نک . دول اسلامیه ص ۴۰۰ . (مترجم عربی)
(۱۱) نک . خلیل ادهم . دول اسلامیه ص ۴۰۰ . (مترجم عربی)
(۱۲) نک . مرجع پیشین ص ۴۰۰ . (مترجم عربی)
(۱۳) سکه‌هایی به سال ۷۷۹ در سبزوار ضرب شده .
Ermitage, Inv. p,601

۲۴۳ — بنی طغا تیمور

(مازندران واستراباد)

o	۱ — طغا تیمور، (سلیل جوجی)[1]		سنه ۷۳۷ ﻫ
	برای بار سوم به عراق حمله کرد[2]	۷۴۱	
	در جنگ با سربداران در استراباد کشته شد	۷۵۴	
	۲ — لقمان پادشاه بن طغا تیمور		۷۵۴[3]
o	۳ — پیراک (یا پیر) پادشاه بن لقمان، (از عمال تیمور، متوفی سنه ۸۱۲[5])		۷۹۰[4]
	۴ — سلطان علی بن پیراک		۸۱۷

مراجع :

میرخواند : روضة الصفا .

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه)، ماده: «طغا تیمور» (V. Minorsky)

Barthold ; Musulmananskia Dynastii p.299.

Sachau : Vezeichnis N° 75, p. 29.

Contribution II, N°s 378 – 394.

۲۴۴ — آل کَرت عمال بنی جغتای

(هرات، بلخ، غزنه، سرخس، نیشابور)

	۱ — شمس الدین [الأول] محمد[6]، (متوفی سنه ۶۸۴)		سنه ۶۴۳ ﻫ
	۲ — ... رکن الدین بن شمس الدین، (مشترکا باپدرش در حکم) ۶۷۷—۶۸۲		
	۳ — فخر الدین بن رکن الدین (هم پیمان امیر چوپان)		۶۸۴
o	۴ — غیاث الدین بن رکن الدین (امیر چوپان بهاو پناه آورد و او در سنه ۷۲۵ کشت).		۷۰۶
	۵ — شمس الدین [الثانی] بن غیاث الدین		۷۲۹
	۶ — حافظ بن غیاث الدین		۷۳۰
o	۷ — معز الدین حسین بن غیاث الدین		۷۳۲
o	۸ — غیاث الدین [الثانی] پیر علی بن معز الدین		۷۷۲
	تیموریان	۷۹۱	

مراجع :

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه)، ماده : «کرت» (T.W. Haig) .

الجوینی : تاریخ جهان گشای .

میرخواند : روضة الصفا .

(۱) تک. در بعضی منابع به صورت "تغا" نوشته شده است (مترجم عربی)

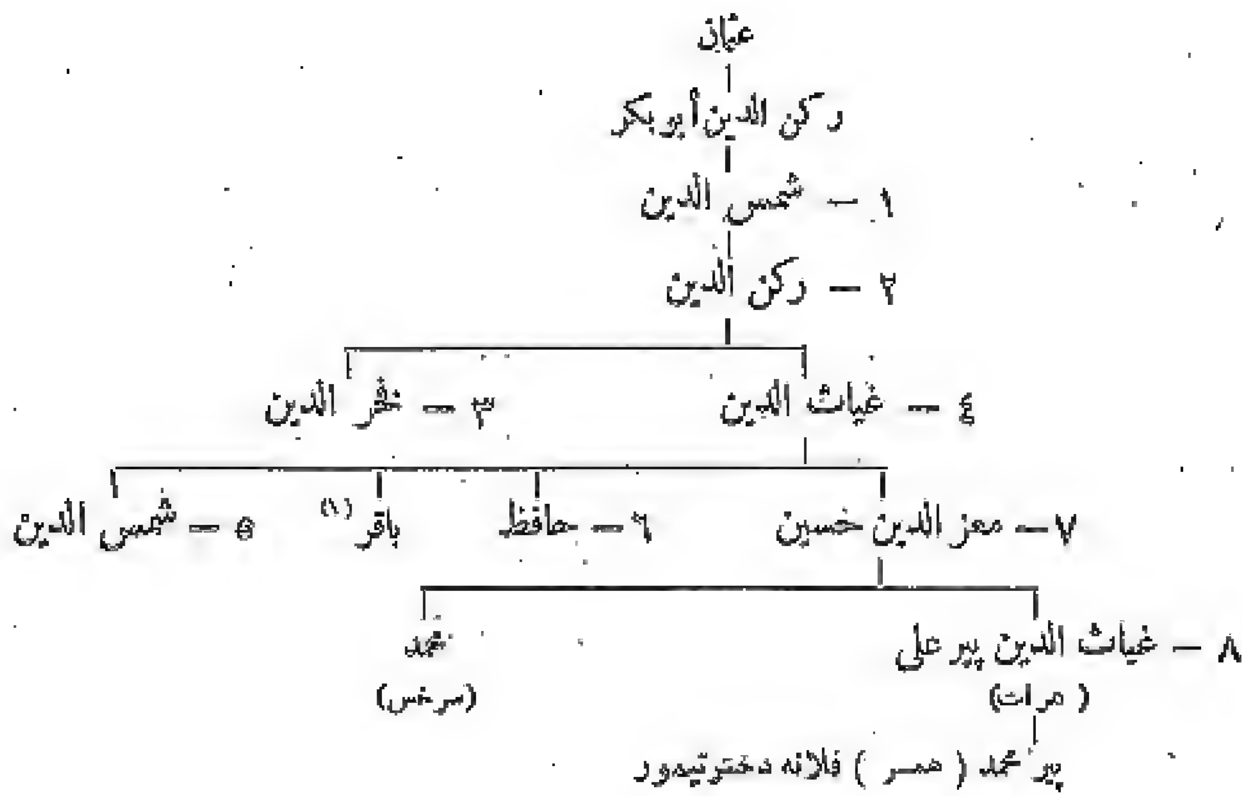
(۲) تک. دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه، ماده طغاتیمور) . (مترجم عربی)

(۳) مینورسکی (دائرة المعارف اسلام — ماده تغاتیمور) می نویسد که وی در ۷۸۶ به فرمانروایی رسید . (مترجم عربی)

(۴) مینورسکی (دائره المعارف اسلام — ماده تغاتیمور) می نویسد که در ۷۹۴ تیمور او را به فرمانروائی رسانید . (مترجم عربی)

(۵) در سال ۷۹۶ در استراباد درهمی به نام او ضرب شده است . Ermitage, Inv. p. 598

(۶) خودرا به آل شنسبانی خداوندگاران غور نسبت می دهد

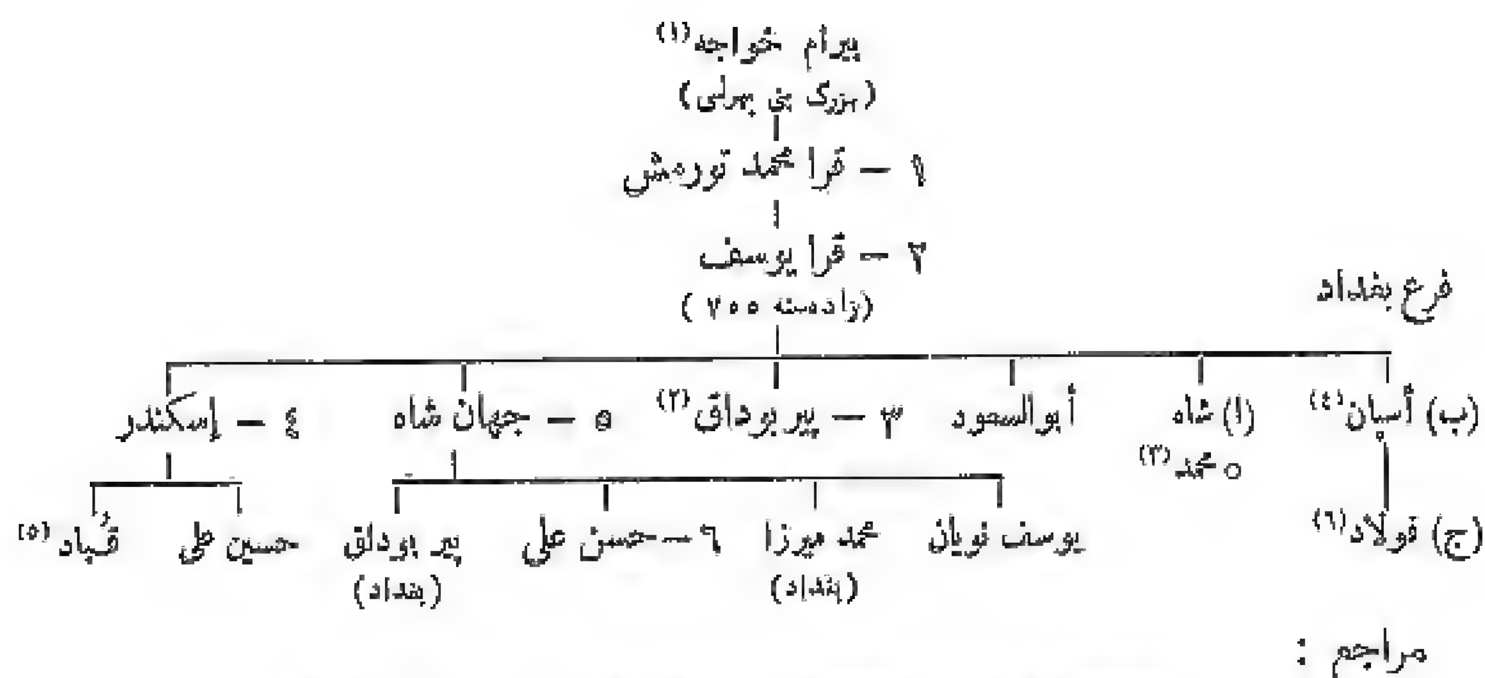
۲۴۵ — أمرای قرا قیونلو (۲)

آذربایجان: (پایتخت تبریز)

	شماره و نام			سال
	۱ — قره محمد تورمُش بن بَیْرام خواجه			سنة ۷۸۰ ھ
ە	۲ — أبو نصر قره یوسف نویان بن محمد، (متوفی در ذی الحجه سنه ۸۲۲)		حدود	۷۹۰
	حمله تیمور به این سرزمین	۸۰۲		
	حکومت را قره یوسف پس گرفت	۸۰۹ (۳)		
ە	۳ — به پسر خود پیر بوداق امارت آذربایجان را تفویض کرد			۸۱۰
ە	۴ — اسکندر بن یوسف			۸۲۳
ە ۵	۵ — مظفر الدین (۴) جهان شاه بن یوسف			۸۴۱
ە	پیر بوداق	۸۶۶	(باقی تا سنه ۸۷۱) (۵)	
ە	شاه یوسف نویان	۸۶۶		
ە	۶ — حسن علی		ربیع الثانی	۸۷۲
	او را أوزون حسن کشت	۸۷۲		

---

(۱) باقر را مترجم عربی بر متن افزوده است. نک. خلیل ادهم، دول اسلامیه ص ۴۳.
(۲) قراقویونلو واژه‌ای ترکی است به‌معنی صاحبان گوسفندان سیاه. (مترجم عربی)
(۳) نک. دائرة المعارف الاسلامیة (چاپ فرانسه) ماده قرا قیونلو). (مترجم عربی)
(۴) در سال ۸۶۲ ایران را بکلی فتح کرد. اوزون حسن در ۱۲ ربیع الثانی ۸۷۲ او را بکشت.
(۵) نک. Contributions I, N° 135.

مراجع :

Cl. Huart : Mémoire sur la fin de la dynastie des Ilékaniens J.AS. oct. 1876 p. 330.

Cl. Huart : Histoire de Baghdad p. 22-25.

Narkoff : Collections scientifiqus, VII, St. Pétersbourg 1891, p. 38.

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه)، ماده : « قرا قیونلو » (Cl. Huart)

۲۴۶ — أمرای آق قیونلو[7]

		سنه[8]
	۱ — بهاء الدین عثمان قرایولك بن فخر الدین[9]	۷۸۰ ه
○ Δ ۲	— نور الدین حمزه بگ بن قرا یولك[11] و علی بك (دو برادر درکشمکش حکومت)[10]	۸۳۹
○ Δ ۳	— معز الدین جهانگیر بن علی بن قرا یولك	۸۴۸
○ ۴	— أوزون حسن بن علی[12]	۸۵۷
۵	— خلیل بن أوزون حسن	۸۸۳
○ ۶	— یعقوب بن أوزون حسن	۸۸۴
○ ۷	— بایسنقر بن یعقوب	۸۹۶
	مسیح بن أوزون حسن ۸۹۶	
Δ	علی بن خلیل ۸۹۶	
○ ۸	— رستم بن مقصود	۸۹۷
○ ۹	— أحمد گوده بن محمد	۹۰۲
○ ۱۰	— مراد بن یعقوب، (برای بار اول)[13]	۹۰۳
○ ۱۱	— ألوند بن یوسف	۹۰۵

(۱) از سال ۷۷۶ خداوندگار موصل بود .

(۲) در سال ۸۱۰ احمد جلایری را بجای خود فرمانروای آذربایجان ساخت . در حدود سال ۸۱۶ در گذشت .

(۳) از سال ۸۱۴ تا ۸۳۷ فرمانروای عراق (بغداد) بود . با جلایریان واپسین جنگید . در سال ۸۳۷ در گذشت .

(۴) در سال ۸۴۱ پدرش را در قلعه النجق به ناگهان کشت و در سال ۸۴۸ در گذشت .

(۵) از سال ۸۳۷ تا ۸۴۸ برادرش محمد را به جای خود فرمانروای عراق ساخت .

(۶) از سال ۸۴۸ تا ۸۷۰ برادرش اسپان را بجای خود فرمانروای عراق کرد . جهان شاه او را بر کنار ساخت .

(۷) آق قویونلو واژه ای است ترکی به معنی صاحبان گوسفند سفید (مترجم عربی)

(۸) در دائرة المعارف اسلام (ماده آق قویونلو) و خلیل ادهم (ص ۴۱۱) سال ۸۳۸ آمده است . (مترجم عربی)

(۹) سال ۸۰۹ را که لین پول سال به فرمانروایی رسیدن قرایولك دانسته اشتباه است (Barthold, I.C.) ، در ۸۳۹ در گذشت .

(۱۰) نک . دائرة المعارف الاسلامیة (ماده آق قیونلر) (مترجم عربی)

(۱۱) از سال ۸۳۹ تا ۸۴۲ جلال الدین علی بک بن قرایولك با او رقابت داشت .

(۱۲) در سال ۸۷۲ دستور قتل سلطان ابوسعید بن محمد تیموری را داد . از سال ۸۷۶ پایتختش تبریز بود .

(۱۳) قلمرو او در آغاز کار از حدود آذربایجان تجاوز نمی کرد .

۵ ۱۲ ــ محمد بن یوسف [۱] . . . . سنهٔ ۹۰۹ ه

مراد ، (برای بار دوم) ۹۰۷

او را شاه اسماعیل الأول عزل کرد ۹۰۸

فرع آرزنجان :

قلیچ آرسلان بن پیر علی . . . . —

فرخشاد بگ . . . . —

فرع ماردین وآمد :

قاسم بن جهانگیر ، (تا سنه ۹۰۸) . . . . حدود ۸۹۳

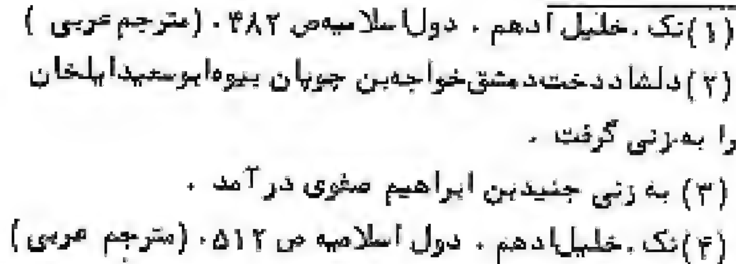
مراجع :

Hammer: Geschichte des Osm. Reiches, 1, p. 307.
Revue Historique Ott. fasc. XXX 346, XXXII p. 471–475.
Barthold: Musulmanskia Dynastii, p. 302.
Ahmed Tawhid: Cat. Mus. Ott. IV, p. 572.
شرفنامه (trad. Charmoy, St. Petersb. 1868–75).
دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ، ماده : « آق قیونلو »
(Cl. Huart) .

(۱) در اصفهان و الوند و کرمان فرمانروایی کرد .

آق قیونلو

(۱) نک. خلیل ادهم، دول اسلامیه ص ۴۸۲. (مترجم عربی)

(۲) دلشاد دخت دمشق خواجه بن چوپان بیوه ابوسعید ایلخان را به زنی گرفت.

(۳) به زنی جنید بن ابراهیم صفوی درآمد.

(۴) نک. خلیل ادهم، دول اسلامیه ص ۵۱۲. (مترجم عربی)

(۵) در حدود سال ۹۰۰ در دیار بکر قیام کرد. نک. سکه‌های او (Br.M. VIII, p. 17).

(۶) علم شاه نام داشت. به زنی حیدر بن جنید صفوی درآمد.

(۷) دختر با یزید دوم سلطان عثمانی را به زنی گرفت.

(۸) خلیل ادهم (ص ۴۱۲) نام او را "محمدی میرزا" نوشته است. (مترجم عربی)

۲۴۷ – جزیره لار

(خلیج فارس)

قطب الدین مؤید	حدود	سنه ۵۹۴ ﻫ
کالیجار	»	۶۳۸
قطب الدین بن کالیجار	»	۶۷۰
علاء الملک	»	۶۸۹
کالیجار		۷۲۱
سیف الدین		۷۲۳
علاء الملک کرکین شاه		۷۷۵
مبارز الدین بن کرکین شاه		۷۸۹
قطب الدین		۸۴۰
جهان شاه		۸۶۱
علاء الملک		۸۸۳
هارون		—
محمد		۹۳۷
نوشیروان ، (مقتول سنه ۹۴۸)		۹۴۰
ابراهیم خان		۹۴۸
او را طهماسب الأول صفوی سنه ۹۷۳ عزل کرد		

مراجع : Sachau : Verzeichnis, N° 52 p. 24

۲۴۸ – جزیره هرمز

محمود قلهاتی ، (عامل سلغری مستقل شد)		سنه ۶۷۱ ﻫ
أمیر نصرت		
رکن الدین		
شهاب الدین أیاز ، (غلام نصرت)		
کردان شاه		۷۱۹
قطب الدین تهمتن		—
توران شاه		۷۵۸
محمد شاه ، (عامل محمود ، سلطان اسمی از طرف تیمور)		۷۸۸
فیروز شاه		—
سیف الدین ، (عزل سنه ۸۴۰ ، فرار سنه ۸۰۰ وپناه بشاه رخ)		۸۳۹
توران شاه		۸۴۰
شهاب الدین		—
سلغر شاه		—
توران شاه		—
جنگ پرتغالیها ۹۲۸		
محمد شاه		—
فرخشاه	حدود	۹۷۲
صفویان		

مراجع : Sachau: Verzeichnis, N° 53, p. 24.

(أ) صفویان

○ △ ۱ ــ اسماعیل [الأول] [۲] . . . . ۲ رمضان سنه ۹۰۷ه[۱]

○ △ ۲ ــ طهماسب [الأول] [۳] . . . . ۱۹ رجب ۹۳۰

○ △ ۳ ــ اسماعیل [الثانی] [۴] . . . . ۲۷ جمادی الأولی ۹۸٤

○ ٤ ــ محمد خدابنده ، (متوفی سنه ۹۹۰) . . . . ۳ ذی الحجه ۹۸٥

سلطان أمیر حمزه ، (فقط چند ماه) . . . . —

○ △ ٥ ــ عباس [الأول] (کبیر) [۶] . . . . ۹۸۹[۵]

○ ۶ ــ صفی [الأول] ، (متوفی در ۱۲ صفر سنه ۱۰۵۲) . . . . ۱۰ جمادی الأولی ۱۰۳۸

○ △ ۷ ــ عباس [الثانی] ، (متوفی در نزدیکی دامغان در ۲۶ ربیع الأول سنه ۱۰۷۷) ۱۶ صفر ۱۰۵۲

○ △ ۸ ــ سلیمان [الأول] (صفی الثانی) ، (متوفی در ۲ جمادی الآخر سنه ۱۱۰۵) ۳ ربیع الثانی ۱۰۷۷[۷]

○ ۹ ــ حسین [الأول] [۸] . . . . ۱٤ ذی الحجه ۱۱۰٥

○ ۱۰ ــ طهماسب [الثانی] [۹] . . . . ۲۰ محرم ۱۱۳٥

○ ۱۱ ــ عباس [الثالث] [۱۰] . . . . ۱۷ ربیع الأول ۱۱٤٤

○ ۱۲ ــ سلیمان [الثانی] [۱۱] . . . . ۸ محرم ۱۱۶۳

○ ۱۳ ــ اسماعیل [الثالث] [۱۲] ۱۱۶۳

۱٤ ــ حسین [الثانی] [۱۳] ۱۱۶۶

محمد شاه ، أبو الفتح [۱٤] ۱۲۰۰

(ب) أفغانیان

○ ۱ ــ محمود بن میر وَیْس ، (مقتول در شعبان سنه ۱۱۳۷) . . . . . ۱۱ محرم ۱۱۳٥

○ ۲ ــ أشرف بن عبد الله . . . . شعبان ۱۱۳۷

آزادخان ، (مدعی حکم در اصفهان تا سنه ۱۱۶۹) ۱۱۶۶

(۱) تاریخ بالا سال جلوس رسمی او به تخت شاهی در تبریز است . نک . Reg. st. Poole, I.O. Intr. XXIII.

(۲) در سال ۹۰۸ لقب "شاه" گرفت و در ۱۹ رجب سال ۹۳۰ درگذشت

(۳) در ۱۵ صفر ۹۸۴ به او زهر خورانیدند .

(۴) به اهل سنت تمایل داشت در ۱۳ ذی الحجه ۹۸۵ به او زهر خورانیدند

(۵) این رقم تاریخ جلوس او در نیشابور است که به تدبیر علی قلی خان صورت گرفت . ولی جلوس نهایی او در اول محرم سال ۹۹۶ در اصفهان روی داد .

(۶) به سال ۹۶۵ زائیده شد و در ۱۹ جمادی الاول ۱۰۳۸ درگذشت . در سال ۱۰۳۳ بر بغداد دست یافت .

(۷) نخست با نام صفی دوم به شاهی نشست اما جلوس نهایی او که در آن نام سلیمان بر خود نهاد در نوروز ۱۰۷۹ بود .

(۸) در ۱۱ محرم سال ۱۱۳۵ محمود افغانی او را برکنار ساخته و اشرف در سال ۱۱۴۱ او را بکشت .

(۹) نادر او را برکنار کرد و در ۱۴ ربیع الاول ۱۱۴۴ وی را تبعید نمود .

(۱۰) به سال ۱۱۴۵ زائیده شد ، نادر او را به شاهی رسانید ولی خلع شد و در شوال ۱۱۴۸ چشمانش را کور کردند و در سال ۱۱۴۹ درگذشت .

(۱۱) ۴۰ روز شاه بود و در ۲۳ شوال ۱۱۷۶ درگذشت .

(۱۲) به دستور کریم خان علی مردان بختیاری او را در اصفهان به شاهی نشاند .

(۱۳) علی مردان بختیاری او را در اصفهان به شاهی نشاند و کریم خان در سال ۱۱۶۶ او را برکنار ساخت و در ۱۱۹۲ درگذشت .

(۱۴) اسماً "شاه بود و آقا محمد خان در تهران او را به مقام رسانیده بود . از سال ۱۲۰۹ در لکنهو اقامت گزید .

(ج) أفشاریان

○ ۱ — نادر (طهماسب قلی خان)، (مقتول در ۱۱ جمادی الآخر سنه ۱۱۶۰)[۱] . . ۲۴ شوال سنه ۱۱۴۸ ﻫ

○ ۲ — عادل (علی، قلی، خان)، (عزل در اول شوال سنه ۱۱۶۱) . . . . ۲۷ جمادی الآخر ۱۱۶۰

○ ۳ — ابراهیم، (عزل در محرم سنه ۱۱۶۳) . . . . ۱۷ ذی الحجة ۱۱۶۱

○ ٤ — شاه رخ، (عزل و کور شد در ۸۰ ماه محرم سنه ۱۱۶۳) . . . . . ۸ شوال ۱۱۶۱

○ برای بار دوم زمام امور را بدست گرفت . . . ربیع الثانی ۱۱۶۳

○ برای بار سوم زمام امور را بدست گرفت (عزل نهائیا سنه ۱۲۱۰) . ۲۷ رجب ۱۱۶۸

(د) بختیاریان

○ علی مردان خان، (او را محمد خان زند سنه ۱۱۹۷ بکشت) . . . . . جدود ربیع الثانی ۱۱۶۳

(ﻫ) زندیان

○ ۱ — محمد کریم خان (تشمال کریم)، (متوفی در ۱۳ صفر سنه ۱۱۹۳)[۲] ۱۱۶۳

○ ۲ — أبو الفتح، (با برادرش محمد علی، مستقل در حکم از ۳ جمادی الآخر سنه ۱۱۹۳ صفر ۱۱۹۳
وعزل در ۹ شعبان سنه ۱۱۹۳) . . . .

۳ — محمد علی . . . . صفر ۱۱۹۳

○ ٤ — صادق، (در شیراز)، (مقتول در ۱۸ ربیع الاول سنه ۱۱۹۵) . . . . ۹ شعبان ۱۱۹۳

○ ۵ — علی مراد، (در اصفهان از سنه ۱۱۹۳)، (متوفی در ۲۸ صفر سنه ۱۱۹۹) ۱۸ ربیع الأول ۱۱۹۹

○ ۶ — جعفر، (مقتول در ۲۵ ربیع الثانی سنه ۱۲۰۳) . . . . . . ۶ ربیع الأول ۱۱۹۹

○ ۷ — لطف علی، (او را آقا محمد در ۱۴ محرم سنه ۱۲۱۱ کشت) . . . . . ۱۱ شعبان ۱۲۰۳

(و) قاجاریان

(تهران)

○ ۱ — محمد حسن، خان ۱۱۶۲

○ ۲ — آقا محمد، (منصوب رسماً سنه ۱۲۱۰)، (مقتول در ۲۱ ذی الحجة سنه ۱۲۱۱) صفر ۱۱۹۳

○ ۳ — فتح علی بن حسین، قلی[۳] (متوفی در ۱۹ جمادی الآخر سنه ۱۲۵۰) . ۲۴ ربیع الأول ۱۲۱۲

○ حسین علی فرمان فرما . . . . ۳۰ شعبان ۱۲۵۰

مدت شش ماه مدعی حکومت بود[۴] . . . .

○ علی میرزا، ظل السلطان، (مدعی حکومت مدت یکسال) ۱۴ رجب ۱۲۵۰

---

(۱) در سال ۱۱۵۲ به هند حمله کرد.

(۲) نک. دائرة المعارف اسلام (چاپ فرانسه).

(۳) از اول محرم ۱۲۱۱ تا ۲۴ ربیع الاول ۱۲۱۲ با لقب بابا خان سلطنت می‌کرد.

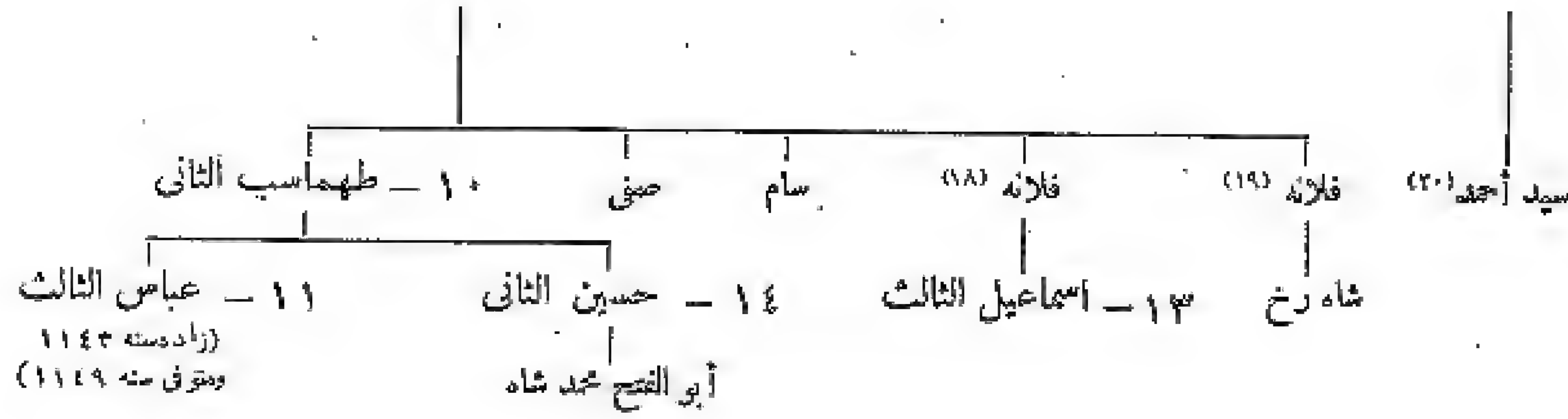
(۴) در ۲۶ ربیع الاول ۱۲۵۱ به تهران درگذشت.

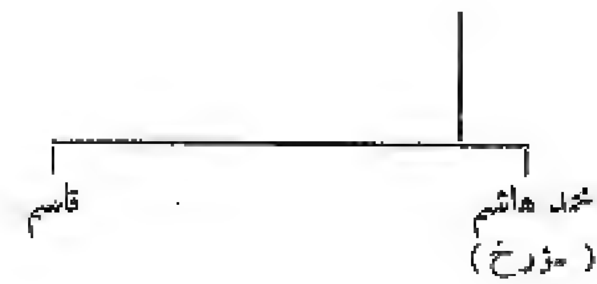
صفويان

جنيد[1] بن ابراهيم بن على سلطان
بن موسى صدر الدين

حيدر[2]

- إبراهيم
- على
- ١ ـ اسماعيل الأول[3]
  - پرى خانم (همسر خليل الله الثانى صاحب شيروان)
  - سام
  - القاص[5]
  - ٢ ـ طهماسب الأول
    - زينا بيگم
    - پرى خانم[9]
    - حيدر على
    - مصطفى
    - ٤ ـ محمد خدابنده
      - اسماعيل
        - شاه شجاع[13]
      - حمزه[10]
      - ٥ ـ عباس الأول
        - زبيده[12]
          - جهان بانو[14]
            - عز شرف خاتون[15]
              - ميرزا محمد الحسينى (زاده سنه ١٠٦٥ ومتوفى سنه ١١٢٦)
                - سيد محمد[17]
                - ١٢ ـ سليمان الثانى
                - أبو القاسم
        - أمان الله
        - رضا خدابنده
          - فاطمه
        - صفى ميرزا
          - ٦ ـ صفى الأول
            - ٧ ـ عباس الثانى
              - حمزه
              - اسماعيل
              - ٨ ـ صفى سليمان
                - شهربانو[16]
                - ٩ ـ حسين الأول
        - طهماسب
    - ٣ ـ اسماعيل الثانى[8]
  - بهرام[4]
    - ابراهيم (متوفى سنه ٩٧٨)
    - بديع الزمان[7]
    - حسين[6]
      - رستم
        - پيارى بانو (همسر شجاع بن شاه جهان)
      - مظفر حسين
        - قند هارى بيگم[11]

(۱) خدیجه بیگم خواهر اوزون حسن را به زنی گرفت . در حدود سال ۸۶۰ در گذشت .

(۲) حلیمه دخت اوزون حسن را به زنی گرفت . بــه سال ۸۹۸ در گذشت .

(۳) در۲۵ رجب۸۹۲ زائیده‌شد . دخترشیخ‌شاه خداوندگار شیروان را به زنی گرفت .

(۴) شاعر بود و به سال ۹۵۷ در گذشت .

(۵) از سال۹۴۵ تا ۹۵۴ تیولدارشیروان‌بود . به سال ۹۵۶ در گذشت .

(۶) خداوندگار قندهار بود .

(۷) کارگزار سیستان بود .

(۸) دختر شیخ شاه خداوندگار شیروان را به زنی گرفت .

(۹) به‌زنی خلیل الله بن‌شیخ شاه خداوندگار شیروان‌درآمد .

(۱۰) شاه پسراز خودرا انتخاب کرد . در ۲۲ذی‌الحجه ۹۹۴ کشته شد .

(۱۱) به زنی شاه جهان درآمد .

(۱۲) در ۲۲ ذی‌الحجه ۹۹۴ به زنی عیسی‌خان درآمد .

(۱۳) ولیعهد پدرش بود .

(۱۴) دختر عیسی خان است که از جهت مادر نسبش بـــه اصفویان میرسد .

(۱۵) به زنی عبدالله درآمد .

(۱۶) محمد الحسینی دایی او است .

(۱۷) در ۲۳ شوال ۱۱۷۶ در گذشت .

(۱۸) به زنی سید مرتضی درآمد .

(۱۹) به زنی رضا قلی افشاری درآمد .

(۲۰) به سال۱۱۳۹ درکرمان دعوی‌شاهی کردودرذی‌الحجه ۱۱۴۰ دراصفهان اعدام شد .

قاجاریان

فتح علی (زاده سنه ۱۰۹۷ ومتوفی سنه ۱۱۴۱)

فلانه (۲) — ۱ــ محمد حسن (۱) (زاده سنه ۱۱۲۷ ومتوفی سنه ۱۱۷۱)

فرزندان محمد حسن: مرتضی قلی — مصطفی قلی — علی قلی — علی رضا قلی — عباس قلی — مهدی قلی — جعفر قلی — جهانسوز (۳) — حسین قلی (زاده سنه ۱۱۶۴ ومتوفی سنه ۱۱۹۱) — ۲ــ آقا محمد (زاده سنه ۱۱۵۵)

فرزندان حسین قلی: حسین قلی — ۳ــ بابا خان (فتح علی شاه) (زاده سنه ۱۱۸۵)

فرزندان فتح علی شاه: دولت شاه (زاده در ۷ ربیع الثانی سنه ۱۲۰۳ ومتوفی در ۲۶ صفر سنه ۱۲۳۶) — سلطان محمد میرزا — ٥ علی میرزا (۵) — ٥ حسین علی میرزا (۴) — عباس میرزا (ولی عهد ۱۲۴۱—۱۲۴۹) (زاده سنه ۱۲۰۳) — محمد علی میرزا

فرزندان عباس میرزا: خانلر میرزا — فرهاد میرزا — أردشیر میرزا — حمزه میرزا — سلطان مراد میرزا — ۴ــ محمد (زاده سنه ۱۲۲۲) — بهمن میرزا

فرزندان محمد: محمد تقی میرزا — عبد الصمد میرزا — ٥ــ ناصر الدین (زاده سنه ۱۲۴۷) — عباس میرزا

فرزندان ناصر الدین: سلطان أحمد عضد السلطنه — حسین علی یمین السلطنه — محمد رضا رکن السلطنه — نصرة الدین سالار السلطنه — کامران نائب السلطنه — محمد کاظم — ٦ــ مظفر الدین (زاده سنه ۱۲۶۹) — معین الدین — مسعود ظل السلطان

الملك منصور
شجاع السلطنة

ناصر الدين (۸)

اعتضاد خاقان

عبد القاسم
عضد السلطنة (۷)

۷ ـــ محمد علی
(زاده‌در۱۴ جادی الأولی
سنه ۱۲۸۹)

عبد الفتح
سالار السلطنه (۶)

صمصام الدوله
أکبر

السلطان عبد المجید

السلطان محمود

محمد حسن
ولی عهد (۹)
(زاده‌در۷ شوال سنه ۱۳۱۶)

۸ ـــ أحمد
(زاده‌در۲ شعبان
سنه ۱۳۱۵)

حسین علی
اعتضاد السلطنه

مراجع :

D'Allemagne, Du Khorasan au Pays des Bakhtiaris, Paris. 1911, 1, p. 41.

---

(۱) با حسین ، از سال۱۱۶۳ استقلال یافت .به سال ۱۷۲ بگریخت .
(۲) به زنی آغاخان محلاتی‌رهبر اسماعیلیان و جد آغاخان‌کنونی درآمد .
(۳) از سال۱۱۸۵ تا ۱۱۸۷ در مازندران کریم خان سر به‌طغیان بر داشت .
(۴) لقب‌فرمان‌فرماداشت‌وندمی‌حکومت‌بود.نک .سکه‌های‌او: Fraehn. Nova Suppl. p. 187 .
(۵) ظل‌السلطان‌لقب‌داشت.نک‌سکه های او: Fraehn, Nova Suppl. p. 187 .
(۶) به سال ۱۳۳۱ تبعید شد و در صفر ۱۳۴۵ در کردستان قیام کرد .
(۷) تا هنگام مرگش نایب السطنه بودو به نیابت از احمد میرزای‌خردسال شاهی می‌کرد .
(۸) پس ازدرگذشت‌برادرش‌عضدالسلطنه نایب السطنه شد .
(۹) رضا خان‌در ۱۵ شعبان۱۳۴۲ نایب السلطنه آخرین‌شاهزاده قاجار شد .رضاخان رئیس فوج قزاقان ایران‌وسپس‌وزیرجنگ ونخست‌وزیربود .سرانجام‌بر تخت شاهی نشست .

○ ٤ — محمد بن عباس ، . . . . ٧ رجب سنه ١٢٥٠ ﻫ

○ حسن خان سالار . . . . ٦ شوال ١٢٦٤

(مدعی حکومت تا ٦ جمادی الأولی سنه ١٢٦٦) . . . . .

○ ٥ — ناصر الدین ، (متوفی در ١٨ ذی الحجه سنه ١٣١٣) . . . . ١٤ شوال ١٢٦٤

○ ٦ — مظفر الدین ، (متوفی در ٢٣ ذی الحجه سنه ١٣٢٤) . . . . ١٩ ذی القعده ١٣١٣

○ ٧ — محمد علی ، (عزل شد در ٢٦ جمادی الآخر سنه ١٣٢٧ [1] ، ومتوفی درسان رِمو در ٥ رمضان سنه ١٣٤٣) . . . . ٢٣ ذی القعده ١٣٢٤

○ ٨ — أحمد بن محمد ، (عزل در ١٥ شعبان سنه ١٣٤٢) . . . . . . ٢٦ جمادی الآخر ١٣٢٧

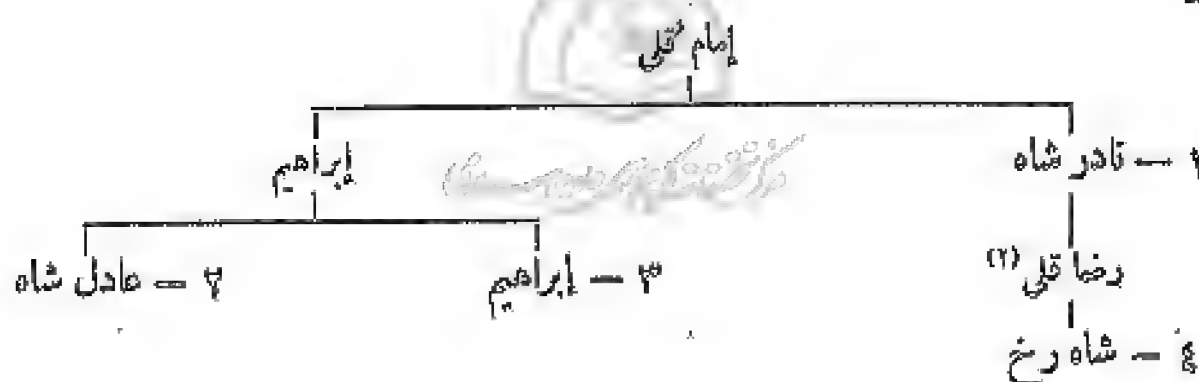
(ز) خاندان پهلـــوی

١ ــ رضا شاه پهلوی (کبیر) فرزند عباسقلی خان بن مراد علی خان که در دهکده آلاشت سوادکوه (مازندران) در ١٢٥٦ شمسی زاده شد و در ٢٤ آذر ١٣٠٤ به شاهنشاهی ایران رسید ، و در ٤ مراد ١٣٢٣ در ژوهانسبورگ در گذشت .
٢ ــ محمد رضا شاه بن رضاشاه پهلوی (شاهنشاه آریامهر) در ٤ آبان ١٢٩٨ در تهران زاده شدو در ٢٥ شهریـــور ١٣٢٠ (٢٥٠٠ شاهنشاهی) به پادشاهی نشست .

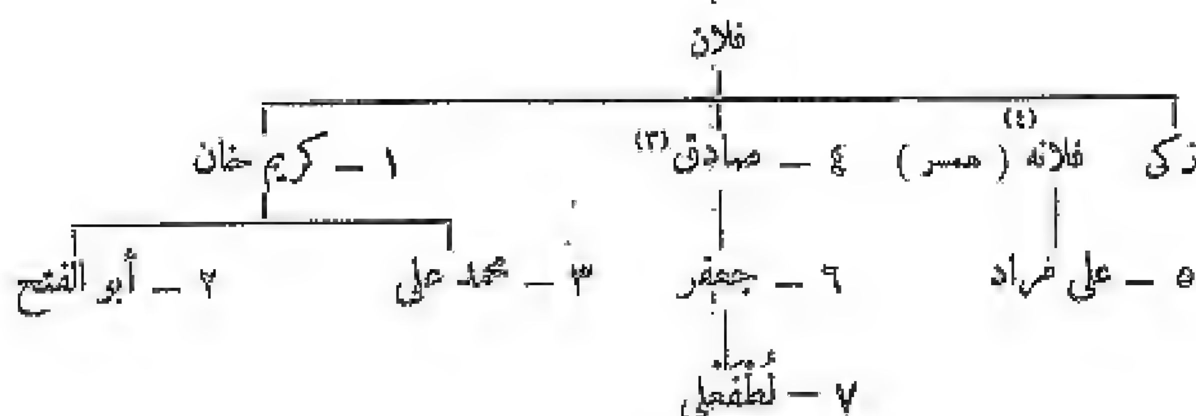
مراجع :

Reg. St. Lane-poole: Catalogue of Persian coins in the Br. M. Londres 1887.
Hammer: Geschichte des osm. Reiches 1, 810-11, p. 846-111, 928-IV 691.
P. M. Sykes: History of Persia, 2e éd, Londres 1921.
خواند أمیر : حبیب السیر .
دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ماده : (صفویان ، T.W. Haig) ، (أفشار ، Cl. Huart) ، (قاجار ، Cl. Huart) .

أفشاریان

زندیان

(١) در ٢١ رجب ١٣٢٥ ایران را تقسیم کرد ، در ٢٥ جمادی الاول ١٣٢٦ مجلس را منحل ساخت ، در ٢٩ شوال ١٣٢٦ انقلاب مشروطه به پایان رسید .

(٢) دختر حسین اول صفوی را به زنی گرفت .
(٣) به سال ١١٨٩ بر بصره دست یافت .
(٤) نخست به زنی الله مرادخان پدر علی مراد و برادر جعفر در آمد .

(أ) أميران بدليس وخلاط

	حدود	سنة
١ – إبراهيم	حدود	سنة ٨٨٠ ﻫ
٢ – محمد بن إبراهيم	ﻫ	٩٠٠
٣ – الأمير[1] شرف	ﻫ	٩١٣
٤ – شمس الدين بن شرف		٩٤١
٥ – شرف الدين بن شمس الدين[2]		٩٨٦
استيلای شاه عباس اول الصفوی براین سرزمین		١٠٠٩

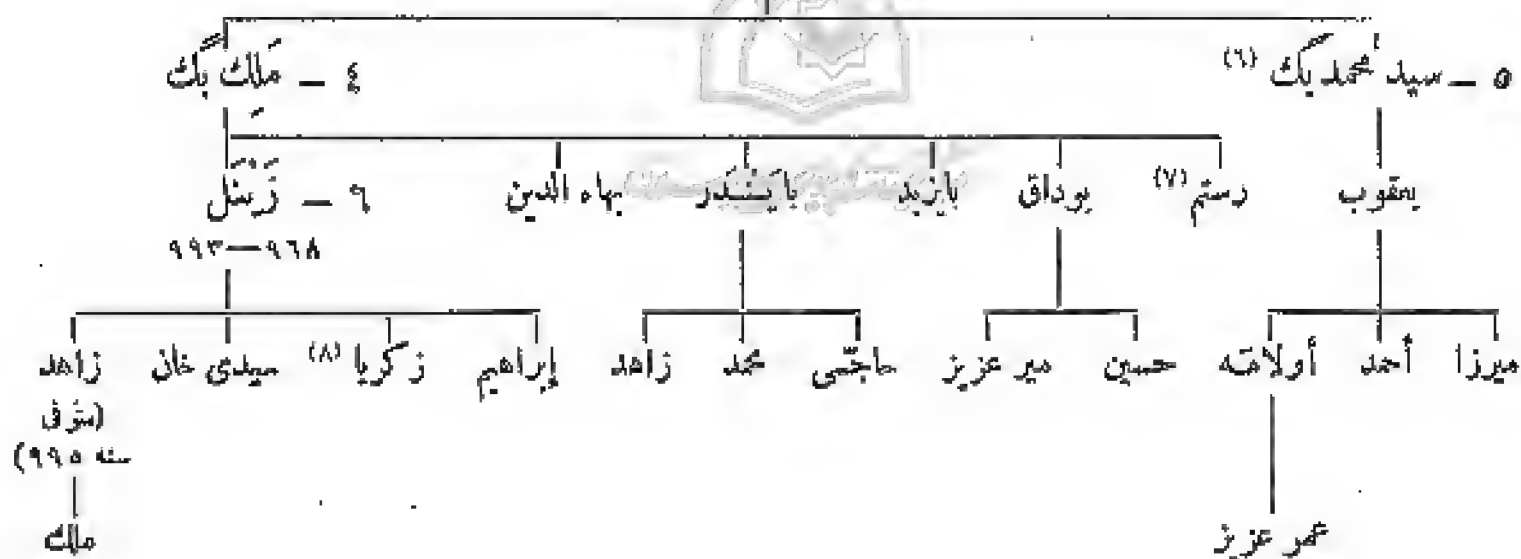
(ب) أميران هكاريه ووان ووستان[3] وجوله مرك

١ – أسد الدين كَلَانى بن عماد الدين[4]

٢ – عز الدين شير[5]

٣ – زاهد بك

(سنه ٩٠٧)

---

(١) از سال ٩١٣ تا ٩٢٠ در دربار شاه اسماعیل صفوی خدمت کرد ، و املاک خود را به کمک ادریس بدلیسی بازستاند .

(٢) در ٢٠ ذی القعده ٩٤٩ زائیده شد ، از سال ٩٨٥ فرمانروای نخجوان (یا نقجوان) بود. کتاب تاریخ الاکراد از تالیفات اواست .

(٣) شاید و سلطان باشد ، نک . یاقوت ج ٤ ص ٩٧٢ . (مترجم عربی)

(٤) به سال ٨٧١ در مصر بود ، محمد زکی (تاریخ الدول والامارات الکردیه ص ٣٨٠) نام او را اسدالدین کلابی که به نام زرین جنگ مشهور شد آورده است . (مترجم عربی)

(٥) یا یزدانشیر ، نک . تاریخ الدول و الامارت الکردیه ص ٣٨١ . (مترجم عربی)

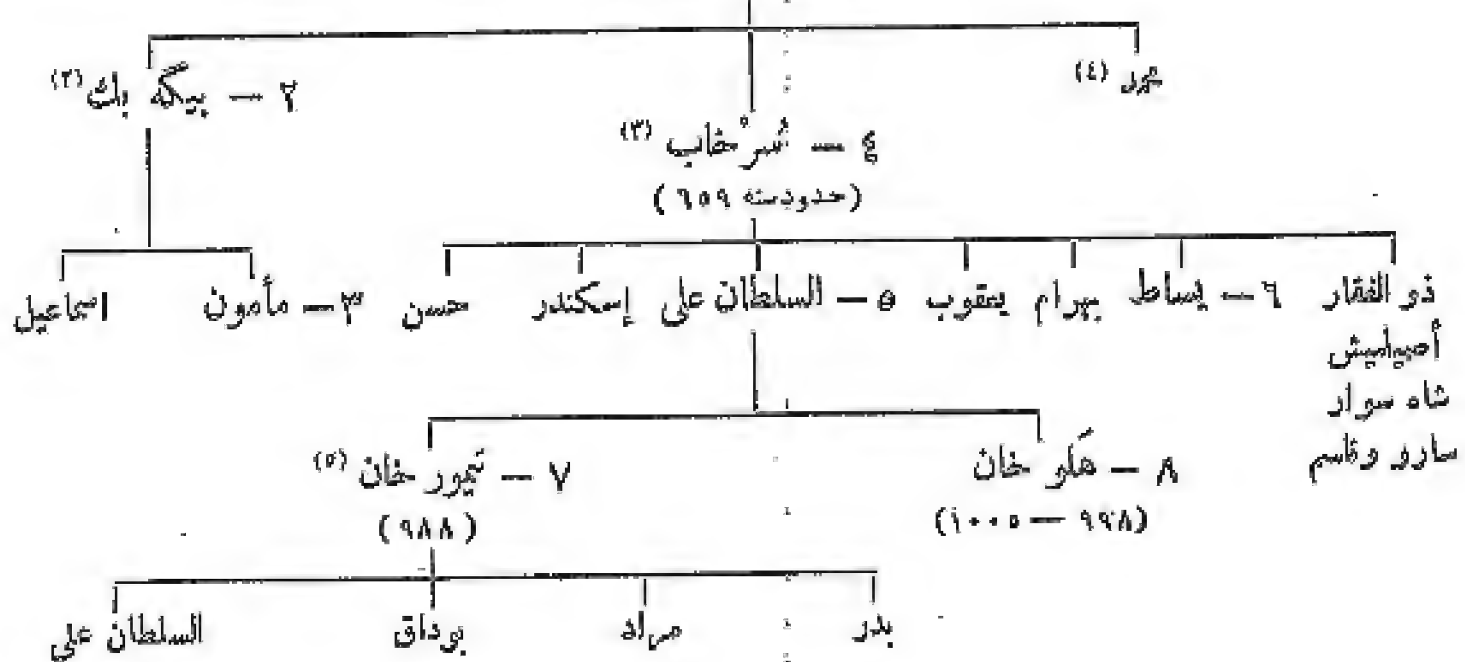
(٦) خداوندگار وستان بود و در ٩٦٨ در گذشت .

(٧) فرمانروای اختمار بود .

(٨) از سال ٩٩٣ فرمانروای جولمرگ بود .

(ج) أمیران أردلان وشهرزور

۱ ــ مأمون بن منذر بن بیلان بن حسن بن خضر بن إلیاس
بن خضر بن قلق بن بابا أردلان (۱)
(۸۸۰ ــ ۹۰۰ تقریباً)

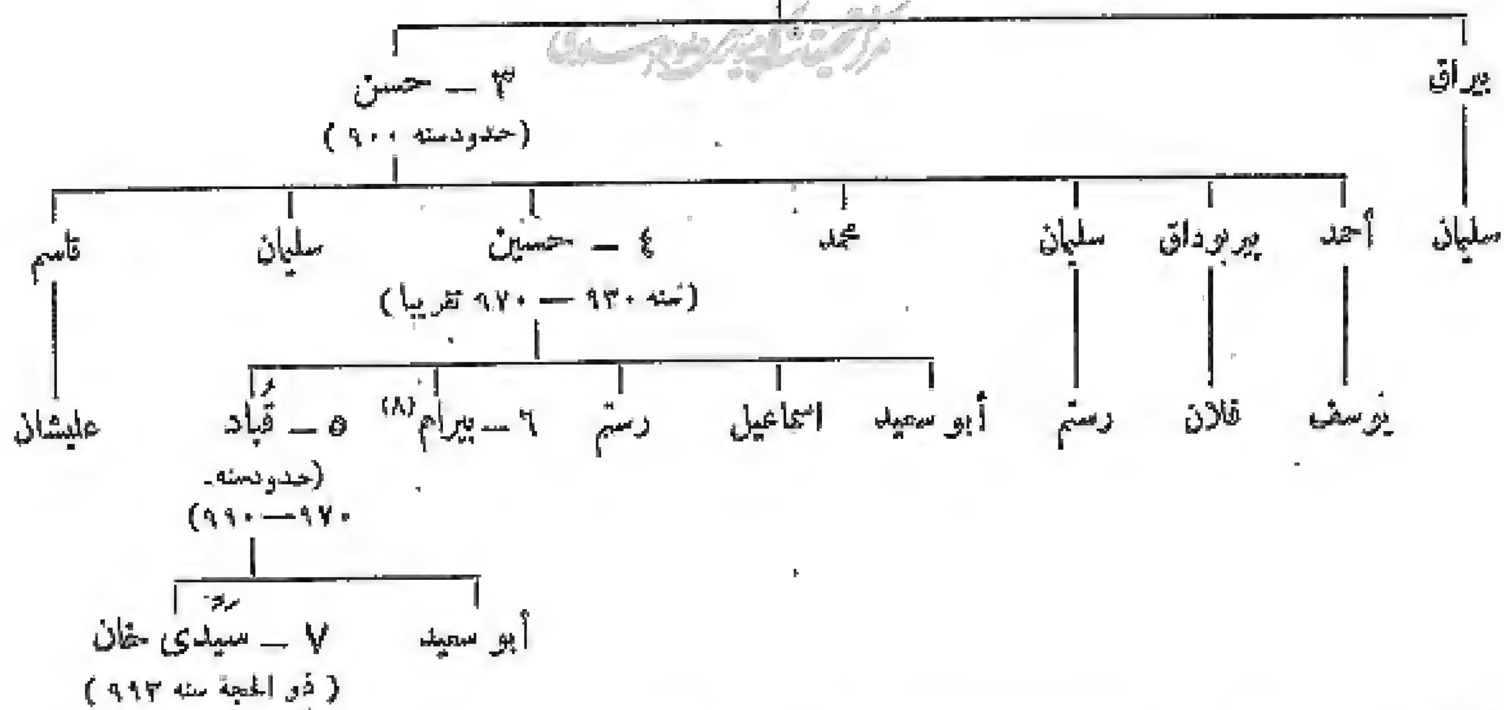

(د) أمیران عمادیه (٦) وزاخو (۷)

بهاء الدین

۱ ــ زین الدین
(حدود سنه ۸۰۰)

۲ ــ سیف الدین

(۱) در حدود سال ۷۳۰ بابا اردلان فرمانروای شهرزور بود . نسب خود را به ناصرالدوله ابونصر احمدبن مروان خداوندگار دیار بکر رسانید

(۲) در حدود ۴۲ سال فرمانروایی کرد .

(۳) میان القاص و برادرش طهماسب اول صفوی میانجیگری کرد .

(۴) تا سال ۹۶۹ خداوند گار اردلان بود .

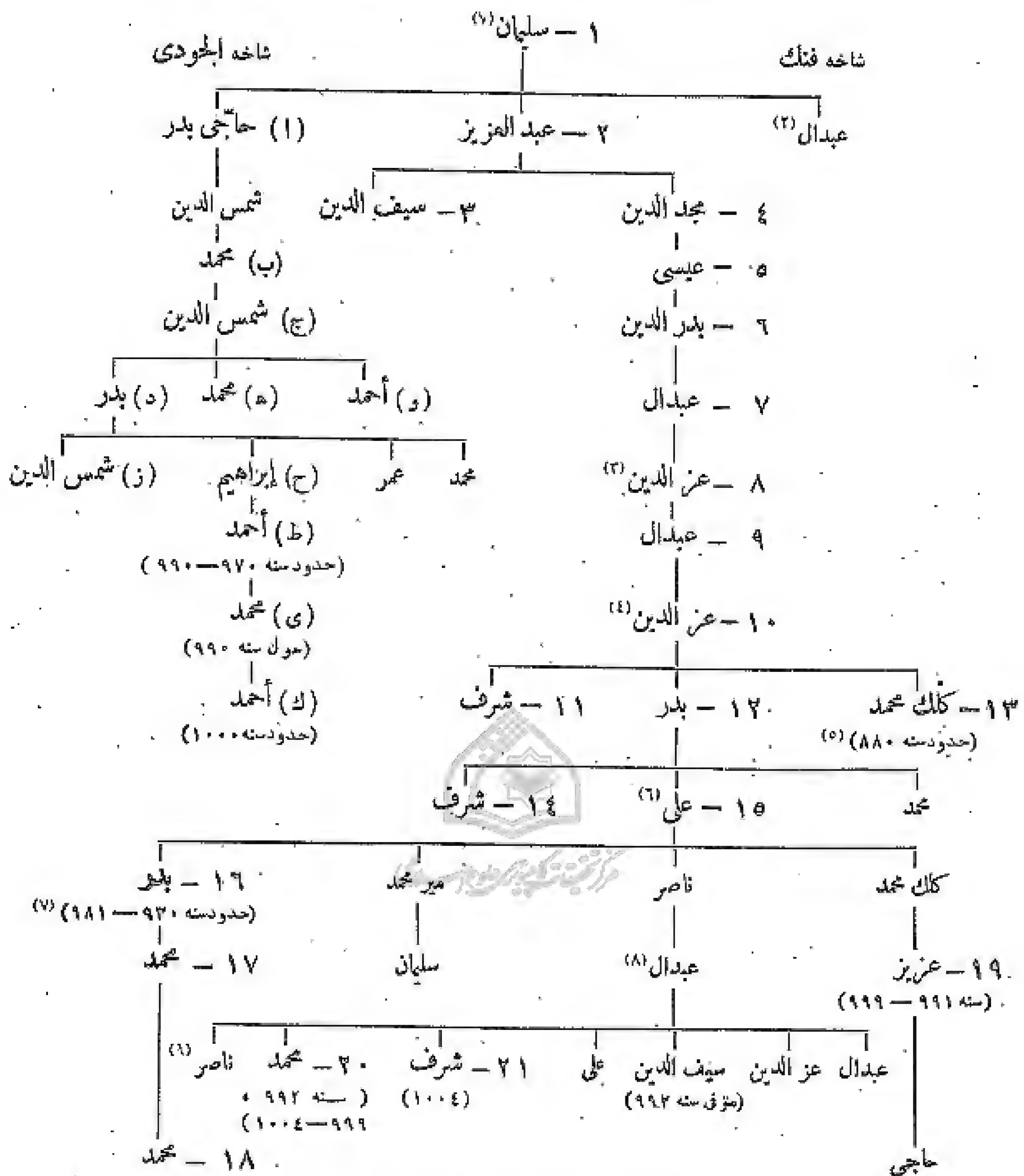
(۵) به سلطان مراد سوم قاطمی تسلیم شد و شهرزور را واگذار کرد

(۶) دژ محکمی در شمال موصل است که به سال ۵۳۷ عمادالدین زنگی آنرا آباد ساخت ، و پیش از آن قلعه کردها بود آنان ویرانش ساختند زنگی از نو آنرا ساخت و به نام خود نامید و اسم نخست آن قلعه آشب بود . یاقوت ج ۳ ص ۷۱۷ . (مترجم عربی)

(۷) انتساب او به عباسیان حقیقت ندارد .

(۸) بارام یا بهرام بگ از سال ۹۹۰ تا ۹۹۳ خداوندگار عمادیه بود ، به سال ۹۹۴ به دستور سیدی خان کشته شد . نک . تاریخ دول الإکراد ص ۳۹۳ . (مترجم عربی)

(ه) أمیران جزیره ابن عمر وجبل الجودی وفنك

مراجع : محمد أمین زکی : تاریخ الدول والامارات الکردیة فی العهد الاسلامی ، (ترجمه آن به عربی ازمحمد علی عونی ، قاهره ۱۹٤۵) ، (مترجم عربی)

H. A. Barb: Kurden-Chronik von Scharaf (Sitz. Ber. AK. Wiss. Wien, févr. 1853.

H. A. Barb: 33 Kurdische Fürstengeschlechter, ibid. nov. 1856.

Fünf Kurdendynastien, ibid janv. 1859.

(۱) انتسابش به آمویان درست نیست .

(۲) نک . تاریخ الدول الکردیه ص ۳۶۵ ، (مترجم عربی)

(۳) به سال ۷۹۶ فرمانبردار تیمور شد .

(٤) فرمانبردار اوزون حسن آق قویونلو شد .

(۵) با اسماعیل صفوی جنگید .

(۶) با امیر شرف فرمانروای بدلیس هم پیمان شد .

(۷) فرمانبردار سلطان سلیم دوم بود . دختر خلیل دوم بن سلیمان ایوبی فرمانروای حصن کیفا را به زنی گرفت . نک . ایوبیان شماره ۷۶ (ی ـ در حصن کیفا) .

(۸) به سال ۹۸۱ در ادرنه درگذشت .

(۹) در ۲۹ رمضان ۹۹۱ درگذشت .

(و) أميران البابان و پيشدار وشهر زور

- أحمد الفقيه
  - ماوند
    - ۱ ـ سليمان(1)
      - ۲ ـ بكر(2) متوفی سنة ۱۱۲۲
        - ۵ ـ سليم(4) (۱۱۶۰ — ۱۱۷۱)
        - ۳ ـ خالد الأول(3) (۱۱۲۲—۱۱۵۸ تقريبا)
          - ۴ ـ سليمان(6) (۱۱۵۸ — ۱۱۶۰)
            - محمود
            - حسن
            - محمد
            - ۶ ـ علی (۱۱۷۷)
          - ۷ ـ محمود(5) (۱۱۹۳ — ۱۱۹۷)
            - سليمان
            - عبد الله
            - ۹ ـ عبد الرحمن(9)
              - حسن
              - يوسف
              - عثمان
              - عزيز
              - ۱۱ ـ محمود(11)
              - ۱۲ ـ سليمان(10)
                - ۱۵ ـ عبد الله(13) (۱۲۵۸ — ۱۲۶۶)
                - محمد
                  - حمدي
                - ۱۳ ـ أحمد(12)
                  - خالد
            - سليم
            - عثمان
              - محمد
          - محمد
          - أحمد
            - ۱۰ ـ خالد الثاني(8)
              - محمد
                - حسين
                  - حمدی
                  - مصطفى ذهنی
            - عبد العزيز
            - ۸ ـ إبراهيم(7)
              - سليمان
                - ۱۴ ـ قادر (۱۲۰۸)
                  - ماجد
                    - جميل
      - خانة
        - علی
        - محمود
        - محمد

---

(۱) بەسال ۱۱۰۵ ابراردلان دست یافت ، ولی در سال ۱۱۰۶ ایرانیان او را براندند .

(۲) باسال ۱۱۲۹. نک.تاریخ دول الاکراد ص ۴۱۸ (مترجم عربی)

(۳) به سال ۱۱۳۴ ایرانیان او را براندند .

(۴) کارگزاری ایرانی بود ، در سال ۱۱۷۱ سلیمان فرمانروای بغداد او را بکشت .

(۵) سلیمانیه را در سال ۱۱۹۵ بنیان نهاد و به سال ۱۱۹۷. در ایران درگذشت .

(۶) به سال ۱۱۷۱ حکومت را باز ستاند و در سال ۱۱۷۶ براردلان دست یافت ، به سال ۱۱۷۷ کشته شد .

(۷) دوره اول از سال ۱۱۹۷ تا ۱۲۰۳ ، و دوره دوم از سال ۱۲۱۳ تا ۱۲۱۶ .

(۸) دوره هرج و مرج از ۱۲۲۰ تا ۱۲۲۳ ، دوره دوم در ۱۲۲۸ بود .

(۹) دوره اول ۱۲۰۳ تا ۱۲۱۳ ، دوره دوم از ۱۲۱۶ تا ۱۲۲۸ .

(۱۰) از ۱۲۴۸ تا ۱۲۵۵ فرمانروایی کرد .

(۱۱) دوره اول از ۱۲۲۸ تا ۱۲۳۹ ، و دوره دوم در سال ۱۲۴۰ بود .

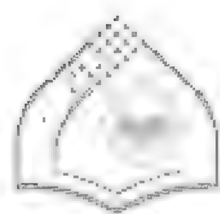
(۱۲) از ۱۲۵۵ تا ۱۲۵۸ فرمانروایی کرد .

(۱۳) آخرین فرمانروای این خاندان بود .

بخش چهاردهم

ماوراء النهر

۱۵۲ — بنی تیمور (تیموریان)

(ا) إمارات کبریٰ

اینان بر سرزمین ماوراءالنهر فرمانروایی می‌کردند ، پایتخت سمرقند :

○ Δ ۱ — تیمور گورخان ، قطب الدین (تیمور لنگ) . . . . . . سنه ۷۷۱ ه

○ سیورغتمش بن دانشمندچه (چغتای) } خانات اسمی { ۷۷۱—۷۹۰

○ محمود بن سیورغتمش (چغتای) . } خانات اسمی { ۷۹۰—۸۰۰

○ ۲ — خلیل ، (تا سنه ۸۱۲) ۸۰۷

○ Δ ۳ — شاه رخ ، (تا سنه ۸۵۰) ۸۰۷

○ Δ ٤ — علاء الدوله أولوغ بگ بن شاه رخ ، (او را پسرش عبد اللطیف در رمضان سنه ۸۵۳ کشت) ۸۵۰

ه — رکن الدین عبد اللطیف بن أولوغ بگ ، (مقتول در ربیع الاول سنه ۸۵٤) . رمضان ۸۵۳

○ ٦ — عبد الله بن إبراهیم بن شاه رخ . . . . ربیع الأول ۸۵٤

○ ۷ — أبو سعید بن محمد بن میرانشاه ، (متوفی در ۲۵ رجب سنه ۸۷۳) . . . ۸۵۵

○ ۸ — أحمد بن أبی سعید ۸۷۳

○ ۹ — محمود بن أبی سعد ۸۹۹

امیرانی که جز ماوراءالنهر را نداشتند:

بایسنقر بن محمود ، (بدخشان از سنه ۸۷۹) ۹۰۰

○ علی بن محمود ۹۰۳

بابر بن بایسنقر بن شاهرخ . . . . ربیع الأول ۹۰۳

فتح شیبانیان این سرزمین را ۹۰٦

(ب) إمارات صغریٰ

۱ — أمیران خراسان (پایتخت هرات) :

شاه رخ ۸۱۷

أولوغ بگ[1] ۸۵۰

○ أبو القاسم بابر بن بایسنقر بن شاه رخ ۸۵۳

(۱) ازسال ۸۱۷ تا ۸۳٦ پسرش بایسنقر نایبش بود . کتیبه‌ای از سال ۸۳۱ در حرم حضرت رضا در مشهد موجود است . نک . (Sykes J. R. A. S. 1910 p. 1146)

شاه محمود بن بابر ، (متوفی سنه ۸٦۳) . . . . سنة ۸٦۱ ھ

السلطان أبو سعید بن محمد بن میرانشاه ۸٦۳

یادگار محمد بن محمد بن بایسنقر ۸۷۵

○ Δ أبو الغازی حسین بایقرا ، (تا محرم سنه ۹۱۲) ۸۷۸

بدیع الزمان المظفر بن حسین بایقرا ۹۱۲

او را محمد الشیبانی فراری داد ۹۱۲

٢ — گرگان ومازندران :

شاه رخ ۸۰۷

○ أبو الغازی حسین بایقرا ۸٦۳

○ السلطان محمود بن أبی سعید ، (تا سنه ۹۰۰) ۸٦٤

۳ — آذربایجان:

عمر بن میران شاه ۸۰۷

٤ — بلاد الجبل (ری وأصفهان وهمدان) :

جلال الدین میران شاه بن تیمور ، (با بغداد) ۸۰۷

رستم بن عمر شیخ ، (اصفهان) ۸۰۷

عمر شیخ بن پیر محمد ، (اصفهان) ۸۱۰

خلیل بن میران شاه ، (نک : امارات کبری) ۸۱۲

آبجیل بن میران شاه[1] ، (با بغداد) ۸۱۷

رستم ، (اصفهان برای بار دوم) ۸۱۷

أیلنکر بن أبی بکر ، (از طرف شاه رخ ، با بغداد) ۸۱۷

بایقرا بن عمر شیخ ، (درهمدان)[2] . ۸۱۷ } تا سنه ۸۱۸

سعد الوقاص بن محمد . . . . ۸۱۷ }

٥ — فارس وسیستان :

عمر شیخ بن تیمور ، (متوفی سنه ۷۹٦) ۷۵۵

پیر محمد بن عمر شیخ ۸۰۷

اسکندر بن عمر شیخ ۸۱۲

شاه رخ بن تیمور ۸۱۷

عبد الله بن إبراهیم بن شاه رخ ۸۳۸

○ سلطان محمد میران شاه بن بایسنقر ، (تا سنه ۸۵۵) ۸۵۰

٦ — کابل وقندهار پس غزنه و هند :

قایدو بن پیر محمد بن جهانگیر ۸۱۲

سیورغتمش بن شاه رخ ۸۲۱

(۱) نک . خلیل ادهم ، دول اسلامیه ص ۴۲۹ ، (مترجم عربی) .

(۲) و لرستان و نهاوند و بروجرد ، قیام کرد و به قندهار نزد امیر قیدو و سپس به هند تبعید شد .

مسعود بن سیورغتمش . . . . سنه ۸۳۰ ه

قراچار بن سیورغتمش[1] ۸۴۳

أولوغ بگ بن أبی سعید ، (با علاء الدوله جنگید) ۸۶۵

ظهیر الدین محمد بابر بن عمر شیخ ، (درهند از سنه ۹۳۲ ، متوفی سنه ۹۳۷) . . . ۹۱۱ ه

۷ — بلخ :

پیر محمد بن جهانگیر ، (قیام وزیرش علی تاز سنه ۸۰۹) ۸۰۱

قایدو بن پیر محمد ۸۰۹

إبراهیم سلطان بن شاه رخ ، (تا سنه ۸۱۷) . . . . ۸۱۲ ه

۸ — أوزکند وفرغانه :

أحمد بن عمر شیخ ، (تا سنه ۸۱۷) ۸۱۲

مسعود بن سیورغتمش ، (تا سنه ۸۴۰) ۸۳۰

عمر شیخ بن أبی سعید ۸۷۰

بابر ، (متوفی سنه ۹۳۷) ۸۹۹

۲۵۲ — بنی شیبان در ما وراء النهر

پایتخت سمرقند ، (أوزبکان از اولاد جوجی)

۱ — أبو الخیر بن دولت شیخ ، (تا سنه ۸۷۳) . . . . سنه ۸۳۲ ه

(دوره فترت از سنه ۸۷۳ إلی سنه ۹۰۵) . . . .

ه ۲ — أبو الفتح محمد الشیبانی بن شاه بوداق[2] ، (متوفی سنه ۹۱۶ درجنگ با شاه اسماعیل) ۹۰۵

ه ۳ — أبو منصور کوچکونجو بن أبی الخیر ۹۱۶

ه ٤ — مظفر الدین أبو سعید بن کوچکونجو ۹۳۷

ه ٥ — أبو الغازی عبید الله بن محمود[3] ۹۴۰

ه ٦ — عبد الله [الأول] بن کوچکونجو ۹۴۶

ه ۷ — عبد اللطیف بن کوچکونجو ۹۴۷

ه ۸ — نوروز أحمد بن سُنْبُجُق[4] (متوفی در ذی القعده سنه ۹۶۳) . . . ۹۵۹

ه ۹ — پیر محمد [الأول] بن جانی بک ۹۶۳

ه ۱۰ — اسکندر بن جانی بک[5] ۹۶۸

ه ۱۱ — عبد الله [الثانی] بن اسکندر[6] ۹۹۱

ه ۱۲ — عبد المؤمن بن عبد الله ، (شش ماه حکومت کرد) . . . . ه رجب ۱۰۰۶

---

(۱) نک . خلیل ادهم ، دول اسلامیه ص ۴۲۹ . (مترجم عربی)

(۲) به سال ۹۰۵ بخارا سقوط کرد و به سال ۹۱۶ املاکش تقسیم گردید ، در میدان نبرد با شاه اسماعیل صفوی کشته شد . پس از مرگش تا سال ۹۲۵ سکه‌هایی به نام او زده میشد . نک . Tiesenhausen, Collection Stroganoff, p. do.

(۳) از سال ۹۱۸ در بخارا بود ، پس از این شاهزاده همه سلاطین به ابوالغازی ملقب گشتند .

(۴) خلیل ادهم (ص ۴۳۴) نام او را سویونیج آورده است (مترجم عربی)

(۵) مانند پدر و جدش در ابله بود و پسرش عبدالله جانشین وی شد

(۶) داماد شیبا کی محمد در بخارا جانشین وی گشت . نک . جانیان

٥ ١٣ — پیر محمد [الثانی] بن سلیمان . . . . محرم سنهٔ ۱۰۰۷ ه
بنی‌جان در استراخان . . . .

فرع بخاری

	عبد العزیز	۹۴۷
٥	یار محمد	۹۵۷
٥	برهان سلطان	۹۶۴
	عبد الله بن اسکندر ، (استیلای بر سمرقند سنه ۹۸۶ ، و امیر شد سنه ۹۹۱)	۹۹۴

فرع سمرقند

	بخسرو سلطان	۹۶۸
٥	سلطان سعید	۹۷۵
٥	جُوان مَرْد علی	۹۸۰
	عبد الله صاحب بخاری	۹۸۶

فرع بلخ

٥	سلیمان ، (تا سنه ۹۷۵)		۹۷۴
	. . . .		
٥	محمد ابراهیم	حدود	۱۰۰۶

مراجع :

St. Lane-Poole: Br. M. Cat. VII p. XXI.
دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ماده : « شیبانیون » (W. Barthold).
Hammer: Geschichte des Osm. Reiches, I, p. 810–11, p. 929.

نسب بنی شیبان :

چنگیزخان
|
جوجی
|
شیبان
|
بهادر
|
جوجی بوقا
|
بداقول
|
منکو تیمور
|
پولاد
├── ابراهیم
│ |
│   دولت شیخ
│ |
└── عربشاه (۱)

(۱) این شخص را مترجم عربی بر متن فزوده است .

(بقیه در صفحه بعد)

١ — أبو الخير[١]

سنجق[٢] — ٣ — كوچكونجو — خواجه محمد — سنجر — شاه بوداق

٨ — نوروز أحمد — ٧ — عبد اللطيف — ٦ — عبد الله الاوّل — ٤ — أبوسعيد[٤] — جانی بك[٣] — محمود (زادسنه ٨٥٨) — ٢ — محمدالشيبانی (شاهی بك)

تيمور السلطان — سعيد — جوانمردعلی — ٥ — عبيد الله

يار محمد[٥] — سلطان — ١٠ — اسكندر — ٩ — پير محمد

خسرو سلطان — ١٣ — پير محمد — ١١ — عبد الله الثانی (زادسنه ٩٤٠) — زهرا خانم (همسر) جان.

١٢ — عبد المؤمن — الجانيون

٢٥٣ — بنی تغلق تيمور

(بلاد تركستان شرقی)

تغلق تيمور		سنه ٧٤٨
إلياس خواجه بن تغلق تيمور		٧٦٤
قمر الدين، (غاصب)		
خضر خواجه بن تغلق تيمور		٧٩١
شمع جهان بن خضر		٨٠١
محمد خان بن خضر		٨١٠
نقش جهان بن شمع جهان		٨١٨
أويس خان بن شير علی بن خضر		٨٢١
شير محمد بن شاه جهان بن خضر		٨٢٤
أويس خان (برای بار دوم)(متوفی سنه ٨٣١)	٨٢٨	
إسن بكا بن أويس		٨٣٨
يوسف خان بن أويس		٨٦٦
دوست محمد بن إسن بكا، (آقسو وتورفان)	٨٦٦	
كبك سلطان بن دوست محمد، (تورفان)	٨٧٣ — ٨٧٧	
محمود خان بن يونس		٨٩٢
أحمد خان بن يونس، (آقسو وتورفان)	٨٩٠ — ٩٠٨	
منصور خان بن أحمد، (تورفان وقراشار)	٩٠٧ — ٩٥٠	
سيد خان بن أحمد	٩٢٠ — ٩٣٩	

(١) بسال ٨١٥ زاييده شد، درسال ٨٣٢ دعوی خانی كرد و در ٨٣٤ بر اورگنج و در ٨٥٠ سغنق و اوزكند در خوارزم دست يافت. در سال ٨٦١ قلمق او را شكست داد، و بسال ٨٧٣ درگذشت، و ربيعه سلطان بيگم دخت اولغ بگ شاهرخ را به زنی گرفت.

(٢) سويونج، نك. خليل ادهم ص ٣٣٤. (مترجم عربی)

(٣) فرمانروای كرمينه (باكرمينيه) و ميانكال بود. در سال ٩٣٥ درگذشت.

(٤) فرزندان ابوسعيد را مترجم عربی بر متن افزوده است.

(٥) يار محمد و پسرش خسرو سلطان را مترجم عربی بر متن افزوده است.

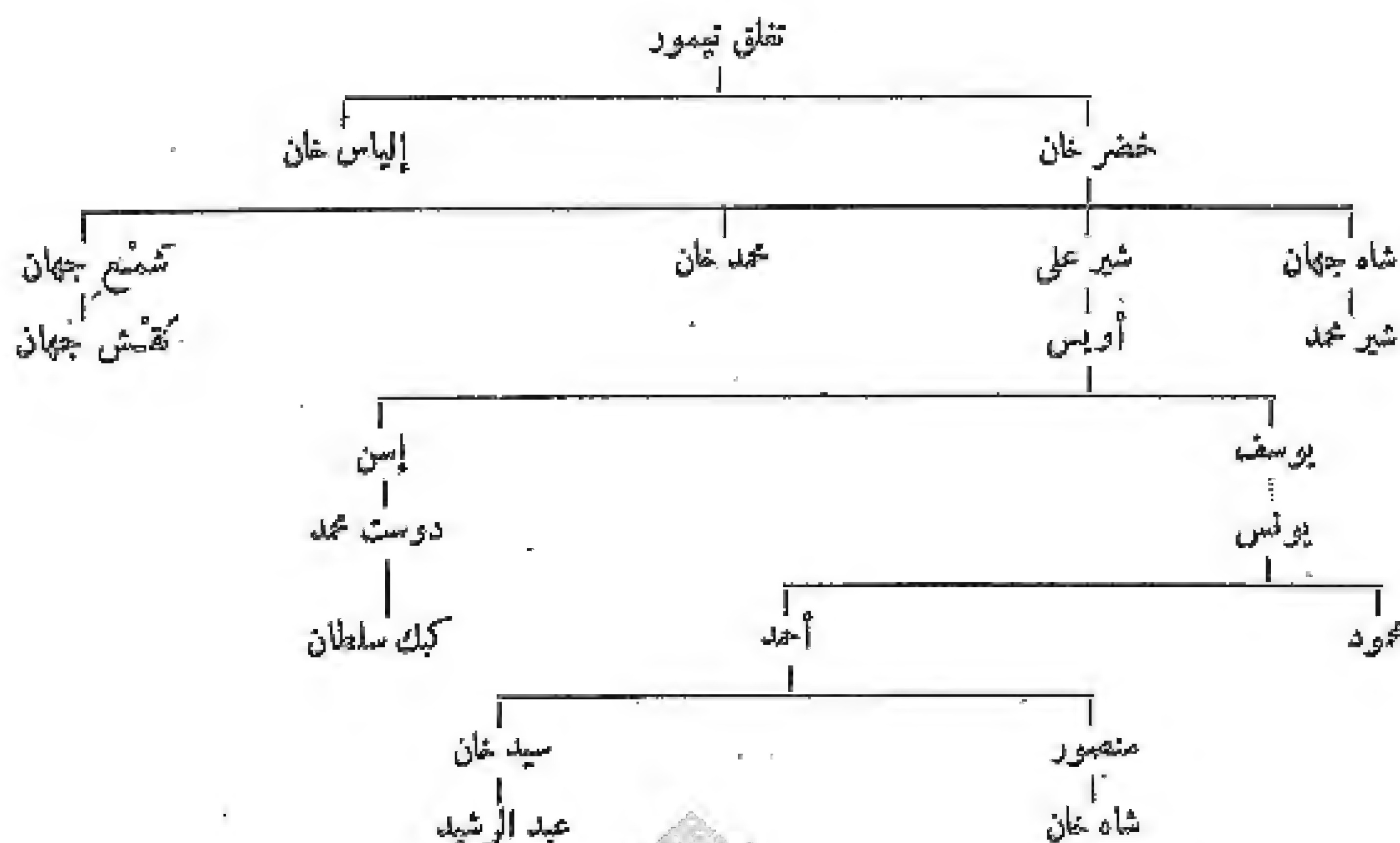
أبو بكر، (كاشغر وبارقند) ٩٢٠

عبد الرشيد بن سيد خان، (كاشغر) . . . ٩٣٥ — ٩٧٨

شاه خان بن منصور، (تورفان وقراشار) . . . ٩٥٠ — ٩٧٨

مخدوم خواجه وأحفاده ٩٧٨

تسلط چینیها ١١٧١

مراجع:

Barthold: Musulmanskia Dynastii p. 299, 300.

M. Hartmann: Ein Heiligenstaat im Islam: Das Ende der Caghataiden und die Herrschaft der Chogas in Kaschgarien (Der Islmische Orient 1, p. 195-374).

٢٠٥ — جانيان خانات أستراخان

(بخارى)

o جانى محمد بن يار محمد (١) . . . . سنة ١٠٠٩هـ

o ١ — باقى محمد بن جان ١٠٠٩

o ٢ — ولي محمد بن جان (٢) ١٠١٤

o ٣ — إمام قلي بن دين محمد بن جان، (متوفى سنه ١٠٦٠) ١٠١٧

o ٤ — نادر (٣) محمد بن دين محمد، (متوفى سنه ١٠٦١) ١٠٥٠

o ٥ — عبد العزيز بن نادر ١٠٥٧

o ٦ — سبحان قلى (٤) بن نادر ١٠٩١

٧ — عبيد الله بن سبحان قلى (٥) ١١١٤

o ٨ — أبو الفيض بن سبحان قلى (٦) ١١١٧

o ٩ — عبد المؤمن بن أبى الفيض ١١٦٠

(١) نك: خليل آدم (ص ٤٣٧) .(مترجم عربى)

(٢) از سال ١٠٥٧ فرمانرواى بلخ بود .

(٣) خليل ادهم (ص ٤٣٥) نام او را نذر آورده است . (مترجم عربى)

(٤) از سال ١٠٦٨ فرمانرواى بلخ بود .

(٥) از سال ١١١٤ تا ١١١٩ اميرى به نام مقيم خان در بلخ خود مختار شد .

(٦) تنها در ماوراءالنهر او را به رسميت شناختند .

٥ ١٠ – عبيد الله [الثانى] بن أبى الفيض . . . . سنه ١١٦٤ هـ

محمد رحيم (منغيق) ١١٦٧

٥ ١١ – أبو الغازى ١١٧١

حكم منغيتيان ١٢٠٠

٢٥٥ – منغيتيان در بخارى

محمد رحيم [١] . . . . سنه ١١٧٠ هـ

دانيال بن محمد [٢] ١١٧٢

٥ مير معصوم شاه مراد بن دانيال [٣] ١١٩٩

٥ حيدر تورة بن مير معصوم شاه ١٢١٥

٥ حسين بن حيدر [٤] ١٢٤٢

عمر بن حيدر ١٢٤٢

٥ نصر الله بن حيدر ، (استيلاى بر خوقند سنه ١٢٥٨) ١٢٤٢

٥ مظفر الدين بن نصر الله ، (متوفى سنه ١٣٠٣) ١٢٧٧

عامل الروس ١٢٨٤

٥ عبد الأحد بن مظفر الدين . . . . ١٣٠٣[٥]

مير عليم بن عبد الأحد . . . . ٣ محرم ١٣٢٩[٦]

مراجع :

F. Teufel: Quellenstudien Zur neueren Geschichte der Chanate ZDMG. XXXVIII 235-381.

Weljaminow—Zernow: Trudy wost. otdiel Imp. arch. obsch. IV, p. 328.

Fraehn: Nova Supplementa, St. Pétersbourg1865, p. 333-337.

St. Lane-Poole: Br. M. Cat. VII, p. XXII.

Muhammadan Dynasties p. 274-276.

(١) اتاليق آخرين امير جانيان است . لقب خان بر خود نهاد و در ١١٧٢ در گذشت .

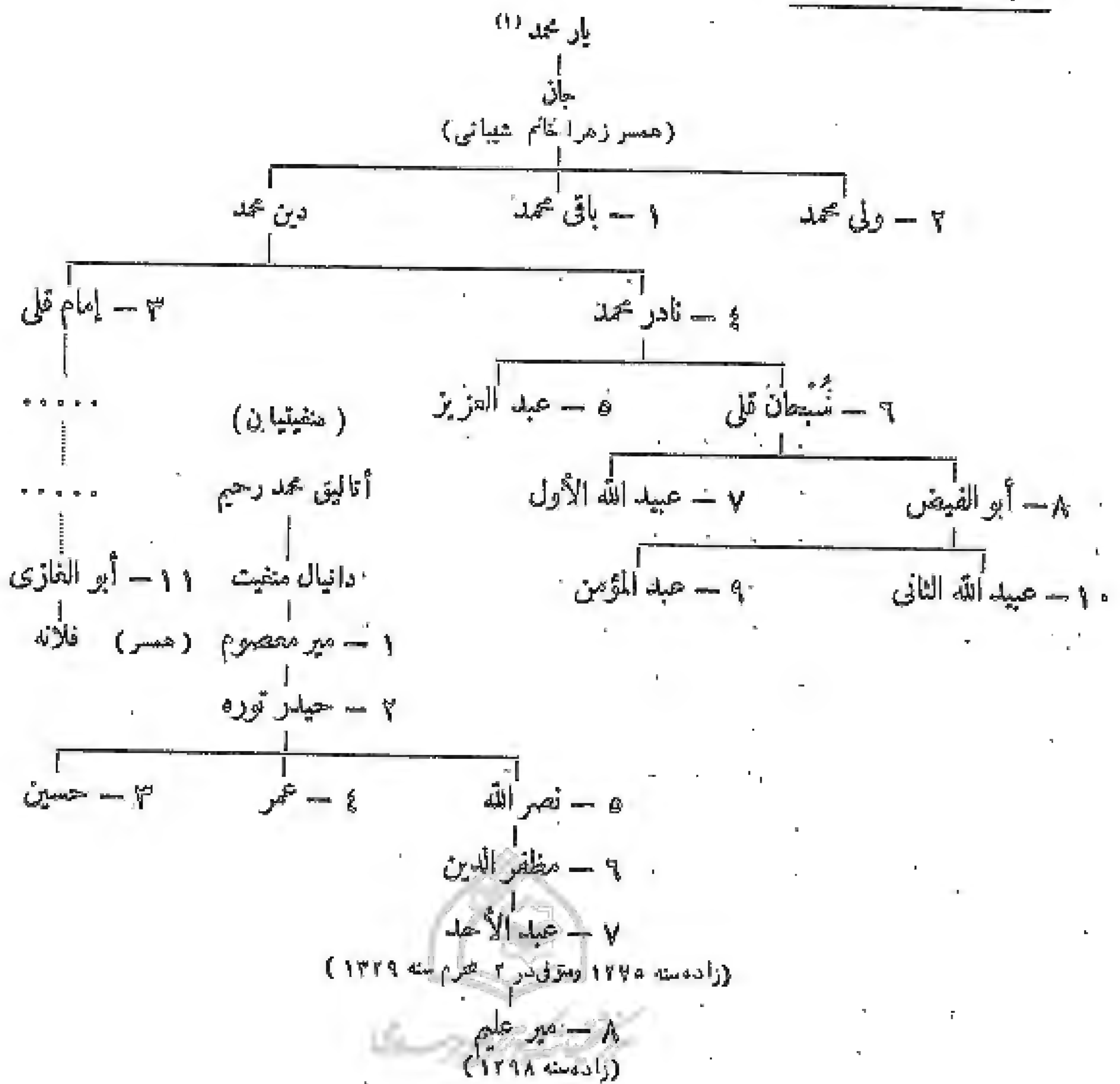
(٢) بار ديگر لقب اتاليق بر خود نهاد . خليل ادهم (ص ٤٣٩) مى‌نويسد كه در سال ١٢٠٠ به فرمانروايى رسيد . (مترجم عربى)

(٣) لقب امير بر خود نهاد .

(٤) پنجاه روز فرمانروايى كرد ، از هنگامى كه حسين به فرمانروايى رسيد نام الأمير حيدر مرحوم بر سكه‌ها نقش شد مگر يك سكه . نگ Fraehn : Nova Suppl. p. 334 .

(٥) خليل ادهم (ص ٤٣٩) سال ١٣٠٤ آورده است . (مترجم عربى)

(٦) خليل ادهم (ص ٤٣٩) مى‌نويسد كه وى از سال ١٣٢٨ تا ١٣٣٨ فرمانروايى كرد . (مترجم عربى)

۲٥٦ ــ خانات خيوه

(خوارزم)

(۱) بنى عرب شاه :

۱ ــ إيلبارس [الأول] بن بركه[۲]	حدود	سنه ۹۲۱ هـ
۲ ــ سلطان حاجى بن بلبارس	»	۹۳۱
۳ ــ حسن قلى بن أبولك		ــ
٤ ــ صفيان بن أمينك		ــ
٥ ــ بوجوغا بن أمينك		ــ
٦ ــ آوانك بن أمينك		ــ
۷ ــ قال بن أمينك[۳]		ــ
۸ ــ آقاتاى بن أمينك	حدود	۹٤٦

(۱) خليل ادهم (ص ٤۳۷) نسب او را چنين آورده است: يار محمد بن منغشلاق بن جراق بن كوچك محمد بن آوردا بن جوچى بن چنگيزخان. (مترجم عربى)

(۲) نک. خليل ادهم ص ٤٤۱. (مترجم عربى)

(۳) مرجع پيشين ص ٤٤۱. (مترجم عربى)

۹ — دوست محمد بن بوجوغا		سنه ۹۵۳ ه
۱۰ — حاجّی محمد [الأول] بن آقاتای		۹۶۵
۱۱ — عرب محمد [الأول] بن حاجّی		۱۰۱۱
۱۲ — إسفندیار بن عرب محمد		۱۰۳۲
۱۳ — أبو الغازی [الأول] بهادر بن عرب [1]		۱۰۵۳
۱۴ — أبو المظفر محمد أنوشه بن أبی الغازی		۱۰۷٤
۱۵ — محمد إرنگ بن أنوشه	حدود	۱۰۸۵
۱۶ — اسحاق آقا شاه نیاز [2]		۱۰۹۹
۱۷ — عرب محمد [الثانی]		۱۱۱٤
۱۸ — حاجّی محمد [الثانی]		—
۱۹ — یادگار		۱۱۲۹
۲۰ — إرنگ [3]		۱۱۲۹
۲۱ — شیرغازی		۱۱۲۷
۲۲ — إیلبارس [الثانی]	حدود	۱۱٤۵
استیلای نادر شاه	۱۱۵۳	
تکیر ، (آن را نادر شاه منصوب کرد)	۱۱۵٤	
۲۳ — أبو محمد		۱۱۵٤
۲٤ — أبو الغازی [الثانی]		۱۱۵۵
۲۵ — غائب [4]		۱۱۵۸
۲۶ — أبو الغازی [الثالث]	حدود	۱۱۸٤

(ب) بنی إیناق[5] :

۱ — إیلتوزر بن عوض إیناق بن محمد أمین [6]	۱۲۱۹
۲ — محمد رحیم	۱۲۲۱
۳ — الله قلی	۱۲٤۱
٤ — رحیم قلی	۱۲۵۸
۵ — محمد أمین ، أبو الغازی بن الله قلی	۱۲۶۱
۶ — عبد الله	۱۲۷۱
۷ — قتلغ محمد[7]	۱۲۷۲
۸ — سید محمد	۱۲۷۲
۹ — سید محمد رحیم	۱۲۸۱
کارگزار روسها	۱۲۹۰

(۱) مورخ معروف است که شجره ترک را در ترکیه تالیف کرده آن کتاب در ۱۰۷٤ آغاز شد وتوسط پسرش انوشه به اتمام رسید نک : (دائرة المعارف الاسلامیة ماده أبی الغازی "el. Huart") .

(۲) اصل و نسبش روشن نیست .

(۳) از این امیر به بعد نسب آنان روشن نیست .

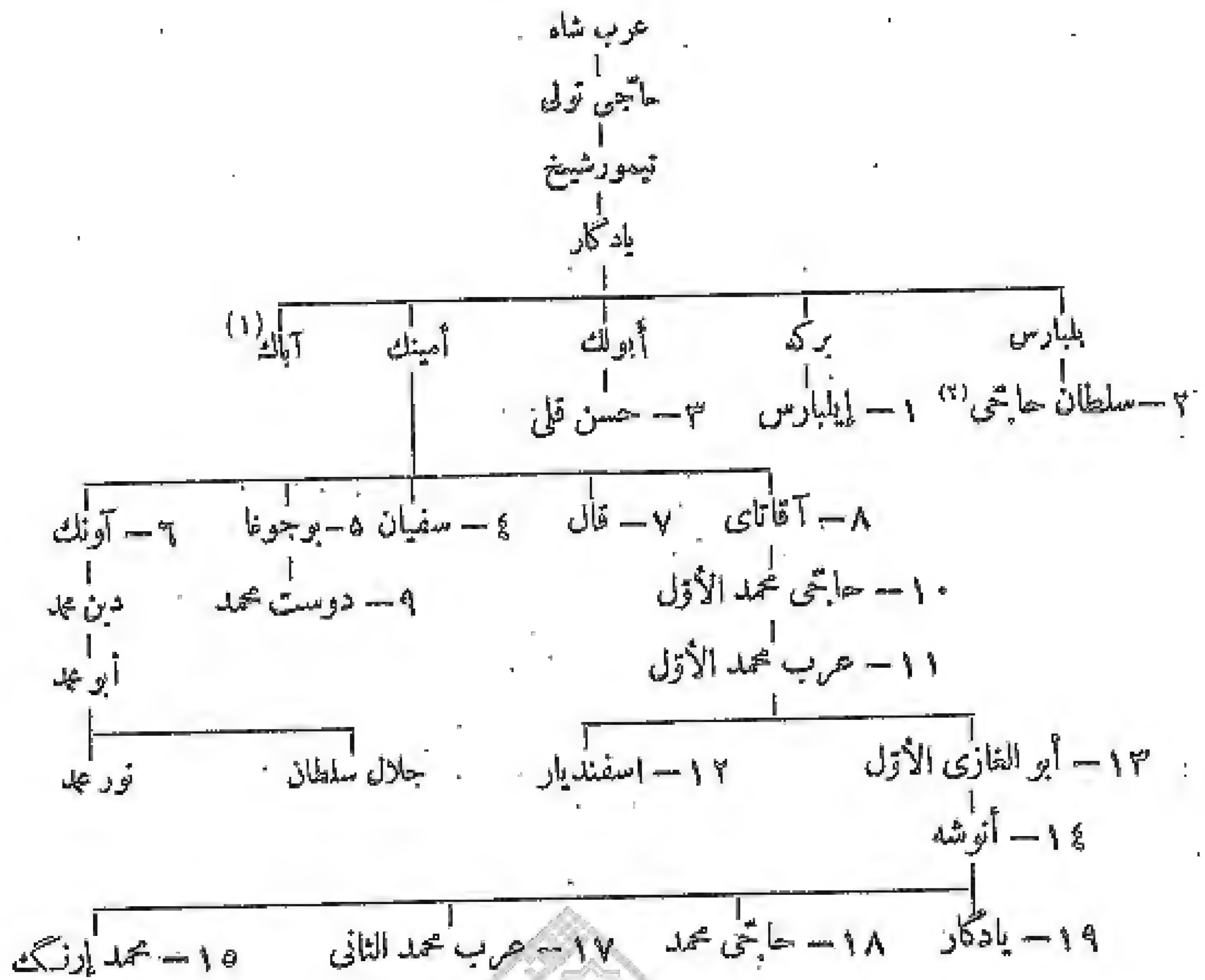
(۴) نک ، خلیل ادهم ص ۴۴۲ . (مترجم عربی)

(۵) نک ، خلیل ادهم ص ۴۴۲ . (مترجم عربی)

(۶) مرجع پیشین ص ۴۴۳ . (مترجم عربی)

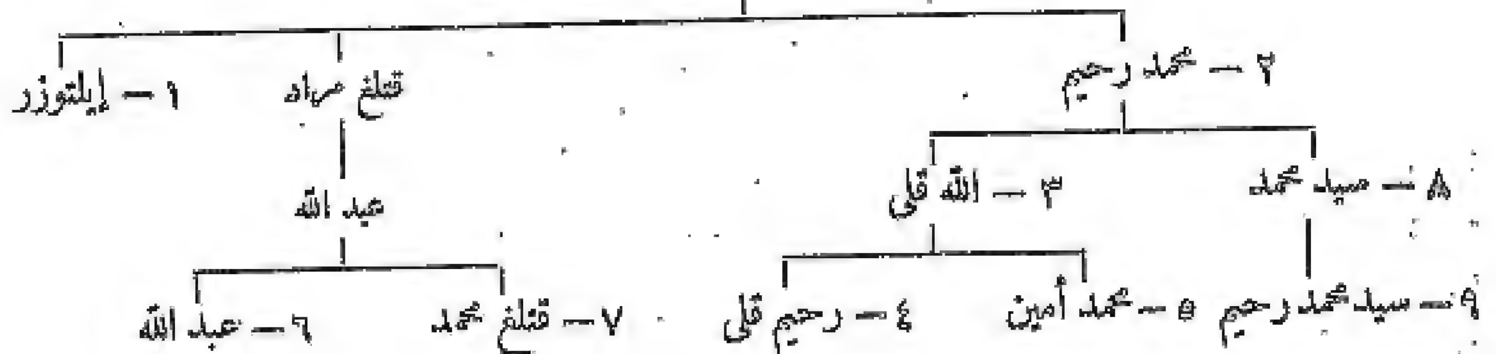
(۷) مرجع پیشین ص ۴۴۲ . (مترجم عربی)

(ا) بنی عرب شاه

(ب) بنی ایناق

أیازبك (۳)

مراجع :

Barthold : Musulmanskia Dynastii, p. 303–305.
St. Lane-Poole : Br. M. VII, p. XXVII.
عبد الکریم بخاری (éd. Schefer Paris 1876).

(۱) این شخص را مترجم عربی بر متن افزوده است .
(۲) خلیل ادهم (ص ۴۴۲) می نویسد که سلطان حاجی بن بلبارس بن برکه بن یادگار می باشد و چنانکه مولف گفته است برادر زاده برکه نیست . (مترجم عربی)
(۳) خلیل ادهم (ص ۴۴۲) نام اورا عوض ایناق آورده است . (مترجم عربی)

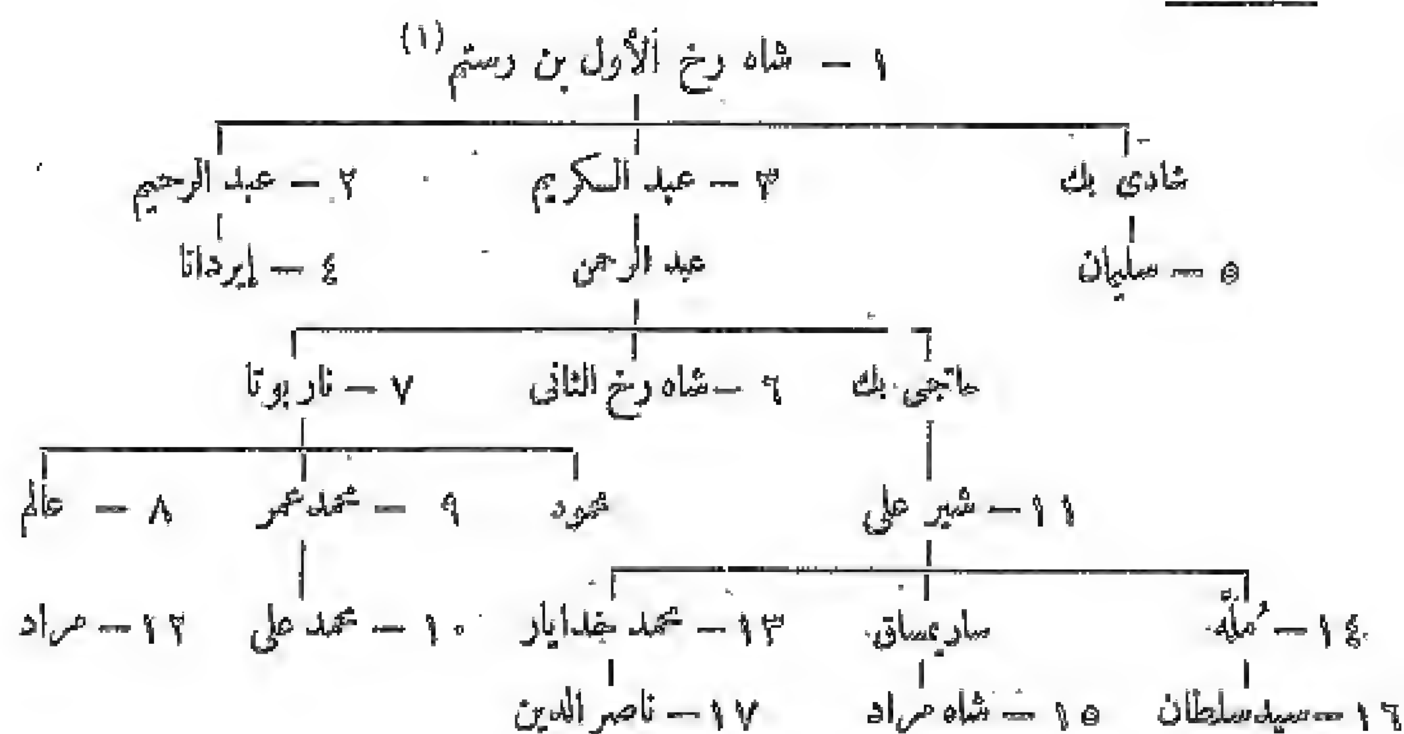
۲۵۷ – خانات خوقند

	۱ – شاه رُخ بگ [الأول]	حدود	سنه ۱۱۱۲ ه
	۲ – عبد الرحیم بن شاه رخ		—
	۳ – عبد الکریم بن شاه رخ		—
	۴ – اِردانا بن عبد الرحیم		—
	۵ – سلیمان بن شادی بگ		۱۱۸۴
	۶ – شاه رخ [الثانی] بن عبد الرحمن		۱۱۸۴
	۷ – ناربوتا بن عبد الرحمن		۱۱۸۴
ه	۸ – عالم خان بن ناربوتا		۱۲۱۵
ه	۹ – محمد عمر بن ناربوتا		۱۲۲۴
ه	۱۰ – محمد علی بن محمد عمر		۱۲۳۷
ه	۱۱ – شیر علی بن حاجّی بگ	حدود	۱۲۵۶
	۱۲ – مراد بن عالم		۱۲۶۱
ه	۱۳ – محمد خدایار بن شیر علی	حدود	۱۲۶۱
ه	۱۴ – مُلّا بن شیر علی		۱۲۷۳
	۱۵ – شاه مراد بن سار عساق		۱۲۷۵
ه	سیدمحمد، (یاغی)(۱) ۱۲۷۶		
ه	خدایار، (برای بار دوم) حدود ۱۲۷۷		
ه	۱۶ – سید سلطان بن مُلّا	حدود	۱۲۸۰
ه	خدایار (برای بار سوم) ۱۲۸۸		
ه	محمدفولاد ، (مدعی حکومت مدت شش ماه) ۱۲۹۲		
	۱۷ – ناصر الدین بن خدایار		۱۲۹۲
	روسها این دولت را از میان بردند ۱۲۹۳		

مراجع :

Fraehn : Opuscula Posthuma (Nova Supplementa) 1, p. 333.
Barthold: Musulmanskia Dynastii p. 306.

(۱) سکه‌هایی از او از ۲۷۶ تا ۲۹۰ موجود است نک: Br. M. Cat. VII p. 95 et Add. II, p. 179; Collection Stroganoff p. 52

٢٥٨ — خانات كاشغر

٥ يعقوب بك ؛ (عامل عثمانيان تا سنه ١٢٩٤ هـ) . . . . . . سنه ١٢٨٢ هـ

(1) W. Barthold, Enz. d. Isl. II 1035

بخش پانزدهم

هندوستان

۲۵۹ - عُمّال خلفاء در سرزمین سند

أمویان :

عبد الرحمن بن سَمُره ، (فاتح اول)	سنه ۴۲ ه
عبد الله بن سوّار العبدی ، (از طرف معاویه)	۴۳
سنان بن سلمة[1] بن المحبّق الهُذلی ، (فتح مکران)	۴۸
راشد بن عمرو الجُدَیدی الأزدی ، (متوفی سنه ۴۹)	۴۹
المنذر بن الجارود العبدی ، أبو الأشعث ، (تا سنه ۶۱)	۵۱
ابن حَرّی الباهلی[2]	۶۱
مُجّاعه بن سِعْر التمیمی	—
سعید بن أسلم بن زرعه الکلابی[3]	۷۵
عبید الله بن أبی بَکره	۷۹
عبد الرحمن بن محمد بن الأشعث	۸۱
محمد بن القاسم بن محمد بن الحکم بن أبی عقیل الثقفی ، (داماد حجاج بن یوسف)	۸۹
حبیب بن المهلب[4] بن أبی صُفره	۹۵
نایب او: عمرو بن عبد الله	
عمرو بن مسلم الباهلی ، (برادر قتیبه)	۹۹
الجُنَید بن عبد الرحمن[5] المری ، (نایب خالد بن عبد الله)	۱۰۷
تمیم بن زید العتبی	—
الحکم بن عَوانه الکلبی	—
عمرو بن محمد بن القاسم ، (مؤسس المنصوره)	—
سلیمان بن هشام بن عبد الملک ، (أموی متوفی سنه ۱۳۲)	—
منصور بن جُمهور الکلبی ، (آخرین عمال بنی أمیه)	۱۳۲

عباسیان :

عبد الرحمن بن مسلم العبدی	۱۳۴
المسیّب بن زُهَیر	۱۳۴
موسی بن کعب بن سفیان الخثعمی ، (تا سنه ۱۴۱)	۱۳۴
نایب عیینه بن موسی بن کعب ، (تا سنه ۱۴۲)	

(۱) نک . البلاذری . فتوح البلدان ص ۴۲۳ . (مترجم عربی)

(۲) مرجع پیشین ص ۴۳۴ . (مترجم عربی)

(۳) مرجع پیشین ص ۴۳۵ . (مترجم عربی)

(۴) پیش از او فرمانروایی به نام یزید بن ابی کبشه سکسکی که سلیمان بن عبدالملک او را به فرمانروایی برگزیده بود ، حکومت می کرد . نک . فتوح البلدان ص ۴۴۰ . (مترجم عربی)

(۵) نک . البلاذری . فتوح البلدان ص ۴۴۲ . (مترجم عربی)

أبو جعفر عمر بن حفص بن عثمان بن قبيصه المُهَلّبي . . . . . . سنة ١٤٢ ه

هشام بن عمرو التغلبي ١٥١

معْبَد بن الخليل ، (متوفى سنه ١٥٩) ١٥٧

بِسْطام بن عمرو ١٥٩

رَوْح بن حاتم المُهَلّبي ١٦٠

نصر بن محمد بن الأشعث ١٦١

نايب او: عبد الله بن شهاب ، (موقتاً) ١٦١

إسحق بن سليمان بن علي بن عبد الله العباسي ، (تا سنه ١٧٧) ١٧٤

داود بن يزيد بن حاتم المهلبي ١٨٤

بشر [1] بن داود ، (فرزند نامبرده) ٢٠٥

حاجب بن صالح ، (درزمان نخست بشراو رابراند) ٢١١

غسّان بن عبّاد ٢١٣

نايب او: موسى بن يحيي البرمكي . . . .

عِمْران بن موسى بن يحيي البرمكي ٢١٧

حَيْدَر بن كاوس الأفشين ٢٢٣

يعقوب بن الليث الصفّار ، (تمامي سرزمين سند بر وي مسلم گشت) . ٢٥٧

مراجع : البلاذري : فتوح البلدان .

ابن الأثير : الكامل .

Elliot—Dowson : History of India vol. I, p. 113.

٢٦٠ — غزنويان

بنى ألپ تكين :

○ ١ — ألپ تكين [2] . . . . سنة ٣٥١ ه

٢ — أبو إسحق ابراهيم بن ألپ تكين ٣٥٢

٣ — بِلكاتكين [3] . . . . } غلامان ألپ تكين { ٣٥٥

٤ — پيرى ٣٦٢

بنى سبكتكين :

○ △ ٥ — ناصر الدوله سُبُكتكين ، (غلام ألپ تكين) ٣٦٧

○ ٦ — اسماعيل بن سبكتكين ٣٨٧

○ △ ٧ — يمين الدوله أبو القاسم محمود بن سبكتكين [4] ، (متوفى در ١١ صفر سنه ٤٢١) ٣٨٩

○ ٨ — جلال الدوله محمد بن محمود ، المكحول [5] . . . . صفر ٤٢١

○ ٩ — ناصر دين الله مسعود [الأول] بن محمود [7] . . . . . . شوال ٤٢١ [6]

محمد ، (براى بار دوم) (فراركرد سپس درسنه ٤٣٢ كشته شد) . . . ٤٣٢

○ ١٠ — شهاب الدوله أبو سعد مودود بن مسعود ، (متوفى در رجب سنه ٤٤٠) . . شعبان ٤٣٣

---

(١) نك . البلاذرى ، فتوح البلدان ص ٤٤٥ ، (مترجم عربى)

(٢) غلامى ترك در دربار سامانيان بود . در ذى الحجه ٣٤٩ فرمانرواى خراسان و در ٣٤٤ فرمانرواى هرات بود .

(٣) از ٣٢٤ فرمانرواى بلخ بود .

(٤) از سال ٣٨٤ تا ٣٨٧ فرمانرواى خراسان بود ، لقب سيف الدوله گرفت ، و در ١١ صفر ٤٢١ درگذشت . ابن خلكان (چاپ اسلين) ج٢ ص ٣٢٩ ، و (چاپ مصر) ج٢ ص ٨٤ — ٨٧ .

(٥) برادر دوقلويش مسعود در سال ٤٢١ چشمانش را كور كرد .

(٦) در ذى القعده ٤٢١ رسماً فرمانرواى هرات شد .

(٧) در ١١ جمادى الاول ٤٣٣ برادر زاده اش احمد بن محمد او را به ناگهان كشت . خليل ادهم (ص ٤٥٣) مى نويسد كه نامش نصير الدوله مسعود است . (مترجم عربى)

غزنویان

۱ — ألپتکین

بُغراجق[۲] — ۳ — بَلکاتکین — ۵ — سبکتکین[۱] — ۴ — پیری — ۲ — ابراهیم

یوسف[۶] — الحُرّه[۵] — حسین — حسن — ۷ — محمود[۴] — نصر[۳] — ۹ — إسماعیل

یعقوب — فلانه[۹] — زینب[۸] — طغرل (غاصب) — ۹ — مسعود الأول[۷] — سلیمان — اسماعیل — نصر — ۸ — محمد[۶] (زاده‌سنه ۳۸۸)

سعید[۱۴] — مردانشاه — إزدیار — محمد — مجدود[۱۳] — ۱۵ — ابراهیم[۱۲] (زاده‌سنه ٤٢٤) — ١٤ — فرّخزاد (زاده‌سنه ٤٢٧) — ۱۲ — علی[۱۱] — ۱۰ — مودود[۱۰] — تامی — عبد الرحیم — عبد الرحمن — أحمد

۱۳ — عبدالرشید

فلانه[۱۸] — محمود[۱۶] — ۱۶ — مسعود الثالث[۱۵] (سی و نه برادر داشت)[۱۷] — فلانه — ۱۱ — مسعود الثانی

جمشید میلك — سلطان ملك — علی — طاهر — ملك زاد — ۱۹ — بهرام شاه — محمود — ۱۸ — آرسلان (زاده‌سنه ٤٧٢) — ملك چهر — ۱۷ — شیرزاد — فرّخزاد — بهاء الدین محمد

توران ملك — خورشید — أمیر نوك — حسن — آرسلان ملك — ۲۰ — خسرو شاه (هفده برادرش) — فلانه[۲۰] — فرخ شاه سید الدوله — دولت شاه[۱۹] — شاهزاد — إیران ملك — علی — خطیر الدین محمد

کیخسرو — ۲۱ — خسرو ملك — محمود

خسرو شاه — ملك شاه — مسعود شاه — جهان شاه — محمود شاه — بهرام شاه

(۱) در حدود سال ۳۱۱ زائیده شد. گویند وی پسر جوقان بن قزل حاکم بن قزل ارسلان بن فیروز بن یزدگرداست واین نسب نامه‌ای خیالی است.

(۲) ابن الاثیر ج۹ص ۹۲.

(۳) در سال ۳۸۹ فرمانروای خراسان و سیستان بود. نک. ابن الاثیر ج ۹ ص ۹۲.

(۴) درذی الحجه ۳۶۰ زائیده شد. و دخترمامون بن محمد خوارزمشاه را به زنی گرفت.

(۵) نخست به‌زنی علی بن‌مامون خوارزمشاه درآمد، سپس باابوالعباس مامون برادر شخص پیش زناشویی کرد.

(۶) سردار سپاه بود و با مسعود اول جنگید. نک: Raverty Vol. I p 89.

(۷) به سال ۳۸۸ زائیده شد و نخست دختر یوسف قدر اول بن‌هارون بغرا ایلک را به زنی گرفت. سپس دختر گرشاسپ اول بن کاکویه را به زنی خود درآورد.

(۸) محمود بغراسوم بن یوسف قدر ایلک وی را نامزد کرد.

(۹) به زنی منوچهر زیاری درآمد.

(۱۰) به سال ۴۰۱ زائیده شدو دخترچغری‌بک‌داود سلجوقی رابه زنی گرفت.

(۱۱) بیوه برادرش مودود را به زنی گرفت.

(۱۲) دخترملکشاه بن الب ارسلان سلجوقی را به زنی گرفت.

(۱۳) فرمانروای مولتان و لاهور بود.

(۱۴) به سال ۴۲۳ فرمانروای افتخاری خوارزم شد.

(۱۵) به سال ۴۵۳ زائیده شد و مهدی عراق خواهر سنجررا به زنی گرفت.

(۱۶) بر پدرش ابراهیم طغیان کرد.

(۱۷) نام ایشان در طبقات ناصری آمده است Raverty: Vol I. p. 105

(۱۸) به‌زنی ارسلان ارغون بن الب ارسلان سلجوقی درآمد.

(۱۹) به سال ۵۴۴ جهانسوز غوری او را بکشت.

(۲۰) به زنی قطب الدین محمود بن حسین غوری درآمد.

٥ ١١ — مسعود [الثانى] بن مودود ، (طفل کم چند هفته ، متوفى در رجب سنه ٤٤٠) سنه ٤٤٠ ه

١٢ — بهاء الدوله أبو الحسن على بن مسعود [الأول] . . . . رجب ٤٤٠

٥ ١٣ — عز الدوله عبد الرشيد بن محمود[1] ٤٤١

طغرل ، (غلام محمود غاصب و چهل روز حکم کرد) غره شوال سنة ٤٤٤

٥ ١٤ — جمال الدوله [2] فرخزاد بن مسعود ٤٤٤

٥ ١٥ — ظهير الدوله إبراهيم بن مسعود ، الملك المؤيد جلال الدين ٤٥١

٥ ٥ ١٦ — علاء الدوله أبو سعد مسعود [الثالث] بن إبراهيم ٤٩٢

١٧ — كمال الدوله شيرزاد بن مسعود ٥٠٨

٥ ١٨ — سلطان الدوله آرسلان شاه بن مسعود[3] ٥٠٩

٥ ١٩ — يمين الدوله بهرام شاه بن مسعود ، (نايب سنجر) . . . . . . جمادى الأولى ٥١٢

٥ ٢٠ — معز الدوله خسرو شاه بن بهرام[4] ٥٤٧

٥ ٢١ — تاج الدوله خسرو ملك بن خسرو شاه[5] ٥٥٥

استيلاى غوريان ٥٨٢

مراجع :

طبقات ناصرى (Raverty, 1, 67-125) .

Barthold : Turkestan w epokhu mong. naschest.

Elliot : History of India, II, 178.

E. E. Oliver : The decline of the Samanis, J. A. S. Bengal, 1886, LV 1ère Partie.

Justi : Iranisches Namenbuch.

S. Flury : Le décor épigraphique des monuments de Ghazna (Syria 1925 p.58) et WZKM, XXXIII, p.288.

(١) خليل ادهم (ص ٢٥٣) لقب او را مجدالدوله آورده است . (مترجم عربى)

(٢) خليل ادهم (ص ٢٥٣) سيف الدوله آورده است . (مترجم عربى)

(٣) در سال ٥١٠ غزنه را ترک گفت .

(٤) غزنه را براى هميشه ترک گفت .

(٥) فرمانرواى پنجاب بود . به سال ٥٨٧ کشته شد .

۲۶۱ — غوریان یا شنسبانیان

(أفغانستان و هندستان)

(ا) شاخه‌های رئیسی در فیروزکوه و غزنه

	۱ — عز الدین حسین بن حسن بن محمد		سنه ۴۹۳ ه
	۲ — قطب الدین محمد ، (درفیروزکوه ، متوفی سنه ۵۴۱)	حدود	۵۴۰
	سیف الدین سوری ، (درغزنه متوفی سنه ۵۴۳)		
	بهاء الدین سام ، (درفیروزکوه از ۵۴۳ الی ۵۴۴)		
○	۳ — علاء الدین حسین جهانسوز ، (غوروپس غزنه وفیروزکوه ، خرابی غزنه سنه ۵۴۵)[1]		۵۴۴
○	۴ — سیف الدین محمد بن حسین ، (فیروزکوه ، متوفی در رجب سنه ۵۵۸)[2]		۵۵۶
	غیاث الدین محمد بن سام ، (درغور)		
	شهاب الدین محمد غوری بن سام ، (غزنه)		
○	۵ — غیاث الدین محمد بن سام ، (متوفی درهرات در ۲۷ جمادی الأولی سنه ۵۹۹)		۵۵۸
	شهاب الدین سپس معز الدین ، (عامل اولی بر غزنه)		
	استیلاء بر لاهور		۵۸۲
○	۶ — معز الدین محمد غوری بن سام ، (متوفی سنه ۶۰۲)		۵۹۹
	علاء الدین محمد بن شجاع الدین علی ، (درغور)		
	چهار غلام دولت را تقسیم کردند (هر کدام از آنها لقب المعزی گرفت)		
	(ا) قطب الدین أیبک ، (درلاهور و پس دهلی از سنه ۶۰۲ إلی سنه ۶۰۷)		
○	(ب) تاج الدین یلدز ، (درغزنه از سنه ۶۰۲ — ۶۱۱ / ۶۱۲)[3]		
	(ج) ناصر الدین قباچه ، (درسند و ملتان و أرج از ۶۰۲ إلی ۶۲۴)[4]		
	(د) بختیار محمد خلجی ، (در لکهنوتی)		
○	۷ — غیاث الدین محمود بن محمد بن سام[5] ، (درغور ، مقتول سنه ۶۰۹)		۶۰۲
	۸ — بهاء الدین سام بن محمود	صفر	۶۰۹
	۹ — علاء الدین أتسوز بن حسین[6] ، (سلطان اسمی ، عامل خوارزم شاه)		۶۱۰
	۱۰ — علاء الدین یا ضیاء الدین محمد بن شجاع الدین علی (سلطان إسمی ، عامل أتسز خوارزم شاه تا سنه ۶۱۲)		۶۱۱

(ب) فرع بامیان وطخارستان

○	۱ — فخر الدین مسعود بن حسین ، (او را برادرزاده هایش عزل کردند)	۵۴۰
	۲ — شمس الدین محمد بن مسعود	۵۵۸
○	۳ — بهاء الدین سام بن محمد	۵۸۸
○	٤ — جلال الدین علی بن سام ، (او را خوارزم شاه سنه ۶۱۲ کشت)	۹۰۲

(۱) از ۵۴۵ تا ۵۴۷ جهانسوز نزد سنجر اسیر بود ، در ربیع الثانی ۵۵۶ درهرات درگذشت . برای بررسی این تاریخ نک . Contributions, vol 11, p, 76, 77 .

(۲) درهمی از سال ۵۵۷ از او موجود است نک : Contributions, vol 11, N° 396 .

(۳) سه دختر داشت ، اولی به زنی قطب الدین ایبک و دومی به زنی ناصر الدین قباجه و سومی به زنی جلال الدین خداوندگار بامیان در آمدند .

(۴) پس از آنکه التوتمیش او را شکست داد در ۲۴ جمادی الثانی ۶۲۴ خودکشی کرد . پسرش علاء الدین بهرام شاه است .

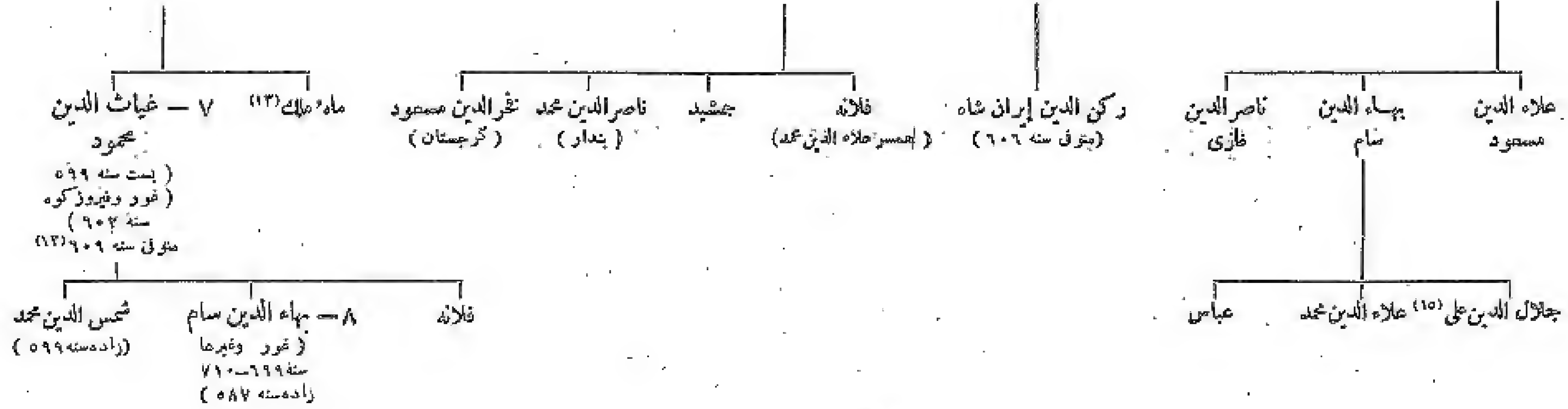
(۵) نک . خلیل ادهم ص ۴۵۸ . (مترجم عربی)

(۶) نک . خلیل ادهم ص ۴۵۸ . (مترجم عربی)

غوریان

- محمد سوری بن أمیر بنجی بن نهاران بن أمیر پولاد بن شنسب (حدود سنه ۲۵۰)
  - أبو علی
  - شیث
    - عباس
      - محمد (حدود سنه ٤٥۰)
        - قطب الدین حسن
          - ۱ — عزالدین حسین [1]
            - ۲ — قطب الدین محمد (ملك الجبال) (فیروزکوه)
              - فلانه (همسر علاءالدین آتسز)
            - بهاء الدین سام (فیروزکوه، متوفی سنه ٥٤٤) [3]
              - ٥ — غیاث الدین محمد (غور سنه ٥٥٨ وهرات ٥۷۱) (زاده سنه ٥۳٦) [6]
              - ٦ — شهاب الدین محمد غوری [7] (غزنه سنه ٥٦۹ و سند ٥۷۱ ولاهور ٥۸۲ وهندوستان ٥۸۸ وغور ٥۹۹)
              - ملکه [8] جهان
              - خرّه [9] جلالی
              - ملکه [10] خراسان
            - سیف الدین سوری (غور وغزنه سنه ٥٤۰—٥٤۳ او را بهرام صاحب غزنه بکشت)
            - ۳ — علاء الدین حسین جهانسوز (غور سنه ٥٤٤ — ٥٥٦ وغزنه سنه ٥٥۰، بامیان) [4]
              - جوهر ملك (همسر غیاث الدین محمد)
              - ۹ — علاء الدین آتسز (غور سنه ٦۱۰ — ٦۱۱)
              - ٤ — سیف الدین محمد (غور سنه ٥٥٦—٥٥۸) (زاده سنه ٥۳۸)
            - شجاع الدین علی (خرماس)
              - ۸ — علاء الدین (ضیاء الدین محمد) [11] (غور وفیروزکوه سنه ٥۹۹ — ٦۰۳ وبرای بار دوم سنه ٦۱۱)
            - شهاب الدین محمد خرنك (مادین)
              - ناصر الدین حسین سوری (مقتول سنه ٥٤۷)
              - سیف الدین سوری
                - ناصر الدین أبو بکر (متوفی بدهلی سنه ٦۲۰) [12]
                - شهاب الدین علی
                - فلانه (همسر شهاب الدین محمد بن سام)
            - فخرالدین مسعود [5] (متوفی سنه ٥٥۸) (بامیان)
              - شمس الدین محمد (متوفی سنه ٥۸۸)

(بامیان)

(۱) مسعود سوم غزنوی در سال ۴۹۳ فرمانروایی غور را به او واگذاشت .

(۲) دختر بهرام غزنوی را به زنی گرفت ، در سال ۵۴۱ بدرزنش به او زهر خورانید .

(۳) دختر بدرالدین فرمانروای کابدان را به زنی گرفت .

(۴) حورملکه دخت شارشاه بن ابراهیم را به زنی گرفت .

(۵) در بعضی مراجع آمده که او پسرهشتمی به نام ناصرالدین محمد داشت .

(۶) گوهر ملک دخت علاءالدین حسین را به زنی گرفت .

(۷) از سال ۵۵۸ لقب معزالدین گرفت . و دارای فرزند پسر نشد .

(۸) به زنی سیف الدین سوری بن ناصرالدین محمد درآمد .

(۹) به زنی شمس الدین محمد خداوندگار بامیان درآمد .

(۱۰) به زنی قزل ارسلان بن محمد بن ملکشاه سلجوقی درآمد .

(۱۱) ماه ملک دخت غیاث الدین محمد بن سام را به زنی گرفت .

(۱۲) دختر ملک تاج الدین خداوندگار تمران را به زنی گرفت .

(۱۳) به زنی علاءالدین محمد بن علی درآمد . از منهاج السراج حمایت کرد . نک . طبقات ناصری ج ۱ ص ۳۰۱

(۱۴) نک طبقات ناصری ج ۱ ص ۳۴۴ — ۳۴۵ .

(۱۵) در سال ۶۰۲ اسیر شد . به سال ۶۰۸ خوارزمشاه او را کشت . دختر تاج الدین یلدوز را به زنی گرفت .

عمال غور :

سیف الدین حسن قرلغ ، (او را جلال الدین منکبرنی حکومت داد).[1] . .	حدود	سنه ٦٢١ ه
ناصر الدین محمد بن حسن قرلغ ، (متوفی حدود سنه ٦٥٨)		٦٤٧

مراجع :

Thomas : Chronicles of the pathan Kings of Dilhi, Londres 1871.
Elliot and Dowson : History of India vol 11., p. 285.
طبقات ناصری (éd. Raverty, 1, p. 300-507) .
دائرة المعارف الاسلامیه ، (چاپ فرانسه) ، ماده : « غوریون » (W. Longworth Dames).
Justi : Iranisches Namenbuch, p. 455.

٢٦٢ – سلاطین دهلی

شاخه ترکان[2] :

١	— آیبك قطب الدین[3] ، (استیلای بر دهلی سنه ٥٩٥ وگرفتن آن از پرتوی راجا)	١٥	ذی القعده	سنه ٦٠٢ ه
٢	— آرام شاه		جمادی الأولی	٦٠٧
٣	— إیلتتمیش شمس الدین القطبی[4]			٦٠٧
٤	— فیروز شاه [الأول] رکن الدین[5]		شعبان	٦٣٣
٥	— رضیه بیگم ، جلالة الدین		ربیع الأول	٦٣٤
٦	— بهرام شاه ، معز الدین[6]	٢٨	رمضان	٦٣٧
٧	— مسعود شاه علاء الدین ، (عزل در ٢٢ محرم سنه ٦٤٤)		ذو القعده	٦٣٩
٨	— محمود شاه [الأول] ناصر الدین		محرم	٦٤٤
٩	— بلبان ، غیاث الدین أولوغ خان	١٠	جمادی الأولی	٦٦٤
١٠	— کیقباد ، معز الدین ، (مقتول سنه ٦٨٩ بأمر فیروز خلجی)			٦٨٦
١١	— کیومرث شمس الدین[7] ، (مقتول در ٣ جمادی الآخر سنه ٦٨٩) . .		جمادی الأولی	٦٨٩

خلجیان (افغانان) :

١٢	— فیروز شاه [الثانی] جلال الدین ، (مقتول در ١٦ رمضان سنه ٦٩٤)	آنان را محمد الأول بکشت	٣	جمادی الآخر	٦٨٩
١٣	— ابراهیم شاه الأول رکن الدین ، (او را کور کردند و در ١٧ رمضان سنه ٦٩٥ کشته شد)			رمضان	٦٩٤
١٤	— محمد شاه [الأول] علاء الدین ، (متوفی در ٦ شوال سنه ٧١٥)			ذو الحجه	٦٩٥
١٥	— عمر شاه شهاب الدین			ذو الحجة	٧١٥
١٦	— مبارك شاه [الأول] قطب الدین ، (مقتول در ٥ ربیع الأول سنه ٧٢٠) . .		٧	محرم	٧١٦
١٧	— شمس الدین ، محمود				٧١٨ (٩)
١٧	— خسرو شاه ، ناصر الدین[8]			ربیع الأول	٧٢٠

(١) به سال ٦٤٧ در محاصره مولتان در گذشت .

(٢) نام پتانها را که گاهی بر سلسله نخستین اطلاق میشود و گاهی بر تمام سلسله هایی که در دهلی مقیم بودند اطلاق می شود باید از اینان جدا ساخت . نک ، راورتی : طبقات ناصری ج ١ ص ٥٠٨ – ٥١٢ به بعد .

(٣) پس از در گذشت معز الدین محمد غوری به فرمانروایی رسید و تاریخ فرمانروایی او دقیق و صحیح نیست . در غزنه با یلدوز جنگید ، در جمادی الاول ٦٠٧ در گذشت .

(٤) فرمانروای بداعون بود .

(٥) از سال ٦٢٥ فرمانروای بداعون شد ، در ٢٦ ربیع الاول ٦٣٤ رضیه اورا به ناگهان کشت .

(٦) تحت قیمومیت اختیار الدین ایتکین بود . در ١٦ جمادی الثانی ٦٣٩ مغولها بر لاهور دست یافتند . در ١٣ ذی القعده ٦٣٩ به ناگهان کشته شد .

(٧) تحت قیمومیت فیروز شاه دوم خلجی بود .

(٨) مولا و وزیر مبارك اول بود . در شعبان ٧٢٠ تغلق اول او را به ناگهان کشت .

(٩) در غلطنامه اصل فرانسوی نام " ١٧ – شمس الدین محمود (مدعی حکومت) ٧١٨ " پیش از خسرو شاه اضافه شده ، که در ترجمه عربی نیز ساقط شده است . (مترجم فارسی)

۳ — بنی تغلق شاه

○	۱۸ — تغلق شاه [الأول] ، غیاث الدین ، غازی ملك	شعبان سنه	۷۲۰ ه
○	۱۹ — محمد [الثانی] جونا بن تغلق ، غیاث الدین أولوغ خان ، (توفی در ۲۱ محرم سنة ۷۵۲)	ربیع الأول	۷۲۵
	محمود بن محمد ، (چند روز)	محرم	۷۵۲
○	۲۰ — فیروز شاه [الثالث] ، (متوفی در رمضان سنه ۷۹۰)	۲۱ محرم	۷۵۲
○	۲۱ — تغلق شاه [الثانی] ، غیاث الدین سالار شاه ، (مقتول در ۱۰ صفر سنة ۷۹۱)	۱۹ رمضان	۷۹۰
○	۲۲ — أبو بكر شاه ، (عزل در ٦ محرم سنه ۷۹۲ [۱] ، وزندانی شد درمیرات)	۱۷ صفر	۷۹۱
○	۲۳ — محمد شاه [الثالث]	محرم	۷۹۲
○	۲٤ — سکندر شاه [الأول] همایون	۱٦ ربیع الثانی	۷۹۵
○	۲۵ — محمود شاه [الثانی] ، ناصر الدین	۲۹ جمادی الأولی	۷۹۵
○	۲٦ — نصرت شاه		۷۹۷
	محمود [الثانی] ، (برای بار دوم) [۲] ۸۰۱		
	إقبال خان بن ظفر ، (مدعی سکه ، او را خضر خان سنه ۸۰۸ فراری داد) ۸۰۲		
	۲۷ — دولت خان لودی ، (دوره فترت تا سنه ۸۱۷)		۸۱٤ یا (۸۱٦) [۳]

٤ — بنی خضر

	۲۸ — خضر خان ، (متوفی در ۱٦ جمادی الأولی سنه ۸۲٤)	غره جمادی الأولی	۸۱۷
○	۲۹ — مبارك شاه [الثانی] ، معز الدین ، (متوفی در ۲٦ جمادی الآخر سنة ۸۳۸)	جمادی الأولی	۸۲٤
○	۳۰ — محمد شاه [الرابع]	جمادی الآخر	۸۳۸
○	۳۱ — عالم [٤] شاه ، علاء الدین ، (تا سنه ۸۵۵ ، متوفی بداون سنه ۸۸۳)	شوال	۸٤۹

۵ — بنی لودی

○	۳۲ — بهلول لودی	۲۵ ذی الحجه	۸۵۵
○	۳۳ — سکندر [الثانی] بن بهلول	۲ شعبان	۸۹٤
○	۳٤ — ابراهیم [الثانی] بن سکندر	۷ ذی القعده	۹۱۵ [۵]
	جنك پانیپات ، حکم بابر وهمایون ۷ رجب سنه ۹۳۲		

٦ — أفغانیان : (بنی سور)

○	۳۵ — شیر شاه [٦] فرید ، (متوفی در ۹ ربیع الأول سنه ۹۵۲)		۹٤۷
○	۳٦ — إسلام شاه	ربیع الأول	۹۵۲
○	۳۷ — محمد [الخامس] ، عادل شاه ، مبارز	ذو الحجه	۹٦۰
	فیروز بن إسلام شاه ، (سه روز حکومت کرد) ۲٦ جمادی الأولی ۹٦۱		
	مقتول در ۲۹ جمادی سنه ۹٦۱		
○	۳۸ — ابراهیم [الثالث] ، سور ، (او را سلیمان قرارانی حاکم بنگاله سنه ۹۲۵ کشت)	غره جمادی الآخر	۹٦۱

(۱) دردرستی این تاریخ شك و تردید است ، سکه‌های زیادی از سال ۷۹۲ وجود دارد .

(۲) در ۷ ربیع الثانی ۸۰۱ تیمور او را شکست داد .

(۳) با سال ۸۱۵ ، نك . خلیل ادهم ص ٤٦٦ . (مترجم عربی)

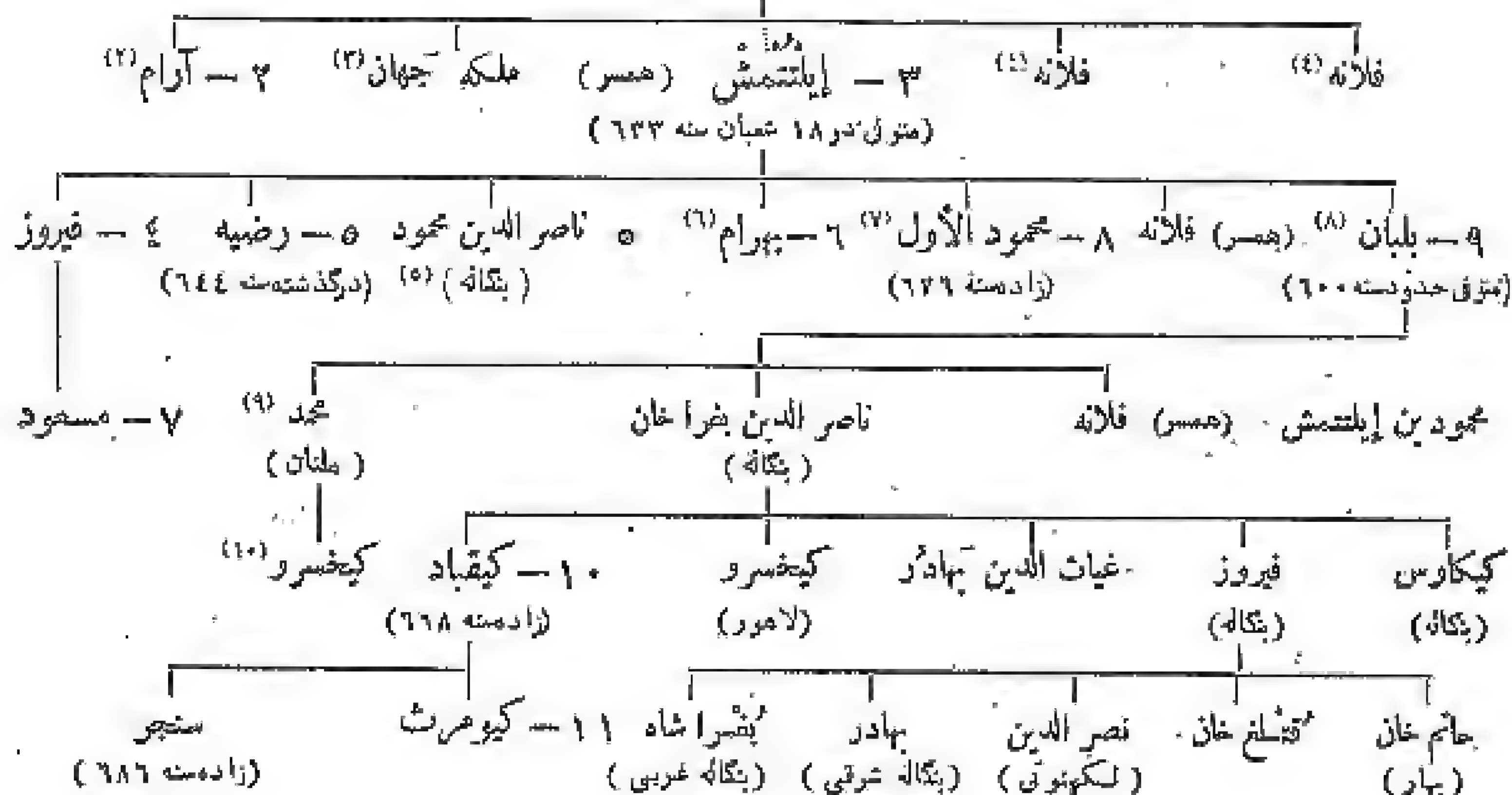
(٤) نك . خلیل ادهم ص ٤٦۷ . (مترجم عربی)

(۵) در درستی این تاریخ شکاست ، در برخی منابع ۹۲۳ آمده است .

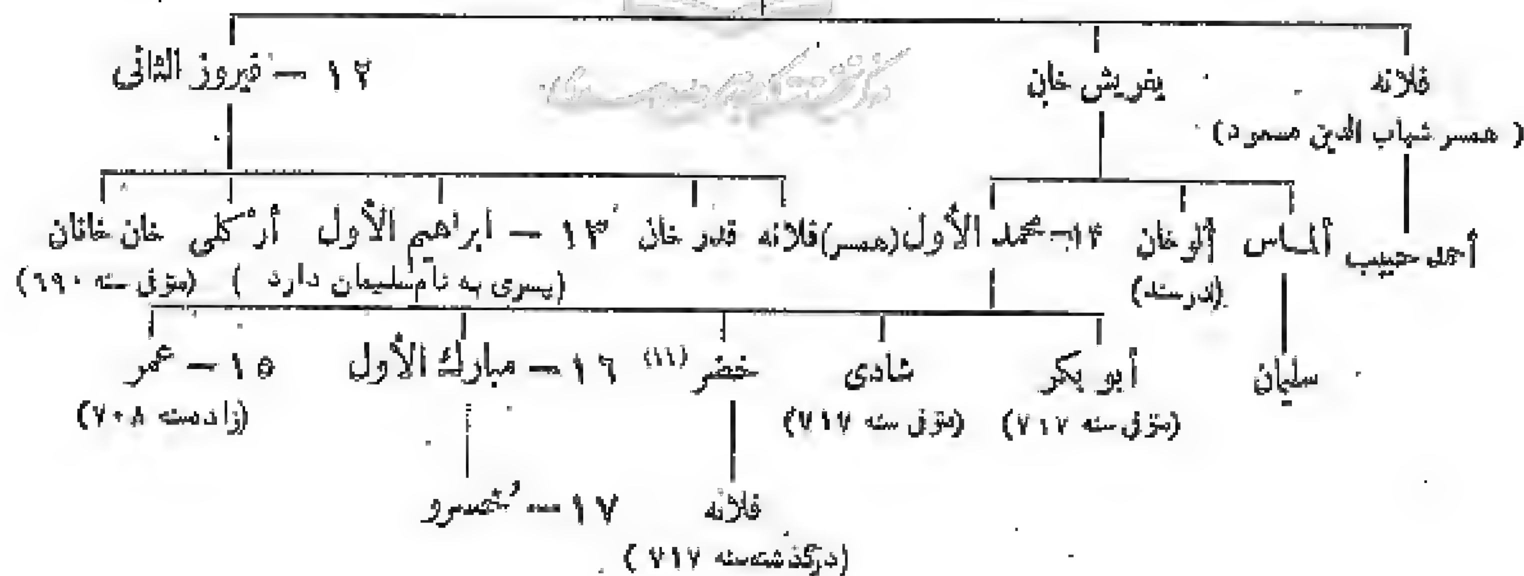
(٦) نزدیك قنوج (باکنوج) بر همایون چیره گشت .

(شجرهٔ نسب سلاطین دهلی)

(أ) شاخهٔ ترکان :

(ب) خلجیان :

(۱) دختر تاج الدین یلدوز را به زنی گرفت .

(۲) از اینکه آرام پسر آیبک است یقین نداریم .

(۳) برای بار دوم به زنی قتلغ خان درآمد .

(٤) ناصرالدین قباجه این دو شاهزاده را به زنی گرفت . چون اولی درگذشت دومی را به زنی خود درآورد .

(٥) ولیعهد پدرش بود و سکه‌ها به نامش ضرب می شد . نک . G. Gibbs. Num. Chr. 1885.

(٦) در روایتی دیگر پسر فیروز است .

(۷) دختر بلبان را به زنی گرفت .

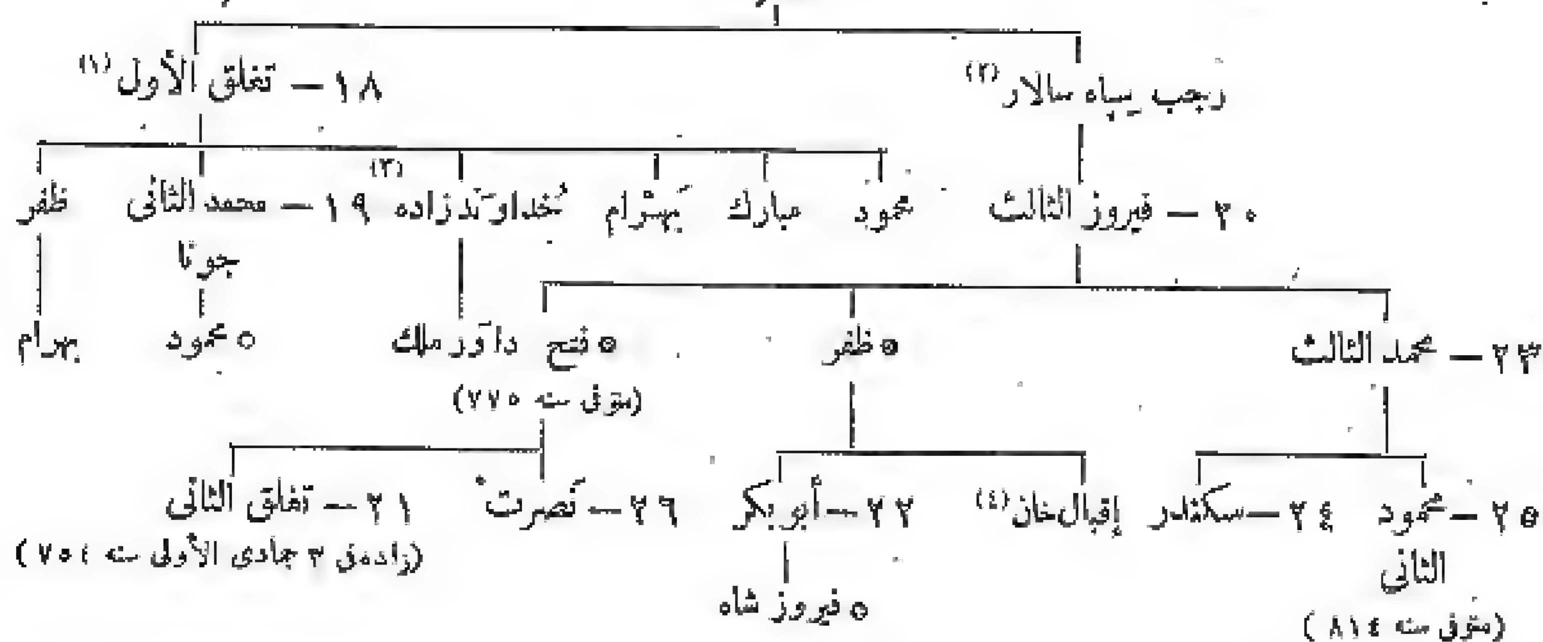
(۸) برای ضبط صحیح این اسم نک . Huart J. As. 1913 p. 107. دختر آقای خود ایلتمش را به زنی گرفت .

(۹) به سال ٦۸٤ در حال جنگ با مغولها درگذشت .

(۱۰) پسر عمویش کیقباد او را کشت .

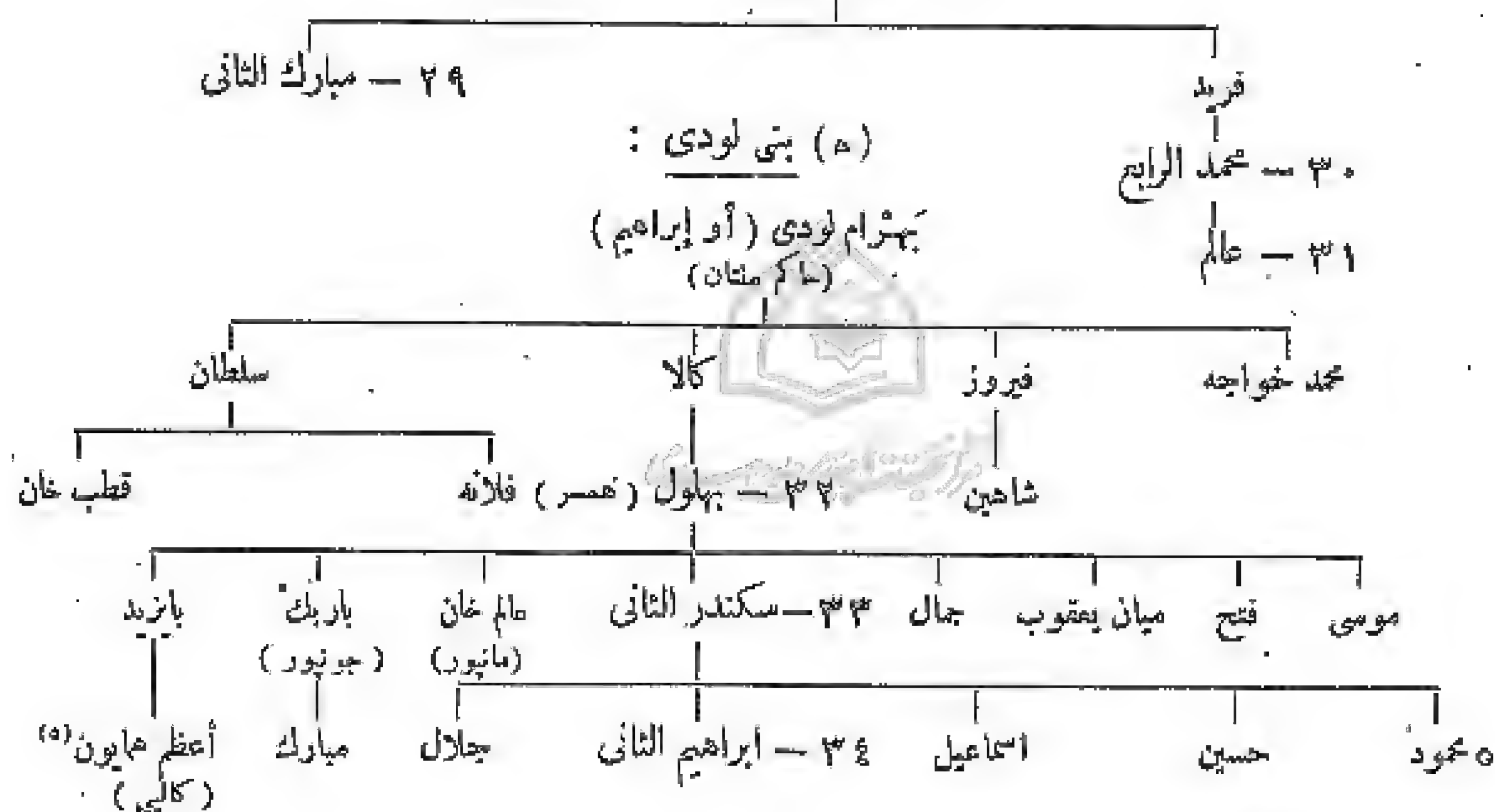
(۱۱) دوال دوی دخت رای غازان راجه گجرات را به زنی گرفت .

(ج) بنی تغلق :

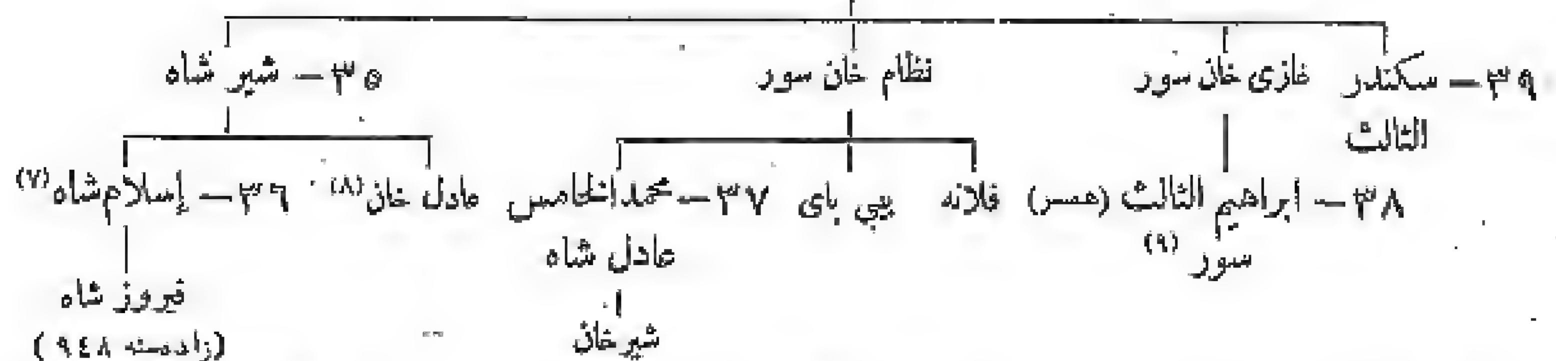
(د) بنی خضر :

ملك سلیمان
(حاکم ملتان)
۲۸ – خضر

(ز) أفغانیان :

٥ اسماعیل (٦)

(۱) مخدومه جهان را به زنی گرفت .

(۲) دختر رنه مال بهطی را به زنی گرفت .

(۳) خسرو ملك را به زنی گرفت .

(٤) از او سکه‌ای در مجموعه white-king وجود دارد Cat. de Vente N° 3235.

(٥) خلیل ادهم (ص ٤٦۸) می‌نویسد که‌وی پسر سکندر دوم است و پسر بایزید نیست . (مترجم عربی)

(٦) خلیل ادهم (ص ٤٦۹) نام او را حسن ابن بهاء الدین بن محمد آورده است روپیه‌ای از این امیر در مجموعه Collection White-king Cat. de Vente N° 3420, pl. V. وجود دارد .

(۷) بی‌بی‌بای دخت نظام‌خان و مادر فیروز را به زنی گرفت .

(۸) با برادرش جنگید .

(۹) یکی از دختران نظام‌خان را به زنی گرفت .

۳۹ — سکندر شاه [الثالث] . . . . سنه ۹۶۲ ه
همایون ، (برای بار دوم) . . . . ۶ رمضان سنه ۹۶۲

مراجع :

Thomas: The Chronicles of the Pathan Kings of Delhi, London, 1871
Elliot and Dowson: History of India, vol. 11.
طبقات ناصری (éd Raverty 1, p.508-552).
Justi: Iranisches Namenbuch, p. 464.
دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ، ماده : (خلجی و تغلق و خضرخان ولودی وسور) (W. Haig).

۲۶۳ — حکام بنگاله[1]

(۱) فرمانروایانی ازطرف سلاطین دهلی بودند

(پایتخت لَکْهْنُوتی)

محمد بختیار خلجی[2]		
عز الدین محمد بن شیران		سنه ۶۰۲ ه
علاء الدین علی بن مَرْدان		۶۰۵
غیاث الدین عوض		۶۰۹ — ۶۰۷
ناصر الدین محمود		۶۲۴
علاء الدین جانی		۶۲۷
سیف الدین أیبك		۶۲۷
عز الدین طُغْرل طُغان خان		۶۳۱
قمر الدین تمر خان قِران	ذو القعده	۶۴۲
اختیار الدین (یا مغیث الدین) یوزبك[3]	«	۶۴۴
جلال الدین مسعود ملك جانی	«	۶۵۶
عز الدین بَلبن ، (یا بلبان)		۶۵۷
محمد أرسلان تَتَرْخان		۶۵۹
شیر خان		—
أمین خان		—
مغیث الدین طغرل		۶۷۷

بنی بلبان :

ناصر الدین بُغرا خان[4]	۶۸۱
رکن الدین کیکاوس	۶۹۱
شمس الدین فیروز شاه	۷۰۲
شهاب الدین بغراشاه ، (بنگاله غربی)	۷۱۸

(۱) ابن بطوطه (ج۴ص ۲۱۰) بنجاله(بنگاله)و الیوت بنگال نوشته‌اند . (مترجم عربی)

(۲) غلام یا سرهنگ عزالدین غوری بود . نک . طبقات ناصری (چاپ راورتی) ج ا ص ۵۴۸ — ۵۹۵ .

(۳) خلیل ادهم (ص۴۷۲) یوسبک آورده است . (مترجم عربی)

(۴) فرمانروایانی که از سال ۶۸۱ تا ۷۲۶ روی کار آمدند . از خاندان بلبان نهمین شاه دهلی بودند .

○ غیاث الدین بهادر بوراشاه ، (بنگاله شرقی) . . . ۷۱۸۰

○ غیاث الدین بهادر ، (بنگاله بتمامی) . . . . — سنه ۷۱۹ ه

ناصر الدین ابراهیم ، (لکهنوتی تا سنه ۷۲۶) . . . . . . — ۷۲۳

بهادر ، (برای بار دوم با بهرام در بنگاله شرقی ،) . . ۷۲۵

بهرام[1] ، (تنها تا سنه ۷۱۹) ۷۳۱

قَدر خان ، (لکهنوتی تا سنه ۷۴۰) . . . . — ۷۲۶

عَز الدین أعظمُ الملك ، (ستگانو تا سنه ۷۴۰) . . . . . . — ۷۲٤

(ب) سلاطین

○ فخر الدین مبارك شاه ، (بنگاله شرقی تا سنه ۷۵۰) . . . . . . — ۷۳۰

○ اختیار الدین غازی شاه ، (بنگاله شرقی تا سنه ۷۵۳) . . . . . — ۷۵۰

○ علاء الدین علی شاه ، (بنگاله غربی تا سنه ۷۴۶) . . . . . . — ۷٤۰

بنی إلیاس شاه :

○ شمس الدین إلیاس شاه ، (مدعی حکومت در بنگاله غربی تا سنه ۷۴۶) . . — ۷٤۰

صاحب بنگاله غربی ۷٤٦

صاحب همه بنگاله ۷۵۳

○ سکندر شاه [الأول] بن إلیاس . . . . — ۷۵۹

○ غیاث الدین أعظم شاه بن سکندر[2] . . . . — ۷۹۲

○ سیف الدین حمزة شاه بن أعظم . . . . — ۷۹۹

○ شمس الدین بن حمزة . . . . — ۸۰۹

بنی راجه گانس[3] :

○ شهاب الدین بایزید شاه . . . } در وقت واحد { . . . . — ۸۱۲

راجه گانس شاه . . . . . . } در وقت واحد { . ۸۱۲

○ جلال الدین محمد شاه (جیتمال پوربی) بن راجه گانس ، (مسلمان شد) — ۸۱۷

○ شمس الدین أحمد شاه بن محمد . . . . — ۸۳۵

بنی إلیاس (برای بار دوم) :

○ ناصر الدین محمد شاه [الأول] بن محمود . . . . — ۸٤٦

○ رکن الدین باربك شاه بن محمود . . . . — ۸٦٤

○ شمس الدین یوسف شاه بن باربك . . . . — ۸۷۹

سکندر شاه [الثانی] بن یوسف . . . . — ۸۸٦

○ جلال الدین فتح شاه بن محمود . . . . — ۸۸٦

---

(۱) نك . خلیل ادهم ص ۴۷۳ . (مترجم عربی)

(۲) به سال ۷۷۱ بر سکندر شاه اول طغیان کرد .

(۳) نك . خلیل ادهم ص ۴۷۴ . (مترجم عربی)

بنی حبشی :

	سلطان شاه زاده باربك	سنه ۸۹۲ ﻫ
٥	سيف الدين فيروز شاه [الأول]	۸۹۲
٥	ناصر الدين محمود شاه [الثانی] بن فتح شاه (بنی الیاس)	۸۹۵
٥	شمس الدين أبو النصر مظفر شاه	۸۹۶

بنی حسین شاه :

٥	علاء الدين حسين شاه بن سید أشرف	۸۹۹
٥	ناصر الدين نصرت شاه بن حسين	۹۲۵
٥	علاء الدين فيروز شاه [الثانی] بن نصرت	۹۳۹
٥	غياث الدين محمود شاه [الثالث] بن حسين	۹۳۹
	(مدعی حکم از سنه ۹۳۲)	
	فتح همایون این سرزمین را ۹٤٤	

بنی محمد سور :

٥	شمس الدين محمد سور غازی شاه	۹۶۰
٥	غياث الدين بهادر شاه (خضر) بن محمد	۹۶۲
٥	غياث الدين جلال شاه بن محمد سور	۹۶۸
	فلان بن جلال شاه	۹۷۱

بنی سلیمان قرارانی[1]:

	سلیمان خان قرارانی، (بنگاله وبهار)	۹۷۱
	بایزید شاه بن سلیمان	۹۸۰
٥	داود شاه بن سلیمان [2]	۹۸۰
	فتح اکبراین سرزمین را ۹۸٤	

[بقیه‌بعدا "خواهدآمد]

مراجع :

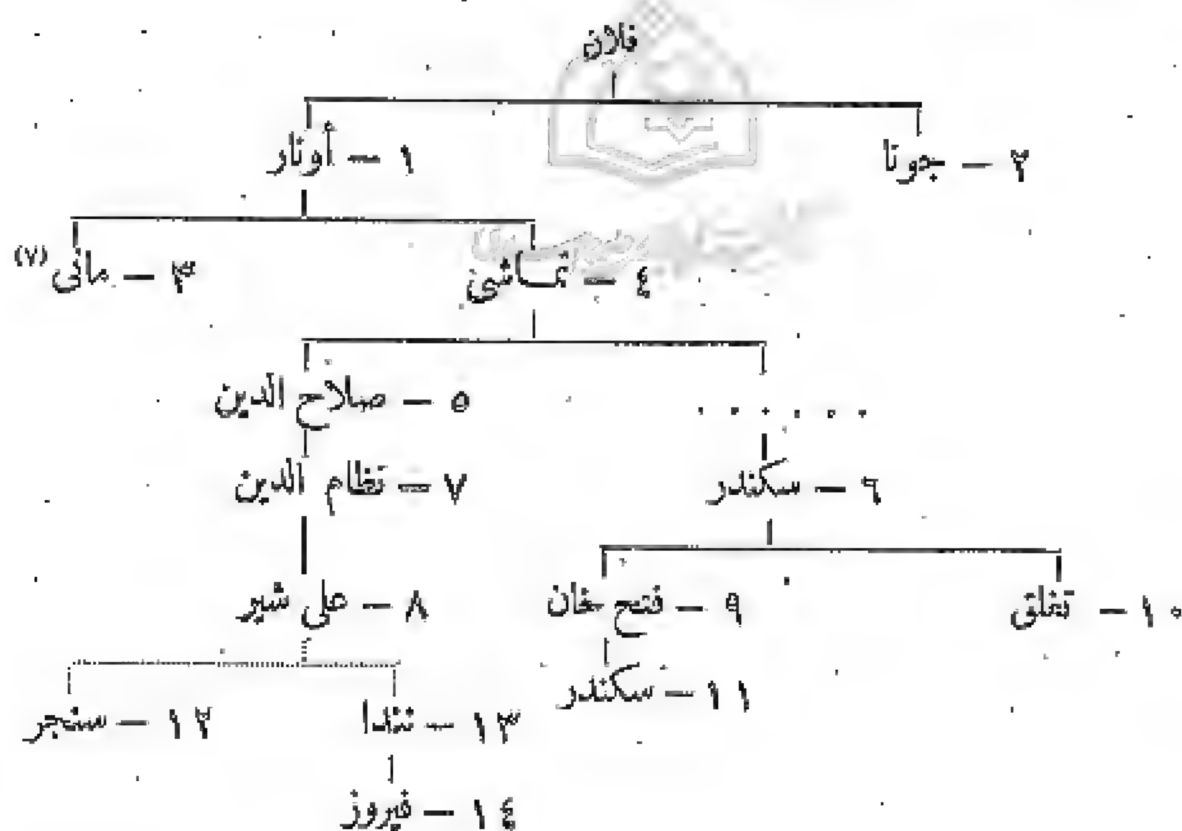
St. Lane-Poole : Muhammadan Dynasties 305--308.
Blochmann : Contributions to the Geography and History ofB engal.
Steward : History of Bengal.
Thomas : Initial Coinage of Bengal.
طبقات ناصری (Trad. Raverty, vol I,pp. 770-775)
H. Nelson-Wright : Catalogue Indian Mus. 11 p. 130.
Th. W. Beale: Biographical Dictionary, 2 éd. par H.G. Keene, London, 1894 p. 214, 261.

(۱) خلیل ادهم (ص ۴۷۵) به صورت کرارانی با کاف آورده است . (مترجم عربی)

(۲) خان جهان اورا شکست داده سپس کشت ، دومین فرمانروای بنگاله از طرف پادشاهان دهلی بود .

(پایتخت تتّه)

۱ — أو تار[۱]	سنه ۷۳۶ ه
۲ — جونا	۷۳۹
۳ — مانی[۲] ، (بانی یا بابی)	۷٥٤
٤ — ؛	۷۶۸
٥ — تماشی[۳]	۷۷۷
۶ — صلاح الدین ، (مسلمان شد)	۷۸۱
۷ — نظام الدین	۷۹۳
۸ — علی شیر[٤]	۷۹٥
۹ — فتح خان	۸۱۱
۱۰ — تغلق[٥]	۸۲۶
۱۱ — سکندر ،	۸٥۳
۱۲ — سنجر[۶]	۸٥۹
۱۳ — نداء نظام الدین	۸۶٤
۱٤ — فیروز ، (تا سنه ۹۲۲)	۸۹۷
گرفتن شاه شجاع بک آرغون این سرزمین را ،	۹۱۹

مراجع :

Elliot : History of India.
Justi : Iranisches Namenbuch p. 478.
Beale : Biographical Dictionary, 2 éd. p. 296.

(۱) درمتن فرانسوی افزاء آمده است . نک ، Elliot : Hist. of India, 1, p. 225 (مترجم عربی)

(۲) الیوت (تاریخ الهند ج ۱ص ۲۲۶) نام او را با بنیا آورده است . (مترجم عربی)

(۳) نک ، الیوت ، تاریخ الهند ج۱ ص ۲۲۷ . (مترجم عربی)

(٤) الیوت (ج ۱ص ۲۲۸) می‌نویسد که کاران جانشینش شد . (مترجم عربی)

(٥) گجرات را تسخیر کرد .

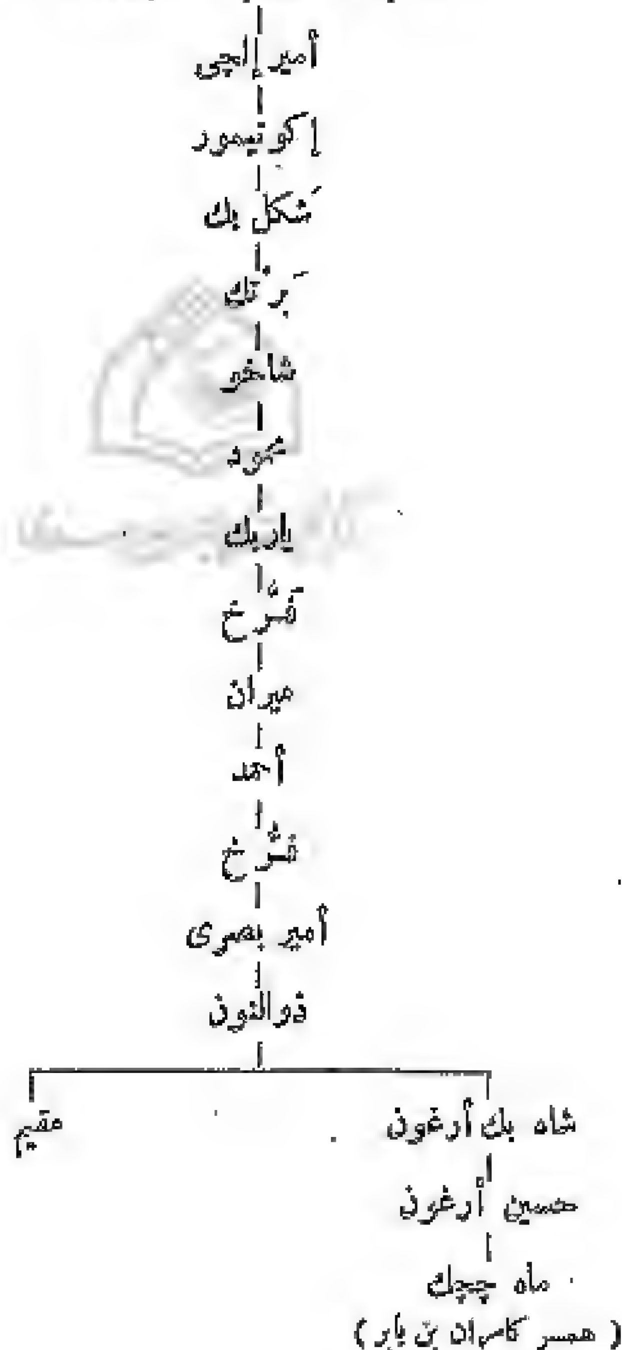
(۶) الیوت (ج ۱ص ۲۳۰) می‌نویسد که پادشاهی به نام رایدان پیش از او روی کار آمد . (مترجم عربی)

(۷) نک ، پاورقی شماره ۲ (مترجم عربی)

(پايتخت قندهار) تته وبهكار

۱ — ذو النون أرغون		سنه ۸۸۰ ه
۲ — شاه شجاع بگ أرغون	حدود	۹۱۱
در سند سنه ۹۱۹ استيلاى بابر بر قندهار سنه ۹۲۸ وبهكار پايتخت جديد شد		
۳ — شاه حسين أرغون ، (عامل بابر وهم پيمان هايون)		۹۳۰
٤ — عيسى تُرخان بن عبد العالى بن عبد الخالق (۱) ، (سند سفلى وتته) . .		۹٦۱
محمود گُكلتاش ، (سند أعلى وبهكار ، تا سنة ۹۸۲) . . .		
٥ — محمد باقى بن عيسى ترخان		۹۷٥
٦ — جانى بن محمد باقى ، (او را أكبر سنه ۱۰۰۱ عزل ودر سنه ۱۰۰۸ امرد) . . .		۹۹۳
ميرزا غازى بن جانى بگ ، (از طرف أكبر) ۱۰۰۸		

أولجايتو بن أرغون بن آباقا بن هولاگو

(۱) سردار لشكريان شاه شجاع بگ ارغون بود ، بهسال ۹۷۶ در گذشت .

۲۶۶ ــ آل لنگا

(درملتان واُوچه)

۱ ــ شیخ یوسف ، (مستقل در دهلی)		سنه ۸۴۷ ﻫ
۲ ــ قطب الدین محمود لنگا [الأول] ، (راجپوره) [1]		۸۴۹
۳ ــ حسین لنگا [الأول] [2]		۸۷۴
۴ ــ محمود لنگا [الثانی] بن فیروز بن حسین	صفر	۹۰۸
۵ ــ حسین لنگا [الثانی] بن محمود		۹۳۰

استیلای حسن أرغون بر ملتان ۹۳۲

ضمیمه امپراتوری مغول گردید. ۹۳۷

مراجع :

Elliot : History of India I, 303, 497,-502.
Sachau : Verzeichnis N° 84, p. 31.

۲۶۷ ــ شاهان شرقی درجونپور

(بهار ، آوذو قنوج وبهرایج)

۱ ــ خواجه* جهان ، (غلام ملك سروار) [3]		سنه ۷۹۶ ﻫ
۲ ــ مبارك شاه ، (ملك واصل) ، (شاه نامبرده او رابه فرزندی پذیرفت)		۸۰۲
٥ ۳ ــ شمس الدین ابراهیم شاه شرقی بن مبارك		۸۰۳
٥ ۴ ــ محمود شاه بن ابراهیم		۸۴۴
٥ ۵ ــ محمد شاه (بیخان) ، (مشترکابا پدرش محمود)		۸۶۱
٥ ۶ ــ حسین شاه بن محمود ، (فرارسنه ۸۸۱ وتوفی سنه ۹۰۵)		۸۶۳

فتح سکندر بن بهلول صاحب دهلی این سرزمین را. ۸۸۱

۲۶۸ ــ شاهان مالوه

(أ) بنی غوری ، (پایتخت دهار ومانددوسپس شادی آباد) :

۱ ــ دلاور خان حسین غوری [4]		سنه ۸۰۴ ﻫ
٥ ۲ ــ هوشنگ ألب خان بن دلاور [5]		۸۰۸
٥ ۳ ــ محمد [الأول] غزنین خان بن هوشنگ [6]	ذو الحجه	۸۳۸

(ب) بنی خلجی :

٥ ۴ ــ محمود شاه [الأول] خلجی الکبیر	محرم	۸۴۰
٥ ۵ ــ غیاث شاه بن محمود شاه	۱۹ ذی القعده	۸۷۳

(۱) پدرزن فرمانروای پیش شیخ یوسف بود نک: Elliot : Hist. of India vol. 1, p 233 .(مترجم عربی)

(۲) هم پیمان سکندر شاه لودی خداوندگار دهلی بود ، در ۲۶ صفر ۹۰۸ در گذشت .

(۳) وزیر محمود تغلق دوم خداوندگار دهلی بود ، نک خلیل ادهم ص ۴۷۶ . (مترجم عربی)

(۴) از فرزندان شاهان غور بود ، فیروز سوم تغلق خداوندگار دهلی او را به فرمانروایی رسانید .

(۵) مظفر اول خداوندگار گجرات به سال ۸۱۰ او را اسیر کرد ، در ۸ ذی الحجه سال ۸۳۸ در گذشت .

(۶) جانشینش محمود اول خلجی در سال ۸۴۰ به او زهر خورانید ، نک ، خلیل ادهم ص ۴۷۷ . (مترجم عربی)

○ ٦ — ناصر شاه بن غیاث . . . . ۲٤ ربیع الثانی سنه ۹۰٦ ﻫ

○ ۷ — محمود شاه [الثانی] بن ناصر . . . . ۳ صفر ۹۱۷

○ محمود [الثانی] ، صاحب خان ، (یاغی تا سنه ۹۲۱) . . . ۹۱۷

سلطان بهادر صاحب گجرات ، و محمود [الثانی] ، (کشته شد) ۹۳۷

۸ — قادر (ملّوخان) [۱] ۹٤۳

۹ — شجاع ، (او را سلیم شاه منصوب کرد) ۹٤۹

○ ۱۰— بازبهادر بن شجاع ۹٦۲

فتح أکبر این سرزمین را ۹٦۸

مراجع :

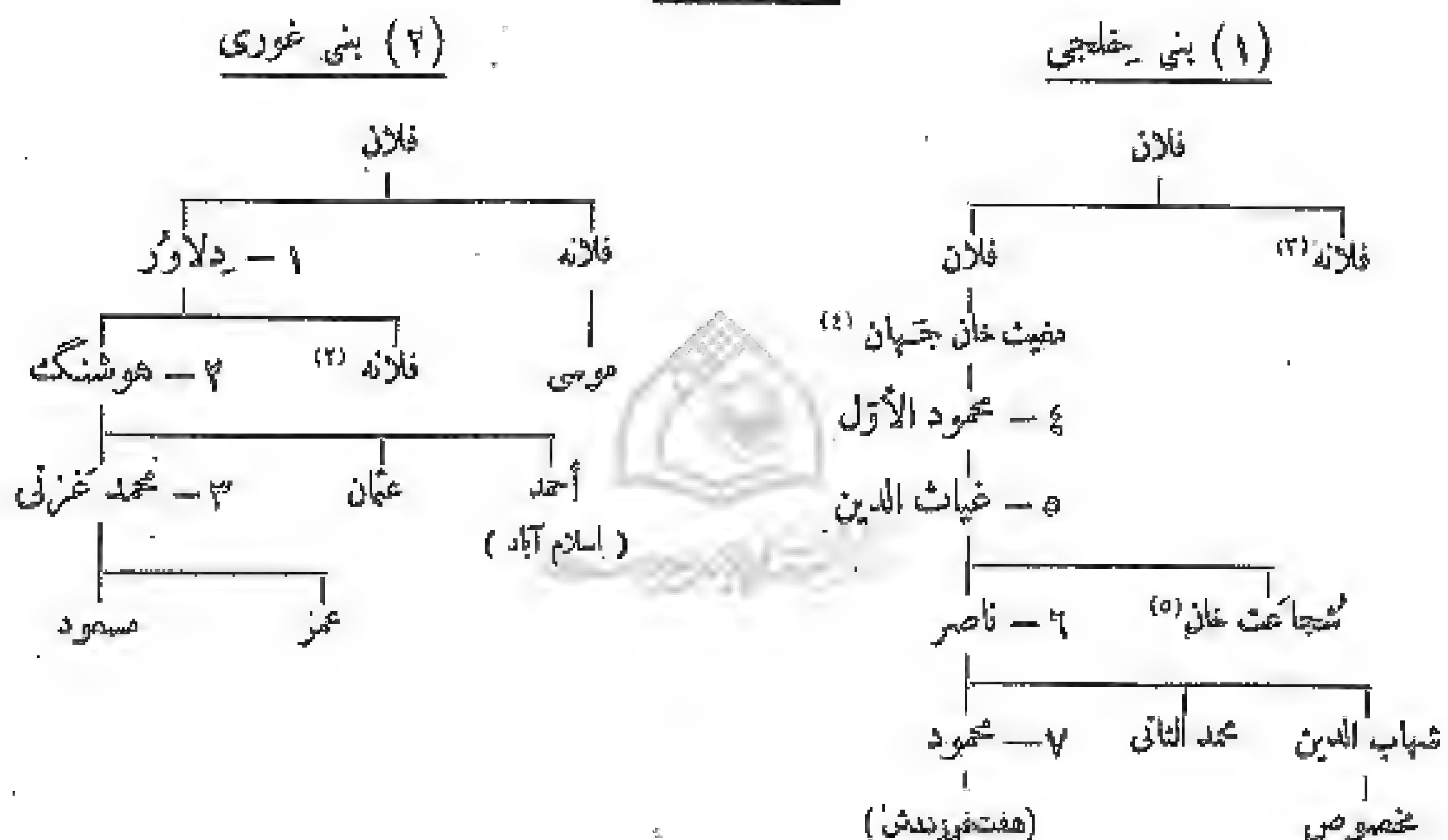
L. White-King: History and Coinage of Malwa, londres 1904.

H. Nelson-Wright: Catalogue Indian Museum, 11, 241.

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ؛ ماده : (مالوة وغوری (Haig))

Justi: Iranisches Namenbuch.

أنساب ملوك مالوه

۲٦۹ — شاهان کشمیر

(۱) نخستین دولت :

○ ۱ — شمس الدین طاهر میرزا (شاه میر سواتی) [٦] . . . . . . سنه ۷۳٥ ﻫ

۲ — جمشید بن طاهر [۷] ، (چهار ده ماه) ۷۳۸

۳ — علاء الدین علی شیر بن طاهر ۷٤۰

٤ — شهاب الدین بن علی شیر ۷٥۳

○ ٥ — قطب الدین بن طاهر ۷۷۲

(۱) قبلاً از طرف محمود دوم فرمانروای سارانگپور بود .

(۲) به زنی ناصر خان خداوندگار خاندش در آمد .

(۳) به زنی دلاور غوری در آمد .

(۴) وزیر هوشنگ بود .

(٥) برادرش در ۲٤ ربیع الثانی ۹۰٦ او را کشت .

(٦) وزیر راجه اودایانددوا (Udâyanadeva) بود .

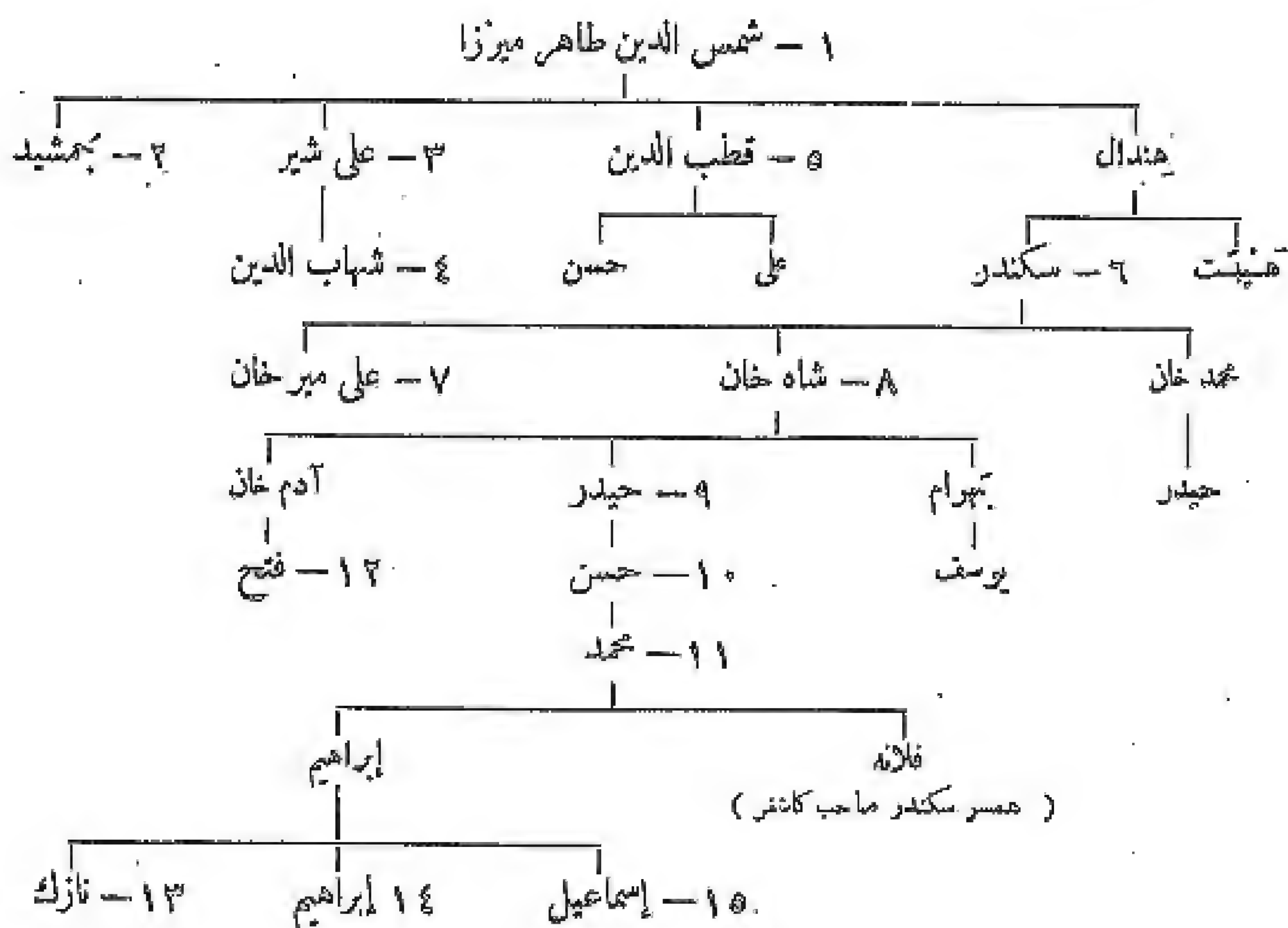
(۷) خلیل ادهم (ص ٤۸۰) وی را پسر شمس شاه آورده است . (مترجم عربی)

۶ — سکندر شاه بن هندال، (بُتْ شکن)		سنه ۷۸۸ ه
۷ — علی شاه أمیر خان بن سکندر [۱]		۸۱۳
۸ — شاه خان زین العابدین		۸۲۰
۹ — حیدر شاه حاجی خان بن زین العابدین		۸۷۲
۱۰ — حسن شاه بن حیدر		۸۷٤
۱۱ — محمد شاه بن حسن		۸۸۹
۱۲ — فتح شاه خان بن آدم، (برای بار اول)		۸۸۸
محمد، (برای بار دوم)	۸۹۸	
فتح، (برای بار دوم)	۹۱۹	
محمد، (برای بار سوم)	۹۲۰	
فتح، (برای بار سوم)		۹۲۳
محمد، (برای بار چهارم)	۹۲۶	
۱۳ — نازُك شاه بن ابراهیم [۲]، (برای بار اول)		۹۳٤
محمد، (برای بار پنجم)	۹۳۷	
۱٤ — ابراهیم، (برای بار اول)		۹٤۱
نازك، (برای بار دوم)	۹٤۲	
میرزا حیدر دُوغْلات [۳]، (از طرف هایون)	۹٤۸	
ابراهیم، (برای بار دوم)	۹۹۰	
۱۵ — اسماعیل بن ابراهیم		۹۶۳
۱۶ — حبیب [٤]		۹۶٤
(ب) دولت دوم، (بنی چَكْ) :		
۱۷ — غازی خان چك [۵]		۹۶۷
۱۸ — نصر الدین حسین بن چك		۹۷۰
۱۹ — ظهیر الدین محمد علی بن چك		۹۷۷
مُرید شاه، (زندگی کوتاه داشت)		
۲۰ — نصر الدین محمد یوسف بن علی		۹۸۷
غازی شاه، (زندگی کوتاه داشت)		
۲۱ — یعقوب		۹۹۲
بایغازی، (زندگی کوتاه داشت)		
فتح اکبر این سرزمین را	۹۹۵	

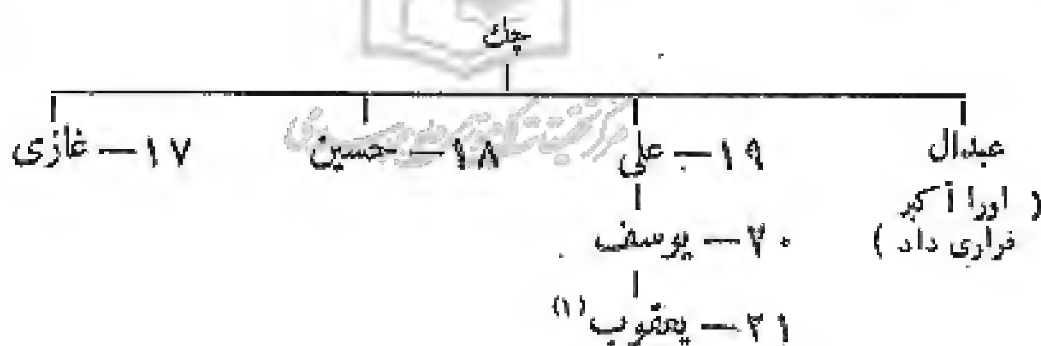
مراجع :
Newall : Sketch of the Mahomodan History of Cashmere : J.R.A.S. Bengal, 1854, V. 409.
Beale : Biographical Dictionary 364.
Barthold : Musulmanskia Dynastii, 307.
Justi : Iranisches Namenbuch.
Sachau : Verzeichnis N°s 89 ét 90 , p. 32, 33.
H. Nelson-Wright : Cat. Indian Museum 11, 187.
T. W. Haig : Chronology J.R.A.S. 1918.
دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ، ماده : (کشمیر) "M. Longworth-Dames"

(۱) نک . خلیل ادهم ص ۴۸۱ . (مترجم عربی)
(۲) نام او بر سکه‌ها نادر نقر شده است .
(۳) نک . خلیل ادهم ص ۴۸۱ . (مترجم عربی)
(۴) نام او بر سکه‌ها محمود نقر شده است .
(۵) نک . دائرة‌المعارف اسلام (چاپ فرانسه) ماده کشمیر . (مترجم عربی)

۱ — نخستین دولت :

۲ — ا دولت دوم :

۲۷۰ — فاروقیان ملوك خانْدِش

پایتخت برهان پور (أسیرغر)

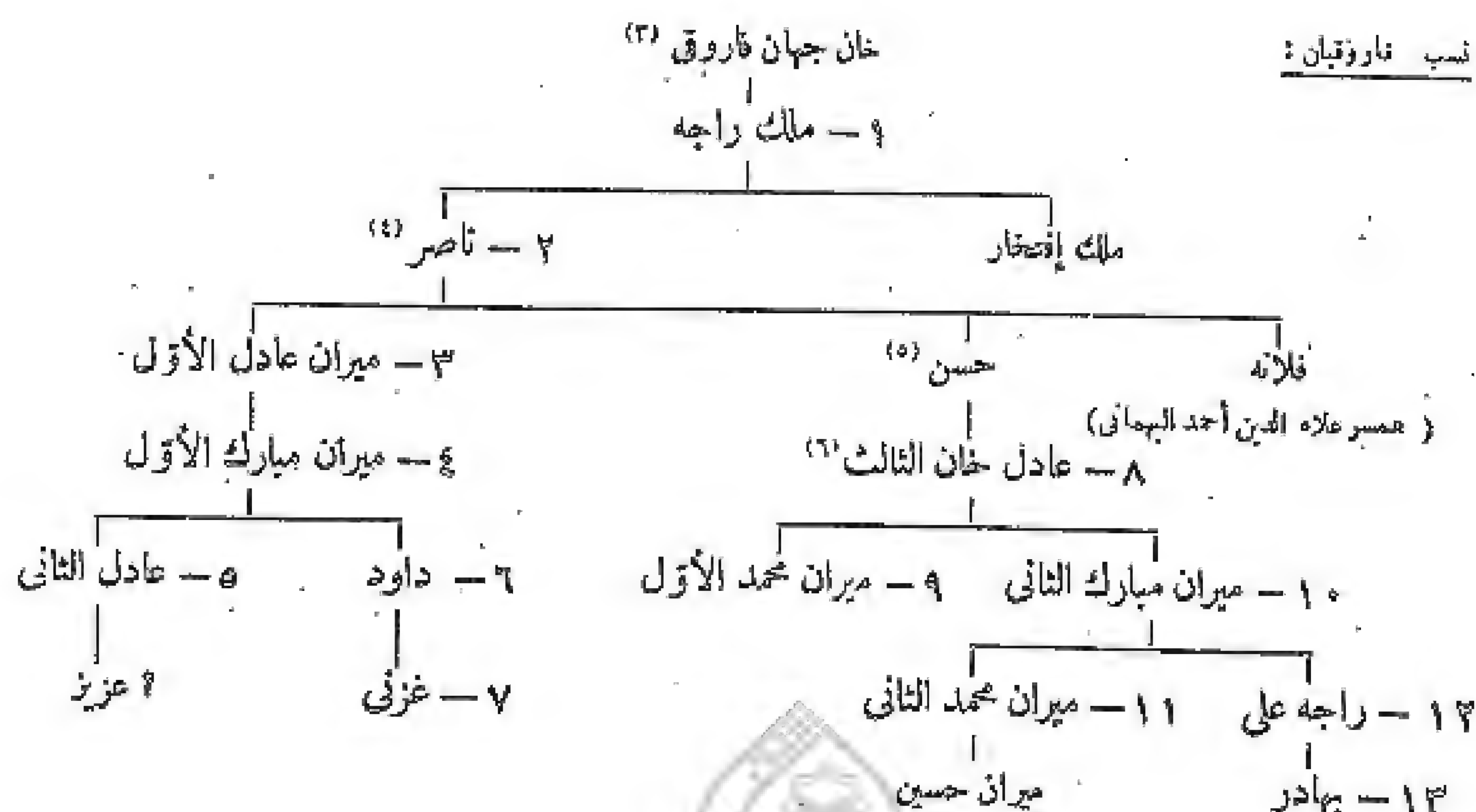
۱	— ملك راجه بن خان جهان ، (او را فیروز الثالث صاحب دهلی منصوب کرد) .		سنه ۷۷۲ ه
۲	— نصر[۲] خان بن ملك راجه	۱۰ شعبان	۸۰۱
۳	— میران عادل خان [الأول] ، (مقتول در ۸ ذی الحجه سنه ۸۴۴) . .	۱۷ ربیع الأول	۸۴۱
۴	— میران مبارك [الأول] ، (متوفی در ۱۲ رجب سنه ۸۶۱) . . .	ذو الحجه	۸۴۴
۵	— عادل خان [الثانی] همایون ، (متوفی در ۱۴ ربیع الأول سنه ۹۰۶) . .	رجب	۸۶۱
۶	— داود خان	ربیع الأول	۹۰۶
۷	— غزنی		۹۱۶
۸	— عادل خان [الثالث]	جمادی الأولی	۹۱۶

(۱) از سال ۹۹۶ در دربار اکبر در دهلی بود .

(۲) نك . خلیل ادهم ص ۴۸۶ . (مترجم عربی)

۹ — میران محمد شاه [الأول] (۱) ، (متوفی در ۱۳ ذی القعدة سنه ۹۴۲)		سنه ۹۲۶ ﻫ	
۱۰ — میران مبارك [الثانی] (۲) ، (متوفی در ۶ جمادی الآخر سنه ۹۷۴) . . .	ذو القعدة	۹۴۲	
۱۱ — میران محمد شاه [الثانی]	جمادی الآخر	۹۷۴	
۱۲ — راجه علی خان		۹۸٤	
۱۳ — بهادر شاه		۱۰۰۵	
، او را أکبر عزل کرد ۱۰۰۸			

نسب فاروقیان :

مراجع : دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ، ماده : (فاروق) "M.Longworth-Dames'
Elliot: History of India.
Justi : Iran. Namenbuch, p. 477.

۲۷۱ — ملوك گجرات

(پایتخت أحمد آباد)

۱ — مظفر شاه [الأول] ظفر خان ، (مستقل شد سنه ۸۱۰)		ربیع الثانی	سنه ۷۹۳ ﻫ
۲ — أحمد شاه [الأول] بن تترخان ، (پایتخت أحمد آباد)	٤	ربیع الثانی	۸۱٤
۳ — محمد کریم شاه ، (زنش او را مسموم کرد)	۵	ربیع الأول	۸٤۶
٤ — قطب الدین أحمد [الثانی]	۹	محرم	۸۵۵
۵ — داود شاه ، (هفت روز حکومت کرد)	۱۰	رجب	۸۶۳
۶ — محمود شاه [الأول] بایقرا	۱۷	رجب	۸۶۳
۷ — مظفر شاه [الثانی] (۷)	۲	رمضان	۹۱۷

(۱) به سال ۹۴۲ — ۹۴۳ گجرات نیز ضمیمهٔ قلمرو او شد .

(۲) از سال ۹۷۰ کارگزار اکبر بود .

(۳) نسب خود را به خلیفه عمر الفاروق می‌رساند .

(٤) دختر دلاور غوری خداوندگار مالوه را به زنی گرفت .

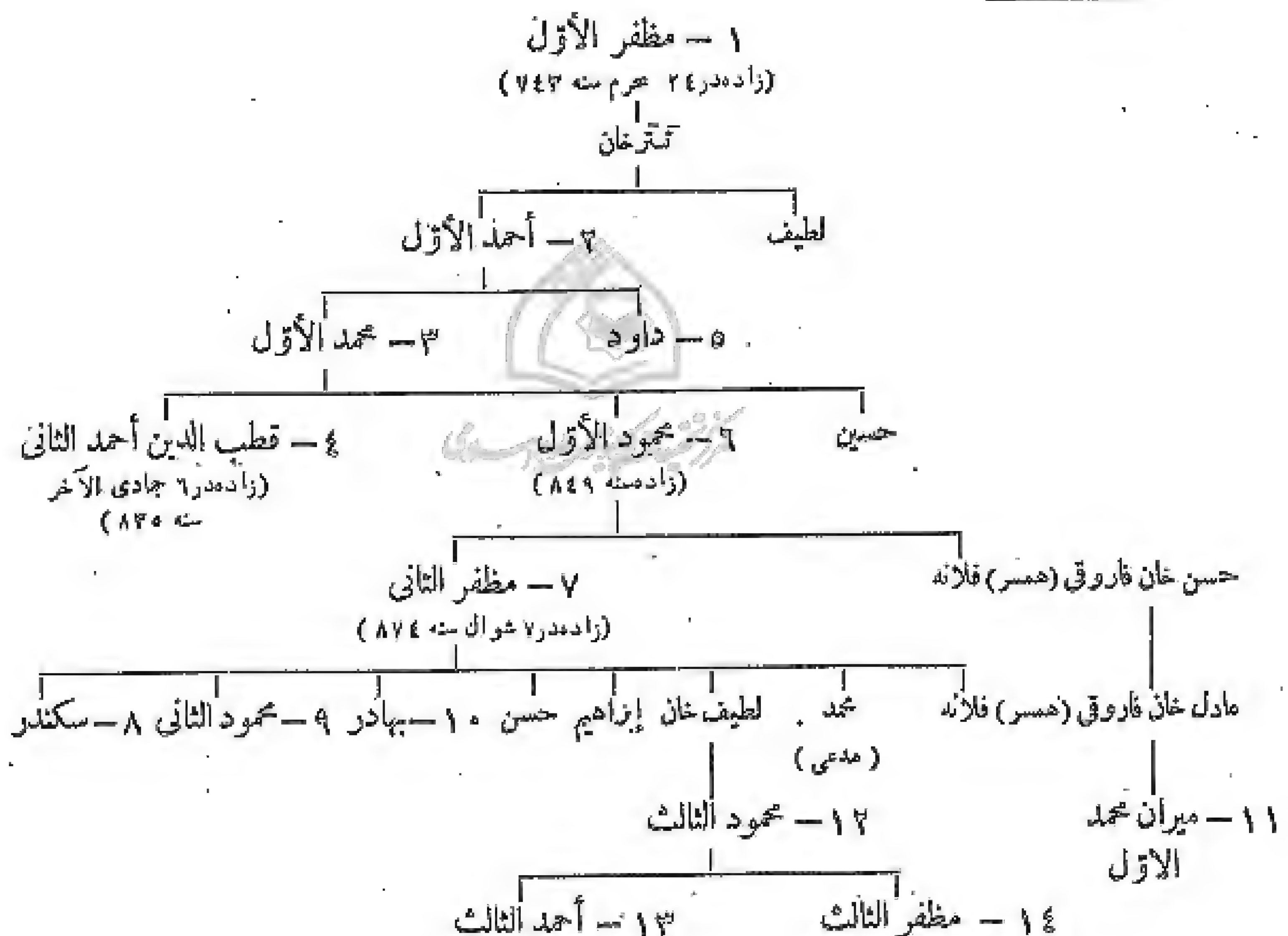
(۵) دختر محمود اول خداوندگار گجرات را به زنی گرفت .

(۶) دختر مظفر دوم خداوندگار گجرات را به زنی گرفت .

(۷) به قانصوه الغوری خداوندگار مصر پیام فرستاد که وی را در برابر پرتغالیها یاری کند .

۸ — سکندر شاه	۲۳ ربیع الثانی	سنه ۹۳۲ ﻫ
۹ — ناصر خان محمود [الثانی]	۶ شعبان	۹۳۲
۱۰ — بهادر شاه[1]	۲۴ شوال	۹۳۲
فتح مالوه . . . . شعبان ۹۳۷		
اورا هایون فراری داد ۹۴۲		
۱۱ — میران محمد [الأول] شاه فاروقی صاحب خاندش[2]		۹۴۳
۱۲ — محمود شاه [الثالث] بن لطیف		۹۴۴
۱۳ — أحمد شاه ، (مدعی)	۱۵ ربیع الأول	۹۶۱
محمد بن مظفر [الثانی] ، (غاصب) ۹۶۳		
۱۴ — مظفر شاه [الثالث] حبیب (دیگری جایش نشست و سنه ۹۸۰ کنار رفت) . .	۵ شعبان	۹۶۹
فتح أکبر این سرزمین را . . . . . . ۱۴ رجب ۹۸۰		
مظفر [الثالث] (برای بار دوم) (پنج ماه حکم کرد) . . . ۹۹۱		

نسب شاهان گجرات

مراجع :

G. P. Taylor J.R.A.S. Bombay, 1902.
H. Nelson-Wright.Cat: Ind Mus. II, 221.
Justi : Iran.Namenbuch p. 476.

(۱) در ۳ رمضان ۹۴۳ بر روی یک کشتی پرتغالی روبروی دیو درگذشت .

(۲) شش (هفت) هفته اشغال آن سرزمین ادامه یافت . روپیه‌ای از او در مجموعه White-king است نک . Cat. de vente. III, N° 4496.

۲۷۲ – بهمنیان در دکن

ملوك کلبرکه (أحسن آباد ، ورنگل ، بیدر)

۱	حسن گانگو (غانقو) علاء الدین ظفر خان ، (متوفی غره ربیع الأول سنه ۷۵۹)	۲۴ ربیع الثانی	سنه ۷۴۸ ه
۲	محمد شاه [الأول]	۲ ربیع الأول	۷۵۹
۳	مجاهد شاه ، (اورا عمویش داود در ۱۷ ذی الحجه سنه ۷۷۹ بکشت)	شوال	۷۷۶
٤	داود شاه ، (مقتول در ۲۶ صفر سنه ۷۸۰)	۲۱ محرم	۷۸۰
٥	محمد شاه [الثانی]	۲۶ صفر	۷۸۰
٦	غیاث الدین ، (کور شد در ۱۷ رمضان سنه ۷۹۹)	۲۷ رجب	۷۹۹
۷	شمس الدین	رمضان	۷۹۹
۸	تاج الدین فیروز شاه ، (متوفی در ۱۵ شوال سنه ۸۲۵)		۸۰۰
۹	أحمد شاه [الأول] [۱] ، (متوفی در ۱۸ رجب سنه ۸۳۸)	۱۵ شوال	۸۲۵
۱۰	علاء الدین أحمد شاه [الثانی]	رجب	۸۳۸
۱۱	علاء الدین همایون شاه ظالم ، مقتول در ۲۸ ذی القعده سنه ۸۶۵		۸۶۲
۱۲	نظام شاه ، (متوفی در ۱۳ ذی القعده سنه ۸۶۷)	ذو القعده	۸۶۵
۱۳	محمد شاه [الثالث]	ذو القعده	۸۶۷
۱٤	محمود شاه [الثانی] [۲] ، (متوفی در ٤ ذی الحجه سنة ۹۲۴)	صفر	۸۸۷
۱۵	أحمد شاه [الثالث] (تحت قیمومیت وزیر أمیر برید بودند)	محرم	۹۲٤
۱٦	علاء الدین شاه (تحت قیمومیت وزیر أمیر برید بودند)		۹۲۷
۱۷	ولی الله شاه (تحت قیمومیت وزیر أمیر برید بودند)		۹۲۹
۱۸	کلیم الله شاه (تحت قیمومیت وزیر أمیر برید بودند)		۹۳۲
	انقسام دولت ایشان		۹۳۳

مراجع :

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) ، مادة : (بهمنیان) .

St. Lane-Poole: Muhammadan Dynasties. 316-319.

St. Lane-Poole: Catalogue of Coins Br. M. Muhammadan States, LXII.

Justi: Iranisches Namenbuch, 470.

J. S. King: History of the Bahmani Dynasty.

J. Gibbs: Gold and Silver Coins of the Bahmani Dynasty. Num. Chron. 1881.

T. W. Haig: Some Notes on the Bahmani Dynasty J.RAS Bengal LXXIII.

(۱) پایتخت را به احمد آباد بیدر منتقل ساخت .
(۲) وزیر نیرومند قاسم برید دولت جدیدی را در بیدر ایجاد کرد . .

١ ــ حسن گانگو

٢ ــ محمد الأول — ٤ ــ داود — ٥ ــ محمد الثانی

فرزندان داود: ٨ ــ فیروز، سنجر، محمد، ٩ ــ أحمد

فرزندان محمد الثانی: ٦ ــ غیاث الدین، ٧ ــ شمس الدین، فلانه (همسر فیروز)، فلانه (همسر أحمد)

فیروز ← حسن

فرزندان محمد الأول: ٣ ــ مجاهد، روح پرور

فرزندان محمد: ١ ــ أحمد الثانی (١)، محمود، محمد، داود، فلانه (همسر جلال خان بخاری)

فلانه ← سکندر خان (متوفی سنه ٨٦١)

فرزندان أحمد الثانی: یحیی (متوفی سنه ٨٦٣)، ١١ ــ همایون، حسن (متوفی سنه ٨٦٤)، فلانه (همسر شاه قلی سلطان)

فرزندان همایون: ١٢ ــ نظام (زاده سنه ٨٥٧)، أحمد، ١٣ ــ محمد الثالث

١٣ ــ محمد الثالث ← ١٤ ــ محمود الثانی

فرزندان محمود الثانی: ١٥ ــ أحمد الثالث (٢)، ١٦ ــ علاء الدین، ١٧ ــ ولی الله

١٥ ــ أحمد الثالث ← ١٨ ــ کلیم الله

٢٧٣ ــ ملوك الطوایف در دکن

(برار و پایتخت: إلیچپور گُوَل)

(۱) بنی عماد شاه :

١ ــ فتح الله عماد الملك (٣) . . . . سنه ٨٩٠ ﻫ

٢ ــ علاء الدین بن فتح الله (٤) ٩١٠

٣ ــ دَرْیا بن علاء الدین (٥) ٩٣٦

٤ ــ برهان بن دریا ، (اورا توفال سنه ٩٧٦ زندانی کرد) (٦) . . . . . . حدود ٩٦٨

٥ ــ توفال خان ، (غاصب) ٩٧٦

استیلای مرتضی نظام شاه بر کشور و کشتن برهان بن توفال در زندان سنه ٩٨٠

(ب) بنی نظام شاه (أحمد نگر) :

١ ــ أحمد [الأول] بن نظام الملك البحری (٧) ٨٩٦

٢ ــ برهان [الأول] ٩١٤

٣ ــ حسین (٨) ٩٦١

٤ ــ مرتضی [الأول] ، (مقتول در رجب سنه ٩٩٦) . . . . . . ذو القعده ٩٧٢

(١) دختر ناصرخان خداوندگار خانداش را به زنی گرفت .
(٢) ستی دخت یوسف عادل شاه را به زنی گرفت .
(٣) از طرف محمود دوم بهمانی فرمانروای برار بود .
(٤) خدیجه دخت یوسف عادل شاه را به زنی گرفت و دخترش ربیعه به زنی ابراهیم اول عادلشاه درآمد .
(٥) توفال خان وزیر او بود .
(٦) خواهرش بی‌بی دولت به زنی حسین نظام شاه درآمد .
(٧) فرزند وزیر محمد دوم بهمانی بود ، به سال ٩٠٠ احمد آباد را بنیاد نهاد .
(٨) در سال ٩٧٢ با نظام و عادل و قطب و برید بر ملیه و بیجانگر هم پیمان شد . در ٧ ذی القعده ٩٧٢ درگذشت .

٥ — میران حسین بن مرتضی ، (مقتول در ۱۱ جمادی الأولی سنه ۹۹۷) . . . رجب سنه ۹۹۶ ﻫ

٦ — اسمـاعیل بن برهان ، (او را پدرش در ۱۳ رجب سنه ۹۹۹ عزل کرد) . . . جمادی الأولی ۹۹۷

٧ — برهان [الثانی] بن حسین بن برهان ، (متوفی در ۱۸ شعبان سنه ۱۰۰۳) . ۱۳ رجب ۹۹۹

٨ — إبراهیم بن برهان [الثانی] . . . . شعبان ۱۰۰۳

٩ — أحمد [الثانی] . . . . محرم ۱۰۰٤

١٠ — بهادُر بن ابراهیم ، (منقاد أکبر خان سنه ۱۰۰٤) ۱۰۰٤

١١ — مرتضی [الثانی] [1] ، (متوفی سنه ۱۰۳۸) ۱۰۰۷

فتح أکبر کشور را و حسین بن مرتضی حاکم اسمی شد محرم ۱۰۰۹

نک : نظام حیدر آباد . . . .

(ج) بنی برید شاه (بیدر) :

١ — قاسم [الأول] برید [2] ۸۹۷

٢ — أمیر [الأول] بن قاسم ۹۱۰

٣ — علی بن أمیر [3] ۹٤۵

٤ — إبراهیم بن علی ۹۹۰

٥ — قاسم [الثانی] بن علی ۹۹۷

٦ — میرزا علی بن قاسم ۱۰۰۰

٧ — أمیر [الثانی] . . . . حدود ۱۰۱۸

(د) بنی عادل شاه (بیجاپور) :

١ — یوسف عادل شاه ۸۹۵

٢ — اسمـاعیل بن یوسف ، (متوفی در ۱٦ صفر سنه ۹٤۱) ۹۱٦

٣ — ملّو بن اسماعیل . . . . ۲۹ صفر ۹٤۱

٤ — إبراهیم [الأول] بن اسماعیل ۹٤۱

٥ — علی [الأول] بن ابراهیم [4] ۹٦۵

٦ — إبراهیم [الثانی] بن طهماسب بن ابراهیم . . . . صفر ۹۸۸

٧ — محمد بن ابراهیم [5] ۱۰۳۵

٨ — علی [الثانی] بن محمد ۱۰۷۰

٩ — سکندر بن علی ، (عزل سنه ۱۰۹۷ ومتوفی سنه ۱۱۰۰) ۱۰۸۳

استیلای أورنگ زیب بر بیجاپور ۱۰۹۷

(ه) بنی قطب شاه (گلکنده وتلنگانه) :

١ — سلطان قلی قطب الملك ، (مقتول در ۲ جمادی الآخر سنه ۹٤۰) ۹۱۸

٢ — جمشید بن سلطان قلی . . . . جمادی الآخر ۹٤۰

٣ — سبحان قلی بن جمشید ۹۵۷

---

(۱) تا سال ۱۰۱۵ رسماً حکومت خود را ادامه داد ، ولی پادشاه اکبر ملک عمبر به سال ۱۰۰۷ به فرمانروایی شهر احمد نگر منصوب کرد .

(۲) وزیر او محمد دوم بهمنی است .

(۳) باتی بی بی دخت ابراهیم اول عادلشاه را به زنی گرفت .

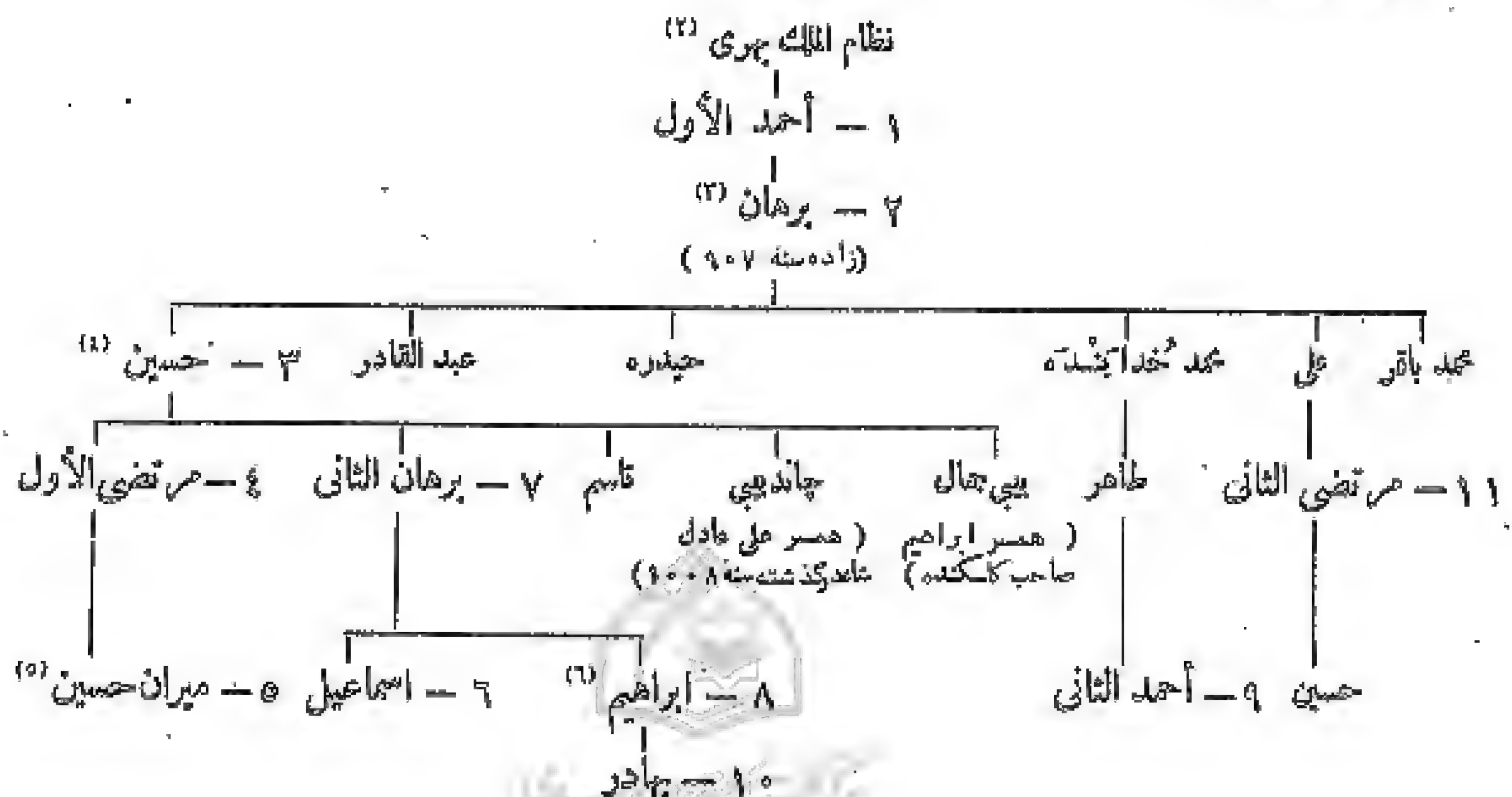
(۴) در ۲۳ صفر ۹۸۸ به ناگهان کشته شد و بیوه اش چاند بی بی در هنگام خردی ولیعهدش نایب السلطنه او بود .

(۵) در سال ۱۰۴۴ کارگزار سلطان شاه جهان شد .

٤ — إبراهيم بن سلطان قلى ، (متوفى در ٢١ ربيع الثانى سنه ٩٨٩)	١٢ رجب	سنه ٩٥٧ ﻫ
٥ — محمد قلى بن إبراهيم [١]	ربيع الثانى	٩٨٩
٦ — عبد الله بن محمد بن إبراهيم ، (عزل سنه ١٠٨٣)	ذو القعده	١٠٢٠
٧ — أبو الحسن بن عبد الله ، (شاعر)		١٠٨٣
فتح أورنك زيب اين سرزمين را . . . . . ٢٤ ذى القعده ١٠٩٨		

(أنساب ملوك الطوائف دكن)

بنى نظام الملك :

(١) بنيانگذار حيدرآباد بود ، در ١٧ ذى القعده ١٠٢٠ در گذشت .

(٢) برهمن و از شهر و بجيانگر بود به دين اسلام درآمد و در ٨٩١ درگذشت .

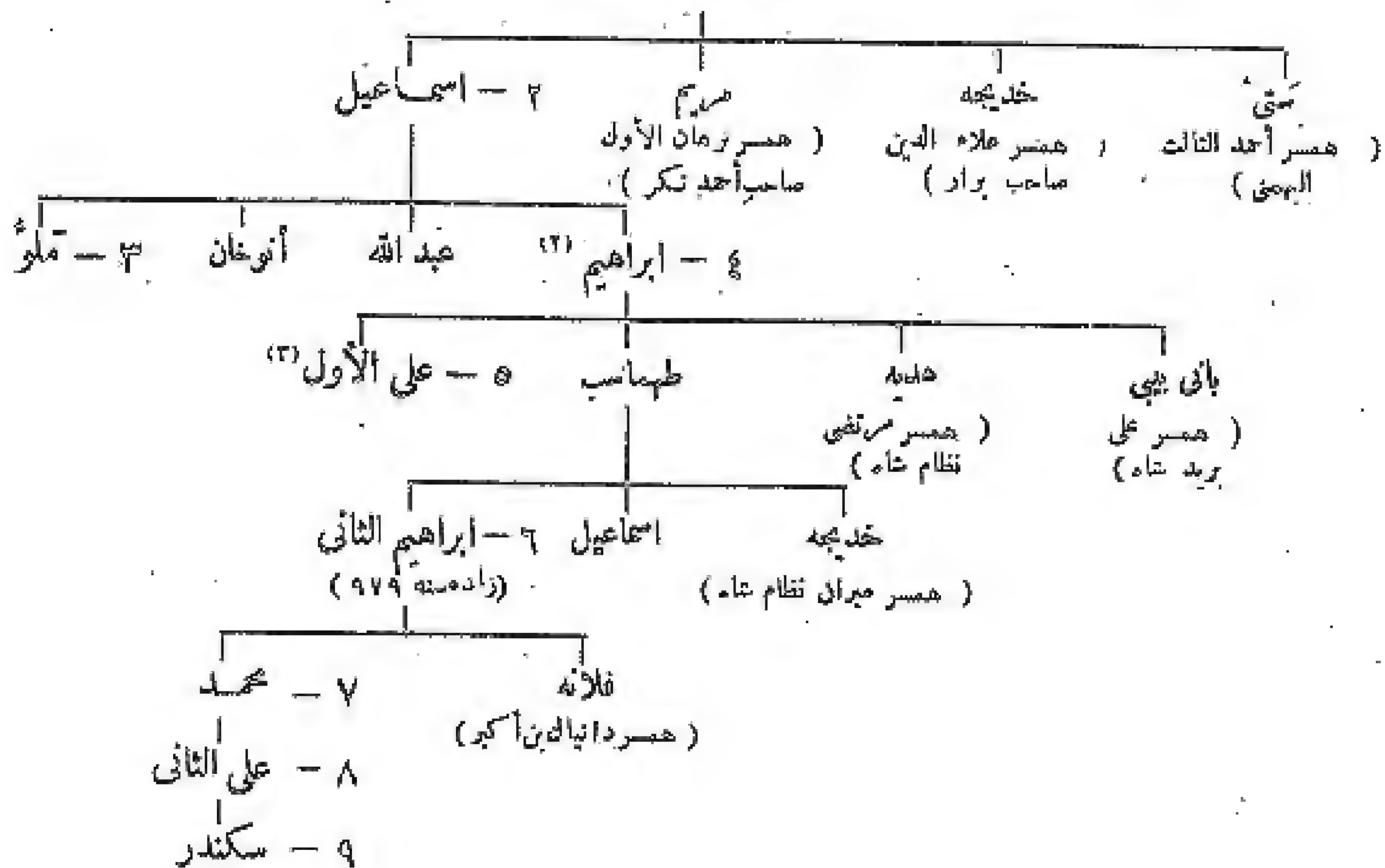
(٣) مريم شاهزاده بيجاپور را به زنى گرفت .

(٤) بى بى دولت دخت دريا شاهزاده برار را به زنى گرفت .

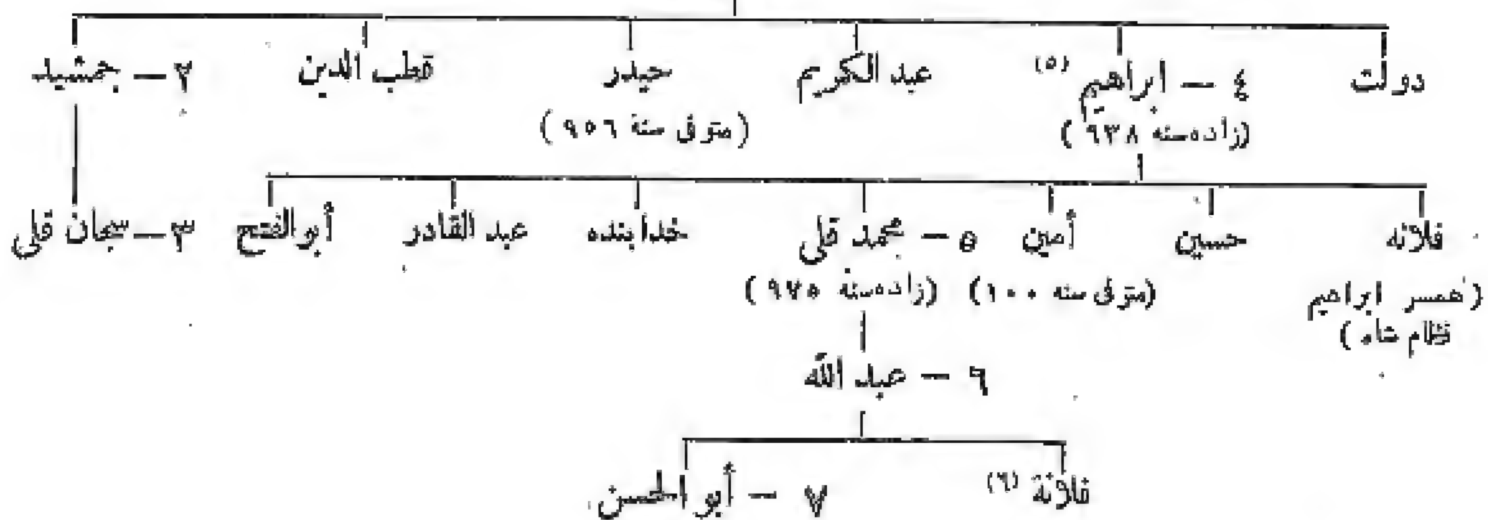
(٥) خديجه دخت يوسف خداوندگار بيجاپور را به زنى گرفت .

(٦) دختر ابراهيم قطب شاه را به زنى گرفت .

بنی عادل شاه :

بنی قطب شاه :

مراجع :

دائرة المعارف الإسلامية (چاپ فرانسه) ، ماده : (دکن) "T. W. Haig"

Justi : Iranisches Namenbuch p. 470-471.

(١) دعوی می‌کرد که پسر مراد دوم پادشاه عثمانی است .
(٢) ربیعه دخت علاء الدین عمادشاه را در سال ٩٥٠ به زنی خود در آورد .
(٣) چاندبی بی دخت حسین نظام شاه را به زنی خود در آورد .
(٤) از درباریان محمد سوم بهمنی بود ، در ٨٩٩ در گذشت .
(٥) بی بی جمال دخت حسین نظام شاه را بزنی خود در آورد .
(٦) به زنی محمد اکبر بن اورنگ زیب در آمد .

○ △ ۱ ــ بابر، [۱] ظهیر الدین [۲] (متوفی در ۶ جمادی الأولی سنه ۹۳۷) . . . ۱۵ شعبان سنه ۹۳۲ ه

○ △ ۲ ــ هُمایون، ناصر الدین، (برای بار اول ـ تا ۱۰ محرم سنه ۹٤۷) [۳] . . . ۹ جمادی الأولی ۹۳۷

○ میرزا سلیمان . . . . حدود ۹٤۰

○ کامران بن بابر [٤] . . . . حدود ۹۵۰

حکومت سلاطین سوری افغان ۹٤۷ــ۹۶۲

○ همایون، (برای بار دوم) . . . . ٤ رمضان ۹۶۲

○ ۳ ــ أکبر، جلال الدین أبو الفتح، محمد، (متوفی در ۱۳ جمادی الآخر سنه ۱۰۱٤) ۲ ربیع الثانی ۹۶۳ [۵]

○ △ ٤ ــ جهانگیر، نور الدین پادشاه (سلطان سلیم) . . . . ۲۰ جمادی الآخر ۱۰۱٤

○ داوَرْ بَخْش، (عزل در ۲ جمادی الأولی سنه ۱۰۳۷) . صفر ۱۰۳۷

○ △ ۵ ــ شاه جهان، شهاب الدین (سلطان خُرَّم)، (عزل در ۱۷ رمضان سنه ۱۰۶۸) ۱۸ جمادی الآخر ۱۰۳۷

○ مراد بَخْش (گجرات) . . . . . . ربیع الأول ۱۰۶۸

(دستگیر شد در ٤ شوال سنه ۱۰۶۸) . . . .

○ شاه شجاع (بنگاله) . . . . . . ربیع الأول ۱۰۶۸

(دستگیر شد در رمضان سنه ۱۰۷۰) . . . .

○ ۶ ــ أورانگ زیب عالمگیر، محی الدین . . . . مستهل ذی القعده ۱۰۶۸

○ أعظم شاه، (متوفی در ۱۸ ربیع الأول سنه ۱۱۱۹) ۱۰ ذی الحجه ۱۱۱۸

○ کام بَخْش (در دکن) (متوفی در ذی الحجه سنه ۱۱۱۹) محرم ۱۱۱۹

○ ۷ ــ شاه عالم [الأول] بهادر شاه [الأول]، قطب الدین . . . . . ۲٤ محرم ۱۱۱۹ [۶]

○ عظیم الشان، (متوفی در صفر سنه ۱۱۲٤) . . ۲۱ محرم ۱۱۲٤

○ ۸ ــ جهاندار معز الدین أبو الفتح، (عزل در ۱۶ ربیع الأول سنه ۱۱۲٤) . ۱٤ ربیع الأول ۱۱۲٤

○ ۹ ــ فَرُّخ سیر، (عزل در ۸ ربیع الثانی سنه ۱۱۳۱) . . . ۲۳ ذی الحجه ۱۱۲٤

○ ۱۰ ــ رفیع الدرجات، شمس الدین . . . . ۹ ربیع الثانی ۱۱۳۱

○ ۱۱ ــ شاه جهان [الثانی]، (رفیع الدوله) . . . . ۲۰ رجب ۱۱۳۱

○ نیکو سیر محمد ۱۱۳۱ــ۱۱۳۲

إبراهیم، (فرار کرد ۱۸ محرم سنه ۱۱۳۳) . ۹ ذی الحجه ۱۱۳۲

○ ۱۲ ــ محمد ناصر الدین روشن أختر [۷] . . . . ۱۵ ذی القعده ۱۱۳۱

○ نادر شاه کشور را گرفت ۱۱۵۲

○ ۱۳ ــ أحمد بهادر، [۸] (عزل در ۱۱ شعبان سنه ۱۱۶۷ پس کور شد) . . ۲ جمادی الأولی ۱۱۶۱

○ ۱٤ ــ عالمگیر [الثانی] عزیز الدین، (کشته شد در ۸ ربیع الثانی سنه ۱۱۷۳) ۱۱ شعبان ۱۱۶۷

○ شاه جهان [الثالث] . . . . . . ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۷۳.

(عزل در ۲۹ صفر ۱۱۷٤) . . . .

---

(۱) R. B. Whitehead ترجیح میدهد این نام را با ضم حرف «ب» بنویسد نک. Catalogue Lahore Museum, vol. II, p. 3.

(۲) در ۷ رجب ۹۳۲ در جنگ پانیپات برابر ابراهیم دوم پیروز شد.

(۳) نزدیک شهر قنوج شیرشاه سوری بن اسماعیل او را شکست داد.

(٤) این دو مدعی کوشش داشتند نفوذ خود را در خارج مرز هند در افغانستان (بدخشان) و قندوز گسترش دهند.

(۵) از روی این تاریخ تقویمی ساخته شد (و آن تقویم شمسی است) که از سال ۹۹۲ (از سال سی‌ام پادشاهی اکبر) شروع میشود.

(۶) گویند در ۱۸ ذی‌الحجه ۱۱۱۸ جلوس رسمی انجام گرفت.

(۷) آخرین امپراطور مستقل بود.

(۸) دو وزیر او به نام صفدر جنگ نواب اود و عماد الملک غازی الدین خان فرمانروایان حقیقی بودند.

۱۵ — شاه عالم [الثانى] ، جلال الدين على جوهر . . . . ۵ جمادى الأولى سنه ۱۱۷۳ ه

بيدار بخت ، (عزل در ۸ محرم سنه ۱۲۰۳) . ۲۷ ذى القعده ۱۲۰۲

۱۶ — محمد أكبر [الثانى] ، معين الدين أبو نصر . . . . ۷ رمضان ۱۲۲۱

۱۷ — بهادر شاه [الثانى] ، سراج الدين أبو الظفر ، (عزل در ۱۳ شعبان سنه ۱۲۷٤) ۲۸ جمادى الآخر ۱۲۵۳

مراجع :

Elliot and Dawson: History of India

Th. W. Beale: Biographical Dictionary, 2 éd. par H. G. Keene, London 1894.

C. P. Taylor. J.R.A.S. Bengal, Num. Suppl. VII. 1907.

Justi; Iranisches Namenbuch 473-5.

دائرة المعارف الإسلاميه (چاپ فرانسه) ماده : (مغول «T. W. Haig» وبابر «Cl. Huart» وهمايون وأكبر وجهانگير وشاه عالم وشاه جهان (H. Beveridge)

۲۷۵ (۱) — ولات بزرگ مغول در بنگاله [۱]

منعم خان	سنه ۹۸۲ ه
خان جهان ، حسين [۲] قلى بگ	۹۸٤
مظفر خان	۹۸۶
راجه تُدر مَل	۹۸۸
خان أعظم	۹۸۹
شاهباز خان	۹۹۱
راجه مان سنگ	۹۹۹
قطب الدين	۱۰۱۵
جهانگير قلى	۱۰۱۶
إسلام خان	۱۰۱۸
قاسم خان	۱۰۲۳
ابراهيم خان	۱۰۲۸
شاه جهان	۱۰۳۲
خانازاد	۱۰۳۵
مكرّم خان	۱۰۳۶
فدائى خان	۱۰۳۸
قاسم خان جُوينى	۱۰۳۸
أعظم خان	۱۰٤۳
سلطان شجاع	۱۰۵۰
مير جُمْلَه	۱۰۷۰
شايسته خان	۱۰۷٤
فدائى خان	۱۰۸۷
سلطان محمد أعظم	۱۰۸۸

(۱) بقيه پادشاهان بنگاله .

(۲) اكبرخان اورا به فرمانروايى رسانيد . بر داودبن سليمان چيره گشت و به سال ۹۸۶ در تانده در گذشت .

شایسته خان		سنة ۱۰۹۱ هـ
إبراهيم خان		۱۱۰۰
میرزا عظیم الشان		۱۱۰۸

۲۷۵ (ب) – نواب بنگاله وبهار وأوریسه

مرشد قلی جعفر خان ، صوبه‌دار [۱]		۱۱۱۹
شجاع الدین ، (داماد نامبرده)		۱۱۳۸
سرفراز خان بن شجاع الدین	۱۳ ذی الحجه	۱۱۵۱
میرزا محمد علی ، الله وردی خان ، مهابت جنگ [۲]	۱۳ صفر	۱۱۵۳
میرزا محمود سراج الدوله بن هیبت جنگ (زین الدین أحمد) بن حاجی أحمد		۱۱۶۹
جعفر علی خان ، (عزل سنه ۱۱۷٤)		۱۱۷۰
قاسم علی (داماد نامبرده) [۳]		۱۱۷٤
جعفر علی ، (برای بار دوم) (متوفی در ۱٤ شعبان سنه ۱۱۷۸) محرم ۱۱۷۷		
میر پولواری بن جعفر علی ، نجم الدوله ، (متوفی در ذی القعده سنه ۱۱۷۹		۱۱۷۸
ولایت بنگال را به کمپانی هند شرقی بخشید		
سیف الدوله نجابت علی خان بن جعفر علی ، (متوفی در ۸ ذی القعده سنه ۱۱۸۳)		۱۱۷۹
مبارك الدوله ، (متوفی سنه ۱۱۸۹)		۱۱۸۳
ناصر الملك وزیر الدوله بن مبارك ، (متوفی سنه ۱۱۸۹)		۱۱۸۹
سید زین الدین علی بن ناصر الملك		۱۱۸۹
سید أحمد علی بن ناصر الملك		۱۲۲۵
همایون جاه		۱۲۳۹
منصور علی خان ، نصرت جنگ		۱۲۷٤

مراجع :

Beale : Oriental Biographical Dictionary. p. 188.

۲۷٦ – بنی میرزا ناصر داود

(نواب ووزراء وشاهان)

(پایتخت لکنهو)

۱ – محمد أمین سعادت خان بن میرزا ناصر ، برهان الملك [٤]		سنة ۱۱۳۳ هـ
۲ – أبو منصور خان ، صفدر جنگ ، (متوفی در ۱۷ ذی الحجة سنه ۱۱۶۷) .	محرم	۱۱۵۲
۳ – شجاع الدوله بن صفدر جنگ	ذو الحجه	۱۱۶۷
٤ – أصف الدوله بن شجاع الدوله [۵]		۱۱۸۹
۵ – وزیر علی ، (پسر خوانده نامبرده) [۶]	ربیع الأول	۱۲۱۲

---

(۱) پدرش برهمن بود . بنیانگذار مرشد آباد است .
(۲) غاصب بود و در ۹ رجب ۱۱۶۹ در گذشت .
(۳) در ۲۲ محرم ۱۱۷۷ برکنار شدو به‌سال ۱۱۹۱ در گذشت .
(٤) وی را سلطان محمد صوبه‌دار خداوندگار اود به سال ۱۱۳۳ به فرمانروایی رسانید . در ۹ ذی‌الحجه ۱۱۵۲ در گذشت .

(۵) ازسال ۱۱۶۷ تا ۱۱۸۹ فرمانروای بنارس و غازی پور بود ، در ۲۸ ربیع الاول ۱۲۱۲ در گذشت .
(۶) سیر جون شور فرمانروای کلکته اورا برکنار کرد . به سال ۱۲۳۲ در زندان در گذشت .

٦ — سعادت علی بن أصف الدوله ، (متوفی در ۲۲ رجب سنة ۱۲۲۹) . . . . سنة ۱۲۱۳ هـ

٧ — غازی الدین حیدر بن سعادت ، (متوفی در ۲۸ ربیع الأول سنه ۱۲۴۳) . . ۲۲ رجب ۱۲۲۹

شاه مستقل گردید[1] . . . . در ۱۸ ذی الحجه ۱۲۳۴

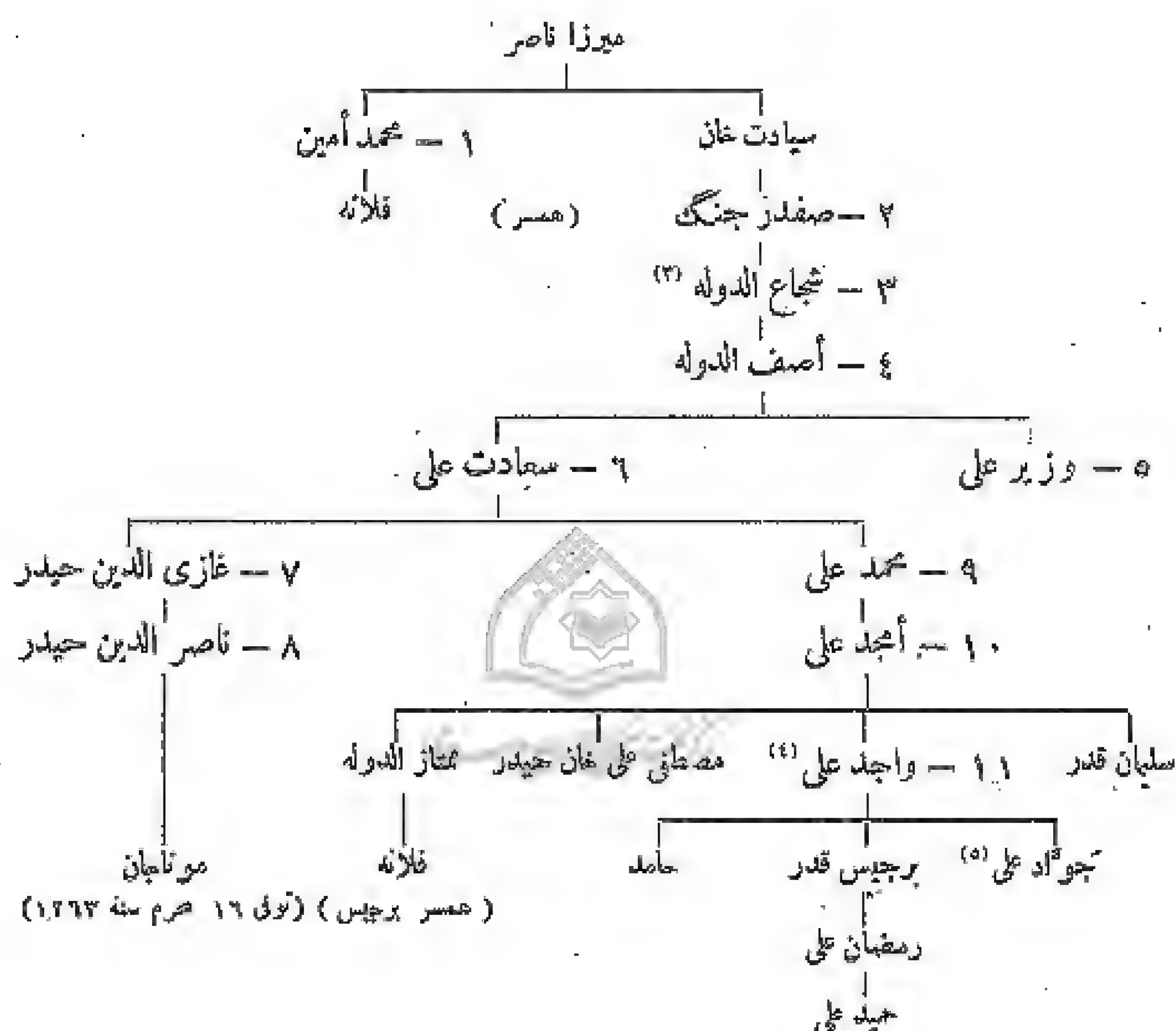
٨ — ناصر الدین حیدر سلیمان جاه بن غازی الدین[2] . . . . . . ربیع الأول ۱۲۴۳

٩ — معین الدین محمد علی بن سعادت ، (متوفی در ۵ ربیع الثانی سنه ۱۲۵۸) . . ۳ ربیع الثانی ۱۲۵۳

١٠ — أمجد علی ثریا جاه ، (متوفی در ۲۶ صفر سنه ۱۲۶۳) . . . . . ۵ ربیع الثانی ۱۲۵۸

١١ — واجد علی بن أمجد (انگلیسیها قلمش کردند جمادی الآخر سنه ۱۲۷۲) . . ۲۶ صفر ۹۱۹

برجیس قدر بن واجد ، (باغی) . . . . ذو القعده ۱۲۷۳

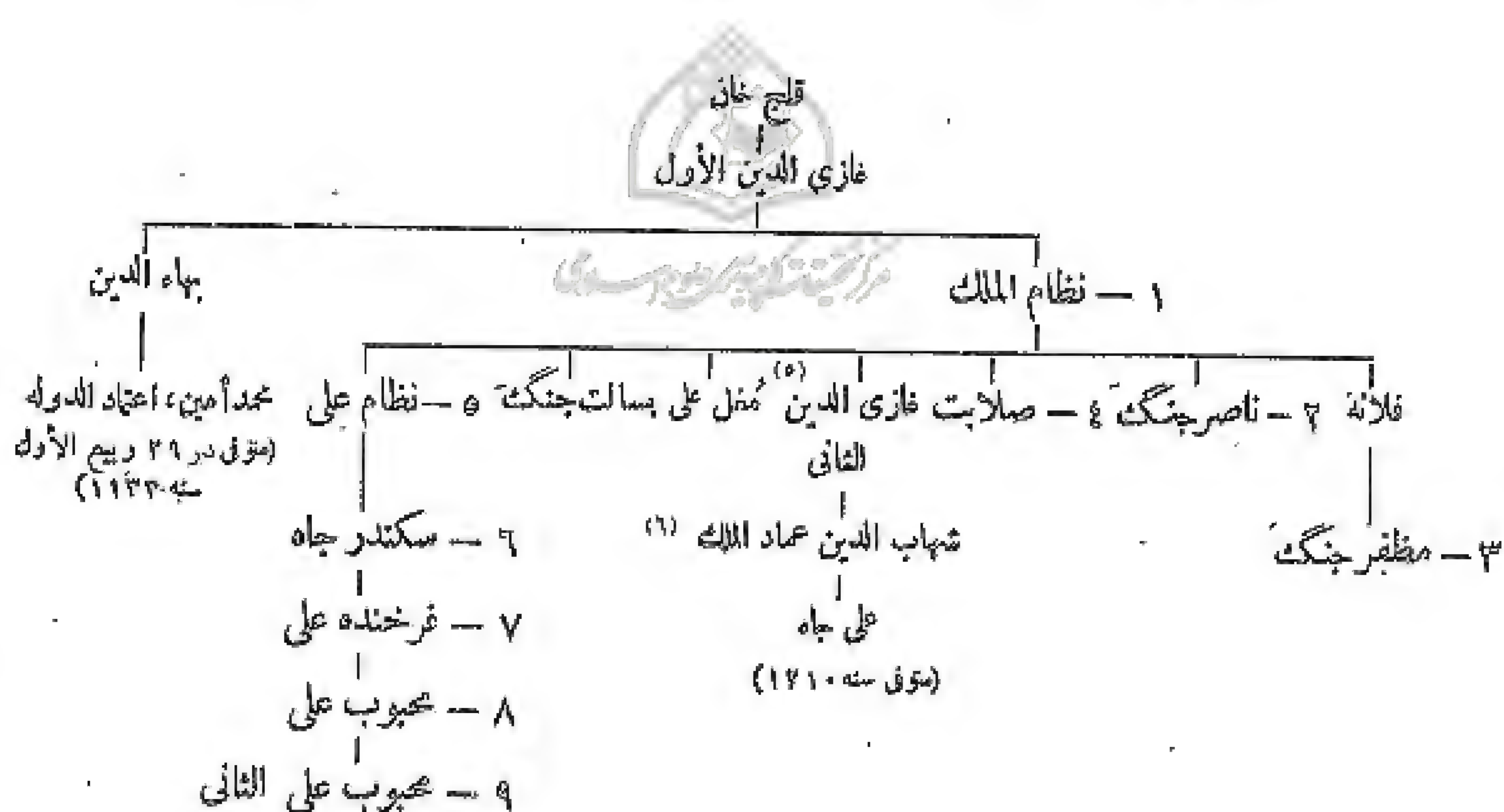
مراجع :

G. P. Taylor : The Coins of The kings of awadh J. A. S. Bengal, 1912, p. 249.

(۱) از شب اول ماه محرم سال ۱۲۳۵ .
(۲) در ۲ ربیع الثانی ۱۲۵۳ به او زهر خورانیدند .
(۳) با هوبیکم مادر آصف را به زنی گرفت .
(۴) حضرت محل معشوق بیگم مادر برجیس را به زنی گرفت .
(۵) به سال ۱۸۵۸ م در انگلستان در گذشت .

۲۷۷ – نظام حیدر آباد

ملك عنبر الحبشی [1]، اولین والی از طرف اکبر وجهانگیر)		سنه ۱۰۰۹ ﻫ
فتح خان بن ملك عنبر، (جنگ با مرتضی الثانی)		۱۰۳۵
حسین بن مرتضی، (حاکم اسمی، نك: ملوك الطوایف دکن) . ۱۰۳۸		
فتح خان، (او را شاه جهان عزل کرد) ۱۰۴۴		
قلیج خان، صدر الصدور، (متوفی سنه ۱۰۹۸)		—
غازی الدین [الأول] فیروز جنگ، (متوفی سنه ۱۱۲۲)		۱۰۹۸
۱ — نظام الملك أصف جاه (چین قلیج خان) بن غازی الدین [الأول] [2] .		۱۱۲۲
۲ — ناصر جنگ، میر أحمد بن نظام الملك، (مقتول در ۱۷ محرم سنه ۱۱۶٤) . .	جمادی الآخر	۱۱۶۱
۳ — مظفر جنگ هدایت، محی الدین، (مقتول در ۱۷ ربیع الأول سنة ۱۱۶٤) .	محرم	۱۱۶٤
٤ — صلابت جنگ بن نظام الملك [3]	ربیع الأول	۱۱۶٤
٥ — نظام علی بن نظام الملك، (متوفی در ۱۶ ربیع الثانی سنه ۱۲۱۷) . . .	ذو الحجه	۱۱۷٥
قیام علی جاه ۱۲۱۰		
٦ — سکندر جاه بن نظام علی، (متوفی در ۱۹ ذی القعده سنه ۱۲٤٤) . . .	ربیع الأول	۱۲۱۱
۷ — فرخنده علی خان بن سکندر، ناصر الدوله، (متوفی در ۱۰ رمضان سنه ۱۲۷۳) [4]	ذو القعده	۱۲٤٤
۸ — محبوب علی بن فرخنده علی، أفضل الدوله، (متوفی در ۱۰ ذی القعده سنه ۱۲۸٥) .	رمضان	۱۲۷۳
۹ — محبوب علی [الثانی] بن أفضل الدوله	ذو القعده	۱۲۸٥

مراجع :

Beale: Oriental Biographical Dictionary London 1894, 302

(۱) نك: Elliot : Hist of India, vol. VI, p. 104 (مترجم عربی)

(۲) اولین پادشاهی است که در حیدر آباد استقلال یافت، در ۴ جمادی الثانی ۱۱۶۱ در گذشت.

(۳) تحت قیمومیت فرانسویان بود در ۴ ذی الحجه ۱۱۷۵ بر کنار شد، و در ۲۰ ربیع الاول ۱۱۷۷ نظام علی او را بکشت.

(۴) از ۱۲۶۹ وزیر او میر تراب، علی سالار، جنگ شجاع الدوله، مختار الملک بود. در شب اول ربیع الثانی ۱۳۰۰ در گذشت.

(۵) در ۷ ذی الحجه ۱۱۶۵ در دهلی در گذشت.

(۶) با غازی الدین سوم، در ۸ ربیع الثانی ۱۱۷۳ عالمگیر دوم را بکشت و به سال ۱۱۹۵ یا ۱۲۱۵ در گذشت.

(ا) بني درّان يا عبدلي :

- ۱ — أحمد شاه دُرّ دران ، (عامل نادر شاه) .... سنة ۱۱۶۰ ه
  - استيلاء بر لاهور و ملتان سنة ۱۱۶۲ ومشهد سنة ۱۱۶۷ ....
  - ودهلي سنه ۱۱۷۰ ، جنگ در هند سنة ۱۱۷۴ ....
- ۲ — تيمور شاه[1] ۱۱۸۷
- ۳ — زمان شاه ۱۲۰۷
- ٤ — شجاع الملك (شاه شجاع) ، (براى بار اول) ۱۲۱۶
- ٥ — محمود شاه ۱۲۱۶
  - شجاع ، (براى بار دوم) ۱۲۱۸
  - محمود ، (براى بار دوم) (در هرات از ۱۲۳۳ إلى ۱۲٤٥) ۱۲۲٤
  - على شاه (كابل) ۱۲۳۳
  - أيوب شاه (پيشاور و كشمير) ۱۲۳۳
  - كامران (هرات) (در محاصره ايرانيان از سنه ۱۲۳٥ إلى ۱۲٥٥) ۱۲٤٥
  (و بماند تا سنه ۱۲٥۸)[2] ....
  - شجاع ، (براى بار سوم) ۱۲٥٥
  - فتح جنگ ، (در كابل چند هفته بماند و در سنة ۱۲٥۸ فرار كرد) ۱۲٥۸

(ب) بارك زائي :

- ۱ — دوست محمد ، (متوفى در ۲۱ ذى الحجه سنة ۱۲۷۹) ۱۲٤۲
  - استيلاء بر هرات ۱۲۸۰
  - تسلط ايرانى از ۱۲٥۸ إلى ۱۲۸۰ ....
  - شجاع ، (براى بار سوم) .... ۱۲٥٥ — ۱۲٥۸
- ۲ — شير على[3] .... غره محرم ۱۲۸۰
  - أفضل (بلخ) .... ۱۲۸۱ — ۱۲۸٤
  - أعظم (كابل) .... ۱۲۸۱ — ۱۲۸٤
- ۳ — محمد يعقوب خان (فقط شش ماه ايوب كارگزار او بر هرات بود[4]) ۱۲۹۶
- ٤ — عبد الرحمن ....
  - أيوب ، (ياغى در هرات) .... ۱۲۹۶ — ۱۲۹۷
  - ولى شير على ، (قندهار[5]) ۱۲۹۷
- ٥ — حبيب الله[6] .... ۱٥ جمادى الآخر ۱۳۱۹
  - تجديد معاهده با انگليس .... ۱٥ محرم ۱۳۲۲
- ۶ — أمان الله خان ، (زاده در غره ذى الحجة سنة ۱۳۰۹) .... ۱۸ جمادى الأولى ۱۳۳۷

---

(۱) از سال ۱۱۷۰ فرمانرواى لاهور بود ، سكه‌هايى كه در لاهور ضرب شده به ۱۱۷۰ ، نخستين سال فرمانروائى اش ارتباط دارد .
(۲) به سال ۱۲٥۸ به ناگهان كشته شد .
(۳) سكه‌هايى از سال ۱۲۹۷ تا ۱۲۹۸ به نام او وجود دارد كه در هرات ضرب شده نك : Contr. I, N° 162 باوجود اينكه وى در تبعيد بسر ميبرد .
(٤) از سال ۱۲۸۰ تا ۱۲۸۳ پسرش يعقوب و از ۱۲۸٤ تا ۱۲۸۷ پسرش ابراهيم در هرات بودند .
(٥) نك ، Contr. I, N° 163 .
(۶) در ۲٥ ربيع الثاني ۱۲۸۹ زائيده شد و در ۱۸ جمادى الاول ۱۳۳۷ در جلال آباد به ناگهان كشته شد .

مراجع :

Sultan Muhammed Khan : Life of Abdur-Rahman, London, 1900

O. Mann : Quellenstudien zur Gesch. des Ahmad schâh Durrani Z D M G L 11,79-118, 161-186, 323-359.

Chas. J. Rodgers : The Coins of Ahmad Scah Abdalli J. R. A. S. Bengal L IV. 1.(1885) p. 67.

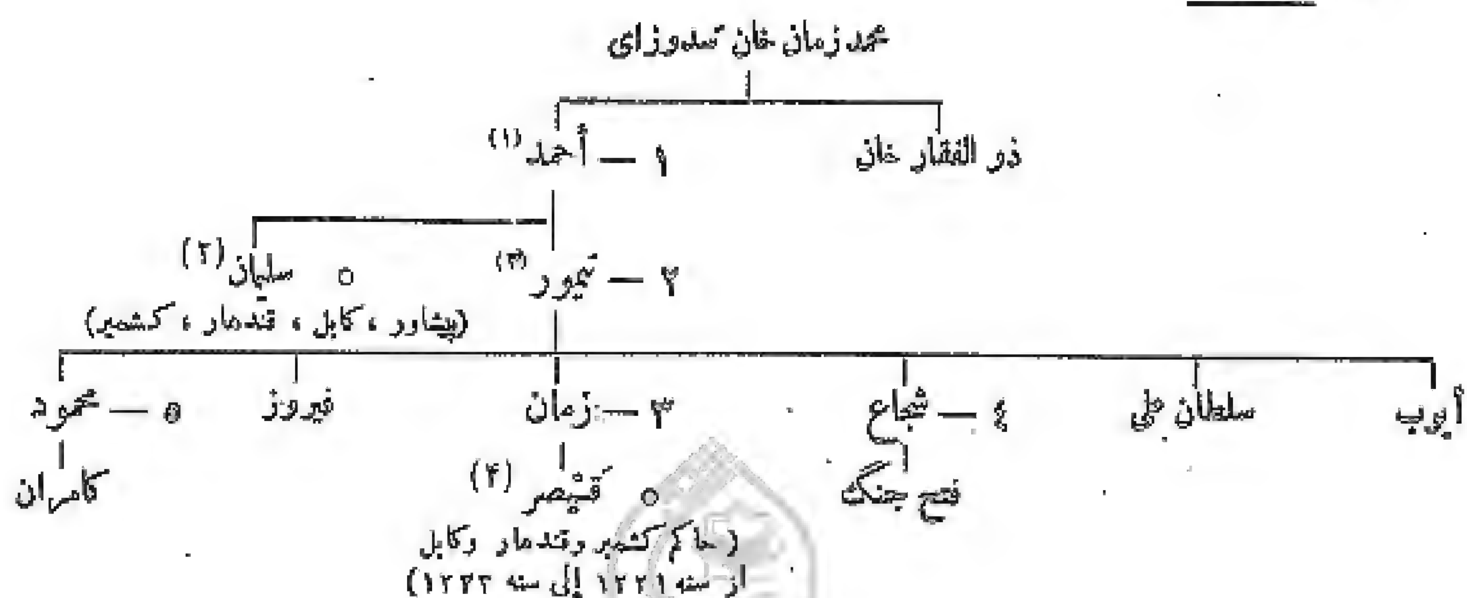
Chas. J. Rodgers : Catalogue of the Coins in the Gov. Mus. Lahore, 1891, 115-120.

L. White-king : History and Coinage of the Barakzai Dynasty, Num. Chr. XIV, 1896, 277-344.

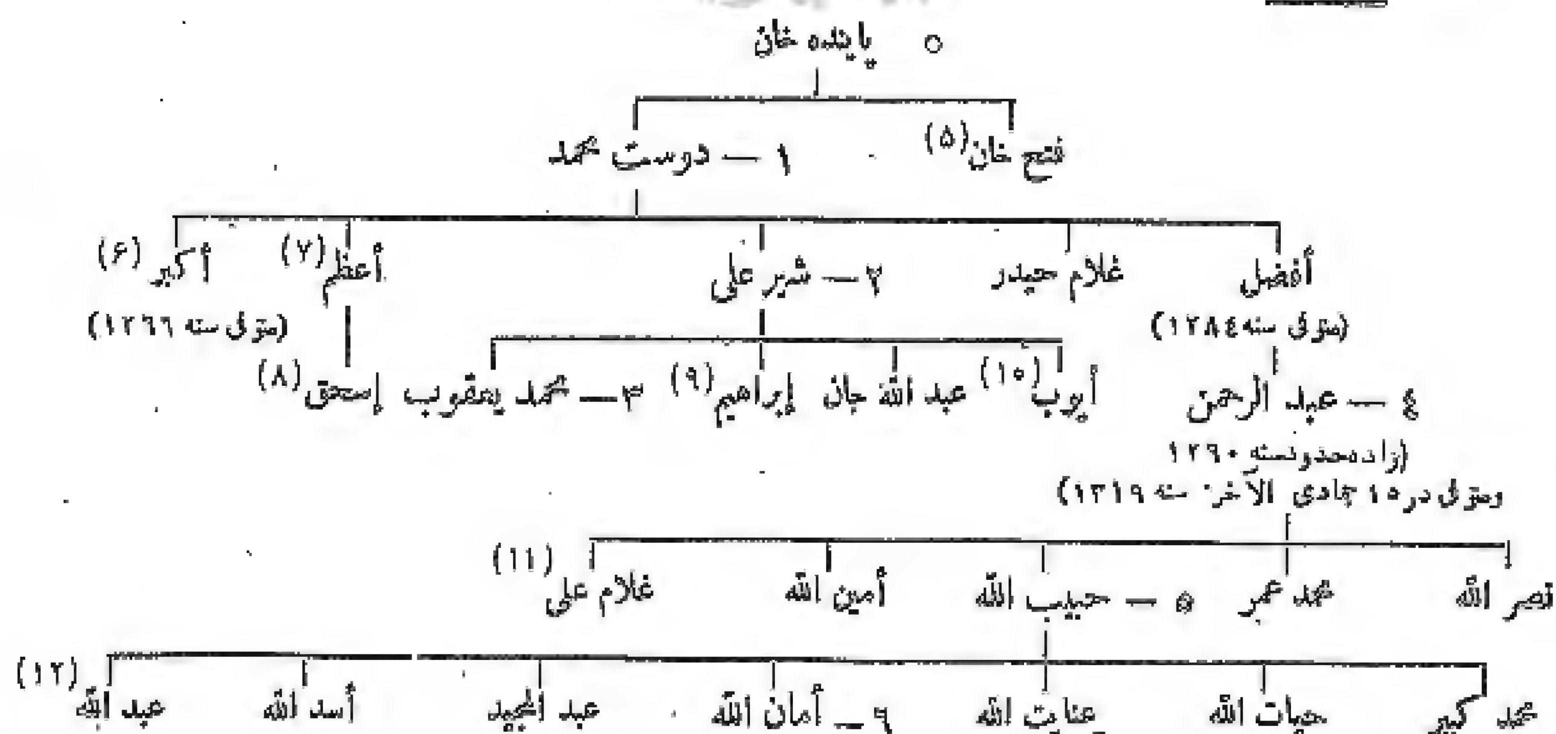
Longworth-Dames : The Coins of the Durranis Num. Chron. VIII, 1888 p. 325—363, XIV, p. 363.

دائرةالمعارف‌الاسلاميه(چاپ فرانسه)ماده:(أفغانستان) M. Longworth-Dames.

(ا) بني دُرّان :

(ب) بارك زائي :

(١) دختر سلطان محمد را به زني گرفت .

(٢) اين شخص را مترجم عربي برمتن افزوده است .

(٣) گوهر نسا دخت عالمگير دوم را به زني گرفت .

(۴) كابل و قندهار را مترجم عربي برمتن افزوده است .

(٥) وزير بود ، چشمانش كور شد و در سال ١٢٣٣ كامران او را بكشت .

(۶) به سال ١٨٤١ سرMacnaghten ماكانيتن را بكشت .

(٧) در سال ١٢٨٤ ازكابل رانده شد و در ۶ رجب ١٢٨۶ درگذشت .

(٨) در سال ١٢٩٧ فرمانرواى تركستان بودبه سال ١٣٠٥ قيام كرد .

(٩) نك : Contributions I, p. III. N°. 199.

(١٠) فرمانرواى قندهار بود . در شوال ١٢٩٨ شكست خورده و از كشور رانده شد .

(١١) امين الله و غلام علي را مترجم عربي برمتن افزوده است .

(١٢) مترجم عربي محمد كبير ، حيات الله ، عبدالمجيد ، اسدالله و عبدالله را برمتن افزوده است .

۲۷۹ — أمرای بلوچستان

(پایتخت کلات)

میر أحمد خان		حدود سنة ١٠٩٠ ه
میر محمود خان		—
میر عبد الله		—
أشرف ، (فرار از نادر شاه سنة ١١٤١ مقتول سنه ١١٤٢) . . .		حدود ١١٤٠
عبد الله خان		—
محبت بن عبد الله		
ناصر خان بن عبد الله ، (گرو نزد الأمیر أحمد درانی) . . .		
ناصر خان [الاول] بن عبد الله ، (استیلای بر کراچی) . . .		حدود ١١٧٠
استقلال خود را از دورانیها اعلام کرد	١١٧٢	
محمود خان بن ناصر		١٢١٠
محراب خان بن محمود		١٢٣٩
شاه نواز ، (نواده محبت ، از طرف انگلیسیها منصوب شد) . .	١٢٥٥	
ناصر خان [الثانی] بن محراب		١٢٥٦
انگلیسیها او را به رسمیت شناختند	١٢٥٧	
عامل انگلیسی	١٢٧١	
خداداد خان بن محراب ، (معزول سنة ١٣١٠)		١٢٧٤
شیردل بن فلان بن محمود ، (کشته شد سنه ١٢٨٠) . . .	١٢٧٩	
معاهدهٔ جکباباد	١٢٩٣	
میر محمود		١٣١٠

مراجع :

M. Sykes; Ten thousand Miles in Persia, 1902

Curzon: Persia 1892.

دائرة المعارف الإسلامیه (چاپ فرانسه) .

۲۸۰ — جزایر[1] مالدیف

(پایتخت[2] ماله)

۱ — محمد العادل ، (مسلمان شد سنه ٥٤٨)	سنة ٥٣٥ ه
۲ — متی کلمینجه	٥٦١
۳ — علی	٥٨٠
٤ — دنای کلمنجه بن فهریا موا کلاغه	٥٨٥
٥ — دمای کلمنجه بن فهریا موا کلاغه	٥٩٥
٦ — ودّی کلمنجه بن فهریا موا کلاغه	٦١٩
٧ — کلمنجه بن فهریا موا کلاغه	٦٣٠
٨ — همدای کلمنجه بن هریا موا کلاغه	٦٥٥

(۱) ابن بطوطه (ج ۴ ص ۱۱۰) به این جزایر نام "ذیبة المهل" داده است . (مترجم عربی)

(۲) ابن بطوطه نام "المهل" بر آن نهاده است . (مترجم عربی)

۹ — أيم كلمنجة بن هراتی کبادر کلاغه	سنه ۶۶۲ ه
۱۰ — علی کلمنجه ؟	۶۶۴
۱۱ —	۶۶۶
۱۲ — محمد أدو کلمنجه	۶۶۷
۱۳ — علی بن محمد	۶۷۶
۱۴ — یوسف بن محمد	۶۸۹
۱۵ — صلاح الدین صالح البنفالی	۶۹۳
۱۶ — داود بن یوسف [1]	۷۰۰
۱۷ — جلال الدین عمر بن یوسف	۷۰۶
۱۸ — شهاب الدین بن عمر [2]	۷۴۱
۱۹ — ملکت رهندی کباد کلاغه دخت عمر	۷۴۸
محمد جمال الدین ، (همسر نامبرده) ۷۶۴	
عبد الله کلاغه ، (همسر ملکت الثانی) [3] ۷۷۵	
۲۰ — ملکت ردتفتی کباد کلاغه (مریم ؟) دخت عمر	۷۸۱
محمد بن محمد جمال الدین ، (همسر نامبرده) ۷۸۱	
۲۱ — ملکت داین کباد کلاغه دخت محمد بن محمد	۷۸۵
عبد الله ، (همسر نامبرده) ۷۸۶	
۲۲ — عثمان	۷۹۰
۲۳ — حسن	۷۹۰
۲۴ — عیسی (برادر نامبرده)	۸۱۴
ابراهیم ، (مدعی) ۸۱۴	
۲۵ — عثمان بن حسن	۸۲۲
۲۶ — محمد عالم بن حازن یوسف	۷۲۳
۲۷ — یوسف بن حسن	۸۲۳
۲۸ — أبو بکر بن حسن	۸۲۹
۲۹ — حاتجی حسن بن أبی بکر	۸۲۹
۳۰ — سید محمد	۸۷۲
حاتجی حسن ، (برای بار دوم) ۸۷۲	
۳۱ — محمد بن حاتجی حسن	۸۷۲
۳۲ — حسن بن محمد	۸۸۶
۳۳ — عمر بن یوسف	۸۸۶
۳۴ — حسن بن عمر	۸۸۹
حسن بن محمد ، (برای بار دوم) ۸۹۱	
۳۵ — شیخ حسن بن فلان بن عمر	۸۹۵
۳۶ — ابراهیم بن حسن بن عمر	۸۹۶
۳۷ — محمد بن عمر بن یوسف	۸۹۷

(۱) در سال ۷۲۴ ابن بطوطه نوه داود را به زنی گرفت ، پس شاید داود پیش از صلاح الدین بوده ، و نه پس از او .

(۲) تحت قیمومیت وزیرش عبدالله بود ، ملکه داین را به زنی گرفت و شهاب الدین را تبعید کرد ، سپس در سال ۷۴۸ کشته شد .

(۳) ابن بطوطه می‌نویسد که عبدالله پس از درگذشت زن پیشینش در ۷۴۵ بلافاصله زن دیگری بگرفت ، و درصحت این تاریخ شک است .

٣٨ — يوسف بن عمر بن يوسف		سنة ٨٩٨ ﻫ
٣٩ — علي (؟)		٨٩٨
محمد بن عمر، (براى بار دوم)	٩٠٠	
٤٠ — حسن بن يوسف بن عمر		٩١٥
٤١ — شريف أحمد المكّي[1]		٩١٧
٤٢ — علي (؟)		٩١٩
محمد بن عمر، (براى بار سوم)	٩١٩	
٤٣ — حسن بن محمد بن عمر		٩٣٥
٤٤ — محمد		٩٥٥
٤٥ — حسن[2]		٩٥٧
٤٦ — أبو بكر		٩٥٨
٤٧ — علي[3]		٩٦٣
أنْدَرِى أنْدرِى[4]	٩٦٤	
٤٨ — محمد تُكُرُفان العالم، (طرد پرتغاليان)		٩٨١
٤٩ — ابراهيم بن محمد (پسر نامبرده)[5]		٩٩٢
٥٠ — حسين فُدُيرى كلاغه		١٠١٥
٥١ — محمد عماد الدين بن أمينفوطه مريم دنحت علي، (برادر محمد تكرفان)		١ ٢٩
٥٢ — ابراهيم اسكندر [الأول] بن محمد، (پسر نامبرده)		١٠٥٨
٥٣ — محمد بن ابراهيم اسكندر		١٠٩٨
٥٤ — محمد محي الدين بن فلان بن محمد عماد الدين		١١٠٢
٥٥ — محمد شمس الدين الحموى، (مهاجر عربى)		١١٠٣
٥٦ — محمد بن حاجى علي		١١٠٣
٥٧ — علي		١١١٢
٥٨ — حسن بن علي، (پسرنامبرده)		١١١٣
٥٩ — ابراهيم مظهر الدين، (؟)		—
٦٠ — محمد عماد الدين، (متوفى سنه ١١٣٤)		١١١٦
٦١ — ابراهيم اسكندر [الثانى] بن محمد عماد الدين		١١٣٣
٦٢ — محمد مُكرّم عماد الدين بن محمد عماد الدين		١١٦٣
فتح مليباريون كشوررا سنة ١١٦٧، دوره فترت براى سه سال		
٦٣ — غازى حسن عز الدين		١١٧٣
٦٤ — محمد غياث الدين بن ابراهيم اسكندر		١١٨٠
٦٥ — محمد شمس الدين، پسرعم غازى حسن		١١٨٧
٦٦ — محمد معز الدين بن غازى حسن		—
٦٧ — حاجى حسن نور الدين بن غازى حسن		١١٩٢
٦٨ — محمد معين الدين بن حاجى حسن		١٢١٣

(١) باالملكى مهاجرى عرب و قاضى ماله بود.

(٢) به گوشين بگريخت و تحت نام دوم مانوئل مسيحيت اختيار كرد. وى جد فرمانروايان مسيحى ماله است.

(٣) رقيب حسن بود. پرتغاليها او را شكست دادند.

(٤) از طرف پرتغاليها فرمانروايى كرد.

(٥) معاصر پيراَد (Pyrard) بود ودر شوال ١٠١٥ كشته شد.

۶۹ — محمد عماد الدين بن محمد معين الدين . . . . سنة ۱۲۵۰ ه
۷۰ — إبراهيم نور الدين بن محمد عماد الدين ۱۲۰۹

مراجع :

The Voyage of François Pyrard of Laval, Hakluyt Soc. Vol. LXXX p. 528

رحلة ابن بطوطة .

۲۸۱ — ملوك أچــه در سوماترا (۱)

علی مغایت شاه	سنة ۹۲۰ ه
صلاح الدين بن علی	۹۳۵
علاء الدين القهار بن علی	۹۴۴
حسین	۹۷۹
السلطان مودا (طفل بود چند روز حکومت کرد)	۹۸۳
السلطان سری عالم	۹۸۳
زين العابدين	۹۸۴
علاء الدين صاحب پراك ، يا (منصور شاه)	۹۸۵
السلطان بويونگه ۹۹۸	
علاء الدين رعايت شاه	۹۹۵
علی رعايت شاه	۱۰۱۳
اسكندر مودا ، (معسر موكوتا عالم)	۱۰۱۶
اسكندر الثانی	۱۰۴۶
صافية الدين تاج العالم‌دخت اسكندر مودا ، (بيوه اسكندر الثانی) .	۱۰۵۱
نقية الدين نور العالم	۱۰۸۶
زاكية الدين عنايت شاه	۱۰۸۹
كمالات شاه زينة الدين	۱۱۰۰
بدر العالم شريف هاشم جمال الدين	۱۱۱۱
پركره عالم شريف لمثوی	۱۱۱۴
جمال العالم البدر المنير	۱۱۱۵
جوهر العالم أمين الدين ، (فقط چند روز)	۱۱۳۹
شمس العالم ، (فقط چند روز)	۱۱۳۹
علاء الدين أحمد شاه	۱۱۴۰
علاء الدين شاه‌جهان	۱۱۴۸
محمود شاه ، (تا سنه ۱۱۹۶)	۱۱۷۴
بدر الدين ، (تا سنة ۱۱۷۹) ۱۱۷۸	
سليمان شاه ۱۱۸۹	
علاء الدين محمد	۱۱۹۶
علاء الدين جوهر العالم الأول ، (تحت قيمومت تا سنه ۱۲۱۷) .	۱۲۱۰
شريف سيف العالم	۱۲۳۱
جوهر العالم الثانی	۱۲۳۴

(۱) ازسال ۹۱۲ تا ۹۲۸ . نك . دائرة المعارف الاسلامية ، مادة سوماترا . (S.V. Ronkel) (چاپ فرانسه) (مترجم عربی)

○ محمد شاه بن جوهر العالم [الأول]	سنه ١٢٤٠ هـ
منصور شاه	١٢٥٤
تسلط هلنديها ١٢٩١	

مراجع :

Snouck Hurgronje : De Atjéhers, Batavia 1893-4

دائرة المعارف الاسلاميه (چاپ فرانسه) ماده (سوماترا) .

Bh. S. V. Ronkel

٢٨٢ – أمراى بنتام

○ مُلّا محمد	سنه ٩٧٠ هـ
○ أبو القادر	١٠٠٥
. . . .	
○ أبو المعالى أحمد ، رحمة الله	١٠٤١
. . . .	١٠٤٤
. . . .	
○ أبو النصر محمد عارف ، زين العاشقين	١١٦٦

٢٨٣ – ملوك پالمبانك

○ عبد الرحيم	سنه ١٠٥٩ هـ
○ محمد منصور ، (تا سنه ١١١٨)	١١٠٦
. . . .	
○ بدر الدين محمود [الأول] ، (تا سنه ١١٦٤)	١١٣٨
. . . .	
○ بهاء الدين محمد	١١٨٩
○ بدر الدين محمود [الثانى] ، (تا سنه ١٢٣٨)	١٢١٨

مراجع :

A. Markoff : Cat. Inventaire de l'Ermitage, p. 833, 836.s

فهرست نامها و جای ها

١ — فهـــرست نامها

(أ)

آباقا بن هولاکو : ٣٥٢ ، ٣٥٤ ، ٣٦٢
آتسز بن محمد بن أنوشتکین : ٣١٧ ، ٤١٩
آدسلق بن خارغو تسوق : ٣٦٠ ، ٣٦١
آرام شاه بن آیبك : ٤٢٢ ، ٤٢٤
آرپه گاون بن سوسا : ٣٦٢ ، ٣٦٤
آرسلان آرغون بن آلب آرسلان : ٨٠ ، ٨١
آرسلان پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
آرسلان بگ بن سلیمان بن قراجا : ٢٢٦ ، ٢٢٧
آرسلان خان إیلك بن علی : ٣١٢ ٣١٤
آرسلان بن خان کچم : ٣٧٤
آرسلان خان بن یوسف قدرخان : ٣١٢ ، ٣١٤
آرسلانشاه بن طغرلبك : ٣٣٤ ، ٣٣٥ ، ٣٤٩ ، ٣٥٠
آرسلانشاه بن قلیچ آرسلان : ٢١٥
آرسلان گرای بن دولت : ٣٦٨
آرسلانشاه بن کرمانشاه : ٢٣٥
ارسلانشاه بن مسعود بن ارسلانشاه : ٢٢١ ، ٢٢٣
ارسلان بن ملکشاه : ٣١٨
آرسلانشاه بن مسعود بن ابراهیم : ٤١٧ ، ٤١٨
آرسلانشاه بن مسعود بن مودود : ٣٤١ ، ٤١٧ ، ٤١٨
آرسلان بن محمد یحیی زاده : ٢٥٥
آرسلان نجای زاده : ٢٥٩
آز ادخان : ٣٨٨
آقاتای بن أمیناك : ٤٠٨
آقا محمد بن محمد حسن : ٣٨٩ ، ٣٩٢
آقسنقر البخاری : ٦٦
آقسنقر البرسقی : ٦٠ ، ٤٦ ، ٢٣٧
آقسنقر الحاجب : ٥٧
آقسنقر بن سکمان بن ابراهیم : ٢٤٨
آلتون تاش : ٣١٦
آلنگو بن بایدار : ٣٧٠ ، ٣٧٢
الآمر ، أبو علی المنصور : ١٤٥ ، ١٤٩
آونك بن أمیناك : ٤٠٨
آی تیمور محمد : ٣٨١
آیجل بن میرانشاه بن تیمور : ٤٠٢
آیدین بگ بن محمد : ٢٢٧
أبان ، أبو ذر ، إمام نفوسه : ١٠١
ابان بن صباره الیثربی : ٦٣
ابان بن عثمان بن عفان : ٢٨ ، ٣٥
ابراهیم آرناؤد پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
ابراهیم آرناؤد أوزون : ٢٥٧ — ٢٥٩
ابراهیم بن ابراهیم بن امام قلی : ٣٨٨
ابراهیم بن أحمد بن حسن بن آرسلان خان : ٣١٣
ابراهیم آینحمد بن خالد الکردی : ٣٩٨
ابراهیم بن أحمد ، بنی الرسی : ١٨٨
ابراهیم بن أحمد بن رمضان : ٢٢٤
ابراهیم بن أحمد السامانی : ٧٩
ابراهیم الثانی بن أحمد بن محمد بن الأغلب : ١٠٦
ابراهیم بن أحمد بن محمد بن مراد ، سلطان عثمانی : ٢٣٩
ابراهیم بن أرخان بن منتشا : ٢٣٠
ابراهیم بن اسفندیار بن بایزید : ٢٢٤
ابراهیم اسکندر بن محمد عماد الدین : ٤٥١
ابراهیم بن اسماعیل بن یوسف ، دکن : ٤٣٩
ابراهیم بن الأغلب بن سالم : ١٠٦
ابراهیم بن آلپ تکین غزنوی : ٤١٩
ابراهیم پاشا ، بغداد : ٢٥٩
ابراهیم پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
ابراهیم پاشا ، صدر الأعظم (٩٢٩ هـ) : ٢٤١ ، ٢٥٠
ابراهیم پاشا ، مصر : ٢٥١ — ٢٥٣
ابراهیم ، بای تونس : ١٣٠
ابراهیم بن برهان بن حسین ، دکن : ٤٣٩
ابراهیم بگ بن پیری : ٢٢٤
ابراهیم بن أبی بکر بن عمر : ١١٣
ابراهیم بن أبی بکر بن قرا آرسلان : ٢٤٤
ابراهیم بن تاشفین : ١١٣
ابراهیم تشنه لی ، بوسنه : ٢٦٣
ابراهیم ، الجزائر : ١٢٨ ، ١٢٩
ابراهیم الحاج ، پاشای مصر : ٢٥١
ابراهیم بن حسن بن عمر محمد ابراهیم الطیف : ٤٥٠
ابرهیم بن حسون الدرعی : ١٣٤
ابراهیم بن الحسین ، أمیر دارفور : ١٣٩
ابراهیم بن الحسین ، کوچ آرسلان : ٣١٣
ابراهیم بن الحسین بن مصعب : ٧٤
ابراهیم حقی ، صدر الأعظم : ٢٤٩
ابراهیم حلمی ، صدر الأعظم : ٢٤٧ ،
ابراهیم حلمی أسکدارلی ، بوسنه : ٢٦٦
ابراهیم بن حمادی تدرکیی ، الفم : ١٣٦
ابراهیم بن حمدان : ٤٨ ، ٤٩ ، ٢٠١
ابراهیم خان ، بنگاله : ٤٤٣
ابراهیم خان پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
ابراهیم خان ، جزیره لار : ٢٨٧
ابراهیم خلیل ، أمیر قراباغ : ٢٨٠ ، ٢٨٢
ابراهیم بن خلیل چندرلی ، صدر الأعظم : ٢٤١
ابراهیم خوجه ، تونس : ١٣٠
ابراهیم داماد ، صدر الأعظم (١٠٠٤ هـ) : ٢٤٢
ابراهیم داماد ، صدر الأعظم (١١٣٠ هـ) : ٢٤٥
ابراهیم درویش پاشا ، بوسنه : ٢٦٧
ابراهیم دفتر دار پاشا ، مصر : ٢٥٣
ابراهیم دلی پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
ابراهیم بن ذکوان الحرانی (وزیر) : ٥

ابراهیم بن رائق : ۱۹
ابراهیم رُوزِلی ، تونِس : ۱۳۰
ابراهیم بن سُتهان : ۳۴۴
ابراهیم بن سِکندر بن بَهلُول : ۴۲۳
ابراهیم بن سُلطان قُلی ، دکن : ۴۴۰
ابراهیم بن سَلَم بن قُتَیبَة : ۱۷۶
ابراهیم بن سلیمان بن عُمَر جاندار : ۲۲۴
ابراهیم بن سیمجور ، أبو علی : ۷۹ ، ۳۱۰
ابراهیم سلطان بن شاه رُخ : ۳۵۳ ، ۴۰۳
ابراهیم شاه أرمن بن سُکمان ، ظهیر الدین : ۳۴۸
ابراهیم شاه شرقی بن مُبارَک : ۴۳۱
ابراهیم بن شمس الدین بن بَدر : ۲۹۷
ابراهیم شیطان پاشا ، بوده : ۲۵۸
ابراهیم ، صاحب بدلیس : ۳۹۵
ابراهیم صارم ، صدر الأعظم : ۲۴۷
ابراهیم بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس : ۴۰ ، ۴۳
ابراهیم صوفی پاشا ، مصر : ۲۵۳
ابراهیم بن طَهماسب بن ابراهیم ، دکن : ۴۳۹
ابراهیم ، عامل عثمانیان درین : ۱۸۷
ابراهیم بن العباس بن المنصور : ۵۷
ابراهیم بن عبد الکریم الجرّاری : ۱۳۳
ابراهیم بن عبد الله ، أبو الأغلب : ۱۰۶
ابراهیم بن عبد الله ، بنی زیاددرین : ۱۷۹
ابراهیم بن عبد الله المَسمَعی : ۷۵
ابراهیم بن علی بن أمیر : ۴۳۹
ابراهیم بن علی ، أبو سالم : ۱۲۲
ابراهیم بن علی ، صدر الأعظم : ۲۴۰
ابراهیم بن غازی چاپی : ۲۲۲
ابراهیم بن غازی خازن بن اسماعیل : ۴۲۳
ابراهیم غزله لی پاشا ، بوسنه : ۲۶۳
ابراهیم بن فرخ سیار بن خلیل : ۲۸۰
ابراهیم بن فیروز بن یقریش خلجی : ۴۲۲
ابراهیم قباقولاق : ۲۴۵ ، ۲۶۵
ابراهیم قیجه کودان پاشا ، صدر الأعظم : ۲۴۵
ابراهیم قُوجه پاشا ، بوسنه : ۲۶۴
ابراهیم بن قُرَیش : ۵۹ ، ۹۰ ، ۲۰۵
ابراهیم بن کُمُشتکین بن دانشمند : ۲۲۱
ابراهیم بن اللیث بن الفضل : ۲۷۲
ابراهیم بن مالک الأشتر بن الحارث : ۵۶
ابراهیم المبارک بن المهدی (نک المبارک) : ۳
ابراهیم المُتّقی لله بن المقتدر (نک : ابواسحق) : ۳ ، ۸
ابراهیم بن محمد بن ابراهیم بن اسماعیل بن عبد الله البَرَنیّة : ۳۰
ابراهیم بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی العباسی : ۳۶
ابراهیم بن محمد تُکرُفان العالم : ۴۵۱
ابراهیم بن محمد دربند بن کیقباد : ۲۸۰
ابراهیم بن محمد ، بنی زیاددرین : ۱۷۹
ابراهیم بن محمد بن علاء الدین : ۲۳۵
ابراهیم بن محمد علی : ۱۶۷
ابراهیم بن محمد بن یعفُر : ۱۷۹
ابراهیم بن محمودک : ۲۷۴
ابراهیم بن المرزبان بن اسماعیل : ۲۷۵
ابراهیم الواثق بن المُستَمسِک بن الحاکم أبو اسحق (نک : الواثق) : ٤
ابراهیم الثانی المُستَنصِر ، أبو اسحق : ۱۱۶
ابراهیم بن مَسعُود بن محمود : ۴۱۸
ابراهیم بن مظفر الدین بن حَسنَویه : ۳۰۱
ابراهیم مظهر الدین ، جزایر مالدیف : ۴۵۱
ابراهیم بن منصور الدّرعی ، القُم : ۱۳۶
ابراهیم بن نصر ، تفغاج خان : ۲۱۲
ابراهیم بن نوح : ۸۰
ابراهیم نور الدین بن محمد عماد الدین : ۴۵۲
ابراهیم بن هُشام : ۱
ابراهیم بن هشام بن اسماعیل المَخزومی : ۲۸ ، ۳۶
ابراهیم ودّینلی پاشا ، بوسنه : ۲۶۶
ابراهیم بن الولید : ۱
ابراهیم بن یحیی بن خالد البرمکی : ۱۳
ابراهیم بن یحیی بن عبد الواحد الحفصی : ۱۱۵
ابراهیم بن یحیی بن محمد العباسی : ۲۸ ، ۳۶
ابراهیم ینال ، برادر طغرل : ۵۹ ، ۷۳
ابراهیم ینال ، صاحب آمد : ۲۱۱
أُردی پاشا ، بوسنه : ۲۶۲
أُرک الأشرفی : ۵۵
إبسان : ۲۶۵
أبش خاتون دخت سعد : ۳۵۰
أبق بن محمد بن طغتکین : ۴۶ ، ۲۴۰
أتامش (الوزیر) : ۷
أتیز الترکی : ۴۶
أتسوز بن جهانسوز : ۴۱۹
أتمش الناصری : ۴۷
أتکو تکین : ۵۷

أحمد بن ابراهیم بن أحمد ، السلطان : ۲۳۹
أحمد بن ابراهیم بن أرتان : ۲۲۰
أحمد بن ابراهیم بن بَدر : ۲۹۷
أحمد بن ابراهیم الضّبی (الـکافی) : ۲۲۶
أحمد بن ابراهیم بن قَرامان : ۲۳۶
أحمد الأدریسی الفاسی : ۱۹۲
أحمد آرناؤد ، صدر الأعظم : ۲۴۱
أحمد بن أسد ساسانی : ۳۰۶
أحمد بن اسرائیل الأنباری ، أبو جعفر : ۷
أحمد أسعد ، صدر الأعظم : ۲۴۸
أحمد بن اسماعیل بن أحمد سامانی : ۷۹ ، ۳۰۶
أحمد بن اسماعیل صلاح الدین : ۱۸٤
أحمد بن اسماعیل بن علی بن عبد الله بن العباس : ۴۹ ، ۴۰ ، ۵۷
أحمد الأعرج أبو العباس : ۱۲۵
أحمد بن الأفضل بن بدر الجمالی : ۱۴۵
أحمد الأکحل بن یوسف : ۱۰۷
أحمد بن ألپ أرغون بن مزارسپ : ۳۵۳
أحمد الامام ، بنی الرسی : ۱۸۸
أحمد بن أمیر محمد بن عز الدین حسینی : ۲۵٤
أحمد ، أمیر مَرار : ۱۳۸
أحمد بن أویس بن حسن بزرگ : ۶۱ ، ۲۷۷
أحمد بن اینال شهاب الدین : ۱۶٤
أحمد بازرگان پاشا ، بغداد : ۲۵۹
أحمد پاشا ، بغداد : ۲۵۹
أحمد پاشا ، بوسنه : ۲۶۳
أحمد پاشا ، صدر الأعظم : ۲۴۷
أحمد پاشا ، مصر : ۲۵۰ ، ۲۵۲ ، ۲۵٤
أحمد برهان الدین بن شمس الدین : ۲۲۳
أحمد بقیرجی پاشا ، مصر : ۲۵۲
أحمد بن أبی بکر ، أمیر مَرار : ۱۳۸
أحمد بکور بن موسی ، أمیر دارفور : ۱۳۹
أحمد بهادر ، امپراطوران مغول در هند : ۴۴۲
أحمد بن بُوَیه ، أبو الحسین : ۲۲۲ ـ ۲۲٤
أحمد بن تترخان بن مظفر : ۴۳۵
أحمد تکودار بن هولاکو ۲۶۲
أحمد بن ثقبه : ۲۲
أحمد جازان بن محمد : ۳۲

أحمد ، الجزائر : ١٢٨ ، ١٢٩
أحمد بن جعفر بن أحمد بن محمد : ٣٠٧
أحمد بن جعفر بن موسى بن يحيى البرمكي : ١٣
أحمد چلبي : ١٣٠
أحمد حاج ، الجزائر : ١٢٩
أحمد الحاج ، صدر الأعظم (١١٥٣هـ) : ٢٤٥
أحمد الحاج پاشا ، مصر : ٢٥٤
أحمد حافظ پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤٣
أحمد حافظ پاشا ، بغداد : ٢٥٨
أحمد حافظ پاشا ، مصر : ٢٥١
أحمد الحاكم بن الحسن القبي ، أبو العباس : ٤
أحمد الحاكم الثاني بن المستكفي ، أبو العباس (نك : الحاكم الثاني) : ٤
أحمد بن حسن بن ارسلان خان : ٣١٣
أحمد بن حسن بن أحمد كاركياخان : ٢٩٥
أحمد بن حسن پاشا ، بغداد (١١٣٦هـ) : ٢٦٠
أحمد بن الحسن ، أبو جعفر ، بني الأخيضر : ١٧٧
أحمد بن الحسن المقصي : ١١٦
أحمد بن الحسن بن علي الكلبي ، أبو الحسين : ١٠٧
أحمد بن الحسن بن محمد بن اسحق البوهستاني : ٢٣٨
أحمد بن الحسن المهدي ، يمن : ١٨٩
أحمد بن الحسين بن أحمد بن القاسم المهدي : ١٨٨ ، ١٨٩
أحمد بن حسين بن محمد بن عز الدين : ٣٥٤
أحمد بن الحسين الثائر بن هزوك ، أبو الحسين : ٢٩٣
أحمد حمدي پاشا ، بوسنه : ٢٦٧
أحمد حمدي پاشا ، صدر الأعظم (١٢٩٥هـ) : ٢٤٩
أحمد بن أبي خالد الأحول : ٦
أحمد خان بن خضر خان : ٣١٢
أحمد خان بن يونس : ٤٠٥
أحمد بن الخصيب (الوزير) : ٥ ، ٧
أحمد الخليلي التلمساني : ١٣٤
أحمد بن الخليل ، عمان : ١٩٤
أحمد بن خليل ، الملك الكامل : ١٥٤
أحمد خورشيد ، صدر الأعظم : ٢٤٧
أحمد بن داود بن حسن كاتكو : ٤٣٧
أحمد بن داود بن صالح بن أحمد ، شهاب الدين : ٣٤٥

أحمد دفتردار پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
أحمد دفتردار پاشا ، مصر : ٢٥٣
أحمد دوقلي پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
أحمد الذكي بن اسماعيل : ١٢٥
أحمد الراضي بالله بن المقتدر (نك : ابو العباس) : ٣ ، ٨
أحمد رحمة الله أبو المعالي ، بنتام : ٤٥٣
أحمد بن رمضان ، آطه : ٣٤٠
أحمد بن زهير : ٩٠
أحمد بن زيادة الله بن قرهب : ١٠٧
أحمد بن زيد : ٣٣
أحمد بن زيداق ، أبو العباس : ١٢٥
أحمد بن سرخوش كتخدا پاشا ، بغداد : ٢٥٩
أحمد بن أبي سعيد بن محمد بن ميرانشاه : ٤٠١
أحمد بن سعيد : ٣٤
أحمد بن سعيد بن احمد البوسعيدي : ١٩٩
أحمد بن سعيد الكلابي : ٥٠
أحمد بن سعيد بن مسلم بن قتيبة الباهلي : ٤٩
أحمد بن سكان : ٣٤٨
أحمد بن سليمان بن عبد الرحمن الكردي : ٣٩٨
أحمد بن سليمان بن محمد المتوكل الرسي : ١٨٨
أحمد بن سنجق بن أبي الخير : ٤٠٣
أحمد بن سهل بن هاشم بن الوليد : ٧٩
أحمد سيدي پاشا ، بوده : ٢٥٧
أحمد سيف الدولة المستنصر ، قرطبة : ٩٢
أحمد شابيجي پاشا ، بوسنة : ٢٦٤
أحمد شاه بن سليمان بن شاهنشاه : ٢٢٠
أحمد شاه دُرّ دُرّان ، أفغانستان : ٤٤٧ ، ٤٤٩
أحمد بن شمس الدين بن محمد الكردي : ٣٩٧
أحمد شهاب الدين بن عجلان : ٢٢
أحمد صاري پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
أحمد بن صالح بن شيرزاد القطربلي : ٧
أحمد بن صالح بن غازي بن قره ارسلان : ٣٤٥
أحمد داماد رستم ، صدر الاعظم : ٢٤٢
أحمد بن طاهر ، خوارزمشاه : ٣١٦
أحمد بن طاهر بن محمد خدابنده : ٤٣٩
أحمد طرخونجي پاشا ، صدر الأعظم (سنة ١٠٦٢هـ) : ٢٤٤
أحمد طرخونجي پاشا ، مصر : ٢٥٣

أحمد بن طولون : ٤٤ ، ٤٩ ، ٥٠ ، ١٤٣
أحمد طوپال پاشا ، بغداد : ٢٥٨
أحمد أبو العباس الفضل : ١١٦
أحمد أبو العباس أبو محلي : ١٢٥
أحمد العباس بن أبي مروان عبد الملك : ١٢٥
أحمد بن عبد الرحمن الظاهر ، مرسية : ٩٢
أحمد بن عبد العزيز بن عمر : ٣١٩
أحمد بن عبد العزيز بن القاسم : ٣٠١
أحمد بن عبد الله الثاني ، أبو زيان : ١١٩
أحمد بن عبد الله بن حمزة شمس الدين المتوكل : ١٨٨
أحمد بن عبد الله الخجستاني : ٧٨
أحمد بن عبد الملك بن هاشم : ٢٨٣
أحمد بن عبيد الله بن أحمد بن الخصيب ، أبو العباس : ٨
أحمد بن عبيد الله الأصفهاني ، أبو العباس : ٩
أحمد بن عثمان ، بني غمن : ١٧٠
أحمد عزت پاشا ، صدر الأعظم : ٢٥٠
أحمد عربجي پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤٩
أحمد بن عضد الدولة ، بويهي : ٦٥
أحمد عضد الدولة بن محمد بن عبد الله ابن القاسم : ٨٨
أحمد بن علي بن الأخشيد : ١٤٤
أحمد بن علي الترنكيني : ١٣٤
أحمد بن علي التلمساني : ١٣٣
أحمد بن علي بن صعلوك : ٧١ ، ٢٧٥
أحمد بن علي قراخان : ٣١٢
أحمد الثاني بن علي قره مانلي : ١٣٢
أحمد بن علي بن مقاتل : ٤٤
أحمد بن علي المكرم الصليحي : ١٨٣
أحمد عماد الدين بن محمد كمال الدين بن عبد الله المرتضى بن القاسم بن المظفر الشيباني : ٢٣
أحمد بن عمار بن شاذي : ٦
أحمد بن عمر بن عبد الله بن الأغلب : ١٠٧
أحمد بن عمر شيخ بن تيمور : ٤٠٣
أحمد بن عمر بن محمد بن المسلمة : ٢٠
أحمد بن عيسى بن محمد الشيباني النوشري : ١٨
أحمد غازي پاشا ، بوسنة : ٢٦٥
أحمد بن غالب : ٣٣
أحمد فاضل كوپريلو زاده ، صدر الأعظم : ٢٤٤
أحمد بن فريغون : ٣١١
أحمد بن الفضل ، أبو نصر : ٣٣٩
أحمد بن الفضل بن عبد الملك : ٣٠

أحمد بن الفضل ، الوزير الخُتمى : ۲۳۹
أحمد فندق پاشا ، بوسنه : ۲٦٤
أحمد فؤاد بن اسماعيل ، شاه مصر : ٦٧
أحمد القادر بالله بن اسحق المقتدر : ٤
أحمد بن القاسم ، أئمهٔ صنعاء : ۱۸۹
أحمد بن قاسم ، بنى شهاب : ۱٦۹
أحمد أبو القاسم المُستعلى : ۱٤٥
أحمد قپيدجى پاشا : ۱۳۷
أحمد قره آرناؤد ، صدر الأعظم (۹٦۰ ﻫ) : ۲٤۱
أحمد الأول قره مانلى : ۱۳۲
أحمد بن قسى ، مارتله : ۹۲
أحمد قلايلى قوز ، صدر الاعظم (۱۱۱٦ ﻫ) : ۲٤٥
أحمد كامل پاشا ، بوسنه : ۲٦٥
أحمد كسريه لى پاشا ، بغداد : ۲٦۰
أحمد بن كنون ، أبو العيش : ۱۰۳
أحمد كوپرولوزاده حاجى : ۲٦٥
أحمد كوده بن محمد بن أوزون حسن : ۳۸٤
أحمد بن كيغلغ ، أبو العباس : ٤۲
أحمد المتوكل بن أحمد ، علويان درين : ۱۷۹
أحمد المتوكل بن حمزه ، بنى سليمان درين : ۱۷۸
أحمد بن محمد بن ابراهيم ، سلطان عثمانى : ۲۳۹
أحمد بن محمد بن أحمد بن بانيجور : ۳۰۷
أحمد بن محمد بن الأغلب بن ابراهيم ، أبو محمد : ۱۰٦
أحمد بن محمد ، أمير هَرار : ۱۳۸
أحمد بن محمد البريدى ، أبو عبد الله : ۸ ، ۹ ، ۲۱ ، ٦٥
أحمد بن محمد بن بتى ، أبو الحسن : ۲۰۹
أحمد بن محمد بن أبى الجبر ، أبو العباس : ۲۰۹
أحمد بن محمد بن حامد بن محمد المستوفى : ۲۳۹
أحمد بن محمد بن حسن ، صاحب آتا : ۲۲۳
أحمد بن محمد بن خلف ، أبو جعفر : ۳۰۲
أحمد بن محمد بن داود بن حسن گانگو : ٤۲۸
أحمد بن محمد ، أبو سعيد خوارزمشاه : ۳۱٦
أحمد بن محمد بن سعيد ، أبو جعفر ، شرف الدين بن البلدى : ۱۰
أحمد بن محمد ، شريف مكه : ۳۳
أحمد بن محمد بن أبى طاهر : ۲۷۷
أحمد بن محمد ، عُمان : ۱۹٤
أحمد بن محمد المصرى : ۱۷٦
أحمد بن محمد بن فَريغون ، أبو الحارث : ۳۱۱
أحمد بن محمد بن المُحتاج : ۷۹
أحمد بن محمد بن مُراد بن سليم ، سلطان عثمانى : ۲۳۹
أحمد بن محمد بن المظفر : ۳۱۰
أحمد بن محمد بن المظفر ، عماد الدين : ۲۷۹
أحمد بن محمد بن المظفر بن المحتاج : ۷۲
أحمد بن محمد على بن مظفر الدين : ۳۹٤
أحمد بن محمد بن ميمون ، أبو الخير : ۸
أحمد بن محمد ناصر الدين ، ابن الناقد ، ابو الأزهر : ۱۱
أحمد بن محمد الثانى الوطّاسى : ۱۲۳
أحمد بن محمد بن يحيى الواثق : ٦٥
أحمد بن محمود بن لطيف خان ، گجرات : ٤۳٦
أحمد بن محمود بن محمد بن همايون : ٤۳۷
أحمد مختار غازى ، صدر الأعظم : ۲٥۰
أحمد بن مرزوق بن أبى عُماره : ۱۱٥
أحمد بن مروان أبو نصر : ۲۰٦
أحمد بن مزاحم بن خاقان التركى : ٤۹
أحمد بن مُزنى : ۱۱۸
أحمد المستظهر بالله بن المقتدى ، ابو العباس (نک : المستظهر بالله) : ٤
أحمد المستعين بالله بن محمد بن المعتصم ، (نک : أبوالعباس) : ۲
أحمد المستعين بن يوسف بن أحمد بن سليمان بن هود : ۹۰
أحمد المستنصر بن ابراهيم المرينى : ۱۲۲
أحمد المستنصر بن الظاهر ، خليفه عباسى درمصر : ٤
أحمد الثانى المستنصر ، ابو العباس : ۱۱٦
أحمد المستنصر بن عبد الملك بن أحمد بن هود : ۹۰
أحمد بن مصطفى ، باى تونس : ۱۳۱
أحمد بن المُطّلب : ۳۳
أحمد مظهر پاشا ، بوسنه : ۲٦۷
أحمد بن المعتصم بن مَعن : ۹۰
أحمد المعتصم بن موسى الزيانى ، ابو العباس : ۱۱۹
أحمد المعتضد بالله بن الموفق بن المتوكل (نک : ابوالعباس) : ۳ ، ۷
أحمد المعتمد على الله بن المتوكل : ۳ ، ۷
أحمد مُفتش كيايا پاشا ، مصر : ۲٥۳
أحمد المقتدر بن سليمان بن هود : ۹۰ ، ۹۱
أحمد ملك ، صدر الأعظم (۱۰٦۰ ﻫ) : ۲٤۳
أحمد بن ماهم ، بنى معن : ۱۷۱
أحمد بن منصور الشرق : ۱۳٤
أحمد الاول المنصور بن محمد المهدى ، ابو العباس : ۱۲٥
أحمد موره لى پاشا ، بوسنه : ۲٦٥
أحمد بن المؤيد شيخ شهاب الدين : ۱۹۳
أحمد ميخاليجلى پاشا ، بوده : ۲٥٥ ، ۲٥٦
أحمد بن ميمون ، أمير سجلماسه : ۱۰۲
أحمد بن الناصر شهاب الدين : ۱٦۳
أحمد الناصر لدين الله بن المستضيء ، ابو العباس ، (نک. الناصر لدين الله) : ٤
أحمد نشانجى قوانوز ، صدر الأعظم : ۲٤٤
أحمد بن نصير بن حمزه بن مالك الخزاعى : ٦۹
أحمد بن نظام الملك البحرى : ٤۳۸
أحمد بن نظام الملك ، ابو نصر : ۱۰
أحمد هزارپاره ، صدر الأعظم (۱۰٥۷ ﻫ) : ۲٤۳
أحمد هرسك زاده ، صدر الأعظم : ۲٤۱
أحمد وفيق ، صدر الأعظم : ۲٤۹
أحمد بن يحيى الناصر الرّسى : ۱۸۷
أحمد بن يحيى اليحصُبى : ۸۷
أحمد بن يزيد بن أسيد السلمى : ۲۷٤
أحمد بن يعقوب : ۱۰٦
أحمد بن يوسف البلقى ، تمبكتو : ۱۳۲
أحمد بن يوسف بن القاسم : ٦
أبو احمد بن حمّاد الموصلى : ٥۸
أبو احمد (نک : طلحه الموفق)
أبو احمد (العباس بن الحسن بن احمد بن القاسم الجرجانى) : ۷
أبو احمد (نک : القاسم بن المظفر الشيبانى) : ۲۳
الاحنف بن قيس : ۷٥
أبو الاحوص مَعن : ۹۱
إختيار الدين غازى شاه ، بنگاله : ٤۲۷
إختيار الدين يوزبك ، بنگاله : ٤۲٦
أخستان بن فريبرز بن گرشاسب : ۲۷۹
أخستان بن منوچهر : ۲۷۹
إدريس الثانى بن إدريس : ۱۰۳
إدريس پاشا ، بوسنه : ۲٦۲
إدريس بن الحسن : ۳۳
إدريس الأول بن عبد الله بن الحسن : ۱۰۳
إدريس بن على بن حمود : ۸٦

ادریس بن قتاده : ۳۱
ادریس الثانی بن یحیی : ۸۶
ادریس الثالث بن یحیی : ۸۶
ادریس بن یعقوب بن یوسف بن عبد المؤمن ، أبو العلاء : ۱۱٤
آدم ، صدر الأعظم (۱۲۹٤ ھ) : ۲٤۹
أربا خان : ۲۸۰
أرتق أرسلان بن ایلغازی بن ألپی : ۲٤٥
أرتقشاه بن الخضر بن ابراهیم : ۳٤٤
أرتنا بن جعفر : ۲۳۲
ارتنا ، علاء الدین : ۲۱۸
أرجوز (نک : برکوج بن أولغ طرخان) : ٤۲ ، ٤۹
أرخان بن عثمان : ۲۳۹
أرخان بن منتشا : ۲۳۰
أردشیر ، أتابک شوانکاره : ۲٥۲
أردشیر بن باحرب : ۲۹۱
أردشیر بن حسن بن رستم : ۲۸٦
أردشیر شاه : ۳۱۱
أردشیر بن کینخوار : ۲۸۷
أردشیر بن ناموَر : ۲۹۱
أرغبغا بن تولوی : ۳٦۰
أرغون بن آباقا : ۳٦۲
أرغون الدوادار الکاملی : ٤۷ ، ٥٤
أرغون شاه بن قلیچ ارسلان : ۲۱٥
أرکطای : ٤۷ ، ٥٤
أرگنه خاتون بنت جو توکن : ۳۷۰
ارنگ خان ، خیوه : ٤۰۹
أروج بن یعقوب بارباروس الأول : ۱۱۹ ، ۱۲٦
أزدمر ، عامل حلب : ٥٥
أبو الأزهر (نک : أحمد بن محمد ناصر الدین بن الناقد)
آسانکین الترکی : ٥۷
أسامة بن زید : ۳۸
أستاد سیس : ۷۲
الأستاذ الطغرائی ، (نک : الحسین بن علی بن عبد الصمد)
اسفندار بن محمد : ۲۹۱
اسحق آقاشاه نیاز : ٤۰۹
اسحق بن ابراهیم ، أبو البیس : ۱۷٦
اسحق بن ابراهیم بن الحسین : ۲۹۹
اسحق بن ابراهیم بن صالح بن علی : ٤۳
اسحق بن ابراهیم بن محمد بن علاء الدین : ۲۳٦
اسحق بن ابراهیم بن مصعب : ۷۰
اسحق بن أحمد بن اسماعیل : ۳۰٦
اسحق بن إلیاس بن صاروخان : ۲۳٦
اسحق البرزالی : ۸۷
اسحق پاشا ، صدر الأعظم : ۲٤۱
اسحق بک بن دندار : ۲۳۹
اسحق بک ، بوسنة : ۲٦۱
اسحق بن سلیمان بن علی العباسی : ٤۱٦
اسحق بن سلیمان بن علی بن عبد الله بن العباس : ۲۷ ، ٤۰ ، ٦٤
اسحق شاه بن عوض شاه : ۲۲۳
اسحق بن الصباح الکندی : ٦۸ ، ٦۹
اسحق بن العباس : ٦٥
اسحق بن علی بن یوسف : ۱۱۳
اسحق بن عیسى بن علی السجاد العباسی : ۳٦ ، ٦٤
اسحق بن کنداجیق : ٥۷ ، ٥۸
اسحق بن محمد : ٥۷
اسحق بن محمد بن اسحق بن غانیه : ۹۱
اسحق بن مراد بن تنیج : ۳۲۹
اسحق بن منکوجک : ۲۱۹
اسحق بن أبی منهال : ۱۰۷
اسحق بن موسى بن عیسى العباسی : ۱۷٦
اسحق بن یحیی بن معاذ الختلانی : ٤۱
أبو اسحق ، (نک : ابراهیم المتقی لله ابن المقتدر)
ابو اسحق السهلی : ۳۲٦
ابو اسحق (نک : محمد المعتصم بالله ابن الرشید)
ابو اسحق (نک : محمد المهتدی بالله ابن الواثق)
ابو اسحق بن محمود اینجو : ۲۸۰
اسد بن عبد الله القسری : ۷۷
اسد بن الفرات : ۱۰٦
اسد بن یزید بن مزید بن زائدة الشیبانی : ٥۷ ، ۲۷٤ ، ۲۷۷
اسد الدولة (نک : صالح بن مرداس)
اسد الدین کلاثی بن مجاهد الدین : ۲۹٥
اسعد بن ابراهیم ، بنی یعفر : ۱۸۰
أسعد بن عبد الرحمن : ۷۰
أسفار بن شیرویه الدیلمی : ۷۱
أسفار بن کردویه : ۳۲۲
اسفندیار بن بایزید بن عادل : ۲۷٤
اسفندیار سربداری : ۲۸۱
اسفندیار بن عرب محمد : ٤۰۹
اسکندر پاشا ، بودة : ۲٥٥
اسکندر پاشا ، بوسنة : ۲٦۲
اسکندر پاشا ، مصر : ۲٥۱
اسکندر بک ، بوسنة : ۲٦۱
اسکندر بن جانی : ٤۰۳
اسکندر چرکس پاشا ، مصر : ۲٥۱
اسکندر ، روملی لوند : ۱۸٦
اسکندر بن زیاد : ۲۹۱
اسکندر الشیخی بن أفراسیاب : ۲۸۷
اسکندر ، عامل عین : ۱۸٦
اسکندر بن عمر شیخ : ٤۰۷
اسکندر بن قابوس بن وشمگیر : ۳۳۰
اسکندر بن قرا یوسف : ۳۸۳
اسکندر بن کیومرث : ۲۹۲
اسکندر مودا ، سوملترا : ٤٥۲
اسلام خان ، بنگاله : ٤٤۳
اسلام بن شیرشاه بن اسماعیل : ٤٤۳
اسلام گرائی بن دولت : ۳٦۷
اسلام گرائی بن سلامت : ۳٦۸
اسلام گرائی بن محمد : ۳٦۷
أسلم بن زرعة : ۳٦
اسماعیل بن آلتون تاش : ۳۱۷
اسماعیل بن ابراهیم ، أبو الحسن : ۲۲٤
اسماعیل بن ابراهیم ، کشمیر : ٤۳۳
اسماعیل بن ابراهیم بن گشتکین : ۲۲۱
اسماعیل بن أحمد بن أسد : ۳۰۹
اسماعیل بن أحمد ، بنی رسول : ۱۸٤
اسماعیل بن أحمد السامانی : ۷۹
اسماعیل بن أحمد ، عامل ری : ۷۱
اسماعیل بن أرسلان جیق : ٦٦ ، ۷۳
اسماعیل بن اسماعیل الثقفی : ۹۸
اسماعیل پاشا بن ابراهیم : ۱٦۷
اسماعیل پاشا ، بغداد : ۲٦۰
اسماعیل پاشا ، بوسنة : ۲٦۲ ، ۲٦٥
اسماعیل پاشا ، مصر (۱۱۰٦ ھ) : ۲٥۳
اسماعیل بن برهان بن حسین ، دکن : ٤۳۹
اسماعیل بن بلبل ، أبو الصقر : ۷

اسماعیل بوسنه لی ، بوسنه : ۲۶۳
اسماعیل بوشناق پاشا ، بوده : ۲۵۷
اسماعیل حافظ ، صدر الأعظم : ۲۴۷
اسماعیل بن حیدر صفوی : ۲۸۷ ، ۳۸۸، ۳۹۵
اسماعیل بن خالد بن عبد الله بن خالد القسری : ۵۶
اسماعیل خان شکی : ۲۸۷
اسماعیل بن زکریا : ۶۱
اسماعیل السّفاك بن یوسف الأخیضر : ۱۷۷
اسماعیل بن السید مرتضی الصفوی : ۳۵۴ ، ۳۸۵ ، ۳۸۸ ، ۴۰۳
اسماعیل بن سبکتکین : ۴۱۶
اسماعیل ، شمس الملوك : ۴۹
اسماعیل الصالح ، عامل حلب : ۵۳
اسماعیل بن صالح بن علی بن عبد الله بن العباس : ۴۰
اسماعیل بن طغتکین ، معزّ الدین : ۱۵۲ ، ۳۴۰
اسماعیل بن طهماسب بن اسماعیل : ۳۸۸
اسماعیل الظافر بن عبد الرحمن بن سلیمان بن ذی النون : ۸۹
اسماعیل بن عبّاد بن عباد الطالقانی : ۳۳۹
اسماعیل بن العباس ، مهد الدین : ۱۸۴
اسماعیل بن عبد الله بن أبی المهاجر دینار : ۹۹
اسماعیل بن علی بن عبد الله : ۵۶
اسماعیل بن عمر الظلوری : ۴۷
اسماعیل بن عیسی بن موسی : ۴۰
اسماعیل بن فرج بن نصر : ۹۳
اسماعیل بن القاسم المتوکل : ۱۸۹
اسماعیل بن القائم الفاطمی ، المنصور : ۱۴۴
اسماعیل کوپرجی ، صدر الأعظم : ۲۴۵
اسماعیل بن لؤلؤ : ۳۴۱
اسماعیل المنتصر بن نوح ، أبو ابراهیم : ۳۰۶
اسماعیل أبو المنصور الظافر : ۱۴۵
اسماعیل بن الناصر عماد الدین الصالح : ۱۶۳
اسماعیل نشانجی ، صدر الأعظم (۱۰۹۹ھ) : ۲۴۴
اسماعیل بن یاغی بسان : ۲۳۱
اسماعیل بن یاقوتی سلجوق : ۳۴۸
اسماعیل الثالث بن یحیی : ۱۸۴
اسماعیل بن یوسف بن اسماعیل بن فرج بن نصر : ۹۳
اسماعیل بن یوسف شاه ، دکن : ۴۳۹
أشرف ، بلوچستان : ۴۴۹
إسن بغا بن دووا : ۳۷۰
اسن بکا بن أویس : ۴۰۵
إسن تیمور بن آبوقان : ۳۷۰
الأسود الحرشی : ۱۸۰
الأسود العنسی : ۱۷۵
الأشتر النخعی (نک : مالك بن الحارث)
الأشدق (نک : عمرو بن سعید بن العاص)
أشرس بن عبد الله السلمی : ۷۷
أشرف ، بنی أشرف : ۲۳۱
الأشرف (نک : إینال العلائی)
الأشرف (نک : برسبای سیف الدین)
الأشرف بن تیمور تاش چوپان : ۳۸۰
الأشرف (نک : شعبان ناصر الدین)
أشرف بن عبد الله ، شاه إیران : ۲۸۸
الأشرف (نک : قایتبای)
الاشرف کُجك بن الناصر علاء الدین : ۱۶۳
إشناس ، أبو جعفر : ۴۱
أبو الأصبغ (نک : عیسی بن محمد)
آصف الدوله بن شجاع الدوله : ۴۴۴
أصلم : ۴۷
الاطروش : (نک : أقبغا الجمالی)
الاطروش العلوی : ۷۹
أعظم خان ، بنگاله : ۴۴۳
أعظم بن دوست محمد بن پاینده : ۴۴۷
أعظم شاه ، امپراطور مغول : ۴۴۲
الأغلب بن سالم بن عقّال التمیمی : ۱۰۰
الأغلب السعدی بن ابراهیم ، أبو عقال : ۱۰۶
أغلمش (نایب أوزبك بن الپهلوان) : ۷۳
أغور بن رستم بن حسین : ۳۵۴
أفراسیاب ، مازندران : ۲۸۷
أفراسیاب بن یوسف بن أحمد بن ألب أرغون : ۳۵۳
الأفشین (نک : حیدر بن کاووس)
الافضل بن بدر الجمالی ، أبو القاسم شاهنشاه : ۱۴۹
أفضل بن دوست محمد ، افغانستان : ۴۴۷
أفضل الدوله (نک : محبوب علی)
ابن الافطس (نک : عبد الله بن مسلمه التجیبی)
الاقلح بن العباس : ۱۰۱
الاقلح بن عبد الوهاب ، أبو سعید : ۱۰۱
أقبارجی بن آدسای : ۳۶۰
اقبال الدوله (نک : علی بن مجاهد)
إقبال خان بن ظفر : ۴۲۳
إقبال المؤیدی : ۵۵
أقبغا الأطروش الکدبانی الجمالی : ۵۴
اقبغا الجمالی : ۴۸
آقش الأفرم : ۴۷
آقطغان الظاهری : ۵۳
آق محمد پاشا ، بغداد : ۲۵۹
أقوش النجیبی الصالحی : ۴۷
أکتای : ۴۸
أکبر جلال الدین أبو الفتح ، امپراطور : ۴۲۸ ، ۴۳۰ ، ۴۳۳ ، ۴۳۶ ، ۴۳۹ ، ۴۴۲ ، ۴۴۶
أکبر الثانی ، محمد معین الدین : ۴۴۳
إکماوت ، لورد : ۱۲۹
آلپ أرسلان بن رضوان بن تتش : ۳۳۴
آلپ أرسلان بن رضوان بن تتش : ۵۱ ، ۵۲ ، ۶۰ ، ۷۳ ، ۸۰ ، ۲۱۹ ، ۲۸۲ ، ۳۳۳ ، ۳۳۴ ، ۳۳۷ ، ۳۳۸
آلپ أرسلان بن محمود السلجوقی : ۳۴۱
آلپ أرغون بن مراداسب : ۳۵۳
آلپ تکین غزنوی : ۸۰ ، ۴۱۶
البتکین المزی : ۴۴
ألپ خواجه : ۳۹۵
ألبك بن أوسوخان : ۳۶۰
ألپی بن تیمور تاش بن إیلغازی نجم الدین : ۳۴۵
ألب بُزُك بن چوپان : ۳۳۳
إلتمیش الترکی : ۷۱
آلتیقباش بن مسعود بن کیکاوس : ۳۷۲
ألتیغبا عثمانی : ۴۸
آلتینتاش : ۶۶
الجنا : ۴۷
الطنبغا الحلبی : ۵۴
الطنبغا الناصری : ۵۳
ألفونس السادس : ۸۹
الله قلی بن محمد رحیم : ۴۰۹
الله وردی خان (نک : میرزا محمد علی)
إلمام بن إبراهیم : ۳۷۴
ألو برلو : ۳۲۹
ألوند بن یوسف بن أوزون حسن : ۳۸۴
إلیاس بك ، بوسنة : ۲۶۱
إلیاس بك بن دلهار : ۳۲۹
إلیاس بن حبیب الفهری : ۹۹

إلياس خواجة بن تغلق تيمور : ٤٠٥
إلياس خواجه بن توقاق : ٣٧٠
إلياس بن صاروخان : ٢٢٦
إلياس بن أبي القاسم ، أبو الوزير : ١٠٢
إلياس بن محمد بن أورخان : ٢٣٠
إلياس أبو منصور ، إمام نفوسه : ١٠١
أماجور : ٤٣
إمام الحق (نك : عبد الله المستكفي بالله ابن المكتفي) .
إمام قلي بن دين محمد بن جان : ٤٠٦
أمان الله خان بن حبيب الله ، أفغانستان : ٤٤٧
أمجد علي بن محمد علي ، أود : ٤٤٥
أمبان ، بني مهناد ، مدينة : ١٧٨
أمير بن أحمر اليشكري : ٧٦
الأمير الأذرعي ، بني شهاب : ١٦٨
أمير أميران : ٤٧ ، ٨١
أمير بن بريد ، بدكن : ٤٣٩
أمير الجيوش (نك : الأفضل بن بدر الجمالي)
أمير الجيوش (نك : أنوشتكين)
أمير الجيوش (نك : بدر الجمالي)
أمير دبياج مظفر سلطان : ٢٩٦
الأمير السيد (نك : نصر بن علي)
أمير شاه رخ : ٣٦٦
أمير عباس ، حاكم سلجوقي : ٧٣
أمير بن قاسم بريد : ٤٣٩
أمير كيا : ٢٩٥
أمير نصرت ، جزيرة هرمز : ٢٨٧
أمين خان ، بنگاله : ٤٣٦
أمين الدولة (نك : الحسن بن عمار)
الأمين ، (محمد بن الرشيد) : ٣ ، ٦ ، ١٥ ، ٣٦ ، ٣٧ ، ٤٠ ، ٥٧ ، ٦٤ ، ٦٩ ، ٧٠
أمية بن عبد الله بن خالد بن أسيد بن أبي العيص : ٧٦
ابن الانباري ، الوزير : ١٤٨
انتصار بن يحيى المصمودي : ٤٦
إنتميش بن صاحكرائي : ٣٧٤
أنر بن عبد الله : ٣٤٠
أنس بن أبي أناس بن دبيم بن زياد الحارثي : ٧٩
أنككمور يكتو بن أوسوخان : ٣٦٠
أنوجور الأخشيد : ٤٤ ، ١٤٣
أنوش تكين الدزبري : ٤٥ ، ٥١ ، ٢٠٤
أنوشتكين غرشاه : ٣١٣
أنوشروان بن خالد بن محمد الكاشاني ، شرف الدين : ١٠ ، ٣٣٩ ، ٣٤٠
أنوته بن أبي الغازي بن عرب محمد : ٤٠٩
أنو شيروان بن لشكري : ٢٨٢
أنو شيروان بن منوچهر ، أبو كاليجار : ٣٢٠
أنيس الفاتكي : ١٨٢
أوج بك : ٢٢٨
الأوحد بن المكرم ، أبو محمد : ٣٢٥ ، ٣٢٦
أوردو ملك مرداد : ٣٩٥
أورنگ زيب ، عالمگير : ٤٣٩ ، ٤٤٠ ، ٤٤٢
أوروس ، قبيلة سفيد : ٣٦٦
أوروس محمد : ٣٧٤
أوزبك بن باتو غياث الدين : ٣٦٣
أوزبك بن البهلوان : ٧٣
أوزبك پهلوان بن محمد بن إيلدكز : ٣٤٩
أوزدمر أغلو عثمان ، عامل عثماني درين : ١٨٧
اوزون حسن بن علي بن قرايولك : ٢٨٣ ، ٢٨٤
أوس بن ثعلبة بن زفر بن وديعة بن مالك : ٧٦
أوسوخان بن طوغان تيمور : ٣٦٠
أوكتاي بن چنگيز : ٣٦٠
أوككتو بن تايسونك : ٣٦٠
أولاغچي بن باتو : ٣٦٣
أولجاي تيمور بن ألبك : ٣٦٠
أولجايتو بن أرغون : ٣٦٢
أولجايتو بن جيمكين : ٣٦٠
أولوج علي ، حاكم الجزائر : ١٢٧
أولوغ بك بن أبي سعيد بن محمد : ٤٠٣
أولوغ بك بن شاه رخ : ٤٠١
أولوغ محمد : ٣٧٤
أوتار ، جاميان درسنه : ٤٣٩
أويس باشا ، يودم : ٢٥٥
أويس باشا ، مصر : ٢٥١
أويس باشا ، يمين : ١٨٦
أويس بن بيستون : ٢٩٢
أويس بن حسن الجلائري : ٦١ ، ٢٧٧
أويس خان بن شير علي بن خضر : ٤٠٥
أويس بن ولد بن علي بن أويس : ٢٧٧
إياس باشا ، بغداد : ٢٥٨
إياس باشا ، صدر الأعظم : ٢٤١
إياس بن الحكم : ٦٣
إياس بن صريم الدين ابراهيم : ٤٨
إياس ، عامل حلب : ٥٤
أيبك الحموي : ٤٧
إيتاخ التركي ، يمين : ١٧٧
أيتكين جب : ٣٣٧
أيتكين السليماني : ٣٣٧
أيتمش الأشرفي : ٥٥
أيدمر الأنوكي الأشرفي الدوادار : ٥٤
أيدمر الظاهري : ٤٧
إيرانشاه بن تورانشاه : ٢٧٥
إيردانا بن عبد الرحيم : ٤١١
إيزابلا : ٩٤
إيل أرسلان بن آتسز : ٣١٧
إيلالدي بن إبراهيم بن ينال : ٣١١
إيلبارس بن بركه بن يادگار : ٤٠٨
إيلبارس خان خيوه : ٤٠٩
إيلبان : ٣٦٥
إيلتتميش بن آيبك القطبي : ٤٣٣
إيلتوزر بن عوض إيناق : ٤٠٩
إيلچي كداي بن دووا : ٣٧٠
إيلدكز أتابك آذربايجان : ٣٤٩
إيلغازي بن أرتق : ٥٢ ، ٣٣٤ ، ٣٣٧ ، ٣٤٨
إيلغازي بن ألبي بن تيمورتاش قطب الدين : ٣٤٥
أيلتكر بن أبي بكر : ٤٠٢
أيم كلنجه بن مراثي كباد كلافه : ٤٥٠
إيناك الحكمي : ٤٨
إيناك العلائي الظاهري : ١٦٤
ايوب باشا ، مصر : ٢٥٢
ايوب بن حبيب اللخمي : ٨٥
ايوب ابو الحسن ، إمام نفوسة : ١٠١
ايوب بن شاذي : ٤٩
ايوب شاه ، افغانستان : ٤٤٧
ايوب بن شرحبيل بن أكشوم : ٣٨
ايوب بن شير علي بن دوست محمد : ٤٤٧
ايوب ضياء الدين الوزير : ٣٥٠
ايوب بن طغتكين الملك الناصر : ١٥٧
ابو ايوب (نك : سليمان بن أبي سليمان مخلد الموريانى الخوزي)
ابو ايوب (نك : سليمان المستعين ابن هود)
ابو أيوب (نك : سليمان بن وهب بن سعيد بن عمرو بن الحصين)
ابو ايوب ، عامل بمدينة : ٣٥

(ب)

بابا حسن ، داى الجزائر : ١٢٨
بابا خان بن حسين قلى : ٢٨٩
بابا سيد بن طالب حمادى الشرقى : ١٣٤
بابا سيد بن القائم حمادى وزنكو : ١٣٦
بابا على بن منصور الترركيى : ١٣٦
بابر بن بايسنقر بن شاه رخ : ٤٠٣
بابر ظهير الدين ، امبراطور : ٤٢٢ ، ٤٣٠ ، ٤٤٢
بابشاد : ٣٣٦
بابكر بن محمد سيدى : ١٣٥
باتوسين بن جوجى : ٣٦٣
باحمد بن بابكر بن القم منصور الدرعى : ١٣٦
باحمد سالم الحسانى : ١٣٤
باحمد بن يحيى بن المبارك الدرعى : ١٣٥
باحرب بن زرين كمر : ٢٩١
بادوسپان بن خورزاد : ٢٩٠
بادوسپان بن فريدون : ٢٩١
بادوسپان بن گيل : ٢٩٠
باديس بن حبوس : ٨٧
باديس بن منصور ، أبو مناد : ١٠٩
باديس بن المنصور بن الناصر الحادى : ١١٠
بارباروس الأول ، (نك : أروج بن يعقوب)
بارز طغان : ٤٥ ، ٢٢٢
بازبهادر بن شجاع ، مالوه : ٤٣٢
بازمار الخادم (غلام مفلح) : ٥٠
باقى محمد بن جان : ٤٠٦
بالى بك ، بوده : ٢٥٥
باو ، مازندران : ٢٨٦
بايان ، قبيله سفيد : ٣٦٥
بايدوين تراقاى : ٣٦٢
بايزيد بن أويس الجلائرى : ٦١
بايزيد بن حسين بن حسن بزرگ : ٢٧٧
بايزيد شاه بن سليمان ، بنگاله : ٤٢٨
بايزيد بن مراد بن أرخان : ٢٢٤ ، ٢٢٩
بايزيد بن محمد مراد بن محمد : ٢٢٩
بايزيد يلديرم : ٢٢٨
بايسنقر بن محمود بن أبى سعيد : ٤٠١
بايسنقر بن يعقوب بن أوزون حسن : ٣٨٤
بايتازى ، كشمير : ٤٣٣
بايقرا بن عمر شيخ بن تيمور : ٤٠٢
بجكم الرائق ، أبو الحسين : ١١ ، ١٢
بختيار بن أحمد بن بويه ، أبو منصور : ٣٢٢ ، ٣٢٤
بختيار السلار : ٤٦ ، ٢٧٦
بختيار محمد خلجى : ٤١٩
أبو البخترى (نك : وهب بن منبه)
بدر الجمالى المستنصرى ، أبو النجم : ٤٥ ، ١٤٩
بدر بن شمس الدين بن محمد الكردى : ٢٩٧
بدر العالم شريف هاشم ، سوماترا : ٤٥٢
بدر بن عبد الله : ٤٤
بدر بن عبد الله المتضدى : ٧٥
بدر بن عز الدين بن عبدال : ٢٩٧
بدر العطار : ٤٥
بدر بن على بن بدر الكردى : ٢٩٧
بدر الكردى : ٢١
بدر بن مسعود بن بدر ، جلال الدين : ٣٥٤
بدر الدين بن عيسى بن مجد الدين : ٢٩٧
بدر الدين لؤلؤ : ٢٣٤
بدر الدين : (نك : محمد بن مازن المظفى)
بدر الدين محمود ، پالمبانگ : ٤٥٣
بدر الدين (نك : محمود بن قرامان)
براق خان بن يسن دروا : ٢٧٠
براك حاجب قتلغ خان : ٣٥٦
برجوان الصقلى ، أبو الفتح الأستاذ : ١٤٨
برجيس قدر بن واجد على : ٤٤٥
بردى بك بن باتو : ٣٦٣
برز القمى (نك : محمد بن محمد بن عبد الكريم مؤيد الدين)
برسباى سيف الدين : ١٦٣
برسباى ، عامل يمن : ١٨٦
برسباى الناصرى : ٥٥
برسق ، شحنه : ٢٢٧
برغش بن سعيد : ١٩٦
برقچين خاتون : ٣٦٣
برقوق بن أنس العثمانى ، سيف الدين : ١٦٣
بركات بن الحسن بن عجلان : ٣٢
بركات بن محمد : ٣٣
بركات بن محمد بن اسماعيل : ١٩٤
أبو البركات : (نك : جهير معتمد الدولة كافى الكفاة) : ٢٤
أبو البركات بن سلمه الدركزينى : ٢٤٠
أبو البركات بن علوان بن ثمال : ٢١٠
بركه بن جوجى : ٣٦٣
بركه خان ناصر الدين السعيد : ١٦٢
بركه بن المقلد العقيلى أبو كامل : ٥٩ ، ٢٠٥
بركياروق بن ألب ارسلان : ٢٢٧
بركياروق شاه بن قليج ارسلان : ٧٣ ، ٨٥ ، ٢١٥
بركياروق بن ملكشاه أبو المظفر : ٢٢٣ ، ٢٢٨
برمك : ١٣
برهان بن أحمد بن نظام الملك البحرى : ٤٣٨
برهان بن تونال خان : ٤٣٨
برهان بن حسين بن برهان ، دكن : ٤٣٩
برهان بن دريا بن علاء الدين : ٤٣٨
برهان سلطان : ٤٠٤
برهان على بن خليل الله : ٢٨٠
برهان الدين (نك : عبد العزيز بن عمر)
برهان الدين (نك : موسى بن محمود)
برهان الملك : (نك : محمد أمين سعادت خان)
بزان خان ، جورجيا : ٢٩٦
بزرگ أميد بن الحسن الصباح : ٣٢٩
بزغش : ٨١
البساسيرى : ٤ ، ٩ ، ١٩ ، ٢٠ ، ٢١ ، ٤٩ ، ٩٦ ، ٩٩ ، ٢٠٥
بساط بن مرخاب بن مأمون : ٢٩٦
بسطام بن عمرو التغلبى : ٢٧١ ، ٤١٦
بشاره الأخشيدى : ٤٤
بشر بن أرطاه : ٦٢
بشر بن داود بن يزيد : ٤١٦
بشر بن صفوان بن طويل بن بشر : ٣٨ ، ٩٩
بشر بن مروان بن الحكم : ٦٢ ، ٦٨
بشير باشا حاكم الجزائر : ١٢٧
بشير بن على ، بنى معن : ١٧٠
بشير بن محسن ، بنى شهاب : ١٦٩
بغا الشرابى : ٢٧٤
بك أبه المحمردى : ٢٢٧
بكار بن عبد الله بن مصعب : ٢٧
بكار بن مسلم العقيلى : ٢٧٣
بكتاش باشا ، بوده : ٢٥٦

بکتاش بن تتش : ۴۹
بکتاش خان ، والی بغداد : ۲۵۹
بکتوزون : ۸۰
بکتیمور ، غلام ابراهیم ظهیر الدین : ۳۴۸
بکجور : ۴۴ ، ۵۰
بکر پاشا ، بوسنه : ۲۶۳ ، ۲۶۶
بکر پاشا ، مصر : ۲۵۴
بکر بن سلیمان بن ماوند : ۳۹۸
بکر بن مالک الفرغانی : ۷۹
بکر بن محمد بن إلیاس : ۷۹
أبو بکر بن الأفلح : ۱۰۱
أبو بکر بن برهان : ۲۸۰
أبو بکر بن حسن ، جزایرالدیف : ۴۵۰
أبو بکر بن حسین ، بنی شهاب : ۱۶۹
أبو بکر شاه بن ظفر بن فیروز : ۴۲۳
أبو بکر الشهید بن یحیی : ۱۱۵
أبو بکر طغان شاه بن المؤید ناصر الدین ملکشاه بن تکش : ۸۱
أبو بکر الصدیق (نک : عبد الله عتیق)
أبو بکر بن عبد الحق المرینی ، أبو یحیی : ۱۲۲
أبو بکر بن عبد العزیز بن عبد الرحمن بن أبی عامر : ۸۹
أبو بکر بن عبد المنان ، أمیر هرار : ۱۳۸
أبو بکر بن عمر اللمتونی : ۱۱۳
أبو بکر بن غازی ، (الملك الصالح) : ۱۵۴
أبو بکر قتلغ خان بن سعد بن زنگی : ۳۵۰
أبو بکر بن قره أرسلان بن داود : ۳۴۴
أبو بکر الثانی المتوکل : ۱۱۶
أبو بکر بن محمد بن إیلدگز ، نصرة الدین : ۳۴۹
أبو بکر (نک : محمد بن رائق)
أبو بکر (نک : محمد بن سعید بن مزین)
أبو بکر محمد بن عبد الله ، (الملك الکامل) : ۱۵۴
أبو بکر (نک : محمد بن علی بن مقاتل)
أبو بکر بن محمد بن عمرو بن حزم : ۳۶
أبو بکر محمد بن القاسم بن المظفر الشیبانی : ۲۳
أبو بکر (نک : محمد الواثق بن محمد بن یوسف بن هود)
أبو بکر المعتضد الأول بن المستکفی ، أبو الفتح (نک : المعتضد الاول) : ۴
أبو بکر (نک : منصور بن أبی القاسم نصر ، ظهیر الدین)
أبو بکر بن میرانشاه بن تیمور : ۶۱
أبو بکر بن الناصر سیف الدین : ۱۹۳
أبو بکر بن نور الدین بن أبی بکر : ۳۵۴
بکیر سوباشی الانکشاری : ۲۵۸
بکیر بن وشاح : ۷۶
بلال بن أبی بکره : ۶۳
بلبان بن ایلتتمیش بن آیبك : ۴۲۲
بلبان الطباخی : ۵۴
بلبان ، غلام سکمان : ۳۴۸
بلبان سیف الدین : ۱۶۴
بلتکین الترکی : ۴۴
بلج بن بشر القشیری : ۸۵
بلعرب بن سلطان بن سیف : ۱۹۴
بلکا تکین ، غلام ألب تکین : ۴۱۶
بلکین بن حبوس : ۸۷
بلکین بن زیری بن مناد : ۱۰۹
بلکین بن محمد : ۱۱۰
بلیق بن بهرام : ۵۲
بندر بن طلال : ۱۹۱
بنکو الشرق بن محمد المداسی ، الفقیه : ۱۲۴
بهاء الدوله ، (نک : ثروان بن وهب)
بهاء الدوله (نک : طارق الصقلبی) : ۴۵
بهاء الدوله ، (نک : فیروز خاخسرو)
بهاء الدوله ، (نک : منصور بن دبیس)
بهاء الدین ، (نک : ایرانشاه بن تورانشاه)
بهاء الدین زهیر بن محمد بن علی بن یحیی بن الحسن بن جعفر بن منصور : ۱۵
بهاء الدین (نک : سام بن حسین)
بهاء الدین (نک : سام بن محمد)
بهاء الدین (نک : سام بن محمود)
بهاء الدین ، (طاهر بن نصر بن أحمد)
بهاء الدین القاضی : ۵۳
بهاء الدین کردی : ۲۳۰
بهاء الدین محمد ، پالبانك : ۴۵۳
بهاء الدین ، (نک : مسعود بن علی)
بهاء الدین بن مظفر الدین : ۳۵۲
بهادر بن ابراهیم بن برهان ، دکن : ۴۳۹
بهادر شاه بن راجه علی بن مبارك : ۴۳۵
بهادر شاه ، سراج الدین : ۴۴۳
بهادر گرایلی بن سلامت : ۳۶۸
بهادر بن مظفر بن محمود ، گجرات : ۴۳۹
بهرام بک ، والی عثمانی : ۱۸۶
بهرام بیک بن فرخ سیار : ۲۸۰
بهرام تاج الملوك سیف الاسلام ، أبو المظفر : ۱۴۹
بهرام شاه بن إیلتتمیش : ۴۲۲
بهرامشاه بن داود بن اسحق بن منکوجك فخر الدین : ۳۱۹
بهرامشاه بن طغرلشاه : ۳۳۵
بهرامشاه بن عثمان ، یمین الدوله : ۳۰۲
بهرام شاه بن مسعود بن ابراهیم : ۴۱۸
بهرام بن مصطفی شاهین ، عامل عثمانی درعین : ۱۸۷
بهروز مجاهد الدین الغیاثی : ۳۲۷
بهلول بن کالا بن بهرام : ۴۲۳
بهمن بن بیستون : ۲۹۲
بهمن بن جهانگیر : ۲۹۲
بوجوقا بن أمیك : ۴۰۸
بوداق بك بن سلیمان بن قراجا : ۲۳۶
بودی ، ارمغولای : ۳۶۲
بوری بن طغتکین : ۴۶ ، ۲۴۰
بوزابه ، أمیرامیران : ۴۷ ، ۷۳
بوز قورد بن سلیمان بن قراجا : ۲۳۶
بوزون بن دوواتیمور : ۲۷۰
بوقانتو بن داومابالا : ۳۶۰
بویان قلی بن سورغو أوغل : ۲۷۰
بویه بن الحسن بن بویه ، أبو منصور : ۳۲۳ ، ۳۲۹
بویونك ، سوغلاپرا : ۴۵۲
بیبرس البندقداری ، رکن الدین الظاهر : ۱۵۱ ، ۱۵۳ ، ۱۵۵ ، ۱۶۳ ، ۲۳۲
بیبرس الجاشنکیر ، رکن الدین : ۱۶۳
بیبرس الأول ، اق بی خارتکین : ۱۶۱
بیبرس بن المظفر ، قراباغ : ۲۹۵
بیغو : ۶۱
بیرام پاشا ، بوده : ۲۵۶
بیرام پاشا ، بوسنه : ۲۶۲
بیرام پاشا ، صدرالاعظم (۱۰۴۶ هـ) : ۲۴۳
بیرام پاشا ، مصر : ۲۵۲
بیرام بن حسین بن حسن : ۳۹۶
بیستون بن جهانگیر : ۲۹۲
بیستون بن زرین کمر : ۲۹۱
بیستون بن و شمگیر ، أبو منصور : ۳۱۹
بیاکه بک بن ناموس : ۳۹۶
بیلیکتو بن طوغان تیمور : ۳۶۰

(پ)

پر کره عالم شریف لستوی : ۴۵۲
پرویز بن محمد ابوشجاع : ۲۰۶
پهلوان : ۷۲
پوران دخت الحسن بن سهل : ۶۰
پولاد خواجه : ۳۶۵
پیاله پاشا : ۱۱۸
پیراحمدبن ابراهیم بن‌محمد : ۲۲۸
پیراک بن لقمان : ۳۸۲،
پیر بوداق بن قرا یوسف : ۳۸۳
پیر حسین چوپان : ۳۸۰
پیر علی بن معزالدین ، غیاث الدین : ۳۸۲
پیر محمد بن جانی بگ‌بن محمد : ۴۰۳
پیر محمدبن جهانگیربن‌تیمور : ۴۰۲
پیر محمدبن سلیمان بن جانی بگ : ۴۰۴
پیر محمد بن‌عمر شیخ : ۴۰۲
پیر منصور ، آطنه : ۲۲۵
پیری ، غلام آلب تکین : ۴۱۶
پیشتکین بن محمد ناصر : ۲۹۶
پیکرخان ، جورجیا : ۲۹۶

(ت)

تاج الدوله (نک : أحمد بن عضد الدوله، أبوالحسين)
تاج الدولة بن اسكندر : ۲۹۲
تاج الدوله (نک : ألب ارسلان بن رضوان)
تاج الدوله (نک : تتش بن ألب ارسلان)
تاج الدوله (نک : خسرو ملك بن خسرو شاه)
تاج الدوله (نک : زيار بن كيخسرو)
تاج الدوله (نک : يزدگرد)
تاج الدين (نک : ابراهيم بن محمد)
تاج الدين (نک : أحمد بن ابراهيم بن أرطان)
تاج الدين (نک : آلتينباش بن مسعود)
تاج الدين (نک : حرب بن محمد)
تاج الدين (نک : حسين بن على صاحب أتا)
تاج الدين شاه بن خليل بن بدر : ۳۵٤
تاج الدين بن قطب الدين‌شاه شاهان : ۳۰۲
تاج الدين ، بن محمد بن ركن الدين : ۳۰۲
تاج الدين (نک : نصر بن بهرامشاه)
تاج الدين (نک : نصر بن طاهر)
تاج الدين يلدز : ٤١٩
تاج المعالي (نک : محمد بن جعفر بن محمد)

تاج الملوك (نک : بورى)
تاج الملوك (نک : المرزبان بن خسرو فيروز)
تاش فراش ، (نايب‌مسعود غزنوى) : ۷۳ ، ۸۰
تاشفين بن على : ۱۱۲
تاشفين بن على ، أبو طاهر : ۱۲۲
تاليكو بن كادامى : ۲۷۰
تاندو ، بيوه شاه ولد : ۳۷۷
تايسونگ‌بن ادساى : ۲٦۰
تتش بن الب ارسلان : ٢٤ ، ٤٦ ، ٥٢ ، ٦٠ ، ٢٠٥ ، ٢٣٤ ، ٢٣٧ ، ٢٣٩
تدجو : ٦١
ترسن : ٦١
تركان خاتون ، بيوه محمد بن تاينكو : ٣٥٦
تركى بن سعيد : ١٩٦
تركى بن عبد الله : ١٩٠
ترماشيرين بن دووا : ۲۷۰
تفكم : ٥٥
تلشناى : ۲٦۲
تنكرى بردى : ٤٨
تنكرى ورمش : ٥٥
تغلق تيمور ، تركستان شرقى : ٤٠٥
تغلق ، جاميان‌درسند : ٤٢٩
تغلق شاه ، سلطان دهلى : ٤٢٣
تغلق بن فتح بن فيروز : ٤٢٣
تقتو بن باتو : ٣٦٣
تقى الدين ، (نک : سپاى)
تقى الدين عمر، الملك المظفر : ١٥٣
تقى الدين عبد الله بن توران شاه ، الملك الموحد : ١٥٤
تقى الدين محمود، الملك المظفر : ١٥٣ ، ١٥٤
تكش بن إيل ارسلان ، ابو المظفر : ٣١٧ ، ٣١٩
تكله بن زنكى بن مودود : ٣٥٠
تكله بن هزاراسپ بن أبى طاهر : ٣٥٢
تكلو محمد خان : ٦١
تكيه‌خان خيوه : ٤٠٩
تكين بن عبد الله الخزرى الخاصة ، أبو منصور : ٤٣
تماچى ، جاميان‌درسند : ٤٢٩
تمام بن تميم التميمى : ١٠٠
تمام الدوله ، (نک : سبكتكين المستعصرى)
تمربغا ، الظاهر : ١٦٤
تمربغا النجكى : ٤٨

تمرتاش بن چوپان : ٣١٨
تمرجاندار الاسفنديارى : ٢٢٤
تميم بن إسماعيل المغربى : ٤٤
تميم بن بلكين بن حبوس : ٨٧
تميم بن زيد القتبى : ٤١٥
تميم بن المعز بن باديس ، أبو طاهر : ١٠٨ ، ١٠٩
تنكريد ترماندى : ١٠٨
تنكز الأشرفى : ٤٧
تنم : ٤٨
توراكينا ، بيوه أوكتاى : ٢٦٠
توران‌شاه الأول بن أيوب ، الملك المعظم : ٥٣ ، ١٥١ ، ١٥٢
توران‌شاه الرابع بن أيوب بن الكامل : ١٥٠ ، ١٥٣ ، ١٥٤
توران‌شاه ، جزيره هرمز : ٣٨٧
توران‌شاه بن طغرلشاه : ٣٣٥
توران‌شاه بن قاورد : ٣٣٥
توزون : ٢٠ ، ٥٨
توقال خان ، دكن : ٤٣٨
توفيق پاشا ، صدر الأعظم (١٣٢٧ ه) : ٢٤٩ — ٢٥٠
توفيق بن اسماعيل بن ابراهيم بن محمد على : ١٩٧
توقا تيمور بن كادامى : ٢٧٠
توقتا كيه ، قبيله سفيد : ٣٩٦
توقتميش گراتى بن غازى : ٣٦٧
توقلق تيمور بن أيمل خواجه : ٢٧٠
تولا بوقا بن باتو : ٣٦٣
تولون بك خانم : ٣٩٥
تيمور شاه بن أحمد بن محمد زمان : ٤٤٧
تيمور بن عبد الله بن قرغان : ٢٧٠
تيمور بن عجلان بك : ٢٢٦
تيمورتاش بن إيلغازى ، حسام الدين : ٢٤٥
تيمور تاش بن چوپان : ٣٨٠
تيمور تاش ، والى حلب : ٥٧
تيمور تاش ، حاكم روم : ٢٢٩
تيمور تاش المحمدى : ٥٤
تيمور خان بن على بن سرخاب : ٣٩٦
تيمور خواجه : ٣٦٥
تيمور گوركان قطب الدين ، تيمورلنك : ٤٨ ، ٦١ ، ٣٧٩ ، ٣٨١ ، ٣٨٣ ، ٤٠١
تيمور ملك : ٣٦٦
تينى بك بن باتو : ٣٦٣

(ث)

ثابت ، بني مهنادرمدينة : ١٧٨
ثابت بن قونبي : ٦٨
ثابت بن نصر بن مالك الخزاعي : ٤٩
ثابت النهرواني : ٢٧١
ثابت بن يحيى بن يسار الرازي ، أبو عباد : ٦
أبو ثابت ، عامل خليفه بن حلب : ٥٠
ثروان بن وهب بن وهيبة : ٢٠٦
ثريا جاه ، (نک : أمجد على)
ثعلبة بن سلامه العاملي : ٨٥
ثقبة بن رميثه : ٣٢
ثمال ، والي حلب : ٥١ ، ٢١٠
ثمال بن صالح أبو علوان : ٢٠٤
ثويني بن سعيد بن سلطان : ١٩٦

(ج)

جابر بن الأسود بن عوف : ٣٥
جابر بن الأشعث بن يحيى الطائي : ٤٠
جابر بن توبة الكلابي : ٦٤
جابر بن أبي القاسم علي : ١٠٧
جابر بن مبارك الصباح : ١٩٧
جارية بن قدامه السعدي : ١٧٥
جانبلاط الأشرف : ٤٨ ، ٥٥ ، ١٦٤
جان محمد بن يار محمد : ٤٠٦
جان علي بن شيخ أوليار : ٣٧٤
جاني بك : ٣٩٥
جاني بك خان : ٣٦٧
جاني بك محمود : ٣٦٣
جاني كرائي بن مبارك : ٣٦٧
جاني بن محمد باقي ، سند : ٤٣٠
جاولي سقاو : ٩٠
جبر بن القاسم ، وزير فاطمي : ١٤٥
جبرائيل بن عمر بن أحمد ، قدر خان : ٣١٣
جحظه : (نک : أحمد بن جعفر بن موسى بن يحيي البرمكي)
الجراح بن عبدالله الحكمي : ٦٢ ، ٧٦ ، ٢٧١ ، ٢٧٢ ، ٢٧٣
الجرجراني : ٤٥
جرجي خانوتخت كيخسرو : ٢٢٢
جرمد بن يزيد : ٦٤
جستان ، بلاد الديلم : ٢٩٣
جستان بن المرزبان : ٢٧٥
جعفر بن أحمد بن محمد بن بانيجور : ٣٠٧
جعفر باشا ، بوده : ٢٥٧
جعفر باشا ، مصر : ٢٥٢
جعفر بويوك باشا ، بوسنة : ٢٦٤
جعفر الثائر في الله بن محمد بن الحسن الأطروش : ٢٩٣
جعفر بن أبي جعفر المنصور : ٦٩
جعفر بن حنظلة البهراني : ٧٧
جعفر بن الخاقان الخراساني : ١٦
جعفر بن دينار ، عامل يمن : ١٧٧
جعفر بن سعيد : ٣٤
جعفر بن سليمان بن علي بن عبد الله : ٢٨ ، ٣٦ ، ٦٤
جعفر ، عامل يمن : ١٧٧ ، ١٨٧
جعفر بن عبد الله بن شحاف القاضي : ٨٩
جعفر علي خان ، بنگالة : ٤٤٤
جعفر بن الفرات ، أبو الفضل : ١٤٥
جعفر بن فناخسر الرابع أبو القاسم : ٣٢٥
جعفر بن الفضل بن جعفر بن الفرات : ١٧
جعفر بن الفضل بن عيسى بن موسى البشاشات : ٣٩
جعفر بن فلاح الكتامي ، أبو علي : ٤٤
جعفر بن القاسم المنصور : ١٨٧
جعفر قلي خان شكي : ٢٨٢
جعفر المتوكل على الله بن المعتصم ، (نک : المتوكل على الله
جعفر بن محمد بن أبي القاسم علي : ١٠٧
جعفر بن محمد بن الأشعث : ٧٧
جعفر بن محمد بن جعفر بن فناخسر : ١٩
جعفر بن محمد بن الحسن بن محمد الثائر : ٣٠
جعفر بن محمد بن خفاجة : ١٠٦
جعفر بن محمود الإسكافي ، أبو الفضل : ٧
جعفر المقتدر بالله بن المعتضد (نک : أبو الفضل) : ٣٠٧
جعفر بن المنصور : ٥٦ ، ٦٤
جعفر بن موسى بن يحيي البرمكي : ١٣
جعفر بن ورقاء الشيباني : ٦٨٠
جعفر بن يحيى بن خالد بن برمك (الوزير) : ٦ ، ١٣ ، ٤٠ ، ٤٣ ، ٧٨
جعفر بن يوسف بن عبد الله ، تاج الدولة : ١٠٧
أبو جعفر (نک أحمد بن اسرائيل الانباري)
أبو جعفر (نک : أحمد بن عبد الرحمن الطاهر)
أبو جعفر (نک : أحمد بن محمد بن سعيد ، شرف الدين بن البلدي)
أبو جعفر ، (نک : أشناس)
أبو جعفر ، (نک : عبد الله القائم بأمر الله بن القادر)
أبو جعفر ، (نک : عبد الله المأمون بن الرشيد)
أبو جعفر المنصور : (نک : عبد الله بن محمد)
أبو جعفر (نک : محمد بن الحسن بن عبد العزيز)
ابو جعفر (نک : محمد بن الحسين البلخي)
ابو جعفر (نک : محمد بن عبد الملك بن أبي حمزه ، أبان ابن الزيات)
أبو جعفر (نک : محمد بن الفضل الجرجراني)
أبو جعفر (نک : محمد بن القاسم الكرخي)
أبو جعفر (نک : محمد بن يحيي بن شيرزاد)
أبو جعفر (نک : هزاومرد عمر بن حفص)
أبو جعفر (نک : هارون الرشيد بن المهدي)
جغتاي بن جنكيزخان : ٣٧٠
جفرانكين : (نک : الحسين بن مرون)
جغري بك داود : ٨٠
چقمق ، دمشق : ٤٨
چقمق ، سيف الدين : ١٦٤
جكرمش : ٦٠
جلال الدوله (نک : اسكندر بن زيار)
جلال الدوله أبو طاهر بن فيروز البويهي : ١٢ ، ١٩ ، ٣٢ ، ٦٦
جلالة الدوله (نک : عبد الجليل بن علي)
جلال الدوله (نک : محمد بن محمود بن سبكتكين)
جلال الدولة : (نک : ملكشاه بن ألب أرسلان)
جلال الدولة : (نک : نصر بن محمود)
جلال الدين ألغ سلطان : ٣١٣
جلال الدين باشا ، بوسنة : ٢٦٦
جلال الدين (نک : بايزيد بن عادل)
جلال الدين الأول (نک : الحسن بن علي بن صدقه)
جلال الدين : (نک : الحسن بن محمد بن الحسن)
جلال الدين (نک : عبيد الله بن يوسف)

جلال الدين عمر بن يوسف ، جزايرمالديف : ٤٥٠
جلال الدين فتح شاه بن محمود ، بنگاله : ٤٢٧
جلال الدين محمد شاه بن راجه گانس ، بنگاله : ٤٢٧
جلال الدين الثاني (نک : محمد بن صدقه)
جلال الدين (نک : محمد بن نصر)
جلال الدين (نک : محمود بن زنگی بن مودود)
جلال الدين مسعود ملک جانی ، بنگاله: ٤٢٦
جلال الدين بن مظفر الدين طيبشاه: ٣٥٢
جلال الدين (نک : منکبرتی بن محمد بن تکش)
جلبان السيفي : ٤٨
جلبان المؤيدی : ٥٥
جُلندی بن مسعود الأزدی : ١٩١
جمّاز بن الحسن بن قتاده : ٣١
جماز بن أبي فليته : ١٧٧
جاسب : ١٣
جمال الدولة بن الحسين بن علي بن ميكائيل بن أحمد بن المسامه : ٣١
جمال الدولة (نک : علي بن الحسن بن ثيمان)
جمال الدولة بن عمّار : ١٤٩
جمال الدولة (نک : فرّخزاد بن مسعود)
جمال الدين (اسماعيل بن يافی بسان)
جمال الدين (نک : أقش الأفرم)
جمال الدين (نک : أقوش النجيبي)
جمال الدين (نک : شادبخت الهندی)
جمال الدين محمد : ٤٦
جمال الدين (نک : محمد بن گلتتكين)
جمال الدين ، بنی مهنا ، مدينه : ١٧٨
جمال العالم البدر المنير ، سوماترا : ٤٥٢
جُشْبُغا الظاهری : ٥٤
جشبغا المنصوری الظاهری : ٤٨
جمشيد خان بن محمود گيلان : ٢٩٦
جمشيد بن سلطان قلی ، دکن : ٤٣٩
جمشيد بن طاهر ، کشمير : ٤٣٢
جُمهور بن المراد البجلی : ٧٠
جناح الدولة (نک : الحسين بن ملاعب)
جناح الدولة (نک : علي بن المسيب)
جنكيشای بن آبوقان : ٣٧٠
چنگيز خان : ٣٦٠
جُنيد بن ابراهيم : ٢٣٧
الجنيد بن عبدالرحمن بن عمر بن الحارث : ٧٧ ، ٤١٥
جهان تيمور بن الافرانك : ٣٦٢
جهاندار معز الدين أبوالفتح : ٤٤٢
جهانسوز بن حسين بن حسن الغوری : ٤١٩
جهان شاه ، جزيره لار : ٣٨٧
جهان شاه بن قرا يوسف ، مظفر الدين : ٣٨٣
جهانشاه بن كيكاوس بن اسكندر: ٣٢٠
جهانگير بن رستم بن حسين : ٣٥٤
جهانگير بن علي بن قرايلوك : ٣٨٤
جهانگير قلی ، بنگاله : ٤٤٣
جهانگير بن كيكاوس بن أشرف : ٣٩٢
جهانگير بن كيكاوس بن كيومرث : ٣٩٣
جهانگير ، نور الدين پادشاه ، امپراطور : ٤٤٢ ، ٤٤٦
جَهْم بن عمر الشيباني ، عون الدين ، بن هبيره الأول : ١٠
أبو جهم بن عطيه : ٥
جَهْوَر بن محمد بن جهور : ٨٨
جُهير معتمد الدولة ، أبو البركات ، كافی الكفاة : ٢٤ ، ٣٣٩
ابن جهير الأول (نک : محمد بن محمد شرف الدولة ، أبي نصر) : ٩
ابن جهير الثاني (نک : محمد بن محمد بن محمد عميد الدولة) : ٩
ابن جهير الثالث (نک : علي بن محمد بن محمد أبي القاسم قوام الدين زعيم الرؤساء) : ٩ ، ١٠
جواد پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤٩
الجواد حاكم جنزه : ٢٨١
الجواد (نک : يونس بن مودود)
جُوانی جامكون : ١٢٧
جوان مرد علي بن أبي سعيد بن كوچكو بجو : ٤٠٤
چوپان بك : ٢٢٣
جودر ، تمبكتو : ١٢٢
جونا ، جاميان سند : ٤٢٩
جوهر خاتون دختر قليچ ارسلان : ٢١٥
جوهر الصقلي : ٤٣
جوهر العالم أمين الدين ، سوماترا : ٤٥٢
جوهر المستنصری موفق الدولة : ٤٥
جياش بن نجاح أبو الطامی : ١٨١
جياقاتو بن كولوك : ٣٦٠
جيش بن خمارويه : ٤٢
جيش بن محمد بن الصمصامه : ٤٤
أبو الجيش الموفق (نک : مجاهد بن يوسف العامری)
أبو الجيوش (نک : نصر بن محمد بن يوسف بن نصر) ٥
جيم الأول : ٩١
جيوم الأول نرماندی : ١٠٨
جيوم الثاني نرماندی : ١٠٨

(ح)

حاتم بن أحمد بن عمران بن الفضل : ١٨٣ ١٨١
حاتم بن الحمّاس : ١٨٣
حاتم بن الغشيم الهمدانی : ١٨٣ ، ١٨٨
حاتم بن هرثمة بن أعين : ٤٠ ، ٢٧١
حاتم بن هرثمة بن النضر : ٤١
أبو حاتم (نک : روح بن حاتم)
أبو حاتم الملزوزی : ١٠١
حاج علي لاز ، تونس : ١٣٠
حاج مامی جمال : ١٣٠
حاج محمد بشارة: ١٣٠
حاج محمد بكتاش : ١٣٠
حاجب بن صالح : ٤١٦
حاجی ابراهيم پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
حاجی أحمد پاشا ، بغداد (١١٥٧ ه) : ٣٦٠
حاجی أحمد قلائلی پاشا ، بغداد : ٣٥٩
حاجی بدر ، صاحب جبل جودی : ٢٩٧
حاجی بك ، خان جنزه : ٢٨١ .
حاجی بكر پاشا ، بوسنه : ٢٦٤ ، ٢٦٥
حاجی حسن بن أبي بكر ، جزايرمالديف : ٤٥٠
حاجی حسن نور الدين بن غازی حسن: ٤٥١
حاجی خليل قاملی ، بوسنه : ٣٦٦
حاجی صالح پاشا ، بوسنه : ٣٦٦
حاجی صلاح الدين : ١٦٣
حاجی گرائی بن غياث الدين : ٣٦٧
حاجی گرائی بن قريم : ٣٦٨
حاجی محمد بن آقانای : ٤٠٩
حاجی محمد بن آلوشه : ٤٠٩
حاجی بن الناصر سيف الدين : ١٦٣
حاجی يوسف ، بوسنه : ٣٦٤
الحارث بن حاطب الجمحی : ٢٧
الحارث بن خالد بن العاص بن هشام المخزومی : ٢٧

الحارث بن رِبْعى الأنصارى ، أبو قتادة: ٢٧
الحارث بن أبي ربيعه : ٦٨
الحارث بن سيا : ٧٥
الحارث بن عبد العزيز بن القاسم : ٣٠١
الحارث بن عبد الله بن أبي ربيعه الأزدى: ٦٢
الحارث بن عمرو الطائى : ٢٧٢٧
الحارث بن نوفل : ٢٧
الحارث بن هشام ، بنى شهاب : ١٦٨
حافظ أحمد پاشا ، بغداد : ٢٥٨
حافظ بن غياث الدين : ٣٨٢
الحافظ (نك : أبوالميمون عبد المجيد)
الحاكم (نك : أحمد بن الحسن القمى)
الحاكم الثانى (نك : أحمد بن المستكفى)
الحاكم ، خليفه فاطمى : ١٧ ، ٢١ ، ٤٤ ، ١٤٨
الحاكم بن سليمان : ٥٧
الحاكم بن العزيز فاطمى : ١٤٤
حامد توقيعى حزه ، صدر الأعظم (١١٧٦ ﻫ) : ٣٤٦
حامد بن سعيد ، مسكت : ١٩٦
حامد بن العباس (نك : أبومحمد) : ٨
حامد بن مُلهم : ٤٥
أبو حامد (نك : محمد محيى الدين بن محمد كمال الدين بن عبدالله المرتضى بن القاسم بن المظفر الشيبانى)
حبشى بن التونتاق : ٨١
حبشى بن مُعزّ الدوله : ٦٥
حَبّوس المظفر بن ماكسين الصنهاجى : ٨٦
حبيب بن عبد الرحمن : ٩٩
حبيب ، كشمير : ٤٣٣
حبيب بن المُهلّب بن أبي صُفرة : ٤١٥
حبيب الله بن عبد الرحمن بن أفضل : ٤٤٧
الحجاج بن يوسف بن الحكم بن عقيل الثقفى : ٢٧ ، ٣٥ ، ٦٢ ، ٦٨ ، ١٧٦ ، ٤١٥
أبو الحجاج (نك : يوسف الناصر بن اسماعيل بن فرج بن نصر)
أبو الحجاج (نك : يوسف بن محمد بن يوسف بن نصر)
حدّ بن يوسف الأجناسى : ١٣٢
حُذيفة بن الأحوص الأشجعى : ٨٥
حذيفة بن اليمان : ٢٧١ ، ٢٧٢
الحُرّ بن عبد الرحمن الثقفى : ٨٥
الحُرّ بن يوسف بن يحيى بن الحكم : ٣٨ ، ٥٦
حَرْب بن عبد الله : ٥٦
حرب بن محمد بن نصر : ٣٠٢
ابن حرق الباهلى : ٤١٥
الحريرى : ٩
ابو الحزم (نك : جهور بن محمد بن جهور)
الحُسام بن ضِرار الكلبى : ٨٥
حُسام الدوله (نك : أردشير بن حسن)
حسام الدوله (نك : أردشير بن كينخوار)
حسام الدوله (نك : أردشير بن ناموور)
حسام الدوله بن اليتجيناكى: ٤٥
حسام الدوله (نك : أبوالحسن المقلد)
حسام الدوله (نك : شهريار)
حسام الدوله (نك : أبوالعباس تاش)
حسام الدوله (نك : عبد الملك بن مُذيل بن عبد الملك بن خلف)
حسام الدوله ، (نك : فارس بن محمد بن عنّاز)
حسام الدوله ، (نك : المقلّد بن المسيّب)
حسام الدين ، (نك : أحمد شاه بن سليمان)
حسام الدين ، (نك : أردشير)
حسام الدين (نك : تيمور تاش)
حسام الدين (نك : چوپان بگ)
حسام الدين حسين آفندى : ٣٢١
حسام الدين ، (نك : دُرتى كر)
حسام الدين (نك : طُرنطاى)
حسام الدين ، (نك : عمر بن عبدالعزيز)
حسام الدين القيمرى الحسنى بن أبي الفوارس : ٥٣
حسام الدين (نك : لاجين)
حسّان بن الجراح : ١٦٠
حسان بن دَغفل بن الجراح : ١٦٠
حسان الهَروى : ٥٧
حسان بن عتاهية بن عبد الرحمن التجيبى : ٣٩
حسان بن النعمان بن عُدَى بن بكر الغسانى : ٩٩
الحسن بن أحمد بن بهرام : ١٨٠
الحسن بن أحمد بن أبي خنزير : ١٠٧
الحسن بن أحمد بن عمر بن محمد بن المسلمه : ٢٠
الحسن بن أحمد بن نبهان أبو على : ٢١١
الحسن بن اسماعيل ، از بنى الأخيضر : ١٧٧
حسن آغا پاشا ، بغداد : ٢٦٠
حسن آغا ، حاكم الجزائر : ١٢٦ ، ١٢٧
حسن پاشا ، بغداد : ٢٥٩ ، ٢٦٠
حسن پاشا ، بوسنه (١٠٤٢ ﻫ) : ٢٦٣
حسن پاشا ، مصر ، (١٠٩٨ ﻫ) : ٢٥٣
الحسن بن أبي البركات بن علوان : ٢١٠
الحسن بن برمك : ١٣
حسن بزرگ بن حسين بن جلائر : ٢٣٢ ، ٣٦٢ ، ٣٧٧ ، ٣٨٠
الحسن بن بشير ، بنى شهاب : ١٦٩
حسن بگ ، بوسنه : ٢٦١
الحسن بن بهرام الجنابى القرمطى : ٦٥ ، ١٨٠
الحسن بن بويه أبو على : ٤٢٣ ، ٣٢٤
حسن ترياكى پاشا ، بوده : ٢٥٦
حسن ترياكى تيرو ، بوسنه : ٢٦٢
حسن چاوش ، الجزائر : ١٢٩
حسن ، الجزائر : ١٢٩
حسن ، جزايرمالديف : ٤٥٠
الحسن بن جعفر أبي محمد : ٣٠ ، ٣١
حسن جلالى پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
الحسن بن جميل ، غلام الرشيد : ٦٤
الحسن بن الحافظ أبو على ، ولى عهد : ١٤٩
الحسن بن حرب الكندى : ١٠٠
حسن بن حسين ، پاشاى مصر : ٢٥١
حسن بن حسين ، از عمال عثمانيان در يمن : ١٨٧
الحسن بن حمد الفزركى : ١٣٦
حسن بن حمدان ، ناصر الدوله : ١١ ، ٢٠١
حسن خادم ، صدر الأعظم (١٠٠٦ ﻫ) : ٢٤٢ ، ٢٥١
حسن خان سالار : ٣٩٤
الحسن بن الخليل بن رمال : ٩٥
الحسن الخوارزمى ، نائب تتش : ٥٢
حسن بن خير الدين ، حاكم الجزائر : ١٢٧
حسن داماد : ٢٤٤ ، ٢٥٣
الحسن الدامغانى : ٣٨١
الحسن بن دوستك الهربختى : ٥٩
حسن بن رستم بن قارن : ٢٨٦
الحسن الرّسى ، أبو محمد : ١٨٨
حسن روسجقلو جلالى ، (صدر الأعظم): ٢٤٧
حسن بن زُهرى ، بنى مهنادومدينة : ١٧٨
الحسن بن زيد بن الحسن بن على : ٣٦
الحسن بن زيد بن محمد : ٢٩٣
حسن سرخوش أوغلو ، بوسنه : ٢٦٣
الحسن بن سعيد ، بنى جلندى در يمن : ١٩٣

الحسن بن سليمان ، أمير كاوه : ١٢٨
الحسن بن سهل : ٣٧ ، ٧٠ ، ٧٤ ، ٧٨ ، ١٧٦
الحسن بن سهل بن عبد الله السرخسي : ٦ ، ٣٩
الحسن بن سهلان أبو محمد : ٢٢٥
حسن السيد ، صدر الأعظم (١١٥٥ ﻫ) ٢٤٥
حسن بن سيف الدين بن زين الدين : ٣٩٦
حسن شاه بن حيدر ، كشمير : ٤٢٣
حسن الشعراوى پاشا ، مصر : ٢٠٤
الحسن بن صالح الروذبارى ، أبو محمد عميد الدولة : ١٤٨
الحسن بن الصَّبَّاح : ٢٢٩
الحسن الصمصام بن يوسف : ١٠٧
حسن صوقللى پاشا ، بوده : ٢٥٥
حسن بن طُغج (أبو المظفر) : ٤٤
حسن طورباى پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
حسن ، عامل عثمانى درعين : ١٨٧
الحسن بن العباس : ١٠٦
الحسن بن عبد الرحمن ، أبو هاشم : ١٨٨
الحسن بن عبد الله الثانى الزيانى : ١١٩
الحسن بن عجلان : ٣٢
حسن عجم پاشا ، بوده : ٢٥٦
الحسن بن على ، الأطروش أبو محمد : ٢٩٣
حسن بن على ، جزايرمالديف : ٤٥١
الحسن بن على بن جعفر بن ماكولا الثانى : ٧٢ ، ٢٢٦
حسن على بن جهان شاه : ٢٨٣
حسن بن على بن حسين ، صاحب اتا : ٢٢٣
الحسن بن على بن أبى الحسين الكلبى : ١٠٧
الحسين بن على بن الحسين بن المغربى الكلبى : ٢٧٥
الحسن بن على الخراسانى : ٥٠ ، ٥٨
الحسن بن على الخوارزمى ، أبو القاسم : ٢٣٦
الحسن بن على بن صدقه جلال الدين الأول عميد الدوله ، أبو على : ٩
الحسن بن على بن أبى طالب : ٢٧١
الحسن بن على بن عبد الرحمن اليازورى ، أبو محمد : ١٤٩
حسن بن على بن عبد المؤمن ، تكين قلج : ٢١٣
الحسن بن على بن مُلْهِم : ٤٥ ، ٥١ ، ٢٠٤
الحسن بن على بن يحيى : ١٠٩
الحسن بن عمّار بن أبى الحسين ، أبو محمد : ١٤٨
حسن بن عمر ، جزايرمالديف : ٤٥٠
الحسن بن عمران بن شاهين ، بطيحه : ٢٠٨
حسن غازى ، صدر الاعظم (١٢٠٤ ﻫ) : ٢٤٦
الحسن بن الفيرزان : ٢٢٨
الحسن بن فيروز بن فناخسرو ، أبو على : ٢٢٢ ، ٢٢٣ ، ٢٢٥
الحسن بن القاسم بن الحسن الداعى : ٧١ ، ٢٩٣
الحسن بن قُتادة : ٣١
الحسن بن قحطبه : ٢٧٣
حسن قرالق سيف الدين : ٤٢٢
حسن قلى بن أبوك بن يادكار : ٤٠٨
حسن كانكو البهمنى : ٤٣٧
حسن كتخدا چركس جَآزه ، صدر الاعظم : ٢٤٦
حسن كُرْسُو : ١٢٧
الحسن بن كَنُّون : ١٠٣
حسن كوچك پاشا ، بغداد : ٢٥٩
حسن كوچك بن تيمور تاش : ٢٨٠
حسن كوچك چوپان : ٢٦٣
حسن بن كيخسرو : ٢٨٧
الحسن بن محمد بن اسحق الدمستانى : ٢٣٨
حسن بن محمد پاشا ، بغداد : ٢٥٨
الحسن بن محمد بن بزرك أميد كوركيا : ٢٢٩
حسن بن محمد ، جزايرمالديف : ٤٥٠
حسن بن محمد بن حسن بن محمد بن بزرك أميد : ٢٢٩
الحسن بن محمد الشريف السجلماسى : ١٣٦
الحسن بن محمد ، شريف مكة : ٣٢
الحسن بن محمد بن طُمبان الكتامى : ٥١
حسن بن محمد بن عمر ، جزايرمالديف : ٤٥١
الحسن بن محمد العمرى : ١٣٦
الحسن بن محمد بن القاسم ، الحجّام : ١٠٣
الحسن بن محمد المُهلّبى : ٩٥
الحسن بن محمد بن هارون بن ابراهيم : ٢٢٤
الحسن بن مَخلد بن الجرّاح : ٧
الحسن بن مهران أبو على : ٢٠٦
حسن بن مُمْرى : ١١٨
الحسن المستضيء بأمر الله بن المستنجد أبو محمد ، (نك : المستضيء بأمر الله) : ٤
حسن بن مسعود بن بدر ، فلك الدين : ٣٥٤
الحسن بن مسعود كمال الدين : ١٦٠
الحسن بن المسيب أبو حامد : ٢٠٥
الحسن بن مُقله : ٢٠
الحسن بن المنصور ، أبو غالب : ٢٢٥
الحسن بن منصور المُنبّه : ١٣٤
الحسن ، بنى مهنادرمدينه : ١٧٩
الحسن بن الناصر ناصر الدين : ١٦٣
الحسن نجم الدين بن أبى الحسن على بن القاسم بن المظفر الشيبانى : ٢٣
حسن نقّاش پاشا ، بوده : ٢٥٦
حسن هِرْسكلى غازى ، بوسنه : ٢٦٢
الحسن بن يحيى بن على بن حمّود : ٨٦
حسن يمشجى ، صدر الأعظم (١٠١٠ ﻫ) : ٢٤٧
حسن بن يوسف بن عمر ، جزايرمالديف : ٤٥١
أبو الحسن الأبهرى : ٢٢٥
أبو الحسن ، (نك : احمد بن جعفر بن موسى بن يحيى)
أبو الحسن ، (نك : احمد بن على بن مُقاتل)
أبو الحسن الأرمنى : ٤١
أبو الحسن ، (نك : ذكا الأعور الرومى)
أبو الحسن بن أبى طاهر بن على البويهى : ٢٢٣
أبو الحسن عبد السلام ، عمان : ١٩٤
أبو الحسن بن عبد الله بن محمد قلى ، دكن : ٤٤٠
أبو الحسن ، (نك : عبيد الله بن يحيى بن خاقان الخراسانى)
ابو الحسن ، (نك : على بهاء الدين بن القاسم بن المظفر الشيبانى)
أبو الحسن على الحمدانى ، سيف الدوله : ٤٤ ، ٥٠
أبو الحسن (نك : على بن جعفر بن فلاح)
أبو الحسن (نك : على بن سعد بن على بن ادمر)
أبو الحسن (نك : على بن محمد بن الفرات)
أبو الحسن (نك : على بن محمد بن موسى بن الحسن بن الفرات)
أبو الحسن (نك : على بن المغربى)
أبو الحسن على بن محمد بن سيمجور : ٣١٠

أبو الحسن (نک : هلال بن بدر)
أبو الحسن (نک : يحيي المأمون بن إسماعيل بن ذي النون)
حسنوَيه : ٧٩
حسنويه بن الحسين الكردى : ٣٢١
حسنويه بن هزاراسپ بن محمود : ٣٥١
حسين بن احمد بن حسين بن عز الدين : ٣٥٤
حسين بن أويس بن حسن بزرگ : ٣٧٧
الحسين بن احمد ، عامل صقليه : ١٠٦
الحسين بن احمد بن حمدان : ٣٢٤
الحسين بن احمد المنتخب : ١٨٧
حسين الأكشفش : ٥٢
حسين بن برهان بن احمد بن نظام الملك : ٤٣٨
حسين پاشا ، بغداد : ٢٥٩
حسين پاشا ، بوده : ٢٥٧
حسين پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
حسين پاشا ، صدر الأعظم (١٠٣٠ ه) : ٢٤٣
حسين پاشا ، مصر : ٢٥١
حسين بايقرا أبو الغازى : ٤٠٢
حسين بک بن الياس بن دندار : ٣٢٩
الحسين بن بكر الشرابي ، أبو محمد : ٢٠٩
الحسين بن التختاخ بن التختكان : ٤٠
الحسين ، (نک : تغرى ورمش)
حسين جانپولاد پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
حسين جانپولاد زاده : ٢٥٤ ، ٢٥٧
حسين ، الجزائر : ١٢٨
الحسين بن جميل : ٤٠
حسين حاج ، الجزائر : ١٢٨
الحسين ، (حاكم عمن) : ٣٣
الحسين بن حسن الأفطس : ٢٩
الحسين بن الحسن بن بازيار الموصلى ، أبو عبد الله وزير فاطمي : ١٤٥
حسين بن حسن بن سيف الدين : ٣٩٦
الحسين بن الحسن أبو عدلى : ٣٢٥
الحسين بن الحسن بن علي بن جعفر از بنى ماكولا : ٢٢
حسين بن حسن بن محمد النورى : ٤١٩
حسين حلمى ، صدر الأعظم : ٢٤٩
الحسين بن حمدان : ٥٨ ، ٥٩ ، ٢٠١ ، ٢٠٤
حسين بن حيدر توده : ٤٠٧
الحسين بن خليل الأيوبى : ١٥٤
حسين خوجه ، الجزائر : ١٢٩
حسين دلى ، صدر الأعظم (١٠٦٦ ه) : ٢٤٤
حسين دلى پاشا ، مصر : ٢٥٢
الحسين بن دراج : ١٠٦
حسين ، روملى لوند : ١٨٦
حسين سعد ، بني شهاب : ١٦٩
الحسين بن سعيد بن سعيد بن حمدان : ٥٠
حسين سقسلى ، تونس : ١٣٠
الحسين بن سلامه النوبى : ١٢٩
حسين سلحدار پاشا ، بغداد : ٢٥٩
حسين بن سليمان بن عباس بن صفى : ٣٨٨
حسين ، سوماترا : ٤٥١
حسين شاه بن محمود ، جونپور : ٤٣١
الحسين بن طاهر الوزان ، وزير فاطمي : ١٤٨
حسين طوپال غازى پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
حسين بن طهماسب بن حسين : ٣٨٨
حسين بن علاء الدوله بن أويس : ٣٧٧
الحسين بن علي بن إلياس : ٣٢٧
حسين الأول بن علي التركى : ١٣١
حسين بن علي حسين صاحب : ٢٢٣
الحسين بن علي ، رئيس الرؤساء : ٢٢٨
الحسين بن علي بن عبد الصمد : ٢٢٩
حسين علي فرمان فرما : ٣٨٩
الحسين بن علي بن محمد : ٣٥
الحسين بن علي بن محمد بن يوسف بن بحر ، أبو القاسم : ٢١ ، ٢٢
الحسين بن علي المروروذى : ٧٩
الحسين بن علي بن ميكائيل بن أحمد بن المسلمه : ٢٠
الحسين بن عماد الدوله محمد ، أبو البركات وزير : ١٤٨
حسين عمر ، كرمان : ٣٣٥
حسين عموجه زاده كوپرولو ، صدر الأعظم : ٢٤٤
حسين عونى ، صدر الأعظم : ٢٤٨
حسين بن غياث الدين : ٣٨٧
حسين فرارى پاشا ، مصر : ٢٥٣
حسين قديرى كلاغه ، جزايرمالديف : ٤٥١
الحسين بن القاسم بن عبيد الله بن سليمان بن وهب : ٨
الحسين بن القاسم المهدي الرسّى : ١٨٧
حسين كامل بن اسماعيل : ١٦٧
الحسين الكردى : ١٨٦
حسين كيا : ٢٩٥
حسين لنگا الأول : ٤٣١
الحسين بن المتوكل المنصور : ١٨٩
الحسين بن محمد بن الحسين بن عبد الله : ٣٢٩
الحسين بن محمد شريف مكة : ٣٠
الحسين بن محمد بن عبد الله بن ابرهيم الهمدانى ، أبو يعلى : ٩
الحسين بن محمد بن عبد المؤمن : ٣٤
الحسين بن محمد بن عبيد الله العميد : ١٩
حسين بن محمد بن عز الدين : ٣٥٤
حسين الثانى بن محمود ، باى تونس : ١٣١
حسين بن مرتضى بن علي ، دكن : ٤٣٩ ، ٤٤٦
حسين ميره ، صدر الأعظم (١٠٣١ ه) : ٢٤٣ ، ٢٥٢
حسين بن مسعود بن بدر عز الدين : ٣٥٤
الحسين بن المغربي ، أبو القاسم : ٢١ ، ٢٢
الحسين بن ملاعب الاتابك : ٥٢
حسين نصوح پاشا زاده ، پاشاى بوده : ٢٥٧
الحسين بن نظام الملك أبو عبد الله : ٤٣٨
الحسين بن هرون بن سليمان : ٢١٢
أبو الحسين (نک : أحمد بن عضد الدوله)
أبو الحسين (نک : بجكم الرائق)
أبو الحسين (نک : عبد الله بن أبي عبد الله محمد البريدى)
أبو الحسين (نک : علي بن محمد بن علي بن مقلة)
أبو الحسين (نک : القاسم بن عبيد الله بن سليمان بن وهب بن سعيد)
حصن الدوله (نک : مجلي بن حيدرة)
حفص بن راشد ، بنى جلندى دزين : ١٩٣
حفص بن سليمان الخلال الهمدانى أبو سلمة ، (نک : أبو سلمه) : ٥
حفص بن الوليد بن يوسف بن عبد الله : ٣٨ ، ٣٩
الحكم عبد الرحمن (نک : أبو المطرف المستنصر) : ٢
الحكم بن عمرو الغفارى : ٣٦
الحكم بن موالة الكلبي : ٧٧ ، ٤١٥
الحكم بن قيس بن مخرمه : ٣٩
الحكم المنتصر بن هشام (نک : أبو العاصى) : ٢
أبو الحكم (نک : المنذر بن محمد)
حليم كرالچى بن سعادت : ٣٦٩
حمّ بن عبد الله العلجى : ١٣٣
حماد البربرى : ٢٩ ، ١٧٦
حماد بن بلكّين بن زيرى : ١١٠

الحماس بن قبيت : ١٨٣
حمادي بن حمد الأجناسي ، تمبكتو : ١٣٣
حمادي زنكو : ١٣٥
حمادي بن سليم بن منصور الزعري : ١٣٦
حمادي بن علي الندركيني : ١٣٤
حامد بن عيسى بن علي ، بحرين : ١٩٧
حمادي بن منصور الدوحي : ١٣٦
حمدون بن علي : ٢٩ ، ٣٧
حمدويه بن علي بن الفضل السعدي : ٢٧٢
حمدين بن محمد (درقرطبه) : ٩٢
حمزه پاشا ، مصر : ٢٥٣
حمزه بك بن ابراهيم بن احمد : ٢٢٤
حمزه سلحدار ماهر ، صدر الاعظم (١١٨٢ ه) : ٢٥٤
حمزه بن فيروز بك : ٢٣٠
حمزه القائم بن المتوكل ، أبو بكر (نك : القائم) : ٥
حمزه بن قرايولك : ٢٨٤
حمزه بن مالك : ٧٧
حمزه بن وهاش بن أبي الطيب داود : ٣١
حمزه بن يحيى ، ري : ٧٠
حموده باي تونس : ١٣٢
حموده بن عبد الله : ٣٢
حموده بن علي ، باي تونس : ١٣١
حميد بن قحطبه بن شبيب بن خالد : ٢٩ ، ٥٦ ، ٧٧
حميد بن عبد الرحمن الحموني : ١٣٣
حميد بن نجم الدين بن علي پراونه : ٢٢٢
حمير بن الحارث ، يمن : ١٧٧
حميضه بن محمد : ٣١ ، ٣٢
حنزابه ، كنيز رومي : ١٧
حنظله بن صفوان : ٣٨ ، ٣٩ ، ٩٩
الحواري بن مطرف ، بني جلندى در عمان : ١٩٣
الحوثرة بن سهيل الباهلي : ٣٩
حوشب بن يزيد : ٩٨
حيدر توره بن مير معصوم : ٤٠٧
حيدر شاه حاجي خان بن زين العابدين : ٤٣٣
حيدر ، عامل عثماني در عين : ١٨٧
حيدر القصاب : ٣٨١
حيدر بن كاوس ، الأفشين : ٣ ، ٧ ، ٢٧٢ ، ٢٧٤ ، ٢٧٧ ، ٣١١ ، ٤١٦
حيدره بن عضد الدوله بن الحسين بن مفلح : ٤٥

(خ)

خازم بن خزيمه : ٧٧
خاشاده أبو نصر الوزير : ٢٢٤ ، ٢٢٥
خاقان از آل چيان مغول : ٣٩٥
الخاقان الخراساني : ١٦
خاقان المفلحي : ٧١
خالد بن ابراهيم بن احمد ، أبو البقاء : ١١٦
خالد بن ابراهيم الذهلي : ٧٧
خالد بن احمد بن خالد الكردي : ٢٩٨
خالد بن برمك : ٥ ، ١٣ ، ٥٦ ، ٢٨٥
خالد بن بكر بن سليمان : ٢٩٨
خالد بن سعد ، بني شهاب : ١٦٨
خالد بن سعود : ١٩٠
خالد بن سعيد ، زنجبار : ١٩٦
خالد بن العاص بن هشام المخزومي : ٢٧
خالد بن عبد الله القسري : ٦٢ ، ٦٣ ، ٧٧
خالد بن عبد الله بن الحرث بن الحكم : ٣٦
خالد الغطريف بن عتاب : ٧٧
خالد الناصر ، أبو البقاء : ١١٥
خالد بن يزيد بن أسيد السلمي : ٢٧٣
خالد بن يزيد بن حاتم بن قبيصة المهلبي : ٥٧
خالد بن يزيد بن مزيد : ٢٧٤ ، ٢٧٧
أبو خالد (نك : يزيد بن حاتم)
أبو خالد (نك : يزيد بن عمر بن هبيره)
خان أعظم ، بنگاله : ٤٤٣
خان جهان ، بنگاله : ٤٤٣
خان زاد ، بنگاله : ٤٤٣
خاير بك : ٥٥ ، ٢٥٠
ختكين الداعي : ٤٤
خدا داد خان بن محراب : ٤٤٩
خداوردي ، بوسنه : ٢٦٢
خديبه (نك : سعيد بن عبد العزيز بن الحارث)
خرزون بن تلفول المغراوي : ١٠٣
ابن خرزون (صاحب أركش) : ٨٧
خزيمه بن خازم التميمي : ٦٤ ، ٢٧٣ ، ٢٧٤
خسرو پاشا ، صدر الاعظم (١٢٣٧ ه) : ٢٤٣
خسرو پاشا ، مصر : ٢٥٠
خسرو ، الجزائر : ١٢٨
خسرو خادم پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
خسرو سلطان ، حاكم شروان : ٢٧٩
خسرو سلطان بن پار محمد : ٤٠٤
خسرو شاه بن بهرام بن مسعود : ٤١٨
خسرو شاه ، سلطان دهلي : ٤٢٢
خسرو غازي بك ، بوسنه : ٢٦١
خسرو فيروز بن المرزبان بن أبي شجاع : ١٢ ، ٦٦ ، ٢٢٢ ، ٢٢٣ ، ٢٢٦
خسرو ملك بن خسرو شاه : ٤١٨
ابن الخشاب القاضي : ٥٢
خشقدم سيف الدين : ١٩٤
الخضر بن ابراهيم بن أبي بكر بن قره ارسلان : ٣٤٤
الخضر بن احمد بن عمر بن الخطاب التغلبي الموصلي : ٥٧
خضر پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
خضر پاشا ، مصر : ٢٥١
خضر بك بن دندار : ٢٣٩
خضر بك بن محمد بن آيدين : ٢٣٧
خضر بن تاج الدين بن خليل : ٢٥٤
خضر ، الجزائر : ١٢٨
خضر خان بن تمغاج : ٣١٢
خضر خان محمود : ٣٦٥
خضر خواجه بن تغلق تيمور : ٤٠٥
خضر شاه بك بن اسحق : ٢٣٦
خضر بن ملك سليمان : ٤٢٣
أبو الخطار (نك : الحسام بن ضرار الكلبي)
خطير الملك (نك : محمد بن الحسين الميبذي)
خفاجه بن سفيان : ١٠٦
خلف بن أحمد بن محمد بن خلف : ٣٠٢
خلف بن السمح : ١٠١
خلف بن عبد الله : ٧٠
خلف بن محمد بن أحمد الملك العادل : ١٥٤
خليد بن عبد الله الحنفي : ٧٦
خليد بن قره اليربوعي : ٧٥
خليد بن كاس : ٧٥
خليفه بن خروب : ١٩٦
خليفه بن سعيد : ١٩٦
خليل آرناؤد ، صدر الأعظم : ٢٤٥
خليل بن ابراهيم چندرلي ، صدر الأعظم : ٢٤٠
خليل الله بن ابراهيم بن فرخ سيار : ٢٨٠
خليل الله بن ابراهيم بن محمد : ٢٨٠
خليل بن اسحق ، أبو العباس : ١٠٧
خليل آغا ، الجزائر : ١٢٨
خليل بن أوزون حسن : ٣٨٤
خليل پاشا ، بوده : ٢٥٨
خليل پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
خليل پاشا ، مصر : ٢٥٢
خليل بن بدر بن خورشيد ، حسام الدين : ٣٥٤

خليل بك بن داود : ۲۳٤
خليل بك بن قراجا : ۲۳۵
خليل حميد ، صدر الأعظم : ۲٤٦
خليل رفعت ، صدر الأعظم : ۲٤۹
خليل السلطان : ٤۷
خليل سلطان بن ميرانشاه بن تيمور : ٤۰۱ ، ٤۰۲
خليل بن سليمان بن أحمد الايوبي : ۱٥٤
الخليل بن شاذان بن الصلت بن مالك الخروصي : ۱۹۳
خليل ، صلاح الدين الاشرف : ۱٦۷
خليل عوض زاده ، صدر الأعظم : ۲٤٦
خليل قوجه پاشا ، بوسنه : ۲٦٤
خليل قيصريه لى ، صدر الأعظم : ۲٤۳
خليل كوسيج پاشا ، مصر : ۲٥۳
خليل كوسه دفتردار ، پاشای بوسنه : ۲٦٤
خليل بن محمود بن قرامان : ۲۲٦
خليل بن محمود ك : ۲۷٤
خمارتكين الحراني الطغرائي : ٦٦ ، ۲۲۷
خمارويه بن أحمد بن طولون : ۱٤۳
خميس بن تغلب بن الحسين ، أبو منعه : ۲۰٦
خواجه جهان ، جونپور : ٤۳۱
خواجه مرجان : ٦۱
خواجه يحيي صناني : ٦
خورزاد بن بادوسپان : ۲۹۰
خورشاه بن محمد بن حسن : ۲۲۹
خورشيد پاشا ، بوسنه : ۲٦٦
خورشيد بن أبي بكر بن محمد : ۲٥٤
خورشيد بن داد برجهر : ۲۸٤
خورشيد بن گيل : ۲۸٤
خوط عبد الواحد بن يحيى بن المنصور : ٤۱
الخير بن محمد بن خزر المغراوي : ۱۱۲
خير الدين باربروس : ۱۱٦ ، ۱۲۹ ، ۱۳۰
خير الدين پاشا ، بوسنه : ۲٦٦
خير الدين پاشا ، صدر الأعظم : ۲٤۹
خير الدين ، رومی لوند : ۱۸٦
خيران العامري : ۹۰
أبو الخير (نك : أحمد بن محمد بن ميمون)
أبو الخير بن دولت شيخ بن ابراهيم : ٤۰۳
دابويه بن گيل : ۲۸٤
الداخل (نك : عبد الرحمن بن معاوية)
داد برجهر بن فرخان : ۲۸٤
دارا بن رستم بن شهريار : ۲۸٦
دارا بن قابوس بن وشمگير : ۲۲۰
دانشمند أحمد غازي : ۲۲۰
دانشمنديجي : ۲۷۰
دانيار بن القاسم : ۲۷٤
دانيال بن محمد رحيم : ٤۰۷
داود آرناؤد ، صدر الأعظم : ۲٤۱
داود بن ابراهيم بن رمضان ، ارسلان : ۲۳٤
داود بن أحمد بن ترخان : ٤۳٥
داود بن اسحق بن منكوجك : ۲۱۹
داود پاشا ، بغداد : ۲٦۰ ، ۲٦٦
داود پاشا ، مصر : ۲٥۰
داود بك ، بوسنه : ۲٦۱
داود بن بليجور : ٦٤
داود بن بهرامشاه بن داود بن اسحق : ۲۱۹
داود بن حسن گانگو ، دكن : ٤۳۷۰
داود بن حمدان : ٥۸
داود بن سقمان ركن الدولة : ۳٤٤
داود بن سليمان بن قتلمش : ۲۱٥
داود شاه بن سليمان ، بنگاله : ٤۲۸
داود بن صالح بن غازي بن قره ارسلان : ۳٤٥
داود بن العباس بن بانيجور : ۲۰۷
داود بن عبد الرحمن بن عبد الله بن داود : ۳۱
داود بن علي بن عبد الله بن العباس : ۲۸ ، ۳٦ ، ٦۸ ، ۱۷٦
داود بن عيسى بن فليته : ۳۱
داود بن عيسى بن موسى بن محمد : ۲۹ ، ۳۷
داود بن قره ارسلان بن غازي ، شمس الدين : ۳٤٥
داود بن محمود بن محمد بن ملكشاه : ۲۳٤ ، ۲۳۹
داود بن موسى بن عبد الله الصالح بن موسى الجون : ۳۰
داود بن ميران مبارك بن عادل : ٤۳٤
داود بن يزيد بن حاتم المهلبي : ۱٥ ، ٤۰ ، ۱۰۰ ، ٤۱٦
داود بن يوسف ، جزايرالعيف : ٤۲۹
داود بن يوسف ، عز الدين : ۱۸٤
أبو داود (نك : خالد بن ابراهيم)
داور بخش ، امپراطور مغول : ٤٤۲
دايان خان بن بولخو جينونگ : ۳٦۲
دبيس بن صدقة بن منصور بن دبيس ، أبو الأغر : ۲٤ ، ۹۷ ، ۲۰۷
دبيس بن علي بن مزيد ، أبو الأغر : ۲۰۷
درويش پاشا ، بوسنه : ۲٦۲ ، ۲٦۷
درويش ، صدر الأعظم : ۲٤۲ ، ۲٤٦
درويش بك بن پيرى : ۲۲٤
درويش ركن الدين : ۲۸۱
درويش بن شيخ حيدر : ۳٦۷
درويش محمد ، صدر الأعظم : ۲٤٤
دريا بن علاء الدين بن فتح الله : ٤۳۸
ابن دعباش : ٥۰
دغفل الفرج بن الجراح : ۱۹۰
دقاق (نايب حلب) : ٥٤
دقاق بن تتش أبو مضر : ٤٦ ، ۲۳٤ ، ۳٤۰
دقاق بن تكش : ۲۳۹
أبو دلف (نك : القاسم بن عيسى)
دلاور پاشا ، بغداد ۲٥۸
دلاور پاشا ، صدر الاعظم : ۲٤۳
دلاور خان حسين غوري : ٤۳۱
دلبك بن أولجاى تيمور : ۳٦۰
دلف بن عبد العزيز بن القاسم : ۳۰۱
أبو دلف (نك : هاشم بن محمد الخزاعي)
دلى ابراهيم پاشا ، بوسنه : ۲٦۳
دلى ابراهيم ، الجزائر : ۱۲۹
دلى أحمد ، حاكم الجزائر : ۱۲۷
دلى حسين پاشا ، بوسنة : ۲٦۳
دلى حسين ، صدر الأعظم : (۱۰٦٦ ه) ۲٥۷ ، ۲٥۹
دلى درويش پاشا ، بودة : ۲٥٥
دلى محمد : ۱۳۰
دناى كلنجة بن فهريا مراكلافه : ٤٤۹
دندار فلك الدين : ۲۲۹
دماى كلنجة بن فهريا مراكلافه : ٤٤۹
دوا تيمور بن دوا : ۳۷۰
دوست محمد بن إمين بكا : ٤۰٥
دوست محمد بن پاينده خان : ٤٤۷
دوست محمد بن جوجوغا : ٤۰۹
دولت خاتون ، بيوه عز الدين أحمد ۳۱٤
دولت خاتون دختر سليمان بن محمد : ۲۲۸
دولت خان لودی : ٤۳۳
دولت خواجه إناق : ٦۱
دولت شاه بن طغان ارسلان : ۳٥۰
دولت گرائي بن ارسلان : ۳٦۹
دولت گرائي بن سليم : ۳٦۸
دولت گرائي بن عادل : ۳٦۸
دولت گرائي بن مبارك : ۳٦۷
دون جيم الأول ، شاه آرغونة : ۸۸
دوواخان بن براق خان : ۳۷۰
ديجو دو وتيرا : ۱۲۹

دیقم بن ابراهیم السکردی : ۲۷۲
دینار آل برمك ، (نک : ابراهیم بن یحیی البرمکی) : ۱۳
دینار أبو المهاجر : ۹۹
دیوداد بن دیودست : ۴۹ ، ۹۹ ، ۲۷۴
دیوداد بن محمد الأفشین : ۲۷۴

(ذ)

ذکا الأعور الرومی ، أبو الحسن : ۴۲
أبو ذؤابه (نک : عطیه بن صالح بن مرداس)
ابو الذواد (نک : محمد بن المسیب العقیلی)
ذو الرياستين : (نک : حیدره بن عضد الدوله)
ذو الرياستين (نک : الفضل بن عبد الله السرخسی)
ذو السعادات (نک : محمد بن جعفر بن محمد بن فسانجس)
ذوالسعادتین (نک : الحسن بن المنصور)
ذو الفقار محمود : ۶۱
ذو القرنین بن عین الدین : ۲۲
ذو الکفایتین (نک : أبوالفتح بن محمد الکاتب بن العمید)
ذو النورین (نک : عثمان بن عفان)
ذو النون أرغون ، سند : ۴۳۰
ذو النون بن الحاج المختار الشرقی : ۱۳۳ ، ۱۳۴
ذو النون بن محمد بن گمشتکین : ۲۲۱
ذو الیمینین (نک : طاهر بن الحسین)

(ر)

راجح بن قتاده : ۳۱
راجه تدرمل ، بنگاله : ۴۴۳
راجه علی بن میران مبارك بن عادل : ۴۳۵
راجه گانس شاه ، بنگاله : ۴۲۷
راجه مان سنگ ، بنگاله : ۴۴۳
راجی یکا بن یسون تیمور : ۳۶۰
الراشد (نک : أبو جعفر المنصور بن المسترشد)
راشد بن سعید ، بنی جلندی درعمن : ۱۹۳
راشد بن علی ، بنی جلندی درعمن : ۱۹۳
راشد بن عمرو الجدیدی : ۴۱۵
راشد بن نصر : ۱۹۱
راشد بن الولید ، بنی عماره درعمن : ۱۹۳
الراضی بالله (نک : أبوالعباس أحمد بن المقتدر)
رافع بن الحسین بن مقن ، أبو المسیب : ۲۰۶
رافع بن هرثمه : ۷۱ ، ۷۸
رائق : ۱۹
ربعی بن الأفکل : ۵۵
الربیع بن یونس بن محمد بن عبد الله بن أبی فروه ، الحاجب : ۵
أبو ربیع سلیمان ، میورقه : ۹۱
ربیعه بن قیس : ۴۰
رجاء بن أیوب الحضاری : ۴۳
رجا بن روح : ۱۷۶
رجب پاشا ، صدر الاعظم (۱۰۴۱ ه) : ۲۴۳
رجب پاشا ، مصر (۱۱۳۲ ه) : ۲۵۳
رجب بن ثمال الخفاجی : ۲۱۰
رحیم قلی بن الله قلی : ۴۰۹
رزیك بن طلائع ، أبو شجاع العادل محیی الدین : ۱۵۰
رزین الدوله : (نک : انتصار بن یحیی المصمودی)
رستم بن أردشیر بن حسن : ۲۸۶
رستم پاشا ، صدر الاعظم (۹۹۰ ه) : ۲۴۱
رستم بن بردوا : ۵۰
رستم بن جها نگیر بن رستم : ۳۵۴
رستم ، حاکم شروان : ۲۷۹
رستم بن حسین بن أحمد بن عز الدین : ۳۵۴
رستم بن سرخاب بن قارن : ۲۸۶
رستم بن شروین : ۲۸۶
رستم بن شهریار بن دارا : ۲۸۶
رستم بن علی : ۸۱
رستم بن علی بن الحسن بن بویه : ۲۲۳ ، ۲۲۶
رستم بن عمر شیخ بن تیمور : ۴۰۲
رستم بن قارن : ۲۸۶
رستم کوزلجه پاشا ، بوده : ۲۵۵
رستم بن مقصود بن أوزون حسن : ۳۸۴
رستم بن نور الدین بن أبی بکر : ۳۵۴
رشید الحبشی : ۱۷۹
الرشید بن محمد بن علی بن یوسف الشریف سجلماسی : ۱۲۵
الرشید (نک : أبوجعفر هارون الرشید بن المهدی)
رشید الدوله محمود الزدامی : ۵۹
رشید الدوله (نک : محمود بن نصر)
رشیق اللسیمی : ۵۰
ابن رشیق ، صاحب مرسیه : ۹۰
رضاء الدین أبو المعالی ، پاطلیان شام : ۱۰۴
رضا شاه پهلوی : ۳۹۴
أبو الرضا (نک : محمد بن صدقه ، جلال الدین)
رضوان بن تتش : ۳۳۴ ، ۳۳۹
رضوان ، الجزائر : ۱۲۷
رضوان بن جعفر ، بنی جلندی درعمن : ۱۹۳
رضوان ، والی حلب : ۵۲
رضوان بن مصطفی شاهین ، یمن : ۱۸۶
رضوان بن الولخشی : ۱۴۹
رضیه بیگم بن ایلتتمیش : ۴۲۲
رفق المستنصری : ۴۵
رفیع الدرجات ، شمس الدین : ۴۴۲
رکن الدوله (نک : الحسن بن بویه)
رکن الدوله (نک : سلطانشاه بن قاورد)
رکن الدوله : (نک : کیخسرو بن یزدگرد)
رکن الدین (نک : اسماعیل بن لؤلؤ)
رکن الدین باربك شاه بن محمود : ۴۲۷
رکن الدین بن براك : ۳۵۶
رکن الدین : (نک : برکیارق بن ملکشاه)
رکن الدین ، جزیره هرمز : ۳۸۷
رکن الدین (نک : خورشاه بن محمد)
رکن الدین (نک : سلیمان شاه بن قلیچ)
رکن الدین بن شمس الدین کرت : ۳۸۲
رکن الدین (نک : طغرل بن ارسلانشاه)
رکن الدین (نک : طغرل بن محمد)
رکن الدین (نک : قلیچ ارسلان بن کیخسرو)
رکن الدین (نک : قلچ تمغاج)
رکن الدین کیکاوس ، بنگاله : ۴۲۶
رکن الدین : (نک : محمد بن میکائیل طغرلبیك)
رکن الدین (نک : محمود خان بن ارسلان)
رکن الدین (نک : مسعود بن قلیچ ارسلان)
رکن الدین (نک : أبو منصور بن بهرام شاه)
رکن الدین منکورس الجاندار ، حاکم عجلون : ۱۶۰ ، ۱۶۱
رمضان آغا ، الجزائر : ۱۲۸
رمیثه بن أبی نمی محمد : ۳۱

وهيته بن محمد : ٣٢
رويرت الأول نورماندی : ١٠٨
روجر الثانی : ١٠٨
روح بن حاتم ، أبو حاتم المهلبي : ١٥، ٦٤، ١٠٠ ، ٢٧٣ ، ٤١٦
رؤوف پاشا ، بوسنه (١٢٩٢ ﻫ) : ٢٦٧
روم محمد ، صدر الأعظم : ٢٤١
روملی مصطفی : ١٨٦
رباح بن عثمان بن حيان المزی : ٣٦
ريان المزى : ٤٤
أبو الريان بن غريب بن محمد بن معن : ٢٠٦
أبو الريان بن محمد وزير عضد الدوله : ٣٢٤
ريچين پاله بن كوشالا : ٣٦٠
الرئيس (نک : يحيى بن سليمان)
رئيس الرؤساء (نک : على بن الحسن بن أحمد بن المسلمه)
رئيس الرؤساء (نک : الحسين بن على بن ميكائيل بن مسلمه)

(ز)

زاكيه الدين عنايت شاه : ٤٥٢
زاهد بک بن عز الدين : ٣٩٥
زاوی بن زيری : ٨٦
زبيده مادربرکیاروق : ٢٣٧
زريع بن العباس بن المكرم : ١٨١
زريق الفاتکی : ١٨٢
زرين كمر بن جستان : ٢٩١
الزعيم بن عبد الرحمن ، أبو ثابت : ١١٩
زعيم الدوله (نک : بركه بن المقلد)
زعيم الدين (نک : يحيى بن عبيد الله بن محمد بن المعمر بن جعفر)
زعيم الرؤساء (نک : على بن محمد بن محمد بن جهير الثالث)
زفر بن الحارث الكلابی : ٥٦
زفر بن عاصم الهلالی : ٣٦ ، ٥٧
زكريا أبو يحيى ، عامل جربة : ١١٨
زكريا اللحيانی بن أحمد ، أبو يحيى : ١١٦
زكريا المعتصم بن الواثق ، أبو يحيى (نک : المعتصم)
زمان شاه تيمور بن أحمد : ٤٤٧
الزنديق (نک : معاويه بن عبيد الله بن يسار الأشعرى، وزير)
زنك عبد الرحمن بن باشوط : ١٣٤
زنگی بن آق سنقر : ٤٦ ، ٥٣ ، ٦٠ ، ٦٧ ، ٢٠٦ ، ٢٣٧ ، ٢٤١ ، ٢٤٤
زنگی بن مودود بن زنگی ، أبو الفتح : ٥٣ ، ٢٤١
زنگی بن مودود مظفر الدين ، أتابك فارس : ٣٥٠
زهری ، بنی مهادرمدينه : ١٧٨
زهير بن أميان ، بنی مهادرمدينه : ١٧٨
زهير بن عون : ١٠٦
زهير بن قيس البلوی : ٩٩
زياد بن ابراهيم ، بنی زيادمرمين : ١٧٩
زياد بن أبی سفيان : ٦٢ ، ٦٧ ، ٧٤
زياد بن حنظله : ٦٧
زياد بن شهرويه : ٥٩
زياد بن عبد الله بن عبد المدان الحارثى : ٢٨ ، ٣٦
زيادة الله بن أبي العباس بن ابراهيم بن الأغلب : ١٠٦
زيادة الله ، أبو منصور الأغلبي ، عامل صقليه : ١٠٧
زياد بن كيخسرو : ٢٩١
زيان بن مردنيش : ٩٣
زيد بن محسن : ٣٣
زيد بن موسى بن جعفر بن محمد العلوی : ٦٤
زيد النار [نک : زيد بن موسى بن جعفر]
أبو زيد [نک : محمد بن أيوب بن عاص]
زيدان الناصر بن المنصور : ١٢٥
زين الدوله (نک : انتصار بن يحيى المصمودی)
زين الدين بن بهاء الدين : ٣٩٦
زين الدين [نک : على كوجك بن بكتكين]
زين الدين (نک : قراجا بك)
زين الدين (نک : يوسف بن على)
زين العابدين ، سوماترا : ٤٥٢
زين العابدين شجاع بن المظفر ، مجاهد الدين : ٣٧٩
زين العابدين (نک : محمد بن أحمد برهان الدين) .
ابن زيلب (نک : عبيد الله بن محمد)
زينل بن ملك بك بن زاهد بک : ٣٩٥

(س)

سابق ، عامل حلب : ٥١
سابق بن محمود بن مرداس ، أبو الفضائل : ٢٠٤
سابور بن أردشير ، أبو نصر : ٣٢٥
سابور بن سليمان : ١٨٠
سابور بن المرزبان بن مروان : ٢٠٩
سابور بن المظفر : ٦٦
ساتی بک خاتون دخت أولجايتو : ٣٦٣
أبو الساج (نک : ديوداد بن ديودست)
ساروبه بن فرخان : ٢٨٤
ساساقتو ، ازمغولان : ٣٦٣
ساسی بوقا : ٣٦٥
سالار بن يزيد بن أحمد : ٢٧٨
سالم بن ثويني : ١٩٦
سالم بن راشد : ١٠٧
سالم بن سلطان ، مسكت : ١٩٦
سالم بن سواده التيمی : ٤٠
سالم بن أبی قتيبة القاسم : ١٧٧
سالم بن مالك بن بدران العقيلي : ٢٠٦
سالم بن مبارك الصباح : ١٩٧
سام بن حسين بن حسن الغوری : ٤١٩
سام بن محمد بن مسعود : ٤١٩
سام بن محمود بن محمد : ٤١٩
سانشو الاول : ٨٨
سابر بن عبد الله ، حاكم أسروشنة : ٣١١
ساين بلات ، خان قاسوف : ٣٧٤
سبأ بن أحمد ، حاكم صليحی : ١٨٨
سبأ بن أحمد بن مظفر بن على الصليحی : ١٨٣
سبأ بن أبی سعود بن زريع : ١٨١
سباشی (نايب محمود غزنوی) : ٨٠
سباى (سردارقلعه حلب) : ٥٣
سبحان قلی بن جمشيد ، دكن : ٤٣٩
سبحان قلی بن نادر : ٤٠٦
سبكتكين المعتصری : ٤٥
سبكتكين ، غلام ألب تكين : ٨٠ ، ٤١٦
سبكرى (غلام عمرو بن الليث) : ٧٥
سپهسالار بن لشكر ، أبو منصور : ٣٤٩
ستورق بغراخان عبد الكريم : ٣١٢
ستيلفن بن نور دولت : ٢٧٤
سبتن ، از مغولان : ٣٦٢
سدزای بن وزير : ٩٢
سديد الدوله الانبارى : ١٠
سديد الدوله أبو منصور : ٤٥
سرايا بن منيع بن الحسن بن أبي البركات : ٢١٠
أبو السرايا نصر الحمدانی : ٥٨ ، ٦٩
سرتاق بن باتو : ٣٦٣
ابن سرجيس وزير بهاء الدولة : ٣٢٥
سرخاب بن باو : ٢٨٦
سرخاب بن مأمون : ٣٩٦
سرخاب بن مهر مردان : ٢٨٦
سرخاب بن وهسودان ديلمی : ٢٩٤ ، ٣٢٨

سَرفراز خان بن شجاع الدین : ۴۴۴
سُرور الفاتکی : ۱۸۲
سرور بن مُساعد : ۳۴
السَّری بن الحَکَم بن یوسف الزّطّی : ۴۱
سُری عالم ، سوماترا : ۴۵۲
السَّری بن عبدالله بن الحارث بن العباس : ۲۸ ، ۷۷
السری بن مُعاذ الشیبانی : ۷۱
سعادت علی بن آصف الدوله : ۴۴۵
سعادت گرائی بن سلیم : ۳۶۸
سعادت گرائی بن قریم : ۳۶۸
سعادت گرائی بن منگلی : ۳۶۷
سعاده (والی حلب) : ۵۱
سعد بن الأمیر الأذرعی ، بنی شهاب : ۱۶۸
سعد بن أبی بکر قُتلُغ خان : ۳۵۰
سعد الحاجب البویهی : ۵۹
سعد بن زنگی بن مودود : ۳۵۰
سعد بن زید : ۳۳
سعد بن علی بن عیسی القُمّی : ۳۳۹
سعد بن قُرقاز ، بنی شهاب : ۱۶۹
سعد بن مالک ، بنی شهاب : ۱۶۸
سعد بن محمد ، وزیر صمصام الدوله : ۲۲۴
سعد المُستعین بن علی بن نصر : ۹۴
سعد الملک أبو المحاسن : ۲۲۸
سعد غلام المهدی : ۷۰
سعد بن أبی وقاص : ۶۷
سعد الوقاص بن محمد بن جهانگیر : ۴۰۲
سعد الدوله (نک : ایلادی بن ابراهیم)
سعد الدوله البویهی : ۳۱
سعد الدوله (نک : شریف بن حمدان)
سعد الدوله (نک : الحسن بن محمد بن طغبان)
سعد الدوله (نک : شریف الحمدانی)
سعد الدوله ، صاحب حلب : ۴۴
سعد الدوله (نک : طوس بن زیار)
سعد الدین پاشا ، مصر ، (۱۱۷۱ هـ) : ۳۵۴
سعد الدین بن محمد ، بنی معن : ۱۷۰
سعد الدین (نک : یونس بن علی صاحب آتا)
سعد الملک بن هبة الله بن الحسن بن علی ابن جعفر
أبو سعد الأعز (نک : سابور بن المظفر)
أبو سعد (نک : عبد الواحد بن جعفر از بنی ماکولا)
أبو سعد (نک : علی بن قتاده)
أبو سعد بن محمد بن جعفر بن قسانجس : ۱۹
سُعود بن عبد العزیز : ۳۵ ، ۱۹
سعود بکرنی بن محمد الیعقوبی : ۱۳۴

أبو سعود بن زُریع بن العباس : ۱۸۱
سعید بن أحمد ، میافارقین : ۲۰۷
سعید بن احمد بن سعید ، مسکت : ۱۹۶
سعید الأحول بن نجاح : ۱۸۱
سعید بن أسلم بن زرعه الکلابی : ۴۱۵
سعید پاشا ، بغداد (۱۲۳۷ هـ) : ۲۶۰
سعید پاشا ، صدر الأعظم (۱۲۹۶ هـ) : ۲۴۹
سعید بن برکات : ۳۳
سعید بن بوزیان الحباز : ۱۳۵
سعید بن ثابت : ۵۸ ، ۵۹
سعید بن تُوینی : ۱۹۶
سعید بن الحکم القُرشی : ۹۲
سعید حلیم ، صدر الأعظم : ۲۵۰
سعید بن جمادی الترکینی : ۱۳۶
سعید بن حمدان أبو الفضائل : ۲۰۱
سعید بن حموده ، زنجبار : ۱۹۶
سعید بن دَغلج : ۶۴ ، ۲۸۵
سعید بن ساریه الخزاعی : ۲۷۱ ، ۲۷۲
سعید بن سعد : ۳۳ ، ۳۴
سعید بن سعید بن عمرو بن الأسود الحرشی : ۱۸
سعید بن أبی سعید بن کوچکوز تجو : ۴۰۴
سعید بن سلیم بن قتیبه الباهلی : ۲۷۴
سعید بن سلطان ، مسکت : ۱۹۶
سعید بن سلم الباهلی : ۵۷
سعید بن شَبیب الزهری : ۱۳۶
سعید بن صالح (صاحب المرته در بصره) : ۶۵
سعید بن العاص بن سعد ، اموی : ۶۷
سعید بن عامر بن حُذیم : ۵۵
سعید بن عبد العزیز بن الحارث بن الحکم بن أبی العاص : ۷۶
سعید بن عبد الله بن محمد بن محبوب ، عمن : ۱۹۳
سعید بن عثمان بن عفان : ۷۹
سعید بن علی بن حدیقه مُعز الدین الأنصاری ، أبو المعالی : ۱۰
سعید بن علی الهمودی : ۱۳۳
سعید بن عمر النامی : ۱۳۳
سعید بن عمرو بن الأسود الحرشی : ۱۸ ، ۵۶ ، ۷۶ ، ۷۷ ، ۲۷۱ ، ۲۷۳
سعید بن محمد الحرّانی : ۲۷۳
سعید بن محمد علی : ۱۹۷
سعید بن مروان أبو منصور : ۲۰۶
سعید بن مسعود ، أبو الفضل الوزیر : ۱۴۹

سعید بن موسی ، از بنی زیان : ۱۱۹
السعید ، ناصر الدین برکه خان : ۱۶۲
سعید بن هارون (صاحب شنت ماریه) : ۸۸
سعید بن یحیی بن زکریا : ۱۱۸
سعید بن یزید بن علقمه بن عوف الأزدی : ۲۸
سعید الدوله الحمدانی : ۵۰ ، ۵۱ ، ۵۸
سعید الدوله (نک : سعید بن حمدان)
أبو سعید (نک : آقسُنقُر الحاجب)
أبو سعید بن أولجایتو : ۲۳۲ ، ۳۹۳ ، ۳۸۰
أبو سعید (نک : بکر بن مالک الفرغانی)
أبو سعید (نک : الحسن بن بهرام الجنابی القرمطی)
أبو سعید عبد الرحیم : ۳۲۶
أبو سعید بن کوچکوتجو بن أبی الخیر : ۴۰۳
أبو سعید بن محمد بن میرانشاه : ۴۰۱ ، ۴۰۲
أبو سعید (نک : محمود السادس بن اسماعیل بن نصر)
سَفّاح خلیفه ، حاکم الجزائر : ۱۲۷
السفّاح (نک : أبو العباس عبد الله ابن محمد)
سُفیان بن أمیتک : ۴۰۸
سفیان بن عبد الله الکِندی : ۶۳
سفیان بن أبی عُیینه المُهلّبی : ۶۳
سفیان بن معاویة بن یزید المهلب : ۶۳
سُقمان بن أُرتُق ، معین الدین : ۳۴۴
سقمان بن محمد بن قره ارسلان ، الملک المنصور : ۳۴۴
سُکمان بن ابراهیم ، ناصر الدین : ۳۴۸
سکمان القُطبی : ۳۴۸
سِکندر بن اسماعیل سلطان دهلی : ۴۳۶
سکندر بن بَهلول ، دهلی : ۴۳۱
سکندر بن بَهلول بن کالا : ۴۲۳
سکندر ، جامیا ، سند : ۴۳۹
سکندر جاه بن نظام علی : ۴۴۶
سکندر شاه بن إلیاس ، بنگاله : ۴۲۷
سکندر شاه بن مَنداک بن طاهر : ۴۳۳
سکندر شاه بن یوسف ، بنگاله : ۴۲۷
سکندر بن علی بن محمد ، دکن : ۴۳۹
سکندر بن محمد بن فیروز بن رجب : ۴۲۳

سكندر بن مظفر بن محمود ، گجرات : ٤٣٦
سلامت گرائي بن دولت : ٣٦٧
سلامت گرائي بن سليم : ٣٦٨
سلامش ، بدر الدين العادل : ١٩٢
سلتيق شاه بن محمود : ٢٤٩
سلجوق شاه بن سلغرشاه بن سعد : ٣٥١
سلدق بن علي بن أبي القاسم : ٢١٩
سلطان بن أحمد ، مسكت : ١٩٦
سلطان أحمد بن حسن بن محمد كيا : ٢٩٥
سلطان أمير حمزه : ٣٨٨
سلطان بهادر ، گجرات : ٤٣٢
سلطان بن ثمال الخفاجي : ٢١٠
سلطان حاجي بن تليارس بن يادگار : ٤٠٨
سلطان حجاج بن محمد : ٣٠٩
سلطان حسن بن أحمد بن حسن كيا : ٢٩٥
سلطان حسن بن محمد كيا : ٢٩٥
سلطان بن حمود آل رشيد : ١٩١
سلطان بن سيف بن سلطان : ١٩٥
سلطان بن سيف بن مالك : ١٩٤
سلطان شاه خازن : ٦١
سلطانشاه بن رضوان بن تتش : ٥٢ ، ٢٣٤
سلطان شاه زاده باربك ، بنگاله : ٤٢٨
سلطان شاه بن قاورد : ٢٣٥
سلطان شاه ، محمود بن إيل أرسلان : ٣١٧
سلطان شجاع ، بنگاله : ٤٤٣
سلطان قلي قطب الملك ، دكن : ٤٣٩
سلطان محمد أعظم ، بنگاله : ٤٤٣
سلطان محمد بن ناصر كيا : ٢٩٥
سلطان بن مرشد : ١٩٥
سلطان الدولة (نك : ارسلان شاه بن مسعود)
سلطان الدولة ، أبو شجاع بن فيروز : ١١ ، ١٩ ، ٦٦
سلغرشاه ، جزيرة هرمز : ٢٨٧
سلمة بن رجا : ٣٩
أبو سلمة (نك : حفص بن سليمان الخلال)
سليم پاشا ، بوسنه : ٢٦٣ ، ٢٦٦
سليم بن بايزيد بن محمد بن مراد ، سلطان : ٥ ، ٢٣ ، ٢٣٩
سليم بن بكر بن سليمان الكردي : ٣٩٨
سليم خان ، جورجيا : ٣٩٦
سليم بن سليمان بن سليم بن بايزيد : ٢٣٩
سليم بن أبي فليته القاسم : ٣١
سليم گرائي بن بهادر : ٣٦٨
سليم گرائي بن فتح : ٣٦٩
سليم گرائي بن قبلان : ٣٦٨
سليم بن مصطفى بن محمد ، سلطان : ٢٤٠
سليمان بن ابراهيم بن أحمد بن محمد ، سلطان : ٢٣٩
سليمان بن أورخان ، وزير عثماني : ٢٤٠
سليمان بن اسحق بن تنكوجك : ٢٢٠
سليمان الاسفندياري : ٢٢٢
سليمان بن أشرف : ٢٣١
سليمان بن إيلغازي : ٥٢
سليمان پاشا ، بغداد (١١٦٥ هـ) : ٢٩٠
سليمان پاشا ، بوده : ٢٥٥
سليمان پاشا ، صدر الأعظم (١٠٩٥ هـ) : ٢٤٤ ، ٢٦٣
سليمان پاشا ، صدر الأعظم (١٠٩٧ هـ) : ٢٤٤
سليمان پاشا ، صدر الأعظم (١١٢٤ هـ) : ٢٤٥
سليمان پاشا ، مصر (١١١٦ هـ) : ٢٥٣
سليمان بن بايزيد : ٢٣٩
سليمان بن بايزيد بن عادل بن يعقوب : ٢٢٤
سليمان بن برمك : ١٣
سليمان بستنجي پاشا ، بوسنة : ٢٦٥
سليمان بوسنه لي پاشا ، بوسنة : ٢٦٦
سليمان ، تبكتو : ١٣٢
سليمان بن ترغجاندار : ٢٢٤
سليمان بن تيمور بن بجلان : ٢٢٦
سليمان بن جاني بك : ٤٠٤
سليمان ، الجزائر : ١٣٧
سليمان بن جعفر بن سليمان بن علي : ٣٩
سليمان بن الحسن ، أمير كلوة : ١٢٨
سليمان بن الحسن بن مخلد ، أبو القاسم : ٨
سليمان بن الحكم بن سليمان ، (نك : المستعين)
سليمان خادم ، صدر الأعظم (٩٤٨ هـ) : ٢٤١
سليمان خادم پاشا ، مصر : ٢٥٠
سليمان بن خالد بن بكر الكردي : ٣٩٨
سليمان خان قراراني ، بنگاله : ٤٢٨
سليمان بن خليل بن سليمان الأيوبي : ١٠٤
سليمان بن داود بن عيسى بن موسى : ١٣٢
سليمان ديو پاشا ، بوده : ٢٥٦
سليمان بن راشد : ٧٧
سليمان أبو الربيع بن الخليفة ، حافظ : ١٤٩
سليمان ، همسر ساتي بك : ٣٦٣
سليمان بن سعد الدين شاهنشاه الثاني : ١٥٢
سليمان بن أبي سعيد الحسن بن بهرام الجنابي : ١٨٠
سليمان بن سليم بن بايزيد ، القانوني : ٢٣٩
سليمان بن ابي سليمان مخلد الورياني الخوزي (نك : أبو أيوب) : ٥
سليمان سولون ، أمير دارفور : ١٣٨
سليمان بن شادي بك بن شاه رخ : ٤١١
سليمان بن شاهنشاه بن سليمان : ٢٢٠
سليمان بن أبي عامر ، أبو الربيع : ١٧٢
سليمان بن عباس بن نصير : ٣٨٨
سليمان بن عبد الجبار : ٥٢
سليمان بن عبد الرحمن بن محمود الكردي : ٣٩٨
سليمان بن عبد الله بن سليمان : ٣٩ ، ٤٧
سليمان بن عبد الله بن طاهر : ٣٩٩
سليمان بن عبد الملك : ١ ، ٣٦ ، ٩٣
سليمان بن علي بن عبد الله العباسي : ٦٣
سليمان بن غالب بن جبريل البجلي : ٤١ (درباوزرقي)
سليمان بن فلاح : ٤٤
سليمان بن قباد : ٢٥٨
سليمان بن قتلمش : ٤٦ ، ٥٢ ، ٢١٥
سليمان بن قليج أرسلان : ٢١٥ ، ٢١٩
سليمان كشنبه : ١٢٧
سليمان الكردي ، صاحب جزيرة ابن عمر : ٢٩٧
سليمان بن ماوند : ٣٩٨
سليمان المستعين بن هود : ٩٠
سليمان المستكفي بن الحاكم ، أبو ربيعة (نك : المستكفي) : ٤
سليمان المستكفي الثاني بن المتوكل ، أبو ربيعة (نك : المستكفي الثاني) : ٥
سليمان بن محمد بن الياس : ٢٢٧
سليمان بن محمد بن خليل بن قراجا : ٢٢٦
سليمان بن محمد الشريف السجلماسي : ١٢٦
سليمان بن محمد بن سليمان : ٢٣١
سليمان بن محمد الكرمياني : ٢٢٣
سليمان بن محمد بن ثمال الفُكي ، أبو الفتح نجم الدين : ١٤٩
سليمان بن محمد بن ملكشاه : ٢٣٤
سليمان بن محمد بن يعقوب بن مليشير : ٢٢٨

سليمان بن مشيقان : ٩١
سليمان بن المنذر بن أحمد بن سليمان بن هود : ٩١
سليمان بن المنصور : ٤٣ ، ٦٤
سليمان بن المنصور ، عامل طبرستان : ٢٨٥
سليمان بن مهارش العقيلي : ٢٠٦
سليمان بن مهذب الدين علي الديلمي پروانه ٢٢٢ ، ٢٢٣
سليمان بن ميرزا محمد الحسيني الصفوي : ٢٨٨
سليمان بن هشام بن عبد الملك : ٤١٥
سليمان بن وهب بن سعيد بن عمرو بن الحصين بن قنان بن متى ، أبو أيوب: ٧
سليمان بن يزيد بن أبي مسلم : ٦٣ ، ٦٨
سليمان بن يزيد بن الأصم العامري : ٢٧٤
سليمان بن يزيد الحارثي : ١٧٦
سماء الدولة (نك :أبو الحسن بن أبي طاهر البويهي)
سماء الدولة ، صاحب همدان : ١١
سماك بن الحارث : ٢٧١
السمح بن أبي الخطاب : ١٠١
السمح بن مالك الخولاني : ٨٥
سمرة بن جندب : ٦٢
سمغون أبو القاسم : ١٠٢
السميري أبو طالب الكتاب : ٣٢٩
سنان باشا : ١٣٠
سنان باشا ، بوده : ٢٥٥
سنان باشا (الصدر الأعظم ٩٨٨ هـ) : ٢٤٢
سنان باشا ، مصر : ٢٥١
سنان بك ، بوسنة : ٢٦١
سنان چغاله زاده (الصدر الأعظم) : ٢٤٢ ، ٢٥٨
سنان خادم (الصدر الأعظم) : ٢٤١
سنان دفتردار باشا ، مصر : ٢٥١
سنان بن سلمة بن المحبق الهذلي : ٤١٥
سنان بن سليمان بن محمد ، راشد الدين أبو الحسن : ١٦
سنان صوفي باشا ، بوسنة : ٢٦٢
سنان صوفي باشا ، مصر : ٢٥٥
سنان ، عامل عثماني درعين : ١٨٧
سنان الدولة : نك : الحسن بن المسيب
سناء الدولة : (نك : محمد بن علي)
سمتاع بن فارس الشامي : ١٣٥

سنجر بن ألب ارسلان : ٣٢٧
سنجر ، جامبيان دربند : ٤٢٩
سنجر شاه بن قليچ ارسلان : ٧٣ ، ٨١ ، ٢٠٥ ، ٢١٣
سنجر بن غازي بن مودود : ٣٤٢
سنجر بن ملكشاه ، أبو الحارث : ٣٢٣ ، ٣٢٨
سند بن رعيثه : ٣٢
سند الدولة (نك :علي بن مزيد)
السندي بن شاهك ، ٢٤٣
السندي بن يحيى بن سعيد الحرشي : ١٨
سنقر الأشقر الرومي : ٤٧
سنقر البياتي : ٦٦
سنقر بن مودود مظفر الدين السلغري : ٣٥٠
سنقرجه : ٦٠
سنبر بن القائد محمد بوي : ١٣٤
سهراب پاشا ، بوده : ٢٥٧
سهل بن حنيف : ٢٥
أبو سهل الحمدوني (نايب مسعود غزنوي): ٧٣ ، ٨٠
سهلان بن مكتوم بن حرب : ٣١٢
سوادة بن محمد بن خفاجة التميمي : ١٠٦
سودون : ٥٥
سودون المحمدي : ٤٨ ، ٥٥
سودي (نائب حلب) : ٥٤
سوري بن حسين بن حسن الغوري : ٤١٩
سولي بك بن قراجا : ٣٣٥
سياوش آبازه ، صدر الأعظم (١٠٩٨ هـ): ٢٤٤
سياوش پاشا بوسنه : ٢٦٤
سياوش پاشا ، صدر الأعظم (٩٩٠ هـ) ٢٤٢ ، ٢٤٧
سياوش پاشا ، صدر الأعظم (١٠٦١ هـ) ٢٤٣
سياوش بن كيكاوس بن كيخسرو بن كيقباد ٢١٨ ، ٢٢٣
سيد احمد پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
سيد أحمد علي بن ناصر الملك : ٤٤٤
السيد بن أنس الأزدي : ٥٧
سيد برمان : ٣٧٤
سيد خان بن أحمد : ٤٠٥
سيد زين الدين علي بن ناصر الملك : ٤٤٤
سيد سلطان بن مآله : ٤١١
سيد علي بك ، روملي لوند : ١٨٦
سيد علي كيا : ٢٩٥

السيد القمبياطور : ٨٩
سيد محمد ، جزاير مالديف : ٤٥٠
سيد محمد رحيم بن سيد محمد : ٤٠٩
سيد محمد بك بن زاهد بك : ٣٩٥
سيد محمد بن محمد رحيم : ٤٠٩
السيد الناصر بن المهدي العلوي الرازي البغدادي ، ناصر الدين : ١٠
سيده خاتون : ٧٢
سيدي خان بن قباد حسين : ٣٩٦
سيف بن سلطان بن سيف : ١٩٤
سيف الدولة (نك : أحمد بن سليمان بن هود)
سيف الدولة الحمداني : ٢١ ، ٥٠
سيف الدولة صدقة : ٦٦ ، ٢٠٨
سيف الدولة [نك : بلكين بن حبوس]
سيف الدولة (نك : علي بن حمدان)
سيف الدولة [نك : محمود بن سبكتكين]
سيف الدولة : (نك : نجابت علي)
سيف الدين (نك : أحمد بن عبد العزيز)
سيف الدين الأشرف (نك : خاير بك)
سيف الدين آقبرلي: ٤٧
سيف الدين آيبك : ٤٣٦
سيف الدين (نك : باخرب)
سيف الدين أبو بكر (الملك العادل) ١٥١ — ١٥٤
سيف الدين ، جزيره لار : ٣٨٧
سيف الدين ، جزيره هرمز : ٣٨٧
سيف الدين (نك : جلبان الزيدي)
سيف الدين (نك : جقمقا الظاهري)
سيف الدين (نك : جقمقا المنصوري)
سيف الدين حمزه شاه بن أعظم ، بنگاله : ٤٢٧
سيف الدين (نك : حميد بن نجم الدين)
سيف الدين (نك : دقاق)
سيف الدين بن زين الدين : ٣٩٦
سيف الدين أبو سعيد خليل (نك : زنكي الأشرف)
سيف الدين (نك : سليمان بن أشرف)
سيف الدين (نك : سوري بن حسين)
سيف الدين (نك : شاملشاه بن سليمان)
سيف الدين شيخ : ٤٨
سيف الدين بن عبدالعزيز بن سليمان : ٣٩٧
سيف الدين (نك : عشيقتمر الماردانى)
سيف الدين (نك : غازي بن زنكي)
سيف الدين (نك : غازي بن مودود)
سيف الدين فيروز شاه ، بنگاله ٤٢٨
سيف الدين (نك : قجماز الاسحاقي)

سيف الدين (نک : طشتمر)
سيف الدين (نک : قصروه)
سيف الدين قطز ، المظفر : ١٦٢
سيف الدين (نک : محمد بن جهانسوز)
سيف الدين محمد ، الملك المنصور : ١٥٣
سيف الدين (نک محمد بن عبد العزيز) : ٣١٩
سيف الدين (نک : منجك الاشرفی)
سيف الدين (نک : يشبك الاشرفی السلاحدار)
سيف الدين (نک : يناك الأشقر)
سيف الدين بن يوسف ، بنی معن : ١٧٠
سيف الله بوسنه لی : ٢٦٤
سيما الطويل : ٤٩
سيمجور الدواتی أبو عمران : ٣١٠
سيورغتميش بن دانشمندچه : ٤٠١
سيورغتمش بن شاه رخ : ٤٠٢
سيورغتمش بن محمد بن تايكو : ٣٥٦

(ش)

شابور بن شهريار : ٢٨٦
شاد بخت الهندی الاتابكی : ٥٣
شار رشيد : ٣١١
شارشاه بن ابراهيم بن أردشير : ٣١١
شارل الخامس : ١١٦ ، ١٣٦
شاهبازخان ، بنگاله : ٤٤٣
شاه بك ، صاحب كرده جبلی : ٢٢٣
شاه جهان ، امپراطور مغولی هند : ٤٤٦
شاه جهان ، بنگاله : ٤٤٣
شاه جهان ، رفيع الدولة : ٤٤٢
شاه جهان بن سيورغتميش بن قتلغ خاتون : ٣٥٦
شاه خان بن منصور بن أحمد : ٤٠٦
شاه حسين أرغون ، درسند : ٤٣٠ ، ٤٣١
شاه خان زين العابدين : ٤٣٣
شاه رخ بن تيمور : ٣٨٧ ، ٤٠١ ، ٤٠٢
شاه رخ بن رستم : ٤١١
شاه رخ بن رضا قلی : ٣٨٩
شاه رخ بن عبد الرحمن : ٤١١
شاه زاده جم بن محمد بن مراد : ٣٢٩
شاهمستوار پاشا ، بوسنه : ٢٦١
شاه شجاع أرغون : ٤٢٩ ، ٤٣٠
شاه شجاع ، بنگاله : ٤٤٢
شاه عالم ، بهادرشاه ، قطب الدين : ٤٤٢
شاه عالم جلال الدين علی : ٤٤٣
شاه علی بن شيخ أوليار : ٣٧٤
شاه غازی بن زيار : ٣٩١
شاه گلدی : ٢٣٣
شاه مراد بن سارعاق : ٤١١
شاه ملك ، صاحب جند : ٣٩٧
شاهنشاه بن محمد بن زنگی : ٣٤١
شاه نواز ، بلوچستان : ٤٤٩
شاهنواز ، جورجيا : ٢٩٩
شاه وردی ، أتابك لیرستان صغری : ٣٥٤
شاه وردی ، خان گنجه : ٢٨١
شاه ولد بن علی بن أويس : ٢٧٧
شاهين بوسنه لی ، پاشا بوسنه : ٢٦٣
شاهين گرائی بن أحمد : ٣٦٩
شاور بن الفضل بن محمد ، أبو الأسوار : ٢٨٢
شاور بن مجير بن نزار ، أبو شجاع : ١٥٠
شايسته خان ، بنگاله : ٤٤٣
شبل المغيثی : ٦٥
ابن شبل النميری : ٢١٠
شبل الدولة (نک : نصر بن صالح)
شبيب بن وثاب النميری : ٢١٠
شجاع بن محمد بن المظفر ، جلال الدين : ٣٧٩
شجاع الدولة بن صفدر جنگ : ٤٤٤
شجاع الدين (نک : إسماعيل بن عمر)
شجاع الدين ، (نک : الياس بن محمد)
شجاع الدين ، بنگاله : ٤٤٤
شجاع الدين (نک : تتج بک)
شجاع الدين (نک : سليمان بن جرجاندار)
شجاع الملك بن تيمور بن أحمد : ٤٤٧
أبو شجاع (نک ظهير الدين محمد الهمدانی الرود راوری)
أبو شجاع بن فيروز بن فناخسرو : ٣٢٢ ، ٣٢٣ ، ٣٢٥ ، ٣٢٦
شجر الدر : ١٦٢
ابن شداد : ٥٣
شريف احمد المكنا ، جزاير المالديف : ٤٥١
شرف بن بدر بن عز الدين : ٣٩٧
شريف الختيلی : ٥٢
شرف صاحب بدليس : ٣٩٥
شرف بن ضياء الدين : ٣٥٠
شرف بن عز الدين بن عبدال : ٣٩٧
شرف الدولة (نک : أرسلان خان بن يوسف)
شرف الدولة (شيرذيل بن فناخسرو) : ١١ ، ٢١ ، ٥٩ ، ٦٥ ، ٦٦ ، ٢٠٨
شرف الدولة (نک : مسلم العقيلی)
شرف الدولة (نک : مسلم بن قريش)
شرف الدين أحمد بن سليمان (الملك الأشرف) : ١٥٤
شرف الدين (نک : أنوشروان بن خالد بن محمد الكاشانی)
شرف الدين بن البلدی (نک : أحمد بن محمد بن سعيد)
شرف الدين (نک : بيستون)
شرف الدين بن شمس الدين : ٣٩٥
شرف الدين (نک : طغان خان)
شرف الدين (نک : علی بن محمد أبو القاسم)
شرف الدين عيسى المعظم : ٤٧ ، ١٥١ ، ١٥٣
شرف الدين (نک : محمد بن حسين)
شرف المعالی بن الأفضل بن بدر الجمالی : ١٤٩
شرف الملوك بن كيخسرو : ٢٨٧
شروين بن رستم : ٢٨٩
شروين بن سرخاب : ٢٨٦
شروين بن محمد : ٢٨٩
شريف بن حمدان أبو المعالی : ٥٠ ، ٢٠١
شريف بن سعيد بن حمدان أبو المعالی : ٢٠١
شريف سليم سری پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
شريف سيف العالم : ٤٥٢
الشريف علی ، عسير : ١٩٧
الشريف أبو القاسم (نک : علی بن طراد الزينبی عباسی)
شعبان آغا ، الجزائر : ١٢٨
شعبان حاج ، تونس : ١٧٠
شعبان قره مانلی : ١٣٢
شعبان الثانی ناصر الدين : ١٦٣
شعبان بن الناصر سيف الدين : ١٩٣
شعيث بن حازم : ٤٣
شعيب بن عمر بن عيسى ، ابن الغليظ : ١٠٩
شمس الخواص : ٥٢
شمس الدولة : (نک : سالم بن مالك بن بدران)

شمس الدوله شاهتكين : ٤٥
شمس الدوله (نك : أبوطاهر بن علي بن بويه)
شمس الدوله (نك : موسى بن سُتوق)
شمس الدين بن ابراهيم : ٢٣٦
شمس الدين (نك : ابراهيم بن گُمشتكين)
شمس الدين أحمد شاه بن محمد ، بنگاله :
٤٢٧
شمس الدين (نك : إسماعيل بن إبراهيم)
شمس الدين بن اسماعيل ، باطنيان شام :
١٦١
شمس الدين إلياس شاه ، بنگاله : ٤٢٧
شمس الدين إيتقمش : ٧٣
شمس الدين بن بدر بن شمس الدين : ٣٩٧
شمس الدين بن أبي بكر بن عثمان : ٣٨٢
شمس الدين (نك : بهرامشاه)
شمس الدين (نك : جاندار)
شمس الدين الدوكنداز : ٥٤
شمس الدين بن حمزه ، بنگاله : ٤٢٧
شمس الدين (نك : دانشمند)
شمس الدين (نك : سُنقر الأشقر)
شمس الدين بن شرف ، صاحب بدليس :
٣٩٥
شمس الدين بن شرف بن ضياء الدين :
٣٥٠
شمس الدين طاهر ميرزا ، كشمير : ٤٣٢
شمس الدين (نك : علي بن مسعود)
شمس الدين علي الملك الجاهد : ١٨٥
شمس الدين بن غياث الدين : ٣٨٢
شمس الدين فيروزشاه ، بنگاله : ٤٢٦
شمس الدين بن قطب الدين شاه شاهان : ٣٠٣
شمس الدين بن كمال الدين : ٣٩٤
شمس الدين (نك : محمد بن حسن صاحب آتا)
شمس الدين بن محمد بن حسن گاشگو : ٤٣٧
شمس الدين محمد سور غازي شاه : ٤٢٨
شمس الدين بن محمد بن شمس الدين : ٣٩٧
شمس الدين (نك : محمد بن مسعود)
شمس الدين (نك : محمد بن نصر)
شمس الدين (نك : محمد بن يحيى)
شمس الدين أبو النصر مظفر شاه : ٤٢٨
شمس الدين يوسف شاه بن باربك : ٤٢٧
شمس المعالي (نك : قابوس بن وشمگير)
شمس الملوك (نك : اسماعيل بن طُغتكين)
شمس الملوك (نك : دقاق بن تتش)
شمس الملوك (نك : رستم بن أردشير)
شمس الملوك (نك : رستم بن قارن)
شمس الملوك (محمد بن أردشير)
شمس الملوك (نك : محمد بن شهريار)
شمس الملوك (نك : محمد بن كيخسرو)
شمس الملوك (نك : محمود بن ايلالدي)
شمس الملوك (نك : نصر بن تمغاج)
شمع جهان بن خضر : ٤٠٥
أبو شُبيل (نك : زيان بن مردنيش والقسي)
ابن شنكا : ٩٧
شهاب بن القاسم ، بني شهاب : ١٦٨
شهاب الاسلام (نك : عبد الرزاق بن عبد الله)
شهاب الدوله (نك : بُغراخان)
شهاب الدوله شاهتكين : ٤٥
شهاب الدوله (نك : مالك بن علي بن سالم)
شهاب الدوله (نك : مودود بن مسعود)
شهاب الدين بايزيد شاه ، بنگاله : ٤٢٧
شهاب الدين بُغراشاه ، بنگاله : ٤٢٦
شهاب الدين ، جزيره هرمز : ٣٨٧
شهاب الدين بن علي شير : ٤٣٢
شهاب الدين بن عمر ، جزايرمالديف : ٤٥٠
شهاب الدين غازي ، الملك المظفر : ١٥٢
شهاب الدين محمود : ٤٦
شهاب الدين (نك : محمود بن طغتكين)
شهاب الدين (نك : محمود بن عثمان)
شاه وزاكيم گاوباره بن ناموور : ٢٩١
شهريار بن بادوسبان : ٢٩٠ ، ٢٩١
شهريار بن جمشيد بن ديوبند : ٢٩١
شهريار بن دارا : ٢٨٦
شهريار بن شروين بن رستم : ٢٨٦
شهريار بن قارن : ٢٨٦
شهريار بن كيخسرو : ٢٩١
شهريار بن يزدگرد : ٢٨٧
شهريواش بن هزاراسپ : ٢٩١
شهسوار بن سليمان بن قراجا : ٢٣٦
شهم الدوله (نك : شمس الدوله) : ٤٥
أبو الشوك (نك : فارس بن محمد بن عناز)
شيبان بن أحمد بن طولون : ١٤٣
شيخ أوليار : ٣٧٤
شيخ حسن بن عمر ، جزايرمالديف : ٤٥٠
شيخ حسين ، الجزائر : ١٢٧ ، ١٢٨
شيخ المحمودي سيف الدين : ١٦٣
ابن الشيخ النوشري (نك : عيسى بن محمد بن السليل الشيباني)
شيخ يوسف ، آل لنگا : ٤٣١
شيرباسبان التركي : ١٧٧
شيرخان ، بنگاله : ٤٢٦
شيردل بن شاخسرو بن بويه أبو الفوارس :
٣٢٢ ، ٣٢٤
شيردل بن محمود ، بلوچستان : ٤٤٩
شيرزاد بن الحسن بن مروان ، أبو نصر :
٢٠٩
شيرزاد بن مسعود بن ابراهيم : ٤١٨
شيرشاه بن اسماعيل : ٤٢٣
شير علي بن حاجي بگ : ٤١١
شير علي بن دوست محمد : ٤٤٧
شير غازي ، خان خيوه : ٤٠٩
شيركوه : ٤٧ ، ١٥٠
شير محمد بن شاه جهان بن خضر : ٤٠٥

(ص)

صاحب آتا (نك : علي بن حسين)
الصاحب بن عباد (نك : إسماعيل بن عباد الطالقاني)
صاحب گرائي بن أحمد : ٣٦٩
صاحب گرائي بن منكلي : ٣٦٧
صادق شاه زند : ٣٨٩
صاروخان صاحب مغنيسا : ٢٢٦
صاري حسين پاشا ، برده : ٢٥٧
صاري سالتيق غازي : ٢٢٥
صاريق ، صدر الأعظم : ٢٤٩
صاريقتاي : ٤٨
صاري كنعان داماد پاشا ، برده : ٢٥٧
صافيه الدين دخت اسكندر مردا : ٤٥٢
صالح بن أحمد بن سليمان بن شاملشاه أبو المؤيد : ٢٢٠
الصالح (نك : اسماعيل والي حلب)
الصالح اسماعيل بن مظفر الدين موسى : ١٥٣
الصالح (نك : اسماعيل بن الناصر)
الصالح أيوب : ١٥٣
صالح پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤٣ ، ٢٥٠
صالح الحاج ، صدر الأعظم : ٢٤٧
الصالح (نك : حاجي الثاني صلاح الدين)
صالح بن داود : ٦٤
صالح بن صبيح الكندي : ٢٧٣
الصالح (نك : صالح بن الناصر)
صالح بن العباس بن محمد بن علي بن عبد الله بن العباس : ٢٩ ، ٣٧
صالح بن عبد الله بن علي : ٤٣
صالح بن عبد الله بن موسى الجون العلوي :
١٣٨

صالح بن علي بن عبد الله بن العباس : ٣٧ ، ٣٩ ، ٤٩ ، ١٣٢
صالح بن غازي بن قره ارسلان : ٣٤٥
الصالح (نک : محمد بن ططر)
صالح بن مرداس الكلابي ، أبو علي : ٤٥ ، ٥١ ، ٣٠٤
صالح بن المنصور العباسي : ٦٤
صالح موستارلي پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
صالح بن الناصر ، صلاح الدين : ١٦٣
أبو صالح (نک : عبد الله محمد بن يزداد بن سويد)
أبو صالح (نک : مفلح الحباني)
أبو صالح (نک : يحيى بن داود بن ممدود)
صدقة بن دبيس بن صدقة بن منصور : ٢٠٨
صدقة بن فارس بن مروان المزيادي ، أبو شجاع : ٢٠٩
صدقة بن منصور بن دبيس ، أبو الحسن : ٢٠٧
صدقة بن يوسف الفلاحي ، أبو منصور الوزير : ١٤٨
صفا گرائي بن صاحب گرائي : ٢٧٤
صفا گرائي بن صفا بن سلامت : ٢٦٨
صفدر جنگ : ٤٤٤
صفوت پاشا ، بوسنه : ٢٦٧
صفوت پاشا ، الصدر الأعظم : ٢٤٩
صفوة الدين خاتون دخت محمد : ٣٥٦
صفي بن صفي ميرزا بن عباس : ٢٨٨
صفي الدولة (نک : علي بن فلاح الكتامي)
الصقر بن محمد : ٥٦
أبو الصقر (نک : اسماعيل بن بلبل)
صلابت جنگ بن نظام الملك : ٤٤٦
صلاح الدين ، جامپان پادشاه : ٤٣٩
صلاح الدين خليل بن أحمد الملك الصالح : ١٥٤
صلاح الدين داود ، الملك الناصر : ١٥١ ، ١٥٣
صلاح الدين شيركوه الثاني ، الملك المجاهد : ١٥٣
صلاح الدين صالح البنگالي : ٤٥٠
صلاح الدين بن علي ، سوماترا : ٤٥٢
صلاح الدين محمد ، المنصور : ١٦٣
صلاح الدين بن المطهر ، بني الرسي : ١٨٨
صلاح الدين يوسف بن أيوب ، الملك الناصر : ٥٣ ، ١٥٠ ، ١٥٢ ، ٢١١ ، ٣٤٥
صلاح الدين (الثاني) يوسف ، صاحب حلب : ١٥١
صلاح الدين يوسف بن الكامل (الملك المسعود) : ١٥٢
صلاح رئيس پاشا : ١١٩ ، ١٢٧
الصلاني : ٧١
الصلت بن القاسم : ١٩١
الصلت بن مالك الأزدي : ١٩١
الصلت بن يوسف بن عمر : ١٧٩
صمصام الدولة (نک : المرزبان بن فناخسرو)

(ض)

الضحاك بن قيس : ٥٥ ، ٥٩ ، ٦٣ ، ٦٧ ، ٦٨
ضرغام بن عامر بن سوار اللخمي ، أبو الأشبال : ١٥٠
أبو ضمره (نک : محمد بن سليمان)
ضياء الدولة (نک : العزيز بن عبد الله ابن خطاب)
ضياء الدولة (نک : فيروز شاه بن عضد الدولة)
ضيغم ، بني مهاديديه : ١٧٨
الضيف : (نک : ختكين الداعي)
ضيفة خاتون : ٥٣ ، ١٥٢

(ط)

طارق بن زياد : ٨٥
طارق الصقلبي المستنصري : ٤٥
طارق بن عمرو ، غلام عثمان : ٣٥
طارق بن مرتفع : ٣٧
أبو طالب بن محمد : ٢٣
أبو طالب (نک : محمد بن أحمد مؤيد الدين بن العلقمي)
طاهر بن الحسين : ٤٣ ، ٥٧ ، ٧٠ ، ٧٨ ، ٢٩٩
طاهر بن عبد الله بن طاهر : ٧٠ ، ٧٨ ، ٢٩٩
طاهر بن محمد بن طاهر بن عبد الله : ٧٨ ، ٣٠٢
طاهر بن محمد بن عمرو الصفاري : ٧٥ ، ٣٠٢
طاهر بن نصر بن أحمد : ٣٠٣
طاهر بن هلال بن بدر : ٣٢١
أبو طاهر (نک : ابراهيم الحمداني)
أبو طاهر بن علي بن الحسن بن بويه : ٣٢٣
أبو طاهر (نک : فيروز شاه بن عضد الدولة)
أبو طاهر بن فيروز بن فناخسرو البويهي : ٣٢٢ ، ٣٢٥
أبو طاهر بن محمد بن علي : ٣٥٢
أبو طاهر (نک : يحيى تاج الدين بن عبد الله المرتضى الشيباني)
الطائع لله (نک : عبد الكريم بن المطيع)
ابن طبا طبا : ٦٩
طرنطاي : ٤٧
طريف ، أمير الأمراء : ١٢
طريف البكري : ١
طزملت بن بكار البربري : ٤٥
ططشمر (نايب حلب) : ٥٤
ططر سيف الدين : ١٦٣
طغا تيمور ، ايلخان فارس : ٣٦٧
طغا تيمور بن جوجي : ٢٨٢
طغان ارسلان الأحدب بن طمغتكين : ٣٥٠
طغان خان بن علي : ٣١٢
طغان شاه سلتيق : ٣٤٩
طغتكين بن أيوب ، الملك العزيز سيف الاسلام ظهير الدين : ١٥٢
طغتكين ، أبو سعيد سيف الاسلام : ٤٦ ، ٣٤٥
طغتمير بن طاشتمير : ٥٨
طغج بن جف : ٤٤ ، ٥٠
طغرل بك بن ميكائيل السلجوقي : ١٢ ، ٢٠ ، ٥٣ ، ٥٩ ، ٦٦ ، ٧٣ ، ٢٢٢ ، ٣٢٣
طغرل خان بن يوسف قدرخان : ٣١٣
طغرل بن سنقر بن مودود : ٣٥٠
طغرلشاه بن قليج ارسلان أبو الحارث : ٣١٥
طغرلشاه بن محمد بن ارسلان شاه : ٣٣١
طغرل قراتكين بن طغرل : ٣١٣
طغرل بن محمد بن ملكشاه أبو طالب : ٣٣٤ ، ٣٣٩
طغرل غلام محمود بن سبكتكين : ٤١٨
طلال بن عبد الله ، آل رشيد : ١٩٠
طلائع بن رزيك ، الملك الصالح أبو الغارات : ١٥٠
طلحة بن داود الحضرمي : ٢٨
طلحة بن طاهر بن الحسين : ٢٩٩
طلحة بن محمد بن غانية : ٩١
طلحة الموفق بن المتوكل : ٣٠ ، ٤٦ ، ٦٥ ، ٦٩ ، ٧٥ ، ٧٨ ، ١٧٧

أبو طلحه منصور بن مسلم بن شرکب : ۷۸
طلعت پاشا ، صدر الأعظم : ۲۵۰
طهماسب بن اسماعیل بن حیدر : ۲۸۰ ، ۲۸۸
طهماسب بن حسین بن سلیمان : ۲۸۸
طُورسون بن عجلان بک : ۳۲۶
طوس بن زیار : ۲۹۱
طوغان تیمور بن کوشالا : ۳۶۰
طومان بای سیف الدین : ۱٦٤
طویفون پاشا ، پوده : ۲۵۵
أبو الطیب (نک : داود بن عبد الرحمن بن عبد الله داود)
طیبرس الوزیری : ٤۷
طیبغا الطویل بن عبد الله الناصری : ٥٤
ابن طیفور (صاحب ماردین) : ۳۸

(ظ)

الظافر (نک : أبو المنصور اسماعیل) ۱٤۵ ، ۱٤۹
ظالم بن موهوب العقیلی : ٤٤
الظاهر (نک : بلبای)
الظاهر (نک : بیبرس)
الظاهر (نک : تمربغا)
الظاهر (نک : جقمق)
الظاهر بن الحاکم الفاطمی : ۱٤٤ ، ۱٤۸
الظاهر (نک : خشقدم)
الظاهر بن داود بن صالح بن أحمد ، مجد الدین : ۳٤۵
الظاهر (نک : ططر سیف الدین)
الظاهر غازی : ۵۳
الظاهر (نک : قانصوه)
الظاهر بأمر الله (نک : محمد بن الناصر)
ظهیر الدوله (نک : ابراهیم بن مسعود)
ظهیر الدوله (نک : بیستون بن وشمگیر)
ظهیر الدوله (نک : وشمگیر بن زیار)
ظهیر الدین (نک : بختیار)
ظهیر الدین کرکانی : ۳۸۱
ظهیر الدین (والی بصره) : ٦٦
ظهیر الدین (نک : طغتکین)
ظهیر الدین (نک : فرامرز بن محمد)
ظهیر الدین محمد بن الحسین بن محمد بن عبد الله بن ابراهیم الهمدانی الرودراوری ، أبو شجاع : ۹
ظهیر الدین محمد علی بن چلک : ٤۳۳
ظهیر الدین (نک : منصور بن أبی القاسم نصر بن العطار) : ۱۰

(ع)

عادل بک بن یعقوب بن تغرجا تدار : ۲۲٤
عادل خان بن حسن بن ناصر : ٤۳٤
العادل (نک : سلامش بدر الدین)
عادل شاه بن ابراهیم إمام قلی : ۳۸۹
عادل شاه (نک : محمد بن نظام خان)
العادل (نک : طومان‌بای)
العادل (نک : العباس أبو الفضل المستعین)
العادل (نک : کتبغا زین الدین)
عادل کرائی بن دولت : ۳٦۸
العادل بن مافینه أبو منصور : ۳۲٦
العادل بن المنصور ، مرسیه : ۹۳
عادل بن میران مبارک بن عادل ، خاندش : ٤۳٤
عاصم بن جمیل الورتقوی : ۹۹
عاصم بن عبد الله بن یزید الهلالی : ۷۷
عاصم بن یزید : ۲۷۳
العاضد (نک : أبو محمد عبد الله)
العاضد الفاطمی : ۱۵۰
عالم خان تاریوتا : ٤۱۱
عالم شاه بن محمد بن فرید بن خضر : ٤۲۳
عالمگیر ، عزیز الدین : ٤٤۳
العالی بالله (نک : إدریس الثانی بن یحیی)
عامر بن أبی عامر ، أبو ثابت : ۱۲۲
عامر الثانی ، صلاح الدین : ۱۸۵
عامر بن مسعود بن أمیه الجمحی : ٦۷
عامر بن نجم ، بنی‌شهاب : ۱٦۹
ابن عامر (صاحب مرسیه) : ۹۰
ابن عامر (والی نیشابور) : ۷۵
أبو عامر (نک : محمود بن محمد بن القاسم)
عایش بن موسی : ۱۹۷
عباد بن عباس بن عباد الطالقانی : ۳۲٤
عباد بن محمد بن اسماعیل بن عباد : ۸٦
عباد بن محمد عیان البلخی : ٤۰
أبو عباد (نک : ثابت بن یحیی بن یسار الرازی)
العباس بن احمد بن طولون : ۱۰۱
العباس بن أیوب ، امام تفرنسه : ۱۰۱
العباس بن جریر بن یزید البجلی : ۲۷۳
العباس بن جعفر بن محمد بن الأشعث : ۷۷ ، ۷۸
العباس بن الحسن بن أحمد بن القاسم بن عبد الله بن أیوب الجرجرائی (نک : أبو احمد) : ۷
العباس بن حسن بن جعفر بن محمد بن فسانجس : ۱۹
العباس بن حسین الشیرازی ، أبو الفضل ۳۲٤
العباس بن الحسین بن القاسم ، المهدی : ۱۸۹
عباس جامی بن توفیق : ۱٦۷
العباس بن زفر الکلابی : ۲۷٤
العباس بن سعید المصری : ۱۳٤
العباس بن سهل : ۳۵
عباس بن صفی بن صفی میرزا : ۲۸۸
عباس طهماسب بن حسین بن سلیمان : ۲۸۸
عباس الأول بن طورسون بن محمد علی : ۱٦۷
العباس بن عبد الله بن معبد بن العباس : ۲۸ ، ۳٦
العباس بن علی ضرغام الدین : ۱۸٤
العباس بن عیسی بن موسی : ٦۹
العباس بن أبی الفتوح بن تمیم الزیری : ۱۵۰
العباس بن الفضل بن یعقوب بن فراره : ۱۰٦
العباس أبو الفضل المستعین بالله : ۱٦۳
عباس قلی‌خان ، جورجیا : ۲۹٦
العباس بن الکرم الباقی : ۱۸۱
العباس بن المأمون : ۳ ، ٤۳ ، ٤۹
العباس بن محمد بن ابراهیم الامام : ۲۹
عباس بن محمد خدابنده بن طهماسب : ۲۵۸ ، ۲۸۸ ، ۲۹۵
العباس بن محمد بن علی العباسی : ۵٦
عباس المستعین بن المتوکل ، أبو الفضل (نک : المستعین) : ۳ ، ۷
العباس بن موسی : ۳۹ ، ٤۱
العباس بن الهادی العباسی : ٦۹
أبو العباس (نک : أحمد الراضی بالله بن المقتدر)
أبو العباس (نک : أحمد بن عبید الله بن أحمد بن الخطیب)
أبو العباس (نک : أحمد القادر بالله بن اسحق المقتدر)
أبو العباس (نک : أحمد بن کیغلغ)
أبو العباس الفضل (نایب أحمد بن محمد الحتاجی) : ۷۲

أبو العباس (نك : أحمد المستعين بالله بن محمد بن المعتصم)
أبو العباس (نك : أحمد المعتمد على الله بن المتوكل)
أبو العباس (نك : احمد بن يحيى اليحصبي)
أبو العباس بن بسطام : ٤٧
أبو العباس تاش : ٨٠
أبو العباس (نك : عبد الله بن محمد بن داود بن عيسى)
أبو العباس (نك : عبد الله السفاح بن محمد)
أبو العباس (نك : عبد الله المرتضى بن المعتز)
أبو العباس (نك : الفضل بن سليمان الطوسي)
أبو العباس (نك : الفضل بن مروان بن ماسرجس)
أبو العباس بن منتى : ١١٨
أبو العباس بن واصل ، بطيحه : ٢٠٩
العباسهخواهرالرشيد : ١٣
عبد الأحد بن مظفر الدين بن نصر الله: ٤٠٧
عبد الأعلى بن السمح المعافرى الاباضى ، أبو الخطاب : ١٠٠ ، ١٠١
عبد الباقى باشا ، بوسنه : ٢٦٢
عبد الجبار خوارزمشاه : ٢١٦
عبد الجبار بن عبد الرحمن الأزدى : ٧٧
عبد الجليل بن على بن محمد الدمستانى : ٢٣٨
عبد الحفيظ بن الحسن : ١٢٦
عبد الحق بن أبى خالد محيو بن أبى بكر المرينى ، أبو محمد : ١٢٢
عبد الحق بن أبى سعيد الثانى ، أبو محمد: ١٢٣
عبد الحليم بن أبى على عمر : ١٢٢
عبد الحميد بن أحمد ، سلطان عثمانى: ٢٤٠
عبد الحميد بن جعفر بن عبد الله الانصارى: ٧٠
عبد الحميد الجناونى ، أبو عبيده ، إمام نفوسة : ١٠١
عبد الحميد بن عبد الرحمن بن زيد بن الخطاب : ٩٨
عبد الحميد بن عبد المجيد ، السلطان : ٢٤٠
عبد الخاتم بن ابراهيم ، عمان : ١٩٤
عبد الرحمن آرناؤد ، آخرين پاشلى بوده: ٢٥٨
عبد الرحمن بن أحمد ، أمير دارفور: ١٣٩
عبد الرحمن بن أحمد عبد الله بن عمر: ١٧٦
عبد الرحمن بن أفضل بن دوست محمد : ٤٤٧
عبد الرحمن أمير مرار : ١٣٨
عبد الرحمن باشا ، بغداد : ٢٥٩
عبد الرحمن باشا (بوده) ، مصر : ٢٥٣
عبد الرحمن باشا ، بوسنه : ٢٦٤ ، ٢٦٦
عبد الرحمن باشا ، صدر الأعظم : ٢٤٩
عبد الرحمن بن أبى بكر الثانى : ١١٦
عبد الرحمن بن حبيب بن أبى عبيده الفهرى : ٩٩
عبد الرحمن بن الحسين بن عبد الرحيم : ٣٣٦
عبد الرحمن بن الحكم (نك : أبوالمطرف): ٢
عبد الرحمن بن محمد التزركيى : ١٣٦
عبد الرحمن خادم باشا ، مصر : ٢٥٢
عبد الرحمن بن خالد بن مسافر بن خالد بن ثابت الفهمى : ٣٩
عبد الرحمن بن رستم بن بهرام : ١٠٠
عبد الرحمن بن زياد بن أبى سفيان : ٧٦
عبد الرحمن بن سعيد الاندلسى : ١٣٣
عبد الرحمن بن ساسان : ٥٦
عبد الرحمن بن سليمان الكلبى : ٦٣
عبد الرحمن بن سمرة : ٤١٥
عبد الرحمن بن أبى السيد ، وزير فاطمى : ١٤٨
عبد الرحمن بن الضحاك بن قيس الفهرى : ٢٦ ، ٢٨
عبد الرحمن بن عبد الله بن عثمان الثقفى : ٦٧
عبد الرحمن بن عبد الكريم : ٣٦٧
عبد الرحمن بن عبد الله الغافقى : ٨٥
عبد الرحمن بن عتبة بن جحدم : ٣٨
عبد الرحمن بن عيسى بن داود بن الجراح : ٨
عبد الرحمن بن فيصل : ١٩٠
عبد الرحمن بن ثالدحمادى بن سعدون : ١٢٣
عبد الرحمن بن محمد بن الأشعث : ٤١٥
عبد الرحمن الثالث بن محمد : ١١٩
عبد الرحمن بن محمد بن عبد الله (نك : الناصر وأبوالمطرف) : ٢
عبد الرحمن بن محمد (نك : المرتضى)
عبد الرحمن بن محمود بن خالد الكردى : ٣٦٨
عبد الرحمن بن مسلم العبدى : ٤١٥
عبد الرحمن الناصر بن محمد المنصور (الحاجب) : ٢
عبد الرحمن بن معاويه (نك : أبوالمطرف): ٢ ، ٨٥
عبد الرحمن بن مفلح : ٧٥
عبد الرحمن الأول بن موسى ، أبو تاشفين : ١١٨
عبد الرحمن الثانى بن موسى ، أبو تاشفين : ١١٩
عبد الرحمن ميمون : ١٠٢
عبد الرحمن بن نعيم القشيرى : ٧٩
عبد الرحمن بن هشام الشريف السجلماسى : ١٢٦
عبد الرحمن بن هشام (نك : المستظهر)
عبد الرحمن بن يزيد بن حاتم : ٢٩
عبد الرحمن بن أبى يفلوسن : ١٢٢
أبو عبد الرحمن (نك : موسى بن نصير)
عبد الرحمن بن إلياس : ٤٥
عبد الرحيم ، بالبانك : ٤٥٣
عبد الرحيم بن شاه رخ : ٤١١
عبد الرزاق بن عبد الله بن محمد بن الفقيه : ٢٣٩
عبد الرازق بن فضل الله باشتيى : ٣٨١
عبد الرشيد بن سيد خان بن أحمد : ٤٠٦
عبد الرشيد بن محمود بن سبكتكين : ٤١٨
عبد الشاكر ، أمير مرار : ١٣٨
عبد الصمد بن على بن عبد الله عباسى : ٢٨ ، ٣٦ ، ٢٩ ، ٦٤
عبد الصمد بن موسى بن محمد بن ابراهيم الامام : ٣٩
عبد العزيز بن أحمد ، أبو فارس : ١١٦
عبد العزيز بن محمد المرينى : ١٢٢
عبد العزيز بن آدريس : ٣٣
عبد العزيز بن برقوق ، عز الدين : ١٦٣
عبد العزيز بن حاتم بن النعمان : ٢٧٢
عبد العزيز بن الحجاج : ١
عبد العزيز بن الحسن : ١٢٦
عبد العزيز بن أبى دلف العجلى : ٧١
عبد العزيز بن السرى : ٧٨
عبد العزيز بن سليمان الكردى : ٣٩٧
عبد العزيز بن شعيب : ١٠٩
عبد العزيز بن عبد الرحمن بن فيصل آل سعود: ١٩٠
عبد العزيز بن عبد الرحمن الناصر بن أبى عامر : ٨٩ ، ٩١

عبد العزيز بن عبد الله بن خالد بن أَسِيد : ٢٨
عبد العزيز بن عمر ، بخارى : ٣١٩
عبد العزيز بن عمر بن عبد العزيز : ٢٨ ، ٣٦
عبد العزيز بن القاسم بن عيسى : ٣٠١
عبد العزيز بن متعب : ١٩١
عبد العزيز المتوكل الثانى بن المستعين ، أبو الأعز (نك : المتوكل الثانى) : ٥
عبد العزيز بن محمد بن سُعود : ١٩٠
عبد العزيز بن محمود ، السلطان : ٢٤٠
عبد العزيز بن مروان بن الحكم : ٢٨
عبد العزيز بن موسى بن نُصَير : ٨٥
عبد العزيز بن نادر : ٤٠٦
عبد العزيز بن يوسف ، أبو القاسم : ٣٢٥
عبد الغفار بن أسامه التركيتى : ١٣٦
عبد الغفار بن على التركيتى : ١٣٥
عبد القادر بن أحمد بن يَعْفر : ١٧٩
عبد القادر بن محيي الدين الحسنى : ١٣٧
عبد الكبير بن عبد الحميد العدوى : ٢٧٣
عبد الكريم ، أمير مراد : ١٣٨
عبد الكريم بن شاه رخ : ٤١١
عبد الكريم الطائع لله بن المطيع (نك : أبو الفضل) : ٣
عبد الكريم بن عبد الله بن عبد الكريم : ٢٩٤
عبد الكريم بن فضل ، لحج : ١٩٨
عبد الكريم بن محمد : ٣٣ ، ٣٤
عبد الكريم بن محمد بن مرتضى : ٢٩٤
عبد الكريم بن يامى : ١٣٧
عبد اللطيف خان قازان : ٢٧٤
عبد اللطيف بن كوچكومحمد : ٤٠٣
عبد الله بن بدر الدين بن عيسى : ٣٩٧
عبد الله بن عز الدين : ٣٩٧
عبد الله بن ابراهيم بن الأغلب ، أبو العباس : ١٠٦
عبد الله بن ابراهيم ، آل سعود : ١٩٠
عبد الله بن ابراهيم بن شاه رخ : ٤٠١ ، ٤٠٢
عبد الله بن ابراهيم ، أبو العباس الأغلبى : ١٠٧
عبد الله بن ابراهيم المسمعى : ٧٥
عبد الله بن أحمد البريدى الرابع : ٦٥
عبد الله بن أحمد ، بنى رسول : ١٨٤
عبد الله بن أحمد بن أبى عبد الله محمد البريدى : ٢١
عبد الله بن احمد بن محمد بن المُظَفَّر : ٣١٠
عبد الله بن أحمد الرّيقى : ١٣٢
عبد الله بن اسحق الجرزالى : ٨٧
عبد الله بن اسحق ، بنى زياد درين : ١٧٩
عبد الله بن اسحق بن مراد بن تميم : ٢٢٩
عبد الله بن اسكندر بن جانى بك : ٤٠٣ ، ٤٠٤
عبد الله بن اسماعيل : ١٢٥
عبد الله بن أشكام : ٢١٦
عبد الله آغا ، باشا بغداد : ٢٦٠
عبد الله ، أمير مراد : ١٣٨
عبد الله باشا ، بغداد (١٢٢٠ هـ) : ٢٦٠
عبد الله باشا ، صدر الأعظم : ٢٤٧
عبد الله (نك : بلكين بن حبّوس)
عبد الله بوسنه لى دفتردار زاده : ٢٦٥
عبد الله ، جزاير مالديف : ٤٥٠
عبد الله بن جعفر بن الخاقان الخراسانى : ١٦
عبد الله چلبى حسن زاده ، صدر الأعظم : ٢٤٥
عبد الله جناح الدولة بن محمد بن عبد الله بن القاسم : ٨٨
عبد الله بن حاتم بن القشيم : ١٨٣ ، ١٨٨
عبد الله بن حاتم بن النعمان : ٢٧٢
عبد الله بن الحاج ، تمبكتو : ١٣٦
عبد بن الحاج بن سعيد العمرانى : ١٣٥
عبد الله بن الحارث : ٦٣
عبد الله بن الحبحاب الموصلى : ٣٦
عبد الله بن الحسن : ٣٣
عبد الله بن الحسين : ٣٤
عبد الله بن حمدان : ٥٨
عبد الله بن حمزه المنصور : ١٨٨
عبد الله بن خازم : ٧٥ ، ٧٦
عبد الله بن خالد بن أسيد : ٢٧ ، ٦٢ ، ٦٨
عبد الله بن خامس بن عامر الأزدى ، أبو الحسن : ١٩٤
عبد الله خان بلوچستان : ٤٤٩
عبد الله خان ، شيروان : ٢٧٩
عبد الله بن ربيعه الحارثى : ٦٣
عبد الله دود ينا بن الفضل ، أمير دارفور : ١٣٩
عبد الله بن الزبير : ١ ، ٦ ، ١٥ ، ٢٧ ، ٣٥ ، ٥٦ ، ٦٢ ، ٦٧ ، ٦٤ ، ٧٩
عبد الله بن سعد بن أبى سَرْح بن الحارث : ٢٨
عبد الله بن سعود : ١٩٠
عبد الله بن سعيد ، شريف مكة : ٣٤
عبد الله بن سعيد بن عمرو بن الأسود الحرشى : ١٨
عبد الله بن سلطان محمود بن عبد الكريم : ٢٩٤
عبد الله بن سليمان : ٥٧
عبد الله بن سليمان الرسى : ١٧٦
عبد الله بن سليمان بن عبد الرحمن الكردى : ٢٩٨
عبد الله بن سوار العبدى : ٤١٥
عبد الله بن السيد بن أنس الأزدى : ٥٧
عبد الله السيد ، صدر الأعظم : ٢٤٥
عبد الله شريف باشا ، بوسنه : ٢٦٥
عبد الله بن صالح : ٥٧
عبد الله بن طاهر بن الحسين : ٤٠ ، ٤١ ، ٤٣ ، ٧٠ ، ٧٨ ، ٢٩٩
عبد الله العادل ، أبو محمد : ١١٣
عبد الله بن عامر بن كُرَيز : ٢٧ ، ٦٢
عبد الله بن العباس بن عبد المطلب : ٦٢ ، ١٧٥
عبد الله بن عبد العزيز بن الفضل : ١٠٦
عبد الله بن العباس بن محمد بن على العباس : ١٧٦
عبد الله بن عبد الرحمن بن معاوية بن [illegible]
عبد الله بن عبد الكريم بن محمد : ٢٩٤
عبد الله بن عبد الملك بن مروان : ٢٨
عبد الله بن عتيق (نك : أبو بكر الصدّيق)
عبد الله عدة الدين المقتدى بأمر الله بن محمد بن القائم : ٤
عبد الله بن على بن إشقيلوله : ٩٣
عبد الله بن على بن رشيد : ١٩٠
عبد الله بن على السجاد ، عباسى : ٤٣
عبد الله بن على بن عبد الله ، عباسى : ٦٣
عبد الله بن على النفرى : ٨
عبد الله بن عمر بن عبد العزيز : ٦٣ ، ٧٤
عبد الله بن عمرو بن العاص : ٦٧
عبد الله بن عمرو بن غيلان : ٦٣
عبد الله بن عياش (مرسيه) : ٩٢

عبد الله الغالب بن محمد المهدي ، أبو محمد : ١٢٥
عبد الله بن غطفان : ٦٧
عبد الله بن فيصل آل سعود : ١٩٠
عبد الله بن القاسم الفهري : ٨٨
عبد الله القائم بأمر الله بن القادر (نك : أبوجعفر) : ٤
عبد الله بن قتلغ سراد : ٤٠٩
عبد الله بن قحطان ، بني يعفر : ١٨٠
عبد الله بن قيس الأشعري : ٦٢ ، ٧٥
عبد الله بن قيس بن مخرمة بن المطلب : ٢٨
عبد الله كلاغه ، جزايرمالديف : ٤٠٠
عبد الله كبريولوزاده پاشا ، مصر : ٢٥٤
عبد الله بن مالك : ٧٠
عبد الله المأمون بن الرشيد (نك : أبو جعفر) : ٣
عبدالله بن محمد بن ابراهيم ، دكن : ٤٤٠
عبد الله بن محمد بن ابراهيم بن محمد الامام عباسي ، السفاح : ٢ ، ٥ ، ٢٩ ، ٥٦ ، ٩٩ ، ١٧٦ ، ٢٧١ ، ٢٧٣
عبد الله بن محمد البابلي أبو الفرج وزير : ١٤٩
عبد الله بن أبي محمد اليزيدي : ٢١
عبد الله بن محمد بن داود بن عيسى بن موسى : ٢٩
عبد الله ، أبو محمد العاضد : ١٤٥
عبد الله بن محمد بن عبد المؤمن : ٣٤
عبد الله بن محمد بن عبيد الله ، أبو القاسم : ٨
عبد الله بن محمد بن عبد الله بن يحيى بن الخاقان : ١٦
عبد الله بن محمد بن عمران التيمي : ٢٦
عبد الله بن محمد ، از بني عمارة : ١٩١
عبد الله بن محمد الفقيه ، السودان : ١٣٧ ، ١٦٨
عبد الله بن محمد بن أبي القاسم علي : ١٠٧
عبد الله بن محمد بن القائد تمسو الدرعي : ١٣٣ — ١٣٤
عبد الله بن محمد المتوكل بن يوسف الزياني : ١١٩
عبد الله بن محمد المناني : ١٩٤
عبد الله بن محمد بن يزداد بن سويد ، أبو صالح : ٧
عبد الله المرتضى (ميورقه) : ٩١
عبد الله المرتضى بن القاسم بن المظفر الشيباني : ٢٣
عبدالله المرتضى بن المعتز (نك : أبوالعباس) : ٣
عبد الله المستعصم بالله بن المستنصر ، أبو أحمد (نك : المستعصم بالله) : ٤
عبدالله المستكفي بالله بن المكتفي (نك : أبوالقاسم) : ٣
عبد الله بن المسيب بن الزبير الضبي : ٤٠
عبد الله بن مصعب : ٣٧
عبد الله بن مطيع : ٦٨
عبد الله بن معاوية بن عبد الله بن جعفر بن أبي طالب : ٧٠ ، ٧٤
عبد الله المنصور بن أحمد ، بني سليمان دزعين : ١٧٨
عبد الله المنصور بن مسلمه التجيبي : ٨٩
عبدالله بن موسى الزياني ، أبو محمد : ١١٩
عبد الله بن موسى بن نصير : ٩٩
عبد الله (ميورقة) : ٩١
عبد الله بن ناصر الأخمعي الدرعي : ١٣٤
عبد الله بن ناصر التامساني : ١٣٤ ، ١٣٥
عبد الله نائلي ، صدر الأعظم : ٢٤٦
عبد الله بن هاشم : ٣٣
عبد الله بن هبة الله بن الظاهر بن علي بن الحسن بن أحمد بن المسلمه : ٢٠
عبد الله الواثق بن المنصور ، أبوفارس : ١٢٥
عبد الله بن ونداد أميد : ٢٩١
عبد الله بن يزيد الخطمي : ٦٨
أبو عبد الله (نك : أحمد بن محمد اليزيدي)
أبو عبد الله (نك : الحسن بن دوستك)
أبو عبد الله (نك : الحسين بن الحسن بن علي بن جعفر)
أبو عبد الله (نك : الحسين بن سعيد بن حمدان)
أبو عبد الله (نك : الحسين بن علي بن ميكائيل بن المسلمه)
أبو عبد الله الداعي الشيعي : ١٠١ ، ١٤٤
أبو عبد الله بن أبي سليمان : ٩
أبو عبد الله بن طاهر : ٣٢٥
أبو عبد الله (نك : عمرو بن العاص)
أبو عبد الله السكوني : ٨ ، ١٢
أبوعبد الله (نك : محمد بن احمد بن سعد بن مرديش)
أبو عبد الله (نك : محمد الحادي عشر بن علي بن سعد بن نصر)
أبو عبد الله (نك : محمد الفقيه بن محمد بن يوسف بن نصر)
أبو عبد الله (نك : محمد المخلوع بن محمد بن نصر)
أبوعبدالله (نك : محمد بن يوسف بن نصر)
أبو عبد الله (نك : مسلم بن قتيبة)
أبو عبد الله (نك : محمد بن عبد الرحمن)
أبو عبد الله بن محمد بن علي الخلنجي : ٤٢
أبو عبد الله (نك : محمد المعتز بالله بن المتوكل)
أبو عبد الله المهدي (نك : محمد المهدي بن المنصور)
أبو عبد الله (نك : محمد بن يزداد بن سويد)
أبو عبد الله بن زكا : ٤٥
أبو عبد الله نفطويه : ١٥
أبو عبد الله (نك : يعقوب بن داود بن عمر بن طهمان)
عبد القاهر بن الحسن، نجم الدين بن علي بهاء الدين بن القاسم بن المظفر الشيباني : ٢٣
عبد المجيد الحافظ ، أبو الميمون : ١٤٥
عبد المجيد بن عبد العزيز ، السلطان : ٢٤٠
عبد المجيد بن محمود ، السلطان : ٢٤٠
عبد المحسن بن احمد : ٣٣
عبد المطلب بن غالب : ٣٤
عبد المعين بن مساعد : ٣٤
عبد الملك بن اسماعيل الشريف السجلماسي : ١٢٥
عبد الملك بن أيوب بن ظبيان النميري : ٦٤
عبد الملك بن بشر بن مروان : ٥٩ ، ٦٣
عبد الملك بن بيبرس ، قراباغ : ٢٩٥
عبد الملك بن أبي الجعدي اليفرني : ١٠٠
عبد الملك بن حميد الأزدي : ١٩١
عبد الملك بن خلف بن لب بن رزين : ٨٨
عبد الملك بن رفاعة بن خالد بن ثابت الفهمي : ٣٨
عبد الملك الثاني بن زيدان ، أبو مروان : ١٢٥
عبد الملك بن شهاب : ٤١٦
عبد الملك بن صالح بن علي بن عبد الله بن العباس : ٣٧ ، ٤٠ ، ٤٣ ، ٤٩ ، ٥٧

عبد الملك بن قطن بن نفيل بن عبد الله الفهري : ٨٥
عبد الملك بن شكري بن ميمون : ٢٨٣
عبد الملك بن محمد بن جهور : ٨٩
عبد الملك الأول بن محمد المهدي ، أبو مروان : ١٢٥
عبد الملك بن مروان : ١ ، ٣٥ ، ٥٦ ، ٦٢ ، ٦٨ ، ٧٦ ، ٢٧١ ، ٢٧٢
عبد الملك بن مروان بن محمد : ٥٦
عبد الملك بن مروان بن موسى بن نصير : ٣٩
عبد الملك المظفر بن عبد العزيز بن عبد الرحمن بن أبي عامر : ٨٩ ، ٩٠
عبد الملك عماد الدولة بن احمد بن يوسف بن احمد بن سليمان بن هود : ٩٠
عبد الملك بن منصور بن ميمون : ٢٨٣
عبد الملك نصر بن عبد الله الصغدي ، معروف به كيذر : ٤١
عبد الملك بن نوح بن منصور ، أبو الفوارس : ٣٠٦
عبد الملك بن هاشم بن سراقة : ٢٨٣
عبد الملك بن هذيل بن عبد الملك بن خلف : ٨٨
عبد الملك بن يزيد الخراساني : ٣٩ ، ٧٧
عبد المؤمن بن عبد الله بن اسكندر : ٤٠٣
عبد المؤمن بن علي الكومي : ١١٣
عبد النبي بن علي ، بني مهدي : ١٨٧
عبد المؤمن بن أبي الفيض : ٤٠٦
عبد الواحد بن ادريس بن يعقوب بن يوسف بن عبد المؤمن : ١١٤
عبد الواحد بن جعفر ، از بني ماكولا : ٢٢ ، ٣٢٥ ، ٣٢٦
عبد الواحد بن سليمان بن عبد الملك : ٢٨ ، ٣٦ ، ١٧٦
عبد الواحد بن عبد الله النقري : ٢٨ ، ٣٦
عبد الواحد بن محمد بن عبيد الله بن يحيى بن الخاقان : ١٦
عبد الواحد المخلوع ، أبو محمد : ١١٣
عبد الواحد بن موسى ، أبو مالك : ١١٩
عبد الوارث بن حبيب الفهري : ٩٩
عبد الوهاب بن ابراهيم ، الامام عباسي : ٤٣
عبد الوهاب بن داود تاج الدين : ١٨٥
عبد الوهاب بن عبد الرحمن بن رستم : ١٠٠
عبد الوهاب بن عبد الله بن محمد بن عبيد الله بن الخاقان : ١٦
عبد الهادي بن عبد الكريم ، لحج : ١٩٨
عَبدة بن رياح الغساني : ٥٦
عبدويه بن جبلة : ٤١
عبدي باشا ، مصر : ٢٥٣ — ٢٥٤
عبيد بن عبد الله بن معمر : ٦٢
عبيد الله بن أبي بكرة : ٤١٥
عبيد الله بن الحبحاب الموصلي : ٩٩
عبيد الله بن الحسن بن عبيد الله بن العباس بن علي العلوي : ٢٩ ، ٣٧ ، ٦٤
عبيد الله بن زياد : ٦٢ ، ٦٧ ، ٧٦
عبيد الله بن سبحان قلي : ٤٠٦
عبيد الله بن السري : ٤١
عبيد الله بن سليمان : ٧
عبيد الله بن سليمان بن وهب بن سعيد : ٧
عبيد الله بن العباس ، عامل آذربايجان : ٢٧١
عبيد الله بن العباس بن عبد المطلب : ١٧٥
عبيد الله بن عبد الله بن طاهر : ٢٩٩
عبيد الله بن أبي الفيض : ٤٠٧
عبيد الله بن قثم بن العباس : ٢٨ ، ٢٩
عبيد الله بن محمد بن ابراهيم بن محمد بن علي (معروف به ابن زينب) : ٢٩ ، ٤٠ ، ٦٩
عبيد الله بن محمد السكوذاني ، أبو القاسم : ٨
عبيد الله بن محمود بن شاه بوداق : ٤٠٣
عبيد الله بن معمر : ٧٤
عبيد الله بن المهدي : ٤٠ ، ١٤٤ ، ٢٧٣
عبيد الله بن نظام الملك : ٣٣٨
عبيد الله بن يحيى بن خاقان الخراساني ، أبو الحسن : ٦ ، ١٦
عبيد الله بن يونس ، أبو المظفر جلال الدين : ١٠
أبو عبيد الله (نك : معاوية بن عبيد الله بن يسار الأشعري)
عبيدة بن عبد الرحمن بن أبي الأغر السلمي : ٩٩
عتاب بن أسيد : ٢٧
عتبة بن أبي سفيان : ٢٧ ، ٢٨
عتبة بن غزوان : ٦٢
عتبة بن فرقد : ٢٧١
عثمان بن أحمد ، أبو سعيد : ١٢٣
عثمان بن أحمد بن محمد بن مراد ، السلطان العثماني : ٢٣٩
عثمان بن إزطغرل : ٢٣٩
عثمان أوزدمور أوغلو ، صدر الأعظم : ٢٤٢
عثمان پاشا ، حاكم شيروان : ٢٧٩
عثمان ، پاشاي مصر (١٠٩١هـ) : ٢٥٣ ، ٢٥٤
عثمان بن أبي بكر القاضي : ٨٩
عثمان ، جزاير مالديف : ٤٥٠
عثمان جقيق فخر الدين : ١٦٤
عثمان ، حاكم عثماني در جزاير : ١٢٨
عثمان بن حيان : ٣٥
عثمان بن حنيف : ٦٢
عثمان بن حسن ، جزاير مالديف : ٤٥٠
عثمان دفتردار پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
عثمان زاده پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
عثمان سركه جي پاشا ، بوسنه : ٢٦٤ ، ٢٦٥
عثمان بن سعد الدين ، بني معن : ١٧٠
عثمان شريف طوپال : ٢٦٧
عثمان طوپال پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
عثمان طوپال ، صدر الأعظم (١١٤٤هـ) : ٢٤٥
عثمان طوپال أوغلو پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
عثمان الثاني بن عبد الرحمن ، أبو سعيد : ١١٨
عثمان بن عبد الحق المريني آدرغال ، أبو سعيد : ١٢٢
عثمان بن عبد الله بن سراقة : ٢٨
عثمان بن عفان (نك : ذو النورين) : ١ ، ٣٥ ، ٦٢
عثمان بن علي ، باي تونس : ١٣١
عثمان بن عمارة بن خزيم : ٢٧٣
عثمان غازي : ٢٣٦
عثمان قرايولك بن فخر الدين : ٢٨٤
عثمان القمي : ٣٣٩
عثمان بن محمد الحفصي ، أبو عمرو : ١١٦
عثمان بن محمد بن أبي سفيان : ٣٥ ، ٦٢
عثمان مُهر بوسنه لي : ٢٦٧
عثمان بن مصطفى بن محمد ، السلطان : ٢٤٠
عثمان ميرآخور پاشا ، بوده : ٢٥٧
عثمان بن أبي نسعه الخثعمي : ٨٥
عثمان بن نظام الملك : ٣٣٩
عثمان نوري پاشا ، بوسنه : ٢٦٦

عثمان هرسکلی پاشا ، بوسنه : ۲۶۴
عثمان بن یعقوب ، أبو سعید : ۱۲۳
عثمان بن یغمراسن بن زیان ، أبو سعید : ۱۱۸
أبو عثمان [نک : سعید بن الحکم القرشی]
أبو عثمان [نک : سعید بن هرون]
عجیج بن حاج المظفر : ۳۰
عجلان بن رمیثة : ۳۲
عجلان بک بن قرمسی : ۲۲۶
عجلان ، بنی مهنا در مدینه : ۱۷۸
عجیف بن عنبسة : ۲۷۲
عدة الدولة (نک : رفق المستنصری)
عدة الدولة (نک : الغضنفر بن حمدان)
عدة الدولة بن ناصر الدولة : ۴۵
عدی بن أرطاة الفزاری : ۶۳
عذرة بن عبد الله الفهری : ۸۵
عرار بن الفلاح : ۱۹۴
عرب أحمد ، حاکم الجزائر : ۱۲۷
عرب شاه : ۳۶۵
عرب محمد بن أنوشه : ۴۰۹
عرب محمد بن حاجی : ۴۰۹
عروة بن عیاض بن عدی النوفلی : ۲۸
عز الدولة (نک : بختیار بن أحمد بن بویه): ۵۹
عز الدولة (نک : عبد الرشید بن محمود)
عز الدولة [نک : هذیل بن عبد الملک بن خلف]
عز الدولة (نک : هزار سب)
عز الدین أعظم الملک ، بنگاله : ۴۲۷
عز الدین (نک : أیبک الحموی)
عز الدین أیبک الزراد : ۴۷
عز الدین أیبک المعظمی : ۴۷ ، ۱۶۲
عز الدین (نک : ایدمر الأنوکی)
عز الدین بلبان ، بنگاله : ۴۲۶
عز الدین (نک : حسن بن حسن النوری)
عز الدین (نک : حمزه بک بن ابراهیم)
عز الدین بن رکن الدین محمود : ۳۱۳
عز الدین (نک : سلیق بن علی)
عز الدین شیر بن أسد الدین : ۲۹۵
عز الدین طغرل طغان خان ، بنگاله : ۴۲۶
عز الدین بن عبداک بن بدر الدین : ۳۹۷
عز الدین بن عبداک بن عز الدین : ۳۹۷
عز الدین (نک : قلیج أرسلان بن سلیمان)
عز الدین (نک : قلیج أرسلان بن مسعود)
عز الدین (نک : کیکاوس بن کیخسرو) : ۲۱۵
عز الدین (نک : محمد بن یحیی بن هبیرة)
عز الدین (نک : مسعود الأول)
عز الدین (نک : مسعود بن أرسلانشاه)
عز الدین (نک : مسعود بن مودود)
عز الملک (نک : الحسین بن نظام الملک)
عز الملوک (نک : محمد بن مضر)
عزان بن تمیم : ۱۹۱
عزان بن جعفر : ۱۹۱
عزان بن قیس بن عزان : ۱۹۶
العزیز ، خلیفه فاطمی : ۱۷ ، ۱۴۵
عزیز شیخ : ۳۶۵
العزیز (عامل حلب در عهد بنی أیوب) : ۵۳
العزیز بن عبد الملک بن خطاب : ۹۳
العزیز محمد الأیوبی : ۵۳
عزیز بن یکک محمد الکردی : ۳۹۷
العزیز بن محمد بن عبد الله الیزالی : ۸۷
العزیز بن المنصور بن الناصر الحمادی : ۱۱۰
عزیز ، بنی مهنا در مدینه : ۱۷۸
العزیز ، یوسف بن برسبای جمال الدین : ۱۶۳
أبو عزیز (نک : قتادة بن إدریس المطاعن) : ۲۱
عزیز الدولة (نک : فاتک الواحدی)
عزیز الملک (والی حلب) : ۵۰
عساکة بن عمرو بن علقمة المعافری : ۴۰
عسکر بن محمد سعید : ۲۷۹
أبو العشائر (والی حلب) : ۵۰
عشیقتمر الماردانی : ۴۸ ، ۵۴
عظیم الشأن ، امپراطور مغولی: ۴۴۳
عضد الدولة (نک : آلب ارسلان بن داود)
عضد الدولة : (نک : أبو بکر طغان شاه بن المؤید ملکشاه)
عضد الدولة (نک : فنا خسرو)
عضد الدلة (نک : قباد بن شاه غازی)
عضد الدین (نک : محمد بن أبی الفتوح عبد الله بن رئیس الرؤساء ، کنجور)
ابن العطار [نک : منصور بن أبی القاسم نصر ظهیر الدین]
عطاف الأزدی : ۱۰۷
عطا ملک علاء الدین الجوینی : ۱۱ ، ۶۱
عطیر النمیری : ۲۱۰
عطیفه بن محمد : ۳۱ ، ۳۲
عطیة بن صالح بن مرداس ، أبو ذؤابه: ۵۱ ، ۲۰۴
عطیة بن المنصور ، بنی مهنا در مدینه : ۱۷۸
عقبة بن الحجاج السلولی القیسی : ۸۵
عقبة بن مسلم : ۶۳
عقبة بن عامر بن عبس بن غنم : ۳۸ ، ۶۷
عقبة بن عبد الأعلی : ۶۳
عقبة بن محمد بن جعفر بن محمد بن الأشعث: ۵۷
عقبة بن نافع الفهری : ۹۹
عقیل بن مبارک : ۳۲
عکرمة بن ربعی : ۵۹ ، ۲۷۲
العلاء بن أحمد الأزدی : ۲۷۲ ، ۲۷۴
علاء الدولة (نک : بوزقورد بن سلیمان)
علاء الدولة (نک : حسن بن رستم)
علاء الدولة بن طغان شاه : ۳۴۹
علاء الدولة (نک : علی بن أردشیر)
علاء الدولة (نک : علی بن شهریار)
علاء الدولة (نک : گرشاسب بن علی)
علاء الدولة (نک : گرشاسب بن محمد)
علاء الدولة (نک : محمد بن دشمنزار) : ۲۲۸
علاء الدولة (نک : محمد بن کاکویه)
علاء الدولة (نک : مسعود بن ابراهیم)
علاء الدین (نک : آتسز بن جهانسوز)
علاء الدین أحمد شاه ، سوماترا : ۴۵۲
علاء الدین (نک : أرتنا بن جعفر)
علاء الدین (نک : الطیبغا)
علاء الدین بن بدر الدین لؤلؤ : ۵۴
علاء الدین جانی ، بنگاله : ۴۲۶
علاء الدین (نک : جهانسوز بن حسین)
علاء الدین جوهر العالم : ۴۵۲
علاء الدین حسین شاه بن سید أشرف ، بنگاله : ۴۲۸
علاء الدین بن خلیل بن محمود : ۳۳۹
علاء الدین (نک : داود بن بهرامشاه)
علاء الدین رعایت شاه ، سوماترا : ۴۵۲
علاء الدین شاه جهان ، سوماترا : ۴۵۲
علاء الدین صاحب پراک ، سوماترا : ۴۵۲
علاء الدین (نک : طیبرس الوزیری)
علاء الدین (نک : طیبغا الطویل)
علاء الدین ظفر خان (نک : حسن گانگو) : ۴۳۷

علاء الدین (نک : عطا ملک)
علاء الدین علی شاه ، بنگاله : ٤٢٧
علاء الدین علی شیر بن ساپر : ٤٣٢
علاء الدین (نک : علی بن علاء الدین)
علاء الدین (نک : علی الماردانی)
علاء الدین (نک : علی بن محمد بن ارتنا)
علاء الدین بن فتح الله ، دکن : ٤٣٨
علاء الدین (نک : فریبرز بن گرشاسب) : ٢٧٩
علاء الدین فیروز شاه بن نصرت : ٤٢٨
علاء الدین القهار بن علی ، سوماترا : ٤٥٢
علاء الدین (نک : کیقباد بن فرامرز)
علاء الدین (نک : کیقباد بن کیخسرو بن کیقباد)
علاء الدین (نک : محمد بن تکش) :
علاء الدین بن محمد بن جعفر بن قساتجس : ١٩
علاء الدین (نک : محمد بن حسن بن محمد)
علاء الدین (نک : محمد بن علی الغوری)
علاء الدین بن محمود بن محمد بن هایون : ٤٣٧
علاء الدین بن ملکشاه بن محمد بن دلدق : ٢١٩
علاء الدین بن المهلهل بن قساتجس : ٣٢٦
علاق بن سعید الحرکوسی : ١٣٣
ابن علان الیهودی : ٦٦
ابن العلقمی (نک : محمد بن احمد مؤید الدین)
علم الدین (نک : قریش بن بدران)
علوان بن ثمال الخفاجی : ٢١٠
أبو علوان (نک : ثمال)
علی آراباچی ، صدر الأعظم (١١٠٢ ه) : ٢٤٤
علی آرناؤد پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
علی بن ابراهیم بن اسماعیل ، دکن : ٤٣٩
علی بن ابراهیم الأدرعی : ١٣٣
علی بن احمد الجرجرائی ، أبو القاسم نجیب الدوله : ١٤٨
علی بن احمد ، بنی شهاب : ١٦٩
علی بن احمد ، أبو القاسم : ٣٢٥
علی بن احمد الثانی قرهمانلی : ١٣٢
علی بن الأخشید : ١٤٣
علی بن أردشیر : ٢٨٧
علی بن اسحق بن غانیه : ٩١
علی بن اسحق بن یحیی بن مماد : ٤٣
علی آغا الحاج ، الجزائر : ١٢٨
علی آلپی بن غازی بن قره ارسلان : ٣٤٥
علی آلوندزاده پاشا ، بغداد : ٢٥٨
علی بن آماجور : ٤٣
علی بن أمیر بن قاسم : ٤٣٩
علی ایواز زاده ، بوسنه : ٢٦٥
علی پاشا ، بغداد (١٢١٧ ه) : ٢٦٠
علی پاشا ، مصر (١١١٨ ه) : ٢٥٢
علی بن باشوط محمد بن عبد الله التزرکیتی : ١٣٣
علی بتشنین ، الجزائر : ١٢٨
علی بن بدر بن عز الدین : ٣٦٧
علی بُرغُل پاشا ، صاحب الجزائر : ١٣٢
علی بن برکات : ٣٢
علی بک بن احمد ، آطنه : ٣٣٤
علی بک ، والی مصر : ٢٥٤
علی بندرلی ، صدر الأعظم : ١٤٧
علی بهادر : ٦١
علی بهاء الدین بن القاسم بن المظفر بن علی بن القاسم الشیبانی : ٢٣
علی بن بویه ، أبو الحسن : ٣٢٢
علی بن بیرالله : ٣٨٢
علی تاز : ٤٠٣
علی تمرود پاشا ، بغداد : ٢٥٨
علی بن ثمال الخفاجی : ٢١٠
علی چاوش : ١٢٩
علی چتچی پاشا ، مصر : ٢٥٢
علی ، الجزائر : ١٢٨
علی ، جزایر المالدیف : ٤٤٩
علی جشمی السربداری ، شمس الدین : ٢٨١
علی بن جعفر بن فلاح : ٤٥ ، ٥١ ، ١٤٨
علی چلبی گوزلجه ، صدر الأعظم : ٢٤٣
علی چورلیلی ، صدر الأعظم : ٢٤٥
علی بن حاتم بن احمد : ١٨٣ ، ١٨٨
علی حاج الجزائر : ١٢٩
علی الحاج مرزوتلی ، صدر الأعظم (١١٠٣ ه) : ٢٤٤
علی بن أبی الحجاج یوسف بن منصور بن زیان : ١٢٣
علی بن حسان بن دغفل : ١٦٠
علی بن الحسن : ٣٢
علی بن الحسن بن أحمد بن عمر بن السلمه : ٩ ، ٢٠
علی بن الحسن بن أحمد بن نیسان کمال الدین ٢١١
علی بن الحسن بن اسماعیل بن العباس بن محمد : ٣٧
علی بن الحسن ، آمیر کاوه : ١٣٨
علی بن الحسن بن بویه ابو الحسن ٣٢٣
علی بن الحسن الطغرائی ابو الفتح : ٣٢٨
علی بن الحسن العلوی ، ابو القاسم : ١٠٧
علی بن الحسن بن قحطبه : ٧٨
علی بن الحسن بن مقله : ٢٠
علی بن الحسن الهاشمی : ٣٠
علی بن حسین امیرداد : ٢٢٣
علی بن حسین بای تونس : ١٣١
علی بن الحسین الحمدانی : ٥٧
علی بن الحسین بن شبل : ٧٤
علی بن الحسین بن المغربی ، أبو الحسن ، الوزیر : ١٤٨
علی بن حسین یقتم : ١٧٧
علی حکیم زاده ، صدر الأعظم : ٢٤٦ ، ٢٦٥
علی بن حمدان ابو الحسن : ٢٠١
علی بن حمید العمری : ١٣٤
علی بن حمود (نک : الناصر) : ٢ ، ٨٦
علی خادم پاشا ، بوده : ٢٥٥
علی خادم پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤١
علی خادم پاشا ، مصر : ٢٥١
علی خادم بک ، بوسنه : ٢٦١
علی خزینه دار پاشا ، مصر : ٢٥٣
علی خلایق آوغلو پاشا ، بوده : ٢٥٥
علی بن خلف : ٥٨
علی بن خلف بن طیاب : ١٣
علی بن خلیل بن أوزون حسن : ٢٨٤
علی خوجه : ١٢٩ ، ١٣٠
علی دامشتانلی ، بوسنه : ٢٦٥
علی بن داود سیف الدین : ١٨٤
علی بن داود الکردی : ٥٨
علی بن دبیس بن صدقه بن دبیس : ٢٠٨
علی دینار ، أمیر دارفور : ١٣٩
علی بن الربیع بن عبد الله الحارثی : ١٧٦
علی بن رحوق الثبه : ١٣٥
علی بن رسول : ٣١
علی رضا پاشا ، بغداد : ٢٦٠
علی رضا پاشا ، صدر الأعظم : ٢٥٠
علی الرضا العلوی : ٣
علی رعایت شاه ، سوماترا : ٤٥٢
علی الرئیس ، تونس : ١٣٠

علي الزياني ، أبو الحسن : ١١٨
علي زين العابدين بن اسماعيل : ١٢٥
علي بن سام بن محمد بن مسعود : ٤١٩
علي بن سبأ بن أبي سعود بن زريع : ١٨١
علي بن صرخاب بن مأمون : ٣٩٦
علي بن سعد بن علي بن نصر : ٩٤
علي السعيد بن ادريس ، أبو الحسن : ١١٤
علي بن سعيد بن حمدان ، ابو الحسن : ٢٠١
علي بن سعيد بن سلطان : ١٩٦
علي بن سلار ، أبو الحسن وزير : ١٥٠
علي سلحدار ، صدر الأعظم : ٢٤٧، ٢٦٦
علي بن سليمان الداعي : ١٠١
علي بن سليمان بن سليم الكردي : ٣٩٨
علي بن سليمان بن علي بن عبد الله العباسي ٤٥ ، ١٧٦
علي بيرز ، صدر الأعظم (٩٦٨ ه) : ٢٤١ ، ٢٥٠
علي سورمه لي دفتردار ، صدر الأعظم (١١٠٥ ه) : ٢٤٤
علي سياوش ، صدر الأعظم (١٠٦١ ه) : ٢٦٣
علي سيد ، صدر الأعظم : ٢٤٧
علي شاه أمير خان بن سكندر : ٤٣٣
علي شاه ، بغداد : ٦١
علي شاه ، كابل : ٤٤٧
علي شاهين ، صدر الأعظم (١١٩٩ ه) : ٢٤٦
علي بن شهريار : ٢٨٦
علي بك بن شهسوار بن سليمان بن قراجا : ٢٣٦
علي شهيد داماد ، صدر الأعظم : ٢٤٥
علي شير ، بتامبان سند : ٤٢٩
علي بن صدقة رزيق : ٢٧١ ، ٢٧٤ ، ٢٧٧
علي بن صدقة ، أبو القاسم ، مؤتمن الدولة ، قوام الدين : ١٠
علي الصليحي : ٣١ ، ١٨١
علي صوفي باشا ، مصر : ٢٥١
علي بن أبي طالب (نك : المرتضى) : ١ ، ٢٧ ، ٣٥ ، ٥٥ ، ٦٧ ، ٧٤ ، ٧٥ ، ١٧٥ ، ٢٧١ ، ٢٧٢
علي بن طاهر بن الحسين : ٧٨
علي بن طراد الزينبي العباسي ، الشريف أبو القاسم : ٩
علي عالي حكيم زاده ، صدر الأعظم : ٢٤٥
علي عالي حكيم زاده باشا ، صدر الأعظم (١١٤٤ ه) : ٢٥٤
علي بن العباس بن فسانجس : ١٩ ، ٢٢٤
علي بن عثمان : ١٥
علي بن عبد الرؤوف الدرعي : ١٣٦
علي بن عبد العزيز القرجي : ١٣٣
علي بن عبد القادر ، تمبكتو : ١٣٣
علي بن عبد الله ، تمبكتو : ١٣٢
علي بن عبد الله الجوبني أبو القاسم : ٢٣٨
علي بن عبد الله ، بني معن : ١٧٠
علي بن عثمان ، صدر الأعظم : ٢٤٠
علي بن عجلان : ٣٣
علي بن عدي بن رزيمه الأبقسي : ٢٧
علي بن علاء الدين بن خليل : ٢٣٦
علي بن علاء الدين المنصور : ١٦٣
علي بن عمار بن شنوده بكرتا : ١٣٦
علي الثاني بن عمر بن إدريس الثاني : ١٠٣
علي بن عمرو البلوي : ١٠٧
علي بن عمر القداس أبو الحسن ، وزير فاطمي : ١٤٥ ، ١٤٨
علي بن عمار : ٣٢
علي بن عيسى بن جعفر بن المنصور : ٢٩
علي بن عيسى بن داود بن الجراح : ٨
علي بن عيسى بن ماهان : ٧٧ ، ٢٧٤
علي بن عيسى بن موسى بن محمد العباسي : ٣٧
علي الغساني ، الجزائر : ١٢٩
علي بن فخر الدين ، بني معن : ١٧١
علي بن فرامرز بن محمد : ٢٢٨
علي بن الفضل الأغلبي : ١٠٩
علي بن الفضل القرمطي : ١٧٩ ، ١٨٠
علي بن القاسم الانساباذي : ٢٣٩
علي بن القاسم الشيباني : ٢٣
علي بن أبي القاسم ، أرزروم : ٢١٩
علي قاضي زاده باشا ، بغداد : ٢٥٨
علي قاضي زاده باشا ، بوده : ٢٠٦
علي بن قتادة : ٣١
علي بن قره خليل ، صدر الأعظم : ٢٤٠
علي قره قاش باشا ، مصر : ٢٥٣
علي قره يلاني باشا ، بوسنه : ٢٦٤
علي قلي خان ، جورجيا : ٢٩٦
علي قوام الدين زعيم الرؤساء ، أبو القاسم : ٢٣
علي بن كامه : ٧٢
علي بك الكبير (والي مصر) : ٣٤
علي بن كمال الدين بن قوام الدين : ٣٩٤
علي كمانكش قره ، صدر الأعظم : ٢٤٣
علي كوجك بن بكتكين : ٦٠ ، ٣٤٤
علي كور باشا ، بوسنه : ٢٦٣
علي كور صوتوبلي باشا ، بوده : ٢٥٨
علي كيايا باشا ، مصر : ٢٥٣
علي كيايا باشا ، بغداد : ٢٦٠
علي الاردانى : ٥٤
علي بن مأمون بن محمد ، أبو الحسن خوارزمشاه : ٣١٩
علي بن مبارك : ٣٢
علي بن مبارك بن علي الدرعي : ١٣٥
علي بن المبارك المالقي : ١٣٣
علي بن مجاهد العامري : ٩١
علي بن محسن ، الحج : ١٩٨
علي بن محمد بن إبراهيم بن سيمجور : ٣١٥
علي بن محمد بن إبراهيم بن طهماسب ، دكن : ٤٣٩
علي الأول بن محمد بن إدريس : ١٠٣
علي بن محمد بن أرتنا : ٢٣٢ ، ٢٣٣
علي بن محمد ، جزايرمالديف : ٤٥٠
علي بن محمد الداعي الصليحي أبو كامل : ١٨٣
علي بن محمد الدرعي : ١٣٥
علي بن محمد بن شيخ علي الدرعي : ١٣٤
علي بن محمد بن علي التركي : ١٣١
علي بن محمد بن علي بن الحسن بن مقلة : ٩ ، ٢٠
علي بن محمد بن الفرات (نك : أبو الحسن) : ٧
علي بن محمد ، أبو القاسم ، شرف الدين : ١١
علي بن محمد قره مانلي : ١٣٢
علي بن محمد بن محمد بن جهير الثالث قوام الدين زعيم الرؤساء ، أبو القاسم : ٩
علي بن محمد بن موسى بن الحسن بن الفرات أبو الحسن : ١٧
علي بن محمود بن أبي سعيد : ٤٠١
علي مراد شاه زند : ٣٨٩
علي مردان خان : ٣٨٩
علي بن مرداس علاء الدين : ٤٢٦
علي بن منوني : ١١٨

علی بن مَزید الأسدی أبو الحسن : ۲۰۷
علی بن مسعود بن خَلَف بن مهربان : ۳۰۲
علی بن مسعود بن محمود بن سُبُکتکین : ۴۱۸
علی بن مسلم العقیلی : ۶۰
علی بن المُسَیَّب أبو الحسن : ۲۰۵
علی مُغایَتْ شاه ، سوماترا : ۴۵۲
علی بن المغربی ، أبو الحسن : ۲۱ ، ۲۳
علی المکتفی بالله بن المعتضد (نک : أبومحمد) : ۳ ، ۷
علی ملوَانلی پاشا ، بوسنه : ۲۶۵
علی المنصور ، امام صنعاء : ۱۸۹
علی بن مهدی بن محمد بن الأغلب الحمیری : ۱۸۳
علی مورەلی پاشا ، مصر : ۲۵۴
علی بن موسی : ۲۹
علی بن موسی الخراسانی : ۱۰۰
علی مُرلەوانی ، صدر الأعظم : ۲۴۹
علی المؤید نجم الدین : ۲۸۱
علی میرزا قِزِلّ السلطان : ۲۸۹
علی بن میکائیل بن أحمد بن عمر بن محمد بن السامه : ۴۰
علی ناملك موره لی ، بوسنه : ۲۶۶
علی نشانجی ییقلی ، صدر الأعظم : ۲۴۶
علی بن نصر أبو الحسن ، الأمیر المختار : ۲۰۸ ، ۲۰۹
علی بن نظام الملك : ۲۲۸ ، ۲۲۹
علی ینکسیس : ۱۲۹
علی بن هُشام ، عامل آذربایجان و ری : ۷۰ ، ۲۷۲
علی بن الهیثم بن محمد : ۲۷۷
علی وَ رقور پاشا ، بوسنه : ۲۶۳
علی بن وهسوذان السلار : ۷۱ ، ۲۹۳
علی یاوُز ، صدر الأعظم (۱۰۱۲ ھ) : ۲۴۲
علی یاوز پاشا ، مصر : ۲۵۱
علی بن یحیی : ۴۱ ، ۲۷۲ ، ۲۷۴
علی بن یحیی بن تمیم بن المُعِز : ۱۰۹
علی بن یزید : ۹۹
علی بن یزید بن أحمد بن محمد أبو منصور : ۲۷۸
علی بن یزید بن محمد : مُخْتَصر : ۲۷۸
علی بن یوسف بن تاشفین : ۱۱۳
علی بن یوسف بن عبد الله ، عامل صَقَلیه : ۱۰۷
أبو علی (نک : أحمد بن محمد بن المظفر)
أبو علی (نک : جعفر بن فلاح الکُتامی)
أبو علی (نک : الحسن بن علی بن جعفر از بنی ماکولا)
أبو علی (نک : الحسن بن علی بن مُلْهِم)
أبو علی (نک : الحسن نجم الدین بن أبی الحسن علی الشیبانی)
أبو علی (نک : سعد الملك بن هِبَة الله بن الحسن بن علی بن جعفر)
أبو علی بن القاسم الخطیر : ۲۲۹
أبو علی (نک : محمد بن سیمجور الثالث)
أبو علی (نک : محمد بن عبید الله بن یحیی بن الخاقان)
أبو علی (نک : محمد بن علی بن الحسن بن مُقلَه)
علیشیر بن مُظفر الدین : ۲۲۸
عماد الدوله (نک : ابراهیم تمغاج)
عماد الدوله (نک : زنگی بن آقسنقر)
عماد الدوله (نک : علی بن بُوَیه)
عماد الدوله (نک : محمد بن محمد بن سیمجور)
عماد الدوله (نک : المنذر بن أحمد بن سلیمان بن هُود)
عماد الدین اسماعیل بن العادل ، الملك الصالح : ۱۵۵
عماد الدین (نک : ذوالنون بن محمد)
عماد الدین (نک : زنگی بن آقسنقر)
عماد الدین (نک : زنگی بن مودود)
عماد الدین (نک : شاهنشاه بن محمد)
عماد الدین (نک : أبوشجاع بن فیروز)
عماد الدین أبو الفتح عثمان ، الملك العزیز : ۱۵۰
عماد الدین أبو الفدا اسماعیل ، الملك الصالح : ۱۵۱ ، ۱۵۴
عماد الدین (نک : قاورد بن داود)
عماد الدین (نک : أبوکالیجار المرزبان)
عمّار بن أحمد مجروه الشرق : ۱۳۳
عمار الفتی ، تمبکتو : ۱۳۲
عمار بن محمد أبو الحسین ، خطیر الملك رئیس الرؤساء : ۱۴۸
عمار بن محمد بن عمار أبو علی : ۲۲۹
عمار بن مسعود بکرنی : ۱۳۵
عمار بن یاسر : ۶۷
عُماره بن حمزه : ۶۴ ، ۷۴
عمر آغا ، الجزائر : ۱۳۹
عمر ، إمام تلوسه : ۱۰۱
عمر بن أیوب الکنانی : ۲۷۳
عمر پاشا ، بغداد : ۲۵۹ ، ۲۶۰
عمر پاشا ، بوسنه : ۲۶۳
عمر بگ بن دومکی بن تیمتن : ۲۵۴
عمر بگ بن عیسی بن عمر بن محمد : ۲۲۷
عمر بگ بن محمد بن آیدین : ۲۲۷
عمر بن حفص بن عثمان بن قبیصة : ۴۱۶
عمر بن حفص هزار مرد المهلبی ، أبو جعفر : ۱۰۰
عمر بن حیدر توره : ۴۰۷
عمر بن الخطاب (نک : الفاروق) : ۱ ، ۲۸
عمر بن خطاب بن محمد بن أحمد بن شاذان الیحمدی : ۱۹۴
عمر سلحدار پاشا ، مصر : ۲۵۳
عمر الشریف ، عمان : ۱۹٤
عمر شیخ بن پیر محمد : ۴۰۲
عمر شیخ بن تیمور : ۴۰۲
عمر شیخ بن أبی سعید بن محمد : ۴۰۳
عمر بن عبد الحمید بن عبد الرحمن بن زید بن الخطاب : ۲۸
عمر بن عبد العزیز : ۱ ، ۲۸ ، ۳۵ ، ۵۶ ، ۷۶
عمر بن عبد العزیز بن عبد الله بن عمر بن الخطاب : ۲۶
عمر بن عبد العزیز بن عمر : ۲۱۹
عمر بن عبد العزیز بن القاسم : ۲۰۱
عمر بن عبد الله بن معمر : ۶۲
عمر بن عبید الله بن معمر : ۷۴
عمر بن العلاء : ۲۸۴ ، ۲۸۵
عمر بن علی نور الدین : ۱۸٤
عمر بن عیسی بن شعیب البلوطی ، أبو حفص : ۱۰۹
عمر قوضی پاشا ، بوسنه : ۲۶۷
عمر بن محمد ، أمیر دارفور : ۱۲۹
عمر بن محمد بن عبد الله بن مسلمه التجیبی : ۸۹
عمر بن محمد بن السامه : ۴۰
عمر بن محمد بن مطرّف ، بنی جلندی درعین : ۱۹۳
عمر بن محمد بن یقریش خان : ٤۲۲
عمر المرتضی بن اسحق ، أبو حفص : ۱۱٤
عمر بن مسعود بن بدر ، ناصر الدین : ۳۵٤
عمر بن مسعود ، بنی شهاب : ۱۶۸

عمر بن مهران : ٤٠
عمر بن میرانشاه بن تیمور : ٤٠٧
عمر بن هُبَیرة الفزاری : ٥٦ ، ٦٣ ، ٦٨ ، ٧٧
عمر الواثق الثانی بن الواثق الأول ، أبو حفص (نک : الواثق الثانی) : ٤
عمر بن یوسف ، جزایرمالدیف : ٤٥٠
عمر بن یوسف أبو الفتح مهد الدین : ١٨٤
عُمران بن شاهین ، بَطیحه ، : ٢٠٨
عمران بن صالح : ٧٠
عمران بن الفضل ، از طرف الصُلَیحی : ١٨٨
عمران بن محمد بن سَبأ بن أبی مسعود : ١٨١
عمران بن موسی بن یحیی البَرمکی : ١٣ ، ٤١٦
عمرو بن الأسود الحَرَشی : ١٨
عمرو بن زُهَیر الضّبّی : ٦٨
عمرو بن سعید بن العاص ، الأشدق : ٢٧ ، ٣٥
عمرو بن شَدّاد : ٧٤
عمرو بن العاص بن وائل بن هُشام بن سعید بن سَهم : ٣٨
عمرو بن اللیث : ٧٥ ، ٧٨ ، ٧٩ ، ٢٠٢
عمر بن محمد بن القاسم : ٤١٥
عمرو بن مسلم الباهلی : ٤١٥
عمرو بن هاشم بن سُراقة : ٢٨٣
عمرو بن یعقوب بن محمد الصفار : ٢٠٢
أبو عمرو (نک : عَبّاد المعتضد بن محمد)
العَمید (نک : الحسین بن محمد بن عبیدالله)
ابن العمید الأول (نک : محمد بن الحسین بن محمد بن عبید الله أبوالفضل)
ابن العمید الثانی (نک : أبو الفتح ذو الکفایتین)
عمید الدوله (نک : الحسن بن علی بن صَدَقه)
عمید الدوله (نک : الحسین بن القاسم بن عبد الله بن سلیمان بن وَهب)
عمید الدوله (نک : أبوالقاسم زُهَیر)
عمید الدوله (نک : محمد بن محمد بن محمد بن جَهیر)
عُمَیر بن سعد الأسدی : ٥٥
عمیر بن عثمان : ٧٥
عمیر بن الولید التمیمی البَاذغیسی : ٤١
عِنان بن مُغامِس : ٣٢

عنایت گراثی بن غازی : ٣٦٨
عَنبَسه بن اسحق بن شاهر الضّبّی : ٤١
عنبسة بن سُحَیم الکلبی : ٨٥
عون الدین (نک : جَهم بن عمرو الشیبانی بن هُبَیره)
عون الرفیق بن محمد : ٣٤
أبو عون (نک : عبد الله بن یزید)
عَیاض بن غنم : ٥٥
عیسی بن بایزید : ٣٣٠
عیسی بک ، بوسنه : ٢٦٠
عیسی بک بن عمر بن محمد : ٣٢٧
عیسی بک بن عیسی بن عمر : ٣٢٧
عیسی تَرخان بن عبد العالی ، سند : ٤٣٠
عیسی ، جزایرمالدیف : ٤٥٠
عیسی بن جعفر بن المنصور العباسی : ٦٤
عیسی خان ، جورجیا : ٢٩٦
عیسی بن خَمیس بن مَقن : ٢٠٦
عیسی بن الشیخ بن السَلیل النوشری : ٢٧٤
عیسی بن علی خلیفة ، بحرین : ١٩٧
عیسی بن علی بن عبد الله بن العباس : ٧٤
عیسی بن فَروخانشاه ، أبو موسی : ٧
عیسی بن قُلَیته بن القاسم : ٣١
عیسی أبو القاسم ، الفائز : ١٤٥
عیسی بن لُقمان بن محمد الجُمَحی : ٣٩
عیسی بن مجد الدین بن عبد العزیز : ٣٩٧
عیسی بن أبی محمد جعفر : ٣٠
عیسی غلام جعفر ، ری : ٧٠
عیسی بن محمد بن أبی خالد : ٢٧١ ، ٢٧٤ ، ٢٧٧
عیسی بن محمد بن السَلیل الشیبانی : ١٨ ، ٤٢ ، ٤٣
عیسی بن محمد الخَزَری الکُردی : ٢٩ ، ٣٠
عیسی بن محمد النُوشری الثانی : ٧٥
عیسی بن المنصور بن عبد العزیز بن أبی عامر : ٩٢
عیسی بن المنصور بن موسی الرافعی : ٤١
عیسی بن یزید الجلودی : ٤١
عیسی بن یوسف الخراسانی : ١٠٠
أبو عیسی (نک : محمد بن المنصور العباسی)
أبو عیسی (نک : محمد بن یحیی)
عین الدین بن گشتکین : ٢٢١
عُیَینَة بن موسی بن کعب : ٤١٥

(غ)

غازان بن أُرغون بن آباقا : ٣٤٩ ، ٣٦٢
غازی بن أرتق ارسلان بن إیلغازی : ٣٤٥
غازی بیگ بن فرخ سیاو : ٢٨٠
غازی چلبی (نک : التیلباش بن مسعود) : ٢٢٢
غازی حسن عِزّ الدین ، جزایرمالدیف : ٤٥١
غازی الدین حیدر بن سعادت : ٤٤٥
غازی جان چک ، کشمیر : ٤٣٣
غازی بن زنگی : ٣٤١
غازی شاه ، کشمیر : ٤٣٣
غازی بن علی بن شهریار : ٢٨٦
غازی بن قرة ارسلان بن غازی : ٣٤٥
غازی گراثی بن دولت : ٣٦٧
غازی گراثی بن سلیم : ٣٦٨
غازی گراثی بن محمد : ٣٦٧
غازی بن مودود : ٣٤١
أبو الغازی خان آستراخان : ٤٠٧
أبو الغازی خان خیوة : ٤٠٩
أبو الغازی بن عرب محمد : ٤٠٩
غالب بن فَضالة اللیثی : ٧٦
غالب بن مُساعد : ٣٤
غانم بن أبی مسلم بن حمید بن أحمد الطوسی : ٥٧
غانم بن إدریس بن قُتاده : ٢١
غانم بن راجح بن قتاده : ٢١
غانم بن یحیی ، بنی سلیمان دزین : ١٧٨
غائب خان خیوه : ٤٠٩
غَرس الدین (نک : خلیل بک بن داود)
غَریب خت جعفر البرمکی ، المغنیه : ١٣
غریب بن محمد بن مَقن أبو سنان سیف الدین : ٢٠٦
الغزّالی (والی دمشق) : ٤٩
غَزنی بن داود بن میران مبارک : ٤٣٤
غَسّان بن عَبّاد : ٧٨ ، ٤١٦
غسان بن عبد الله : ١٩١
أبو غَشّام بن خَمیس : ٢٠٦
الغضنفر بن حمدان فضل الله أبو تغلب : ٤٤ ، ٢٠١
أبو الغنائم (نک : علاء الدین بن محمد بن جعفر بن غیاثجس)
غیاث الدوله (نک : ابراهیم بن سلیمان)

غياث الدين أعظم شاه بن سكندر ، بنگاله : ٤٢٧
غياث الدين ألوغ بگ (نک : بلبان)
غياث الدين بهادُر بُوراشاه ، بنگاله : ٤٢٧
غياث الدين بهادر شاه بن محمد ، بنگاله : ٤٢٩
غياث الدين تُغتاميش : ٣٦٦
غياث الدين جلال شاه بن محمد سُور ، بنگاله : ٤٢٨
غياث الدين (نک : داود بن محمود)
غياث الدين بن ركن الدين : ٣٨٢
غياث الدين بن طيِّب شاه : ٣٥٢
غياث الدين عِوَض ، بنگاله : ٤٢٦
غياث الدين أبو الفتح غازي الأول (الملك الظاهر) : ١٥٢
غياث الدين (نک : كيخسرو بن قليج ارسلان بن كيخسرو)
غياث الدين (نک : كيخسرو بن كيقباد)
غياث الدين (نک : محمد بن أرتنا)
غياث الدين بن محمد بن حسن گانگو : ٤٣٧
غياث الدين (نک : محمد بن سام)
غياث الدين أبو المظفر محمد (الملك المعز) ١٥٣
غياث الدين (نک : محمد بن محمود)
غياث الدين محمود شاه بن حسين ، بنگاله : ٤٢٨
غياث شاه بن محمود شاه ، مالوة : ٤٣١
غياث الدين (نک : محمود بن محمد بن سام)
غياث الدين (نک : مسعود بن كيقباد)
غياث الدين (نک : مسعود بن كيكاوس)
غياث الدين (نک : محمد بن ملكشاه)
غياث الدين (نک : مسعود بن محمد)
أبو الغيث بن محمد : ٣١ ، ٣٢

(ف)

الفاتك بن جيّاش : ١٨١
الفاتك بن محمد بن الفاتك ، بني نجاح : ١٨٢
الفاتك بن المنصور ، بني نجاح : ١٨١
فاتك الواحدي : ٥١
فارس المتوكل بن علي ، أبو عنان : ١١٨ ، ١٢٢
فارس بن محمد بن عنان : ٣٢١
أبو فارس بن أحمد المريني : ١٢٢
فاروق الأول بن أحمد فؤاد ، ملك مصر : ١٦٧
الفاروق (نک : عمر بن الخطّاب)
الفاضل ، وزير بهاء الدوله : ٣٢٥
فاضل ملالقلي ، بوسنه : ٢٦٣
فاطمه سلطان : ٢٧٤
الفائز فاطمي : ١٥٠
الفائز أبو القاسم عيسى : ١٤٥
فايق (والى نيشابور) : ٨٠
فتح جنگ بن شجاع بن تيمور : ٤٤٧
الفتح بن خاقان بن أرتُج التركي : ٤٢
الفتح بن الخاقان الخرساني : ١٦
فتح خان ، جاميا بن‌درسند : ٤٣٩
فتح خان بن‌ملك عنبر : ٤٤٦
فتح بن خلف بن يحيى : ٨٨
فتح شاه خان بن آدم ، كشمير : ٤٣٣
فتح علي ، حاكم شروان : ٢٧٩
فتح گرائي بن دولت : ٣٦٧ ، ٣٦٨
فتح الله عماد الملك ، دكن : ٤٣٨
فتح بن محمد أبو المسافر : ٢٧٤
الفتح بن ميمون بن مدرار : ١٠٢
أبو الفتح بن الصاحب (نک : جلال الدين) : ١٠
أبو الفتح (نک : الفضل بن جعفر بن محمد)
أبو الفتح بن كريم خان : ٢٨٩
أبو الفتح بن محمد بن العميد الثاني : ٣٢٤
أبو الفتح بن محمد بن أحمد بن عيسى النوشري : ١٨ ، ٤٢
أبو الفتح بن محمد الكاتب بن الحسين العميد : ١٩
أبو الفتح (نک : المظفر بن علي بن الحسن بن أحمد بن المسلمة)
أبو الفتوح (نک : الحسن بن أبي محمد جعفر)
أبو الفتوح (نک : عبد الله بن هبة الله بن المظفر بن علي بن المسلمه)
أبو الفتوح (نک : المبارك بن محمد بن عبد الله بن هبة الله بن المسلمه)
الفحل (نک : تميم بن اسماعيل المعز)
فخر الدوله (نک : ابراهيم بن ينال)
فخر الدوله (نک : حسن بن كيخسرو)
فخر الدوله (نک : شاه غازي)
فخر الدوله (نک : علي بن الحسن بن بويه)
فخر الدوله (نک : محمد بن محمد جهير)
فخر الدوله (نک : ناموَر بن بيستون)
فخر الدوله (نک : نامور بن گاوباره)
فخر الدين (نک : أحمد بن ابراهيم)
فخر الدين (نک : الياس بن صاروخان)
فخر الدين حسن (نک : الملك السعيد)
فخر الدين (والى دمشق) : ٤٩
فخر الدين بن ركن الدين : ٣٨٢
فخر الدين سليمان بن غازي ، الملك العادل : ١٥٤
فخر الدين (نک : علي بن حسين، صاحب أتا)
فخر الدين عمر بن العادل ، الملك المغيث : ١٥٣
فخر الدين (نک : القاسم بن ذي القرنين)
فخر الدين بن قُرقاز ، بني معن : ١٧١
فخر الدين الأول ، لبنان : ٢٥٢
فخر الدين مُبارك شاه ، بنگاله : ٤٢٧
فخر الدين (نک : مسعود بن حسين)
فخر الدين بن يوسف ، بني معن : ١٧٠
فخر الملك (نک : علي بن نظام الملك)
فخر الملك (نک : عمّار بن محمد بن عمار)
فخر الملوك (نک : رضوان بن تُتُش)
فدائي خان ، بنگاله : ٤٤٣
ابن الفرات الثالث (نک : جعفر بن الفضل بن جعفر)
ابن الفرات (نک : علي بن محمد بن الفرات)
ابن الفرات الثاني (نک : الفضل بن جعفر بن محمد)
فرامرز بن محمد بن دُشمنزار : ٣٢٨
فرج بن بُرقوق ناصر الدين : ١٦٣
أبو الفرج (نک : محمد بن جعفر بن محمد بن العباس بن فسانجس)
أبو الفرج (نک : محمد بن جعفر بن محمد المغربي)
أبو الفرج (نک : محمد بن عبد الله بن هبة الله بن المظفر بن علي بن المسلمه)
فرخ خان ، حاكم شيروان ٢٧٩
فرخان بن دابُويه : ٢٨٤
فرخزاد بن فريبرز : ٢٨٠
فرخزاد بن مسعود بن محمود : ٤١٨
فرخزاد بن منوچهر : ٢٧٩
فرخ سيار بن خليل : ٢٨٠
فرخ سير ، امپراطور هند : ٤٤٢
فرخشاد بگ ، آق قيونلو : ٣٨٥
فرخشاه ، جزيره جربي : ٣٨٧

فردریک الثانی ، امپراطور زمانهٔی : ۱۰۸
فردیناند الأول : ۸۹ ، ۹٤
فرخنده علی خان بن سکندر : ٤٤٦
فرهاد پاشا ، بوده : ۲۵۵
فرهاد پاشا ، بوسنه : ۲٦۳
فرهاد پاشا (صدر الأعظم ۹۹۹ ه) : ۲٤۳
فرهاد غازی ، بوسنه : ۲٦۱
فرهاد ، یمن : ۱۸۹
فضل الله السربداری : ۲۸۱
فضلویه بن حسنویه ، أتابك شوانکاره : ۳۵۱
فضلویه بن مظفر الدین بن حسنویه : ۳۵۱
فرخشاه داود بن شاهنشاه ، عز الدین : ۱۵۳
فریبرز بن سالار بن یزید : ۲۷۸
فریبرز بن گرشاسب : ۲۷۹
فرید داماد ، صدر الأعظم : ۲۵۰
فریدون بن فریبرز بن سالار : ۲۷۸
فریدن بن قارن بن شهریار : ۲۹۱
فیروز شاه ، جزیره هرمز : ۳۸۷
أبو الفضائل (نک : سابق)
أبو الفضائل (نک : سعید الحمدانی)
أبو الفضائل (نک : القاسم ضیاء الدین بن یحیی تاج الدین بن عبد الله المرتضی بن القاسم بن المظفر الشیبانی)
الفضل بن جعفر بن الفضل بن جعفر بن الفرات : ۱۷ ، ۱٤۸
الفضل بن جعفر بن محمد بن الفرات ، أبو الفتح : ۹ ، ۱۷ ، ۵۰ ، ۵۸
الفضل بن الربیع بن یونس ، أبو العباس وزیر : ٦
الفضل بن ربیعة بن حازم بن الجراح ، أبو عمران : ۱٦۰
الفضل بن روح : ۱۵ ، ۱۰۰
الفضل بن سلیمان الطوسی : ۷۷
الفضل بن سهل بن عبد الله السرخسی (نک : ذو الریاستین) : ٦
الفضل بن شاور : ۲۸۲
الفضل بن صالح بن علی بن عبد الله العباسی : ٤۰
الفضل بن الصالح الوزیری : ۱٤۸
الفضل بن العباس بن محمد : ۲۹
فضل بن عبد الکریم ، لحج : ۱۹۸
فضل بن علی العبدلی السلامی : ۱۹۸
فضل الثالث بن محسن ، لحج : ۱۹۸
الفضل بن محمد بن شداد ، المنصور : ۲۸۲
الفضل بن محمد بن المظفر : ۲۱۰
الفضل بن مروان بن ماسرخس ، أبو العباس : ۹
الفضل المسترشد بالله بن المستظهر ، أبو منصور (نک : المسترشد بالله) : ٤
الفضل المطیع لله بن المقتدر (نک : أبو القاسم) : ۳
الفضل بن موسی بن عیسی بن موسی : ٦۹
الفضل بن یحیی بن خالد بن برمك (وزیر) : ٦ ، ۱۳ ، ۷۰ ، ۷۲ ، ۲۷۳
فضل الله ، از عمال عثمانیان در یمن : ۱۸۷
أبو الفضل (نک : جعفر بن الفضل بن جعفر بن الفرات)
أبو الفضل (نک : جعفر المتوکل علی الله بن المعتصم)
أبو الفضل (نک : جعفر بن محمود الإسکافی)
أبو الفضل (نک : جعفر المقتدر بالله بن المعتضد)
أبو الفضل (نک : جعفر بن المنصور)
أبو الفضل (نک : جعفر بن یحیی البرمکی)
أبو الفضل (نک : الربیع بن یونس)
أبو الفضل (نک : العباس بن حسن بن جعفر بن قسانجس)
أبو الفضل (نک : عبد الکریم الطائع لله بن المطیع)
أبو الفضل (نک : محمد بن الحسین العمید بن محمد بن عبید الله)
أبو الفضل (نک : محمد کمال الدین بن عبد الله المرتضی بن القاسم بن المظفر الشیبانی)
أبو الفضل (نک : یحیی بن خالد البرمکی)
أبو الفضل (نک : یحیی بن عبید الله بن محمد بن المعمر بن جعفر ، زعیم الدین)
فضلون بن الفضل : ۲۸۲
فضلویه : ۳۲۳
فضل پاشا ، بوده : ۲۵۷
الفلاح بن الحسن النبهانی : ۱۹٤
فلیتة بن القاسم بن محمد بن جعفر : ۳۱
أبو فلیته (نک : القاسم بن محمد بن جعفر)
فناخسرو بن الحسن بن بویه ، أبو شجاع ۳۲۲ ، ۳۲۳ ، ۳۲٤ ، ۳۲۷
فهد بن ابراهیم أبو العلاء الوزیر : ۱٤۸
فهید بن الحسن : ۷۲
أبو الفوارس (نک : بکتوزون)
أبو الفوارس بن فیروز بن فناخسرو : ۳۲۳ ، ۳۲٦
فولادستون بن المرزبان بن أبی شجاع : ۳۲۳
ابن فولاد : ۷۲
الفیروزان بن الحسن بن الفیروزان : ۳۲۸
فیروز بن اسلام بن شیرشاه : ٤۳۳
فیروز جنگ ، غازی الدین : ٤٤٦
فیروز بن داود بن حسن گانگو : ٤۳۷
فیروز الدیلمی : ۱۷۵
فیروز بن رجب سپاسالار بن تغلق : ٤۳۳
فیروز شاه بن ایلتتمیش بن آیبك : ٤۳۲
فیروزشاه بن عضد الدولة البویهی : ٦۵
فیروز بن فناخسرو ابو نصر : ۵۹ ، ٦٦ ، ۱۱۰ ، ۳۲۲ ، ۳۲۳ ، ۳۲۵
فیروز بن یغرش خلجی : ٤۳۲
فیصل بن ترکی : ۱۹۰ ، ۱۹٦
الفیض بن ابی صالح : ۵
أبو الفیض بن سبحان قلی : ٤۰٦

(ق)

قابوس بن وشمگیر : ۲۸٦ ، ۳۱۹
أبو قابوس (نک : محمود بن ملك)
قادر بن سلیمان بن ابراهیم الکردی : ۳۹۸
قادر ملوخان ، مالوه : ٤۳۳
القادر بالله (نک : أبو العباس احمد بن اسحق بن المقتدر)
أبو القادر ، بلتام : ٤۵۳
قارص ذو القدری : ۲۳۵
قارن بن شهریار : ۲۸٦
قازان بن باسادار : ۲۷۰
القاسم بن ابراهیم طباطبا ترجمان الدین : ۱۸۷
القاسم بن احمد المختار ابو محمد : ۱۸۷
القاسم بن أولوغ محمد : ۳۷٤
قاسم پاشا ، بغداد : ۲۵۸

قاسم پاشا ، بوده : ۲۵۵
قاسم بن جهانگیر بن علی : ۲۸۵
قاسم جرّاح پاشا ، بوده : ۲۵۷
القاسم بن الحسین بن احمد المتوکل : ۱۸۹
القاسم بن حمّود (نک . المأمون) : ۲ ، ۸۶
قاسم خان ، بنگاله : ۴۴۳
قاسم خان جُیُنْ : ۴۴۳
قاسم خان شروان : ۲۷۹
قاسم برید ، دکن : ۴۳۹
القاسم بن ذی القرنین ، ۲۲۱
القاسم بن زریمه الثقفی : ۲۷۲
القاسم بن الرشید : ۴۹
القاسم بن سعد ، بنی شهاب : ۱۶۸
القاسم بن عبد الله بن سلیمان بن وهب بن سعید (نک. أبوالحسین ولی الدوله): ۷
قاسم بن علی بن أمیر ، دکن : ۴۳۹
قاسم علی ، بنگاله : ۴۴۴
القاسم بن عمر الثقفی : ۱۷۶
القاسم بن عیسی بن إدریس العجلی : ۳۵۱
القاسم بن قاسم ، بنی سلیمان‌درعین : ۱۷۸
قاسم کوزلجه پاشا ، مصر : ۲۵۰
القاسم بن محمد بن جعفر : ۳۱
قاسم بن محمد ، بنی شهاب : ۱۶۹
القاسم بن محمد بن علی المنصور ، یمن : ۱۸۹
القاسم بن محمد بن القاسم بن حمّود : ۸۶
قاسم بن محمود ، أستراخان : ۳۶۷
القاسم بن المظفر بن علی بن القاسم الشیبانی : ۲۳
القاسم بن مهنا ، عز الدین أبو فُلیته : ۱۷۷
القاسم بن هاشم بن فلیته : ۳۱
القاسم بن یحیی بن عبد الله بن المظفر الشیبانی : ۲۳
أبو القاسم بن احمد ، أمیر دار فور : ۱۳۹
أبو القاسم الأعلی وزیر صمصام الدوله : ۳۲۴
أبو القاسم (نک . جعفر بن محمد بن جعفر بن فسانجس)
أبو القاسم بن الحسن : ۳۲
أبو القاسم (نک . الحسن الخوارزمی)
أبو القاسم (نک . الحسین بن أبی الحسین علی بن محمد بن یوسف بن بحر .. الخ)

أبو القاسم زُهیر (دزبریه) : ۹۰
أبو القاسم (نک . سلیمان بن الحسن بن مخلد)
أبو القاسم بن سیمجور الرابع : ۸۰
أبو القاسم (عامل بصره از طرف أبی کالیجار) : ۶۶
أبو القاسم (نک . عبد الله بن أحمد بن أبی عبد الله محمد البریدی)
أبو القاسم (نک . عبد الله بن محمد بن الخاقان)
أبو القاسم (نک . عبد الله بن محمد بن عبید الله)
أبو القاسم (نک . عبد الله المستکفی بالله بن المکتفی)
أبو القاسم (نک . عبید الله بن محمد السیکَرذانی)
أبو القاسم (نک . علی بن الحسن بن أحمد بن المسلمه)
أبو القاسم (نک . علی قوام الدین ، زعیم الرؤساء)
أبو القاسم (نک . علی بن محمد شرف الدین)
أبو القاسم (نک . الفضل المطیع لله بن المقتدر)
أبو القاسم (نک . محمد بن اسماعیل بن عبّاد)
أبو القاسم (نک . محمد المعتمد بن المعتضد بن عباد)
أبو القاسم المنتظر فاطمی : ۱۴۵
أبو القاسم (نک . هبة الله بن الحسن بن علی بن جعفر)
القاضی بن اسماعیل صبی : ۲۷۹
قاضی الخافقین (نک . أبوبکر محمد بن القاسم بن المظفر الشیبانی)
قال بن أمینک : ۴۰۸
قانصوه پاشا ، از عمال عثمانیان‌درعین : ۱۸۷
قانصوه الغوری : ۵۵ ، ۱۶۴ ، ۱۸۵ ، ۱۸۶
قانصوه الیحیوی : ۴۸
قانبای الجَرَوی : ۴۸
قانی بای قره الرّمّاح : ۵۵
قانبک المحمدی : ۴۸
القاهر بالله (نک . أبومنصور محمد بن المعتضد)
قاورد بن داود السلجوق : ۳۳۵
قانبای سیف الدین : ۱۶۴

قایتبای بن محمد : ۳۳
القائد بن حمّاد بن بلکّین : ۱۱۰
قائد رمضان : ۱۲۷
قایدو بن پیر محمد بن جهانگیر : ۴۰۲ ، ۴۰۳
القائم (نک . حمزه بن المتوکل)
القائم بأمر الله (نک . أبوجعفر عبد الله بن القادر)
القائم بالحق (نک . محمد بن زید)
قباد بن حسین بن حسن : ۳۹۶
قباد بن شاه غازی : ۲۹۱
قباد بن یزید بن أحمد : ۲۷۸
قبچاق المنصوری : ۴۷
قبلان گرائی بن سلیم : ۲۶۸ ، ۲۶۹
قتاده بن إدریس المطاعن : ۳۱
قتاده شریف مکه : ۱۷۷
أبو قتاده (نک . الحارث بن ربعی الأنصاری)
قتلبغا الفخری : ۴۷
قتلبغا الحموی : ۴۷ ، ۵۴
قتلغ خواجه : ۳۶۵
قتلغ محمد بن عبد الله : ۴۰۹
قتیبه بن مسلم بن عمرو بن الحسین : ۷۶ ، ۴۱۵
قثم بن العباس بن عبد المطلب : ۲۷
قجماز الاسحاقی : ۴۸
أبو قحافه (برادرزاده الولید بن تلید) : ۵۶
قدری ، (صدر الأعظم ۱۲۹۷ ه) : ۲۴۹
قدید ، عامل طبرستان : ۲۸۵
قرا ارسلان بن داود بن سقمان فخر الدین : ۳۴۴
قرا ارسلان بن غازی بن أرتق ارسلان : ۳۴۵
قرا ابراهیم ، (صدر الأعظم ۱۰۹۵ ه) : ۲۴۴
قرا تکین : ۷۹
قراجا بک بن ذی القادر الساسانی عبد الرشید : ۲۳۵
قراجا بن سیورغتمش بن شاه رخ : ۴۰۳
قرچگای خان ، جورجیا : ۲۹۹
قدر خان ، بنگاله : ۴۲۷
قره خلیل چندرلی ، صدر الأعظم : ۲۴۰
قره داود (صدر الأعظم ۱۰۳۰ ه) : ۲۴۳

القرابحلی (نک. محمد بن احمد الإسکافی، أبواسحق)
قراسنقر الاشرفی : ٥٤
قره عثمان بگ، بوسنه : ۲٦۱
قره عثمان، دای تونس : ۱۳۰
قره علی پاشا، بوسنه : ۲٦۲
قره عیسی، بالیکسر : ۲۲٥
قره قوش (پسر دارزنگی) : ٥۲
قره مالی بن نوره : ۲۳٦
قره محمد پاشا، بوده : ۲٥۸
قره محمد تورمش بن بیرام خواجه : ۲۸۳
قره مراد (صدر الأعظم ۱۰٥۹ ه) : ۲٥۷
قره مصطفی، بوسنه : ۲٦٤
قره مصطفی، تونس : ۱۳۰
قره مصطفی شاهین : ۱۸٦
قره مصطفی، (صدر الأعظم ۱۰۸۷ ه) ۲٥۹
قره مصطفی پرزوتلی، صدر الأعظم : ۲٤٤
قره مولاکو بن موتوکن : ۲۷۰
قره یوسف نویان بن محمد : ۲۸۳
قره یولک عثمان آق قیونلو : ۲۳۳
قزل بن طغان ارسلان : ۳٥۰
قرعویه (والی حلب) ٥۰، ۲۰۱
قرقاز بن ناصر، بنی شهاب : ۱۹۹
قرقاز بن بحر الدین، بنی معن : ۱۷۱
قرقاز بن ملحم، بنی معن : ۱۷۱
قرة بن شریک بن مرثد بن الحارث العبسی : ۲۸
قرواش بن المقلد العقیلی أبو المنیع : ۲۱، ٥۹، ۱۱۹، ۲۰٥
قریش بن بدران بن المقلد : ٥۹، ۲۰٥
قریم گرائی بن دولت : ۲٦۹
قزل ارسلان بن ایلدگز : ۳٤۹
قزل أحمد بن ابراهیم بن اسفندیار : ۲۲٤
قزلر أمیر آخور : ٦۷
قسام التراب : ٤٤
قسطل بن زهیر، بنی مهنا، مدینه : ۱۷۸
قسیم الدولة (نک. آقسنقر الحاجب)
ابن القصاب (محمد بن أحمد أبو المظفر مؤید الدین)
قصروه : ٤۸
قصروه الخرازی : ٥٥

قطب الدولة (نک. أحمد بن علی)
قطب الدولة (نک. بارزطغان)
قطب الدین آیبک، سلطان دهلی : ٤۲۲
قطب الدین آیبک الغوری : ٤۱۹
قطب الدین، بنگاله : ٤٤۳
قطب الدین تهمتن، جزیره هرمز : ۳۸۷
قطب الدین بن طاهر، کشمیر : ٤۳۲
قطب الدین بن عز الدین بن رکن الدین : ۳۰۳
قطب الدین بن کالیجار : ۳۸۷
قطب الدین بن محمد بن أحمد بن تترخان : ٤۳٦
قطب الدین (نک. محمد بن أنوشتکین)
قطب الدین (نک. محمد بن حسین الغوری)
قطب الدین (نک. محمد بن رکن الدین)
قطب الدین (نک. محمد بن زنگی بن مودود)
قطب الدین محمود کنگا : ٤۳۱
قطب الدین بن مظفر الدین بن حسنویه : ۳٥۱
قطب الدین (نک. ملکشاه الثانی)
قطب الدین (نک. مودود بن زنگی)
قطب الدین مؤید : ۳۸۷
قطز : ٥۳
قلاون : ٤۷
قلاون سیف الدین أبو المعالی الألفی : ۱٦۲
قلج تفقاج بن محمد ارسلان : ۳۱۳
قلج خان صدر الصدور، نظام حیدر آباد : ٤٤۹
قلیج ارسلان بن بحر علی بن تنلغ : ۲۸٥
قلیج ارسلان (نک. داود بن سلیمان بن قتلمش)
قلیج ارسلان بن سلیمان شاه : ۲۱٥
قلیج ارسلان بن کیخسرو بن کیقباد : ۲۱۸، ۲۲۲
قلیج ارسلان بن مسعود بن داود : ۲۱٥، ۲۲۱
قمر الدین قرخان قران، بنگاله : ٤۳٦
قنفذ بن عمیر بن جدعان التیمی : ۲۷
قنزز سلطان : ٦۱
قوام الدولة (نک. أبو الفوارس بن فیروز)
قوام الدولة (نک. کربغا)
قوام الدین (نک. علی بن صدقة مؤتمن الدولة)

قوام الدین (نک. علی بن محمد بن محمد بن جهیر الثالث)
قوام الدین المرعشی : ۲۹٤
قوام الملک (نک. سبکتکین المستنصری)
قوبیلای بن تولوی : ۳٦۰
قوچی، قبیله سفید : ۲٦٥
قوتلغا بن باتو : ۳۱۳
قولی خان، والی فارس : ۲۰۸
قوجورق بن دووا : ۳۷۰
قیس بن سعد بن عبادة الأنصاری ۲۷۱
قیس بن عبادة بن دلیم بن حارثة الأنصاری : ۲۸
قیس بن محمد، بنی شهاب : ۱۹۸
قیس بن الهیثم : ۲٥
قیصر پروانه : ۲۲۲
قیصر شاه بن قلیج ارسلان : ۲۱٥

(ک)

کافور الاخشیدی : ٥۰، ۱٤٤
کافی الکفاة (نک. جهیر مؤتمن الدولة، أبوالبرکات)
کالی بن الفیروزان : ۲۲۸
کالیجار، جزیره لار : ۳۸۷
أبو کالیجار البویهی : ۱۹، ٦۹، ۲۰۹
کام بخش، امیر الطواف مغول : ٤٤۲
کاسرو الدیلمی : ۲۹۳
کامران، أفغانستان : ٤٤۷
کامران بن بابر : ٤٤۲
کامکاریان (نک. أحمد بن سهل بن هاشم)
الکامل (نک. شعبان بن الناصر)
کامل مهندس پاشا، بوسنة : ۲٦٦
کامل یوسف، صدر الأعظم : ۲٤۸
أبو کامل (نک. برکة بن المقلد)
کبک بن دووا : ۳۷۰
کبک سلطان بن دوست محمد : ٤۰٥
کتبغا زین الدین العادل : ۱٦۲
کثیر بن عبد الله السلمی : ٦۳
کثیر بن وهب بن وهیبة : ۲۰٦
کجکر الکردانی : ٥٥
کربغا : ٦۰
کرد پاشا، مصر : ۲٥۱
کردان شاه، جزیره هرمز : ۳۸۷
کرد عبدی، الجزائر : ۱۲۹

گرشاسب بن علی بن فرامرز : ۳۲۸
گرشاسب بن فرخزاد : ۲۷۹
گرشاسب بن محمد بن دشمنزار : ۳۲۸
گرشاسب بن نور الدین بن أبی بکر : ۳۵۴
گرگین شاه علاء الملك : ۲۸۷
گرمانشاه بن قاورد : ۳۳۵
کلب علی خان ، جورجیا : ۲۹۶
کلثوم بن حفص : ۷۰
کلثوم بن عیاض القشیری : ۹۹
کلدی بك : ۳۶۵
کلیم الله بن أحمد بن محمود ، دکن : ۴۳۷
کمال بك ، روملی لوند : ۱۸۶
کمال الدوله (نک . شیرزاد بن مسعود)
کمال الدوله (نک . غریب بن محمد بن مقن)
کمال الدین (نک . اسماعیل بن ابراهیم)
کمال الدین (نک . أبو البرکات بن سلمه)
کمال الدین بن شمس الدین : ۳۶۴
کلات شاه زینة الدین : ۴۵۳
گمشتکین : ۲۶۴ و ۳۴۶
گمشتکین بن بلکا بك : ۳۳۷
گمشتکین بن دانشمند : ۲۲۰
کنار بن الفیرزان بن الحسن : ۳۲۸
کنراد الرابع امپراطور : ۴۹
کنعان پاشا ، بوده : ۲۵۶
کنعان کورجی پاشا ، بوده : ۲۵۷
کنون بن ابراهیم بن محمد بن إدریس ، القاسم : ۱۰۳
گوچکی بن بویانتو : ۳۶۰
کوچکوبجو بن أبی الخیر : ۴۰۳
کوچك ابراهیم : ۱۲۹
کوچك بن الناصر ، علاء الدین الأشرف : ۱۶۳
کودانگ : ۳۶۲
کورتکین الدیلمی : ۱۱ ، ۱۲
کوره (نک . الحسن بن علی الخراسانی)
کوسه مصطفی ، الجزائر : ۱۲۷
کوشالا بن کولوك : ۳۶۰
کوکبوری بن علی بن بکتکین : ۳۴۴
کولوك بن دارما بالا : ۳۶۰
گون تیمور بن أبلك : ۳۶۰
گوهرآیین سعد الدوله : ۳۳۷
کیا حسن بن لهراسب بن أفراسیاب : ۲۸۷
کیا فخر الدین جلاوی : ۲۸۷
کیا گشتاسب : ۲۸۷
کیجور : ۹۹
کیخاتو بن آباقا : ۳۵۳ ، ۳۵۴ ، ۳۶۳
کیخسرو بن قلیج ارسلان : ۶۶ ، ۲۱۵
کیخسرو بن قلیج ارسلان بن کیخسرو بن کیقباد : ۲۱۸
کیخسرو بن گاوباره : ۲۹۱
کیخسرو بن کیقباد بن کیخسرو : ۲۱۸
کیخسرو بن محمود اینجو ، غیاث الدین : ۲۸۰
کیخسرو بن یزدگرد : ۲۸۷
کیدر (نک . عبد الملك نصر بن عبد الله الصغدی)
کیغلغ : ۷۱
کیقباد بن بغراخان بن بلبان : ۴۲۲
کیقباد بن فرامرز بن کیکاوس : ۲۱۸ ، ۲۲۸ ، ۲۸۰
کیقباد بن کیخسرو بن قلیج ارسلان : ۲۱۵ ، ۲۱۹
کیقباد بن کیخسرو بن کیقباد : ۲۱۸
کیکاوس بن اسکندر بن قابوس : ۲۷۰
کیکاوس بن آشرف : ۲۹۲
کیکاوس بن کیخسرو بن قلیج ارسلان : ۲۱۵
کیکاوس بن کیخسرو بن کیقباد : ۲۱۸
کیکاوس بن کیقباد : ۲۸۰
کیکاوس بن کیومرث : ۲۹۲
کیکاوس بن هزاراسب : ۲۹۱
گیل بن گیلانشاه : ۲۸۴
کیوك بن اوکتای : ۳۶۰
کیومرث بن بهمن بن بیستون : ۲۹۲
کیومرث بن بیستون بن گستهم : ۲۹۱
کیومرث بن جهانگیر : ۲۹۲
کیومرث بن کیقباد بن بغراخان : ۴۲۲
کیومرث بن کیکاوس : ۲۹۲

(ل)

لاجین (عامل حلب) : ۵۴
لاجین المنصوری حسام الدین : ۱۹۲
لالا حسین : ۶۱
لالا شاهین پاشا ، مصر : ۲۵۱
لالا محمد ، (صدر الأعظم ، ۱۰۰۰ ه) : ۲۵۶
لالا یرجوج : ۲۲۲
لالا یورکیج پاشا بن عبد الله : ۲۳۲
لالا یورکیج جلال الدین ، صدر الأعظم : ۲۴۰
لبیل (یا لبیب) والقصیه : ۸۹
لشکر بن وردان ، عز الدین : ۳۴۹
لشکرستان (از طرف صمصام الدوله) : ۶۶
لشکری علی بن موسی : ۲۸۳
لشکری بن محمد بن شداد أبو الحسن : ۲۸۳
لشکری بن میموق بن أحمد : ۲۸۳
لطف الله بن وجیه الدین : ۲۸۱
لطفی پاشا ، صدر الأعظم (۹۴۶ ه) ۲۴۱
لقمان بن طغا تیمور : ۲۸۲
لؤلؤ ، غلام أحمد بن طولون : ۴۴ ، ۴۹
لؤلؤ بدر الدین أتابك الموصل : ۳۴۱
لؤلؤ الجراحی : ۵۰
لؤلؤ ، وصی سلطان شاه بن رضوان : ۵۲
لؤلؤ ، غلام بنی حمدان : ۲۰۱
لیث بن إلیاس بن محمد : ۲۳۰
اللیث بن علی بن اللیث : ۷۵ ، ۲۰۲
اللیث بن الفضل الأبیوردی : ۴۰
لیلی بن النعمان الدیلمی : ۷۹ ، ۲۹۴
لینگدن ، از مغولان : ۳۶۲

(م)

ماکان بن کالی بن الفیرزان : ۷۱ ، ۷۹ ، ۲۹۴ ، ۳۲۸
مالقوج دوغدل : بوسنه : ۳۶۱
مالك بن الحارث (نک . الأشتر النخعی)
مالك بن الحارث ، بنی شهاب : ۱۹۸
مالك بن دلهم بن عیسی السکاکی : ۴۰
مالك بن طوق بن عتاب التغلبی : ۴۳
مالك بن علی الحرازی : ۱۹۳
مالك بن علی الخزاعی : ۶۴
مالك بن علی بن سالم العقیلی : ۲۰۶
مالك بن کیدر الصغدی : ۴۱
مالك بن الهیثم الخزاعی : ۵۶
مامون بن بیگه بك : ۲۹۶
المأمون (نک . أبو جعفر عبد الله بن الرشید) ۲ ، ۳ ، ۵ ، ۹ ، ۷ ، ۲۹ ، ۳۷ ، ۴۰ ، ۳۶ ، ۴۳ ، ۵۷ ، ۷۰ ، ۷۸
المأمون (نک . القاسم بن حمود) : ۲
مأمون بن مأمون بن محمد ، أبو العباس : ۳۱۶
مأمون بن محمد بن أحمد خوارزمشاه : ۳۱۶
مأمون بن منذر بن میلان : ۲۹۹
مامی بن علی الترکینی : ۱۳۵
ماندا غول بن آدسای : ۳۶۲

مانع ، بني مهنا بمدينة : ١٧٨
ماني ، جّامبا في ذرسند : ٤٣٩
ماهر حزة سلحدار ، صدر الأعظم : ٢٤٦
مُبارز الدين (نك : اسفنديار بن بايزيد)
مبارز الدين بن كركين شاه : ٢٨٧
مبارز الدين (نك . محمد بن سليمان)
مبارز الدين (نك . محمد بن محمود)
المبارك (نك . ابراهيم بن المهدي)
مبارك بن أحمد : ٣٤
المبارك بن جمادي الدرعي : ١٣٤
مبارك بن خضر بن مَلِك سليمان : ٤٣٣
مبارك خواجه ، قبيلة نجيد : ٣٦٦
مبارك بن الرضا ، صارم الدين : ١٦٢
مبارك شاه ، جونبور : ٤٣١
مبارك شاه بن قره هولاكو : ٣٧٠
مبارك الصباح : ١٩٧
مبارك الصقلبي وبالنسيه : ٨٩
المبارك بن محمد بن عبد الله بن هبة الله بن السلمه : ٢٠
المبارك بن محمد القرناطي : ١٣٥
مبارك بن محمد بن يقريش خان : ٤٢٣
المبارك بن منصور الزمري : ١٢٤
مبارك الدولة ، بنگالة : ٤٤٤
مُباشر ناصر الدولة بن سليمان (ميورقة) : ٩١
المتأيد بالله (نك . إدريس بن علي)
متعب بن عبد العزيز : ١٩١
متعب بن عبد الله آل رشيد : ١٩١
المتقي لله (نك . أبو اسحق ابراهيم بن المقتدر)
المتوكل (نك . جعفر بن المعتصم)
المتوكل الثاني (نك . عبد العزيز بن المستعين)
المتوكل أبو حفص (نك . عمر بن محمد بن عبد الله بن مسلمة)
المتوكل الأول (نك . محمد بن المعتضد)
المتوكل (نك . محمد بن يوسف بن هود)
المتوكل بن المستمسك : ٥
مُتي كليجة ، جزايرمالديف : ٤٤٩
المجارف (نك . سعيد بن الحكم القرشي)
مُجاعة بن سعر التميمي : ٤١٥
مجاهد بن محمد بن حسن گانگو : ٤٣٧
مجاهد بن يوسف بن علي العامري : ٩١
مجد الدولة (نك . رستم بن علي البويهي) : ٧٢ ، ٣٢٣
مجد الدين (نك . أبو الفتح بن الصاحب)
مجد الدين ، باطنيان بلاد شام : ١٩١
مجد الدين بهرامشاه بن داود ، الملك الأمجد : ١٥٣
مجد الدين بن عبد العزيز السكرهى : ٢٩٧
مجد الدين (نك . محمد بن محمد بن بوشتكين)
مجد الدين (نك . هبة الله بن محمد بن المطلب أبو المعالي)
مجيد بن سعيد : ١٩٦
المجير (نك . علي بن الحسن الطغرائي)
مجير الدين (نك . أبق بن محمد)
مجير الدين محمد بن أبي بكر الملك العادل : ١٥٤
ابن محاوب : ٣٠
محبّت بن عبد الله ، بلوچستان : ٤٤٩
محبوب علي بن أفضل الدولة : ٤٤٦
محبوب علي بن فرخنده علي : ٤٤٦
محراب خان بن محمود ، بلوچستان : ٤٤٩
المحرز بن حارثة : ٣٧
محرم بوسنه لي ، بوسنة : ٢٦٣
محسن بن الحسين : ٣٣
محسن زاده عبد الله ، (صدر الأعظم ١١٥٠ هـ) : ٢٦٥
محسن بن القائد بن حماد : ١١٠
محسن بن مسعود ، بني شهاب : ١٦٨
أبو المحسن : ٨
ابن محفوظ (نك . موسى بن محمد بن نصير)
محمد ارسلان تترخان ، بنگالة : ٤٢٦
محمد بن ارسلانشاه بن كرمانشاه : ٣٣٥
محمد آيدوسلي شيف ، بوسنة : ٢٦٥
محمد أبازه باشا ، بوسنة : ٢٦٣
محمد بن ابراهيم بن أحمد بن حسن : ٣١٣
محمد بن ابراهيم بن أحمد بن محمد ، سلطان عثماني : ٢٤٩
محمد بن ابراهيم بن أرخان : ٢٣٠
محمد بن ابراهيم اسكندر ، جزايرمالديف : ٤٥١
محمد بن ابراهيم بن بيرى محمد : ٢٣٥
محمد بن ابراهيم بن سيمجور أبو الحسن : ٣١٠
محمد بن ابراهيم ، صاحب بدليس : ٣٩٥
محمد بن ابراهيم بن صعلوك : ٢٧٥
محمد بن ابراهيم بن طهماسب ، دكن : ٤٣٩
محمد بن ابراهيم ، عامل مدينة : ٣٧
محمد بن ابراهيم بن محمد الامام : ٢٨ ، ٢٩ ، ٦٩
محمد بن ابراهيم بن يغفر : ١٨٠
محمد بن احمد ، بني الأخيضر : ١٧٧
محمد بن أحمد الإسكافي القراريطي ، أبو إسحق : ٨
محمد بن أحمد بن بانيجور ، أبو داود : ٣٠٧
محمد بن أحمد برهان الدين : ٢٣٣
محمد بن أحمد بن تترخان : ٤٣٥
محمد بن أحمد بن الحسن المهدي : ١٨٩
محمد بن أحمد بن زهير : ٩٠
محمد بن أحمد بن سعد بن محمد بن صمردنيش الجذامي : ٩٢
محمد بن أحمد بن سعدون الشاطبي : ١٣٣
محمد بن أحمد الصيمري ، أبو جعفر : ٢٢٤
محمد بن أحمد ، أبو طالب ، مؤيد الدين ، ابن العلقمي : ١١
محمد بن أحمد (عامل ٠٠٠كوفه) : ٦٩
محمد بن أحمد (عامل مكة) : ٣٢
محمد بن أحمد بن عبد العزيز بن عمر : ٣١٩
محمد بن أحمد بن عبد الملك : ٢٨٣
محمد بن أحمد بن عيسى بن محمد النوشري : ١٨
محمد بن أحمد بن عيسى بن المنصور : ٣٠
محمد بن أحمد قره مانلي : ١٣٢
محمد بن أحمد السكيكل الشرق : ١٣٣
محمد بن أحمد الماسّي : ١٢٢
محمد بن أحمد بن محمد بن أبي طاهر : ٢٧٧
محمد بن أحمد بن محمد ، أبو عبد الله خوارزمشاه : ٣١٩
محمد بن أحمد بن محمد الثاني الوطاسي : ١٢٣
محمد بن أحمد ، أبو الظفر ، مؤيد الدين ، ابن القصاب : ١٠
محمد أحمد المهدي : ١٣٧ ، ١٦٨
محمد بن إدريس : ٣١
محمد بن إدريس الثاني المنتصر : ١٠٣
محمد الأول بن إدريس بن يحيى : ٨٦
محمد الثاني بن إدريس بن يحيى : ٨٦
محمد أدو كليجة : ٤٥٠
محمد بن أرتنا : ٢٣٢
محمد بن أردشير : ٦٦ ، ٢٨٧
محمد بإزنك بن آنوشه : ٤٠٩
محمد بن أسحق بن ابراهيم : ٢٩٩
محمد بن أسحق بن ابراهيم بن الحسين : ٧٤
محمد بن اسحق بن كنداجيق : ٥٨

محمد بن أسد أبو النصر الشار : ٢١١
محمد بن اسماعیل ، عمان : ١٩٤
محمد بن اسماعیل بن فرج بن نصر : ٩٣
محمد بن اسماعیل بن قریش بن عباد اللخمی : ٨٦
محمد بن اسماعیل الهادی : ١٨٩
محمد بن الأشعث بن عقبه الخزاعی : ٦٩، ٧٠، ٧٤، ١٠٠
محمد الأصغر بن زیدان ، أبو عبد الله : ١٢٥
محمد بن الأغلب بن ابراهیم ، أبو العباس : ١٠٦
محمد أغلی ، تونس : ١٣٠
محمد الأفشین بن دیوداد : ٢٧٤
محمد بن الأفلح ، أبو الیقظان : ١٠١
محمد آفندی ، الجزائر : ١٢٩
محمد آلماس ، (صدر الأعظم ١١٠٦ ه) ٢٤٤
محمد بن إلیاس بن الیسع : ٢٢٧
محمد أمیر السواحل : ٢٢٧
محمد أمیر مراز : ١٣٨
محمد أمین بن الله قلی : ٤٠٩
محمد أمین بن جمشید : ٢٩٦
محمد أمین خان قازان : ٢٧٤
محمد أمین رؤوف ، صدر الأعظم : ٢٤٧، ٢٤٨
محمد أمین سعادت خان بن میرزا ناصر : ٤٤٤
محمد أمین عالی ، صدر الأعظم : ٢٤٨
محمد أمین یتلیقجی زاده نشانجی : ٢٤٦
محمد بن أنوشتکین غرشاه : ٢١٧
محمد بن أوس الانباری : ٧٨
محمد بن أوس الأنصاری : ٩٩
محمد أوغوز پاشا ، مصر : ٢٥١
محمد بن أیوب ، أبو طاهر : ٩
محمد بن أیوب بن عامر البکری : ٨٧
محمد بابر بن عمر شیخ بن أبی سعید : ٤٠٣
محمد بن بارضوان الملجی : ١٣٣، ١٣٤
محمد پاشا ، بغداد : ٢٥٨، ٢٥٩
محمد پاشا بن خلیل بن داود : ٢٣٤
محمد پاشا ، مصر ، (برای بار دوم ١١٣٨ه) : ٢٥٤
محمد باقی بن عیسی ترخان ، سند : ٤٣٠
محمد بالطه جی پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
محمد بن بایزید بن مراد : ٢٢٩
محمد بک بایسنقر بن شاه رخ : ٤٠٢
محمد ببر پاشا ، مصر : ٢٥٢
محمد بخ بن سقیر الزهری : ١٣٦
محمد بختیار خلجی : ٤٣٦
محمد بن بدر بن شمس الدین الکردی : ٣٩٧
محمد بن بدر بن عبد الله : ٧٥
محمد بن بدر بن علی الکردی : ٣٩٧
محمد بن برکات : ٣٢، ٣٣
محمد بروسلی : ١٢٨
محمد بن بزرگ أمید بن الحسن : ٣٢٩
محمد بن بساعد بن جدرار : ١٠٢
محمد بن بشیر ، بنی معن : ١٧٠
محمد بک بن أحمد ، آطنه : ٣٣٤
محمد بک بن آیدین : ٢٢٧
محمد بکتاش ، الجزائر : ١٢٩
محمد بکتیمور ، الملك المنصور : ٢٤٨
محمد بن بکر : ١٢٩
محمد بن أبی بکر ، بنی شهاب : ١٦٩
محمد بن أبی بکر الصدیق : ٣٨
محمد بلطجی ، (صدر الأعظم ١١١٦ ه) : ٢٤٥
محمد بن بقی ، أبو عبد الله : ٢٠٩
محمد بن بهرامشاه بن داود : ٢١٩
محمد بن بهرامشاه ، کرمان : ٣٣٥
محمد پهلوان جهان بن ایلدگز : ٣٤٩
محمد بن بولاد بن کوتجوک : ٢٧٠
محمد بولاك : ٣٦٥
محمد بویبی ایکری ، صدر الأعظم : ٢٤٤
محمد بیر پاشا بوده : ٢٥٦
محمد پیری (صدر الأعظم) : ٢٤١
محمد تاتار پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
محمد بن تاینکو بن براك : ٣٥٦
محمد ترباکی ، (صدر الأعظم ١٠٥٩ ه) : ٢٤٠
محمد تکرفان الدالم ، جزایرمالدیف : ٤٥١
محمد بن تکش بن إیل ارسلان : ٢١٧
محمد ترکلی ، حاکم الجزائر : ١٢٧
محمد بن تسکون بن عبد الله : ٤٢
محمد بن تومرت المهدی : ١١٣
محمد بن ثمال الخفاجی : ٢١٠
محمد بن جته ، عامل صقلیه : ١٠٨
محمد بن أبی الجبر أبو علی : ٢٠٩
محمد جراح ، صدر الأعظم (١٠٠٦ه) : ٢٤٢
محمد چرکس ، (صدر الأعظم ١٠٣٣ه) : ٢٤٣
محمد ، الجزائر : ١٢٩
محمد ، جزیره لار : ٢٨٧
محمد بن جعفر بن علی بن الحسین بن علی : ٢٩
محمد بن جعفر بن محمد ، شریف مکه : ٣١
محمد بن جعفر بن محمد بن العباس بن قسانجس : ١٩
محمد بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین المغربی الرابع : ١٤٩
محمد بن جعفر بن محمد المغربی ، أبو الفرج : ٢١، ٢٢
محمد بن جعفر ، المنتصر : ٤١
محمد بن أبی جعفر محمد : ٣٠
محمد بن أبی جعفر محمد بن هود : ٩٣
محمد چابی بن دلدار : ٢٢٩
محمد چابی بن علی بن أرتنا : ٢٣٢
محمد جلال الدین ، جزایرمالدیف : ٤٥٠
محمد بن جهانسوز بن حسین الغوری : ٤١٩
محمد بن جهور بن محمد بن جهور : ٨٨
محمد بن أبی الجواری : ١٠٦
محمد جوان قپوجی سلطان زاده پاشا ، مصر : ٢٥٧
محمد جوتا بن تغلق ، غیاث الدین : ٤٤٢
محمد بن حاتم بن مرتضه : ٢٧٢
محمد حاجی پاشا ، بوده : ٢٥٥
محمد الحاج ترباکی ، صدر الأعظم : ٢٤٥
محمد الحاج بن علی ، بای تونس : ١٣١
محمد بن حاجی حسن ، جزایرمالدیف : ٤٥٠
محمد بن الحاج بن داود الشکوکی : ١٣٣
محمد حاج ، دای الجزائر : ١٢٨
محمد بن حاجی علی ، جزایرمالدیف : ٤٥١
محمد حافظ چرکس ، بوسنه : ٢٦٦
محمد الحبیب بن الناصر ، بای تونس : ١٣١
محمد بن الحسن ، بنی جلندی : ١٩١
محمد بن الحسن الحفصی أبو عبد الله : ١١٦
محمد حسن ، خان شکی : ٢٨٢
محمد حسن ، خان گنجه : ٢٨١
محمد بن الحسن الداعی أبو عبد الله : ٢٩٣
محمد بن حسن بن علی ، صاحب آتا : ٢٢٣
محمد بن الحسن بن صالح الجدانی : ٥٧
محمد بن الحسن بن عبد العزیز : ٣٠
محمد حسن بن فتح علی : ٢٨٩
محمد بن الحسن بن أبی الفیاض : ٧٥

محمد بن حسن قرلتی ، ناصر الدین : ٤٣٢
محمد بن حسن کاکنکو ، دکن : ٤٣٧
محمد بن الحسن بن محمد بن بزرک أمید خداوند : ٣٣٩
محمد بن حسن بن محمد بن حسن بن الصباح : ٣٣٩
محمد الحسن بن محمد الخامس ، أبو عبد الله : ١١٦
محمد بن حسین ، آتی : ٢٣١
محمد الثانی بن حسین ، بای تونس : ١٣١
محمد بن الحسین الباهلی : ٦٦
محمد بن حسین بن حسن الغوری : ٤١٩
محمد بن الحسین بن عبد الرحیم أبو سعد : ٣٢٦
محمد بن الحسین العمید بن محمد بن عبید الله : ١٩ ، ٣٢٤
محمد الحسین بن الفضل ، أمیر دارفور : ١٣٩
محمد بن الحسین الیبدی : ٢٢٨
محمد حمدی پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
محمد حمزه پاشا زاده پاشا ، بوده : ٢٥٧
محمد بن حمادی الترکیتی : ١٣٥ ، ١٣٦
محمد بن حمید الطوسی : ٥٧ ، ٧٨ ، ٢٧٢
محمد حیدر آغازاده پاشا ، مصر : ٢٥٢
محمد خاصکی پاشا ، بغداد : ٢٥٣ ، ٢٥٩
محمد بن خالد البرمکی : ١٣
محمد بن خالد بن عبد الله القسری : ٣٦
محمد بن خالد بن یزید بن مزید : ٢٧٧
محمد خان بگ ، بوسنه : ٢٦١
محمد خان بن خضر : ٤٠٥
محمد خان بن شرف الدین : ٦١١
محمد خدابنده بن طهماسب : ٣٨٨
محمد خدایار بن شیر علی : ٤١١
محمد بن خزر الغراوی : ١١٢
محمد خسرو پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
محمد خسرو پاشا (صدر الأعظم ١٢٥٥ هـ) : ٢٤٧
محمد خسرو ساماقوللی : ٢٦٦
محمد بن خفاجه : ١٠٦
محمد بن خلیل بن قراجا : ٢٣٦
محمد بن خلیل القرمانی : ٢٣٠
محمد خوجه ، تونس : ١٣٠
محمد خورشید پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
محمد دارنده لی (صدر الأعظم ١١٩٠ هـ) : ٢٤٦
محمد الداعی بن زید : ٢٩٣
محمد داماد أوکوز ، صدر الأعظم : ٢٤٢ ، ٢٤٣
محمد بن داود بن عیسی : ٢٩
محمد بن دبیس بن صدقة : ٢٠٨
محمد درویش ، صدر الأعظم : ٢٤٧ ، ٢٥٩
محمد بن دشمنزار بن کاکویه : ٧٢ ، ٢٢٨
محمد دفتردار زاده ، بوسنه : ٢٦٣
محمد دواتدار پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤٥
محمد دواتدار پاشا ، مصر : ٢٥٤
محمد بن داود بن الجراح : ٧
محمد دورة بن أحمد ، أمیر دارفور : ١٣٩
محمد دوغرامه جی پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
محمد دوقه کین زاده پاشا ، مصر : ٢٥١
محمد أبو الذهب محمد الخازندار : ٢٥٤
محمد ذو القادر ناصر الدین : ٢٣٣
محمد بن ذی القرنین بن عین الدین : ٢٢١
محمد راغب ، صدر الأعظم : ٢٤٦
محمد راغب پاشا ، مصر : ٢٥٤
محمد بن رافع بن رطاع : ٢٠٦
محمد راقم پاشا ، مصر : ٢٥٤
محمد رامی (صدر الأعظم ١١١٤ هـ) : ٢٤٤
محمد رامی پاشا ، مصر : ٢٥٣
محمد بن رائق ، أبو بکر : ١١ ، ١٢ ، ١٧ ، ١٩ ، ٤١ ، ٥٠ ، ٦٥
محمد بن رجاء الحضاری : ٦٥
محمد رحیم بن عوض إیناق : ٤٠٩
محمد رحیم منغیت : ٤٠٧
محمد رشاد بن عبد المجید ، السلطان : ٢٤٠
محمد رشدی پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
محمد رشدی شروانی زاده : ٢٤٨
محمد رشید پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
محمد رشید پاشا (صدر الأعظم ١٢٤٤ هـ) : ٢٤٧
محمد رضا شاه پهلوی : ٢٩٤
محمد بن رکن الدین محمود : ٣٠٣
محمد بن زنکی بن مودود : ٣٤١
محمد بن زهیر بن المسیب الضبی الأزدی : ٤٠ ، ٢٧٤
محمد بن زیاد بن عبید الله بن عبد المدان : ١٧٦
محمد بن أبی الساج : ٣٠ ، ٥٨ ، ٢٧٢
محمد بن سام بن حسین : ٤١٩
محمد بن سبأ بن أبی سعود بن زریع : ١٨١
محمد بن السری بن الحکم ، أبو نصر : ٤١
محمد بن سعد بن أبی بکر قتلغ : ٣٥٠
محمد بن سعد الرقلی بن نصر : ٩٤
محمد بن أبی سعد علی بن قتادة : ٣٦
محمد سعید پاشا ، مصر (١١٥٩ هـ) : ٢٥٤
محمد سعید پاشا (صدر الأعظم ١١٦٦ هـ) : ٢٤٦
محمد بن سعید ، عامل مصر : ٣٩
محمد السعید بن عبد العزیز ، أبو زیان : ١٢٢
محمد بن سعید بن عمر القاضی : ١٣٤ ، ١٣٥
محمد السعید بن أبی عنان : ١٢٢
محمد سعید غالب ، صدر الأعظم : ٢٤٧
محمد بن سعید بن مرزتی : ٨٨
محمد بن سعید بن هارون : ٨٨
محمد سلحدار پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
محمد سلحدار پاشا (صدر الأعظم ١١٤٣ هـ) : ٢٤٥
محمد سلحدار پاشا (صدر الأعظم ١١٨٤ هـ) : ٢٤٦
محمد سلحدار پاشا ، مصر (١١٤٦ هـ) : ٢٥٤
محمد سلحدار سید ، (صدر الأعظم) : ٢٤٩
محمد بن سلق بن علی : ٢١٩
محمد بن سلطان حجاج بن محمد : ٣٠٦
محمد سلطان زاده (صدر الأعظم) : ٢٤٣
محمد بن سلغرشاه بن سعد بن زنکی : ٢٥٠
محمد سلیم ، (صدر الأعظم) : ٢٤٧
محمد بن سلیمان بن أشرف : ٢٣١
محمد بن سلیمان ، پروانه : ٣٢٣
محمد بن سلیمان ، أبو ضمره : ٣٩
محمد بن سلیمان بن داود بن بغرا : ٣١٣
محمد بن سلیمان العباسی : ٦٣ ، ٦٤ ، ٦٨ ، ٧٤
محمد بن سلیمان بن عبد الله بن سلیمان : ٢٩
محمد بن سلیمان بن عبد الله بن محمد بن إبراهیم الزینبی : ٢٩
محمد بن سلیمان (والی حلب) : ٥٠
محمد سنان زاده پاشا ، بوده : ٢٥٥
محمد سهراب پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
محمد سورنازن (صدر الأعظم ١٠٦٦ هـ) : ٢٤٤
محمد بن سول : ٥٦

محمد سید پاشا ، مصر : ۲۵۱
محمد السید سلحدار ، (صدر الأعظم) : ۲۴۵
محمد بن السید ، عامل موصل : ۵۷
محمد السراقوزی : ۱۰۷
محمد بن سیمجور الثانی : ۷۹ ، ۸۰
محمد بن سیمجور الثالث : ۸۰
محمد بن الشاطر : ۲۱۰
محمد الشاکر لله بن الفتح : ۱۰۲
محمد شاه ، جزیره هرمز : ۲۸۷
محمد شاه ، جونپور : ۴۳۱
محمد شاه بن حسن بن حیدر ، کشمیر : ۴۳۳
محمد شاه أبو الفتح : ۲۸۸
محمد بن شجاع الدین علی : ۴۱۹
محمد بن شداد الروادی : ۲۸۲
محمد شرف پاشا ، مصر : ۲۵۲
محمد شکر بن أبی الفتوح الحسن : ۳۱
محمد بن شمس الدین بن حاجی بدر : ۳۹۷
محمد شمس الدین الحموی ، جزایرمالدیف : ۴۵۱
محمد بن شهاب ، بنی شهاب : ۱۶۸
محمد بن شهریار : ۳۹۱
محمد شهسوار زاده غازی پاشا ، مصر : ۲۵۲
محمد الشیبانی بن شاه بوداق : ۴۰۳
محمد الشیخ الأموی بن المنصور ، أبو عبد الله : ۱۲۵
محمد بن شیران عز الدین : ۴۲۶
محمد بن صالح بن العباس بن محمد العباسی : ۳۷
محمد بن صدقه ، أبو الرضا ، جلال الدین الثانی : ۱۰
محمد بن صفوان ، بنی عقیل : ۲۰۰
محمد صوقی پاشا ، بوسنه : ۲۶۲
محمد صوقی پاشا (صدر الأعظم ۱۰۰۸ ه): ۲۴۳
محمد صوقی پاشا ، مصر : ۲۵۱
محمد صوقی بک ، بوسنه : ۲۶۱
محمد صوقی بزار قراداغلی ، بوده : ۲۵۶
محمد صوقللی پاشا (صدر الأعظم ۹۷۲ ه) : ۲۶۱
محمد بن صوك : ۲۷۱ ، ۲۷۳
محمد طاهر چنکول أوغلو ، بوسنه : ۲۶۶
محمد بن طاهر بن عبد الله : ۷۸ ، ۲۹۹
محمد بن أبی طاهر بن محمد : ۲۷۷
محمد طبانی یاصی پاشا (صدر الأعظم ۱۰۴۱ ه) : ۲۴۳ ، ۲۵۷
محمد طبانی یاصی پاشا ، مصر : ۲۵۲
محمد طبق : ۱۳۰
محمد بن طغتکین : ۳۴۰
محمد بن طغج الأخشید : ۱۷ ، ۳۰ ، ۴۲ ، ۴۴ ، ۵۰ ، ۱۴۳
محمد بن طلحه بن عبد الله بن عبد الرحمن بن أبی بکر : ۲۸
محمد بن طغر ناصر الدین : ۱۶۳
محمد طوپال پاشا ، بغداد (۱۱۴۹ ه) : ۲۶۰
محمد طویل صوقللی (صدر الأعظم) : ۲۴۱
محمد طیار ، صدر الأعظم : ۲۴۳
محمد الظاهر بأمر الله بن الناصر ، أبو نصر (نک : الظاهر بأمر الله) : ٤
محمد العادل ، جزایرمالدیف : ۴۴۹
محمد عارف زین العاشقین ، بنتام : ۴۵۳
محمد عاصم پاشا ، بوسنه : ۲۹۷
محمد عالم بن حازق یوسف ، جزایرمالدیف : ۴۵۰
محمد ، عامل نعمانیان درعین : ۱۸۷
محمد بن عباد بن حبیب المهلبی : ۶۴
محمد بن العباس بن قسانجس : ۱۹ ، ۲۲۴
محمد بن العباس بن المنصور الهاشمی : ۵۷
محمد بن عباس میرزا : ۳۹۴
محمد بن عبد الحق المرینی : ۱۲۲
محمد بن عبد الحمید أبو الرازی : ۱۷۶
محمد بن عبد الرحمن الزیانی ، أبو عبد الله : ۱۱۹
محمد بن عبد الرحمن الشریف السجلماسی : ۱۲۹
محمد بن عبد الرحمن (نک . المستکفی)
محمد بن عبد الرحمن بن معاویه بن حدیج : ۳۹
محمد بن عبد العزیز بن عمر : ۲۱۹
محمد بن عبد الله آل رشید : ۱۹۱
محمد بن عبد الله بن ابراهیم بن الأغلب ، ابو الغر : ۱۰۶
محمد بن عبد الله بن اسحق البرزالی : ۸۷
محمد بن عبد الله الزیانی ، أبو عبد الله : ۱۱۹
محمد بن عبد الله بن سعید : ۳۴
محمد بن عبد الله بن سعید بن المغیره بن عمرو : ۳۹
محمد بن عبد الله الشریف السجلماسی : ۱۲۵
محمد بن عبد الله بن طاهر بن الحسین : ۲۹ ، ۳۷ ، ۲۹۹
محمد بن عبد الله بن عبید الله العباس : ۳۷
محمد بن عبدالله الفارقی : ۹۵
محمد بن عبد الله (از بنی قتاده أمرای مکه) : ۳۳
محمد بن عبد الله العکبری : ۳۶
محمد بن عبد الله بن مسلمه التجیبی : ۸۹
محمد بن عبد الله الناصر عز الدین : ۱۸۸
محمد بن عبد الله بن هبة الله بن المظفر بن علی بن الصامة : ۲۰
محمد بن عبد المعین ، شریف مکه : ۳۴
محمد بن عبد الملك الأشجعی : ۸۵
محمد بن عبد الملك بن أبی حمزه أبان الزیات ، أبو جعفر : ۶
محمد بن عبد الملك بن مروان : ۸ ، ۳۶ ، ۳۸
محمد بن عبید الله بن زیاد : ۱۷۹
محمد بن عبید الله بن محمد بن عبد الرحمن بن صفوان الجمالی : ۳۶
محمد بن عبید الله المهدی ، أبو القاسم : ۱۴۴
محمد بن عبید الله بن یحیی بن الخاقان : ۸ ، ۱۶
محمد بن عثمان ، الجزائر : ۱۳۹
محمد الأول بن عثمان ، أبو زیان : ۱۱۸
محمد بن عثمان بن عبد الرحمن ، أبوزیان : ۱۱۹
محمد بن عشائر بن نصر : ۹۴
محمد بن عجلان : ۳۳
محمد بن عز الدین ، أتابك لرستان : ۳۵۴
محمد عزت ، (صدر الاعظم ۱۱۸۸ ه) : ۲۴۶ ، ۲۴۷
محمد عضد الدوله بن سلیمان بن هود : ۹۰
محمد بن عطیفه : ۳۲
محمد بن عفان الأزدی : ۱۹۱
محمد عفیف آرناؤد : ۲۶۷
محمد بن علاء الدین بن خلیل : ۳۳۶
محمد علی الإدریسی : ۱۹۷
محمد بن علی بن اسحق بن غانیه : ۹۱
محمد بن علی ایلك خان : ۳۱۲
محمد بن علی بن الحسن بن مقله : ۸ ، ۲۰

محمد بن علي بن الحسين الهادي : ١٨٩
محمد بن علي السامَرّي ، أبو الفرج : ٩
محمد علي بن شمادت ، أوذ : ٤٤٥
محمد بن علي بن سعد بن نصر : ٩٤
محمد علي پاشا ، جدخاندان‌علوی‌درمصر : ٣٤ ، ١٦٧
محمد بن علي بن صُعْلُوك : ٧١ ، ٢٧٥
محمد بن علي بن طاهر : ٧١
محمد بن علي (عامل مدينه) : ٣٧
محمد بن علي الفوري : ٨١
محمد بن علي عبدالشكور ، أمير هرار : ١٣٨
محمد بن علي قراخان : ٣١٢
محمد علي بن كريم خان : ٣٨٩
محمد بن علي بن مأمون أبو الحارث : ٣١٦
محمد بن علي المبارك : ١٣٤
محمد علي بن محمد عمر : ٤١١
محمد علي بن مظفر الدين : ٣٩٤
محمد بن علي بن مُقاتِل : ٥٠
محمد عماد الدين بن أحمدختمحرم : ٤٥١
محمد عمر بن نار بوتا : ٤١١
محمد بن عمر بن عبد العزيز بن عمر : ٣١٩
محمد بن عمر بن عبد الله : ١٠٧
محمد بن عمر بن علي بن مسا الطائي : ٣٧٢
محمد بن عمر بن يوسف ، جزايرمالديف : ٤٥٠
محمد بن عمران بن شاهين أبو الفرج : ٢٠٨
محمد بن عمران بن محمد بن سبأ : ١٨١
محمد بن عمرو بن الوليد : ٦٨
محمد عميد الدوله ، أبو منصور : ٣٣
محمد بن عنّاز أبو الفتح : ٢٢١
محمد عوض پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
محمد عوض زاده ، صدر الأعظم : ٢٤٥
محمد بن أبي عَون : ٦٥
محمد غازي بوسنه‌لي : ٢٦٤
محمد غزلان بن سعود : ١٩٠
محمد الغالب بن يوسف بن نصر : ٩٣
محمد غزنين خان بن هوشنگ : ٤٣١
محمد غوري بن سام بن حسين : ٤١٩
محمد غياث الدين بن ابراهيم اسكندر : ٤٥١
محمد بن أبي الفتوح عبد الله بن رئيس الرؤساء ، كنجور عضد الدين : ١٠
محمد بن فريد بن خضر : ٤٢٣
محمد بن فريغون : ٣١١
محمد بن الفضل : ١٠٦ ، ١٠٧
محمد بن الفضل بن بيان : ٢٩٣
محمد بن الفضل الجرجرائي (الوزير) : ٦
محمد بن الفضل بن سليمان : ٥٧
محمد الفضل بن عبدالرحمن ، أمير دارفور : ١٣٩
محمد فولاد خان خوقند : ٤١١
محمد فؤاد پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤٨
محمد فؤاد كچچي زاده ، صدر الأعظم : ٢٤٨
محمد بن فيروز بن رجب بن تغلق : ٤٢٣
محمد بن القاسم بن حمّود : ٨٦
محمد بن القاسم بن عبيد الله بن سليمان بن وَهْب : ٨
محمد بن القاسم (العلوي) : ٣
محمد بن القاسم الكرخي ، أبو جعفر : ٨
محمد بن القاسم بن محمد بن الحكم : ٤١٥
محمد بن القاسم ، المؤيد : ١٨٩
محمد القاهر بالله بن المعتضد (نك . أبو منصور) : ٣ ، ٨
محمد بن قايتباي ناصر الدين : ١٦٤
محمد القائم بأمر الله بن عبد الرحمن بن علي ، أبو عبد الله : ١٢٥
محمد قبه‌يلي ، صدر الأعظم : ٢٤٨
محمد قپودان پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
محمد بن قرا ارسلان بن داود ، نور الدين : ٣٤٤
محمد بن قرامان بن نوره : ٣٢٦
محمد قره پاشا ، بوسنه : ٢٦٤
محمد قره پاشا ، مصر ٢٥٣
محمد قره قاش پاشا ، بوده : ٢٥٦
محمد قره‌قاش پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
محمد قره مانلي ، صدر الأعظم : ٢٤١
محمد بن قلاون ، ناصر الدين الناصر : ١٦٢ ، ١٦٣
محمد قاقات ، (صدر الأعظم ١١٩٢ ه) : ٢٤٦
محمد قلي بن ابراهيم بن سلطان ، دكن : ٤٤٠
محمد قوچه حاجي پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
محمد قورشونجي پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
محمد بن كاكويه : ٧٣
محمد كامل ، صدر الأعظم : ٢٤٩ ، ٢٥٠
محمد كاني پاشا ، بوسنه : ٢٦٦ ، ٢٦٧
محمد بن الكامخية علي المبارك الدرعي : ١٣٣
محمد كرائي بن دولت : ٣٦٧
محمد كرائي بن سعادت : ٣٦٧
محمد كرائي بن سلامت : ٣٦٨
محمد كرائي بن منكلي : ٣٦٧
محمد كريم خان : ٣٨٩
محمد بن كشتكين بن دانشمند : ٣٣٠
محمد كورجي پاشا ، بوده : ٢٥٧
محمد كورجي پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
محمد كورجي پاشا ، مصر : ٢٥١
محمد كرجي ، صدر الأعظم : ٢٤٣ ، ٢٤٤
محمد كمال الدين بن عبد الله المرتضى بن القاسم بن المظفر الشيباني : ٣٢
محمد كوپرولو (صدر الأعظم ١٠٦٦ ه) : ٢٤٤
محمد بن كيخسرو : ٣٦١
محمد لاز : ١٣٠
محمد لالا ، صدر الأعظم : ٢٤٢
محمد بن الليث : ٧٥
محمد بن مازن المُغَلّسي ، بدر الدين : ٤٧
محمد المأمون بن فاتك بن مختار البطائحي ، أبو عبد الله : ١٤٩
محمد مُترجم رشدي ، صدر الأعظم : ٢٤٨ ، ٢٤٩
محمد المتوكل بن الحسن بن مسعود ، أبو عبد الله : ١١٦
محمد المتوكل بن عبد الله الغالب ، أبو عبدالله : ١٢٥
محمد المتوكل الأول بن المعتضد ، أبو عبد الله (نك . المتوكل الأول) : ٤
محمد المتوكل بن يوسف الزياني ، أبو عبد الله : ١١٩
محمد محسن زاده پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
محمد محسن زاده ، (صدر الأعظم ١١٧٨ ه) : ٢٤٦
محمد بن محمد ابراهيم بن سيمجور : ٣١٠
محمد بن محمد بن بدر الكردي : ٣٩٧
محمد بن محمد بن بقية : ٣٢٤
محمد بن محمد بن بوستكين الداية : ٥٣
محمد بن محمد الثابتي ، أبو عبد الله : ١١٩
محمد بن محمد جمال الدين ، جزايرمالديف : ٤٥٠
محمد بن محمد بن جُهَير ، أبو نصر ، فخر الدوله : ٢٣
محمد بن محمد سيدي الشرق السناري : ١٣٤ ، ١٣٥

محمد بن محمد ، الشيخ البرتقالي : ۱۲۳
محمد بن محمد بن عبد الكريم ، مؤيد الدين ، بروالقمي : ۱۰ ، ۱۱
محمد بن محمد بن عثمان ، تمبكتو : ۱۲۳
محمد بن محمد بن عمر بن عبد العزيز : ۳۱۹
محمد بن محمد فخر الدولة ، أبو نصر (نک . ابن جهير الأول) : ۹
محمد بن محمد بن محمد عميد الدولة (نک . ابن جهير الثاني) : ۹
محمد بن محمد بن محمد بن يوسف بن نصر : ۹۳
محمد بن محمد بن يوسف بن نصر الفقيه : ۹۳
محمد بن محمود إينجو شمس الدين : ۲۸۰
محمد بن محمود بن سبكتكين : ٤١٦
محمد بن محمود بن محمد بن ملكشاه : ۲۳٤
محمد بن محمود بن يونس ، تكة : ۲۲۰
محمد محيي الدين بن محمد عماد الدين ، جزاير ماالديف : ٤٥١
محمد محيي الدين بن محمد كمال الدين بن عبد الله المرتضى بن القاسم بن المظفر الشيباني : ۲۳
محمد بن مراد بن سليم بن سليمان القانوني : ۲۳۹
محمد بن مراد بن محمد بن بايزيد ، الفاتح : ۲۳۹
محمد بن مرتضى بن علي : ۲۹٤
محمد بن مروان بن الحكم : ٥٥ ، ٥٦ ، ۲۷۱ ، ۲۷۲
محمد بن مسعود بن حسين النوري : ٤١٩
محمد بن المسلمة : ۲۰
محمد بن مسلمة ، عامل كوفة : ۹۷
محمد بن مسلمة بن مخلد : ۳۸
محمد بن المسيب العقيلي أبو الذواد : ٥٩ ، ۲۰٥
محمد بن المطهر ، بني الرسي : ۱۸۸
محمد المطاوع بن فيصل : ۱۹۰
محمد بن المظفر غازي ، الملك الكامل : ٣٤٤
محمد بن المظفر ، مبارز الدين : ۳۸۰
محمد بن المظفر بن المحتاج : ۷۹ ، ۳۱۰
محمد بن مظفر بن محمود ، كجرات : ٤٣٦
محمد بن المظفر بن منصور ، مبارز الدين : ۲۷۹
المعتز بالله بن المتوكل (نک . أبو عبد الله) : ۳ ، ۲
محمد المعتصم بالله بن الرشيد (نک . أبو اسحق) : ۳ ، ٦
محمد المعتصم بن معن : ۹۰
محمد المعتمد بن عباد بن محمد بن اسماعيل : ۸٦
محمد معز الدين بن غازي حسن ، جزاير ماالديف : ٤٥١
محمد معين الدين بن حاجي حسن : ٤٥١
محمد مفتي پاشا ، بوسنه : ۲٦٤
محمد بن مقاتل بن حكيم العكي : ۱۰۰
محمد المقتفي لأمر الله بن المستظهر ، أبو عبد الله (نک . المقتفي لأمر الله) : ٤
محمد مكرم عماد الدين بن محمد ، جزاير ماالديف : ٤٥١
محمد ملوثلي پاشا ، بوسنه : ۲٦٤
محمد ميك ، صدر الأعظم : ۲٤٧
محمد بن ملكشاه بن آلب ارسلان أبو شجاع : ٦٠ ، ٧٢ ، ۲۲۳ ، ۲۲۷ ، ۲۲۸
محمد (منكو قراباغ) : ۲۹٥
محمد منتشالي ، تونس : ۱۳۰
محمد المنتصر بالله بن أحمد ، أبو زيان : ۱۲۲
محمد المنتصر ، عامل ری : ۷۰
محمد المنتصر بن أبي عبد الرحمن ، أبو زيان : ۱۲۲
محمد المنتصر بن المتوكل : ۲ ، ٦ ، ۲۹ ، ۳۷ ، ٤٩ ، ٥٧ ، ٦٩ ، ۱۷۲
محمد المنتصر بن يحيى الثاني ، أبو عصيدة ، أبو عبد الله : ۱۱٥
محمد منصور ، بالمبانك : ٤٥٣
محمد بن المنصور بن أحمد بن دارست ، أبو الفتح : ۹
محمد المنصور بن أبي بكر ، أبو عبد الله : ۱۱٦
محمد بن المنصور (نک . ابوعبدالله المهدي) : ۲ ، ٥ ، ٦٩
محمد بن منصور بن محمد عميد الملك : ۲۲۸
محمد منير قپجي پاشا ، بودن : ۲٥٦
محمد المهتدي بالله بن الواثق (نک . ابو اسحق) : ۳
محمد المهدي بن محمد القائم ، أبو عبد الله : ۱۲٥
محمد المهدي (والي نيشابور) : ۷۷
محمد ، بني مهنادمدينه : ۱۷۸
محمد بن موسى ، تمبكتو : ۱۲۳
محمد بن موسى ، أبو زيان : ۱۱۹
محمد بن موسى ، عامل مكة : ۳۰
محمد بن موسى بن عبد الله الصالح بن موسى الجون : ۳۰
محمد ميخالي زاده بك ، بوسنه : ۲٦١
محمد بن ميكائيل بن سلجوق : ۳۲۳
محمد بن ميمون : ۱۰۲
محمد بن ناصر بن ظافر : ۱۹٥
محمد ناصر الدين روشن أختر : ٤٤٧
محمد نشانجي پاشا ، (صدر الأعظم ۱۱۲۹ ه) : ۲٤٥
محمد نشانجي پاشا ، مصر : ۲٥۳
محمد بن نصر ايلك خان : ۳۱۳
محمد الناسخ بن نصر : ۹٤
محمد بن نصر الحاجب : ٥۸
محمد بن نصر بن طاهر أبو الفتح : ۳۰۲
محمد بن نظام خان بن اسماعيل : ٤۲۳
محمد بن نوح (صاحب موروز) : ۸۷
محمد بن هاشم بن سراقة : ۲۸۳
محمد بن هرون : ۷۱
محمد بن هشام بن اسماعيل المخزومي : ۲۸ ، ۳٦
محمد بن هشام بن عبد الجبار (نک . المهدي) : ۲
محمد بن همايون بن أحمد ، دكن : ٤۲۷
محمد بن هود ، بهاء الدولة : ۹۳
محمد بن الهيثم بن خالد : ۲۷۷
محمد الواثق بالله بن أبي الفضل ، أبو زيان : ۱۲۲
محمد الواثق بن محمد بن يوسف بن هود : ۹۳
محمد الواثق بن موسى ، أبو عبد الله : ۱۱۹
محمد وائلي پاشا ، بوسنه : ۲٦٦
محمد وجو پاشا ، بوسنه : ۲٦۳
محمد وجيهي پاشا ، بوسنه : ۲٦٦
محمد وحيد الدين بن عبد المجيد ، السلطان : ۲٤۰
محمد بن ولد بن علي بن أويس : ۲۷۷
محمد بن يحيى بن إمام صنعاء : ۱۸۹
محمد بن يحيى البرمكي : ۱۲
محمد بن يحيى بن الحسين بن القاسم ، المرتضى : ۱۸۷
محمد يحيى زاده پاشا ، بودن : ۲٥٥
محمد الأول بن يحيى بن زيان : ۱۲۳
محمد بن يحيى بن شمس الدين : ۳۰۳

محمد بن يحيى بن شيرزاد ، أبو جعفر : ١١ ، ١٢
محمد بن يحيى ، أبو عبد الله ، وامل مكة : ٣٠
محمد بن يحيى ، عز الدين ، ابن هُبَيره الثانى : ١٠
محمد بن يحيى الجروح : ٥٨
محمد بن يحيى اليحصبي : ٨٧
محمد بن يزداد بن سُويد ، أبو عبد الله (نك ، أبوعبد الله) : ٦
محمد بن يزداد الشهرزورى : ٤٤ ، ٦٥ ، ٩٩
محمد بن يزيد ، غلام قريش : ٩٩
محمد بن يزيد السكندى ، يمن : ١٩٣
محمد بن يزيد بن مزيد : ٢٧٤
محمد بن يعفر بن عبد الرحمن : ١٧٩
محمد يعقوب بن شير على بن محمد : ٤٤٧
محمد بن يعقوب بن عبد المؤمن : ١١٣
محمد بن يعقوب بن مليشير : ٢٢٨
محمد بن يقريش خان بن يقريش خلجي : ٤٢٢
محمد يكن پاشا ، بوسنة : ٢٩٥
محمد يكن پاشا (صدر الأعظم ١١٥٠ ه) : ٢٤٥
محمد يكن الحاج ، صدر الأعظم : ٢٤٦
محمد يمن الدولة بن عبد الله بن القاسم الشهرى : ٨٨
محمد بن يوسف بن اسماعيل بن فرج بن نصر : ٩٣
محمد بن يوسف بن أوزون حسن : ٣٨٥
محمد بن يوسف الثقفى : ١٧٦
محمد بن يوسف بن سالار : ٥٤
محمد بن يوسف ، أبو عبد الله : ١٧٧
محمد بن يوسف بن محمد إيلك خان : ٣١٣
محمد بن يوسف بن محمد بن يوسف بن اسماعيل بن فرج بن نصر : ٩٤
محمد بن يوسف المروزى : ٢٧٢
محمد بن يوسف بن هود : ٩٣
محمد بن يوسف بن وجيه ، عمان : ١٩٣
محمد بن يوسف بن يوسف بن محمد بن يوسف بن اسماعيل بن فرج بن نصر : ٩٥
محمد بن يولق قتلغ : ٣٦٢
أبو محمد (نك ، جعفر بن محمد بن الحسين بن محمد الثانى)
أبو محمد (نك ، حامد بن العباس)
أبو محمد (نك ، الحسن بن محمد بن طمبان)
أبو محمد (نك ، الحسن بن محمد المهلبي)
أبو محمد خان خيوه : ٤٠٩
أبو محمد (نك ، عبد الله بن محمد)
أبو محمد (نك : عبد الله المرتضى بن القاسم بن المظفر الشيبانى)
أبو محمد (نك : عبد الله بن مسلمه التجيبى)
أبو محمد (نك : على بن العباس بن قماجس)
أبو محمد (نك : على المكتفى بالله بن المعتضد)
أبو محمد بن محمد بن أسد شارشاه : ٣١١
أبو محمد (نك ، موسى الهادى بن المهدى)
أبو محمد (نك ، هذيل بن خلف بن لب بن رزين)
أبو محمد (نك ، هذيل بن عبد الملك بن خلف بن لب بن رزين)
محمدى بك جهانگير بن رستم : ٣٥٤
محمود بن أحمد بن صالح بن غازى : ٣٤٥
محمود بن أحمد عز الدين ، بنى سليمان دزمين : ١٧٩
محمود بن الأخرم الخفاجي : ٩٩
محمود بن اسماعيل بن يوسف بن اسماعيل بن فرج بن نصر : ٩٣
محمود بن إيل ارسلان أبو القاسم : ٣١٧
محمود بن ايلالدى بن ابراهيم جمال الدين : ٢١١
محمود بن إيلتتميش بن آيبك : ٤٢٢
محمود بن بابر بن بايسنقر : ٤٠٢
محمود پاشا ، بوده : ٢٥٧
محمود پاشا ، صدر الأعظم : ٢٤١
محمود پاشا ، مصر : ٢٥١
محمود بوسلى ، الجزائر : ١٢٨
محمود بك بن داود : ٢٣٤
محمود بك غازى : ٢٨٠
محمود بن بيشتكين ، آمر : ٢٩٦
محمود چغالة زاده پاشا ، بغداد : ٢٥٨
محمود بن حسان بن دغفل : ١٩٠
محمود بن حسنويه نظام الدين : ٣٥١
محمود بن حمك ، أبو قابوس : ٤٢
محمود بن خالد بن بكر الكردى : ٣٩٨
محمود خان بن ارسلان : ٣١٣
محمود خان بن ناصر ، بلوچستان : ٤٤٩
محمود خان بن نصر بن تمغاج : ٣١٣
محمود خان بن يونس : ٤٠٥
محمود زاك پاشا ، بوده : ٢٥٥
محمود بن زنگى أبو القاسم : ٥٣ ، ٢٠٩ ، ٣٤١
محمود بن سبكتكين : ٧٢ ، ٨٠ ، ٤١٦
محمود بن أبى سعيد بن محمد بن ميرانشاه : ٤٠١ ، ٤٠٢
محمود بن سنجر بن غازى : ٣٤٢
محمود بن سفيير بن محمد بوى القطوكى : ١٣٩
محمود بن سيور تقيش : ٤٠١
محمود شاه بن ابراهيم ، جونپور : ٤٣١
محمود شاه اينجو ، شرف الدين : ٣٨٠
محمود شاه بن تيمور بن أحمد : ٤٤٧
محمود شاه خلجي ، مالوه : ٤٣١
محمود شاه بن سپهسلار : ٣٤٩
محمود بن شاه على ، الصفار : ٢٠٣
محمود شقت ، صدر الأعظم : ٢٥٠
محمود طابع ، تمبكتو : ١٣٢
محمود بن طغتكين : ٣٤٠
محمود ، عامل ، عن ازطرف عثمانيان : ١٨٦
محمود بن عبد الحميد بن أحمد ، السلطان : ٢٤٠
محمود بن عبد الرحمن بن محمود الكردى : ٣٩٨
محمود بن عبد الله بن محمود : ٢٩٤
محمود بن عثمان ، الصفار : ٢٠٢
محمود بن على زرقون : ١٣٣
محمود الغزنوى : ٣١١ ، ٣١٦
محمود بن القائد محمد بوى : ١٣٥
محمود بن قرامان : ٢٣٦
محمود قلهاتى ، جزيرة هرمز : ٣٨٧
محمود ككلتاش ، ترسند : ٤٣٠
محمود بن لطيف خان بن مظفر : ٤٣٦
محمود لنك ، تمبكتو : ١٣٢
محمود لنگا بن فيروز بن حسين : ٤٣١
محمود بن محمد بن آقسنقر : ٣٣٧
محمود بن محمد بن أحمد بن تترخان : ٤٣٥
محمود بن محمد ، باى تونس : ١٢١
محمود بن محمد مجونا : ٤٣٣
محمود بن محمد بن زنگى : ٣٤١
محمود بن محمد بن سام : ٤١٩
محمود بن محمد السلجوقى : ٦٧ ، ٧٣
محمود بن محمد بن فيروز بن رجب : ٤٢٣
محمود بن محمد بن القاسم ، أبو طاس : ١٥
محمود بن محمد بن قرا أرسلان ، الملك الصالح : ٣٤٤
محمود بن محمد بن المظفر ، قطب الدين : ٣٧٩

محمود بن محمد بن ملکشاه : ۲۲٤ ، ۲۲۹
محمود بن محمد بن همایون ، دکن : ٤۳۷
محمود بن مسعود بن ارسلان شاه : ۲٤۱
محمود بن مصطفی بن محمد ، السلطان : ۲٤۰
محمود بن مظفر بن محمود ، ناصر خان : ٤۳٦
محمود مقلاتلی پاشا ، بوسنه : ۲٦٤
محمود بن ملکشاه بن الب ارسلان : ۲۲۳ ، ۲۲۷ ، ۲۲۸
محمود بن میرویس ، شاه ایران : ۲۸۸
محمود بن ناصر بن غیاث الدین ، مالوه : ٤۳۲
محمود بن نصر بن مرداس ، تاج الملوك : ۲۰٤
محمود بن نور الدین محمد ، صمصام الدین : ۳٥٤
محمود بن ولد بن علی بن أویس : ۳۷۷
محمود بن یوسف قدرخان : ۳۱۲
محمود بن یولق ارسلان : ۳۲۳
محیی الدین (نک . تورانشاه بن قاورد)
محیی الدین (نک . طغرلشاه بن محمد)
محیی الدین (نک . مسعود شاه)
المختار بن أبی عبید : ۹۸
المختار بن بیوخالف الشرق : ۱۲۳
مخدوم خواجه : ٤۰۹
مخزوم بن الفلاح : ۱۹٤
مدحت پاشا ، بغداد : ۲٦۰
مدحت پاشا ، صدر الأعظم : ۲٤۸
مدرار المنتصر : ۱۰۲
مراد بن أورخان بن عثمان : ۲۲۹
مراد پاشا ، بغداد : ۲٥۸
مراد پاشا ، دای تونس : ۱۳۰
مراد پاشا (صدر الأعظم ۱۰٥۹ ه) : ۲٤۳
مراد بخش ، گجرات : ٤٤۲
مراد بك بن تتج : ۲۲۹
مراد الأول ، سلطان عثمانی : ۲۲۹
مراد الثانی ، سلطان عثمانی : ۲۲۸
مراد الرابع ، السلطان : ۲٥۹
مراد بن سلیم بن سلیمان القانونی : ۲۳۹
مراد بن طالم بن تاریرتا : ٤۱۱
مراد بن عبد المجید السلطان : ۲٤۰
مراد ، عامل عثمانیان در یمن : ۱۸۷
مراد قوجه قویوجی (صدر الأعظم ۱۰۱٥ ه) : ۲٤۲
مراد گرائی بن مبارك : ۳٦۸
مراد کور ، یمن : ۱۸٦
مراد بن محمد بن بایزید : ۲۳۹
مراد بن میرداس بن عبد الکریم : ۲۹٤
مراد هرسکلی پاشا ، بوسنه : ۲٦۳
مراد بن یعقوب بن آوزون حسن : ۳۸۱ ، ۳۸٤
مرتضی پاشا ، بغداد : ۲٥۹
مرتضی پاشا ، بوده : ۲٥٦ ، ۲٥۷
مرتضی بن حسین بن برهان ، دکن : ٤۳۸
المرتضی (نک . أبو العباس عبد الله بن المعتز)
المرتضی (نک . عبد الرحمن بن محمد)
مرتضی بن علی بن برهان ، دکن : ٤۳۹
المرتضی (نک . علی بن أبی طالب)
مرتضی بن علی بن کمال الدین : ۲۹٤
مرتضی الدولة (نک . المنصور بن لؤلؤ)
مرز علی خان ، جورجیا : ۲۹٦
مرجان ، بنی زیاد در یمن : ۱۷۹
مرداویج بن زیاد الجیلی : ۱۹ ، ۷۲ ، ۲۹٤ ، ۳۱۹
المرزبان بن اسماعیل : ۲۷٥
المرزبان بن جستان : ۲۹۳
المرزبان بن الحسن بن خراسل : ۲۹۳
المرزبان بن خسرو فیروز : ۲۲۸
المرزبان بن أبی شجاع بن فیروز البویهی : ۳۲۲ ، ۳۲۳ ، ۳۲٦
المرزبان بن فناخسرو بن بویه أبو کالیجار : ۱۲۲ ، ۳۲۳ ، ۳۲٤
المرزبان بن محمد : ۲۷۲ ، ۲۷٥ ، ۲۸۷
مرشد قلی جعفر خان : ٤٤٤
مروان بن الحکم : ۱ ، ۲۷ ، ۳٥
مروان بن عبد الله بن مروان بن خطاب : ۹۲
مروان بن محمد : ۱ ، ٥٦ ، ۲۷۱ ، ۲۷۲
أبو مروان (نک . بشر بن مروان)
أبو مروان (نک . عبد الملك بن خلف بن رزین)
أبو مروان (نک . عبد الملك بن هذیل بن عبد الملك بن خلف)
مرید خواجه : ۳٦٥
مرید شاه ، کشمیر : ٤۲۳
مزاحم بن خاقان بن أرتق الترکی : ٤۲
مزاحم بن محمد بن رائق : ۱۹
مزید (صدر الأعظم ۱۲۲۰ ه) : ۲٤۹
مساعد بن سعید : ۳٤
أبو المسافر (نک . محمد الأفشین) : ۲۷٤
مساور بن عبد الله الخارجی : ٥۷
المسترشد بالله (نک . الفضل بن المستظهر ، أبو منصور) : ٤ ، ۱۰
المستضیء بن اسماعیل : ۱۲٥
المستضیء بأمر الله (نک . الحسن بن المستنجد) : ٤ ، ۱۰
المستظهر بالله (نک . أبو العباس أحمد بن المقتدی) : ٤ ، ۹ ، ۲۰
المستظهر (نک . عبد الرحمن بن هشام)
المستعصم بالله (نک . عبد الله بن المستنصر)
المستعلی (نک . أبو القاسم أحمد)
المستعلی بالله (نک . محمد الثانی بن ادریس)
المستعین بالله (نک . أحمد بن محمد بن المعتصم)
المستعین (نک . سلیمان بن الحکم بن سلیمان)
المستعین بالله (نک . العباس أبو الفضل العادل)
المستعین (نک . عباس بن المتوکل)
المستعین بن هود : ۹۲
المستکفی (نک . سلیمان بن الحاکم ، أبو ربیعه)
المستکفی بالله (نک . أبو القاسم عبد الله بن المکتفی) : ۳ ، ۹
المستکفی (نک . محمد بن عبد الرحمن)
المستمسك (نک . یعقوب بن المتوکل)
المستنجد (نک . یوسف بن المتوکل)
المستنجد بالله (نک . یوسف بن المقتفی ، أبو المظفر)
المستنصر (نک . أحمد بن الظاهر)
المستنصر بالله (نک . أبو جعفر المنصور بن الظاهر)
المستنصر بالله (نک . الحسن بن یحیی بن علی)
المستنصر (نک . الحکم بن عبد الرحمن)
المستنصر ، خلیفه فاطمی : ۷۱ ، ۱٤٥ ، ۱٤۸
مسرور البلخی : ٦٥
مسعود بن آرسلانشاه بن مسعود : ۲٤۱
مسعود بن آقسنقر البرسقی : ٥۲ ، ٦۰
مسعود بن ابراهیم بن مسعود الغزنوی : ٤۱۸
مسعود بن أحمد بن عبد العزیز : ۳۱۹
مسعود بن أحمد مجرود الغرق : ۱۲۳

مسعود بن إدريس : ٣٣
مسعود الأيوبي ، صاحب يمن : ٣١
مسعود بن بدر بن خورشيد : ٣٥٤
مسعود بن الحسن ، بني شهاب : ١٦٩
مسعود بن حسين بن حسن النوري : ٤١٩
مسعود بن خالد ، بني شهاب : ١٦٨
مسعود الأول بن زنكي، صاحب الموصل: ٥٣
مسعود الثاني الساماني : ٨٠
مسعود بن سليمان پروانه : ٢٢٣
مسعود سبزاوري : ٦١
مسعود بن سيورغتمش بن شاه رخ : ٤٠٣
مسعود شاه بن قليج ارسلان : ٢١٥
المسعود بن طاهر الوزان أبو الفتح الوزير : ١٤٨
مسعود بن علي بن الحسين بن نيسان : ٢١١
مسعود بن عمر ، بني شهاب : ١٦٨
مسعود بن فضل الله ، وجيه الدين : ٣٨١
مسعود بن فيروز بن إيلتتمش : ٤٣٢
مسعود بن كيكاوس بن كيخسرو بن كيقباد : ٢١٧ ، ٢٢٥
مسعود بن محمد ، شحنه : ٣٢٧
مسعود بن محمد ، شريف مكة : ٣٣
مسعود بن محمد بن ملكشاه ، أبو الفتح : ٧٣ ، ٢٣٤ ، ٢٣٩
مسعود بن محمود إينجو ، جلال الدين : ٣٨٠
مسعود بن محمود بن سبكتكين : ٧٣ ، ٢٧٥ ، ٣١٧ ، ٤١٦
مسعود بن محمود بن سنجر : ٣٤٣
مسعود بن منصور الزهري : ١٣٣
مسعود بن مودود بن زنكي : ٣٤١
مسعود بن مودود بن مسعود الغزنوي : ٤١٨
أبو مسعود (تك . عقبة بن عامر بن عبس)
مُسلم بن سعيد بن أسلم بن زرعه الكلابي: ٧٧
مسلم العقيلي : ٥٢ ، ٥٩ ، ٢٠٤
مسلم بن قتيبة بن مسلم بن عمرو : ٩٣
مسلم بن قريش العقيلي أبو المكارم : ٢٠٥
مسلم بن المسيب : ٧٤
أبو مسلم الخراساني : ٥ ، ٧٠ ، ٧٢
أبو مسلم (همسر خواهر نظام الملك) : ٧٣

مُسلمة بن عبد الملك : ٥٦ ، ٦٣ ، ٦٨ ، ٧٦، ٢٧١ ، ٢٧٢ ، ٢٧٣
مُسلمة بن مخلد بن صامت بن نيار : ٣٨
مسلمة بن يحيى بن قرة البجلي : ٤٠
ابن المسلمة (اتك أحمد بن عمر بن محمد)
المصور بن عمر بن عباد : ٩٣
المُسيّب بن زهير بن عمر بن مسلم الضبي : ٧٧ ، ٤١٥
مسيح بن أوزون حسن : ٣٨٤
مسيح پاشا (صدر الأعظم ٩٠٥ هـ) : ٢٤١
مسيح خادم پاشا (صدر الأعظم ٩٩٣هـ) : ٢٤٣
مسيح خادم پاشا ، مصر : ١٥١
مُشرف الدوله (تك . الحسن بن فيروز البويهي) : ١١، ٢١، ٢٢٢
مُصطفى آرناؤد پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
مصطفى إيشير ، صدر الأعظم : ٢٤٤ ، ٢٥٧
مصطفى بن أحمد ، سلطان عثماني : ٢٤٠
مصطفى پاشا ، بغداد : ٢٥٨
مصطفى پاشا ، بوسنه : ٢٦٢-٢٦٧
مصطفى پاشا (صدر الأعظم ٩٢٣ هـ) : ٢٤١
مصطفى پاشا ، مصر : ٢٥٠ ، ٢٥٢
مصطفى باير كوسه ، صدر الأعظم : ٢٤٥ ، ٢٤٦ ، ٢٥٤
مصطفى بن بايزيد : ٢٣٩
مصطفى پريشان ، بوسنه : ٢٦٦
مصطفى بلطه جي پاشا ، مصر : ٢٥٤
مصطفى بك ، يمن : ١٨٦
مصطفى بيرو غ پاشا ، بغداد : ٢٥٩
مصطفى بنيا لوقه لى قپودان : ٢٦٤
مصطفى بوسنة لى صاري : ٢٦٤
مصطفى بوشناق پاشا ، برده : ٢٥٦
مصطفى بيقلي (صدر الأعظم ١١٠٤هـ) : ٢٤٤
مصطفى تكيلي پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
مصطفى چاي ، صدر الأعظم : ٢٤٧
مصطفى خاجي يلي پاشا ، بوسته : ٢٦٦
مصطفى حاج ، الجزائر : ١٣٩
مصطفى بن حسين بن إلياس : ٢٣٩
مصطفى خان ، حاكم شروان : ٢٧٩
مصطفى خان تشكي : ٢٨٣
مصطفى دال طبان ، صدر الأعظم : ٢٤٤

مصطفى داماد خالجي زاده پاشا ، مصر : ٢٥٢
مصطفى درويش پاشا ، بوسنه : ٢٦٦
مصطفى (والى عثماني دمشق) : ٤٩
مصطفى رشيد ، صدر الأعظم : ٢٤٧ ، ٢٤٨
مصطفى ، روملى لوند : ١٨٦
مصطفى سلحدار پاشا ، برده : ٢٥٧
مصطفى سيد پاشا ، بوسنه : ٢٦٥
مصطفى صارى قجى پاشا ، بغداد : ٢٥٨
مصطفى صوفلى پاشا ، برده : ٢٥٥
مصطفى عاصم پاشا ، بوسنه : ٢٦٧
مصطفى بن عبد الحميد ، السلطان : ٢٤٠
مصطفى علمدار ، صدر الأعظم : ٢٤٧
مصطفى علي بن عبد الله : ٢٧٤
مصطفى غازي پاشا ، بوسنه : ٢٦٣
مصطفى غازي ، دال طبان(صدر الأعظم ١١١٤هـ) : ٢٦٤
مصطفى قبلان مرزونلى : ٢٥٩
مصطفى قره پاشا ، مصر : ٢٥٢
حاج مصطفى قره قوش ، تونس : ١٣٠
مصطفى قوجه ، صدر الأعظم : ٢٤١
مصطفى قورشونجى پاشا ، بوسنه : ٢٦٢
مصطفى كانكش قره ، صدر الأعظم : ٢٤٣
مصطفى كنبور پاشا ، بغداد : ٢٥٩
مصطفى كوپرولو زاده (صدر الأعظم ١١٠١هـ) : ٢٤٤
مصطفى كورجى پاشا ، مصر (١٠٧٠ هـ) : ٢٥٣
مصطفى لاز ، تونس : ١٣٠
مصطفى لفكه لى (صدر الأعظم١٠٢١ هـ) : ٢٤٣
مصطفى لفكه لى پاشا ، مصر : ٢٥٢
مصطفى بن محمد بن ابراهيم ، السلطان : ٢٣٩
مصطفى بن محمد بن مُراد بن سليم ، سلطان عثماني : ٢٣٩
مصطفى بن محمود باي تونس : ١٣١
مصطفى مشترى پاشا ، مصر : ٢٥٢
مصطفى ناتلى ، صدر الأعظم : ٢٤٨
مصطفى نشار ، يمن : ١٨٦
مصطفى نقاش پاشا ، برده : ٢٥٧
مصطفى نقاش پاشا ، مصر : ٢٥٢
مصطفى ينيشهرلى ، بوسنة : ٢٦٦
مصعب بن الزبير : ٣٥ ، ٦٣

مُصْعَب بن المُسَيَّب : ۲۰۵
أبو المصعب عبد العزيز البكري : ۸۷
أبو المُطاع (نک : وجيه الدوله بن حمدان)
مَطَر ، غلام المنصور : ۳۹
أبو المُطَرِّف (نک : الحكم بن عبد الرحمن) : ۲
أبو المطرف (نک : عبد الرحمن بن الحكم)
أبو المطرف (نک : عبد الرحمن بن معاويه)
أبو المطرف (نک : عبد الرحمن بن محمد بن عبد الله)
المُطَّلِب بن عبد الله بن مالك الخزاعي : ۴۱ ، ۵۷
المُطَهَّر بن عبد الله ، أبو القاسم : ۳۲۴
المطهر بن محمد ، بني الرسي : ۱۸۸
المطهر بن يحيى ، بني الرسي : ۱۸۸
مُطَهَّرتن ، صاحب أرزنجان : ۲۲۳
المطيع لله (نک : أبو القاسم الفضل بن المقتدر)
المظفر (نک : احمد بن المؤيد شيخ)
المظفر بن اسماعيل : ۲۰۹
المظفر (والسبه) : ۸۹
المظفر (نک : بيبرس الجاشنكير)
مظفر جنگ هدايت ، محي الدين : ۴۴۶
المظفر بن حاج ، يمن : ۱۷۷
المظفر (نک : حاجي الأول بن الناصر)
المظفر بن حسين بايقرا ، بديع الزمان : ۴۰۳
المظفر بن الحسين ، سراج الدين : ۱۶۱
المظفر بن سليمان ، بني نبهان : ۱۹۴
المظفر (نک : سيف الدين قطز) : ۱۶۲
مظفر شاه ظفر خان ، گجرات : ۴۳۵
المظفر بن عبد القاهر بن الحسن بن علي بن القاسم الشيباني حجة الدين : ۲۳
المظفر بن علي الحاجب ، البطيحه : ۲۰۸
المظفر بن علي بن الحسين بن أحمد بن المسلمه : ۳۰
المظفر بن علي بن القاسم الشيباني : ۲۳
المظفر بن علي بن محمد ، أبو نصر ، نظام الدين ، ابن جهير الثالث : ۱۰
المظفر بن القاسم بن المظفر بن علي بن القاسم الشيباني : ۲۳
المظفر بن محتاج : ۲۱۰
المظفر (نک : محمد بن عبد الله بن مسلمه التجيبي)
المظفر بن محمد ، قراباغ : ۳۹۵
مظفر بن محمود بن لطيف خان ، گجرات : ۴۳۶
مظفر بن محمود بن محمد بن أحمد ، گجرات : ۴۳۵
المظفر بن نصر بن عبد الله كيذر : ۴۱
المظفر نظام الدين البغدادي ، أبو نصر : ۲۴
المظفر الثوري : ۲۱۰
المظفر (نک : أبو الوفا توزون) : ۱۱ ، ۱۲
مظفر الدين (نک : اسحق بن إلياس)
مظفر الدين بن حسنويه بن هزاراسب : ۳۵۱
مظفر الدين (كوكبوري بن علي)
مظفر الدين (نک : محمد بن بهرامشاه)
مظفر الدين موسى الثاني بن إبراهيم ، الملك الأشرف : ۱۵۳
مظفر الدين موسى بن يوسف ، الأشرف : ۱۵۱
مظفر الدين بن ناصر الدين بن محمد : ۳۹۴
مظفر الدين بن نصر الله بن حيدر : ۴۰۷
مظفر الدين (نک : يعقوب بن عليشير)
مظفر الدين (نک : يولق ارسلان بن آلب يزك)
أبو المظفر (نک : حسن بن طفتج)
أبو المظفر (نک : عبيد الله بن يونس)
أبو المظفر (نک : محمد بن أحمد مؤيد الدين ، ابن القصاب)
أبو المظفر محمد (نک : أنوشه) : ۴۰۹
أبو المظفر (نک : يحيى بن محمد بن سعيد بن الحسن بن أحمد بن الحسن) : ۱۰
مُعاذ بن جبل الخزرجي : ۱۷۵
معاذ بن مسلم : ۷۷
أبو المعالي بن الحسن بن عمران : ۲۰۸
أبو المعالي (نک : سعيد بن علي بن حديده)
أبو المعالي (نک : شريف الحمداني)
أبو المعالي (نک : قريش بن بدران)
أبو المعالي (نک : هبة الله بن محمد بن المطلب مجد الدين)
معاويه بن حديج الكندي : ۲۸
معاوية بن أبي سفيان : ۱ ، ۳۸ ، ۵۵ ، ۶۷ ، ۷۵ ، ۱۷۵ ، ۲۷۲ ، ۴۲۵
معاويه بن عبيد الله بن يسار الأشعري (نک : أبو عبيد الله) : ۵
معاويه بن يزيد : ۱
مَعْبَد بن الخليل : ۴۱۶
ابن المعتزّاني : ۲۰۹
المُعْتَد (نک : هشام بن عبد الرحمن الرابع)
المعتز بن المتوكل : ۳ ، ۷ ، ۷۴ ، ۷۸ ، ۲۷۲ ، ۲۷۴
المعتصم (نک : زكريا بن الواثق) : ۴
المعتصم بالله (نک : أبو اسحق محمد بن الرشيد خليفه)
المعتضد (نک : أبو بكر بن المستكفي)
المعتضد بالله (نک : أبو العباس أحمد بن الموفق)
المعتضد الثاني (نک : داود بن المتوكل)
المعتلي بالله (نک : يحيى بن علي بن حمود)
المعتمد على الله (نک : أبو العباس أحمد بن المتوكل)
المعتمد بن عباد : ۸۹ ، ۹۰
معتمد الدوله (نک : جهير بن محمد)
معتمد الدوله (نک : قرواش بن المقلد) ۲۰۵
معد بن اسماعيل الفاطمي : ۴۴ ، ۱۴۴
معد أبو تميم المستنصر : ۱۴۵
المعدل بن علي بن الليث : ۲۰۲
المعز بن باديس : ۱۰۷ ، ۱۰۹ ، ۱۴۴
المعز (نک : عز الدين أيبك)
معز الدوله (نک : أحمد بن بويه) : ۴۹ ، ۵۸ ، ۹۵
معز الدوله (نک : ثمال بن صالح)
معز الدوله (نک : خسروشاه بن بهرام)
معز الدوله المرداسي : ۲۳
معز الدين (نک : سعيد بن علي بن حديده)
معز الدين (نک : سنجر بن غازي)
معز الدين قليج خان : ۳۱۳
معز الدين (نک : قيصرشاه) : ۲۱۵
معز الدين (نک : محمد غوري بن سام)
معين الدين (نک : محمد علي بن سعادت)
معز الدين (نک : محمود بن سنجر)
المعز لدين الله (نک : معد بن اسماعيل)
المُعَظَّم (نک : شرف الدين عيسى)
المعظم (نک : توران شاه)
مُعلّى بن حيدره بن منزو الكتامي : ۴۶
المعلى (غلام المهدي) : ۷۴
مَعْن ، جد بني معن : ۱۷۰
معن بن حاتم بن النقيم : ۱۸۳ ، ۱۸۸
معن بن زائده الشيباني : ۱۳۶
معن بن محمد بن أحمد بن صمادح : ۹۰
مُعين الدوله (نک : حيدره بن عضد الدوله)
معين الدين (نک : أنر بن عبد الله)
معين الدين (نک : سليمان بن مهذب الدين)

مُعین الدین (نک : محمد بن سلیمان)
معین الدین (نک : ملکشاه بن محمود)
معین المُلک (نک : أحمد بن الفضل الوزیر)
مُغامِسُ بن رُمَیثه : ۳۲
مُغیث الدین طُغرُل ، بنگاله : ۴۲۹
مغیث الدین (نک : طُغرُلشاه بن قلیج ارسلان)
مغیث الدین (نک : محمد بن ارسلانشاه)
مغیث الدین (نک : محمود بن ملکشاه)
المُغیرة بن شُعبه : ۶۲، ۶۷، ۲۷۲
المغیرة بن عبد الله بن أبی عَقیل : ۶۸
المغیره بن عبید الله الفَزاری : ۳۹
المُفَضّل بن المُهَلَّب : ۷۹
مُفلح بن خاقان : ۵۰
مفلح الناتکی : ۱۸۷
مفلح الیحیانی (أبو صالح) : ۴۵
مفلح (نایب یوسف بن أبی الساج) : ۷۹
مُقاتِل سیف الله (صاحب طَرطوشه) : ۹۱
المقتدر بالله (نک : أبوالفضل جعفر بن المعتضد)
المقتدی بأمر الله (نک : أبو القاسم عبد الله عُدّة الدین بن محمد بن القائم)
المُقتَفی لأمر الله (نک : محمد المقتفی لأمر الله بن المستظهر)
مقصود پاشا ، مصر : ۲۵۲
مقصود کرانجی بن سلامت : ۳۶۹
المُقَلَّد بن المُسَیِّب العُقیلی : ۵۹ ، ۶۹ ، ۲۰۰
ابن مُقلَه الثانی (نک : علی بن محمد بن علی ، أبوالحسین)
ابن مقلة (نک : محمد بن علی بن الحسن)
المُقَنَّع الخراسانی : ۱۸
المُکتَفی بالله (نک : أبومحمد علی بن المعتضد)
مَکتوم بن حَرب : ۳۱۲
مُکَثِّر بن عیسی بن فُلَیتَه : ۳۱
مُکَرَّم خان ، بنگاله : ۴۴۳
مَکین الدوله (نک : الحسن بن علی بن مُلهِم)
مُلاحظ ، از عمال یمن : ۱۲۲
ابن مُلاعِب : ۴۶
ملک أحمد پاشا ، بوسنه : ۲۶۳
ملک أحمد (صدر الأعظم ۱۰۶۰ ه) : ۲۵۹
ملک أشرف بن تاج الدولة : ۲۹۲
الملک الأشرف أحمد بن سلیمان : ۱۵۴
الملک الأشرف (نک : اسماعیل بن أحمد)
الملک الأشرف (نک : إسماعیل بن العباس)
الملک الأشرف (نک : اسماعیل الثالث بن یحیی)
الملک الأشرف (نک : عمر بن یوسف مُمَهِّد الدین)
الملک الأشرف الأول بن مظفر الدین موسی : ۱۵۳
الملک الأشرف (نک : مظفر الدین موسی بن ابراهیم)
الملک الأفضل (نک : العباس بن علی ضِرغام الدین)
الملک الأفضل (نک : نور الدین أبو الحسن علی)
الملک الأمجد (نک : مجد الدین بهرامشاه بن داود)
الملک الأوحد (نک : نجم الدین أیوب)
ملک بک بن زاهد بک : ۲۹۰
الملک الحمید (نک : نوح بن نصر)
ملک دینار : ۲۲۵
ملک راجه بن خان جهان : ۴۳۴
الملک الرحیم (خسرو فیروز بن المرزبان)
الملک الرضی (نک : نوح بن منصور)
الملک السدید (نک : منصور بن نوح)
الملک السعید (نک : بهرامشاه بن داود)
الملک السعید (نک : علاء الدین بن بدر الدین)
الملک السعید (نک : نجم الدین حسن)
الملک السعید (نک : نصر بن أحمد)
ملک عَنبَر الحَبَشی ، نظام حیدر آباد : ۴۴۶
مَلِکَت داین کُباد و کلازغه دخت محمد : ۴۵۰
ملکت وَرَدقی کُباد کلازغه : ۴۵۰
ملکت رِهِندی دختر عمر : ۴۵۰
مَلِکشاه بن ألب ارسلان : ۵۲ ، ۷۳ ، ۸۰ ، ۲۱۰ ، ۲۲۳ ، ۲۲۷ ، ۲۲۸
ملکشاه بن بَرکیارُق بن ملکشاه : ۲۲۲
ملکشاه بن داود بن سلیمان : ۲۱۵
ملکشاه الثانی بن قلیج ارسلان : ۲۱۵
ملکشاه بن محمد بن سُلدُق : ۲۱۹
ملکشاه بن محمود بن محمد بن ملکشاه : ۲۲۴
الملک الصالح (نک : أبوبکر بن غازی)
الملک الصالح (نک : صلاح الدین خلیل)
الملک الصالح (نک : عماد الدین أبوالفدا اسماعیل)
الملک الصالح (نک : عماد الدین اسماعیل بن العادل)
الملک الصالح (نک : نجم الدین أیوب)
الملک الظافر (نک : عامر بن طاهر)
الملک الظافر (نک : عامر الثانی صلاح الدین)
الملک الظاهر (نک : غازی بن عثمان)
الملک الظاهر (نک : غیاث الدین أبوالفتح غازی)
الملک الظاهر (نک : یحیی بن اسماعیل)
الملک العادل (نک : أبوبکر بن أیوب)
الملک العادل (نک : تُتُش)
الملک العادل (نک : خَلَف بن محمد بن أحمد) : ۱۵۴
الملک العادل (نک : فخر الدین سلیمان بن غازی)
الملک العادل (نک شهاب الدین غازی)
الملک العادل (نک : مُجیر الدین محمد بن أبی بکر)
الملک العادل (نک : محمود بن زنگی)
الملک العزیز بن جلال الدوله : ۶۶
الملک العزیز (نک : طُغتکین بن أیوب)
الملک العزیز (نک : عماد الدین عثمان بن العادل)
الملک العزیز (نک : غیاث أبوالمظفر محمد)
ملک غازی (نک : گمشتکین بن دانشمند)
الملک القاهر (نک : مسعود بن ارسلانشاه)
الملک القاهر (نک : ناصر الدین محمد بن شیرکوه)
الملک الکامل (نک : أحمد بن خلیل)
الملک المجاهد (نک : صلاح الدین شیرکوه الثانی)
الملک المجاهد (نک : علی بن داود سیف الدین)
الملک المجاهد (نک : شمس الدین علی)
ملک محمد پاشا ، مصر : ۲۵۴
ملک محمد بن جهانگیر : ۲۹۲
الملک المسعود بن أُرتُق : ۲۴۴
الملک المسعود ، بنی رسول در یمن : ۱۸۴
الملک المسعود (نک : صلاح الدین یوسف بن الکامل)
الملک المظفر (نک : تقی الدین أبوسعید عمر)
الملک المظفر (نک : تقی الدین محمود)
الملک المظفر (نک : شهاب الدین غازی)
الملک المظفر (نک : سلیمان بن سعد الدین شاهنشاه)
الملک المظفر (نک : یوسف بن عمر بن اسماعیل)

الملكُ المُظفّر (نک : يوسف بن عمر شمس الدين)
الملك المعظم (نک : تورانشاه بن أيوب)
الملك المعظم (نک : توارن شاه الرابع)
الملك المعظم (نک : شرف الدين عيسى بن أبي بكر)
الملك المغيث (نک : فخر الدين عمر بن العادل)
الملك المفضّل محمد : ١٨٤
الملك المنصور (نک : سيف الدين محمد)
الملك المنصور (نک : عبد الله بن أحمد)
الملك المنصور (نک : عبد الوهاب بن داود)
الملك المنصور (نک : عمر بن علي نور الدين)
الملك المنصور (نک : محمد بن علي)
الملك المنصور (نک : ناصر الدين ابراهيم بن شيركوه)
الملك المنصور (نک : ناصر الدين أبو المعالي محمد)
الملك المُوحِّد (نک : تقي الدين عبد الله)
الملك المؤيّد الحسن ، بني رسول در يمن : ١٨٤
الملك المؤيد (نک : داود بن يوسف هزبر الدين)
الملك الناصر (نک : أحمد بن اسماعيل صلاح الدين)
الملك الناصر (نک : أيوب بن طغتكين)
الملك الناصر (نک : صلاح الدين داود)
الملك الناصر (نک : صلاح الدين قلج ارسلان)
الملك الناصر الثاني (نک : صلاح الدين يوسف)
الملك الناصر عبد الله : ١٩٤
مُلا محمد ، بلتام : ٤٥٣
مُلَه بن شير علي : ٤١١
مُلهم بن أحمد ، بني معن : ١٧٠
ملهم بن منصور ، بني شهاب : ١٦٩
ملهم بن يونس ، بني معن : ١٧١
مَلو بن اسماعيل بن يوسف : ٤٣٩
مُمهّد الدوله (نک : سعيد بن مروان)
مملان بن وهسوذان : ٢٧٩
ممش ، صدر الأعظم : ٢٤٧
من الله القاتكي : ١٨٢
منتجب الدوله (نک : أنوشتكين)
منشابك مسعود : ٢٣٠
المنتصر (نک : ابراهيم بن نوح)
المُنتصر ، أمير سجلماسة : ١٠٢
المنتصر داود : ١٨٨
المنتصر بالله (نک : أبو جعفر محمد بن المتوكل)
منجبرس ، بصره : ٦٧
منجلبُغا الشمسي : ٥٤
منجك الأشرفي : ٤٨
منجوتكين : ٤٤ ، ٥٠
المُنذر بن الجارود العبدي : ٤١٥
المنذر بن محمد الأموي : ٢
المنذر بن يحيى بن المنذر بن يحيى التجيبي : ٩٠
المنصور ، الآمر أبو علي : ١٤٥
منصور بن اسحق بن اسماعيل الساماني : ٧٩
المنصور (نک : أبو بكر بن الناصر)
المنصور بن تجاز : ١٧٧
منصور بن جمهور : ٦٣ ، ٦٨ ، ٤١٥
المنصور بن الحسن الأبي : ٣٣٦
المنصور (نک : حمدين بن محمد)
منصور خان بن أحمد : ٤٠٥
المنصور خوارزمشاه : ٢١٩
المنصور بن داود بن عيسى : ٣١
منصور بن دبيس بن علي ، أبو كامل : ٢٠٧
منصور سليم بن مسعود : ١٣٥
المنصور بن عبد الرحمن ، تبكتو : ١٣٢
المنصور (نک : عبد العزيز بن برقوق)
منصور بن عبد الملك بن منصور : ٢٨٣
المنصور (نک : عثمان بن جقمق)
المنصور بن علي الإلياني : ١٨٧
منصور علي خان ، بنگاله : ٤٤٤
منصور بن علي ، بني شهاب : ١٦٩
المنصور بن عيسى بن محمد بن السليل الشيباني النوشري : ١٨ ، ٤٣
المنصور بن فاتك ، بني نجاح : ١٨١
منصور بن قراتكين : ٧٢ ، ٧٩
المنصور (نک : قلاوون سيف الدين) : ١٦٧
المنصور بن كثير بن وهب : ٢٠٦
المنصور (نک : لاجين حسام الدين) : ١٦٢
المنصور بن لؤلؤ : ٥١ ، ٢٠١
منصور بن مسعود الزعري : ١٣٤
منصور بن المظفر بن محمد : ٢٧٩
منصور بن مُلهم ، بني شهاب : ١٦٩
المنصور بن المهدي العباسي : ٦٤
المنصور بن ميمون بن أحمد : ٢٨٢
المنصور بن الناصر : ١١٠
منصور بن نصر بن مروان أبو المظفر : ٢٠٧
منصور بن نصر ، أبو بكر ، ظهير الدين بن العطار : ١٠
منصور بن نوح بن منصور أبو الحارث : ٣٠٦
منصور بن نوح بن نصر أبو صالح : ٣٠٦
المنصور (نک : يحيى بن محمد التجيبي)
منصور بن يزيد بن منصور الرعيني : ٣٩
منصور بن يزيد بن المنصور ، يمن : ٧٧ ، ١٧٩
المنصور بن يوسف بلكين بن زيري : ١٠٩
أبو منصور بن بهرامشاه : ٣٠٢
أبو منصور (نک : تكين بن عبد الله الخزري)
أبو منصور السلجوقي : ٦٦
أبو منصور بن صالحان : ٣٢٤ ، ٣٢٥
أبو المنصور (نک : عز الدين آيبك)
أبو منصور (نک : عيسى بن محمد بن السليل الشيباني)
أبو منصور (نک : محمد عميد الدوله)
أبو منصور (نک : محمد القاهر بالله بن المعتضد)
أبو منصور (نک : المظفر بن عبد القاهر بن الحسن بن علي الشيباني)
أبو منصور (نک : المظفر بن القاسم بن المظفر بن علي بن القاسم الشيباني)
منصوف الحمصي : ٥١
منعم خان ، بنگاله : ٤٤٣
مُنقذ بن عمر ، بني شهاب : ١٦٩
منكبرني بن محمد بن تكش : ٢١٧
منكجور ، سردار الأفشين : ٢٢٢
منگلي كرائي بن حاجي : ٣٦٧
منگلي كرائي بن سليم : ٣٦٨
منگلي ، غلام البهلوان : ٧٣
منگوتيمور بن باتو : ٣٦٣
منگوجك غازي : ٢١٩
منگوخان بن تولوي : ٣٥٤ ، ٣٥٦ ، ٣٦٣ ، ٣٩٠
منوچهرخان ، حاكم شروان : ٢٧٨
منوچهر فارسي ، حاكم شروان : ٢٧٨
منوچهر بن قابوس ملك المعالي : ٣٣٠
منوچهر بن كسراني ، أبو المظفر : ٢٧٩
منوچهر بن يزيد بن أحمد : ٢٧٨

مُنير الخادم : ٤٤
مُنيع بن الحسن بن أبي البركات : ٢١٠
منيع بن شبيب : ٢١٠
أبو المنيع (نک : قرواش بن المقلد)
مهابت جنگ ، ميرزا محمد علي : ٤٤٤
المهاجر بن أبي أمية : ١٧٥
أبو المهاجر (نک : دينار)
مهارش بن المجلي بن المقلد العقيلي : ٢٠٦
المهتدي بالله (نک : أبو اسحق محمد بن الواثق)
مهدي بن علي ، بني مهدي : ١٨٢
مهدي قلي خان قراباغ : ٢٨٢
المهدي بالله (نک : محمد بن إدريس)
المهدي (نک : محمد بن القاسم بن حمود)
المهدي (نک : أبوعبد الله محمد بن المنصور خليفه عباسي)
المهدي (نک : محمد بن هشام بن عبد الجبار)
مُهذب الدوله (نک : أحمد بن محمد بن أبي الجبر)
مهذب الدوله (نک : علي بن نصر)
مهذب الدين (نک : مسعود بن سليمان)
مهر علي خان ، حاكم شيروان : ٢٧٩
مهر مردان بن سُرخاب : ٢٨٦
المهلب بن أبي صُفره : ٦ ، ٧٦
المهلبان (نک : محمد بن جعفر بن محمد بن فسانجس)
ابن المهلبان (نک : علاء الدين بن محمد بن جعفر بن فسانجس)
مهنا بن جعفر اليحمدي : ١٩١
مهنا بن سلطان بن سيف : ١٩٥
المؤتمن (نک : القاسم بن الرشيد)
مُؤتمن الدوله (نک : علي بن صدقه قوام الدين)
مُودود ، عامل موصل : ٦٠
مودود بن محمود بن محمد بن قرا ارسلان : ٣٤٤
مودود بن مسعود بن محمود بن سبکتکين : ٤١٦
موسى بن أحمد ، أبو سعيد معروف به الضيف : ١٠٧
موسى ، الأشرف سپهسالار : ٥٣
موسى پاشا ، بغداد : ٢٥٩
موسى پاشا ، بوده : ٢٥٦ ، ٢٥٧
موسى پاشا ، مصر : ٢٥٢
موسى بن بايزيد : ٢٢٩
موسى بن بُغا الكبير : ٦٥ ، ٧١ ، ٧٥
موسى التركماني : ٦٠
موسى بن الحسين ، أبو الفتح : ١٤٨
موسى ، داي تونس : ١٣٠
موسى بن ستوق : ٣١٢
موسى بن سليمان ، أمير دارفور : ١٣٩
موسى جيز پاشا ، بغداد : ٢٥٩
موسى بن أبي العباس ثابت الحنفي : ٤١
موسى الأول بن عثمان ، أبو حمو : ١١٨
موسى بن علي بن بايدو : ٣٦٢
موسى بن أبي عنان المتوكل على الله ، أبو فارس : ١٢٢
موسى بن عيسى بن موسى بن محمد : ٣٩ ، ٣٦ ، ٦٨ ، ٦٩
موسى بن عُلي بن رباح اللخمي : ٣٩
موسى بن عيسى بن موسى بن محمد : ٤٠ ، ٢٧٣
موسى بن الفضل بن محمد بن شداد أبو الفتح : ٢٨٢
موسى بن كعب بن شعبان الخثعمي : ٥٦ ، ٤١٥
موسى بن كعب بن عُيينة بن عائشة بن عمرو التميمي : ٣٩
موسى بن محمد الرابع ، أبو حمو : ١١٩
موسى بن محمد بن نصير بن محفوظ : ٩٣
موسى بن محمود بن قرامان : ٢٣٦
موسى بن مصعب بن الربيع الخثعمي : ٤٠
موسى بن المهدي (نک : أبو محمد) : ٣ ، ٥٠
موسى بن موسى ، أبو جابر ، بني جلندي برين : ١٩٣
موسى (غلام المنصور) : ٤٩
موسى بن نصير بن عبد الرحمن بن زيد : ٢٩٩
موسى بن يحيى البرمكي : ١٣ ، ٤٣ ، ٤١٦
موسى الثاني بن يوسف ، أبو حمو : ١١٩
أبو موسى الأشعري (نک : عبد الله بن قيس)
أبو موسى (نک : عيسى بن فروخانشاه)
أبو موسى (نک : عيسى بن محمد بن السليل الشيباني)
أبو موسى (نک : عيسى بن محمد الدوشري الثاني)
أبو موسى (نک : محمد الأمين بن الرشيد)
مُوفق الدوله (نک : جوهر المستنصري)
الموفق بالله (نک : إدريس الثالث بن يحيى)
مولون بن تايسونگ : ٣٦٢
مونس الخادم : ١١ ، ١٤
مونس المظفر : ٣٠ ، ٥٠ ، ٥٨
المؤيد (نک : أحمد بن إينال)
المؤيد (نک : شيخ المحمودي)
المؤيد (ديپورته) : ٩١
المؤيد نجاح ، زبيد درعين : ١٨١
المؤيد (نک : هشام بن الحكم)
مؤيد الدوله (نک : بويه بن الحسن بن بويه)
مؤيد الدين (نک : الحسن بن فيسان)
مؤيد الدين فخر الكتاب : ٣٤٠
مؤيد الدين (نک : محمد بن أحمد بن العلقمي)
مؤيد الدين (محمد بن أحمد أبو المظفر بن القصاب)
مؤيد الدين (محمد بن محمد بن عبد الكريم برز القمي)
مؤيد الملك (نک : الحسين بن الحسن)
مؤيد الملك (نک : عبيد الله بن نظام الملك)
مير أحمد خان ، بلوچستان : ٤٤٩
مير بولاد : ٣٦٥
مير جمله ، بنگاله : ٤٤٣
ميرزا حيدر دوغلات ، كشمير : ٤٣٣
ميرزا سليمان ، امير طخارستان : ٤٤٢
ميرزا عظيم الشأن ، بنگاله : ٤٤٤
ميرزا علي بن قاسم بن علي : ٤٣٩
ميرزا غازي بن جاني بگ ، سند : ٤٣٠
ميرزا محمد علي ، بنگاله : ٤٤٤
ميرزا علي بن محمد كيا : ٢٩٥
ميرزا محمود بن هيبت جنگ : ٤٤٤
مير محمد خان ، بلوچستان : ٤٤٩
مير سيد محمد بن مهدي : ٢٩٥
مير شاهي بن عبد الكريم : ٢٩٤
مير عبد الله ، بلوچستان : ٤٤٩
مير علم برسنه لي : ٣٦٩
مير عليم بن عبد الأحد : ٤٠٧
مير محمود ، بلوچستان : ٤٤٩
مير معصوم بن دانيال : ٤٠٧
مير بولواري بن جعفر علي : ٤٤٤
ميران حسين بن مرتقي : ٤٣٩
ميرانشاه بن تيمور جلال الدين : ٤٠٢
ميران عادل خان بن ناصر ، خانديش : ٤٣٤

ميران مبارك بن عادل بن حسن : ٤٣٥
ميران مبارك بن ميران عادل بن ناصر : ٤٣٤
ميران محمد بن عادل بن حسن : ٤٣٥ ، ٤٣٦
ميران محمد بن ميران مبارك بن عادل : ٤٣٥
ميخائيل بن أحمد بن نصر بن محمد بن السلمه : ٢٠
ميكائيل بن جعفر : ٣٠٦
ميمون بن أحمد بن عبد الملك بن هاشم : ٢٨٣
ميمون الأمير : ١٠٢
ميمون بن منصور بن عبد الملك : ٢٨٢

(ن)

نادرشاه بن إمام قلى : ٣٨٩ ، ٤٠٩
نادر محمد بن دين محمد : ٤٠٦
ناربوتا بن عبد الرحمن : ٤١١
نازك شاه بن ابراهيم ، كشمير : ٤٣٣
الناصر (نك : أحمد بن الناصر)
ناصر جنگ بن نظام الملك : ٤٤٦
الناصر (نك : الحسن بن الناصر)
ناصرخان بن عبد الله ، بلوچستان : ٤٤٩
ناصرخان بن محراب ، بلوچستان : ٤٤٩
الناصر الديلمى بن الحسين بن محمد الرسى : ١٨٨
الناصر (نك : عبد الرحمن بن محمد بن عبد الله)
ناصر بن عبد الله الأعجمى الدرعى : ١٣٣ ، ١٣٥
الناصر بن علناس : ١١٠
ناصر بن على القاسانى : ١٣٣
الناصر (نك : على بن حمود)
الناصر (نك : فرج بن برقوق)
الناصر بن محمد ، باى تونس : ١٣١
الناصر (نك : محمد بن قايتباى)
الناصر محمد بن قلاوون : ١٥٤ ، ١٦٣
ناصر بن مرشد بن سلطان بن أبى العرب : ١٩٤
ناصر الحق (نك : نصر بن على)
ناصر الدولة بن حمدان ، أمير الأمراء : ٩ ، ١١ ، ١٢ ، ٤٥ ، ٥١ ، ٣٠٤
ناصر الدولة (نك : شهريار)
ناصر الدولة بن عبد الله بن حمدان : ٥٨
ناصر الدولة (نك : محمد بن ابراهيم)
ناصر الدولة (نك : محمد بن بقيه)
ناصر الدولة المروانى : ٢٣
ناصر الدين ابراهيم ، بنگاله : ٤٢٧
ناصر الدين ابراهيم بن شيركوه ، الملك المنصور : ١٥٣
ناصر الدين (نك : أحمد بن محمد أبو الأزهر بن الناقد)
ناصر الدين (نك : بدر بن حسنويه)
ناصر الدين (نك : بركيارق شاه)
ناصر الدين بغراخان ، بنگاله : ٤٢٦
ناصر الدين جقره : ٦٠
ناصر الدين حيدر بن غازى الدين : ٤٤٥
ناصر الدين بن خداياد : ٤١١
ناصر الدين (نك : سنجر بن ملكشاه)
ناصر الدين (نك : شهريار بن كيخسرو)
ناصر الدين قباچه : ٤١٩
ناصر الدين (نك : محمد بن خليل)
ناصر الدين (نك : محمد بن ذى القرنين)
ناصر الدين (نك : محمد بن سلدق)
ناصر الدين محمد شاه بن محمود ، بنگاله : ٤٢٧
ناصر الدين محمد بن شيركوه ، الملك القاهر : ١٥٣
ناصر الدين بن محمد بن عباس ميرزا : ٣٩٤
ناصر الدين (نك : محمد كمشتكين)
ناصر الدين محمد أبو المعالى ، الملك الكامل : ١٥٠
ناصر الدين محمد أبو المعالى المنصور : ١٥٣
ناصر الدين محمود ، بنگاله : ٤٢٦
ناصر الدين محمود شاه بن فتح شاه : ٤٢٨
ناصر الدين (نك : محمود بن مسعود)
ناصر الدين (نك : محمود بن ملكشاه)
ناصر الدين (نك : محمود بن بوزق ارسلان)
ناصر الدين منكورس بن خمارتكين : ١٦٠
ناصر الدين نصرت شاه بن حسين ، بنگاله : ٤٢٨
الناصر لدين الله (نك : أحمد بن المستضىء)
الناصر لدين الله (نك : طلحة الموفق)
ناصر دين الله (نك : مسعود بن محمود)
ناصر شاه بن غياث الدين بن محمود : ٤٣٣
ناصر كيا : ٢٩٥
ناصر الملك بن مبارك ، بنگاله : ٤٤٤
نافع بن الأزرق : ٦٣
نافع بن عبد الحارث الخزاعى : ٢٧
نافع بن عقبه : ٦٣
نافع بن علقمة الكنانى : ٢٨
نافع غلام يوسف بن وجيه : ١٩٣
ابن الناقد (نك : أحمد بن محمد ناصر الدين)
نامور بن بيستون : ٢٩١
نامور بن شهريار : ٢٩١
نامور بن گاوباره : ٢٩١
نبيل (يا لبيل صاحب طرطوشه) : ٩١
نجابت على خان بن جعفر على : ٤٤٤
نجاح ، بنى زيادفى زبيد : ١٧٩
نجم بن منقذ ، بنى شهاب : ١٦٩
نجم الدولة (نك : خمارتكين التترابى)
نجم الدولة (نك : قارن)
نجم الدين (نك : اسحق بن دندار) : ٢٢٩
نجم الدين اسماعيل (باطنيان شام) : ١٩١
نجم الدين (نك : أيوب بن شاذى)
نجم الدين أيوب بن الكامل : ١٥ ، ١٥٤
نجم الدين أيوب ، الملك الأوحد : ١٥٢
نجم الدين أيوب ، الملك الصالح : ١٥١
نجم الدين بن على الطوسى أبو القاسم : ٢٢٢
نجيب پاشا القائد التركى : ١٣٢
نحرير الصغير : ٥٨ ، ٧١
نخبة بن سالم : ٦٣
نزار بن المعز ، العزيز : ١٤٤
نصر بن ابراهيم تمغاج : ٣١٢
نصر بن أحمد ، أبو القاسم : ٢٠٧
نصر بن أحمد بن أسد : ٢٠٩
نصر بن أحمد بن اسماعيل بن أحمد السامانى : ٧١ ، ٧٩ ، ٣٠٦
نصر الله بن حيدر توره : ٤٠٧
نصر بن بهرام شاه بن عثمان : ٢٠٢
نصرت جنگ : منصور على خان : ٤٤٤
نصرت شاه بن فتح بن فيروز : ٤٢٣
نصرت بن نصر الدين بن أبى الفتح : ٢٠٢
نصر بن حبيب المهلبى : ١٥ ، ١٠٠
نصر بن حرب بن عبد الله : ٧٤
نصر بن الحسن بن الفيرزان : ٢٢٨
نصر خان بن ملك راجه : ٤٣٤
نصر الثانى السامانى : ٧٣
نصر بن سبكتكين : ٨٠
نصر بن سيار الكنانى : ٧٧

نصر بن صالح بن مرداس، أبو کامل : ۲۰۴
نصر بن حمزة الخزاعی : ۴۹
نصر بن طاهر بن محمد أبو الفضل : ۳۰۲
نصر (عامل حلب) : ۵۱
نصر بن عبد الله بن نوح : ۳۰۶
نصر بن علی أبو الحسین : ۲۱۲
نصر القشوری : ۵۸
نصر بن محمد بن الأشعث : ۴۱۶
نصر بن محمد بن یوسف بن نصر : ۹۳
نصر بن محمود بن مرداس أبو المظفر : ۲۰۴
نصر بن النفیس : ۲۰۹
نصر بن هارون ، وزیر عضد الدوله : ۲۲۴
أبو نصر بن أبی نور بن أبی قرة : ۸۷
أبو نصر (نک : أحمد بن نظام الملک)
أبو نصر (نک : جمال الدوله بن علی بن میکائیل بن المسلمة)
أبو نصر (نک : محمد بن السری)
أبو نصر (نک : محمد بن محمد بن جهیر)
أبو نصر (نک : المظفر بن علی بن محمد بن جهیر الثالث)
أبو نصر (المظفر نظام الدین البغدادی)
أبو نصر (نک : المنصور بن لؤلؤ)
أبو نصر بن الهیثم الصلیق : ۲۰۹
نصر الدوله (نک : أحمد بن مروان)
نصرة الدوله (نک : غازی بن علی)
نصر الدوله المروانی : ۲۱
نصر الدین حسین بن چک : ۴۳۳
نصر الدین بن أبی الفتح بن مسعود : ۳۰۲
نصر الدین محمد یوسف بن علی ، کشمیر : ۴۳۳
نصرة الدین (نک : ابراهیم کوج ارسلان) : ۳۱۳
نصرة الدین (نک : حسن بن علی، صاحب أتا)
نصرة الدین (محمود بن پیشتکین)
نصوح پاشا ، (صدر الأعظم ۱۰۲۰ھ) : ۲۴۷
نصوح بک ، بوسنة : ۲۶۱
النضر بن سعید الحرشی : ۹۳
نظام الدولة (نک : عبد الله بن القاسم الفهری)
نظام الدین (نک : أرغون شاه) : ۲۱۵
نظام الدین ، جامیان درسند : ۴۲۹
نظام الدین (نک : الحسین بن محمد بن الحسین)
نظام الدین الروانی : ۲۳
نظام الدین (نک : المظفر بن علی بن محمد بن جهیر الثالث)
نظام الدین (نک : نصر بن أحمد)
نظام الدین (نک : یاغی بسان)
نظام الدین (نک : یحیی بن شمس الدین)
نظام علی بن نظام الملک بن غازی : ۴۴۶
نظام الملک (أحمد بن الحسن الدهستانی) : ۲۳ ، ۲۴ ، ۷۳
نظام الملک آصف جاه بن غازی الدین : ۴۴۶
نظام الملک (نک : الحسن بن محمد بن اسحق)
نظام بن هایون بن أحمد ، دکن : ۴۳۷
نظیف پاشا ، بوسنه : ۲۹۷
نعمان پاشا ، بوسنه : ۲۶۴
النعمان بن بشیر الأنصاری : ۹۷
نعمان کوپرولو زاده ، صدر الأعظم : ۲۴۵ ، ۲۶۴
النعمان (غلام المهدی) : ۷۴
نفیر بن منصور : ۱۷۸
النفیس بن أحمد بن محمد بن أبی الجبر : ۲۰۹
نفیس ، بنی زیاد در زبن : ۱۷۹
نقش جهان بن شمع جهان : ۴۰۵
نقفور ، امپراطور : ۵۰
نقیة الدین نور العالم، سوماترا : ۴۵۲
أبو نمی (نک : محمد بن أبی سعد علی بن قتادة)
أبو نمی (نک : محمد الثانی بن برکات)
ننذا ، جامیان درسند : ۴۲۹
نوح ، صاحب موورون : ۸۷
نوح بن منصور بن نوح : ۳۰۶
نوح بن نصر بن أحمد بن اسماعیل : ۳۰۶
نور ، أمیر هراة : ۱۲۸
نور الدولة (نک : ارسلان أرتق خان ایلک)
نور الدولة (نک : أحمد بن حسن بن ارسلان)
نور الدولة (نک : دبیس بن صدقة المزیدی)
نور الدولة (نک : دبیس بن مزید)
نور الدوله (نک : مصعب بن المسیب)
نور الدین (نک : ارسلانشاه بن مسعود)
نور الدین (نک : سلطان شاه بن قلیج)
نور الدین علی أبو الحسن ، الملک الأفضل : ۱۵۱ ، ۱۵۴
نور الدین علی المنصور : ۱۶۲
نور الدین (نک : محمد بن الحسن بن محمد بن بزرگ أمید)
نور الدین (نک : محمود بن زنگی)
نور دولت بن حاجی : ۳۶۳، ۳۷۴
نور الورد بن أفراسیاب : ۳۰۳
أبو نور بن أبی قرة : ۸۷
نوروز بک بن باتو : ۳۶۲
نوروز الحافظی : ۴۸
نوره خاتون دختر تیمور تاش : ۳۵۰
نوشیروان ، جزیره لار : ۲۸۷
نوفل بن محمد بن الفرات : ۳۹
نیکپای بن ساربان : ۳۷۰
نیکوسیر محمد ، امپراطور مغولی : ۴۴۲

(ه)

الهادی الرسی : ۱۸۰
الهادی (نک : أبو محمد موسی بن المهدی)
هاشم بن سراقة : ۲۸۲
هاشم بن سعید بن خالد : ۵۷ ، ۹۸
هاشم بن فلیتة بن القاسم : ۳۱
هاشم بن محمد الخزاعی : ۶۵
أبو هاشم (نک : محمد بن أبی جعفر محمد)
هانی بن هانی، عامل طبرستان : ۲۸۵
هبة الله بن الحسن بن علی بن جعفر ، از بنی ماکولا : ۲۲
هبة الله بن الحسن بن علی بن جعفر العجلی : ۲۲۹
هبة الله بن محمد بن المطلب ، مجد الدین أبو المعالی : ۹
هبة الله بن المظفر بن علی بن الحسن بن أحمد بن المسلمة : ۷۰
هبة الله ، بنی مهنا در مدینة : ۱۷۸
ابن هبیرة الأول (نک : جهم بن عمرو الشیبانی)
ابن هبیرة الثانی (نک : محمد بن یحیی عز الدین)
هدای کلنتبة بن هریا مو ارکلاغه : ۴۴۹
هذیل بن خلف بن لب بن رزین : ۸۸
هذیل بن عبد الملک بن خلف بن لب بن رزین : ۸۸
هرثمة بن أعین : ۴۰ ، ۵۷ ، ۷۸ ، ۱۰۰
هرثمة بن النضر الجبلی : ۴۱

هارون بن آلتونتاش : ٣١٩
هارون ، جزيرهٔ لار : ٣٨٧
هارون (نک : أبوجعفر الرشيد بن المهدی) : ٢ ، ٦ ، ١٣ ، ٢٧ ، ٦٤ ، ٦٩ ، ٢٧٧
هارون بن خمارویه : ١٤٣
هارون الرشيد بن بوش ، أمير داوفور : ١٢٩
هارون بن سليمان بغراخان : ٣١٢
هارون بن محمد بن اسحق بن موسى بن عيسى : ٣٠
هارون بن المسيب : ٢٧
هارون الواثق بالله بن المعتصم (نک : الواثق) : ٣
أبو هريرة (عامل مدينه) : ٣٥
هزار ديناری : ٢٤٨
هزاراسپ بن تنكير بن عياض الكردی : ٥٩ ، ٦٦
هزاراسپ بن قهرپواش : ٢٩١
هزاراسپ بن أبی طاهر بن محمد : ٣٥٢
هزاراسپ بن محمود بن خسترويه : ٣٥١
هزاراسپ بن نامور : ٢٩١
هزار ستدان بن بندار بن شيرزاد : ٢٩١
هزار مرد عمر بن حفص ، أبو جعفر : ١٥
هزاع بن محمد : ٣٢
هشام بن اسماعيل المخزومی : ٢٨ ، ٣٥
هشام ، جديع شهاب : ١٦٨
هشام بن عبد الرحمن الرابع (نک : المعتد) : ٢
هشام بن عبد الحكم (نک : أبوالوليد المؤيد) : ٢
هشام بن عبد الرحمن (نک : أبوالوليد الراضی) : ٢
هشام بن عبد الملك : ١ ، ٦٣
هشام بن عمر التغلبی : ٤١٦
هشام بن قبيث : ١٨٣
هشام بن يزيد الشريف السجلماسی : ١٢٩
هلال بن بدر (أبو الحسن) : ٤٢
هلوخان بن علی بن سرخاب : ٣٩٦
هلی كلينجه : ٤٥٠
همايون بن أحمد بن محمد بن داود ، دكن : ٤٣٧
همايون جاه ، بنگاله : ٤٤٤
همايون ، ناصر الدين ، امپراطور : ٤٢٣ ، ٤٢٨ ، ٤٣٠ ، ٤٣٣ ، ٤٣٦ ، ٤٤٣
هندی الصادس السوانی : ١٠٨
هوكودو هونكاد : ١٣٦
هوشنگ ألب خان بن دلاور : ٤٣١
هوشنگ بن كيكاوس : ٢٨٠
هوشنگ بن يوسف شاه بن أحمد : ٣٥٣
هولاكو بن تولوی : ٤ ، ١١ ، ٥٣ ، ٦١ ، ٣٥٢ ، ٣٦٢
الهيثم بن خالد بن يزيد : ٢٧٧
الهيثم بن عبيد الكنانی : ٨٥
الهيثم بن محمد بن الهيثم : ٢٧٧
الهيثم بن معاويه العتبی : ٢٨ ، ٦٤
أبو الهيجاء (نک : عبد الله بن حمدان)
الهيصم العجلی : ٦٩

(و)

الواثق (نک : إبراهيم بن المستمسك بن الحاكم)
الواثق بالله (نک : أبوجعفر هارون بن المعتصم)
الواثق الثانی (نک : عمر بن الواثق)
الواثق (نک : القاسم بن محمد بن القاسم)
الواثق بن محمد بن عمر بن عبد المؤمن ، أبو العلاء : ١١٤
الواثق (مدعی حكومت موصل) : ٦٦
ابن واصل : ٦٦ ، ٧٥
واجد علی بن أمجد علی ، أود : ٤٤٥
الوارث بن كعب اليحمدی : ١٩١
واضح ، غلام المهدی : ٣٩ ، ٢٧٣
وانودين بن أبی بكر (عامل مرابطان دربيورقة) : ٩١
وثاب بن محمود المرداسی : ٥٢ ، ٢٠٤
وثاب بن المظفر النميری : ٢١٠
وثبان ، بنی مهنادرمدينه : ١٧٨
وجيه الدولة بن حمدان بن ناصر الدوله ، أبو المطاع : ٤٥
وجيه الدين (نک : اسماعيل بن زكريا) : ٦١
وحاس بن غانم ، بنی سليمان درمين : ١٧٨
ودی كلينجه بن نيهريا هوا كلاقه : ٤٤٩
وردان زور بن لشكر : ٣٤٩
ورد بتس ، عامل حلب : ٥٥
وروز يوسته لی ، بوسته : ٣٦٣
وزير علی بن آصف الدولة : ٤٤٤
الوزير الكامل (نک : الحسين بن المغربی)
وشمكير بن زيار أبو منصور : ٧٢ ، ٣١٩
وصيف البكتمری : ٧١
أبو الوفا توزون ، المظفر : ١١ ، ١٢
ولاش ، مازندران : ٢٨٦
ولی الله بن محمود بن محمد بن همايون : ٤٣٧
ولی پاشا مصر (١١٢٣ هـ) : ٢٥٢
ولی شير علی ، أفغانستان : ٤٤٧
ولی محمد بن جان : ٤٠٦
الوليد بن بكير : ٥٦
الوليد بن تليد العبسی : ٥٦
الوليد بن رفاعه بن خالد الفهمی : ٣٨
الوليد بن زيدان ، أبو يزيد : ١٢٥
الوليد بن عبد الملك : ١ ، ٢٧١ ، ٢٧٢
الوليد بن عتبه بن أبی سفيان : ٣٥
الوليد بن عروه بن محمد بن عطية السعدی : ٢٨ ، ٣٦
الوليد بن عقبه بن أبی معيط : ٦٧ ، ٢٧١
الوليد بن يزيد : ١
أبو الوليد (نک : اسماعيل بن فرج بن نصر)
أبو الوليد (نک : اسماعيل بن يوسف بن اسماعيل بن فرج)
أبو الوليد (نک : محمد بن جهور)
أبو الوليد (نک : هشام بن الحكم)
ولی الدولة (نک : القاسم بن عبيد الله بن سليمان بن وهب بن سعيد أبی الحسين)
ولی الدين كريدلی پاشا ، بوسنة : ٢٦٦
ونداد أميد بن بادوسپان : ٢٩٠
وهب بن منبه ، أبو البختری : ٣٧
وهسودان بن جستان : ٢٩٣
وهسودان بن الفيرزان : ٣٢٨
وهسودان بن محمد : ٢٧٥
وهسودان بن مملان بن أبی الهيجاء : ٢٣٩

(ی)

يادگار بن أتوشه : ٤٠٩
يادگار محمد بن محمد بن بايسنقر : ٤٠٢
يادگار محمد نگای : ٣٧٤
يارقطاش : ٨١
يار محمد بن جانی بك : ٤٠٤
ياسر بن بلال بن جرير : ١٨١
ياغی باسی بن تيمور تاش : ٣٨٠
ياغی بسان بن كشتكين : ٢٢١
ياقوت ارسلان بن قرتی بن ارسلان : ٣٥٠

ياقوت الحاجب : ٧٥
يابي ، أمير وداى : ١٩٧
يانس الأرمني ، وزير الحافظ : ١٤٩
يانس الموفقي : ٥٠
يحيى بن ابراهيم ، أبو زكريا : ١١٥
يحيى بن أحمد السامانى : ٧٩
يحيى الأرجانى ، أبو زكريا : ١٠١
يحيى بن اسحق بن غانيه : ٩١
يحيى بن اسماعيل ، از بنى رسول : ١٨٤
يحيى بن اسماعيل بن المأمون بن ذى النون : ٨٩
يحيى پاشا ، مصر (١١٥٤ ه) : ٢٥٤
يحيى بن بركات : ٣٤
يحيى بك ، بوسنة : ٢٦١
يحيى بن تميم بن المعز : ١٠٩
يحيى بن الحسين بن القاسم الهادى إلى الحق : ١٨٧
يحيى الحفصي ، أبو زكريا : ١١٥
يحيى بن الحكم بن أبي العاص : ٢٨
يحيى بن حمادى التركيق : ١٣٩
يحيى بن حمزة نجم الدين الهادى : ١٨٨
يحيى حميد الدين ، إمام صنعاء : ١٨٩
يحيى بن الخاقان الخراسانى : ١٦
يحيى بن خالد بن برمك (الوزير) : ٦ ، ١٣ ، ٢٧١
يحيى بن داود بن ممدود الحرشى ، أبو صالح : ٣٩ ، ٢٨٥
يحيى (از بنى وزين درسمله) : ٨٨
يحيى بن زكريا : ١١٨
يحيى بن زيان الوطاسى ، أبو زكريا : ١٢٣
يحيى بن سرور : ٣٤
يحيى بن سعيد بن عمرو بن الأسود الحرشى : ١٨ ، ٥٧ ، ٧٠ ، ٢٣٣
يحيى بن سلامة الكلبي : ٨٥
يحيى بن سليمان : ٥٧
يحيى بن شمس الدين : ٣٠٣
يحيى بن عبد الله المرتضى بن القاسم بن الظاهر الشيبانى : ٢٣
يحيى بن عبيد الله بن محمد بن المعمر بن جعفر ، أبو الفضل زعيم الدين : ١٠
يحيى بن العزيز بن المنصور الحمادى : ١١٠
يحيى بن على بن حمود (نك : المعتلى) : ٢ ، ٨٦
يحيى بن على بن المبارك القرمى : ١٣٣
يحيى بن غانيه : ١١٣
يحيى بن القاسم بن إدريس : ١٠٣
يحيى كراني : ٢٨١
يحيى بن محمد بن إدريس : ١٠٣
يحيى بن محمد التجيبي : ٨٩
يحيى بن محمد ، بنى الرسى : ١٨٥
يحيى بن محمد زنكنا : ١٣٥
يحيى بن محمد بن سعيد بن الحسن بن أحمد بن الحسن : ١٠
يحيى بن محمد بن شيخ على القرمى : ١٣٥
يحيى بن محمد بن على : ٥٩ ، ٧٤
يحيى بن محمد القرناطى ، تمبكتو : ١٣٣
يحيى الثالث بن مسعود بن محمد ، أبو زكريا : ١١٦
يحيى بن المظفر بن محمد بن المظفر ، نصرة الدين : ٣٣٩
يحيى بن معاذ : ٤٣
يحيى المعتصم بالله الموحدى : ١١٣
يحيى بن المنذر بن يحيى التجيبي : ٩٠
يحيى الناطق بالحق ، أبو طالب : ٢٩٣
يحيى الثانى الواثق ، أبو زكريا : ١١٥
يحيى بن يحيى بن محمد بن إدريس : ١٠٣
أبو يحيى (نك : محمد المعتصم بن معن)
يخشى بك بن عجلان : ٢٢٦
يدر بن يعلى اليفرنى : ١١٣
يدكوج بن أولغ طرخان التركى : ٤٣ ، ٩٥
يربقتاش (نك : شمس الخواص)
يزدجرد بن شهريار : ٢٨٧
يزيد بن أحمد بن محمد بن أبي طاهر : ٢٣٣
يزيد بن أسيد السلمي : ٢٣٣
يزيد بن البدر بن البطال : ٤٩
يزيد بن جرير بن يزيد القسرى : ١٣٦
يزيد بن حاتم بن قبيصة المهلبي : ١٥ ، ٣٩ ، ١٠٠
يزيد بن عبد الله بن دينار التركى : ٤٢
يزيد بن عبد الملك : ١ ، ٢٥
يزيد بن عمر بن هبيرة : ٦٣ ، ٦٨
يزيد بن محمد بن حنظلة المخزومى : ٣٩
يزيد بن محمد ، تونس : ١٣٦
يزيد بن مزيد بن زائده الشيبانى : ٢٧١ ، ٢٧٣ ، ٢٧٤ ، ٢٧٧
يزيد بن معاويه : ١
يزيد بن المنصور ، عامل يمن : ١٧٩
يزيد بن المنصور العباسي : ٦٤ ، ٦٨
يزيد بن المهلب : ٥٦ ، ٦٨ ، ٧٦ ، ٢٨٤
يزيد بن الوليد : ١
أبو يزيد (نك : خالد بن عبد الله القسرى)
اليسع المنتصر : ١٠٧
اليسع ، أبو منصور : ١٠٢
يسو منكو بن جغتاى : ٣٧٠
يسون تيمور بن قامالا : ٣٦٠
يشبك الحسنى : ٤٨
يشبك اليوسفى المؤيدى : ٥٥
يشتاسب : ١٣
اليسع بن محمد بن إلياس : ٢٢٧
يعرب بن يلعرب بن سلطان : ١٩٥
يعفر بن عبد الرحمن : ١٧٩
يعقوب بن الأغلب : ١٠٤
يعقوب بن أوزون حسن : ٣٨٤
يعقوب بك ، بوسنة : ٢٦١
يعقوب بك خان كاشغر : ٤١٧
يعقوب بن تمر جاندار : ٣٢٤
يعقوب بن أبى جعفر المنصور العباسى : ٦٩
يعقوب بن داود بن عمر بن طهمان (نك : أبوعبيد الله) : ٥
يعقوب بن سليمان بن محمد بن عليشير : ٢٢٨
يعقوب بن عبد الحق المرينى ، أبو يوسف : ١٢٢
يعقوب بن أبى عبد الله محمد البريدى : ٢١
يعقوب بن عليشير : ٢٢٨
يعقوب بن الليث الصفار : ٧٥ ، ٧٨ ، ٣٠٧ ، ٤١٦
يعقوب بن محمد البريدى الثانى : ٦٥
يعقوب المستمسك بن المتوكل ، أبو الصبر (نك : المستمسك) : ٥٠
يعقوب المنصور بن يوسف بن عبد المؤمن : ١١٣
يعقوب بن يوسف بن ابراهيم بن كلس ، الوزير : ١٤٥
يعقوب بن يوسف بن على ، كشمير : ٤٣٣
يعلى ، صاحب طرطوشه : ٩١
يعلى بن منية : ١٧٥
يعلى اليفرنى : ١١٣
يعيش بن محمد بن يعيش : ٨٩
يعيش ، غلام الحسن بن على الكلبي : ١٠٢
يغمراسن بن زيان ، أبو يحيى : ١١٨
يلبرد الأمير ، شحنة : ٢٣٧
يلبغا (نائب حلب) : ٥٤
يلبغا الناصرى : ٥٣
يلتكين (نك : بلتكين)

یِگِرجی بن بردی بک : ۳۶۷
یُمن اللؤلؤی : ۵۸
یمین الدوله (نک : بهرام شاه بن مسعود)
یمین الدوله (نک : محمود بن سبکتکین)
ینال الأشرف العلاءدار : ۵۵
ینال الأشقر الیحیوی الظاهری : ۵۵
ینال الحاج : ۵۵
ینال الصلانی : ۵۵
ینال ، صاحب آمد : ۲۱۱
یوسف بن آبق الترکانی : ۲۳۷
یوسف پاشا ، بغداد (۱۱۱۶ ه) : ۲۶۰
یوسف پاشا (صدر الأعظم ۱۱۲۳ ه) : ۲۴۵
یوسف پاشا (صدر الأعظم ۱۲۰۰ ه) : ۲۴۶ ، ۲۴۷ ، ۳۶۶
یوسف أبو جمالی ، الجزائر : ۱۲۸
یوسف بن حسن ، جزایرمالدیف : ۴۵۰
یوسف الداعی بن یحیی المنصور : ۱۸۷
یوسف بن أبی الساج : ۳۰ ، ۷۱
یوسف عادل شاه ، دکن : ۴۳۹
یوسف (عامل حلب الأیوبی) : ۵۳
یوسف أبو المظفر ، الملک الناصر صلاح الدین : ۱۰۰
یوسف المؤتمن بن أحمد : ۹۰
یوسف بن اسماعیل ، إمام صنعاء : ۱۸۹
یوسف بن برسبای ، جمال الدین : ۶۳
یوسف بن تاشفین : ۱۱۳
یوسف بن الحسن الخیّامی ، أبو یعقوب : ۱۵۰
یوسف بن الحسن ، ملک مراکش : ۱۲۹
یوسف خان بن أویس : ۴۰۵
یوسف خان ، حاکم شیروان : ۲۲۹
یوسف ، دای تونس : ۱۳۰
یوسف بن دیوداد ، أبو القاسم : ۲۷۴
یوسف بن راشد السلمی : ۲۷۳
یوسف شاه بن أحمد بن ألب أرغون : ۳۴۳
یوسف شاه بن ألب أرغون : ۳۵۲
یوسف شاه بن طغان شاه : ۳۴۹
یوسف ضیا (صدر الأعظم) : ۲۴۷
یوسف بن عبد الرحمن ، أبو ثابت : ۱۱۹
یوسف بن عبد الرحمن بن حبیب الفهری : ۸۵
یوسف بن عبد الله الدرعی : ۱۳۴ ، ۱۳۵ ، ۱۳۶
یوسف بن عبد الله بن محمد ، أبو الفتوح ، عامل صقلیه : ۱۰۷
یوسف الأول بن عبد المؤمن ، أبو یعقوب : ۱۱۳
یوسف بن عروه : ۳۶
یوسف العلوی : ۳۹
یوسف بن علی بن بکتکین : ۳۴۴
یوسف بن عمر بن اسماعیل : ۱۸۴
یوسف بن عمر بن شبرمه : ۶۸ ، ۷۲
یوسف بن عمر شمس الدین : ۱۸۴
یوسف بن عمر القصری : ۱۳۲
یوسف بن عمر بن محمد بن الحکم الثقفی : ۶۳ ، ۱۷۹
یوسف بن عمر بن یوسف ، جزایرمالدیف : ۴۵۱
یوسف بن محمد بن ابراهیم : ۳۱۳
یوسف الرابع بن محمد بن اسماعیل بن یوسف بن اسماعیل بن فرج بن نصر : ۹۴
یوسف بن محمد ، جزایرمالدیف : ۴۵۰
یوسف بن محمد ، أبو حاتم : ۱۰۱
یوسف الثانی بن محمد الناصر بن یعقوب المنصور : ۱۱۳
یوسف بن محمد بن یوسف بن اسماعیل بن فرج بن نصر : ۹۳
یوسف بن محمد بن یوسف الثقفی : ۲۸ ، ۳۶
یوسف بن محمد بن یوسف المروزی : ۲۷۳ ، ۲۷۴
یوسف المستنجد بن المتوکل ، أبو المحاسن (نک : المستنجد) : ۵
یوسف المستنجد بالله بن المقتفی ، أبو المظفر (نک : المستنجد بالله) : ٤
یوسف المظفر بن سلیمان بن هود : ۹۱
یوسف بن مُلهم ، بنی صمن : ۱۷۰
یوسف الناصر بن یوسف بن محمد بن یوسف بن اسماعیل بن فرج بن نصر : ۹٤
یوسف بن یعقوب المرینی ، الناصر لدین الله ، أبو یعقوب : ۱۲۲
یوسف بن یونس ، بنی صمن : ۱۷۰
أبو یوسف (نک : یعقوب بن أبی عبد الله محمد البریدی)
یونس بن صمن ، بنی صمن : ۱۷۰
یونس بن مودود بن سیف الدین : ۴۷
یوسف بن موسی ، أمیر تلمسان ، أبو الحجاج : ۱۱۹
یوسف الثاني بن اسماعیل بن فرج بن نصر : ۹۳
یوسف نوبان : ۳۸۲
یوسف بن هارون بغراخان : ۳۱۲
یوسف بن وجیه ، عمان : ۱۹۳
یوسف بن یاروخ : ٤۵
یولق ارسلان بن آلب بزک : ۳۴۳
یولق ارسلان بن ایلغازی بن ألبی : ۳٤۵
یونس پاشا (صدر الأعظم ۹۲۳ ه) : ۲٤۱
یونس بک ، بورسه : ۳۶۱
یونس بن علی بن حسین صاحب آتا : ۳۲۳

۲ — فهرست جایها

(ا)

آطه : ۲۳٤
آق حصار : ۲۲۹
آقسرای : ۲۳۲
آقسو : ٤۰٥
آق شهر : ۲۲۹ ، ۲۳۱
آلاشهر : ۲۲۷
آماسیه : ۲۲۰ ، ۲۳۲
آمد : ۱۸ ، ۲۱ ، ۲٤ ، ۱٥٤ ، ۲۰۹ ، ۲۰۷ ، ۲۰۸ ، ۲۲٤ ، ۳۸٥
آمل : ۲۸۷ ، ۲۹۲ ، ۲۹۳ ، ۳۱۹
آنطالیه : ۲۲۹ ، ۲۳۰ ، ۲۳٥
آنقره : ۲۳۱ ، ۲۳٥
آیاس : ۲۳٥
آیدوس : ۲٦٥
آیلستان : ۲۳٥
أبهر : ۷۱
أتیه : ۲۲۷
اجرنجوبز : ۲۲۸
أحسن آباد : ٤۳۷
أحد آباد : ٤۳٥
إدرمید : ۲۲٥
أدله : ۲۳٦
آذربایجان : ۱۳ ، ٥۷ ، ۷۱ ، ۲۷۱ ، ۲۷۳ ، ۲۷٤ ، ۲۷٥ ، ۲۷٦ ، ۲۷۷ ، ۳۳٤ ، ۳٤۸ ، ۳٤۹ ، ۳۸۰ ، ۲۸۳ ، ٤۰۲
أذرمات : ۱٦۸
أذنه : ۲۲۷
أران : ۲۷٥ ، ۲۷۷ ، ۲۸۲
أربا : ۲۲۷
إربل : ۳٤٤
أرجیش بلاط : ۲۲۷
أردبیل : ۲۷٤ ، ۲۷٥ ، ۳٤۹
أردلان : ۳۹٦
أرزروم : ۲۱۹ ، ۲۳۲
أرزنجان : ۲۱۹ ، ۲۳۲ ، ۳۸٥
أرغوته : ۸۸ ، ۹۱
أركش : ۸۷
أرله : ۲۲۷
إرمناك : ۲۳٦
ارمنستان : ۱۳ ، ۱٥ ، ۲٦۹ ، ۲۷۷ ، ۲۸۷ ، ۳٥۰
أزمیر : ۱۲۹ ، ۲۲۷ ، ۲۲۸
أزنق : ٥۸
إسپارته : ۲۲۹
استانوز : ۲۳۰
استاوروس : ۲۳۰
استراباد : ۲۹٤ ، ۳۱۹ ، ۳۸۲
أستراخان : ۳٦۷ ، ۳۷٤ ، ٤۰٤ ، ٤۰٦
استانبول : ۲٥۱ ، ۲۹۸
أسد آباد : ۲۲۱
أسروشنه : ۳۱۱
اسکندریه : ۲۸ ، ۱٦۰
أشبیلیه : ۸٦ ، ۸۷ ، ۸۸ ، ۸۹
أشیر : ۱۱۰
أصفهان : ۱۱ ، ۷۰ ، ۷۲ ، ۲۹۳ ، ۳۲۳ ، ۳۲۸ ، ۳۳۳ ، ۳٥۲ ، ۳۷۹ ، ۳۸۹ ، ٤۰۲
أغراس : ۲۲۹
أفامیه : ۱٦۰
أفریقا : ۱٥ ، ۲٥ ، ۹۷ ، ۹۸ ، ۱۰۹ ، ۱۱٦
أفغانستان : ٤۱۹ ، ٤٤۷
أقچشهر : ۲۲۷
أقصرائه : ٤٥
أقریطش : ۱۰۹
ألانیا : ۲٦٦
ألبستان : ۲۲۰
ألبلت : ۸۸
بلجه : ۲۳٦
ألمالی : ۲۳۰
ألموت : ۳۲۸
إلیچیور : ٤۳۸
إلیزابت پول : ۲۸۱
آماسیه : ۲۲۲ ، ۲۳۳
أم درمان : ۱۹۸
انگلستان : ۱۹۷ ، ۱۹۷
أندراپه : ۳۰۷ ، ۳۱۲
أندرین : ۲۳٥
آندلس : ۲٥ ، ۸٥ ، ۹۹ ، ۱۱۳
أمر : ۲۹٦
أرد : ٤۳۱ ، ٤٤٤
أوروبة : ٤٤٤
أوروفه : ۲۳٥
أورندی : ۲۲٥
أوزكند : ٤۰۳
أوشاق : ۲۲۸
أوبناش : ۲۲۲
أیا ثلوغ : ۲۲۷
أیازمند : ۲۲٥
أیدنجق : ۲۲٥
أیذج : ۳٥۲
إیردر : ۲۲۹
أیرله : ۲۲۹
إینجویل : ۲۲۷
أیرك : ۲۲۸

(ب)

باب الأبواب : ۲۷۷ ، ۲۸۳
الباپان : ۲۹۸
پاریس : ۱۲٦
بازار : ۲۲۸
بازارجیق : ۲۳٥

بازبدا : ٥٨
باش كلقبه : ٢٢٥
بالاط : ٢٣٠
بالباناك : ٤٥٢
باليكسر : ٢٢٥
باميان : ٤١٩
باي رامل : ٢٢٧
بانياس : ١٥٤
بانيات : ٤٣٢
بايبير : ٢٢٩
بايندير : ٢٢٧
بجاية : ١١٠ ، ١١٥ ، ١١٩
بخارى : ٣١٢ ، ٣١٩ ، ٣٢٧ ، ٤٠٤ ، ٤٠٦ ، ٤٠٧
بدليس : ٣٥٠ ، ٣٩٥
برار : ٤٣٨
برجنكو : ٢٢٣
برجين : ٢٢٠
بردسير : ٢٢٥
بردعه : ٢٧٤
برغلو : ٢٢٤
برغمه : ٢٢٥ ، ٢٢٦
برقة : ١٣٢
بركي : ٢٢٧
برلو : ٢٢٩
برلين : ٢٥٠
برناز : ٢٢٠
برهان پور : ٤٢٤
بروجرد : ٧٢
بروسه : ٢٢٣ ، ٢٢٩
بزاقي : ٢٢٥
بزدغان : ٢٢٧
بسكره : ١١٨
بيشاور : ٤٤٧
بصره : ١٥ ، ٢١ ، ٢٨ ، ٦٢ ، ٦٣ ، ٦٧ ، ٦٨ ، ٧٠ ، ١٠٣
بصرى : ٤٦ ، ١٥٥
بطيحة : ٦٦ ، ٢٠٨ ، ٢٠٩
بطليوس : ٨٩
بعلبك : ٤٦ ، ١٥٢
بغاردج : ٢٢٥
بغداد : ٣ ، ٨ ، ٩ ، ١١ ، ١٢ ، ٢٠ ، ٢٢ ، ٢٥ ، ٥٠ ، ٥٨ ، ٦١ ، ٩٩ ، ٢٥٨ ، ٢٥٩ ، ٢٦٠ ، ٢٩٩ ، ٣٠٢ ، ٣٢٢ ، ٣٣٧ ، ٣٣٨ ، ٣٥٢ ، ٤٠٢
بقلي : ٢٢٨

بيشهري : ٢٢١
بلاد الديلم : ٢٩٣
بلاسا غون : ٣١٣
بلاطنوس : ١٩٠
بلاد ما وراء النهر : ٤٠١
بلخ : ٣٠٧ ، ٣١١ ، ٣٨٢ ، ٤٠٢ ، ٤٤٧
بلد : ٢٠٥
بلرم : ١٠٦
بلن : ٢٦٦
بلنبولي : ٢٢٧
بلوچستان : ٤٤٩
بلتام : ٤٥٣
بنجهير : ٣٠٧
بنغازي : ١٣٢
بنگال : ٢٥ ، ٤٣٦ ، ٤٣٧ ، ٤٤٣ ، ٤٤٤
بنبون : ١٣٦
بهار : ٤٣١ ، ٤٤٤
بهرايج : ٤٣١
بهسني : ٢٢٥
بهكاو : ٤٣٠
بهلي : ١٩٤
بوده : ٢٥ ، ٢٥٥
بوز دوز : ٢٢٩
بوز أيوك : ٢٣٠
بوسنه : ٢٩٣ ، ٣٦٥
بولاوادين : ٢٢٣
بونار بصار : ٢٢٥
بياس : ٢٢٤
بيت المقدس : ١٥٣ ، ١٧٧
بيجابور : ٤٣٩
بيجان : ١٧٩
بيدار بخت : ٤٤٢
بيدر : ٤٣٧ ، ٤٣٩
بيشدار : ٢٩٨

(ت)

تارم : ٢٢٥
تاقدمت : ١٣٢
تاهرت : ١٠٠
تبريز : ٢٤٥ ، ٢٥٦ ، ٢٨٠ ، ٢٨٣
تته : ٤٢٩ ، ٤٣٠
تجرجرا : ١٠٣
ترخنات : ٢٢٩
ترغه : ١٠٣
ترمذ : ٣٠٧

تساليا : ٢٦٦
تطيله : ٩٠
تعز : ١٧٨ ، ١٨٤ ، ١٨٦
تفليس : ٢٤٥
تكريت : ٢٠٦ ، ٣٤٤
تل باشر : ١٥٣
تلمسان : ١١٨ ، ١١٩ ، ١٢٦
تلنگانه : ٤٣٩
تمبكتو : ٢٥ ، ١٣٢
تمرجي : ٢٢٦
تهامه : ١٧٩
توران : ٤٠٥ ، ٤٠٦
توجاتل : ٢٢٨
توقات : ٢٢٠ ، ٢٢٣ ، ٢٤٣
تونس : ١٥ ، ٢٥ ، ١١٥ ، ١١٦ ، ١٣١
تيه : ٢٢٢
تيمورجي : ٢٢٥
تهران : ٣٨٩

(ث)

ثبات : ١٨٤
ثغور الجزيرة : ٥٨

(ج)

جار قبه : ٢٢٨
جانيك : ٢٢٠ ، ٢٢٢
الجبال : ٧٠ ، ٧٢
الجبل : ٢٢٣ ، ٢٢٤
جبل الجودي : ٢٩٧
جرباذقان : ٧٢
جربه : ١١٨
جرمانيكو پوليس : ٢٢٣
چرميك : ٢٢٥
الجزائر : ٢٥ ، ١٢٩ ، ١٢٧
جزائر مالديف : ٤٤٩
الجزيره : ٤٩ ، ٥٦ ، ٥٧ ، ٢٧٢
الجزيرة (اندلس) : ٨٦
جزيره ابن عمر : ٢٩٧
جزيره لار : ٢٨٧
جزيره هرمز : ٢٨٧
چشمه : ٢٢٧
جند : ٢١١
جند يشابور : ٢٧٤
جندار أغلو : ٢٢٤

جوله مرگ : ۳۹۵
جوی جنیز : ۲۳۵
جورجیا : ۷۵ ، ۲۹۹
چوروم : ۲۲۰
جوزجان : ۳۱۱
جولس : ۲۲۷
جوتان : ۲۲۹
جونپور : ٤۳۱
چینه : ۲۳۰
جیوك : ۲۲۸

(ح)

حاجی : ۲۲۲
حائل : ۱۷۹
حائل : ۱۹۰
الحجاز : ۱۷۷ ، ۱۹۰
الحدیثه : ۲۰٦
حران : ۱٥٤ ، ۲۱۰ ، ۳٤٤
الحزم : ۱۹٤
حصن کیفا : ۱٥٤ ، ۳٤٤
حصن منصور : ۲۳٥
حلب : ۱۷ ، ۲۱ ، ٤٤ ، ٤٥ ، ٤٦ ، ٤۹ ، ٥۱ ، ٥۳ ، ٥٤ ، ٥٥ ، ۱٥۱ ، ۲۰۱ ، ۲۰٤ ، ۲۰٥ ، ۲۳٤ ، ۳٤۱ ، ۳٤٥
حلوان : ۳۲۱
الحلة : ۲۰۷
حماة : ٤٦ ، ۱٥۳ ، ۱٥٤
حمص : ٤٦ ، ٤۷ ، ٥۰ ، ۱٥۳
حمید آباد : ۲۲۹
حوته : ۲۲۸

حیدر آباد : ۲٥

(خ)

خابور : ٥۸
خاندش : ٤۳٤
خراسان : ۱۳ ، ۱٥ ، ۱۸ ، ٥۷ ، ٦۲ ، ٦۳ ، ۷۰ ، ۸۰ ، ۸۱ ، ۲۹۹ ، ۳۱۰ ، ۳٤٤
خربوت : ۲۳٥
خرتبرت : ۳٤٤
الخرطوم : ۱۳۷ ، ۱٦۸
خرم آباد : ۳٥٤
خلاط : ۳٤۸ ، ۳۹٥
خلم : ۳۰۷
خناس : ۲۲۸ ، ۲۲۹
خوارزم : ٤۰۸
خوتان : ۳۱۲
خوزستان : ۱٥ ، ۷٤ ، ۳۲۲
خوقند : ٤۰۷ ، ٤۱۱
خیوس : ۳٦۸
خیوه : ٤۰۸

(د)

دارفور : ۱۳۹
دارندا : ۲۳٥
داغستان : ۳٦۸
دامغان : ۲۸۱ ، ۲۸۸
دانیه : ۹۱
دبروجه : ۲۲٥
دبیل : ۲۷۲
دربند : ۲۸۳
الدرعیة : ۱۹۰
دقوقاه : ۳۲۱
دنزلی : ۲۲۸
دکن : ٤۳۷ ، ٤۳۸ ، ٤٤۲
دماوند : ۷۰
دمبای : ۲۲۸
دمشق : ۱۳ ، ۱۸ ، ۲۲ ، ٤۳ ، ٤٥ ، ٤٦ ، ٤۷ ، ٤۸ ، ٤۹ ، ۱٤۳ ، ۱٥۰ ، ۱٥۱ ، ۱٥۲ ، ۱٥۳ ، ۱٥٥ ، ۱٦۲ ، ۳٤۰ ، ۳٤۱
دنیزلی : ۲۲۸ ، ۲۲۹
دوزقری : ۲۲۸
دوقة : ۳٦۱
دهار : ٤۳۱
دهلی : ٤۲٦ ، ٤۳۱ ، ٤٤۷
دیار بکر : ٥۸ ، ۲۳٥
دیار الجزیره : ٥۸
دیار ربیعة : ٥۸
دینور : ۷۲ ، ۳۲۱
دیوریکی : ۲۱۹ ، ۲۲۰ ، ۲۲۳

(ر)

رأس العین : ٥۸
رحبه : ٤۳ ، ٤٦
الرستاق : ۱۹٤
رفنیة : ٤٦
رقه : ۲۰٤ ، ۲۱۰
رمله : ٤٤ ، ۱٦۰
رنده : ۸۷
رنگل : ٤۲۷
الرها : ۱٥٤ ، ۲۱۰
رودس : ۲٥۰ ، ۳٦۷ ، ۳٦۸
روسیه : ۳٦۹
روم : ۲٥۰
رویان : ۲۸٤
ری : ۱۳ ، ۱۸ ، ٤۹ ، ۷۰ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۹ ، ۲۷٥ ، ۳٤۹ ، ٤۰۲
الریاض : ۱۹۰

(ز)

الزاب : ۱۱۸
زاخو : ۳۹٦
زبید : ۱۷۹ ، ۱۸۱ ، ۱۸۲ ، ۱۸۳ ، ۱۸٤ ، ۱۸٥
زعفرانبولی : ۲۲٤
زمنتی : ۲۳٥
زنجان : ۷۱
زنجبار : ۱۹٦

(س)

ساری : ۲۹۳ ، ۳۱۹
سان ریمو : ۲۹٤
ساوة : ۲۹۳
سبته : ۱۱۲
سبیة : ۱٥٤ ، ۱٥٥
ستکانو : ٤۲۷
سیستان : ٦۲ ، ۳۰۷ ، ٤۰۷
سجلماسه : ۱۰۲ ، ۱۱۳ ، ۱۲۲
سرخس : ۲۸۲
سردیس : ۱۲۷
سرقسطه : ۹۰ ، ۹۱
سرمین : ۳۱۱
سروج : ۲۱۰
السریر : ۲۸۳
سلطان یوی : ۲۲۲
سلطان حصار : ۲۲۷
سلندی : ۲۲۸
سمرقند : ٤۰۱ ، ٤۰۳ ، ٤۰٤
سمسون : ۲۲۲
سنجار : ٥۳ ، ٥۸ ، ۱٥۲ ، ۱٥٤ ، ۲۰٥ ، ۳٤٤

سند : ۱۳ ، ۱۵ ، ۲۵
سندرغی : ۲۲۵
سهله : ۸۸
سودان : ۱۳۲ ، ۱۳۷ ، ۱۶۸
سوری حصار : ۲۲۷
سوریه : ۱۳ ، ٤٤ ، ٤٥ ، ۱٦۱
سوماترا : ٤٥۲
سیدی شهر : ۲۲۹ ، ۲۳۱
سیراف : ۱۹
سیس : ۱۲٤ ، ۲۳۵
سینوب : ۲۲۲ ، ۲۲۳ ، ۲۲٤
سیواس : ۲۲۰ ، ۲۲۰ ، ۲۲۲ ، ۲۲۳ ، ۲۳٦

(ش)

شاباج : ۲٦٤
شابور : ۳۲۱
شاری آباد : ٤۳۱
شام : ۳۹ ، ۲۲٤
شبین قرا حصار : ۲۳۲
شروان : ۲۷۷ ، ۲۷۸ ، ۲۷۹
شکور : ۲۲۸
شکی : ۲۸۲
شلب : ۸۸
شاطیش : ۸۷
شماخی : ۲۷۸
شلت ماریه غرب : ۸۸
شهرزور : ۷۰ ، ۲٤٤ ، ۲۹٦ ، ۲۹۸
شهند : ۲۲۳
شیخلو : ۲۲۸
شیراز : ۷٤ ، ۲۸۰ ، ۲۸۱

(ص)

صاری کیوی : ۲۲۸
صامغان : ۷۰
الصرب : ۲٦٤
صرت : ۲۲۷
صرخد : ٤٦
صعده : ۱۷۸ ، ۱۷۹ ، ۱۸۷
صقلیه : ۲۵ ، ۱۰٦
صندوقلی : ۲۲۳
صنعاء : ۲۵ ، ۱۷٦ ، ۱۷۹ ، ۱۸۳ ، ۱۸۷ ، ۱۸۸ ، ۱۹۸

(ط)

طبرستان : ۱۳ ، ۲۵ ، ۷۰ ، ۷۲ ، ۲۸٤ ، ۲۸۵ ، ۲۹۳ ، ۲۹٤ ، ۳۱۹
طبنه : ۱۱۰
طخارستان : ۳۰۷ ، ٤۱۹
طرابلس : ۲۵ ، ٤۷ ، ۱۳۲ ، ۱۹۰
طرسوس : ۲۲٤
طرطوشه : ۹۱
طلیطله : ۸۹
طنجه : ۱۰۳
طواس : ۷۳۰
طور غودلی : ۲۲٦
ظفار : ۱۷۸

(ع)

عاصی قرا قاج : ۲۲۹
عانه : ۲۰٦
عدن : ۱۸٤، ۱۸۵
عراق : ۱۱، ۲۹، ۳۲، ٦۲، ۷٦، ۷۷، ۱۵۱، ۱۹۹، ۲۲٤، ۲٤۹، ۲۲۷، ۳۸۲
عرقه : ٤٦
عسقلان : ۱٦۰
عسیر : ۱۹۷
عشقلی : ۲۲۸
عکبرا : ۲۲، ۲۰٦
علایه : ۲۳۰
العلیه : ۱۰۳
العمادیه : ۳۹٦
عمان : ۱۹۱، ۲۲۳
عمق آو : ۲۳۵
عین جالوت : ٤۷، ۵۳
عینتاب : ۲۳۵

(غ)

غرناطة : ۸٦، ۹٤
غزنه : ۳۸۲، ٤۰۲، ٤۱۹

(ف)

فارس : ۱۸، ٦۲، ۷٤، ۲۲۲، ۲۷۹، ٤۰۲
فاس : ۱۰۳، ۱۲۲
فتشه : ۲۳۰
فرغانه : ٤۰۳
فنك : ۳۹۷
الفسطاط : ٤۱
فلك آباد : ۲۲۹
فلکه : ۲۳۰
فومن : ۲۸٤
فیروزکوه : ٤۱۹

(ق)

قازان : ۳۷٤
قاصروف : ۲۲٤
قاهره : ۱۸ ، ٤٤ ، ۱٤٤
قبچاق : ۲۸۰
قبچاق شرقی : ۲٦۵ ، ۲٦٦
قبچاق غربی : ۲٦۳
قبرس : ۳۵
قرا آغاج : ۲۲۹
قرا باغ : ۲۸۲ ، ۲۹۵
قرابل : ۲۲۳
قرابورن : ۲۲۷
قراجه : ۲۲٦
قراجه قیونلو : ۲۲۷
قراشار : ٤۰۵ ، ٤۰٦
قراقروم : ۳٦۰
قرا حصار شرقی : ۲۱۹
قرا حصار صاحب : ۲۲۳ ، ۲۲۸ ، ۲۲۹ ، ۲۳۰
قردی : ۵۸
قرطبه : ۸۸
قرقشونه : ۸۵
قرمان : ۲۲٦
قرمیسین : ۲۲۱
قرمونه : ۸۷
قرین : ۲۱۹
قزل أحدلی : ۲۲٤
قزوین : ۷۱ ، ۷۲
قیزیلجه توزله : ۲۲۵
قسطمونی : ۲۲۰، ۲۲۳، ۲۲٤
قسطنطنیه : ۱۰۹، ۱۱٦، ۱۹۰ ، ۲۵۰
قش أدا : ۲۲۷
قصریانه : ۱۰۲، ۱۰۸
قلعه أیوب : ۹۰
قلعه بنی حماد : ۱۱۰

قلوریة : ۱۰۷
قلعه جعبر : ۲۰۶
قلعه الروم : ۲۳۵
قلعة الشریف : ۵۲
قم : ۷۰، ۷۱، ۷۲

قندهار : ۴۰۲، ۴۳۰، ۴۴۷
قنسرین : ۴۹، ۵۰
قنوج : ۴۳۱
قوجه : ۲۳۶
قوردن : ۸۱
قولا : ۲۲۸
قومس : ۷۰
قونکه : ۸۹
قونیه : ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۳۶
قوهستان : ۳۱۰
قیجیق : ۲۲۶
قیرشهر : ۲۳۵
القیروان : ۱۰۶، ۱۰۹
قیزیل بحصار : ۲۲۷
قیصریه : ۲۳۲، ۲۳۳

(ک)

کاشان: ۷۰، ۷۲
کبله: ۲۶۳
کابل ۴۰۲، ۴۴۷
کاشغر : ۳۱۳، ۴۰۶، ۴۱۲
کجرات : ۴۳۵، ۴۴۲
کجور : ۲۹۲
کچیرلو : ۲۲۹
کخته : ۲۳۵
کدراه : ۱۸۱
کراچی : ۴۴۹
کردستان : ۳۰۱، ۳۲۱، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹
گرگان: ۷۲، ۲۹۴، ۳۱۹، ۴۰۲۵
الکرک : ۱۵۳
کرکر : ۲۳۵
کرمان : ۷۰، ۷۵، ۲۲۳، ۲۲۷، ۲۳۵، ۳۵۶، ۳۷۹
کریمه : ۳۶۷، ۳۶۹، ۳۷۴
کستل : ۲۲۷
کسوفو : ۲۳۹
کشمیر : ۴۳۲، ۴۴۷
کول : ۴۳۸
کلات : ۴۴۹
کلبرکه : ۴۳۷
کلسکنده : ۴۳۹
کاخ : ۲۱۹

کر : ۲۲۵، ۲۲۹
گش : ۲۳۲
گش سار : ۲۲۸
گنجه : ۲۷۶، ۲۸۱، ۲۸۲
گندزلو : ۲۳۵
کنغری : ۲۲۰
کنگاور : ۷۲
کوتاهیه : ۲۲۸
گوردوس : ۲۲۶
گوزلحصار : ۲۲۶، ۲۲۷
کوشك : ۲۲۷
کوغونیا : ۲۱۹
کوفه : ۶۲، ۶۳، ۶۷، ۷۰
کولحصار : ۲۲۹

کوین : ۲۳۲
گیرگنت : ۱۰۷
کیزد آباد : ۳۳۵
کیسکر : ۲۲۸
گیلان : ۲۸۴، ۲۹۵، ۲۹۶
گوکسن : ۲۳۵
گودک : ۲۲۸

(ل)

لارده : ۹۰، ۹۱
لارندا : ۲۳۶
لاریسا : ۲۶۶
لاهور : ۴۴۷
لبله : نک : نبله
لبنان : ۱۶۸، ۲۵۱
لحج : ۱۹۸
لختوتی : ۴۲۶
لیونو : ۲۶۴
لکنهو : ۴۴۴
لکهنوتی : ۴۱۹، ۴۲۷
لرستان صغری : ۳۰۴

(م)

مارتله : ۸۸، ۹۲
ماردین : ۱۸، ۵۸، ۲۴۰، ۲۸۵
مازر : ۱۰۷
مازندران : ۸۱، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۹۴، ۲۸۲، ۴۰۲
ماسبذان : ۷۰
مالقه : ۸۶

ماله : ۴۴۹
مالوه : ۴۳۱، ۴۳۶
ماندی : ۴۳۱
مانیاس : ۲۲۵
المهجم : ۱۸۱، ۱۸۴
مداین : ۱۳
مدینه : ۳۱، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۱۷۷
مدینة السلام : ٤
مراغه : ۱۸، ۲۷٤
مراکش : ۱۱۳، ۱۱٤، ۱۲۲، ۱۲۵
مرت : ۲۲۵
مرسیه : ۹۰، ۹۲
مرعش : ۲۳۵
مرمرس : ۲۳۰
مرمره : ۲۲۶
المریه : ۸۹، ۹۰
مسکد : ۱۹۶
مسکره : ۱۳۷
مشهد : ۴۴۷
مصر : ۵، ۱۳، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۵، ۳۳، ۳٤، ۳۸، ۳۹، ٤۰، ٤۱، ٤۲، ۵۰، ۱٤٤، ۱۵۰ — ۱۶۷، ۱۹۰
متلا : ۲۳۰
منلای : ۲۶۳
منتیسا : ۲۲۶
منقبات : ۱۹٤
مکران : ٤۱۵
مکری : ۲۳۰
مکناسه : ۸۹
مکه : ۵، ۲۷، ۳۰، ۳۱، ۳٤، ۳۵، ۳۹، ٦٤، ۱۵۲، ۱۷٦، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۱، ۱۸۳، ۱۸٦
الملتان : ٤۳۱، ٤٤۷
ملطیه : ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۳۵
ملوان : ۲۹۰
متدیره : ۲۲۵
منورقة : ۹۲
المهدیة : ۱۰۹
مهرجان قذق : ۷۰
موداما ء سوماترا : ٤۵۲
مورون : ۸۷
موره : ۲۶۵، ۲۶۶
موصل : ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۲۳، ٤٦، ٥۰، ٥۳، ٥٥، ٥۹، ٥۸، ٦۰، ۱٦۰، ۲۰۱، ۲۰۵، ۲٤۱، ۲٤٤

میافارقین : ۲۱ ، ۵۸، ۱۵۲، ۲۰۶، ۲۰۷،
۲٤۸، ۲٤٥، ۲٤٤
میله : ۱۱۰
میلاس : ۲۳۰
میورقه : ۹۱

(ن)

نازیلی : ۲۲۷
نبله : ۸۷ ، ۹۳
نجد : ۱۹۰
نجران : ۱۷۹
نزوی : ۱۹۱ ، ۱۹٤
نصیبین : ٤۹ ، ۵۸ ، ۱۵٤ ، ۲۰۵
نهاوند : ۲۲۱
نوخه : ۲۸۲
نیشابور : ۳۹ ، ۷۵ ، ۷۸ ، ۷۹ ، ۸۱ ،
۳۱۰ ، ۳۸۲
نیف : ۲۲٦ ، ۲۲۷
نیکده : ۲۲۲ ، ۲۲۳
نیکسار : ۲۲۰ ، ۲۲۲
نیم : ۸۵

(ه)

هارونیه : ۲۳۵
هراة : ۱۲۸
هرات: ۲۸۲، ٤۱۹
الهرسك : ۲۹۱، ۲۹۳
هسكاریه : ۲٤٤، ۳۹۵
همدان : ۱۱ ، ۷۰، ۷۲، ۲۲۲، ۲۲۸، ٤۰۲
هند : ۹۳، ٤۲۲، ٤۰۲
هیت : ۲۲، ۲۰٦
هیران : ۲۲۹

(و)

وازقور : ۱۰۳
واسط : ۱۲، ۱۸، ۲۰۸، ۲۲۵
واطیل : ۱۰۳
وان : ۲٦٦، ۲۹۵
وجله : ۱۰۳
ودای : ۱۲۷
والنسیه : ۸۹ ، ۹۲
ودیانی : ۱۸۱
ورجلان : ۱۰۱
ورزینه : ۱۰۳
ورغه : ۱۰۳
وستان : ۳۹۵
وشقه : ۹۰
وطیط : ۱۰۳
ولبه : ۸۷
ولیلی : ۱۰۳
ومران : ۱۱۹

(ی)

یارقند : ٤۰٦
یبرین : ۱۹٤
یزد : ۳٤۹، ۳۷۹
یلواج : ۲۲۹
یمامه : ۱۸، ۱۷۷
یمن : ۱۵۲ ، ۱۷۵ ، ۱۸٤ ، ۱۸۵ ، ۱۸٦ ،
۱۸۷ ، ۲۵۱
ینی شهر : ۲۲۷ ، ۲۲۱

